

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сташца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 1 ам. дол. Ціна числа 20 с. Контра П. ІІ. Краків 405.867

В СССР ЗАМОВКНУТЬ ВЕЛИКОДНІ ДЗВОНИ

З Москви доносять: Управи всіх міст в СССР заборонили дзвонити по церквах на Великдень. Загранична колонія в Москві обходитиме Великодні свята в церквах своїх віроісповідань. Однак ті церкви для місцевого населення не будуть

доступні. — Таке насильство творять червоні товариші над переконанням і вірою людей, хоч свого часу розпочали боротьбу проти царату під кличем „свободи"... Отже брехня положена в основі фундаменту їх влади.

Молитви за прихід Мессії

Небувалий рух серед хасидів в Польщі.

З Варшави доносять: Небувалий рух запанував серед хасидів в Польщі. Причина того руху така: З м. Козеніце приїхав до Варшави цадик, котрий відбув нараду з цадиком з м. Фаленіце, замешкалим у Варшаві при вул. Гжибовській 11. Вони радили над дуже тяжкою ситуацією Жидів і вирішили, що треба молитися, аби прийшов на світ Мессія. Отже ви-

дали відповідні зарядження в справі надзвичайних молебнів, котрі мають відбутися в божниці для хасидів за Міровськими Гаями у Варшаві. На ті молитви прибудуть хасиди з найдальших околиць Польщі. А відбудуться ті молитви при звуках років, яких уживається тільки в надзвичайних випадках і на велике торжество Нового Року.

Японські воєнні кораблі коло Австралії

З Лондону доносять: На полудневих водах коло Австралії появилися таємничі японські кораблі. Вони будімо роблять океанографічні дослід. До одного з тих кораблів хотів наблизитися англійський корабель „Мілдред“. На те японський корабель загрозив, що буде стріляти. Капітан „Мілдред“ каже, що японська залога

узброєна в карабіни та що той японський корабель має дуже сильні машини й може плисти надзвичайно скоро. Англійські військові круги думають, що се зовсім новий тип воєнного корабля, котрий своєю швидкістю й засягом ділення значно перевищує дотеперішні типи воєнних кораблів. Мілітаризм Японців поступив найвище.

Загальне занепокоєння

Поголоски про намір знести клявзулю золота.

В пресі вперто кружляють вістки, що має повстати декрет, який мавби уневажнити золоту клявзулю в довгах зятягнених в доларах в золоті і в інших чужих валютах. Золоту клявзулю декрет задержавби лише при доларових асекураційних зобов'язаннях, при стабілізаційній державній позичці і ще при деяких вальорах. Новіші вістки потверджують се та ще й додають, що взагалі має бути знесена золота клявзуля при всіх зобов'язаннях за-

тягнених в золоті. Сей декрет має повстати на домагання Земельних Кредитових Товариств і рілничих кругів як одно зі звен в акції відновлення хліборобства. — Польські представництва за границею оповістили, що правительство Польщі не думає про ніякі валютні обмеження, тільки є проект „унормовання справ, що лучаться з клявзулею золотого долара“. Що се значить, легко догадатися. Та чи легко буде відискати назад страчене довіря?

„Vossische Zeitung“ перестала виходити

Не стало найстаршої німецької газети.

З днем 1 квітня с. р. перестала виходити велика німецька щоденна газета „Vossische Zeitung“, założena 1704 р. під редакцією голосного поета і філософа Лессінга. Той орган мав характер упривілеєного органу правительства. По війні набув його великий жидівський видавець Ульштайн, котрий розбудував той орган так, що він став головним органом ліберального напрямку. Довгі літа начальним

редактором того органу був знаний публіцист Юрій Бернгард. Він тепер на еміграції. Працюючи зі своїми читачами, редакція пише, що тепер в Німеччині завдання преси виходить поза сфери, до котрих доходив той щоденник. Тому видавництво уступає „добровільно“, звільняючи 6.000 працівників і робітників, бо се було велике підприємство. Та найстарша німецька газета була знана на цілій кулі земній.

Нема крізи на шмінки, пудри, красила

Коли вірити статистиці, то найбільш кокетливі і легкодушні жінки се Американки. Відтак Францужки. Опісля — Італійки, Англійки, Еспанки, Японки. Німки і Голандки — се взірці солідності. Метода оцінки кокетливості жінок дуже проста: Підраховується скільки косметичних продуктів, які зуживає в рік жінка кожної національності. З міст під тим

оглядом на першім місці стоять Париж і Шикаго. Цікаво м. і., що косметики, одного з люксових продуктів, кріза майже не зачіпила. Пудри, шмінки, красила і т. п. мають таксамо попит і збут як 10 літ тому. Ніякі „світові економічні конюнктури“ не всили зменшити стремління жінки здаватися кращою ніж її сотворила природа з Божою волі.

Інтересна поява на океанічних кораблях

Туристи третої класи появилися на німецьких океанічних кораблях в такій силі, що навіть на великих кораблях, як „Европа“, „Бремен“ і ін. зовсім скасовано каюти другої класи і замінено їх на поміщення для пасажирів III кл. Ціни в тих каютах ті, що за переїзд III кл. От-

же остали тільки дуже дорогі каюти I кл. і дешевші II кл. Ся цікава поява свідчить з одної сторони про людей середнього стану й заможности, а з другої сторони про те, що біда в низших верствах не така велика як пишуть, коли з них в сих часах походить аж така маса туристів.

ГРАЮЧИ НА ЛЬОТЕРІЇ

дізнаєте заводу, але цього не буде, коли свої ощадности складатимете в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Націоналізм і католицизм

Як націоналісти розуміють відношення та співпрацю між українським націоналізмом і католицизмом.

Сю останню проблему з цілого ряду обговорюваних питань націоналістичної ідеології статей „В тіні хреста і меча“ освітимо в двох уступах: 1. Як противенства й конфлікти добуває автор названих статей між католицизмом та українським націоналізмом; 2. На яких передумовах він уявляє собі можливість співпраці обох чинників.

1. Противенства й конфлікти між католицизмом та українським націоналізмом.

Перше противенство добуває автор статей між католицизмом і українським націоналізмом в їх ідеологічних основах. Передамо се словами автора:

„Нині українство стоїть в „тіні меча“... фактом є, що українство увійшло у фазу вибирання себе у національно-політичну форму і то на всіх площинах свого реального існування... Все, що тепер з нами дійсно рішає, се стаеться, є наскрізь політикою організаційного самооформлення мас... А безконечною є сила розбудженого українського національного патосу. Його висловом є український політичний націоналізм... В противенстві до засад католицизму український націоналізм кладе в підставу своїх змагань не універсалістичний принцип віри, але партікулярний принцип крові і раси. Католицизм каже: найперше католизація з її усіми, тут уже висловлюються, політично практичними опортуністичними висновками, а щойно потім українська державність. Націоналізм ставить справу якраз навпаки. Він каже: найперше об'єднання всіх Українців без огляду на їх віру, а щойно потім все інше, отже також евентуальна католизація українства“ („Новий Час“ 1933 ч. 81).

Дальше автор закидає „політичному католицизму“, що він рівнодушний на се, „чи розбиває чи не розбиває цілість нації“, також не оглядається, „чи опортунізує й ослаблює суспільність політично чи ні“. По думці автора в нинішнім важнім історичнім моменті, який вимагає сконцентрування всіх сил, „проти себе стоять внутрі тогож таки українства дві засадничо розбіжні концепції, дві до різних, цілей спрямовані волі, два патоси“ — і про се автор з „Н. Часу“ пише претенсіозно: „Ось вона, та українська боротьба папства з цісарством“.

На поставлене питання: „Хто й що переможе?“ відповідає він з повною свідомістю себе, що в тій боротьбі певно побідить націоналізм. Ся певність автора з „Н. Часу“ ґрунтується на тим пересвідченні, що „коли нині Українці є здібні для чогось вмирати, то тільки для свого національного символу, тільки „в тіні меча“. А що дотичить католицизму, пише той автор, то —

„Поминаючи тут безсумнівну програму політичного католицизму на Україні в XVI ст., що сталося в невичайно подібних умовах до умов сучасности, взагалі доводиться сказати, що католицизм рідко коли має політично щасливу руку, коли приходить до зудару і розгрівок поміж ним а силою того чи іншого національного патосу“ („Н. Час“ 1933. ч. 81).

З наведених тут висказів автора з „Н. Часу“ очевидне, що він два зовсім відмінні й істотно ріжні поняття утотожнює і трактує як одну й ту саму справу,

ли мати визначний вплив на публичне життя.

Тепер ясно, що між націоналізмом і католицькими політичними угрупованнями можуть бути різниці й противенства так в ідеологічних основах як і в програмі й тактиці. Коли наші націоналісти широдумають про співпрацю з католицькими політичними угрупованнями, або бажалиб порозумітися відносно тактики чи програми, тоді найлучше предложити спільну анкету та передискутувати спірні справи. Коли навіть не дійдеться до згоди, всеж може з того бути такий хосен, що зрозуміється становище противника, позбудеться багато упереджень та бодай в однім або другім питанню може дійти до співпраці.

о. Т. Галуциньський ЧСВВ.

Зїзд Великого Лугу

3) Др Дашкевич промовляв даліше: По переговорах з владою вироблено нові статуту. Організація могла бути або пожарнича або руханково-спортова. Одного з другим не вільно було лучити. Пускати-ся на першу область було небезпечно і непрактично, бо сикавки дорогі, а як де громада й купила сикавку і Луг на часне вспів прибути на пожар, то зараз хтось зробив донос і такий Луг розв'язувано. Всіх Лугів було 1189, більшість їх розв'язано якраз за сикавки. Отже ми рішили-ся на організацію руханково-спортову. Провід нашої організації прийняв усліва влади і сьогодні по 1½ року праці на нових статутах бачимо, що ми добре зробили. По новому статуту маємо мати затверджений підручник вправ і всеї діяльності Лугів і вільно нам робити все, що написано в підручнику. А щодо закиди деяких наших гурра-патріотів, що Луг підлягає владі, то чи Рідна Школа не підлягає? Чи не вчить з підручників, затверджених польською владою? Чи тому треба виступати проти неї? І чи булоб лучше, якби про те, що вчить в школах Рідної Школи, не рішала кураторія, тільки кожний поліційний постерунок зокрема? Правдою є, що по статутам на наші Загальні Збори і на засідання мають право приходити представники влади. А чи ви думаєте, що передтим, як не було таких постанов, то на засіданнях всяких інституцій наших не було тайних агентів влади? Зрештою з чим ми маємо критися? Нехай приходять і слухають кілька хочуть. Такі нам робили закиди й викликали проти нас бурю негодування серед нашої власної суспільности. Закидали нам навіть, що Лугами буде командувати „Стшелец“. А тепер по 1½ року нашої праці на нових статутах самі бачите, що ні „Стшелец“, ні представники влади не мішалися до наших справ. Сьогодні перший раз має бути представник влади на Загальних Зборах, як буває і на інших. З того все-го ясно, що новий статут дав нам схему організації, котра до того часу плавала. Тепер Провід Лугів має ексекутиву. Перед новим статутом делегатів нашої Централі в'язнили по провінції й вони сиділи і по два тижні. Тепер Централь має право висилати делегатів, переводити збори, курси, вправи, люстрації. Передтим навіть коли ми вже зробили були підготовку до повітових свят, то годі було знайти фірму, щоб їх урядити, бо давати фірму боялися і „Просвіти“ і Рідна Школа. Тепер ми самі даємо собі фірму. Щодо підручника то він вже уложений але ще не затверджений, а ми не дуже стараємося, бо то підручник докладний і великий, значить на його видання друком треба до двох тисяч зл., котрих ми не маємо. В підручнику тим є все, що потрібне такій організації як наша, включно до способів оборони перед газами. Як бачите, напади ворожої нам преси вже припинилися, бо всі її закиди показалися безпідставні, ніякого пониження нашої національної гідности в нашій організації нема. Щодо походження теперішньої Лугової Організації, то вона вийшла з долів, з рівнини, в противенстві до „Січей“, котрі вийшли були з гір і підгір'я. (Далі буде).

УКТОДІ

Загальні Збори Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові.

2) Звіт Контрольної Комісії зложив п. М. Гебус: Стан майна УКТОДІ та господарювання ним Головною Радою провірила Контрольна Комісія Т-ва на основі білянсу за попередній 1932 рік, рахункових книг та інвентарів і ствердила, що білянс Т-ва правильно зложений. Тому іменем Контрольної Комісії вношу уділити абсолюторію Головній Раді.

По звітах зачалася дискусія: ред. Дмитро Паліїв: Зі звіту Головної Ради Т-ва чули ми, що жертви наших американських земляків на УКТОДІ зменшуються. Дві сего причини: 1) Наші земляки зза океану думають, що коли за їх жертви куплено дім для інвалідів, то інваліди вже забезпечені, 2) некорисно впливає на збірці серед наших Американців вістка про забезпечення наших інвалідів польською державою. Ся остання справа вимагає вияснення. Вона має свою довгу історію. Польські державні чинники з нехиттю і підзорливо дивилися на акцію забезпечення наших інвалідів самим грома-

акцію, що обов'язок удержування інвалідів нацією через ухвалення сего закону в соймі не впав, але навпаки збільшився. — Вістак д-р Гижка відчитав назвиска тих членів Головної Ради Т-ва, котрі уступають на основі статута. Опісля збори вибрали комісію-матку: пп. Брилинського, Жирака і Мих. Галібея і поручили предложити їм нових кандидатів до Головної Ради Т-ва. Опісля дискусія продовжувалася. Др. Деркач (інвалід): Хочу навязати до слів ред. Палієва, котрий взиває інвалідів, щоби вони zareагували на закон про їх забезпечення. На загаль інвалідам тяжко зайняти якесь становище, бо ми ще не маємо професійного т-ва інвалідів. Може сего року треба буде покликати до життя таке товариство. Тому я забираю-чи голос висказую лиш особистий погляд й обмежуся лише до здогадів. Згадуваний тут закон витворює доволі складну і неприємну ситуацію. Досі наші інваліди не користали з допомоги польської держави. Та треба на жаль ствердити, що зацікавлення громадянства інвалідами дуже ослабло. Положення інвалідів погіршилося. Інвалід не має змоги дістати місця праці. Загал інвалідів, лишений власній долі, чорно бідує. Підмоги, які дістають

Пасхальний стіл повинні прикрашувати

В И Н А

М Е Д И

ШАМПАНИ

Г. МАКОВСЬКОГО

В КРУШВИЦІ

Давно признані, як найлучші в Польщі. З державні золоті медалі

76 1-2

данством. В санаційних кругах йшла підготовка до сего, щоби українських інвалідів роздвоїти та щоби деякі їх групи звертали до державних чинників за ласкою. В 1929 р. я видвигнув був в соймі справу забезпечення наших інвалідів і поставив її в такій площині: Істнувала українська держава. Частину земель сеї держави забрала Польща. Отже вона тимсамим перебрала також обов'язок забезпечення наших інвалідів, так як пр. Франція перебрала обов'язки супроти німецьких інвалідів в Альзатії й Льотарингії або Польща супроти німецьких інвалідів в Познанщині чи австрійських в Галичині. Проти сеї площини польські санаційні посли видвигнули концепцію „дару з ласки“. Вони казали, що колиб згодитися на українську концепцію, то се булоб посереднє визнання б. української держави в Галичині, а в їх розумінні се був тільки бунт проти польської держави. Тому вони станули на становищі окремого закону для українських інвалідів. Український клуб таке ставлення справи відкинув. Ся площина була для україн. клубу обидлива і ясно неприемлива. Ся справа виринула також у новому соймі. Підняв її клуб ББ. І сойм ухвалив закон про забезпечення наших інвалідів. Передумовою одержання державної ренти для нашого інваліда є доказання активної льояльности супроти польської держави. Це страшний удар, це поличник нації й інвалідам. Тут немало-важна річ, як zareагує загал наших інвалідів. Наше Т-во УКТОДІ не може тут займати становища, бо се допомогло Т-во, але відповідь у тій справі мусить прийти від інвалідів. Т-во може опинитися без сотика жертв. В громадянстві може витворитися хибна думка, що інваліди вже забезпечені державою а се може цілковито припинити приплив жертв на інвалідів і вони можуть опинитися і без тих рент, які досі дістають. Гідне становище зайняте інвалідами може причинитися до збільшення жертвенности. Чи інваліди на сім зискають, коли кільканацять, чи кількадесять з них дістало державну ренту, чи страшилиб, се отверте питання. Я кажу, що страшилиб. Нехай товарищі інваліди добре застановляться, яке становище мають зайняти. Т-во мусить повести освідомлюючу

інваліди зі складок громадянства, дуже малі. 45%-ий інвалід дістає ренту 8—9 зл. Се не рента, а лепта. Громадянство повинно паленити за се... Нині біда спричинює загальну деморалізацію, отже годі наказати всім інвалідам так чи інакше zareагувати на сей закон. Канцелярія УКТОДІ начислила 232 інвалідів, котрі моглиб мати право старатися за державну ренту. Я думаю, що їх буде значно менше, яких 160—170. Щодо льояльности, про яку говорить закон і про яку згадував ред. Паліїв, то я був у воевідстві і питався як влада розуміє той припис. В воевідстві сказали, що не мають ще інструкцій в тій справі. Одначе заявили, що про якусь активну льояльність не може бути мови, вистарчить пасивна льояльність. Я як інвалід-інтелігент мігби тоді візвати наших інвалідів, щоби зрезигнували з державної ренти, колиб мав певність, що громадянство матеріально піддержить нас і вдержить ренти бодай на дотеперішній висоті. Але я побоююся, що наслідком ростучої кризи жертвенність на інвалідів буде падати. Жертви з Америки впали вже до 1/3. Вправді Галичина zareагувала живіше, збіркова акція дописала, але се не є знов такий капітальний успіх. Він повинен бути 10 разів більший. В загальному доходи Т-ва змаліли так, що воно мусило навіть обнизити ренти інвалідів і досі дуже скромні. Зацікавлення справами інвалідів мале. Доказом от хочби ся порожня саля. Інваліди мають дуже добру волю гідно zareагувати на сей закон, але чи громадянство також на нього гідно zareагує?... Сеї справи тепер не можна рішити, доки не вискажеться загал наших інвалідів. (Кінець буде)

І якже світ має повірити в наше добро, котрого він не бачить, колиб ми в живі очі заперечували зло, котре світ щодня бачить і злорадно витває? Отже хто хоче дійсно прислужитися правді, той мусить мати відвагу, дати свідцтво правді, нехай вона виглядає як хоч. (Вайс, Філософія досконалости).

а саме: для нього католицька релігія і католицька Церква та католицька політична група се істотно те саме. І з цього ложного заложення мусіли вийти ложні заключення.

Се правда, що католицька Церква в своїх змаганнях ставить універсальні ідеї та принципи. Се виходить з її істоти. Інакше вона не булаб католицька та своїми ідеями не моглаб обнимати всі народи всіх часів. Надто католич. Церква як Божа Установа, як Христове Царство на землі в першій мірі приміює всім людям спільні й конечні надприродні, непроминаючі, вічні цінності. Тому змагання та ділання Церкви не втягуються ні політичними кордонами, ні національними чи расовими різними, ні межами часу. Та мимо того її ділання ніколи не стоїть і навіть не може стояти у протиставленні до земських, дочасних змагань поодиноких держав чи народів передовсім, коли ходить о правдиві добра матеріальні, моральні або духові. Та не лиш ділання католицької Церкви не може стояти в протиставленні до змагань за правдиві дочасні добра; но навпаки католич. Церква такі змагання підтримує, очищує, ушляхотнює і при даних обставинах надає їм надприродну вартість і заслугу. Ніде в історії ні в однім випадку не найдеться примір, щоб католич. Церква стояла на перепоні якомунедбудь народові в його справедливих державних стремліннях. Зате історія католицьких народів виказує, що Церква виховала сотки народів і далі виховує, щоб вони дозрівали й стали спосібні створити власну державу. Та коли в політичних стремліннях і боротьбах поодинокі групи послуговуються засобами, які порушують Божі й природні закони, не перебирають в середниках а просто моральні злочини глорифікують неначе геройські вчинки, — тоді Церква, та Богом поставлена Вчителька, мусить забрати голос та перестеречи перед погубними наслідками. Тоді Церква не протиставляється змаганням за слушні права, не протиставляється еманципації недержавних народів, лиш сповняє своє високе післанництво, стає в обороні справедливості й Божих законів й охоронює суспільність перед деморалізацією та здичінням. Також коли католицький Єпископ в почутті пастирського обов'язку підносить голос і зло називає злом — то він не ворог народа, а дійсний його пастир, провідник і сторож. І коли здоровий змисл більшості послушає такої перестороги, тоді стремління до самостійності підуть правою дорогою справедливості й скорше чи пізніше увінчаються успіхами. Та коли загальне загінотизовані ложними кличами, або що гірше, затроєний й здеправований несовісними демагогами, замість послухати перестороги й застановитися, грязною лайкою накинеться на свого Єпископа і так нівечить всякий авторитет, тоді мусить наступити занепад або й повна руїна. В такому випадку не „програє католицизм“, але програє „націоналізм“. Коли автор з „Н. Часу“ наводить з нашої історії примір „безсумнівного програювання католицизму в XVI ст.“, себто занепад Унії на великих просторах нашої землі, то се свідчить про його незнання або нерозуміння історії. Не католицизм тоді там програв, але націоналізм і то лиш тому, що тодішній націоналізм „поставився яскраво впоперек“ змаганням католицизму в нашій народі. Якби Хмельницький і козаки у своїх визвольних боротьбах не звернули були вістря проти Унії, що головню діялося за підшептами Росії, того відвічного ворога всякого навіть найневиннішого українського руху; а навпаки, якби були сперлися на Унію, то безсумніву нині українські землі малиб зовсім інший вигляд. А так лише забагрили нашу землю братовбийчою кров'ю і самі стали добути ворогів. Де колись були наші цвітучі єпархії, наші монастирі, церкви й школи, там нині російські схизматичські, а ті, що остали католицькі, тепер переважно в лат. обряді з виразною закрускою польської національності. Тому, — возьмим конкретно — коли опреться наш український націоналізм на католицьку Церкву в тій її уніятській формі, як вона виробилася в нас від св. Унії, коли буде підтримувати авторитет Апостольської Столиці та своїх

Єпископів, навіть, коли той Єпископ мусить сказати гірке слово правди й батьківського напіння; тоді й лише тоді можливий його успіх. Інакше, коли той націоналізм прибере всі форми поганського расового націоналізму й „яскраво стане впоперек дороги“ католицької ідеології й католицької Церкви, то мусить скінчитися повною невдачею та руїною.

Зовсім інакше мається справа, коли ходить про відношення націоналізму до одної або другої політичної групи й тим самим до католицької політичної групи.

Чи загалом можна говорити про політичну католицьку групу або партію? — Є погляди, що поняття „політична католицька партія“ се абсурд сам у собі, бо що католицьке не може бути партійне. Та сей погляд правдивий лиш під одним оглядом, коли поняття „католицький“ береться в його істотнім, найзагальнішим значінню, як се приміром розуміється про одну з істотних прикмет і цих Церкви. Коли ж поняття „католицький“ береться у вузлішнім значінню, прим. даного світогляду або ідеології, тоді можна говорити також про політичну католицьку групу як говориться про католицьку школу й кат. пресу. Се означає, що така політична група в основі своєї ідеології та політичної програми кладе католицький світогляд і католицькі засади в усіх національних, суспільних, економічних та культурних справах, загалом у всім, що належить до питань практичної політики дня. Також така політична група, що в своїй основі кладе католицький світогляд, тим самим заявляє, що так у своїй політичній програмі, як в засобах і тактиці нічим і ніде не хоче порушувати ні Божої правди ні Божого закону. Се не виключає, що дана католич. політична група може тактично зробити не оден промах. Найлучший примір такого промаху маємо в тактиці німецького Центра. Се було зі сторони того Центра дуже нетактовно в боротьбі з національними соціалістами входити в постійні компроміси з соціалдемократами. Наслідки того промаху дуже відомо відбилися на всіх католицьких організаціях теперішньої Німеччини. Зате далеко правильніше і більш послідовно держалася християнсько-суспільна партія в Австрії. Вона не входила в постійні компроміси ні з націоналістами ні з соціалістами, навпаки, йшла своєю лінією й боролася на обох фронтах. Тепер по повнім розбиттю соціалістів та при повній перебудові австрійської республіки з демократичного устрою на корпоративний і то на засадах двох епохальних папських суспільних енциклік „Рерум новарум“ і „Квадрагезімо анно“, сій християнсько-суспільній партії не остало нічого іншого, як просто розв'язатися... Та кождий історик мусить признати, що головна заслуга вратування Австрії від руїни марксисту належить християнсько-суспільній партії та її великому політикові канцлерові пралатові Зайплеві.

Відношення знова католич. Церкви та її найвищої Влади, Апостольської Столиці, до політичних питань, вже достаточо було описане в давніших уступах, де була бесіда про відношення Церкви й держави. Апостольська Столиця ніколи не мішається до політичних питань і постійно стоїть осторонь від усього, що не має ніякої лучности з моралю, Церквою та релігією. Та коли в поодиноких політичних питаннях розходиться також про добро й свободу Церкви, про основи християнської моралі в публічному житті, про спасення душ, про християнське виховання молоді тощо, тоді Церква, згідно Апостольської Столиці має право й обов'язок авторитативно промовляти й рішати, що добре, а що зле; що дозволене, а що не дозволене, як поступати, а що оминати.

Зате Церква вимагає і жадає від католиків політиків та католиків горожан, щоб вони в своїм політичній житті та діланні держалися наук проголошених у відносних папських енцикліках. Се виразно зазначив Папа Лев XIII в енцикліці „Льонгінква Оцеані“ з 6. січня 1895 р., звернений до католиків в Америці. Між іншими він так пише:

„Енцикліки, котрі ми проголосили в часі нашого Понтифікату, замикають у собі багато поучень. Після них католики мають поступати і їх слухати. У наших висказах порушували ми питання про людську свободу, про найважливіші християнські обов'язки, про горожанську владу, про християнську конституцію держав. Засади, які ми поставили, ґрунтуються на науці євангелія і на здоровім розумі. Тим то ті, що хотять бути праведними горожанами та сповняти свої обов'язки так як цього вимагає віра, легко найдуть в наших енцикліках правила, як мають поступати.“

Ту саму думку висказав Лев XIII також в енцикліці „Прекляра гратуляціоніс“ з 20 червня 1894 р.

Церква бажає і хоче, щоб визначні католицькі діячі, світські люди, брали участь у політичній житті та при допомозі відповідних організацій могли мати вплив на публічне життя в державі. Само собою розуміється, що при ліберально-демократичнім устрою держави неможливо інакше мати вплив на публічне державне життя, як лише через оснування та організування політичної партії на основі католицького світогляду. Так було в Німеччині та в Австрії; так тепер є в Бельгії, Голандії, Іспанії і т. д. Такі партії на католицькій політичній світогляді не радо приймають назву „католич. політична партія“, бо буває, що свої і чужі політичні противники та ще більше вороги християнства і Церкви, так жонґлюють тим дуже широким поняттям „католицький“, щоб деякі менше щасливі тактичні потягнення таких політичних партій класти на рахунок самої Церкви й партійну боротьбу та ненависть переносити на терен чисто церковний. Також Церква, передовсім в останніх часах, недвозначно висказувала думку, щоб священники, передовсім заняті в душпастирстві, стояли осторонь від політичної діяльності; коли в поодиноких випадках умовини вимагають участі священника в політиці, то се може наступити лиш за виразним дозволом дотичного Ординарія. Се розуміється лише при повнім демократичнім устрою держави, де від випадкової більшості голосів залежать незвичайно важні справи, злучені з основними інтересами Церкви, християнської моралі та релігії. Де існують або існували такі католицькі політичні організації, то навіть найвища церковна влада, відносно тактики й програми полишає їм повну й цілковиту свободу. Добре буде тут для висвітлення пригадати деякі історичні події.

І так 1887 р. Папа Лев XIII предположив німецькому Центрові бажання, щоб та партія в одній справі, в т. зв. „Serpennatsfrage“ голосувала за предложенням правительства. Тоді провідник Центра Віндгорст в промові в Кольонії 6. лютого 1887 р., держаний в тоні повного підчинення Апостольській Столиці, сказав, що з огляду на політичні умовини не може сповнити того бажання Папи. Не менше благородна й великодушна була відповідь Папи. Св. Отець підкреснув, що він не давав поручення лиш висказав бажання, бо наміряв тим зломити вістря „культуркампу“; а через кардинала Якобінію заявив, що полишає Центрові повну свободу та повну самостійність у політичних рішеннях.

З розмислом розписуємося тут ширше про значіння й вагу католицьких політичних організацій, щоб бодай в частині вияснити ті справи й усунути ті неоправдані упередження перед католицькими політичними організаціями, які у нас поширені навіть між людьми віруючими й релігійними. Се велика шкода, що майже за ціле століття, бо від 60 років мин. стол. ми не спромоглися на заснування бодай одної католицької політичної організації. Се принесло нам дуже великі шкоди не лиш у політичній житті, але й на церковнім та релігійнім полі. Доперва від коли існує католицька преса, починається підготовляти також католич. політична організація. Та чи не запізно? Тепер кождої хвилі може уступити демократичний устрій і зробити місце іншому, в котрім загалом партії не матимуть ніякого значіння й зовсім з політичного овиду, як се бачимо в Італії, Німеччині, Австрії і пр. В новім устрою можуть мати вплив лиш політично вишколені мужі й станові католицькі організації; та на жаль одних і других у нас нема в такій мірі, щоб мог-

Одна „критика“ пісні

І чому до релігійної пісні з такою „критикою“ підходить не вільно.

Годі гніватися на п. др. Кудрика за те, що він як музик уважає за „образотворче українське мистецтво“ драгтивенькі копії типово російських ікон Васнецова та бездушні богомази в запорізьких жупанах і шараварах, якими „мистці з Великої України“ опоганили стіни многих наших церков. Повторює він се, що голосить безкритична опінія товпи. Вже чогось більше фахового й оригінального сподівалися ми почути від нього як від композитора в справі католицького гимну. Однак він і тут завів наші сподівання.

Тепер розгляньмося, що нам розповідає п. Кудрик „у справі популярної католицько-релігійної пісні“ (Такий наголовок має його стаття в „Меті“ чч. 7 і 8 сего року).

Свою критику зачинає автор сентиментальним зворотом:

„Дуже прикро мені, як щирою Українцеві-католикові, ствердити, що саме в лоні такого многозаслуженого, багатого своїм минулим Чина св. Василя Великого — цвіте буйно продукція новітніх популярно-побожних пісень, яких мелодії можна сміло назвати „легкою музикою в церкві!“.

Се спочуття зовсім не гармонізує з вибухом „моцних“ і рівно несправедливих слів статті, звернених проти василіянських і світських авторів жовківського співаника. Суть виводів дра Кудрика міститься у словах: „Попросту похід музичної кривавої тандити на село“, який посувається нестримно мимо „енергійного виступу такої поваги, як др. Людкевич“... На читача призвичаєного до логічного думання не конче ділають доморослі „поваги“. Попросту тому, що годі їх відгадати. Бо се буденне в нас явище, що деякі наші політичні, економічні, мистецькі авторитети коли п'яні, тоді — цілюються *con amore*, а коли тверезі то — перуть себе *furioso* по щоках... Наші мистці клявіатури також бувають віртуози в тому, коли судити по їх взаємному критикуванню і незношенню себе. Ось прим. Антін Рудницький „відкриває“ в польському журналі, що обожаний дотепер Українцями Лисенко — се не корифей нашої музики, а „талант менше як середній“, себто ніякий талант — нуля... На се обурені: п. Барвінський (в „Нов. Часі“) і п. Нижанківський (в „Ділі“) відповіли *unisono*: Бреши, та міру знай!

І вір тут фахівцям, повагам, докторам, коли один тягне до ліса, а другий

до біса! Старі Латинці, проливши багато крови в горожанських боротьбах таких авторитетів як прим. Цезар і Помпей, Октавіан і Антоній, вирішили справу так, що поставили мудру аксіому: *Auctoritas tantum valet, quantum probat*.

Переміривши ліктем сеї аксіомы довгу статтю п. Кудрика, що покликується на др. Л—ча, не знайдеш ніяких розумних рацій на оправдання їх згідного відношення до популярної церковної пісні. А прецінь їх розважне і безсторонне слово критики про додатні і слабкі сторони пісні булоби принесло таки якусь користь для розвою церковної музики. Однак таке слово не впало. Тому можнаби було перейти до денного порядку над „критикою“ дра Кудрика, так як популярна пісня зігнорувала „енергійний виступ“ дра Людкевича і далі лунає в світі. Однак щоб у нас на основі подібних писань не поширювалася атмосфера шкідливої сугестії, треба в тій справі подати деякі пояснення.

Критикуючи церковну пісню, все треба мати на увазі, яка її роля в Церкві, який зміст, завдання, вікні форма. Що в ній найважливіше, а що другорядне, додаткове. — Пісня в Церкві се передовсім научний і виховуючий інструмент не менше важний як богослужбна книга. Церковну книгу оцінюємо під оглядом її научного змісту, мови, а опісля під оглядом зверхнього, технічного виконання. Подібно маєтись річ і з піснею. Церква пропагує пісні, щоби співаним словом вчити правд віри й морально виховувати вірних. Тому зміст пісень становить догма, обряд, аскеза. А технічне і композиторське ремесло се другорядна річ, хоч очевидно треба старатися про його мистецьку культуру.

Під ідеологічним оглядом наші пісні — се велич! Чого в них нема! Основні правди віри і примат і Непорочне Зачаття і гимни й ідея унії і містичне захоплення... Все там оспівується. Вартість сих справ належно оцінити лиш фаховий богослов. Колиш історики церковної науки будуть покликуватися на василіянський співаник, як нині покликуються на вірування білокриницьких старовірів в справі Непорочности Пресв. Діви. Отже панове критики, анатемізуючи популярні церковні пісні, повинні були застеречися, що не розтягають свого вульгарного призвища „тандита“ на ідейний зміст пісень.

Зі сказаного випливає перше заключення: Пісні, які нині лунають в гр.-кат. церквах на наших землях і поза їх границями, мають повну рацію буття вже ізза своїх внутрішних вальорів. З церков-

Мешкання прикрашене килимами Хамули
закоплює своїм виглядом. Набути їх можна
в часі Великої Передсвяточної Випродажі

улаженної через знану фірму

М. ХАМУЛА

Львів, Рутовського ч. 1, Станіславів,
Сопіжницька ч. 19

По значно знижених цінах.

ної точки погляду їх пропаганда не тільки пожиточна, але й конечна навіть в такому разі, колиб їх фактура була примітивна, слаба, хибна, назв'їм „кальварійська“.

Можна се пояснити аналогіями. Музицький простий розум повчає, що коли нема засобів здвинути мистецький монументальний храм, то треба поставити шопу хочби з дощок, щоби тим способом уможливити вірним заспокоювання їх релігійно-душевних потреб. Великим шкідником релігійного життя бувби той, хто хотівби викидати з сільських хат образи, тандитні оливодруки, тому, що вони не представляють ніякої мистецької вартости. Така впрочім і філософія щоденного життя: коли не можна гасити спраги кришталевою чашею, то треба черпати воду з жерела розбитим черепком або й долоною, як се робив старий Діоген.

Крім суттєво церковного значіння відіграли популярно-церковні пісні велику культурну ролю, бо їх текст писаний живою українською мовою. Ще сорок років тому було глухо в наших церквах. Поза кількома старославянськими архаїчними піснями („Пречистая Діво Мати русского краю“, „О кто, кто Николая любить“) народ не співав, не виявляв своєї мало скристалізованої віри живим співаним словом. Сучасне церковне письменство часто дає вираз сему маразмови в церкві. Аж ось на арену церковного життя виступає обновлений василіянський Чин. Поширюваний ним Евхаристійний культ, починання Божого Серця Спасителя, майські богослуження обновлюють духове життя народу. Сю працю ОО. Василіян одобрюють і піддержують наші ерархи, а Ексцеленція Митрополит узискує в Апост. Столиці апробату введених богослужень Апостольства Молитви. Поширення додаткових богослужень вимагало піснєвого вислову. Тому монахи й світські священники, що почували в собі Божу іскорку музикальності, komponують пісні.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

6)

„Я вже вмер...“

— „Як же-ж Ви Павле очунали з „мертвих“...?“

— „Прошу Отця духовного, відповіла за нього його жінка, він таким мертвим був більше за дві години, й сама не знаю кілька часу, бо я зовсім була втратила голову. І сама не знаю, як і коли він тут назад вернув. Вже на дворі шаруділо, коли люди з хати порозходилися. Я поставила хрест, засвітила коло голови свічки, прикрила його рядном від мух, діти позасипляли, а я зажурена вийшла на двір і сіла під хатю на приспіль...“

Перебив її знову Павло:

— „Я й те все чув, як люди балакали про мене, як жінка їх припрошувала на похорон і на обід, — яму на кладовищі казала викопати там, де лежать мої батьки, се мені сподобалося... І се я чув, — спасибі їм за се — як молилися за мою душу, коли розходилися з хати... Все я чув, та вже й не намагався ні кричати, ні рухатися... Коли смерть, то смерть; нехай там собі роблять зі мною що хотять... Коби лиш душу Матінка Божа спасла!“

Враз стало тихо: лиш горбата Ксенька ще шавкотіла молитви біля своєї голови. Але й вона замовкла. І в голові перестало гудіти й шуміти. Я вже не чув нічого. Перестав жити.

Тут Павло набожно перехрестився. Перебила його жінка:

— „Коли вже добре засвітало, я увійшла в хату, бо моя голова тріскала від болю і я не знала, де дітисся. І треба було розпалити в печі та заглянути, що роблять діти. Бо смерть — одно, а робота — друге. Двері від сіней так страшно рипнули, що я аж підскочила, хоч вони все рипають; та не так страшно як тоді.“

Та коли я переступила поріг світлиці і глипнула на ліжницю, хватилася плішки в дверях, щоби не впасти. Хотіла крикнути, — та відіймало голос.

Павло сидів на постелі і глипав заляканими очима, а Ксенька без памяти скомліла в куті.

— „Насте, що се таке було?“

Господи святий! Коли я те почула і пізнала живий голос Павла, втратила я память і обсунулася на землицю... Очунила я аж коли понадбігали люди, сусіди. Бо коли Ксенька опритомніла від страху, пігнала мерщій по хатах, сповістити, що Павло ожив. Всі позбігалися, ніхто й не вірив... Аж узріли... Всі відхрещувалися, зразу підійти до Павла боялися...

Він, що найперше, то пити захотів. Зразу лиш дивився по всіх і нічого не говорив. Я йому подала Андруся, ще заспаного. Обіймив його за шию і перше що сказав: „Насте, посилай душком по отця духовного, бо нема часу... Я тут довго часувати не буду...“

І Михась пішов запрягати.

— „Так, Отче духовний, звернувся до мене Павло, а говорив вчисто — я був вже вмер, але Матінка Божа виділа мій жаль і мою розпуку, що я без спо-

віди маю стати на Суді Божім, змило-сердилася над моєю бідною душею і ви-молила в Бога цю ласку, що на якусь хвилину позволив душі ще вернутися на цей світ, щоби я міг висповідатися. Тепер я вже готовий...“

Я його потішував всіми способами, але він не дався відвести від тої своєї гадки. Ручу, що колиб тоді моментально був цілковито подужав, його втіха з подужання не могла бути більша як з того, що Бог йому перед смертю — котру він уважав за неминучу — позволив висповідатися.

Священик зупинився в оповіданні. Його спитали:

— „Значить, він таки вмер; що-ж се було?“

— „Ні, він тоді саме не вмер, а видужав. Був се випадок легаргу, такого, в якому людина все чує і вповні свідомо, що кругом неї діється, а пробудитися не годна. Опісля ще більше як тиждень він важко боровся зі смертю і поборов її. Видужав.“

— „Значить, — зажартував оден з приявних слухачів, — зайві були його побоювання смерті і втіхи, що душа лиш на хвилину вернула до тіла по то, щоби висповідатися...“

Священик по короткій павзі відповів: — „Ви так гадаєте, добродію? Я трохи інакше. Я нераз над цілим тим випадком роздумував і над тою глибокою вірою Павла. І я свято пересвідчений, що він мав рацію. Бо — на щож подужання з кожної небезпечної недуги, як не на

Ось один примір, як витано популярну пісню перший раз у парохіяльній церкві в Золочеві. Катехит о. Гургаль навчив учениць виділової школи пісню „В страсі й покорі“ (о. М. Лончини ЧСВВ). Як пронеслися перші звуки сеї пісні в церкві 1897 р., то се була така мила й рідна новість, що заплакали всі приявні: шкільна молодь і старі.*).

Бл. п. еп. Чехович незвичайно тишився, коли в часі своїх канонічних посіщень почув нову популярну пісню, бо вважав, що з піснею йшла в народ і душпастирська праця. Політично спекулюючи москвофіли скоро зорієнтувалися, що се популярні пісні й богослуження будять в народі національні почування, тому повели проти них завзяту боротьбу.

Українська суспільність раділа з тих проявів пробудженого церковного життя. Вираз сему дав був 1908 р. д-р Ост. Макарушка у своєму знаменитому відчиті, як писала тодішня „Нива“, підчас концерту в честь Папи Пія Х.**). „Місіонар“ передав зміст сего відчиту такими словами:

„Бесідник хвалив в своїй мові ОО. Василя і показував, що відколи они почали видавати Місіонаря і иньші побожні книжки і пісні церковні в арозумілій бесіді, від тоді по цілім нашім краю обновило ся жите релігійне, по церквах скрізь вже нині співвають їх пісні, нарід скрізь читає їх книжки і любов до церкви і обряду дуже збільшилася.“***)

Сучасники приймали нові пісні не як „тандиту“, а як символ і засіб поширювання не тільки релігійного, але і національного росту.

В моїй памяті глибоко витиснені три дати і три події, в яких я благословив василіянські „тандитні“ пісні.

В 1915 р. губернатор Львова гр. Бобринський завізав до себе представників міста — Українців, Поляків (був між ними і архиеп. Більчевський) та Жидів. Сказав їм коротко без обиняків: Східна Галичина се — „іскренно рускій край і все будет по руски“. І Львів почав прибирати московський вигляд. Та прийшов Йордан. Висипалися з церков наші процесії і залунали „могучим“ гомоном — українські „тандитні“ пісні. Всі тоді пізнали, що се ще не зовсім „рускій край“...

В 1918 р. свято Берестейського Мира в Дрогобичі. Народу тьма-тьменна. Розвинувся похід. Над головами мають

*) Відомість подана мені тодішнім учнем — нині ігуменом княжого монастиря в Лаврові о. М. Пелехом ЧСВВ.

**) Концерт в честь Пія Х., Нива, 1909., ч. 1. стр. 29.

***) Папський ювілей Русинів і обяв схизми російської у Львові. „Місіонар“ 1909., ч. 1. ст. 7.

то, щоби людина застановилася над проблемою смерті і над собою і поправила свій спосіб життя? А — чи ціле наше життя не є лиш одною короткою хвилиною?... Тому, чи не мав він рації в своїй глибокій вірі, коли тишився з повороту до життя на хвилину лише в тій цілі, щоби — висповідатися?... Такої глибокої віри ви нині не знайдете, хіба — ще в простому, культурою і теоріями незманіженому селянському серці.

Учений світ може з тої віри сміятися. Сміх і кпини се може найбільша зброя сатани в боротьбі його з абсолютною правдою, якою є оден Бог. В тій боротьбі Бог не потерпить. Не потерпить і сатана, бо саме те, що він сатана, себ-то абсолютне „зло“, є його вічним терпінням. А хто потерпить?... Вірте мені, що не — Павло.

Та скажіть, мої добродії, в сій події, котру я вам щойно розповів, крім глибокої віри, кілько видно міститься в тих простих серцях щирої, невдаваної, сердечної почутливості!... Лише що вона тверда, сира, чиста, не заправлена ніжностями „модерної“ культури. Тому ми її не розуміємо...

Бо — наш світ живе облудою, а їх — щирістю...”

— „А за правдивість сеї події, котру я вам тепер оповів, я вам ручу моїм священним словом.“

Священик скінчив. Закінчилася й дискусія про почутливість.

прапори, обличча палають завзяттям самопевности і великої надії. Бракувало одного: могутньої, всенародної пісні. Вправді читальняні гуртки співали тут і там національний гімн, але губився він як птиця пісня серед шуму спадаючої води з лотоків. Знову вратувала положення василіянська пісня. Простий народ завів церковні мелодії: „Вихвалайте доли — гори, луги — цвіти...“ і ін.

В літі минулого року відбувалася місія в Залісся за Ряшевом. Проповіді голошено по польськи. Там розговірною мова наших людей — мазурська. Се з фізичної конечности. Однак вони все і всюди заявляють, що вони twarde Rusyny-Ukraincy. Їх єдиний звязок з матірним плем полягає в рідному обряді і в популярній церковній пісні, яку вони рівно величаво як і ревно співають. Сеї останньої дошки ратунку тримаються також наші люди, потопаючи серед англійського і португальського моря в Новому Світі.

Хіба досить примірів. Думаю, що і скрайний націоналіст і мала дитина легко зрозуміє се, чого не можуть зрозуміти дипломатичні „корифеї“ нашої музики, що „тандитна“ пісня не тільки служить спасенню душі, але й високо несе національний прапор. І тому підходити до неї з такою „критикою“, з якою вони підходять, не вільно.

К. П.

ЦЕРКОВНІ МАТЕРІЯЛИ

брокати, кружева, гафти, золоті й срібні лями та всі інші матеріали для церк. риз та літург. цілей як нашивки, золоті й срібні френзлі, також новости на весняний і літний сезон.

ПОРУЧАЄ:

Україна

в міжнародних комбінаціях

Страх „товаришів“ має великі очі...

„Ізвестія“ з великим обуренням і перестрахом пишуть: В англійським органі летунства „Ейроплен“ розважується плян війни Англії з СССР. В статті редактора Грея в тім органі м. і. пишеться: „Війна з СССР се для нас воздушна війна в повній силі. Нам треба буде боронити наші жерела нафти в Персії, наші нафтояги та нафтові роботи в Іраку, а може також і нашу торговельну флоту на Середземнім Морі, коли Росія пробеться до Дарданелів та Палестини через Малу Азію. Коли Україна стане незалежною державою, в нас буде багато роботи з постачанням для українського воєнного летунства. В таким випадку для летунів буде дуже добра нагода заняті посади інструкторів-організаторів та старшин в українським летунстві. Потім, коли Україна вибере собі мир, їй будуть потрібні торговельні літаки та ціле устаткування для цивільної авіації. Коли Україна як незалежна держава стане нашою спільницею та коли Росія спробує напасти на Європу через Ромунію, нам доведеться без сумніву післати значніші воздушні сили на поміч українському летунству, а можливо також, колиби знищили українську авіацію незначну розмірами, то нам треба буде заступити її в боротьбі“. (Укрбюро, Женева). — З тих голосів преси видно, що українська проблема стала вже настільки міжнародною, що нею послуговуються як страхом в політичній грі. Та нам до тих пресово-політичних маневрів не треба тепер прикладати великих надій, щоб гірко не розчаруватися. Нам треба радше працювати і внутрішню зміцнюватися, щоб з нами числилися як з дійсною політичною силою а не лише як зі страхом.

Надприродна святість се така висока ціль, що булоб рівно незрозумілим як несправедливим, дивуватися або іритуватися, коли благородні душі, що йдуть тими стрімкими шляхами, не рідко поховуються, ба навіть падають. (Вайс, Філософія досконалости).

Модерна ментальність і католицизм.

Девятий з черги відчит з серії Академічних Вечорів, уладжених Богословським Науковим Товариством у Львові, був на тему: „Модерні ментальности а католицизм“. Відчитав його о. др. М. Конрад в салі Української Бесіди. Слухачів як і на попередних відчитах було понад 150. Крім Преосв. Никити, котрий постійно ходить на сі відчити, кількох світських священиків і монахів, було багато старших громадян. Переважала студентська молодь. Були також т. зв. націоналісти, які пильно записували. Зміст (Подаємо його коротко, бо як зачуваємо всі виголошені в тій серії відчити будуть напечатані): Глибша

дім товарів модних і шовкових

АДОЛЬФ АВЕРБАХ

Львів, Ринок 20. Телефон 7-54

73 ФІЛІЯ БОЇМІВ 5. 1-2

причина теперішньої моральної і матеріальної кризи лежить в модерній ментальності людини. Вона довела до теперішньої катастрофи. Сю модерну ментальність можна звести до двох знаменників: 1) ментальність індивідуалістично-лібералістична і 2) соціалістично-комуністична. Індивідуалістично-лібералістична ментальність народилася в добі ренесансу. Він висуває людину на перше місце. В 16. ст. індивідуалістичні течії скріпляє реформація. Реформація робить одиницю-чоловіка суддею св. Письма, а не навпаки. На місце Церкви повстають спільноти. З області релігії індивідуалізм перекидається також на інші області. До філософії ввів індивідуалізм Декарт (Discours de la Méthode, Cogito — ergo sum), відтак прийшов Руссо зі своєю тезою, що людина з природи добра. До економії індивідуалізм і лібералізм впроваджує Адам Сміт (1776). Кант впроваджує його до етики, відтак Фіхте, Гегель і ціла плеяда філософів 18 ст. та пол. 19 ст. Герберт Спенсер в другій пол. 19 ст. вчив, що суть життя і закон природи се боротьба за існування. Вмішування держави в суспільне життя шкідливе і вона не має права до того. Ключі індивідуалістичних філософів, правників, моралістів й економістів ввела в життя та спопуляризувала французька революція. (Пр. ключ: Вільність, рівність і братерство). В нас також в 19 ст. сильно зазначився вплив лібералізму й індивідуалізму на спосіб думання нашої інтелігенції. Сей вплив ще досі видно. Головні засади індивідуалізму і лібералізму такі: Всі люди рівні. Держава існує на підставі суспільного договору. Людина змагає передовсім до власного добра. Її свободи не сміє звязувати держава, вона лише має бути сторожем ладу. Кожда людина найліпше знає, що для неї добре і корисне. В релігійнім життю лібералізм проповідував повний латентизм. Релігія, каже він, се приватна справа людини. Має існувати розділ між Церквою і державою. В практичнім житті втворювався релігійний індеферентизм, цивільні шлюби, вільна любов і т. д. На місці віри в Бога запанувала віра в добру природу чоловіка. Розвинувся раціоналізм. Раціоналістична критика підважила релігійність. Повстає раціоналістичне розуміння релігії: деїзм. (Кінець буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Сучасна російська література

в польським освітленні.

В рамках загальних університетських і політехнічних викладів відбулося у Львові в салі „Collegium Maximum“ 6 викладів п. Теодора Парніцкоґо, Поляка родом з Харбіну в Манджурії, про російську літературу. Перші два виклади присвячені були передвоєнній рос. літературі, третій — переломовій добі в часі війни і революції, четвертий — еміграційній літературі, п'ятий — літературі в СРСР, шостий п.з. „Польща й Поляки в російській літературі“. Передаємо тут зміст двох найцікавіших викладів.

Виклад про російську емігрантську літературу зачав п. Парніцкий від вислову одного автора про французьку еміграцію, який відноситься також і до російської еміграції: „Нічого не навчилися, нічого не забули“. Коли в 1925 р. Великий Князь Николай Николаевич приїхав до Парижа, витали його як монарха. Підчас інтерв'ю з журналістами на запит одного з них, яке його відношення до Польщі, Вел. князь мав відповісти: „Я вже вирішив польську справу в 1914 моїм маніфестом. Поляки дістануть — широку самоуправу...“ Се виглядає анекдотично, але так думає загал російських емігрантів. Однак хоч російська еміграція назагал „нічого не забула“, але зате навчилася багато. З „поступової“, революційної, атеїстичної, матеріалістичної — стає вона реакційна, консервативна, православна, містична і т. д. Давні анархісти стають тепер монархістами, легітимістами. Серед рос. еміграції великі тертя. Всі всіх поборюють, війна всіх проти всіх. Цікава партія євразійців. Вони кажуть, що Росіяни се перший нарід Азії а не останній Європи. Вони признають konieczність революції, пристають на колективізм, лише не годяться на переслідування релігії. Богато „євразійців“ є на Далекому Сході. Їх головний письменник Всеволод Іванов (не треба мішати його з „пролетарським“ письменником того самого імені і назвища), видав твір „Ми“. Се дуже цікавий напрям. Він виступає проти європеїзації Росії та її узахіднювання.

Містицизм — се прикмета кожної еміграції. Перша еміграція — жидівська, відтак польська, тепер російська попадали в містицизм і месіанізм. Емігранти порівнюють Росію до Христа на хресті. Вони остерігають інші народи перед революцією. До містиків належать головні: Д. Мережковський, Зінаїда Гіппіус (його жінка) і ін. Серед рос. емігрантських письменників велике замилювання до історизму, історичних тем. Давніше рос. письменники не могли свobodно опрацьовувати історичні теми через царську цензуру. Репрезентант історизму се Микола Огієнцев. Під впливом ностальгії, суму, туги за минулим — видав він книжку п.з. „Святий Санкт-Петербург“. До тих письменників належать: Ходасевич, Бальмонт і ін. Однак найславніший з них се Дмитро Мережковський, типовий „богоіскатель“. Він написав цикл історіософічних творів: Держава Антихриста, Христос і Антихрист, Олександр І., Декабристи, 14 грудня, Юліан-Апостат і ін. Мережковський се репрезентативний рос. письменник на еміграції, що займається релігійною спекуляцією. Він старався доказати, що попередниця християнської релігії се релігії: єгипетська та вавилонська. Вкінці він помирився з православ'ям.

Типовий репрезентант офіцарського, консервативного табору се козацький отаман Краснов. Його головні твори: „Від двоногового орла до червоного прапору“ і „Бог з нами“ (1812 р.). Дальше: — Іван Наживін, Євген Чіріков, Брешко-Брешковський, Крижановський і т. д. Вони представляють домашню війну з різних сторін.

Найбільш оригінальний з рос. емігрантів се Марко Алданов, знаменитий публіцист, що порушував все актуальні речі. Він написав цікаві репортажі, порівню-

вав французьку революцію з російською. Його головні твори: „Мислитель“, „Десятий Термідор“, „Св. Олена“, „Краї і люди“ і т. д. Алданов, ідучи слідами т. зв. біографічних письменників хоче доказати, що історію творять не маси але одиниці, що стоять понад ними. Алданов се дуже делікатний, іронічний сатирик, песиміст. Він має драматичний зміст. Бракує йому епічного елементу. До старших визначних письменників належать ще: пані Теффі (псевдонім), Аверченко й Іван Бунін, сегорічний лярв'як надгори Нобля, безкомпромісовий мистець. Серед рос. еміграції зачинається вже декаденція. Молоді письменники денационалізуються. Вони стають просто зах. європейськими письменниками, що пишуть по російськи. Емігрантська література стоїть здалека від життя рос. народу. Вона не має будучности.

Виклад про російську літературу в СРСР зібрав велике число слухачів, повну „Collegium Maximum“ (к. 400 осіб). Прелегент підкреслив на вступі, що його цікавлять два питання: Оскільки комуністичному устроєви вдалося зв'язати з собою літературу та в яким відношенні стоїть комуністична література до своєї попередниці й до європейської літератури? Комуністи приступили до свідомого творення літератури. Однак в перші літа по революції не видають вони цікавіших творів. Велике число передвоєнних рос. письменників емігрувало. Вправді деякі з них, як Блок, Брюсов і ін. станули на комуністичну платформу, однак між ними і ком. владою були часті конфлікти. Російські інтелігенти бунтувалися проти всевластности держави в літературі та мистецтві. Трагічне роздвоєння душі зазначилося в їх творах. Брюсов скоро помер, в 1923 р. Блок написав поему „Скити“, в котрій старається оборонити Росію перед закладами варварства в очах Європи. Тоді повстав навіть т. зв. „скитійський напрям“, що відмежовував себе від „гнилої Європи“ та протиставив їй новий світ, нових людей, нову мораль — „скитійську“. — Сергій Єсенін репрезентує т. зв. „пролетарську поезію“. Селянський син, однак відчуває вже по інтелігентськи. Сей внутрішній роздор та нещасливе подружжя зі старою від него Ізидорою Дункан, світової слави танцюристкою, доводять Єсеніна до самогубства. — Володимир Маяковський се головний представник рос. футуризму. Теоретиком його був в Росії Хлебников. Футуризм став офіційною школою більшовицьких письменників. Цікаво, що той самий футуризм в Італії став офіційним напрямом фашистської поезії. Так отже футуризм, що повстав на початку XX ст. в Італії як протест і бунт проти існуючої літератури, в 20-их роках XX ст. став двірською поезією в фашистській Італії та в комуністичній Росії. Вже Ленін поборював футуризм. Футуризм тому став офіційним напрямом в СРСР, бо його найважливіші представники стали більшовиками. Він виповів війну старій літературі, традиції та старався створити зовсім нову літературу. Рівночасно в СРСР була друга група письменників, більше поміркована, т. зв. академічна під протекторатом А. Луначарського, комісара освіти. Вона стояла на становищі, що треба користати з т. зв. „буржуазної“ літератури. — Крім того були ще безкомпромісові марксист. — Перші літа революції не видали пролетарських поетів. Тоді повстали дві групи: 1) „сменовеховців“ і 2) „попутчиків“. — Сменовеховці се ті, що змінили свої переконання, покалися і вернули з еміграції, як граф Олександр Толстой (з родини гр. Льва Толстого), Андрій Бєлий і Максим Горький. Горький був перед війною головним революційним письменником. Його поворот до СРСР рекламували дуже гучно. Чому Горький емігрував? Він провадив дуже непростарське життя в своїй палаті на острові Капрі на Адріатику. Те-

пер Горький се головний совітський письменник. Він кандидувал до надгори Нобля, але безуспішно. — Сменовеховці повернули до СРСР одні з опортуністичних оглядів, інші щиро, з національного інстинкту, щоби тільки бути в Росії.

„Попутчики“ (такі що йдуть „по путі“ за більшовиками до революції) мають ряд визначних письменників. Один з них Ілля Еренбург (Жид), декадент, ненавидів старий світ але не бачив нового світа. Еренбург став емігрантом. Він не має позитивних психічних вартостей. До попутчиків належать: Панталеймон Романов (епопея „Русь“), Лідія Сейфуліна, Федін, Леонів, Борис Пільняк. Останній написав книжку: „Волга впадає до Каспійського моря“. Се мала бути апотеоза праці, побида колективної людини над природою. Однак Пільняк не може зрозуміти суті революції. В цілій його повісті нема представленої самої праці. У него як в інших попутчиків — трагічне роздвоєння. „Нові люди“ виходять в него паперово, мертво. — Від 1925 виступає на полі літератури в СРСР нове покоління революційних письменників з народу: робітники і селяни. Однак між ними мало талантів. Пишуть вони примітивно; по варварськи. До 1930 р. був такий стан в рос. літературі в СРСР: З одної сторони були старші письменники, що вміли писати, але не розуміли революції, з другої сторони були революційні письменники, що не вміли писати. З них найталановитші се: Катаєв, Огінцев, Лавренів, Гладков і т. д. Вони завели нову літературну форму — т. зв. фактомонтаж. Однак се не література. Сов. література до 1930 р. не внесла нічого нового до європейської літератури крім бурення старих богів, самої негачії. Після 1930 р. почався деякий зворот. Революційні письменники входять у вік мужескості, дозрілості. Почався свідомий поворот до старих форм, до Толстого, до Достоевського. Лідін, Бражнін, Гладков і найбільший з них Шолохов хочуть в старій, виробленій формі закласти нове життя. На перший план виступає історична повість. Любков, котрої давніше більшовики зовсім не признавали, заняла знов своє місце в літературі. Пуста агітка зробила місце мистецьким творам. Михайло Шолохов, донський козак, написав велику козацьку епопею „Тихий Дон“. В ній бачимо поворот до традиції, до козацького лицарства. Та епопея ще не скінчена. (Прелегент порівнював її з лицарськими повістями Сенкевича та підносив її вальори). Сучасна російська повість зв'язана тісно з життям свого народу. Через те вона вносить нові вартости в європейську літературу.

Виклади Парніцкоґо мали в собі нотку очевидної прихильности до нової більшовицької літератури. Нема сумніву, що та прихильність має своє жерело в новім політичнім курсі Польщі супроти СРСР. Зближення політичне потягає за собою зближення на всіх областях...

Нові видання

Лев Ясінчук. Для Рідного Краю. Відгомін ювілейних свят в Америці у честь Рідної Школи. Львів 1933. Накладом автора. Стор. 92+2 нпг, 80. Ціна 1.50 зл.

Сам заголовок книжки вияснює її зміст. Автор уміє цікаво і приступно описати навіть такі „нудні теми“ як збірка грошей між нашим громадянством в Америці; се знак, що має значний публіцистичний талант. Справді цікаво читати як то наші емігранти ділом виявляють свою пам'ять про Рідний Край, в котрім провели свої молодечі літа, чи в яким жили їх батьки. Книжка подає також багато даних про наші товариства в Америці, про руйнівну роботу більшовиків та сектантів. Разить дещо морально ніяке становище автора до деяких важних справ (прикмета майже всіх наших інтелігентів) ну і... портрет. Не перечу, що п. Л. Я. пристійний мужчина, та читач ніякові побачивши, що книжка видана „накладом автора“... М. Г.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В варшавській церкві ОО. Василя відбулися мин. тижня великопостні реклекції під проводом Впр. о. Протоігумена Ст. Решетила ЧСВВ. В реклекціях брали участь гр.-кат. вірні, замешкалі в Варшаві, котрі в суботу і неділю 25. III. громадно приступали до св. Тайн. Також чимало незєдинених Українців приходило слухати реклекційних наук. У Велику Суботу (31. III.) відправився в тійже церкві Воскресна Утрєня при участі Й. Е. Апостольського Нунція А-па Мармаджія.

В Римі відбудуться 1 і 2 квітня торжества канонізації о. Йоана Боска, основника Салезіянського Згромадження, апостола опущеної молоді. Як подає парижський „Ля Круа“, в торжествах тих візьмуть участь представники королівської родини. В понеділок 2 квітня на Капітоліо буде велика церемонія в честь нового Святого. Візьме в ній участь прем'єр Муссоліні.

**МИЛА ДО ПРАННЯ
ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРИЛАДДЯ**

Ватиканський альманах Annuario Pontificio на 1934 р. подає, що св. Колегія складалася з початком 1934 р. з 56 кардиналів. Половина їх се Італійці, 23-ох мешкає постійно в Римі й має назву куріальних кардиналів. З куріальних кардиналів: 20 Італійців, 1 Німець, 1 Француз і 1 Еспанець. З кардиналів, котрі живуть поза Римом, є 6 Французів, 4 Американці, 4 Німці, 3 Еспанці, 2 Поляки, 1 Бельгієць, 1 Ірландець, 1 Мадяр, 1 Австрієць, 1 Португалець, 1 Канадієць, 1 Бразилієць, 1 Англієць та 1 Чех. Найстарший віком є куріальний кардинал Ерле, родом Німець. (КАП).

1000-ліття монастиря. Старинний монастир П. Д. Марії ОО. Бенедиктинів у м. Айнзідельн (Швейцарія) святкує сього року 1000-ліття свого існування. Ювілейні торжества починаються в неділю 6 травня, а закінчаються 14 жовтня ц. р. У зв'язку з тими торжествами буде відчинена вистава документів, що відносяться до історії того монастиря. Сподіються численних відвідин як вірних, так і вищих церковних достойників. (КАП).

Релігійні радієві аудії у Франції, скасовані масонським урядом Шотана, тепер знову привернені під напором опії католицьких кругів французького громадянства.

Проти коедукації в середніх школах, яку примусово завела після революції еспанська влада, виступили еспанські католики, що мають діти в середніх школах. Вони згуртувалися в Союз Приятелів Виховання, котрий має за завдання поборювати всіми законними способами шкідливі зарядження влади. Союз видав відозву до громадянства з закликом до протиділення затіям соціалістичної влади.

Переслідування духовенства в ССРС. Як довідується К. А. П. з кореспонденції, котру одержав „Нью-Йорк-Герелд“ з Москви, в останніх часах арештували в Світах 10 католицьких священників та 9 протестантських пасторів. Всі арештовані походять з Німеччини, але вони совітські піддані. В дольшєвицьких тюрмах сидить тепер 75 духовних німецького походження: Німецький амбасадор в Москві робить заходи, щоби сов. влада перестала дальших релігійних переслідувань, а то в зв'язку з офіційним приреченням Літвінова в Зл. Державах, що того рода переслідувань не буде. Німецький амбасадор не може виступити в тій справі офіційно, лиш приватно, бо арештовані не є німецькі піддані. Це дуже утруднює його заходи. КАП зазначає, що не чути, аби представництво Польщі вставлялося так за польськими катоц. священниками як се робить німецьке представництво.

Католицькі Місії в Китаю зросли за останнє десятиліття на 57%; число туземного католицького духовенства на 45%, а число всего населення Китаю лиш на 16%. Хоч се десятиліття було в Китаю дуже бурливе, а проте католицизм зробив там великий поступ. („La Croix“).

22-гі Загальні Збори „Маслосоюзу“

22-гі Загальні Збори Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз“ в Стрию відбулися у Львові 28 березня 1934 р. в салі власного будинку при вул. Бартоша Гловацького 23. Участь у Зборах взяло 51 представників місцевих і районних молочарень, 19 гостей і представники української преси. Зборами проводив голова Надзірної Ради інж. Ю. Павликовський. Збори тривали від год. 11:10 передполуднем до год. 6:10 по пол. з півгодинною перервою перед дискусією по звітах. Збори і дискусія мали високий рівень і річевий характер та виказали дальший зріст нашої молочарської кооперації в центрі і на місцях. В дискусії забирав також голос представник волинської молочарської кооперації. Він представив прямо неімовірні умовини серед яких мусить працювати волинська незалежна кооперація та підкреснув ідейну єдність української кооперації на Волині з галицькою кооперацією. Точний звіт зі Зборів зачемо печатати в святочім (великоднім) числі „Нової Зорі“.

ВАШЕ ОЧКО

Львів, Галицька ч. 1. ріг Ринку

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЧЕСЬКИЙ КОНЗУЛЬ ДР. ІРАСЕК по 6-літнім побуті у Львові опускає наше місто. Оставляє по собі опінію приязного й доброго урядника своєї батьківщини та любителя мистецтва. На його місце приходить Др Вячеслав Чех.

БОГАТО ЧЕСЬКИХ ГОРОЖАН, що перебували в Польщі, дістали зазив, щоби до 24 годин покинули Польщу. Се стоїть очевидно з польсько-чеськими напруженнями.

МІНІСТР ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ ФРАНЦІЇ приїде до Польщі 23 квітня бр. Тут говоритиме з Президентом РП, марш. Пілсудским і мін. Беком.

АВСТРІЯ ВИКИДАЄ „РЕСПУБЛИКУ“. Рада Міністрів Австрії радить тепер над проєктом конституції. „Вінер Цтг“ пише, що в новім проєкті скреслено слово „республіка“. Урядова назва держави звучатиме „Австрія“ або „Союзна держава Австрія“.

ДОЛЬФУС висловив пошану членам соціалістичного Шуббунду, які вірні своїм переконанням хоробро боролися. Такі люди, казав Дольфус, се не пролетарі в злім значінні. Тому зєднати їх собі се почесне завдання правительства.

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД

СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, площа Галицька 12а, (ріг Баторого).

порукає у величезнім виборі і по фабричних цінах

Мужеські-сукна і полотна

Модні шовки і вовни

68-1-5

ВИБОРИ ДО ІТАЛІЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ дали виключну побіду фашистам. За їх лістою голосувало 10.041.997 виборців; себто 96.25%, проти лише 15.265. Вибори були ентузіастичною маніфестацією в честь Муссоліні і фашизму. Інакше й не могло бути.

НА СОВІТСЬКІЙ БІЛІЙ РУСИ знов вибухли селянські саботажі. Вони полягають на масовім вирізуванні худоби. В косяківському районі вирізано 15.000 штук худоби. Розуміється, лучше зісти навіть останки худоби, ніж дати її „товаришам“.

З СОВІТСЬКИХ ЖЕРЕЛ повідомляють, що до 15 квітня б. р. японсько-манджурські війська мають зайняти Пекін і зробити з него столицю Північного Китаю з недавно коронованим цісарем Пу-І на чолі. (ПАТ).

Еттінгера BALSAM на відтиски

усуває радикально без болю вперті нагнітки і згрубілі наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТІНГЕРА
Львів, пл. ГОЛУХОВСЬКИХ

СЕРЕД ВЛАСНИКІВ РОСІЙСЬКИХ ПЕРЕДВОЄННИХ ПОЗИЧОК у Франції велике обурення викликала вістка про те, що французький уряд в найновішій договорі з ССРС вирікся претенсій до передвоєнних російських вірительностей.

ПАРЛЯМЕНТАРНА КОМІСІЯ у Франції ствердила, що скрайні праві і скрайні ліві організації мають великі магазини зброї і дальше зброяться. Преса пише, що коли уряд не розб'є їх організацій, то може прийти до державного перевороту.

**ТОАЛЕТОВІ МИЛА
КВІТОВА ВОДА НА ВАГУ
КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ**

МІЖ ПРЕЗИДЕНТОМ РОСВЕЛТОМ І ПАЛАТОЮ репрезентантів повстав конфлікт. Президент заложив „вето“ проти законопроєкту в справі підвищення платні 6. військових й урядників. Мимо спротиву Росвелта палата другий раз прийняла законопроєкт 310 голосами проти 72.

ЯПОНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКІ ВЗАЄМИНИ значно поліпшилися. З обох сторін проявляються стремління знайти якесь modus vivendi між обома державами. Таке стремління очевидно Совітам не по нутру.

НОВИНКИ

Слідуюче число „Нової Зорі“ буде вже великоне. Воно вийде в збільшенім обемі в Великодний Четвер з датою неділя, 8 квітня 1934.

Митрополичий Ординаріят у Львові зложив на потреби „Рідної Школи“ двадцять тисяч (20.000) зл. З того 10.000 як беззворотну жертву, а 10.000 як безпроцентову позичку „Рідній Школі“.

У зв'язку з „відозвою“ Старшина Кружка „Рідної Школи“ ім. Князя Льва у Львові (Нова Зоря з 15. III. 1934) заявляю, що до Секції будови школи на Личакові не належу. — Др. Іван Копач.

На внутрішню позичку для Рідної Школи зголосили наші громадяни Скалата на нараді в тій справі 275 зл. з чого сплачено вже 35 зл.

Староство в Мостиськах заборонило заснувати кружок Рідної Школи в Арламівській Волі. Мотив заборони: „іstnienie tego stowarzyszenia może (!) spowodować zagrożenie bezpieczeństwa, spokoju lub porządku publicznego“.

На Лемківщині в Сяноці урядила філія „Просвіти“ шевченківський концерт виключно силами селян. Саля „Міщанської Читальні“ була переповнена.

Цікаве. Пишуть нам: Лупківський вїт з 2 селянами ходить від 17. III. с. р. по околичних селах і збирає від вїтів печатки та підписи на подання писане ломаною московською мовою о прилучення до Лемківщини, покликуючись при тім на поручення старости в Ліску, Гонсьоровського. Що се властиво має значити?

Сокільські гнізда розв'язала влада в Дубні, пов. Ланцут, в Стріліських Нових, пов. Бібрка, в Дулібах, Молодикті, в Верині (Калушина), в Зарваниці (Підгаєччина) та в Млинках Шкільникових (Дрогобиччина).

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хоружина 5, порукає: Ковдри, матраци, по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 злотих, матраци по 7 зл. 58—7—25

Станиславівці!! Нововідчинений sklep взуття МIRONA ГІБИ, вул. Карпинського 7, при вході до Воєвідства, порукає Нашому Громадянству добру й дешеву обуву.

Свій — до — свого!

82-1-2

Над Білим Черемошем на Гуцульщині шириться тиф. Одна з причин поширювання сеї пошести се нужда і голод, які панують на Гуцульщині. Число просяків росте на Гуцульщині з дня на день. Вони починаються до поширювання пошести.

Проти о. Осипа Василя з Рунгур відбулася розправа в коломийському суді. Акт обвинувачення закидає йому державну зраду: Підсудний мав на годині релігії порушувати політичні теми і викладати дітям зі сконфіскованої „Історії України“. Суд засудив о. Василя на 2 місяці в'язниці та позбавив його горожанських прав на 5 літ.

В міській електривні в Тернополі на-ступив вибух, котрий знищив динамома-шину вартости 20 тисяч зол. До часу змонтування нової машини послугуються старими запасними машинами.

Нововибрана Рада м. Ліска вибрала посади емеритованого майора Малька.

Нові міста в Галичині. Мін-во внут-рішн. справ піднесло отсі громади в Сх. Галичині до ряду міст: Мельниця, Тлусте і Гусятин.

Кружок студентів Українців на ви-ленському університеті уладив шевченків-ський концерт.

Великий шевченківський концерт відбувся в Чернівцях на Буковині. Ула-дили його спільно місцеві українські това-риства. На концерт прибули навіть молоді гості з Бесарабії.

По 100 зл. грошової кари дістало 18 моряків польського корабля „Польонія“ за те, що перед кількома місяцями в ро-мунському порті Констанца застрайкували.

Померла в Газі королева голяндська Емма, мати теперішньої королеви Вільгель-міни, в 75 р. життя. В 21-ім році життя вийшла заміж за 62-літнього голяндського короля Вільгельма III. Від 1890—1898 р. була регенткою. Відтак присвятилася ви-ключно добродійній праці.

Одноголового орла з серпом, моло-том і кельнею, котрий в 1919 р. впрова-див Реннер як емблему Австрії, заступаєть двоголовим (цісарським) орлом, тільки без корони — поки не верне легальний монарх.

У Франції звільнять з посад 80.000 урядників. Уряд примушений се зробити з огляду на зростаючий дефіцит, який ви-носить уже 4 мільярди франків.

Прем'єр Англії Мек Доналд виходить на прохід дише в товаристві 52 поліцаїв, бо одержує тепер багато анонімів листів з погрозами.

Американська радіостанція WINS на-дає що тижня українську програму. Остан-німи часами йшов скеч „Василь і Маруся“, в котрім влетено спомини з наших виз-вольних змагань.

ЖЕРТВИ

ВПані Наталія Киліко в Конюшкові, пов. Броди, зл. 3 для 4-ох сиріт.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ИНТЕЛІГЕНТНА ОСОБА з роком політехніки за скромним гонораром пошукує лекції, евентуально може зайнятися домом. Ласкаві зголошення під адресу: М. П. Тернопіль, Медова 20. 81—1—2

Спеціаліст в хворобах серця

Др. С. ГЛАЗЕРМАН

б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординув від 3—4 У ЛЬВОВІ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15-03.

ЗАГАЛ ВСЕЧЕСНОГО ДУХО-ВЕНСТВА ЗАКУПОВУЄ БО-ГОСЛУЖЕБНІ ВИНА

КІНА

АДРІА: Втрачений експрес.
АТЛАНТИК: Ескімо.
ГРАЖИНА: Св. Антоній з Падви.
КАСІНО: Король королів.
КОПЕРНИК: Я не ангел.
МАРУСЕНЬКА: Серце волоцюги і ревія.
МІРАЖ: Пісня над піснями.
МУЗА: Забавка.
ПАЛАС: Пісенькар з Варшави.
ПАСАЖ: Св. Франціск з Ассізі та Католицький З'їзд у Відні.
СТИЛЕВЕ: Білий опир та ревія.

КРАВЕЦЬКА РОБІТНЯ

Михайла СТЕЦЯ

перенесена на

70—3—4 вул. Костюшка ч. 5.
дім Центробанку

виконує: для Всч. Духовенства ре-веренди, папістики, пальта, колпаци і т. д., а також для Вп. Панів всякі кра-вецькі роботи по найновішим взорам.

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A. P. KOWALSKI WARSZAWA

НЕЙМОВІРНО АЛЕ ПРАВДИВО!!!

40.000 доларів

та всі інші виграні з отсіх доларівок чч. 0615740, 0611245, 0553670, 0534614, 0483 02, котрі ми зложили в Почтовій Касі Ощадности в Лодзі, при-значили ми для наших клієнтів, що закуплять в нас з низше вичислених комплетів.

Рекордова знижка цін, досі небувала

Ч. 1. КОМПЛЕТ для кожної доброї господині
лише за 13 зл. 70 сот.

а саме: 4 м. матеріалу „Крепа“ на елегантну, святочну, літню суконку, 1 велика хустка до одя-гання в гарні, коліркові крати ясні або темні (роз-мір 12/4) або 1 китайський обрус двометровий, в елегантні, модні десені, перекані шовком, 1 па-ра дамських пантофлів (подати вимір обуви), 1 дамський светер в гарні, коліркові десені (остан-ній крик моди), 1 шовкова, елегантна дамська апашка L., 1 дамська торбинка, шкіряна, елегантна, модно й гарно викінчена разом з зеркалом, пу-дерничкою та малою мошонкою на гроші, 1 дам-ська мадаполямова сорочка, чепурно вишивана у всіх красках, 1 пара дамських реформ, 1 пара шовкових панчіх і 3 батистові хусточки з гарним ажуром.

Ч. 2. Господарський комплет для кожного дому
лише за 13 зл. 75 сот.

а саме: 3 м. матеріалу на мужеські одяги або дамське пальто повної подвійної ширини 140 дм. (десені більських кам'янів) 1 дамський костюм модно вишитий з колірковим гарним прибранням (подати розміри), 1 мужеська сорочка, 1 пара ка-лісонів з сатиновим викінченням, 1 дамська со-рочка, колірова, чепурно вишивана, 1 пара дам-ських реформ, 1 пара мужеських скарпикот, 1 му-жеський шаль або 1 дамська шовкова апашка, 1 шовкова краватка і 2 хусточки до носа.

Вичислені комплети висилаємо за поштовою післяплатою, по одержанні листовного замовлен-ня. Платиться при відборі товару на пошті. — Без ризика! Коли товар не подобається, приймаємо його назад, гроші негайно повертаємо. Замовлення треба адресувати тільки до фірми:

„POLSKA POMOC“, Łódź, Generała
H. Dąbrowskiego 3.—/6.

Увага! Кожний Клієнт одержить разом з пачкою нумерований рахунок, котрий треба представити при поділі виграної. — Просимо справдити, чи на висше вичислені доларівки припадуть виграні.
77—1—1

У ЗНАНИЙ ФІРМИ
ВІНІМПОРТ ЛЬВІВ,
КРАКІВСЬКА 7

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА
СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний
лікар асистент
дерматолог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з вулиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68

Сепараткові ждальні

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛЬ
І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ

МАКС ГЛАЗЕРМАН

Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03

Філія Сикстуська ч. 1.

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, брокати, пор-тіери, котари і фільци до підліг, таб-латки й коронки поручає по фабричних ці-нах **ВАНК**, Марійська площа 6.

„Народна Торговля“

яка існує 50 літ

поручає у своїх склепах

високоякістеві споживчі

й кольоніальні товари

В И Н А

церковне світло

кадило

80—1—1

ПАСТА

до взуття

ОДИНОКА
СВОЄРІДНА
НАЙЛІПША

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ

тільки сеї пасті

Адреса: Львів, Кордецького 1.

12—х

Телефон 60-04

ПОРОШОК
з „КОГУТИКОМ“
MIGRENO-NEVROSIN
УСУВАЄ
НАЙБІЛЬШЕ ВПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ.

МІГРЕНУ, НЕВРАЛЬГІЮ,
БІЛЬ ЗУБІВ,
ГРИПУ, ПРОСТУДУ,
БОЛІ: АРТРЕТИЧНІ,

СУСТАВІВ, КОСТИЙ І ІНН.

КОМУ ПРИКРО ПРИЙМАТИ ПОРОШОК
ХАЙ ЖАДАЄ **КОГУТИКІВ**
У ВИДІ **ТАБЛЕТОК.**

ЖАДАЙТЕ ОРИГІНАЛЬНИХ
ПОРОШКІВ з „КОГУТИКОМ“

ХАРЧЕВІ ПОСИЛКИ ПОЧАВ-ШИ ВІД З ФЛЯШОК НА ЗА-МОВЛЕННЯ ЗА ПІСЛЯПЛАТОЮ.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіца ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с. Konto H.H. Krawiec 405.867

Христос Воскрес! Великдень

Реколекційний рух у Львові

Реколекційний рух у сегорічній великій пості охопив цілий Львів. І так уже в першу неділю посту почалися реколекції в церкві св. Николая. Науки виголосив о. Маріян Повх ЧСВВ. Слухачів все була повна церква. В третю неділю посту почалися реколекції для студентів вищих шкіл, якими проводив о. Іриней Назарко ЧСВВ. Сі реколекції пройшли справді з великим успіхом. В тім самім часі відбувалися реколекції в церкві ОО. Василіян. Провідник о. К. Полішко ЧСВВ. Майже півтора тисячі вірних приступило до св. Тайн. Рівночасно з Евхаристійним тижнем відбувалися реколекції в церкві св. Петра і Павла. Науки виголошував о. О. Годунько. В п'ятім тижні посту в церкві св. Духа відбулися реколекції для пань. Провідник о. Модест Пелех ЧСВВ своїми наскрізь

оригінальними науками стягав кожного вечора велике число слухачок. Рівночасно відбувалися реколекції в церкві св. Юра, якими проводив о. В. Величковський, Редemptорист з Ковля і в церкві Успення, якими проводив о. І. Назарко ЧСВВ. В шестім тижні посту реколекції для панів у ділях у церкві св. Духа о. др. Г. Костельник, а для вірних на Левандівці о. Я. Сеньківський ЧСВВ. Крім того в школах оживлено реколекції новими провідниками. Провід реколекцій в акад. гімназії, в гімназії і фаховій школі СС. Василіанок обняв о. Я. Сеньківський ЧСВВ, в семінарії і гімназії СС. Василіанок при вул. Потоцького о. Корба Ч. Пр. Ізб., а в жіночій гімназії Рідної Школи о. І. Назарко ЧСВВ. Такий реколекційний рух се дуже радісний і многонадійний об'яв.

Енцикліка Quadragesimo Anno

Новий суспільний кодекс Австрії.

КАП доносить: Правительственный комісар Відня віцеканцлер д-р Шмід сказав представникові „Пті Парізієну“, що жерелом інспірації для нової австрійської держави буде не фашизм, але енцикліка „Quadragesimo Anno“ Папи Пія XI. Ся енцикліка кодифікує нову суспільну орга-

нізацію, гармонізуючи новочасні потреби людства з його моральним і інтелектуальним розвитком. Сей папський документ все потрібне передбачив й урегулював. Тому австрійське правительство буде його здійснювати, керуючися його духом і будвою.

Чудові мозаїки св. Софії

Як відомо, диктатор Туреччини Кемаль-паша дозволив Візантійському Інституту добути з під турецьких орнаментів чудові мозаїки в церкві св. Софії, котрі походять з першої половини 6 століття. Закрито їх в 1453 році. Працю над очищенням мозаїк переводили надзвичайно обережно, без ніяких плінів, виключно тоненькими сталевими інструментами, бо пління моглиб пошкодити мозаїкам. Тепер кінчать очищування мозаїкових образів в нартексі (притворі) величавого храму. На середині стелі нартексу видно постать Христа, що сидить на дорогоцінній золо-

тім троні, подібній до цісарського, і благословить. На право в медаліоні Пресвята Діва Марія, на ліво архангел Гавриїл. Біля ніг Христових клячуть цісар Лев VI (кінець IX ст.), з чого видно, що та частина мозаїкових робіт не походить з часів Юстиніана. Мозаїки збереглися дивно добре. Таким чином турецьке правління хоч було страшне для християн показалося бодай під тим оглядом менше варварське ніж не одно будімо християнське, що нищило всякі пам'ятки по своїм противнику без порівняння основніше ніж нищили Турки. І таке буває...

Акція безбожників на кредит

Центрاليا союзу совітських вчених видала разом з союзом воюючих безбожників 20.000 облігацій „позички протирелігійної пропаганди“. Ті, що набувають

облігації, зобов'язуються посвятити 60 годин на пропаганду атеїзму! Позичку розповсюднують (примусово) головню серед учителів і вчених. (ПАТ).

Німці в ССРСР... україн. націоналістами

„Морнінг Журналь“ доносить з Москви: Совітський уряд узяв на Україні дальших 18 німецьких духовних, в тім 10 католиків священників і 8 протестантських пасторів. Досі ув'язнено 75 німецьких душпасторів. Більшість з них помандрувала на Соловки. Яка причина ув'язнення — не знати. Кажуть, що ув'язнені займалися пропагандою українського націоналізму і в той спосіб приготувляли Україну на прихід Гітлера і на розбиття Росії. Розуміється, на товаришах шкіра терпне.

ГРОШІ САМІ ЗА ВАС ПРАЦЮЮТЬ
коли їх вложите на вкладкову книжку в Кооперативнім Банку
„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Приготовляють поворот Габсбургів

З Відня доносять: В найближчій часі мають бути видані конкретні зарядження щодо повороту Габсбургів на австрійський престіл. Ті зарядження мають ділитися на 4 етапи: 1) уневажнення закона про дестронізацію, 2) спровадження тлінних останків б. цісаря Карла, 3) дозвіл на побут в Австрії цісаревій Зиті й архикнязеві От-

тонови і вкінці 4) спроба впровадження Оттона на престіл. Ся акція відбувається в порозумінні між австрійськими й мадярськими легітимістами та архикн. Оттоном. Лондонський „Івнінг Стандарт“ пише, що Англія не спротивиться повороту Габсбургів на престіл (ПАТ). Держави Малої Антанти противні тому.

А в вечер суботний, коли засвітало на перший день тижня, прийшла Марія Магдалина і друга Марія оглядати гріб. І ось повстало трясення землі велике, бо Ангел Господень зійшов з неба, приступив і відвалив камінь від дверей гробу і сів на нім. Вид його був як блискавиця, а одіння його було біле як сніг. Стражники задріжали зі страху і стали як мертві. Ангел же відповідаючи невістам сказав: „Не бійтеся, знаю, що шукаєте Ісуса росп'ятого. Його тут нема, Він воскрес як сказав, ходіть і оглядайте місце, де лежав Господь. І йдіть скорше, скажіть ученикам Його. Се я сказав вам“. І вийшли скоро від гробу зі страхом і радістю великою і побігли, щоби повідомити учеників Його. А коли йшли повідомити учеників Його, ось Ісус стрітив їх і сказав: „Радуйтеся!“ А вони приступили, обняли ноги Його і поклонилися Йому. (Мт., 28).

Такими ясними як хрусталь словами оповідає Письмо святе про найбільшу і найсвітлішу подію віри всіх християнських народів і культури їх, котра кориниться в їх вірі. Та світлу хвилю воскресення попередила жахлива Голгофга, на котру вийшов Спаситель світа у вінку терновім, незвинно збитий і поруганий, несучи хрест свій тяжкий. А як упадав під ним, жовніри примусили Симона Киринейського, котрий ішов з поля, щоби нести хрест Його. І роспали Його і поділяли одяг Його і кидали жереб, що хто мав взяти... А була година дев'ята рано як роспали Його. І з Ним роспали двох розбійників. І сповнилося слово Письма, що говорить: „і до злочинців почислений“...

Такої другої „літератури“ не знайти під сонцем на цілм світі, бо вона писана кровю і правдою на життєвий вірець всім людям і всім народам світа аж по останні дні його. Писане Письмо святе і для нашого народу, котрого тяжко кувив діявол в пустині історичного походу його і довів до упадку. Та Бог у незбагнутій ласці своїй дав і йому нагоду спокутувати гріхи його. Вже на верх Голгофти своєї вийшов нарід наш, вже на ній роспали його, вже до нездар і злочинців зачисляють його, вже тішається з розкладу його...

І на вид сего біль прошибає серця наші, ми всі відчуваємо інстинктом, що смертельна небезпека загрожує нам. І в такі дні жаху, яких ще не бачило і не переживало ні одно покоління спільної з нами крові, мови і землі, коли хіба сліпий не бачить, до чого ми докотилися і що нас безпосередно жде, — не остає нам ніщо інше як звернутися до Бога всім серцем нашим і всіми думками нашими і твердо стати довкруги Церкви своєї католицької, тої самої, котра вже раз перед трома століттями вратувала нас від зогниття й загибелі. Стати довкруги неї муром твердим і серцем чистим і нехай кожний з нас жертвує в ім'я Спасителя бодай якусь частинку свого майна і себе самого для публичного добра. Жертвуймо публичній справі Церкви і народу свого свої амбіції, свої привички до распри й незгоди, свої обиди, свої уподобання, бо без жертви неможливий ратунок і смерть без воскресення жде нарід наш. Вже добивають нашого Симона Киринейського, котрий ішов з поля, не має він вже ні поля, ні шляху йому не стало — на величезних просторах прекрасної землі, яку йому дав Бог.

В таку грізну історичну годину спокутуймо гріхи свої, спокутуймо жертвами по вірці Спасителя свого, — бо тільки тоді можемо мати надію, що будемо колись оглядати світлий Великдень.

о. Т. Галуциньський ЧСВВ

Церква св. Христового Гробу в Єрусалимі

Вражіння з подорожі до Св. Землі.

Сказав Ангел мироносицям: „Не бійтеся, Ісуса шукаєте з Назарету, Рослятого; встав, нема його тут; се місце, де положили його“. (Мк XVI, 6).

На основі цих слів євангелія св. Марка великий французький проповідник, Бурдадо, так зачав одну зі своїх великодних проповідей:

Се дуже відмінні слова від тих, що ми звичайно читаємо на гробових пам'ятниках мертвих людей. І хоч би вони й не знають як були могучі, то чим кінчаться ті похвальні написи, котрі читаємо на їх гордих та людською марністю виставлених пам'ятниках? Кінчаться звичайно сумними словами: Тут лежить... Сей достойник, сей великий побідник, сей так величаний світом чоловік, ось лежить тут у поросі, під сим каменем, а вся його сила і слава не можуть його звідтам піднести. Зовсім інакше мається справа з Ісусом Христом. Ледви що прийняла його земля у своє материнське лоно, зараз третього дня воскрес в сяєві і блиску перемоги й коли побожні невісти прийшли шукати його, не знайшли більше, лиш одержали відповідь: Нема його тут. Саме в тім причина прославлення його гробу: „а гріб його буде прославлений“ (Ісаїя XI, 10). Як слава великих сього світу кінчиться на гробі, так прославлення Сина чоловічого починається від гробу...

Приїзд до Єрусалиму.

Була гарна соняшня днина в серпні, коли ми коло 11 год. перед полуднем наближалися до Єрусалиму. Вже здалека видно було високі мінарети мусульманських мошей, деякі монументні будівлі й церкви, що своєю білістю, облиті золотими лучами сонця, прегарно відбивали від сірої маси плоских дахів, поперерваної тут і там зелено фініків і пальм. Цілий Єрусалим, обведений великанським муром та баштами, становив колись сильну турецьку кріпость. В часі світової війни війська антант заняли се місто без вистрілу й завдяки тому воно остало ненарушене. Ми віхали до середини через браму Яфську. Се одна з найгарніших брам Єрусалиму.

Брами в орієнтальних містах се дійсні палати. „Порта Пія“ в Римі се лиш слабкий образ Яфської брами в Єрусалимі. Гармідер і крик, — ся невідклична „музика“ всіх східних міст почавши від грецької пристані Піреус, — просто заглушували. Се тим більше, що брама Яфи становить головну артерію Єрусалима. Могутньою струєю пливають люди, одні до міста, другі з міста. Притім всі чогось кричать, викликають, гестикують. Веселі осли час від часу заводять свою переразливую пісню „і-а“. Притім мішаються вже модерні звуки автових сирен. В однім і другім крилі брами розміщені типові турецькі каварні, де в часі денної гарячі Араби в своїх різноманітних колірних одягах сидять на низьких софах з заложеними під себе ногами та зі стоїтьким спокоєм, неначе не обходять їх цілий світ, курять свої оригінальні файки, що мають вигляд фляконів. Вони у споді наповнені водою, а на верха димить ароматичний тютюн.

Віхавши через браму в місто, зараз на слідуючій улиці наші авто здержалися, бо вулички старинного Єрусалиму такі вузькі, що хіба їздець на коні або осли перетиснуться ними. Кождий з нас забрав свій клунок і ми пішли до призначеної нам на час побуту в Єрусалимі гостинниці ОО. Францішканів. Гостинниця простора, вигідна і так улагоджена внутрі, щоб найменше доскулювала спека. Годину часу, яка остала до обіду треба було вжити на купівлю, щоб позбутися пороку, який змі-

шаний з потом покрив лице, руки, шию і груди якоюсь брудно-цеглястою поволокою. Точно о першій годині дали знак на обід. До просторої їдальні зішлись гості, що в той час мешкали в гостинниці, — всіх понад двісті осіб. Перевагу мали Італійці; та були й інші європейські й позаєвропейські народности. Були єпископи, світські священики й монахи, були також світські люди, пані, професори, студенти, то що. Кождий займав місце назначене числом його кімнати.

Підчас обіду провідник нашої групи оповістив, що о 5 год. по полудні, коли літня спека уступить та злагідніе воздух, удамося в процесіональній поході до церкви Христового Гробу. Маючи три години часу по короткім відпочинку я ще раз перечитав собі точно історію Божого Гробу і тих будівель, які на просторі століть повставали на найсвятіших місцях, т. е. на Голгофті й на гробі Божественного Спасителя. Перед моєю увагою пересувалися цілі ряди в блискучих панцирах озброєних хрестоносців, що з хрестом на грудях і з мечем в руках спішили з святим геройським запалом освободжувати святі місця з рук фанатичних і кровожадних мусулман. Бо хоч хрестоносці походи мають свої відемні сторони, всеж вони свідчать про велике одушевлення для Христа, про живу віру, про дійсно лицарського духа й про щиру, майже дитинячу побожність, — словом про все те, чого дуже бракує нашому поколінню.

Святий Гріб, його первісний стан і його історія.

Про первісний вигляд Христового Гробу можна виробити собі поняття на основі поодиноких висказів Євангелія й порівнюючи їх з існуючими в Єрусалимі старожидівськими гробами. Зі св. Письма знаємо, що гріб де спочало св. Тіло Христа, був викутий в скалі на узбіччі Голгофти у віддалі яких 70—100 кроків від місця розп'яття (Мт XXVII, 59; Мк XV, 46; Лк XXIII, 53). Се був гріб призначений лиш на одну особу, а не родинний гробовець, що можна заключати зі слів євангелиста Матея (XXVII, 60) і про що виразно свідчить Евсевій з Кесарії, котрий був наочним свідком віднайдення того гробу за часів Константина Вел. Вкінці сей гріб так був уладжений, що тіло спочивало на кам'яній лавці при одній стіні в противенстві до інших гробів, де тіло помершого вкладали в викуті заглиблення в формі ніш. Магдалина „бачила двох ангелів, що сиділи в білих одежах, одного в головах, другого в ногах, де лежало тіло Ісуса“ (Йо XX, 12).

Крім того, як виразно виходить з Євангелія, гріб Спасителя мав три часті; передсінок (atrium) отвертий на зовні, досить широкий і достаточо освітлений соняшним світлом: у стіні напроти вільного входу був низький отвір так, що хочаби увійти через нього до середини, треба добре зігнути ся. Сей отвір привалювано великим і тяжким каменем; відтак доперва була властива гробниця з камяною лавкою, призначеною на померше тіло. І на тій лавці спочивало пресв. Тіло Христове обвите плащаницею.

Щож тепер остало з того первісного Христового гробу? Історія свідчить, що від перших днів по-Христовім воскресенню св. гріб був у надзвичайнім почитанню апостолів, учеників і учениць. Його існування і місце так історично засвідчені, як ні одно славне та памяте місце на землі. Вже в навечеря

великої п'ятниці при похоронах Христа побожні невісти стояли при гробі дивлячися, де зложено Христове Тіло. Вони плакали при тім гробі в часі похорону, а тішились і раділи з апостолами, Петром і Йоаном на вістку про Його славне воскресення. Йоан, улюблений ученик Спасителя і наочний свідок Його смерті й воскресення, по яких 50-ти літах по збуденню Єрусалиму описує той гріб так живо й вірно, що з сього видно, яке дороге було для нього це місце. Про місце гробу знав та переказав єрусалимській християнській громаді апостол Яков молодший, перший єпископ Єрусалиму, замучений 62 р. по Хр. та його наслідник на єпископському престолі Симеон, котрий також погіб мученичною смертю за Траяна около 100 р. по Хр. Аж до здобуття Єрусалиму Гадріаном (135 р. по Хр.) сторожило Господнього гробу 13 єрусалимських єпископів. Вправді в часі облоги Єрусалиму Титом християни, памятаючи пересторогу Спасителя, опустили на короткий час Єрусалим і пішли зі згаданим висше єпископом Симеоном до місцевості Пелля за Йордан. Та по відході Тита вернули до зруйнованого міста, щоб знов обняти в посідання гріб Спасителя. Про те все докладно свідчить найстарший історик Церкви, Евсевій, єпископ Кесарії в Палестині й ровесник цесаря Константина.

Коли відтак 130 р. по Христі цесар Гадріан прибув до Палестини, заборонив жидам обрізання, а Єрусалим відбудував на чисто поганську військову колонію під назвою „Елія Капітоліна“. Також для наруги з християн і святих місць розп'яття й воскресення повелів ті місця присипати землею і відтак збудувати поганський храм богині Венері. Та сею наругою зділав, що полишив безсумнівний знак, де находився святий гріб. Коли відтак Константин дав повну свободу християнській релігії, а перший вселенський Собор у Нікеї порішив для відсвяткування 20-ліття володіння Константином місце Христового воскресення так прославити, як воно заслугоє з огляду на святість і загальне почитання, потребували лиш усунути зверху поганський храм і землю, щоб найти Христовий гріб і Голгофту. Висше названий історик Евсевій так описує сю подію: „Коли усунули перший насип, запримітили властиву почву землі, а дальше понад сподівання всіх вилонився достойний і святий гріб спасительного воскресення; гробниця святкувала воскресення подібне до воскресення Христового, бо довгий час закрита в землі, на ново вийшла на денне світло“.

Та при тім відкриттю гробу змінено його вигляд: довкола Христового гробу усунено скалу в тій цілі, щоб можливо було над гробом поставити відповідну церкву. Тим чином гріб Христа прибрав форму зовсім відрубного гробівця. Його відтак відповідно обтесали і прикрили срібними позолочуваними плитами. Коли потому в 614 р. Перзи заняли Єрусалим, то вправді знищили й обрабували Церкву, та самого гробу не нарушили. Доперва 1010 р. Гаріот, губернатор Рамлі, на приказ фанатичного халіфа Гакіма знищив та зруйнував скалу так, що остала лиш камяна лавка, на котрій лежало пресв. тіло Христа. Над сею лавкою удалося християнам по короткім часі поставити малу каплицю. Ту каплицю від фундаментів відновив 1555 р. францішканин О. Боніфатий з Рагузи і при тій нагоді камінь, на котрім спочивало Христове тіло, обложив алябастром. Пожар, який знищив церкву св. Гробу 12 жовтня 1808 р., також сильно ушкодив саму каплицю. Тоді схизматичні Греки насильно забрали для себе се св. місце, відбудували спалену церкву й також поставили нову каплицю над самим гробом. І церква й та каплиця стоять по нинішній день.

Так в коротких начерках виглядає історія самого св. Гробу Христового.

о. М. Каровець ЧСВВ

Найбільше поширений катол. орган

Історія „Місіонаря“ від його оснування аж по сьогодні.¹⁾

Жовківська друкарня при монастирі ОО. Василіян основана в 1895 р. Машину і черенки спроваджено в дні 11—14 серпня а 22 серпня отворено друкарню до публичного вжитку. Почин до того діла зробив місцевий ігумен о. Кипріяні Козловський при матеріальній підмозі о. протоігумена Климента Сарницького. Ціль оснування друкарні була: видавати релігійні книжки для народу. В перших двох літах не було матеріалу для печатання, тому не певне було даліше існування печатні. Поміг знов о. Сарницький. Він зачав переводити „Правди Вічні“ К. Россінолія (до сі вийшло IV-е видання по українськи). Вони виходили випусками. В грудні 1896 скінчено друк тої книжочки. Відтак поміг друкарні о. Андрій Шептицький, тодішній ігумен львівського монастиря. На початку січня 1897 року дав до друку рос. книжку п. н. „Царство божіє в мірі“ в 600 примірниках, відтак у березні книжочку: „Пам'ятка місії“ в 20.000 примірниках.

В квітні 1897 р. задумав о. Шептицький разом з о. Філясом видавати „Місіонаря“ і за кілька днів привіз рукопис до печатання. Перше число вийшло 1 мая 1897, в 20.000 примірників. Редакція була у Львові. Редактором був о. Плятонід Філяс. Також кардинал Сильвестер Сембратович дав до печатання „Псалми“, пояснення в прозі і поезії о. Івана Любвича з Острова під Тернополем. По році перенесено редакцію „Місіонаря“ зі Львова до Жовкви. Редактором даліше був о. Філяс.

„Місіонарь“ був з початку малий обємом, мав усього 16 сторінок.²⁾ Сторінка друку була 14,5 см. висока, 9 см. широка. (Тепер „Місіонарь“ має 24 сторінки, 4 сторінки окладки, разом 28 сторінок, також обєм сторінки більший, бо має 20 см. висоти, 11,5 см. ширини). На кождім числі була апробата церк. власті тими словами: „Одобр. Орд. Ч. 573 16/4 1897. Кардинал Сильвестр“. Ні редактор, ні видавець не підписувалися, лише при кінці була підписана друкарня.

Як лиш появилася „Місіонарь“, зачав поширювати католицький світогляд. „Місіонарь“ відразу здобув собі симпатію. За ним був великий попит. Його розхоплювали передівсім селяни, спрагнені божого слова в своїй рідній українській мові. На однім тільки відпусті в Крехові 1897 р. розійшлося 1146 примірників, в Стрию 1500. Митрополитий Ординаріат поручив „Місіонаря“ дуже прихильно письмом з 29 мая 1897. Таксамо горячо поручив його перемиський Ординаріат письмом з 12 липня 1897, а станиславівський письмом з 12 червня того самого року.

В роках 1897—1900 одне число „Місіонаря“ коштувало 2 кр. (крайцарі), річна передплата виносила 24 кр. Від 1900 р. річна передплата вже 1 кор. 20 сот., а число 5 сот. Апробату на „Місіонаря“ по смерті кардинала Сембратови-

ча давав митрополит Юліян Куїловський. Він підписаний ще на 1-ім числі 1900 р. з датою 10/І 1900, а від другого числа з датою Перемишль 16 н. ст. січня 1900 підписаний вже: „Константин еп.“. Від 1901 побільшено трохи обєм сторінки „Місіонаря“ з 14,5 см. висоти а 9 см. ширини, на 17,5 вис., а 10,8 шир. Сторінок було таксамо 16. Від 1897—1900 печатано „Місіонаря“ у 20.000 примірників. Від 1900 р. редактором став о. Лазар Березовський. В 1900 і 1901 печатано „Місіонаря“ у 16.000 примірників, 1902 р. у 14.000, в 1905 — 15.000, в 1904 знову 16.000, в 1905 — 14.000, в роках 1906, 1907 і 1908 ще менше, бо лиш 10.000. Найменше печатано „Місіонаря“ в 1909 р., бо лиш в 9.000 примірників. В 1910 р. редактором „Місіонаря“ став о. Епіфаній Теодорович. В тім році вийшло вже 10.000 примірників „Місіонаря“. В 1911 печатано вже знов 16.000 прим., в 1912 ще більше, бо 19.000. Від липня 1911 р. редактором став о. Яким Феціяк і редагував „Місіонаря“ до серпня 1914 р. В 1913 виходило 19.000 примірників, розуміється що місяця. 1914 р. печатано 18.000 до серпня, а в серпні „Місіонарь“ перестав виходити через російську інвазію.

В часі війни виходив наш „Місіонарь“ цілий рік 1915 в Хорватії, в Загребі лиш в 1.000 примірників. Редактором у тім році був о. Іван Пришляк. Форматом був „Місіонарь“ менший як в Жовкві, бо число мало лиш 8 (вісім) сторінок, але й се було для наших бідних збігців на чужині великою потіхою прочитати свій рідний часопис, до котрого так привик наш нарід від довгих літ у своїм Ріднім Краю. В тім 1915 році виходив „Місіонарь“ правильно цілий рік. Хоч яке тяжке життя на еміграції, всеж таки „Місіонарь“ виходив, бо помагали нам католицькі Епископи. Велику поміч для видавання „Місіонаря“ в Загребі дав наш Преосв. Дионізіє Нярді, тоді ще ректор гр. кат. Дух. Семинарії в Крижевцях, висвячений в церкві ОО. Василіян св. св. Сергія і Вакха в Римі болгарським митрополитом Лазарем Младеновом 9 січня 1915. Ось що писав „Місіонарь“ у 10 числі за жовтень 1915 р.:

„Преосв. Дионізієви треба завдячити, що „Місіонарь“ серед теперішніх тяжких обставин зачав знову на чужині виходити. Они то перші піддали ся гадку. Они нас заохотили до сего діла, та своїм датком помогли до напечатання першого числа, а й молитвенник, який ми зладили на чужині для нашого українського католицького народу — вийшов також при їх помочі. Достойний князь Церкви хотів бодай дрібку потіхи плати у зболілі серця розкинених по всіх усядах українських збігців“.

Подібно писав „Місіонарь“ у 12 числі за грудень 1915 р.:

„Дякуємо Високопреосв. Митрополитови Загребському Ексселенції Д-рови Баверови, що рівнож прийшов нам з помічю грошевою в самім початку видавництва, даліше Апостолятові св. Кирила і Методія в Загребі і Любляні, які нас своїми датками підпомогли“.

Також завдячує „Місіонарь“ богато ОО. Єзуїтам в Загребі, які займалися печатанням „Місіонаря“ і його розсилкою.³⁾

По повороті до краю видавав „Місіонаря“ знову о. Березовський в 1916 і 1917 р. В 1918 видавав вже о. Філяс аж до 1927 р. з винятком одного 1919 року, бо того року зовсім не виходив „Місіонарь“. Через чотири роки, то є: 1916, 1917, 1918 і 1920 печатано „Місіонаря“ у 10.000 примірників. В 1921 р. печатано вже 13.500, 1922 р. — 19.000 прим., в 1923

р. — 20.000, в 1924 р. — 15.000, в 1925 знов 20.000, в 1926 р. — 19.000, в 1927 р. 22.000. В тім році був редактором вже о. Маркіян Марисюк. Він вів редакцію до листопада 1932. За його редакції „Місіонарь“ досяг найвищого числа, бо в 1928 р. розсилали 30.000 прим. А що приходили ще замовлення, то редакція мусіла ще раз відбивати цілих 4.000 примірників. Від 1924 управа друкарні завела у себе стереотипію. Те уліпшення завів тодішній ігумен і редактор „Місіонаря“ о. Філяс. Паперові матриці переходять, і в разі потреби відливається з матриць олов'яні плити і допечатується кілька треба. Так допечатано в 1928 р. 4.000 примірників і в 1922 р. знову 1.500 примірників. В 1928 р. розійшлося отже 34.000 примірників „Місіонаря“. В 1929 р. випущено з друкарні відразу 34.000 примірників. Найвище число „Місіонаря“ вийшло в 1930 році, бо 37.000 примірників. В 1931 р. впало число „Місіонаря“ на 30.000 таксамо і в 1932 р. видруковано лиш 30.000, мусілося однак допечатати ще 1.500 примірників. В 1933 р. з причини кризи печатано „Місіонаря“ лиш у 25.000 примірників. В II-ій половині 1933 року відпало півтора тисячі передплатників так, що на сей 1934 рік випечатано перше число в 22.000 примірників, а на лютий і березень лиш по 18.000. Однак майже щодня дістає Редакція або нові замовлення, або збільшається число тих примірників, котрі висилалося на давніші адреси.

Крім місячника „Місіонаря“ зачав о. Березовський видавати календар „Місіонаря“ від 1901 року. Перший раз випечатано 5.000 календарів. Показалося що нарід мав велике довіря до Видавництва ЧСВВ в Жовкві, бо був такий попит за календарем, що вже на рік 1902 мусілося друкувати 25.000 примірників, таксамо на 1903 р. знов 25.000. В 1904 р. вийшло 16.000 календаря, таксамо як і „Місіонаря“. В 1905 р. видано знов 16.000, в 1906 — 15.000, і те саме число є в рр. 1906, 1907, 1908, 1909, 1911. В 1910 вийшло 14.000. Замітне притім се, що в роках 1906 аж до 1911 виходило найменше число „Місіонаря“, бо впало на 10.000, а в 1909 аж на 9.000. В 1912 р. і 1913 вийшло 20.000 календарів. На 1914 рік випечатано 15.000 календарів. В 1915 не друковано календаря, аж як Редакція „Місіонаря“ вернула до Жовкви, випущено таке саме число календаря, як і „Місіонаря“, то є: 10.000 на 1916 рік. Таксамо по 10.000 примірників календаря видруковано на 1917 і 1918-ий рік. В 1919 не виходив ні „Місіонарь“, ні календар, таксамо не вийшов календар 1920 і 1921 року, хоч „Місіонарь“ вже виходив. В 1922 р. вийшло 14.000 примірників календаря, 1923 — аж 20.000, відтак через сім літ, то є від 1924 до 1931 друкувалося по 10.000 примірників календаря в р. 1931 — 7.000, а в останніх трьох роках, то є: 1932, 1933 і на 1934 друковано календар лиш в 5.000 примірників. В листопаді 1932 обняв редакцію о. Рафаїл Криницький і редагував „Місіонаря“ до грудня 1933, від грудня 1933 редактором „Місіонаря“ є о. М. Каровець. Замічу при тім, що календар „Місіонаря“ переважно видавав кождорозовий редактор „Місіонаря“. Через три роки видавав календар о. Й. Скрутень, а одного року о. К. Полішко.

Коло поширення „Місіонаря“ богато заслужилися деякі священики. „Місіонарь“ найбільше розходитьсь у Львові: при архікатедральнім храмі св. Юра, при Успенській церкві (взірцево підпирає „Місіонаря“ Впр. о. Горчинський), далі розходитьсь „Місіонарь“ при церкві св. Петра і Павла, при церкві ОО. Василіян і ОО. Студитів, богато примірників розходитьсь при катедрі в Перемишлі і при церкві ОО. Василіян. Дуже богато „Місіонаря“ розходитьсь в Станиславові, відтак йде Тернопіль, Дрогобич, Кристинопіль, Золочів, Сокаль, Крехів. Понад сто примірників йде до

¹⁾ Довгий час „Місіонарь“ був найбільше поширеним органом в українській мові. (Тепер найбільше поширений орган п. Ів. Тиктора „Народня Справа“). Однак й тоді те поширення було розмірно мале, то значить, коли його порівняти з поширенням подібних органів у інших народів, навіть далеко менших числом. Про причини того редактори й адміністратори „Місіонаря“ моглиби сказати богато поучаючих річей. Думаємо, що навіть треба буде про се заговорити прилюдно, бо се може причинитися до поправи відносин під тим оглядом. — Ред. „Новой Зорі“.

²⁾ Світляну першого числа „Місіонаря“ гл. в „Місіонарі“ ч. 53/1927 р. в статті о. Й. Скрутня п. з. Трийцятліття „Місіонаря“ ст. 107—112.

³⁾ Гл. „Місіонарь“ за січень 1915 р., де апробату дав Д. Нярді, поміч. Адмін. еп.

Кракова, відтак до Варшави і до Черновець. Найбільше поширений „Місіонар“ в станиславівській дієцезії, відтак йде львівська архидієцезія. Понад 1.000 примірників висилається до Америки, Канади і Бразилії. З того коло 500 бере сама Канада, відтак Бразилія, вкінці Америка. Йде кілька примірників і до Аргентини, кілька до Уругваю, де живуть наші переселенці. Кільканайцять примірників йде до Відня, до Берліна і до Франції. Розуміється само собою, що якесь число „Місіонаря“ йде на Закарпаття, до ЧСР і до наших заточенців на Волинь, Поморя і до таких міст як Катовиці, Лодзь і другі.

В обмін висилається „Місіонар“ не лише нашим укр. Редакціям в Галичині, але також на Закарпаття, до Югославії, до Редакції газети „Руски Новини“, що виходять у Пишкоревацях, „За Русиних у кральовини Югославії“, до кат. польських газет в цілій Польщі і німецької протестантської в Познані. Крім того висилаємо „Місіонаря“ в обмін до всіх католицьких Редакцій з подібним напрямом і заграницю отже до Австрії, до Англії, Італії до двох редакцій, до ЧСР, маємо обмін з хорватським і словінським органом Апостольства Молитви, литовським, лотишським, еспанським і французьким. Поза Європою обмінюється „Місіонар“ з арабськими католицькими місячниками в Сирії; в Харбіні, з бразильськими в Ріо де Жанейро (видаваний по португальськи), з аргентинським в Буенос Айрес і з мексиканським. Навіть наші укр. євангеліки та сектанти обмінюються з нами своїми виданнями. Роблять се й німецькі протестанти. Одні лиш православні не хотять з нами обміну...

В поширюванні „Місіонаря“ багато допомагають нам світські люди так з інтелігенції як і селяни. Деякі наші пані се правдиві апостолки в поширюванні католицької преси. Зате сумний об'яв спостерігається у багатьох священиків, котрі ще досі не розуміють значіння католицької, популярної преси і нічого не роблять для її поширення, ба — часом навіть ставлять перепони в поширюванні „Місіонря“. Маємо на се сумні докази і то не виключ-

4) Наш укр. часопис „Праця“ недопущений до Польщі.

Оригінальні богослужбові вина з гарантійною опаскою, висилаємо для Всеч. Духовенства в живностевих пачках в ціні по:

Австрійські	зл. 2-80
Токайські	„ 3-20
Еспанські	„ 4-40

но зі сторони т. зв. твердих, бо є і „тверді“, що читають і поширюють наш орган, але є духовні отці, і то з голосним, бо дай на свою околицю іменем, котрі в справі „Місіонаря“ займають дивне і не все похвальне становище. Доказом рівнодушності значної частини нашого духовенства для католицької преси є се, що на 3.500.000 Українців католиків в Польщі виходить тепер одинока чисто релігійна католицька, популярна газетка „Місіонар“ і то всього в 18.000 прим.! У Поляків є кільканацять релігійних часописів і розходяться вони в величезні числі. Кождий Чин видає там побожні часописи а найбільше ОО. Єзуїти, Пальотини, Домінікани і др. Один єзуїтський „Посланець“ має 140.000 передплатників, а ще більше „Рицез Непокаляней“. Словінців нема і половини того, що нас, в Польщі, бо ледви 1.400.000, а у них далеко більше поширена католицька преса...

Література: „Місіонар“ 1897—1934, передісмі ч. 1. з 1897. річник 1915, 1927. Стаття о. Й. Скрутия: Трицятліття „Місіонаря“ в ч. 5. стор. 107—112.

Автопис печатні ОО. Василяня в Жовкві від самого початку основані чи. Рукопис бр. Германа ЧСВВ. Ркс доведений до 1911 р.

Гітлер хоче говорити з Дольфусом

Преса доносить: Інспектор гітлерівців на Австрію Габіхт має уступити ізза його непорозуміння з Гітлером щодо тактики Німеччини супроти Австрії. Гітлер хоче переговорювати з Дольфусом на таких умовах: 1) До правительства Дольфуса має ввійти один гітлерівець. 2) Всі партії в Австрії мають бути розв'язані. 3) По році відбудуться вибори до австрійського парламенту або плебісцит, котрий рішав би про взаємини між Німеччиною й Австрією.

гацько дечого бачив і пережив. При самому війську вислужив шість років, а під Кенігрецом так його Прусак рубнув через плече шаблюкою, що всім тяжким перележав у шпиталі. Більше як двадцять років в селі війтував, більше як сорок був при церкві старшим братом і провізором; ще за небіщика старенького о. Локрицького.

Старий Лучка тямить також добре чудакуватого, розбільного дідича Пашкевича, котрий в 1865 році переписав оба свої села на Народний Інститут у Львові, щоби з них виховувалися в інститутській бурсі вбогі хлопці. Пашкевич був без сім'ї і скупиндрия хоч куди! Мав лиш копелчаків по селу і бувби того запису сам зі себе не зробив, якби його до того не зумів наклонити покійний священик Локрицький, котрий хоч старенький дуже побивався за тим На-

і цілого села. 3) Автор представляє нам ту важку історію на тлі події великої ваги, а саме світової війни. Мимоходом кажучи се перша белетристична спроба Українця, представити як на тлі великої війни дозрівали, есентуально ломалися ідеї, котрі в нас ферментували перед війною. 4) Спосіб представлення людей, річей і подій такий поглядний і релігійний, що маляр мігби на підставі сего епічного оповідання дати прегарні дуже змістовні картини типів і сцен. 5) Оповідання під оглядом нарративним розвивається з великою правильністю, котра доходить до монументальності. 6) Мова оповідання поважна і піднесла. 7) На підставі сього твору можна собі уявити людей з ріжних верств суспільних, простих і з інтелігенції, духовної і світської, урядників, організаторів, агітаторів і т. п. разом з їх душевним нутром і спонукую їх діяльності. 8) З огляду на те, що твір оснований на подіях правдивих, можна його розробити в цілій циклі епічних творів. — Редакція.

Доставці богослужбових вин

М. С. КОЗЬОЛ
Львів, Домініканська 3.

З листів до Редакції

Як пленіпотент пчіл моєї пасіки уповномочений ними прошу Вас помістити в Вашій цінній часописі отсе спростування лікарського фейлетону поміщеного в числі 17 з 8. III. 1934 р.

Неправдою є, немовби пчоли в нашій околиці в котрій небудь пасіці когонебудь денебудь і колинебудь вкусили (може це роблять пчоли в Вашій пасіці), — зате правдою є, що пчоли взагалі кусати не вміють, але за те „жалять“ або „тнуть“.

Я пасічнику від 50 літ і мені не трапилося і не чув я ні від мого батька, ні від діда, аби пчола когонебудь вкусила. Не згадує про це, щоби пчоли кусали ні Архипенко в своїм творі про пасічництво, ні покійний о. Михалевич в книжечці виданій Товариством „Просвіта“ ще за головства нашого заслуженого діяча о. Омеляна Огоновського, нема такого і в правничім словари Дра К. Левицького.

Кусати може пес як се виразно ствердив наш покійний професор Верхратський, „Сомом“ званий, великий авторитет в області зоології і відомий автор праці про бойківські говори (се не значить, щоби Бойки говорили, що пчоли кусають!).

Кусати може від біди кінь, кусати може й українська газета, — але пчола ніколи.

Сподіюся, що помістите мені старому отсих пару слів правди, щоби не ширилася зловна видумка на пчіл, до котрих автор згаданого фейлетону має очевидно якусь анимозію.

З правдивим поважанням

Старий пасічник.

Примітка Редакції: Містимо сей лист, бо він не тільки влучно простує помилкове вжиття слова, але відзначається також правдивим гумором.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

„Андрей“ на заслання*)

„Хвалите його во кимпаніх dobroglasnіх“
Присвячую пам'яті мого вуйка.

„Андрея“ вивезено в 1915 році; старий Лучка добре се памятає, якби воно діялося нині. Вивезено перед самим „Чесним Хрестом“.

В селі того дня був такий плач, лемент і веремій, така замішання, якби судний день прийшов на село. А вечером все затихло. Село якби вимерло.

Старий Лучка тямить і хрестини „Андрея“ в 1890 році, на самого „Петра і Павла“. Лучка мав вже тоді 52 років. Бо старий Лучка роджений ще за панщини, — 23 жовтня 1838 року; в селі нема вже старшого від нього. Він бо-

*) З оповідань Василя Маковського, які помістила „Нова Зоря“, кожде має зовсім інакший характер. Се свідчить про многогранність таланту сего автора. Більше оповідання п. з. „Андрей“ на заслання, котре отсим зачинаємо містити, належить в літературі до тих зразків творчості, які не даються критикам вповні в ніяку шфлядку і роблять їм великі клопоти. Річ в тім, що се оповідання очевидно тенденційне (його тенденція виразно католицька) і при тім воно як твір мистецтва абсолютно нічого не трапляє на тій тенденційності, а навпаки, — зискує вагою психічного змісту. Щодо роду творчості то се оповідання Маковського належить до поважної епіки, бо відповідає всім її вимогам: 1) Тут є мистецьке і місіями навіть високо поетичне оформлення теми. 2) Тема представляє важку для народа справу: історію давню, з котрим зв'язана релігійна й церковна ідея, велика праця, велика жертвенність і велика любов поодиноким людям

роднім Інститутом і за тверезістю. Бо як знесено панщину і хлопів наділено ґрунтами, — Лучці було вже тоді одинацять років, — нарід сильно розпився, а заки людей спам'ятали до чого се веде, богацько добра пішло на марне.

Тоді й небіщик Пашкевич скуповував і вимінював ґрунти й ліси і так знав вимірковувати, що збив маєток; ті всі луги над рікою і ліси були колись хлопські. Село якби прочувало, що з того запису на інститут не буде хісна ні народові на селові і ворогувало на Пашкевича до кінця його віку. Але — перегаляли і пропало.

Давно стара церковця не стояла на тому місці, що нинішня, але на кладовищі. Та вона розлетілася від старости. Самої церковці Лучка вже не тямить; лишень одну стіну з неї, котра залишилася і довгий час стирчала на кладовищі, а Лучка й інші гульвіси зі села спиналися по ній на черешні.

Коли стара церква завалилася, а бідне село відразу не годне було спромогтися на нову, громада тимчасово, трохи зі старого матеріалу, трохи зі свого ліса, поставила на приходсько-му обійсті малу капличку і там довгі роки правлено богослуження. На нову церкву люди складалися, але не квапилися. А старенький священик Локрицький не наглили, бо старі люди не люблять ніякої новини. Аж коли тимчасова капличка стала тісна, бо нарід розродився і повстала загроза, що завалиться, треба було доконче братися за бу-

Осип Назарук

По наших монастирях До Крехова!

Зміст: — Вїзд — Історичні спомини по дорозі до нашого найбільшого монастиря. — Таємничий схимник і гетьман Жовківський. — Тут у Крехові було колис 5 церков і Ставропігїя. — Тихо, зовсім тихо, тільки шумлять великанські дерева. — Яка головна ціха монастиря в Крехові? — На чім полягає духовний чар його? — Знаки. — Таємниці букового ліса. — Як гомонять століття. — „Хочу пощадити обитель сію“. — Крехів і Київ. — В пінтемряві церкви св. Николая. — Николай? — Чудотворний образ Матері Божої Верхратської. — Прислани з Риму монці. — Що найгарніше в крехівськїм монастирі? — Як давонять крехівські давони. — Гарна бібліотека в Церкві. — Посілоєстї монастиря. — Розмова з монахом, що вже 40 літ в Чипі. — Як ляцять крехівські соловії. — Цінна бібліотека монастиря. — Франко і Соловєв. — Россиї, ек Россиї, якж ти гарна і велика, а яка дивна і дурна! — Роздумування над долею Росії й України. — Лісом до вечери Іюля. — Вражіння повного спокою. — Опис лутра печери та її оточення. — Думки про сучасного чоловіка..

I.

В суботу, 7 вересня 1929 р. о год. 7-40 рано вїхав я з о. ігуменом Теодозієм Галуцинським з головного двірця у Львові до Крехова. Їдється на Жовкву й висїдається одну стацію далі, в Глинську. Там застали ми вже монастирські коні з візком і дві бунди, бо студено було. День передтим була велика спека й у Львові перун вдарив в електричну централю та знищив проводи так, що все місто від год. 9 до 2 вночі було без світла, — якраз коли приймали чужих гостей, що приїхали на Східні Торги...

Попри видні ще окопи, з котрих в часі останньої українсько-польської війни наша артилерія стріляла на Жовкву і попри місце, де стояв табором Гетьман Дорошенко, що покарав Крехів за убиття з гармати вождя татарського відділу, його союзника — доїхали ми за яку годину до монастиря. Він так укритий в лісах, що треба підїхати аж майже під саму браму, щоб уздріти сей найбільший з монастирів Чина Св. Василя Великого.

Вїздова, оборонна брама, кам'яний мур з баштами довкруги. Все дуже добре збережене і заховане*). Як на кріпость — невелика вона: оборонний мур оточує всього яких 5 моргів простору. А прецінь тої невеликої кріпости ніколи не здобуто!.

В році 1918, році закінчення великої європейської війни, припадало 300-ліття основин сего монастиря. Оснував його прибувший невідомо відки схимник о. Іюл, у скалі, „На камені“, над присілком, що називається Фійна, недалеко нинішнього

*) Сї два зовсім ріжні поняття наші „письменники й журналісти“ постійно і безнадійно мішають!

дівлю нової, мурованої церкви. Та старенький Локрицький ще лиш місце під неї визначили; вже не встигли її будувати.

Вмерли в 1877 році.

Після старенького священика Локрицького прийшов до села молодий священик — Бездольський і він розпочав будівлю нової церкви, але її теж не докінчив. Його взяли до Борщева, а тут дали на пароха покійного священика Белішевського. І за них нова церква скінчилася.

Священик Локрицький мали величний похорон. Понаїздило багато священиків і панів з Інституту зі Львова. А похорон провадив канонік у мітрі і при жезлі. Аякже... Так їх звеличали після смерті за те, що вони придбали два села для Народнього Інституту. Вони такі були, що про себе мало дбали. Мешкали в такій „резиденції“, що другої такої кучі в селі не було. Ні одно вікно, ні одні двері в ній не допиралися. Стара споконвічна, валькована хата запалася до половини в землю, а в слоту текло через неї як через решето. Але священик Локрицький не давали собі й говорити за нову „резиденцію“.

Все мовляли: „Найперше — церква. Се найважливіший будинок в селі“.

Священик Локрицький, колиб хотіли, могли в тому часі безпечно надбати для своєї сімї чимало майна. Хочби й від самого Пашкевича, котрий для їх слова мав великий пошанівок. Коли зуміли його намовити до того запису на

монастиря, в печерах, досі збережених. Коронний гетьман Станислав Жовківський подарував ґрунт під монастир під горою Побійною й побудував дві церкви: Преображення Господнього і св. Николая. Остання й досі стоїть. В часі найбільшого росквіту було тут 5 церков, як оповідали мені монахи. Розбудова наступила вже з жертв зібраних нашими ченцями.

З історичних дат монастиря важніші отсі: Дня 19 лютого 1628 Кирило, патріярх царгородський, надав йому привілей Ставропігїї. В 1638 помер основник монастиря Іюл. Коло 1670 скінчено будувати укріплення монастиря і вже 1672 відпер він напад Татар, ще як православний монастир, союзників православного Гетьмана Дорошенка (св. Унію прийняв сей монастир в р. 1721). Новіціят ОО. Василян був тут здавна, бо вже в р. 1668 скінчив його тут пізніший єпископ Йосиф Шумлянський.

Дійсно, краще місце на новіціят трудно знайти.

До важніших добродіїв монастиря належали кн. Сопіги (Володислав і Олена), Ева Стадницька, Анна Могилянка і львівський міщанин С. Красовський. Які люди! Які часи!..

II.

Сиджу в келії ч. 16 з видом на густий ліс і пишу. Тихо. Зовсім тихо. Тільки час до часу зашумлять великанські дерева. Як його схарактеризувати, сей монастир, щоб читач міг уявити собі його „духове вутро“?

Се монастир поважний. Повага — головна його ціха. Довкруги не видно ніяких людей, ніякого руху. Тільки ліс шумить, здоровий, густий і прекрасний. Як монастир у Жовкві се головний центр

Інститут, булиб зуміли і — для себе. А вони як відумерли сімю, ледве лишили для неї маленьке газдівство край „Зарудя“; хатину, огород і кусник левади. Тільки всего.

І те дісталося в такі руки, що краще не говорити...

Інші були часи, інші люди.

Для покійного Локрицького вимрував Інститут на кладовищі склеп на труну; над склепом капличку, побиту бляхою, яку нарід досі називає капличкою Локрицького. Так вшанували їх память ті люди, що тоді управляли Народнім Інститутом. Зате при сих, що ним нині управляють, — грїх і сором казати — та капличка валиться. Стіни потріскали. Каміння з фундаментів розкрадають. Бляху на дасі пережерла ржа. Хрест звалився. Долівка стухлявіла. Вікна повипадали. Двері розсохлися... Небавки ціла капличка завалиться! Так теперішні завідовники народнього майна „шанують“ память свого добродія...

Старий Лучка бачив, як се майно повставало з нічого і як виглядало за давніших завідовників, коли ним орудували священик Белішевський; а що з нього тепер! Ліси винищені, дубина звалена і випродана баришівникам, навіть смєречина „За Шимковою долиною“ винищена і вирубана — до чиста. Села обложєні до знаку довгами. Та коли теперішній священик взялися до конечної обнови церкви, яка коштувала поверх п'ятох тисячок золотих, Інститут не соромився дати на церкву все-

видавничої діяльності Василян, звідки вони — що так скажу — кидають на весь край задрукований папір, так монастир у Крехові се головний центр назрівання василянського духа. Тут пригадується опис вражіння з Оксфорду, який я недавно читав:

„Чар сих дивних місць, заповнених думкою, молодію амбіцією і мріями про славу“ — Божу.

Мені тут жалко стало моєї молодости і молодости всеї нашої молоді, коли я сьогодні побачив кількадесят молодих новиків, як вони входили до рефектаря (їдальні) на обід. Чого жалко? А жалко того, що наша молодь, вступаючи в публичне життя, не знає, що в нас існують такі місця, де себе приносять в жертву Богу і народови своєму ради наших молодих хлопців. Хочби раз у молодім життї своїм подивився ти, молодий брате, подивилася ти, молода сестро, на таке місце! Та не в часі празника, коли десятки тисяч нашого народу возами і пішки напливають сюди й закриють всю околицю. Ні! В часі коли нікого з чужих тут нема заїди сюди і подивися з серцем без злоби і без глуму в душі. Заїди і подивися, і застановися, а відчужєш і зрозумієш, що коли не булоб таких осередків, де приноситься свята гекатомба жертв усього життя наших молодих людей, — то вже давно не булоб нашого народу... Роздїбалиб його до решти...

Ти може думаєш, що се жарт чи дотеп? Ой, ні! Се правда. Справди її сам! Одєн раз вистарчить подумати тут, подивитись. Але дійсно подумати. А вмієш ти думати? Ану, відложки читання і спробуй.

Якіж тисячі наших молодих хлопців перейшли сюди попід каміну браму монастиря сего, жертвуючи життя своє! Які сумніви мусіли битися в їх серцях і думках! Які ріжні спонуки приводили їх сюди! Онде стоять вони — за три віки-століття — барвистим килимом облич перед очима душі моєї. Одні вступали може з понук менше ідейних, другі з правдивої побожності та з покликання. Хто не має покликання, той звичайно не видержує навіть першої проби новіціату. Є ріжні-преріжні спонуки вступати до монастиря. Досвідчені люди кажуть, що нпр. бажання родичів приводить до монастирів коло 10% всіх монахів, котрі з бігом часу полюбляють монаше життя й відчули в собі правдиве покликання. Ніхто з людей не годен збагнути всі тайни великих рядів нашої молоді, що тут жертвувала жит-

го десять кубіків сухої смєречини на „льондини“, вартости яких сто золотих...! З такого маєтку!..

Та що балакати як вони ставляться до церкви як ктиторі, коли на погань і сором перед чужими розпадається капличка на гробі їх добродія, — бо не будь старенького Локрицького, Інститут ніколи не посїбви сего маєтку. І нема кому і за що його капличку обновили...

Так нині світ платить, міркує старий Лучка. Кому там нині в голові, що валиться якась там капличка, або нищиться церква...

Нехай валиться! Тим панам нині — інша політика в голові...

Гей, гей, — зітхає старий Лучка з пожалінням. Як би так покійний священик Белішевський побачили той свій коханий ліс; або покійний лісничий Бамчикевич...! Той ліс, котрий вони так плекали, так любили!.. Як — свою душу. Одної осики з нього жалували видати, не то — дуба!..

„Се народне добро“, — казали.

Старий Лучка тямить, бо тоді вїтував, як один з Грибів вкрав „На Заритині“ дуба. Заслідком найшли і Гриба привели перед священика Белішевського.

— „Як ти смів відти красти? Ти знаєш, де ти крав?“ — гримнули на нього священик.

Та се був послїдущий ушкал і харциз, закала цілого села.

— „Я не крав“, відворкнув понуро

ням своїм... А на тім барвистім килимі людських і Божих спонук видно ломання і змагання, як змагається плідючий ланжита, що прозябає з землі. І в міру змагання волі їх укладається на них як сонце на збіжжя-злаки — ласка Божя. І ті, що прийшли сюди може зі серцем зломаним любовю, процвітають висшою любовю. А ті, що їх сюди загнали недовостатки, процвітають багатством і незалежністю та безжурністю, яких не має ні оден цар світа сего. А між тими, котрих сюди привела побожність і покликання, певно лучалися й такі, що втратили ту ласку Божу, коли не змагалися в нутрі своїм. О, всіляко ломився барвистий килим людських душ, котрі переходили пороги сего монастиря за три віки існування його в сім тихім буковім лісі, де тільки вітер шумить у могутнім гіллію дерев. Коли вслухаєшся в той шум, почувеш як гомонять століття.

Може тому так багато квітів пишеться тут довкруги. А які їх краски! Від білих, найбільших, аж до чорних як оксаміт — всі кольори їх і всі відтінки кольорів. А краса їх така, що ніякий цар у найпишнішій одязі своїм не мав і не має таких красок.

Зайди хоч раз і подивися на те все! Покинь на оден день мури недалекого Львова та метушню його і звенькіт трамвайів і копіт улиць його і сморід каналів його під пору дощеву... А відкриються тут душі твої цікаві тайни, яких не розв'яжуть тобі навіть наймудріші книги в львівських бібліотеках. Не віриш? Ось маєш тут розв'язку одної з таких тайн: Як ти поясниш собі, що такого осередка духової сили нашої нації як сей не знищили наші противники, що від часів Казимира змагаються з нами за сю землю — вже поверх 700 літ. Не знищили, хоч не раз могли се зробити. І не тільки не знищили, але ще й були між ними такі, що помагали рости сему нашому центрови сили. Як ти поясниш собі сей прецінь дивний факт?

Знаєш, як? Коли зайдеш сюди й посидиш в лісі, дивлячись на сей монастир, а потому зайдеш у довгі і поважні коридори його і посидиш у келії, де почувеш тишу і зайдеш у церкву його, а знаєш історію, — тоді пригадається тобі неоднораз місце, як неприємно, що облягає таку красу, стає мов остовпільний і каже:

— „Хочу пощадити обитель сію!“

Чи знаєш, що навіть внука Джингіс-хана Бату тронула краса нашого Києва? Та Бату не пощадив його, бо — за бо-

гато в нім було коромол і суд Господень здійснився над містом. Коли знаєш історію, то скажеш: Так во істину було...

І повір молодий брате, повір молода сестричко, що все і всюди був пощаджений кожним ворогом усякий центр, де працювали дійсно посвячені Богу. А знищені були тільки ті осередки, в котрих переважило зіпсуття. Чи пам'ятаєш те місце зі св. Письма, де написано, що Бог бувби пощадив навіть Содому і Гомору задля п'ятих праведників? Се місце від-

й тут не пригадуєш собі тих всіх клевет, аж як вийдеш з церкви.

Три великі образи в іконостасі відновлено недавно. Працював над тими буюковинський маляр Липовецький. Віднова вдалася прекрасно. Особливо гарне і миле вражіння робить відновлений образ Матері Божої, мабуть кисти італійського майстра.

Весь іконостас зложений з частей двох іконостасів різних стилів, але добре згармонізований. Всі його складові ча-

Це краса, це справжнє чудо Мило з Центрально-союзу! Не нищить білля і пере що найчорніші бруді. А мильце (те для миття)	немов чар зілля винижує лице, Лікує церу й пахне ще принадним ароматом що й годі ним Налюбуватись.	Притому своєрідний виріб робітник наш при ньому має хліб. Подвійна користь з цього „Свій по своє до свого“...

носіться до кожного міста, до кожного народу, до кожної оселі — без пересад.

А тепер ходім, оглядати сей монастир, може й ти хоч через мертвий папір відчуєш „чар сих дивних місць, заповнених думкою, молодю амбіцією і мріями про славу“ — Боже...

III.

Входимо в церкву св. Ніколая бічним, монастирським входом. Відразу заливують очі два вражіння: блиск золота і півтемрява. То блистять золотим блиском головний вівтар. Робили його монастирські братчики, а різьба виконана під проводом артиста Коверка (Галичанин). Все з масивного, міцного, дубового дерева. Тільки подіом інкрустоване кількома родами дерев. Ну й різьблені стовпи в іконостасі, як звичайно, з липи, нашої сильної, пахучої липи, що стоїть століттями.

Всі вікна в кольорових вітражах, у самій церкві фундовані переважно Преосвященним Йосафатом Коциловським, єпископом перемиським, а за вівтарем оден фундований ще покійним батьком його. Єпископ Йосафат — се той сам наш Владика, проти котрого напечатали й поширили найогидніші пасквілі, а всі буцімто „в обороні прав нашої гр. катол. Церкви“... Се прямо жажливі річі, особливож писання Карманського, печатані в Бразилії... Дивишся на ті вітражі в сім затиші—

стини розложені на чотири групи, доволі далекі від себе. Я ще не бачив так уложеного іконостасу.

Праворуч (коли стояти обличчям до головного вівтаря) є в тім іконостасі образ св. Василія, здається, перемальований з образу св. Ніколая.

Ліворуч бічний вівтар з чудотворним образом Матері Божої Верхратської, під ним прислані з Риму мощі св. Пасива. Праворуч бічний вівтар з чудотворним образом св. Ніколая. Обидва вівтарі мають форму старинних столів з кривими, гнутими ногами.

Загально переважають в церкві темні або притінені краски, що надає їй поваги й добре достроює до всего вражіння з цілого монастиря. Вузькі, масивно-кам'яні сходи провадять на хори, відки внутрішній вид церкви видається ясніший. Ідучи на хори, питаю ігумена:

— „Що тут найкраще маєте з церковних річей?“

— „Дзвони. Звук їх дуже гармонійний. Австрійці в часі війни вже зняли їх були, але св. Николай уратував їх: якось все так складалося, що не могли вивезти. І так ті дзвони стояли аж до розвалу Австрії. А як була українська влада, то наше війське допомогло знов їх витягнути на дзвіницю“.

Незабаром задзвонили ті крехівські дзвони — дійсно мельодійними й гармонійними тонами.

священикові. „Я взяв з ліса. Се був наш ліс, його Пашкевич захопив від громади“...

— „А ти знаєш, що Пашкевич віддав сей ліс цілому народові? Ти знаєш, в кого ти вкрав? У свого рідного народу!“

Гей, гей, милий Боже, — покиває головою старий Лучка... Як би вони ніні встали і поглянули на той „народний ліс“... Або й на Локрицького капличку... Ляглиб назад у домовину... Гей-гей!

Священик Белішевський теж довгий час мешкали в тій старій розваленій „резиденції“, аж доки не викінчили церкви. Що лиш навіспісля взялися до будівлі резиденції.

II.

На посвячення церкви в 1879 році, в першу неділю по Спасі, знову понаїздило панів зі Львова з Інституту. А церкву поблагословили канонік Малиновський. На ту пам'ятку заведено в нас на першу неділю по Спасі храмовий день і відпуст. Тепер, коли село розродилося і розрослося, вже й ся церква на більше народу за глітна. Але тоді не було такої церкви навкруги. Вона була найкраща в повіті. Церкву обведено довкола дубовою заміттю, котра вистояла без шкоди до самої війни; аж її війська розікрали. А біля церкви вимуровано нову дзвіницю, велику, на шість дзвонів, хоч ми їх тоді ще не мали.

Ми мали всего чотири невеликі дзвоники, з них найбільший „Іван“ може на якого пів сотнара, був луснув і

бренкотів як розбитий горнець.

Коли їх перенесли і завісили на новій дзвіниці, такі миршаві, беззвучні, і ними відти задзвонили, стало маркітно селові. Всі чули, що ті дзвони не годяться до нової церкви і нової дзвіниці. Але громада була знесилена дачками на церкву і доразу не годна була справити ще й дзвони.

Тоді покійний священик Белішевський скликали село на раду. І на раді вирішено покищо знадіб на великий дзвін збирати хвятькома. Оголосили на проповіді в церкві, щоби люде всякий гамуз і лім міді, мосяжу а то й срібла, — який в кого найдеться — зносили до них, до священика, на новий великий дзвін. Вони мали всюди в людей не аби який пошанівок. Були деканом, належали до Ради громадської, шкільної, до Виділу повітового, були завідателем двірської області, були головою читальні... Проте як оголосили і попросили сусідніх священиків, щоби в себе оповістили, то зі всіх сторін зносив нарід всяку валяву. На мідь і мосяж була в них окрема скриня, в шпихлірі; а срібло тримали під ключем в хаті.

Лучка тямить, що якось одного року на храмовий день, самі засторонські люди нанесли старих мідяків, між ними дещо й срібла, більше як два гарці.

Священик побивалися найбільше за сріблом. Мовляли: „Чим більше срібла в топліві, тим звучніший і ядерніший го-мін дзвону“.

В тій скринці, в котру вони збирали

срібло, можна було найти всіляку поломану срібну дробину; частки перстенців, ланцюжків, годинників, всілякої столової посуду, ріжні преріжні старі, ба й добрі гроші, що хто мав. Навіть була ціла срібна, — правда, що поломана — ручка старого ятагану, мабуть турецького. Був і мішочок з трьома стівками „цванцигерів“. Туру ручку і ті цванцигери офірувала стара дідичка з У—ич.

Раз або два рази до року, священик кликали Лучку, кликали лісничого Бамчикевича, кликали старого Івана Телевича і ще декого зі села, „до контролі і ваги“. І окремо записували, кілька прибуло міді і мосяжу, а кілька срібла. Коли мало прибуло, лиш махнули рукою. Але були роки, що тішилися:

— „Мали ми гарний рік на срібло“, говорили. „Коби так Господь дав далі, буде чудний дзвін зі „срібним“ голо-сом. Коли, бувало, Лучка або Іван Телевич завважать, — бо небищик Бамчикевич все був за тим, щоби збирати як найбільше — що можеби вже стало того хламу на дзвін для такого невеличкого села як наше, священик лише спокійно всміхнувся, поклали руку на плече котрого і казали:

— „Помалу, невтомно, а терпеливо. Бог надгороджує терпеливість. Не торопімся! Коли має бути офірний дзвін, нехай буде такий, якого тут ніде нема“.

І — далі збирали.

Навіть жиди давали. Старий посесор Гаерштайн — він з тієї аренди пішов з торбами — за ті роки сам дав

В захристії оглянув я ще ризи, гарно вишивані місцевим жіноцтвом, а в церкві вишивані хоругви. В захристії стоїть також гарна бібліотечка Апостольства Молитви й Марійського Товариства. Як же мало в нас таких культурних діл!

— „Які посілости має тепер сей монастир?“ — питаю.

— „Коло п'ять моргів під забудованнями й садами в мурах, 70 моргів сіножати, 120 моргів орного поля і 200 моргів ліса“.

— „Він належить очевидно до дефіцитових монастирів, бо мусить удержувати новіціят?“

— „Так. Інші монастирі мусять нас ратувати, особливо Михайлівський. От тепер маємо відти одержати вагон пшениці.“

— „Кілько тут тепер священиків?“

— „П'ять, решта новики“.

— „Який процент новиків доходить пересічно до священства й остає в Чині?“

— „Доходить пересічно 10%, а 90% відпадає“.

— „Повоєнна молодь зовсім інакша від передвоєнної“, додає о. Прокуратор.

— „Чи замітний поступ у розвитку Чина?“

— „Так. Значний. Я вже поверх 40 літ в Чині й бачу се виразно. Та придалосяб нам більше число монахів, бо агенди Чина за той час дуже зросли“.

— „Кілько коштує річне удержання одного новика?“

— „Перед війною коштувало коло 700 корон, по війні трудно ще устійнити пересічний кошт ізза змінливості валюти. За старої Австрії мали ми значні субвенції від держави на виховання новиків, тепер ніяких. А що забрано нам дорогих річей в часі війни, нпр. 12 золотих, дорогоцінних фелонів, 4 великі й дуже рідкі портрети і ін. Вони мабуть будуть у Львові, бо архівар м. Львова Чоловський дуже цікавився тими портретами, але напевно не знає, де вони“.

— „Як тут живеться в порівнянні з іншими монастирями?“

— „Дуже спокійно, бо серед природи. Лиш весною так лячать соловії в наших садах, що трудно спати при отворенім вікні“.

Ідемо до бібліотеки.

Дві кімнати повні книжок. Горою маса рукописів. Часть їх і на долі приміщена. Оглядаю: деякі писані так дрібно, що подібно дрібненького письма я ще не бачив. Та воно доволі виразне. Всі ті

скарби старої праці забрало польське військо й вивезло до Варшави. Потому привезено їх на 40 фірах, та багато пропадало. Досі трудно було скатальогувати. Всіх книг буде тепер коло 16.000. Оглядаю дещо.

Велике євангеліє з 18 століття: жовніри здерли його металеві прикраси. Не звернено і королівських грамот, різних документів на пергаминах і одного з підписом гетьмана Дорошенка. Оглядаю хрест з темного дерева, гарно різьблений і інші річі.

Особливо цінна т. зв. Крехівська Палея, сильно оправлена. На ній такі дві замітки. Одна, писана рукою Василянина о. А. Крижановського, звучить, що на підставі опінії Ів. Франка і ін. учених та Палея походить з 15 ст., друга замітка, писана рукою Дра В. Щурата, каже, що з 17 ст. Трохи завелика розбіжність думок.

Цікавить мене в думці факт, що Франко, котрий умів обсервувати і мав велику вправу в писанню та любив писати, не оставив опису краси сего монастиря, хоч бував у нім. Мабуть його атеїзм не допускав до того, щоб у нім витворилося тепло, конечно до опису того, що любимо.

Переходжу до другої часті бібліотеки, що уміщена в наріжній башті з грубими мурами. Тут уміщені новіці видання, як ЛНВістник, Записки Н. Т. ім. Шевченка, різні клясики, німецькі й польські видання і т. д. Тут і часописи „Нова Зоря“, „Поступ“ і т. д. (Далі буде).

Правдивий консерватизм признає і береже справи тревалі і незломні, самі в собі хосенні і цінні, а справи переминаючі і хвилеві трактує як такі й уживає остілько, оскільки в данім часі і в даних обставинах можуть бути пригожі і хосенні. (Преоув. Григорій Хомишин, Епископ станиславівський, у творі: „Українська Проблема“).

кілька кілів різної срібної дробини і міді. Аж призибали священик тільки, що покликали з Калуша самого Серафима. А він обглянув, обслідив і переважив увесь призибаний гамуз тай хотів за него дати великий стокілевий дзвін, який собі люди на його складі сподобають і виберуть.

Та священик Белішевський на те не пристали:

— „Ні, пане Серафиме; так не буде“, сказали. „Ми хочемо, щоби Ви якраз з того гамузу, котрий ми собі призибали, вилили нам дзвін. Ми не хочемо іншого. Хто давав офіру, нехай знає, що вона є в тому дзвоні. Офіра се молитва“.

І стало при тому, що село має той увесь гамуз доставити до Калуша, а пан Серафим за запластою має з нього вилити дзвін. Серафим як литник був тоді в цілім нашім краю в найбільшій славі.

Ще розходилося, якби дзвін назвати. Село бажало назвати його йменням котрогось священика: або Локрицького або Белішевського. Оба для села честиво потрудилися. Та священик самі вирішили інакше. Говорили в недільній науці за святого апостола Андрея Первозванного, що на нашу землю перший приніс слова святої Євангелії, котрі сам чув з уст Божественного Спасителя і голосив їх на Київських горах. І так сказали:

— „Андрей се для нас велике, важке і проречисте імя. Се ймення святого апостола, бозпосередного свідка са-

мим Богом голошеної правди. Чи ми можемо знати, чи не Його молитвам і заступництву маємо дякувати, що хоч наш нарід відбився від тої святої правди, котру Він на наших землях перший проповідував і попав у схизму, проте хоч в частині назад зеднався зі святою католицькою Церквою. Вмоляймо Його молитвами покоління і тим офірним дзвоном, щоби він не випускав нашого народу зі своєї апостольської опіки і благав Всевишнього за ласку зєдинення цілого нашого народу в єдиноправдивий, святій, католицькій Церкві. Тому буде найкраще, коли ми сей наш офірний дзвін охрестимо іменем святого первозванного апостола Андрея“.

Люди радісно на те пристали, лиш випросили одне: щоби на тому дзвоні було навіки вилито імя священика, котрого заходом той дзвін придбаний. Так і сталося.

Гриць Слабий, Іван Сокирський і Лучка — уповаженні селом і священиком — повезли до Калуша весь призибаний гамуз і припилювали. При них Серафим всю тую криць стопив і дзвона вилив.

Відлив удався; сам Серафим радів, коли побачив і сказав:

— „Такого дзвона я вже давно не вилив“!...

А коли його привезли до села й укріпили на дзвіниці і його серце вперше вдарило по крисам і пішов від нього гомін згучний, — то небіщик священик Белішевський аж руки зложили. А се-

ЕТТИНГЕРА „RHINOSAN“
 М. С. В. ч. реєстр. 924. усуває певно і скоро
КАТАР НОСА
 і надмірне виділювання слизу, викликаючи
 полехшу в віддиханню.—Жадати в аптиках.
ВИРІБ І ГОЛОВНА ПРОДАЖ
АПТИКА М. ЕТТИНГЕРА
Львів, площа Голуховських 14.

Чому японські товари дешеві
Ровери по 20 зл., сорочки по 1 золотому, жарівки по 10 сотиків, вічні пера 50 сот.

Від довшого часу європейські й азійські ринки заливає дешевий японський товар. Японські ровери коштують 20 зл., шовкові сорочки по 1 золотому, жарівки по 10 сот., вічні пера по 50 сот. і т. д. Мимо сеї дешевости товар першої якості. Європейські купці і промисловці загрожені сим демпінгом почали застановлятися, в чім тайна сеї дешевизни японських товарів. Прослідивши умовини японської продукції дійшли до такого заключення: Тайна дешевости товарів в тім, що Японія, замість плекати безробіття підмогами і різними чинитьбами, волисть відчиняти сотки фабрик, в котрих безробітні хоч дуже низько платені працюють і бодай щось заробляють. Мільони людей працюють там на дві зміни в день і в ночі. Японський робітник вдоволяється пригорщею рижу, якимнебудь одягом і низькою платнею, щоби лише бодай щось заробити. Тому японське правительство може за таку низьку ціну збувати товар за границею. Одначе сі демпінгові суми зливаються в одну велику ріку чужих валют, яка пливе з заграниці до краю.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „Н О В У З О Р Ю“

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
 Львів, площа Галицька 12а, (пір Баторого)
 поручає у величезнім виборі і по фабричних цінах
 Мужеські сукна і полотна
 Модні шовки і вовни
 68-1-5

ло замерло і сплало від радощів, що має такий чудний дзвін: так його гранням годі було натішитися і налюбуватися! Священик тоді сказав, що його голос — „срібний“...

— „Се було в Петрівку. А на саме свято Петра й Павла відправлено вродисті хрестини дзвона. І від тоді він набрав дивної міцноти: На гидоту — не дзвонить!“...

Старий Лучка довго міркував, відки в того дзвона така міцнота взялася, аж доумився.

На його хрестини позїздили довколишні священики і посходився тьменно нарід зі всіх сторін, бо всі на той дзвін склалися. Не тільки церква була повніська народу, але й увесь обширний цвинтар коло церкви; ще й загуменки за церквою. До сповіді було людей як на відпусті. Стояла гарна година; день був світлий і тепліський. Лучка добре тямить той день.

Соборну Службу Божу на дворі перед церквою, з того боку що від дзвіниці, правило п'ять священиків: Корелицький, Подусівський, Дусанівський, Бруховицький і Коросненський. Співали дяки з п'ятох сіл і з Коросна хор. Біля дзвіниці поставлено з березини й обмаєно проповідницю, з котрої після благословлення дзвону, янчинський священик сказав до народу кріпке слово. Говорили так красно, що люди плакали. Вони мають гарний голос і вмють до народу промовляти.

Те їх слово Лучка добре памятає:

ЖІНОЧІ СПРАВИ

Звіт зі сходин українського львівського жіноцтва в справі Жіночого Конгресу.

В 23-ім числі „Нової Зорі“ дали ми коротку згадку про інформаційні сходи членок львівської філії „Союзу Українок“ в справі Конгресу Українського Жіноцтва всіх земель поза ССРСР. Тепер зачинаємо печатати звіт з тих сходин.

Сходи заповіджені на 25 березня бр., год. 3½ по пол., відбулися в тім дні. Вони зачалися з півгодинним опізненням. Предсідницею сходин була п. Олесницька. Звіт з дотеперішньої підготовчої праці до Конгресу здавала п. пос. Мілена Рудницька. Зміст звіту: Лише три місяці ділять нас від конгресу. В краю й заграницею зацікавлення Конгресом велике, у Львові чомусь мале. Може тому, що Конгрес має відбутися в Станиславові а не у Львові. Дотеперішній перебіг підготовчої праці такий: В вересні 1933 р. покликано до життя Конгресовий Комітет. В його нутрі утворено 10 комісій: програмову, фінансову, мистецьку, резолюційну, технічно-господарську, прогулькову і т. д. Комісії прокладають план своєї діяльності. Діловому Комітетові Конгресу до одобрення. Комітет і комісії працюють в тісній звязку з Головним Відділом „Союзу Українок“. Жіночий Конгрес має тривати 5 днів в днях 23 — 27 червня бр. Відкриття Конгресу відбудеться в суботу 23.VI. Він взагалі буде мати характер конгресу провідних кругів жіноцтва. Однак стараємося стягнути на Конгрес також як найбільше селянок. Один день, себто неділя 24. VI., буде днем конгресу наших селянок. На сей день стягнемо членок кружків „Союзу Українок“ Станиславщини і сумежних повітів. Програма Конгресу поділена на 5 циклів під такими кличами: 1) Наше минуле і наші змагання, 2) Творім рідну культуру, 3) Будуймо наше народне господарство, 4) Дбаймо про народне здоровля, 5) Ставаймо в зорганізовані ряди. В неділю 24. VI. має бути „Свято Укр. Селянки“. Програма: 1) Полева Служба Божа, 2) Академія силами самих селянок, 3) по пол. Жіноче Віче, опісля спортові змагання. Понеділок посвячений культурно-освітнім справам. Реферати на конгресі будуть такі: Роля української жінки в творенні нашої культури, реф. на теми дошкільного, шкільного і позашкільного виховання й освіти. Дня 26. VI. перед полуднем цикл господарських рефератів, по

полуд. цикл рефератів на тему суспільної опіки, фізичного виховання, спорту і т. п. 27. VI. реферати на теми організаційні і налагодження звязків між усіма укр. жінками поза ССРСР. Всі реферати творять логічну й ідеологічну цілість. В основу Жіночого Конгресу Діловий Комітет положив дві ідеї: 1) ідею національної єдності і державності та 2) ідею жіночого руху (фемінізму). В тій цілі випрацьовано ідеологічні тези Конгресу. Завдання конгресу: 1) Дати історичну картину українського жіночого руху, 2) Вшанувати пам'ять піонерки сего руху Наталії Кобринської, 3) З'ясувати роллю нашого жіноцтва в національній відродженні, 4) З'ясувати права жінки і кризу жіночого руху у звязку зі світовою ідеологічною і господарською кризою, 5) Навязати і скріпити звязки між усім українським жіноцтвом крім ССРСР. В нас наступило вже далекоїдуче ідеологічне зріжничкування в області політичній та віроісповідній. Одначе всі ми маємо також спільні справи. Їх хочемо на Конгресі зафіксувати. Тому там не сміємо видвигати питань, які нас ділять. Мусимо зберігати строгий неутралітет партійно-політичний та віроісповідний. Хоч на Конгресі силою обставин найсильніше буде заступлена Галичина, то ми хочемо, щоб він мав всеукраїнський характер. Конгрес крім ділового матиме також характер репрезентативний. Буде концерт (гратиме м. і. Любка Колесса), равт (учасниць в тім равті обов'язує в засади народна ноша), гратиме театр ім. Тобілевича (перший раз) Мотрю Кочубейну, буде виставка народного мистецтва, виставка книжки українських авторок і література про жінок, світлина з життя жіноцтва. Комісія преси і пропаганди постарається поінформувати про сей конгрес міжнародне форум. Буде видана одноднівка Конгресу. На цілі конгресу оподатковані філії Союзу Українок, видано ब्लочки призначені до масового поширення по 10 зл., 5 зл. і по 1 золотому. З Америки заповідається велика прогулька українських жінок. Учасниці(ки) Конгресу будуть ділитися на делегаток і гостей. До гостей зачислені представники преси, установ і чужинки. Зацікавлення Конгресом поза Галичиною дуже велике. Відгукнулися на наше запрошення: наше жіноцтво з Закарпаття, Союзу Українок емігранток в Празі, Букарешті, Варшаві і т. д. Можливо, що по 5 днів конгресу буде ще 6-ий день для американських гостей і делегаток.

Чому Конгрес відбудеться в Станиславові а не у Львові? Були сильні аргументи за Львовом, але ще сильніші за Станиславом. Вони такі: 1) В Станиславові повстало наше перше жіноче Т-во. Там працювала піонерка нашого жіночого руху Наталія Кобринська. Станиславів лежить ближче народної гущі. Львів на кожного приїзшого Українця робить пригноблююче вражіння своїм зверхнім чужим покістом. У Львові конгрес може розгубитися. Жіноцтво довкруги Станиславова сильніше зорганізоване, свідоме і задержало ще народню ношу та нема ще там погубних впливів великоміського життя на доколичні села, як є в підльвівських селах. У Львові нема ні одної нашої більшої салі на такий Конгрес. З досвіду заграниці знаю, що в меншому місті конгрес ліпше відбувати, ближше можна себе пізнати, бо учасниці мешкатимуть близько себе. Справа дозволу на Конгрес ще не полагоджена остаточно. Влада сказала нам, що в засади не має нічого проти конгресу. Та в практиці можуть прийти різні несподіванки.

В останніх часах, мушу се з прикритістю сказати, деякі круги почали нам кидати колоди під ноги. Серед загалу громадянства справа Конгресу стрічається з байдужністю. Ми рахуємо бодай на прихильну неутралістичність. Чи організаторки конгресу, відомі зі своєї громадської діяльності, не дають заборони за лінію і вислід Конгресу? Одначе сталося інакше. Вся преса крім „Діла“ і „Нового Часу“ заняла неприхильне становище супроти Конгресу. (Се очевидно не відповідає дійсності і трудно зрозуміти, на що пані посолка в такий спосіб зражує собі всю іншу пресу. — Ред. „Нової Зорі“). Заістнувала атмосфера інвектив, сплетень і брехонь. Це становище преси і деяких кругів стане в історії нашої руйни незвичайно сумною картою. Ми українські жінки йдемо 7-ми милевими, ні 100-милевими кроками вперед! Ми сей конгрес відбудемо, чи се комусь подобається, чи ні (Оплески). — Кінцеву частину свого реферату виголосила п. Рудницька дуже піднесеним і схвильованим голосом. Опісля зачалася дискусія над звітом.

Правдивий і позитивний консерватизм признає і спирається на природних і надприродних Божих правах і основах, які є незломні, вічно тревалі і незмінні. (Преосв. Григорій Хомишин, Епископ станиславівський, у творі: „Українська Проблема“).

Казали, що так як слова святої Євангелії, котру перший на нашій землі голосив ученик Ісуса Христа і апостол, святий Андрей Первозванний — є від віків і будуть до віків розвагою і розрадою людей в їх щасті і горі, в їх молодості і старості — так щоби: „Твій згучний голос, крицевий іменнику святого апостола — говорили священник звернені до дзвона — тутешнім парохіянам і — де лиш тебе чути — цілим поколінням гомонів від колиски до домовини, від хрестин до похоронів, при всякій радісній і сумовитій нагоді й події їх життя і їм нагадував, що поза сим життям є вічність, в котрій святий апостол Андрей на них чекає... Щоби твій „срібний“ голос скликував їх до тої церкви по всі свята і неділі на молитву й науку, — принести Богу подяку за Його безнастанні ласки і добра, якими нас обділює, офірувати Христові і Його Пречистій Діві-Матері всі життєві смутки і недостатки, а душу покріпити духом і словом святої Євангелії.

Потому священник з проповідницької оголосили, що сей дзвін по всі часи носитиме імя святого Первозванного Апостола Андрея і відчитали вилитий на ньому надпис:

Вгорі: „Вилив Антоній Серафим в Калуші 1890“, — а на крисах з одного боку: „Вилитий року Божія 1890 за душпастиря Ігнатія Шевського. Імя сего дзвона — Андрей“. А з другого боку:

„Святий апостоле Андрею, перший просвітителю Руси, вдохнови серця при-

хожан... щоби на голос Твого іменника спішили в Божий храм помолитися і духа покріпити Христовою наукою“.

Коли священник відчитали напис, тоді звернулися до дзвона і піднесеним звінким голосом, в проміннях обливаючого їх ясного сонця, закликали його, щоби служив невідхильно і непохибно одній Христовій правді і науці; тій котрої сторожем сам Христос поставив святого апостола Петра і його наслідників, на святім римським престолі, а ніякій іншій. Старий Лучка тямить, як вони його наказували:

— „Ти тільки одній Христовій правді і науці і тим тільки Христовим слугам служи, котрі лиш ту одну, наслідниками святого Петра хоронену науку проповідують; не іншим!... Се не припадок, а Божий допуск, що якраз нині, в день святого Петра, ми тобі розв'язали твої уста. Служиж Йому вірно — до загибуні! Та бережися служити і звеличувати своїм „срібним“ гомоном тих облудних слуг Христових, котрі зважилися підступати хильцем до душі народу повіреного твоїй опіці і заманювати його хитро до зради святої католицької віри і Церкви...“

І важко закликали той дзвін:

— „Колиб тебе, „Андрею“, хотів коли хтось зневолити, щоби ти своїм „срібним“ могутнім гомоном звеличав науку затаєних або явних ворогів святої католицької Церкви, ти — закликаю тебе іменем святого первозванного апостола, котрого за неї на скісний хрест

прибили — радше лусни, радше западсья в землю, радше щоби відлетіло або трісло серце твоє, радше щоби відпали твої рамена й пірвалося мотуззя, котрим тебе розмахують і подалися верей і пустили вертлюги, на котрих ти колинешся, ніж щоби ти мав своїм „срібним“ гомоном послужити звеличанню неправди, або слуг її...“

На церковному майдані, серед глоти соток народу було тихо наче на кладовищі. А коли священник скінчили говорити, захлипали сотки грудей...

З того дня той дзвін набрав такої дивної міцності, що на гидоту не дзвонив; про те Лучка вже три рази переконався.

Бо тим дзвоном опікується й орудує сам святий Андрей Первозванний.

Чотири роки після своїх хрестин віддзвонив „Андрей“ на вічну дорогу честивому священникові Белішевському. Серед кріпкого січневого морозу і в глибокому, бо ненадійному жалі, похоронено їх біля церкви і дзвіниці, котрі вони збудували, щоби їх любий „Андрей“ розважував їх своїм — як вони все говорили — „срібним“ гомоном у вічному спочинку...

До села дали нового священника, о. Барилевича. З ним давній лад вшкереберть змінився і зачався новий.

(Далі буде).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить

Чому не маємо своєї держави?

ВІДПОВІДЬ ІСТОРІЇ.

Під увагу Українському Національному Конгресові, коли він буде займатися причинами упадку Української Держави.*)

„Серце болить, а розказувати треба: нехай бачать сини і внуки, що батьки їх помилялись!“ Т. Шевченко: Передмова до Гайдамаків.

I.

Найдавніші часи.

Хто наш найбільший ворог, що переслідує нас через цілу нашу історію? — Наші найдавніші відомі предки. — Що пишуть про них візантійські письменники: — „Не признають влади і живуть у ворожнечі між собою“. — Як Візантія радить використовувати їх міжусобиці. — Що пише про них арабський письменник: — „Нарід відважний і войовничий і ніхто не дорівняв йому в силі, якби не розрізнення їх численних, відокремлених племен“. — Причина і результат слабости їх політичної організації. — Аналогії з сучасністю.

Богато ворогів мали ми в часі цілої нашої більше як тисячлітньої історії. Вони були більші і менші. Вони жили ближче і далше нас. Вони докучали нам довше чи коротше. Вони зробили нам більші чи менші шкоди. Печеніги і Половці, Хазари і Татари до старої Московщини і старої Польщі включно. Та всі вони минулися. Навіть деякі природні чинники, як нпр. степи, що найбільше і найдовше давалися нам у знаки, бо від зарання нашої історії аж по XVIII ст., нині перестали вже бути страшні для нас, Навпаки. Вони стали для нас навіть благодатні.

Та є один наш ворог, що переслідує нас і переслідує постійно. Він найбільший зі всіх наших ворогів, яких ми колинебудь мали. Він весь час був і є найближче нас. Він докучав нам найдовше і докучає по нині. Він зробив нам через цілий час нашої бувальщини найбільші шкоди і найбільше шкодить нам по нинішній день.

Той найбільший, найближчий, найдовший і найшкідливіший наш ворог се анархія.

Анархія на Україні має свою окрему історію. Вона така давна як історія України.

Вже на досвітку історії найдавніші наші предки поринали в анархії. Поринали до тої міри, що се звертало увагу чужинців, котрі стикалися з нами.

От що пише про найдавніших наших предків Антів візантійський письменник VI ст. Маврикий: „Вони не признають влади й живуть у ворожнечі між собою“ („Αναρχα δὲ καὶ μὴ βασιλεύουσα...“). І далі каже: „У них багато начальників, котрі не живуть у згоді, так що добре є притягати декотрих із них на свій бік намовами і дарунками, особливо ближчих до наших границь, і тоді на інших нападати, аби спільна війна не злучила їх до купи та не звела під одну владу.“¹⁾

Усім в очі кидався — каже проф. М. Грушевський — тяжкий брак солідарности. Солідарна акція більшої групи племен була не легка і не тривка. Візантійський письменник Прокопій і ще більше Маврикий підносять велике розрізнення наших начальників і нездатність мас до субординації. Маврикий пояснює тим браком карности навіть спосіб війни у Слов'ян — що вони не знають битися в тісний, правильно усталених лавах, ані не люблять виступати на місцях отвертих і рівних, але воліють засідки і несподівані напади. Їх рішення нестійні і змінні, бо одні другим перечать з зависти й амбіції та роблять наперекір. Тому не можна спускатися, каже він, на їх умови й слова. Тільки моментальна спільна небезпека перемагала ріжницю й могла привести до підпорядкування своїх гадок власті одного. Тай то така солідарність ледви чи обєднала колинебудь всі антські племена.²⁾

Слова Маврикія в головнім повторює і „Тактика“ Льва.

Так схарактеризували найдавніших наших предків візантійські письменники,

що жили сучасно (VI ст.) і в сусідстві з ними та мали багато нагоди бачити їх і приглянутися їм ближче. Їх характеристики се першорядні історичні свідоцтва, виставлені нашим найдавнішим предкам неким-будь, але чоловіми представниками народу, що репрезентував тоді найвищу культуру і правопорядок на світі. Як бачимо, ті свідоцтва для нас дуже і дуже непохвальні...

Та не тільки візантійські письменники таке написали про наших найдавніших предків. Подібне написав й арабський письменник Ібн-Якуб про наших предків — своїх сучасників. „Ібн Якуб зауважує — каже Грушевський — що Слов'яни нарід відважний та войовничий і ніхтоб не дорівняв йому в силі, якби не розрізнення їх численних відокремлених племен. Тут давала себе знати причина і zarazом результат слабости їх політичної організації — й неохоти до послуху якійнебудь власті і підпорядкування всякого авторитету голосови загального віча.“³⁾

Так схарактеризували наших найдавніших предків сучасні їм чужі, візантійські й арабські, письменники. Ті характеристики, як бачимо, короткі, ляпідарні. Та не зважаючи на те, кілька в них змісту — і якого змісту! І кілька аналогій і рефлексій викликають ті характеристики в нас нині!

Отсі характеристики найдавніших наших предків вповні актуальні через цілу нашу історію від найдавніших часів аж по нинішній день. Що се так, покажемо наглядно в дальшій огляді поодиноких періодів нашої історії. Тут обмежимося тільки на найзагальніших аналогіях.

„Вони не признають влади і живуть у ворожнечі між собою“, — каже про Антів Маврикий. Якжеж дуже подібні до Антів під тим оглядом наші предки з княжих часів з їх кормолами, міжусобицями, переворотами і т. п., від яких аж кишить наша княжа доба. І не тільки княжа доба. Повна їх також доба козацька, особливо в часах Великої Руїни. Та вже найбільше підходить характеристика візантійським автором нашої рідної анархії до наших часів, до 1918 р. на Україні. Бо те, що за наших часів діялося на Вел. Україні, перевищило навіть анархію Антів, яку увіковічнив візантієць. Бо коли в наскрізь анархічних Антів спільна небезпека, як стверджує Маврикий, перемагала ріжницю й могла привести до підпорядкування їх владі одного, то на Вел. Україні в 1918 р. навіть спільна небезпека не змогла перемагти ріжниць, які ділили Українців, і не змогла привести їх до підпорядкування владі одного.

„У них багато начальників, котрі не живуть у згоді, так що добре є притягати декотрих із них на свій бік намовами і дарунками, особливо ближчих до наших границь, і тоді на інших нападати...“ пише про найдавніших наших предків, Антів, візантійський письменник. При читанні наведених щойно слів так і стає перед нашими очима ціла наша історія від найдавніших часів аж по нинішній день. Чи так, як написав про найдавніших наших предків, Антів, візантієць, не було в нас за наших княжих часів? Чи не було в нас так само і пізніше за часів козацьких, коли нпр. Москва й інші наші сусіди використовували тодішню нашу анархію і

дарунками (соболями, наданнями й ін.) козацькій старшині та намовами (ріжними обіцянками) козацьким простим масам притягали їх на свій бік, щоб ослабити нас і так ослаблених легше покорити нас собі? Та вже зовсім так само, і то дослівно таксамісенько, було в нас в 1918 р., коли Москва, користаючи з безлічи отаманів, що наче гриби по дощі появилися були тоді на Вел. Україні, намовами (обіцянками „раю“) і дарунками (награбленими на Україні) перетягала і перетягла багатьох з тих отаманів на свій бік, коли йшла війною на Україну. І не тільки перетягала і перетягнула в 1918 р. Москва на свій бік ріжних українських отаманів. Вона перетягала і перетягнула тоді таксамо також багато з української інтелігенції, котра, замість боронити Україну перед Москвою, помагала Москві займати Україну. І не тільки українську інтелігенцію перетягала і перетягнула тоді Москва на свій бік. Вона таксамо перетягала і перетягнула тоді на свій бік навіть українські селянські маси, котрі повірили обіцянкам Москви і, замість дати нахабній Москві належну відсіч, ті українські селянські маси або зберігали супроти Москви „нейтралітет“ або навіть помагали їй чинно здобувати Україну...

Якаж влучна характеристика нас, що її дав візантійський письменник окола півтора тисячі літ тому назад!

Вкінці які вірні слова другого, арабського письменника Ібн Якуба, коли він написав про наших предків, що вони відважний і войовничий нарід, і ніхтоб не дорівняв їм силою, якби не їх розрізнення між собою! Ті слова можна сміло повторити в кожній добі цілої нашої історії, від найдавніших часів аж по нинішній день. Ті слова се найлучший ключ до зрозуміння всіх наших національних катастроф, що зустрінули нас за весь час нашого історичного існування.

Що се дійсно так, побачимо наглядно при розгляді дальших періодів нашої анархії.

II.

Княжі часи.

Початок Русі: „Земля наша велика і богата але порядку в ній нема“. — Три роди анархії на Україні в X—XIV вв.: 1) міжусобиці князів; 2) кормолами бояр; 3) бунти мас.

Подібно, як найдавніші часи нашої історії, повні анархії також княжі часи. Особливо багато анархії в давній Київській Державі. Та не брак її і в давній Галицько-Володимирській Державі.

Вже сам початок Русі як держави зв'язаний з анархією, яка тоді панувала на Русі. Щоби покласти край тій анархії, покликано Варягів. Варяги прибули зпочатку до Новгороду і звідти перейшли до Києва. Про се наша найдавніша літопись оповідає так:

„В лѣто С. Т. О. (6370 - 862). И изгнаша Варягы за море и не даша имъ дани, и почаша сами в собѣ володѣти. И не бѣ в нихъ правды, и вѣста родъ на род, и быша оусобицы в них, и воевати сами на ся почаша. И ркоша: поимемъ сами в собѣ князя, иже бы володѣлъ нами и рядилъ, по ряду по праву. Идоша за море к Варягом, к Руси, сіце бо звахуть ты Варяги Русь, яко друзии зовутся Свее, друзии же Оурмани, Аньглане, инѣи и Готе, тако и си ркоша, Русь. Чюдѣ, Словенѣ, Кривичи, и вся земля наша велика, и обилна, а наряда въ неи нѣтъ, да поидете княжити и володѣти нами. И избѣрашася триє брата с роды своими и поаша по собѣ всю Русь и придоша къ Словѣномъ пѣрвѣе...“⁴⁾

Правда чи легенда наведене оповідання — воно важне для нас передовсім як опінія, яка панувала на Русі про Русь уже в часі писання нашої найдавнішої літописи, себто в XI столітті. І роля Варягів в нашій історії, яку признають навіть противники варяжського початку Русі (т. зв. антинорманісти), потверджує наведену вище опінію. Та найважливіше: ту опінію вповні потверджує те, що діялося на Україні в X—XIV вв.

⁴⁾ Ипатьевская Лѣтопись. Випуск I. Изд. третье (Полное собрание русских лѣтописей изд. Госуд. Археологическою Комиссією Россійской Академіи Наукъ, Т. II). Петроградъ, 1923. Ст. 15.

*) Оригінальні статті з приводу Українського Національного Конгресу були в отсих числах „Новой Зорі“: 75, 76, 79, 81, 84, 85 і 90 за 1933 рік і в чч. 6, 8, 9 і 17 за сей рік.

1) М. Грушевський: Історія України-Руси. Т. I. (3 вид.). Київ, 1913. Ст. 366.

2) Грушевський I, ст. 312, 371—2.

3) Грушевський, I, ст. 312.

В історії України за княжих часів впадають в око три роди анархії: 1) міжусобиці князів, 2) коромоли бояр і 3) бунти мас. Найчастіші се княжі міжусобиці. Вони мали місце передовсім у старій Київській Державі, яку розхитали і зробили нездібною до опору зовнішнім ворогам. Далі йдуть боярські коромоли. Їх найбільше в старій Галицько-Володимирській Державі, яку бояри й завалили. Вкінці: бунти мас, які зустрічаємо однаково і в Київській і в Галицько-Володимирській Державі.

Пригляньмося тим трьом родам анархії в нас.

Міжусобиці князів.⁵⁾

Княжі міжусобиці: — По смерті Святослава. Під кінець життя і по смерті Володимира Великого. — Від смерті Ярослава Мудрого до упадку Київської Держави: — В котрих роках були міжусобиці князів? — Кілько було княжих міжусобиць на всій Русі, кілько на самій Україні, а кілько в поодиноких українських землях? — Як два наші князі — противники боролися за київський престіл: втягнення в українську княжу міжусобицю цілої східної, середньої і південної Європи. — Міжусобні оргії у Києві в останнім столітті існування Київської Держави. — Чому Польща вже в XII ст. не заняла цілої України?

Міжусобиці князів почалися в старій нашій Київській Державі дуже вчасно. Вони почалися ще перед Володимиром Великим — негайно після смерті його батька: Святослава. Семилітня перерва між смертю Святослава (972 р.) і вступленням на київський престіл Володимира виповнена в літописи самою боротьбою синів Святослава. У висліді тої боротьби вже тоді, як стверджує проф. М. Грушевський, „політична система руських земель стратила почуття своєї одності і розпалася фактично на групу самостійних волостей, поки зпоміж Святославичів не виступила наперед найбільш енергійна особа, що й взялася до скріплення ослабленої державної системи“.⁶⁾ Та особа — Володимир Великий, а головну заслугу в тім скріпленню нашої держави поклали Варяги.

Як відомо, Володимир Великий вратував стару Київську Державу перед розпадом, що грозив їй як наслідок міжусобиць синів Святослава. І не тільки вратував. Він навіть ще більше скріпив її — так, що Київська Держава Володимира Великого стала наймогутнішою державою Східної Європи та одною з наймогутніших держав світа в середніх віках взагалі.

Та всеж таки навіть Володимир Великий не знищив анархії на Україні з корінем. Вже „останні роки життя Володимира — каже Грушевський — були охмарені повстаннями його синів“. Перший забирався до повстання на батька турівський князь Святополк — за намовою свого тестя польського князя Болеслава. Але Володимир завчасу довідався про се й увязнив Святополка. За Святополком виступив з послухності батькови новгородський князь Ярослав. Володимир став готуватися до походу на того непослушного сина. Але похід не відбувся. „Богъ не дасть дьяволу радости“ — каже літопись. Бо Володимир серед приготувань до походу вмер. Усобиця відігралася вже по його смерті. „Се все — каже далі Грушевський — витворило сильні замішання зараз по смерті Володимира і захитало державою“.⁷⁾

Та на щастя і тепер знайшлася особа, що знов вратувала нашу стару Київську Державу перед розпадом. Зробив се згаданий вище Ярослав — після завзятої битви з таксамо згаданим вище Святополком за Київ.

Як виглядала така міжусобна битва двох князів-братів, видно наглядно з сучасного опису її. „Пішли против себе і

вкрили поле Летське множеством війська. Був п'яток тоді, сходило сонце, і на ту хвилю наспів Святополк з Печенігами. І зійшлися оба війська і сталася січа лиха, якої ще не було на Русі. За руки хапалися й рубалися, і кров текла долинами. Три рази сходилися і смерк запав серед битви. І був великий грім і гук, дощ великий і блиск блискавиць, і як блискала блискавиця — блискала зброя в їх руках“.⁸⁾ Такою ціною вдержав кн. Ярослав Мудрий Київську Державу Володимира Великого ще якийсь час від розкладу.

„Кн. Ярослав — так характеризує його Грушевський — потрапив майже в цілості відновити державу свого батька й удержати її в своїх руках протягом досить довгого часу. Але його князювання, коли дивитися на нього в зв'язку цілого процесу, було тільки періодом реакції, перерви, застою в процесі розкладу. Нагадуючи дуже близько часи Володимира, князювання Ярослава було вже ослабленою копією їх. Се був пробіск енергії, сильний, визначний тому, що ще сам процес розкладу був у початках — але з тим усім часи Ярослава входили вже в часи розкладу й упадку старої Київської Держави“.⁹⁾

Ми вже вище згадали, що захитали стару Київську Державу міжусобиці князів. Та які причини тих міжусобиць, котрі по смерті Ярослава Мудрого досягнули свій найвищий вершок?

„Ярослав був очевидно свідомий того — наводимо у відповідь на поставлене питання вивчення пок. Ст. Томашівського — що по його смерті держава, зложена з таким трудом, може легко розпастися на свої складові частини, або удержати свою цілість тільки методом Володимира і Святополка, якщо не буде утворена якась тривка система наслідства... Предвиджуючи можливість міжусобиць, не знав Ярослав нічого кращого, як тільки сказати на смертній постелі чимало моральних поучень і закликів до згоди та поручити берегти права старшинства у княжій роді. Воно мало на меті удержати однієї руської держави тим способом, що найстарший у княжій роді мав бути великим князем київським з неозначеною ближше патріархальною властю („в місці батька“) над іншими князями.“

„Сеніорат був загальною званою інституцією середньовічного політичного права (м. ін. в Угорщині, Польщі і Чехії, в останній заведено його майже в тім самім часі, 1055). Він виходив із погляду, що держава — то власність цілого княжого роду і що кожний член його не лише має право а й вигляди бути володарем, дійсним чи формальним, всієї держави. Отся засада мала однаке на Русі одного ворога, а се велику плодючість княжого роду; додати до того низький культурний стан і слабкість моральних зв'язей у нутрі роду — то зрозуміємо, чому сеніорат дуже рано перемінився у право сильнішого і кинув руську державу у хаос міжусобиць і коромолі.“

„Одночасно з піднесенням родового старшинства до степеня усвяченої державно-правної засади, що мала держати в якій-такій одності „Руську Землю“, прокидається і другий, протилежний принцип — вітчизнинний, який виходив із правового становища, що волость батька — се виключне добро його дітей.“

„Боротьба між обома політичними змаганнями — доосереднім родовим і відосереднім вітчизнинним — почалася зараз по смерті Ярослава. Усій боротьбі „Руська Земля“ стратила дуже рано право називатися державою. Вона стала тільки історично-географічним поняттям.“¹¹⁾

Коли заглянемо до нашої найдавнішої літописи, то вона від смерті кн. Ярослава Мудрого (1054 р.) аж кишить від княжих міжусобиць, котрі мали місце на Русі. Ті міжусобиці тривають уже майже

без перерви аж до кінця існування старої Київської Держави (1240 р.). Особливо дуже багато їх в останнім столітті її існування. Вони тоді вже такі часті, що коли в якім році їх нема, то літописець спеціально зазначає се словами: „Мирно бысть“, „тишина бысть“, „ничтоже бысть“ і т. п. Значить: вже нормальний був хаос і розбій, а мир між нашими волостями — се вже був стан надзвичайний, що совісний обсерватор спеціально зазначував...

Щоби читач наглядно побачив ті міжусобиці, подаємо нижче на основі нашої найдавнішої літописи найперше роки, в яких міжусобиці відбувалися, а далі короткі виписки з літописи про них.

Отже в часі від смерті кн. Ярослава Мудрого по кінець Київської Держави наша найдавніша літопись (в різних редакціях) записує княжі міжусобиці під отсими роками:

1064, 1065, 1067, 1069, 1071, 1073, 1077, 1078, 1081, 1083, 1084, 1085, 1086/7, 1094, 1095, 1096, 1097, 1098, 1099, 1101, 1104, 1116, 1117, 1119, 1123, 1128, 1130, 1133, 1134, 1135, 1136, 1137, 1139, 1140, 1141, 1142, 1144, 1146, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1152, 1153, 1154, 1155, 1156, 1157, 1158, 1159, 1160, 1161, 1162, 1163, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1176, 1177, 1178, 1180, 1182, 1186, 1194, 1195, 1196, 1202, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207, 1208, 1210, 1214, 1216, 1217, 1219, 1226, 1231, 1232, 1234, 1235.

Як бачимо, на всіх 185 літ існування Київської Держави від смерті кн. Ярослава Мудрого по її кінець в 1240 р. — на міжусобні війни князів припадає 90 літ, отже около половини; колиж візьмемо під увагу останнє століття, то на останніх 100 літ припадає на княжі міжусобиці аж 57 літ, отже більше як половина!

Ще наглядніше побачимо відносини, які запанували на Русі від смерті кн. Ярослава Мудрого до упадку Києва, коли зіставимо разом роки мира з роками міжусобиць. Те зіставлення виглядає так (роки мира означуємо знаком —):

—	—	—	—	—	—	—	—
—	1064	1065	1066	—	1068	—	—
1017	—	1073	—	—	—	1077	1078
—	—	1081	—	1083	1084	1085	1086
—	—	—	—	—	—	—	1094
1095	1096	1097	1098	1099	—	1101	—
—	1104	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	1116	1117	—
1119	—	—	—	1123	—	—	—
—	1128	—	—	—	—	1133	1134
1135	1136	1137	—	1139	1140	1141	1142
—	1144	—	1146	1147	1148	1149	1150
1151	1152	1153	1154	1155	1156	1157	1158
1159	1160	1161	1162	—	—	—	—
1167	1168	1169	1170	1171	1172	1173	1174
1175	1176	1177	1178	—	1180	—	1182
—	—	—	1186	—	—	—	—
—	—	—	1195	1196	—	—	—
—	—	—	1202	1203	—	—	1206
1207	1208	—	—	—	—	—	1214
—	1216	1217	—	1219	—	—	—
—	—	—	1226	—	—	—	—
1231	1232	—	1234	1235	—	—	—

Тут треба зазначити, що літа, подані в повищій зіставленню як „мирні“, не були зовсім спокійні. Вони „мирні“ тільки в тім розумінню, що в них не було міжусобиць князів. Та були зате тоді інші війни, з зовнішніми ворогами, котрі або нападали на Русь або на котрих Русь ходила походом. Отже абсолютно мирних літ на Русі було тоді ще менше. Тому можна сказати, що Київська Держава в останнім столітті свого існування майже без перерви кривавилася різними війнами, внутрішніми і зовнішніми.

Наведені вище цифри відносяться до цілої Київської Держави, до якої належали крім українських земель також землі білоруські і московські (новгородські). Колиж візьмемо під увагу тільки українські землі, то дати княжих міжусобиць будуть ще гірші. А саме такі:

1064 1065 1069 1073 1077 1078 1081 1084 1085 1086/7 1094 1095 1097 1098 1099 1101 1117 1123 1128 1135 1136 1139 1141 1142 1144 1146 1147 1148 1149 1150 1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1158 1159 1160 1161 1162 1167 1169 1171 1172 1174 1176 1177 1196 1202 1203 1206 1207 1214 1216 1231 1232 1234 1235

⁵⁾ Коли читач буде читати даліше подані дані з наших літописей про страшний подій в княжих часах, то не повинен забувати, що мимо всего монархістична система правління се найсильніша і найтривкіша зі всіх систем. Та коли вона не відповідно поставлена, тоді доводить до найстрашніших наслідків. Бо *corruptio optimi pessima* (коли зіпсується найліпше, то стає найгіршим).

⁶⁾ М. Грушевський: Історія України — Русі. Т. I. (3 вид.) Київ, 1913. Ст. 478.

⁷⁾ М. Грушевський: Історія України — Русі. Т. I. (3 вид.) Ст. 532.

⁸⁾ М. Грушевський: Історія України — Русі. Т. I. (3 вид.) Ст. 532.

⁹⁾ М. Грушевський: Історія України — Русі. Т. II. (2 вид.) у Львові, 1905. Ст. 15.

¹⁰⁾ М. Грушевський: Історія України — Русі. Т. II. (2 вид.) Ст. 2.

¹¹⁾ Ст. Томашівський: Українська Історія, I. Львів, 1919. Ст. 48—50.

Отже на всіх 90 літ княжих міжусобиць на всіх землях, що належали до Київської Держави, кругло 60 літ, себто рівно дві третини, припадає на княжі міжусобиці спеціально на українських землях (князівства: київське, чернігівське з сіверським і тмутороканським, переяславське, володимирсько-волинське і галицьке). Решта: 30 літ, або одна третина, припадає на білоруські і московські землі разом (князівства: турівське, полоцьке, смоленське, новгородське, рязанське і суздальське).

Не менше цікаво представляється тих 60 літ княжих міжусобиць на українських землях, коли їх розложимо на поодинокі українські князівства. Отже княжі міжусобиці були в рр.:

В Київському Князівстві:
1069 1073 1077 1135 1136 1146 1149 1150
1151 1154 1159 1161 1162 1169 1171 1172
1174 1177 1196 1202 1203 1207 1214 1231
1235

Отже на всіх 60 літ українських міжусобиць — 25 літ міжусобиць в самім київському князівстві.

В Чернігівському Князівстві (з Сіверським і Тмутороканським):
1064 1065 1078 1094 1096 1128 1135 1136
1139 1141 1147 1148 1149 1152 1154 1158
1160 1167 1174 1176 1196 1214 1231 1234

Всіх міжусобиць літ — 24.
В Переяславському князівстві:
1135 1136 1139 1140 1142 1147 1149 1151
1154 1161 1207. Всіх міжусобиць літ — 11.

В Володимирсько-Волинському Князівстві:
1184 1185 1197 1098 1199 1101 1117 1123
1149 1150 1151 1155 1156 1157 1171 1196
1232 1234 1235. Всіх міжусобиць літ — 19.

В Галицькому Князівстві:
1086 1144 1146 1152 1153 1196 1231 1232
1234. Всіх міжусобиць літ — 9.

Як бачимо, найбільше міжусобиць літ, бо аж 25 на всіх 60 мав Київ; далі йде Чернігів — 24; Володимир Волинський — 19; Переяслав 11; і вкінці Галич — 9.

Для порівняння наведемо ще загально цифри міжусобиць літ в часі від 1055 р. до 1240 р. в білоруських і московських князівствах, що підлягали (тоді вже більше номінально) Києву. Отже в сім часі було міжусобиць літ:

Білорусь	
в Турівському князівстві	5
в Полоцькім „	13
в Смоленськім „	7
Московщина	
в Новгородському князівстві	11
в Рязанськім „	7
в Суздальськім „	11 ¹²⁾

Так представляються княжі міжусобиці на Русі-Україні в світлі дат і цифр. Ті дати і ті цифри такі вимовні, що коментарі до них хіба зайві.

Та самих тільки сухих дат і цифр за мало, щоби виробити собі поняття, що таке були ті міжусобиці князів. Для того треба пізнати їх ще з інших боків. Тому далі подамо дослівні виписки з нашої найдавнішої літописи.

Вище навели ми дослівно цікавий сучасний опис одної міжусобиці битви між двома князями. Тут наведемо не менше цікавий опис, як два князі — противники приготувалися до удару зі собою і як зустрілися. Ті князі се Ізяслав II (1146—1154) і Юрій (1149—1157).

„На підкладі династичного розлому в Мономаховім домі та національно-політичного роз'єднання між Україною і Московщиною — каже С. Томашівський — зарисовуються незвичайно плястично дві княжі постаті в самій середині XII в. — Володимирового внука і сина: Ізяслава Мстиславича і Юрія Мономаховича.

„Ненавість між обома князями сягала ще князювання Ярополка, коли сей, приготувавши Мстиславичам шлях до київського престолу, посадив був Всеволода і Ізяслава в Переяславі, якого Юрій бажав для себе; тільки висунення Ярополком Вячеслава відложило на якийсь час розправу межи суперниками. Тепер же усіх Ізяслава (вступлення на київський престол) став для Юрія за casus belli.

„Він порозумівся з Ольговичами і приєднав Володимирка галицького, який неспокійно глядів на зріст Ізяславової сили. Союз скріплено опісля подружжям дітей. Вмить станули проти себе дві коаліції, які скоро розширилися на всю майже Європу. По боці Ізяслава були: Мстиславичі, з яких одна лінія мала окрім Києва Волинь і Турів — Пинськ, друга — Смоленськ і Переяславщину (часами Новгород і Минск); з інших княжих династій приєднав Юрієвого ворога Ростислава рязанського з чернігівської династії; окрім того угорський король Гейза II (1141—1161), відколи подружився з сестрою Ізяслава Евфросиною (1146); далі польський князь Болеслав Кучерявий (1146—1173) і чеський король Владислав II (1140—1174), німецькі Вельфи, Роджер сирійський. По боці Юрія були натовісті: Святослав Ольгович чернігівський, Половці, Володимирко галицький, Византия, Гогенштауфи.

„Перша фаза боротьби (1146—1150) велася зі змінним щастям. Битва під Переяславом (1149) скінчилася перемогою Юрія; Ізяслав дав за виграну й уступив у Володимир. Юрій тріумфував, добившись Києва, предмету своїх мрій. Він задумав відібрати й Володимир, однак се не повелось з огляду на опозицію Володимирка. В 1150 р. уложено згоду; на основі її Юрій полишився київським, Ізяслав володимирським князем“¹³⁾

Так виглядає міжусобна боротьба двох наших князів — противників. Перегляньте всю нашу історію з княжих часів і ви не знайдете ні одного випадку, щоби котрийсь із наших князів зорганізував таку коаліцію для оборони загроженої держави, яку зорганізували для оборони своїх особистих інтересів названі вище князі-противники!...

„Боротьба Ізяслава і Юрія — наводимо далі слова Ст. Томашівського — то верх пристрасти для чести володіти Києвом й одночасно критичний момент його політичної вартості. Наступає безупинний швидкий упадок. Розклад іде так далеко, що й сама Київщина розпадається на окремі княжі волости і в князь обмежений тільки на саму „матір городів руських“, без найближчих пригородів. Сим способом поодинокі династії задовольняли свої амбіції — мати і свою частину у „Руській Землі“. Задля досягнення сеї чести не жаліли князі ні трудів, ні гроша, ні крові підданих, ні самої „Руської Землі“!

„Переповідаючи докладно всі дальші змагання за Київ — каже далі той сам автор — значилоб уводити читача в непроглядний ліс імен і походів, сидань і прогнань. Для характеристики часу нехай послужить факт, що протягом 100 літ, від смерті Всеволода II до повного політичного упадку Києва (1146—1246), було тут: 47 князювань 24 князів із 7 ліній і 3 династій; з тих князів оден засідав 7 разів, п'ять князів засідало по 3 рази, вісім по 2 рази. Що до довжини панування взагалі було: 13-літнє одне князювання, 6-літнє — троє, 2-літнє — семеро, а 1-літніх і менших — тридцять п'ять!“¹⁴⁾

Се все виімок з історії анархії в однім тільки Києві за одне тільки, останнє, століття його державної самостійності. І чи ж можна після того дуже дивуватися, що згадане століття й було власне останнім століттям існування старої Української Держави над Дніпром? Заслужено було останнім...

„Серед того хаосу — замічує вкінці Томашівський — можна лічити політичним щастям, що Польща майже в тім самім часі (1138) вступає на шлях „права старшинства“ і межиусобиць та що зустрічає під своїм боком добре зорганізовану Галичину. Інакше вона булаб уже в XII в. могла заволодіти українськими землями“.

Значить, наша Галичина була в тих часах ще найменше анархічна й найбільше упорядкована. — Про дальші прояви анархії в слідує стаття.

З'їзд Великого Лугу

4) Д-р Р. Дашкевич промовляв даліше: Цікаве й те, що Лугова Організація повстала у Львівщині, то значить на терені, на котрім мала найбільше ворогів серед своєї власної суспільності, бо тут у Львові найбільше „непримиримих“ націоналістів. Їх тут вже тому найбільше, що тут є коло 2.000 наших студентів, а між молодю все панує радикалізм. І мимо всего тут Лугова Організація вродилася і тут вийшла з боротьби з побідою. Вже не багато сіл остало коло Львова без Лугів на нових статутах. Перший прилюдний виступ Лугів у Львові був на святі „Українська Молодь Христові.“ На сім святі виступили Луги в водностроях зі слідує місцевостей: Львів, Сороки, Гряда, Запитів Руданці, Жиравка, Дубровиця, Бонарівка, Бірки Долішні, Бірки Янівські й Колоденце, разом 11 Лугів. Тоді вперше наш нарід у більшій кількості побачив, що Луги є і то гарні Луги. І всі присутні з очевидним задоволенням привчали се до відома. Не було ні одного оклику проти, а за те були рясні, дуже рясні оплески. Вдруге виступили Луги на панахиді по Петлюрі. Тут група націоналістичних студентів голосно почала насміхатися з Лугів, але Луги зліквідували її до двох мінут. Третій прилюдний виступ Лугів на більшу міру був при відкритті пам'ятника Франкові на кладовищі у Львові. Прибуло коло 800 луговиків. Почалися провокації підсиланими батярами і то Поляками, з ножами й палицями. Луговики дали їм добру науку, причім ув'язнено 9 Луговиків. А деякі часописи писали тоді, що то приходила до Луговиків „наша студентська делегація“ і що Луговики побили її до безпритомності. Щоправда, то по тій науці вже ніхто не мав відваги зачіпати нас, аж при вході на цвинтар націоналістичні студенти замкнули двері і счинилася буча. Поліція розігнала Луговиків. Так націоналістичні студенти скомроїтувалися й там. Потому відбули ми найбільше Лугове Свято, яке взагалі мали: участь у вправах взяло 835 м. 370 ж. і 98 дітей, разом 1305 осіб. Вправи випали дуже добре, словом була се великава маніфестація. Від тоді пресою кампанія майже втихла. Ми ніякої політичної групи не зачіпаємо, наша організація надпартійна. Ми своє діло робимо, а в політику не мішаємося. Націоналісти голосять, що лише вони збудують Україну. А ми вчимо вправ і не віримо в те, що голосять наші гурра-націоналісти, котрі кажуть, що якийсь „дух спалахне“ і буде революція і вони з тої революції „зроблять Україну.“ Я старий вояк і мої товариші, що працюють разом зі мною також. Ми перейшли війну австрійську й українську, тай бачили ми не одне і думаємо, що оден танк може переїхати цілу Галичину і ніякі націоналісти його не задержать. Се тільки злочин підбурювати до неадійснимої річі. Не націоналісти годні розв'язати українське питання, його може розв'язати тільки велика війна, подібна як була. Зорганізовану роботу давньої УВО робили старі вояки, та вони перервали її, бо переконалися, що тим способом не здобудуть України. А робота теперішніх націоналістів то робота молокососів без досвіду. Властиво вони роблять тільки шкідливий гамір, бо нічого іншого зробити не годні, крім хіба дів'яцького биття жидівських шиб, чим шкодять лиш опінії нашого народу за границею. Шибби вставляють на свій кошт наші громади, наші селяни мусять ночами вартувати, а за кордоном маємо також шкоду з того — тай то вже всі наслідки роботи націоналістів. Яка ціль того всего, тяжко сказати. Ага, ще видають летючки, за котрі молоді хлопці сидять у в'язницях, хоч якби в тих летючках пропустив деякі дурні фрази проти „Ляхів“, то сміло можнаб її печатати в легальний спосіб. Словом, дів'яцтва за дів'яцтвами. А що скрізь можуть бути дів'яки, отже і в равськім повіті розв'язали нам оден Луг і ув'язнили 5 Луговиків за участь у якомсь дів'яцтві.

(Далі буде).

¹²⁾ М. П. Погодин: Междоусобицы войн 1055—1240 (Временникъ Имп. Московскаго Общества Исторіи и Древностей Россійскихъ, Москва, Кн. II—III).

¹³⁾ Ст. Томашівський: Українська Історія, І. Львів, 1919, Ст. 70—73.

¹⁴⁾ Ст. Томашівський: Українська Історія, Ст. 77.

T-BO IM. CB. AHPPEA Y JIBOBIB

Звіт з його Загальних Зборів.

Загальні збори станового Товариства священиків Львівської Архiepархії ім. св. Андрея відбулися дня 8. лютого 1934. р.¹⁾ в розмальованій залі Богословської Академії, прикрашеній портретами митрополитів, професорів Академії й наших заслужених священиків. Збори попередило богослуження в семінарицькій церкві, яке відправив голова Товариства о. крил. Юліан Дзерович. По Службі Божій відправив о. Дзерович в сослуженні о. П. Гедза, пароха Лукавиці, панахиду за покійних членів Товариства. До панахиди співав хор богословів під орудою питомця Володимира Жолкевича. На жаль в церкві явилось всього кілька священиків. Таке мале число їх не дається виправдати пізнім приходом поїзді. Натомість збори мимо матеріальної скрути були численні, бо число учасників переступило сотку.

По відспіванні молитви „Царю Небесний“ о. год. 10.15 отворив збори голова Товариства о. крил. Юліан Дзерович вітаючи в достойній особі Пресв. Никити представника Митрополічного Ординаріату та покликуючи на секретарів зборів о. проф. Михайла Ладу і о. редактора Осипа Годунька. На внесення о. голови, що після статута провадив зборами, ухвалив правильник загальних зборів, який вельми причинився до спокійного й річового ведення нарад. З черги приступили збори до вислухання звітів секретарського й касієрського. О. проф. Лада подав до відома як секретар товариства, що Надзвірна Рада відбула 3 засідання а Дирекція Товариства 8 засідань, на яких обговорювано ряд справ злучених з діяльністю Т-ва. Ті справи подрібно обговорить о. голова у своїйому звіті.

О. голова почав свій звіт теплим спомином про померлих членів Товариства, яких число, мимо короткого тривання Т-ва доволі велике, бо померло — аж 14, а саме: о. митрат Ол. Бачинський, о. сов. Ол. Стефанович, о. Володимир Дорош, о. Андрей Кухта, о. Роман Волощак, о. Др. Іван Фіголь, о. Анатаній Юркевич, о. Николай Сенишин, о. Николай Селезінка, о. Володимир Яковський, о. Ігнатій Плешкевич, о. Клим Калинський, о. Йосиф Ганкевич, о. Дмитро Складкович. Память їх вишанували присутні повстанням і місць.

В ідеологічному напрямі Товариство устроїло за півтора року а) реколекції для священиків, в р. 1932 у вересні в Духовній семінарії, яким провадив о. Редemptорист де-Вохт при 61 учасниках і в Гребеніві у священичій санаторії „Зелемін“, яким провадив о. Бульє, Редemptорист при 40 учасниках; б) видав аполгогетичну протисектантську брошуру о. Миколи Вергуна п. а. „Новомодні пророки або біблійні дослідники“. Книжку цю дістали члени Тов. даром, як премію за точне плачення вкладок в 1933 році. Видання цієї книжки прийняло духовенство з великим вдовolenням, як знаменитий підручник до побороування сектантського мракобісія; в) Т-во займалося також оснуванням окремої місіонарської акції, яка мала на меті підготування добрих проповідників, що спішилиб з допомогою в місцевості загроженої сектантством, чи — що на одно виходить — безбожництвом; г) Надзвірна Рада репрезентувала також на виї Товариство до духовенства, висилаючи привіти на свято 60-літніх роковин поета Богдана Лепкого, на 150-ліття Духовної Семінарії і на 30-ліття Ревізійного Союзу Українських Кооператив. — В справі організації духовенства можемо похвалитися великими успіхами. Зразу духовенство не довіряло, стояло осторонь Товариства, та майже кожний місяць приносив зміну на ліпше. З днем 1. січня 1934 Т-во мало 534 добрих, активних членів; а новий рік 1934 зачався під дуже гарними виглядами. Всі деканати, крім львівського, перемішляньського, новоселецького і львівсько-повітового належать вже до Товариства. Сальдо Т-ва складається з 4162 зл. 40 сот. і 214 долярів 45 сантімів, на які здохились вкладки членів в квоті 6831 зл. і роботи в квоті 1018 зл. 96 сот. Видатки були мінімальні, винесли всього 2182 зл. 45 сот. (львику частъ видатків, бо 1200 зл., забрало видання книжки о. Вергуна), а то тому, бо товариство не оплачувало домівки, а всю працю службовика віддавав безкорисно Товариству о. голова. Рубати давали нам слідуєчі установи: „Народна Торговля“ за поборне членами Тов. вино; фабрика свічок: „Керос“ інж. Дурбака, „Доставка“ і Господарська Спілка (вул. Руська ч. 3). Тепер маємо ще роботу предложену від мануфактурної фірми Ф. Боріє в Переміші і „Те-ка“ гуртвині з готовими мужеськими одягами, (ул. Трибунальська ч. 1) у Львові, які нова Рада певно прийме. Дирекція в багатьох випадках інтервеніювала в справах членів Т-ва в Ординаріаті, в консисторській канцелярії, в просиядальній комісії, по світських урядках, навіть в чисто приватних справах. Клопіт має Т-во в парцелею б. священичого Т-ва св. Ап. Павла при вул. Ванди ч. 2. Те Т-во власті розв'язали за його меморіал до Ліги Народів в Женеві в справі переслідування духовенства. Голова Т-ва інтервеніював в городському старостві і воевідстві і справа на добрій дорозі. Парцеля представляє вартість около 500 долярів. Наше Т-во виробило собі повагу і в Ординаріаті, бо в неодиій замотаній справі, в якій розходилося о. станові і матеріальні справи духовенства запитував Ординаріат Надз. Раду про думку. Та найкращим доказом довіри до Т-ва є обставина, що Ексц. Митрополит зіволов позичити з епархіяльних фондів 5000 зл. на уділення позичок для духовенства, яке в скрутку матеріальну хвилю, без зайвих формальностей, на дуже низький відсоток

може заратуватися. З фонду того користало 30 священиків від 100—300 зл., а то 9 позичило гроші на дітей, 4 на купелі, 9-ох на сплатення інших пекучих (т. зв. паршивих) довгів; 3 на господарські потреби — а в чотирох случаях на блище дирекції незнайні потреби. Священики розуміючи, яким великим добром для них та каса, точно сплачують свої зобов'язання.

Зпоміж тих, що позичали гроші в нашім Товаристві мушу згадати про одного (імени його не скажу) на доказ того, яка нуджа панує серед деяких наших священиків. Пише він до нас: Позичте мені грошей на бунду, бо тепер зима, а я не маю в чім вийти ні до церкви, ні на соборик вийхати, ні до міста. Я відписав йому: пришліть Отче міру, а ми вам бунду тут в „Те-ці“ зробимо і вишлемо, що й виконано. У відповіді дістали ми лист з подякою: Тимитьсь, що дістав бунду від св. Андрея і від „Те-ки“ і може тепер сповняти свої душпастирські обов'язки не наражуючись на переступи... Хочемо також пригупити до будови власного священичого дому. Тут згадаю, що на ювілейних зборах РСУК-а один селянин підніє потребу будови власного дому для кооперації, що так влучно замітила „Нова Зоря“, яка дає дуже точні звіти зі зборів. Але нехай редактор „Нової Зорі“ дуже не буде гордий з того, що ми її тут хвалимо! Отже, коли селянин має сей власницький інстинкт, то чому ми його не малиб мати? В тім домі, що його хочемо вибудувати, булаб більша сая на збори, бувби академічний дім, діти наші не псувались по невипадкових мешканнях середокруження безбожного або індиферентного для релігії. Там булаб також своя гостиниця, де священики моглиб заїжджати. Там малиб приміщення всі наші товариства. На тім кінчу, та передтим ще згадаю, що я стараюсь про зеліничу знизку для учасників сих зборів, але дирекція зеліниць відмовила. На тім кінчу. (Оплески). —

Потому слідував реферат о. д-ра Г. Костельника на тему: „Стиль нашого обряду“. Не подаємо його змісту тому, бо се був реферат повний суб'єктивних поглядів, незатверджених нашим Епископатом. —

По рефераті о. Костельника заявив предсідатель зборів о. Дзерович: Думаю, що не годиться розводити дискусію над святими справами. Зрештою о. прелат не поставив ніяких вислків.

Слідували звіти з поодиноких протопресвіратів, в котрих Т-во св. Андрея має свої відділи. Від стрійського протопресвірату, котрий був найбільше діяльний, зложив звіт о. катекист Савицький: Наш протопресвірат зложив в дарі з приводу ювілею ВПресв. Митрополита Андрея альбом і 870 зол. на шпиталь ім. ВПресв. Митрополита Шептицького у Львові. За 15 місяців організували ми 11 деканатів і 187 священиків. 13 священиків не в число Т-ва і не хочуть ними бути. Зібрано 2.150 зл. вкладок і відіслано їх до централі. З окружної каси користало в нас 23 священиків на суму 2.430 зл. Наш протопресвірат домагається заложення позичкової каси і купування домів у Львові, по можності малих; — о. декан Мохнацький Ст.: Тернопільський протопресвірат щойно в етаді організації. Внесено статут до затвердження флілі Т-ва; — о. Дзерович: Золочівський протопресвірат досі не дав знака життя; — о. Вас. Пришляк: Золочівський протопресвірат істнує щойно від 2 місяців. Адміністраційні власті роблять нам труднощі в організації. В тих двох місяцях відбули ми реколекції, розіслали письма, але деканати відповіли ще не дали. Ми збираємо вкладки і вислаємо до централі; — о. др. Глинка: Контрольна комісія провірила діяльність Виділу і касові книги б. П. 1933 і ствердила, що Т-во мало 8.230.34 зл. приходу та 2.182.45 зл. розходу. Всі книги вів о. дир. Дзерович. Книги ведено зі старанністю і навіть педантерією. Контрольна комісія предкладає, щоби заложити ліквідаційну книгу для більшої прогядности рахунків. Товариство відчуває брак власного льокалю і брак постійного урядовця. Треба змінити статут. Тому Контрольна Комісія поручає підшукати льокаль для Т-ва, прийняти урядника і вибрати комісію для переведення зміни статута.

По 15 хвилинній перерві виступив реферат о. Йосифа Савицького на тему: „Наші організаційні завдання на найблищу мету“. Зміст: Треба нам усвідомити собі, що ми зробили досі за 1 і пів року істнування Т-ва. Що зробили провід й окружні відділи, ми вже чули. Тепер що зробив загальний членів. Всіх священиків у львівській архієпархії є 900. З того членами Т-ва є вже 527. Економічна і духовна криза поглиблюється. Є такі духовні, що навіть „Ниви“ не передплачують. Є багато священиків, що не хочуть належати до своєї станової організації. Як в кожній суспільності так і серед нас є протисуспільний елемент. Сей елемент можна зеднати лише матеріальними користями. Основа нашої організації — ідеологічна. Наше Т-во має вибороти пошану і відповідне становище для духовенства. Без атармонізування наших станових інтересів і стремління з загальнонаціональними наше Т-во не розвинеться і не досягне своїх цілей. Наперед мушмо перейти матеріальну підбудову Т-ва. Треба утворити секції: організаційну, пропагандистичну, освітню, пресову і видавничу. Мушмо скликати сходили делегатів і голов окружних відділів, щоби нарадитися в організаційних справах. Що провід зарядити, те треба точно виконувати (Оплески); — о. Дзерович: Сей реферат вважаю першим голосом в дискусії. Прощу забирати голос в дискусії над звітими; — о. декан Пилипець (Підберізці): Аричівський деканат вислав вкладки за другий шірик мин. року, однак в книгах сего не виславо. Ми вислали 188 зл. Прощу вияснити, що з тими

грішми сталося. Де улькована готівка Т-ва? У права Т-ва нехай віднесеться до консисторії в справі богослужбених фондів. Там має бути щось 100.000 зл. З сего можнаб створити позичковий фонд; — о. дек. Яремак: Чи Товариство не моглоб порушити справи заложення бурс для священичків дітей по всіх повітових містах, де є школи. В той спосіб можнаб забезпечити добре виховання для дітей і дешево їх удержання. Чи не можнаб урядити для приїзних священиків кілька кімнат, щоби не переплачували дорогих готелів; — о. др. Цегельський: Давне Т-во св. Павла мало багато книжок. Вони лежать у паках. Також давні Т-ва ім. св. Рафаїла і св. Йосафата мали книжки. Чи не моглоб наше Т-во, як спадксемей тих товариств видобути ті книжки і пустити їх в рух? Готель для священиків можнаб полочити з реколекційним домом; — о. М. Ліщинський: Контрольна Комісія ставить дивний внесок, щоби до Надзвірної Ради увійшли лише львівські священики, бо мовляв позальвівських тяжко стягнути на засідання ізза коштів подорожі. Я думаю, що се не булоб добре; раз на 2 місяці можуть приїхати по два делегати з протопресвірату на засідання Надзвірної Ради. Користь з того така, що буде більший контакт центра з краєм. Отже я радиби статуту і тім напрямі не змінити. Щодо майбутнього директора канцелярії нашого Т-ва, то ним мушме бути священик, який всего пильнувавби і перенявби тими справами; — о. Боднар: Зі звітів бачимо таку річ: До Т-ва належить всего 527 членів на 900 священиків в дієцезії. Ми найліпше організуємося. Всіх інших організуємо, а себе нам трудно зорганізувати! Найліпше наша організація стоїть в тих околицях, де священство найбідніше... Наше Т-во все таки розростається. Воно мушме взяти в свої руки також справу посмертного фонду. В Т-ві мушмо мати людину, котра йому всеціло віддалася. Такою людиною мігби бути о. катекист Савицький, котрий переходить уже на емеритуру. Він у нас в Стрийщині багато заслужився коло організації окружного відділу Т-ва. Він у тих справах визнається; — о. др. Глинка: Вияснюю, що Контрольна Комісія не мала на думці виключити від голосу в Надз. Раді представників провінціональних протопресвіратів. Тут ходило лише про те, щоби уникнути коштів на подорожі представників з провінції; — о. Пришляк (Підгірці): Чи зробила що Управа Т-ва, щоби орган „Ниву“ перебрати на власність Т-ва св. Андрея? — о. др. Коирад: Ставлю внесок на замкнення дискусії. Внесок прийнято; — о. Дзерович: Відповім на запити Отців: о. Пилипець скажу, що вкладки з Вашого деканату прийшли запізно і тому в книгу ще не втягнені. Не маю при собі чеків, щоби доказати, що ті гроші ми дістали. Готівка, яку наше Т-во має, порозміщувана в наших банках і частинна в П.К.О. (Тут о. предсідник показує кілька щадничих книжок). На девальвації доляра ми стратили 705 зл. Та на се не було ради. (Збори притакуючо признають се). В справі грошей з богослужбених фондів ми були в ВПресв. Митроп. Андрея. Він сказав: Коли клир виявить свою волю, що хоче сі гроші перебрати, то їх видається. Тих грошей нема 300.000 зл., як про се ходять слухи, але є їх щось 20.000 зл. На розі площі Петра Скарги і св. Юра є дуже відповідне місце. Там мігби стати наш священичий дім. (о. дек. Пилипець: А тих бунд прошу більше не купувати!) Справа „Ниви“: Той орган мав о. др. Левицький, описав Т-во св. Павла, пізніше о. др. Костельник. Він віддав її Ексц. Митрополитові. Тепер „Нива“ в руках Наук. Богословського Т-ва. Посмертний фонд се наша болячка. Деякі оо. декани дуже слабо працюють для того фонду. Якась інерція, недбайливість! Деякі деканати не прислали на сей фонд ні одного сотика! Трапилося таке, що прийшла вдова по священику за допомогою з того фонду, а тут показалося, що даний деканат не вплатив ні одного сотика! Нехай всі підпишуть, що платитимуть до сего фонду точно. —

Внесок Контрольної Комісії на уділення абсолюторії Надзвірній Раді Т-ва і Дирекції збори прийняли через акламацію; — о. Савицький: Ставлю лісту комісії матки: о. Лада Мих. о. Ліщинський (Стрий), о. Пришляк (Підгірці), о. Щербанюк Іван (Вербилиці), о. Мохнацький Ст. (Тербова). Лісту прийнято. Один з Отців приносить до президії книжку п.з.: Ks. Zygmunt Staniszewski. Na przedrozu. Tarnopol 1933. Nakładem Księgarni Podolskiej, і просить, щоби дозволено йому відчитати один уступ, в котрім автор книжки сильно образливими словами накликався на наше греко-католицьке духовенство. Прочитаний уступ вислухали присутні з великим обуренням й ухвалили запротестувати проти такої нечуваної зневаги нашого духовенства. На внесок о. предсідника передано виконання сеї ухвали Новій Управі Т-ва. — Відтак о. Осип Осташевський виступив реферат на тему: „Громадянська праця священика“. Зміст: *) В теперішніх передлогах часах роль священика особливо велика і відповідальна. Від того, як він ся ролу розуміє і як виконує свою душпастирську працю, залежить його становище в громадянстві, від того залежить також майбутність нашої Церкви і народу. Треба ствердити, що в план нашого духовенства в нашім народі меншає. Нині треба лучити душпастирську працю з громадянською. В Комарнянщині один гімназійний ученик збудував модель і вона не взяла участі в святі УМХ. Чимраз частіше чути тепер голоси світських: „Попа

¹⁾ Хоч сей звіт особливо цікавий, то скорше помістити його ми не могли, бо містили зачаті вже передтим звіти зі зборів кількох організацій. — Ред. „Н. Зорі“.

*) Містимо зміст сего відважного реферату як доказ, що наступає вже перелом в дуже прикрих справах, сміло порушених Впр. Автором реферату. Де нема змагань до лухшого, де все безнадіно гние, там виглошення таког о реферату булоб неможливе з тої простої причини, що такому правдомовному прелатентові не далиб говорити. Потрібне пояснення в справі негенералізування поодиноких випадків знайдуть читачі далше. — Ред. „Нової Зорі“.

нам не треба. Він нехай пильнує престол. В читальні, кооперативі обійдемося без нього! На загальних зборах Рідної Школи зазначився виразний ворожий спільний фронт націоналістів і радикалів проти діяльного католицького священика. Наші молоді націоналісти приготувалися до того, щоб розбити всі католицькі організації. З'явився новий супостат — скрайній націоналізм. Він у своїй безпардонній агресивності і ворожості супроти католицизму перелічував своїх попередників. В таких обставинах ми священики мусимо поводити інтензивну працю над християнізацією життя нашого народу. Мусимо утверджувати католицьку віру і життя після неї нашого народу на засадах папських енциклік. Та наперед мусимо зачати працю від себе. Щоб могли впливати на вірних, душпастир мусить в першій мірі сам бути глибоко побожний. Він не сміє на парохіян

ЗАГАЛ ВСЕЧЕСНОГО ДУХОВЕНСТВА ЗАКУПОВУЄ БОГОСЛУЖБІ ВІНА

дивитися агорі. Не сміє бути в нього панськості, ні чванкуватості. До бідних і до багатих мусить відноситися однаково, доброзичливо. На жаль в багатих домах наших священиків замало глибоко релігійного духа. Найкраще про це свідчить поведіння дітей наших священиків. Якраз діти священиків найзавзятіше виступали проти свята УМХ. Діти наших священиків доволі часто невірні! Трапляються такі випадки, що на іменинах у священика випивали за багато алкоголю та їли в п'ятницю м'ясо! Часто ті, що служать у священика, там — щойно псується, коли ближче приглянувшись, яка різниця між словами і ділами священика. Знаю випадки, що священики нетактовно поведуться супроти парохіян. Знаю й такий випадок, що священик ударив парохіянина в лице. Тоді той спитав: Отче, чи можна бити? Священик відповів: Якби не можна то я не бивби! Селянин на те: Як можна, то обом нам можна — і вдарив в лице священика!... До церкви ходить чимраз менше молоді. На вечірні молоді майже зовсім нема. Сей стан мусить рішучо змінитися. Мусимо подбати, щоб вся наша молодь опинилася в рядах Католицької Акції Української Молоді (КАУМ). Наша ціла успішність занархізована, бо занархізоване родинне життя. Тепер сім'я хата се — пекло. Діти ждуть на смерть родичів, щоб забрати по них майно. Родичі не стараються про дітей. Ми як нація дуже далекі від правдивої побожності! Сварки, бійки, ненависть се буденні явища на селі. В хаті не раз б душ цілими місяцями з собою не говорять. Тут нема-ло винно наше духовенство, що не занялося родиною. Перед нами важне завдання — перевиховати українську родину. Мегаломанія, незгода і ненависть мусять випарувати з українського серця. Священик мусить бути також українським патріотом. Нема нічого обридливішого як хрунь-священик. Однак я проти вимушування священства в партійно-політичне життя. Партії б'ються не за програми, але за хворобливі амбіції партійних вождів. Не можемо допустити до того, щоб повторився другий раз такий блямаж, що духовенство підпирає спільну ундо-радикальну ліству й агітувало за радикалами. Треба нам також плекати добру традицію: закріплювати в пам'яті історію наших парохій, вести парохіальні хроніки та списати участь наших парохій у визвольній війні. Особливу вагу духовенство повинно звернути на католицьку пресу. Де вона вже поширена, там змінився вигляд села до не пізнання. Селяни декуди вже навіть самі домагаються передплатування католицьких часописів. Знаю випадки, де селяни домагалися, щоб заперенумерувати „Мету“ і „Нову Зорю“. Однак наша католицька преса мусить бути несаєрлива. Багато шкодить також брах єдності в католицькій таборі. Між нашими трома католицькими єпархіями нема згоди і се одна з найважливіших перепон в поглибленні релігійного життя у нас. Серед нашого духовенства панує вже крайня нуджа. Нераз священик не має в що вбратися ані за що дітей посилати до шкіл. Священики мусять часто самі фізично працювати, бо не мають з чого службувдержати. Ми мусимо заквітцувати все наше священство, устійнити методи душпастирської праці і не дозволити, щоб хтоєсьбуд з нас сховався на манівці (Оплески). — Отець предлаєнт дуже скоро відчитував свій цікавий реферат, тому не можна було всего записати.

Отець Савицький: Ставлю передо мною, щоб Загальні Збори Т-ва св. Андрея передали на руки Преосв. Никити вислів нашого снівської привязання і любові для ВПреосв. Ексселенції Кир Андрея і подяку для Преосв. Никити за їх щирі опіку і зацікавлення справними справами священства; — о. др. М. Конрад: На Заг. Зборах Союзу Українок у Львові ображено наших священиків і їмості. Пані Домбчевська сказала, що духовенство не інтересується загальними справами і йде з кропилом не тому, щоб відвідати своїх парохіян, але тому, щоб взяти гроші. У відповідь на сю образу наші їмості рішили зорганізуватися окремо. Прошу про се повідомити їмості в краю. Ті що тут у Львові живуть, беруть ініціативу в тій справі в свої руки. — В тій хвилі увійшов на сцену голова комісії мати і відчитав лісту кандидатів до Нової Управи Т-ва: голова: о. дир. Дзєрович Юліян. Члени Управи: о. Савицький Йосиф, о. др. Костельник Г., о. Хомин П., о. Лада М., о. Гошовський М., о. Боднар Ю., о. Мохнацький Ст., о. Винницький, о. Щербанюк Ів., о. Сайкевич В. Контрольна Комісія: о. др. Глинка Лев, о. віцекандлер Малиновський, о. Новосад. Лісту кандидатів нової Управи Т-ва збори прийняли через аклямацію.

Відтак о. Гайдукевич виголосив корреспондентський реферат о. Остафєвського Зміст: Становище душпастирства тепер чимраз трудніше. Існують два світи: З Богом і без Бога. Ми можемо остати pastores sine grege. Нинішні часи вимагають нових метод душпастирства. Утерся зви-

чай ділити працю священника на душпастирську і громадянську. Се неправильно! Вся праця священника душпастирська: в церкві, в школі, в читальні чи кооперативі. Мета праці: Слава Бога і добро народу. В школі, читальні, кооперативі, в Лугах і Соколах треба паралізувати впливи злих книжок, часописів і думок. Для молоді треба закладати кружки КАУМ. Для дітей діточі садки і заборонки. Треба також брати участь в житті повітових центрів, в самоврядуваннях, наскільки се можливе. Від партійно-політичного життя священник не повинен усуватися. Він своїм тактом у тім житті повинен лагодити партійні пристрасти.

У ЗНАНІЙ ФІРМІ ВІНІМПОРТ ЛЬВІВ, КРАКІВСЬКА 7

Треба уникати одної похибки: а саме не треба давати себе вибирати до всіх виділів, коли нема часу на виконання взятих на себе обов'язків; — Преосв. Никита Будка: За заяву снівської відданості для ВПреосв. Митрополита і для мене дякую. Думаю, що булоб добре получить діяльність окружних відділів Т-ва з соборниками і в той спосіб можливи їх оживити, бо вони дуже часто шванкують: порушують на них справи, які часом не мають лучности з життям. На соборниках поділити працю на секції. Тоді не буде таких „учасників“, що на соборниках сплять і хропають. Нехай Бог благословить вашій праці! — По тім Преосв. Никита вийшов.

Внески і Запити: о. Дзєрович: Я не поділяю песимізму о. Остафєвського. Ще так але не в. Поодинокі драстичні випадки не можна узагальнювати. Стверджую, що священики беруть участь в громадянській житті (На доках наводять о. Дзєрович статистику Голов. Виділу Просвіти). В просвітнянській житті бере участь кілька сот священиків, а де інші стани? Але зате треба ствердити, що на 100 священиків записаних тут учасників сих зборів було лише 5 на Службі Божій, відправлений в наміренні нашого Т-ва! На Службі Божій перед Заг. Зборами „Просвіти“ також було

ЦЕРКОВНІ МАТЕРІАЛИ

брокати, кружева, гафти, золоті й срібні лями та всі інші матеріали для церк. риз та літург. цілей як нашивки, золоті й срібні френзлі, також новости на весняний і літний сезон.

ПОРУЧАЄ:

дім товарів модних і шовкових

АДОЛЬФ АВЕРБАХ

ЛВІВ, РИНОК 20. Телефон 7-54

73 ФІЛІЯ БОЇМІВ 5. 1-2

„Пакт взаємної допомоги“

між Францією, Польщею, СССР і Малою Антантою

„Наша Реч“ доносить з Парижа: В поінформованих політичних кругах твердять, що французьке правительство здержиться від дальших певеговорів у справі розброєння, доки не виясниться наслідки нового політичного кроку, підпринятого міністром загран. справ Барту. Коли Англія відмовилася підписати новий гарантійний договір, який передбачував англійсько-французьку співпрацю для забезпечення загально-європейського мира, на випадок можливого збройного конфлікту, міністр загран. справ Франції Барту предлажив урядом СССР, Бельгії, Польщі й Малої Антанти заключити договір взаємної допомоги на випадок можливого збройного конфлікту. Переговори в тій справі пішли значно вперед. Сей договір має бути підписаний в найближчій будучности. Щойно по підписанні сего пакту Франція разом з вище згаданими державами підпише конвенцію про поступенне розброєння під міжнародною контролею всіх заінтересованих держав.

З новин російського письменства

Не знати чи по наказу червоної влади чи по моді, досить що тепер появляється в СССР багато морських повістей і романів. „Цусима“ Новикова-Прибоя, „Сине і біле“. Лавренева, „Севастополь“, „Малишкіна, вкінці „Капітальний ремонт“ Л. Соболева. Останній твір хвалить навіть права еміграційна преса за талановитість, котра в того автора ще все „служить большевицькій брехні“. Так морально низько впала література в червоному раю, що вже се становить похвалу.

Поширюйте католицьку пресу!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Як хлопській дитині семафори наставляли?

о. Олекса Пристай. **З Трускавця у світ хмародерів.** Спомини з минулого й сучасного. Під редакцією Д-ра Л. Мидловського. І. том. Львів-НьюЙорк, 1933. Накладом власним. Ст. 247+5 нпг., вел. 8°. Ціна 3 зл. Згідно з волею автора одержить „Рідна Школа“ 25% чистого прибутку з розпродажі цієї книжки. Обгортку зладив артист-маляр Др. Іван Іванець.

Наш священик о. Ол. Пристай, що перебуває від 1907 р. в ЗДПА, почав писати отсі свої спомини 1925 року, коли мав 62 роки життя! Заохочували його до написання й випечатання тих споминів з життя ріжні живі люди; заохочував погляд, що в нас мало споминів, що ми майже безтрадиційна нація. Вкінці — пише автор — „хочу розбудити замилювання до писання споминів у всіх тих, що вибиваються наверх в українській суспільності, без огляду на се, з якого стану вони походять... що моглиб більше прислужитися нашому народові своїми споминами ніж я моїми“ (ХІ ст. Вступне слово). По такім вступнім слові автор переходить до споминів.¹⁾

Першу частину споминів творить опис Трускавця, його переказів, історії, звичаїв, людей — словом „Мое рідне гніздо“. Ся перша частина споминів се властиво не так спомини, як гео- й етнографічний нарис з часів дитинства автора, тим більше цінний, що з описування річей багато сьогорня належить уже просто до легенди; цікавий той опис і тим, що писаний *con amore*, не сухо „по вченому“, а з піетизмом, місцями навіть дуже поетично. Чого тут нема?! І опис положення Трускавця й околиці, населення, походження ріжних місцевих назв, вигляд хат і будинків, спогади про економічне життя й самовистарчальність Трускавчан, опис рільної й садовинної господарки, скотарства, ноші населення й сільських народніх звичаїв, стан освіти й моралі жителів, перелік харчів, ремесла й мистецтв і прочая і прочая. Є того — що правда — як на спомини дещо за богато, бо аж 59 сторін. Та чи воно пропорціональне до споминів, залежить від їх дальшої величини. Зрештою піетизм, з яким автор трактує ті речі, поезія опису й тепло любови сердечної до давноминулих ліпших часів, спричинюють те, що читач забуває про довжину опису та захоплюється поодинокими його прекрасними моментами. Прим. опис зими (40—43 ст.) на селі та звязаних з нею звичаїв і життя селян такий гарний, що місцями мається вражіння якогось нового „Германа і Доротеї“ чи подібного класичного твору з ідилічними вставками. Як усякий „початкуючий“ письменник (ті спомини се перший твір автора) о. Пристай не так оперує гарним стилем і порівняннями, як радше вміло добирає такі сюжети, що вже їх простий опис дає чисто поетичні вражіння. При всім тим автор не має свідомого старання писати гарно (подібно як прим. не має його Василь Мавковський). І саме та природність, „підсвідомість“ надає його творови посмаку якоїсь приемної новості, чогось, що — мов давні романи Вальтер Скота — має для сучасного читача дивну принаду...

Надзвичайну пам'ять має автор. Вона зберегла велику силу подробиць, сьогорня вже історичної вартості. Книжка буде цікава і для наших філологів, бо багатство назв річей і всяких термінів — назви страв нагадують „Марусю“ Боровиковського — в пам'яті автора живе і просто надзвичайне. Так! Надзвичайне: цеж він вичислює їх в 62 році життя, не в Галичині, а по довгім скитальстві, в „світі хмародерів“! Цікаве й те, що найширше й найбагатше випав саме період найрань-

шого дитинства автора; де дальше пам'ять уже йому так не служить.

Спомини о. Пристая в своїй першій частині виходить поза рямці чисто особистого переживання. Се радше опис вітчизни (властиво: батьківщини) так, як її бачить у споминах найкращих днів дитячого раю — стар-чоловік, на чужині далекий. Він сам на початку споминів цитує слова англійського філософа Д. Ввебстера: „Предметом нашим нехай буде наша вітчизна, наша ціла вітчизна і тільки вітчизна!“ (ст. 1).

В другій частині (ст. 60—127) споминів о. Пристай описує свої діточі й хлопччі літа: батьківську хату, сільську школу, свої переживання як гусія й пастуха худоби, першу німецьку книжку „Коме-нюша“, батька й матір, сільського душпастиря і под. — все те знов на тлі сільського життя його звичаїв і традицій.

Обі ті частини споминів о. Пристая мають більше описовий, ніж мемуарний характер. Сам автор все ще не займає більше місця на тлі канви споминів про село, його природу, людей і їх звичаї. На тім тлі висмикуються часом авторови то останки читаних книжок (звідси багато всяких цитатів), то асоціації з баченим, пережитим і зорефлектованим у пізнішім віці. Вилазить часом Американець з його практичністю, деяким раціоналізмом, пересадним демократизмом („тверді аристократи“) і проповідництвом. Та рівночасно з тим виступають і добрі прикмети Американця: зрозуміння ваги освіти, любови до науки, вартости самопошани, оптимізму й любови діла. А все таки сей пізніший Американець рідко коли приходить до голосу: сила нашої дорогої галицької землі й любов до неї перемагають — і з раціоналіста вилазить поет, з міщанина селях. Галицька солом'яна стріха перемагає американські хмародери!

„Природа занадто прозора занавіса, каже мислитель Емерзон, тому слава всепривности Бога продирається всюди. В цій прозорій природі родиться наш селянин. В ній росте і дихає, її груди-землю ссе, її духом повітрям напувається і в її теплом соняшному промінні купається. Він живе в самій середині цієї природи, Божої занавіси.“

Трускавчане весною не дармували. Господарі орали, сіяли, волочили засіяне, а господині копали городи, сіяли скільчену в скринках росаду в розсаднику на городі, мітки віднесли до ткача, щоби почати зараз з весною „блехувати“ полотно. Одно полотно жде вже в коморі, друге ткач вже кінчить ткати. Худоба ричить у стайні, рветься на поле, втікає від води, не хоче заходити до стайні, але пасти нема ще чого. Ще трохи, ще день, два дні, то й худоба вийде в поле. І знову гаряча молитва, сердечне бажання до Бога: теплого дощу і якнайскорше!

Тут і там показалася на полі мала череда худілки. За день, за два виростала череда немов зпід землі, а за два тижні виправили в поле свою худобу вже й багачі. Весна в цілім розгарі. Хати на селі опустіли, стайні порожні, обора заніміла, життя завмерло. Все затихло. Але все верне під вечір назад і знову стане гомінко. Життя перенеслося на поле. А в полі тихий і теплий вітрець припадає до матері-землі, гладить вогку і свіжу скибу ораниці, а тепле сонце цілує своїм життєтворчим промінням пожовклі сіножати, бори, дубрівки і гаї. Воно будить все, що було заснуло, а тепер молиться, щоби піднести зі землі, встати, дихати і знову жити, тішитися, розкошувати і розквітатися маєм-розмаєм. Долиною-полями гомінко. Тут і там чути голос плугатора або погонича. Десь забеготіло мале ягня, загубило свою маму; стара вівця відізвалася. Дівчина при копанні заспівала, а пес звільна крок за кроком поступає за плугатором, лютує на влізливі ворони, що викрадають йому вперед носа, виорані плу-

гом грубі і смачні „пендраки“-хроби. А там вгорі також гомінко. Дикі гуси, качки і журавлі завели в повітрі небесний концерт-музику, а жайворонки своїми мягкими тенорами ведуть перед. Душу веселять, природу будять до життя. „Веселе і щасливе хлопське життя“, — співається у пісні. Було веселе і щасливе! Таким остане навіки, докіл той щасливий селянин не випустить зі своїх рук своєї кормительки матері-землі. А її варта боронити, хоча прийшлосяб життям заплатити! Без неї яке життя? Без неї краще смерть!

Високий „вуйко“ бузько прохажується статочно і поважно по сіножаті, зісунувши з плечей до половини свій чорний кабат, аж білу сорочку видно. Розглядається то сюди, то туди, неначе він також думає про веснування. Він своє думає, жабок шукає. Вітає старі поля і сіножати. Часом відважився піти за плугом, але не орати, а „пендраків“ збирати. Але він не йшов до спілки з псами. Мудрий був старий мандрівник, він добре знав псів і з ними ніколи не братався... (ст. 35—36).

Деж тут Америка поділася, деж тут цивілізація хмародерів?! Мов скибу обернув їх плуг споминів, і тільки чорна рідна земля в сонці гріється, надією живив манить...

Властиві спомини починає автор щойно в третій частині („В міській школі“) і продовжує в четвертій („Промощую собі шлях“) частині твору. Бачимо тут дальше широко описане загальне тло: іспит „в народній школі біля свинської торговниці“, життя в дрогобицькій і потому стрийській гімназії, тамонніх педагогів, вакації на селі і в родині священика, науку чи властиво муку сільського „целойонного“ на „станціях“ і т. д. Тут на тому тлі вже сильно зарисовується особистість автора й потому щораз більше виповнює те тло. Приходять спомини про „етимологічне серце й український розум“, про графа в чернечій рясі і врешті найкомічніша й рівночасно найтрагічніша частина споминів: старання дістатися на теологію. До Перемишля не допустили автора його різкість, „гонорність“ і... єпископський льокай. У Львові не хотіли прийняти, бо не мав відпустки з Перемишля. В Перемишлі знов не дали відпустки, бо не мав прийняття у Львові. І так через рік кореспондував бідний петент, а подання верталися всі назад з дописками: „Возвращается просителю съ тимъ, что...“ Врешті вдалося. Петент з радости пішов на пироги з пізнішим інсп. Копачем, та вигодована природа вже не могла їх стравити... То одна найкомічніших студентських сцен, як вони обидвали ті пироги і як потому покутували... Продовження буде в другім томі, що буде „продовженням життєвої сповіді студента духовної семинарії, священика-громадянина і місіонаря у Північній Америці.“

Спомини о. Пристая побіч поезії цікує здоровий гумор, подекуди і гримаса сатири. Видно з неї хлопського сина, який і в семім хрестикі літ ще не годен стравити тих „пирогів“, якими кормили його ріжні галицькі педагоги й духовні круги. Йому й досі все те „возвращается“ й бідняга „петент“ бодай у споминах шукає справедливості... Та всю гримасу розплати перемагає стара добра традиція природного християнства: не даром, висилаючи малого Олексу до гімназії, „батько перекрестив бичівною землею перед волами“, що тягнули віз з кандидатом на панича. І хоч місцями американський раціоналізм з галицькою клерикальщиною вставлять у твір о. Пристая свого Пилата Понтійського, прим. 220 ст. про життєву непрактичність(?) ченців, то тих скалок у творі дуже мало. Любов перемагає розумові „влянія й убіжденія“, а гумор затирає лишки злости. Тай хто не виніс з життєвої боротьби якихось виразок-близн?.. „Я був також на бойківським весіллі, на яким запримітив, а це було найцікавіше, що чоловіки танцювали тільки з чоловіками. На мій запит, чому не беруть жінок до танцю, відповіли мені, що баби не наробляться так тяжко як хлопці, тому хлопці мають перше право до танців, а потім можуть також баби

¹⁾ Наче введення до споминів автора поміщений на їх початку цікавий „загальний огляд“ про Трускавець, родинне село о. Пристая, починає до історії села, його церкви, школи, громадських установ, купелевого заведення, громадської управи і под., зладжений д-ром Миколою Дембійським, лікарем з Трускавця.

Підручник

з рамени фільольогів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчання забирає слово при допоміжній української мови*)

„Льодомери,
Черичери —
Черешки, гадамай!
Лупудупу, ан, цва, драй!“

Рік 1922 був роком саботажу й атентатів. Жертвами атентатів були люди, будинки, збіжжя, телеграфи, залізничні каси, людська честь. Атентати виконували револьвером, екразитом, підпалом, друком, язиком. Від атентатів потерпіли також сходові клітки деяких українських домів у Львові, приміром дому „Просвіти“ і дому Н. Т. ім. Шевченка. В першій екразит вирвав чверть квадратного метра муру, в другій півтора цегли.

Було очевидно, що хтось хотів ті два дома здемолювати, та з вродженого скупства дав за малі дози екразиту. Українські часописи писали, що то Польки мстяться за роботу українських саботажників. Польські часописи стверджували, що то роблять самі Українці, бо між ними є багато таких, що на злість бабуні відморожують собі власні вуха. Польська поліція привикла до строгої урядової тайни, отже ніхто не довідався, хто був тим атентатником. Всьому на світі приходить кінець. Отже по замашенні дір у стінах газети залишили цю полеміку, похому на полеміку „Штайгер чи не Штайгер“; люди й забули, що в обох українських товариствах хтось злобно подіравив стіни.

Аж згодом справа виявилася. Вже знаємо, хто се зробив. Польська преса таки мала рацію, бо се зробив Українець. Можемо виявити, хто такий, бо він вже небіжчик і наглий суд йому не загрозив.

В хаті при вулиці Небиличній ч. 187а. на п'ятім поверсі застрілвся кандидат адвокатури, Українець д-р Євген Маняк. Сусіди, заалярмовані стрілом, не потребували виломлювати дверей. Увійшли в його кімнату і побачили д-ра Маняка з простріленою головою. Вже був небіжчик. На столі лежала писулька:

„Хто хоче знати причину мого побігу на той світ, де не друкують українські часописи, нехай прочитає мої спомини, які я нині вислав поштою до Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка. Надіюся, що Товариство видрукує їх в „Записках“. Хоч се не шкільний підручник для дітвори першої класи народної школи і не переклад якогось німецького підручника, я надіюся,

*) Отсім використовуємо сатиру В. Будзинського на найчастіші похибки, які повторюються без уговку в українській пресі. Ті похибки повторюють головню через те, що українські публіцисти в Галичині просто перекладають поодинокі слова і фрази з польської мови, не вдумуючись в духа і стиль української мови, а ті, що беруться „справляти мову“, часто відзначаються дальтонізмом в тій області (пр. п. Мих. Рудницький). — Ред. „Нової Зорі“.

потанцювати собі. Але хоч я ждав, не бачив як танцюють бойківські жінки.” (225 ст.). І ми не бачили книжки без провин. Бо коли автор наробиється тяжко, то хіба має право сам собі потанцювати.

Сміло можна сказати, що з тих споминів далеко бувало священика о. Пристая винесе користь чоловік кожного стану, від пастушка, що в осені пече бульбу на поли, аж до педагога в високій школі. Та коли навіть можна там знайти погляди, з якими не кожний погодиться, то дві думки про ті спомини і їх автора матимуть напевно всі, що їх читають: 1) се надзвичайно цікаві спомини; 2) їх автор — туга індивідуальність. І тому він повинен дати якнайскорше і якнай докладніше описане все своє життя, призначене на науку великим філям грядучих поколінь народу, з якого походить.

Арамис.

що за ці спомини Товариство заіменує мене хоч і по моїй смерті своїм дійсним членом. — Д-р Євген Маняк”.

Так трагічно зголошеними мемуарами зацікавився голова Наукового Товариства. Переглянув їх і справив до фільольогічно-історичної секції. Секція передала їх референтові, д-рові Плягітенкові. На другім повнім засіданні референт зреферував, що в мемуарах є оригінальні думки, отже до друку не надаються і тому автора не можна іменувати членом Наукового Товариства. Секція одностайно одобрила думку референта і рукопис споминів завернено до бібліотеки.

Ці мемуари попали випадково в руки невченого белетриста, що писав історичні повісті. Прочитав і з частини споминів доведених до хвилі, коли покійний д-р Маняк взяв у руку револьвер, сотворив повість, котру тут печатаємо.

* * *

Адвокат, у котрого д-р Євген Маняк був конципіентом, мав судовий термін у Хшанові, посліднім повітовім місті на захід в австрійськй коронній краю Галичина і Володимирія з великим князівством Краковом, Авшвіцом і Цатором. Меценас не поїхав сам, а вислав туди д-ра Маняка.

— При тій нагоді, — подумав д-р

Ф. МЕЦГЕР (METZGER) і БЕРГНЕР

отворила тепер свій склад сукна і товарів вовняних, при вулиці Казимирівській 12, Тел. 39-43

і продає наймодніші матеріали бельські (bielskie) для Панів 66 і Панів по найнищих цінах. 3-3

Маняк — відвідаю якогось українського заточенця і побачу, якого він духа. Бо й там мусять бути заточенці.

Заточенцями звалися Українці в державній службі, котрих Австрія перекидала до польської частини держави на те, щоби в Галичині ослабити інтелігентний український елемент та щоби вони, живучи в польськйм оточенні, спольщилися.

Д-р Маняк пішов до адміністрації „Діла“ і попросив, щоби йому дали спис передплатників у Хшанові. Відписав адреси кількох і пішов до адміністрації другого українського часопису, а відтак до третьої — і так обійшов всі. Здивувався, що скрізь була адреса скарбового комісара Івана Ревного. — Саме такого треба мені, — подумав д-р Маняк. — Не тільки зветься Ревний, але він також ревний патріот, бо передплачує всі українські видання.

Д-р Маняк заїхав до Хшанова. Знайшов вулицю і дім. Закопав у двері. Вийшла молода жінка з дитиною на руці і допитливо глянула на д-ра Маняка. Маняк вклонився і питає:

— Чи пан комісар Іван Ревний дома?

— Хай пан вибачають, але Ревний, який становить мого людина, зараз в домі не знаходиться. Хай пан приймуть до відома шляхом заяви з мого боку, що прибуття людини буде мати місце по часі, виносачім дві години. Се не підлягає ніякому сумнівові. Чи годинник, який знаходиться у вашому посіданні, добре учашує? Годинник, знаходячийся у нас, числить зі свого боку зараз чотири години. Кілько годин налічує годинник заістнований у вашій кішні? Якщо стільки, що наш, і якщо пан зі свого боку вже повзяли рішенець відвідати мого людина, то хай пан удасться до нас тоді, коли з рамени годинника число годин буде виносити шість. Хай пан ласкаво зі свого боку заберуть слово: кого пан собою уявляють і чи пан становлять знайомиго мого людина. Хай буде мені відомо, про кого з мого боку забрати слово людинові.

Д-р Маняк, чуючи таке, гадав, що зблудив і попав на санаторію для та-

ких, у яких не всі дома. Отже перебив бистрий потік балакунки і спитав:

— Чи ви говорите про пана комісара Івана Ревного?

— Та про нього забираю слово, то-б-то балакаю. Він і я увійшли шляхом вінчання до складу подружжя. Він, мій людина, являється належачим до складу урядових чинників у цьому містові, а саме творить комісара з рамени скарбу і становить заточенця. Се мале, що знаходиться на моїй руці, уявляє собою дитину з нашого рамени. Ще лічимо двоє дітей, так що разом число наших дітей виносить три. Ще знаходиться одно, але воно майбутнє. Воно аж за шість місяців увійде до складу нашої родини. Очевидно, зараз ще не є мені відоме, чи воно буде становити хлопця, чи може буде творити дівчину.

Д-р Маняк тільки вгадав, що ці послідні слова значать, бо жінка була сильно заокруглена.

— Одна дитина, котра являється старшиною, — балакунка молода далі, — становить хлопця, друга творить дівчину. Обое учашають до школи. Хлопець творить учня четвертого класу, дівчинка являється учнею третього. Вчать з польських підручників, бо українська школа тут не знаходиться. Але молитвенні посідають українські. Дістали їх на

річ свою з рамени одного українського священика, котрий тут знаходиться. Він заістнував тут таким шляхом, що з рамени тітки одідичив зі свого боку у Хшанові хату. Мій людина тому зараз не знаходиться в домі, бо він учашає на кругольню. Її поставлення з рамени урядових чинників, які існують в нашому містові, мало місце торік. Кругольня, котрої посвячення мало місце вчора, знаходиться на площі, яка знаходиться на пасовискові, яке знаходиться за містом і на яке ще учашають стаєнні чинники міських чинників. По сім пасовискові учашають ще інші, звірячі чинники, приміром собаки, які являються здичілими і які становлять небезпеку. Раз зайшов випадок скалічення литок з боку пса шляхом укушення з боку його зубів. Раз мало місце покушення дитини. Мій людина дізнав з рамени собачих зубів роздерття ногавки. Зараз людина учашає з патином, що становить зброю з його боку, і відганяє собак, бючи їх шляхом патики або в дорозі метання камінням. Раз поповнив убийство на псові, вдаривши його зі свого боку засильно по голові своїм середником оборони. Набуття частини пасовиска на річ урядових чинників мало місце в дорозі довершення купна шляхом повзятої ухвали за гроші підняті в банкові у висоті двох тисяч коронів. При тім підняті і набутті понесено втра-ту, бо висота ціни землі улягла упадкові. З нашого боку має місце користь на нашу річ, бо довершилось полишення кусника землі, на яким зараз наймит косить середники поживи у виді трави на річ нашої кози. То майбутній город, на котрім з нашого боку приступимо до засадження майбутньої капусти, шляхом самоврядування. Людина удався на кругольню разом з іншими урядовими чинниками, що належать до складу виділу кругольні, щоби повзяти ухвалу, на основі якої з рамени урядових чинників удалась би депутація на похорон одного чинника, котрий уляг вмиранню шляхом поповнення самодушогубства дорогою стріляння з рамени револьвера.

(Далі буде).

Проблема „аншлюсу“

Характеристика Австрії, її історії та її сучасних партій.

(Від нашого віденського кореспондента*)

Лютнева революція в Австрії, зокрема її кровавий перебіг у Відні, се тільки звено в ряді тих справ, котрі поставила світова війна і котрі 15 літ нуртують особливо в середній Європі. Се послідовний і неначе природний вислід тої епохи, котрої початок треба бачити в висліді тої війни, у паризьких трактатах. З нечуваною легкістю і з безпримірною короткозорістю розбили там австро-угорську монархію, зруйнували тверді основи віками унормованої стабілізації господарських і політичних відносин в середній Європі та створили хаос. Від того часу йде невблагана боротьба за форми і зміст нового ладу, що має повстати на місці давньої політичної та господарської цілості.

Вона важніше наразі від всяких інших справ до розброєння включно.

Слово „аншлюс“ нове але не найновіше. Як довго жие нова Австрія, так довго се слово не сходить зі сторінок європейської преси. Зроджене австрійськими соціалдемократами в сліпій патологічній ненависті до давньої Австрії Габсбургів, воно до деякої міри відповідало внутрішньому наставленню тої партії та найшло вислів в її програмі. Прислонене плащиком зрадливого патріотизму, воно відкривало якнайкращі тактичні перспективи на будучність. Крім того було побіжною твердити, що ідея „аншлюсу“ колинебудь охопила більшість австрійського населення.

Як пропагандивне гасло, як протест проти нечуваного приниження сен-жерменським договором австрійського населення, гасло „аншлюс“ могло справді якийсь час грати деяку політичну роль. З тактичних причин не противилася їй як слід зразу і найбільша по соц.-демократії

Чим більше килимів Хамули в мешканні, тим більше краси, весни в ньому. Додайте цій красі купуючи килим на Передсвяточній Випродажі по значно знизжених цінах:

Львів, Рутівського 1

Станіславів, Сапінжинська 19

вірна відбитка передвоєнної ідеології. Гітлер започаткував свою еру не з Монахії, свого дотеперішнього осідку, але з Потсдаму, коло Берліна. І се не припадок але показник. Дух Потсдаму довів до 1866 року, ера Гітлера має свій рік 1933. За остерігаюче протиставлення тих двох дат на початку т. зв. національної революції в Німеччині потерпів головний редактор Deutsche Allgemeine Zeitung — д-р Фріц Кляйн моментальною втратою свого становища. Родові чи кровні звязки не стояли і не стоять духови німецького народу на перешкоді, коли йде про те, щоби наситити власну жажду панування, Herrenvolk auch auf den Schlachtfeldern seiner eigener Volksgenossen — пануючий нарід навіть на бойовиках своїх власних одноплеменників...

Якжеж інакше представляється історія Австрії. Її напрям йде по діаметрально протилежній лінії пруської Німеччини. Коли характеристична риса історії Німеччини безмежна зарозумілість і нахил до насильства, то знаменна риса історії Австрії — готовість до порозуміння. Тримуючись староримської політичної засади — iustitia fundamentum regnorum — (справедливість се підстава держав), Австрія сама служила ріжним народам, вимагаючи послуху від народів.

В невинний, тихий, цивілізаторський праці мала східно-німецька мархія крок за кроком зуміла поширити свої благодатні впливи між наскрізь чужі племена і народи і згодом положити тверді основи під імперію. Вона многократно перевисшала власні чисельні сили її центра та дивом дивувала всіх, хто над тим думав. Той рух згідливості випливав з принципу признання права на власний культурний розвиток кожного народу, що належав до держави Габсбургів. Він як червона нитка виділяється на сторінках австрійської історії. Він різьбив душі мешканців тої країни, створюючи новий тип, окремий і ріжний від типу свого північного побратима. І навпаки — характер тих останніх відбивається в аналах їх краю немов небо в водах ручаю.

В слідуочій статті представлю на тім тлі роль австрійської соціалдемократії, котра довела її до катастрофи. — Ст.

Лікарський фейлетон

Боріться з галасом

Гігієнічна робітня університету Мічіген оповістила вислід дослідів над сплячим чоловіком. Стверджено, що за кожним переїздом авто вулицею підносилося тиснення крові у сплячого. Дальше стверджено, що по галасливій ночі люди встають зі сну зденероввані, злі і часто з болю голови. Річ ясна, що коли таке діється з людьми в сні, то ще гірше впливає галас на людей на яві. А саме галас викликає нервову вичерпаність, дразливість, нахил до перестрахи, упадок сил, втому серця, забурення в обігу крові й віддихання. Тяжкий галас літаків особливо не добре впливає на летунів: у них скоро наступає упадок життєвих сил. Дальше стверджено, що галас це ворог праці: коли в кімнаті зменшено галас на 15%, то для виконання праці треба на 25% менше енергії. Всі ті досвіди повинні наклонювати людей до зберігання тиші бодай в ночі і бодай в домах, де сплять діти, бо делікатний організм дітей терпить найбільше. Може тому з великих міст виходить дуже мало визначних людей.

Пасхальний стіл повинні прикрашувати

В И Н А

М Е Д И

ШАМПАНИ

Г. МАКОВСЬКОГО

В КРУШВИЦІ

Давно признані, як найлучші в Польщі. З державні

76 золоті медалі 1—2

Земан, талановитий віденський письменник, в однім своїм драматичнім творі вкладає Метерніхові в уста такі слова: „Колиб, мовляв, Австрія мала бути колись розбита, то хіба тільки на те, щоби світови показати, як конечно вона була потрібна“. Чи той висказ історичний, чи ні, тут не місце досліджувати, але він дуже добре відтворює сучасну дійсність. Метерніхова Австрія се льогічна konieczність, се імператив, якого сповнення се те, від чого залежить унормування центрально-європейських відносин, залежить давно заслужений мир в Європі.

В конвульсійних болях і нагальних вибухах стелить собі дорогу свідомість недоцільності поповненого чину та konieczність шукання нових стежок до давньої ціли. Одинокі змістом спадкоємниці монархії Габсбургів, сучасна Австрія, найменша простором і числом населення між усіма т. зв. наслідними державами, за слаба, щоби процесови творення нових форм надати певний рішучий напрям. Та на підставі свого географічного положення і силою своєї історичної традиції та держава безперечно найвисшої культури, Австрія, се той елемент, без котрого унормування середноєвропейських відносин неможливе. Пізнання тої правди продиралося лише з трудом крізь гущавину людської злоби та пересуду. Бували часи, коли явно пропагували політику призириства супроти чисельно малих. В Австрії бачили тільки фізичну перешкоду, якої можливо скоро ліквідація мала розв'язати середноєвропейське питання.

Ті часи наївної політики і благих надій минули безповоротно. А коли вони ще де в кого потайки жевріли, то зі сну їх неміло розбудила німецька революція. Вона причинилася багато, коли не найбільше, до отверезіння умів та дала почин до прискореного шукання певних, реальних шляхів виходу. Видвигнена наново т. зв. справа „аншлюсу“ надала середноєвропейському питанню ostrу форму. Справа „аншлюсу“ заставила не тільки сусідні держави, особливо Малої Антанти, але й великодержави приступити негайно до вирішення. Австрійське питання стало таким чином центральним європейським питан-

християнсько-суспільна партія. Ідея „аншлюсу“ держалася деякий час на поверхні політичного життя. Вона нераз тривожила уми політиків сусідніх і великих держав, живо заінтересованих в середноєвропейській проблемі. Одначе серед великої більшості населення Австрії бракувало ідеї „аншлюсу“ внутрішньої, переконуючої сили в її єдиноспасемість і доцільність. З політичних партій Австрії одна хіба партія великонімців відносилася до ідеї „аншлюсу“ щиро й позитивно, бо вона голосила явно те, що було ціллю їх задушевних бажань. Та живе зацікавлення великонімців справою зеднання набирало якраз через те присмаку гіркої іронії. Адже та партія на вимертті, партія самих провідників без членів і прихильників, партія без коріння в масах австрійського народу, була радше живим, відстрашаючим запереченням ідеї „аншлюсу“, ніж її потвердженням.

Християнсько-суспільна партія як дійсна і трохи не єдина заступниця австрійської державної патріотичної ідеології, відчувала свій зв'язок з давню передвоєнною батьківщиною та почувалася до обов'язку зберігати і продовжати її традицію, хоч і в вузьких рамках нової держави. Вона одна почувалася дійсно спадкоємницею тамтої з усіма правами й обов'язками перебраного спадку. Та се пізнання нерозривності традиції та її значіння як жерела, котре мало наповняти новим життям мініатюрну державу, не скристалізувалося відразу і не прибрало форм політичного чину партії: в тім мабуть хіба проводу тої партії. Ту хібу побачив і скоро та рішучо усунув пралат Зайпель. Черпаючи з історичної традиції та з дрімаючої відрази більшості населення супроти модного гасла „аншлюсу“, він ясно і недвозначно протиставився тій ідеології, для партії та держави очевидно шкідливій.

Історія Австрії та Німеччини ніколи не була паралельна. Що особливо характеризує духа німецької історії, се — нестримна жажда влади і з тим нахил до насильства. Бісмарк і останній цісар Німеччини ілюструють достаточну ту тенденцію, яка може не сама, але врешті — решт довела до останньої війни. Але й повоенна історія Німеччини Гітлера з його теорією расизму, теорією висшості німецької раси, „згори“ призначеної до панування над іншими, меншевартними расами і народами, се в сути річі тільки

*) Містимо отсі інтересні вислиди нашого віденського кореспондента про постійно актуальну проблему „аншлюсу“ з тим, що дамо місце і на інше освітлення порушених тут справ евангелістичному берлінському кореспондентові і іншим — Ред. „Н. Зорі“.

„Passionsspiel“

Театральна новина у Відні.

У віденському Бургтеатрі виставили вперше 25 березня с. р. „Passionsspiel“ Карла Шенгера (Schönherr). Це релігійна драма в трьох довгих актах, що представляє події великого тижня, від візду Христа до Єрусалиму до Його смерті на Голгофті.

Виповнена щирість прегарна саля очікує нетерпеливо на початок сеї небуденної прем'єри. В ложах засіли: Кардинал Відня Інніцер, президент Австрії Мікляс і багато духовних і світських достойників. — Вкінці підноситься перша заслона. Замість звичайної другої заслони з Аполльоном і музами бачимо на чорнім тлі великий білий хрест. Гасне світло; здалека чути органи, дзвони і спів хору. На ярко освітленій сцені видно зправа високі ворота єрусалимської святині, вглибині гори, зліва мур, ворота, за муром олівні дерева. Народ зібраний перед святиною очікує Мессії, що наближається серед радісного гомону народу. З уст Євангеліста Йоана, що стоїть на сходах святині, зриваються натхненні слова, повні радості й надії. Аж ось зривається грімкий оклик „Осанна“ і руки всіх підносять олівні галузки. Входить Ісус Христос з апостолами. Рефлектор освічує ярко Його обличчя, повне невисказаної доброти, лагідності, поваги й сили, білий одяг з багряним плащем. Помалу переходить Ісус крізь одушевлену товпу і входить тріумфально до святині. Всі радіють тільки напівбожевільна Рахиль ненавидить Ісуса, бо Ірод казав вбити двоє її дітей — через Ісуса. Рахиль постать небіблійна.

При звуках східної музики вбігає танцюристка Магдалина та виконує свій танок. Юда залицяється до неї, однак надармо. Потім входять Каяфа й інші члени Високої Ради. Вони нараджаються, як унешкідливити небезпечного суперника і „бунтівника“. Тимчасом Ісус виходить зі святині з народом. Він уздоровив сліпо-родженого сина гончаря Самуїла. Коли Каяфа і жидівські єреї недовіряють тому, старий гончар, чудесно уздоровлений син його і прихильні дають свідчення правді. Тоді приводять явнотрішницю Магдалину. Юда з пімсти домагається смерті її. Каяфа хитро і підступно запитує Ісуса, що з нею робити. „Хто без гріха — нехай перший кине в неї каменем“ — каже спокійно Христос. Наступає драматична хвиля. Тільки один Каяфа хапає за камінь але не може ним кинути. Серед великого напруження настає перелом в душі Магдалини. Вона падає до ніг Ісусови і з плачем вибігає на вернену.

Юда запалав ненавистю до Ісуса через Магдалину. Ісус пращається зі своїми учениками, наказує їм любитися взаємно. Приходить Марія, мати Ісуса. Зворушуюча сцена пращання Матері з Сином. — Юда продає свого Учителя архієреям за 30 срібняків. — Настає тривожна ніч. Ісус молившись до Батька свого, щоб відняв сю чашу від Нього... Надходять жовніри з Юдою... Юда поцілунком зраджує свого Учителя. Жовніри вяжуть Ісуса і ведуть на суд. Апостоли біжать за своїм Учителем і хочуть його ратувати. — Так кінчиться перша дія. Знов западає заслона з хрестом. Органи і хор виконують могутній „Agnus Dei“. Публіка глибоко зворушена заховається поважно. Ніхто не плескає... (На афішах і програмах прощено не оплескувати гри).

Другий акт відбувається перед пала-тою римського намісника. Пилат засів на троні оточений лікторами і жовнірами. Зліва — Висока Рада; зправа Ісус, далі за кордоном жовнірів народ. Каяфа жадає смерті Ісуса. Член Високої Ради Нікодим боронить Ісуса. Пилат схилиється на сторону Нікодима. На запити Пилата Ісус мовчить або дає відповіді, незрозумілі для Римлянина. Вкінці Пилат під напором Каяфи, під загрозою доносу перед цісарем, засуджує Христа на смерть. Як останній спосіб ратунку Ісуса Пилат пропонує народови увільнити Христа або розбійника Вараву. Впроваджу-ють того відражаючого злочинця. Його

чорна, брудна постать се великий контраст до ясної особи Христа. Частина народу, підбурена Каяфою, домагається увільнення Варави, хоч не брак голосів за Ісусом. Суд скінчився. Ісуса ведуть на смерть. Пилат втомлений падає на крісло зі словами: „Не нахожу в нім вини“. На тім суді стрінулися три світи: римський, жидівський і новий християнський. Знуджений життям і розкошами Пилат, Висока Жидівська Рада і — Христос, Нікодим та апостоли — не можуть себе вза-їмно зрозуміти. Трагізм того конфлікту представив Шенгер яскравими красками.

Останній акт представляє тривожний досвідок перед святиною в Єрусалимі. Переходять поодинокі групи та обговорюють вчорашні події. Жовніри ведуть Ісуса на Голгофту. Розпука Марії, побожних жінок і апостолів степенується. Христос упокоює їх та йде спокійно на смерть. Після розмови з Магдалиною Юда зрозумів свій злочин. Кидає срібняки архієреям під ноги. Люди відвертаються від нього. Він вибігає, щоби повіситися.

З Голгофти чути удари молотів. По

якімсь часі чути голюс умираючого Спасителя. Настає темрява, зривається буря з громами і лискавицями. Серед свисту вітру чути передякані голоси людей, що втікають з Голгофти. Лискавиця освічує то архієреїв то жовнірів то жінок і апостолів. Нікодим з апостолами в білім одязі підносять руки вгору і кличуть до Бога. На тлі темряви Нікодим виглядав як білий хрест. Кінцевий ефект робить сильне враження.

Автор, режисер, артисти, хор, органи, декорації, світляні ефекти — дають в сумі дійсно незабутнє видовище. Артист Павло Гартманн відіграв тяжку і відповідальну роль Христа незвичайно сильно і влучно. Його слова короткі та глибокі потрясли не тільки народ на сцені але й всю публіку. Про знамениту гру всіх інших артистів і артисток не пишу з браку місця. Декорації та одяги витримані в біблійному стилі становили відповідне тло акції. — „Passionsspiel“ починається без сумніву до високого піднесення релігійного настрою глядачів. Чи не далось і в нас виставити щось подібного? — І. С.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець прийняв просьбу еп. Д'Ербінія о звільнення його зі становища голови комісії „Про Руссія“ (ПАТ).

Поворот до Церкви предків. Впр. о. канонік римо-кат. Крилоса в Перемишлі і многолітний настоятель костела в Монастирі (Переворськ-Динів) — о. Максим Журкевич — за дозволом Апостольської Столиці (Congregatio pro Ecclesia Orientali) з дня 21 лютого 1934, по 35-літньому душпастирстві в латинським обряді, повернувшись до лоно гр.-кат. Церкви і вступив до Чина ОО. Василіян. З сим небуденним актом прибула до нашої Церкви визначна постать на ниві Христовій. Отець Журкевич ще майже в силі віку, черствого здоров'я, погідної вдачі. Походить з Холмщини, звідки ще немовлям винесли його родичі в часі жорстокого гонення за віру. Він отже сам у своїй особі пам'ятка глибоко зворушливої події в історії нашої Церкви і Холмщини, пам'ятка мучеництва тої землі за нашу релігійну єдність зі св. Римським Престолом. Середню школу скінчив з відзначенням в заведенні Єзуїтів в Хирові. Відтоді датується його замишування до класичних наук, зокрема до геленістики... Дитиною відірваний від рідного пня і вихований між чужими, про себе знав лиш тільки, що чув колись від родичів своїх. В пізнішій життєвій натицалі йому на те саме дрібничка залишена серед документів. Була се посвідка хресту св., якого уділив йому був перед виходом один з могіканів унії, о. Порфірій Діаковський, останній гр.-кат. парох Головна (п. Володава). Ось той психічний підклад, який справив, що о. Журкевич зробився білим круком серед т. зв. польського духовенства: він читав українську літературу, цікавився життям України, знав його наскрізь і тепер вернув до обряду предків. Як пробощ Монастиря зєднав собі велику любов у своїй парохії, яку опустив зі слезою в середу, дня 21 березня с. р. Звідти через Ярослав і Радимно підводою поїхав до Жовкви, забираючи з собою свою бібліотеку. Желавмо Впр. Отцю М. Журкевичеві зі щирою серцем якнайбільших успіхів в дальшій праці.

Еспанський соціаліст вернув до Церкви. Др. Канада, професор медичного відділу університету в Севілі се відомий еспанський соціалістичний діяч. В часі недавнього університетського торжества він заявив прилюдно, що вертає до християнства і Церкви. „В нинішній Еспанії — говорив — нема волі для добра, а зате зло може розвиватися цілком вільно. Вратувати Еспанію може тільки віра в Бога“. В дальшій частині своєї промови проф. Канада розповів як після докладної застанови прийшов до пересвідчення, що найважливішим обов'язком всіх родичів є тепер католицьке виховання дітей. Бо католицька віра се єдина дорога, котрою Еспанія може вийти з нинішнього хаосу. (КАП).

На італійські місці в Китаю ухвалило правительство Італії 5 міл. лір.

В справі жіночого з'їзду

Генер. Інститут Католическої Акції вислав до Голови. Відділу Т-ва „Союз Українок“ слідує писмо:

69/34.

28/3. 1934 р.

До
Хвального Головного Відділу Товариства „Союз Українок“ у Львові.

Генеральний Інститут Католицескої Акції вважає за доцільне донести Хвальному Головному Відділові „Союзу Українок“, що після заяви Головного Відділу „Союзу Українок“ оголошеної в тижневику „Мета“ з дня 4-го березня 1934 р., що „в теперішньому Відділі засідають одиниці, яким ідеї Христа і релігійні почування є не менше дорогі...“, Президент Генерального Інституту Католицескої Акції звернувся до Голови Ділового Комітету Конгресу з проханням прийняти три постулати християнсько-католицького жіноцтва, а саме: 1) згадати у відозві до Жіноцтва світу Творця всесенної, 2) дати змогу католицьким жінкам виголосити два реферати, а саме — „Релігія і жінка“ і „Значіння євгеніки для народного здоров'я“, та 3) брати діяльну участь в головних комісіях конгресу. — Коли переговори в тих справах добилися до кінця, маємо честь донести, що остаточна відповідь лише в частині вдоволила Генеральний Інститут Католицескої Акції, який не може признати слушності засади голошеній Головою Союзу Українок, що завданням Союзу Українок є зберігати повний індивідуалізм у справах релігійних. Така теза се перший крок до повільної й цілковитої анархії суспільності, яка не шукає анемічних та руйнівних кличів індивідуалізму, а сильної конструктивної Ідеї, спертій на християнській любові. — Та мимо сих розходжень Генер. Інститут не хоче використати сеї нагоди, не бажаючи перебивати концентрації сил Союзу Українок пожаданої перед Конгресом, щоби не зупиняти доведення до кінця започаткованого діла. Не сумніваємося, що Пані Члени Відділу і Товариства, як досі се робили, так і на майбутнє стоятимуть на сторожі принципів Христа, яких суть се найбільша запорука світлого розвитку Союзу Українок, чого з цілим народом і ми Союзові Українок бажаємо.

Просимо прийняти вислови повної пошани, з Християнським Привітом.

ЗА ГЕНЕР. ІНСТИТУТ КАТ. АКЦІЇ

Др. М. Дзєрович — Президент.

Роман Гайдук — Директор.

Князь торговцем вина

В віденському суді вписано до реєстру фірму, котрої власником є князь Ернст Віндшгрец, внук графині Льоніай, б. Габсбургської архикнягині Стефанії. Аристократичний торговець вина буде продавати передовсім вина з винницької своєї габуни. Крім того новий утилізований гандляр вина має також крамницю мішаних товарів в Перхтольдсдорфі.

Супроти упадку вартости долара мусимо перемінити передплату „Нової Зорі“ для заграниці на золоті. З огляду на висшу оплату почти заграничних висилок „Нова Зоря“ для заграниці від 1 травня с. р. [мая] коштує 36 зол. Веіх Вп. Післяплатників просимо вирівняти залежність, бо коли не вирівняють до 1.VI. б. р., то перерахуємо їм довг після нового висшого курсу. АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ“.

Нові видання

о. М. Каровець ЧСВВ. Велика Реформа Чина Св. Василя В. 1882 р. Частина перша. Видавництво ЧСВВ у Жовкві. Книжка CLXVIII. Друкарня ОО. Василян у Жовкві. Ст. 225+8 нпр. — Частина друга: Ст. 202+2 нпр. Ціна обох томів 5:50 зл. без пересилки.

Таким чином маємо вже два томи дуже цінної праці Впр. о. М. Карівця. Рецензію на одну часть тої праці помістили ми у великоднім числі м. р. Тоді подали ми також сім причин, ізаа котрих уважаємо ту працю надзвичайно цінною. Веі ті причини відносяться також до сеї частини праці, котра вийшла сего року, отже повторяти їх не будемо. Зазначимо тільки, що Автор помістив

МИЛА ДО ПРАННЯ ЦЕРКОВНІ СВИЧКИ ГОСПОДАРСЬКЕ ПРИЛАДДЯ

сим разом в додатку дуже цікаві голоси преси своєї і чужої з оцінками передтим виданого тому. Нпр. Kwartalnik Historyczny в томі 50 м. ін. пише: „Wymieniona praca o. Makarego Karowca, bardzo pilnego i pracowitego dziejopisarza-bazylijanina, otwiera zupełnie nowy okres w studiach nad historią Kościoła gr. katolickiego... W pracy swej o. Karowec nie ogranicza się do oświeślenia samej reformy, ale przedewszystkiem dość wyrzucie kreśli ogólne tło, na którym została przeprowadzona ta reforma, wyjaśnia ogólny stan ówczesny zakonu bazylijskiego i całego kościoła unickiego, charakteryzuje różne kierunki społeczeństwa ruskiego b. Galicji, jego ideologię kościelną i t. d... Ze względu na sumienne wykorzystanie źródeł i zupełny brak prac o reformie bazylijskiej, pracę tę należy uznać za bardzo cenną zdobycz nauki historyczno-kościelnej. — Приміємо нам подати до відома нашим читачам, що Впр. о. Каровець одержав за ту працю писемне припознання від самого Св. Отця Пія XI. Воно буде напечатане в додатках до третього тому тої праці, котрий вже складають в Жовкві. Той том появиться правдоподібно з кінцем сего року. Желаето Впр. Авторови, нашому довголітньому співробітнику, якнайбільше сил і здоров'я для викінчення не тільки сеї цінної праці, але й написання інших.

Postacie Świętych. 1. Św. Józef. 2. Św. Jan Chrzciciel. 3. Św. Helena. 4. Św. Błażej. 5. Św. Marcin. 6. Św. Augustyn. 7. Św. Benedykt. 8. Św. Idzi. 9. Św. Stanisław. 10. Św. Bernard. 11. Św. Jadwiga. 12. Św. Jacek. 13. Bl. Kinga. 14. Św. Ludwik. 15. Bl. Bronisława. 16. Bl. Jolenta. 17. Św. Katarzyna. 18. Św. Jan Kanty. 19. Św. Kazimierz. 20. Św. Stanisław Kostka. 21. Św. Teresa. 22. Św. Karol Boromeusz. 23. Św. Jan od Krzyża. 24. Św. Jan Vianney. 25. Św. Teresa od Dzieciątka Jezus. 26. Św. Wojciech. 27. Św. Antoni Padewski. — Nakładem księgarni Św. Wojciecha. Poznań — Warszawa — Wilno — Lublin. Сі книжочки по 28—32 ст., кишонкового формату, мають на окладинці подоби кожного святого в кольорових красках. Видані естетично. Ціна не подана. Очевидно буде вона невеличка. Спосіб писання майже всіх тих брошур надзвичайно цікавий і може послужити як взірць до творення такої літератури.

ВАШЕ ОЧКО

Львів, Галицька ч. 1. ріг Ринку

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПЕРЕНЕСЕННЯ СТОЛИЦІ Світської України з Харкова до Києва стало можливе тільки завдяки поправі взаємин між Польщею й СССР. Се вислів довіри СССР для польської політики миру. Так інформували з совітських жерел кореспондента півурядової „Газети Польської“ п. Отмара.

НА ВЕЛ. УКРАЇНІ большевики переводять тепер „чистку“ в Наркомземі. Досі „вичистили“ м. і. голову земельної комісії Одинцова і заступника наркома земельних справ Пахомова. Їм закидають „неповоротність і недбайливість в підготовуванні сівної весняної кампанії“.

ВЗАЄМИНИ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ і Чехословацькою дальше напружені.

В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ АРМІЇ відкрили велику комуністичну шпіонажу. Ув'язнено 200 осіб.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА затрівожена французько-англійськими розмовами в справі розброєння. Вона пише, що в тій справі дійшло вже до порозуміння між Англією й Францією і то коштом Німеччини.

ФІЛІПІНИ на підставі закона ухваленого американським парламентом стають незалежною республікою (ПАТ).

НОВИНКИ

Веселих Свят бажаємо всім нашим П.Т. передплатникам, прихильникам і противникам.

ТОАЛЕТОВІ МИЛА КВІТОВА ВОДА НА ВАГУ КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ

Слідуюче число „Нової Зорі“ вийде зараз по наших святах з датою 15 с. м.

Не вільно стріляти на Великдень зі зброї пальної і мотодів. До 17. с. м. не вільно продавати ніяких вибухових матеріалів під загрозою кари 500 зол. або 14 днів в'язниці або обох тих кар разом. За малолітніх дітей відповідають їх батьки й опікуни.

Латинський Великдень у Львові був сего року дуже неспокійний. В бійках по шинках ранено 17 осіб. Погода в великодню суботу і зараз по святах була гарна і соняшна; на самі свята було хмарно і холодно як в зимі.

Проф. Іван Горбачевський обходить сего року своє 80-ліття. В Празі повстав Організаційний Комітет під проводом професора С. Дністрянського, який підготував ювілейне свято.

На „Рідну Школу“ заколядували в Городенщині 1.491.60 зол.

..... отже: лише тунки
„Кріна Ліда“ 150 за 35 сот.

Богословське Товариство у Львові в першій десятилітній своєї існування (1923—1933). Опрацювали о. др. Лев Глинка — др. Константин Чехович. De Ucrainorum Societatis Scientifica-Theologicae. Leopoli primo decennio peracto (1923 — 1933). Auctoribus Dr. Leone Hlynka — Dr. Constantino Cechovyc. Львів 1934 Leopoli. Накладом Товариства. Sumptibus Societatis.

Павло Аллерд. Святий Василій Великий. Переклад з французького. Видавництво ЧСВВ у Жовкві, книжка CLXII. 1933. Стр. 186+2 нпр. 8^о. Ціна?

Гатіографія в українській мові тепер дуже вбога, бідніша ніж була колись. Тому радимо кождий більший життєпис якогонебудь Святого. Тим радніше слід повитати отсей життєпис св. Василя, бо він і актуальний для нас від інших і особа о. Аллерда широко відома з різних його праць з ділянки найдавнішої історії Церкви. Автор поділив цей життєпис на три часті: 1) Св. Василій перед єпископатом (лучше булоб „перед прийняттям єпископства“). 2) Єпископат св. Василя. 3) Св. Василій як проповідник і письменник. Передовсім цікавий для нас шостий уступ, про зносини св. Василя з Заходом. Автор придержується найбільше хронологічного порядку, вміло використовує праці своїх попередників, кождо важливу гадку спирає на джерела. На жаль рівночасно з тими добрим прикметами старається надто сконденсувати обемистий матеріал і се одно робить цей життєпис за трудним для простолюддя. Образ великої постаті св. Василя начеркнений надто короткими й ядерними словами. Мова і стиль перекладу мало поправні; звернувши іще увагу на те, що назвище автора читається Аллер, а не Аллерд. Твір вповні заслугоє на те, щоб його поручити; напевно кождий читач з інтелігенції матиме велику користь, прочитавши життєпис великого святого й чоловіка. — Ір. Н.

В ніякім культурнім народі нема такої культурної родини, яка бодай раз в рік не купилаби книжки в своїй рідній мові.

ЧОМУ БОЛЬШЕВИКИ ВИГОЛОДЖУЮТЬ УКРАЇНЦІВ? На се питання відповідає Англієць В. Гвайтінг в тижневику „Енсерз“. Він на підставі особистих спостережень на Україні пише: Світське правительство збирало збіжжа як военний припас для жовнів. Українські селяни не хочуть безумовно слухати совітського уряду. Тому супроти них вживається політики виголоджування хочби тому, щоби на випадок війни не треба було тримати війська на Україні. Крім того виголоджування українських селян має бути лекцією для фабричних робітників, щоби серед них легше перевести „засаду“: „Працюй або гинь!“

„УГОРСЬКА РУСЬ МУСИТЬ ПОВЕРНУТИ ДО МАДЯРЩИНИ“. Так сказав краківському „Часови“ один визначний мадярський політик. „Угорські Русини“, казав сей Мадяр, „позбавлені всякої національної свідомости і мають сильне державно-мадярське почуття.“ — Отже сей Мадяр не хоче бачити величезного зросту національної свідомости закарпатських Українців.

МІНІСТР БЕК заявив представникові агенції „Іскра“, що ніяких дипломатичних переговорів між Москвою і Польщею нема.

ДО УЖГОРОДУ на Закарпатті має прийти мін. Бенеш 25. травня бр. Там виголосить він промову, в котрій висловиться в справі автономії того краю. Промови виголосить Бенеш також в інших містах Закарпаття.

Виріб вин Г. С. Маковського в Польщі. Кувальський виріб вин Г. С. Маковського в Крушвині займає перше місце серед продуцентів місцевих вин, як щодо своєї якості так і щодо розмірів виробництва, що сягає 1 мільона літрів річно. Сей виріб вин заснували ще в 1902 р. на Україні. Його основник — Геріх Маковський, після скінчення Умановської Школи Садівництва і Хліборобства, скінчив на Криму Висші Курси виробу вин при Імператорським Никитським Саді, звідки і вині своє теоретичне і практичне знання виробу вин. Г. С. Маковський спеціалізувався в виробі олов'яних вин і в мадеризації сильних вин. В 1909 р. Г. С. Маковський виставив свої вина на сільсько-господарській виставі в Бендерах і з 86 фірм одержав найвищу нагороду — велику золоту медаль. В 1920 р. Г. С. переселився в Польщу, де в стариннім містечку Крушвині зорганізував виріб олов'яних вин. Вина виробляє він природним способом, рішучо без всяких примішок. Вони займають на ринку перше місце і на виставах одержують найвищі нагороди, сміло конкуруючи з заграничними винами, часто навіть перевищуючи їх своєю якістю. Крім виставових нагород Г. С. Маковський одержав 3 золоті медалі від правительства і 1 золоту медаль від Центр. Сільсько-Господарського Товариства.

Загальні Збори Кооперативи Український Театр у Львові відбулися 31. березня бр. Звіт подамо пізніше.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци, по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 злотих, матраци по 7 зл. 58—7—25

Станиславівці!! Нововідчинений склеп взуття Мирона ГІБИ, вул. Карпинського 7, при вході до Воевідства, поручає Нашому Громадянству добру й дешеву обуву.

Свій — до — свого!

82-1-2

Не забудьмо приготувити дар „на писанку“ РІДНІЙ ШКОЛІ.

КОЛИ ТВОЯ ДИТИНА МАЄ ПРАВИЛЬНО РОЗВИВАТИСЯ

то мусить правильно діставати **Ovomaltyn'u**. **Ovomaltyna** се одинока вітамінова відживка, має в собі всі вартісні відживчі субстанції, необхідні для розвитку тіла й утривалення кістної будови й мускулатури.

OVOMALTUNA

поручена лікарями, має знаменитий смак, тому діти споживають її дуже радо.

Лучше заощадити на чімсь іншим, а дитині дати необхідну для її здоров'я OVOMALTYN'Y.

Землетрус на Україні. В Києві, Житомирі та інших місцевостях України відчули сильні потрясення землі. Доми дрижали в своїх підвалинах.

Землетрус був на днях також в Румунії та Болгарії.

Большевики вивезли на Соловки Галичанина Осипа Гірянку, визначного артиста театру „Березіль“ в Харкові.

Поворот зими. В Закопанім впали сніги місцями на метр високо.

Гудульський Музей повстане в Рахові на Закарпатській Україні.

Українська народна школа повстала в Братиславі (Чехословаччина). Ходять до неї діти наших емігрантів.

Литовсько-українське Т-во Сдени і Пісні дало в Ковні виставу „Наташка-Полтавка“. Саля була виповнена публікою. Артистів Українців витали дуже щиро.

Американські Українці мають намір прислати більшу делегацію на Жіночий Конгрес до Станиславова. До прогульки можуть прилучитися й мужчини.

Католицька письменниця, норвежська конвертитка, Сигрида Ундсет призначила велику частину грошей з нагороди Нобля на підмоги ріжним католицьким установам в Норвегії. (КАП).

Китайська книжка про Україну, її історію й наші змагання останніх років вийшла в Харбіні.

Старинне місто Вінету, фортецю нормандських Вікінгів на острові Воллін при гирлі ріки Орди археологи відкопують саме тепер. Коло року 1100 се місто зруйнували Данці. Вже відкопали дома, збудовані з деревляних пнів та знаряддя зроблене з оленьчих рогів.

Громада Райхенау в Австрії, де помер Липинський, надала почесне громадянство архикнязеві Оттонові Габсбургів, котрий уродився в тій громаді.

Радіофонія в Ісландії розвивається зовсім не погано. На протязі 1933 р. прибуло майже 48% радіоабонентів в порівнанні до позиції замикаючої 1932 р. 1934 р. розпочато числом 8.300 радіослухачів. Більшість їх походить з південно-західної Ісландії.

В часі розбирання старої хати найшов селянин з Залізців на Волині два горшки наповнені російськими срібними монетами з часів Катерини II. Адміністраційна влада весь скарб сконфіскувала та передала до волинського музею в Луцьку.

Фабрика карт у Москві знов печатає старі карти з королями, дамами і т.д., бо грачі якось не могли привикнути до „агітаційних“ карт, на котрих замість королів були священики, замість дам монахині, розуміється, мальовані на сміх...

До сего числа „Нової Зорі“ заповіли ми ще статтю з приводу жіночого конгресу і звіт з останніх загальних зборів „Маслосоюза“. Однак ізза нестачі місця ті статті мусіли бути відложені до слідуєчого числа. В ній буде також стаття п. з. „Дух степу“ з приводу „літературних премій“, зорганізованих на нашу думку невідповідно і навіть шкідливо для розвитку нашої літератури.

Велика вистава відбудеться в Берліні між 21. IV. і 3. VI. бр. під моттом „Німецький нарід — німецька праця“. На виставі буде представлена коротка історія Німеччини, будуть відділи расовий і соціологічний та відділ будучности німецької нації. Друга частина вистави присвячена німецькому промислові. (УП).

Гумор. Жінка професора стоїть коло вікна і каже: Вже прийшла весна! — Російський професор: Я тепер занятий! Нехай почекає!

Просимо поширити думку, що хто не передплачує своєї преси або залягає з передплатою, той причиняється до ослаблення і руїни своєї нації та культури її.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ИНТЕЛІГЕНТНА ОСОБА з роком політехніки за скромним гонораром пошукує лекції, есентуально може зайнятися домою. Ласкаві оголошення під адресу: М. П. Тернопіль, Медова 20. 81—1—2

ЦЕРКОВНІ ЗОЛОЧЕННЯ і малювання іконостасів, престолів і стін, виконує найсолідніше і найдешевше, арт.-маляр Ілля Дедик, Самбір, Отверта 14. 88—1—1

КІНА

АДРІЯ: Втрачений експрес.
АТЛАНТИК: Ескімо.
КАСІНО: Король королів.
КОПЕРНИК: Я не ангел.
МАРУСЕНЬКА: Серце волоцюги і ревія.
МІРАЖ: Пісня над піснями.
МУЗА: Забавка.
ПАЛАС: Марш Ракочія.
СТИЛЕВЕ: Шибеник з Іспанії та ревія.
УТИХА: Чоловіки і жінки та ревія.

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ УСУВАЄ KOWALSKIN

АЛЕ КОНЧЕЗТИМ ФАБРИЧНИМ ЗНАКОМ: СЕРЦЕ У ПЕРСТЕНІ

ФABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A. KOWALSKI WARSZAWA

ЖЕРТВИ

Гр.-катол. Уряд парох. в Волощі, п. Лука к. Самбора ал. 438 для голодуючих Гуцулів (збірка в Церкві).

ОСТОРОГА!

Остерігаємо перед агентами якоїсь жидівської лірної дзвонів зі Станиславова, які волоцяться по селах та ярмарках і подаючи себе за наших відпоручників, напихають людям послідну тандиту. Ми як ніколи так і тепер не послугуємо агентами в тій надії, що хто забажає доброго товару, довідається про нас з українських часописів, а жидівського агента з його дзвонами відправити до найближчої божниці.

ЦЕРКОВНІ ДЗВОНИ

доставляють

ЛІЯРНІ ДЗВОНІВ БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
у Калуші й Перемишлі
НОВИНА!

Розбиті дзвони особливої вартости слоюємо під гарантією відзискання попередньої краски і сили тону; через те перетоплення дзвонів зайве. — 48—6—10

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

СПІЛКА АКЦІЙНА

ЛЬВІВ, ВУЛ. СЛОВАЦЬКОГО Ч. 14.

Телефон ч: 3-82, 52-92.

Конто в П.К.О. ч: 149.000.

Телеграфічна адреса:
ЗЕМЛЕБАНК — ЛЬВІВ.

Жировий рахунок у Банку Польським у Львові.
Акційний капітал зол. 5.000.000. Власна камениця.

ВИКОНУЄ всякі банкові чинности, ПЕРЕВОДИТЬ інкасо у всіх місцевостях в краю і на чужині.

КУПУЄ і ПРОДАЄ цінні папери, девізи, валюту по курсі дня на найкорисніших умовах.

ПОЛАГОДЖУЄ перекази за границю до всіх місцевостей світа.

ПРИЙМАЄ і ВИПЛАЧУЄ вклади в золотих в золоті і в доларах.

У всіх краях Європи й Америки власні кореспонденти.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної
і світської інтелігенції
українського народу
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Станіславський Єпископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184 + 2 + додаток
4. Ціна зол. 2-50 з пересилкою зол. 2-80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, вулиця Сташца 8, за попереднім надісланням грошей.

Бувший лікар Поліклініки у Берліні

Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прецизійна техніка дентистична.
71-1-20

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішій виконанню із власної виробні. **Коци, матері** по гуртових цінах. Висадка на провінцію до 24 годин. **ВАНК**, Марійська пл. 6.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католич. Організації:

Ч. 1. Основи соціології	3-—
Ч. 3. Спіритизм	2-—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0-80
Ч. 5. Я. А.: Секти й сектант	0-60
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніатський митроп. України-Руси	1-50
Ч. 7. Греко-католич. Церква (історія)	0-95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3-—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2-—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0-50
Ч. 12. о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0-60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк пропозицій про пресу (добров. даток)	0-80
Ч. 14. о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	0-80
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II	2-—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0-40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0-40
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1-80
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0-50
Ч. 20. о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2-—
Ч. 21. А. Кругельський: Тисячська Схизма на Лемківщині	1-—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0-25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0-40
Ч. 24. А. Ч.: Українська молодь Христові	0-60
Ч. 25. о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0-30

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католич. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3-00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питанні літург. мови	0-20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1-50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1-00
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2-00
О. Назарук: Роксолія (повість)	12-00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0-50
Проф. А. Коплер: Релігія й політика	1-80
С. Томашівський: Історик, політик, публіцист	1-00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0-80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1-30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1-00
Гадяцький Договір	0-60

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по впаценні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ . . . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числить я подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

Адв. Др. А. Е. ХИМЯК

відкрив в ЖОВКВІ

адвокатську канцелярію при вулиці
МІЦКЕВИЧА 3 („Колейовий“), в домі
74 п. рад. Фіша. 1-2

Спеціаліст в хворобах серця

Др. С. ГЛЯЗЕРМАН

б. лікар серцевої стації й відділу проф.
Ноордена в Відні, ординує від 3—4 У ЛЬВОВІ,
ВУЛ. СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15-03.

ПАСТА

до взуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасты

Адреса: Львів, Кордецького 1.
12-х Телефон 60-04

ОДИНОКА
СВОЄРІДНА
НАЙЛІПША

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА
СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР

бувний довголітний
лікар асистент
дерматолог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з вулиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68

Сепараткові ждальні

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛЬ
І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ

МАКС ГЛЯЗЕРМАН

Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03

Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

ПОРОШОК
з „КОГУТИКОМ“
MIGRENO-NERVOSIN
УСУВАЄ
НАЙБІЛЬШЕ ВПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ.

**МІГРЕНУ, НЕВРАЛЬГІЮ,
БІЛЬ ЗУБІВ,
ГРИПУ, ПРОСТУДУ,
БОЛИ: АРТРЕТИЧНІ,
СУСТАВІВ, КОСТИЙ і інн.**

**КОМУ ПРИКРО ПРИЙМАТИ ПОРОШОК
ХАЙ ЖАДАЄ КОГУТИКІВ
У ВИДІ ТАБЛЕТОК.**

**ЖАДАЙТЕ ОРИГІНАЛЬНИХ
ПОРОШКІВ з „КОГУТИКОМ“**

КОЛИ РОДИНА ЗА СВЯЧЕНЕ СЯДЕ
І МАЄ БУТИ ВЕСЕЛА Й ЩАСЛИВА,
КОНЕЧНЕ ДЛЯ ЦЬОГО, ЩОБИ НА ВЕЛИКДЕНЬ
НЕ БРАКЛО В ХАТИНІ ЩЕ ЛЬВІВСЬКОГО ПИВА.

85-1-1

Веселі та здорові свята

забезпечить Вам відомої якості

НАБІЛ І БИТА ПТИЦЯ

МАСЛО СОЮЗУ

яку купити можна: Костюшки 1а, або яку доставлять Вам до дому без доплати
на замовлення в котрійнебудь крамниці М. С. або телефонічно (тел. 39-66).

Найлучші РАДІОАПАРАТИ

порукає

Робітня

ЯНА ГІРШІНГА

ЕКРАВОХ

Львів, ул. Ліндого ч. 10.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Контра П. ІІІ, К. пр. 405.867

Св. Отець про гітлеризм

„Морнінг Пост” доносить з Риму: Папа прийняв делегацію німецьких студентів католиків. У промові до них сказав, що вісти з Німеччини дуже непотішачі і є всякі підстави побоюватися за долю Церкви і християнства в тім краю. Німецьке правительство не додержує конкордату. Католиків переслідують далі. Тимчасом колиб там упала католическа Церква, то остане поганство, значить — не буде нічого. Радісне те, що є молоді Нім-

ці готові пострадати за Христа. Нема нічого благороднішого від ролі мученика. — Агенція Гаваса підтверджує вістку про промову св. Вітця до німецьких студентів і додає: Св. Отець зазначив, що організація католическої молоді в Німеччині проявила героїзм, який пригадує часи мучеників. Промову закінчив так: „Нехай молодь знає, що Папа буде боронити правду всякою ціною, бо він обороняє віру і сумління”. Св. Отець говорив по німецьки.

Маси вірних в церквах Москви

З Москви доносять: Мимо острих кар, якими совітська влада загрожала за участь у богослужіннях на Великдень, в церквах Москви появилися великі маси вірних. Новиною сего року було те, що в церквах появилися також значні групи

молоді з Москви й околиці, що свідчить про заломання впливу безбожної пропаганди. Робітники також масово молилися нічю в церквах, але до роботи рано на Великдень пішли, бо боялися стратити роботу. Подібно було в цілїм СССР.

Велика подія в Німеччині

600 пасторів зголосило свій перехід на католицизм.

З Риму доносять: 600 протестантських пасторів з Німеччини йдучи за прикладом князя Леопольда Пруського, звернулося до Папи з адресою, в котрій висказують бажання перейти на лоно ка-

тол. Церкви. — Таким чином події в Німеччині, котрі виглядають як дуже тяжкі для католицизму, готові викликати масове навернення Німців протестантів на католицизм.

Що говорять „старі дурні”

Що каже найстарший Японець

Агенція Гаваса доносить: Генерал Гаяші відвідав найстаршого державного мужа Японії, 90-літнього князя Сайонджі й виложив йому погляди армії на міжнародні труднощі, котрі можна предвидіти, що наступлять в рр. 1935 або 1936 як

також нинішні завдання внутрішньої політики Японії. Що сказав Сайонджі, преса не подає. (А наша пайдократія далеко молодших людей уважає вже за „старих дурнів” й ніякої поради від „дурнів” розуміється „не потребує”...).

Що каже найстарший дипломат Америки

В парижському клубі Американців 80-літній амер. дипломат Шерман, котрий довгі літа був на Далекім Сході, виголосив виклад про Японію. Він оцінює її могутність дуже високо, особливо від часу, коли Японія створила собі союзника Ман-

джурію. Японія на думку Шермана не шукає зачіпки з Америкою. Однак „взрив” на Далекім Сході наступить, його уникнути не дасться. Проти кого той взрив буде звернений, „старий дурень” не сказав. Та сего легко догадатися.

Що передсказує англійський журналіст

„Дейли Експрес” оповістив отсе предсказання свого кореспондента з Далекого Сходу, Гріндола: „До року Японія

буде вже в війні з совітською Росією або на передодні війни”. Тоді настала пора увільнитися від „райської” влади.

Безбожна азбука

Новий протирелігійний помисл товаришів.

В народних школах по всій Большевії буде незабаром заведений новий буквар, якого ще ніде не було: до кожної букви будуть дібрані безбожні заклички і безбожні образки. Напр. при букві „Б” буде такий заклик: „Бросьте, братцы, богов бояться!” (Перестаньте, братчики, боятися

богів). А образки будуть пр. такі: Червоний трактор суне і валить по дорозі церкву, дзвіницю і кулаків (заможніших господарів)... Та прийде час, коли їх власна безбожна пропаганда повалить їх — і то страшно повалить. Чим пізніше се станеться, тим страшніший буде їх упадок.

Австрію заливає гітлеризм

„Манчестер Гардіан” приніс допис свого віденського кореспондента такого змісту: Сили гітлерівців-расистів ростуть в Австрії з кожним днем. Австрійські гітлерівці одержують з Німеччини такі суб-

сидії, що можуть помагати безробітним. Отже до них масово горнуть люди. Навіть більшість урядників і поліції вже в таборі гітлерівців. Немалий успіх мають вони і в армії.

Міжнародний зїзд жінок у Стокгольмі

В липні с. р. відбудеться в Стокгольмі великий міжнародний зїзд жіночої організації „Womens Christian Temperance Union”. Се одна з найбільших організацій, які взагалі існують на світі. Зпоза Європи прибудуть численні делегації жі-

нок з Африки, Нової Зеландії, з Австралії й ін. Делегація Американок буде така велика, що прийде мабуть спеціальним кораблем. Зїзд буде радити в шведській парламенті. Туди повинні поїхати й представниці нашого жіноцтва.

БРАТИ ВІДСОТКИ

від своїх капіталів НЕ ЗАЛІЧ, але будете їх мати тоді, коли свої ощадності складатимете в Кооперативнім Банку

„ДНІСТЕР”

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Свічка що горить

на обидвох кінцях рівночасно.

З приводу недалекого жіночого конгресу.*)

Коли автор сих стрічок як 18-літній студент вперше приїхав до Відня на університет літ тому поверх 30, винайняв собі помешкання в робітничій ділянці. Там можна було тоді одержати т. зв. кабінет з одним вікном за 7 зл. місячно. І тоді перши раз у своїм життї побачив як ранками й вечерами йшли до фабрик і з фабрик безконечні ряди жінок. За кожним разом робило се на нього потрясаюче вражіння, але він довго не міг зрозуміти, чому: бо навіть ще більші маси жінок, котрі в тім самім місті йшли до церков або виходили з церков, не робили такого потрясаючого вражіння, хоч і тут і там переважали ті самі жінки. Богато літ минуло, заки він докладно здав собі справу з півсвідомих а то й зовсім темних причин того потрясаючого вражіння, яке викликає масовий наплив робітничих жінок до фабрик на роботу... Кожда одиниця, що живе серед якоїсь суспільности, звязана з нею і її справами невидними вузлами і ниточками не тільки інтересів і думок, але також серцем і відчуженням та про-чуванням.

Щойно по десятках літ зрозумів я несвідомі колись для мене причини мого внутрішнього занепокоєння на вид безконечних рядів жінок, що спішили до фабрик або втомлені вертали з них.

Та йдім по порядку, а ті причини самі виростуть перед думкою читача, коли відкриється перед ним їх корінь.

Поява машини, котра масово викинула жінок з їх домів до праці поза домом, се найбільша господарська революція, яку взагалі знає людство. А всяка революція, як взагалі всякий ненормальний стан, потрясає. А щож доперва тоді, коли се революція дуже велика і дуже вагітна в тяжкі наслідки!

Жінка працювала „фахово” поза домом вже давно передтим, але се до того часу, коли зявилися машини, не була поява масова. Яку великанську скількість товарів продукується машинами і з якою скорістю росте машинова продукція, нехай про се посвідчить кілька цифр. І так в останнім році перед війною (1913) вартість світової продукції, виконаної машинами, виносила 13 мільярдів і 500 мільйонів німецьких марок а в році 1925 вже 22 мільярди! З того на Німеччину в 1913 р. припадала 1/5 часть а в р. 1925 лиш 1/8 (та від того року участь Німеччини в машиновій продукції знов процентово зросла). Цікаво, що Злучені Держави Північної Америки в році 1913 продукували якраз половину всіх товарів випродукованих машинами, а в р. 1925 значно поверх половини. Ще цікавіше те, що продукційна здібність машинового промислу була в р. 1925 на 46.5% більша ніж в р. 1913. Річ

*) Г. л. „Н. Зоря”, ч. ч. 21 і 22.

ясна, що та величезна машинова продукція потребує до своєї обслуги великої маси людей. Лише при будові самих машин затруднювано в Злучених Державах Північної Америки в р. 1913 році 620.000 робітників (а в р. 1925 ізза кризи 582.000), в Німеччині 460.000 (і 452.000), в Англії 330.000 (і 500.000), в Росії 130.000 (і 98.000) і т. д.

При тій дуже поучаюча річ се, що вартість річей випродукованих одним робітником в Америці виносилася на рік 21.790 марок, а в Німеччині лише 6.400 марок! Се не значить, що німецька робітничка кляса продукує менше або гірше, тільки значить, що в Америці був тоді робітник значно дорожчий ніж в Німеччині і тому в Америці оплачувалося продуцентам уживати більше машин при меншій розмірності кількості робітників. А річ ясна, що машина продукує скорше і більше, отже при розрахунку вартості продукції на голову робітника припадає далеко більша цифра там, де вживають більше машин.¹⁾

Чим бідніша в капітал країна, тим менше в ній машин, тим менша в ній заробітна платня. В кожній країні жінкам платять менше ніж мужчинам, з виїмком деяких фахів і з виїмком державних установах.

Висше наведених кілька цифр і фактичних стверджень треба було подати тому, бо вони бодай трохи відкривають заклону над дуже замотаним узлом жіночого руху в різних його областях і взаємовідносинах у звязку з машиною, властивою матерію того модерного руху. І так тих кілька цифр вказує 1) на могутність розвитку машинової продукції, 2) на те, що під тим оглядом Америка вже давно перевищила Європу, 3) на те, що жіночий рух, викликаний машиною, в нашій країні ще дуже слабенький, хоч вже дає себе відчувати, 4) на те, що мірила розкладу сім'ї як підстави суспільності треба шукати передовсім там, де розмірно найбільше жінок викинено на брук машинами.

Попищення машин рішило про долю великих мас жіноцтва з простого народа, та се рівночасно мало вплив і на жінок з інтелігентних родів і взагалі з висших верств. Річ в тім, що коли проста робітниця заробляючи в фабриці на своє життя стала особисто розмірно незалежна, то се не могло довго остати без впливу й на дівчат і на жінок з бідніших слоїв інтелігенції. Вони також зачали шукати платного заняття в усяких конторах і канцеляріях тим більше, чим дорожча ставала домашня прислуга. А домашня служба в більших містах, де були фабрики і лекша можливість зарібку, ставала значно дорожча. І в інтелігентних домах, де працював тільки оден мужчина, ставало все тяжче удержати дім і наймати службу з того, що він заробив. Таким чином виїшли з домів на зарібки також інтелігентні жінки і дівчата. Виїшли і — привикли здобувати собі самі на удержання, мати свій власний зароблений гріш, не бути нікому тягарем, не ждати на те, щоб доконче виїти заміж. А рівночасно з тим зросли вимоги дому, бо було в нім більше гроша тому, що більше членів родини заробляло. Колиж людина раз привикне до висших вимог, то відвикнути їй від того дуже тяжко. Отже молоді дівчата навіть виїшовши заміж вже не могли привикнути до менших доходів своїх чоловіків і самі старалися побільшити їх, навіть ставши матерями. Таким чином сучасна жінка мов те зерно пшениці що попало між два млинські камені зачала стирати свої сили в двох напрямках рівночасно: як робітниця, котра має і хоче принести до свого дому якийсь гріш і як мати та господиня дому, котра почувається до обов'язку виховувати дітей і вести дім. І так модерна жінка по словам славної німецької діячки Гнавк-Кіне стала подібна до тої свічки, що горить на обох кінцях рівночасно.²⁾

Якже вирішити се трудне питання? Придивімся, як його вирішують самі жінки, бо то передовсім їх справа, хоч вона дуже обходить також мужчин. Отже німецька діячка Марія Шлітер-Гермкес пише в тій справі таке:

„Менше оправдання має сьогодні ніж коли-небудь жіночий паразит (галапас, п'явка) або півпаразит. Жінка, котра своє життя виповняє спортом, фліртом, прикрашуванням себе, бріджом і танцем, викликувала данише може тільки милосердя над собою, а тепер така заслугує на погорду. Трутив, котрі дають себе удержувати перетяженим працею мужам, в християнських кругах щораз більше товарисько кладуть поза скобки. Треба позбутися погляду, що з подружжям і дитиною жінка вже має роботу, котрої для неї досить. Добре ведений дім тільки тоді вимагає всієї сили жінки, коли господарське положення тяжке або при великій кількості дітей. Се вже мусить бути самозрозуміле, що жінка котра не заробляє і не виконує ніякого звання, повинна надмір своїй сили присвятити своїй власній дашій — не дилетантській — освіті або річевій праці в області мистецтва, ремесла, соціальної або харитативній.“³⁾

Твердо, по німецьки річево поставлена тут справа заняття жінки. І, додаймо від себе, розумно також під моральним оглядом, бо дійсно занята жінка буде й моральна. Та з другої знов сторони не кожда жінка і навіть не кожда порода жінок має однакову силу, що також треба брати під увагу. Одна жінка втомиться вже зваривши обід, а друга й обід зварить і дітей обійде і книжку прочитає і навіть виклад дасть і буде здорова та вдоволенна. Се річі індивідуальні. Тому при женячках так дуже вказано уважати на здоров'я будучої жінки, зрештою не менше як жінка повинна уважати на здоров'я будучого мужа. Рішає також вік жінки, як зрештою й мужчини про здібність до більшої праці. І треба вважати, щоб у вимогах надмірної праці не побачити себе в ролі тої донечки ренегатки, до котрої в часі коли вона потурчилась, попала в неволю її рідна мати. І, як співає наша народна пісня, донечка не пізнавши її, завдала своїй мамі нараз аж три роботи:

Оченьками стадо пасти,
Рученьками кужіль прости,
Ноженками колосати...

Та правду сказавши ті три роботи можна разом виконувати, хоч і не дуже вигідно. А то буває, що від жінки вимагають робіт, яких рівночасно взагалі не можна виконувати. І тоді власне жінка спалоється так як та свічка, котру запалили з обидвох кінців нараз, а з нею спалоється так скоро й енергія її потімства, її раси. Спалоється безцінно і без пожитку, не оставивши по собі нічого замітного. І таке буває з цілими народами: „однаково — чи жив, чи загинув.“

І якраз се трагічне „спалювання“ жінки, — котре відбувається не тільки в Індії на формальнім кострі, але ще в більшій мірі в європейських краях, де жінка часто паде під надмірним тягарем материнства і фізичної праці поза домом рівночасно веденої, — робить потрясаюче вражіння навіть на молодь, яка ще не вміє глибше думати, тільки відчуває небезпеку, що загрожує людству і його культурі.

Про завдання і проблеми, які самі собою випливають з такого фактичного стану річей, поговоримо в дальших статтях.

А. Ч.

Фехельде (Бравіншвайг), 2. I. 1850, в протестантській родині, вихована на учительку, довгий час була в Англії та Франції. В 38 р. життя виїшла заміж за лікаря нервових недуг Гнавка, з котрим розійшлася вже по 4 місяцях. Тяжко тим потрясена занялася студіями соціології під проводом славного проф. Шмолера й організаванням жінок. В тій цілі була навіть простою фабричною робітницею. В 50-м році життя направилася на католицьку віру й об'явля провід катол. жіночого руху. Померла 12. IV. 1917 в Блякенбургу. Остала по собі велику кількість добрих і з теперішнім пераментом писаних творів. Головний її твір: „Німецька жінка на передомі століть.“

³⁾ Гл. Dr. Maria Schlüter-Hermkes: „Нова родина через нову жінку.“

Святі були аж до здивування отверті з визнанням своїх блудів. Ми повинні зробити прислугу правді, вона має право домагатися того від нас. Отже ми повинні йти з духом Церкви і наслідувати святих. (Вайс, Філософія досконалости).

Зїзд Великого Лугу

5) Др. Р. Дашкевич скінчив так: Та ми всім оголошуємо чесно, що в ніякі факерверки не бавимось і на ідеї ненависти до Польщі і Поляків України не будемо. Ненависть більше може пошкодити нам ніж Полякам. До чого вже дійшло в таборі націоналістів, показав самбірський процес. Ми не виступаємо проти всієї нашої студентської молоді. Навпаки, як хоч, нехай приходить учитися, як „позір“ виглядає. Та годі допустити до того браку дисципліни, через котрий ми вже раз за нашої пам'яті утратили свою державу. Головно розвалила її агітація, якій ми не мали що протиставити. Отже бодай відтепер ніякій агітації не піддаємось! Виконувати накази Головної Старшини — ось наше завдання. Тепер маємо великі і давнічкі труднощі. Щодо Лугів, котрі ще не піддалися Головній Старшині нашої, то буде їх коло 200, але більшість їх не живе.

Д-р Дашкевич скінчив свій реферат о год. 10 мин. 55. По нім промовляв п. Федорчак: Наші цифри скромні, але вони дають образ нашої організації. Тут промовець відчитав статистичні дані про теперішній стан Лугової Організації.

В дні 20. III. 1934 маємо вже 219 Лугів на нових статутах. Се наш дорібок за понад 1 рік праці. Старих остало було поперх 200. Та їх життя було не довге. В 1932 р. було старих Лугів лише 163. В 1933 відізналося тільки 93. Праця в Лугах тепер тяжча ніж перед оснуванням Лугів на нових статутах. Коли з рідного багна піднялася заверуха проти Лугової Організації, кождому делегатові Лугової Централі „непримиримі“ націоналісти почали кидати колоди поперек дороги. Рік 1932 се рік, коли приспані рештки Лугової Організації збудилося Луговим святом і край збудилося новим статутом. Місяць грудень 1932 свідчить про се, як наш край чекав на відношу Лугів. За ½ місяця основано 56 Лугів. В січні 1933 р. на початку протилугової кампанії основано 31 Лугів, в лютім 13 Лугів, в марті (сам розгар протилугової кампанії) основано 5 Лугів, в квітні вже слідні вагання, основано 12 Лугів, в травні 16, в червні 22, в липні 8, в серпні 4, в вересні 7, в жовтні 3, в листопаді 0, в грудні 1. В січні 1934 повстали 3 Луги, в лютім 5, в березні 33 Лугів. Разом в 1932 р. основано 56 Лугів, в 1933 — 122, в 1934 р. до 20. III. — 41, отже тепер маємо всіх 219 Лугів.* Деякі Панове делегати може подумують: Мусіло там щось бути з тими статутами і в поступованні Централі таке, що свідоміші села не хотіли в себе основувати нових Лугів. Я на се відповів: Львівський повіт знає найліпше, бо в кожній хвилі може довідатися, що ми зробили і що робимо та чому саме так робимо і власне тому що знає, Лугова Організація в нім найліпше стоїть. Або копичинський повіт, сеж один з найсвідоміших повітів. І саме тому тамешні села самі дають почин до оснування Лугів. В тім повіті в однім році основано 23 Луги. Стан Лугової Організації там імпортантний.

Звіт з поїздок, курсів і конференцій за 1933 р. Від березня 1933 до Лугового Свята 2 липня 1933 р. відбуло з Централі 227 інструкторських поїздок. Організаційних поїздок було 54. Разом 281 поїздок. В 1933 р. улажено інструкторські курси. В мостиському повіті взяло в них участь 139 учасників з 9 Лугів, в Янчині на курсі було 96 людей, в Копичинцях було 177 учасників з 6 Лугів, в Надвірній 120 учасників з 6 Лугів, в калуському повіті 88 учасників з 7 Лугів. Курси відбуло також в повітах Журавенським, в Дрогобицьким і в Ясеневі (Броди). Конференції улажено 9. На них познайомлено громадянство з завданнями Лугової Організації. Цифри скромні, але коли взяти під увагу обставини, серед яких працюємо, то вони свідчать про наугу праці.

(Далі буде)

^{*)} В дні 11. б. м. „Луг“ мав вже 244 Лугів, в тім 1 новий повітовий.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ

¹⁾ Повисші цифри взяті з праці катол. ученого Paulheinz Dietricha, котрий взяв їх з меморіалу про світовий машиновий промисл, виготовленого організацією „Verein deutscher Maschinenbau-Anstalten“ в р. 1926.

²⁾ Елісавета Кіне (Kühne), уроджена в м.

Осип Назарук

По наших монастирях До Крехова!

Зміст: — Цінна бібліотека монастиря — Франко і Соловйов. — Росія, ex Росія, яким ти гарна і велика, а яка дивна і дурна! — Роздумування над долею Росії й України. — Лісом до печери Іова. — Вразіння повного спокою. — Опис пущи печери та її оточення. — Думки про суть чоловіка.

IV.

Виходячи з бібліотеки, взяв я собі на вечір до читання, розуміється за дозволом, книжку, котра випадком попала мені під руки. Отираю й дивлюся: „Історія и будущность теократии“ Володимира Соловйова, видана в Загребі 1887 р. Читаю:

„В 1887 р. сповнилося одинадцять років від того часу, коли східна православна Церква останній раз взяла участь в акті вселенського значіння, останній раз заявила свій католицький характер. Тисячу і сто літ тому назад був останній вселенський собор призначений на Сході. Після науки наших (православних — О. Н.) катехизмів і догматик собор се одинокий орган всецерковної думки й ділання. І так тисячу і сто літ вселенська церква як така не видавала свого голосу, не проголошувала своєї думки, не доконала ніякого діла, для кожного русского і православного, що дійсно вірить у вселенську Церкву як у живу цілість християнського людства і як у правдиву точку опори серед безбожних стихій сучасного світа, — для кожного такого чоловіка вказаний факт повинен представлятися в вишій степені прикрим („прискорбним“) і навіть зовсім незрозумілим. Прикрі се тому, що нема ніякої можливості проти ділаючих сил сучасності з успіхом спиратися на таку силу, котра давно перервала свою діяльність. Попередні ділання вселенської Церкви мали свої означені предмети, котрі сьогодні утратили життєве значіння: отже не з несторіанством і монотелітством приходиться мати діло сучасній людині. Незрозуміла та 11-вікова бездіяльність вселенської Церкви тому, що противорічить її прямому призначенню, для котрого вона оснoвана. Христос оснував свою Церкву для борби з „вратами адовими“... А колиж передтим існували такі універсальні засоби для поширення ложі і всякого зла як тепер?... Якже зрозуміти, що вселенська Церква продовжає відмовлятися від деякого спільного ділання?... Представники нашої духовної влади і богословської науки незгідні між собою — а деякі з них навіть самі з собою — що до того, чи можливе ще для нашої Церкви взагалі скликання вселенського собора... Коли той факт, що наша Церква так довго не проявляла ніякої вселенської діяльності, печальний і ненормальний, — то сумнів у самій можливості для неї колинебудь проявити вселенську діяльність рівнозначний (рівносильний) з сумнівом в самім існуванні нашої Церкви як вселенської. А при уважних оснуваннях для такого сумніву наше церковне становище, ізза якого для нас неможливе ніяке єдине й католицьке ділання, стає нестерпимим для кожного, хто зв'язує дійсний і живий змісл з тими словами нашого символу віри. Від якогоч часу і чому наша Церква утратила здібність до вселенського ділання?... Від того часу, коли наступив розділ церков східної і західної тай іменно через той розділ стало для нас неможливе всяке вселенське або всецерковне ділання. Воно неможливе для нас не на основі чужої думки, а на підставі нашого власного признання. Наше церковне положення фальшиве не тільки з точки погляду католиків і протестантів, але передовсім з нашої власної точки погляду... Отже нема що звертатися до других з докорами і вимогами. Другі ніяк не можуть бути винні в тім внутрішнім противоріччі, котре подавляє наше церковне життя; і не для других а для нас розділ церков мав такі надзвичайно важні (роковыя) наслідки. Отже наше перше завдання — усунути той розділ, повернути нарушену

єдність між нашою східною (греко-російською) і західною (римсько-католицькою) Церквами... То, що в тій справі писав І. С. Аксаков,^{*)} було для мене поучаюче в багатьох відношеннях. По перше я побачив до якої міри католицизм і всяке зближення з ним противне нашому національному почуванню, якого виразником по праву міг виступити той заслужений російський діяч (Аксаков). Внутрішня суть всіх його протиаргументів може бути прямо зведена до того твердження, що римське католицизм претить російському народному духови й почуванню. Справедливість того твердження краще всего доказана тим щирим негодуванням, котрим пишуть згадані статті (Аксакова). Ніяких приватних причин ворожнечі проти католицизму тут не могло бути: очевидно тут говорило загальне, історичне і національне почування й упередження... Зрештою я знайшов тут рішуче підтвердження тої моєї думки, що діло єдинення Церков для сеї Росії подвиг великої трудності, котрий вимагає внутрішнього самовідречення ще більше глибокого, ніж його треба було два віки тому назад для зближення Росії з мірською цивілізацією заходу, котра прецінь також і не без підстави „претила“ національному почуванню наших предків. І тодішня і теперішня наша нехоть (отвращеніє) до чужих стихій не тільки має значіння як факт, але та нехоть повинна навіть бути признана оправданою по крайній мірі в тім значінню, в яким оправдана нехоть хорого до гіркого ліку („въ томъ смыслѣ, въ какомъ справедливо отвращеніє больного къ горькому лѣкарству“)... Не для легких і простих діл сотворив Бог велику й могутню Росію. І хоч яке трудне діло єдинення Церков, то се не перешкоджає йому, стати нашим життєвим завданням і всемірно-історичним покликанням („призваніємъ“)... Ми віримо в національну вселенську ідею Росії, по віра без діл мертва. А діло живої віри повинно відповідати тій ідеї, в котру ми віримо, повинно бути такимже національно-вселенським як вона. Наше всемірне покликання не може зробитися само через себе, без нашого ділання, а ми не можемо ділати, коли не знаємо, що треба ділати, куда йти. Колиб наше покликання полягало на створенню чисто матеріальної цивілізації, тоді ще можна булоб полягати на самих інстинктах, на вирівнюючу боротьбу приватних сил й інтересів. Но коли розходиться о вселенську християнську культуру, то тут уже ніяким чином не можна обійтися без духовного, свобідно-розумного ділання, злученого з моральною відповідальністю і для поодиноких осіб і для всего народу. Єдинення Церков, вповні відповідаюче нашому ідеальному покликанию, разом з тим дає нам означений предмет ділання. Другого я не бачу. І так одно з двох: або привернення вселенської церковної єдності се правдиве діло й обов'язок нашого історичного життя, або ми повинні признатися, що мимо тисячлітнього віку Росії та мимо вікової праці її національної самосвідомості не вияснився ще сам предмет нашого спільного ділання, бо ми не можемо сказати, що нам властиво треба робити, куда йти, щоби здійснити самобутнє покликання Росії, її вселенську ідею, щоби показати в світі змісл і рацію („разумъ“) нашого історичного існування. Ясне поставлення тої ділеми таке: або єдинення церков, або неозначеність і блукання напосацки“...

Перечитав я ще раз і ще раз тих перших кілька сторін^{**)} — і ряд думок

^{*)} Гл. „Русь“ чч. 6 і 7 з 1884 р. і мою книжку „Национальный вопрос в России“.

^{**)} Ор. cit. Книга первая вступительная во все сочинение. Разборъ главныхъ предразсудковъ противъ теократическаго дѣла въ Россіи. Ст. 3—10.

приходить у тихій обителі нашого Чина, де ділає „чар сих дивних місць, заповнених думкою, молодого амбіцією і мріями про славу“ — Богу.

Якже се думки?

Передовсім думка повна подиву для того велиття російського духа, що говорить до свого народу з сих стрічок. Як взяти в пальці матерію зараз пізнати що до якості і тривкості її, таксамо і те досі таємниче єство, яке називаємо людською думкою. Залізна логіка і глибина відчувається в кождім реченню сего великого ума великої Росії, а сила його духового флюїду так і бе буквально з кождої стрічки. Так і чути, що се говорить не хто будь, але ум живий, бистрий, сильний і глибокий, ум, що почувається до відповідальності за життєве покликання, за весь історичний змісл життя одного з найбільших народів світа, котрий заняв половину Європи й половину Азії. Той ум Росії думає над тим й очевидно має підставу до такого думання: бо дуже смішний той, хто безпідставно думає, „що на ньому мільонів стан стоїть“, як казав Франко: а на ньому не може встояти навіть забезпечення його власного життя і його найближчих, тільки він сам стає злим тягарем... для своїх... А тут зараз пізнати, що маємо до діла з дійсно великим умом. Він не зриває зв'язків навіть з заблуканим і блукаючим духом народа свого, не махає рукою на нього, не знеохочує ні себе, ні других, тільки шукає виходу — для збірної праці, збірного зусилля.

Виходу? Який же се вихід?

Той саміський, який уже тому 300 літ назад знайшли наші, українські умі, наші Владики, що в 1596 р. ступили в Берестю на ясний шлях заходу, з очима зверненими на скалу Петрову. Се той сам шлях, по яким вже три віки йде наш Чин св. Василя Великого і західна галицька вітка українського народа. Се той благословенний шлях, що дає нашій збірній душі рацію її існування, бож не може бути рацією нашого існування тільки жити, добре їсти й умирати: таку „рацію“ існування мають тільки гриби, підпеньки, мохи і дерева, звірята й упавші на їх рівень людські одиниці.

Одна є лиш різниця між збірною душею Росії й України під тим оглядом, а саме та, що Росія в особі свого велиття думки щойно змагає до того шляху, яким значна часть українського народа йде вже від 300 літ. Але великий копін пороку зривається над нами і мало є хорунжих, котрі несуть прапори на тім великім шляху. А противні хвилі котяться бурунами й підмулюють той шлях і кидають колоди на нього, а так мало робітників, що держалиб той шлях у добрім стані.

Ізза недостачі працівників на тім добрім шляху, про який щойно мріють найлучші умі Росії, збиваються наші люди тут і там з того шляху і йдуть на безпутну блуканину. До праці на тім шляху треба на йлучшого вибору молоді. А в нас панують ще чи вже такі поняття, що лучаються навіть батьки, котрі так пишуть до Чина: „Давав я вже свого сина скрізь, навіть до ремесла, — і піде з нього ніщо не годні зробити. Може Ви зробити з нього монаха...“.

А Росія, гарна і велика, та дивна і дурна, що попала в страшний руки „товаришів“, не сходить з думки... Може тому, що разом з нею попала й Україна наша в їх „рай“, якого не бачив досі ні оден з народів, котрі знає історію...

V.

Весь час в суботу перепадав дощик. А в неділю рано випогодилося, немов на знак, що можна вибратися оглянути печеру основника сего монастиря, хоч я

бубби вибрався, оглядати її навіть в дощ.

По раннім тихім Богослуженні вибрався я в товаристві о. прокуратора Панчишина й інтелігентного братчика Курмана до скали, в котрій є печера Іоїла.

Дорога туди веде попри монастир переважно буковим лісом, трохи мішаним. Доріжка веде трохи під гору, суха, а друга вогка йде долом, ложисцем якогось потоку. Виходимо з темного ліса на якусь соняшну полянку — нашим очам представляється мальовничий вид: прямокутник білих, струнких беріз ярко відбиває від іншого ліса... Ще кілька кроків під гору — і видно вже в сірім буковим лісі сіру, високу скалу. То славний „камін" Іоїла, основника сего монастиря. Се висока, прямовисна скеля, навіть конклявна так, що під нею можна знайти охорону в часі дощу і бурі. Праворуч і ліворуч стежини, що провадять досить стрімко під гору, видно зеленим мохом покриті каміння, очевидно відривки тої великої скелі. Відколи ми вийшли з монастиря минуло яких 40 хвилин повільного ходу, нога за ногою, і ми стояли під самою скелею. До неї приложена висока міцна драбина. Лізу.

Я в печері. Обняло мене вражіння повного спокою. В печері можна свobodно рухатися й витягнути руки на весь ріст та на середині не дістати верха. Стоїть оден-одинокий „мебель": звичайний, простий не то стілець, не то коротка але широка лавка з грубих соснових дощок, скріплених трьома підковами, поставлений тут якоюсь побожною рукою. Сідаю і відпочиваю.

Відпочавши фізично й духово, беруся докладніше оглядати печеру. Вона природна. Міряю її. Має 14½ моїх стіп довжини і 12 стіп ширини (в найширшій місці). В ній є 14 сховків, природних, різної величини, тільки деякі з них штучно поширені. Є й зовсім штучно вирубана фрамуга, де колись могла стояти невеличка шафа або скринка. Є також щось в роді вирубаной приспи.

Коли сидіти в тій печері то видно з неї тільки верхи дерев. Приємно тут, далеко і високо від світа й людського гамору. Тут било те культурне жерело в мозку чоловіка, з котрого сьогодні маємо великий монастир. Так тут мило, що не хочеться виходити. Оден з моїх товаришів монахів, що вилізли сюди за мною, каже:

— „Відси основоположник нашого монастиря опускав мотузку і набожні люди привязували до нього харчі".

Посидівши в печері, зішли ми знов по драбині й вийшли на верх скали, де колись стояла церковця. Тепер ще видно невеличку платформу порослу травою, мохом і деревами. Вид відси прегарний: далека далека рівнина, що тягнеться аж до Петербурга. Зараз біля скелі — немов Швайцарія: ряд лісом покритих сугорбів. Тут моглоб бути літницею першої кляси.

Відси пішли ми дебрами до жерела з чудовою водою — вона легка і смачна. Якраз тепер буде монастир дорогою тими дебрами, до жерела й до піскової гори. А види тут дуже гарні.

В таких місцях жили ті, що були совістю народів і культур. Коли не ставало таких, рвалися в страшній руїні навіть найбільші сили світа сего: бо Господь — дух і чоловік сотворений на образ і подобу Його, значить, він передовсім духове ество. Коли здеморалізує в собі духа, ржа зіпсуття їсть його аж поки чоловік і вся сила його не повалиться в порох і поки не пропадуть в нім всі горді здобутки його...

*

А читали ви книжку Рене Філеп-Мілера п. з. „Святий демон"... Там представляє він Распутіна і страшний розклад хорого духа російського народу в низах і на верхах його... Та мабуть ще страшніше коли не видно взагалі ніякого духа в народі — в низах і на верхах його. Тоді приходять судороги. Та довге умирання народів...

„Нехай погине 90% населення Росії, аби тільки 10% дожило до світової революції." (Ленін).

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА ЯК ЇЇ ВЕДЕ ІТАЛІЯ

На основі експозе Муссоліні.

(Від нашого кореспондента в Римі)

Дня 20 березня відбулися в Римі п'ятітні збори управи фашистської партії в салі королівської опери. Промовляв „дуче" Муссоліні. Крім чисто внутрішніх справ та програми праць фашистського уряду на будуче, Муссоліні порушив цілу низку справ міжнародної політики Італії та її відношення до поодиноких європейських держав. Подаю се по можливості вірно, словами Муссоліні.

1. Суверенність Австрії се основа італійської політики. Не місце ані час — говорив Муссоліні — розводитися подрібно про наші міжнародні взаємини. Овид наш тут ограничається до держав, з якими сусідуюмо й до справ більше загальних. Зі Швайцарією наші відносини дуже сердечні. Умова приязни, яку ми заключили 1924 р., вправді кінчиться в вересні, та ми готові відновити її на такий сам час. По скінченій війні розпочали ми приязну політику з Австрією, спрямовану до того, щоб боронити її цілості й незалежності. Австрія знає, що в обороні своєї суверенності можна певно на нас рахувати та, що всіми силами підпремо бажання її народу.

2. Відношення до Югославії та Франції. Наші відносини до Югославії нормальні т. з. дипломатично коректні. Існує можливість поліпшення тих відносин, передовсім в економічній ділянці. Стали ліпші також взаємини з Францією з загальної точки погляду. Та дійсний стан річи каже додати, що ще ні один з великих і малих проблемів, які від 15 літ існують між Італією і Францією, не прийшов до розв'язки. Зближення наступило лиш у моральній області в загальних європейських справах. Та се як сподіємось, уможливить дальше зближення.

3. Велике значіння римського з'їзду. Щойно минулих днів італійський уряд гостив у себе Президента угорського міністерства й канцлера австрійської республіки. Се ми заявили в особних протоколах. Між Італією, Австрією й Угорщиною зав'язалися приязні взаємини, які по війні мають тим сильніше оправдання й основу. Угорщина відосібнена й позбавлена земель поправді чисто мадярських, знайшла в Італії глибоке зрозуміння, яке існує не від учора, та яке знайшло вираз у наших численних і рішучих виступах в закордонній політиці. Угорщина вимагає „справедливості" і в тім знайде підпертя Італії. Угорський нарід се мужний нарід і заслугоє на лучшу долю. Протоколи підписані недавно в Римі, які усталюють стислу співпрацю між Італією, Австрією й Угорщиною і не виключають дальшої широкої співпраці з іншими державами. Розходиться про се, щоб уже раз вийти з області фраз та остаточно перейти до рішучих діл.

4. Союз Народів і роззброєння. Загальні проблеми дня крутяться передовсім довкола Союзу Народів. Принцип реформи Союзу прийнято майже загально. Очевидно, реформа може наступити по замкненню конференції для роззброєння. Бо коли та конференція не доведе до успіху, то нема що реформувати Союз народів, хіба зареєструвати його скін. Вправді конференція не дописала, коли розходиться про її властиві далекосяглі предположення, та тепер покищо успокоїлося. А успокоїлося в тім значінні, що узброєні держави не роззброюються, а роззброєні мають право до узброєння більше або менше оборонного. Італія своїм „меморандум" розігнала чорні хмари, які так густо прикривали справу роззброєнь. Бо коли узброєні держави не хочуть роззброїтися то, се значить, що не виповняють 5-ї точки верзайського договору: льогічно отже не можуть опиратися практичному приміненню ріжних прав Німеччини, признаних їй у грудні 1932 р. Іншого виходу нема. Наміряти такий нарід як німецький держати постійно роззброєним,

Пам'ятайте, що **НАСІННЯ**

найлучше
городовини, господарських ростин, цвітів, конюшини, городниче приладдя, оригінальні швайцарські сонди до ратования худоби до набуття в **ГОСПОДАРСЬКІЙ ТОРГОВЛІ**
Інж. Богдана ПОПОВИЧА
Львів, вул. РУСЬКА Ч. 20.
по найнижчих цінах. Поради в сільсько-господарських справах безплатно. 1-2

се пуста мрія, можливо що вже нині розсіяна дійсністю.

5. Німеччина й Європа. Інакше ся „забава" скінчиться війною, се значить жертвою життя тисячів людей. Се рівнозначне з загибллю Європи. Ми піддержуємо тезу, без всяких безкопечних кручок, що треба дозволити Німеччині на такі узброєння, яких вона жадає так в дійсності як і в оборонних матеріялах та підписати з нею умову на основах, поданих в італійським „меморандумі". Тим чином наступить успокоєння між великими й малими державами в Європі.

Другий державний муж, що поставив свій край в межах реальної дійсності, се Конте ді Брокевій, президент міністрів Бельгії. Його промова дуже характеристична й відважна та мимо криків і полеміки корисна для полагождення пекучих справ Європи.

Так говорив Муссоліні про міжнародну політику Італії. Не дивно, що ся промова викликала сильний відгомін в цілій Європі. Загалом прийняла її прихильно, навіть Німеччина. Ся остання, мимо гіркої пігулки в справі Австрії, висказується підхлібно і з признанням про становище Муссоліні. З тої промови моглисьб де-що навчити наші політики, які умілиб думати. Нехай поставлять собі питання: як се сталося, що Австрія і Угорщина, котрі ще недавно провадили таку кроваву війну з Італією, тепер якраз в Італії найшли сильну поміч у своїм державнім розвиттю та увійшли з нею в тісний союз приязни..

Рим, в березні 1934.

(Н)

Клопіт з женячкою принца Абіссинії

Престолонаслідник Абіссинії Арайя Абеба подорожував тому два роки по Японії, де йому дуже сподобалися Японки. Вернувши до дому, заявив, що хоче оженитися з Японкою. Отже посол Абіссинії вишукав в Японії поважного й совісного Японця Тамойомі Кадаоку, котрому поручено вишукати будучу монархню Абіссинії. Той оповістив, щоб найкращі японські дівчата з добрих домів, з відповідним вихованням прислали свої фотографії й вибрав з них дві: на першій місці поручив абіссинському принцови 23-літню дочку японського графа Куроди, на ім'я Масако. А колиб вона йому не сподобалася з вигляду, то на другій місці поручив йому дочку японського міліонера Шіко Табати. Разом післав йому всі наспівні фотографії японських дівчат. Масако Курода дуже мила з вигляду дівчинка, має скінчений університет, говорить дуже добре по англійськи й була чемпіонкою тенніса в школі. А така вимовна, що на англійським конкурсі вимови одержала першу премію. Представник Італії (котра має кольонії в сусідстві з Абіссинією) запротестував проти женячки престолонаслідника Абіссинії з Японкою. Що з того вийде, не знати.

Небувалий карний процес

Спалили всі млини конкурентів в цілім повіті.

В Пултуску відбувається небувалий карний процес проти 65-літнього Сруля Перльмуттера, його жінки Рифки і їх трьох синів: Шмуля, Мортка і Рубіна. Старий Перльмуттер, власник великого млина в Насельську, наймив паліїв, щоби спалили всі інші млини в цілім повіті крім його. Палії виконали замовлення. Слідство не викрило винних. Тимчасом вернув з Палестини 4-й син Перльмуттера Фішель і доніс прокураторії, що то його родина спричиняла той злочин. Особливо обтяжує він свою рідну матір.

о. Фридрих Мукерман Т. І.

ТВОРЧИЙ КАТОЛИЦИЗМ

ЗМІСТ: Два значіння слова „католицизм“ — Що свідчить про творчі сили католицизму? — Становище католицизму до теперішньої кризи — Промінаючі та вічні цінності — Чому особистість, свобода, родина, нарід і держава — мусять бути збережені? — Який вихід з економічної кризи? — Брак волі до жертв — Певність існування має тільки католицизм — Чому світ віддаляється від католицизму? — Дві причини того: завелика світськість і завузька церковність — Чого вимагає від нас Христос? — Взаємна любов і повага Церкви і світа відраджають людство — Св. Франціск як примір гідний наслідування.

Слово „католицизм“ можна розуміти в вузькій і ширшій значінні.

В першій розумінні воно означає католицьку Церкву як божу установу для спасення, т. зн. Церкву з її Папою, її єпископами і священниками, з її вірними, Церкву з її чисто релігійними завданнями, з її наукою віри і з її культом. Вона не тільки суспільний твір, вона сама — релігійна тайна.

А в другій значінні слово „католицизм“ обіймає всі ті культурні цінності, що повстали під впливом католицької Церкви. І так: говоримо про католицьку науку, католицьке мистецтво і навіть про католицьку політику. Католицизм се течія культури, котра плила історією майже 2000 літ і на котрій березі знаходимо все те, що називається західною культурою. І коли та струя такасама і в інших частинах світа, то прецінь є ріжні її краєвиди, чи говориться про Китай, чи про Індію, чи про полудневу Америку. Перед нами очевидно передовсім європейський простір.

Що католицизм в ширшій значінні того слова має в собі творчі сили, не треба багато доказувати. Про це сповідають нас пам'ятники історії, стилі романський і готичкий та австрійський барок. Говорить про се музика Палестріни, „Summa“ св. Томи з Аквіну, сикстинська стеля, як і поезія Кальдерона. Сьогоднішня святочна година може нас склонити до висвітлення сего блиску історії у всіх її романтичних чарах. Однак се не була б чиста романтика, бо старі церкви ще живі і старі пісні ще не прогмоніли.

Та — богата історія має свою небезпеку. Вона охотно скриває злидні теперішності поза краски минушини, скріплює уяву, але ослаблює волю тоді, коли вона повинна лутитися з тверезим поглядом на теперішність і майбутність. Сим хочемо ще раз підчеркнути, що Церква св. Петра се також Церква Мі-

кельанджеля, що побожність може лутитися з героїзмом, як у князя Евгена, що між Церквою і культурою, між релігією і генієм нема суперечности, лише є зв'язок.

Для нас нині інше питання важне і на нього хочемо звернути передовсім увагу. Ми бачимо мільйони людей, що не мають праці. Бачимо закорот в промислі і банковості, який нас тривожить. В політичній життю кулак перебрал далеко довкруги роллю права. Світова розпука, котру названо вже й світовою панікою, шириться кругом. Маси сподіються рятунку лише в перевороті або в утечі до „Третьої Держави“. Спокійні горожани тратять почуття безпеченства. Апокаліптичні страхи уносяться у воздух. Сонце переходить зі знаку риб в новий 2000-літній світовий період, у зв'язку констеляцію водянника. Астрологи кажуть, що той водянник означає неспокої, землетруси, тайфуни, істеричних людей, революції. Здається, що вулканічні сили покрийють ті сили, що спокійно розбудовують і що демони усунуть все божеське. Зачався якийсь процес бухтіння і перестрашені люди гнуть перед магією невідомого, перед долею, від якої не можна втечи. А все глядять якогось провідника, котрий ратував би перед хаосом, шукає якогось майстра, котрий уформував би дикі сили.

Якжеж маєтєся справа з католицизмом в таких часах? Чи має він в собі сили, котрі могли б нас спасти? Чи має він ще тайну творчого слова, як мав колись, коли він по бурях вандрівки народів вивів на арену нову імперію? Чи зуміє він розв'язати суспільні й економічні питання?

Скажім се відразу: Католицизм не має патентованої розв'язки, чого зрештою ми не маємо потреби стидатися. Патентовані розв'язки і всезнайки („Tausendkünstler“) взагалі не належать до

області могутно творчої природи. Се людські штучки, не божеський твір мистецтва. Всезнайки „тавзєндкінстлєри“ не знають тайн природи, яка потрібує часу, щоби гоїти глибокі рани. Вони належать хіба до заведення для перових, але не до робітні генія. Отже ми за геніяльній, щоби бути коновдлами, однак ми маємо надію, що зможемо вністи трохи світла в темряву і крім того довіря, силу, пове життя. І тому при всій скромності можна вказати на кілька точок, на яких видно дещо з діла рятунку, що його католицизм може принести в наших часах. З того вже тепер видоніється молоденька зелень, передвісник надходячої весни. Короткий розгляд вкаже нам, в який спосіб можна нині сильніше активізувати укріті енергії католицизму, що послужили до нової перебудови сучасного людства.

Передовсім в переходових часах важно знати, що може пропасти, а що при всіх обставинах мусить бути вдержане. Чи говорять щось про се католицизм, котрий перетривав тільки періодів змін? Він не держиться річей, для яких не передбачена вічність. Наприклад: вічність неприречена ні одній економічній системі ні одній формі правління. Все те може змінитися, коли господарство мусить бути ведене як і правління мусить існувати.

Однак є інші величини, які мусять бути збережені, коли все не має провалитися. А се передовсім особистість (індивідуальність) та її свобода. Коли приходить господарська система, котра мріє про колективи, але виключає свободу особистости, то така система мусить неминучо довести до банкруцтва. Точно таксамо маєтєся справа з правительством. Коли вони свободу особисту нівечать до тої міри, що люди стають невольниками, тоді не може бути мови про цвітучу державну систему. Особистість має права, які католицизм проголосив багато скорше ніж се зробила французька революція. Як давна наука, що кожда одиниця особисто мусить відповідати перед Богом за те, чи в життю йшла за голосом совісти, таке також давне поняття християнської особистости. Не вільно її рабувати урядникови в такій самій мірі як і робітникові, жовнірови в такій самій мірі як і професорови університету. Коли знищу особистість, то тимсамим знищу господарство і дер-

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

2)

„Андрей“ на заслання

„Хвалите його во кимпаніх доброголасніх“

Присвячую пам'яті могого вуйка.

III.

За священника Белішевського село статкувало: отверезіло, збогобоязіло, усвідомилося, загосподарювалося. Молодь велася гарно, виростала в правді Божій, послузі і пошані старшини. Священик заснували читальню „Просвіти“, завели при ній гарний хор. Він що неділі і свята співав в церкві. З нот співав. Люди жили в згоді, не витрачувалися на правіжкі, не злорічили собі, а як коли де й дійшло до якої суперєки, священник знали всіх погодити. Їх і жиди нераз кликали на розсудника у своїх чварах.

Інакше поробилося за нового священника. Скоро прийшли, перш за все заложили іншу читальню — Качковського; на „Просвіту“ стали гримати. Зі Львова стали наїздити до нової читальні і до священника нові пани, та до нової читальні знадхувати молодше покоління всілякими обіцянками: — пасовиська, лісової чистілки, збиранини, зарібку, то що...

Село за небіщика Белішевського було єдине і згідливе. Тепер в селі потворилися партії „твердих“ і „м'яких“. Вони стали себе ненавидіти і — збиткувати... Священик Барилевич тягнули руч

з твердими і з тими новітніми панами з Інституту, а опоганювали читальню „Просвіти“. Старші громадяни, як ось Іван Телевич, Іван Сокирський, Гринь Слабий, Дмитро Варич, Олекса Соротюк, Панасюк, Зонішин і інші, брали собі зразу на жарт ті нові починки священника, а самі трималися старого ладу. Але молодь, задурманена й обіцянками всілякими баламуцтвами й обіцянками з ліса, а найбільше книжками і газетами, котрі до читальні задармо насилали, стала тягнути в тамтой бік і затагати борону за новим священником. А священник щораз дуще стали гримати на тих м'яких з „Просвіти“, ніби то вони проти Бога виступають... Раз, то навіть в церкві відчитували якусь таку гидь пописану на священників і казали, що так пишуть і вчать „українчики“... І — що „українчики“ хотять наш нарід розбити і розєдинити, коли „руський“ нарід один...

В селі повіяло іншим духом не й но з того боку; але і з церковного. Новий священник носили бороду; казали, що на те Бог поростив бороду волоссям, щоби носити, та що Христос, всі апостоли і всі перші святителі були бородаті. І священники також, доки Рим по унії не заборонив носити борід. Богослуження зачинали пізно, перетягали до другої-третьої години з полудня і навіть далі. Позаводилися не знать відки ріжні новини в церкві зі свічками, з кадилом; ті що тримали руч зі священником, казали, що так має бути, а не так як за давньо-

го священника... Одні до святого причастія клякали, другі стояли, як хто хотів, так робив. Священик не боронили ні сак, ні так. Якби мусілося клякати — говорили народови — не стоялоби в літургіях Василя Великого і Йоана Золотоустого: „Со страхом Божим і со вірою приступіте“, лишень — „приклякніте“... І замішання чинилося велике.

Луччі те все не подобалося і він раз зговорився за ті нові порядки зі старим Телевичем, котрого син став найбільше загорілим побудником нового курсу в селі і правою рукою священника Барилевича.

Старий Телевич, котрий вже слідно тухнув, лише здвигнув плечима.

— „Він вже й на мене накидається. Кажє мені: „На чийому возі сидиш, того волю маєш волити“... Себто кажє, що я дяк“...

Через таке явне роздвоєння, люди стали до церкви знеохочуватися. А з тим ще гірше лихо закралося до села: ледарство і — розпуста...*)

Як село селом, такого в нім не було, щоби законно вінчані люди розходилися, а невинчані жили на віру... А тепер і таке почало водитися...

*) Тут духовна цензура не перепустила опису головної причини розпусти, бо — як зазначено вище — цілий твір оснований на правдивих фактах і живуть ще люди, котрі могли пізнати, до кого відноситься пропущений опис тай навіть витягнути консеквенції. Пропущено 11 стрічок машинного скрипту широкого формату. — Ред. „Новой Зорі“.

жаву та взагалі знищу все те, що в людській спільноті становить живе твориво.

Зовсім таксамо мається справа з родиною. В родині існує держава у своїй живій клітині — і також Церква. В родині лежить природна тайна росту. Щоб видвигнути тільки одну річ, звернім увагу на модерне стремління до добробуту. Доки ще рідшає природа у своїй чистій формі, доти в біді помагає один другому. Діти і родичі, посвоячення і рід се не лише спільнота життя але й спільнота конечности. Коли знищена родина, тоді знищена також та спільнота конечности. Держава мусить тоді заступити те, чого вже не може дати родина. Та се дуже хибна дорога, бо природна любов членів родини може більше зробити ніж державна каса; і вона робить се ліпше. В першій мірі нехай кождий дбає сам за себе, — потім іде родина, потім станова організація і щойно потім держава! Та доки панує відворотний порядок, буде нас переслідувати банкруцтво державних кас як местник зневаженої природи.

Особовість, родина, живучий нарід — отсе вартости, які згідно з католицькою мудрістю мусять бути збережені. Хто їх розбиває, той не будувє нічого нового, але нищить всяку можливість нового росту. Чи ж се не є вже позитивне творче діло, коли католицизм вказує тут господарству і політиці цілком великі напрямні? Якраз в таких темних часах як нинішні, в яких не видно навіть того куска дороги, на котрий муситься зробити найблизший крок, важне се, щоби глядіти на вічні зорі, аби не згубити напряду й головної орієнтації.

Се веде до дальшого ряду думок. Коли нині спитати розумних економістів і фінансистів, чи нема виходу з нужди безробіття, то вони вказують на найрізномордніші розвязки. І зараз збуджується надія, бо такі розвязки в дійсности є. Та щож не допускає до їх здійснення? Все доходить до тої самої точки: Мусить бути хтось такий, що зробивби жертву. Хтож се повинен бути? Хто хоче ним бути? Він вратувавби людство. А що ніхто не хоче ним стати, то недолга триває дальше. Причина лежить не в браку розуміння, вона полягає на браку волі. Чого не моглоби громадянство доконати, колиб воно схотіло! Але

воно не хоче. Тепер більше чим колинебудь існує як колись казав Donoso Cortes „дискутуючий стан“. Деякі державні системи ще й скріплюють охоту до дискутування, замість сталити волю, щоб вона ділала. Тим людям хотілосяб кликнути: Нема „долі“, є лише воля! Лише тоді можу залишити щось долі, коли я без решти використав мою свободу. Воля се здібність до жертв. Вона росте разом з мотивами з вищого світа. Се велике діло католицизму, що він се релігія Жертви. Все в ній загірає до готовости на жертву. Над світом інтересів має католицизм світ духа, мистецтва, релігійної правди, літургії, — величний світ, що наповняє чоловіка вищими думками і дає йому спонуки до морального поступовання.

Вже хочби побіжний погляд в нутро католицизму вказує, що в ній укривається не одна повна цінности тайна культури. Щось таке мусить мати також Церква, бо вона стоїть непоколюбима. Вона перейшла через всі зміни європейської історії. Вона не сумнівається навіть на хвилю, що перетриває також нинішню світову кризу. Вона має в собі самий ту певність існування, яку все інше втратило. Вона мусить мати її в собі також нині, щоби допомогти при відбудові. Одначе яка причина тому, що се не проявляється виразніше? Причина в тім: Коли релігія має допомогти світові, то вони обоє (світ і релігія) мусять стрінутися. Одначе історичний розвиток довів до того, що релігія і культура чимраз більше віддаляються. Вони мусять знов зійтися, а ми мусимо усунути перешкоди, які все ще існують.

Тут скажемо лише про дві такі перешкоди. Одна — се за велика світськість і друга за вузька церковність. Кілька слів про за велику світськість. Вона іменно полягає на погляді, що економіст повинен думати лише по економічному, а всі інші розважання мусить поминати. Тут Всечесніші Отці — так каже фабрикант, — моя фабрика, тут паную я, а там, Всечесніші Отці, Ваша Церква і там Ваша ділянка. Лишиться мені тою фабрику в спокою, а я Вам не буду перешкаджати в Церкві. І вкінці все в згоді! Се звучить спокусливо, бо як уже св. Тереса сказала, що вона волисть, — колиб мала вибір, — розумного сповідника замість побожного, якому бракувало розсудку. Таксамо і фабрикант

може мати такий погляд, що треба дещо розумітися на господарстві, коли хочеться тим господарством управляти. Але нехайже мені буде вільно сказати: Пане начальний директоре! Прошу уважати! Не кожде економічне думання таке економічне, як воно виглядає. З приватно господарського становища було деколи на місці своєю працю зраціоналізувати, але з суспільно господарського погляду темпо сему не відповідало. Робітники, яких ти заощадиш, впровадивши ліпші улаждження, стають безробітні і не можуть нічого купити. А приватне господарство коріниться в суспільнім господарстві. Ви мусите поширити свій погляд і навчитися дивитися на своє підприємство не лише як на машинову галю, але також як на місце людської праці. Ти все мусиш бачити також людей. Ти маєш інтерес в тім, щоби твої ставленники були чесними людьми, а в інтересі народу лежить, щоби його керівничі господарства були етично наставлені особистости. В той спосіб правдиво господарське думання природно і необхідно веде в область етики і релігії. Порівняйте фабричні заведення з собою і послухайте, що робітники говорять про своїх директорів. Один все справедливий і доброзичливий, інший не такий. Наслідок того такий, що в одній фабриці праця йде весело, а в іншій ведеться клясова боротьба аж до саботажів включно. Щойно тоді, коли пан фабрики і робітник поведуться супроти себе як люди, можлива богата в плоди економічна праця. В той спосіб управитель фабрики вчиться пізнавати ту людську суспільність, для котрої він продукує. Господарка стає культурним чинником. Він пізнає, в який спосіб культура опреділює смак і рід товару. Вникається в духа інших народів, що для експорту не байдуже. Все більше твориться велика ідея служення, а місця праці стають місцями образування людей. Чи не можна уявити собі, що етично наставлене підприємство лише через свій спосіб виступу пожертвування примушує мовчати клясову ненависть? Та коли се має бути осягнене, то муситься дійти до релігії, як се було навіть з етиком Кантом, котрий не міг обійтися без релігії як помічного орудника етики. Отже т. зв. чисто господарське думання не має значіння, — а господарка без етики й релігії означає боротьбу кляс і

Молодь перестала слухати і шанувати батьків. Везезяків син сказав батькові доочне, що він — „хахол!“... Молоді навчилися гуляти і байдикувати, по ночах пускатися... Стали виявлятися крадіжжі і бійки.

Ось на який шлях село закрутило...

Та се Лучці не дивне. Як могло бути інакше в парохії, коли такий провід?...

Ще згодом, то тії від „Качковського“ стали на глум брати „хлопську мову“, з мамів і батьків своїх насміхатися та закидати тією „кацапщиною“, на сміх і на публіку.

До священика Барилевича приїздив в гості і з ним приятелював російський батюшка зі Львова. Він заходив до нашої церкви; знайомився з людьми, заходив навіть до хати Михайла Телевича, правда, вже після смерті його батька...

Село на все те дивилося зразу здивлене, відтак збайдужніло... Мовчало і — думало своє... Старі люди миналися, а молодь затрачувалася. Бурянінка все придавить пшеницю, коли її не полоти. А тут під такою хибною рукою ховалося до війни двадцять літ і виростало в такий совість ціле покоління...

Який посів, такий плід...

Якраз через десять літ після смерті священика Белішевського, весною 1904 року помер старий Телевич. Дяком став його син Михайло. З того часу в селі стало ще поганіше. Старий дяк тримався забіч нового курсу; всеж таки син оглядався дещо на старого і в своєму кацапському розгоні дещо спам'ятував-

ся, а бодай спинювався. Щойно після смерті батька, коли вже не було ніякого стриму його завзятости, став він кресати московського вогню, як знав і хотів. Навіть церковні напиви став витягати на інший лад, заводити інші пісні, повні чужої російщини, а при ектенії викривляти язиком: „Господі памілуй, памілуй, памілуй!“

З Народнього Інституту збогаченого народнім добром, тепер теж заносило іншим духом. Пани, що відти навідувалися, наказували допомагати і до ліса до роботи брати лишень тих, котрі суялися коло Михайла Телевича. Хто не був за ним і не дав себе перекабатити на його бік, щоби біса зів, фіри дров не хотіли такому продати з інститутського лісу. Про зарібок в лісі і не думати. Люди стали кривити душею. Навіть такий розумний і честивий, але бідняк, Іван Сокирський — колись душа всіх виборів і цілого розмаху громадянської роботи, притих, загуканий синком і мусів покинути на старі літа „Просвіту“; щоби на ньому не мстилися триюдники...

Старий Лучка на те все не був сліпий; бачив, куди вони тягнуть...

Така дрібничка: Ще з давніх літ, як не з часів ще небіщика о. Локрицького, то допевне з часів священика Белішевського, висіли в церкві на бічних стінах два невеличкі образки за склом. З одного боку — наша Мати Божа Зарваницька, з другого — наш святий Йосафат. Лучка мав звичку все в тому куті ставати, тому й мав сі образки на прикміті.

Одної неділі оба образки щезли. А другої неділі в тих самих рамицях висіла на тому самому місці вже якась інша Мати Божа. Яка, Лучка не знавби; але люди між собою говорили, що се — Почаївська... Не треба було великого розуму, щоби здогадатися, куди стежка в горох...

Та старий Лучка не мав вже в селі того значіння ні пошанівку, що давно. Скоро побачили, що не перекабатять на свій бік, витіснили Лучку від усякого впливу і в громаді і в церкві. Про око священика Барилевича ставилися до Лучки схильно, хоч Лучка добре знав, що священик перший піддав гадку, щоби Лучку скинути з віта, а вибрати Михайла і доти проти Лучки юртував в селі разом зі своїми поплечниками, аж Лучка сам зрікся вітівства.

Таким ходом і робом село погрузувалося в трясавиці гріху і відступництва.

Не було одної одніської суботи коли на посмерках загудів „Андрей“, щоби Лучці не нагадалися покійний священик Белішевський, як бувало на своєму подвірі прижмурять очі, щоб ліпше бачити і приложать руку до уха щоб ліпше чути та вдивлюються всміхнені в „Андрея“, як він колишеться і насолоджуються, як він на ціле їх любе село гуде своїм заливним „срібним“ голосом.

А ціле село набожно хреститься і зітхає...

(Далі буде).

революцію. Великі папські енцикліки назвали сей світський дух лядизмом, т. зв. відсуненням ділянки річей від центра релігії.

Як з одної сторони за велика світськість стоїть на перешкоді злучі між релігією і культурою, так з другого боку до того самого допроваджує надто одностороння церковність. Тоді буває навпаки: Тут моя церква, моя держава; фабрика, що стоїть побіч, мене не обходить. Театр, кіно, радіо, — все те речі небезпечні. Все те видумав чорт. Біржі взагалі нема в евангелії. Здається, що сего рода побожність, хоч доброї волі, зовсім не завважує, що терпить на звуження виднокруга, яке може навіть стати постійним. Вона також охотно розмежовує природне від надприродного. Любов ближнього тоді так високо уміщена в небі, що вона має до діла хіба лише з ангелами, але людини-прошака на дорозі і нужди тут на землі вже зовсім не зауважує. Мешкання в небі стають тоді так багато уявою прикрашені, що через те забувається, що є брати і сестри, які тут на землі живуть в бараках і завалюхах. Така побожність напевно не дише духом Церкви, який у великих часах її історії бував такий живучий. Західна Церква була також матір'ю культури Заходу. А сам Христос? Яка пориваюча проста людскість св. Євангелія! Де 5000 на пустині голодувало, там сказано, що Христос співчував з ними. Гін, що би вже тут на землі досягнути якесь скромне щастя, також походить від Бога. На щож Він казав своїм квітам цвісти і зорям світити? На що вложив Він музику любови в молоді серця і дав сильний гін здобування землі мужеському підприємцеві? Бог так дуже дивився на земські злидні малих людей, що Він своє останнє рішення про небо і пекло висказав отсими словами: Я був голодний і ви мене накормили, Я був жаждущий і ви мене напоїли, Я був нагий і ви мене приоділи. Як брат людини Син Божий поставив себе побіч найбіднішого пролетаря, і кожда несправедливість супроти найменшого брата се тимсамим несправедливість супроти самого Бога.

Зберім все те разом: Коли католицизм має розвинути свої творчі сили, тоді релігія і культура, Церква і світ мусять себе більше внутрішньо просякнути. Не зісвітчення Церкви і не обідніння сві-

ЖІНОЧІ СПРАВИ

Звіт зі сходин українського львівського жіноцтва в справі Жіночого Конгресу.

2) Коли п. Конрадова спитала по звіті п. пос. М. Рудницьку, чи можна поставити деякі питання, тоді п. Рудницька поклікала на передсідницю п. Олесницьку (голову філії „Союзу Українок“ у Львові) та уклікала голосу п. Конрадовій. П. А. Конрадова: Чому в програмі 1-го дня Конгресу не передбачена Служба Божа, лише на другий день, призначений для селянок? Чи наше інтелігентне жіноцтво не відчуває потреби зачинати з Богом таке велике діло? Зорганізоване католицьке жіноцтво звернулося з писемом до Ділового Комітету Конгресу, щоб в його програму взяти також реферати „Релігія і жінка“ і „Народне здоров'я й еugenіка“. Думаю, що такі загальні реферати не образилиб релігійних почувань наших православних сестер. Вже два місяці минули, а відповіді й досі нема! Не знаємо добре, котрі пані будуть референтками поодиноких справ на Конгресі. Однак побоюємося, що коли реферати будуть опрацьовувати пані з ліберальними і під оглядом релігійним індиферентними або й ворожими поглядами, то їх реферати будуть образувати католицькі почування віруючих учасниць Конгресу. Ми чули, що один реферат має виголосити пані, котра дописувала до радіофільських „Нових Шляхів“, отже можна сумніватися, чи її реферат буде згідний з нашими релігійними почуваннями. На Конгресі говоритимуть про історію українського жіночого руху. Чи в тих рефератах буде узгаданий наш католицький жіночий рух, який має таку світлу і довголітню традицію, от хочби діяльність Марійського Товариства Пань, яке має вже за собою 30 літ праці й видає вже не одну свідоу громадянку. Члени Союзу Українок се на 98% католички. Отже й Конгрес повинен мати християнський характер. Я просилаб в імені віруючих католицьких Українок, щоб ідеї Христа на Конгресі узгадано, щоб вони той Конгрес пронизували, бо ми не можемо собі уявити, щоб тепер якенебудь діло і

та є тоді шляхом, але взаємна повага і взаємна любов. Необхідним звязковим членом буде тоді світська людина, котра в Церкві майбутності мусить грати більшу роль.

Енцикліки Риму звизають світського чоловіка до того, щоб він наповнився тим священним духом, котрий освячує всі річі. Накінець звернім зір на св. Франціска!... Про св. Франціска говорить Папа, що він се той святий, в котрім як в ніякім іншому на ново об'явився дух Христа. З другої сторони св. Франціск се святий, який тішиться найбільшим подивом і почитанням також поза католицькими кругами. В той спосіб стаємо тимбільше людьми чимбільше стаємо християнами. І в той спосіб найглибше вростемо в усю людську збірноту, чимбільше переймемося католицизмом.

зі всіми більшими і меншими клунками. Для певности питаємо, чи дуже багато ям на дорозі.

„Та звідки взелибисі?“ — здвигає раменами візник. Успокоєні тим ідемо. Та за малу хвилю переконаємося, що наш візник дещо „нестислий“ у висловах. Дорога на 100% „малопольська“. В середині болото, над самим ровом з водою дорога з ямами, що можуть „виконувати обовязки“ окопів підчас війни.

Віз хитається як корабель підчас бурі. До того ще коні „запускають“ (Для міщухів: слово „запускати“ значить нерівно тягнути, то один кінь смикає наперед, то другий). Мабуть коні спрагнені і тому тягнуть все до рову з водою. Візник кричить що хвилі:

— Гайта-де-лі! (себто: де лізеш?)

— Цссс!

Не зважаючи на таку дорогу візник оглядається частенько і показує нам батою різні „Sehenswürdigkeiten“ околиці.

Нам робиться чимраз горячіше. Заноситься на — морську хворобу. Питаємо візника, чому аж тільки ям?

— Та деби поділісї? відповідає візник з таким філософським спокоєм, що починаємо набирати переконання чи не студіював він стоїчної філософії. І слушно каже. Бо деж властиво мають подітисся наші „рідні“ ями?

Після годинної їзди, повної небуденних „емоцій“, візджаємо тріумфально на приходство. Візник вимахує батою, коні хвостами — сестринки, що на нас нетерпеливо очікують на ганку, видають такий

ЕТТИНГЕРА „RHINOSAN“

М. С. В. ч. реєстр. 924. усуває певно і скоро

КАТАР НОСА

і надмірне виділювання шлюзу, викликаючи полехшу в віддиханню. — Жалати в аптиках.

ВІРІБ І ГОЛОВНА ПРОДАЖ

АПТИКА М. ЕТТИНГЕРА
Львів, площа Голуховських 14.

тимбільше таке поважне як Жіночий Конгрес можна було робити без Бога. Ми домагаємося ясної відповіді в сій справі, бо від того залежить наше становище до Конгресу; — панна Конрадіна: Мене аразило се в програмі Конгресу, що там другий день Конгресу названо „Святом Української Селянки“. Тут слова „свято“ не годяться вживати і надуживати. Є річі Божі і є річі людські. Треба їх розрізняти. Для людських річей, а до них належить також Конгрес, не годиться вживати того слова. Ліпше назвати се „Днем Української Селянки“; — п. Е. Тишинська: Тут розходитьсь про річ засадничу. Конгрес улажений також для пошанування пам'яті Наталії Кобринської. Вона жила в добу позитивізму і матеріалізму. Лібералізм у світі тепер вже збанкрутував. Матеріалізм також уже в науці повалений. Той світ уже замирає. Перемогла тепер ідея Христова. Ми українські християнки не можемо собі уявити виховання без Христової ідеї. Коли на Конгресі говоритимуть про виховання, чи будуть там узгадані ідеї Христові? Чи можемо допустити до того, щоб Конгрес наших жінок відбувався під прапором релігійного індиферентизму? (Опееки). Колиб так було, то ми католицькі жінки в такім Конгресі участі не візьмемо. За нами стоїть наша церковна Братерія і свідоме католицьке громадянство; — п. Баранова Блянка: Не розумію, чому Конгрес мавби бути в Станиславові. Кобринська в Станиславові дуже коротко перебувала. В Станиславові також мала саля. Коли Конгрес подуманий лише як з'їзд провідниць жіноцтва, інтелігенток, то се не по демократичному. Не можемо також зрозуміти, чому конгресовий комітет рішив видати лише одиницьку а не альманах Конгресу. Чейже сю історичну подію в наших житті, якою безперечно має бути Конгрес, требаб утримувати відповідним історичним документом, поважним альманахом. За гроші, які мається видати на справлення національних строїв для учасниць, без яких можнаб обійтисся, можнаб видати альманах. Сей Конгрес якось так приготується на довірочних нарадах, не склянувано прилюдних анкет в тій справі. Не знаю, чому пані так поступають; — п. Павликовська Ірена: Сей Конгрес так підготовується як всі Конгреси, себто аорганізовано. На анкетах ніхто конгресів не підготовляє. Я з початку була також за тим, щоб Конгрес відбути у Львові, але потім змінила думку, головню тому, що станиславівська філія не уступила від того, щоб частину Конгресу не відбути в Станиславові. Отже Конгрес бувби розірваний, а се вийшлоб йому на шкоду. В Станиславівським повіті нарід дуже свідомий, задержав свою ношу і свій побут у своїй давній непорочній чистоті. І се треба нашим учасницям показати. (В тій хвилі п. Рудницька передав п. Павликовській якусь записку, тоді п. Павликовська починає відповідати на запити п. Конрадової). Щодо домагань католицьких організацій то вони написали були писемю з жаданням, щоб до конгресового Комітету допустити їх відпоручницю. Їх відпоручницю прийнято. Досі не виджу ні одного кроку, що вказувавби на протикатолиць-

Великодні вражіння

І. На селі.

Хто хоче провести Великдень „стародавним предків звичаєм“ — мусить обовязково виїхати на село. Бо у Львові вже мало що залишилося зі звичаїв наших предків: І резурекцію правлять в Велику Суботу вечером і пасок не святять на цвинтарі коло церкви і гаївок нема (уявіть собі гаївки коло Преображенки на Краківській!) і стріляти не вільно і т. д.

* * *

В Велику Суботу (коли вже вся святочна робота переголотилася) вибралися ми ранком на село. По кількох більших пакунках і ще більше менших пакуночках портіер на стації зараз догадався й авторитетно ствердив з усмішкою:

— „То певне на сьвента!“

Після годинної їзди підльвівським савомаром — висідаємо. Відразу починаються святочні приємності. Розглядаємося — коней ні сліду. До ціли нашої подорожі добра миля і то „з гаком“. Тимчасом слухаємо поранної „авдиції“ жайворонків і вдихаємо запах свіжо-зораної землі.

Минуло споро часу і жайворонки вже втомився, як надїхав візник підганяючи що сили коней. „Так зайшло — каже — „що не здігав колеї“. — Успокоюємо його, що більшого гріху в тім нема й улаштуємося (дуже модне слово!) на возі

оклик радості, що пригадалося мені на мить величаве плем'я Індіан Сіюксів в хвилі, коли виповідало війну своїм сусідам. „Фамілійним“ балачкам не було кінця...

Відпочавши йдемо до Божого Гробу. За селом на високім горбку стоїть між високими липами стара деревляна церквця. Кажуть, що має більше як 300 літ.

Хлопці бють завзято патиками по платві під дзвіницею. Молодиці та дівчата прибирають церкву.

Входимо до церковці. Божий Гріб виглядає гарно. Коло нього стоять „на позір“ два парубки в народних одягах з галябардами. При нас відбувалася дуже поважно „зміна сторожі“. Се гарний звичай і варт його поширити. Варту коло Божого Гробу на селі бауч перший раз. Колись у Львові стояли на варті наші пластуни. Чи тепер не моглиб стояти Соколи або Луговики?

Ще було зовсім темно на дворі, коли зачалася резурекція (Священик має їхати ще на друге село). З високого горбка видно було як довкруги палили огнища. Се в сусідніх селах парубки палять огнища аж до резурекції. Серед нічної пітьми обхід з плащеницею довкола церкви — особливий образ. Гарні хоругви, горючі свічки, торжественні співи зливаються разом в одну своєрідну цілість. А потім перше „Христос Воскрес!“ Всі підхоплюють його радісно. І несеться та добра новина далеко, ген аж поза Збруч, де не

ке наставлення Конгресу. Референти вже зазначені, але я рішучо не погоджуюся з тим, щоб їх підозрівати, що говоритимуть в душі негідним з католицизмом. Я також віруюча католичка і не дозволила б ніякі протикатолицькі виступи (Оплески). Мене се дуже болить, що мушу публічно вилушувати свої найсвятіші почування. Стверджую, що відколи п. Рудницька головою Союзу Українок, збори сего Т-ва все зачиналися Службою Божою. (З кругів католицького жіноцтва інформують нас, що се твердження п. Павличковської не відповідає дійсності, бо шойно на внесення членки Марійського Т-ва п. Тисовської підперте п. І. Витковичкою на заг. зборах „С. У.“ в 1932 р. ухвалено слідуючі Збори зачинати Службою Божою. І в травні 1933 р. перший раз Заг. Збори зачалися Службою Божою. А пані Рудницька вибрана головою Союзу Українок в грудні 1928 р. — Ред. „Н. З.“). З Закарпаття заповідається більша скідність жінок на Конгрес, але вони пишуть, що багато з них стидается приймати, бо не вміють добре по українськи говорити, лише по мадярськи. Про дошкільне виховання буде говорити хтось з „Української Захоронки“, а там на 100% католицьке виховання. Вплив на обсягу рефератів на Конгресі маєте, бо маєте свою делегатку п. М. Яновичівну; — п. Б. Баранова: Чи карти вступу на Конгрес будуть платні? Гроші з того можна обернути на альманах Конгресу; — п. Павличковська: Ми запропонували народний стрій на Конгрес тому, що се репрезентативна пошта. Тепер у всіх міжнародних жіночих імпрезах домагаються, щоб делегатки виступали в національних поштах. Хто справить собі національний стрій матиме його раз на все. На альманах треба 5000 зл. Коли сьогодні зложать хоч 1000 зл. то буде й альманах; — п. Олесницька: Я патріотка і націоналістка і католичка, але не знаю чого властиво Пані католички хотять. Як хочу послухати проповіді, то йду до церкви, а коли хочу послухати щось інше, то йду на реферат до „Союзу Українок“; — п. Конрадова: Не кожний так розуміє католицизм як Пані предсідниці. Наперед релігія, потім нація, наперед Бог, потім Україна. Одно з другим нерозлучне. Свого будемо боронити і від того не відступимо. Тимчасом, коли я в Союзі Українок, то там така атмосфера, що свої переконання мушу ховати до кишені; — п. Волощаківа: Конгрес мусить бути аполітичний, понадпартійний і не сміє мати конфесійного характеру, щоб не зражувати учасниць інших віроісповідних почувань. Там будуть також радикалки, соціалістки і жінки інших переконань. Звертаю увагу, щоб реферати на Конгресі були виголошені в чистій українській мові, бо з тих бесідниць, які тут говорили, ні одна по українськи добре не висловлювалася; — п. Конрадова: З ким же ми маємо числитися, а соціалістками? Вони внесли в нашу суспільність розклад. Їх тепер між жінками майже нема. Коли й були, то перейшли до радянського або комуністичного табору; — п. Макарушкова: Я також католичка (Оплески). Реферати будуть читані вперед на конгресовім Комітеті, котрого я головою. Отже майте Пані до мене довіря, що я нічого протикатолицького не пушу. Однак не можна впроваджувати на Конгрес атмосферу релігійного фанатизму й нетерпимости; — п. Савойкова: В дотепершній праці комітету я не бачу нічого протикатолицького; — п. Захарієвичівна: У виступах католицьких бесідниць я не бачу нічого особистого, як се тут хочуть справу представити. Жадання двох рефератів про наш католицький жіночий рух і про питання „Жінка й релігія“ се хіба не в якісь особисті випадки! Мені молодій дуже прикро дивитися, що Пані Добродійки в такій формі і в такім тоні виступають

проти слухних домагань віруючих католичок. Щодо вислову п. Добродійки Олесницької, то хіба так його розуміти, що коли я в церкві то маю одні рукавички, коли приходжу до „Союзу Українок“, то закладаю другі, бо тут вже в щось інше. Для мене ясно, що на першій місці Христос, опісля нація; — п. М. Рудницька: Відповіді на запити і сумніви: Делегаток висилатимуть лише чисто жіночі Т-ва, а не жіночі секції при інших Т-вах. Конгрес подуманий як органічна цілість а не як конгломерат політичних, ідеологічних і віроісповідних ідей, бо тоді Конгрес був би картинною анархією й хаосом. Дopusкаємо лише два навіщення обговорюваних на Конгресі тем: загально-національне, спільне для всіх учасниць і феміністичне. Ми думаємо, що небезпечно на Конгрес допускати такі реферати як „Жінка й релігія“. Може виникнути дразлива дискусія (справа celibату священства, унійна акція на Волині, справа православних на Лемківщині і т. п.). Коли однак Пані такі домагаються згаданого реферату, то ми уступимо. Та відповідальність за наслідки впаде на ті Т-ва, що домагаються сего. Зазначую однак, що підхід в тім релігійнім рефераті допустимий лише з загального, філософського боку, а не з громадянського, практичного. Паніна Конрадіна каже, щоби не вживати слова „Свято Укр. Селянки“. Я думаю, що крім релігійних святощів є в нас також національні святощі (Оплески). Богослуження буде також в першій „Конгресу“. Запевняю, що не буде ніодної теї, ніодної резолюції, що обиджалі б католицькі почування і догми. Однак не можемо допустити в „Союзі Українок“ до витворення атмосфери релігійної нетерпимости, фанатизму і загорілоści. В „Союзі Українок“ зберігатимемо засаду строгого політичного неутралітету і релігійно-конфесійного індиферентизму, бо щераз зазначую, що в „Союзі Українок“ є лиш ідея національна і феміністична. Колиб ми того не придержувалися в нашій діяльності, то в будучности будемо мати радикальні, унійські й католицькі „Провісти“, „Рідні Школи“, кооперативи і т. д., а се був би прояв розбиття національної єдності й анархії (Оплески). Як довго я головою „Союзу Українок“, так довго до сего не допущу. — (Пані Рудницька говорила се схвильовано піднесеним голосом, звернена до п. Конрадової). В останніх словах годі було визнається, про що їй ходить. — п. Конрадова: Прошу о голос в справі спростування! — п. Олесницька: Сходили замикаю. Програма наради вичерпана; — п. Конрадова: Пані Рудницька кинула тут рукавичку не лише Конрадовій, але цілому укр. католицькому жіноцтву. Пані не дають мені відповісти на закиди тут і замикає дискусію. Заявляю, що коли тут не допускаєте нас до слова, то дискусія продовжуватиметься в пресі. І там вияснимо наше становище до Вашого постування.

На селі витворилася гаряча атмосфера. Ще довго по замкненні сходин учасниці діялися на гуртки і живо гестикуючи дискутували на тему порушену католицькими учасницями наради.

Також найбільше блискучі доби в історії Церкви мають свої темні сторони — і навпаки: найгірші часи мають добрі сторони в багатій обильності. Навіть святі мають свої недостачі як сонце свої плями. (Вайс, Філософія досконалости).

вільно її устами вимовляти, тільки серцем...

Потім — „Плотію уснув“. Хто ще не чув тої пісні в маленькій деревляній церквці, нехай конечно сам послушає, а не забуде ніколи.

Служба Божя правиться на дворі, бо церковця не може всіх помістити. Дяки витягають дуже штудерно, так як вони вміють тільки на Великдень. Що хвилі хлопці стріляють голосно з різних „ключів“. Коли кінчиться Сл. Божя, починається на цвинтарі рух. Господині з поспіхом приносять паски „і прочія сніди“ до свячення. Уставляються довкруги церкви. З одної сторони самі богачки з великими і гарними пасками і ковбасами. (Одна паска буває величини передного колеса від воза). З другої сторони — менші паски в товаристві яєць, сира, хрину і т. д. Священик благословить паски хрестом, потім кадить, вкінці кропить свяченою водою. А богачка від найбільшої паски все зирк то на священика то на свою паску. Вже в останнє йде обхід довкола церкви. Наперед хлопці з хоругвами, потім „образові“ дівчата з образами на дручках, потім священик і дяки. Дзвонять і стріляють що сили.

Сонце виглянуло з цікавості й освітило яркими проміннями ту прегарну картину, гідну кисти мистця.

Ледви скінчиться свячення, як зне-терпеливлені та виголоднілі господарі зачинають хапати чимскорше свої паски і ковбаси та чимдуже поспішають домів. За ними підтюлюють їх господині з сиром,

яйцями, хрином і т. д. А що фіртка вузенька, тож випощені батьки родин перелазять один по другім через паркан і навпростець пруть домів.

Бути на Великдень на селі й не бачити гайвок — се якось не тее... А однак таке вийшло.

Вітер розносив по селі гомін дзвонів. Хлопці „працювали“ що сили. Кажуть всі, що будуть також „грати гайвки“. Виходжу на горбок. Стоять за церквою малі дівчата і щось співають, але на місці. Питаю, чому не йдуть „вколо“. Втомилася вже — відповідають. Почекав я і відійшов з нічим.

Другого дня свят чую: справді „грають гайвки“. Та заки я вийшов на гору, зачав крапати дощ і всі розійшлися... Третого дня правила на гробах євангелія і тому гайвки вже не „грали“. Потішали мене, що в сусідніх селах таки „направду“ грали гайвки і то цілі три дні, від ранку до вечера. Та я не присягнув би. Колісь так дійсно було, але тепер?

По дорозі до залізниці візник ствердив мелянхольно:

„Сьвета, сьвета і вже по сьветах! А по сьветах більше всього треба, як на сьвета!“

І правду сказав.

Словом, Великодні Свята на селі лучаться з ріжними веселими і поважними появами. А всі вони оригінальні й оживляють буденщину.

Олд-Бой.

Друга нарада

в справі об'єднання театральних дружин.

3) Далше говорив п. Микола Бенцаль: Щодо печені, про котру згадував п. Блавацький, то скажу: Так! Дорожимо тою печенею, що ми її вже спекли. Я не можу зрозуміти, як ви уявляєте собі перекидування артистів з одної групи до другої, коли ті групи можуть бути в роз'їзді далеко від себе. Сеж технічно неможливе. Створім бодай один добрий, репрезентативний театр; — др. Мих. Рудницький: Не добре вести дискусію в таких справах виключно в площині патріотизму. Тут треба вести її в площині інтересу. Зі злуки театрів буде лише тоді користь для них, коли по злучі збережуть свої дотеперішні користи і зискають нові. Кураторія може перекидати акторів лише в порозумінні з театральними трупами. Кураторія буде лише пересильним пунктом. — п. Волинець: Дискусія дотепер була ведена так, начеби хтось хотів знищити якусь театральну групу. Наша інтенція: Піднести рівень театрів і забезпечити їм матеріальну підставу. Ми нарахували 10 своїх театрів, а показується, що їх є більше. Нині театр з самих білетів вступу не може вдержатися. Треба роздобути субвенції. З дискусії треба вилінувати особисті нотки; — п. Кривіцька: Ми мусимо зменшити число театрів з 10 на 4. Театр ім. Тобілевича радо прийме до 15 осіб. Ми тепер дістаємо по 1 (одному!) золотому денно. Я також думаю, що в основу реформи наших театрів треба взяти театр ім. Тобілевича і „Заграву“; — п. Лісевич: Нам цікаві лише думки, що відносяться до дискусії над правильним. Ставлю внесок, щоб припинити дискусію над річами які не належать до нашої програми; — дир. Осип. Стадник: Я був рішеним не забирати слова в тих нарадах. Однак тут порушено справи, котрих не можемо поминути мовчанкою. Я прихильно витаю створення тіла, котре возьме в опіку наші театри. Тимбільше, що в його склад входять такі люди як п. радн. Дрималик і М. Рудницький. Я подивляю п. радн. Дрималика, що він, такий тверезий чоловік, взявся за таке карколомне діло, хоч має довголітний досвід з театром „Української Бесіди“. Це надзвичайна відвага. Особливо тоді, коли в касі сего новоствореного тіла нема ні сотика. Тому я не дивуюся, що театр ім. Тобілевича, що має свої фонди, не хоче йти на таку санацію. Наперед треба старатися про фонди, відтак про об'єднання. (Д. б.)

II. В місті.

У Львові Великдень обходять дещо інакше ніж на селі. Ходять одні до других й оповідають собі ріжні сенсації, яких на селі не почуєте. Сих свят у Львові лучилася нпр. така незвичайна оказія:

Приходимо до одного знаного лікаря. Витає нас доволі закурений. „Уявіть собі — каже — хтось в саму Великодню Пятницю стягнув нам два торти. Жінка мусіла в останній хвилі пекти на алярм нові торти і притім ще перестудилася. Однак аматор великодних тортів показався правдивим джентельменом. Третого дня свят, коли ми вже зачали забувати про ту історію, прийшов отсей лист“.

Оглядаємо з цікавістю незвичайний лист. Писала його діточа рука під диктатом свого мабуть батька — або старшого брата чи свояка. Ось його дослівний текст:

Wielmożne pani dubrodziku:

Bardzo pani dzienkuje, całuj roncunki Za te dwa torte przepraszam żym zabrał torty ali tak wyglądali smaczni ży ni mogłem wytrzymać i si ni zawiodłem bo byli bardzo dobre tylko jeden ten biały był trochy przypalone, ali byli bardzo fajne i mojim berbeciom smakowale całuj roncunki wdzięczne bezrobotny.

З того показується, що властиво на світі нема невдячних людей.

Обсерватор.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„ДУХ СТЕПУ“

чи деморалізація молоді старшими?

З приводу т. зв. літературних премій.

Нарікання старшого покоління на теперішню молодь не сходять зі сторінок української преси.

Так перемиський „Український Бескид“ в ч. 11 б. р. в передовій статті п. з. Молоде покоління між ін. пише:

„При зміні поколінь мусять бути свого рода тертя, а то й боротьба і „за це сердиться не треба“, як каже Возний в „Наталді Полтавці“. І от перед війною були зміни, були навіть противенства, але загальний напрям лишався той самий і тому можна було говорити, що наростають нові верстви на старім ґрунті. Це було природним та необхідним явищем і не будило здивування. Так нові верстви наростали незначно поволі, без великого відхилення і без великих перемін у світогляді — у способі думання.

„Тепер інакше. Молоде покоління, що вступає в життя, в відділене від старших поколінь добою великої війни, глибоким провалом в історії народів, від якого починається нова епоха. Інші умовини життя, нові стремління, нові ідеї скорше відбиваються на свіжій і податній матеріалі — на молодім поколінню, ніж на матеріалі вже уформованім. По друге — нові, тяжчі і твердіші умовини життя, напруження волі й енергії, щоб добути кусень хліба, припішують дозрівання. Все те витворює молодь іншу, як бувало, а спосіб думання цієї молоді інший, як старших поколінь. „Батьки і діти“ не розуміють себе.

„До того — читаємо далі — долучаються хибні спеціальні наші, що випливають з „духа степу“ — злоба, почуття окремішності, повна відсутність творчої синівської покорі, зарозумілість та пиха і т. д. — се все є причиною, що українські діти відвертаються задом до своїх батьків. Такий стан доводить до абсурду. У нас нема зборів чи сходів, з яких люди не виходилиб, що найменше, з почуванням несмаку і жалю, що йшли на ті збори. Бо ото звичайно підносять молодий чоловік, навчає батьків тай картає їх. Чи треба, чи не треба підноситься протест проти батьків. Якби судити по поведінці молоді на всяких зборах, то у неї нема більшого ворога, як свої батьки. І витворюється трагічна ситуація — така сама ситуація, коли син уважав ворогами своїх родителів і вихователів“.

Наведена вище характеристика теперішньої нашої студентської молоді зовсім вірна. Теперішня наша студентська молодь дійсно багато інакша, як молодь передвоєнна. Інакша — не тільки своїм відношенням до старшого покоління. Ще більше інакша вона — своєю участю в нашій національно-громадянській життєвій діяльності. Бо та її участь, на загальне, нині не тільки що не позитивна, але, навпаки, особливо в останніх часах, навіть негативна (згадаймо бойкот імпрези „Українська Молодь Христові“, участь в підпольних організаціях). Про се зрештою писали ми вже в „Н. Зорі“ не раз ширше і навіть видали окрему брошуру п. з. На каліновім мості.

Як причини такої переміни теперішньої нашої молоді „Український Бескид“ подає: війну, повоєнні умови життя та „духа степу“. З „духа степу“ він і виводить спеціальні хибні наші теперішньої молоді, як злобу, почуття окремішності, повну відсутність творчої синівської покорі, зарозумілість, пиху і т. п.

Що теперішня наша молодь почувається в нашій громадянській організації чимсь окремим — се дійсно так. Що в неї брак синівської покорі супроти батьків се також факт, що вона зарозуміла та горда — і се безперечно правда.

Та тільки се не наслідок „духа степу“. Не наслідок тому, що степу в Галичині нема і властиво і не було*) — отже

не може бути в Галичині і „духа степу“. Степ був і є на Вел. Україні і там він дійсно мав і має великий вплив на психіку тамошнього населення. Колиб „дух степу“ мав вплив в Галичині і колиб хибні теперішньої галицької молоді були наслідком того „духа степу“, то хибні ті, як дідичні, булиб замітні і на попередніх молодих галицьких поколіннях. А тих хиб попередні молоді галицькі покоління не мали.

Отже якіж причини відокремлення, непокірності, зарозумілости і пихи теперішнього галицького молодого покоління?

Скажемо відразу: ті причини се деморалізація теперішньої молоді старшим поколінням.

Пригадаймо собі відношення нашого старшого покоління до нашої молоді в останнім десятилітті. Як трактувало в тім часі наше старше громадянство нашу студентську молодь? Чи не признавало їй в нашій громадянській життєвій праві і привилеї, яких не признавало і не признає молоді ніяке громадянство на світі? Чи наша преса, навіть найповажніша, не називала молодь сторожем і суддею національно-громадянського життя й моралі? Чи не кадила молоді при кожній нагоді?

Не дивно, що молодь, бачучи таке відношення до себе старшого громадянства, набирала про себе надто високого поняття і під громадянським оглядом деморалізувалася.

На наслідки тої деморалізації не прийшлося ждати довго. Молодь захотіла справді стати сторожем і суддею національно-громадянського життя й моралі не тільки в теорії, але й на практиці. Вона виступила отже з різкою критикою старшого покоління. А коли не знайшла в старших послуху, то відвернулася до них плечима і пішла своїм окремим шляхом.

Здавалосяб, що сумний досвід, який наше старше громадянство зробило з кокетуванням молоді на громадянсько-політичній полі, вилічить його раз на все від подібного деморалізування своєї молоді не тільки в громадянсько-політичній життєвій але і в інших ділянках нашого публічного життя. Так здавалосяб! Але дійсність показує, що наше старше громадянство з сумного досвіду з молодю на громадянсько-політичній полі не скористало і робить давні помилки, тільки на іншій полі.

Маємо на думці нове кокетування молоді старшим громадянством, тепер — на літературній полі.

Як відомо, існують на світі т. зв. літературні і наукові премії, які різні інституції признають поодиноким письменникам й ученим за їх літературні і наукові праці. Найбільшою і найбільш відомою такою премією є міжнародна Нобелівська премія, яку кожного року признає письменникам й ученим шведська Академія у Стокгольмі. Та крім Нобелівської є ще інші літературні і наукові премії, менші і менше відомі, бо обмежені на окремі держави і народи. Є такі премії також в Польщі, як нпр. премії Польської Академії Наук, Польської Літературної Академії, поодиноких міст і т. д.

Та кому признають ті премії?

Хто цікавиться такими справами, той не міг не замітити, що ті премії признають письменникам і ученим з правила найвищого і найбільш заслуженим на полі гарного письменства або науки. Перегляньте списки нагороджених преміями письменників заграницею і в Польщі й побачите між ними самих добре відомих уже представників літератури, яким і признано премії в надгороду за їх добре відомі всім літературні твори. І зовсім справедливо. Бо ціллю літературних премій є нагороджувати відомих уже письменників, а не робити рекламу мало відомим або зовсім невідомим, яких вартість ще неустійнена.

Аж до 1933 р. літературних премій в зазначенім вище розумінню в нас не було, та його оставляли більше на показ, ніж з потреби. Зрештою не в такім скравку річ: під степом треба розуміти не лише землю, але також всі страхоти і руїну звязану зі степом як її жерелом. Такого степу з такими наслідками в Галичині, від коли її знав історія, взагалі не було.

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ

Львів, площа ГЛИЦЬКА 12а, (ріг Баторого)

порукає у величезній виборі і по фабричних цінах

Мужеські сукна і полотна

Модні шовки і вовни

68-1-5

було. Були літературні конкурси, нпр. Краєвого Виділу на українські театральні твори, „Просвіти“ на повісти, але конкурси се не премії. Конкурси се свого рода замовлення на написання твору і конкурсний оціночний комітет брав під увагу тільки те, що прийшло на те замовлення. Та в минулім році Товариство українських письменників і журналістів ім. Ів. Франка у Львові зорганізувало і в нас літературну премію. В тій цілі зібрало воно по наших інституціях 1500 зол., які з початку мали становити надгороду за найвищозначніший твір, що появився в нас у 1933 р. Та коли такого твору не було, то журі поділило первісну одну премію на 5 менших премій та наділило ними 5 авторів, яких твори появилися в 1933 р. Котрі се автори та за що вони дістали премії, про се була вже мова в „Н. Зорі“. Тому тут обмежимося тільки до уваг, що мають безпосередній звязок з темою отсей статті.

Отже передовсім треба відмітити, що на 5 премій аж 4 признано не відомим уже письменникам, але літературним новикам, з яких дехто виступив на поле письменства преміюванням твором вперше... Се в буквальному значінні слова: молодь, котра ставить на полі письменства щойно перші кроки і з котрої дехто, як сам заявив, і не думає ставати професійним письменником.

Таке вінчання лаврами молоденьких авторів дуже небезпечне. Бо воно: 1) може вплинути некорисно на дальший їх розвій як письменників, вмовляючи в них літературну дозрілість, 2) може заострити в них всі ті хибні, які характеризують теперішню нашу молодь взагалі і на які нарікає старше громадянство, а саме: відокремлення від громадянства, зарозумілість, пиху і т. п.

Перша небезпека покажеться щойно згодом, коли „лауреати“ не спінуть на осягнених уже лаврах. Та зате друга небезпека зовсім виразно виступила вже тепер в виступах деяких „лауреатів“ з приводу одержання премії. Тут слід звернути увагу на оден характеристичний момент: найбільше шуму наробив коло себе наймолодший віком і літературним стажем автор, найменше — авторка, що мав за собою вже чверть століття літературної діяльності...

Отсі наші замітки про нашу молодь ми написали не так у докір нашій молоді, бо наша молодь у всім, що закидає їй старше громадянство, винна найменше. Вона така, якою виховало й виховує її далі наше старше громадянство. І не вина нашої молоді, коли те „виховання“, яке дає їй старше громадянство, одностороннє з громадянською деморалізацією.

Що се дійсно так, мусить прийти до такого погляду кожний, хто вдумався в сам хід подій у тій справі. Отже молодого чоловіка, котрий в тім віці в кожного іншого народу ще вчиться не тільки писати, але вчиться навіть ще читати літературні твори, — вінчають як „лауреата“ за його „творчість“ в означенім періоді часу. Скликають на те вінчання публіку, виголошують до того „лауреата“ і до тої публіки „відповідні“ промови, — ну і зовсім логічно тепер „лауреат“ мусить як визначний член тої суспільности та навіть її умовного проводу, — сказати тій суспільности, чому він виріс такий великий в такім молодім віці, значить, мусить сказати щось надзвичайне. Бо інакше — се безперечно відчуває і „лауреат“ і пу-

*) Коло Панталіхи був лише малий скравок

КУПУЙ КОРИСНО!

отсе підстава добре веденого господарства. Знайдеш досконалий, повновартісний напиток на снідання і підвечірок, коли купиш

OVOMALTYN'-U — одиноку вітамінову поживу. Можна всюди набути від 2 зол. за пушку.

блика — ціла та справа мусить робити надзвичайно комічне враження і мусить осмішувати так „лавреата“ як і тих, що його „лавреатом“ роблять. А се тому, бо коли людина, зроблена „лавреатом“, не дає нічого надзвичайного, то піднесення її на педестал лавреата якраз виразно показує всю порожнечу, хвилиночку мерехтливої мільйонної баньки і всю сліпоту та нерозум тих, котрі показують своїй суспільності на таку порожню баньку і кажуть, що се брильянт. А треба замітити, що сліпота наших різного рода спеців від літератури та інформаторів своєї і чужої публіки вже дійсно велика. Доказують се пр. такі факти, як поява в чужих органах оглядів нашої сучасної літератури, в котрих згадується навіть про дрібноту, але зовсім мовчки поминається людей, котрі як-не-як а багато потрудилися на поли нашої поезії, літератури взагалі, науки і перекладного мистецтва, зокрема: поминається такого заслуженого Василя Ціурата або поминається такий визначний белетристичний талант, як Тимотея Бордуляка. Ми маємо свій критичний погляд на творчість одного і другого, однак сего не можна заперечити, що оден і другий дали в свій час дійсно визначні твори. Чому ж отже промовчується їх, хоч вони ще живуть і мають заслуги?

Отже безвусий „лавреат“ старається своїй суспільності сказати щось надзвичайне задля ратування себе і тих, котрі його „лавреатом“ роблять. І се ще дуже добра річ, коли такий „лавреат“ вміє критично подивитися на смішну ситуацію, в яку його поставили і нпр. виголосить думку, що з його увічнення не буде ніякого пожитку ні для нього самого, ні для суспільності. Ба, коби то не було пожитку! Та з такого „лавризмування“ буде, бо мусить бути, очевидна шкода. Вже тепер видно, як оден з другим такий „лавреат“ пузириться. А що з такого буде потім?

Правда. Наше старше громадянство, побачивши наслідки своєї деморалізації молоді на громадянсько-політичній полі, зжахнулося і стало нарікати та картати молодь за... свої власні провини! Та нарікаючи і картаючи молодь за наслідки дотеперішньої своєї деморалізації, старше громадянство деморалізує нашу молодь далі, — тільки іншим, ніж досі, способом. Бо коли досі наше старше громадянство вмовляло в нашу молодь, що вона дуже поважний чинник в нашій громадянсько-політичній життю, то тепер те саме старше громадянство вмовляє в нашу молодь, що вона таксамо дуже поважний чинник в нашій літературній життю.

Отсе перецінювання в нас молоді старшим громадянством дуже симптоматичне. Воно свідчить наглядно про незрівноваженість нашого старшого громадянства. А незрівноваженість громадянства свідчить про те, що воно або дуже зелене, або дуже хоре. На всякий випадок уважаємо своїм обов'язком виразно сказати, що зле роблять ті, котрі даліше деморалізують нашу молодь безпосередно або посередно. То значить: зле роблять і ті, що молокососів вінчають „лаврами“ і зле роблять ті, котрі на кошти продукції таких „лавреатів“ дають якінебудь гроші — в часах великої нужди і великих потреб своєї убогої суспільності.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець прийняв на авдієнції 70 журналістів різних напрямів. Перед прийняттям повідомлено їх, що в Ватикані після старого звичаю цілується в перстень Св. Отця, однак Папа знаючи що на авдієнцію прибудуть люди різних переконань, наказав повідомити їх, що не мусять придержуватися того звичаю. Мимо того ні один з журналістів не відтягнувся від цілування перстеня. Зробили се навіть гітлерівці. Богато з них на вид Св. Отця прилякло на коліна. Св. Отець промовляв видимо зворушений.

В Києві розстріляли двох священиків за „передвеликодню релігійну пропаганду“ („Дейли Експрес“). Ось що виробляють товариші, котрі свою кар'єру зачинали проповіданням „свободи“.

Провід гітлерівської партії ухвалив, що хто займається катол. акцією, той не може належати до гітлерівців („Посл. Новости“).

Представлення Пасхальної Драми відбудеться в Городку в неділю 15 с. м. о год. 4 попол. в салі „Поміч“. З огляду на високий рівень вистави та на її зміст побажана привабливість і львівської публіки. Поїзд відходить зі Львова о год. 14.20, вертає з Городка 21.20.

Паломництво до Святої Землі.

Від Товариства Св. Андрея у Львові дістали ми до поміщення таке повідомлення:

Дня 15 травня ц. р. улаштує Товариство Св. Андрея у Львові під ласкавим протекторатом та особистим провідом Преосвященного Кир Івана паломництво до Св. Землі з такою програмою:

- 15.V. Виїзд зі Львова.
- 16.V. Виїзд кораблем з Констанци.
- 17.V. Виїзд з Константинополя.
- 20.V. Приїзд до Яффи, виїзд самоходами до Єрусалиму.
- 21.V. Оглядання Гетсеманії, прогульки до Вефлеєму, Мертвого моря, Єриху, і Йордану.
- 22.V. Виїзд з Єрусалиму до Назарету і прогулька на гору Табор.
- 23.V. Прогулька до Тиберіади, опісля через Кафарнаум і Галилейську Кану до Гаїфи. Висідання на корабель.
- 26.V. Оглядини Атен.
- 28.V. Звиджування Константинополя.
- 29.V. Приїзд до Констанци, висідання з корабля.
- 30.V. Приїзд до Львова.

Кошти участі в паломництві враз з переїздами залізницею, кораблем, автобусами, повним удержанням, готелями, портовими податками, оплатами, напитками для готелевої і реставраційної служби, пашпортом, візами, оглядинами і т. д. залежно від місця на кораблі хитаються від зол. 690 до зол. 1.220.

Надто за окремою оплатою буде улаштована з Єрусалиму 14-денна прогулька по Св. Землі і до Єгипту.

Зголошення до 25 квітня приймає та подає подрібні інформації: Паломницький Комітет Товариства Св. Андрея у Львові, Руська 3.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

„ОССЕРВАТОРЕ РОМАНО“ пише, що відносини між Ватиканом і Німеччиною ще ніколи не були такі напружені як тепер. Той орган стоїть на становищі, що конкордат не забороняє католикам творити політичні партії.

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРУПИ КЛЮБУ ББ входить до союму з листі ББ з округи Львів—повіт селянин Федисин на місце помершого посла Стройновського.

ВИБОРИ до міської ради у Львові відбудуться в травні бр. Таксамо й вибори на просторі східних і центральних воєвідств.

НОВИЙ „НЕВОЗВРАЩЕНЕЦ“. Правний радник совітської амбасадри в Парижі проф. Членов на зазив, щоби вернув до Москви, заявив, що не верне туди.

ВІСТІ ПРО ПЕРЕНЕСЕННЯ СТОЛИЦІ з Москви до Катеринбурга на Уралі показалися неточні. Столиця СРСР остає в Москві, натомість до Катеринбурга (тепер Свердловска) переносять лише місце осідку деяких установ.

ЛИТОВСЬКИЙ ЧАСОПИС „Секмаденіс“ пише, що марш. Пілсудский мав згодитися, щоби виленські політичні діячі вступили в неофіційні переговори з литовськими політичними кругами.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД, як пише „Прагер Прессе“, ще перед кількома роками предложив був пакт вічної приязни з Польщею, однак на се предложення не дістав ніякої відповіді.

В РОМУНІЇ відкрили приготування замаху на короля. Замах мав відбутися в той спосіб, що в часі великодняго богослуження, в котрім мав брати участь король, мала вибухнути в церкві бомба і вбити короля. В заговорі брали участь найближші люди з оточення короля, обурені головно на дальший зв'язок короля з його жидівською любов'ю п. Люпеску. Заговорників ув'язнено.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ поліція відкрила широко розгалужену шпійонську організацію. Досі ув'язнено 20 осіб. Преса пише, що розходиться тут про шпійонажу в користь Німеччини й СРСР.

ГОЛОВА АВСТРІЙСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, як доносить „Дейли Телеграф“, матиме титул регента. На думку сего часопису нова австрійська конституція се вступ до привернення монархії. Регентом має бути оден з провідників австрійських легітимістів.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР у Вашингтоні дав перший величавий бенкет для 800 запрошених гостей. Таких бенкетів вже давно не уряджували навіть представки найбагатших буржуазних держав.

Масові ув'язнення Українців у СРСР

Між ув'язненими багато нашої молоді.

До Львова наспіли вісті, що большевики перед самим Великоднем перевели масові ув'язнення серед Українців на Вел. Україні. Зокрема ув'язнено багато нашої молоді. Повідомляючи про се радієм, большевики зазначували, що приступили до ліквідації націоналізму, петлюрівщини і контрреволюції. Українські націоналісти були зорганізовані системою п'яток. Великі ув'язнення переведено також на Криму.

БЕЛЬГІЙСЬКА ПРЕСА даліше займається справою голоду на Україні, по-лемізує з одним інженіром, котрий вернувши з України твердить, що там голоду нема.

ЗНАЧНА БІЛЬШІСТЬ вмішаних в одну з найбільше скандальних афер, в аферу обманця Ставіського, се масони. У звязку з тим у Франції повстав ворожий для масонерії настрій. Частина преси і деякі посли до парламенту домагаються розв'язання масонських лож. Чи та боротьба скінчиться ліквідацією масонерії у Франції не знати, бо вона там має сильні впливи, головню серед лівих партій.

ПОЛІТИЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ в Еспанії даліше напружене. Робітники виконують саботажі. Синдикалісти кидають бомби на поліцію.

МИЛА ДО ПРАННЯ ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ГОСПОДАРСЬКЕ ПРИЛАДДЯ

МУССОЛІНІ сказав представникові „Парі Соар“-у, що Європі в найближчій часі війна не загрожує.

„ЖУРНАЛЬ ДЕ ЖЕНЕВ“ остро виступає проти того, щоб ССР прийняти в члени Союзу Народів, бо се був би смертельний удар для тої інституції.

БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ відповіли на польсько-німецьке порозуміння підписанням продовження договору про ненапад з більшовиками до 1945 р.

ЯПОНІЯ у відповідь на збільшення воєнної флотії Америкою також збільшує свою воєнну флоту.

НОВИНКИ

Реклекційні проповіді для вірних виголосив в парохіяльній церкві св. Спаса в Ярославі з великим пожитком душевним для слухачів о. д-р Скрутень ЧСВВ. Вірні вислухали їх з великою увагою, бо були належно приготовані, мали свою ясну конструкцію, зміряючи до одного і того самого вершка, а своїми окремими главами обхоплювали основи життя дочасного і вічного. Щоби трафити до душі, треба її розуміти, знати, що її болить, чого вона потребує, бо духовник се лікар душі. Таких лікарів треба нам особливо тепер багато, а численні приклади з історії показують, що Церква виросла на могутню твердиню і заборолу особливо серед тих народів, де вона фундувалася на живих людях тої суспільності, яку провадила. — Годиться згадати, що з ярославського міщанського коріння вийшли тут два висвячені богослови: Лозинський і Шаваринський. Перший відправив вже першу Службу Божу з повною свободою духа, а навіть виголосив кілька дуже удачних проповідей. Взагалі засіб голосовий та інтелектуальний дає підставу припускати, що працюючи далі над собою, зможе виробитися на доброго проповідника, широко перенятого долею своєї пастви. А мусять то бути мужі великого духа і гранітної віри, щоби при захмаренні небі і тучі змогли оцілити свою паству, аби вона не розбіглася, поки засвітить благодатне сонце.

Рідна Школа і правопис. Педагогічно-програмова комісія при Гол. Управі РШ вирішила запропонувати Фільбологічній Секції НТШ свої побажання щодо деяких змін нашого правопису.

На позичку Рідній Школі прислали: Збараж 600 зл., Рашів 275 зл., Равщина 350 зл., Підгороддя коло Галича 75 зл. З різних сторін краю домагаються заяв до підпису позички РШ. В краю відбуваються наради й анкети в справі переведення позички РШ.

Однострої в школах РШ. Головна Управа РШ. подає до відома, що Кураторія затвердила проект однострою для молоді середніх шкіл РШ. і візирці розіслано вже до всіх Дирекцій шкіл. Відзнаки на шапки, однакові для усіх шкіл РШ. (для середніх шкіл жовтої краски) можна замовляти в Книгарні РШ. (Львів, вул. Сикстуська ч. 20).

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. З нинішнім числом (26) „Нової Зорі“ висилаємо нашим П.Т. Передплатникам складанки поштові (чеки) і просимо вирівнати передплату. Всіх наших П.Т. Післяплатників просимо надсилати за леглості, бо в противному разі будемо змушені часопис здержати.

Вечір УФОТО відбудеться в неділю 15 с. м. у Львові в малій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка (Шашкевича 5) о год. 5 веч. Вступ для членів і впроваджених гостей даром. Після концертної частини, в якій беруть участь: п. М. Свірська, Балтаровичева, І. Барвінський та ін., відбудуться танці.

Курси аматорської фотографії улажує УФОТО у Львові в домі при вул. Шашкевича 5. Зголошення приймає дижурний в понеділки, четверги й суботи від 17—20 год. Перша лекція 16. с. м. о год. 18. Курси будуть відбуватися під про-

ВАШЕ ОЧКО

Львів, Галицька ч. 1. рг Ринку

дом найкращих наших світляців вечірними годинами в місяці квітні і травні.

Український національний гимн заборонило старство в Бережанах співати на концерті читалень „Просвіти“ улаженим бережанською філією Просвіти з приводу 120-ліття уродин Шевченка.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хоружина 5, поручає: Ковдри, матраци, по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 злотих, матраци по 7 зл. 58—7—25

Кружок „Рідної Школи“ засновано на днях в Завалові (Підгаєччина).

Районову Молочарню „Маслосоюзу“ основано в Новосілці (Підгаєччина).

Жіноча анкета відбулася в Рашкові, пов. Городенка, заходом кооп. „Будучність“. Участь взяло 110 осіб.

Посадником м. Куликова вибраний п. Короткевич, секретар рахівництва апеляційного Суду у Львові. В тій цілі п. Короткевич дістав зі Суду безплатну відпустку.

Вже на похороні відступника від нашої гр.-кат. Церкви о. дра Жука, котрий проголосив себе „православним єпископом“ в Америці, повстав роздор серед його прихильників. Підчас заупокійного богослуження і проповіді о. Іванишина о. Петро Середа кликав в його сторону „брешеш“, „протестую“ і т. п. Теперішній у праві групи о. Жука закидає група о. Середи обманства, розбиття і нелад в „українській православній Церкві“. Противники обкидають себе ріжними прізвиськами не перебираючи в словах. Такі то овочі руйнівної роботи на церковному полі. Та що буде даліше?...

Станиславці!! Нововідчинений sklep взуття Мирона ГІБИ, вул. Карпинського 7, при вході до Воевідства, поручає Нашому Громадянству добру й дешеву обуву.

Свій — до — свого! 82-2—2

До катедри св. Юра вломалися злодії, розпороли опоганували касу, одначе грошей не забрали, бо їх там не було.

Підчас ревізії в чит. „Просвіти“ в Угрині (Чортківщина) тайний поліціянт намовляв людей, щоби не давали жертв на „Рідну Школу“...

В Угринівці Дод. пов. Станиславів дубовий клець придавив на смерть 4-літню Стефанію Калуську в часі забави в гойданку на подвір'ю зі своїми 3 братчиками.

Населення Польщі по найновішим даним Головного Статистичного Уряду виносило в дні 1-го січня 1934 р. 33 мільонів і 24 тисячі.

Міністерство віроісповідань й освіти оповіщує, що неправдиві були вістки, немовби твори Сенкевича „Огнем і мечем“ та „Хрестовосі“ усунено з лісти обов'язкової лектури в школах...

Гумор. То Мінерва, пояснює провідник по музею. — А вона була замужня? питає якась старша панна. — Ні, то була богиня мудрости.

На совітській Україні ГПУ викрило велику протиреволуційну і терористичну організацію. Вона виконала коло 100 замахів, в котрих погубило кільканадцять осіб. Ув'язнили 20 членів організації. Всім ув'язненим загрожує кара смерті.

Три замаховці на церкву св. Петра в Римі та на життя Муссоліні вже засуджені так: Бучілоні та Р. Чанка по 30

ТОАЛЕТОВІ МИЛА КВІТОВА ВОДА НА ВАГУ КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ

літ вязниці, К. Чанка 17 л. Четвертого суд увільнив.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Про наші господарські досягнення голова ендецького сенатського клубу професор Гломбінський — м. і. сказав: Чому напр. РСУК 'указав за рік 1932-33 3.187 кооператив? Чому Центросоюз, Масло-союз, Сільський Господар поширюють свою діяльність, коли польські кооперативи і союзи на „кресах“ замирають? Український нарід, сказав даліше сенат. Гломбінський, під впливом власної національної ідеї виявляє енергію й ініціативу, якої йому може позавидувати польський нарід.

Економічний комітет міністрів Польщі ухвалив додаткові кредити на мешканеве будівництво в 1934 р. в сумі 10 міль. зл. В тім на дрібне будівництво 6 міль., на будову домів бльокових 3 міль., на ремонт малих домів 1 міль.

В Жирардові, однім з центрів польського текстильного промислу, викрили надужиття французьких капіталістів на шкоду польських акціонерів і державного скарбу. У звязку з тим почалася пресова кампанія проти французького капіталу в Польщі. Німецька преса сю справу обговорює дуже широко.

В Польщі є 600 фабрик мила, в тім коло 100 середніх і великих.

Військо закупить в квітні с. р. 25.000 кг сої, щоби змішати її з зернистою кавою.

Німецький економіст др Цальман оповістив книжку п. з. „Світ без золота і без голоду“. В ній пропонує державам всупереч т. зв. паритету золота і завести „паритет життя“ (Parität vitae), щоб забезпечити кождому можливість пережити оден місяць. В тій цілі малаб бути створена одна міжнародна валюта. Одиниця тої валюти забезпечувалаб 10 кг хліба, 5 кг муки, 7 кг бульби, 4 кг мяса, 1 кг риби, 3 кг товцю, 3 кг цукру, 10 л. молока, 15 яєць, 1/2 кг соли, 1/3 кг сира і на рік оден повний одяг з пальтом і пару обuvi.

Німеччина примінила економічні репресії супроти Литви. Замкнула свій ринок для литовського масла і яєць.

На світових біржах велике вражіння зробила димісія швайцарського міністра фінансів, який був проти інфляції швайцарського франка. На підставі того вносять, що Швайцарія, дотеперішній стовп бльоку держав з золотим підкладом валют, піде на інфляцію.

Нову економічну світову конференцію хоче скликати през. Росвелт. Представник Америки Норман Девіс заявив журналістам, що в світовій господарці наступила вже рішуча поправа.

Спекулянти в Америці громадають великі запаси срібла.

30-годинний робочий тиждень заводять в Америці в усіх підприємствах „Найри“.

В Америці є тепер 11 мільонів безробітних.

Світова продукція пшениці на підставі звітів Міжнародного Хліборобського Інституту в Римі без СССР, Туреччини, Персії та Китаю, виказує висоту зборів в 1933 р. на 957 мільйонів сотнарів супроти 1.015 мільйонів сотн. в 1932 р. В Європі (без СССР) випродуковали 462 мільйонів сотн. Німеччина збрала 56 мільйонів сотн., на 6 мільйонів сотн. більше ніж в 1932 р. В Північній Америці збрали 220 мільйонів сотн. супроти 329 мільйонів сотн. в 1932 р., в Австралії збрано 46 мільйонів сотн. супроти 60 мільйонів сотн. в 1932 р. В СССР мали зібрати в 1933 277 мільйонів сотн. пшениці супроти 202 мільйонів сотн. в 1932 р.

Посмертні згадки

† **Григорій Бучко**, батько Преосв. Єпископа Кир Івана, помер в 86 р. життя в Германові коло Львова. В. Й. П.

† **Олексій Мельникович**, нотар в Медичинах, помер в Калуші. Покійний був довгий час членом Головної Управи УНО (УКНП). Визначався точністю мимо слабого здоров'я. Був се чоловік дуже спритний і з широким кругом знакомств. Його вдача і спосіб поведінки були в великій мірі типові для Українців. По певнім часі вказано булоб оповістити докладніші дані про життя тої складної натури. В. Й. П.

Виграні державної класової лотерії: 15.000 зл. на чч. 1161, 32836, 88178, 162744. — 10.000 зл. на чч. 23511, 48440, 123434, 137243, 138000, 163744. — 5.000 на чч. 46731, 80000, 4481, 142714, 19746, 67690. — 2.000 зл. на чч. 2880, 34808, 27500, 80739, 98325, 135461, 139611, 149612, 151809, 75048, 39399, 124946, 157731, 160439, 168416. — 1.000 зл. на чч. 26288, 33036, 16248, 6804, 9552, 59360, 91517, 76236, 90747, 104211, 136157, 157531. — 500 зл. на чч. 118622, 154848, 53748, 25195, 167579, 10759, 11986, 139191, 16157, 52210, 166291, 167345, 55135, 59533, 77562, 72858, 136470, 95241, 99306, 142635, 102661, 116723, 146832, 150293, 165675, 36407, 11529, 14511, 60534, 32336, 61483, 36721, 44134, 57778, 54058, 68490, 63450, 60794, 78576, 77787, 82040, 110012, 104401, 117437, 121814, 137301, 168976, 163124, 81618, 688, 133044. — 400 зл. на чч. 1206, 3639, 9243, 37105, 42941, 44314, 45583, 51399, 52883, 58454, 62773, 64758, 67233, 74400, 85972, 98897, 104010, 105981, 109104, 119741, 137336, 139825, 141999, 143280, 143605, 147392, 147926, 150458, 161616, 162642, 162860, 168076, 75819, 73762, 76535, 80164, 83032, 98538, 11256, 118362, 136554, 139955, 152274, 157067, 166686.

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в приватних оборотах 5'27 зл. Банк Польський платив за долари 5'26. Золотий долар 9'00—9'05 Канадійський долар 5'21; 1 нім. марка 2'07; 100 фр. франків 35'00; 100 чеських корон 21'40—21'80; 1000 румунських левів 41—43 зл.; 100 австр. шилінгів 97'50—98'50 зл.

ЗБИЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко Підволочиська — льоко Львів

Пшениця двірська	18'50—18'75;	20'50—20'75
Пшениця збірна	17'00—17'25;	18'50—18'75
Жито двір.	13'75—14'00;	15'10—15'25
Ячмінь на мливо	10'50—10'75;	11'75—12'00
Овес двір.	10'00—10'50;	12'00—12'50
Овес селян.	9'50—9'75;	11'50—11'75
Кукурудза	18'00—20'00;	—
Гречка на мливо	18'00—19'00;	—
Гречані крупи	35'00—37'00;	—

Тенденція неоднотайна.

Набіл: Маслосоюз платив 12. IV. за 1 кг. масла дес. 3'30; за 1 л. молока 18 сот., за 1 л. сметани 80 сот., за 1 копу яєць 2'50—2'60 зл. — Тенденція на масло і сметану удержана, на молоко і яйця знижкова.

Мід: Кооп. „Рій“ продає мідгречаний 2'30; липовий і з ріжних цвітів 3'50, гірський яєний 3 зл. за 1 кг.

Ціни битої птиці з птахом'ясарні „Маслосоюзу“ за 1 кг. живої ваги, льоко подвіря птахом'ясарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23);

Рід: 1-а кл. 2-а кл.

Кури	1'00	0'60
Качки	1'20	0'60
Індики	1'40	0'80

Пантарки за штуку 2'25 зл.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або поштовими значками.

ЖЕРТВИ

На католицьку пресу: Гр.-катоц. Уряд парох. в Яблонці, п. Татарів над Прутом — 18'76 зл. (збірка); Кооп. Український Народний Дім в Хотимирі — 5 зл.; — Для 4-ох сиріт: ВП. Дмитро Крук в Топорові — 2 зл.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ДЯК, ЗНАЄМОТНИЙ СПІВ, може вести хор, прийме посаду при гр.-катоц. Церкві. Ласкаві зголошення: **Друцько-Любецький Григорій**, Ковель, Міцкевича 61. 92-1—1

КІНА

АДРІА: Тайни дому поправи.
АТЛАНТИК: Ескімо.
КОПЕРНИК: Я не ангел.
МАРУСЕНЬКА: Серце волоцюги і ревія.
МІРАЖ: Працання зі зброєю.
МУЗА: Забавка.
ПАЛАС: Марш Ракочія.
СТИЛЕВЕ: Парада реарєвітів і ревія.
УТІХА: Пристань Сан Дієго і ревія.

Лікар-Дентист

М. Юнгфер Бергерова
(давніше Порадця Дентистична)

Львів, вул. Галицька ч. 20/1.
94 ЦІНИ НИЗЬКІ. 1—8

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ УСУВАЄ „KOWALSKIN“

АЛЕ КОНЧЕЗТИМ ФАБРИЧНИМ ЗНАКОМ: СЕРЦЕ У ПЕРСТЕНІ

ФABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA „A. KOWALSKI“ WARSZAWA

ФІРАНКОВІ МАТЕРІАЛИ, індантре-ни, фіранки ручної роботи, капи на ліжка, гарнітури, тапчанові накидки, шлюбні виправи найдешевше виконує **ВАНК**, Марійська площа 6.

Адв. Др. А. Е. ХИЛЯК

відкрив в **ЖОВКВІ**

адвокатську канцелярію при вулиці **МІЦКЕВИЧА 3** („Колейовій“), в домі 74 п. рад. Фіша. 1—2

Бувший лікар Поліклініки у Берліні

Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прецизійна техніка дентистична. 71—1—20

Спеціаліст в хворобах серця

Др. С. ГЛАЗЕРМАН

б. лікар серцевої стації й відділу проф. Ноордена в Відні, ординує від 3—4 у **Львові**, вул. **СИКСТУСЬКА 16. ТЕЛ. 15-03.**

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматолог. клінік в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з вулиці Собєвського ч. 2. Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

ПАСТА

до взуття

ОДИНОКА СВОЄРІДНА НАЙЛІПША

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасти

Адреса: **Львів, Кордецького 1.**
12—х **Телефон 60-04**

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛЬ І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ

МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1.

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літній сезон.

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПОРОШОК з „КОГУТИКОМ“
MIGRENO-NERVOSIN

УСУВАЄ **НАЙБІЛЬШЕ ВПЕРТИЙ БІЛЬ ГОЛОВИ,**

МІГРЕНУ, НЕВРАЛЬГІЮ, БІЛЬ ЗУБІВ, ГРИПУ, ПРОСТУДУ, БОЛИ: АРТРЕТИЧНІ, СУСТАВІВ, КОСТИЙ І ІНН.

КОМУ ПРИКРО ПРИЙМАТИ ПОРОШОК ХАЙ ЖАДАЄ КОГУТИКІВ У ВИДІ ТАБЛЕТОК.

ЖАДАЙТЕ ОРИГІНАЛЬНИХ ПОРОШКІВ з „КОГУТИКОМ“

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіда ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Контра П.П. Краків 405.867

Апостольська Адміністрація для Лемківщини

З поважного жерела одержали ми слідуючі інформації: Назначений Апостольським Адміністратором Впр. о. Николай Нагорянский рішучо відмовився від того достоїнства. Є поголоски, що на його місце має бути заіменований Впр. о. д-р Василь Масцюх, тепер парох в Горожані Великій (почта Комарно, повіт Рудки). Він уроджений в 1873 р., рукоположений

1899, введений канонічно 1920 р. Є також вісти про поворот первісної кандидатури на те становище Преосв. Лакоти, есентуально вразі його відмови про іменування Апостольським Адміністратором одного з монахів, можливо що й Преосв. Чарнецького, хоч становище того Владики за сокальським кордоном дуже важне і він вже там обізнаний з ситуацією.

Англієць про українську справу

В великій англійській журналі Forthrightly Review появилася цікава стаття під заг. „Гноблені Українці”. Автор її Лянселот Львон. Переповівши коротко, але влучно історію України, схаактеризувавши вдачу Українців та їх недавні змагання до державности, автор кінчить статтю отсими цікавими міркуваннями: „Ідея включити Україну до західно-європейської системи, відперти Московщину на схід надзвичайно спокуслива. Однак вступ Німеччини та Польщі на Україну буде суперечний з економічними та стратегічними інтересами Великої Британії. Наймудріше рішення проблеми тепер на жаль поза межами практичної політики. Воно в тому, щоб Україна дістала незалежність та щоб її незалежність була за-

безпечена спільно великими державами, або щоб Україна могла в відповідний час сама рішати, з ким вона має сфедеруватися. Незалежна чи автономна Україна неминуха для європейського економічного поступу та світового миру. Через Україну йде найкоротша сухопутна дорога з Заходу до Персії та Індії. Коли Україна досягне незалежності, то се буде кінець московських византийських снів та індійських мрій. Що формою її уряду буде демократія се певно. З Україною як членом демократичної федеративної системи прийде до створення групи держав, з котрими Велика Британія зможе увійти в приязні взаємини. Давно вже пора творити такі групи держав у Східній Європі!” Європа зацікавилася знов Україною.

СССР і Союз Народів

Совіти такі роззухвалені хаосом в міжнародних політичних взаєминах і заником інстинкту самозбереження серед „буржуазних” держав, що перед вступленням до Союзу Народів ставлять услів'я в тоні ультимативнім. Сі услів'я такі: 1) Всі держави, що входять в склад С. Н., мають визнати СССР, 2) вибір Сові-

тів в члені Союзу Народів має бути одностороннім, 3) Совіти мають дістати від Ради Союза спеціальне запрошення. Є дані припускати, що всі ті услів'я будуть сповнені, бо це йде в напрямі похилої площі, по котрій котиться Союз Народів і ті, що в ній мають рішачий голос... Так нахабно диктують тепер „товариші”.

Німецьке християнство

„Еко де Парі” пише: Німецька цензура не пустила в пресу промови Папи Пія XI. до німецьких студентів окрім двох трохи обрізаних висказів. Се очевидне нарушення конкордату, та гітлерівці вже давно дивляться на конкордат як на спосіб пригожий їм до душення католиків. Тепер найактивніші співробітники Гітлера заняті творенням т. зв. „німецького християнства”, котре з християнством не має нічого спільного крім імені. Се якийсь дур-

новатий і чудацький культ Христа, розмальовуваного після ідей Ніцшого, Сореля й Гобіно. І таке „християнство” тишиться опікою гітл. влади, ба навіть монополією. Досить вказати на те, що його „пророк” Балдур фон Шірах, став міністром народної освіти. В руках такого чоловіка виховання всієї німецької молоді! „Культуркампф” не загрожує Німеччині: він вже є... Однак католицька Церква видержала вже не такі переслідування.

Роздор серед протестантів

Швайцарська преса доносить: В Німеччині наставив роздор серед протестантів. Велика частина пасторів вповіла послух настановленому гітлерівським правительством „державному єпископови” Міллерові і приступила до т. зв. вільного євангеліцького синоду. Опозиціоністи закидають найвищим протестантським властям, що вони нелегальні і що толерують „німецьких християн”, які поганізують про-

тестантизм. Проти 600 пасторів, котрі зголосили приступлення до катол. Церкви, ведеться дисциплінарне слідство. Провідники протестантської опозиції звернулися також до кардинала Фавльгабера, щоби поміг їм у боротьбі з гітлеризацією християнства. Наслідком того розколу в протестантизмі „єпископ Німеччини” Міллер хоче уступити. — Протестантська церква не видержує гітлерівської „муштри”.

Страшна повінь в Америці

З Америки доносять: У стейті Оклагома вибрала ріка Уошіта й забрала всі дома оселі Гамон з 300 людьми. 29 з них пропало без вісти. Індіанці бачили їх во-

станне по пояс в воді. Між Клінтоном і Шайном затоплені всі залізничні й автомобільні шляхи. Залізничну станцію Амаріо розбурхані води забрали з собою.

Корова що пє пиво

В одній фармі під містом Salem в Америці викликала велику сензацію корова, що пє пиво. Зимою Miss Shattuck давала своїй корові тепле пиво, щоби не простудилася. Внаслідок того корова зачала давати значно більше молока від коров ін-

ших фермерів. „Добрі” сусіди внесли скаргу до суду за нельояльну конкуренцію. Однак суд після оцінки знатоків звільнив Miss Shattuck, бо молоко корови, що пила пиво, не ріжнілося своєю якістю від молока коров-абстиненток.

НЕ МУСИТЕ ІХАТИ ДО МІСТА

щоби зложити свої ощадности в банку. Можете це зробити при допомозі скаданок Почтової Каси Ощадности, які вишле Вам на бажання безплатно Кооперативний Банк

„ДНІСТЕР”

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Землетруси в Галичині

Ми відмітили вже в ч. 25 „Нової Зорі”, що при кінці березня бр. був землетрус в Румунії, в Болгарії та на Україні.

Найсильніший був землетрус в Румунії. В ряді міст, як Букарешт, Ясси, Кишинів, Галац й ін., землетрус був такий сильний, що там зарисувалися і навіть завалилися дома і святині. Як повідомляють часописи, той землетрус спричинив великі шкоди в цілій Румунії та серед населення викликав переполох.

Потрясення землі відчували також на Україні. Так у Києві, Житомирі та інших місцевостях те потрясення було таке сильне, що дома дріжали у своїх основах.

Філя землетрусу засягла також Сх. Галичину. Відчували його напр. у Чорткові й Заліщиках. Декуди на метр пересунулися навіть такі тяжкі меблі як фортеп'яни.

Сей останній землетрус не перший землетрус на Україні. Землетрусів на Україні було вже багато від найдавніших часів по найновіші. Зокрема були землетруси в Галичині. Тому цікаво буде пригадати дотеперішні землетруси в нас.

Найдавніші вістки про землетруси в Галичині маємо з 2-ої пол. XVI стол. Се вістки про землетруси у Львові. Та річ ясна, що ті землетруси не обмежались тільки на одно місто Львів, але навістили більшу або меншу частину краю. Тільки у Львові у високих мурованих домах відчували ті землетруси виразніше, ніж напр. по малих містечках, не кажучи вже про села. Тай у Львові записали їх. Тому аж до XIX ст. в огляді землетрусів у Галичині виступає тільки місто Львів. Щойно від XIX ст. маємо вже вістки про землетруси не тільки у Львові, але і в краю.

Отже найдавніша вістка про землетрус у Галичині і зокрема у Львові се записка в нашій „Львівській літописі” під 1578 р. Та записка дуже коротка і звучить дослівно так:

„Тогож року земля тряслася.”¹⁾

Друга з черги вістка про землетрус в Галичині і зокрема у Львові се записка в тій самій нашій літописі під 1596 р. І та вістка таксамо ляпідарна, як попередня. Вона така:

„Въ пятюкъ свѣтлый земля ся трясла.”²⁾

Третій землетрус в Галичині зглядно у Львові в XVI ст. записала та сама „Львівська літопись” два роки пізніше, в 1598 р. Записала так:

„На дахахъ, по домахъ, щось писало и падало на землю, що и люде слыхали, якъ о землю чимъ ударивъ, а потому скотъ здыхалъ барзо.”³⁾

¹⁾ Львовская Лѣтопись съ 1498 по 1649 годъ. Издавъ А. П. Петрушевичъ. Львовъ, 1868.

²⁾ Тамже під р. 1596.

³⁾ Тамже під р. 1598.

Правдоподібно слово „писало“ рівнозначне зі словом „рисувало“ (заломлювало дахи і мури). А можливо, що слово „писало“ се мабуть помилково написане „писчало“, що в зв'язку з дальшими словами може означати шум і гуркіт, які часом супроводжують землетрус.

Докладніші вже записки про землетруси в Галичині, зокрема у Львові, маємо з XVII ст. Тих записок дві.

Перша записка з 1619 р. звучить дослівно так:

„Въ той же часъ, въ день субботный, земляся трясла о годинѣ 20, же изъ оконъ шибы выпадали, скляницѣ изъ столувъ спадали, и люде въ страху были великомъ.“⁴⁾

Подібно записує сей землетрус також Літопись львівської Ставропігії, додаючи, що діялося се в осени, коло св. Покрови, та що над містом появилася тоді також комета.⁵⁾

Друга записка про землетрус в Галичині згл. у Львові в XVII ст. відноситься до р. 1637. Та записка нашої „Львівської Літописи“ така:

„Скоро подъ соймъ земля ся трясла, на вѣлбю Панны Маріи Громницѣ изъ суботы на недѣлю о годинѣ девятой.“

Потомъ весна была барзо сухая, не хотѣлося ничего родити, ани и травы ни было; а потомъ огнѣ почали пановати, же много мѣстъ погорѣло: Сокаль, Белзъ, Самборъ; у Вышні предмѣстя, у Яворовѣ и ве Львовѣ передмѣстя Галицкое вшитко и костеловъ два а третому ся достало. Не досить ту, але и Украина о тыхъ же огня роскошахъ мають що повѣдати.“⁶⁾

Записку „Львівської Літописи“ про землетрус й інші елементарні катастрофи, які в 1637 р. навістили Львів і Галичину, доповнює „Літопись львівської Ставропігії“. Вона зазначає, що той землетрус був дня 1 лютого та що жертвою пожежу, крім згаданих у „Львівській Літописи“, впав іще Криків.⁷⁾

На протязі цілого XVIII ст. не маємо ні одної записки про землетрус в Галичині згл. у Львові. Чи його не було? Правдоподібно був, тільки ніхто не записав його. Бо або не було його в самім Львові, тільки на провінції, або коли й був у Львові то дуже незаметний — так, що його навіть не відчували.

В XIX ст. були в Галичині, зокрема у Львові, три землетруси.

Перший землетрус в XIX ст. був у Львові дня 15 жовтня 1834 р. о год. пів до осмї рано. Він трівав 2 до 3 секунди в напрямі з заходу на схід.

Відріжнено в нім два удари. Відчували той землетрус пожежний сторож на вежі Успенської (Волоської) церкви і також робітники, що саме тоді працювали при будові ратушевої вежі.⁸⁾

Другий землетрус у XIX ст. був в Галичині, зокрема у Львові, дня 23. I. 1838 р. о годині три чверти на дев'яту вечір. Перший був слабкий. Захиталися легко на стінах образи. Металеві і скляні предмети видали приглушений звук. По хвилині наступив сильніший удар. Мури домів задрожали так, що аж годинники на стінах мешкань на поверхах припинили хід, а склянки і фляшки, що стояли на столах, стали вивертатися. Після короткої перерви наступив третій удар такий могутний, що перестрашені львов'яни вибігли товпами на вулиці, думаючи, що вальються доми. Все те трівало дві мінути. Рівночасно відчували потрясення землі в Чернівцях таке сильне, що аж шиби потріскали в вікнах. При тім завважили тільки два удари та підземний гуркіт. В тім самім часі тряслася земля також в Тернополі. В Дуклі завважили землетрус щойно з 8 на 9 лютого.⁹⁾

Третій з черги землетрус з XIX ст. був в Галичині, зокрема у Львові, дня 17 серпня 1875 р. Сей землетрус так описує цитований автор:

„Потрясення було філясте в полуднево-північнім напрямі, трівало шість до сім секунд і найвиразніше обявлялося в поверхових домах. В деяких будинках в Ринку (у Львові), при вулицях: Театральній (нині: Рутовського), Ягайлонській і Коперника, мешканці відчували виразно дрожання мурів. В ратуші, в будівничім уряді, стіл, при котрім рисував директор Гохбергер, хитався так сильно, що він мусів перервати свою працю, а й цілий будинок Скарбківського театру, опертий, як відомо, на пільотах¹⁰⁾, замітно задрожав у своїх основах. В ставі так званім Альсєрівським, на Вульці, ті, що купалися, завважили незвичайне фільвання води, а мешканці дому сторожа при кіпці Люблинської Унії (на Високім Замку) дізнали такого вражіння, начеб той будинок усувався в пропасть. Також цікаві помічання зробив замешкалий при вул. Коперника керманіч метеорологічної стації інженір Мілерн на малпах, що були в його посіданню. Ті звірята вже о годині третій по полудні заховувалися так, начеб передчували бурю. Три малпи замкнені в клітці, закопалися в сіні і тулилися перестрашені до себе, а велика явайська малпа, прив'язана в передпокою, вила під небеса, намагаючись дістатися до мешкання. Професор львівського університету, др. Крайц, що займався науковим, на скільки можна, дослідом того потрясення, дійшов до переконання, що воно обняло крім Львова, східну частину жовківського повіту, вузький пояс Люблинської губернії і Волині здовж австрійської границі, галицьке Поділля та сягало аж по Чернівці. В деяких місцевостях чули менше чи більше сильний підземний гук. В Мостах Великих зарисувався мур костела від гори аж до фундаментів, подібно як у Христинополі. В обох тих місечках завалилося багато коминів, а в Сокалі, крім звалених коминів, дзвонили шиби у вікнах і відривався тинк зі стін мешкальних будинків. В Угнові потріскали мури костела, а в Бережанах потрясення викликало загальну паніку серед населення, котре в найвищім перестрашу вибігло на вулицю“¹¹⁾.

Землетруси у Львові викликували велике вражіння передовсім серед самих львов'ян. Та робили вони не менше вражіння і на край. Свідчать про се перекази, які про землетруси у Львові кружили серед нашого народу в Галичині й які навіть записали деякі учені. Так нпр. Бельовський у своїх подорожних записках нуте: „Селянин з Козова (з Козови?) оповідав мені, що Львів стояв на дуже високій горі. Тряслася земля раз, гора осіла, тряслася другий раз, зробився діл. Коли затрясється третій раз, то місто напевно западеться“... При тій нагоді Бельовський додає: „За мого побуту в Бучачі коло 1820 року розійшлась була вістка, що Львів запався, котрій загально дали віру“. Подібна вістка кружилась між населенням Львова з початком 1834 року. А саме говорили, що місто западеться о півночі 21 січня т. р. — і знайшлися такі, котрі свято вірили тій поголосці“¹²⁾.

В XX-тім ст. був землетрус у Галичині в 1912 р. Та він був дуже слабкий і не викликав особливого вражіння.

¹⁰⁾ На місці, де нині стоїть старий театр Скарбка, було давнє озеро, яке засипали і щоб зробити ґрунт твердим, повбивали великі дубові палі на впростець. — Ред. Н. З.

¹¹⁾ St. Schnür — Perłowski; Obrazy z przeszłości Galicyi i Krakowa (1772—1858) I, ст. 14—15.

¹²⁾ Тамже, ст. 12—13.

Землетрус на Вел. Україні 1195 р.

Як його записала наша літопись?

В літописи Нестора під 1195 р. читаємо: „Тое же зими по Федоровѣ недѣлѣ, во вторникъ, въ Ѡ (-9) час потрясеса земля по всей области Киевской и по Киевоу. Церкви каменья и деревляныя колѣбахоуся. И вси людие видяще от страха и не можахоу стояти, ови падахоу ници, инии же трепетахоу. И рекоша игоу мени блаженни: се Богъ проявилъ есть, показая силу свою за грѣхи наша да быхом ся остави от злаго поуті своего. Инии же молвахоутъ другъ ко другу: сии знаменія не на добро бывають, но

Підручник

з рамена фільольогів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчання забирають слово при помочі

2) української мови

Д-р Маняк, котрий вже туманів, слухаючи таке, загадав якимсь способом вихопитися з тих ораторських кліщів і перебив проповідь, питаючи:

— Коли так, то пан комісар верне дуже пізно з тої круголіпні. Я..

Жінка не дала збити себе з пантелику і далі „забирала слово“:

— Хай пан не підлягає ніякому сумнівові, що людина зі свого боку прибуде і буде знаходитися тут найдалі тоді, коли годинник, що знаходиться на ратуші, буде лічити шість годин. Для нього знаходиться тут майбутня робота. Ще сьогодні мусить самоврядувати, приступаючи до заперестування векся пошти. Також із рамени погоди заходить потреба, щоби скоро прибув, бо на небі знаходяться чорні хмари, які уявляють собою небезпеку, що відбудеться дощ. На добавок, якби, продовжуючи своє самоврядування, уляг спізненню, то не підлягає ніякому сумнівові, що в моєму самоврядуванні підляг би карі з мого рамени, бо з мого боку не зістали би уділені на його річ вечірні середники поживи у видові котлета. Шляхом таких кар, які мають місце з мого боку, я положила кінець пічним учащенням з його боку. Зараз творить він прикладового людина — під командуванням такого керовника, якого я творю.

Д-р Маняк відітхнув, бо надбігла дівчинка, мабуть доп'яка пані Ревної. Була надія, що дівчинка зробить кінець цьому оповіданню. Д-р М. помилився. Пані Ревна, показуючи дівчинку, сказала гордо:

— Хай пан знають, що вона стане майбутню гімназистку!

По цих словах забалакала мама до дівчинки:

— Хай Стефця нанесе мені цілунок в уста!

Дівчинка обіймила маму за ший, поцілувала і каже:

— Хай мама з тієї полиці, що являється найвищою, підойме книжку, що зараз там знаходиться, бо я з мого боку не досягну. Хай мама цю книжку уділить мені, бо вона являється потрібною. Хай мама ще підоймуть з кишені, яка являється маминою, квоту, яка виносить три сотики, і зі свого боку уділить їх на мою річ.

Мама насупила брови і відповіла:

— Хай Стефця забере слово, навіщо квота у висоті трьох сотиків уявляється потрібною на річ Стефці. Бо в моїй кишені гроші не знаходяться нате, щоби їх піднимати на поповніння купна чогось такого, що творить люксус. У нас заістнував передновок.

— Хай мама прийме до відома, що на вулиці мала місце така подія: Я, учащаючи вчора з рамени школи до хати, дізнала вжалення з боку пасічного чинника у виді пчоли. По вулиці учащають стаєнні чинники у виді коров, і я поповнила необережність, при чім улізла в таке, що на улиці лишилося з рамени корови. З мого боку зайшов випадок поховзніння і я поповнила упадок. Перо у виді рондового, існуюче в моїй руці, дізнало зломання шляхом удару об камінь, накиданий на вулиці з рамени магістрату.

(Далі буде).

на падение многимъ и на кровопролитъе и на мятежъ много в Русской землѣ, еже и сбысться“. Полное собрание русскихъ лѣтописей. Изд. Имп. Археографическоу Коммиссіею. Т. II. Ипатьевская лѣтопись. Изд. 2. С. — Петербургъ, 1908. Ст. 690).

⁴⁾ Тамже під р. 1619.

⁵⁾ Літопись львівської Ставропігії ст. 109.

⁶⁾ Львовская Лѣтопись під р. 1637.

⁷⁾ Літопись львівської Ставропігії ст. 165.

⁸⁾ St. Schnür — Perłowski; Obrazy z przeszłości Galicyi i Krakowa (1772—1858). I. Lwów, 1896. Ст. 13.

⁹⁾ Тамже ст. 13.

Модерна ментальність і католицизм

2) О. д-р Конрад: Відтак людина котиться чимраз далі вгору. Висловом того: позитивізм, релятивізм (коже покоління має свою „правду“!), скептицизм, агностицизм, нігілізм. Суспільність розбита на атоми: *Bellum omnium contra omnes*. Наступила перемога капіталізму над працею. З одної сторони — багатство, уживання розкошей і розпуста, з другої — нужда, горе і безробіття. Достоевський про це так висловився: Захід стратив Христа і це стане причиною його руїни.

Як реакція на це повстала соціалістично-комуністична ментальність. Зпочатку витворюється утопійний комунізм. В нім є багато ідеалізму. Теперішній комунізм марксовський не має з тамтим нічого спільного. Відтак приходять творці „наукового“ соціалізму і комунізму: Маркс й Енгельс. Їх теорії переняв більшовизм, котрий до марксизму не додав нічого нового. В основі марксизму лежить: 1) матеріалістичний монізм Фабраха, 2) діалектичний еволюціонізм; на тій тезі опирається історичний матеріалізм, 3) повна супрематія загалу над одиницею, 4) в господарстві теорія надвартості і спільна власність засобів продукції, консумції і праці, 5) в області релігії: атеїзм („Релігія се опій для народу“). Лібералізм се батько соціалізму і комунізму, хоч на перший погляд се суперечні ментальності. Обі ті ідеології вже збанкрутували. Обі ті ментальності довели до одного вислідку: до катастрофи моральної і матеріальної. Вони ніби пропагували рівність, але в практиці витворили крайню нерівність. Індивідуалізм і лібералізм спричинили повстання капіталізму з його мільярдерами і визиском робітника; комунізм-більшовизм — невилічність, потоптання гідності людини, чрезувичайку і панування „совбурів“ (совєтських буржуїв). Сі обидві ментальності конають на наших очах. На їх руїнах сходить сонце католицького солідаризму. Великими Картами католицького солідаризму стали Енцикліки Папів Льва XIII „*Rerum Novarum*“ і Пія XI „*Quadragesimo Anno*“.

Можете підписати довільну скількість позички Рідній Школі. Кожна позичка по 25 зл.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

„Андрей“ на заслання

Нераз старий Лучка сукав собі в гадці, якби то покійний встали і вгледілися в те своє кохане село, в його душу... Поколілиб, закиби промовили:

— „Андрею, Андрею!... Чи ти знаєш, кому ти дзвониш?...“

Зійдеться бувало старий Лучка зі Сокирським, або з Панасюком тай хитають старими головами:

— „Ліхе в нас твориться!... Геть замотиличилася молодь і — пропаде...“

— „Не минеться Божа кара над селом...“

— „Коби нам хоч не довелося її дожити...“

Однаке — дожили її... і — пережили...

Війну в 1914 році!

IV.

З самого початку, як щойно на війну клалося, священика Барилевича вивезли з села. Казали тому, що дуже „були за московщиною“. Село лишилося без священика. Доки було можна, доїздили Вівківський священик.

Та прийшли москалі.

Найважливішою людиною в селі став Михайло Телевич, котрого московська влада назначила волосним („большим“) старостою. Інститут віддав йому заряд лісів і Телевич став верховодити і хозяйнувати на всі заставки. З біса хитрий, він знав везти москаля та

Зїзд Великого Лугу

6) Касовий звіт зложила п. Мамчаківна. Каса в 1933 р. була спільна для Централі і редакції „Вістей з Лугу“. Прихід в тім році виносив 8.582.36 зл. Розхід 8.450.78 зл. Довг Лугової Організації виносить 2.665 зл. Наші вірительності виносять кільканацять тисяч зл. Вкладки на 1934 р. заплатили тільки два Луги. Передплату на 1934 р. заплатило тільки 7 Лугів. Секретарський звіт зложив п. мгр. Жовнір: В 1932 р. вислано 70 писем, в 1933 р. — 944 писем, в 1934 р. — 17. Разом вислано 1203 писем. „Вісти з Лугу“ печаталися пересічно в 1200 примірниках. Разом розійшлося в звітовім році 27.400 примірників. „В. з Л.“ — Звіт Контрольної Комісії зложив п. Панкевич: Контрольна комісія провірила книги, біліанс, квіти і касу та знайшла все в найбільшій порядку. Тому Комісія вносить на уділення абсолюторії; п. Козланюк: Отвиряю дискусію над звітами; — п. Ющин І.: Се не випадково сталося, що Голова Лугової Організації почав від ідеології т-ва. Бо від того яка ідеологія організації залежить її розвиток. Я тепер говоритиму як педагог. Маю 30 літ педагогічного досвіду. Де нема ясної думки, де нема волі до чину, там нема розвитку. Ми тепер опинилися в такому тяжкому положенні, в якому ми ще не були. Хто здає собі з того справу, тому віддих завмирає, бо бачить марево смерті, що загрожує нації. В таку тяжку хвилину, в часі загальної распри й анархії, знайшлися люди, що не згубили віри в силу нації, в її конструктивні здібності. З такими думками виступили вони на арену і покликali до життя Лугову Організацію, яка мимо здавалосяб непоборимих перешкод чужих та що найболючіше своїх, поступає вперед і здобуває собі помалу належне їй місце. Та дальший розвиток залежатиме від того, чи Провід Лугової Організації матиме певність, що його джогання душі є нашими джоганнями, що його думки є нашими думками. Прийміть пане Товаришу Голово запевнення, що ми були і є з Вами (гримкі оплески). Слідячи працю Проводу Лугової Організації з боку, я завважив дві головні її риси: 1) передбачуючий розум, що каже: „ходім шляхами духової й тілесної дисципліни і 2) незви-

Золотий дощ

Роздаючи дрібніші подарунки в першім дні тягнення Державної Лотерії, фортуна зарезерувала найбільші зі своїх ласк на слідуючий день. Тому 12 квітня розщедрилася ріг обильності і полилася золотий дощ на голови щасливців, на котрих химерна богиня зволила кинути свій ласкавий погляд.

І — як то звичайно буває — зачали спадаати спершу грубі каплі дощу. Отже: передовсім 300.000 золотих впало в одній з варшавських колектур. Однаке вкупці щасливого льосу ч. 74.839 були мешканці провінції, а саме: п. Й. Н. з Дрогобича (пів льосу), пані Ст. Б. з Пйотркова і п. Ц. Р. з Олькуша (по четвертині).

Дещо менша, але сильна капля, вартості 100.000 зл. впала також в Варшаві на ч. 75.359. Половину виграної здобув п. А. Т. з Берестя. П. О., другу четвертину возний одної інституції, п. О., другу четвертину — мешканець Шамотул в Познаньшій.

Дві виграні по 50.000 зл. фортуна поділила між Варшаву (ч. 141.365) і Шлеськ (ч. 154.468). Знаний „щасиця“, власник цукорні при вул. Мідяній, на котрого льос впала вже виграна 300.000 зл. в одній з попередніх лотерій, се власник одної з четвертин. Другу набула панна Д., бюралістка, третю — дентист п. А., четверту — п. А., купець з вул. Зеліної. На Шлеську 50.000 зл. поділять між себе пп. А. Г. з Сімянович, А. Б., скарбовий урядник з Рибника, пані Ф. Б. з Катовиць і п. М. К. з Леонович.

Так отже грубі каплі золотого дощу винесли разом пів мільона золотих. Після них сипнулися золотистою лавою дрібніші каплі, але і серед них найшлися деякі більшого калібру, вартості двадцяти, п'ятнадцяти, десяти, п'яти і т. д. тисячів золотих. Підчас двох днів тягнення на більше як шість тисячів виграних впало загалом понад 2 мільони зл.

чайну цивільну відвагу, прикмету в нас дуже рідку. Серед ненависти і загальної злости наш Провід високо держить прапор конструктивної праці, впертості й ентузіазму. На Заході бачимо великі національні здвиги. Хто їх промотор, хто дав їм початок? Великі одиниці. Я вірю в той день, в котрім наша нація об'єднається довкола наших провідників. Ми підемо за Вами туди, куди Ви, наші Провідники, нас поведете (оклики: Славно! Довготриваючі оплески). А тепер хотівби я спитати, які були причини розв'язування Лугів; — д-р Дашкевич: В Лаврикові (равський повіт) розв'язано 1 Луг й ув'язнено 5 членів старшини за протисильний виступи; п. мгр. Жовнір: Забираючи голос в дискусії нехай кожний розкаже, як засновано Луг в його селі, як він працює, які труднощі в праці мав Луг і т. п. (Д. б.)

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ходити попід лад московським приставам і шандарам, які до нього безнастанно навідувалися і брали від нього язика за що хотіли. Тому всі його боялися і ніхто йому не противився. Що правда, то він на нікого в селі не наслав біди, ні чосу не завдавав, лиш лад заводив московський на горячу руч. І в сьому йому не дай Боже було спротивитися.

З пори як наш край займали Москалі не було в селі ніякої церковної відправи. Свого священика не було; а з чужих ніхто не доїздив, бо Москалі заборонили. Небавки скликав Телевич село на раду до школи, в котрій без того не було ніякої науки. На нараді був також приявний якийсь „уездний“ старшина.

Люди посходилися, бо мусіли. Телевич перечитав „бумагу“, що московське начальство „печаливе“ за добро села вирішило прислати сюди священика, Леонтія Вяземського, котрий має небавки приїхати. Запитав, чи люди на те пристають. Всі згодилися, бо без Бога і церкви годі жити. Але бач ніхто не знав, який се священик: уніятський, чи православний. Хитрий Михайло про се ні чичирк! Що лиш після „голосування“, коли до слова зголосився той якийсь „уездний“, люди дорозумілися вже й довідалися, що той Леонтій Вяземський — православний батюшка. „Уездний“ старшина найперш визвірився на Австрію та її „наймитів“, себто на Українців, що посміли вивезти і запропорити такого благочестивого священика і „руського челавека“ як батюшку Бари-

левича і відгрожувався, що се їм так не минеться. Гнів „руського народу“ — казав — відплатить за се як слід, коли прийде свій час. Відтак виславлював Його Величність руского царя, під котрого єдинодержавним берлом зединається — казав всі „руські“ землі від Сяну по Ураль. Нарешті похвалив прилюдно такого діяльного і „руського“ старосту як наш Телевич, якого дбайливості і заходам маємо завдячити, що дістаємо до села батюшку. Та похвала не конче було до вподоби Телевичеві, котрий прикидався й у всьому любив триматися берегу. А тут враз шило вилізло з мішка, що се він старався за того батюшку! Та московському старшині губи не міг заткати. Старшина закінчив похвалою для села за те, що воно ніби самотужки забажало „руського“ православного священика, щоби „вернути“ ніби до прадідівської віри, а не лукавити і кривити душею „перед папськими супостатами“; хоч рускій цар — казав — нібито нікого не примушує до зміни віри і так буде, як село захоче...

Що лиш з тої похвали „уездного“ старшини село дізналося, що дістане православного батюшку! Телевич, хоч робив заходи, щоби того батюшку спровадити, перед ніким в селі з тим наперед не зрадився. Також дізналося село, що дістає того батюшку з „власної своєї волі“, на власне бажання, не — примусом; та що „руській цар“ нікого не хоче „примушувати“ до зміни віри...

Послухали люди, знову похитали головами і — розійшлися...

(Дальше буде).

РЕЛІГІЙНИЙ ТЕАТР

ПАСХАЛЬНА ДРАМА

Український „Обераммергав“ в Городку.

Дня 15 квітня с. р. відбулася в Городку коло Львова дев'ята з черги вистава „Пасхальної Драми“. Вперше виставлено її на Благовіщення в 1933 р. Того року виставили її 6 разів серед великого зацікавлення народу не тільки з Городка але й околиці. В 1934 р. виставили її вже 3 рази при битком наповненій салі.

Як прийшло до виставлення „Пасхальної Драми“ в Городку? Принуку до сего дав Ювілейний Рік 1933-ий, 1900-ліття смерті Ісуса Христа; о. д-р Ігнат Цегельський бачив „Passionsspiel“ в Тиролі в містечку Intzingen ще в 1912 р. Він постановив уладити щось подібне в Городку. Тимбільше, що у нас є стара традиція в тій області. В 1630 р. Андрій Скульський видав у Львові „Вірші се трагедія Христос Пасхон“. В 1631 р. була у Львові вистава „О муці Христовій“. Треба знати, що о. д-р Ігнат Цегельський створив в Городку аматорський гурток, котрий уладив вже такі релігійні вистави: „Вифлеємська ніч“, „Фабіола“, „Іосиф з Єгипту“. Після тих вистав о. Ц. приступив до підготування „Пасхальної Драми“. Вибір впав на твір гімн. учителя д-ра Василя Левицького з Бережан п. з. „Пасхальна Драма“.)

Приготування до тої вистави тривали 2½ місяця. Треба було підібрати віруючих простодушних акторів, що перенялибся своїми ролями. Актори се майже самі городецькі ремісники і рільники, молоді господарі, хлопці та дівчата. Ролю Ісуса Христа грав столяр Евстахій Левкович, глибоко віруючий і свідомий патріот. Марія — Соня Яворська, абсолювентка торг. школи; Ангел — Евгения Суза; Петро — Антін Левкович; Йоан — Децик, Юда та сатана — Микола Везденко, Каяфа — Роман Мельник, кравець, що пошив всі костюми. 47 роль виконало 27 акторів. Богато з них грало по дві ролі.

Музичну сторону опрацював студ. прав Володимир Андрушків. Він підібрав відповідні до тексту страстні пісні, великодні гласи і тропарі та згармонізував їх на смичкову оркестру. Він був і диригентом музики. Хором диригував Евстахій Мельник. Декорації малював артист-малюар Бобинський. Характеризували студенти: Роман Ярош, Роман Стець і Вол. Андрушків. Інцензував проф. д-р Петро Вересюк. Світляні ефекти виконав Андрій Мурин, суфлерував Володимир Телюк. Крім 27 акторів помагало при тім ще 17 людей. Всі вони вложили дуже багато праці. Біблійні одяги та декорації коштували 750 зл. Вони виплатилися вже в 1933 р.

Перед першою виставою о. Цегельський виголосив спеціальний відчит, в яким пояснив значіння релігійних містерій, їх історію і розвиток.

Вистава зачалася о год. 5:15 при битком набитій салі, переважно селянок і дітей з сусідніх сіл. Було також трохи інтелігенції з околиці. Мимо закликів в пресі і гарної погоди, зі Львова приїхали лише два представники української преси, „Нової Зорі“ й „Народної Справи“. На салі велика духота і гамір.

Музика грає увертуру. Хор співає за сценою „Христе Царю справедливий“. Підноситься занавіса і бачимо сцену в Гетсманським огороді. Ісус Христос клячить коло скали і просить Бога Отця, щоби відіймив від Него чашу горя. Приходить

Кінцева сцена з Тайної Вечери

Ангел і приносить чашу. Злий дух хоче скусити Ісуса, обіцяє Йому земне царство. Однак Ісус випиває свою чашу і сатана зникає. Так виглядав пролог. — На початку I-го акту хор співає за сценою пісню „Всещедрий Боже“. Бачимо світлицю в домі Марії. Марія сидить і вишиває рушник. Предчував своє горе але в покорі кориться волі Божій. Входить Йоан і заповідає прихід Ісуса з апостолами на свято пасхи. Відтак входять: Юда з моншконкою й апостоли. Вкінці входить Ісус з Петром. Після благословення Ісус мие ноги апостолам. Хор співає за сценою „Єгда славні ученици“. Відтак Ісус ломить хліб, дає апостолам, потім чашу вина. Притім натякає на зраду одного з апостолів. Апостоли занепокоєні питають: „А може я, Учителю?“ „Хто зі мною руку в сіль мачає, той зрадить мене!“ — В другім акті римські жовніри і жидівські ереї нараджуються якби ув'язнити Ісуса. Приходять Юда та обіцяє їм поцілунком видати Ісуса. На те надходять апостоли з Ісусом і співають „Осанна“. Юда цілує Ісуса. Спасителя ув'язнюють. Петро хоче боронити Ісуса і ранить мечем римського воїна, але Ісус каже Петрови сховати меч. Потім Петро тричі вирікається Спасителя. Виводять Ісуса і жовніри бичують Його немилосердно. — В третім акті Каяфа та інші ереї обговорюють справу Спасителя та радіють з його засуду на смерть. Жовніри ведуть Ісуса на смерть. Він паде під тягарем важкого хреста. Жовніри знов б'ють Ісуса. Жінки плачуть і голосять. Жовніри дають нести хрест Симонові з Киреней. Сумний похід йде далі. По якимсь часі темніє. Зривається буря, б'ють громи, лискавиці роздирають пітьму. Все кругом паде: то землетрус. Він викликає великий перестрах серед Жидів. Вони моляться до Бога, щоби відвернув Свій гнів.

В четвертій дії бачимо римську сторожу, що стоїть коло гробу Христа. Надходять апостоли і співають „Благообразний Іосиф“. Сторожа проганяє їх. Нагло бе ясність з гробу і паде плита, якою привалено гріб. Перестрашені жовніри втікають. По якімсь часі надходять Мироносиці та застають порожній гріб. Зачинають голосити але Ангел їх потішає вісткою про Христове Воскресення. Потім приходять: Марія, Йоан і Апостоли. Всі співають радісно „Христос Воскрес“.

На закінчення відбувся живий образ, в яким брали участь всі актори.

Такий короткий зміст „Пасхальної Драми“. Вона написана мовою 17 ст. і бароковим віршом. Замість біблійної простої—довжелезної традиції Ісуса, Марії, Апостолів, Каяфи, сатани і т. д. Мова жахлива, стиль штучний, високопарний. Іноді в повені фраз тяжко зрозуміти, про що йде мова. Чому не виправлено макаронічну мову? Чому режисер не скоротив довгі монологи? Автор „Пасхальної Драми“ має безперечно велику заслугу, що в сучаснім поколінню мабуть перший відновив стару традицію і нав'язав до сучасних західних подібних драм. Однак коли пишеться річ, що повинна бути зрозуміла і

приступна для всіх, тоді не тільки мова але і стиль мусять бути легкі. Чи не краще ужити простої біблійної прози, такої поетичної, як силуватися на штудерний вірш мало поетичний... Текст „Пасхальної Драми“ викликає ряд застережень не тільки щодо форми але і змісту: пр. Чому наперед сцена в оливнім городі а потім Тайна Вечера? Чи не можна оминати аж двократного биття Ісуса на сцені? Вправді сільські люди мають сильні нерви, але пощо діти, жінки та нервові люди мають денервуватися на вид таких драстичних сцен?

Зате аматори грали надсподівано добре мимо невдячного тексту. На перший план вибивалися: Христос, Йоан, Петро, Каяфа, Юда і сатана. Тяжку ролю Христа відіграв з великим відчуттям п. Е. Левкович. Тільки його чорна розхристана перука зовсім не відповідала нашому поняттю Христа з яким, русявим волоссям. Так представляють Ісуса у Відні, у Львові тай на образах. Найкраще і найбільше по біблійному виглядали Йоан і Петро. Дуже добре грав п. М. Везденко в ролях Юди і сатани, хоч його маска Юди була за слаба. Всі жіночі постаті грали дуже гарно свої ролі. Решта апостолів, жовніри, ереї і т. д. достоялися удачно до цілості. Оркестра і хор виявилися зовсім добре зі свого завдання та підносили значно релігійний настрій.

Публика 3 години слідила уважно за розвитком подій на сцені. Видно було, що вона глибоко переживала ту трагічну подію. Та оскільки булоб більше користи, колиб текст був більше зрозумілий! На всякий випадок „Пасхальна Драма“, відповідно поправлена щодо мови, заслугоує на спопуляризування її на всіх наших сценах в цілім краю. Може хтось з наших драматургів напише більше відповідну драму Господних Страстей? На всякий випадок наші ремісники та рільники в Городку коло Львова можуть бути горді, що їх місто перше в цілій Галичині виставило таку хосенну релігійну штуку і то виставило дуже добре.

I. С.

Релігійне представлення у львівським Великим Театрі.

Львівський „Teatr dla Wszystkich“, в котрім грають безробітні актори, уладив у Львові за дозволом церковної влади „Tajemnice Mszy Świętej“, релігійну містерію Кальдерона в перерібі о. Новаківського. Простора сая Великого Театру наповнилася незвичайною публікою: монахи, монахині, священики, жінки (головно робітниця), діти і т. д. Не було звичайної театральної публіки з середнього стану.

На темній сцені бачимо вітвар з двома свічками. За сценою співає хор при супроводі органів. „Несвідомість“ (Niewiedomość) висловлює свої релігійні сумніви. „Мудрість“ обіцяє вияснити їй тайну Служби Божої. Входить священик і зачинає правити Сл. Божу. Надходить Адам і клячучи благає Бога відпустити йому

*) Д-р Василь Левицький, ур. 1882 р., германіст. На підставі сучасних німецьких зразків і старих українських з 17 ст. взяв він до опрацювання „Пасхальної Драми“. Зміст її обговорив з бл. п. Єпископом Боцяном і взяв від нього деякі думки. „Пасхальну Дразу“ написав в 1920 р. В 1922 р. видав він „Український Вертеп“, в котрім як три царі виступають: кн. Володимир Великий, Ярослав Мудрий і гетьман Богдан Хмельницький. В 1927 р. видав він „Історію виховання і навчання“. В 1934 р. видав він „Чудо св. Миколая“. В рукописах має ще такі драми: „Дорошенкова мрія“, „Золоте весілля“ з 15 ст. і „Бусові руни“ з 4 ст.

первородний гріх. Входить: Мойсей з книгою Старого Завіту, відтак Йоан Христитель, Йоан Євангеліст, Жиди, погани. Всі вони представлені як звена в розвитку людського роду від Адама. Над престолом появляється Ісус Христос оточений двома ангелами. Він відпирає всі закиди Жидів і напертає Савла. Навернений Павло читає послання до Євреїв. Однак представники жидівства не признають Христа. Зате напертається представник поганства. Помалу зникають всі. Священик кінчить Службу Божу і виходить. „Несвідомість“ зрозуміла тайну Служби Божої.

Львівські актори старалися відіграти доволі важкі ролі як могли найліпше. Однак чогось бракувало. Може не всі перенеслися ролями, не вжилися в них? Такі ролі як Христа і Йоана Євангеліста можуть грати лише глибоко віруючі люди. І тому городецькі ремісники і рільники відіграли їх щиріше від львівських акторів. Помисляти правити в театрі Сл. Божу справді незвичайний і доволі сміливий.

Тому публіка довго не могла до того звикнути і не знала, як має поводитися в різних місцях Служби Божої. Люди оглядалися й не знали, що з собою робити.

Родичі бояться дітей

ПАТ доносить: Останні виступи провідників гітлерівської молоді в Німеччині викликають поважні застереження навіть в гітлерівській пресі. „National Zeitung“ стверджує, що навіть родичі-гітлерівці не хочуть посилати своїх дітей до організацій гітлерівської молоді, бо бояться, щоб тон, який там панує, не вплинув відомо на пошану молоді для старших. Держава і національний соціалізм, каже згаданий часопис, мають право зажадати від провідників гітлерівської молоді, щоб вони здержалися від нахабного тону.

Оплати в Суспільній Обезпечальні за служницю у Львові.

Коли служниця бере 10 зол. місячно в готівці, тоді оплати будуть такі: За місяць I, II, IV, V, VII, VIII, X і XI 5.10 зол., а в місяцях III, VI, IX і XII 6.37 зол. При міс. платні 15 зол. в першій групі місяців 5.61 зол., у другій 7.01, при платні 20 зол. 6.12 зол. і 7.64, при 25 зол. 6.63 і 8.28, при 30 зол. 7.14 і 8.92 зол., при 35 зол. 8.16 і 10.19, при 40 зол. 8.67 і 10.92 при 45 зол. 9.18 і 11.47 і при 50 зол. 9.69 і 12.10. До кожної платні Обезпечальня додає ще 30 зол. як рівновартість за мешкання і харч служниці. Ті оплати треба виплачувати найдалше до 10-го слідуєчого місяця.

Лікарський фейлетон

Як впливає весна

на людський організм.

Весною людський організм починає доповняти запаси життєвої енергії, вичерпані зимою внаслідок діляння низької температури, недостачі сонячного світла та малої кількості вітамінів в харчах. Зимою „проміні Дорна“, що витворюють вітаміни „Д“, майже не доходять до нас. Тому зимою діти ростуть дуже помалу. З весною людський організм мусить змінити своє наставлення відповідно до нових обставин. Се відбувається поступово і вимагає значного зусилля. Весняні сонячні проміні ладують наш організм як акумулятор життєвою енергією. Роль провідників виконують вегетативні нерви. Внаслідок напруженої праці нерви сильно подразнені. Через те відчуваємо весною якийсь неозначений неспокій. Селяни кажуть, що „на весну змінюється кров“. Нові наукові дослідження виявили, що справді в мікроскопічному образі крові весною наступає зміна. Збільшується значно число комірків крові, що поглинають еозину. Німецькі вчені називають се „біологічною весною“. Весна викликає в організмі фізичні зміни, що мають вплив і на психічне життя. Людський організм вимагає тоді доброго відживлювання і відпочинку. Майже всі народи обходять весною свята, полічені з довшим відпочинком і обильним харчем. Часто переходять вони на жаль в обжирство і пиянство.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Комунікат

До Всесеснішого Духовенства

Роковини пам'ятного, величнього і небувалого в нашій історії свята Українська Молодь Христові повинні бути гідно відсвятковані в кожній нації Парохії. В порозумінні з Установами, які займалися улаштуванням того Свята і яким християнсько-католицьке виховання нашого Народу лежить на серці, Генеральний Інститут Католицької Акції подає одобрену Високопреосвященним Ординарієм програму святкування тих Роковин, яка обійме два дні, себто: суботу 5-ого травня і неділю 6-ого травня б. р.

В навечеря Роковин, в суботу 5. V. б. р. проситься ввічливо Всесеснішних Отців Парохій відправити окремий молебен та перевести сповідь своїх Парохіян. В неділю 6. V. б. р. півгодинне дзвонення в усі церковні дзвони попередить торжественну Службу Божу з відповідною Проповіддю. В часі Служби Божої Вірні масово приступлять до Св. Причастя і відновлять приречення вірності Христові, зложене в минулому році.

Після Служби Божої відбудеться Процесія довкола Церкви, завершена вмуруванням у стіну Храму пропам'ятної таблиці. Тогож дня після полудня відбудеться Молебен і евентуальне прийняття нових членів К.А.У.М., — організації, що є живим пам'ятником величній хвилині всенароднього підйому Духа. В міру можності повинні в цей день відбутися також спеціальні академії з рефератами та пописовими точками, як: вокальні і музичні продукції, відповідні театральні вистави, руханкові пописи молоді і т. п. Мистецькі пропам'ятні таблиці в прекрасному вигляді, виконані в теракоті, розписані українським орнаментом, регарно розмальовані й облиті шкливом, що надаються і до вмурування в мурувану стіну і до прикріплення до стіни дерев'яної церкви, треба замовляти заздалегідь в Генеральнім Інституті Католицької Акції у Львові, Романовича 10, надсилаючи найдалі до дня 28. IV. (квітня) б. р. квоту (трицять п'ять) 35.00 зол., яка мистить у собі кошти таблиці разом з пересилкою.

Повідомляємо заздалегідь, що можливе є розłożення цієї суми на 3 рати з тим, що перша рата 15 зл. платна при замовленні, а дві по 10 зл. в одномісячних відступах часу від першої.

Богатіші церкви, які схочуть вмурувати собі мармурні, або металеві таблиці, можуть також замовити їх через Генеральний Інститут К. А., при чому ціна залежатиме від бажаного матеріалу, величини та мистецького виконання.

Зазначуємо, що замовлення на таблиці, які надійдуть після 28-го квітня б. р., не зможуть бути виконані до дня Свята, себто до 5. V. 1934 р.

З християнським привітом
ЗА

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ ГР.-КАТ. ГАЛИЦЬКОЇ ПРОВІНЦІЇ У ЛЬВОВІ

Др. Маркіян Дзерович в. р.
Президент.

Роман Гайдук в. р.
Директор.

Св. Отець прийняв представниць 30 народів, що радять в Римі на міжнароднім конгресі Унії Католицьких Жіночих Союзів. Св. Отець висловив своє задоволення з праць того конгресу і благословив делегаток та їх наміри.

Торжественне перенесення мощів св. Івана Боска відбулося в Турині в Італії до монастиря ОО. Салезіян у Вальдоку. В процесії брало участь около 800.000 осіб. М. і. було 5 кардиналів, около 100 єпископів, багато духовних і світських достойників. (КАП).

„Райхспост“, католицький віденський щоденник обходив недавно 40-ліття свого існування. Св. Отець прислав своє благословенство для редакції „Райхспосту“.

Пам'ятайте, що НАСІННЯ

найлучше
городовини, господарських рослин, цвітів, конюшини, городничих приладдя, оригінальні швейцарські соки до ратювання худоби до набуття в ГОСПОДАРСЬКІЙ ТОРГОВЛІ
Інж. Богдана ПОПОВИЧА
Львів, вул. РУСЬКА Ч. 20.
по найнижчих цінах. Поради в сільсько-господарських справах безплатно. 2-2

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОЇ КОЛЬОНІЇ в Берліні організовані в Українським Національним Об'єднанні урядили на Великдень бр. святочні сходи з участю італійських і німецьких гостей.

НА СОВІТСЬКІЙ УКРАЇНІ в Харкові вбили ударом ножа в шию визначного чекіста Ярого. Ярий вів слідство в справі харківської військової групи українських „сепаратистів“.

СЕРЕД ЕНДЕКІВ (ВШЕХПОЛЯКІВ) наступив роздор. Частина варшавських молодих ендеків виступила з партії й заснувала нову п. н. „Obóz narodowo-radykalny“. Програма ендецьких сецесіоністів не багато відбігає від програми старої ендеції. В тій програмі м. і. сказано, що „ludność ruska i białoruska має мати повні горожанські права“. Однак далше сказано, що землю повинен мати лише польський хлопець. „Гарні“ хлопці ті молоді вшехполяки. І... льогічні.

ОПОЗИЦІЙНА ПРЕСА в Польщі пише, що зміни в уряді Польщі наступлять аж по візиті в Варшаві французького міністра закордонних справ Барту.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР В ПОЛЬЩІ Давтіян зложив візиту Президентові Р. П. Амбасадор і Президент Р. П. виголосили принагідні промови. Коли Давтіян входив на Замок, оркестра відіграла гімн Інтернаціоналу...

ЖИДИВСЬКА „ХВІЛЯ“ полемізує з „Ділом“ м. і. пише: „Широкі українські круги настроєні антисемітськи, їх антисемітизм прибирає чимраз поважніші форми. Як причини антисемітизму „Хвіля“ подає: Всі ті антисемітські виступи се наслідок агітації, веденої довгі літа. — Се типово поверховне очеркнення причин антисемітизму. Таке ставлення справи не причиниться до зменшення антисемітських настроїв. — Справі антисемітизму присвятимо в свій час цілий цикл статей.

ПОЛЬСЬКО-ЧЕСЬКИЙ КОНФЛІКТ далше заострюється. Проявляється се навіть в спортових чесько-польських взаєминах. Польське мін-во загран. справ заборонило гру копаного м'яча між дружинами польською і чеською.

КАРДИНАЛ УГОРЦІНИ Середі заборонив священникам мати якінебудь зносини з гітлерівським рухом.

МІЖ ВАТИКАНОМ І НІМЕЧЧИНОЮ ведуться переговори в справі виконання конкордату Німеччиною. Переговори стрічають великі труднощі. Появилися навіть поголоски про зірвання переговорів та відкликання нунція з Берліна. Однак сі чутки неправдиві.

ФОН НАЙРАТ міністр загран. справ Німеччини заявив, що Німеччина рішучо відступає від засад автаркії (економічної самовистарчальності) і стремить до розбудови якнайтісніших торговельних взаємин зі своїми сусідами.

НІМЕЦЬКИЙ СУД в Кольонії засудив 64-літнього катола аббата Янзена на 6 міс. тюрми й замкнення в лічниці за те, що той сказав у залізній поїзді. „В Баварії посаджено в концентр. табор до 400 священників“.

ТРОЦЬКИЙ потайки перед публікою але за дозволом французького правительства мешкає у Франції. Жандармерія не знала про дозвіл і відкривши се, донесла прокуратурі. Розуміється, Троцький виказався правильним дозволом на побут... і далі підготовляє там вибух анархії.

ПРОФ. АЛЬБЕРТ БРАКМАН, головний директор пруського державного архіву, заявив на конгресі фільмологів: „Цивілізацію на землях положених на схід від Німеччини створили не Слов'яни а північні племена: Вікінги, Німці і Прусакі. Аж тепер удалося переконати Поляків, що схід все був німецький і такий остане“. Останнє речення дає багато до думання над тим, до чого договорилися Німці з — сучасною Польщею.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА завмирає. Недавно перестала виходити „Фоссіше Цайтунг“, а з днем 1. VII. перестане виходити „Дайтше Тагесцайтунг“ і берл. „12-Ур-Блят“ зіллється з вечірнім органом „8-Ур-Блят“.

ЗБРОЄННЯ НІМЕЧЧИНИ викликали занепокоєння також в Англії. В англійськiм парламенті була в тій справі інтерпеляція. На неї відповів німецький уряд. Ся відповідь потверджує й узасаднює збільшення видатків на озброєння Німеччини. В англійських урядових кругах ся відповідь викликала відемне враження і скріпила думку про потребу тіснішої співпраці Англії з Францією.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА пише, що гітлерівці приготували збройний наступ на Саарський басейн, коли у Франції зачнуться заворушення.

ПІД ВПЛИВОМ АГІТАЦІЇ КОМУНІСТІВ у Франції зачалися страйки урядників на знак протесту проти обнижжя платень.

МИЛА ДО ПРАННЯ ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ГОСПОДАРСЬКЕ ПРИЛАДДЯ

У ФРАНЦІЇ були криваві сутички між монархістами і комуністами. Погиб один комуніст і кількох ранено.

ГОЛЯНДСЬКА КНЯЖНА Юліянна заручилася з братом бельгійського короля.

КОРОЛЬ СІЯМУ з жінкою прибув до Парижа. Його витали дуже торжественно французькі влади.

МЕДОВІ МІСЯЦІ американсько-совітської „приязни“ вже минули. В совітській пресі появляються статті про „американського безробітного, викиненого на вулицю“ та інші „революційні“ вісти. В американській пресі знов появляються численні вісти про скріплену комуністичну пропаганду, котрою кермує... Сталін.

ДУЖЕ НЕПРИЄМНУ НЕСПОДІВАНКУ зробив Москві американський амбасадор Буліт. Він на пропозицію „товаришів“, щоб Америка увійшла з ними в тісніші торговельні взаємини (розуміється на кредит), просто з моста заявив, що це може статися тоді, коли большевики віддадуть 300 міль. довгу, затягненого в Америці урядом Керенського.

НА СПОКІЙНІМ ОКЕАНІ відбуваються великі маневри американської флотії (100 воєнних кораблів) і 300 літаків. В них бере участь 35.000 людей. Маневри триватимуть місяць.

ПЕРСЬКИЙ ШАХ Різа-хан наказав перському конзулеви в Караші (Індія) переїхати в Шангаї в характері конзуля в Китаю. Таким чином відновлено взаємини між Персією й Китаєм, зірвані тому 1.300 літ з причини, яку тепер годі устійнити.

ПРОВІДНИК РОСІЙСЬКИХ ФАШИСТІВ Возьянський приїхав до Манджурії. Він має доручення організувати там білу російську армію. В разі потреби вона малаб воювати по стороні Японії. По організуванні російської еміграції в Манджурії Возьянський вибирається до Німеччини. (ПАТ).

ПЕРЕБІГ КОРОНАЦІЇ цесаря Манджурії, яка відбулася 14 квітня б.р., передали радієм через Японію до Америки.

НАЧАЛЬНИК СВІТОВОЇ СІОНІСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ Зеліг Бродецький заявив у промові в Єрусалимі, що положення Жидів постійно погіршується в цілiм світі, навіть в тих краях, де Жиди мали досі повну свободу ділання.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

НОВИНКИ

Греко-кат. єпископ в Мункачі Пресов. Стойка зарядив був збірку на великодню паску для бідного населення. Зібрано 120.000 зл. і багато дарів в натураліях. За зібрані гроші куплено муку і роздано її між убоге населення.

Жінка і суспільність. На таку тему виголосив д-р Осип Назарук виклад на засіданні Генерального Інституту Католицької Акції у Львові. Той виклад значено печатати в слідуючiм числі „Нової Зорі“. Потому подамо зміст цікавої дискусії, яка відбулася по рефераті.

Львівська Шкільна Кураторія не признала ні одній школі в Бережанщині права української мови навчання. Також села Костенів і Прибин утратили те право, хоч там нема ні одного латинника. Селяни в декотрих селах реагують на се в той спосіб, що впроваджують домашнє навчання.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци, по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 злотих, матраци по 7 зл. 58—7—25

Конкурс на найгарнішу книжку. Українське Т-во Прихильників Книги в Празі уладжує анкету п. з. „20 найгарніших українських книжок за останніх 5 років (1928—1932)“ і другу анкету: „5 найгарніших українських книжок за останній 1933 р.“ „Найгарніша“ книжка значить: зовнішній вигляд, внутрішнє оформлення, ілюстрації, папір, технічно-друкарське виконання, оправа і т. д. Praha XI. Londyn-

ВАШЕ ОЧКО

Львів, Галицька ч. 1. ріг Ринку

ska 76. Ukrajinsky Spolek Prátel Knihy w Praze.

В Станиславові відбудеться 22 квітня с. р. зїзд лікарів і ветеринарів станиславівської округи для заснування філії Українського Лікарського Т-ва. Зїзд відбудеться в салі Нар. Торговлі, вул. Собіського 24. Початок нарад о год. 10-30.

На Закарпатській Україні приготують великий зїзд українського жіноцтва, який має відбутися 27 і 28 травня бїж. року.

Переклад поезій Шевченка пера Ф. Сологуба має вийти в Москві.

Модест Менцінський відспіває в Стокгольмі в радіо дня 28 квітня від год. 4—4-45 попол. ряд українських народних пісень.

Нові міста. До ряду міст піднесено отсі місточка: Цирець і Новий Яричів, пов. Львів, Янів, пов. Городок, Краківець, пов. Яворів, Чесанів, пов. Любачів, Баранів, пов. Тарнобжег, Радимно, пов. Ярослав, Дуклю, пов. Коросно, Глогів і Каньчугу, пов. Ряшів.

Постерунковий застрілив в часі у течі 23-літнього парубка Федька Мартиняка в Любіні Великім, пов. Городок. Його увязнили за вінець на могилі УСС під час Великодніх Свят.

На нашій Чорногорі польські спортовці задумують сего року вибудувати цілий ряд схоронищ.

А. Л. Толстая оповістила, що в Києві людодїство стає загальне: увязнено за людодїство 150 людей в тїм однім місті.

На Вел. Україні увязнено 500 зеліничників за саботажі і кабарництво.

Директорами лічниць на Закарпатті в Мукачеві і Севлюші іменовано 2-ох свідомих Українців.

Знак часу. На Гетьманських Валах у Львові дві бездомні родини, які усунено з помешкань за неплатення чиншів, розложили свою постіль і хотіли ночувати. В одній родині було 4, в другій 2 малих дітей. Тягарове авто відвезло ті родини разом з постілю до шупасових стацій при міській вязниці.

З голоду зімліла на вулиці у Львові служниця Марія Дроздовська. Коли її відчували, сказала, що 3 дні не їла...

Еттінгера BALSAM на відтиски

усуває радикально без болю вперті нагнітки і згрубілі наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТІНГЕРА
Львів, пл. ГОЛУХОВСЬКИХ

Яку освіту мають вшехпольські редактори, свідчить стаття п. з. „W U.S.A. kradną nawet jadownitę żmiję“, поміщена в „Курері Львовскім“ ч. 74 А. З тої статті виходить, що бразилійський вуж Boa constrictor се також їдовита змія... А з якою буютою вони виступають супроти української преси!..

Серед молодих єндеків, б. військових, в Кракові переведено численні ревізії й увязнення.

Шеста часть населення Польщі заражена сухотами. Польща се найбільше сухітлива країна в Європі. Так пише меморіал визначних польських лікарів.

Страйк робітників кошикарського промислу вибух у Рудніку н. Сяном. Робітники домагаються підвищення платні, яка тепер виносить пересічно по 60 сот. від кошика і 16 до 18 зол. за вироблення кошикарської лози.

Серед напасників які побили професора варшавського університету М. Гандельсмана, 3-ох було його учениками.

ТОАЛЕТОВІ МИЛА КВІТОВА ВОДА НА ВАГУ КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ

Стіна розбираного гол. заліз. двірця у Варшаві завалилася і убила одного робітника та 5 ранила. Причина — недбальство будівельної фірми.

За фальшування монет 1-золотових станиславівський суд засудив Ст. Камінського на 5 літ вязниці з позбавленням громадянських прав на 10 літ і Е. Мариняка на 2 роки з позбавленням гром. прав на 5 літ.

Близько на мільон зл. натягнув державний скарб начальник тюрми в Серадзю Кароль Капусьцькийський. Його увязнено.

У Львові увязнено шайку 12 фальшивників заграничних паспортів і слюбних метрик. Між увязненими є й оден урядник магістрату.

Безробітних умових робітників нарахує статистика в Польщі вже 170 тисяч. З того 130.000 зредукованих і 40.000 молодих людей, котрі по скінченні шкіл не могли знайти праці. Безробіття дальше росте... Міродатні чинники створили окрему комісію для дослідів причин безробіття і можливости його злагіднення.

Жидівська „Хвіля“ напечатала статті Марка Правдзіда, в котрих автор заставляється над тим, чи мати Міцкевича була жидівського походження.

Коедукацію (спільне навчання і виховання хлопців і дівчат в школах) зносять в Австрії. Школи поділено на мужеські і жіночі.

Юрба у Франкфурті н. М. демонструвала проти супружа Жиди Альфреда С. з Німкою. Поліція мусіла взяти новоженців в оборону, щоби охоронити їх перед побиттям юрбою.

Банкромтв в Німеччині було в січні с. р. 365, в грудні 1933 р. 185.

70-літній французький письменник Ромен Ролан скінчив тепер писати 7-ий том своєї величезної повісти „Очарована душа“. Ромен Ролан в останніх часах піддався большевицьким впливам, примкнув до III Інтернаціоналу. Згаданий останній том представляє час від 1914 року.

Кілько в світі масонів? Тепер є на цілiм світі 120 великих лож масонів, 28.162 побічних лож і 5 мільонів масонів. Найбільше лож і масонів в Європі має Англія: 5.678 лож і 450.000 масонів. Німеччина має 638 лож і 80.000 масонів, Франція 690 лож і 60.000 членів, Італія 502 лож і 250.000 членів, але в Італії правительство їх викорінює з успіхом.

Від Адміністрації

Сего тижня висилаємо всім нашим П.Т. Післяплатникам особні упізнання (виказ довгу), де буде зазначена задеглість по день 1 травня б.р. Тих П.Т. Післяплатників, що залягають з більшою квотою, просимо сплатувати задеглість бодай більшими ратами, бо в протівному разі будемо змушені задеглости стягати.

Заграничним П.Т. Післяплатникам вишлемо упізнання з ч. 30 „Нової Зорі“, а задеглість вишлемо червонилон на опасці по лівій стороні вгорі.

В Норвегії величезна фіяла обірвала велику часть берега коло Аалесунду при Сторфйорді. Погибло 40 осіб. Се найбільша того рода катастрофа, яку записали норвежські хроніки.

Швеція вислала 24 військових літаків, щоб докладно патрулювати на півночі, чи не побачать там чужих таємничих літаків, про котрі свого часу доносила вся преса. Літаки вернули по довшій розвідці. Команда їх зложила звіт, що не бачила ніяких чужих літаків і припускає, що дотичні вісти були наслідком масової галюцинації.

Ревматизмови присвячено спеціальну катедру університетську в місті Лідс (Англія).

В найбільшу шпінонську організацію, про яку ми вже звідомляли, замішано 250 осіб. З того в слідчий французький вязниці сидить уже 180 осіб, між ними полк. Дюмулен, котрий видав шпінонській організації тайні виклади військової школи. Та організація видала одній сусідній державі мобілізаційний плян парижської округи.

Поліційну академію покликать до життя англійський уряд. Вихованки сеї академії житимуть в люксовімі інтернаті.

Масове видання поезій Пушкіна вишло в Москві з такою масою блудів, що просто не надається до ужитку, бо виходять нонсенси.

Винуватків залізничної катастрофи на шляху Москва—Казань засудили: 2 на кару смерті, 1 на 8 літ вязниці, одного на 6 л., а 2 на 3 роки.

Цікаву автобіографію російського історика С. Ф. Платонова, написану ним на кілька літ перед смертю, оповістив проф. Геттш в „Zeitschrift für Osteuropäische Geschichte“, том 7, сшиток 4. Платонов був уроженцем нашого Чернигова, але з походження він Москвич (бабка його була Молдаванка).

Зріст числа безробітних в Америці здержано. Тепер в Америці нараховують 10.826.000 безробітних.

Італійський страйк вибух у фабриці шкір Тенцера на Габриелівці у Львові.

6 мільонів невільнів є ще тепер на світі, як пишуть англійські часописи.

ГУМОР. Поліційна хроніка: Апольонія Б. хотіла поповнити самоубийство з заведеної любови. До неї завізвали лікаря з Каси Хорих. Одначе її удалося спастися від смерті.

ВИГРАНИ ДЕРЖАВНОЇ КЛАСОВОЇ ЛЬОТЕРЕЇ: 300.000 зл. на ч. 74839; — 100.000 зл. на ч. 75359; — 50.000 зл. на ч. 141365, 154468; — 20.000 зл. на ч. 138346, 75929, 102738; — 15.000 зл. на ч. 78591, 128760; — 10.000 зл. на ч. 100879, 144148; — 5.000 зл. на ч. 72038, 115673, 911, 65065; — 2.000 зл. на ч. 115680, 150955, 80862, 129098, 145149; — 1.000 зл. на ч. 88529, 17928, 18271, 38054, 74403, 78685, 52129, 114230, 116250, 140106, 147969, 39456, 46611, 77252, 96690, 103843, 111033, 136208; — 500 зл. на ч. 5123, 6590, 36842, 97541, 59356, 148637, 93014, 93068, 71753, 95449, 106814, 114859, 117741, 148707, 156699, 167905, 168656, 169413, 6007, 27523, 44700, 49775, 56536, 73763, 78392, 81051, 111191, 121249, 139065, 155500; — 400 зл. на ч. 140, 2080, 12638, 20720, 32413, 34491, 42045, 80706, 82477, 88119, 90830, 93920, 97265, 102352, 105633, 108698, 112902, 113727, 118123,

125045, 130791, 134795, 141525, 161177, 167670, 458, 6519, 16430, 30955, 41767, 17446, 50688, 59805, 62079, 68684, 70118, 70141, 72378, 81552, 91818, 108580, 105708, 108167, 116609, 121752, 138201, 139123, 140221, 142648, 151540, 159861, 161396, 167526, 168297, 59330.

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в приватних оборотах 5'27 зл. Банк Польський платив за долари 5'25—5'26. Золотий долар 9'03—9'04 Канадійський долар 5'26; 1 нім. марка 2'06; 100 фр. франків 35'00; 100 чеських корон 21'00—22'00; 1000 румунських левів 40—42 зл.; 100 австр. шилінгів 98'00—99'00 зл.

ЗБИЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко Підволочиська — льоко Львів

Пшениця двірська	18'50—18'75; 20'50—20'75
Пшениця збірна	17'00—17'25; 18'25—18'50
Жито двір.	13'75—14'00; 15'10—15'25
Ячмінь на мавно	10'50—10'75; 11'75—12'00
Овес двір.	10'00—10'50; 12'00—12'50
Овес селян.	9'50—9'75; 11'50—11'75
Кукурудза	18'00—20'00; — — —
Гречка на мавно	18'00—19'00; — — —
Гречані крупи	35'00—37'00; — — —

Тенденція неоднотайна.

Набіл: Маслосоюз платив 17.ІV. за 1 кг. масла дес. 3'30; за 1 л. молока 16 сот., за 1 л. сметани 80 сот., за 1 копуєць 2'40—2'50 зл. — Тенденція на масло, сметану і молоко удержана, на яйця знижкова.

Ціни битой птиці в птахоміясарні „Маслосоюзу“ за 1 кг. живої ваги, льоко подвіря птахоміясарні „М.С.“ у Львові (вул. Б. Глодавського 23);

Рід: I-а кл. II-а кл.

Кури 1'10 0'60

Качки 1'20 0'80

Індики 1'50 1'00

Пантарки за штуку 3'— зл.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішій виконанню із власної виробі. **Коци, матері** по гуртових цінах. Висилка на провінцію до 24 годин. **ВАНК**, Марійська пл. 6.

КІНА

АДРІА: Тайни дому поправи.

АТЛАНТИК: Ескімо.

КАСІНО: Королева Христина (Грета Гарбо).

КОПЕРНИК: Я не ангел.

МАРУСЕНЬКА: Серце волоцюги і ревія.

МІРАЖ: Працання зі зброєю.

МУЗА: Дон Кіхот (Ф. Шаляпін).

ПАЛЯС: Пожежа над Волгою.

СТИЛЕВЕ: Парада резервістів і ревія.

УТІХА: Королева Драга і ревія.

Найлучші РАДІОАПАРАТИ

порукає

Робітня

ЯНА ГІРШІНГА

ЕКРАВОХ

Львів, ул. Ліндого ч. 10.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по впаценні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ — 30 сот.
В тексті і в новинках — 50 „
На першій сторінці — 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можности полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA ARKOWALSKI WARSZAWA

Бувший лікар Поліклініки у Берліні

Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прецизійна техніка дентистична.

71—3—20

Адв. Др. А. Е. Хилляк

відкрив в ЖОВКВІ

адвокатську канцелярію при вулиці
МІЦКЕВИЧА 3 („Колейовій“), в домі
74 п. рад. Фіша. 2—2

Лікар-Дентист

М. Юнгфер Бергерова

(давніше Порадця Дентистична)

Львів, вул. Галицька ч. 20/1.

94

ЦІНИ НИЗЬКІ.

2—8

ПОРОШОК
з **КОГУТИКОМ**
MIGRENO-NERVOSIN
УСУВАЄ
НАЙБІЛЬШЕ ВПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ
МІГРЕНУ, НЕВРАЛЬГІЮ,
БІЛЬ ЗУБІВ,
ГРИПУ, ПРОСТУДУ,
БОЛІ: АРТРЕТИЧНІ,
СУСТАВІВ, КОСТИЙ і інн.
КОМУ ПРИКРО ПРИЙМАТИ ПОРОШОК
ХАЙ ЖАДАЄ **КОГУТИКІВ**
У ВИДІ **ТАБЛЕТОК**.
ЖАДАЙТЕ ОРИГІНАЛЬНИХ
ПОРОШКІВ з **КОГУТИКОМ**

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Статіда ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.П. Краків 405.867

Діточі садки Рідної Школи

Кожде село повинно заснувати в себе дитячий садок на час пільних робіт. Ті громади, що задумують у себе вести дитячі садки, нехай негайно повідомлять про се приналежний Повітовий Кругок „Рідної Школи”. Повітові Кругки „Рідної Школи” зладять виказ громад своєї області, які сего року організують у себе дитячі садки, зазначивши, чи і на котру

громаду є вже намічена виховниця (і хто саме) та кілька виховниць (для котрих громад) ще треба й перешлють ті викази до Головної Управи „Рідної Школи” найдалше до кінця квітня 1934. Після того Головна Управа „Рідної Школи” прийме до відома всі намічені громадами виховниці та приділить їх тим громадам, що їх ще не мають.

Головна причина кризи в Польщі

„Бунт Млодих”, один з найлучше редагованих часописів в Польщі, в статейці п. з.: „Господарські недискреції” м. і. подає: Господарка картелів і монополів показує своє обличчя з одною табельки. Ось ціни різних продуктів в процентах, коли прийняті ціни з 1928 за сто.

	С	І	Ч	Е	Н	Ь
	1930	1931	1932	1933	1934	
Селянські продукти	75.7	56.1	49.6	39.9	38.1	
Заграничні промислові сирівці	79.9	55.3	43.2	41.4	47.6	

Сирівці нескартелізовані	88.0	69.5	56.5	48.5	51.9
Сирівці скартелізовані	108.7	108.7	107.7	102.6	90.9

Додаймо до сего ціни в процентах монополевих виробів. Коли приймемо 1927 рік за 100, то будемо мати в січні 1932 р. — 122.5, в січні 1933 — 102.1. Ся табелька ясніше ніж якінебудь доказування малое причину нужди рільника і консумента, та що за тим йде причини низького стану консумції і високого стану безробіття.

Так виглядає українізація...

Товариші русифікують український правопис.

З Москви доносять: Окрема філологічна комісія покликана совітською владою на Україні для сконтролювання російсько-українського словаря рішила знов змінити український правопис. Буква „г” має бути усунена з правопису, бо надумку комісії в українській мові повинно бути тільки „г” на російський взірць. Наслідком сеї постанови в словарі виданім Академією Наук мають змінити понад 300

слів! Ся комісія має опрацювати дальші проекти змін українського правопису в напрямі зближення з російською мовою. — Отже ті з наших уніфікаторів, що пропагують прийняття харківського правопису, повинні для послідовности пропагувати тепер сей новий змінений правопис і взагалі всі ті майбутні зміни, які наближать і вкінці зіллють нашу літературну мову з російською...

Або Камчатка або Аляска

Червоні товариші відчувають не відтепер, що їх владі прийде кінець, отже стараються бодай в уяві представити собі, що мають союзників на життя і смерть. Їже Ленін говорив, що Японію можна розсварити з Америкою, коли подарується Америці Камчатка. Та від того часу по сей день упило вже багато води, однаже Америка не палиться до того дарунку. Отже товариші впали на зовсім новий помисл: переконали якогось американського буржуа, що в разі війни між Японією й СССР Японія захопить — Аляску! І той буржуй голосить се тепер в Америці. Ро-

зуміється, він не годен пояснити, нащо Японії Аляска, котра віддалена від місця будучих боїв між СССР і Японією на тисячі км. І нащо Японії здобувати Аляску якраз тоді коли матиме війну з СССР. Та ціла „імпреза” доказує лиш одно: що товариші так бояться Японців, що придумують найбільше карколомні ситуації, аби бодай в уяві потішити себе, що разом з ними стане до боротьби проти Японії ще якась сила. Та після всякої правдоподібности Америка не дурна без потреби мішатися в боротьбу між СССР і Японією, яка назріває на Далекому Сході.

Японський протекторат над Китаєм

З Шангаю доносять: Сюди приїхала група міжнародних банкірів з пропозиціям грошової позички для Китаю. Представник Японії запротестував, що до сеї позичкової групи капіталістів не запрошено Японців. Одночасно Японія предложила Китаєві від себе позичку в заміну за тривалий китайсько-японський союз. Од-

ночасно японська дипломатія зазначила чужим капіталістам, що останнє слово у взаєминах Китаю з заграницею належить Японії, бо вона має силу „запевнити порядок” на Далекому Сході. Така заява се спроба Японії створити незамаскований протекторат над Китаєм. Се впливає з теперішнього укладу сил в Азії.

Кріза в пивнім промислі

Парижська преса доносить: Європейські пивовари тратять весь східний ринок, відки їх випирають японські конкуренти. З Індії та з Єгипту вже їх виперли. Я-

понці варять своє пиво з рижу і продають його три і пів разів дешевше ніж європейське. Розуміється, такої конкуренції європейські пивовари не годні видержати.

Злодій заснув під канапою

В Станиславові був такий випадок: Один мистець витрихав вліз до помешкання родини підчас її неприявности. Він взяв з собою пляшку з хльороформом, щоби заспати тих, котрих хотів обікрасти. Злодій вліз під канапу і чекав на господарів. Однаже пляшка розбилася і хльо-

роформ заснав — самого злодія. Коли господарі вернули вночі, почули голосний хропіт під канапою і запах хльороформу. Засвітили світло і побачили неприємного гостя. Дали знати сусідам і на поліцію. Поліція заопікувалася жертвою, що сама зловилася.

ВІД ВИСОТИ ОЩАДНОСТЕЙ

відданих до вжитку українським економічним установам, залежить наша економічна самовистарчалність і незалежність. Тому складайте свої ощадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР”
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Українська Жінко!

У велику хвилину — в п'ядесятьліття Твоїх організованих змагань — звертаємося до Тебе, де Ти не жилаб і кличемо Тебе на велике Свято! Тебе, громадянко Західних Українських Земель: Галичини, Волині, Полісся, Буковини, Бесарабії й Підкарпаття, що в незвичайно важких умовах крок за кроком розбудовуєш національне життя. Тебе, страднице-емігрантко, що мусіла покинути Батьківщину, яка кривавиться під російсько-більшовицькою кормигою та серед злиднів і холоду чужини не трапиш віри в перемогу, готуючись до неї працею й організацією. Тебе, Українко Зєдинених Держав Америки, Канади, Бразилії й Аргентини, що навіть як горожанка далеких багатих країн не забуваєш за Рідний Край та передаєш своїм дітям любов до нього й тугу за ним. І Тебе, Українко Зеленого Клину, яка на далекому Сході свідчиш про снагу і стихійну експанзію Нації.

Тільки Тебе, мученице, жінко Великої України, не буде між нами. Перед Твоїм горем і силою духа ми клонимо голови в глибокій пошані.

У Станиславові, де тому 50 літ з почину Наталії Кобринської, піонірки українського жіночого руху, основано перше українське жіноче товариство, відбудеться в днях 23—27 червня 1934 р. Український Жіночий Конгрес. Скликуємо його не тільки для перегляду пройденого шляху 50-літньої праці та для пошанування тих, котрі його промостили: наради Конгресу охоплять всі ділянки громадської праці та зясують відношення українського жіноцтва до всіх важливих питань національного життя. Конгрес вкаже українській жінці її роль у змаганнях нації. Він усвідомить нам нашу велику відповідальність перед народом як громадянок і матерей нових українських поколінь. А разом з тим він пригадає всему громадянству, що для виповнення своїх великих завдань українська жінка мусить користуватися серед власного суспільства повною рівноправністю на всіх ділянках життя та впливом на його формування.

У відповідальний час великого народнього лихоліття ми кинемо гасло непохитної віри в невмірущі сили нації. Серед трагічного поділу національного організму кількома кордонами ми, українські жінки, дамо доказ живої єдності Нації. Серед жахливого організаційного й ідеологічного розбиття громадянства внаслідок приклад підпорядкування всіх розбіжностей наших думок і інтересів вимогам Найвищого Національного Ідеалу! Український Жіночий Конгрес буде мірилом національної свідомости, громадянської зрілості й організованости українського жіноцтва.

У глибокому переконанні, що задумане діло випаде якнайкраще, кличемо все у-

країнське зорганізоване жіноцтво до участі в Конгресі.

ПОЧЕСНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО КОНГРЕСУ:

Почесні члени Союзу Українок: *Марія Білецька, Ольга Кобилянська, Уляна Кравченко, Софія Русова, Герміна Шухевичева*. Співосновниці першого жіночого Т-ва: *Іванна Остерман*. Співробітниці першого Жіночого Альманаху: *Климентина Попович-Боярська, Михайлина Рошкевич-Іванцева, Ольга Рошкевич-Озаркевичева, Сидора Навроцька-Палієва*. Президія Краєвого Т-ва „Союзу Українок“ у Львові: *Мілена Рудницька, голова; Анна Палій, заст. голови; Ірена Лунева, секретарка; Марія Колтунюкова, скарбничка*. Діловий Комітет Українського Жіночого Конгресу: *Евгенія Макарушкова, голова; Марія Білякова, заст. голови; Олена Федак-Шепарович, секретарка*. Члени: *Ірина Бонковська, Евгенія Вербицька, Ірина Гургулівна, Наталія Дорошенко, Олена Залізняк, Олена Кисілевська, Ольга Кміцикевичева, Олена Кульчицька, Ярослава Музикова, Софія Олесницька, Ірина Макух-Павликовська, Кекилія Палій, Марія Струтинська, Евгенія Храплива, Ольга Ціпановська*.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: В сій відозві представниць нашого інтелігентного жіноцтва бракує очевидно глибокої нотки про основи всякої моральної сили, яку дає тільки віра й релігія. Мимо того містимо ту відозву з прихильності до жіночого руху взагалі і в тій надії, що на самім конгресі наших жінок щиро зазвонить те, що повинно зазвонити вже в відозві. Зрештою президія „Союзу Українок“ вже приречена публично, що вже першого дня Конгресу відбудеться Служба Божа. — Отже Конгрес зачнеться з Богом.

Австрійські катол. жінки

в справі освіти і виховання дівчат.

Католицькі жіночі організації в Австрії внесли меморіал до міністерства освіти. В нім намітили напрямні для виховання й освіти католицьких дівчат. Головне завдання виховання — пишуть вони — має формування катол. на цілі жіночої особистості. Жіночі школи повинні мати жіночий провід і жіночі учительські сили. Треба покликати Жіночу Раду з дорадним голосом при міністерстві освіти. Співпраця жінок в культурній роботі дуже важна для піднесення суспільності. Жінки домагаються: Дитячі садки підчинити жіночому католицькому прововоду; народні та середні школи повинні приготувати дівчат до життєвих завдань і виховувати до правдивого материнства; коєдукацію треба усунути, особливо по містах; для тих дівчат, що не мають змоги кінчити середніх шкіл, треба створити окремі класи, в котрих головну увагу треба присвятити науці домашнього господарства. Між 14 і 18 роком повинні всі дівчата перейти обов'язково доповнюючі курси, де пізналиб обов'язки жінки супроти релігії, дому і суспільності. Жіночі середні школи мають завдання приготувати талановитих дівчат до університетів, але після строгого добору. В усіх жіночих школах треба завести науку про домашнє господарство, материнство, плекання дітей, педагогіку і дитячу психологію. Щоби жінки мали відповідний вплив на жіноче шкільництво, треба, щоб інспекторами жіночих шкіл стали жінки.

Супроти теперішніх тяжких і неправильних життєвих обставин жінка не все може піти за своїм властивим покликанням і здобути звязане з ним матеріальне забезпечення: Отже тому вона з природи річи управнена здобувати собі становище також в інших відповідних фахах. (Проф. Шпіраго: „Наука про обичаї“).

П а м я т а й т е
про позичку
для „Рідної Школи“
і про діточі садки!

ЖІНКА І СУСПІЛЬНІСТЬ

Реферат дра Осипа Назарука, виголошений на засіданні Генерального Інституту Католицької Акції у Львові дня 13 квітня 1934 р.

ЗМІСТ: Про помішання понять „громадянство“ і „суспільність“. — На чім полягає усуспільнення і яка ціль суспільності. — Три теорії про ціль суспільності: індивідуалістична, колективістична та католицька. — Значіння жінки в суспільності і для суспільності. — Становище жінки в підставовій клітині суспільності. — Наслідки занархізування родинного життя для нації. — Чому Галичан легше організувати ніж Наддніпрянців. — Хто вносить неагоду в дім, мужчина чи жінка? — Що найбільше відпихає мужчин від дому? — Різні групи жінок у їх відношенні до Церкви і суспільності: атеїстки, індиферентки і побожні. — Чому атеїсток не люблять не лише віруючі мужичини але й атеїсти. — Як виглядає найбільша група байдужих жінок. — Побожні і „побожні“. — Суспільне значіння жіночих монаших організацій. — Чому неможливий дійсний звязок між нерелігійною інтелігенцією та релігійним народом і які наслідки того. — Про головні уелівя підготовки жінок до участі в публичнім життю. — Причини хосенності жінок в публичнім життю. — До чого жінки краще надаються ніж мужичини. — Що вказала практика в англосасських краях. — Жіноча тактовність і почуття відповідальності за долю суспільності часто перевищає мужеську. — Небезпека, яка тепер загрожує українському народові. — Становище жінки в інших народів і в нас. — Коли українська жінка буде в силі виконати своє дуже відповідальне і тяжке завдання?

Передовсім підчеркну, що хибно булоб говорити „Жінка і громадянство“, як у нас часто говорять і пишуть. А хибно тому, бо громадянство значить в українській мові приналежність до певної, точно означеної громади. Се найсильніший звязок з громадою, хоч від мешкання в тій громаді не залежить. Ще гірший хаос вводять в нашу мову ті, що мішають поняття „громадянський“ і „громадський“.

Отже тут буде мова про жінку і суспільність.

В тій цілі треба наперед сказати, що розуміємо під словом „суспільність“.

Поняття „суспільність“ обіймає дуже різнородні взаїмовідношення між людьми, від таких слабих і переходиних та одноразових як спільна їзда в однім возі почавши, на таких міцних як держава і Церква скінчивши. Кожде з тих безчисленних взаїмовідношень має інакший зміст та інакшу вартість, залежно від того, що головню становить те взаїмовідношення: звязок крові, чи особиста симпатія, спільне виховання і спільна культура, чи спільна доля, реальне спільне посідання й інтерес, чи спільно намічені ідеальні цілі і змагання, менша або більша свідомість одиниць даної суспільної групи, чи брак свідомості і т. д. без кінця. Одиниця належить до великої кількості різних суспільних звязків — свідомо і несвідомо. Вона член родини, громади, Церкви, держави, раси, людства, завагового кружка, культурної, наукової, завагової організації, війська, шпиталю, суду, криміналу, розбійничої шайки і т. д. Все те різні нормальні й ненормальні суспільні організації та прояви, котрі разом складаються на поняття суспільності з комбінаціями без числа — без числа в дослівнім того слова значінні. Значна часть тих комбінацій повстає без огляду на інтереси одиниць.

Кождому з тих суспільних звязків може одиниця присвятити все своє життя і всі свої сили, від найлучших звязків почавши, на найгірших скінчивши. Розуміється, злих організацій не можна мірвати тою мірою, що добрі організації, хоч всі вони — прояви суспільного життя: без суспільності їх не булоб. І в кождому з тих суспільних звязків буває якийсь авторитет, від хвилевого і слабого почавши, на трівкім і сильнім скінчивши. Зовсім випадково зібрані купи людей, котрі не мають між собою взагалі ніякого звязку, до суспільних груп у властивім того слова значінні не належать.

Зі всіх суспільних установ найсильніші три: 1) родина, 2) держава, 3) Церква. Кожда з них має інакше призначіння та всі вони сперті на волі Божій. При тім не треба забувати, що від часу французької революції цілість суспільних звязків і груп, котрі не належать до державних установ і організацій, виступають супроти держави як щось окреме — якраз під іменем суспільності.

Річ вельми характеристична й поучаюча, що якраз в державній організації, котру модерна суспільна думка відокремляє від усіх інших організацій і до певної міри протиставить їм, — жінка має розмірно найменше значіння.

Всяке усуспільнення полягає на вродженій людям натурі. Вже Арістотель влучно заперітив, що чоловік се „дзюон політкон“. На тім самім становищі стоїть найбільший суспільний теоретик і учитель католицької Церкви Тома з Акві-

ну і його школа. Вони слушно добачують докази на те, що суспільність полягає на вродженій людям натурі, вже в діточім і молодечім віці людей, а саме в тім, що тоді всі люди необхідно потребують допомоги старших так під оглядом тілесним як і духовним. Якби не було людської суспільності, діти вигинулиб. Се одна з засадничих ріжниць між звірятами і людьми, що звірята можуть появлятися на світ також в стані майже повного заосмотрення у все, що їм до життя потрібне, а люди в такім стані ніколи не появляються, тільки безумовно потребують помочи старших і мусять під їх доглядом вправляти свої природні дані, бо інакше стають неспосібні до життя. І власне тому властива суспільність, кермована свідомою інтелігенцією, можлива тільки у людей, — коли звірята, навіть ті що мають дивно докладну організацію, керуються інстинктом, а багато гатунків звірят живе або одинцем або тільки в отарах, котрі засадничо ріжняться від людської суспільності, головню тим, що не передають слідуочим поколінням свідомо свого досвіду: тому й поступ у них неможливий. Улії пчіл і муравлиська мурашок були таксамо зорганізовані тому десятки тисяч літ як і тепер, вони замітно не змінюються, коли організації людського роду переходять дуже великі зміни.

Що більше! Навіть родина й держава, котрих потреба очевидно вроджена людям, залежать щодо свого оснування в кождім конкретнім випадку від людської волі: бо можна женитися й виходити заміж, а можна того не робити, можна хотіти оснувати свою державу, а можна й не хотіти. Розуміється, можна обі ті установи, родину й державу, культивувати й удуховнювати, а можна їх держати на страшім, майже звірячим рівні внутрішнього жертя і розбишадства, аж поки не розваляться.

Яка ціль суспільності? Про се є три групи теорій. Одна група, індивідуалістична, каже, що напавду ніякої „суспільності“ нема, вона існує тільки в наших думках. Та оскільки суспільність є, — кажуть інші теоретики тої групи, — то має служити одиниці. Права, які суспільність має супроти одиниць, се тільки асекураційні премії, себто це заплаата за ті користи, які суспільність дає одиницям: в потребі обороняє їх і їх майно, розсуджує їх спори і т. п. Друга група теорій — колективістична. Вона стоїть якраз на противнім становищі і вчить, що одиниця не має ніякого значіння, вона тільки продукт суспільності, вона в суспільності приблизно те, що морщинка на великій філії океану, хвилево треваюча відміна й експонент свого гатунку. Не суспільність є для одиниці, але одиниця для суспільності. То значить, що одиниця не має своєї вартості і можна її все і всюди без скрупулів посвячувати для інтересів суспільності.

Тут представлені ті теорії в їх найвиразніших, крайних формах. Ті погляди на суспільність мали велике значіння також в життєвій практиці, бо ними руководилися цілі народи й культури. Особливо в своїй молодості майже кождий нарід, чи радше майже кожда культура має сильно переважаючі колективістичні погляди на взаїмовідношення суспільності й одиниці. Се видно виразно в історії обидвох клясичних народів, Греків і Римлян. Побіда індивідуалістичних поглядів

йде в парі з їх розкладом. Середовічка під впливом християнства доводить до оригінальної синтези обидвох теорій в практичному житті, та в нових часах його світогляд розсаджують індивідуалістичні погляди. В найновіших часах знов бачимо побіду колективістичних теорій: большевизм, фашизм, гітлеризм.

Католицький світогляд не приймає ні одної ні другої з тих теорій. Крайности індивідуалістичних теорій, котрі вчать, що суспільність „властиво“ не існує хіба в людських думках — противорічать самі собі і здоровим очам та здоровому розумови, бо кожда думача людина бачить суспільність і її реальне існування та вислід її збірної праці: вони засадничо ріжняться від вислідів праці одиниць, навіть найбільше сильних і найбільше геніальних. Суспільність се очевидна й реальна сила, котра ріжниться від одиниці не тільки числом і котрої не бачить хіба хоробливий ум, або нарочно „настроений“ на оригіналізм. Кожда суспільність має свою індивідуальність, окремі цілі й окремі завдання, менше або більше усвідомлені. І якраз від усвідомлення тих цілей залежить головне можливість створення й вироблення дисципліни, конечної й необхідної для досягнення збірних цілей. В тім якраз вага теорій: вони не тільки спонука до ділання в практиці, але без теорій неможливе переведення ніякого діла, закроеного на більшу міру і на довший час.

З другої знов сторони католицький світогляд високо цінить вартість кожної людської одиниці, бо кожда створена на образ і подобу Божу і кожда має безсмертну душу. Отже сей світогляд не може згодитися на нехтування одиниці. Після нього одиниця мусить мати певну свободу розвитку і певні права, яких суспільності й державі не вільно відбирати в одиниць, бо інакше людство замінилося у безвольну череду невольників, як се й діється вже нпр. в большевії. Католицький світогляд признає, що одиниця має обовязки супроти суспільності, але не признає суспільності права поневолювати одиницю. Він каже, що обидві висше згадані теорії, індивідуалістичну й колективістичну, можна вдержати в рамках певної синтези, коли відкинуть крайности обидвох тих теорій. Суспільність се не механізм, але своєрідний організм, в котрім кожний його член має свої завдання й обовязки, але й свої права та свободи, відповідно до своєї праці і значіння тої праці. Суспільність се не діло випадків ані вислід ділання механічних законів, тільки вплив закономірності, створеної понадсвітовим розумом, котрий сотворив також чоловіка. Кожде відхилення від споконвічних постанов того Божого розуму доводить все до прикрих наслідків для одиниць і цілих суспільностей, а в разі упертого спротиву Божій закономірності доводить нехитно до передчасної смерті навіть наймогутніші народи і культури.

Все, що досі сказане про одиниць в відношенні до суспільності, може відноситися і до чоловіка і до жінки. А тепер перейдемо до того, що відноситься спеціально до жінки або бодай в більшій мірі до жінки ніж до чоловіка.

Жінка хоч рівновартна з чоловіком має для суспільності і в суспільності інакше значіння ніж чоловік. Пригляньмося жінці в різних областях її діяльності.

Найважливіше становище має жінка в родині. А родина се корінь людського роду, се перший, природний і найсильніший зв'язок всякої суспільності, се насіння племені, народу, раси і держави. Родина має основне значіння для всіх без виїмку родів суспільних зв'язків не тільки під оглядом чисто фізичним, тілесним, як дійсне насіння, з котрого виростають безчисленні ряди людей, що заповнюють всі суспільні організації від найменшої до найбільшої. Рівно велике значіння родини під оглядом духовим і культурним: бо в тій найменшій з суспільних форм життя ви-творюються немов в реторті взірці взаємин між людьми взагалі й потім ті взірці переходять немов в кров і кість цілої суспільності, стаючи тим психічним підлож-

жам, тим ґрунтом, на котрім дана суспільність може або не може змагати до висших форм життя. Річ зовсім ясна, що не може давати добрих взірців співжиття така родина, в якій діти видять, як батько за волосся тягає і б'є маму, а мама, що видрється з рук п'яного батька і втече через пліт на сусідське обістя, обкидає відти їх батька останніми лайками й видумками. Не може давати добрих взірців співжиття також така родина, в якій вправді нема аж таких поганих бійок і лайок, але люди тижнями до себе не говорять і стараються в менше галасливий та зате не раз ще успішніший спосіб зробити пекло з дому, як се дуже поучаючо описував наш священник, о. Осташевський дня 8-го лютого 1934 р., на загальних зборах Т-ва ім. св. Андрея у Львові. Він проголосив правдиве спостереження, що наша суспільність тому занархізована, бо занархізоване родинне життя. І тому, що в багатьох випадках український дім се пекло, отже й пекло є в тій суспільності: в ній дуже тяжко жити і з успіхом працювати. Тай деж може бути інакше там, де родичі не дбають про дітей, де діти ждуть на смерть родичів, щоб забрати по них майно, де сварки, бійки й ненависть — буденні явища. В суспільності, де так виглядає пересічна родина в народі (а чи в інтелігенції краще, се ще питання), головні її прояви мусять бути на всіх областях: інтриганство, ненависть, незгода, хороблива амбіція й мегаломанія та як вислід того всего — неймовірна слабкість такого „народу“. Бо і якже можна вимагати чи хочби тільки сподіватися якоїнебудь пошани для авторитету й обовязку від людей, котрі ніколи в своїм житті не пошанували навіть свого рідного батька ні матери, що їх на світ привели і вкормили. А пошанувати не дуже могли тому, бо хто себе сам не шанує, того не шанують також інші, навіть його власні діти. Таке вже природне правило всіх часів і культур і на те нема іншого способу як уважати на те залізне правило.

І так між загалом Українців витворюється оден тип, що при сяміх такіх виконанні обовязків дається вдержати лише двома способами: буком і голодом. Ніяка лагідність такого типу не змінює на ліпше, тільки на гірше, бо коли з ним зглядно поводитися, то його претенсіональність і зухвалість росте і разом з тим росте його занедбування в виконанні обовязків. Хто займав становища в різних українських установах, де мав нагоду обсервувати більшу кількість наших людей при збірній праці, той мусить признати, що такий тип доволі в нас часто лучається, хоч розуміється є й інакші люди. Нема сумніву, що головні риси такого типу походять вже з родинного дому, часами з родинної вулиці, бо й вона має свій вплив.

Все те пояснює також факт, що такий український анархічний і претенсіональний тип буде дуже примірно й обовязково поводитися під командою чужого чоловіка. В тім рішає не тільки те, що чужі, під команду котрих попаде такий тип, розпоряджають звичайно силою і що від них такий тип не сподівається пощади в разі невиконання обовязків ані навіть не має ґрунту з виглядом на успішне риття. Тут рішає також підсвідоме або й несвідоме пошана для чужого, котрий звичайно походить з оточення, в яким родинні відносини більше упорядковані.

Такі появи можна спостерігати навіть там, де панує засадничий погляд, що родина повинна бути нерозривна.

А щож доперва говорити про типи людей, які виростають серед суспільностей, де подружжя уважають виключно установою для уприємнення собі життя і де розводи се така звичайна собі річ, що розведені потім навіть сходяться з собою на всяких приняттях і забавах і взаємно відвідують себе, живучи з іншими. Як виглядає загал людей, що виростають в такій атмосфері, нехай покаже отся ілюстрація з життя нашої еміграції за морем. Як відомо, на периферіях кожного народу найвиразніше показується тип його культури й організаційної сили, як рух колеса найвиразніше видно не в його середині, тільки на його краю. Отже в А-

Купуй корисно!

отсе підстава добре веденого господарства. Знайдеш досконалий, повновартісний напиток на снідання і підвечірок коли

КУПИШ

„Ovomaltyn“ - y

одинокую вітамінкову поживу.

Можна всюди набути від 2 зол. за пушку.

мериці існують тільки організації Українців, котрі походять з давньої Австро-Угорщини, хоч є там також тисячі наших наддніпрянських емігрантів. Автор сих стрічок сам робив спроби дати їм допомогу в створенні власної організації, а саме нахилився з успіхом галицьку організацію, щоб відступила їм даром опалений і освітлений льокаль, де вони моглиб сходитися. Та ніщо з того не вийшло. Між Галичанами чуються вони чужі і з малими виїмками не горнуть до галицьких організацій, а своїх власних також не творять. Деж причина появи того дивного факту? Думаю, що на те складається більше причин, але головна то атмосфера, винесена з рідних домів, з семі, котра не має в собі нерозривної основи.

Річ ясна, що такий елемент взагалі тяжше організувати.

Та крім загальних, що так скажу історичних причин такого стану, в яких одиниці, котрі тепер живуть, нічого не винні, є також причини, такого стану, які можна скоро усунути. На те треба усвідомити собі ті причини і зорганізованим способом попрацювати над їх усуненням. А що се за причини?

Нема сумніву, що чоловік більше виходить з дому і більше стикається з зовнішнім світом ніж жінка. І тому він вносить з правила більше причин до незгоди і распри вдома ніж ззовні вносить їх жінка. Се не значить, що жінки безгрішні або що вони не вносять в дім руїни, але з правила вони менше злі ніж чоловіки. Доказують се такі очевидні факти, — знані зі всіх країв, — що жінок все більше в церквах ніж чоловіків і тому жінок все менше в криміналах. Та з другої сторони не можна забувати того, що коли чоловіки не держаться домів, то значна частина вини того по стороні жінок, котрі не вміють зробити домів на тільки приємними, щоб їх чоловіки не розволочувалися. І так чоловік — у тих домах, з котрих вони втікають — відпихає від їх власних домів передовсім нечистота й непорядок, що в них панують. Не можна дуже дивуватися чоловікові, коли йому часом на вид нехлюйного стола, на котрім йому заставляють обід, зробиться недобре і він взьме шапку на голову тай іде їсти до ресторану або до корчми. Там зустріне-ся не все з приличним товариством і так зачинається не раз упадок чоловіка, його марнотратство часу і грошей, словом — руїна дому. Переводить ту руїну чоловік, але товчок до тої руїни часто дає жінка. Очевидно, не кожда, а навіть та, що таке викликає, не робить того зла нарочно, тільки звичайно поступає так тому, бо її не навчили від вчасної молодости ні коло себе ходити як треба, ні кімнати естетично прибирати, ні порядно зварити чи доглянути варення. Особливож важна річ вміти одягатися також вдома, не тільки для вулиці і для балу. Навіть коли жінка на балі поза домом одягається як найкрасше, а вдома перед чоловіком обірвана і нехарапутна, то вона не може бути приємна і вже самим своїм виглядом вистрашує з дому всіх, і свого чоловіка і своїх дітей, з котрих згодом робляться такі самі волоцюги як їх тато і з тих самих причин.

Се викрут, говорити: „Я не маю часу порядно накрити стіл.“ Бо його навіть не треба властиво „накривати“ в повнім

того слова значинні, аби було приємно посидіти при ній: вистарчить, коли оден його край застелиться нпр. рушником перед обідом, і вже інакше виглядає. Чоловік оцінює високо вже саму добру волю в напрямі чистоти й естетики і в домі панує тоді атмосфера мила і згідлива. Про се треба рішучо, часто і безперервно поучувати також жінок з народа в цілім краю, бо тим способом внесемо в доми наших людей більше згідливості і взаємної любови та вибачливості. Коли жінка нехлюйна і недбала, то нарешті урветься терпець навіть терпеливому чоловікові, коли він мужчина, а не митка. Словом, перша і головна причина прикрого стану в домах нашого народа і всіх наслідків того прикрого стану се брак відповідного виховання дівчат на будучих господинь, жінок і матерей.

Друга причина того прикрого стану се невідповідне відношення значної кількості жінок до Церкви. Під сим оглядом можна зауважити три групи жінок.

Одна група жінок, що зле відноситься до Церкви, се та група, котру заагітовано до безбожності. Таких жінок пізнати вже на перший погляд: в них звичайно дуже скоро затирається всяка жіноча м'яккість і делікатність, рухи їх стають тверді і кантисті, вони роблять відпихаюче враження ще заки зачали говорити. Стверджують се не тільки побожні люди, але й атеїсти, коли з ними говорити в чотири очі і коли вони не потребують критися зі своїми поміченнями. Річ вельми поучаюча, що коли побожні чоловіки не люблять жінок атеїсток, то таксамо і може ще гірше не люблять їх чоловіки атеїсти. Вони мають звичайно правдивий респект перед дійсною побожною жінкою, бо добачують в такій жінці характер. Стають супроти неї непорадні й тільки руками розводять. Але не можна сказати, щоб їм була неприємна та їх непорадність супроти віруючої жінки (розуміється, з виїмком напівбожевільних рабятів, котрі піняться з лютости). Ще більше непорадні невіруючі батьки супроти своїх віруючих доньок. Річ ясна, що невіруюча група жінок не може причинитися до поправки життя в народі ні під оглядом моральним, ні під оглядом родинним, бо та група жінок тільки погіршує і без неї невідрадинний стан.

Друга група жінок се індивідуалки або жінки байдужі до віри і Церкви. Вони під певним оглядом ще гірші ніж зовсім безбожні жінки. А гірші вони тим, що коли з горячих атеїсток можуть колись бути щиро віруючі жінки, то з байдужих кльовців і колод ні Церква, ні большевицька революція, ні нація, ні родина, ні взагалі ніяка установа й ніякий рух користі мати не буде. Відсоток таких жінок дуже великий, та його можна зменшити відповідною пропагандою й відповідно поставленою жіночою організацією. Бо на світі нема нічого постійно тривкого, до змінчивих річей належать також характери цілих груп населення, цілих клас і народів. Треба тільки витревалю попрацювати над зміною і вона буде досягнена. Та в тій цілі треба собі наперед усвідомити який теперішній стан і які причини того стану, потому треба намітити плян праці і розуміється треба той плян дуже завзято переводити в життя, а добрі наслідки напевно покажуться. Та покищо той фактичний стан страшний.

Якже виглядає та найбільша група жінок? Вона дуже різноманітна в причинах і вигляді, але має одну засадничу рису: нічим не переймається. Вона навіть до Церкви ходить, але не з внутрішньої потреби, тільки з потреби зовнішньої: або тому щоби в церкві показатися в новій сукні на злість своїм знайомим, або щоби при виході з церкви побачитися зі своїм хлопцем, або просто з нудьги чи зі звичаю. Се та духово сіра маса цокотух (в одягах вона звичайно сороката), в руках котрої ніколи не побачите ні книжечки до молитви, ні газети. В тім очевидно не тільки їх вина, але й тих, котрі мають обов'язок систематично дбати про поширення релігійного письменства і ні ртом ні пальцем в тій справі не рушать, тільки постійно тяжко нарікають, що мовляв „нарід не-

добрий“. Головно через крайню занедбаність всякої праці над народом той тип індивідуалки дуже поширений і серед інтелігенції і серед народа. Ясно, що з таким типом людей не можна нічого ні вибороти ні вдержати, поки його не змінимо. А такі байдужі жінки виховують на таких самих байдужників і мужчин, бо витворюють атмосферу байдужності до всего. Се головна основа гнилі нашого родинного й публичного життя: маю під тим на думці не тільки байдужих жінок але й байдужих мужчин, котрих як не більше ніж байдужих жінок, то певно не менше. Від них поправи родинного життя таксамо трудно очікувати як і політичного, літературного або економічного.

Третя група жінок се жінки побожні. Вони держать кожний нарід. Та є між ними різні роди жінок, а з них оден гірший для родинного життя від обидвох попередних. Таку „побожну“ знаменито представив Стефаник у своїй новелі під заголовком „Побожна“. Прийде з церкви і таку проповідь до чоловіка зачинає: „Стоїть у церкві як баран недорізаний. Інші газди як газди а він такий зателепаний як колера. Одного лумера не знаєш, що ксьондз казав на казанню. Станеш насеред церкви як сновида...“ І т. д. без кінця аж поки не спровокує чоловіка до побоїв і скандалу на все село. Та правду сказавши — і сей тип „побожної“ ще не належить до найгірших, бо є ще „кращі“. А саме ті, що вдома не попрячуть, дітям їсти не дадуть, а по церквах бігають. Такі жінки не тільки не сповняють своїх обов'язків, але ще й відстрашують людей від Церкви й ширять згіршення.

Отсі три типи жінок ослаблюють суспільність, згл. не дають їй скріпитися¹⁾.

Перша група жінок, атеїсток, чисельно найменша, отже вона з природи річи не може мати дуже великого впливу. Важніші дві другі групи, на котрі в напрямі успішнішого життя може мати вплив передовсім духовенство, так у проповідях, коли ті проповіді розумні і не скучні, як і при сповідальниці. До певної міри ще більший вплив ніж священики можуть мати на жіноцтво й на дівчат жіночі монаші й напів монаші організації. Тому се така важна річ, щоби панни з наших інтелігентних домі вступали до монастирів і приносили за себе велику жертву Богу між іншим також в цілі виховання своєї нації. І чим менше ми маємо підмоги від держави для нашого національного виховання, тим у нас важніші такі монаші саможертви. Скільки їх можна скріпити в суспільності витворенням відповідної атмосфери, що так скажу відповідного підсоня, в яким виростають такі гарні і дуже хосенні квіти.

Річ ясна, що се може статися тільки тоді, коли також інтелігенція нашої суспільності буде перенята глибокою релігійністю, котра взагалі становить підставу кожній спільноті, що заслугоує назву суспільності. Бо не даром каже Трельч: „Ohne Einheit der Weltanschauung gibt es überhaupt keinen gesellschaftlichen Zusammenhang“²⁾.

Отже коли інтелігенція безбожна або байдужна, а народ релігійний або бодай в значній частині релігійний, то не може бути й мови про якусь суспільну зв'язь між ними: се вже тільки розкинені члени, що колись творили одну цілість. І тому вони неминучо засуджені на те, щоби стати погноєм сильніших релігійно суспільностей. Бо нерелігійних суспільностей історія взагалі не знає а те, що бачимо в СССР, закінчиться очевидно небувалим скріпленням релігійної віри в будучій Росії, або Росії взагалі не стане. (Д. б.)

¹⁾ Позитивною групою побожних жінок, котра держить всяку суспільність, тут не займаємося, як при огляданні недужого не займаємося тими частинами його тіла, котрі у нього ще здорові. Про добрих звичайно мало говорять.

²⁾ „Без єдності світогляду нема взагалі ніякого суспільного зв'язку“.

Жінка завдячує християнству своє теперішнє поважане становище в суспільності (Проф. Шпіраго: „Наука про обичаї“).

Все що дешево — гниле!

Зажалував 10 зл. — заплатив 50.

Часописні хроніки не зазначають дрібних поліційних протоколів і тому читачі часописів не звертають уваги на одну область, в котрій щоденно списують в Польщі сотні поліційних протоколів, і в котрій щоденно сотки несвідомих горожан платять великі карі не менше 50-ти злотих і навіть попадають в тюрму часом на довший час.

Се купно на вулиці контрабандних запальничок.

Се діється таким чином: До прохожого підходить якийнебудь обірванець і от-вираючи жменю показує блискучу річ зі словами:

— „Дешево продам нову запальничку — в магазині 10 злотих, в мене 2 злотих!“

Заохочений дешевизною прохожий бере річ і платить гроші. Обірванець ментально скривається, часто не видавши решти, коли прохожий przypadком не мав дрібних. Така трансакція в більшості випадків не проходить мимо очей поліції або акцизних урядників-контрольорів і в висліді довірчивий прохожий, котрого годі інакше назвати як дурнем, терпить і матеріально і морально.

А коли в однім випадку на кілька, як згадано вище, трансакція прохожого з проступником-контрабандистом і пройде мимо очей поліції, то всеж таки перший буде покараний за свою легкодущність, бо вже за деякий час він викидає геть всунену йому запальничку, яка майже все зіпсута або зовсім нездатна. Ш.

Друга нарада

в справі об'єднання українських театральних дружин.

4) Дир. О. Стадник говорив далі: Коли найдеться фінансова підстава, тоді вітаю таку ідею об'єднання театрів. Друга справа: Треба підпирати той театр, що найліпше просперує; — радн. Дрималик: Я застерігаюся проти такого ставлення справи, що Кураторія нібито хоче досягнути якусь матеріальну або хочби моральну користь. Ми піднялись сего діла безінтересовно і виключно для добра театральної справи. Колиб навіть деякі театри, хочби се був і театр ім. Тобілевича, відсунулися від сеї справи, ми далі будемо продовжати розпочате діло; — п. Блавацький: Се, що скажу тепер, буде сказано не в імені театру „Заграва“, але говоритиму як український актор і громадянин. Пан директор Стадник поставив справу так, що вперед мовляв давайте гроші, а тоді будемо вже реформувати. Се становище наскрізь хибне. Великі діла, великі перемини довершувалися не в першу чергу матеріальними засобами але ентузіазмом. Коли не було ентузіазму для справи, то мимо матеріальних засобів вона провалювалася. Таксамо і тут, коли не буде ентузіазму до начатого діла, то не буде підпертя громадянства, не буде гроша, бо не буде довіри громадянства. Ми молоді актори віримо, що начате діло доведемо до кінця і громадянство нас матеріально підпре, коли бачитиме в нас ентузіазм і перші висліди праці; — радн. Дрималик: Вже 24 бесідники говорили досі і ми вже маємо погляд, що кожна група думає про обгорувану справу. Кожда з тих театральних груп нехай нам дасть спис своїх працівників, ми частину з них приймемо; — п. Карабіневич: А що ви зробите з тими, що їх не приймуть до С.Д.У.Т.М. — радн. Дрималик: Котрих прийняти в члени С.Д.У.Т.М., про се рішатимемо спільно з управами поодиноких театральних груп. В припинанні будемо руководитися виключно добром театральної справи. Не приймемо лише тих, що на сцені найшлися przypadково і працюють на ній не довго; вони як молоді можуть собі шукати праці деінде. На се нема ради. Всюди редукують. Всюди, не раз і старші люди, мусять кидатися по рекції на інші фахи; — дир. О. Стадник: Я дуже радо належавби до Союзу Діячів

Від Адміністрації „Нової Зорі“

Сего тижня вислали ми всім нашим П.Т. Післяплатникам особні упізнання (виказ довгу), де зазначили залежність по день 1 травня б.р. Тих П.Т. Післяплатників, що залягають з більшою квотою, просимо **сплачувати залежність бодай більшими ратами**, бо в противному разі будемо змушені залежності стягати.

Заграничним П.Т. Післяплатникам виплемо упізнання з ч. 30 „Нової Зорі“, а залежність випишемо червонилем на опасці по лівій стороні вгорі.

Українського Театрального Мистецтва, але він якось за широко понятій, в склад його членів входять також люди, котрі з театром не мають нічого спільного; — радн. Дрималик: На се така рада: Вступити в члени С.Д.У.Т.М. і перевести на загальних зборах сего товариства таку зміну статуту, яка більше відповідала б фаховій організації акторів. Зовні товариства ніяких змін перевести не дається. Дуже важна справа забезпечення акторів в суспільній забезпечальні. Працедавець мусить зголосити акторів до забезпечальні, бо інакше грозять великими карами. Треба над тим добре застановитися, хто в нас буде працедавець, хто обов'язаний зголошувати і хто матеріально відповідає за згоду на плачення складок. Президент м. Львова Дроновський обіцяв з фондів магістрату 10.000 зл. для наших театрів. — Відтак радник Дрималик відчитав прочі точки правильного УСТ. До них не зголошувано ніяких змін, з винятком останньої, щоби на резервовий фонд управа кожного театру відправляла до Кураторії не 5% каси вистав, але 2%. — Радн. Дрималик закінчив нараду словами: Ми скінчили читати правильник. Розходимося в згоді. Кожда театральна група нехай скличе своїх членів. Побажання кожної з груп просимо предположити Кураторії на письмі найдалі до кінця березня. Тоді останнього березня зійдемося ще раз і справу остаточно вирішимо; — дир. Осип. Стадник: Мимо місцями острішої дискусії розходимося в згоді з наміром довести начате діло до кінця; — радн. Дрималик: Дякую Паням і Панам за ласкаву участь і ще раз пригадую, щоби до 31 березня поодинокі театральні групи представили на письмі свої домагання в обговорюванні нами справі.

Не буде такої вади, що не мала б на себе своєї власної карі. (Тома Кемпійський).

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Висвячення наших нових священиків. (Допис з Риму). Дня 24 і 25 березня б.р. відбулися в Семинарі Св. Йосафата в Римі свячення дев'ятинадцятих питомців сего Папського Інституту. Свячень уділив Преосв. Діонізій Няраді, крижевацький Єпископ. Дня 24 березня, в часі тихої Сл. Божої одержали піддіяконські свячення слідуєчі питомці: Михайлишук Дмитро, Сярок Станислав Йосафат, Грат Станислав Андрій, Івахів Павло, Оришкевич Олександр з львівської Епархії, Шмондюк Йосафат з філадельфійської Епархії; Піпик Іван, Кічінко Петро Павло з пітсбурської Епархії; Гуменюк Василь, Шумей Василь з канадської Епархії; Ханейко Володимир з Бразилії.

В Цвітну Неділю, дня 25 березня відбулася торжественна Архієрейська Сл. Божя, в часі котрої Ексц. Діонізій Няраді уділив діяконських та священичих свячень 8 питомцям Сем. Св. Йосафата й одному Білорусинові питомцеві „Руссікум“. Ось імена новопоставлених діяконів і священиків:

Діякони: Сильвестер Кіш, Володимир Ванчик — з крижевецької Епархії, Всеволод Іван Дурбак — з львівської Епархії; Михайло Боберський, Ярослав Лев Пенський — з філадельфійської Епархії. Священики: Григорій Гаецький — зі станіславівської Епархії; Іван Фіфік, Стефан Гулович — з пітсбурської Епархії. Усі питомці Семинаря Св. Йосафата. Новопоставлений священик з „Руссікум“ Білорусин, Козма Найлович.

Співлітургізуючими були: Впр. о. Конзултор П. Кандюк ЧСВВ, та Впр. о. Де Режі, ректор „Руссікум“.

По Службі Божій відбувся спільний обід. В нім взяли участь запрошені достойні гості: Преосв. Діонізій Няраді, Преосв.

Теофіл Матулянс, Впр. ОО: Юліян Гронський, Ап. Адміністратор Сибірі, о. Архим. Діонізій Ткачук ЧСВВ, о. Конзултор П. Кандюк ЧСВВ, та о. секр. Заячківський ЧСВВ. — В часі обіду був ряд тоастів; між іншими промовив Преосв. Теофіл Матулянс. У своїй промові оповідав про страшні релігійні переслідування в ССРСР, що їх переживають в першу чергу католицькі священики та кат. вірні. Його слова зробили глибоке враження: се говорив Єпископ-ісповідник, що сам перейшов страшні переживання у большевицьких тюрмах ССРСР, звідки недавно вернув. Впр. о. Гронський, також бувший вязень у большевицьких тюрмах, взивав нововисвячених питомців до ревної апостольської та передовсім місійної праці. На його обличчі видні ще сліди великого зденервування. Постава, рухи, уклад лиця — все те вказує на сильне переденервування вчорашнього вязня Соловків, що перейшов тяжкі терпіння. Останній промовив Преосв. Діонізій Няраді. Щирими, гарячими, повними любови словами висказав свої побажання для нововисвячених питомців. Між іншим підніс, що сама назва семинаря: „Св. Йосафата“ вказує, що ідея, праця, стремління Св. Йосафата мають виповнити програму священиків-елевів сего Інституту, яким особливо опікується Св. Отець Пій XI, котрого покровительство спочиває у руках Св. Священномученика Йосафата. По обіді відбулася спільна фотографія.

На всіх зібраних велике враження зробили достойні особи Преосв. Теофіля й о. Юліана Гронського. Преосв. Теофіл Матулянс, Еп. титул. Матрегі, уродився 1873 р. в Литві. Іменований Єпископом — помічником Апост. Адм. Ленінграді 8. XII. 1928 р. — Переслідуваний за віру сидів в тюрмі від 1923 — 1926 р., та від 1929 — 1933 р. В жовтні 1933 р. звільнили його большевики з тюрми й виміняли за большевицьких вязнів з Литви.

Впр. о. Юліян Гронський уродився в Литві 1877 р. — Студії покінчив в Петрограді; священиком став 1903 р. По довшій праці професора теології, 1917 р. став деканом в Томську на Сибірі. 1. XI. 1926. іменований Ап. Адміністратором Сибірі, попав у релігійну ненависть большевиків. 1931 р. запроторено його в тюрму на Соловках, звідки увільнено його 16 березня б.р. виміною за большевицького агента, арештованого в Литві.

У всьому, що чиниш, що думаєш, ти повинен так триматися, ніби ще сьогодні маєш умерти. (Тома Кемпійський).

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

4)

„Андрей“ на заслання

„Печаливу“ руку „руського“ царя й уряду вже на собі чули. А то кожного, на кого лиш був підзір, що тримає або тримав з „Просвітою“, кликали до „уезду“, допитували і — „радили“ залишити всілякі мазепинські „зделки“... Приходив і до старого Лучки якийсь московський вивідач, мовляв — донесено начальству, що Лучка юртує проти батюшки і проти Телевича, хоч сам Телевич те заперечив. Треба було зсунутися з глудзів, щоби в такому часі, коли доля і життя людини висіли на волосочку, коли брат не довіряв братові, чоловік жінці, бевкнути щось непотрібне. Москалі мали хмару своїх розвідників і до всіх прискіпалися, на кого їм донесено, що до війни не був за Москвою.

Ледви відбулася та славетна рада в селі, на котрій люди дізналися, що до села має приїхати російський батюшка, як одного ранку пішла по селу чутка, що батюшка вже є. Привіз його вчасним ранком не хто інший а Телевич. Приїхав батюшка сам, без сім'ї, і поселився у Таньки, котрій ще небіщик Пашкевич купив гарне домівство, недалеко селитьби Телевичів. Тая Танька мала сина, котрого вивчила на священика, бо мала відки брати і ложити на нього. Небіщик Пашкевич лишив їй на те добрий гріш.

Танчин син теж приятелював з тим московським батюшкою, котрий приїздив до нашого священика. А коли край захопили москалі, він мельком перестриб на московське православ'я. І ще тим чванився! Телевич з ним приставав і від нього набирався гадок і порад.

— „Він священик — казав — і знає краще за нас, де справедлива правда, в католиків чи у православних, а коли він не нагадує переступив на православ'я, що нам думати“...

Були такі, що їм се вистачало, аби совість заспокоїти. Ті, махаючи рукою, що це все одно, — мовляв, Бог всюди один, — давали себе перетягнути на православ'я без труду. Та всетаки велика частина нашого народу мовчала, але не переходила. І зразу „руський“ цар дійсно не настоював і не примушував. І ніхто сего не робив — зразу.

Говорили, що коли батюшка в селі обудеться, буде ще одно голосування... Тимчасом людям торочено всякі теребені. Що сей батюшка лиш тимчасом, заки вернуть до села наші Барилевич, інші знов балакали, що батюшка вже тут на все залишиться, що сам так говорив... Всілякі нісенітніці люди собі нишком шукали до уха... Бо голосно — то мовчали... аякже...

Щоби вбитися в славу у батюшки і начальства, загадав Телевич приймати батюшку через лад і на Рождество Богородиці, коли була заповіджена перша

відправа, зготовити йому „парадний прийом“ перед церквою. З інститутського ліса казав навести чатиння і гиль кілька захотів, казав ним замаїти цілу церкву і дзвіницю, через котру веде вхід на церковний цвинтар і в тому вході приладив для батюшки таку парадну браму як для якого владика. Доконче хотів, щоби котрий з сідоголових поселян витав московського батюшку при тій брамі хлібом-сіллю, бо се буде „показніше“ визирати і зробити нам — казав — в начальстві добру славу... Коли ж ніхто не похочував за те взятися, Телевич прийшов спонукати старого Лучку.

Однак Лучка не дав себе ні заманити, ні наполохати. Хоч Телевич покликувався на самого начальника „уезду“, котрий сказав, що хто противний православію, все одно що противний цареві; хто не православний, казав, той не „руський“, а мазепинець! Лучка замітив, що не всі „руські“ православні і не всі православні — рускі. Адже й католиками є всякі народи. Що інше віра, що інше — цар і вірність цареві. Можна бути католиком і — цареві вірним. Телевич заперечив. Казав, що се „крута бесіда“ таких, що тримають з папістами і наводив, що інші села скрізь, доброхотів попереходили „на прадідівську віру“ нібито православному. І в нас, казав, не булоби з тим ділом ніякої мороки, як щоби „поганці“ нашого священика не вивезли.

(Дальше буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Релігійні концерти у Відні

Johannes - Passion, Matthäus - Passion, Musikalische Weihestunde im Stephansdom.

Відень здавна давня слава як музичний центр Європи. Тут жили і працювали музики й композитори такої міри, як Гайдн, Шуберт, Шуман, Ліст, Моцарт, Бетовен, Мендельсон, Штраус і багато інших. Кождий композитор, музик, співак, що хоче бодай трохи вибитися, не може оминати Відня. Щорічно перед Великоднем музичні т-ва, яких тут багато, улажують релігійні концерти, що мають вже свою славу.

І так Gesellschaft der Musikfreunde in Wien (що існує вже 122 літ) уладило 14 березня с. р. в прегарній золотистій салі Музичного Т-ва (Grosser Musikvereinssaal) *Johannes - Passion* Йогана Себастьяна Баха. Се епічно-драматичне музичне зображення Господніх Страстей на підставі Євангелія Йоана. Сольоспіви (речитативи й арії), діяльогі, хори, оркестра, органи чергуються з собою та творять одну гармонійну цілість. Виконавцями соль були: Г. Ганн (баритон), А. Реслер (тенор) Й. Мановарда (бас), А. Мерц-Туннер (сопран), Г. Рінгер (альт), найкращі сили віденської опери. Здається найтяжша голосова партія Євангелиста випала найкраще. Скорий речитатив, наглі переходи вимагають від співака не лише доброго опанування партії, але й певного володіння голосом. Тенор Andreas v. Rösler виявився дійсно гарно зі своєї ролі Євангелиста легким (bell canto) голосом. Мов виточені пили слова з його уст по виповненій салі. Широкою скалею і повним металічним баритоном відспівав партію Ісуса Христа Georg Hann. Короткі але сильні слова Спасителя звеніли в ушах ще довго після концерту. Інші сольові партії стояли також на високому рівні. Чудові хорали у виконанні величезного хору (коля 200 людей) робили глибоке враження. Однак за сильні сопрани брали верх над всіма іншими голосами та приглушували їх. У віденських хорах відчувається взагалі брак басів в нашому понятті. Смичкова оркестра (Die Wiener Symphoniker), зложена з около 100 людей, грала весь час зразково, так як вміє грати тільки віденська оркестра. Крім органів були також інструменти мало уживані, прим. віола да гамба, віола д'аморе, басо континуо та інші. Ансамблем орудував диригент Освальд Кабаста, директор віденського радіа, один з найкращих диригентів Відня. Цілість робила незабутнє враження.

Akademischer Orchesterverein in Wien уладив *Matthäus - Passion* Й. С. Баха в Augustinerkirche дня 25 березня с. р. Диригував проф. Фердинанд Гросман. Тут головні солові партії виконали першорядні оперові сили. Найбільше виризнявся Г. Дуган (баритон) в партії Ісуса Христа. Крім органів, оркестри, солістів брали участь два хори: Die Wiener Sängerknaben (співали на хорах) і Der Wiener Chorverein, що співав коло престоло. Пасія Матея багатша від Пасії Йоана під оглядом драматичного представлення подій. Обі „Пасії“ були під мистецьким оглядом бездоганні. Таких річей і так введених мабуть не можна почути ніде інде, тільки у Відні. Здається, що „Пасії“ краще улажувати в церкві, бо тоді релігійний настрій має для себе відповідніше оточення. Багато праці вимагає виконання такої „Пасії“, але зате який великий хосен не тільки для музичного але й для морального життя. Прегарний, сумний образ Господніх Страстей перелетів через нашу уяву змалюваний тонами найбільшим контрапунктистом світа. Про страсти і смерть Ісуса Христа, про які доводиться тільки разів чути, оповідає нам Й. С. Бах мовою найглибших і найбільше стихійних первнів людської душі — а саме музикою. Її непереможна сила зворушить навіть найбільше закам'яну душу.

Старий твір Й. С. Баха „Johannes Passion“, котрий мабуть ніколи не переживеться серед музичної культури, пов-

став між роками 1717—1723 за часів, коли Бах був надвірним диригентом князя Леопольда von Anhalt-Cöthen. Повний заголовок сего твору такий: „Erbauliche Gedanken auf den Grünen Donnerstag und Charfreitag über den leidenden Jesum, in einem Oratorio entworfen“. Перший раз виконали ту Пасію в Велику Пятницю 1723 р. в Липську в церкві св. Томи (Thomaskirche). Після Великодня 1723 р. Бах став кантором церкви св. Томи. Текст Пасії уложив Пікандер (Picander) на підставі поезії Б. Г. Брокеса (Brockes). В 1723 р. Бах написав „Matthäus-Passion“, потім „Passionsmusik nach dem Evangelisten Marco am Charfreitage 1731.“ — Кажуть, що Йоган Себ. Бах мав написати ще й „Lucas-Passion“. Збереглися тільки дві перші Пасії. З Пасії Марка залишилися тільки малі частини. Твори Баха за його життя не найшли такого признання як сьогодні. Вони довгий час були в забутті. Щойно Б. Мендельсон видигнув їх на денне світло та підготував ґрунт до їх розповсюдження. Сьогодні Баха вважається найбільшим творцем поліфонічних творів і найбільшим представником західної церковної музики. Найкращий його церковний твір се мабуть „Hohe Messe in H-moll“, в котрій видно високий розцвіт контрапункту.

Musikalische Weihestunde (Музична Святочна Година) відбулася у величавій катедрі св. Стефана дня 23 березня с. р. (Schmerzensfreitag). Уладив її Wiener Schubertbund в користь частинно катедрі і жертв лютневої революції. Великі маси народу зібралися в катедрі, що сама виглядає як кам'яна музика. М. і. були: Кардинал Інніцер, президент Австрії Мікляс, канцлер Дольфус і багато високих церковних і світських достойників. Наперед хор під управою проф. Віктора Кельдорфера виконав *Eingangschor* зі „Stabat Mater“ in F-moll Фр. Шуберта. Сопранову арію відспівала Марія Гергардт (Kammer-Sängerin). Її металічний, дзвінкий голос надзвичайної ніжності та краси. Потім о. д-р Гуго Ганч (Hantsch), Бенедиктин, виголосив відповідну проповідь про сім слів Спасителя на хресті. Відтак мужеський і жіночий і хор, солісти, жіноча симфонічна оркестра, трубна камерна оркестра виконали Йосифа Гайдна „Die sieben Worte des Erlösers am Kreuze“. Баритон Дуган відспівав з незвичайним чуттям слова Спасителя на хресті. Хто чув ті слова в такій формі, не забуде їх мабуть ніколи. Тяжко описати враження від тої величавої ораторії. Треба бути й чути. „Святочна Година“ давала не лиш високу мистецьку насолоду але вводила слухачів до країни неземної краси і щастя, далеко від всіх земських печалей. Се пізнати було по обличчях щасливих її учасників.

Мимоволі насувалися настирливі думки, чому в нас так мало релігійних концертів з добірною програмою. І ми маємо першорядний голосовий матеріал! А кілько в нас добрих хорів тепер в Галичині? У Львові крім добрих хорів: богословів, „Бандуриста“ і Малої Семинарії — інші хори переходять крізу. Нема молодого нарібку співаків, брак дисципліни й охоти ходити на проби і т. д. Через те наші концерти у Львові, на яких виступають різні хори, мужеські та мішані, тратають свою давню приглаголю силу. — Традиційний шевченківський концерт перестав бути тим, чим був колись для нас: замітною музичною подією.

На шевченківських концертах рік-річно повторяється не тільки все подібні фрази для звеличання того поета і його заслуг, але також ті самі пісні тих самих композиторів. Не дивно, що се нарешті мусіло знудитися. Ніякий культурний наріб не „концертує“ так уперто одного і того самого поета: тепер починають входити в моду очевидно більше узадачені

„дні культури“. В тих днях глорифікується вибір з думок і творів цілого ряду найлучших поетів і письменників. Се дає можливість робити такі національні свята глибшими під оглядом змісту і більше різноманітними під оглядом форми. На тім виходить добре також музична культура.

Отже булоб добре бодай поруч концертів в честь Шевченка давати тепер релігійні концерти на зразок віденських. Тому що такі концерти вимагають довшої підготовки, повинно повстати у нас окреме т-во релігійної музики, яке занялося підбиранням відповідних музичних творів, перекладом чужих текстів, зорганізуванням відповідного хору та оркестри і т. д. До сего треба багато людей і то висококваліфікованих. Працю в тім напрямі треба вже раз зачати, щобий вкінці з теперішнього нашого музичного застою. Добре булоб присвоїти нашому громадянству церковні твори Баха, Гайдна та інших. Дуже можливо, що під впливом такого руху наші композитори дістануть нову спонуку до творчості і створять річи, що дорівнювалиб церковним композиторам Західної Європи.

Заки ще повстане таке музичне релігійне т-во, моглиб наші богослови улажувати щороку перед Великоднем концерти релігійних творів українських і західних композиторів, доступні для громадянства.

А. Г. і І. С.

Р. С. Автор сих стрічок мав нагоду чути два концерти псалмів у львівських церквах в Велику Пятницю с. р. Мимоволі насуваються порівняння з віденськими релігійними концертами. Твори Воробкевича, Бортнянського і Веделя дуже різняються від ораторій Баха. Перші мають передовсім ліричний характер. Форма їх доволі складна і навіть штучна, меляодія їх незв'язана нерозривно з текстом. Тому що наші хори не звертають більшої уваги на дикцію, не чути тексту псалмів, тільки поодинокі слова.

„Пасії“ Баха більше епічно-драматичні своєю формою і тому роблять сильніше враження. Їх меляодія сильно зв'язана з текстом і служить до його підкреслення. На віденських релігійних концертах майже всі слухачі мали перед собою тексти співаних творів і вглиблялися в них підчас їх виконання. Органи й оркестра в великій мірі підносили релігійний настрій слухачів. Віденська публіка поводитися зразково підчас виконання концерту і зберігала абсолютну мовчанку.

Зате підчас виконання наших псалмів народ в церкві шумів як лан збіжжя. Чути було безпереривно тупіт ніг по кам'яній долівці та розмови. Люди входили до церкви й виходили з церкви безнастанно. Про саме виконання псалмів тяжко щось сказати, бо співаки були перетомлені відправами.

Все те було причиною, що враження з наших двох релігійних концертів доволі слабе. Треба ще багато праці й часу, щоб наші релігійні концерти хоч частинно дорівнювали величавим віденським релігійним концертам в церквах св. Стефана чи ОО. Августинів. А варт попрацювати над тим!

І. С.

Нові видання

Рідна Мова. Зміст 4-го числа: Редакція: На увагу нашим Читачам і Прихильникам. І Огієнко: Не маємо каменя наріжного. М. Володимирів: Кілька уваг про мову української інтелігенції Галичини й Волині. Є. Грицак: Народна величавість термінологія. І. Огієнко: Походження величавих виразів. о. Д. Йосифович: Осип чи Оси́п. І. Огієнко: Як записувати народні говори. М. Урин-Безгрішний: Варваризми в українській мові. Й. Шемлей: Прислівники на -о, -е в українській мові. Є. Пеленський: Бібліографія української мовознавчої бібліографії. Гуртки мовознавства серед нашого вчительства. Чистота й правильність української мови, відповідь на запитання наших Читачів. Дописи Прихильників рідної мови. Розділ для самоуків і дітей: Початкова Граматика укр. літературної мови. Огляд мовних журналів. Адреса „Рідної Мови“: Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1'60 зл.; за границею: в Європі 9 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1 ч.

Еттінгера BALSAM на відтиски

усуває радикально без болю вперті нагнітки і згрубілі наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТИНГЕРА
Львів, пл. голуховських

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРО БОРотьбу НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ з більшовизмом на Вел. Україні оповістив інж. Бассехес в „Ное Фрае Прессе“ дві дуже цікаві, об'єктивні статті, повні фактичного матеріалу. Зокрема він підчеркнув передову роль Галичан і Галичини в тих змаганнях. Се свідомство чужого чоловіка похвальне для галицької молоді за страшим червоним кордоном може бути підставою нашої благородної гордості: Наша молодь не піддалася там жакливному терророви червоних тиранів і радше жертвувала життям, ніж виреклася своєї народності і своїх переконань.

ВИБОРИ ДО МІСЬКИХ РАД в Галичині в тих містах, в котрих не переведено виборів 10 грудня м. р., відбудуться 17 травня с. р. Також на терені східних воєвідств відбудуться вибори в тім самім дні.

МИЛА ДО ПРАННЯ ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ГОСПОДАРСЬКЕ ПРИЛАДДЯ

УКРАЇНЦІ повинні зрозуміти, сказала п. д-р Беатріче Жукотинська (ББ) у своїм відчиті в Лодзі на тему „співжиття“, що якби за Збручем повстала українська держава, то вона зголосить свою незаінтересованість Галичиною і східними „кресами“, щоби не ускладнювати свого положення спором з Польщею та злукою земель з мішаним населенням.

БАРТУ приїде до Польщі 22 квітня. Тут буде до вітвірка. Опісля поїде до Праги. Перед виїздом до Польщі Барту стрінеться з румунським міністром Тітулеску.

ДО ПРИЇЗДУ БАРТУ міністра загран. справ Франції до Варшави прив'язує загрози велику вагу. Свідчить про се факт, що до Польщі приїжджає в тім часі кількадесят кореспондентів заграничних часописів.

ПОЛЬСЬКА ПОЛІТИКА, пише парижський „Евр“, справляє Франції різні несподіванки, бо се визначно „особиста“ політика. Тому Барту, їде до Польщі, щоби вияснити головну отсі справи: Яке становище Польщі до „аншлюсу“, яка балтійська політика Польщі, яке становище Польщі до проекту озброєння Німеччини, та найважливіше, яка політика Польщі до російського питання.

ПРОУРЯДОВА ПРЕСА задоволена з розколу в ендеї й утворення обвепольської партії молодих ендеків „Organizacji Narodowej Radykalnej“. Хадецький „Глос Народу“ пише, що в тім розколі мачала пальці мабуть санація.

ВИЗНАЧНИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ПУБЛІЦИСТ Вл. Студніцький пише у „Відомостях Літератік“, що він германофіл. По перше тому, що німецька армія виборола Польщі самостійність, розбивши Росію, хоч сего відродження не хотіла. Наслідки російського невільництва шезнуть серед Поляків, пише дальше С., коли германофілізм в Польщі стане загальним проявом. Відтак автор доказує, що Франція не дасть Польщі дійсної помочі і що польсько-совітський союз для Польщі небезпечний.

ДО ВАРШАВИ приїхав амбасадор СССР Давтіян, з походження Вірменин.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР в Польщі скликав пресову конференцію в Варшаві. В ній багато говорив про польсько-совітську приязнь і про її користи.

В КОВНІ на Литві відбулися дискусійні збори в політичному клубі. На зборах референт і корреферент мали заявити за нав'язанням взаємин з Польщею.

З ЧЕСЬКОЇ СТОРОНИ закидають провідникові словацького автономізму о. Глінді, що політичний рух на Словацьчині підпирає фінансово Польща. О. Глінка сей закид з обуренням відкидає.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА пише, що Барту в переїзді до Варшави затримається також в Берліні. Се преса пише також, що до побуту Барту в Варшаві не прив'язує великого значіння. „Франкфуртер Цтг“ остерігає Польщу перед Барту, який хоче „самостійність Польщі обмежити в користь французького патронату“.

АНТИКОМІНТЕРН. Так називається протикомуністична організація в Німеччині. Її завдання поборювати Комінтерн в Москві та його роботу в цілім світі. Знак сеї організації: блискавка, що прошибає п'ятираменну більшовицьку зізду (УП).

ГІТЛЕРІВСЬКА ПРЕСА твердить, що провідник німецьких комуністів Торглер, відомий з процесу за підпал райхстагу, читає в тюрмі книжку Гітлера „Mein Kampf“ і носить її з думкою перейти до гітлерівців.

З ІТАЛІЇ прибули до Австрії поїзди зі зброєю й амуніцією. Сі поїзди зареєстровано як транспорт каляфіорів. Один з поїздів має відійти до Мадярщини. Пишучи про се кореспондент београдської „Політики“ питає: Проти кого зброяться Австрія й Мадярщина?...

ОБСЕРВАТОРИ ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ у Франції твердять, що ще в тім році приїде до вибуху революції. Населення обурене до краю величезними розмірами афери Стависького зброїться і приготується до виходу „на вулицю“. „За-

ВАШЕ ОЧКО

Львів, Галицька ч. 1. ріг Ринку

приязнені“ комуністи цілою силою пари працюють над занархізуванням краю.

В МАСОНСЬКІЙ ЛЬОЖІ „Великого Сходу“ в м. Канн у Франції вибухла бомба. Бомбу кинули невідомі справники.

ФРАНЦУЗЬКА МОЛОДЬ правих політичних поглядів розпочала остру і послідовну боротьбу з масонерією.

ТРОЦЬКИЙ, котрий у Франції організував 4-ий Інтернаціонал і вів ворохобницьку пропаганду, усунений з Франції рішенням ради міністрів.

В ЕСПАНІЇ дальше кипить. Сутички між фашистами і республіканцями повторяються. Богато осіб убито і ранено. Ув'язнено кількасот осіб. Комуністи організують страйки і бомбові замахы.

ФІНЛЯНДСЬКО-СОВІТСЬКИЙ ДОГОВІР про ненапад продовжено на 10 літ.

НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ для дослідів жидівської проблеми повстав в Берліні. Першим завданням інституту поставив собі науково опрацювати справу впливу Жидів на політичне життя світа. Перша книжка в тій справі вже появилася. Її автор доцент Фест (УП).

ПРОВІДНИКИ СВІТОВОГО ЖИДІВСТВА ствердили зріст антисемітизму в цілім світі. Вони признають, що Жиди досі бралися лише до легких робіт і непродукційних занять та своїми впливами й поступованням занадто кидалися в очі Аріїдям. Тому звизають Жидів, щоби зрікалися своїх впливових становищ і своєї влади та щоби стали тихіші і менші і бралися до продукційних і тяжких занять. („Момент“).

ЗА ПРИСТУПЛЕННЯМ АМЕРИКИ до Союзу Народів заявився б. державний секретар Стімсон.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР в Америці Трояновський сказав у промові, що тепер міжнародне положення таке напружене як в 1914 р.

ВІЙНА між Болівією й Парагваєм триває дальше. Болівійці пишуть, що Парагвайці в останній боротьбі стратили кілька тисяч вбитих і ранених.

МІЖ ЯПОНІЄЮ Й АВСТРАЛІЄЮ наступило скріплення політичних й економічних взаємин. Австралія хоче в Японії створити своє дипломатичне представництво. З того приводу в Лондоні панує занепокоєння.

НОВИНКИ

До Риму прибули Преосв. Теофіл Магуляніс, Апост. Адміністратор в Ленінграді та Впр.о. Юліян Гронський, Апост.Адм. Сибіру. На повитання обох Ісповідників Св. Отець Пій XI. вислав на римський дворець делегацію. До неї належали: Пралат о. Кача-Домініони, папський „Maestro di Camera“, секретар Св. Отця Монс. Карло Кокфальонієрі, Преосв. Сльоскан (бувний вязень Соловецької тюрми), Монс. Филип Джове, секретар комісії „Pro Russia“ і інші. — Дня 24. березня оба Достойники були прийняті на приватній, довгій аудієнції у Св. Отця.

Виленьський р. к. Архієпископ Яб-жиковский тяжко занедужав.

За процесією до панщизняного хреста 16. V. 1933 р. староство в Тернополі засудило о. Вол. Слюзара з Сущина на 300 зл. або 14 днів вязниці. Окружний суд присудив о. Слюзареві 150 зл. гривни або 7 днів вязниці. Оборонець д-р Баран зголосив касацію.

В 120-у річницю уродин Т. Шевченка відкрито в суботу 21 с. м. виставку Шевченкіан в Наг. Музеї у Львові. В чотирох саях виставлено 450 предметів. В тім 6 оригінальних малюнків і 2 рисунки Шевченка, 28 репродукцій його малюнків, майже всі видання „Кобзаря“ і повні ви-

ТОАЛЕТОВІ МИЛА КВІТОВА ВОДА НА ВАГУ КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ

данья творів (83), важніші монографії й шевченківські річники (16) й інші праці про поета (25), дещо з перекладів на чужі мови й публікації про те (51), біографічні публікації (40), п'ять книжок про малярство Шевченка, світлин, низка портретів, три бюсти, проекти пам'ятників, світлин й книжки про пам'ятники (29), медалі, композиції до образів (8), публікації про культ Шевченка (47) і т. д. Вступ 50 сот. для молоді 20 сот.

Про свічки „Керос“ пише Всечесний Отець Михайло Бобовник: Мушу з приємністю зазначити, що цілий Деканат (бобрєцький) дуже вдоволений зі світла. Ваше світло перевищає якістю світло інших фабрик — це однозгідна думка Деканату. Глібовичі, 13 квітня 1934. о. Михайло Бобовник парох. 97-1-1.

Виставу образів проф. О. Ляшенка відкрили 19 с. м. у Львові в салі „Европейського готелю“, Марійська площа ч. 4. Ляшенко се маляр орієнталіст, родом з Харкова. Теми його образів взяті з Єгипту, Палестини, Альжиру, Тунісу і Марокка. Вистава потриває 2 тижні.

Злодії вломилися до церкви в Копачинцях, пов. Городенка і вкрали скарбонку зі 100 зл. Тої самої ночі, злодії вкрали в церкві в Кунисові 25 зл.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци, по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58—7—25

За поширювання летючок ОУН суд у Львові засудив адв. солідитатора Осідача на 3 роки тюрми, Галана на 2 і пів, Бакая і Стасіва по 2 роки.

Коло гр.-кат. дух. семінарії у Львові на вул. Коперника запалився самохід. Прохожі вогонь вгасили.

1600 німецьких прогульковців приїде в тих днях до Польщі. Передбачені також дальші прогульки.

В литовському журналі „Науйої Ро-муко“ появилася велика стаття про Шевченка.

Б. секретарку Сталіна, Марію Місан-Козицьку, львівський суд засудив за сфальшування свідомства убожества на 3 місяці вязниці з завішенням на 2 роки.

В справі розбудови Київ відбудулася там конференція при участі 2500 міських і публичних робітників і делегації міської ради Харкова.

Безплатні візи до Чехословаччини дістануть недужі з Польщі, що їдуть лічитися до ЧСР. При повороті дістануть вони 50% знижки на чехословацьких залізницях.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної
і світської інтелігенції
українського народу
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Станіславський Єпископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток
4. Ціна зол. 2'50 з пересилкою зол. 2'80 — Можна набуту в Ад-
міністрації „Нової Зорі“ Львів, улица Сташца 8, за попереднім
надісланням грошей.

Ледяні гори появилися в північній частині Атлантики. Зауважили около 40 ледяних гір, що є великою небезпекою для кораблів. В зв'язку з тим видали ряд окремих заряджень.

Троцький після року побуту в виллі „Сермонік“ в Барбісоні недалеко Парижа виїхав в невідомім напрямі. Він жив там під псевдонімом Сордоф і приготував створення IV-го Інтернаціоналу. На домагання французької опінії правительство зажадало від Троцького, щоби припинив свою політичну діяльність. Троцький на се не згодився і покинув Францію.

„**Фігаро**“ доносить з Бомбаю: В одній з останніх своїх промов Ганді мав висказатися за комуністичним устроєм. Він заявив, що політична програма, сперта на засадах комунізму, необхідна для народів Індії. Однак вивласнення багатих мало наступити мирною дорогою. (ПАТ).

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Знижка англ. фунта. Англ. фунт стерлінгів впав дуже поважно. Дня 18 с.м. нотували в Парижі фунт 78'22 фр. а вже 19 с. м. 78'05 франків. Заломання курсу фунта цікаве тому, що воно наступило в день після оповіщення дуже корисного бюджетового прелімінаря на слідуючий рік. Також наступила незначна знижка амер. долара та італійського ліра. Тому що англійський бюджет такий корисний для Англії, як вже давно не був, упадок вартости англ. валюти можна собі пояснити хіба тим, що біржа побоюється воєнних комплікацій на Далекому Сході, в котрі скорше чи пізніше Англія мусить вмішатися.

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а прийняла в члени Товариства 17 кооператив: „Дніпро“, Бая Березів, пов. Коломия; три „Українські Райфайзенки“: Новосілки, п. Бібрка, Речниця Церковна, пов. Пружани і Дмитровичі пов. Мостиська; три кооп. „Згода“: Коржова, п. Підгайці, Росоки, п. Самбір і Серафимці — Николаївський Кут, п. Городенка; дві кооп. „Будучність“: Ушковичі, п. Перемишляни і Будзанів, п. Тереховля; дві кооп. „Єдність“: Сверх, п. Перемишляни і Руське Село, п. Перемишль; „Районова Молочарня“, Якимчиці Кліцко, п. Рудки; „Добробут“, Буяни, п. Луцьк; „Українська Каса Ошадности“, Княжипіль, п. Доброміль; „Ошадність“, Колбаєвичі, п. Рудки; „Надія“, Хлопятич, п. Сокаль; „Селянський Ратунок“, Янівка, п. Рівне.

„**Маслосоюз**“ відкрив свою крамницю в Рівному на Волині після довгих переговорів.

„**Центросоюз**“ вислав закордон в 1933 р. 19.393 скринь яєць вартости 1,849.922'57 зл. До Англії пішло 80 посилок яєць, до Італії 50, до Швейцарії 13, до Австрії 12, до Німеччини і Франції по 5, до ЧСР 1.

Союз Промислово-Торговельних Палат каже, що поштові оплати в Польщі за дорогі. Се всі відчувають. Відчуває се також почта в виді дефіцитів і зменшення поштового руху. Однак з якихсь незрозумілих загальови причин оплат не хоче обнизити.

Гумор. 80-літня панна Ф. П. думає, що її колись переїде авто. Тому все має при собі карточку з надписом: „Прошу відвезти мое тіло до дому при вул. Зиблікевича 12. І. пов.“

ЖЕРТВИ

о. Іван Кузик в Турильчу, п. Скала н/Збр. зл. 5.56 для українських інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФІРАНКОВІ МАТЕРІЯЛИ, індантроні, фіранки ручної роботи, **капи** на ліжка, гарнітури, тапчанові **накидки, шлюбні виправи** найдешевше виконує **ВАНК**, Марійська площа 6.

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ **KOWALSKIN**
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
ФABPИKA CИEM: FAPMACEUTYCZNA „APKOWALSKI“ WARSZAWA

КІНА

АДРІЯ: Чотири втікачі.
АТЛАНТИК: Ескімо.
КАСІНО: Королева Христина (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: Приватне життя Генріха VIII.
МАРУСЕНЬКА: Серце волоцюги і ревія.
МІРАЖ: Син джунглів.
МУЗА: Дон Кіхот (Ф. Шаляпін).
ПАЛАС: Пожежа над Волгою.
СТИЛЕВЕ: Парада резервістів і ревія.
УТІХА: Королева Драга і ревія.

Лікар-Дентист

М. Юнгфер Бергерова
(давніше Порадця Дентистична)
Львів, вул. Галицька ч. 20/1.
94 ЦІНИ НИЗЬКІ. 2-8

Марнотравний є той, що купує взуття заграничного походження, маючи до диспозиції **КАТОЛИЦЬКУ СОЛІДНУ ФІРМУ**
„АР-КА“ ЛЬВІВ, УЛИЦЯ ХОРУЩИН 11-а, ТЕЛЕФОН 21-10, котра поручає, виконує та направляє. 101-1-4
Студентам опуст. Урядовцям кредит.

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКИРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний лікар асистент дерматолог. клінік в Берліні, Відні й Празі
орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.
другий вхід з улицы Собеського ч. 2.
Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛЬ І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1.

РАЙОНОВИХ ПРЕДСТАВНИКІВ на власний рахунок приймаємо на округи дирекцій заляниць: львівської, станіславської, радомської і краківської. Масовий артикул першої потреби (англійський фабрика) необхідний для кожного. Скорі обороти, страта виключена. Потрібний капітал до 1500 зл. Писемні зголошення: „УКРАЇНСЬКА РЕКЛАМА“, Львів, Львівск. Дітей 24/4 для шифри: Rhi/E. 100-1-1

ПАСТА

ОДИНОКА
СВОЄРІДНА
НАЙЛІПША

ДО ВЗУТТЯ

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасту

Адреса: Львів, Кордецького 1.
12-х Телефон 60-04

ПОРОШОК з КОГУТИКОМ
MIGRENO-NERVOSIN
УСУВАЄ
НАЙБІЛЬШЕ ВПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ.
МІГРЕНУ НЕВРАЛЬГІЮ,
БІЛЬ ЗУБІВ,
ГРИПУ, ПРОСТУДУ,
БОЛИ: АРТРЕТИЧНІ,
СУСТАВІВ, КОСТИЙ І ІНН.
КОМУ ПРИКРО ПРИЙМАТИ ПОРОШОК
ХАЙ ЖАДАЄ КОГУТИКІВ
У ВИДІ ТАБЛЕТОК.
ЖАДАЙТЕ ОРИГІНАЛЬНИХ
ПОРОШКІВ з „КОГУТИКОМ“

Найлучші РАДІОАПАРАТИ

поручає

Робітня

ЯНА ГІРШІНГА

ЕКРАVOX

Львів, ул. Ліндого ч. 10.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава 8.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с. Контра П.П. Краків 405.867

МІЖНАРОДНА ВИСТАВА КАТ. ПРЕСИ

„Оссерваторе Романо” повідомляє, що в 1936 році відбудеться міжнародна вистава катол. преси в літній папській резиденції Кастель Гандольфо. Виставу організує комітет. До нього належать: граф Франческо Ратті, братанок Папи, нач.

директор „Осс. Романо”, граф Далля Торре, інж. Лев Кастеллі та інші. Виставу получат з третім міжнародним конгресом катол. преси в Римі, котрий скличуть з приводу 75-ліття „Оссерваторе Романо” (КАП).

Конгрес катол. державної думки

Volksbund der Katholiken Oesterreichs улаштує в Відні в дні від 29 квітня до 1 травня с. р. великі маніфестації під кличем „католицької державної думки”. Ті маніфестації матимуть тимбільше значін-

ня, що тоді оповістять нову австрійську конституцію. Дня 1 травня будуть промовляти: канцлер др Дольфус і посадник Відня Шміц. (КАП). Австрія ступає на шлях реформ по думці папських енциклік.

Боротьба з релігією в СССР

90% селян таки моляться перед образами святих.

„Госіздат” видав книжку п. з.: „Боротьба з релігією в новій п'ятилітці”. В ній знаходяться підсумки з безбожницької акції в СССР. Звіт дуже песимістичний. Не зважаючи на величезні суми грошей, які большевики видали на боротьбу з ре-

лігією і зусилля безбожницьких агітаторів, протирелігійна пропаганда соромно провалилася. Самі агітатори признають, що понад 90% сколективізованих селян має по хатах образи святих і горячо моляться перед ними. (КАП).

Свято весни

в школі ім. Маркіяна Шашкевича у Львові.

Дня 22 квітня бр. по пол. о 4 год. відбулося „Свято весни” в одинокій міській школі у Львові з українською викладовою мовою. В програму входили галілки, виведені учениками й ученицями на сцені просторої салі школи, інсценізація Шевченкового „Сирітського Великодня”, інсценізація пісні „Реве та стогне Дніпр широкий” і дитяча одноактівочка М. Вавришевича „Лісова казка”. До всіх точок грала мандолинова і скрипкова оркестра зложена з учеників й учениць сеї школи під умілою дірігентурою о. катехита Новосада. Діти виступали на сцені в національних строях. Всі точки виконано як

на їх вік дуже добре. Особливо гарно виїшла остання точка. Серед глядачів були діти сеї школи з родичами і запрошені гості з педагогічного світа. На салі панував радісний настрій. Слід підчеркнути, що виконавцями були діти зі всіх наших суспільних верств, не було несимпатичного поділу на бідніших і заможніших. Також мило вражало свободне але взірцеве поведення дітвори, яка видно було, з повним довірям і любов'ю зверталася до свого управителя п. Беня. По скінченні програми молоді глядачі ще довго не хотіли виходити з салі, зачаровані казковим світом, який бачили на сцені.

Перебудова Львова в найкращій часті

Як відомо, та частина Львова, що простягається від Високого Замку в напрямі Ринку й ул. Чарнецького, належить до найкращих і своєю зеленню і своїми будівлями. Отже Магістрат Львова взявся до перебудови відтинка площі Еп. Бандурського (давніше Цлової). Робітники розбирають т. зв. „Фаєрпикету”, на розі вул. Валової й Чарнецького. Той будинок побудували тому 100 літ для австрійського війська, що мало охороняти намісництво. Він заслонив старі мури монастиря ОО.

Бернардинів, котрі тепер відслоняють. На місці „Фаєрпикети” повстане сквер. В слідуємім році мають збудувати червоний будинок каблевого бюро електровні при вул. Чарнецького 5. Потім наступить дальше упорядкування площі й дальше відслонення бернардинських мурів. Також розширять їздню і переложать трамваєву трасу, що має тепер занадто острій скрут на розі вул. Чарнецького й Валової. Львів дістане ще одну гарну площу зі сквером. Сей почин Магістрату слід поводити.

Волинські кооперативи знов отворять

В 1931 році дубенське староство на Волині замкнуло ряд українських кооператив, що підлягали РСУК-ови. Як причину подавали порушення санітарних або будівельних приписів. Волинський воевода затвердив ті зарядження. Управа кооператив відкликала до Найвисшого Адміністративного Трибуналу. На першій розправі Трибунал ухилив присуд воеводи

звертаючи увагу, що згідно з приписами 140 арт. розпорядок в промислових справах про унерухомлення промислового заведення може наступити тільки на підставі карного оречення, виданого підчас карно-адміністративного поступовання, оскільки дальше існування заведення загрожує у високім степені життю або здоров'ю людей.

Йдуть до сповіди з кличем „Heil Hitler!”

Конфлікт між гітлерівцями і катол. кругами в Гданську починає прибирати острі форми. Парох Врана не хотів сповідати тих гітлерівців, котрі приступаючи до сповідальниці казали „Гайль Гітлер”. Парох звернув їм увагу, що християни здоровляться словами „Grüss Gott”. Гітле-

рівці проти сего запротестували, тому парох не допустив їх до сповіди. По полудні гітлерівці насміхалися з групи молодих католиків, що йшли на прогулю. Прийшло до бійки. Вислід її — кілька ранених. Крім того були ще інші сутички між католиками й гітлерівцями.

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР”

дає позички на догідних умовах тільки тому, хто обезпечує своє майно в Т-ві Взаємних Обезпечень

„ДНІСТЕР”

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Відродження

жидівської нації в Святій Землі.

В салі „Кольоссея”, в пасажі Германів при вул. Соняшній у Львові, виголосив редактор виленського „Слова” Ксавер Прушинський виклад п. з. „Палестинські рефлексії”. Виклад визначений на неділю год. 11-30 в полудне розпочався з опізненням трьох квадрансів. З української преси були тільки представники „Нового Часу” й „Нової Зорі”. Оба були очевидно задоволені з опізнення, бо бачили, що таке спізнання водиться не лише в Українців.

Прелегент чоловік молодий, стрункий, хоровитого вигляду, вузьких грудей, але з виробленим голосом і дикцією виразною та приємною, оповідав свої вражіння без ніяких записок. Оповідь цікава. Зміст:

Наперед скажу, що мене, Поляка, спонукало аж так заінтересуватися Палестиною, що я поїхав туди, і то поїхав виключно задля того, щоб обсервувати в ній жидівський нарід, хоч він для Поляків чужий, незнаний і вони не люблять його. Отже передовсім звертало мою увагу те, що коли неприхильні Жиди люди говорили про Жидів, то аргументи проти них збирали зі всіх кінців світа, але постійно поминали Палестину. А знов молоде жидівське покоління коли говорило про Палестину, то говорило все з патосом, захопленням. А моя перша відомість про Палестину лучилася в моїх споминах з описами якоїсь повісті, котрої автора ні заголовка вже не памятаю, а пригадується мені з неї тільки якась утопійність, якість убожества й зацофання, якась милостиня жидівського богача, що уможливила Жидам їхати туди на якомусь нужденні вегетування. Та відразу скажу, що коли я висів в палестинській пристані, то вдарили мене якраз противні появи: вражіння сили й могутности жидівського життя, що розвивається там, вражіння його багатства і навіть люксусу. Пристань Гаїфа прекрасна, чудова, в великім синьо-шафіровім заливі, на тлі гір Кармелю. В ній видніють старинні мури якби вирізані з картин середньовіччя. І підносяться нові муровані будівлі. При них заробляють жидівські мулярі, котрі в Польщі не були мулярами, по 13 зл. денно. Коли я дивився на ту величаву пристань, вона була в моїх очах тим для Жидів, чим Гдіня для Поляків. Я тоді не знав, що те саме вражіння мали й висказали переді мною також інші люди з Польщі. Над тим всім панує там на місці одна думка, що виростає з обсервації: колись нереальна сionістична ідея прибрала конкретні форми і стала дійсністю. Тим самим Жиди стали подібні до інших народів. Там, де колись тягнувся тільки довезний пояс жовтого піску, на котрім ніщо не росло, тепер пишастається прегарне місто Тель Авів з 60.000 мешканців. А далі тягнувся колись другий пояс вже червоних пісків, про котрі таксамо писали колись, що там нічого нема. Та я вже не бачив того поясу пісків, бо його заняли чудові гаї помаранчеві. Помаранчева де-

ревина в Палестині се немов символ її: вона невеличка, має яких півтора метра висоти, і яких три цілі грубости, видається, що хіба палиця з неї моглаби бути. А якж буря здорового і зеленого аж темного листя на ній! А яка маса великих огнистих овочів на деревині тій! І які багаті плоди дає вона!

(Тут я оглянув салю і вдивився в жидівську публіку: слухала так уважно і так тихо, якби віддих в ній заперали ті слова чужинця, що був недавно в землі батьків її. Особливо заслухані були жидівські жінки. А прелегент говорив далі).

Жидівські богачі говорять там вже про сотки тисячів фунтів стерлінгів, які варт їх земля. І щоби збільшити ще свої доходи з неї, приймають на роботу коло неї арабських робітників, бо вони дешевші ніж жидівські... А жидівський нарід так здобував ту землю зпід страшних мочарів, що нам тут важко навіть уявити собі весь його труд. Коли на страшних багнах Палестини розтаборилося перше покоління жидівських емігрантів з Європи, відвідали там його провідники Арабів. Жиди, що тоді не мали ще змоги боротися з Арабами, прийняли їх зі страху дуже чемно й гостили їх як могли найлучше. Араби відходячи, сказали про них два слова: „Діти смерті“. І дійсно, ціле те покоління жидівських емігрантів вигинуло там від малярії при тяжкій роботі в багнах. Наперед вигибали діти, потім жінки, потім чоловіки. А як остало їх всего двох, то оден з них пішов на пошту і розіслав листи до Жидів на Україні, в Польщі і в інших краях, листи з зазивом, аби приїздили інші на зміну до праці в землі їх батьків, бо багно знов заливає те, що вони здобули від нього. І тоді хлинула друга філя жидівських емігрантів до Св. Землі. І знов та сама доля зустріла їх: смерть від малярії на багнах Палестини. А потім по особливо сильних погромах хлинула третя філя. Ще наметів не розбили а вже пішли копати канали. Малярія якби злагідніла, забрала троха жертв і потім скінчилася. Та третя філя кольоністів побідила. Се було дійсно героїство.

Та потім почалися напади Арабів і треба було боронитися. Треба було й далі здобувати ґрунт від піскових пустарів і дальших багон. Сего не можна було робити одинцем, бо се річ неможлива там, де на викопання одної студні треба тисячів фунтів стерлінгів. Отже творено колективні господарства. А є там одна велика долина, де тепер филоюють лани зовсім подібні до тутешніх. А та долина була одним страшним багном заки її відкупили в Арабів жидівські кольоністи. Хто знає навіть поліські багна, той не може собі уявити страшного багна в Палестині. Бо багна на Поліссі повні життя, а багна в Палестині се прообраз мертвеччини і смерті, тільки час до часу чути від них булькотіння отруйних газів. Коли я побачив урожайні лани з филоючим збіжжям на місцях, де були такі страшні багна, запитав я Жидів, чому вони хоч на показ не оставили одробину такого багна в тій великій долині, бодай простір одного дунама (1/10 частина гектара). Сеж бувби найлучший памятник жидівських кольоністів, найлучша рекляма вартости жидівського племені в його страшній боротьбі за батьківську землю. На те відповіли мені, що шкодували навіть одної десятої частини гектара: така жадоба землі і любов до неї проявилася в народі, який від тисячеліть не займався управою землі! Се зовсім інакший нарід ніж ви тут, хоч се ваші рідні брати і сестри в дослівнім тих слів значінні.

В давній Германії та в інших краях був колись звичай, що коли будували новий дім, то в фундаментах його закопували свіжо убитого чоловіка. З тим було звязане повір'я, що лише в той спосіб можна забезпечити добре поведження будучим мешканцям того дому. Щось подібне, тільки на велику міру, сталося в Палестині. Там вигибали цілі покоління перших жидівських емігрантів в боротьбі з тамошнім ґрунтом і кліматом і на кістках тих жертв любови до землі батьків повставало нинішнє багатство і навіть люксус в Палестині. Коли дивитися на те, мимо-

хоть приходять на думку відомі слова з тестаменту Словацького:

...Niech żywi nie tracą nadziei
I przed narodem niosą oświaty kaganiec,
A kiedy trzeba, na śmierć idą pokolei
Jak kamienie przez Boga rzucone na szaniec.

Дві тисячі літ минули від часу коли Рим зломив меч в руках жидівських, а все таки на вид жертвенної праці жидівських кольоністів виривають перед нами якісь мілітарні спомини в звязку з Жидами. Так, Жиди під впливом своєї ідеї й ідейної праці в Палестині стали на наших очах зовсім інакшим народом ніж були досі. До якої міри вони змінилися, нехай послужить такий доказ. Коли я був в Палестині, наспіла вістка, що долар впав о 20%. Тамошні газети принесли се в надзвичайних виданнях. Незабаром потому був я в такій оселі жидівських кольоністів, куди так скоро не доходять газети, і сказав про упадок вартости долара. Якеж велике було мое здивування, коли се не зробило найменшого вражіння на тамошніх Жидів! А тут та сама вістка ділала на Жидів мов грім з ясного неба. Коли я оповів про се одному комуністові, він був тим дуже здивований. А не можна забувати, що Жиди можуть тепер мати тільки дві провідні зорі до вибору: Палестину або Москву. Іншого вибору вони не мають. Наведу Вам ще пару доказів на факт, як дуже змінилися Жиди в Палестині. Як відомо, жидівська інтелігенція відзначається тут надмірним переінтелектуалізованням. Навіть молодь читає тут такі твори як Шпенглера, Маркса, Метерлінка і т. д. Розуміється, всі ті і їм подібні твори попривозила жидівська молодь і до Палестини. Зразу й читала їх, та незабаром зачали вони там порохом припадати, — а зате пішли в рух практичні книжки про годівлю худоби і дробу, про молочарство і т. п. Словом, нація переродилася на очах. Себто — жидівська інтелігенція схлопіла. Та не в значінні здеклясування, бо вона схлопіла добровільно, а не примусово. І тому вона не здеклясувалася. Поляки розуміють добре ту ріжницю, бо пізнали її на собі. І так польське міщанство існує тільки в одній дільниці, пруській, а деінде не вдалося його витворити, хоч багато польських дідичів пробувало осісти в містах і спровадивши свої добра занялося промислом. Та вони се робили під примусом і тому самі здеклясувалися, а польського міщанства не створили. І ще один приклад наведу на те, як там змінилася жидівська нація. Коли я побачив жидівських дівчат у тамошніх колективах, вони не видалися мені гарними. Мабуть запримітив се або додумався оден з тих, що мене опроваджували, й пояснив мені се так: Араби не хотіли там найматися до будови доріг, бо інстинктивно відчували, що бездоріжжя боронить їх стану посідання. Тоді до тої тяжкої праці зголосилися там під жаром тамошнього сонця делікатні жидівські дівчата і жінки. Масово гинули, але оставші завзято працювали дальше і доконали свого: побудували нові шляхи в землі батьків. Вони з тяжкої праці так виглядають... І ні слова признання не додав до того, ні слова осуду на тих, що їх заставляли до такої роботи. Просто оправдав те, що вони „негарні“ тай тільки. Так говорить фанатизм ідеї, любов своєї землі, котра вимагає жертв від усього племені.

На закінчення одна аналогія. Коли Польща тратила свою державність, то се не сталося нараз, але на рати. Не маю на думці трох розборів Польщі, ні. Вже давно перед розборами тратили Поляки своє достоїнство і поважання між іншими народами — і коли стратили зовсім, прийшли розбори. А відбудова Польщі також не прийшла за одним разом. Як колись Поляки поступенно тратили своє достоїнство і пошану між народами, так потім поступенно назад відзискували. Чим? Головно тим, що кинули свою шаблю і свою кров на вагу і наробили в Європі вже в часах Наполеона великого шуму задля своєї ідеї. Ще Робеспер відповів Костюшкови, що Франція не дасть Польщі допомоги, бо польський рух робить ретроградна польська шляхта. А в короткий час опісля Поляки мали вже в цілій Європі, навіть в Німеччині, великі симпатії для сво-

єї справи. Щож сталося в міжчасі? А в тім часі Поляки криваво демонстрували за своєю справою в армії Наполеона. Се могло виглядати на дивні річі, що польська молодь боролася далеко від Польщі, де в Еспанії чи аж на Сан Домінгу, але се було в звязку з польською справою і з пізнішим виступом начальника Пілсудського. В той спосіб Поляки відзискували крок за кроком самопошану і пошану між народами. В слід за тим прийшла й відбудова польської держави.

Подібно мається справа і з жидівським народом. Він головно займався торгівлею, а настав час коли торгівля під впливом соціалістичних теорій одержала в загальній думці світа опінію непродуктивного заняття. Відси скріплення негативного і навіть ворожого відношення до Жидів. Колиж Жиди взялися в Палестині до геройського відвойовування землі своїх батьків від багна і піску, коли там положили тяжкі жертви, тоді зачали в світі відзискувати добру опінію і ставати нормальним народом між іншими визначними народами світа.

Публіка з малими виїмками слухала уважно до кінця виводів прелегента й надгородила його грімкими оплесками.

Наші висновки оповістимо тоді, коли скінчимо приготівляти цикл статей в жидівській справі.

А. Ч.

Громадяни!

Велике нещастя стрінуло громаду Денисів, тернопільського повіту. У Страстний Четвер, 5 квітня 1934 р. огонь знищив до тла 178 господарств, не лишаючи населенню найменших середників до життя. 200 родин остало без даху над головою. Згоріло около 500 господарських будинків, худоба, згорів весь господарський інвентар (вози, плуги, січкарні, господарські машини), згоріла вся одіж і хатня обстановка. Ще донедавна заможні господарі перемінилися в жебраків. Господарі не мають чим покінчити весняних засівів, бо всі збіжжєві запаси згоріли. Населення враз з живим інвентарем перед голодовою катастрофою.

В ціли несення негайної допомоги погорільцям засновано в Тернополі при філії „Сільського Господаря“ ПОВІТОВИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ ПОГОРІЛЬЦЯМ в Денисові. Сей Комітет звертається до Вас, Громадяни, з горячим проханням: Поможіть Вашим братам-погорільцям в їх тяжкому положенні! Складайте жертви збіжжю і пашею. Жертвуйте одіж для тих, що потерпіли! Складайте харчі на виживлення населення! Спішіть з жертвами в грошах і матеріалах на відбудову села!

Нехай Ваше серце відчує той великий біль селянина-хлібороба, що в двох годинах стратив дорібок цілого свого життя. Спішіть негайно з допомогою, щоб Ваші брати Денисівці побачили, що у великому горю самих їх не оставлено.

Тернопіль, в квітні 1934. р.

Комітет:

Посол Др. Степан Баран, Іларіон Брикович, Др. Степан Брикович, Іван Боднар, Олімпія Вітошинська, Теодор Гринкевич, Посол Др. Дмитро Ладика, Др. Микола Мелінішин, Микола Никифорок, Др. Гордій Нянчур, Др. Лука Онуфорок, Ілля Посмітюх, Др. Степан Чумак.

Пустка і жак у школах СССР

Французький письменник Etienne Gilson відбув подорож по СССР. Його опис в катол. тижневику „Sept“ зовсім суперечний з фальшивими інформаціями ріжних „туристів“ як Еріо та інші, що оглядали тільки те, що їм показували. Він пише: „Я бачив всюди зовсім пусті й покинуті школи. В одній з клас такої опустілої школи найшов я труп дитини. Очевидно померла з голоду. Також оглядав я вихваловані „Доми Дитини“, які в пропагандових більшовицьких часописах описують як останнє слово сучасної педагогіки. Всі ті вихвалені інституції повні згододнілих і винужденілих дітей. Вони кидаються як собаки на охлapi, які їм дають“... (КАП).

ЖІНКА І СУСПІЛЬНІСТЬ

Реферат дра Осипа Назарука, виголошений на засіданні Генерального Інституту Католицької Акції у Львові дня 13 квітня 1934 р.

2) Ніякий нарід як спільнота не живе самим хлібом, то значить самими тільки матеріальними інтересами. До ніякого народу не можна також прикладати штучних теорій різних філософів, бо кожда з тих теорій напевно пропадає, коли вона не сперта на релігії, на вірі в Бога. Зрештою всі людські теорії противорічать собі, навіть теорії людей з одного табору, отже навіть якби народ приймав такі теорії, то вони не могли б бути підставою його життя й поведіння, тільки були б підставою і причиною хаосу і руїни. Тому здоровий інстинкт кожного народу, поки нарід живий і життєздатний, звертається до віри в Бога. А коли горішна верства народу починає тратити віру в Бога, тоді настає немов горизонтальне відділення тої верстви від її власного народу і та верства вітріє, крушиться і відпадає. Притім формальний атеїзм має під тим оглядом подібнісні наслідки як безбожжя, то значить гіршіше поведіння фактичне, то значить деморалізація без проголошення формального атеїзму як життєвої „засади“. По якимсь часі за горизонтальним поділом народу настає вертикальний, то значить такий нарід, що не в силі випродувати висшої верстви згідного з ним духа і віри, починає колотися й розлітатися, стає добычею інших здоровіших морально народів і може зовсім пропасти. Бо народи не належать до вічних творів і більше народів пропало ніж є тих, що тепер живуть. Тай не всі однаково живуть, деякі лише животіють.

Третя причина прикрого стану занархізування нашої суспільності се брак суспільного виховання жінки, то значить недостача теоретичного і практичного підготування загалу нашого жіноцтва до участі в публичнім життю. В нас покутує ще наївний погляд навіть в інтелігентних домах, що рацію мали ті старі Німці, котрі говорили й писали, що для жінки вистарчать чотири „К“, а саме: Kleider, Kirche, Kinder, Küche (одяг, церква, діти, кухня). Нема сумніву, що ті чотири річі дуже важні і коли жінка не вміє відповідно поводитися з ними, то на тім терпить і вона сама і вся суспільність. Однак се також певна річ, що ті чотири річі не вистарчають для жінки і що для суспільності краще, коли жінка не обмежується на тих чотирьох річах. Возьмім для прикладу таку річ як участь жінок у виборах. Хто не пам'ятає часів заки й жінки мали право вибирати, тому трудно представити всі оргії перекупства, пиянства й усякої іншої деправації, зв'язані з виборами в країнах, де ні загал ні уряд не доріс до розуміння й чесного виконання своїх прав і обов'язків. Отже відколи жінок допущено до участі в виборах, ті оргії процвітали значно упали, подекуди навіть зовсім щезли. Чому? З різних причин. В першій мірі тому, що число виборців з прибуттям жінок щонайменше подвоїлося, отже навіть якби жінки були таксамо легко доступні перекупству як чоловіки, то кошти того перекупства з природи річи мусіли б дуже зрости.

Фактом є, що жінки на загал кращі ніж чоловіки якраз тому, що їх всюди більше в церквах ніж чоловіки, отже виборча корупція серед жіноцтва не пішла так легко як серед чоловіків. Досвід показав, що жінки в кожній країні більше поважно й консервативно відносяться до всяких карколомних експериментів ніж чоловіки. Притім треба з особливим признанням підчеркнути переважно правильний політичний інстинкт жіноцтва і його здоровий розум, доказаний тим, що хоч в ніякій країні клерикальні круги не розпиналися дуже за признанням виборчих прав жінкам, то жінки одержавши ті права, не підперли розвальних елементів революції й анархії, хоч ті елементи всюди живо агітували за рівноправністю жінок в політичній життю, лише скріплювали і досі скріплюють своїми голосами в більшій мірі ті партії, котрі прийнято називати клерикальними, консервативними,

„назадницькими“ і т. п. І що найдивніше: хоч жінки дуже чуткі на моду і на всяку критику, то під сим оглядом ніде не даються в більшій мірі захопити навіть наймоднішим агітаторам перевороту. В них очевидно глибше ділає совість і почуття відповідальності за рід свій і своє потомство, тому вони не спішаються з підпиранням революційних крикунів. Вже сей оден факт показує, що участь жінок в публичнім життю се річ добра. А на замітку деяких зарозумілих чоловіків, що мовляв се річ несправедлива, що жінки мали рівне право в державі, бо вони її не боронять на бовищах своєю кров'ю на рівні з чоловіками, жінки могли б з повним правом відповісти: „А відки взялися б ви, шановні оборонці Батьківщини, якби не було ваших матерей, котрі за кожним разом наражують життя своє, щоб привести на світ таких оборонців“.

Нема сумніву, що подібний вплив мали б жінки у всіх публичних справах при двох самозрозумілих услів'ях: 1) якби їх допускалося до всіх публичних справ, 2) якби чоловіки були відповідно виховані до належного пошанування жінки в публичнім життю. Деякі народи, а саме ті, що найвище розвинені, вже виховали чоловіків до належного пошанування жінок в публичній життю. Автор сих стрічок мав нагоду бачити, як на великих передвиборчих вічах в Канаді президіює англосаксонська жінка і як мимо виборчих пристрасей всі присутні шанують прикази „слабого ества“, котре відбирає голос чоловікам, що занадто довго говорять або занадто безпардонно нападають на своїх противників — і всі в тій хвилі слухають і зле на тім не виходять.

Тим потрібніший був би благодатний вплив жінки в нашій публичній життю, так в містах як і на селах. Кожному ясно, що нпр. колиб нам Українцям удалося (а воно очевидно мусить удалося) виробити повагу жінці в публичній життю, то поважна жінка як голова читальні з більшою неуступчивістю ніж чоловік не дозволить напиклад на танці в піст в локалі читальні, на уживання локалю читальні на сектанські збори і т. п., бо жінка, як показує досвід, більше зв'язана духовно з Церквою ніж пересічний чоловік, жінка очевидно більше консервативна, отже з хвилею піднесення її значіння в публичній життю все наше публичне життя стало би здоровіше, що мало б величезні додатні наслідки для нашого скріплення.

Тоді скоро показалося б уздоровлення відразу в двох напрямках. А саме не тільки в самій публичній життю, але рівночасно і в родинній, бо жінка вивисшена в публичній опінії села чи міста тим самим мала би скріплену повагу вдома, у своїй родині. І під оглядом моральним і під оглядом санітарним і під оглядом фінансовим наші організації прибрали б скоро більше харапутний вигляд. Чому? Під оглядом моральним тому, бо чоловік все таки більше стидается жінки ніж другого чоловіка, коли робить щось негарне. А прилюдне напимнення жінкою, коли та жінка осягне належну їй повагу, буде для чоловіка в кожній організації більше пам'ятне і більше його буде стримувати, ніж напимнення чи хочби лайка другого чоловіка. Під оглядом санітарним поправиться вигляд наших читальень і т. д. вже тому, бо жінки привикли вдома займатися чищенням кімнат, отже з природи річи уважатимуть пунктом гонору вдержувати в чистоті також локалі тих організацій, котрі їх пошанують вибором на своє перше місце. А щодо фінансової чистоти в грошових справах, то се річ вже загально доказана практикою, що в канцеляріях і взагалі всяких установах, де жінок і навіть молодих дівчат зроблено касієрками, спроневерень далеко менше, ніж там, де до діла з грошима мають чоловіки. Річ в тім, що жінки з природи річи мають менше покус до розкрадання публичних грошей: жінки і дівчата зви-

чайно не пють, не курять, не грають в карти і не почуваються до „обов'язку“ фундувати мужичам ні тим менше другим жінкам. Отже покус до забирання публичного гроша у жінок значно менше. Є тільки оден випадок коли жінка чи дівчина не опреться звичайно дефравдації: коли вона залюбиться в чоловіка а той чоловік драбуга і намовить її до злого. Однак чоловік залюбившись також підляже злій жінці чи дівчині, але ще до того далеко скорше видасть чужі гроші на фундування товаришам і дівчатам, на гру в карти, словом на різні річі і справи, до яких жінка переважно не має нахилу, або тільки в дуже виїмкових випадках.

Таким чином само життя, життєва практика вказує на те, що добре було б для піднесення суспільності на висший рівень допустити жінок до займання всіх місць, які досі були тільки привілеєм чоловіків. Притім не треба знеохочуватися тим, що тут і там „бабська господарка“ не допише. Певно, що так буде не в однім випадку і було б дивно, якби було інакше. Та коли чоловіки, що мають дуже довгу традицію правління за собою в публичних справах, догосподаровуються часто до того, що ні в кут ні в двері з такою господаркою, то не можна вимагати від жінок, аби вони відразу всюди доводили лише до добра і не робили ніяких помилок. Будуть помилки і при їх господарстві. Та якеж се буде виховуюче для цілого села й околиці, коли нпр. жінка як голова читальні чи кооперативи покажеться на своїм становищі краща ніж чоловік! А прецінь се річ дуже можлива. Треба лише спробувати.

Притім нема потреби побоюватися, щоб мовляв „не збабіло“ все наше публичне життя. Практика інших народів показує, що жінки дуже тактовно поведуться скрізь, де їх допущено до повноправної участі в публичній життю. І так хоч майже в кожній країні жінки мають більшість і могли б всюди здобути всі парламенти і міські ради, то вони вдоволяються дуже малим відсотком тих становищ, вибираючи жінок радше для зазначення своєї рівноправності ніж для майоризування чоловіків. І се річ зрозуміла, бо жінка волить допустити до честі свого чоловіка чи сина, ніж брати ту честь собі: вона розуміє й відчуває, що її найбільша честь полягає на добрім веденню дому, котрий становить основу всієї суспільності. І не жінкам треба тих становищ, але всій суспільності треба, щоб жінок допускати до місць, на яких вони можуть завстидати й завстидають не одного чоловіка, коли тільки загал чоловіків буде мати настільки розуму, що для загального добра пошанує жінку і підпре її в добрім змаганні оздоровити суспільність.

А наша українська нація потребує не тільки оздоровлення: вона потребує охорони перед винищенням. Се не переливки, до чого ми як нарід докотилися, признаймося — виключно під проводом чоловіків, невироблених, нерішучих, не вміючих використати не раз надзвичайно корисних обставин, які нам лучалися от хочби по розвалі великих держав після світової війни. Наслідки того переживаємо тепер: се винищення нашої нації за Збручем і надзвичайно тяжке її положення по сім боці Збруча. Та ніде правди діти: то не жінка з авторитетного місця в Києві кидала безмежно наївні клічі, що мовляв „не треба нам мілітаризму, нас нарід оборонить!“ То робив чоловік і то вчений чоловік. Мабуть трудно було би знайти серед нас таку наївну жінку, аби в ім'я якоїсь доктрини розпускала до дому велику силу війська в хвилі коли з півночі надтягали большевицькі окупанти нашої землі. А чоловік втяв таку штуку і ще до того був щиро переконаний, що робить „поступову“ прислугу своєму народові. Тай чи тільки оден чоловік так „блискучо“ доказав мужеський „розум“! А тепер гроза фізичного винищення зависла над племенем нашим. І не се найстрашніше, що винищення дійсно поступає, бо його можна було б здержати, якби ми прийшли до розуму бодай по тій страшній науці, яку нам дала історія. Та в нас видно погіршення, не поліпшення. Бо на арену подій зі що раз більшою претенсіональністю

виступає мужеська пайдократія, нерозвинені молокососи, ще далеко більше наївні ніж були ті їх батьки, котрі в хвилі найбільшої небезпеки розпускали до дому військо України.

Кажемо се не на те, щоб захитати становищем мужчини. Того, як показує практика в тих краях, де жінка має зовсім рівнорядне становище, нема потреби побоюватися. Нам повинно залежати на піднесенні значіння жінки в суспільнім життю взагалі, бо се вийде на добро цілій суспільності. Та по тім, що сталося, мужчинам української народності не зашкодило б більша **обережність** в публичнім життю. По тім, що сталося, дуже вказано поділитися відповідальністю за дальшу будучність нації. В той спосіб на сто процент можемо скріпити життя нашого народу, розуміється коли жінки відповідно розложать собі великі тягарі, які їх ждуть і приготуються до своєї відповідальної ролі. Як сего довершити, се вимагає окремої й дуже основної застанови. Бо се властивий центр сеї дуже важкої справи: як се перевести в життя, — а не: чи се перевести в життя. Найбільша трудність полягає на тім, щоби через надмір завдань і праці не змарнувалися найлучші одиниці, згя, щоби не занедбали всіх своїх обов'язків. Та се хоч справа тяжка однак тільки тактична. Вона мусить бути переведена в життя.

Притім не можна забувати, що українська жінка має далеко тяжше життя ніж жінки інших європейських народів. Не лише тому, що вона жінка недержавного народу, котрою в її масовім вихованні нема кому зайнятися і котра мусить часто з болем серця дивитися на те, як її батько, муж, син не має доступу до тих справ і занять, якими заняті мужчини державних народів. Крім того українська жінка мусить ще видержувати жорстоку боротьбу з машиною в тім значінні, що машина відбирає від неї все, що відбирає жінкам інших народів, але в заміну за те не дає їй нічого. То значить, наша жінка не має навіть того злиденного заробітку, який дає фабрика жінкам у промислових країнах. Без відповідної підготовки і без відповідних засобів до розвитку життя має наша жінка нести на собі далеко більший тягар ніж несуть жінки державних народів і промислових країн, коли хоче причинитися до вратування нації. Тому влекшим їй по можності той її величезний тягар відповідним признанням і поведінням супроти неї.

А жінка сама може собі той тягар життя й обов'язку влекшити тай взагалі уможливити його несення тільки в однім одиночій случаю: коли перейметься дійсною релігійністю. Тільки вдилена в постать Спасителя, що паде під хрестом своїм, але не вирікається двигати на собі страшного тягару, який викликали інші, тільки під контролею, що йде віками з Петрової скелі зможе наша жінка дорости до своєї великанської та незavidної ролі.

Кінчу спробу означення взаємодієння між жінкою й суспільністю на нашій ґрунті, збираючи все, що я сказав чи радше хотів сказати, в однім символічній образі: Ріжні народи ріжних епох старого і нового світа віддавали жінці як предстаниці раси і культури береження символічного святого вогню. Коли ж жінка, що берегла того святого вогню, через недбалство або навіть ізза втоми довела до того, що він погас, її ждала смерть, від якої не було уласкавлення. Таку жінку звичайно закопувано живцем в сиру землю і вона там конала в жахливих муках. Нема сумніву, що під сю пору наша українська нація є в найтяжкішій положенні, яке тільки можна собі уявити. Їй загрожує смерть, коли не викрешемо з себе максимум сили волі, енергії, розуму та жертвенности для збереження життя своєї нації. В сім грізнім часі звертаємося до нашого жіноцтва, щоби всіми силами своїми берегло й забезпечувало блимаючий іде огник життя української нації, бо інакше і воно і вона будуть перед часом закопані в сиру землю, де жде їх жахлива смерть. Маймо надію, що наше жіноцтво при Божій допомозі виявиться добре з дуже трудного завдання, яке стоїть перед ним і перед нами взагалі. Бо не даром наш нарід каже, що жінка держить три вугли дому на собі, а чоловік четвертий. В ім'я загального добра причинімся свідомо до того, щоб жінка мала збільшену силу держати на собі і три вугли нації та її релігійного й морального виховання. А причинімося до того скріпленою пошаною жінки і вихованням в пошані до неї дальших поколінь.

(Дискусію, що розвинулася над сим рефератом, подамо в дальших числах „Нової Зорі“).

Коли ти сьогодні не готов до смерті, то як будеш готов завтра? Завтра непевне. Звідкиж ти знаєш, що матимеш завтра? (Тома Кемпійський).

Зїзд Великого Лугу

7) Делегат Кавич Павло з Ясенева (Броди): В нас основано Луг 1927 р. Зразу він добре розвивався. Опісля з браку людей до праці почав занепадати. Один рік наше т-во таки цілком було заснуло. Опісля прийшли молодші і праця знову пішла. Як на нашу Централю була наваля, таксамо було в нас на селі. Приходили студенти націоналісти й агітували проти Луга. Богато їм було повірило. Праця знов ослабла. Та тепер наш Луг знов розвивається, бо ми переконалися, що закиди проти нашого Лугового Проводу неправдиві. Ми висилаємо своїх делегатів по селах брідського повіту. Досі засновано в брідському повіті 4 нові Луги. Освідомляюча праця в повіті йде вперед. В однім з сусідніх сіл праці перешкаджає нам священик. Він каже: нащо вам читальні, нащо вам Лугів, те все політика. За те будете мати клопіт від влади. Та ми на се не зважаємо і робимо своє. Звертаюся до нашого головного Проводу, до нашого Голови д-ра Дашкевича: нехай він не бере собі до серця наклепів по часописах. На гетьмана Мазепу і на всіх наших визначних людей також наклалися чужі і свої. Історія інакше оцінить Вашу і нашу працю, ніж деякі наші сучасники. Я читав в календарі Червоної Калини про д-ра Дашкевича, отже знаю, які його заслуги в будові нашої держави в 1918 р. Йдім за нашим Проводом, працюймо з таким запалом і посвятою як працює наша Централь. Несім цеголку до будови нашої держави. Не беріть собі до серця, що деякі інтелігенти, хоч ніби вчені, кириють. Кирильники і руйніники були і є все і всюди. Та ми Луговики на се не зважаймо і сміло йдім до нашої цілі (оплески); — п. Ю щ и ш и н: В наших промовах звернім увагу головно на наші болючки: 1) на грошеві зобов'язання Лугів супроти їх Централі, 2) як притягнути більше інтелігенції в наші ряди. Ви Панове замало дбаєте про грошеву сторінку. В грошевих справах ви не є добрими лицарями. Не вивязуетесь як слід зі своїх грошевих зобов'язань супроти Централі. За 1934 рік вкладки вплатили лише 2 Луги! Кольпортажі лугових видань не виконали ви як слід. Тут замало заяв доброї волі. Величезні резерви нашої інтелігенції валяються, але при праці їх нема. Притягнім їх у свої ряди. Данці в 1860 р. також мали багато безробітної інтелігенції. Але

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

5)

„Андрей“ на заслання

Лучка завважив, що віра це діло з Богом і совістю, проте кожний цар і король, не лиш мужик мусить добре застановитися, як і в що вірує, бо за те буде перед Богом у вічності відповідати. І Лучка не розуміє, чому Телевич наперед людям не сказав за того батюшку, нехай би люди надумалися що робити. Адже сам „уездний“ сказав тоді в школі, що цар заборонив людей змушувати до зміни віри... На те Телевич розсміявся і сказав, що той московський „уездний“ старшина інакше бесідує до людей, а інакше в себе в канцелярії. А йому виразно наказав, що село „мусить“ бути православне! І що батюшку треба вчисто приймати. Він, Михайло, не охочий на їх зашпари і нікому не радить з ними собі заходити... Проте Лучка не підіймився витати батюшки і порадив Михайлові, що буде найкраще, коли він сам як староста його звитає... А йому нехай дасть з тим спокій, бо Лучка віри, в котрій його родичі виховали і він сам в ній пережив вже 76 літ, не змінить, нехай його хоч зараз беруть на Сибір! Бо чому мавби Лучка міняти віру?... Чи може тому, що Танчин син-священик її покинув, або що — як каже Телевич — навіть в Преображенському Соборі у Львові вже завели православ'я?... Чи тому, що Юда покинув Христа, мали його й інші поки-

нути? Лучка не виступає проти „руско-го“ царя, ні проти царського уряду, коли така Божя воля, що їх на українську землю прислали; ані не юртує нікого проти зміни віри, бо у всякого своя совість. Та сам віри не змінить і тому батюшки витати не буде. Лучка сего не каже на глум, коли радить Михайлові, щоби він як староста в селі його сам звитає...

Телевич підсміхався, нарешті сказав, що — „якось то буде...“ І пішов сердитий.

„Нехай діється Божя воля“, подумав собі старий Лучка; а в його серці сильно заскислило, коли вечером того дня почув заливний гомін „Андрея“...

Вбачилися йому покійний священик Белішевський на приходському подвір'ї з пришуленими очима і приложеними до ушей долонями, як вдвлюються в розкоблханого „Андрея“ і вслухуються в його „срібний“ гомін...

Та — не були всіміхнені... Добротливе обличчя священика Белішевського ввижалося старому Лучці сильно оскорбленим... А коли Лучка став міцно вслухуватися в гомін „Андрея“, дочув і в його заливних згуках якусь немов затаєну печаль... Начеби перед цілим світом і своїм великим Іменником жалувалася на насильство, якого на ньому довершувать...

І нагадалися старому Лучці тверді слова Янчинського священика на хрестинах „Андрея“ в 1890 році: „Ти радше лусни, западся в землю, радше, щоби відлетіло або трісло твоє серце, від-

пали твої рамена, піввалося мотуззя, котрим тебе розмахують, подалися верей і пустили вертлюги, на котрих ти коливаєшся, як щоби ти мав своїм „срібним“ гомоном послужити звеличання неправди, або слуг їй...“

І пригадалися старому Лучці його ровесники, Іван Телевич, Михайло Бамчикевич, Гринь Фіна й інші, котрі так побивалися збираючи знадіб на „Андрея“ і так ним все тішилися... А він, такий їх коханий плеканець і любимець святого апостола, має навзавтрі звеличувати прибуття кого? — схизматицького батюшки!...

О Господи! Незглибимі суди Твої! — зойкнув старий Лучка і кляк перед збожником з образами на сволюці у своїй старій хаті... Молився...

Навзавтрі було наказано, щоби на знак даний малим дзвінком ціле село святочно зодягнене як один муж гурмом ставилося біля церкви. І село злягло, бо день був голий і гарна стояла година. Та зі старих людей мало хто послухав Михайлового наказу.

Михайло ярився, що се бунт, за який — казав — мудрагелі будуть відповідати. А його ватажки розсипалися по селі і стали людей виганяти під церкву. Молодь позбігалася вся; і жіноцтво. Їх цікавила така небуденна новина. Богацько народу заглядало боязко з поза плотів і деревин на огородах навпроти церкви. Телевич устатив людей у два ряди, від церкви до дзвіниці, а сам з хлібом-сіллю поставився на переді.

(Дальше буде).

вона кинулася в народ до праці і довела його до теперішнього високого культурного й економічного стану, а собі найшла варстат праці і спосіб прожитку; — п. Харченко Павло (голова Лугу в Сквилові): Пан передбесідник сказав, щоби інтелігенцію притягнути в Лугові ряди. Та в який же спосіб маємо її притягнути, коли вона найбільше ворожо ставиться до Лугу? В нас у Сквилові є поважне число інтелігентів, але вони — виступають проти Лугу! Донечки нашого священика також агітували завзято проти Лугу. Ми працювали в читальні Просвіти. Як повстав Луг, в селі почався роздор. Ми хотіли стягнути інтелігенцію, просили, але надармо. Ми постаралися взяти кооперативу. Ми просили нашого місцевого священика, щоби працював з нами в кооперативі, однак співпраця не пішла, бо він пішов за тими з молодих, що ворожо до нас ставляться і виступив з кооперативу. Нам казали, що ми „стшельци“ і — комуністи! Писали на нас по парканах. Та ми на се не зважаємо і робимо своє діло далі; — п. Козланюк: Галичина дала товчок до наших визвольних змагань. Та недоля хотіла, що Січові Стрілці, хоч хоробро билися за визволення Батьківщини, не зрозуміли історичної хвили і не пішли туди, куди наказував їм державний розум. На Великій Україні ворог нищить наш нарід не лише морально але й фізично. Ми тут також не в роскошах, але всеж таки можемо бодай в обмежених розмірах організуватися. Хто зна, чи ті що вели кампанію проти нас, не були несвідомим зняряддям наших ворогів. Тепер кампанія вже припинена, бо ті, що її вели, вже зрозуміли дещо свою похибку. Є великий рів між нами і націоналістами. Вони викопали його самі — піддиктатом ворогів. В нашій організації від самого початку не було інтелігенції, бо їй не вигідно було в нас. Тут треба було навчитися ставати „на позір“ і слухати, а інтелігенти до сего не привикли. Та від того власне вміння добре ставати на „позір“ залежить наша будучність. Лише в силі, послусі й організованості наша майбутність. Коли наша інтелігенція сего не зрозуміє і не вступить в наші ряди, то на неї паде відповідальність за невдачі. (Далі буде).

Поки ти дужий, багато можеш вчинити добра, колиж ти хорий, не знаю, що зможеш. (Тома Кемпійський).

З ПОДОРОЖНИХ ВРАЖІНЬ

„Sonderzug“

Відень — Львів — Чернівці.

„Sonderzug“ (надзвичайний поїзд) — се дивна потвора. Щось ніби вуж, але не морський. На кінці носа має один паровіз, на кінці хвоста — другий паровіз. Тулів того залізного смока складається з кільканадцяти вагонів з населенням в 95% неарійського походження. До того ще приходять: провідник зі своїм „штабом“, кондуктори і багаж. Потвора посувається зі швидкістю 50—60 км. на годину. Задержується тільки на великих стаціях. Найдовше — на границях.

Подорожних їде около 700 душ. Вони страшенно цікавий народ. Як тільки надійде провідник або хтось з його „штабу“, засипують його безчисленими запитаннями:

- Коли будемо там а там?
- Далеко ще до границі?
- Чому так помалу їдемо?
- Чому так коротко стоїть поїзд на стаціях?
- Кілько можна перевезти грошей і товарів?
- Чи застанемо ще трамвай у Львові?
- Кілько разів ще будуть ревідувати?
- Де можна буде пообідати?
- Чому так студено?
- Czy pan ma pojęcie, kiedy będziemy we Lwowie?

Підручник

з рамени філологів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчання забирає слово при помочі

української мови

3) Я ще поповнила надоптання пера і воно шляхом притиснення з боку ноги улягло до-щенту знищенню. Заразінний шкільний чинник установлений з рамени керівника шксли до навчання письма шляхом каліграфії, забрав був зі свого боку до нас слово, що хай кожний учня набуде шляхом купна перо у виді рондового. Не улягає ніякому сумнівові, що через понесену мною втрату уявляється з мого боку неможливим приступити до написання каліграфічного завдання. Шкільний чинник, який уявляє собою строгого, заповів, зі свого боку, що хто з нашого боку важитисяме прибути без пера, являючогося рондовим, буде підлягати з його рамени карі шляхом карцеру, числячого дві години. Належить уважати, щоби з мого боку не розіслати його. Ціна пера виносить п'ять сотиків, а я число тільки два, які знаходяться в моїй кишені і які становлять цілий маєток з мого боку. Хай мама зі свого боку дадуть на мою річ три, то я буду рахувати чотири сотики, саме таке число, яке являється потрібним, щоби довершити купна пера в крамі, находячимся в ринку і творячим жерело набування шляхом купна артикулів, становлячих запотребування учнів.

По тій промові „забрала слово“ мама:

— Хай прибуття Стефці має місце пізніше. Я налічую тільки дві руки і зараз обі являються занятими, щоби держати дитину, яка становить твого брата. І забирати слова з тобою не знаходжу часу, бо число тільки одні уста, якими зараз забираю слово з цим паном.

Але дівчина вперлася:

— Хай мама негайно уділить! Хмари становлять небезпеку. То майбутня буря. Хай ще використаю заразнішню погоду і хай удамся зараз набути перо, щоби прибути назад, заки той дощ зачне відбуватися.

— Хай Стефця відчинить вікно, щоби заповірити хату.

— Czy będzie tam pakierz? і т. д. і т. д.

Нещасний тип, що має назву провідника, старається спершу відповісти вичерпуючо на всі можливі запити. Вкінці захрипає і вже тільки безнадійно махає рукою.

З паспортними велика біда. Кожний з них інакший, як обличчя людини. Часто-густо появляються різні паспортно-транзитові розпорядки. А вже найгірше їхати з Відня до Чернівців. Колись їхалося просто без ніяких теремедій. Тепер що пару годин — нова границя спадкоємців по старій Австрії. Ще не скінчать ревідувати одні, вже приходять другі, треті і... четверті!

Австрійці і Чехи шукають головню за валютою, Польки головню за чужими товарами, а Ромуни — то вже геть усе чисто забрали! Що край — то інші валюті, тарифові, паспортні, транзитові та всякі інші приписи. А як тільки заостраються політичні відносини — зараз наступає й заострення граничних ревізій.

Одна пані везе для свого чоловіка більший слій мармеляди з Відня до Чернівців. Зараз за Віднем заявляють їй, що „так собі“ не можна везти мармеляди: треба дати її до окремого вагону як „багаж“. Ледви се сталося, як на чехословацькій границі заявляють рішучо, що мармеляда не може їхати в особовім, лише в товаровім поїзді..

Цілий „Sonderzug“ чекає на „маніпуляцію“ з тою мармелядою. Незадовго

— Ви хочете хату заповірити? — д-р Маняк спитав здивований. — Свою власну хату?

— А так! — жінка відповіла. — Хочу заповірити шляхом напущення знадвору повітря, бо в хаті вже має місце брак повітря до дихання.

— Пані! — Маняк крикнув. — Якою мовою ви говорите? Хто вас вчив?

— Хай у пана має місце терпеливість, бо історія являється довгою. Мова з мого боку являється літературною. Заки з мого боку приступлю до сказання, як то ми приступили до вивчення мови, являючоїся літературною, хай пан зі свого боку приступить до послухання того, що становить нашу історію. Мій людина, коли ще зі свого боку становив молодого парубка, вступив до складу урядових чинників в Галичині, являючоїся східною, і творив чинника скарбового. Це мало місце в Комарнові. Ще за Австрії прибув сюди в дорозі перенесення з боку польських урядових чинників, котрі з боку Австрії дістали були самоврядування. З тієї пори мій людина знаходиться тут, творячи заточення. В часі, числячим десять років, балакав тільки з Поляками, бо тоді тут ще не знаходилися ніякі люди, становлячі Українців.

Отже шляхом польської конверсації забув зі свого боку балакання, яке являється українським. Я становлю доньку з рамени урядового чинника, який являвся Українцем. Він зі своєю жінкою, яка творила мою маму, також прибув у ці сторони шляхом заточення, але ще заки я прибула на світ. Наше окруження являлося виключно польським, отже мое виховання мало місце в мові, являючоїся польською. Аж коли шляхом вінчання моїм людиною став Ревний, ми обоє приступили з нашого боку до вивчення української мови, яка являється літературною. Мій людина приступив до заперенування зі свого боку всіх українських часописів. Мова, якою я зараз забираю слово, уявляє собою мову збоку цих часописів.

— Такою мовою не пише ніодна українська часопись, — замітив д-р Маняк.

(Далі буде).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить

приходить польська границя. Власниця мармеляди вживає всіх можливих заходів, щоби дістати її до своїх рук. Через те велике спізнєння цілого поїзду. Коли мармеляда вже вкінці прийшла, показується, що польські міродатні чинники займають зовсім неприхильне становище до перевезення мармеляди через Польщу і домагаються високого ціла... Нещасна любителька мармеляди платить „солене“ ціло і журиться вже наперед, що буде на румунській границі... Цілий „Sonderzug“ цікавиться живо „мармелядовою аферою“. Одні співчують, другі лихословлять за таке велике спізнєння з того приводу.

На чесько-польській границі діялися сцени гідні опису старого але досконалого обсерватора Гомера. Ревізія тривала 3 години. Варт було подивитися на поденеровані обличчя синів і доньок вибраного народу. Можна було подивляти геніальну винахідливість тих людей у вишукуванні різних сховків перед „всевиждючим“ оком митарів. В останній хвили люди надпивали вино, надпочинали різні солодоші, вимішували карти до гри, вдягали нові мешти, капелюхи, плащі і т. д. Жіноцтво ховало де могло різні дрібниці з вірою, що не буде особистої ревізії, бо не видно було жіночого цілового персоналу. Всі чекають як на шпильках на ревізорів. Аж ось входять і зразу: „Walizki otworzyć!“

І до роботи. Що хвили — і рука мятара витягала щось „нелегальне“, за що треба солено платити. Були там різні

Збори

„Сільського Господаря“

Дня 29 березня відбулися в салі „Бесіди“ Загальні Збори „С. Г.“. Збори заповіджені на 10 год., але саме тоді починають сходитися делегати і представники преси. Точно о 10 секретаріат мав вписаних 54 делегатів. З преси були приєднані в порядку прибуття: „Нова Зоря“ (І. Юрїв), „Діло“ (І. Німчук), „Правда“ (Р. Гайдук), „Новий Час“ (Баричко), „Хліборобський Шлях“ (І. Гладилевич) і „Вісті“ (Б. Кравців). Представники цих часописів заняли місця за столом призначеним для преси. Між приєднаними видно 5 священиків. Хоч між делегатами багато селян, однак селянської одежі майже не видно, всі одягнені „по панськи“. Між делегатами видно одну одиноку селянку.

О 10:45 прибув сен. Павликовський, віце-през. Головної Ради і відкрив Збори промовою. На вступі заявив, що президент Г. Ради о. Войнаровський занедужав, отже він його заступає на сьогоднішніх Зборах. Стверджує, що Збори скликані законно, кворум вимагав до правосильності ухвал Зборів переступає вдвоє мінімальне кворум. До президії запрошує п. Вол. Островського голову філії „С. Г.“ з Луцька і п. Івана Семенюка, відпоручника Районової Молочарні з Коршева а на секретаря п. Атаманчука. Відтак вітає делегатів, репрезентантів воевідства і Хліборобської Палати, вкінці вітає пресу, яка від кількох днів сповняє тяжку інформаційну службу на зборах „Маслосоюзу“ й ін. й інтересується живо економічними справами нашого народу. Далше згадує померших діячів „С. Г.“: інж. Корнеллю, адв. Балтаровича, учителя Якова Потапчука і селянина Івана Кіфяка. Всі приєднані вишановують пам'ять покійних через повстання з місць. З черги промовець стверджує, що загальне господарське положення від минулого року не покращало. В поодиноких ділянках господ. життя помітна дальша депресія цін. Села вегетують, бо господарка не рентується і селянам ледви вистарчає на покриття особистих видатків на вдержання життя і здоров'я. Про господарські інвестиції і про піднесення особистої культури нема мови. Акція віддовження мала йти двома шляхами, а саме при допомозі Роземних Урядів для приватного віддовження й Акцептаційного Банку для віддовження банкового. Роземні Уряди по-

лагодили 180.000 справ і А. Б. 11.000. Вислідом було полагодження задовження на організованім ринку на суму 125 міль. золотих на загальне задовження 4 міль. ярдів т. зн. лише 2½% загального задовження. Коли взяти під увагу, що в сю квоту не вчислено приватних лихварських довгів, то можна собі уявити, яке дантейське пекло панує вже не на зовсім бідних, але навіть на середних господарствах. Селянство впало до рівня первісної людини. Готівковий оборот не сягає висше 8 зол. на голову на рік! Се дуже мізерна квота, бо через податки, додатки до податків і адмін. карі селянин зовсім не бачить гроша. Т. зв. „ножиці“ дальше існують. Коли селянин одержував в порівнанні з 1927 р. за продукти 40%, то рівночасно мусів платити за фабричні товари 83% з того самого 1927 р., а за скартелізовані фабрики навіть 93%, отже 2½ рази дорожче ніж брав за свої продукти. (Далі буде).

Барту в Варшаві

В неділю 22 квітня бр. приїхав до Польщі міністр загран. справ Франції, Людвик Барту. Офіційно його приїзд до Варшави се ревізита на візиту мін. Польщі Бека в Парижі. Він відвідав міністра Бека, Президента РП, прем'єра Енджевича і марш. Пілсудського. Відбув також пресову конференцію. В пресі появилися обширні звіти з промов, тоастів, запевнень приязні і праці для мира. Однак властивої цілі приїзду і змісту розмов загаль з тих звідомлень не довідався і мабуть не скоро довідається. Правдоподібно Франція занепокоєна головно тим, що діється поза кулісами польсько-німецького порозуміння. Далі залежить їй на утворенні фронту для оборони французької розброєної тези, себто недопущення до розброєння Франції і її союзників та унеможливлення зброєння Німеччини. З обширної заяви мін. Барту слід підчеркнути хіба отсе: „Між нашими обома державами були деякі непорозуміння, але наша приязнь неткнута і нерозривна. Польсько-німецький договір заключено за відомом Франції і вона з того вдоволена.“ Довкола приїзду мін. Барту счинено великий шум. Се свідчилоби, що його політичне значіння не дуже велике, бо річ далекосяглі в політиці робиться звичайно без шуму. Є і така опінія.

Можете підписати довільну скількість позички Рідній Школі. Кожна позичка по 25 зл.

части гардероби, одяги, суконки, плащі, обува, вино, цукорки, помаранчі і т. д. Деякі не мають грошей на ціло і лишают свої річі в цловій коморі. Після ревізії вагон виглядає як після землетрусу. Всі річі „до гори ногами“, все перемішане, на обличчах малюються тяжкі переживання... Деякі люди червоні, деякі подібні до півонії а деякі зеленіють зі злости. Одна пані Полька аж розхорувалася по тій ревізії своїх земляків і раз-у-раз повторяла:

— Boże! jak mi niedobrze!

Можна собі уявити, які вона мусить мати погляди на нові повоєнні держави!

Один молодий зять голосно нарікає:

— „Чому вільно безкарно перевозити через границю злу тещу а не вільно перевезти доброго вина? Чиж не ліпше лишити в коморі тещу як вино?“

Деякі притакують і співчують з нещасним зятем. — Ті в котрих нічого „незаконного“ не найшли, голосно чваняться, кілько-то заборонених річей вони благополучно перевезли. Се має такий наслідок, що по якімсь часі — починають вдруге ревідувати подорожних. Повстає знов паніка і великий рух у вагонах. Втаємничені пробомкують понуро, що під самим Львовом буде ще третя і то найостріша ревізія, як було у вересні минулого року...

Однак сим разом якось обійшлося без неї.

На австрійських стаціях хлопці кричать:

— Heisse Würst! Kaffee!

Після переїзду першої границі чуємо:

— Horke park! Piwo! Limonada! Romerancel!

Після переїзду другої границі чути:

— Gorące kiełbaski! Herbata! Czekolada!

По якімсь часі надслухуємо, чи не чути: — Горячі ковбаски! і т. д.

Добре надставляємо вуха — але якось не чути...

Можє колись...

Вузький коридор „виконує обовязки“ корза (А—Б). Гусаком тягнуть старі й молоді „райзендери“ з одного кінця „Sonderzug-u“ на другий. Полудневий темперамент вибраного народу не дає йому сидіти довго на місці. Хвилями мається вражіння, що їдемо до... Палестини. На близько 700 осіб не знаю чи було 10 Аріїців.

Западає темна ніч. З двох машин бухають снопи іскор. „Sonderzug“ мчить просто на схід. Хочє надробити втрачений час. Гаснуть лампи у вагонах. Замовкають голосні балачки. Втомлені віденськими вражіннями і граничними іритаціями подорожні зачинають дрімати. Дехто таки голосно хропе. В такт стукоту поїзду хитаються людські голови.

В однім вагоні чути голосні співи. Молода братія запиває „брудершафт“ віденським вином. Кількох співає голосно сумні жидівські пісні. Взагалі товариство „під газом“.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець продовжив Святий Рік до Провідної Неділі 1935 р. Вірні можуть допустити нового відпусту без обовязку паломництва до Риму після довершення відповідних умов. Св. Отець поручає молитися за волю Церкви, за мир і добробут народів, перепрошувати Бога за акцію „воюючих безбожників“.

Першу Службу Божу в гр.-кат. обряді відправив у Володимирі на Волині 10.IV. с. р. о. Бахталовський з місії ОО. Редemptористів в Ковлі. Приєднаних було около 70 гр.-католиків, переважно Галичан. Після Сл. Божої о. Б. виголосив відповідну проповідь. Богослуження відбулося в домі б. православного священика о. Кіндрата Лавренчука, що недавно перейшов на унію. Місце під будову гр.-кат. церкви вже є. Зчасом приступлять до її будови.

Евхаристійний Конгрес відбудеться в днях 9 і 10. VI. с. р. в Гірничій Домброві та в Голонозі. Се другий регіональний Конгрес в домровських басейні.

В Римі помер німецький кардинал Франц Ерле Т. І. в 88 р. життя. Він був бібліотекарем св. Римської Церкви.

Католики в Німеччині, котрих є там 20 мільонів, передплачують 326 тисяч примірників катол. преси. Тепер в Німеччині є 18 католицьких щоденних часописів. Сі цифри не відносяться до тижневиків і місячників, які теж мають великі наклади. Найбільш поширений катол. часопис „Essener Volkszeitung“ виходить у 32.000 примірниках. Сі дані обчислено на тій підставі, що на основі розпорядку правительства кожний часопис повинен подавати на заголовній стороні правдиву висоту накладу (КАП).

Поворот пасторів до катол. Церкви. Кардинал Шульте вручив прохання німецьких лютеран Св. Отцеві, котрий уділив спеціальне благословення підписаним і висловив їм свою прихильність. Св. Отець зазначив конечність ближшого поінформування його про бажання пасторів. Кард. Шульте визначив ряд катол. теологів, котрі мають обговорити ті справи з пасторами. (КАП).

На Шлеську в Німеччині відправив першу Службу Божу Японець о. Антін Кава Мура. Отець Кава Мура се вихованок місійної стадії в м. Саторо в Японії. Студії відбув в духовній семінарії ОО Францішканів в Фульді.

Деякі грають завзято бріджа віденськими картами Пятніка.

Провідник зі своїм „штабом“ хоче відпочати після тяжкого дня. Та час від часу приходять подорожні зі своїми болями і провідник мусить всіх заспокоювати, як малих дітей.

Вкінці вже й мене втомила мандрівка по вагонах. Сів я на своїм місці та пробував задріммати. Та не так легко було задріммати. Мимо великої втоми після цілоденної їзди снувалися в моїй уяві преріжні образи з подорожних вражіннь. Рівночасно думав я, що діється у Львові, які зміни там настали за час мого побуту закордоном.

Ледви зачав я засипляти, як счинився великий рух, правдива мандрівка народів. Подорожні зачали масово переноситися зі всіма клунками. Львовяни переносилися до вагонів ближше переду, щоб скорше висісти. Люди з інших міст, як зі Станиславова, Черновець і т. д. як „краяни“ стягалися до купи. Такий рух тривав приблизно від Перемишля аж до Львова.

Нарешті зясніли світла „Великого Львова“. Вже було добре по півночі, як наш „Sonderzug“ з тяжким сопінням вїхав тріумфально на львівський двірць.

Весело їхати „Sonderzug-ом“!

Попробуйте!

Олд-Бой.

Жива дитина на секційнім столі

До анатомії львівського університету при вул. Пекарській 52 прислали з обезпечальні труп дитини-новородка. В кілька годин пізніше витягнули труп з пуделка, для переведення секції в наукових цілях. На превелике диво дитина жила, хоч не мала підв'язаного пупчика. Дитину відіслали назад до шпиталю, та вона померла по кількох годинах. Поліція перевела в тій справі слідство; переслухала управителя анатомії та його співробітників, відтак персонал шпиталю суспільної обезпечальні. Мати дитини лежить в тяжкій стані на положничім відділі суспільної обезпечальні. Батько дитини хоче домогатися відшкодування від суспільної обезпечальні. Та дивна історія викликала сенсацію між лікарями і населенням у Львові. Словом, гарні відносини.

Розпорядок про зброю залізничників

У „Дневнику Законів“ оповіщено розпорядок президента РП. з силою закона про охорону порядку на залізницях. Від тепер органи залізничної охорони мають право накладати грошові карі, стверджувати тотальність осіб (жандармів легітимізації), котрі провинилися, задержувати їх і від-

МИЛА ДО ПРАННЯ ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ГОСПОДАРСЬКЕ ПРИЛАДДЯ

ставляти до поліції тай навіть уживати пальної зброї в отсих випадках: 1) для відпиртя небезпечного нападу або замаху на життя, здоров'я або свободу функціонаря залізничної охорони або тих, котрим він опікується, 2) для відпиртя замаху або нападу що загрожує майну, повіреному залізничці, 3) для унеможливлення утечі небезпечного переступника... Розуміється, хто небезпечний переступник, рішати будуть заосмотрені в зброю залізничники.

Америка таки не хоче боргувати совітам

З Москви доносять: Рішення американського правительтва в справі припинення згл. неутілення кредитів для СССР викликало в большевицьких кругах велике розчарування. Се рішення спертє на законі, котрий забороняє давати правительственні і приватні позички тим, що не платять старих довгів Америці. У відношенні до Росії розходиться тут передовсім про довги зятягнені правительством Керенського. Нема сумніву, що відмова кредитів Америкою спричинить великі труднощі в здійснюванні нової п'ятилітки. Товариші робили різні заходи аби зм'якшити серця буржуїв, але закам'янілі буржуї таки не хочуть боргувати совітам.

Звідки Троцький бере гроші?

Комуністична „Юманіте“ завзято атакує Троцького і питає, звідки він черпає гроші на пропаганду і розкішне життя. Річне коміне за наєм вілли виносило 12 тисяч франків. Звідки він бере гроші на платні своїх двох служниць, секретарів і мотоциклістів. Радикальна преса боронить Троцького і пише, що Троцький черпав свої доходи з гонорарів за статті для лівої преси і радикальних щоденників „Депеш де Тулюз“. (ПАТ).

Лікарський фейлетоник

Цибуля — лік проти цукриці

Недавно ствердили лікарі Laland і Hayrevolt, що витяг (екстракт) з цибулі обнижує кількість цукру в крові. Переведені досліди виявили добродійний вплив навіть невеликих доз витягу зі звичайної цибулі на цукрову та взагалі вуглеводневу господарку людського організму. Не тільки витяг з цибулі але й споживання сирої цибулі скріплює організм і усуває різні недомагання. Тому деякі народи, як прим. Жиди, споживають цибулю в великій кількості і добре на тім виходять. Цибуля се природний і дешевий лік.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

„КУР'ЄР ЛЬВОВСКИЙ“, орган вшехпольських шовіністів, котрий так огидно плює на Українців, пише в ч. 109 на ст. 17, на шпальті 3 згори, що ОУН перечекує польське співжиття з українським народом, котре триває багато століть і добру волю дальшого братерського співіснування... Ну, що правда, то подібного цинізму як у вшехполяків, котрі пишуть про „братерство“ — мабуть вже в цілім світі тепер нема.

ПРО ВЕЛИКЕ ЗНАЧІННЯ приїзду французького міністра загр. справ Барту до Варшави свідчилоб те, що рівночасно приїхало до Польщі поверх 20 представників французької преси, в тім начальні редактори 4 найбільших французьких щоденників.

СТАНІСЛАВ СТРОНЬСКИЙ оповістив у 109 ч. вшехпольського „Кур'єра Львовського“ дуже остру статтю проти ББ п. з. „Кулею в пліт і в себе“. В ній м. і. пише: „Дітям правити байки (? — Ред. „Н. З.) про угоду вшехпольського табору з Росією. Все, що в Польщі було потрібної угодою, сидить нині в ББ. Цілий той табір виводиться з угоди з Австрією і Німеччиною... І хто сьогодні поучує нас про віру в народ? Ті, котрих ціла політика се заперечення віри в нарід... Ніколи в Польщі загортання всего на користь

ВАШЕ ОЧКО

Львів, Галицька ч. 1. ріг Ринку

одної партії не йшло навіть приблизно так далеко як тепер. Се просто утотожнювання партії з державою... Історичне покликання держити їх на посадах. Не знають егоїзму... Придалось троха міри навіть у безсоромності...“

АДОЛЬФ НОВАЧИНЬСКИЙ пише: у статті „Магда і масони“: „Два місяці тому якась Хана Розенкранц одержала від нас (Поляків) ордер „Polonia Restituta“, чи щось таке за заслуги у зближенню Польщі до Ромулії. Правдоподібно та Хана Розенкранц моглаб нас докладніше поінформувати, яку ролю грає в розкладовім процесі сусіда-союзника — Магда Лупеску. Отже не можна дивуватися ромунським народовцям і патріотам, що в критичних стадіях беруться до крайних терористичних способів“.

З МІРОДАТНИХ КРУГІВ інформують, що чесько-польське непорозуміння вже зліквідовано на останній конференції польського посла д-ра Гржибовського з мін. Бенешом.

ЖИДІВСЬКИЙ „МОМЕНТ“ жалується, що канцлер Дольфус веде також проти жидівську політику. Жидів усувається поступенно з посад. При тім австрійське правительство пояснює, що усуває зі становищ лише соціялістів, а відомо, що між соціялістами найбільше Жидів.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА пише, що у Франції панує тепер атмосфера непевности. З одної сторони Фрація стоїть в обличчі відродженого пангерманізму Гітлера, з другої — афера Стависького.

АНГЛІЯ Й ІТАЛІЯ хочуть останній раз спробувати довести до порозуміння в справі розбровень між Францією й Німеччиною.

КИТАЙСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО в Лондоні оповістило, що Китай ніколи не згодиться на верховодство Японії в Азії.

Литва говоритиме з Польщею?

„Франкфуртер Цайтунг“ доносить: В найблищій часі зачнуться урядові переговори між Польщею і Литвою. Вони мають за ціл започаткування нормальних взаємин між обома державами. Останні переговори велися за правительтва Вальдемараса в літах 1928—30, та вони не дали вислідів. Опісля велися лише приватні розмови між польськими і литовськими політиками. Тепер положення так вияснилося, що марш. Пілсудский, котрий опікується загран. політикою Польщі, рішив ввести розмови на офіційні тори. Політики переконані, що ті переговори доведуть до навізання нормальних взаємин.

ЕТТІНГЕРА „RHINOSAN“

М. С. В. ч. реєстр. 924. усуває певно і скоро
КАТАР НОСА
і надмірне виділювання слюзу, викликаючи
полекшу в віддиханні.—Жадати в аптиках.
ВИРІВ І ГОЛОВНА ПРОДАЖ
АПТИКА М. ЕТТІНГЕРА
Львів, площа ГОЛУХОВСЬКИХ 14.

НОВИНКИ

В Станиславові відбувається тепер в салі „Сокола“ показ виробів українського промислу. Вступ вільний.

Всі наші установи, які в сім році будуть устроювати „Дні Матери“, а не знають де добути потрібні до таких імпрез матеріяли, нехай звернуться до видавництва „СВІТ ДИТИНИ“ Львів, ул. Зіморівича, ч. 3., яке має на складі потрібні до того матеріяли. Сього року „День Матери“ припадає 13 травня.

Конкурс на посади учителів (льок) середніх шкіл до нім. і лат. мови й ручних робіт розписала Гол. Управа РШ. Подання внести до 30 с. м.

Головна Управа РШ. розписала конкурс на управительку (ля) дівочої гімназії

ТОАЛЕТОВІ МИЛА КВІТОВА ВОДА НА ВАГУ КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ

РШ у Львові. Подання вносити до 10 травня с. р.

Вступні іспити до I-ої кл. державних гімназій зачнуться 16 червня с. р. Вписове 10 зол. В перших гімн. класах чесне виносить 223 зл. Діти державних урядників дістануть 50% знижки.

Передавлення данини. Самоуправні установи, що забули вимірити платникам комунальну данину, не мають права вимірювати її по впливі одного року.

Окружний суд в Тернополі засудив о. Мих. Решетуку, завідателя парохії в Покропивній, пов. Тернопіль, за недозволену процесію в часі свята „Українська Молодь Христові“ в травні 1933 р. Оборона внесла касацію.

Показ неба з обсерваційної вежі львівського університету відбудеться в п'ятницю, 27 с. м. Збірка в год. 19 в Астрономічній Інституті, вул. Длугоша ч. 8. Вразі непогоди показу не буде.

Талергофський зїзд москвофілів відбудеться 21 травня с. р. Крім „руських“ з Галичини приїдуть також прогульки з Закарпаття, Буковини, Югославії. На Личаківським цвинтарі мають відслонити „пам'ятник нежданого талергофії“. Підчас зїзду відбудуться різні імпрези.

До церкви в с. Далешова, пов. Городенка, дістався вночі вломник, що виняв 3 шиби. Він розбив всі шафи і дерев'яну скриню. Одначе сполюшений вартівником втік з нічим.

Евангеліки появилися в с. Кобилово-волоки, пов. Тереховля. До того причинилися реемігранти з Америки та на жаль байдужність місцевого греко-кат. пароха о. Чарторинського. Так пише українська преса.

Велика пожежа в Явороні знищила новий дім читальні „Просвіти“ й церковного брацтва. В нім були редакція „Українського Слова“, філія „Просвіти“, „Союзу Українок“ та інші т-ва. На щастя не згоріла бібліотека „Р. Ш.“, що має 15.000 книжок. Втрати обчислюють на 20.000 зл. Сусіди кажуть, що чули перед вибухом огню сильну детонацію. Вогонь підложений.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хоружина 5, поручає: Ковдри, матраци, по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 злотих, матраци по 7 зл. 58—7—25

Україна — Погонь 1:2 (0:1). В перших змаганнях в копанім мячі за мистецтво Окружної Ліги „Україна“ прогнала мимо гарної гри. Одинокі ворота стрілив Кльош. Богато певних воріт з найблизшої віддалі грачі „України“ перестрілили.

Перун вдарив на полі в Мих. Мельника зі Слободи Рівненської, пов. Калуш, і спалив його на місці.

Найстарший портрет Ісуса Христа найшли в Триєсті на медалі з часів цесаря Тиверія. На другім боці медалі є напис в старій вірменській мові: „Месія царював. Він прийшов в мирі. І коли зробилося світло в людині, з того часу Він живе“. Досі знають шість подібних медалів.

Пливуча церква. Голяндці, які спромоглися видерти від моря майже третю частину своєї території в Європі, не забувають також і про культурні потреби численних земляків, які більшу частину свого життя проводять на морі, а саме про рибаків і матросів. Голяндським рибачьким суднам товаришить від недовга пароплав „Надія“. Се судно, сповняє багато завдань: пливучого морського ліхтаря, ратункової стації, шпиталю, школи і навіть кіна. Тепер судно поширило ще свою діяльність, завдяки інсталяції на ньому короткохвильної надаючої стації з правдивою студією, з якої трансмітують Богослуження і проповіді в свята. Рибачькі судна приймають їх на свої голосники.

В англійській мові вийшли історичні праці Св. Отця Пія XI з рр. 1896—1912. М. і. видано розправу Св. Отця про „Codex Atlanticus“ Леонарда Да Вінчі (КАП).

„Оссерваторе Романо“ приніс більшу статтю Поляка д-ра Богдана Тишковського про Польську Бібліотеку в Римі (КАП).

Сигрида Ундсет, католицька норвежська письменниця, лавреатка Нобля, видала нову повість п. з. „Сага святих“. В ній оповідає про те, як вводили християнство в Скандинавії.

Географічну енциклопедію, „Handbuch der geographischen Wissenschaft“, видає в Німеччині Фріц Клюте. В ній беруть участь найвизначніші німецькі географи.

Конгрес виховної фільми відбувається в Римі при участі представників 40 держав. Муссоліні відкрив конгрес і вголосив промову.

Шістьлітній шахіст. В Београді шістьлітній син власника каварні Мільорада Божіч так опанував гру в шахи, навчившись її від каварняних шахістів, що в дуже короткім часі вигравав зі всіма постійними шахістами в каварні. Його слава розійшлася скоро по Београді і йому предложено гру з мистцем шахістів в Югославії. І сю партію малий Мільорад виграв.

Б. прем'єр Франції Даладіє у зв'язку з аферою Ставіського заявив, що 4/5 французької преси користує з матеріальної допомоги кожного правительства...

Японський міністр загр. справ Гіро-та переслав лист до Ап. Нунція Мармаджія. В нім дякує за опіку над померлим японським послом у Варшаві п. Гіроюкі Каваї та над його родиною. Посол Каваї на смертній ложі прийняв католицизм.

Часопис для Муринів-католиків зачали видавати в Філадельфії в Злуч. Державах Півн. Америки. Се кварталник „The Voice“.

Село на Радянщині знов виступило активніше проти совітської влади у зв'язку з весняною кампанією. Селяни, члени колективів, нападають на патрулі комсомольців, що контролюють стан засівів, інвентаря і роботи. (ПАТ).

В большевицькій шкільництві вернули до „буржуазних предрасудків“ і знов завели іспити. У зв'язку з тим показалося, що студент університету в Москві підчас іспиту сказав, що Китай лежить в Африці, інший студент сказав, що Нью-Йорк лежить в Шкотії... Більшість іспитованих не знала, з яких республік складається СССР і зуміла вчислити лише Росію й Україну...

Про боротьбу Українців з большевицькою владою від її повстання аж до останніх часів появилася довга стаття в часописі „Журналь де Женев“ з 4 с. р. Стаття кінчиться таким уступом: „Москва хоче задушити 40-мільонову українську націю, тоді як байдужа Європа готується прийняти Совіти до Союзу Народів!“...

3 листів до Редакції.

Дня 22 квітня б. р. відбулося Свято Весни в школі ім. М. Шашкевича у Львові. В тій школі видно духа релігійно-морального виховання. Як батько з приємністю зазначити мушу, що так перед святом, в часі свята як і по святі панував всюди вірцевий порядок. Не було цього прийнятого і толерованого хаотичного бігання, криків, та метушні. Скрізь видно згорі уложений плян, якого всі точно придержувалися. Піднести мушу і те, що весь будинок утриманий в назвичайній чистоті, словом: правдива Європа. Шкода тільки що наша суспільність так мало цікавиться сею школою. —
Б а т ь к о.

ЖЕРТВИ

Гр.-катол. Уряд парох. в Лисівцях, п. Тласте зал. 15 на Катола. Пресу і зал. 15 на „Рідну Школу“. (збірка в день Воскресення в церкві в Лисівцях зал. 21:50 і в церкві в Шипівцях зал. 8:50).

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в прив. оборотах 5:21—5:22 зал. Банк Польський платив за долари 5:21—5:22. Золотий долар 8:99—9:02 Канадійський долар 5:26; 1 нім. марка 2:04; 100 фр. франків 35:00; 100 чеських корон 21:50—21:80; 1000 румунських левів 39—42 зал.; 100 австр. шилінгів 97:00—99:00 зал.

ЗБИЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зал. льоко Підволочиська — льоко Львів	
Пшениця двірська	17:50—18:00; 19:75—20:00
Пшениця збірна	16:00—16:50; 17:50—17:75
Жито двір.	13:50 —; — — —
Ячмінь на мливо	9:75—10:25; — — —
Ячмінь пашний	9:25—9:50; — — —
Овес двір.	10:00—10:50; 12:00—12:50
Овес селян.	9:50—9:75; 11:50—11:75
Кукурудза	17:00—19:00; — — —
Гречка на мливо	16:50—17:50; — — —
Гречані крупі	34:00—36:00; — — —
Конюшина черв.	110—120;
„ без капянки	160—170;
Мак синій	40—45;
Мак сивий	33—38;
Фасоля біла	26;
Фасоля краса	19;
Просо	29;
Лен	46;
Макух льняний	18;
Бараболя	4:50;
Грис пшен.	7:50—7:75; 9:50—10

Тенденція знижкова.

Набіл: Маслосоюз платив 24.IV. за 1 кг. масла дес. 2:70; за 1 л. молока 18 сот., за 1 л. сметани 80 сот., за 1 копу яєць 2:20—2:30 зал. — Тенденція на масло, сметану і молоко сильна, на яйця знижкова.

Ціни битієї птиці з птахом'ясарні „Масло-союзу“ за 1 кг. живої ваги, льоко подвіря птахом'ясарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23);

Рід:	I-а кл.	II-а кл.
Кури	1:10	0:80
Качки	1:20	0:80
Індики	1:50	1:00
Пантарки за штуку	3— зал.	

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Лікар-Дентист

М. Юнгфер Бергерова

(давніше Порадця Дентистична)

Львів, вул. Галицька ч. 20/1.

94 ЦІНИ НИЗЬКІ. 4—8

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаценні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зал., 1/4 стор. 90— зал., 1/8 стор. 45— зал., 1/16 стор. 25— зал. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зал., 1/4 стор. 140— зал., 1/8 стор. 70— зал., 1/16 стор. 35— зал.

КІНА

АДРІА: Чотири втікачі.

АТЛАНТИК: Ескімо.

КАСІНО: Королева Христина (Грета Гарбо).

КОПЕРНИК: Приватне життя Генриха VIII.

МАРУСЕНЬКА: Демон золота (Підводне судно 170) і ревія.

МІРАЖ: Син джунглів.

МУЗА: Дон Кіхот (Ф. Шаляпін).

ПАЛЯС: Пожежа над Волгою.

СТИЛЕВЕ: Парада резервістів і ревія.

УТІХА: Пильний свого чоловіка і ревія.

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, брокати, портієри, котари і фільци до підліг, таблатки й коронки поручає по фабричних цінах **ВАНК**, Марійська площа 6.

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ **KOWALSKIN**
АЛЕ КОНЧЕЗТІМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA „APKOWALSKI“ WARSZAWA

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ
ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛЬ
І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

Бувший лікар Поліклініки у Берліні

Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прецизійна техніка дентистична.
71—4—20

Марнотравний є той, що купує взуття заграничного походження, маючи до диспозиції **КАТОЛИЦЬКУ СОЛІДНУ ФІРМУ**

„АР-КА“ ЛЬВІВ, УЛИЦЯ ХОРУЩИН 11-а, ТЕЛЕФОН 21-10.

котра поручає, виконує та направляє. 101—2—4
Студентам опуст. Урядовцям кредит.

ПОРОШОК з „КОГУТИКОМ“
MIGRENO-NERVOSIN
УСУВАЄ
НАЙБІЛЬШЕ ВПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ,
МІГРЕНУ, НЕВРАЛЬГІЮ,
БІЛЬ ЗУБІВ,
ГРИПУ, ПРОСТУДУ,
БОЛІ: АРТРЕТИЧНІ,
СУСТАВІВ, КОСТИЙ И ІНН.
КОМУ ПРИКРО ПРИЙМАТИ ПОРОШОК
ХАЙ ЖАДАЄ КОГУТИКІВ
У ВИДІ ТАБЛЕТОК.
ЖАДАЙТЕ ОРИГІНАЛЬНИХ
ПОРОШКІВ з „КОГУТИКОМ“

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під веділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Сталіна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с. (Сkonto П. П. Краків 405.867)

Кривавий Великдень в ССРСР

Червоні кати скорострілами вистріляли селян, що молилися.

ПАТ доносить: На Великдень уладили більшовики криваву масакру свого населення над ромуном кордоном. Вночі з 7 на 8 квітня с. р. в церквах Румунії відбувалися торжественні богослуження. Спів і звук дзвонів стягнув на більшо-

видьким боці багато населення, яке на колінах горячо молилося. Нагло надіхав відділ більшовицьких кіннотчиків, котрі скорострілами постріляли всіх селян, що не могли втечи. — Та з крові тих мучеників виростуть нові ряди горячих вірою християн.

Німеччина хоче згоди з Францією

„Ле Жур“ оповістив розмову свого співробітника з прем'єром Прусс Герінгом. Герінг сказав: Стверджую, що нема тривалого мира в Європі і світі без управління взаємин між Францією і Німеччиною. Між обома сими державами нема непоборимої перешкоди ні територіальної ні економічної. Справа Альзатії й Лотарингії вже остаточно вирішена. Остає-

ще психічне непорозуміння, але чи за севарт вести війну? Франція нехай ясно вискаже свої жадання в справі розбродження. Опісля два найбільш репрезентативні мужі обох держав нехай говорять зі собою. Гітлер може говорити іменем Німеччини. Розходиться лише про се, щоби знайти партнера зі сторони Франції. — Та Франція такого представника не має.

Думки дипломатів поділені

Англія думає інакше ніж Італія і Франція.

„Таймс“ на тему спільного комунікату великодержав в австрійській справі пише, що становище Англії в тій справі таке: Без сумніву, що для Італії і Франції се справа великої ваги, щоб Австрія вдержалася в умовах, які їй накреслили мирові договори і щоб австрійську республіку не проковтнула інша держава та щоб Австрія до неї не уподібнилася. Однак треба ствердити, що погляд Англії не вповні ідентичний з поглядом Франції й Італії. Велика Британія стоїть на становищі, що бажання великої більшості

австрійського народу, висловлене відповідним правительством, повинно бути вшановане. Отже Англія заповідає виразно свою незаінтересованість щодо суті австрійського режиму, коли сей режим вдержить державну незалежність Австрії. (ПАТ). — Таке становище означає, що Англія не має нічого проти того, щоби владу в Австрії захопили гітлерівці. Хто годиться на гітлерівський режим в Австрії, мусить в консеквенції зчасом згодитися і на „аншлюс“. — Та справа аншлюсу здається не скоро буде актуальна.

Війна вибухне з кінцем 1934 р.

Так каже індійський астролог.

На Цейлоні живе голосний індійський астролог Бандара, котрий свого часу, як твердить преса, предсказав світову війну у всіх її подробицях. Отже Бандара каже, що війна вибухне під кінець 1934 р. Се буде війна Сходу з Заходом, війна двох рас і двох культур. По одній стороні стануть Англія, Америка, ССРСР й Італія — по другій Японія, Китай і Сіам. Франція і Німеччина безпосередньої уча-

сти в тій війні не візьмуть. Війна триватиме 2 роки і мимо початкової переваги жовтої раси — в дійсності буде не рішена. Скористають з війни лише торгівля і промисл, котрі досягнуть величезний розвиток. Рівночасно предсказує Бандара поворот монархії у Франції на 1935 р. і в ССРСР на 1938 р. В північній Китаю має повстати нове королівство. — Таких предсказувань появляється на Сході багато.

Чому соціалізм провалиться?

Що про се пишуть Жида.

Жидівський сіоністичний „Наш Пшегльонд“ предсказує, що соціалізм до релігії провалиться, бо: „соціалісти, коли дістануться до влади забувають, кому завдячують свою перемогу і самі стають правлячою групою з всіма хибами володарів. Розвивається в них такий самий протекціонізм і корупція як в інших класах. Всі добродійства для робітників відносяться

лише до тих, що мають працю, а не до безробітних. Таким чином в лоні самого пролетаріату повстають патріції та плебей. Повстає „п'ятий стан“ — безробітні здеградовані до рівня „люмпенпролетаріату“, який бунтується проти „соціалістичних бонзів“. З того ферменту користає фашизм і серед того „п'ятого стану“ знаходить прихильників.

Скарга на діавола

Рільник Ст. Мерешук з Чистини продав у Львові 18 сотнарів збіжжя за 172 зл. Ті гроші перечислив і сховав. Колиж потому перечислив їх другий раз з братом по кількох хвилинах, мав уже тільки 35 зл. Тому пішов на поліцію і доніс, що якийсь діавол забрав йому гроші та просив, щоб поліцай відпровадив його до дому, бо боїться, щоб по дорозі зли в його не обікрали. Подібні випадки лучаються на Знесінні у Львові раз-у-раз. — До сеї замітки, котру приносить польська преса, замітимо: Се звичайний обман, котрий особливо на селянах виконують дуже зруч-

ні торговці, вчисляючи їм срібні гроші на долоню й таки зараз забираючи назад частину даних грошей надзвичайно скорими рухами. Ті рухи такі скорі і такі майстерні через довгу вправу, що навіть кілька свідків, присутних при такій операції, не може замітити крадіжки, котра відбувається на їх очах. На те одинока рада: не продавати своїх продуктів тим, що торгують на дорогах і площах (хліба що вони особисто знають) і не міняти в них грошей — ні дрібних на грубі, ні навпаки. Про се треба повчити наш народ, бо його сильно обманюють.

З МАЛЕНЬКОГО ДЖЕРЕЛА

випливає Дністер. З маленьких ошадностей зростає для Вас великий капітал, коли свою готівку складатимете в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Молоде село

Підручник для сільської молоді. *)

Молодь се будучина народу. Як якась суспільність виховує молодь, така буде колись і сама та суспільність. Тому справа виховання молоді належить до найважливіших справ всякої суспільности.

Велику вагу виховання молоді добре розуміють нпр. большевики. Тому вони присвячують тому вихованню дуже багато уваги. Діточі заборонки (т. зв. ясла), школи, спеціальні організації молоді (пр. комуністичні союзи молоді т. зв. комсомолі, піоніри себто пласт) охоплюють в них молодь всеціло від передшкільного віку до післяшкільного. А до того приходить іще численна преса і література для молоді, театри, кіна, відчити і т. п. У висліді: большевицька молодь се побіч ГПУ найвірніші преторіяни большевиків.

У нас виховання молоді не поставлене так широко як у большевиків. Ще найбільше уваги звертають у нас на шкільництво. Вже менше на пресу і на літературу для молоді. А нпр. бурси, що не менше важні, а може навіть важніші як школи, в нас тепер майже зовсім за-недбані.

Зокрема занедбане в нас національно-суспільне виховання нашої сільської молоді. Вправді та молодь, вийшовши з рамок школи, може далі виховуватися самостійно при помочі відповідної лектури. Та в тім то й річ, що такої лектури в нас дуже мало, майже нема.

Тому з цікавістю взяли ми до рук книжечку, що саме появилася у Львові п. з. Молоде село — підручник для сільської молоді. Се ч. 1 Бібліотеки Видавн. Кооперативи „Батьківщина“, яку редагує колегія: Д. Палів, А. Пасецький та Ол. Тарнович. Пригляньмося тій книжечці.

Книжечка складається з 12 розділів. Вони мають отсі заголовки: 1. Як має бути в житті, 2. Про Український Нарід, 3. Короткий огляд історії світа, 4. Політичний і господарський лад у світі, 5. Самонавчання, 6. Плекання тіла, 7. Як поводитися, 8. Організація і праця молоді в світі, 9. Молодь при праці, 10. Як повинні працювати українські дівчата, 11. Про будні на селі, 12. Слівничок чужих слів. На вступі книжечки поміщений український національний гимн „Ще не вмерла України“, а при кінці „Юнацька пісня“. Книжечка ілюстрована портретами і видами.

Найважливіший розділ перший п. заг. Як має бути в житті? Отже книжечка вказує нашій сільській молоді три головні обовязки. Перший і найважливіший обовязок: Будьте вірні Богу і своєму народові! Другий обовязок: Помагайте другим! Третій обовязок: Повинуйтеся своїм провідникам! А ті три головні обовязки наша сільська молодь зможе належно виконати,

*) Молоде село. Підручник для сільської молоді. Накладом Видавничої Кооп. „Батьківщина“. Львів, 1934. Ст. 119. (9). 16⁹. Ціна 40 гр.

коли в житті буде визначатися такими прикметами: словністю, совісністю, точністю, ошадністю, справедливістю, шануванням власної й чужої гідності, прихильністю до людей і звірят, зрівноваженістю, пожиточністю, карністю, пильністю, дбанням про здоров'я, про красу, веселістю та відвагою. Про кожний з тих обов'язків та про кождо з вичислених прикмет у книжечці сказано по кілька слів пояснення як також подано повчаючі приклади з нашого минулого.

Як видно з наведеного змісту першого розділу, автор чи автори „Молодого села“ спирають свій підручник для сільської молоді на релігії. Се становище автора чи авторів належить підкреснути як позитивну рису підручника. Бо в нинішніх часах всевладного панування лібералізму такого становища не зустрічається в світських видавництвах надто часто.

Зате не можна без застереження згадати про другий розділ п. з. Про український нарід — історія України. Бо в тім розділі видна сторонничість автора чи авторів. Ту сторонничість видно передовсім в підчеркуванні згл. непідчеркуванню деяких історичних фактів та обвинувачуванню одних Українців і промовчуванню вини других. Так автор чи автори, оповідаючи про княжі часи, підчеркують (і зовсім слушно!) міжусобиці наших князів та коромоли наших бояр, але зовсім не згадують про бунти і повстання в княжих часах проти української держави українських народних мас (нпр т. зв. татарських людей!), хоч якраз то для селян було дуже повчаюче. Те саме треба сказати також про козацькі часи і про найновіші. Так нпр. автор чи автори промовчали події на Україні в 2-й пол. XVII ст. відомі п. н. Велика руїна, згадавши тільки про ворожнечу Українців, яка об'легчила Москві покорити Україну, замість відмітити виразно самовбийчу роль в тім часі українських народних мас, які дали зловити себе на обіцянки Москви і помагали Москві окупувати Україну — зовсім подібно, як се було за наших часів в 1917—1920 рр. Промовчування вини народних мас у книжечці, призначеній для виховання тих мас, а зате підчеркування вини тільки других, вищих верств народу, не тільки непедагогічне, але навіть шкідливе. Бо народні маси, начитавшись в книжечці тільки про відемну роль в історії українських „панів“ (такого терміну вживає автор чи автори), можуть набрати недовіря і до теперішніх українських „панів“, себто до української інтелігенції. А кому се придається, над тим не треба багато розводитися.

Отсей розділ суто ілюстрований портретами, як кн. Ольги, кн. Володимира Вел., кн. Ярослава Мудрого, кн. Ярослава Осмомисла, кн. Романа Галицького, кор. Данила, гетьм. Богдана Хмельницького, гетьм. Івана Мазепи, гетьм. П. Дорошенка і — полк. Дмитра Вітовського, гол. отам. С. Петлюри, сот. Ф. Черника та от. Я. Воевідки... Чи автор згл. автори, містячи в товаристві найвизначніших українських державних володарів чотири останні портрети, не відчували величезної історичної диспропорції між тими двома групами?

До того в книжечці, котра має виховувати молодь, ніяк не ялося ставити між найбільших наших діячів чоловіка, котрий в потайній змові з більшовиками повалив свою власну державу й ужив до того страшного діла галицької молоді (не кажучи їй ні словечка, що порозумівся з найстрашнішими руйніками своєї нації й землі!). Портрет такого чоловіка може бути придатний до партійної агітації, але ніяким чином до виховування хочби тільки одної людини...

В 2-й частині розділу Про український нарід подані загальні відомості про українську землю. Отже: коротка географія України, багатства української землі, кількість Українців, раса, культура, мова. Тут в уступі про багатства української землі, згадуючи про безземелля і безробіття українських селян, автор чи автори ставлять питання: „Який вихід із такого положення?“. І відповідають: „Мусить бути переведена земельна реформа. Земля

мусить перейти на власність тих, що на землі працюють і живуть із праці рук“.

Як бачимо, аграрна програма автора чи авторів книжечки досить радикальна. Вона в разі здійснення позбавилаб землі всю сільську умову інтелігенцію, як священників, учителів, Церкву, Монастирі і т. п. Та програма нам уже відома. Се програма політичної групи п. Палієва, якої органом є „Перемога“. В практиці відібрання землі від духовенства, при зубожінні нашого села, підтялоб основу існування нашого духовенства до решти.

Не будемо реферувати всіх розділів книжечки. Бо в ній розділи, що до яких не маємо ніяких застережень (нпр. про плекання тіла, як поводитися і т. п.). Тут звернемо ще увагу на четвертий розділ п. з. Політичний і господарський лад в світі та на п'ятий розділ п. з. Самонавчання.

В розділі про Політичний і господарський лад в світі між інш. читаємо:

„Демократія на папері це дуже гарний устрій. Але в практиці він не завжди виходить на добро народови. Демократія каже, що всі люди рівні. Але так пово не є. Бо звичайно багаті все знаходять дороги, щоб при допомозі грошей захоплювати в державі уся владу в свої руки. Проста бідних обмежуються лише до того, що при виборах вони можуть віддати виборчу картку.“

„До того в народі сваряться при демократичному устрою багато партій. Замість єдності в народі, ширять вони ворожнечу і то навіть між людьми, які не мають причин ворогувати, як от між селянами, робітниками фізичними й умовними, це є між людьми, які всі тяжко запрацьовують на своє життя.“

„Такою демократичною республікою була й українська держава в 1918 р. В Києві, столиці України, був український парламент — Центральна Рада. Вислали туди своїх заступників не лише Українці, але й Жиди, Москалі й Поляки, які мешкають на Україні. Українські партії, замість спільно працювати для спільної ідеї, сварилися між собою в Центральній Раді. Жидівські, московські й інші послан просто кпили собі з української держави (бо всі вони мали рівне право).“

„А тимчасом Москва приготувала свою армію і пішла на Україну війною. Центральна Рада багато радила, але мало робила, а вже про створення армії вона найменше журилася. Проти московських військ не було кому боронити України. Досить було хаосу вже й самим Українцям і вони передали всю владу Директорії з головним отаманом Петлюрою на чолі. Але то вже було запізно. Що раз прогавлено, то тяжко наздігати“.

Ми нарочно навели з книжечки уступ про демократію взагалі та про демократичну УНР і Центральну Раду дослівно. Бо той уступ для обговорюваної книжечки дуже характеристичний. А характеристичний він не тільки своїм негативним (зовсім слушно!) відношенням до демократії взагалі й демократичних УНР та ЦР зокрема. Він дуже характеристичний ще одним своїм реченням, котре звучить: „Досить було хаосу вже й самим Українцям і вони передали всю владу Директорії з головним отаманом Петлюрою на чолі“. Те речення се наглядний доказ сторонничости автора чи авторів книжечки, про що ми вже згадували вище. І не тільки сторонничости. Тут має місце прямо грубе сфальшування нашої історії з 1918 р. Бож усім прецінь добре відомо, що противні хаосови Українці передали всю владу на Україні не Директорії, але гетьманови П. Скоропадському котрий скасував демократичну Центральну Раду, перемінив УНР на Українську Державу та завів на Україні сякий-такий лад, аж поки повстання, яке зорганізувала саме в обороні демократії Директорія, котра складалася з б. членів Центральної Ради, не завалило гетьманської Української Держави та не спричинило на Україні ще більшого хаосу, ніж той котрий був за Центральної Ради. Отже замість представити нашій селянській молоді історичну правду й необхідність гетьманського перевороту на Україні дня 29 IV. 1918 р., що випливало логічно з негативного становища автора чи авторів книжечки до Центральної Ради, автор чи автори плетуть нісенітницю про повалення демократичної і хаотичної Центральної Ради і УНР таксамо демократичною і ще більше хаотичною Директорією!... Рідкий оказ яркої непослідовности в думанні.

Демократичному хаосови і вічній партійній гризні автор чи автори книжечки протиставлять — націоналізм. Та дійсність стверджує наглядно, що саме український націоналізм се ще більший хаос і ще більша гризня ніж демократизм. Се

негація всіх і всего докруги. Вистарчить показати на органик українських націоналістів „Вісті“ з його безприкладною (навіть у нас!) плиткістю та негацією дослівно всего, що в нас ще є. А якраз на такий „націоналізм“ дається ловити особливо сільська молодь, коли їй захвалюється націоналізм без усякого розрізнення й вьяснення...

У п'ятім розділі п. н. Самонавчання до уступу: „Як і що читати“ треба замітити, що подана в тім уступі література дуже поверховна і не систематична. Також і тут видно сторонничість автора згл. авторів: не згадано ні словечком нічого з нашої релігійної літератури, хоч маємо її вже доволі гарну китицю хочби завдяки видавництву Чина СВВ. Можна зрозумітиб поминення релігійного письменства, якби книжечка була написана зі становища ворожого чи байдужого до Бога, релігії, Церкви. Але так — як же пояснити таку непослідовність? Лише тим, що автори не передумали пляну праці, ні самого її писання: під сим оглядом се візріцева українська демократична робота.

Ще раз в дев'ятім розділі зазначено відношення автора чи авторів до християнської релігії, коли говориться коротко про Католицьку Акцію Української Молоді, до якої ставляться позитивно. Тут слід відмітити, що по словам автора чи авторів КАУМ звертає особливу увагу на вироблення християнсько-націоналістичного (?) світогляду та благородного характеру. Тут слово „націоналістичний“ рішучо неможливе, бо католицизм ніде не займається націоналістичною агітацією. А те, що бачимо напр. у вшехполяків, не є ніякий католицизм, тільки паду живання католицизму до націоналістичних і звірячо шовіністичних цілей.

Та чому ми присвячуємо чужій нам ідеологічно книжечці аж стільки місця?

Робимо се з двох причин:

Передовсім тому, щоби зазнайомити з нею наших читачів, особливо духовенство, в цілі протиділення шкідливим уступам у тій книжечці. Бо нема сумніву, що та книжечка, з браку подібної іншої, розійдеться широко по наших селах і матиме вплив на сільську молодь.

А далі обговорюємо ту книжечку тому, щоби звернути увагу, кого слід, на пекучу потребу уложення і видання подібного підручника але в цілості писаного в християнсько-католицьким дусі. Зробити се повинен напр. Генеральний Інститут Католицької Акції, щоби виховувати всю нашу молодь на засадах науки християнсько-католицької Церкви. І зробити се треба якнайскорше. Бо багато легше засівати зерно на чистім полі, ніж на покритім бур'янами, котре передтим треба буде щойно очищувати.

Вступні іспити

до I. класи гімназій нового типу.

Міністерство Освіти оповістило у своїм урядовім деннику з 21 березня 1934 р. ч. 2. обіжник ч. 30. з 7. березня 1934. р. (II. s—1882 34) у справі організації 1934—35 шк. року в середніх і загально-освітніх школах та заведеннях для образування вчителів. На підставі того обіжника до I-их клас нового типу шкіл приймають дітей від 12 — 16 літ, що скінчили VI-тий відділ 7-класової школи, або I. і II. класу середньої школи старого типу, або приватистів, себто тих, що не ходили до таких шкіл, але вчилися приватно дома чи на збірних корепетитіях. Коли дитина має свідоцтво скінченої VI класи нар. школи, то її припускають до іспиту, хочби не мала скінчених повних 12 літ життя. — Одні і другі мусять здавати іспит до I. класи середньої школи нового типу. Тільки ті, що мають свідоцтво VI. класи державної чи приватної школи, або II. класи середньої школи старого типу, здають українську мову, польську мову, географію й арифметику з геометрією, а крім того при предметі мови „справджують“ також знання історії та при географії знання природи. Приватисти, що не ходили до таких шкіл і не мають таких шкільних свідоцтв, здають всі предмети з VI. класи народної школи, крім рисунків, ручних робіт, співу й руханки.

КРА...

Відважний крок Японії і що з нього може бути.

„Кра“ називається найвузше місце довжезного азійського півострова Малакського. Воно віддалене на 500 миль від кінця того півострова, біля котрого пишеться величезна і дуже коштовна англійська кріпость Сінгапур, котру командант данського корабля „Галатеї“ ще приблизно в половині 19 ст. назвав місцем пригожим на „Нову Венецію“. Кам'янистий острівець Сінгапур був зовсім пустий і незамешкалий, коли Англія в 1868 р. купила його дешевенько від тамошного султана. Далековидна Англія вложила в той пустинний острівець величезні капітали, бо бачила в укріпленні його ключ до Спокійного Океану, найбільшого моря на землі, куди зачала переноситися велика торгівля і з нею велика політика світа. Що туди перенесеться головна сцена світових подій, се англ. державні мужі предвиділи вже в часах Великої Революції. І якраз в тім часі коли Європа була занята боротьбою з революційною Францією, — Англія, беручи також участь у тій боротьбі, рівночасно забезпечувала собі одиноким тоді можливий шлях до Спокійного Океану — довкруги Африки, хоч Спокійний Океан був ще тоді на своїх берегах переважно пустинний і на загал незнаний. Англія відобрала від Голландії в тій цілі Ріг Доброї Надії на самім кінці Африки, щоб мати важну точку, на котрій можна було би спертися в далекій дорозі. А в Іспанії забрала Гібральтар і укріпила його, від Франції відібрала Мальту і укріпила її. Все — щоб мати забезпечені водні шляхи на Спокійний Океан, тоді ще майже пустинний довкруги. Коли в році 1858 геніальний Француз Лессепс придумав плян, перекопати Суєзьку шийку, Англія спротивилася тому. Та коли того діла довершено, Англія в р. 1874 закупила більшу частку акцій того підприємства, проданих єгипетським кедівом Ізмаїлем — і так дістала в свої руки найкоротший шлях на Спокійний Океан. Сьогодні Суєзький канал буцім то „міжнародний“, але він — гортанка Велико-Бритійської Імперії. Оден добрий удар в те вузьке місце і найбільша держава, яка колинебудь була в історії людства, може бути розірвана на шматки мов корабель розривом торпеди. Се нещастя мало що не сталося в 1915 р., коли турецько-німецьке військо з Палестини вже підходило до східного берега того каналу. Від того часу Англія намітила будову нового, безпечнішого шляху на Схід, іменно з палестинської пристані Гайфи до Шат-ель-Араба робить залізницю величезним коштом (через пустиню!), а відти вже водою до Індії і через Сінгапур даліше. Виглядало, що все в порядку.

Але тут як грім з ясного неба розійшлася по світу вістка, що Японія відважилася зашахувати Англію ударом в її найбільш болючім місці, коло кріпости Сінгапур! А саме Японія заключила союз з Сіамом, до котрого належить Кра, найвузше місце Малакського півострова і збирається в тім місці перекопати канал... А рівночасно японська преса домагається, щоб Англія знесла свої укріплення на острові Сінгапур...

Небезпека, яка тепер загрожує Англії, зовсім виразна: вразі коли Японія перекопає Кра, значіння Сінгапору дуже впаде, бо тоді до Спокійного Океану будуть уже два ключі й оден з них буде мати в руках Японія. Річ рівно ясна, що положення Японії буде далеко краще, бо по перше шлях Кра буде коротший з заходу на Схід (і навпаки) ніж шлях через Сінгапур, по друге Японія положена так серед Спокійного Океану, а Велика Британія далека від нього.

І те, на що тепер дивимось, пригадує сцену з кухні відьми в І-й частині Фавста, коли звірі, що мали пильнувати диявольське варення в тім китлі, кудись задивилися — і те варення вибігло поза край кітла. І зараз спалахнув великий огонь...

Він кожної хвили може так спалахнути над страшним китлом, в який перемінилася вся узброєна куля земна...

Сокіл - Батько

має 450 гнізд і 33.000 членів.

Його Ювілейні Збори.

Дня 22 квітня с. р. відбулися у Львові Загальні Збори Сокола-Батька у власній салі при вул. Руській 20. Урядуючий голова Т-на інж. І. Свірецький відкрив збори згадуючи померлих побратимів. На секретарів покликав голову побр. В. Савяка й Ю. Корейбу. Мгр В. Мигаль, справник Т-на, відчитав протокол з останніх Заг. Зборів. Відтак голова й виділені зложили звіт з діяльності за час від I. IV. 1933 р. до 21. IV. 1934 р. включно.

В Організаційній Секції „С-Б“ працювали: інж. Я. Благітка, проф. С. Гайдучок, мгр Ст. Дицько, абс. мед. Р. Копач, мгр В. Мигаль, В. Савяк, голова секції та М. Тріль як організаційний референт на львівський повіт. Край поділено на 18 округів з відпоручиками „С-Б“ на чолі. Головну увагу звернено на приготування гнізд до Краєвого З'їзду, що відбудеться у Львові в днях 30. VI. 1 і 2. VII. с. р. 11 побратимів і 5 посестер відбули 25 поїздок по краю. Тепер є 450 сокільських гнізд в краю з около 33.000 членів. Точних цифр нема, бо Українці не люблять рахунків і статистики. Звіти прислали тільки 197 гнізд з 14.335 членами. На одне гніздо припадає пересічно 72-86 членів. Не прислали звітів такі гнізда як: Стрий-місто, Станиславів I, Львів Сокіл III, Коломия, Камінка Струмилова та ін. Назвала Сокол працюють більше на культ.-освітнім полі як на сокільським. Дають багато аматорських вистав, фестинів, концертів, відчитів і забав, менше звертають увагу на фізичне виховання. Систематичної руханки провадять мало. Зате помітний зріст спортивних секцій. І так 19 гнізд вправляє копаний м'яч, 16 легку атлетику, 21 лещетарство, 2 водні спорти, 9 спортові гри, 3 ситівку, 1 наколесництво.

Поза Галичиною існують наші сокільські організації: в ЧСР в Брні та Празі, де є Союз Українського Сокілства закордоном, за океаном в Аргентині в містах: Буенос-Айрес, Ла-Пальда і Кардоба. Надійшли вістки про спроби заложити наш Сокіл також в Манджурії.

В працях Руханкової Секції „С-Б“ брали участь побратими: проф. С. Гайдучок, М. Тріль, інж. Я. Благітка, мгр. С. Дицько, Ю. Корейба, В. Савяк, І. Мриць, Я. Булка, В. Тихолія і посестри: О. Палажівна і С. Пасічниківна. Руханкова Секція підготувала Руханково-вокальний Вечір 300-ліття уродин Гетьмана Івана Мазепи, що відбувся 10. III. 1933 р. в салі Нар. Дому у Львові при участі 70 руханків. В днях 20—23. IV. 1933 відбулися сокільські змагання на приладдях при участі 61 змагунів. Перше місце в пятизмагу здобули: О. Москалевич і О. Мартиняківна. Для підготовки Краєвого З'їзду улажено 19 руханкових курей по 2—3 дні. В них взяло участь 166 гнізд, 502 побратимів і 219 посестер.

Спортова Секція „С-Б“ здійснює клич „Спорт в масі“. Найбільшою популярністю тішилися: легкоатлетика, спортові гри, відбиванка, кошівка, плавання, лещетарство, бокс і туристика. Улажено двотижневую водну прогульку каяками Верещицею і Дністром до Заліщик (350 км). В ній брало участь 5 побратимів під проводом В. Савяка.

Домівка з руханково-вокального привнесла 4.655,95 зл. приходу і 3.725,36 зл. розходу. В касі остало 930,59 зл. Спортова площа при вул. Стрийській ч. 9 принесла 5.091,28 зл. доходу на 2.080,72 зл. розходу. Чистий дохід 3.010,56 зл.

„Сокільські Вісти“, виходили як орган „С-Б“ в 1933 р. під редакцією мгра В. Мигала і Р. Копача, від жовтня 1933 р. під редакцією І. Мриця. В 1933 р. вийшло 6 чисел „С-Б“ в накладі 1000—1200 примірників. Одно число присвячено в цілому побр. проф. І. Боберському з приводу його 60-ліття. В 1934 р. робиться заходи, щоби „С-Б“ виходили щомісяця. „С-Б“ виказують 214,15 зл. недобору.

Рахунковий звіт виказує зріст майна „С-Б“ в 1933 р. на 10.533,90 зл., з чого 8.216,93 зл. заплачено на рахунок площі. Збірки і датки суспільності на викуп площі вносять 3.967,94 зл., 4.249,09 зл. Т-во заплатило з доходів. За 23 роки викуплено 14/20 частей з 11 1/2 morga „Українського Городу“ у Львові. На підставі чеків, що вилинули на викупному майдану „С-Б“ видно найбільше заінтересування збіркою серед нашого гр.-катол. духовенства та кооператив. Поважну участь виказують наші приватні та державні урядники, головні учительство, частинно смерити. Відрадне явище се жертви тих Українців, що перебувають на посадах в корінній Польщі. Прикро вражає, що самі сокільські гнізда виказують мале заінтересування площею свого матірнього Т-ва. На чолі Секції викупна „Українського Городу“ працює від ряду літ невтомний Побр. радник Евстахій Стеблецький.

Після звітів побр. А. Окшиш в імені провірної комісії поставив внесення уділити абсолютну уступаючий старшини „С-Б“. Заг. Збори вибрали через аклямацію почесними членами Т-ва: дир. Миколу Заячківського, довголітнього голову „С-Б“ та радн. Е. Стеблецького. Відтак збори вислали привіт проф. І. Боберському, батькови українського сокілства.

Після довгої дискусії та виясненя поодиноких членів старшини „С-Б“ ухвалено одностайно абсолютну уступаючий старшини. До нової старшини обрані: інж. Хроноват — голова, інж. Палій — 1 заст. голови, О. Карпінський — 2 заст. голови, інж. І. Свірецький, д-р Паньківський, Огоневський, Пашківський, д-р І. Федів — всі на 3 роки: д-р І. Мриць і інж. Благітка — на 2 р. м-р Рак — на 1 р. Заступники: дир. Окшиш, Семенюк, Копач, Корейба, Березицький і Домбровський. Провірна Комісія: Проф. С. Гайдучок, дир. Філіпович, Фарина, Павлик і Романюк. Провідники вправ: Благітка, Москалевич, Тріль і Оля Мартиняк.

Після перерви мгр. В. Мигаль відчитав проект зміни статуту „С-Б“ згідно з вимогами ново-

Підручник

з рамени фільольогів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчання забирали слово при помочі

4) української мови

Жінка потягла Маняка за собою до хати, сказала „займіть місце“ і метнула до шафи. Витягла оберемок часописей і розклала їх на столі, показуючи тріюмфально червоно попідчеркувані слова і фрази. І справді, д-р Маняк знайшов там все те, що чула його власні вуха.

Коли Ревниха застелювала стіл ріжними часописами, д-р Маняк далі стояв, бо її зазиву „займіть місце“ не зрозумів. Ще будучи школярем, приїздив на ферії до батька. Тоді ходив „займати“ чужі коні, що толочили батьківську сіножатку. В нашій історії читав про займанщину аграрну і займанщину політичну. Та щоби хтось сам віддавав місце в своїй хаті під чужу займанщину, Маняк не чував. Отже стояв пильно і призирався червоно попідчеркуваним словам, фразами і цілим реченням. Передсім замітив, що людське невинне і дуже практичне, бо коротке, деколи й німе слівце „є“ в часописах (є) заступлене найріжнішими іншими словами, більшими фразами, ба й цілими реченнями. Новітні письменники просто замордували його, вичеркуючи зі словаря слово „бути“ у всіх його відмінах. В новітній літературній мові нічо не є, нічо не було і нічо не буде.

Люди кажуть, що в якімсь товаристві „є 270 членів“. Також кажуть, що товариство „має“ 270 членів. В літературній мові ніколи нічо не „є“. Літературна мова тільки „рахує, нараховує, числить, лічить, налічує“. Київська „Рада“ 1913, ч. 149 у фейлетоні: „бібліотека рахувала 33.000 томів, а нумізмати́чна колекція лічила в собі (ще й в собі!) 20.000 номерів“. „Рада“ (львівська) 1926, ч. 24, колумна 4, шпальта 3, рядок 61: „Андора начисляє 5.000 мешканців“. Щоби не сказати „є“, — літературна мова також „виносить“. Аж пріє, так „виносить“. Або „число виносить“, або „кількість виносить“. „Громадський Голос“ р. 1925, ч. 9: „кількість посіlostей понище 5 га виносить 1.730.798. Число посіlostей від 5 до 10 га виносить 967.605“. Отже у нас нема ніяких посіlostей, вони „виносять“ своє „число“.

У людей похорон „буде“, — рада „була“. В літературній мові ніколи нічо не „буде“ і ніколи не „було“. У літературників всьо „відбудеться“ і „відбулося“. Рада 1926, ч. 24: „прелекція вже не відбулася“. Консеквентна Ревниха каже: „дош відбудеться“, „бура відбудеться“. Ще ліпше було би: „падіння дощу згори вниз відбудеться“.

(Далі буде).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

і з того приводу в переписку не входить

го закону про товариства. Діяльність Т-ва мусить бути обмежена до поширювання руханки і спортив. Пожарництва треба зречися. Вводиться триступеневу організацію: гнізда, повітові осередки і централь. Частина делегатів домагалася відложити справу зміни статуту до Нада. Загальних Зборів. Крім цього націоналісти поставили ряд поправок: щоби ввести слово „український“ до статуту, замість льва — тризуб до прапору, щоби однострой були однакові для всіх, а не окремі для міст і сіл, щоби централь не мала права розв'язувати гнізда без права відклику до Заг. Зборів, щоби Надзв. Заг. Збори мала право скликати 1/10 членів і т. д. (У нас звичайно так водиться, що справу зміни статуту реферується на самім кінці зборів при порожній салі, як се пр. було на останніх зборах „Просвіти“ і тут). Однак більшість відкинула ті всі поправки і прийняла запропонований змінений статут Збори закінчилися о год. 8 веч. Прийнятих було около 150 осіб, з того 50 делегатів з краю.

ЖІНКА І СУСПІЛЬНІСТЬ

Дискусія по рефераті дра Осипа Назарука, виголошеній на засіданні Генерального Інституту Католицької Акції у Львові дня 13 квітня 1934 р.

В дискусії промовляли слідуєчі особи:

Пані Конрадова, жінка священника: Я не зовсім погоджуюся з прелегентом, а саме не погоджуюся з тим, що він говорив про нехлюйних жінок, котрі викликають в хаті сварки і мужі через те втікають. Се може найменше відноситися до українських жінок. Я бачила жінки різних народів, бачила Чешки і Німки. І кажу, що наш нарід з його білими хатками не має чого стидатися перед ними. Зле в тім народі щось інше, а саме те, що наші сміялися з жінок, котрі займалися публичними справами і не допускали їх до публичного життя. А щодо нечистоти то як моглаб нечиста жінка виховати мужчину, котрий любить чистоту?

Панна Яновичівна, учителька: Мене цікавилаб відповідь прелегента, чому духовенство не в такій мірі виступало за рівноправність жінок як радикальні агітатори?

Пані Фіголева, вдова по катихиті: Чому прелегент представив два типи побожних жінок і ні одного типу доброї побожної жінки?

Пані Павликовська, жінка сенатора: А мене приємно вразив референт цілістю своїх виводів. Ми жінки вже передтим застановлялися, що може бути предметом такого викладу і я перед нашими жінками висказувала на ту тему подібні думки. Референт поставив жінку так високо, що я погоджуюся навіть з його негативними ілюстраціями. Може деякі мої навітлення булиб інакші, але в цілості годжуся. (Тут дискусантка переходить коротко по черзі всі важніші думки реферату і каже:) Я виховувалася вже в часі коли роля жінки була забезпечена, коли дівчата ходили до висших шкіл і жінки брали вже участь в публичнім життю. Прелегент у своїх попередніх статтях в „Новій Зорі“ слушно виказав, яка важна річ економіка в життю жінок. І тому особливо важна річ виховання жінки до виконання якогось фаху: хто не знає, в якій великій нужді стрічаємо вдів і сиріт по священниках! Правда, тепер виховувати дітей дуже тяжко, бо священнічї доми надзвичайно збіднілі. На тім тлі одна з головних причин непорозумінь в родині се нужда, фінансові відносини. Особливо слід підчеркнути становище прелегента, що мужчин треба відповідно виховати до шанування жінки як суспільної діячки. Вказаним булоб сей реферат в цілості випечатати, бо він може мати вплив на суспільність.

Пані Вошинська: Прелегент говорив, що добре булоб, аби дівчата з наших інтелігентних домів вступали до жіночих монастирів, а я думаю, що се не добре, бо вони там забувають про світ Божий. От я зустрічала таку інтелігентну монахиню, котра не знала, що Петлюра помер!

Пані Тишинська, учителька: В рефераті поминений тип нової жінки, слідний вже на цілім світі, тип світської апостолки, що має християнізувати суспільність. Се тип додатний і найважніший. Мужчина дає думку але переводить її в життя жінка. Головна причина світової кризи, серед котрої живемо — моральна. Релігійний індуферентизм се велике преступство. Він згодом доводить до того, що в суспільности появляються Ставиські й Барановські. Голосити сьогодні, що християнська ідея не може об'єднувати Українок, як у нас дехто голосить, се нонсенс. Бо та ідея може лучити навіть все людство, не лиш український нарід. У нас дехто хоче, щоб Союз Українок мав претенсії на виховання всего жіноцтва, тимчасом той Союз занедбує релігійне виховання! А се перша річ. Наперед треба упорядкувати свою душу, а потому братися до упорядкування нації та здобування держави. Взірцем для нас повинен бути Христос Спаситель, котрий для нас жив на сім світі і помер (Оклик: Отже вмираймо!).

Пані Шаркова: Я погоджуюся з думками прелегента, особливо підчеркну одну: що навіть атеїст має поважання перед правдиво побожною жінкою. І так є. Пані Вошинська сказала тут, що дочки з інтелігентних домів не повинні вступати в монастирі, бо вони там не приносять хісна. Так не є. Вони приносять там якраз найбільше хісна.

Пані Фіголева: Я хочу тільки відповісти пані Павликовській, котра так заінтересувалася священничими родинками, хоч здається сама з них не походить (Оклик: По мамі так!). Отже духовенство тому тепер в біді, бо тоді, коли можна було щось придбати, воно не було таке матеріалістичне як говорили про нього і дбало про загальне добро а не про себе. А тепер вже такі часи, що годі щось здобути. Та сим я не кажу, щоб сидіти з заложеними руками.

О. д-р Конрад: Реферат був односторонній, бо з него виходить, що як жінки будуть добрі, то все буде добре. Значить, цілий тягар має впасти на жінок. Тимчасом рід людський складається з двох полів і кожний має спеціальні дарування, які повинні розвиватися. Треба було сказати, що жінка не заступить у всім мужчини і в тім напрямі треба було робити виклад. Абсолютної рівноправності не можна дати жінці, бо вона має інакші здібности, мужчина не може дорівняти жінці, а жінка мужчині. Сам Христос не допустив жінок до рівноправності в Церкві.

Протоігумен ЧСВВ о. Ст. Решетилко: Не годжуся з о. д-ром Конрадом, що референт не обробив теми як слід і не говорив про мужчин, бо прецінь тема звучить „Жінка і суспільність“ а не „Мужчина і суспільність“. Якби прелегент говорив був про мужчин, то се власне булоб поза темою. Повної „рівноправності“ дослівно у всіх напрямках не вимагають самі жінки. Але де можна дати їм рівноправність, там не треба їм відмовляти. Католи. Церква і духовенство ніколи не займали негативного становища супроти жінки. Церква не осудила також ніколи участі жінки в політичнім і суспільнім життю. Щодо домагань аби в рефераті був представлений позитивний тип побожної жінки, то референту очевидно залежало на підміненні причин лиха. Зрештою прелегент підчеркнув, що є такий позитивний тип правдиво побожної жінки, що перед ним мають респект навіть атеїсти. Що до пані Вошинської то я мушу дати їй відправу. Ставити засаду, що інтелігентні дівчата не повинні вступати до монастирів, се незгідне зі становищем католи. Церкви. З історії католи. Церкви знаємо про великі заслуги інтелігентних жінок, що стали монахинями. І так св. Василія Великого зробила монахом св. Макрина, він багато навчився від неї. Таксамо св. Венедикт, що обновив цілий Захід, завдячує напрям свого життя своїй сестрі, інтелігентній монахині. Та розуміється лучше не вступати до такого монастиря, де нема дисципліни і лучше аби таких монастирів взагалі не було, але здисциплінованих монастирів дуже треба і в них треба якнайбільше інтелігентних монахинь. По вислуханні сего реферату пані Павликовська поставила практичне питання, щоб його в цілості випечатати для ширшого загалу, щоб і жіноцтво довідалося, яке становище католицьких кругів до жінки і мужчини щоби старалися перевиховати себе у відношенні до жінок як суспільних діячок. Я годжуся в тім з панею Павликовською. Оден або другий момент в тім рефераті можна розвинути, але надто розпихати його не треба.

Редактор Глібовицький: До сего реферату не можна багато замітити але дещо можна. А саме в нім не зачеркнено границь рівноправності жінок. Та чи є взагалі категорія рівноправності в теології? В чуді сотворення кожний елемент має свої вартости. Сліпого наслідування чоловіків жінками не треба. Пізніші студії виказали, що прикмет жінки довго

не оцінювано як слід, але в засаді треба підчеркнути, що католи. світ має спеціальний погляд на мужчину і жінку, а саме, що ні жінка ні мужчина не становить для себе цілості, вони себе в суспільности гармонійно доповняють — і се ідеал. Що до замітки пані Вошинської, то треба признати, що дійсно є напівінтелігентні монахині з заверненими головами. Вони звичайно не з інтелігентних родин. В інтелігентних родинках є своєрідна традиція, якої не можна „навчити“ людей з неінтелігентних родин. Нпр. селянські дівчата навіть виховані разом з панськими мають риси, які годі вигладити. Та наша інтелігенція взагалі не була приготована до життєвої боротьби. В рефераті на мою думку виведено дещо нарочно ідеалістично.

Пані Тишинська: Я не годжуся з твердженням мого попередника, що мужчина і жінка мусять доповнятися, аби була правдива людина. Жінка і без мужчини може бути цілою людиною, а не якимсь кавалком! (Веселість).

Редактор Гладилевич: На мою думку становище прелегента до жіночої справи надзвичайно влучне, воно правдиво католицьке і консервативне. Воно особливо неприемливе для марксистів. Тут питання фемінізму поставлене на зовсім іншу площину. Завваги о. Конрада трудно зрозуміти. Я гадаю, що коли прелегент поминув те, що в рефераті хотів би чути о. Конрад, то зробив якраз добре. І се велике плюс того реферату.

Тут предсідатель д-р М. Дзєрович уділив кінцевого слова референту, котрий сказав: Дякую дуже за ласкаві уваги Вп. Паням і Панам і коротенько відповім по черзі: Вп. п. Конрадові скажу, що і я бачив жінок різних народів, бачив їх на обидвох півкулях. Є всюди чисті жінки і є нечисті. Отже є такі і серед наших жінок. Не можна прецінь заперечити, що декуди гноївки так смердять під самими вікнами, що дуже трудно всидіти в біленькій хаті. Є помешкання, в яких панує такий воздух, що здається сокиру можнаб на нім повісити. Хто з нас не памятає нашого знаменитого, вже покійного лікаря, д-ра Курівця і хто не знає, що він як входив до таких хат — то палицею вибивав шибви в вікнах, щоби провітрити помешкання, бо його слів і порад не слухали. Тут білі хатки ні при чім. (Пані Конрадова щось говорить). Я дуже прошу вибачити, але я спокійно слухав як Пані Добродійка мене критикували, а тепер я маю голос. Отже все те впливає на суспільне становище жінки. А щоби те становище пізнати, треба наперед ствердити правду. А правда виглядає так як я говорив: Білі хатки білими хатками, а нечистота нечистотою. Я не казав, що всюди є нечистота, тільки що в тих хатах, з котрих втікають мужчини, часто рішає про їх утечу нехлюйство. Мій реферат є ось тут написаний і можна кожної хвили переконатися, як я говорив, бо я його читав. (Кінець буде).

„Помер вилічений“

У Франції був такий випадок: Один загально шанований громадянин занедужав на грипу в однім з провінціоанальних міст. Недуга була поважна. Лікар приписав недужому цілу купу рецент. По десяти днях наступила криза. Коли вона вже минула щасливо, врадуваний лікар повідомив жінку недужого, що всяка небезпека минула. — Тимчасом пацієнт помер собі найспокійніше на другий день вранці... Однак навіть те „спростування природи“ не вивело з рівноваги погідного лікаря. Він підійшов спокійно до вдови і сказав: „Лихається вам одна потіха, а саме те, що ваш муж — помер вилічений“.

Воєнні приготування Малої Антанти

Часопис „Маджорсак“ доносить з Букарешту: Тут відбулася велика нарада генераліції держав Малої Антанти. В нарадах взяли участь чехословацький генерал Крайзіг, шеф югословянського генерального штабу ген. Мільовановіч і румунський генеральний штаб. Народи стоять у звязку з воєнними приготуваннями держав Малої Антанти.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Василіянський Монастир у Варшаві. Один з останніх і зараз найбільших українських митрополитів був безперечно Язон Смогоровський (1780—86). Управляв гр.-кат. Церквою в добі другого розбору Польщі. Сучасні йому політичні перевороти були справжньою Голгофтою для Унії. Тоді Катерина II. не тільки винищувала Унію на Україні, але як диктаторка занархівованої Польщі шкодила нашій Церкві на всіх теренах.

Митрополит кидався в обороні своєї пастви на всі боки як лев. Мимо ослонених військами кордонів вмів піддержати звязки з духовенством своєї розчленованої митрополії. Стояв він у живій переписці з папським легатом в Петербурзі, часто переговорював з впливовими людьми Польщі та рос. двора, прм. з всеможним Потьомкіном. Щоб бути в сталому контакті з Апост. Столицею, Смогоровський удержував власну поштову лінію між Варшавою й Римом.

Між незабутні заслуги того митрополита для Унії треба зачислити заснування ним 1781 р. василіянського монастиря у Варшаві, який разом був хвилевою митрополічною резиденцією. До будови монастиря і церкви причинилися також галицькі монастирі, прм. Крехів і Добромиль. Сучасна історія свідчить вимовно, яку велику роль відіграв варшавський монастир в житті нашої Церкви. Був він не тільки гостинним домом для приїзших з провінції Василіян і руських владик, але творив обсерваційну станицю, на якій перехресчувалися найважливіші справи Унії. Не диво проте, що кожодчасні Апост. Нунції радо являлися в монастирі й церкві з приводу важніших подій чи торжеств і тим чином входили тут у безпосередню стичність з представниками Чина.

Ріжну долю переходив монастир серед історичних невгод аж вкінці знова опинився під зарядом своїх власників. Нині васил. монастир у Варшаві продовжує давню традицію. В монастирській церкві заспокоюють свої духовні потреби не тільки перебуваючі у Варшаві греко-католики, але користають з духовних послуг (проповідей, сповіді) і ті латинники, що захоплюються красою нашого обряду. Дуже характеристичний прояв, який гарно свідчить не тільки про релігійну толеранцію

наших монахів, але їх братню сердечність супроти визнаців православ'я, се та обставина, що православна інтелігенція радо бере участь у гр.-кат. богослуженнях, звершуваних очевидно в галицькому (не синодальному!) обряді. Се витворює в православних психіку прихильну для зєднання.

Наглядною ілюстрацією для вище сказаного можуть служити сьогорічні великодні торжества в нашій церкві у Варшаві. Як величаво звершено тут Воскресну Утреню! На се торжество, що відбулося в суботу (31.III.) прибув Ап. Нунцій Мнєр. Мармаджі зі своїм авдітором Пачінім. Церква битком набита, бо крім української кольонії прибули на торжество й латинські симпатичні нашого обряду та багато православних Українців. Целебрував протоігумен Чина о. Стефан Решетило, відспівував хор нашої місцевої інтелігенції. Підчас процесійного обходу Ап. Нунцій, одягнений в літургічні ризи єпископа, ніс Найсв. Дари.

По закінченні відправи Нунцій благословив всіх приявних, просячи рівночасно целебранса, щоби передав всім в його імени святотні побажання в рідній мові. О. Протоігумен сповнив волю достойного Гостя і дякував йому за звеличання його участю в богослуженні нашого Великодня та просив переслати Св. Отцю вирази любови і щирою привязанню українського народу до Ап. Столиці. — К.П.

В римо-кат. луцькій дієцезії є один греко-кат. деканат т. зв. східного обряду. Уніятів є 9.550, греко-катол. парохій 11, греко-катол. священиків 11.

Парох православної церкви у Львові та рівночасно православний декан на Галичину єромонах Фільотей іменований архимандритом. Кружляють поголоски, що незабаром утворять православне єпископство для Галичини з Лемківщиною.

ТЕКСТИЛЬНИЙ СКЛАД
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
Львів, площа Галицька 12а, (ріг Баторого)
порукає у величезнім виборі і по фабричних цінах
Мужеські сукна і полотна
Модні шовки і вовни 68-1-5

3 новин англійського письменства

Листи Асквіта.

Якже змінилася пуританська колись Англія! Чи пр. за життя королеви Вікторії мігби був хто припустити, що в Англії вийдуть листи жонатого публичного діяча, писані 15 літ до іншої жінки — і не викличуть обурення! А тепер вийшли листи Асквіта до пані Гаррісон. Зміст листів не оставляє сумніву, що взаємини між ними були чисто платонічні. Тому і вдова по Асквіті дала дозвіл, видати ті листи свого пок. чоловіка до чужої жінки. Шож він пише в тих листах? Про все. Оповідає про книжки, які перечитав і радить їй, котрі варт читати, а котрі ні, описує офіційальні бенкети і приняття, характеризує її ріжних політиків і багато пише про політичні події. З листів видно, що пок. Асквіт особливо не любив Льюйда Джорджа й уважав його брехуном та шарлятаном. Недобре відносився й до генералів, так англійських як і французьких. Напр. про Гега, головного вождя Англії в часі світової війни, пише, що він якось потрапив виголосити коротеньку промову й не сказав у ній — на диво — ні одної більшої дурниці. А про маршала Франції Фоша пише, що „той наговорив про Німеччину багато дурниць“ і т. п. Листи Асквіта викликають в Англії велику дивовижу, бо ніхто не припускав, що той сухий чоловік на старості літ своїх любив, нехай і платонічно, жінчину і писав до неї постійно: „Дорога Пані Гарріс“, або „Дорога Гільдо“... Листи його до неї вратували для істориків нашої епохи не одну дуже цікаву і важну вістку, характеристику і т. д.

Можете підписати довільну скількість позички Рідній Школі. Кожна позичка по 25 зл.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

„Андрей“ на заслання

По змові мав батюшка наспіти до рогою на старій греблі, повз садибу Марича і загумінками. Але батюшка хотів відвідати по дорозі добродійку Барилевичеву, тому пішов долом. З того боку його не надіялися. Коли знечевя Михайло побачив, що батюшка вже виходить з приходського подвіря, кликнув второплений, щоби вдарили враз в усі дзвони. Та показалося, що не було дзвона, а з інших ніхто до дзвонення не брався. Батюшка, хоч нарошно звільнив ходу, коли побачив якусь замішку між людьми, — всеж таки близився, бо віддаль між приходським подвір'ям і церквою перемержевує лише дорога.

Тоді Михайло, хоч як бісився, не мав ради, як піднос з хлібом і сіллю дати потримати якомусь хлопчині, а сам вхопив за дзвони, бо він теж вмів доладно орудувати ними.

І — сталося велике диво... Чуденне диво: „Андрей“ відмовився звитати православного батюшку!...

Ще добре Михайло не розколихав, мабуть розярений за сильно ним сіпнув а може й ручка струхлявіла, хоч старі люди, що тямали його хрестини, були всі одної гадки, що се сталося за молитвами святого апостола, — досить, що від дзвону „Андрея“ луснула і вихопилася, заки „Андрей“ хочби один згук видав зі себе. І впала Михайлові під ноги... Лишень малі, хирляві дзвоники

з розбитим „Іваном“ заскиглили храпливо як бита собака...

Батюшка бородатий як і наші Барилевич, обхрестив село широким трираменним хрестом, відібрав від Михайла чолобитню, відтак надяг на себе широтенну епитрахиль і настрочений на плечах фелон, котрі привів з собою. І подався до церкви. Найперше її поблагословив, тобто „відкатоличив“, навіспісля станув до відправи.

Лучка звів дух! „Андрей“ не обізвався!...

Старий Лучка взяв собі на мисли, що святий апостол Андрей опікується відти своїм крицевим іменником, коли дав Божій правді такий великий знак, що його іменник не хотів звеличати насильства совісти над безопірним селом і — радше відпало йому рамя, як мавби загомоніти своїм розливним, „срібним“ голосом на звеличання відступництва.

Деякі в селі теж так думали як Лучка і — калялися...

Люди рахували, що найдамі до Нового Року війна минеться. Російські війська займуть Відень і буде кінець війні. Так говорили салдати, а вони таке чули від своїх старшин...

Та Божі рахунки інші від людських.

V.

Перші дві-три неділі, народу була в церкві забарна глота. Нарід цікавився, яке се диво, то „православне“ богослуження... Але швидко охляв і збайдужнів.

— „Подібне як наше; і якого біса Москалі нас так нагально перетягають

на те своє православ'я?“ — говорили одні.

Якось одної неділі з полудня зайшли до Лучки помолоти язиками сусідські баби. Вони йому доповіли, що батюшка того дня на „абедні“ читав з Лучкового евангелія. Бо Лучка ще за часів священика Белішевського справив до церкви гарне коване евангеліє, з котрого читали лишень на великі врочистости.

— Що читав?... — запитав Лучка.

— „Те саме, що й тамтот“, відповіли баби; „нічого іншого, як там стоїть, не вичитає...“

— „Один Бог, один Христос“, міркувала Процишиха.

— „Але церква не одна!“ завважив старий Лучка.

Так міркували і виправдували свою байдужливість прості баби. І недовірливо стулювали рамена коли їм Лучка став пояснити, що не в тім діло, що читають, але хто читає і як навчає. З самого читання евангелія без його належитого розуміння нема ніякого хісна. Цілий хосен в науці евангелії. А інакше навчає католицька, інакше православна церква. З читання евангелії на Службі Божій — без науки, — мало хто бувби мудрий. Евангеліє, то така велика премудрість, що треба бути добре вченим, щоби його як слід розуміти. Тому се не все одно — хто читає і як навчає. Адже й безбожники читають евангеліє, проте як пекольно ненавидять Христа...

(Дальше буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Олександр Ляшенко

Український маляр Орієнту і подорожник.

При жерелі.

У Львові в репрезентаційній салі Європейського Готелю (Марійська Площа ч. 4) відбувається тепер цікава вистава олійних образів і многобарвних дереворитів нашого земляка, проф. Олександра Ляшенка, маляра Орієнту, подорожника і ловця.

Співробітник „Нової Зорі“ мав розмову з симпатичним артистом-малярем, котрий поінформував його про своє життя і працю.

Олександр Ляшенко уродився 4. VI 1883 р. в Аннівці над Донцем, Вовчанецького повіту на Харківщині. Батько його Василь, маршалок дворянства Вовчанецького повіту, походив зі старого українського козацького старшинського роду, свідомий Українець; мати Полька. Малювати почав маючи 12 літ в корпусі кадетів в Полтаві. Літом 1895 р. виїхав з батьком на Кавказ і до Туркестану. Там захопився екзотичним Сходом і відтворював його в численних образах. Не тільки перші його образи але майже всі мають орієнтальну тематику. В 1897—1898 рр. був з батьком в Єгипті.

В Петербурзі як ученик школи артилерії студіював рівночасно в Академії Мистецтв у професорів: Рєпіна, Дубовського, Маковського і Волкова. Подорож довкруги світа відбув в рр. 1903—1904. Був довше в Індії, Австралії, Новій Зеландії, Новій Каледонії, на островах Фіджі, Самоа, Таїті, в Занзібарі, Момбасі, Тананаріві, на Канарійських Островах і т. д. В рр. 1904—1905 разом з орієнталістом проф. Ньюфельдом (Newfeldt) студіював в Єгипті в Каїрі та Люксорі, обїхав Палестину, Сирію й Мезопотамію. В 1906 р. виїхав на 7-місячну ловецьку виправу в глибину Африки, від Хартуму через Судан, Білим Нілем до французької підривної Африки, Конґа, Уганди і т. д.

Перший раз виставили його образи на виставі Т-ва Приятелів Мистецтва в Петербурзі в 1907 р. Потім виставляли його образи в Москві, Харкові, Володзі та ін. В рр. 1909—1912 Ляшенко подорожував по Єгипті, Абіссинії, Альжирі, Тунісі й Марокку.

Війна застала його в ранзі полковника III-ої бригади артилерії царської „лейб-гвардії“ в Варшаві. На початку війни був коротко в Галичині, де брав участь в боях під Галичем. Весь час війни був на німецькому фронті. В часі війни зовсім не малював.

За Гетьмана Павла Скоропадського Ляшенко був віцеконсулом в Генеральній Консуляції Української Держави в Москві. При кінці 1918 р. виїхав до Варшави. Відтак переїхав до Влоцлавка на Куявах (Бульвари ч. 22) у варшавським воевідстві. Там жие досі та веде малярську школу.

В роках 1920, 1922, 1923, 1925, 1927, 1929, 1930 подорожував знов по північній Африці. Ляшенко був самотнім європейським малярем в Люксорі, коли Howard Carter 28. XI 1920 р. відкривав гробовець

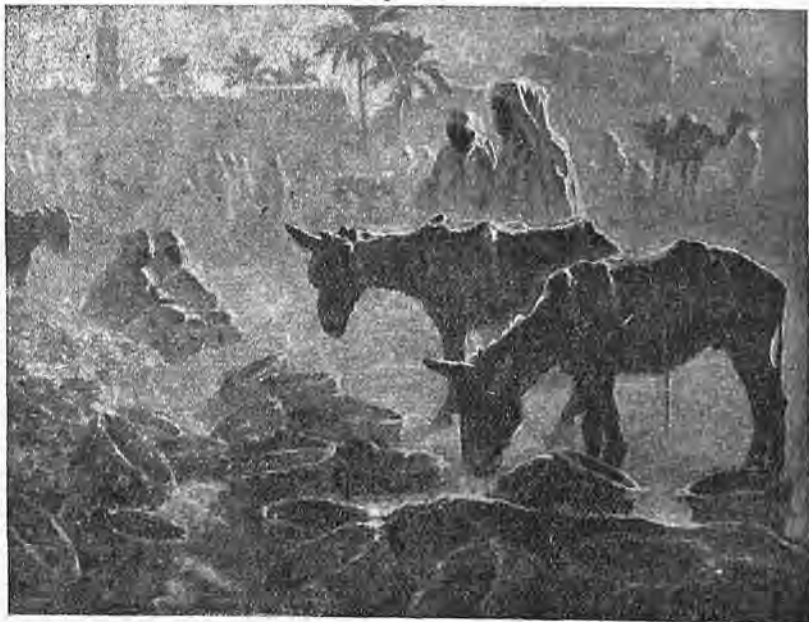
Тут-енх-Амона. З того відкриття проф. Ляшенко намалював 36 студій.

Підчас своїх довголітніх подорожей займався також археологічними студіями, збирав матеріали до своїх малярських студій і ловецькі трофеї. З часів його численних подорожей походять краєвиди з долини Нілю, з Сагари, сцени з життя Єгипту, Альжиру, Тунісу, Марокка, Палестини та Середньої Африки. Після війни уладив ряд самостійних вистав в Польщі у Варшаві, Познані, Торуні, Лодзі (по кілька разів), закордоном в Парижі (підчас колоніальної вистави), Марсильї, Брукселі, Берліні, Каїрі, Люксорі, Альжирі та ін.

У Львові виставляв перший раз. Львів подобався дуже проф. Ляшенкові, бо своїм положенням нагадує дещо Київ. Львів виявив велике зацікавлення його творами. Тому в 1935 р. проф. Ляшенко уладить у Львові свою велику виставу.

Образи на теперішній виставі походять з років 1925—1934. Попередні його праці се власність галерій або приватних людей. З образів виставлених тепер у Львові найбільше цінить: „Сerpень в Люксорі“ (ч. 7), „День жінок“ (ч. 38), „Ноктурн“ (ч. 31) і „Східну Теку“ многобарвних дереворитів.

В розмові про сучасних українських малярів проф. Ляшенко висловився з великим признанням про мистецтво О. Новаківського, що вносить великі цінності не тільки до українського але і всесвітнього мистецтва.

Ярмарок на Сході.

Оглядаючи імпресіоністичні образи нашого орієнталіста*) переживаємо з ним цілу гаму настроїв. Бачимо велику картину „По росі“: на тлі руїн староегипетської святині два феллаги орять верблюдами. Величавий образ! Бачимо образи

*) Досі з наших відомих малярів цікавилися орієнталізмом: Іван Труш, Микола Самокиш, Василь Кричевський, Олекса Грищенко й дехто з молодших.

з пустині, жерела, стави, море, вулиці орієнтальних міст, ярмарки, орієнтальні типи і т. д. Бачимо замітний образ „Вечір в Тебах“ (ч. 4) і дуже інтересну картину „При Дамасценській Брамі в Єрусалимі“ (ч. 8). І знов очі спочивають залюбки на тяжкій змістот студії „Єгипетська Праця“ (ч. 10). Се черпання води на ріллю. Може найбільшу здібність виказав мистець в картині „Береги Синаю по бурі“ (ч. 16). Тільки вода й камінь. Але як представлені! Далі студія „Фата Морґана“ (ч. 29) — злудна поява пустині. А далі під ч. 32 студія „Мелянхолья“: Високий мінарет, на нім мусульманський мулла підніс руку до гори і кричить своє „Аллаг іл Аллаг, ва Магомет расул Аллаг!“ Сей звук наповняв колись жахом всі християнські народи Європи. І дійсно глибока мелянхолья віє від тої картини, котру автор слушно назвав мелянхольєю, хоч може з інших причин. Словом багато змісту в тій виставі знаходять очі й думки глядачів. Деякі образи витримані в здисциплінованій м'якій гамі. З них найкращі: „День жінок“ і „Ноктурн“. Більшість образів освітлена ярким полудневим сонцем, виконана в ярих, хапаючих за очі красках. Особливо гарно виходить в нього вода, темносиньо-зеленава, від сонця дещо фіолетна, на тлі червоново-жовтих пісків і скель пустині. Верблюди виходять у нього як живі: немов чути їх шерсть. Його портретні студії екзотичних типів відзначаються силою виразу.

На окреме признання заслугоє „Східна Тека“ многобарвних дереворитів. На перший погляд вони виглядають як акварелі. Проф. Ляшенко виробив собі японську техніку і нею послуговується на велике здивування глядачів, що просто не годні уявити собі дереворитів в кільканадцяти красках. Вони вимагають великого накладу напруженої праці. З дереворитів замітніші: „Старий пастух“ (ч. 49), „Сагара“ (ч. 45) і „Ворота в Сіді Бель Аббес“ (ч. 48). Ціна їх не висока, від 15—25 зл., тому відвідувачі вистави мають добру нагоду доповнити свої збірки образів.

Техніка многобарвних дереворитів дуже складна. Кожний дереворит вимагає около 15 дорогих дощочок з букшпану, або грушкового дерева. На такій дощочці витинається рисунок спеціальними долотцями. Потім накладається фарбу, кладеться папір й відтискається особливою кісткою. Треба мати дуже певну руку; щоби не посунути на міліметр паперу, бо інакше відбитку відкидається. Так відбивається кождо краску, кождий відтінь. Се праця дуже мозольна.

Екзотичні образи Ляшенка мають те до себе, що вони передають глядачам ті враження, які мав сам мистець підчас їх творення. Коли ввійдемо до репрезентаційної салі Європейського Готелю, добре освітленої згори крізь великі скляні вікна, здається нам, що ми не оглядаємо краєвидів північної Африки, але що ми самі в Африці та оглядаємо її безпосередно. Таку ілюзію дійсності дають нам соняшні

образи проф. Ляшенка. Чим довше їх оглядати, тим більше не хочеться з ними розставатися.

Всіх олійних образів виставлено 44, дереворитів 9. Вистава potrиває до 6 травня с. р., включно. (Вступ 50 сот. для молоді 20 сот.) Вистава відкрита від год. 10 до 6 веч. що дня. Її відвідало вже багато осіб всіх трьох національностей Львова. Проф. Ляшенко радо дає пояснення до своїх праць, оповідає як повстали поодинокі образи, спомини зі своїх численних подорожей, ловецькі пригоди і т.д. Справді варт оглянути сю екзотичну виставу та притім порозмовляти з нашим визначним малярем-орієнталістом, поетом казкового Сходу, що 28 травня с. р. виїжджає до Марокка й Альжиру, куди його тягне полудневе сонце і нова праця. — І. С. і А. Б.

Вакаційні оселі

Заходом Комісії Вакаційних Осель і Мандрівок при Т-ві Охорони Дітей і Опіки над Молодю у Львові відбулася 23.IV. с.р. в домі Лікарського Т-ва у Львові конференція для представників української преси. Заступлені були всі наші часописи. Прийвних було около 30 осіб.

Проф. Е. Ю. Пеленський відкрив конференцію в заступстві проф. Северина Левицького витаючи прийвних. Перший реферат виголосив лікар д-р Ю. Кордюк: Мимо поступу гігієни сучасна людина живе

**МИЛА ДО ПРАННЯ
ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ
ГОСПОДАРСЬКЕ ПРИПАДДА**

дальше в негігієнічних обставинах. Особливо по більших містах, що ростуть непомірно внаслідок економічних і політичних відносин, гігієнічні відносини погіршуються. Мішухи загалом слабші від тих, що живуть серед природи, менше відпорні на недуги і коротше живуть. Вони мешкають і працюють в негігієнічних обставинах. На тім терпить здоров'я людей не тільки фізичне, але й духове. Мішухи гірше розвинені фізично й морально, більше вразливі й запальні. Люди серед природи розвиваються спокійніше. Для фізичного здоров'я побут серед природи хоч деякий час дуже корисний. Негігієнічні мешкання і шкільні будинки по містах і селах відбиваються некорисно на молоді, що в них жие і вчиться. Наші школи не грішать вибагливістю. Нпр. філія нашої Академічної Гімназії у Львові має деякі класи подібні до н.р. В них перебувають наші діти в віці від 10 до 18 літ 5—6 годин денно по 9 місяців в році! Побут в тих норах відбивається дуже погано на здоров'ю дітей. Навіть в найкраще вивінуваних школах скупчення більшого числа дітей в класі має погані наслідки.

Перші вакаційні оселі повстали в Європі в 1880-их роках. Люди прийшли до переконання, що молодь мусить скріпити своє здоров'я на феріях. Коли молодь буде здоровіша, тоді і для всего народу буде краще. У нас гігієнічні відносини по школах, бурсах, станціях і домах далеко гірші як в інших багатших народів. На підставі таких міркувань Т-во Опіки над Молодю організує випочинкові оселі. Півоселі організують Кружки Р. Ш.

Випочинкова оселя, організована Т-вом Опіки над Молодю, має на меті не тільки відпочинок але й виховання. На гігієну оселі складаються: воздух, сонце, вода і рух. Здоровий гірський воздух, се цілюща купіль для легенів від заразків сухіт. На сю недугу хоріе більше ніж половина наших дітей!... На оселі діти від ранку до вечера перебувають під проміннями сонця. Соняшні купелі скріплюють їх організм. Купелі в гірських ріках очищують тіло й гартують його. Рух в оселі доцільний, не надмірний, пристосований до здоров'я поодиноких учасників оселі. Не кожний рух, гра, прогулька відповідає дітям. В оселі є лікар весь час сезону, він має перегляд всіх учасників і ділить їх на групи. Часто молодь без опіки уладжує „дикі“ прогульки. Хлопці гонять з верха на верх зі шкодою для

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

СЕГОДНЯ 29 КВІТНЯ припадає 16-та річниця вступлення на престол України в Києві Гетьмана Павла Скоропадського, котрого повалила українська соціалістична інтелігенція, зорганізована в різних партіях. Провідники тої соціалістичної інтелігенції змовилися з більшовиками і проти таємну змову не сказали нічого Галичанам, котрі тоді були на В. Україні. В хитрий спосіб позискали й Галичан до бунту. Так зруйновано завязок великоукраїнської держави таки українськими руками. В надгороду за те союзники української соціалістичної інтелігенції, московські більшовики, винищують її тепер до самого кореня... Все те — історичні факти.

НА ЧОРНОМУ МОРІ піднято 29 квітня 1918 жовто-синій прапор України. Се був перший знак Державної України на чорноморській флотії від дуже давних часів.

НАРОДНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ М. ЛЬВОВА заповіла на 28 б. м. ширшу довірочну нараду в справі виборів до міської ради у Львові, котрі як відомо відбудуться 27 травня бр. Львів має 300.000 населення, з того коло 70.000 Українців. До міської ради має бути вибраних всіх 72 радних. Пропорціонально повинно бути 16 українських радних. Кілько їх буде се залежить в великій мірі від самих українських виборців і від виборчої геометрії.

НОВА УГОДА, яку мав заключити з Польщею французький міністр Барту, має такі точки: Польща піде разом з Францією в справах розброєння і в спра-

ВАШЕ ОЧКО

Львів, Галицька ч. 1. ріг Ришку

ві притягнення СССР до Союзу Народів. Зате Франція подбає, що Польща одержить постійне місце в Союзі Народів, через що Польща немов осягне рангу великої держави. Крім того Франція постається, що спір між Польщею й Чехословаччиною буде поладжений остаточно.

БАРТУ, ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР загр. справ, говорив з марш. Пілсудским поверх півтора години. Про зміст тої розмови невідомо нічого певного.

В РОЗМОВІ З МІН. БАРТУ марш. Пілсудский мав заявити, як пише справоздавець „Пті Парізієну“, що польсько-німецький договір немає ніякої тайної клявузі. „Евр“ додає, що з оточення марш. Пілсудского мали заявити, що Польща не має наміру шукати дальшого зближення з СССР, бо марш. Пілсудский не вірить в силу ні в тривалість Совітів.

ВСЯ ПРЕСА підчеркнула те, що польський міністр загр. справ Бек не виїхав на зел. двірець, щоб повітати франц. міністра загр. справ Барту, бо коли свого часу Бек приїхав до Парижа, то його не привитав на двірці тодішній франц. міністр загр. справ Поль Бонкур.

ХОЛОДНУ ОЦІНКУ візити Барту в Варшаві дав часопис „Ля Віктуар“. Він пише, що се булаб велика небезпека впоїти у Французів, що польсько-французький союз се для Франції гарантія мира. Одинока гарантія мира для неї се щира і льоальна згода з Німеччиною.

В ПРОУРЯДОВІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ „Легіон Млодих“ наступив розкол. Істнує там група католицька і протикатолицька (виразно марксіська). Головною причиною розколу було ствердження існування в середині „Л. М.“ тайної організації „Альфа“, котра займалася надаванням посад

здоров'я. Вертають з таких прогульок не скріплені але ослаблені!... В оселі мусить бути відповідний харч. Скільки харчів мусить бути відповідна до рухів. В наших оселях ніколи не було занедужань на шлунок як в інших оселях... Наша молодь, що жие в таких поганих умовах, варт того, щоб на феріях дихнула свіжим воздухом. Нехай наші гори, ліси й ріки скріплять нашу молодь на користь нашого народу! (Д. б.).

ЕТТІНГЕРА „RHINOSAN“

М. С. В. ч. реєстр. 924. усуває певно і скоро
КАТАР НОСА
і надмірне виділювання шлюзу, викликаючи
попелу в відділанню. — Жадати в аптиках.
ВИРІВ І ГОЛОВНА ПРОДАЖ
АПТИКА М. ЕТТІНГЕРА
Львів, площа ГОЛУХОВСЬКИХ 14.

ВАЖНІ НАРАДИ в справі Закарпаття відбулися в Празі. В тій справі був на послуханні у през. Масарика губернатор Закарпаття Розсипаль і конферував з радою міністрів. Який вислід нарад, чеська преса не пише.

НІМЕЧЧИНА відкинула пропозиції совітів в справі договору, який дававби запоруку ненарушимости балтійських держав, подаючи за причину, що ті держави незагрожені. Німецьке правительство повідомило про се Литву, Латвію та Естонію.

ТРОЦЬКИЙ, як повідомляє преса, вертає назад до Туреччини.

АНГЛІЙСЬКИЙ УРЯД переслав японському правительству ноту в справі взаємин Японії з Китаєм. В ноті пригадує засади договору 9 держав, якими Англія руководиться в тій справі.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР у Вашингтоні перестеріг держави, щоби вони не заключували ніяких умов з Китаєм без відома Японії, бо інакше Японія такий крок уважатиме ворожим.

**ТОАЛЕТОВІ МИЛА
КВІТОВА ВОДА НА ВАГУ
КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ**

НОВИНКИ

Курс для інструкторів (ок) КАУМ. В днях від 19—26. травня с.р. відбудуться у Львові курс для інструкторів (ок), що мали би зайнятися наладнанням і веденням організаційної праці в Кружках КАУМ у поодиноких деканатах. Рівень інтелігенції кандидатів повинен стояти на висоті середньої освіти. Подання в справі прийняття на курс слід слати через дотичні деканальні уряди до Секретаріату КАУМ, Львів, Сикстуська 39 а. до 5. травня с.р. Кошти удержання денно приблизно 2 зол. — Архієпархіяльна Рада КАУММ.

Заборова релігійного часопису в школах. Львівська Кураторія заборонила приймати до шкільних бібліотек і колектувати на терені шкіл часопис „Наш Приятель“, орган Марійського Т-ва, редагований ОО. Василями. „Наш Приятель“ се часопис чисто релігійний, призначений для молоді греко-католицького обряду. Він виходить в українській мові. (КАП). Подаємо сю невідрадную вістку за КАП-ом. Ми знали про неї вже тому 3 тижні, але не подавали її до публичного відома, бо справа ще не була остаточно вирішена.

Головна Управа Рідної Школи просить, щоби присилаючи готівку на позичку Рідній Школі конечно зазначували се вгорі на середній частині чеку ПКО словом „позичка“. Таксамо на відтинку поштового переказу. Інакше книговодчик не знає як записати прислані гроші.

Нову музичну комедію Меріям-Лужницького і В. Балтаровича п. з. „Подружжя в двох мешканнях“ виставить львівська експериментальна сцена „Богема“ в перших днях травня в салі „Театру Ріжнородностей“ (Нар. Дім) у Львові.

В Станиславові відбувся окружний зїзд українських лікарів при участі около 50 наших лікарів. До нового виділу філії Українського Лікарського Т-ва вибрані: д-р К. Вовідка—голова, д-р Дозорський (Калуш), заст. голови, д-р Ясеницька секретар, д-р Гробельна і д-р Хмільевський, члени виділу. На зїзді виголосили ряд рефератів.

Україна — Польонія. Змагання між тими дружинами копаного мяча за мистецтво Окружної Ліги відбудуться у Львові 29 квітня на грищі Чорних о год. 4 попол.

Проф. Д. Дорошенко напечатав в квітневій тому лондонського „The Slavonic Review“ статтю „The Uniat Church in Galicia“ (1914 — 1916). Він подав на основі автентичних матеріалів огляд російської політики супроти гр. кат. Церкви й опис переслідувань унії російською владою.

Т-во українських дозорців домів у Львові „Воля“ уладило свячене для дітей своїх членів. Посвячення довершив о. Горчинський, котрий опісля промовив до дітей і поділився з ними свяченим. Потому була діточа забава при звуках власної мандолінової оркестри.

До церкви в Стопчатіві (Коломийщина) вломилися злодії. Однак нічого не забрали, бо сполошив їх нічний сторож.

На смерть засуджено ремісника Степана Корпана за те, що як член ОУН вбив команданта постерунку Врубля. Оборона зголосила касацію.

Б. комуніст з Волині Павло Сомчинський оповістив заяву, що зірвав свої взаємини з Комуністичною Партією Західної України і переходить в наш національний табор.

Перед першим травня переведено у Львові ревізії й ув'язнення серед львівських комуністів. Ув'язнено 30 комуністів (ток) переважно Жидів. На терені Львова появилася було багато комуністичної бібули.

Від перуна запалилися будинки господаря Мих. Шевця в с. Станьків, пов. Калущ. Підчас наглої пожежі згоріла в хаті його жінка Настя.

В жіночій семінарії у Вильні від грудня аж до сьогодні нема викладів релігії (КАП).

Організацію анархістів зліквідовано в Лодзі. Члени сеї організації рекрутувалися з б. комуністів.

„Україна проти Росії“. Таке оповіщували плякати й часописи в Берліні в сам день уродин Гітлера. Олександр Гаркавенко, український атлет світової слави, після годинної боротьби поборов російського змагуна з СССР Владіміра Цейсіха. Німецька публіка, що наповнила великий цирк, зробила Гаркавенкові велику овацію.

Шведський європейський концерт. Се характеристична річ, що європейські концерти, які надають в певній черзі європейські радіостанції, щораз то більше мають в своїх програмах народні мотиви в їх примітивній, оригінальній постаті, або подані в артистичній формі. Такий характер буде мати концерт, який надає 4. V. с. р. о год. 20:30 Стокгольм. В першій половині концерту знаходиться суїта піснi і народних танців. „З хати і з села“ в опрацьованні Шенінга на сольові голоси, хори, старовинні інструменти й оркестру. Заслугою ще на увагу Мала Симфонія Курта Аттеберга, знаного в Європі з шумановського конкурсу, що відбувся кілька літ тому у Відні, де Аттеберг здобув першу надгороду. Ся симфонія не відбігає від характеру цілості концерту, бо заснована на шведських народних мотивах.

Архидиєпископ з Кентербері (Англія) оповістив в Таймсі отвертий лист, котрим взиває християнську суспільність Великої Британії помагати Жидам прогнаним з Німеччини.

Конференція радієвої унії в Лондоні. З огляду на ще незакінчену справу впорядкування відносин в етері, має бути скликана до Лондону на 12. VI. б. р. конференція Міжнародної Радіофонічної Унії.

До Москви прибуло 300 австрійських соціалістів, що втекли з Австрії. Колись пожаляють того, що не зголосилися до австрійського криміналу...

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци, по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 злотих, матраци по 7 зл. 58—7—25

Маркові кокетує чудовище в Шотландії. Чудовище в шотландській затоці не дає спокою навіть і такій поважній науковій та промисловій організації, якою є „Компанія Марконі“. Марконі організував правдиву наукову експедицію до озера, в яким ніби знаходиться чудовище. „Ся експедиція заосмотрена в гидрофони, які спушені до води, мають усталити... довжину радієвої хвилі, на якій осцилює чудовище.

Загадочна смерть другого радянського дипломата в Константинополі. До Лондону доносять, що в Константинополі помер „наглою смертю“ член совітської торговельної делегації, Бусілов. Його відкликано до Москви, але заки ще виїхав з Константинополя, постигла його „нагла смерть“. Тіло Бусілова перевезено до Одеси. Се другий випадок „наглої смерті“ совітського дипломата в Туреччині. В лютім сього року відібрав собі життя секретар совітської амбасаді, Мішін, в кілька годин перед виїздом до Одеси. І його були покликати назад до Москви. — (Укрбюро Лондон).

Японський торпедовець „Томотсуро“ підчас останніх маневрів наїхав на японську міну і вилетів у воздух. З залогі його виратувалося лише 13 моряків.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішій виконанні із власної виробні. **Коци, матраци** по гуртових цінах. Висадка на провінцію до 24 годин. **ВАНК**, Марійська пл. 6.

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKINA
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA ARKOWALSKI WARSZAWA

КІНА

АДРІА: Чотири втікачі.
АТЛАНТИК: Червоний віз.
КАСІНО: Королева Христіна (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: Приватне життя Генріха VIII.
МАРУСЕНЬКА: Демон золота (Підводне судно 170) і ревія.
МІРАЖ: Син джунглі.
МУЗА: Дон Кіхот (Ф. Шаляпін).
ПАЛЯС: Переслідувані люди.
СТИЛЕВЕ: Парада резервістів і ревія.
УТІХА: Пильний свого чоловіка і ревія.

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛ
І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

Лікар-Дентист

М. Юнгфер Бергерова
(давніше Порадця Дентистична)
Львів, вул. Галицька ч. 20/1.
94 ЦІНИ НИЗЬКІ. 4—8

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впащенні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР

бувчий довголітній лікар асистент дерматолог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з вулиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68

Сепараткові ждальні

Марнотравний є той, що купує взуття заграничного походження, маючи до диспозиції **КАТОЛИЦЬКУ СОЛІДНУ ФІРМУ**

„АР-КА“

Львів, вулиця ХОРУЩИНИ 11-а, ТЕЛЕФОН 21-10.

котра поручає, виконує та направляє. Студентам опуст. Урядовцям кредит.

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На весняний і літний сезон.

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

порукає

фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПАСТА

ОДИНОКА
СВОЄРІДНА
НАЙЛІПША

до взуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасты

Адреса: Львів, Кордецького 1.

12—x

Телефон 60-04

ПОРОШОК
з „КОГУТИКОМ“
MIGRENO-NERVOSIN
УСУВАЄ
НАЙБІЛЬШЕ ВПЕРТИЙ
БІЛЬ ГОЛОВИ.

**МІГРЕНУ, НЕВРАЛЬГІЮ,
БІЛЬ ЗУБІВ,
ГРИПУ, ПРОСТУДУ,
БОЛІ: АРТРЕТИЧНІ,
СУСТАВІВ, КОСТИЙ І ІНН.**

**КОМУ ПРИКРО ПРИЙМАТИ ПОРОШОК
ХАЙ ЖАДАЄ КОГУТИКІВ
У ВИДІ ТАБЛЕТОК.**

**ЖАДАЙТЕ ОРИГІНАЛЬНИХ
ПОРОШКІВ з „КОГУТИКОМ“**

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станісна ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Контра П.П. Крайів 405.867

Рішуча політика Японії в Азії

Що сказав японський міністр закордонних справ?

З Токіо через Лондон доносять: В часі розмови англійського посла Ліндлея з японським міністром закордонних справ Гіротою останній потвердив, що заява,

котру 18 квітня оповістив представник його міністерства, зложена з відомих п'ятих пунктів, вповні відповідає політиці японського правительства.

Що оповістив японський посол в Берліні?

Японський посол в Берліні. Нагаї оповістив в „Райніш-Вестфаліше Цайтунг“ інтерв'ю, в котрім каже, що в 1935 р. Японія жадає рівності з Англією й Америкою в морських зброєннях. При тім

додав, що політика Японії має на цілі тільки піддержання порядку в Манджурії, а проти Світів вона не звернеться, коли Світи не робитимуть кроків, що заострюють ситуацію.

Гітлеризм готов до великої гри

Терен сеї гри — близький Схід і середуща Європа.

Віцеканцлер фон Папен сказав в клубі німецьких промисловців: Технічно-економічний розвиток Німеччини вимагає побільшення економічного простору зменшеного війною. Економічного розвитку Німеччини політика досі не узгоджила. Тому Німеччина мусить з напруженою увагою слідити події на близькому Сході та в середущій Європі. Для будучности

німецького народу рішуче значіння має належне узгодження його потреб при перебудові відносин. Ся перебудова стала необхідна в Європі. Національний соціалізм створив уже підстави до сеї великої європейської гри. Німеччина приймає повну відповідальність за загрожену долю Європи. (ПАТ). Ся заява свідчить, що гітлерівці не зрікаються своїх східних плянів.

Невдача відвідин Барту?

„Журналь де Женев“ доносить: Підчас побуту мін. Барту в Варшаві не досягнуто порозуміння в важніших політичних питаннях. Бо Польща в питанні „аншлюсу“ йде власною дорогою, котра не є неприхильна для розвитку німецького пангерманізму. Позатим Польща дальше держиться холодно супроти Чехословаччини. Також в ділянці розброєння не знайдено спільної польсько-французької лінії. В розмовах з представниками преси Барту при-

знав, що Польща має право вести власну політику. З того виходить, пише дальше сей часопис, що польсько-французький союз має радше теоретичне значіння. Володарі Польщі в засаді вдержують союз з огляду на його користи, але рівночасно ведуть політику, котра віддаляє Польщу від Франції й Малої Антанти. Також англійська преса подібно оцінює взаємини між Францією й Польщею. Який був насправду вислід сих відвідин, покаже будучність.

Таємні розмови маршала Пілсудського

з амбасадорами СССР й Америки.

Польська преса доносить: Підчас приїзду в Бельведері у п. маршалкової Пілсудської загальну увагу звертала розмова, яку вів марш. Пілсудський з американським амбасадором й опісля з совітським амбасадором Давтіяном. Друга розмова тривала виїмково довго. Амбасадор Давтіян виїхав потім до Москви. Ціль виїзду: Зложити звіт зі своїх перших вражень у Варшаві, звіт про перебіг візиту мін. Барту в Польщі та про розмову з мін. Бекком. У звязку з недалеком підписанням

договору, котрий продовжує польсько-німецький договір про ненапад на дальших 10 літ і з натиском совітів підписати протокол, що гарантував би незалежність балтійських держав, подорож Давтіяна до Москви набирає спеціального значіння. Його виїзд лучать також з відбутою з марш. Пілсудським розмовою. Крім того кружляють поголоски, що по розмові в Бельведері амер. амбасадор телеграфічно звернувся до Білого Дому за інструкціями. — Подробиці сих розмов і поїздок невідомі.

Посвячення домівки

Католицького Т-ва Українських Дівчат ім. св. Йосифа у Львові.

Дня 29 квітня с. р. веч. відбулося торжественне посвячення нової домівки Католицького Т-ва Українських Дівчат ім. св. Йосифа у Львові при вул. Руській ч. 10. Посвячення довершив Преосв. Кир Іван Бучко в сослуженні о. Ігумена Й. Лучинського ЧСВВ, провідника т-ва й о. крил. Д. Лопатинського. Співав хор дівчат. Відтак Преосв. Іван виголосив відповідну проповідь. Потім відбулося спільне свячене. Ряд тоастів зачав о. Ігумен Й. Лучинський ЧСВВ. Дальше промовляли:

п. О. Бачинська від Марійського Т-ва Пань, о. Протоігумен Ст. Решетило ЧСВВ, п. Е. Тишинська від т-ва „Будучність“ пані д-р Сімович від Гол. Виділу „Прогресу“. В перервах співав хор дівчат. Запрошені гості провели час серед приемного настрою. Т-во Дівчат ім. св. Йосифа розвивається дуже гарно на католицьких основах. Воно може бути взором для інших наших товариств. Докладніший опис сего радісного торжества подамо в слідуєчих числах „Нової Зорі“.

Перший Індієнин катол. священиком

Підчас великодних торжеств в церкві св. Петра в Римі серед багатьох представників різних народів особливу увагу звернув на себе священик Індієнин о. Филип Гордон. Він мав на голові характеристичну прикрасу з орлиних пер, на ший пестрі шнур перел, почесні відзнаки свого племені. Филип Гордон походить з племені Chippewa, що живе 300

км. від Шікаґа і має около 30.000 душ. Подібно як інші племена Індіян воно повільно та поступенно вигибає. Филип Гордон зачав студіювати в колегії св. Павла в Міннесоті, відтак студіював в Римі та в Інсбруці. Тепер є парохом в невеликій парохії Wincencin. Він має перед собою важну місію навести своїх червоноскіних братів.

КОЛИ МАЄТЕ НАЙБІЛЬШУ ПЕВНІСТЬ, ЩО
ВІШІ ГРОШІ НЕ ПРОПІДУТЬ
АЩЕ ЗБІЛЬШАТИМУТЬСЯ З КОЖНИМ
ДНЕМ? ТОДІ, КОЛИ ЇХ ЗЛОЖИТЕ НА
ВКЛАДКОВУ КНИЖКУ В КООПЕРАТИВ-
НІМ БАНКУ

„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

П'ять пунктів

Держави Цвитучої Вишні.

Найважливіша подія в Азії.

Ми вже в 28 ч. „Нової Зорі“ подали коротку вістку з Шангаю про японський протекторат над Китаєм. А тепер наспіли про той факт докладніші вісті і з Далекого Сходу і зі столиць західних великодержав. Ті вісті в дечім простують, в дечім вияснюють, в дечім доповняють першу вістку. Та всі вони згідно признають, що сталася подія така важна, що подібною не було в Азії вже давно. А що Європа се правду сказавши півостров Азії, отже подія дуже важна для Азії стає згодом важна і для Європи. Тому треба спинитися над тою подією. А наперед треба сказати, що се за подія.

Се офіційна заява японського міністерства закордонних справ у звязку зі справою чи проблемою протекторату над Китаєм. Та заява закордонного представництва Держави Цвитучої Вишні складається з п'ятих пунктів. Зміст їх такий: По вступі про географічне положення Японії японське правительство проголошує 1) що уважає себе сторожем мира і цивілізації на Далекому Сході, 2) що не допустить ніякого вмішування в китайські справи, „котре противоричилоб інтересам того мира“, 3) що з тої причини противиться вже узгодненій міжнародній фінансовій допомозі для китайського правительства, 4) що спротивиться навіть приватним спробам збільшування китайських збройних сил і 5) особливо підчеркує недопустимість закордонної допомоги в цілі збільшування китайської воздушної фльоти.

Тих п'ять пунктів одної заяви японського правительства виглядає на перший погляд як удар п'ятих пальців одного полічника, виміреного в обличчя Європи й Америки, що дотепер диктували на Далекому Сході. Отже з тим більшою цікавістю переглядаємо вісти про те, як на таку заяву zareагували зацікавлені держави білої раси. Вістей з СССР по тій заяві ще тут нема, може ще не дійшли, а може ще Сталін не надумався, що наказати писати „свобідній“ пресі совітів. Вісти з Америки вже наспіли: там з того приводу панує явне і велике невдоволення заявою японського правительства. Та найцікавіші вісти з Англії. Там преса заняла до тої заяви японського правительства дуже обережне становище, що свідчить очевидно про три річи: 1) що англійська преса то преса політично найбільше виробленого народу, 2) що та преса відразу зорієнтувалася в великім значінні заяви японського правительства, 3) що та преса зрозуміла, що Японія без відповідної підготовки на воді, на суші і в воздусі не оповістилаб такої заяви. Деякі англійські щоденники навіть зовсім отверто — признають слушність Японії... Нпр. „Дейли Мейл“ приніс передовицю такого змісту: Японія заявила світові, що

вона з географічних причин має особливіше становище в Китаю і що тому на ній більше ніж на якій небудь іншій державі тяжить обов'язок охороняти мир на Далекому Сході. Не може бути сумніву, що Японія має там географічну перевагу. В свій час сказав віцеадмірал Баллард, що для успішної боротьби з японською флотою нападаючий мусівби мати флоту три рази сильнішу ніж японська. Такої флоту тепер ніде нема і ледви чи коли-небудь буде. Всі признають особливіше положення Великої Британії в Австралії й Полінезії. Ніхто не оспорує такого самого становища Злучених Держав Північної Америки на американським континенті. Трудно уявити собі, щоб можна було оспорювати переважачі інтереси Японії в Китаю. Ні одно розумне правительство не задумає виганяти Японію з Манджурії, хочби не знати що говорили наші воєнні пачіфісти.

Подібне становище заняв парижський „Журналь“. Він пише, що тихоокеанська проблема се тепер суперництво держав довкруги китайської анархії. Нема причини дивуватися, що японське правительство точно формулує свою політику в часі, коли воно хоче полагодити свої спірні справи з Америкою, а представник Америки дає виминаючу відповідь. Говорять, що нова японська заява творить немов азійську доктрину Монрое. Однак наперед треба порозумітися щодо значіння тої доктрини. В свій час проголошено доктрину Монрое („Америка для Американців“) в цілі охорони Америки перед європейськими претензіями, а потому та доктрина стала евангелієм американських імперіялістів. Отже японська формула блища тій першій версії доктрини Монрое, бо Японія в той спосіб виступає проти підприємств деяких держав, котрі під покришкою підтримки для Китаю підбурюють Китай проти Японії. Японія не виступає проти ніякого правного підприємства інших держав, але під усілями, що ті держави будуть рахуватися зі спеціальними інтересами Японії та з її географічними, політичними й економічними усілями.

Таким чином і серед європейської преси є голоси, котрі стверджують, що Японія по перше оправдана морально в тім що робить, по друге що нема на світі такої флоту, котра булаби в силі побідити японську флоту. До того з Японії приходять вісті, що вона рішилася ще збільшити свою морську флоту і то на 40% та дуже скріпити воздушну флоту. Перешкодити тому скріпленню Японії ледви чи зможуть тепер держави білої раси, бо між Англією й Америкою відбувається завзята валютна війна, котрій кінця не видно, а в самій середині Європи існує близько стоміліоновий німецький нарід, сильно упокорений останною війною і наслідками її, котрий тільки жде нагоди на відплату й потайки збрійється як лише може. Річ ясна, що вже сама ситуація того народу не дозволяє ні Франції ні Італії вмотуватися в далекі азійські справи. Отже хто має перешкодити Японії в здійснюванні її далекосяглих плянів? Так мститься неполаджування на час і справедливо різних спірних справ між сусідами.

Отже виходить, що наспіла пора, коли над Азією зачне простягатися протекторат Держави Сходячого Сонця. До того треба знати, що Японія займає всего 0-9% простору Азії а її населення се 5-7% населення всієї Азії. Населення Японії страшенно густе, бо тільки 15-8% японської землі надається під управу. До війни Японія під сю пору приспособлена під кожним оглядом, навіть природою, бо тепер в Японії на кожних 1.000 мужчин припадає 989 жінок, значить, має показний надмір мужчин. І такої ситуації як тепер в Європі часто нема: та ситуація для великих плянів Японії знаменита. А ті пляни Японії мабуть зачнуть своє здійснювання від удару в Большевію, на що з великою тугою ждуть міліони Європейців. І може прийти до того, що коли білі не здобулися на охорону людського достоїнства, то здобудуться жовті — зі всіми наслідками того.

ЖІНКА І СУСПІЛЬНІСТЬ

Дискусія по рефераті дра Осипа Назарука, виголошенім на засіданні Генерального Інституту Католицької Акції у Львові дня 13 квітня 1934 р.

Референт кінчив відповідати: Вп. п. Яновичівній відповідаю так: Церква визначається повагою, вона не спішиться і не має причини до нервовості і поспіху. Отже й духовенство не могло суперничати з радикальними агітаторами в області крику. Та фактом є, що Церква поправила становище жінки і проти рівноправності жінки в суспільнім життю не виступала. — Пані Фіголевій даю відповідь Впр. о. Протоігумен. Пані Павликовській я дуже вдячний за влучну оборону мого реферату, таксамо як пані Шарковій. — А паням Вошинській і Тишинській відповів за мене о. Протоігумен так, що се вистарчає. — Також о. д-рови Конрадови даю о. Протоігумен відповідь, з котрою я вповні солідаризуюся, але додам до неї ще дві уваги: До глибокої і правдивої замітки о. д-ра Конрада, що рід людський складається з двох полів, зауважую, що я се також знав і то досить давно перед сим рефератом (Веселість). Та Генеральний Інститут Католицької Акції дав мені тему „Жінка і суспільність“, отже я не міг говорити про чоловіка і суспільність, тільки говорив про жінку і суспільність. Інакше кажучи, признаюся, що мій реферат був односторонній. А щодо замітки о. д-ра, що сам Христос був проти рівноправності жінок в Церкві, то я про се не хочу дискутувати, бо моя тема дотичить рівноправності жінок в суспільності а не в Церкві. — З висновками Впр. о. Протоігумена, як я вже зазначував, вповні годжуся. — Щодо дискусії, яка тут виринула між п. ред. Глібовицьким і панєю Тишинською, котра у відповідь паню Глібовицькому заявила, що жінка і без мужчини може бути цілою людиною, а не якимсь кавалком, — то хоч ся дискусія мене не дотичить, дозволю собі зауважити, що вона полягає на непорозумінні. А саме я гадаю, що й пан Глібовицький не думав, аби жінка як особа не могла становити для себе цілоти без мужчини, тільки мабуть думав, що жінка без мужчини не може становити родинної цілоти, зрештою таксамо як мужчина без жінки. Отже се звичайне непорозуміння. — Вкінці промовляв ще пан ред. Гладилевич, котрий годився зі мною, тому не маю що відповідати. Підчеркну ще, що з авторитативним голосом Церкви в сій справі як і в кожній іншій, повинен числитися кожний католик, а всякі інші голоси можна уважати дискусійними й можна з ними не годитися. На тім кінчу і дякую всім за ласкаву участь в дискусії.

Вкінці промовив председатель сходив, президент Генерального Інституту Католицької Акції, д-р Маркіян Дзєрович: Генеральний Інститут Католицької Акції се ідеологічна централь католіцької організації. Отже не може бути ніякого прояву життя в українському народі, над яким тут не думалиб і не дискутувалиб. В українській пресі ведеться тепер загально відома дискусія між двома напрямками наших жінок. Генеральний Інститут Католицької Акції запросив на сей реферат і на дискусію також жінок другого напрямку, однак вони не прийшли. Пусті лавки говорять, чи жінки того другого напрямку мають рацію чи ні. Думаю, що якби вони почувалися до слухності в своїх поглядах, то прийшлиб їх боронити. Дякую всім, що були ласкаві взяти участь в сій дискусійній вечері й замикаю засідання.

Пані Павликовська: Прошу оголосити в справі відповіді!

Д-р Дзєрович: Засідання замкнене і пора спізнена.

Пані Павликовська: То я скажу кілька слів по засіданні. Передовсім подаю до відома, що виступлю тут льоально в обороні передсідниці Союзу Українок, бо то до неї головню відносилася остання заява п. Предсідателя про тих жінок другого напрямку, що не прийшли боронити своїх поглядів. А виступлю в її обороні хоч деякі пані добре знають, що я маю нераз конфлікти з нею в деяких справах Союзу Українок. Отже председа-

телька Союзу Українок і жінки „другого табору“ не прийшли на сей дискусійний вечір тому, бо на ній крім д-ра Назарука мав реферувати також п. Кузьмович, а з п. Кузьмовичем вони не хотіли зустрінутися, бо він в такий спосіб дискутує в „Меті“, що їх се обурює і що вони не хочуть з ним дискутувати. (Ред. Кузьмович робить оклик: Чи Пані дають мені дозвіл оповістити се, що тепер говорите?) Можете собі оповіщувати що хочете! А п. председателя Дзєровича запитую отсим і прошу вияснити, чому рівночасно кається, що організація „Союз Українок“ зложена на 98% з католичок і твориться при УКС-і конкуренційну католіцьку організацію для розбивання тої католіцької організації? (Д-р Дзєрович: То не конкуренційна!) А якаж? (Ред. Кузьмович: Вона існувала вже від літ!) А чому аж тепер її оживлено? Чому ми про неї не чули передтим? А знаєте, до чого се доведе? До того, що жінки радикального і т. зв. поступового напрямку оснують всюди свої жіночі організації! І так наступить загальне розбиття жіночого руху, котрий репрезентує велика організація „Союзу Українок“, організація котра гуртувала жінок всіх напрямків і про котру ви саміж кажете і пишете, що вона зложена на 98% з католичок! То чому ви в ній не постараетесь вибрати такої управи, з якої й ви булиб задоволені і котра моглаб вести ту велику організацію! Вияснить, прошу дуже, чому з 98% католичок не можна сего зробити? І чому треба аж творити конкуренційну організацію тай давати привід до творення нових окремих жіночих організацій, які певно не будуть католіцькі! Тоді наступить розбиття жіночого руху. — Дискусантка говорила в скорім темпі зі щораз більшою вервою та запалом. Промова п. Павликовської тревала поверх пів години. По ній не промовляв вже ніхто.

3 відчитової салі

Останній відчит з циклю Академічних Вечорів в біжучім сезоні виголосив мин. неділі д-р Маркіян Дзєрович на актуальну тему „Сучасне завдання української інтелігенції“. У відчиті, котрий мав теоретичний характер, прелегент обговорив хибні наших мас і нашої інтелігенції, вказав на спустошення, яке спричинив у нас ліберальний світогляд та підчеркнув, що наша майбутність залежить від самопізнання і перетворення нашої національної психіки в дусі твердого католіцького світогляду. Відчит буде напечатаний, тому не подаємо його докладнішого змісту. Зате подаємо зміст цікавої дискусії, що опісля вивязалася. В осені б. р. буде продовження серії тих відчитів.

Гітлеризм се німецький орден

Шеф національно-соціалістичного уряду для загран. політики і теоретик гітлеризму Розенберг виголосив в Замку Ордену Хрестоносців в Мальборгу знаменну промову. Зміст: Орден Хрестоносців був творцем ідеї поширення і забезпечення німецької „площі життя“. Німеччина не може зречися колонізаційних просторів на Сході. Трета Німеччина має завдання заціпити будучим поколінням пам'ять великих пруських королів й Ордену Хрестоносців. Нова Німеччина дістане форму держави німецького ордену, спертій на вірці Німецького Хрестоносного Ордену. З 70-міліонового німецького народу буде вибрана еліта, котра керуватиме державою. Вождь такого національно-соціалістичного ордену стоятиме на чолі держави, названої Розенбергом монархією з республіканськими підставами. Від Гітлера залежить, яка буде форма, в якій спосіб буде назначений наслідник начального вождя, номінацією, чи вибором, чи тестаментом Гітлера, — тепер ще не знати. В кожнім разі усталена раз форма буде обов'язувати на будуче. (ПАТ).

Жидівська справа

Початок великої політичної офензиви Жидів за власну державу в Палестині.

Зміст: Відсоток Жидів в Палестині зменшується. — Різні групи Сіоністичної Організації. — Становище „Бунду“. — Акція сіоністів-ревізійністів. — Пресова конференція у Львові з викладом д-ра Й. Гофмана, найближчого співробітника Жаботинського. — Мандат Англії в Палестині. — Кілько капіталу внесли Жиди до Палестини за 14 літ? — Еміграційне питання в Святій Землі. — Земельна справа. — Оборона Жидів перед Арабами. — В Палестині перехреснюються три світові шляхи. — Англія веде протижидівську політику. — Петиційна акція ревізійністів має симпатії серед загалу Жидів.

Відсоток жидівського населення в Палестині на захід від Йордану, котрий у 1926 р. дійшов до 19,4, упав в р. 1930 до 17,1. А в слідуєчих роках паде ще низше. Сей факт сильно бентежить сіоністів, а радше й особливо один їх відлом, що змагає до створення в Палестині в як найшвидшому часі жидівської більшості, вважаючи її найпевнішою основою будівництва жидівської держави. Тим відломом сіоністів є т. зв. Унія сіоністів-ревізійністів, себто правця Загальної Сіоністичної Організації під проводом Н. Соколова. На чолі ревізійністичної групи стоїть популярний Володимир Жаботинський. Підчеркненням першенства „вождя“ та зреченням деяких демократичних засад ся організація сіоністів ріжнється від інших сіоністичних груп та нагадує фашизм. Центр Сіоністичної Організації творить Організація загальних сіоністів, котра знову ділиться на дві групи: групу А (Вайцмана) і групу Б. Вкінці лівицю творять сіоністичні робітничі організації. З них політична партія Поалей Ціон має соціалістичну програму і належить до II-го Інтернаціоналу.

Всі ті відломи сіоністичної організації ставляться прихильно до власної державності в Палестині, бож головна мета сіонізму — відбудова жидівської держави в Палестині. Вони ріжняться між собою в тім питанню хіба лише політичною тактикою. Інакше ставиться до тої справи жидівська соціалістична партія Бунд, та кож член II-го Інтернаціоналу. Бунд стоїть на становищі класової боротьби і вважає, що прим. жидівський пролетаріят в Польщі не має чого емігрувати до Палестини й відбирати там працю арабським робітникам, але має до спілки з пролетаріятном польським та українським боротися з жидівською, польською та українською буржуазією за здійснення тут соціалістичної програми. Очевидно Бунд є поза скобками сіоністичного руху та поборює його „буржуазну та імперіалістичну ідеологію“. Унія сіоністів-ревізійністів, котрої світова екзекутива є в Парижі, має тепер 150 тисяч зорганізованих членів і має, здається, великі симпатії в жидівських масах всего світа. Від 1 січня с. р. та організація під проводом Жаботинського почала широко закроєну політичну акцію, яка збірними та індивідуальними петиціями до англійського короля, до англійського парламенту, як також до урядів передовсім тих держав, де Жиди живуть в більшій масі (Польща, Литва, Латвія та Румунія) і тих держав, з котрих Жиди мусять емігрувати (Австрія, Чехосл. Закарпаття, Греція) — хоче вплинути на Англію, щоби змінила дотеперішній адміністративний режим у Палестині та отворила там двері вільній жидівській імміграції.

Ціль і завдання петиційної акції зясував сими днями представникам преси у Львові д-р. Й. Гофман, найближший співробітник Жаботинського та член Ревізійністичної екзекутиви в Парижі. На пресовій конференції, дня 23. IV. в готелі „Брістоль“, на котру місцева Централь Унії сіоністів-ревізійністів запросила також українську пресу, було 22 представників жидівських, польських та українських Редакцій. З української преси були лише представники „Нової Зорі“ та „Діла“.

Д-р. Й. Гофман по званню лікар з Риги, середніх літ мужчина з енергійним обличчям, але спокійний і зрівноважений, старий сіоністичний діяч. В одногодиннім

річевім викладі німецькою мовою, з виразним прибалтійським акцентом, дав прийнятним доволі ясну картину положення Жидів у Палестині під англійським мандатом та зясував суть і завдання петиційної акції своєї групи. Ось головні думки його реферату:

Від 40—50 літ почалося між Жидами, розпорошеними по світі, змагання вертати в Палестину й там відбудувати власну державу. Позитивне становище до тих змагань заняв нежидівський світ в офіційальній формі, а саме в декларації Артура Бальфура (консервативного міністра Англії та філософа, 1848—1930. — Прим. Редакції), з дня 2 листопада 1917 р. Ціла низка англійських документів стверджує, що англійський уряд, видаючи ту декларацію, мав на думці відбудову жидівської держави в Палестині саме по лінії сіоністичних державницьких змагань. В 1921 р. Англія дістає від Союзу Народів мандат над Палестиною задля відбудови там „національної батьківщини“ (national home), під чим треба розуміти жидівську державу. Мандат спирається на декларації Бальфура. Його мета допомогти Жидам створити в Палестині жидівську більшість для відбудови жидівської держави по обох берегах Йордану. В 1922 р. Союз Народів остаточно затвердив віддання Вел. Британії мандату над Палестиною. (Той акт підписало 51 держав).

Однак адміністративна система, яку завела мандатова влада в Палестині, стоїть в яркій суперечности зі змістом мандату та його дійсними спонукками. Жиди внесли до Палестини за останніх 14 років великий капітал, около 50 мільонів англ. фунтів, оснували за той час 120—130 колоній і викупили багато землі. (Перед війною мали Жиди в Палестині 450.000 дунамів землі, а в 1930 р. 1.200.000. Оден дунам = 1/10 гектара). До половини 1933 р. Жиди оснували в Палестині 3.281 менших і більших підприємств, у котрі вложили 4.598.083 англ. фунтів. Річну продукцію тих підприємств оцінюють на 3.825.520 фунтів. Словом, Жиди загосподарили край, піднесли хліборобство, садівництво, промисл і торгівлю. За 14 літ населення Палестини зросло на 85%. Річний приріст у 1933 р. був 3%. І все таки в Палестині є нестача робочих рук, хоч всі Жиди там тяжко працюють.

Найважливіші тамешні питання: 1) еміграційне, 2) земельне і 3) питання оборони перед Арабами.

1. Мандатова влада ставить різні перешкоди жидівській еміграції до Палестини. Жидівська Агенція (яка є офіційною представницею Жидів перед мандатовою владою) пропонує число емігрантів, а Високий Комісар признавав з того давнішими роками 40, відтак 30, а тепер признає вже лише 25 відсотків. На тих Жидів, котрі поселилися в Палестині лиш на основі т. зв. туристичних паспортів, робиться буквально нагінку та виселяється їх з Палестини. Границя через Йордан до Трансйорданії (що є самостійною арабською державою під протекторатом Англії) для Жидів зачинена. В Трансйорданії Жидам не вільно купувати землі. Але зате Араби з Трансйорданії можуть вільно без ніяких паспортів переходити до Палестини на захід від Йордану. В рр. 1921—1931 приходить до Палестини з Трансйорданії 110.000 Арабів, хоч Трансйорданія багатша на природні скарби ніж Палестина.

2. Щодо земельного питання, то англійська влада має в Палестині в своїх руках багато землі, бо в Туреччині був закон, що 3 роки неуправлювана земля припадала державі. По Туреччині ту землю переняла Англія. Від неї землю дістають Араби, а Жиди ні. В Палестині купується земля в вільній торгівлі, через те внаслідок спекуляції земля там дорожша ніж у Шикагу в Америці! Всеж таки Жиди викупили вже там коло 2 тисяч гектарів землі. До того в Палестині англійська комісія поверховно (з літаків!) оцінювала землю та багато землі неслухно признала „неужитками“.

3. Не краще стоїть справа з безпекою життя і майна Жидів у Палестині. Над Жидами висить там постійна загроза ма-

сових нападів Арабів. Жиди домагалися віднови жидівського легіону в цілях самооборони, але Англія відмовляла. Зате в Трансйорданії існує арабський легіон.

Сіоністи-ревізійністи стоять отже на становищі, що Англія не сповнила своїх зобов'язань супроти Палестини. Треба переконати Англію, що інтереси Жидів у Палестині сходяться з інтересами Англії, бо в Палестині перехреснюються три світові шляхи важні для Бритійської Імперії: залізничий з Капштадту в Південній Африці до Владивостоку, морський через Суецький канал до Індії та воздушний, теж до Індії. З тих причин апелюють Жиди не лише до сумління світа, але й до державного розуму Англіїців (також через уряди держав, у котрих живуть, прим. в Польщі), щоби Англія завела в Палестині т. зв. колонізаційний режим, себто управу, згідну з інтересами та завданнями жидівської імміграції та колонізації. Серед запитів, які журналісти ставили відтак прелегентові, звертав увагу довший запит (в жаргоні) представника бундівської „Фольксцайтунг“, котрий одинокий поставився відменно до протестаційної акції. Прелегент відповів всім, розвиваючи подрібніше деякі тези свого реферату. Загал Жидів з тою акцією симпатизує, однак багатьом не подобається те, що ревізійністи зломали дисципліну загальної сіоністичної організації та петиційну акцію ведуть понад голову свого офіційного представництва, котрим є Жидівська Агенція під кермою Соколова.

Італійські фільми

Заходом т-ва „Данте Алігері“ відбувся у Львові в новім університеті в салі Коперника показ трох італійських фільм. При битком набитій салі лектор італійської мови львівського університету проф. д-р Джіно Льюренці виголосив коротку промову в прегарній італійській мові. Він пояснив, що свято праці обходить Італія не 1 травня але 21 квітня, в день заложення Риму. Се не якась пуста маніфестація, але завершення великого діла, чергового етапу на шляху фашистського будівництва в Італії. Прелегент вимовляв кожне слово так докладно і помалу, що навіть ті, що не знали італ. мови могли зрозуміти зміст його промови. Наші бесідники або кандидати на бесідників могли би навчитися від нього, як говорити.

Відтак відбувся показ трох італ. фільм. Наперед побачили ми осушування понтійських болот. Колись були там величезні багна, порослі очеретами і хашаами. Тільки ловці заходили туди за водним птацтвом. Муссоліні, що навчив Італійців скріплено працювати, започаткував велику акцію осушування багон. Бачимо тисячі робітників, що копають канали, величезні машини, що забирають землю. Потім на здреновані поля заїздять тисячі тракторів й оруть землю досі не порушену плугом. Будова міста Літторії поступала скорим темпом. На недавніх багнах повстало за 150 днів гарне модерне місто з білими будівлями. Крім Літторії повстали там ще два міста: Понтіно і Сабавдія.

Друга фільма присвячена опіці над материнством і дітьми. Може ніде на світі правительсто не робить тільки в ділянці опіки над материнством і дітьми як в Італії. Бачимо гігієнічні заведення для поліжниць, для немовлят і дітей, поради для матерей, ясла, діточі садки, діточі санаторії і т. д. Мається вражіння, що в Італії найважливіше се — „bambino“ (дитина). Італ. молодь виховується в організаціях: „bambini“, „авангарда“ і „молоді фашисти“. Замолоду вчать італ. діти працювати й обходитися зі зброєю.

На третій фільмі бачимо Фльорентіно з її високо мистецькими будівлями. Вона має свій окремий стиль. Фльорентійські церкви, бодай зверху, зовсім інакші від інших католических церков. Фронтон украшений безлічу геометричних орнаментів з округлими вікнами з розетами. Імпозантно виглядає катедра з великою копулою. Фльорентійський стиль се схрещення романського, готичного, візантійського, ренесансового та інших стилів.

Підчас висвітлювання тих фільм проф. Льюренці пояснював все по італійськи.

Англіїці й гітлерівці

(Власна кореспонденція „Н. Зорі“).

Як відомо, відношення Англіїців до німецького націоналсоціалізму дуже критичне, коли не зовсім негативне. Сей критицизм впливає не з хвилевого настрою англійської публічної opinio до т. зв. національної революції в Німеччині, ні не подиктований політичним розважанням. Причини того критицизму далеко глибші, бо сягають самих основ ментальності англійського народу.

Англіїці се один з найбільше консервативних народів в Європі і як такий неприхильно коли не ворожо наставлений до всяких доктрин і змагань, що спираються на пересудах, суперечних їх поняттю права і справедливості.

Поняття висшого типу людини, туга людства взагалі і т. п., може творити вдячний предмет філософічних спекуляцій. Але обмежене і своєвільно приложене тільки до певного числа одиниць чи хочби й цілого народу та поставлене як їх практичний постулат, стає в яркім контрасті до віками одобрених цінностей передання як до Божої премудрості і справедливості взагалі.

Основне наставлення Англіїців до німецького націоналсоціалізму характеризує може найкраще факт, що вони прирівнюють негідність Гітлеризму як політичної доктрини незвичайно живо і тепло виступають за повною рівноправністю для Німеччини.

З того духа справедливості й толеранції зродилася і низше передана стаття лондонського „Morningpost“ як відповідь на шість тамже напечатаних статей Герінга, одного з провідників німецького націоналсоціалізму. Щоби з одної сторони дати можливість англійській суспільності зачерпнути з самого жерела свої відомості про німецьких націоналсоціалістів і того, чого вони хочуть, а з другої сторони відібрати їм можливість спихати вину за їх мнимо кепське зрозуміння на т. зв. ложні вісти Жидів, марксистів й інших німецьких емігрантів, — лондонський щоденник згодився відступити свої сторінки визначному гітлерівському діячеві Герінгові на з'ясування його поглядів і бажань. Після напечатання шістьох статей Герінга „Morningpost“ оповістив статтю від себе, яку ми отсе в цілому подаємо Читачам „Нової Зорі“.

„Націоналсоціалісти — пише англій-

ський орган — жалуються постійно на те, що мовляв погляди заграниці фальшують брехливою пропагандою Жиди, соціалісти, емігранти й інші запеклі вороги третьої імперії.

Колиж ми тепер дали слово такому визначному представникові націоналсоціалізму, то хотіли передовсім самі очиститися від закиду партійності, і дати змогу нашій читаючій публіці зачерпнути свої відомості що так скажемо з першої руки.

Образ, який нам тут намалював генерал Герінг, дуже повчаючий, тільки ми боїмося, що він викличе почування діяметральної протини тим, які він мав на думці викликати. Бо ніде правди діти, більше шкідливої пропаганди для націоналізму не можна було очікувати і від його найбільшого ворога. Що нам тут представлено, се від початку до кінця, від А до Я, фанатизм, огидний англійському почуванню й інстинктові. Без розбору, розділ за розділом, опльовується тільки противників і до нудоти хвалиться свої власні прикмети. А все те разом без якоїсь хочби найнужденнішої конструктивної думки або наміру!

Дикі катаракти самозеркального зухвальства і погроз не могли викликати нашої пошани для націоналсоціалізму навіть тоді, колиб вони спиралися на правді. Ми змушені признати тільки одно: що націоналсоціалісти таксамо енергійні в карикатурованні історії як і в її робленні. Хто хотівби пр. поважно брати виводи Герінга, що мовляв Німці програли війну через „зраду марксистів“ на задах армії?

Адже доказана річ, що моральний упадок в краю не був явищем, яке програну попередило, тільки наслідком безнадійного мілітарного положення. Думка, що німецька армія могла була навіть серед найсприятливіших обставин ще хочби кілька тижнів держатися, се чистий самообман.

Не зрада марксистів, але німецька дипломатія була причиною німецької програної. Се вона створила світ повний ворогів Німеччині а теперішня німецька дипломатія, видно, з того часу не навчилася багато. Але возьмім другий приклад: Герінг обвинувачує т. зв. марксистів в тім, що вони стягнули на Німеччину нужду інфляції, коли кождий знає, що головні сподвижники інфляції були барони тяжкої індустрії, які рівночасно стягнули для себе її найбільші зиски. Крім того вона творила немаловажну оборонну зброю проти Французів в Рурській басейні.

Ми навели ті історичні перекирвлення (і моглиб їх ще більше навести) не то-

му, щоб уважали своїм завданням критикувати або обороняти напрямні останньої республіки, тільки тому, що Герінг зовсім поважно тими злочинами береться оправдати самий націоналсоціалізм. Ми зі своєї сторони полишилиби краще промахи політики минулому, а зате дуже радо послухалиб того, якими то способами Герінг хоче направляти зло. Та на жаль, коли його питати, на чім саме полягає його конструктивний плян, тоді він показує нам „прості але відважні“ штурмові баталіони та скривається за загальну фразу, мовляв „ми визнаємо і до своєї програми беремо тільки такі засади, які служать оздоровленню і зміцненню німецької держави а відкидаємо та нищимо всякі інші, які тому ділу шкодять“. В заграничній політиці (про се знає він також лиш дуже мало позитивного сказати) представляє він себе чистим ангелом мира, але годі сказати, щоб він таким був, коли він говорить. Весь тон його статей мусить тільки збільшити те недовіря, яке створила політика націоналсоціалістів.

Ми переконані, що ті виводи одного з найвисших членів гієрархії націоналсоціалістів на тему їх доктрини наповнять перестрахом всі круги англійської публічної opinio, навіть ті, які досі з деякою симпатією стрічали з признанням воюючий німецький режим“.

Так пише англійський щоденник. Зміст його виводів вчить, що пропаганду в чужім краю треба вміти робити, бо хто не вміє того робити, той замість собі помагати, шкодить сам собі. — Ст.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Сподіємося незабаром подати читачам „Н. З.“ кілька статей нашого берлінського кореспондента про нове законодавство гітлерівського правительства.

Правдивий, святій і благородній любові свого народу різко противиться націоналізм, видумка послідних часів, що ставить нарід як найвисшого суверена, детронізує абсолютний авторитет Бога, нехтує незломні засади об'явленої надприродної віри, а ставить свої, людські видумані звихнені кличі, які уважає догмами і нищить не тільки любов Бога, але й ближних, бо впроваджує горячку шовінізм, ненависть і у відносинах до всіх, котрі не підчиняються сему націоналізмові. (Преосв. Григорій Хомишин, Єпископ станіславівський, у творі „Українська Проблема.“).

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

7)

„Андрей“ на засланні

Та для бабів ті міркування старого Лучки не дуже були зрозумілі. Одна з них замітила:

— „Батюшка мали нині також дуже красну науку“...

Лучка зацікавився, яка була та наука.

— „Говорили міцним голосом і з великим розмахом“.

— „Але що говорили?...“ допитував Лучка.

— „Коли бачите — пояснювала Вережечка, — батюшка говорили ніби так як ми, а не так...“

— „Закидали багато по московськи...“ в'яснила Олена, Івана Сокирського невістка.

— „Тому я бач — кінчала Вережечка, — мало що їх розуміла. Але чула на цвинтарі поміж люде, що „красно“ говорили...“

— „І видно по них, що хвацькі і меткі; не такі мляві, як наші Барилевич“.

Ось як „баби“ міркували про „нову віру“ і „нового батюшку“.

Інші люде по селу, хоч своє міркували, мовчали і трималися осторонь. Було лячно обзиватися.

Різдво минулося з великим шумом.

Телевичів син Іван з Вережковим Михайлом, Михайло Сокирський Іванів син, Совуляк і такий цілий гурток за-

московщеної молоді, з кількома рахманниками московськими салдатами та веселі дівчата — товклися по селу і буцім колядували. На ділі байдикували і розпестували цілі три дні. Хоч на письмі було заборонене, то піячили „краще“ як коли.

Між старшим поколінням — ще з науки покійного священика Белішевського, — були, правда, й такі жінки й чоловіки, що тоді не ходили до церкви, а молилися дома.

Мовляв, це не наша, а „інша“ віра. І дивно їм було, через що батюшка так опоганював на науках нашу віру і накидувався на католиків гірше ніж на христів. За той увесь час був старий Лучка всего один раз в церкві — на перший день Різдва і — мав досить їх „набоженства“. Так Лучку пригнобила і знеохотила ця якась дерзка, відразлива поведінка батюшки, як давного мандатора, але не Божого слуги. До того всюди московщина: московська вимова, московські напиви, московські звичаї, пісні, все таке чуже, незрозуміле, нерідне, відсахаюче...

А вжеж найбільше збентежила Лучку проповідь батюшки, така була ненависна і нехристиянська...

Замість говорити про „Славу во вишних Богу а на землі мир...“ батюшка кидав громи на католицьку „еретичну“ церкву, котра не перебирає і не жахається ніяких способів, щоби людеї до себе заманити, тому повигадувала різні відпусту, чистилища, целібати. Ще гірше на-

падав на унію, котру — мовляв — видумали і завели Поляки, щоби знищити руській нарід і зробили з церкви політику та „повигадували Українців“, яких — казав — на світі не було і не буде. Відтак хвалив до небес „святую Росію“, опікунку Славян і обєднательку всіх руських земель, її благочестивого государя - імператора і все „благочестивое“ воїнство і — благав Бога за найшвидший розвал проклятої Австрії, за кінець побідної війни, за виметнення „мазепинського гніздища“ і — зєдинення руського народу.

Старий Лучка, коли вислухав тої „православної“ різдвяної науки, коли наслухався споганих московщиною пісень, виспівуваних Михайлом на московський лад, набрався глумливих насміхів задирикувати молокососів, коли на „Свят“ прикляк, — лишень насупив сиві брови, схрестив жалісно руки і мовчки подався домів; вирішив, на такі богослуження більше не ходити. Хоч як старому маркітно було жити без церкви, то ще маркітніше молитися в заблудній церкві. Коли на душі ставало не до бидержи важко і досадно, старий Лучка відмовляв нишком Отче наш перед збожником з образами у своїй старій хаті:

„...да будет Воля Твоя...“

І ще скірливіше хрестився, коли зачув голос „Андрея“...

Вірив, що доки „він“ в селі, є ще надія на Боже змидування...

(Дальше буде).

ВАКАЦІЙНІ ОСЕЛІ

На конференції для представників преси, котру уладила Комісія Вакаційних Осель і Мандрівок при Т-ві Охорони Дітей і Молоді у Львові, справу таборування зreferувала проф. Кекилія Паліївна:

Таборування як виховну систему започаткував організатор скавтіngu (пласту) ген. Бейден Повел. Перший англійський табір оснували в серпні 1907 р.: 20 учасників, шатра, поділ на гуртки як одиницю відповідальну за працю, порядок, успіхи, цілковита відповідальність провідників, відкликування до честі хлопців і віра

і приходить до переконання, „що нема на світі такого нужденного положення, в якому не булоб чогось доброго чи злого, за що муситься бути вдячним“. Сей герой сили волі, духа й тіла показує нам, „що зі скарбів сего світа кожному приділено тільки, кілько хто своєю власною силою може здобути“. Робінзон передумає і вираховує все, заки пічне працю, бо „часто мав гіркий досвід, що кожда безпільнова праця марнує багато сил і часу“.

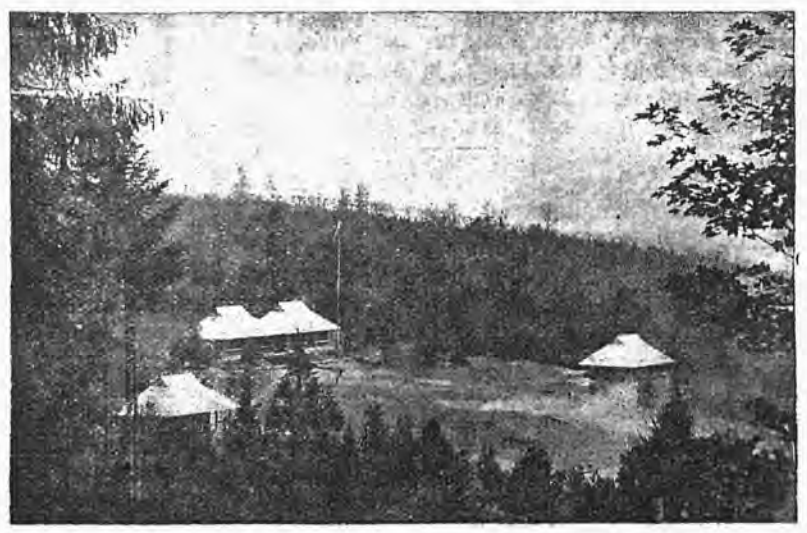
Терпеливість, сила волі, витривалість — се кличі, що перейшли йому в кров і

кожний горожанин се шрубка, частина великої машини-держави, яка ніколи не сміє стати.

В таборі зєдинені всі середники виховання: наука, ручна справність і фізичне виховання. Таборові заняття не становлять ціли, вони тільки виховний середник і тому вони розвиваються на тлі таборового життя зовсім природно. Вся праця має там інший зміст; рубання дров в таборі се не те, що рубання дров денного робітника. В таборі все поглиблене, прикрашене, ушляхотнене духом табору так, як і праця Робінзона не була працею наймита: се була школа людської чинної волі. Вся виховна атмосфера табору причиняється до витворення тих прикмет, котрі

ОСТОДІР

СОКІЛ

в те, що вони поручену працю виконують найкраще по своїм силам.

Від ряду літ ті питомі прикмети разом з самою думкою і практичним переведенням таборування переводять в життя майже незмінні, тільки удосконалювані та примінювані до місцевих обставин. В чім причина великої популярності таборництва? — Мода, манія, щось накинене згори — чи те, що воно впливає з потреби людської природи і має своє глибше узasadнення?

Наперед, що таке табір? Се збір будинків або наметів, в котрих проживають люди доброї волі, зібрані в ім'я одної ідеї, для праці більше або менше інтензивної але скоординованої з певною програмою й думкою, може без деяких вигід і технічних уладжень 20 ст., але в котрих ведеться життя повне свободи й чару примітивізму. Те життя відмінне від пустого великоміського, від літницького, від касарняного. Воно свободне, буйне і рівночасно систематичне і здисципліноване,

кість. „Коли я побачив, що є щось до виконання, то вже більше не звертав уваги на ніщо, ніщо мене вже не обходило, кілько сили, часу й муки потрібно до того, — важне що є щось до виконання, т. зн. мусить бути виконане. Самітний острів робить він видовищем людської сили, волі й культури. І коли уладив собі житло, відчув що він людина“.

В житті кожний є Робінзоном, душа кожного се самітний острів. На тім полі є тільки одна могутність — віра, одна сила — власна сила, одна зброя — воля.

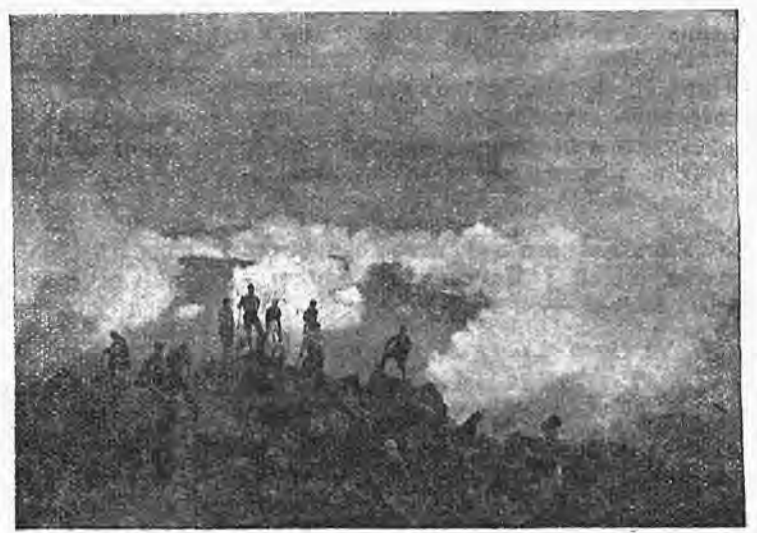
Табір се школа витворювання суспільних сил: „Табір се не буде легке завдання“ — каже один пластовий провідник до хлопців, — охочих їхати в табір — „бо табір се правдива боротьба. Маємо там створити малу державу. Знаєте при тому радості людей чину. Там пізнаєте, що праця се розривка і в ній знайдете щось особливе. Праця се об'явлення нашої волі назовні. В надгороду за те одержується правдиву радість“.

роблять можливим протиставитися твердим, тяжким обставинам життя і ломати їх.

В таборі виробляється проста і глибока релігійність, що лучить людей нерозірваними нитками з Богом простою вірою і любов'ю, цілою душею і серцем. В таборі молодь переживає історичні події. Національно-історичний зміст оживляє працю і творчість таборовиків. В кождім занятті пробивається думка про Батьківщину. Там виробляється стремління до свободи розумної істоти. З тим получена самовистарчальність, стремління людини хочби навіть в дрібничках бути незалежною від щоденного життя. Через те таборове життя стає менше скомпліковане, більше скупчене, відповідає більшій глибині думки, сили, волі й досконалості і вслід за тим йде скріплення переконань і ідейності. Такої життєвої виховуючої простоти нема ніде на іншому „місці: бо де може бути більша синтеза думки й волі як не серед такого природного життя? Школа характеру і фізичного розвою

СТАРВА

НА ВЕРХАХ

веселе, погідне, повне заняття і праці, може й малої, але щирої, бо з цілої душі.

Коли поставимо питання: Що нам дають табори і найдемо відповідь на те питання, тоді зрозуміємо, чому маємо приписувати велику вагу таборництву як важному чинникови нашого національного виховання. Табори се з одного боку робінзонівське життя, з другого — висока школа витворення суспільних сил. Робінзон се взір чоловіка, що воює й поконує перешкоди. Кожде осягнення спонукує його до нового стремління. Він не нарікає на невдачу, не нарікає на те, що мусить працювати. У вірі і праці знаходить ратунок

Йде підготовка до табору. Ніхто не думає про себе самого; витворюється спільнота заінтересування, твориться маленька держава, вишколюється горожан. Свій питомий устрій, авторитет влади без страху і конечности, свої звичаї, свої міністерства внутрішнього ладу, відношення до сусідів, почти і т. д. В тій державі кожний горожанин — повновартна одиниця, кожний потрібний. Всі се знають і йде праця повна запалу. Мораль таборного життя каже: тільки при чесній праці табор-державка може вдержатися. В таборі ніколи не можна заступити діла словами. Учасник його навчиться розуміти, що

— весь доробок таборового життя, дає кождому таборовикови виразну свідомість розвою помножування скарбів душі й фізичної тугости, дає почуття щастя, свідомости здобутого осягненого добра, правдивої та здорової життєвої радості.

Які користи національного значіння має для нас табір? Виховання мусить бути получене з національними стремліннями. Воно складається з ряду „дрібниць“, які можуть мати благородний або убийчий вплив на все життя. Таборове життя, школа мандрівки, гарту тіла й вічної молодости, шляхом відповідних занять без зайвих дискусій, усуває наші загально на-

ціональні хиби, витиснені неволею: сонливість, лінивість, сентиментальність, журбу і стогін. Само таборування се проти-вага людині слабій, жадній вигід, ліній, інертній і самолюбній.

Регулярні табору такі: Один за всіх, всі за одного! Що сказав провідник — сказав! Всі думають, один говорить — всі виконують!

Таборування має причинитися до втворення типу людини-горожанина в повнім того слова значінні карністю, послухом, працею, послідовністю, змаганням, рядом побід над собою, оточенням і природою. Таборування скріплює фізичну справність і витривалість горожанина і жовніра. Се один з найважливіших виховних чинників, що має втворити молоде покоління, котре буде жити у взаємній довірі, зрозумінні, виrozumіlosti, пошані для інших і що найважливіше, в єдності, бо героїв втворює також певність, що вони не самі, що за ними стоїть гурт подібних до них!

Д-р Ст. Коржинський: Ми видали проспект вакаційних осель. В трох наших оселях, в Остодорі, Соколі і Старяві можна помістити за весь сезон 700—800 учасників. Сезон триває 3—4 тижні. На один раз припадає по 80—100 учасників на кождо з осель. Для порівняння з польською акцією вакаційних осель і літніх таборів подам, що Поляки мали 750 осель зі 150.000 дітей і поверх 1000 „гарцерських“ таборів. Хіба нікого не треба переконувати, яке значіння має побут дітей на оселях. Се знаменитий середник виховання молоді в напрямі усуспільнення, се кузня характерів, школа дисципліни, підпорядкування особистих справ загальним і т. д. На жаль наші оселі гуртують тільки сотки молоді. Треба кинути клич: „Вся молодь до осель“, бо життя вимагає того. Та наперед треба підготувати ґрунт. Тут може багато зробити наша преса. Нехай преса зоре ґрунт, Т-во Опіки над Молодю засіє його, нація збережнє. — Проф. Е. Ю. Пеленський: В „Курері Львовскім“ була стаття про велику роль польських вакаційних таборів. Вони мають занести польську культуру до „рускіх“ хат. Наші табори мають велику роль і культ.-освітний вплив на околицю. — В дискусії перший забрав голос ред. „Світа Дитини“ п. М. Таранько: Наша преса замало агітує в тім напрямі, не представляє великого значіння вакаційних осель. Наші родичі отягаються з висилкою дітей до осель з різних причин, передовсім матеріальних. Треба апелювати до родичів. На таку пропаганду треба часу. — Д-р В. Кархут: „Вогні“ видають окреме число, присвячене таборуванню. — Ред. „Нашого Приятеля“ п. Саварин: Треба продовжити речинець зголошення до осель. — Ред. Е. Жарський „Н. Час“: Преса виконає своє завдання. — Проф. Е. Ю. Пеленський замкнув конференцію дякуючи представникам преси за участь і прохаючи повести у своїх органах відповідну кампанію за вакаційними оселями.

Оселі Українського Краєвого Товариства Охорони Дітей і Опіки над Молодю у Львові — в літі 1934 р.

I. На Соколі біля Підлютого:

22. VI — 17. VII. для хлопців від 14 року життя. Оплата 40 зл. Зголош. і інформ.: „Еко“, Львів, Сикстуська 29.
17. VII. — 11. VIII. для дівчат від 14 р. життя. Оплата 40 зл. Зголош. і інформ.: Л. Мрицівна, Зем. Банк Гіп., Львів, Словацького 22.
15. VIII. — 25. VIII. для впорядчиків осель. Оплата 20 зл. Зголош. і інформ.: „Еко“, Львів, Сикстуська 29.

II. На Остодорі біля Підлютого:

20. VI. — 17. VII. для хлопців до 14 року життя. Оплата 45 зл. Зголош. і інформ.: „Еко“, Львів, Сикстуська 29.
17. VII. — 14. VIII. для дівчат до 14 року життя. Оплата 45 зл. Зголош. і інформ.: М. Коржинська, Укр. Книгарня, Львів, Рутівського 22.
15. VIII. — 25. VIII. для впорядчиків осель. Оплата 20 зл. Зголош.: Л. Мрицівна, Зем. Банк Гіп. Львів, Словацького 14.

III. В Старяві біля Хирова:

20. VI. — 16. VII. для дітей до 14 р. життя. Оплата 40 зл. Зголош.: Дир. А. Бачинський, Перемишль, Татарська 4.
17. VII. — 14. VIII. для дівчат до 18 року життя. Оплата 40 зл. Зголошення: Дир. А. Бачинський, Перемишль, Татарська 4.

Ідемо здобувати мільон

Вже тільки кілька днів ділять нас від дня 5-го травня, в котрім розпочнеться найважливіший — останній акт 29-ої Державної Лотерії: тягнення четвертої класи. На протязі двох тижнів буде рішатися доля кандидатів на великі виграни, як: 250 тисяч золотих, 150 тисяч золотих, 100 тисяч золотих, чотири по 50 тисяч, десять по 20 тисяч, двадцятьпять по 15 тисяч, п'ятьдесят по 10 тисяч золотих і цілі сотки й тисячі менших виграних.

Найбільше емоціонуючий буде, очевидно, останній день тягнення, 24-го травня б. р. Бож у тім дні за лос, на який припаде перша найнижча wygrana, а саме 200 золотих, його щасливий власник одержить цілий мільон золотих, оскільки-ж це буде номер, що на нього в одній з попередніх клас упала вже будь яка wygrana (хочби тільки потішення) то крім мільона йому припадуть також усі 400 додаткових виграних по 2.500 золотих кожна, що дасть у сумі другий мільон.

Щоби без ніякої проволоки та якихбудь труднощів отримати wygranu суму, треба виконати лиш одну, але необхідну умову: викупити лос у речинці.

Кожне запізнення або занедбання остаточного речинця відновлення лоса може статися джерелом численних непорозумінь, прикростей і розчаровань. Не слід забувати, що після речинця лос уже залишається в виключнім розпорядженні колектора, що може з ним поступити після власної вподоби.

Тому гаслом кожного грача повинно бути: — Ще сьогодні піду до колектора й викуплю свій лос бо й я хочу бути мільонером! (1)

Спорт

Україна — Польонія 3 : 3 (3 : 2).

Змагання за містечко Окружної Ліги львівської „України“ з перемиською „Польонією“ у Львові 29 квітня с. р. повинні були скінчитися побідою першої. Зпочатку „Україна“ атакувала сильно і в 15 мінутах здобула троє воріт: двоє воріт стрілив Магоцький, третє Воробець. В 20-ій минуті Бутель II стрілив карного, але... поза ворота. Відтоді „Польонія“ зачала атакувати і стрілила двох воріт. Другі ворота завинив воротар „України“ Бутель, що вибіг з воріт. „Україна“ тратьте охоту до гри та приглядається грачам „Польонії“, що беруться до роботи не на жарти. Після перерви „Польонія“ має перевагу і стріляє ще одні ворота. Се виводить з рівноваги переважно українську публіку. Публіка кричить: „Україна — грати!“ — „Не чекати годину!“ і т. д. Малі хлопці кричать хором „Україна tempo!“ Гра зачинає бути остра. Атакують одні і другі. Грач „України“ Бутель II розбитий. „Україна“ грає в десятку. Кілька добрих позицій наші грачі змарнували. „Польонія“ натискає щораз сильніше. Суддя п. Курдвайль зачинає „помагати“ „Польонії“, що викликає голосні протести публіки: „Сендзя кальш, туман, юда, фуй“ і т. д. Хлопці свистять аж в ушах лядять. „Україна“ перетомлена. Найліпше грають: Магоцький і Воробець, решта „паталашить“ безнадійно. Ще кілька останніх атаків і суддя відсвистує кінець змагань. — Ті змагання просто символічні для нас: Подібно „грати“ ми війну в 1917 — 1920 і після перших успіхів мусіли програвати, бо не мали витривалості енергії й волі хотіти виграти.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить

Снажений кінь і вірний пес

Англійські часописи описують таку подію, що сталася коло містечка Пенарт: Огородник Майльс зі своїм братом школярем переходили полями. Несподівано появився скажений кінь і кинувся на них. Огородник боронив свого брата як міг, але сам впав під кінські копита. Коли скажений кінь зачав його топтати, огорожник весь окрівавлений зачав кликати що сили свого пса-вовчура. Вірний пес прибіг, скочив на коня і вхопив його зубами за горло. Кінь кілька разів скидав пса під копита, але вкінці пес перегриз йому гортанку і побідив. Коли прибігли люди з найближчої фарми, найшли непритомного огорожника, раненого пса і здихаючого скаженого коня.

Зголошення до всіх осель до 1 червня 1934 р. — Писемних інформацій уділюється тільки за надісланням пошт. значка. Доїзд на Сокіл і Остодір: остання стація Брошнів на лінії Стрий-Станиславів. З Брошнева гірська залізничка аж до осель 40 км. (Впоблизу осель на Соколі й Остодорі — Живець Підлюте). Доїзд до Старяви: стація вмієти на лінії Самбір-Хирів — Родичі, що будуть відвідувати дітей, можуть перебувати на терені оселі найдовше 24 годин (з браку місця). Довше мотимуть задержатися в приватних заведеннях на Кам'янці, в пансіонах Живця Підлюте та в Старяві.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Травнєве богослуження нині так поширене й улюблене, що не можемо собі навіть уявити, що колись його не було. Його впровадив в Римі около XVIII ст. о. Марцоралі Т. І. За його прикладом пішли інші монаші ордени та церкви. Щойно в 1814 р. травнєве богослуження стало в Римі загальне, потім в Церковній Державі, звідки поширилося на всю Європу і весь світ.

У справі зміни календаря „Українські Вісти“ (Едмонтон) принесли отсей допис: Я дуже почувую себе вдоволенім, коли читаю дописи на вище згадану тему. І радю, що в Канаді й Америці живуть люди котрі вже від давна інтересуються справою зміни старого календаря, бо час від часу можна було читати їх дописи в різних українських часописах. Однак на жаль таких людей, котрі бачать конечну потребу зміни нашого календаря, дуже мало хоч загал наших українських робітників відчуває одну й ту саму потребу — святкувати українські свята після календаря нового стилю. Коли приглянемося ближче ситуації наших українських робітників в Канаді й Америці взагалі, то побачимо їх в гіркім положенні щодо святкування наших українських свят, Сотки тисяч наших робітників, котрі працюють в фабриках, на залізницях, в лісах, в майнах і по лісах при різних заняттях, не мають нагоди святкувати українські свята після календаря старого стилю. Коли пишу про святкування українських свят, то не маю на думці можливість для робітника святкувати всі свята, котрі наш український обряд практикує. Сей обов'язок можуть сповнити тільки фермери, незалежні від нікого. Але є можливість нам, українським робітникам і професіоналістам, святкувати бодай Різвяні й Великодні свята. Дуже сумно робиться на серці щирого Українця-католика, коли церковні дзвони в день Різдва Христового скликають людей до церкви, а він мусить іти до свого заняття. Погляньмо на нашу молодіж, котра ходить до шкіл, як вона дивиться на наш календар. Вони дивляться на нього як на щось давне, старе, не практичне, так як той деревляний плуг, що колись ним наші предки в старім краю орали. Наші діти вже мають повагу до святкування англійського Різдва. Вони в той час убирають ялинку в публичних школах, роблять концерт, родичі й учителі стараються про дарунки для дітей. В той час молодіж весела і вчителі разом зі студентами — приміром з вищих шкіл — розїздяться домів. А що робиться в день наших Різвяних свят? Батько робітник спішить до роботи, а діти з книжочками до школи, хіба одна мати, що має нагоду піти до церкви помолитися. Яка то булаб радість для нас і наших дітей, як би ми могли разом святкувати! Над цією справою — зміни українського календаря — можнаби дискутувати і навести много фактів. Та щоб не забирати багато місця в часописі, кінчу і кличу до Вас, Шановні Передплатники „Українських Вістей“. Голосуйте за зміною старого календаря! Давайте свої думки до часопису і заразом просіть свою церковну Владу, щоб вона приспішила вирішення цієї важкої справи.

М. Г. Івасюк

Лікарський фейлетоник

Як відживлятися весною

Після зими людський організм вичерпаний, він потребує скорого доповнення запасів життєвої енергії. Треба достарчити йому доволі вітамін. Тому треба споживати зелені огородини як шпінак, салату і т. д. Дуже добре надаються тоді також консерви з помідорів, ті „аккумулятори соняшної енергії“, що зберігають через зиму свою вітамінову вартість. Хто не може купувати дорогі овочі, нехай заступає їх дешевими цитринами, що мають велику кількість вітамін і заступають зовсім добре дорогі помаранчі.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

У ЛЬВОВІ повстав Український Вибірчий Комітет для переведення виборів до міської ради у Львові. Вибрано його на довірочній нараді Народної Організації Українців м. Львова. Головою комітету вибрано д-ра Ст. Біляка, секретарем А. Добрянським, касієром дир. О. Радловського, пресовим референтом ред. Гладкого. На нараді рішено не входити в ніякі виборчі бльоки, лише йти самостійно до виборів. — На нашу думку ся ухвала, коли буде виконана, може довести до того, що в столиці краю не буде Українців в міській раді.

УКРАЇНСЬКІ СОЦІАЛДЕМОКРАТИ (УСДП) йдуть у виборах до міської ради у Львові разом з ППС. Натомість радикали заявили, що йдуть у виборах спільно з національним табором.

В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ поставив два запити в англійським парламенті пос. Рис Дейвис. Перший запит: Чи знає міністр загран. справ Англії, що Польща постійно порушує меншостеві договори в українських справах? Другий: чи знає він, що через зміну конституції в Польщі, яку саме тепер переводять, Українці не будуть допущені до польського сенату? Міністр Саймон відповів, що в останніх 6 місяцях не було петицій Українців до Союзу Народів, а останню з вересня м. р. Союз Народів ще розглядає. В справі зміни конституції сказав, що в Польщі ведеться дискусія над тим і справа ще не вирішена.

ПО ВИЇЗДІ БАРТУ з Польщі знов віджили поголоски про зміни в польським правительстві. Уступлення прем'єра Биджевича має вже бути вирішене. Не знати лише хто буде його наслідником.

МИЛА ДО ПРАННЯ ЦЕРКОВНІ СВІЧКИ ГОСПОДАРСЬКЕ ПРИЛАДДЯ

В ВИЛЕНСЬКІМ „СЛОВІ“ (ч. 113) є цікава стаття в котрій автор К. П. покликає собі з телячого восторгу польської преси, що мін. Барту назвав Польщу „moearstwm“. Автор твердить, що польська преса дипломатичний комплімент Барту трактує поважно і се власне „найшкідливіше непорозуміння в Польщі“. Польща, каже автор, „моцарством“ не є, бо не має до сего даних ні чисельних, ні економічних, ні культурних.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ПРЕСА пише, що Барту чувся в Празі значно свободніше ніж в Варшаві, бо Польща забуває про довг вдячності супроти Франції, а Чехословаччина ні. Взагалі, як пише чеська і французька преса в Празі Барту досягнув повне порозуміння у всіх важних справах.

МАДЯРСЬКИЙ УРЯДОВИЙ ЧАСОПИС „Budapesti Hirlap“ пише, що розмови в Варшаві з мін. Барту були „вдаряючо холодні і тому не можна сподіватися зміни теперішнього курсу Польщі, котрий ґрунтується на порозумінні з Німеччиною“.

„МАНЧЕСТЕР ГАРДІЄН“ обговорюючи у вступній статті візиту мін. Барту в Варшаві доходить до висновку, що Барту не могли-ме заявити Думерґови і правди, що привернув Франції давню Польщу зперед 10 літ (ПАТ).

НІМЕЦЬКА І СОВІТСЬКА ПРЕСА прийняла відвідини Барту в Варшаві з резервою, не даючи суттєвих коментарів.

ЗАМАХ НА БАРТУ. На поїзд, котрим вертав міністр загран. справ Франції Барту, виконано замах. Коло м. Рішкур обкидано сей поїзд градом камінів. Каміння вибили шибви в спальнім вагоні (ПАТ).

ДО НІМЕЧЧИНИ виїхала прогулька польських журналістів. В Берліні відбувся банкет в їх честь, котрий уладив надбурмістр Берліна др. Загм.

ВАЖНА ЗАЯВА. Міністр загран. справ Німеччини заявив журналістам, що час ультимативних наказів для Німеччини вже минув. Се сказав він у зв'язку з французькою нотою до Англії про розбродження.

В АВСТРІЇ з 1-им травня бр. почала обов'язувати нова конституція, яка впроваджує корпоративний лад на засадах папських енциклік. З тим днем почав також обов'язувати новий конкордат. Австрійська преса пише, що се переломовий день в історії Австрії.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ на відкритті сесії парламенту виголосив престольну промову. В ній заявив м. і., що найбільша гарантія миру се італійська збройна сила.

В ДОПОВНЯЮЧИХ ВИБОРАХ до міських рад у Франції всюди перемогли кандидати правих партій. На тій підставі преса твердить, що опінія французького населення пересувається на право. Се наслідки Ставіскіяди.

ЛИТВА звернулася до Естонії й Латвії з пропозицією балтійського союзу. За тим пляном, здається, криється рука СССР.

ЯПОНСЬКИЙ УРЯД загр. справ вислав американському і англійському амбасадорам ноту в справі Китаю. В ній заявив, що Японія не думає порушувати суверенність Китаю, однак не може бути байдужа на акцію чужих держав, що загрожує мирові, або має на меті визиск Китаю.

НОВИНКИ

Нове українське Т-во. У Львові повстало „Т-во для дослідів над безробіттям“. На перших зборах обрані: голова пос. О. Луцький, заст. голови: о. прах. Л. Куніцький і д-р В. Старосольський, секретар ред. Г. Гладкий, члени Ради: дир. С. Герасимович, д-р І. Гіжа, мгр. М. Дужий, д-р К. Коберський, д-р Я. Колтунюк, мец. М. Корчинський, інсп. В. Кузьмич, інж. Ю. Павличковський, ред. Д. Палій, інж. А. Палій, інж. М. Творидло, ред. В. Целевич, дир. Ю. Шепарович. Контр. Комісія: д-р Ст. Волошинівський, І. Сполітакевич, Ір. Бонковська. Діловий Комітет:

ВАШЕ ОЧКО

Львів, Галицька ч. 1. ріг Ринку

дир. Мартюк, посол Л. Макарушка, І. Камінська, Ст. Чижовичівна й А. Жук.

Позичка Рідній Школі. Найбільше позичок вплинуло зі Львова (1143), потім зі Стрия, Тернополя, Дрогобича і Перемишля. З більших позичок у Львові, як: Митр. Ординарія 10.000 зл., Концерн „Українська Преса“ 1.000, Зем. Банк 1000, Дністер 500, фабрика „Зоря“ 500, службовики Центросоюзу 750, РСУК-а 2.050, підписали ще: „Карпатія“ 250, Нар. Торговля 300, Самопоміч службовиків Нар. Торг. 750, д-р Ст. Федак 200, кооп. „Супільний Промисл“ 150, по 100 зл.: „Народ. Гостинниця“, Книгарня Т-га ім. Шевченка і багато інших.

Також критик. В однім з наших щоденників „знаходяться“ від якогось часу дуже понури мистецькі критики „з рамени“ одного понурого критика, що дивиться на світ крізь понури окуляри. Після вистави „рубівців“ і Геца, котрих той критик „зіхав“, прийшла черга на Ляшенка, котрого понурий критик „здеградував“ зовсім з мистецтва, признаючи йому тільки „набиту руку“. Коли хтось намалює образ, який можна оглядати згори, здолони і зі всіх боків з однаковим „успіхом“, тоді се називається: „мистець шукає нових шляхів“. Зате коли хтось намалює образи по людськи, які оглядаються з приємністю, без внутрішніх забурень в організмі, тоді се вже „не мистецтво, але набита рука“...

Вибори до міських рад у Богородчані, Бурштині, Болшівцях, Миколаєві, Роздолі, Печеніжині, Рожнітові, Журавні й Заболотіві відбудуться 27 травня, а в Городенці й Косові в липні с. р.

На отворення крамниці „Маслосоюзу“ в Рівні такі не дозволено, мимо того, що „М.С.“ виняв найліпший льокаль в місті. Приватно сказали, що би більше не старалися, бо все одно не дозволять. Де ми живемо?..

В Золочеві вибили вночі 21 шиб у церкві св. Николая. Хто?

ЕТТІНГЕРА BALSAM на ВІДТИСКИ

усуває радикально без болю вперті
нагнітки і згублені наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТІНГЕРА
Львів, пл. ГОЛУХОВСЬКИХ

Велика нічна пожежа була в с. Куті коло Олеська, п. Золочів. В ній згоріло 30 будинків.

В с. Цетуля, пов. Ярослав, три злочинці нічю влізли крізь вікно до мешкання гр. кат. священника Івана Бурого, стероризували його і перешукали мешкання. Забрали 7 зл. і годинник.

Мін-во внутрішніх справ оповістило розпорядок, котрий під карами забороняє вживати фальшивих титулів як: професор, доктор, адвокат, редактор і т. п.

Апеляційний Суд уневинив льокатора, котрий в обороні перед викиненням з помешкання копав і кусав за палець поліціантів та счинив авантюру на весь дім. Суд признав, що льокатора може виєкспромувати лише коморник на підставі правосильного вироку а не поліція. В мотивах суд оріє, що горожанин має право чинно боронитися проти безправної інтервенції органів адміністраційної влади і відперти замах на нетикальність мешкання, яку гарантує конституція.

Вихрещена 19-літня Жидівка Геня Каліхман з Немирова повинчалася в церкві св. Юра у Львові з різницьким челядником Іваном Голіяном. Перед входом до церкви прийшло до драматичної сцени між Каліхманівною і її родичами, котрі з плачем на колінах просили дочку, щоби вернула домів і не виходила заміж за Голіяна.

ТОАЛЕТОВІ МИЛА КВІТОВА ВОДА НА ВАГУ КОСМЕТИЧНІ ВИРОБИ

Однак дочка на се не згодилася. Попрашалася з матір'ю й увійшла до церкви.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци, по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 злотих, матраци по 7 зл. 58—7—25

Політика в спорті. Недавно польське міністерство загр. справ заборонило польській репрезентаційній дружині копаного м'яча розіграти змагання з Чехами в Празі. Тепер знов ромуцьке міністерство внут. справ заборонило розіграти м'ячеві змагання Румунія — Мадярщина в Букарешті. Незабаром мають приїхати до Польщі совітські спортові дружини і польські до совітів... Значить, приязнь триває. Цікаво, як скінчиться?

Перестала виходити одна з найстарших німецьких газет „Дойче Тагесцайтунг“, орган аграріїв.

Переслідування катол. преси. Баварське міністерство внутрішніх справ припинило на необмежений час видавання католицького часопису „Екклезія“.

Ставіський за 4 роки виставив чеки на 850,000.000 фр. франків.

Найстарший театр на земній кулі зперед 4.000 літ відкопали недавно на острові Креті.

Землетрус відчули на Мадярщині в Естергомі. Він тривав кілька секунд. В багатьох домах зарисувалися стіни та впали комини. Рівночасно чути було підземні гуки. Населення в паніці вибігло з домів на вулиці.

111 американських воєнних кораблів пливе з Тихого Океану на Атлантик, де відбуваються великі морські маневри.

Підручник до науки писання драм видав в Англії Бойд.

Католицька соціальська організація „Орел“ в Чехословаччині виказує сильний зріст числа членів. Се доказ, що і серед Чехів кріпне католицький рух.

Гумор. Люнатик до власника готелю: Та спустіть мені з ціни за кімнату, я й так половину ночі не буду в кімнаті, бо лажу по дахах...

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної
і світської інтелігенції
українського народу
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Станіславський Єпископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184 2 додаток
4. Ціна зол. 2.50 з пересилкою зол. 2.80 — Можна набути в Ад-
міністрації „Нової Зорі“ Львів, уліця Сташца 8, за попереднім
надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а прийняла в члени т-ва 13 кооператив. Ось вони: „В Єдності Сила“, Зушин, пов. Городок; „Українська Каса“, Залізці; „Українська Райфайзенка“, Кудинівці, п. Зборів; „Розбудова“ торг. пром. кооп., Коломия; „Селянська Поміч“, Товстенке, п. Копичинці; „Самопоміч“, Жиравка, п. Львів; „Чорногора“, Микуличин, п. Надвірна; „Надія“ кред. кооп., Ракова, п. Самбір; „Перемога“, Андріївка, п. Сокаль; „Самопоміч“, Порудно, п. Яворів; „Перемога“, с-ка для заг. закупу і збуту, Соколики, п. Турка.

Вистава українського промислу, що була в Станіславові від 22 до 29 квітня с. р., має переїхати до Сокаля.

Українські радні в Хліборобській Палаті, котрих є 15, уконститувалися в Український Клуб. Головою вибрано о. Т. Войнаровського, заступниками голови інж. Павликівського та пос. Остапа Луцького, секретарем інж. Е. Храпливого. Бюро Клубу міститься в „Сільським Господарі“, Ринок 10.П. Туди можна звертатися в усіх справах, що відносяться до праці Хлібор. Палати.

„Муравель“, економічно-кооперативний шкільний місячник, видає шкільна кооператива „Чайка“ при Торговельній Школі „Просвіти“ у Львові. Досі вийшли два числа.

Стан засівів й озимини, як доносять мін-ву рільництва, значно поправився. Причинилися до сего висока як на квітень температура і теплі дощі. Такого тепла в тім часі не нотовано від 28 літ.

Економічний Комітет Міністрів обговорював справу відновлення рільництва та парцеляційний план на час 5 найближчих літ. Усталено, що за тих 5 літ має бути розпарцельованих 625.000 гектарів. З того 225.200 припадає на державну парцеляцію і 400 на приватну. Ся земля призначена на створення самостійних господарств та на доповнення карловатих.

Познанські Ярмарки відкрив 29. IV. с.р. міністр промислу й торгівлі Зажицький.

Велике зменшення обігу гроша в Польщі, досі ненотоване, виказує білянс Банку Польського. Запас золота зменшився о 600.000 зол. Запас девіз о 5.900.000 зол. Обіг паперових грошей о 28.600.000, більону о 23.100.000 зол.

Президент Німецького Банку др. Шахт заявив, що Німеччина тепер не може платити закордонови своїх зобов'язань наслідком політичних помилок минушини, девальвації долара і фунта та замикання вступу німецькому експортові. Др. Шахт сподіється полекші з двох жерел: 1) з підвищення німецького експорту та 2) з обниження відсоткової стопи закордонними вірителями й відложення платності рат.

На річних зборах Союзу англійських торговельних палат їх предсідник сер Андерсон заявив, що Велика Британія верне до золотого стандарту, коли наступить повне устійнення міжнародної господарської ситуації.

БІРЖА

Гроші: Америк. долар в прив. оборотах 5.23—5.25
зл. Банк Польський платив за долари 5.22—5.23.
Золотий долар 8.96 Канадський долар 5.26;
1 нім. марка 2.04; 100 фр. франків 35.00; 100 чеських
корон 21.50—22.00; 1000 румунських левів
39—42 зл.; 100 австр. шилінгів 97.00—99.00 зл.

ЗБИЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко Підволочиська — льоко Львів

Пшениця двірська	15.75—16.00;	17.5—17.75
Пшениця збірна	14.50—14.75;	15.75—16.00
Жито двір.	13.25 —;	—
Ячмін на млино	9.50—9.75;	10.75—11.00
Ячмін пашний	9.25—9.50;	—
Овес двір.	10.00—10.50;	12.00—12.50
Овес селян.	8.75—9.00;	10.75—11.00
Кукурудза	17.00—19.00;	—
Гречка на млино	15.00—16.00;	—
Гречані крупи	31.00—33.00;	—

Конюшина черв. природна 90—100;
„ без канянки 120—150;
„ „ „ 97% нас. 180—210;
„ „ „ 35—40;
„ „ „ 30—35;
Мак синій 26;
Мак сивий 19;
Фасоля біла 21.50;
Фасоля краса 46;
Просо 18;
Лен 3.75;
Макух льняний 7.30—7.55; 8.50—9.00
Варабола 7.50—7.65; 7.60—7.75
Грис пшен.
Грис житний

Тенденція знижкова.

Набіл: Маслосоюз платив 1. V. за 1 кг. масла дес. 2.90; за 1 л. молока 18 сот., за 1 л. сметани 80 сот., за 1 копу яєць 2.20 зл. — Тенденція на масло звишкова, на сметану і молоко сильна, на яйця слаба.

Ціни битої птиці з птахом'ясарні „Маслосоюзу“ за 1 кг. живої ваги, льоко подвіря птахом'ясарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23);

Рід:	I-а кл.	II-а кл.
Курята	1.80	
Кури	1.10	0.80
Качки	1.20	0.80
Індички	1.30	0.80
Пантарки за штуку 3—	зл.	

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Нечинне.
АТЛАНТИК: Останній Отаман Анненков.
КАСІНО: Королева Христина (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Чібі та ревія.
МІРАЖ: Ясноволоса мрія.
МУЗА: Сховайте ваші смутки (Дьорель і Гарді).
ПАЛАС: Переслідувані люди.
СТИЛЕВЕ: Парада резервістів і ревія.
УТИХА: Боксер і дама та ревія.

Лікар-Дентист

М. Юнгфер Бергерова
(давніше Порадця Дентистична)

Львів, вул. Галицька ч. 20/1.

94 ЦІНИ НИЗЬКІ. 4—8

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛ
І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

ФІРАНКОВІ МАТЕРІЯЛИ, індантре-
ни, фіранки ручної роботи, капи на ліжка,
гарнітури, танчанові накидки, шлюбні
виправи найдешевше виконує **ВАН К,**
Марійська площа 6.

Бувший лікар Поліклініки у Берліні

Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прецизійна техніка дентистична.

71—4—20

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A. KOWALSKI WARSZAWA

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католич. Організації:

Ч. 1. Основи соціології	3.—
Ч. 3. Спиритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5. Я. А.: Секти й сектанти	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7. Греко-католич. Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в пів- нічній Альберті	0.50
Ч. 12. о. Т. Галушинський: Найвищий Па- стирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.80
Ч. 14. о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	2.—
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II.	0.40
Ч. 16. Християнське виховання молоді (про- відні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалі- стична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20. о. Т. Галушинський: Недільний Давін	2.—
Ч. 21. А. Кругельський: Тисячелітня Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Сино- дальні Архієреї	0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24. А. Ч.: Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25. о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католич. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питанні літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ україн- ського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксолана (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. А. Кондер: Релігія й політика	1.80
С. Томашівський: Історик, політик, пу- бліцист	1.00
А. Ч.: На камені мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журна- ліст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну полі- тику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.60

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок
(ширина 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти
370 мм. За оголошення (крім дрібних) в засте-
реженому місці дочисляється 20%/. Дрібні ого-
лошення поміщуються по випадаючій належи-
тості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше
слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4
стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор.
25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор.
280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70—
зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.П. Краків 405.867

Населення Східної Галичини

має найбільший приріст гр. католиків.

Польська преса принесла такі обчислення: В р. 1930 приріст населення в цілій Польщі дійшов до 525.000 душ (1.67%). Від тоді постійно паде так: в 1931 році 470.902 (1.48%), в 1932 р. 444.991 (1.37%), в 1933 р. 402.465 (1.23%). Причина того зменшування приросту — криза. По віроповіданням приріст pro mille виглядає так: В р. 1931 р. кат. 15.5, гр. кат. 13.0,

правосл. 18.9, євангеліки 6.2. Жиди 11.1, В р. 1932 р. кат. 14.2, гр. кат. 14.4, правосл. 18.2, єванг. 5.6, жиди 8.3. В р. 1933 р. кат. 12.6, гр. кат. 13.0, правосл. 15.4, єванг. 4.8, жиди 8.7. Польська преса бідається, що українське й білоруське населення росте найбільше та що в Сх. Галичині чисельна сила гр. католиків більшає, а рим. католи. паде.

З совітської каторги

В кінці квітня бр. вернув з СССР єпископ о. Антін Малецький, б. Апостольський Адміністратор моголівської архієпархії. О. єпископ вернув поїздом зі Столиці. На станції в Варшаві ждав на нього Папський Нунцій Його Еміненція о. Мармаджі. Коли о. єпископ вийшов на перон, о. Нунцій обняв його сердечно і передав благословення Св. Отця, котрий дуже цікавиться долею мучеників-священ-

ників в СССР. О. єпископ перебув нечувані переслідування, довголітню тюрму і вигнання в Сибір, в однім бурятському селі. Він має тепер 73 роки і чується дуже вичерпаний. Лікарі строго заборонили йому якийсь час відвідувати. Єпископ-мученик прибув до Варшави в подертих лахманах і пошарпаній обуві російського селянина (КАП). Так виглядають майже всі поворотці з „раю“.

Судді в довгах по вуха

В „Курері Пораннім“ появилася стаття на сю сензаційну тему. Зміст: Фінансове положення суддів фатальне. Дуже багато з них задовжені на кілька або кільканацять тисяч в банках, касах, в споживчих, текстильних склепах, в шевців, кравців і т. п. Позиція суддів довжника в зустрічі з його вірителями, котрі часто е

сторонами в процесі, його підсудними, щонайменше дуже дразлива. Особливо на провінції, де всі знаються, задовження сеї категорії людей витворює в умах багатьох вірителів застереження і сумніви що до безсторонності суддів. Сам задовжений суддя чується психічно фатально, живе в атмосфері постійного неспокою...

Парижські діти моляться за Францію

В катедрі Нотр-Дам в Парижі відбулося недавно зворушаюче торжество: 11.000 парижських дітей молилося горячо до Бога, щоби допоміг zagrożеній Франції, в котрій шаліють комунізм, безбожництво, корупція та інші жахливі наслідки господарки, спертої на засадах ворожих Церкві. Тисячі дітей явилися на поклик французького єпископату, що на-

кликував до „Вервицевої Круцяти“. Єпископ Шапталъ виголосив гарну проповідь. „Франція — говорив єпископ — та ваша мати, zagrożена нині подвійною небезпекою, від внутрішніх і зовнішніх ворогів. Ви, діти, можете молитвою причинитися до її спасення.“ Після проповіді і спільного відмовлення вервиці вирушила велика процесія з хоругвами. (КАП)

В Нью-Йорку вмер митр. Плятон

З Нью-Йорку доносять: Тут у своїм помешканні помер правосл. митрополит Плятон. Він був там митрополитом від 1919 р. В його єпархії е 132 храмів і коло 1 міль. душ. Покійний видержав довгу бо-

ротьбу з т. зв. живоцерковниками, котрі звернулися до америк. суду, щоб випроцесувати в нього церкви і все церковне майно. Православна катедрa ім. св. Николая в Нью-Йорку дійсно перейшла в їх руки.

Німці не дадуться розброїти

І робитимуть ще далеко більші видатки на зброєння.]

Англійська преса приносить зміст розмови представника Агенції Райтера з міністром Герінгом. Герінг сказав: Се річ певна, що Німці не дадуться добровільно розброїти і ніхто їх не приневолить, замехати творення конечної протилетунської

оборони. Німецькі видатки на воздушні зброєння се тільки дрібна частина того, що конечно і що Німці видадуть на зброєння пізніше. Границі Німеччини боронитиме весь німецький нарід як оден муж. Так каже представник сильного народу.

Далекосягла подія на Далекому Сході

Японія й Китай — порозумілися проти західних великодержав.

„Washington Star“ доносить: В Токію відбулася тайна конференція між японським міністром загран. справ Гіротою і представником китайського уряду Чан-Кай-Шека. На конференції дійшло до повної згоди в справі політики Китаю і Японії на Далекому Сході. Обі держави створили

одноцілий фронт проти вмішування західних держав в справи Далекого Сходу. Та з тактичних причин рішено, що Китай на зовні має дальше маніфестувати мниму солідарність з тими державами проти імперіалістичних плянів Японії і в той спосіб усяпляти чуйність тих держав.

Вкрали мільон зл. і не сидять

Б. учитель Болеслав Бистрамновський і два почтові возні Ян Едвард Гнат і Юліан Маліновський, оперували на теренах краківських і познанських в той

спосіб, що на фальшивій підставі видітали з поштових щадниць 1.019.800 зл. Опісля втекли за границю й досі гуляють собі на свободі.

НІХТО НЕ ЗНАЄ
що йому принесе будучність, то-
му повинен щадити на чорну го-
дину, а свої ошадности поміщу-
вати в Кооперативному Банку
„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

КОНФІСКАТИ І ЗАБОРОНИ

українських книжок і часописей в Польщі.*)

В історії українського друку заборони і конфіскати того друку займуть в різних часах і в різних державах багато місця.

Перед під тим оглядом веде Росія. Як відомо, в давній царській Росії спеціальний царський указ з 1876 р. заборонив був українське друковане слово зразу майже зовсім. Пізніше той варварський указ дещо злагіднено. В останнім десятиліттю 19-го і в перших роках 20 ст. на Великій Україні могли появлятися в українській мові тільки белетристичні твори й етнографічні записи, тай то в правописи накіненій російським урядом. Рік 1905 приніс скасування спеціальної заборони українського друкованого слова в Росії. Та повною свободою зажило українське друковане слово на Вел. Україні щойно в часі існування там української державности, в рр. 1917 — 20. З упадком української державности на Вел. Україні й запануванням там большевиків упала також свобода українського друкованого слова. Бо большевики заборонили всі українські національні видавництва, дозволяючи тільки большевицькі. У висліді: на Вел. Україні, під оглядом свободи для українського друкованого слова нині далеко гірше, ніж було в царській Росії 1905 — 1914 рр. Бож тоді всеж таки існували на Вел. Україні українські національні часописи й українські національні видавництва, яких нині там зовсім нема.

Друге місце після Росії під оглядом заборон і конфіскації українського друкованого слова займає Польща. Правда. Ні в давній ні в сучасній Польщі не було й нема заборони українського друкованого слова, подібної до царського указу з 1876 р. чи до сучасної большевицької заборони. Та безперечна правда також, що число заборонених і сконфіскованих українських друків в сучасній Польщі за недовгий ще, бо тільки 15-літний, час її існування — таке велике, що сам спис тих друків по 1934 р. виповняє поверх 40 сторін окремої брошури й обіймає ок. 800 назв. Пригляньмося тому списови.

Заборонені і сконфісковані в Польщі українські друки се передовсім видання заграничні, видані в Києві, Харкові, Берліні, Празі, Відні, в Америці і т. д. Та крім заграничних е також багато друків, виданих в краю, у Львові. Щодо змісту тих заборонених і сконфіскованих друків, то їх зміст дуже різнородний. Він обіймає головню публіцистику і белетристику. Та в між забороненими і сконфіскованими друками також друки ділового, суто наукового і навіть релігійного характеру. Про публіцистику не будемо говорити. Се друки переважно політичного характеру, що обговорюють українсько-польські відносини.

*) Спис сконфіскованих і заборонених українських книжок та друків в Польщі. Зібрав і уложив С. Магалаєс. Накладом Т-ва „Просвіта“. Львів. 1933. Ст. 36+2 Додатки. 80.

Зате слід звернути увагу на деякі заборонені і skonфісковані друки белетристичні, наукові і релігійні. Отже зпоміж skonфіскованої і забороненої української класичної літератури впадає в око передовсім skonфіскована і заборона „Кобзаря“ Тараса Шевченка. Skonфісковано і заборонено „Кобзаря“ не за котру небудь богохульну поему Шевченка, але за його „Гайдамаки“. А skonфісковано і заборонено ту поему за поодинокі відірвані місця з різними висловами дієвих осіб (не поета!) про Поляків, хоч, як відомо, сам Шевченко ставився до Поляків прихильно і навіть свої „Гайдамаки“ написав, як говорить у передмові до них, на пересторогу грядучим поколінням: „Серце болить, а розказувати треба: нехай бачать сини і внуки, що батьки їх помилялись...“

Ми не беззастережні прихильники Шевченка. Та всеж таки ми не можемо не замітити тут, що „Кобзаря“ Шевченка не skonфісковано і не заборонено після 1905 р. вже навіть у царській Росії, хоч в „Кобзарі“ є дуже різкі виступи самого поета проти Росії взагалі і проти російських царів зокрема. Що се так, свідчать всі ті повні видання „Кобзаря“, що появилися в Росії після 1905 р. (нпр. Т. Шевченко, Кобзарь. Видання В. Доманицького. С. — Петербург, 1907, 1908, 1910).

Крім „Кобзаря“ Т. Шевченка skonфісковані і заборонені ще поодинокі твори отсих українських письменників: Лесі Українки, Б. Грінченка, Ів. Франка, Ів. Нечуя-Левицького, Б. Лепкого, П. Тичини, М. Хвильового, О. Вишні, Мод. Левицького, В. Винниченка, П. Карманського, А. Крушельницького, Черкасенка, Р. Купчинського, Г. Косинки, В. Бобинського, В. Поліщука, М. Терещенка, А. Кащенко, А. Чайковського, В. Будзиновського, О. Турянського, М. Ірчана, Ол. Бабія й ін. Як бачимо, під skonфіскату і заборону попали не тільки сучасні, ще живі, українські письменники, але також і покійні, між ними навіть кілька класиків.

Не менше, ніж skonфіската і заборона „Кобзаря“ Т. Шевченка, впадає в око skonфіската і заборона „Історії української літератури“ (т. I, ч. 1, кн. 1) проф. М. Грушевського. А впадає в око тому, що згадана „Історія“ се суто науковий твір, котрий і своїм академічним характером і своїм об'ємом (досі 5 томів) стоїть на рівні з відомою „Історією України-Руси“ тогож автора.

Крім „Історії української літератури“ проф. М. Грушевського skonфіскована і заборонена також його книжка „Як жив український народ? — Коротка історія України“.

Подібно, як skonфіската і заборона суто наукової „Історії української літератури“ проф. М. Грушевського, викликає здивування skonфіската і заборона так само суто наукової великої „Стіної фізичної мапи України“ відомого українського географа д-ра Степана Рудницького, котру видало Наукове Т-во ім. Шевченка в картографічній заведенню Фрайтага у Відні. Як зазначено в самім титулі, се фізична мапа українських земель, на якій зазначено тільки гори, долини і ріки — без ніяких українських державних границь.

Крім згаданих вище skonфісковано і заборонено ще багато інших наукових і науково-популярних, головні історичних, книжок і навіть шкільних підручників, яких авторами є відомі українські учені, як нпр.: „Географічний Атлас“ проф. д-ра М. Кордуби, „Курс історії України“ й „Короткий курс історії України“ проф. Д. Дорошенка, „Огляд національної території України“ д-ра Ст. Рудницького, „Коротка історія України“ і „Коротка історія Грималова“ д-ра І. Крип'якевича, „Славянський світ в його минулому і сучасному“ т. II проф. Д. Дорошенка, „Ukraina Irredenta“ Ю. Бачинського, „Як пробудилося українське народне життя в Галичині“ і „Наша рідна мова“ М. Возняка, „Великий зрив“ д-ра К. Левицького, „Галичина в р. 1918—1920“ (історія) д-ра М. Лозинського, „Український буквар“ Б. Грінченка, „Буквар для самоуків“ О. Солтиса, „Українська кооперація в Польщі“ А. Жука і багато-багато інших.

Зокрема треба відмітити заборони ре-

лігійних католицьких часописей таких, як нпр. „Католицький Провід“ (вих. в Чикагу), „Місіонар“ (вих. в Філадельфії), католицька „Америка“ (вих. в Філадельфії) й ін.

Так представляється дотеперішній білянс skonфіскати і заборон українських друків в Польщі. Не згадуємо тут про дуже часті skonфіскати українських часописей, що виходять в Польщі, про що свідчать білі плями на тих часописах. Той білянс постійно зростає, бо раз-у-раз прибувають нові skonфіскати і заборони.

Хтож заряджує в Польщі skonфіскати і заборони українського друкованого слова?

В давній царській Росії (до 1905 р.) була для нагляду над друкованим словом окрема установа, що називалася цензура. В тій давній царській Росії кожний, хто бажав випустити в світ книжку, знав, що мусить одержати на се дозвіл від цензури, якій і предкладав рукопис книжки до апробати. Цензура перечитувала рукопис і або дозволяла на її друк або забороняла. Отже коли цензура книжку заборонила, то автор згл. видавець ту книжку вже не друкував і тому ізза її заборони не мав ніякої матеріальної страти. Колиж цензура книжку дозволила, тоді зазначувала се на книжці словами: Дозволено цензурою — та подавала свою місцевість і дату. Книжка з такою цензурною заміткою мала вже вільний хід в цілій Росії і ніяка інша цензура, тим менше інша державна установа, не мала вже права skonфіскувати таку книжку — і не skonфіскувала.

Зовсім інакше маєть ся річ в сучасній Польщі. Формально такої цензури, як була в абсолютній царській Росії, в сучасній Польщі нема. Тому ні автор ні видавець в Польщі не обов'язані предкласти рукописи книжки ніякій державній владі. Та всеж таки цензура в Польщі існує і то в певних випадках навіть прикріша для авторів і видавців ніж давня російська цензура. Бо коли давня російська цензура забороняла книжку ще перед її видрукуванням, то сучасна польська цензура skonфіскує книжку вже після її напечатання, забирає весь наклад і нищить його.

Як згадано вище, цензури в Польщі формально нема. Та кожда друкарня має обов'язок перед випусщенням книжки в світ післати перші її примірники місцевій політичній владі (староству), яка по більших містах (нпр. у Львові) має навіть окремий пресовий відділ, котрий і цензурує книжки разом з державною прокуратурою і судом. А вислід оден і той самий що при формальній цензурі: книжка skonфіскована і заборонена.

Не існуючи формально, польська цензура й не ставить на дозволеніх книжках такої замітки, яку ставила колись російська цензура. Та якраз се спричинює факти, яких не можна вважати нормальними в упорядкованій державі. Маємо тут на думці пізніші skonфіскати книжок різними державними установами, книжок, які в хвилі виходу місцева політична влада дозволила, які продавано і розширювано роками без перепон і які щойно припадково попали в руки іншого, острішого цензора в іншій місцевості, і той зарядив їх skonфіскату.

Щоби не бути голословним, наведемо оден такий факт як приклад. Отже ще в 1925 р. вийшла у Львові книжка В. Кучабського п. з. Большевизм і сучасне завдання українського Заходу. Се національно-політичні замітки, яких вістря звернене проти радянської орієнтації української інтелігенції в Польщі. Той твір має за ціль переконати нашу інтелігенцію, що принадлежність західних українських земель до Польщі треба вважати в сучасних умовах не тільки не шкідливою для нашої національної справи, але — навпаки — корисною. „Се зі становища радії існування української нації, — пише між ін. Кучабський — бути може щаслива випадковість (підчеркнення автора), що рижська лінія відділила принаймні частину недержавного українського народу з його надзвичайно ще кволим почуттям національної індивідуальності від безпосереднього нівелюючого впливу большевизму (підчеркнення автора)“. Отже згадана книжка в своїй основі не протипольська, але, навпаки, прихильна

Польщі. Тому і львівська політична влада книжки тої в 1925 р. не skonфіскувала і та книжка певно не одного Українця прихилила на сторону Польщі.

Тимчасом минулого року появилася в урядовій „Gazet-i Lwowsk-ий“ (1933 ч. 155) урядово оголошений пресовий вирок Окружного Суду II в Золочеві з дня 30 травня 1933 р., який заряджує skonфіскату 21 книжок, між ними й книжки В. Кучабського: Большевизм і сучасне завдання українського Заходу, виданої ще в 1925 р. у Львові і ні тутешньою політичною владою, ні прокуратурою, ні судом не квестіонованої...

Отсей факт, як не можна краще, характеризує відносини, в яких знаходиться під сучасну хвилю українська книжка в Польщі. Ті відносини того роду, що українська книжка не має забезпеченого існування навіть тоді, коли її не skonфіскує і не заборонить компетентна державна влада в тій місцевості, в якій та книжка появилася на світ. Бо може skonфіскувати і заборонити нашу книжку пізніше інша влада в іншій місцевості...

Що так може бути, свідчить отсе: Крім українських книжок і часописей, skonфіскованих і заборонених в Польщі, які вчислені в „Списі“ і додатках до нього, Головний Виділ Т-ва „Просвіти“ оголосив на днях ще оден спис 37 українських книжок, які skonфіскував в 1933 р. Окружний Суд в Чорткові. Також в тім списі знаходиться ряд книжок, яких авторами є відомі українські письменники й учені, як нпр. „Поезії“ Т. Шевченка (видання львівської „Просвіти“ з 1902 р.), „З вершин і низин“ Ів. Франка, „Богдан Хмельницький“ Гн. Хоткевича, „Твори“ Ст. Руданського, „Історія України для народу“ і „Львів — його минувшина і теперішність“ д-ра Ів. Крип'якевича, „Оповідання з рідної історії“ д-ра Б. Барвінського, „Початкова географія“ д-ра Ст. Рудницького і т. д. Також і в тім списі є багато таких книжок, що вийшли вже за Польщі нпр. у Львові і котрих не skonфіскувала львівська компетентна влада. Та крім новіших книжок чортківський Окружний Суд skonфіскував також ряд давніших, які вийшли у Львові ще на початку XX і навіть в XIX вв.

Отсі skonфіскати давніх українських книжок, яких не мало знаходимо і в „Списі“, виданім окремо, викликають побоювання, що незабаром може опинитися на індексі skonфіскованих і заборонених книжок майже весь український книжковий доробок, що появилася в Галичині до заняття її Польщею. А не виключена річ, що якийсь Суд на провінції skonфіскує навіть „Літопись“ Нестора, в якій також говориться про Польщу і Поляків, не завсіди прихильно...

Виходить таке, що ми волілиб мати в сучасній відродженій Польщі таку цензуру, яка була в давній царській Росії, т. зн. превентивну. А се з двох причин:

1) Бо тоді не булоб непевности і хаосу, витворюваних тим, що одна державна влада skonфіскує те, що пускає друга влада;

2) Бо тоді наші видавництва не булиб наражені на руїну і то зовсім несподівану, бо переводжену не раз аж по кількох літах свободного продавання книжок, потому нагло skonфіскованих якоюсь провінційною владою.

Думаємо, що коли наші замітки вплинуть на зміну справ, то буде краще не лише в інтересі налагодження відносин, але також для доброї опії держави, в котрій живемо. Тому радимо зробити одне з двох:

Або цензурувати книжку (отже і skonфіскувати) повинна виключно тільки компетентна влада місцевості, в якій книжка появилася;

Або на книжках треба містити дозвіл тої влади, яка її дозволила.

Щож торкається skonфіскованих уже українських книжок і часописей, то тут конечно ревизія тих skonфіскат і ухилення їх бодай з тих книжок, що мають суто науковий або класичний характер. Бо наукових книжок і класиків нині вже, з виїмком СССР, абсолютно ніде не skonфіскують і не забороняють.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

Трагічне положення

власників домів з малими помешканнями.

В „Газеті Поранній“ ч. 10629 інж. К. Дзякевич оповістив отсю статтю: Таких домів (з малими помешканнями) у нас понад 80%. Як відомо по Вильні Львів се найбільше місто в Польщі. Тому тягар податків, що тяжать на нерухомій міській власності у Львові, напевно найбільший. Бо коли комунальні податки в Познані виносять лише 20%, а в Варшаві 56% державного податку, то у Львові при тій самій стопі вимірювання вони виносять коло 150%, побільшені о дальших 100% каналовою оплатою!

Крім того є кільканацять інших податкових титулів і публичних оплат, як податок дохідовий, крізовий, маєтковий, інвестиційний, оплата за воду, за чищення їдні, за вивіз сміття, за чищення кльоак, коминярска оплата, освітлення сіней і сходової клітки, оплата дозорця, належитість за ріжні упімнення, екекуційні кошти, обезпечення домів, Каса Хорих, залежності з попередних літ, які влада пригадує по 2 чи 3 літах, якісь порядкові накази під гривною в справі виконання ремонту і т. д., так — що існують періоди, в котрих власник дому щодня дістає один або два накази, рахунок, загроження, скаргу, візиту екекутора з упімненням та другого екекутора вже з наказом виконання!...

Всі ті обтяження, оплати і податки забирають більше ніж три четверті повного комірного. Однак у Львові таксамо як деінде четверта часть льокаторів комірного з засади не платить. Отже на загаль домів не дають доходу. Коли власник щось з того доходу візьме для себе, то річ ясна, що не має вже з чого заплатити ту чи іншу оплату чи податок. Супроти того нарастають залежності враз з 18% відсотками проволок і дальшими коштами та карами.

Такий дійсний загальний стан і теперішній образ положення т. зв. „каменичників“.

Економічна криза, яка щораз болючіше давить і вже 4 рік продовжувана мешканева мораторія в оплачуванні комірного, без ніякого еквіваленту для пошкодованих власників, хочби в формі звільнення їх від плачення відносних податків і публичних оплат — ось що руйнує передовсім нерухому міську власність.

В додатку сі тягарі суспільно розложені найбільше несправедливо, бо найбільше гнетуть найслабших матеріально власників домів — тих, що мають одно- і 2-кімнатні помешкання на передмістях і в робітничих дільницях. Їх домів, в котрих ні один льокатор не платить комірного, де навіть секвестратор не помагає, — а поліція і магістрат накладають гривну за брак порядку, гривну котру власник мусить відсидіти, бо не має з чого заплатити... Отже за нехлюйство чи злу волю дотичних мешканців (льокаторів) карають гривною і вязницею власника...

Їх домів полишені опіці льокаторів. В жовківській дільниці є домів, в котрих безробітні побирають з Обезпечальні цілком приличні допомоги, мають крім того окремі зарібки, але комірного не платять, а скарбові влади забирають і лідиють домашні улаження власника за неплачення податків... Коли у Львові пересічно 28% льокаторів не платить, то максимум тих, що не платять, має жовківська дільниця.

Очевидно з оповіщенням літньої мораторії скількість неплатників знов зростає. Дах над головою се річ першої потреби. Та важніша річ щоденний хліб для голодних. Однак ніхто публично не жадає, щоби млини і пекарні безплатно давали муку і хліб для голодуючих.

Тимчасом на найслабших з власників накладається тягар безплатної доставки кватир і води льокаторам, а крім того обтяжується їх податками й оплатами від безповоротного страчених доходів, робиться їх відповідальними за порядок, добрий стан домів, які є жерелом страт і руїни дотичних власників... —

(Гарна картина, нема що додавати до неї).

FK

ГОРДОЩІ ПОЛЬСЬКОГО ПРОМИСЛУ

ДЕРЖАВНІ
ФАБРИКИ
З Б Р О І

Biuro sprzedaży
WARSZAWA
OSSOLIŃSKICH 1.

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

в шпиталі Суспільної Обезпечальні.

Директор Суспільної Обезпечальні др. Ян Шумський поставив собі за ціль при допомозі преси познайомити суспільність з діяльністю установи, котрою керує. Тому запросив на 26. IV. представників львівських часописів на другу з черги пресову конференцію — сим разом получену з огляданням шпиталю.

Точно о год. 10:45, як було заповідено, приходжу на збірний пункт під воевідство. Застаю групи репортерів, котрі обговорюють останній випадок з новородком. Деякі часописи подали, що новородок ожив в анатомічному інституті і т. д. Надходить директор Шумський в товаристві дра Мізюри нач. лікаря Обезпечальні. Оба виитаються з репортерами. Деякі з місця просять вияснити той випадок. Директор каже: „Дивно мені і прикро, що преса не провіривши точно факту подала той випадок до відома публіки в перекрученім виді. Передовсім се не був порід, але т. зв. abortus in tractu, т. зв. що се не було немовля лише плід довжиною 30 см., важив 510 грамів і жив в лоні матери лиш 20 тижнів. Щоби плід уважати за немовля здібне до життя треба, щоб він жив в лоні матери найменше 28 тижнів і щоби важив 1800 грамів. Тому той плід відіслано згідно з інструкцією до анатомії для дослідів проф. Марковського. Ще раз зазначу, що той плід не жив, але вегетував, бо не мав ще навіть розвиненого серця“.

До шпиталю на Куркову ч. 31 маємо їхати автими, але на всіх нас 12 чи 13 є лиш 2 авта. Зв. будемо їхати „на рати“. Виїждимо по 3. Авто сунється помалу крутою асфальтованою серпентиною на гору. Висідаємо. Перед нашими очима простягається в долині чудова панорама Львова, а за нами піднімається 4 поверховий будинок шпиталю. Правдива палата.

Входимо до дирекційної кімнати на партері, сідаємо за довгий стіл під вікнами і виписуємося на листу прийнятих. Заступлені отсі часописи: „Газета Поранна“ (Пеленьська), „Хвіля“ (Вайншток), „Дзвіник Поранній“ (Куронь), „Газета Львова“ (Варенський, журналіст „Імпортваній“ з Варшави), „Діло“ (Мудрий), „Кур'єр Львовський“ (Уляновський, автор фейлетонів „Носкі-клоккі“), „Хліборобський Шлях“ (Гладилевич), „Нова Зоря“ (Юр'їв), „Век Нови“ й „Експрес Вечорній“ в одній особі (Блявштайн), агенція „Вехуд“ (Louvier), й „Люстр. Експрес Цода“ (підпис нечистий). Відтак „доскочили“ ще два журналісти, але вони вже не виписувалися і невідомо які часописи заступали.

О год. 11:25 промовив до зібраних директор Шумський: Вітаю, вас панове, як представників преси в дуже прикрім часі, бо саме тепер поплився у пресі ряд нападів на Шпиталь Сусп. Обезпеч., нападів неусулованих і несправедливих. Уважаю своїм обов'язком зазначити, що сьогоднішню конференцію ми не хочемо вкупитися в ласку преси, бо сю конференцію, а радше оглядання шпиталю я заповів на першій конференції, ще в березні. Сьогодні хочемо Вам показати наш дорібок. З початку Обезпечальня послугувалася для обезпечених Загальним Шпиталем і клінікою, але брак власного шпиталю давався сильно відчувати. В сім будинку була спершу санаторія для хорих на сухоту з пересічним денним обслуговуванням 150 ліжок. Але згодом виявилось, що львівський воздух не надається до лічення сухот. І тоді рішили ми перемістити санаторію на шпиталь з отсими відділами: внутрішній (спеціальність переміна матерії), хірургічний, до речі кажучи високо поставлений, ото-ларінгологічний з операційним, стація окулістично-операційна, гінекологічно-по-

ложничий з відділом немовлят, ізольований туберкульозний й урологічний. Про працю на поодиноких відділах скажуть самі примарі. В останнім часі сей наш шпиталь, що може бути гордощами львівського шпитальництва, став об'єктом може навіть напасти. Просивби я панів оглянути все докладно і про все точно розпитати тут на місці. І відтак правдиво подати все бачене до відома ширшого загалу. Бо не треба хорим додавати страху, що їх тут убють. А докази такого страху мали ми вже вчора й сьогодні. І саме се наслідок неперевіренних газетних вісток. Прошу тепер оглянути шпиталь, а на всі запити дадуть вам відповіді примарі або директор шпиталю доцент др. Добжанський. Тепер попрацюю Вас, бо не маю часу.

Виходимо на коритар. Відразу кидається в очі дивна конструкція шпиталю, бо бачимо, що сходові клітки кінчаться на II поверсі, а знаємо, що шпиталь має 4 поверси. Директор шпиталю пояснює нам, що шпиталь будовано „на рати“. Спершу вибудовали партер, відтак поверх. Потому рішили витягнути ще один поверх, аж дійшли до 4 поверхів. З браку місця збудовано малу вінду, яка забирає ледви 3 особи. І знов їзда „на рати“. В трийку виїждимо на 4 пов. Наперед ведуть нас до кухні. Се простора кімната з 4 великими вікнами. На середній примонтовані до підлоги великі кітли. Під стіною кілька малих кітлів по 6—8 літрів де варять страви для дітей. Варять парю. Все вицищене і виглядає немовби стояло невинване. Біля малих кітликів стоїть монахія Чина СС. Шариток. На мій запит, чому кухня не в сутерінах, а на 4 пов. довідуюся, що якби кухня була на долі, тоді розходився б неї запах, страв по цілім шпиталі, а так вся пара з кухні з запахами йде на стрих. В другій кімнаті пекарня. Таксамо ясно і така сама в ній чистота. Де хто з репортерів пробує в кухні страв. Хвалять, кажуть що дуже смачні. На коридорі ясно і чисто. Заглядаємо до каюзетів, таксамо відрізно чисто. Се все задня часть поверху. Від фронту відділ внутрішніх недуг. Недужі лежать в кімнатах по 2, 3 і 6, лиш виїмково в одній великій саї в 6 вікнами лежить лекше хорих 20 осіб. Весь час ходять з нами директор Шпиталю і начальний лікар і все пояснюють. Недужі оглядають нас здивовано. Виглядаємо що найменше на „делегацию Ліги Націй“ — каже один з журналістів. Директор пояснює, що тут була прогулянка з рамени Ліги Націй і турецькому міністрови здоров'я так подобався сей шпиталь, що він просив дати йому плян.

В самім куті 4 поверху доходимо до малої каплички. Відтак по сходах сходимо на положничо-гінекологічний відділ. Оглядаємо по черзі сально породу, помалювану на синю й операційну, улажену після найновіших вимог. Кризь повідхилювані двері заглядаємо до кімнат гінекологічного відділу. Всюди чисто і дуже ясно. Двері кімнат положничого відділу позамикані, бо туди вступ посторонним заборонений. По дорозі оглядаємо лаянички відділу і доходимо до відділу немовлят. Уже здалека здається нам, що зближаємося до ставка, де жаби під вечір улажують свій концерт. На саї в чистих білих ліжочках лежить 40 немовлят. Одна дитина в куті відгороджена від сусіда рухомою скляною стіною. Примар відділу др. Зайдлер пояснює, що той „гороман“ має катар і щоб не заразив сусіда, мусили його ізольовати. Кожде немовля має на лівій ручці привязану округлу металеву бляшку в числом. Таке саме число має його мати, що лежить на саї положничий. Мати бачить свою дитину лиш тоді, коли принесуть до кормлення. В усіх салях голосники. По 9-ій голосники замикають і хто хоче слухає на слухавки. В задній частині поверху улажено: парову пральню, сушильню горячим воздухом і шпальню, де шпють нове білія й направляють старе. (Дальше буде).

Український промисл

Показ його виробів в Станиславові.

Нам пишуть зі Станиславова: Союз Українських Кооператив в Станиславові уладив в дні 22—29 квітня с. р. в салі „Сокола“ незвичайно цікаву та повчаючу виставу українського промислу. До уладження й успіху вистави причинилася також філія Українського Технічного Т-ва в Станиславові. Понад 40 українських фірм виставило в гарній салі „Сокола“ свої вироби. З більших фірм виставили свої вироби: Альое (креми), Біблос (паперові вироби), Елегант (пасти, шварц до обуви, синка), Декора (текстурні пуделка), Дендра (шевські кілки), Гуцульщина (килими), Калина (тутки і паперці), Кальор (вуголь), Керос (церковні свічки), КІР (будівельне підприємство й електротехнічне приладдя) Маслосоюз, Міка (муштарда), Око (кераміка), Продукція (мармеляди), Пасічничка Спілка (пасічничі приладдя), Рій (штучна воцина), Сільва (теч і порошок до чищення), Суспільний Промисл (цикорія), Фамоза (мило до гоління, пудри), Фортуна Нова (цукорки), Хамула (килими), Хром (футра), Центросоюз (мила) і т. д.

Вистава дала перегляд розвитку українського промислу за приблизно 10 літ. Треба згадати, що тому 8 літ в 1926 р., на ярмарку в Станиславові лише чотири українські фабрики виставили свої вироби. Нині число їх перевищило вже 40.

Виставу відвідало около 7.000 людей не тільки зі Станиславова але й околиці. Зацікавлення відвідувачів, головню селян, українським товаром велике. Відвідувачів булоб далеко більше, колиб організація постаралася про інтензивну рекламу для вистави та зорганізувала прогульки з ближньої і дальшої околиці. Таким більшим групам можна булоб подати точніші пояснення про поодинокі українські фабрики.

Промислова Рада, центральна організація українського промислу, повинна пригадати, чи не краще булоб уладжувати такі вистави осіню а невесною, коли селяни мають багато роботи. Такі вистави треба добре зорганізувати й наперед розрекламувати в пресі. Одначе

організатори сеї вистави мабуть не завважали української преси... Тому наша преса також не запитала вистави. В „Ділі“ вже після замкнення вистави була коротка нотатка, але не огляд всеї вистави, лише згадка про один її відділ, КРУП (Комітет Розбудови Українського Промислу). Уладжувати виставу „конспіраційним способом“ і взагалі „тайно образуюче“ — се вже чисто український винахід! Адже завдання такої вистави — зацікавити загаль українською продукцією. Від сего залежить успіх вистави і дальшої нашої продукції.

Najszkodliwsze nieporozumienie w Polsce

Під таким заголовком старається виленське „Słowo“ вигличити Поляків з хибного погляду, що Польща — „mocarstwo“. В тій цілі м. і. пише: Капітали в Польщі або чужі або малі, наші природні багатства перецінювані: адже такий потрібний сирівець як залізо се предмет імпорту. Наша література у своїй героїській епісі Европі майже зовсім чужа і без впливу на неї, а тепер — се її кепська копія. І то може з того всего найприкріше — та копіюваність польського духа. Копіюємо паціфістів, копіюємо футуристів, копіюємо „пролетарську“ поезію. Чимже є найлучший літературний часопис в Польщі як не копією чужих взірців і то копією дуже несамостійною! Чимже є польська молодь, та, про котру недавно писав С. Мацкевич, що копіює або Гітлера або комсомол! Чимже то є супроти такої Німеччини з 63 мільонами мешканців, супроти такої Японії, що має мільон душ річного приросту населення, супроти такої стихійної пруживости як фашизм або такого багатства природи, як має Росія? Великі держави то Англія, Америка, Франція, Японія, Росія, Італія, Німеччина. Про се рішають: простір, число населення, заможність людей, природне багатство краю, наскладаний капітал, матерьяльна продукція, торгівля й експанзія думки. Напр. Франція століттями була герольдом ідей. Рішає про се підпорядкування великій ідеї, але в ділах, не в словах... — Треба признати, що „Słowo“ має відвагу писати правду своїм землякам.

Т-во Вакаційних Осель

Його Загальні Збори.

Дня 27 квітня с. р. відбулися у Львові в салі Марійського Т-ва при вул. Руській 10 Загальні Збори Т-ва Вакаційних Осель. Прийняти було 50 осіб, в тім 4 священники; 4/5 учасників — жінки. Пані О. Бачинська, голова Т-ва, відкрила збори згадуючи померших членок Т-ва, бл. п. Михайлину Галіковську та Ольгу Горюльську. Відтак секретарка Т-ва п. М. Ліщинська відчитала протокол з останніх заг. зборів 21.І.1933 року. В 1931 р. уладжено 2 дівочі оселі в Милуванні та Коршеві, разом 156 дітей. В 1932 р. було на оселях 155 дітей. П. О. Бачинська задала загальний звіт: Наше Т-во існує вже 29 літ. Підчас війни воно втратило інвентар на 110 осіб і готівку 32.000 корон. Остав лише сервітут Митрополита, помешкання і харч для дітей літом в Милуванні. В 1925 р. були дві дівочі оселі, від 1929 р. 3 оселі, дві дівочі в Милуванні та 1 для хлопців в Коршеві. На удержання осель складається: збірки, підмоги Митр. Ординаріату, магістрату, воєвідського комітету, збірки дітей по школах, виплати родичів, жертви добродіїв і т. д. Можемо вистати на оселі 150—180 осіб. Крім фахових сил, що покінчили захоронкарські курси, як дир. Ст. Похмурський, п. Кіанкова і Подусівна, ще було до помочи кілька абсолювенток семінарії і гімназії. Щодо приміщення, то наразі маємо сервітут. Одначе тепер міністерство зажадало, щоби господарські курси в Милуванні тривали цілий рік. Через те там не буде місця для оселі. Вулиці збірки не дають тепер доходу. Населення зубожіло. У родичів брак зрозуміння, що не можна всіх „задушно“ прийняти. На 174 дітей вплинуло від родичів всего 409 зл. Магістрат відмовив нам сего року допомоги. Помагаємо наші найбідніший дівчорі, що мешкає в сутеринах і пивницях. І місяць на селі, на свіжій воздусі, під доброю опікою, має великий додатний вплив на здоров'я дітей. Та сею справою за мало інтересуються родичі дітей. Ми звернулися до всіх управ шкіл, да батьківських комітетів, щоби нам помогли. Бо без ніяких фондів не можемо нічого зробити. Тільки круглі сироти прийімо безплатно, решта мусить платити хоч частинно. — Звіт секретарки Т-ва п. М. Ліщинської: Воєвідський курс для провідників захоронок скінчив 6 наших провідниць і 2 провідники. Т-во має 135 членів. В 1933 р. Т-ве вислало 3 оселі: 2 дівочі в Милуванні, (по 48 дівчат + 6 помічниць + 1 управителька) і 1 хлопчачу оселю в Коршеві (66 хлопців + 7 помічниць + 1 управитель). Разом було 180 дітей і 19 помічниць та 3 управительки. Там були найбідніші діти. Богатші їхали до Підлютого. Ті 3 оселі коштували 5.828,47 зл. Недобір виносив 1.448 зл. В 1933 р. справили ми 65 нових ліжок. — Звіт касієрки Т-ва п. Й. Паньківської виказав приходів 9.200 зл., розходів 6.927 зл. В касі Т-ва в 2.275 зл. — В імени Контр. Комісії п. І. Павликівська ствердила, що книги Т-ва в порядку. На 9.200 зл. приходів — членських вкладок було всего 335 зл., жертв 3.000, субвенцій 2.600 зл. Вкінці поставила

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

8)

„Андрей“ на засланні

Після Нового Року пронеслася чутка, що небабки буде ще одно голосування — за віру, якої хто хоче: уніятської, чи православної; казали — мабуть на водохрестя..

Водохрестя відбулося на потоці, там де все бувало; лише з Янчина прийшла пів рота війська і ясувала тричі на Многолітствіє государя-імператора. А після полудня відбувся скликаний Телевичем до громади „збор“ знову в приві „уездного“ старшини, щоби кожний заявився, чи він за православним священиком, чи за уніятським. Телевич і його прислужники, вже раніш кілька днів наперед, увихалися поміж народом і перемовляли хитких, а де не годні були перемовити, грозили... Бо хоч руський цар нікого „не силує“ до ніякої віри і всякому вільно вірити як хоче, проте „волею“ начальства є, щоби між рускими в руському государстві була одна руська віра. Тому нехай ніхто не вагається інакше голосувати, коли не хоче, щоби його записали як „упорствующого“.

„Зрештою, — коли так схоче ціла громада, якого лиха заціпати Вам біду...“ — говорили до хитких. Де бачили, що й тим нічо не вдіють, „радили“ — краще цілком не приходити на раду.

До старого Лучки зайшов сам Михайло, бо йому розходилося, щоби Лучка був з ними. Були в селі нерішені, котрі дивилися на Лучку — „як зробить Лучка, так і я“. Тому Михайло так коло нього заходився.

— „Перепишіть ся хоч про око. І чомуб Вам не переписатися?... Чи не одне „Господи помилуй“ в них або в нас?..“

І натякав, що начальник рішуче настоює, щоби всі „доброхиті“ заявили згоду на православіє і казав йому зладити список тих, хто противиться...

Старий Лучка те все вислухав і — відмовив своєї згоди на відступництво. На православіє не перейде і не хоче, щоби його взаочі переписали. Коли Михайло має такий приказ, то дарма; — може його записати до „упорствующих“. Лучці се байдуже. Життя не вічне, а віра не сорочка, котру можна змінити і що дня. Віра то кров, якої „про око“ не виточується. Інше діло, коли простим бабам наторочено, що це все одно; але Лучка знає, що не все одно...

„Хібаж Ви годні що з того розчовпати, чи Дух святий походить від „Отца“ чи від „Отца і Сина?..“ — сміявся Михайло. „Ні цього не збагнете, ні того...“. Старий Лучка такою бесідою дяка збентежився, бо дяк не швець, котрому байдуже, з якої шкіри шие чобіт, а церковний слуга як і священик і має знати, якій правді служить. Правда — хоч би її не всякий розумів — мусить бути одна.

На світі люди багатько річей не розуміють, а знають, бо вірять. Якби людина лиш те знала і визнавала, що розуміє, то хлоп поза полем, лісом, пасовищем, шандарами, податками і судом, — хіба в нічо не віривби, бо він більше нічого не розуміє. Коли Михайлові байдуже, в що вірить, то чому кидає ту віру, в котрій його родичі виховали?... Чому має бути правдою те, що вчать православні священики, а не те, що вчать

католицькі?... Чи тому, що колись там якийсь патріарх в Царгороді за царською споную збунтувався проти єдності церкви а насилані ним з Царгороду єпископи до цього роздору і нашу Русь втягнули?... Чи Юда теж не виступив проти Христа, хоч Його сам власними очима бачив і власними ухами слухав?... Чи краще вірити і йти за голосом наслідника верховного апостола святого Петра, котрого сам Христос поставив начальником всіх і їх наслідників, котрому повинуються всі народи цілого світу, — чи гнутися в три погібелі перед всілякими „уездними старшинами“, котрі „про віру дбають“!... Де хто чув, щоби так примушували на католицьку віру, як у Росії на православну?? І чому вони відбрехуються, що хто проти православної віри, той проти царя; коли Христос навчав віддати — царське цареві, а Богові — Боже. Чому у них цар має бути найвищим орудником православної церкви, коли католицька церква не признає над собою влади ніякого царя крім Христа, бо для католицької церкви добрі і рівні всі царі сього світу... і Вона їх всіх перетримає і перестойть... Коли те правда, що цар не хоче примушувати до православ'я, то чому його урядники нарід до цього змушують?... Лучка на старости літ не знеславить і не обтяжить себе таким важким гріхом, щоби проти совісті змінював віру, хочби його й зараз брали на Сибір. Ані — як Михайло радить — „про око“; бо таке фарисейство гірше від відступництва, а Христос заповів, що хто його виречеться і запереться перед людьми, того Він запереться перед Отцем небесним!...

(Дальше буде).

висесення на уділення абсолютної уступаючому виділові. — В дискусії перша забрала голос п. К. Малицька: Чому так мало членів? Треба придбати нових членів. Уч. Ст. Пашкевичівна: Треба уладити імпрези, поробити зими з наших осель і їх висвітлювати. — Голова: Тепер імпрези не вдаються через кризу. — Абсолютну уступаючому виділові ухвалено одногласно. Всеч. о. дир. Ю. Дзєрович: З огляду на ідеальний склад виділу треба упростити його, щоб той самий склад лишився. (Оплески). — Голова: Треба виділу трохи відмолодити. — П. Павличковська: Виділ може лишитися той самий але треба ще додати до нього о. Ю. Дзєровича. — Ст. Пашкевичівна: Треба створити комісію пропаганди, імпрез і т. д. — Дир. К. Малицька: Нехай до нашого Т-ва вступають члени організації, як кружки РШ і т. д. — Далше промовляв один член Т-ва, робітник, що не хотів подати свого назвища: Наше Т-во має замало членів. Воно робить великі добродійства для родичів, але їх також щось коштує удержання дитини у Львові. Коли мають на удержання дитини на цілий рік, то мусять дати щось і на той 1 місяць. Може замало пропаганди робиться перед вакаціями. Вже час зачати пропаганду між родичами. — Дир. Ст. Похмурський: Родичі приходять до нас і домагаються, щоб ми приймали дітей безплатно. Коли ми не можемо того робити, то вони гніваються і говорять неприличні слова. Не всі, що зголошуються, мусять бути прийняті. Тільки найбідніших дітей приймаємо даром. Нехай кожний батько, що хоче мати дитину в оселі, стане членом Т-ва. Вкладку можна знизити з 3 на 1.50 або 1 зл. На всіх 170 дітей — 130 було зі шкіл РШ, около 40 з інших шкіл (ім. Шахевича, зі Знесіння) і 3—4 з польських шкіл. — Пані Донцова: В польських школах наші родичі платять за дітей, в українських гадають, що вони не мусять платити. За польські книжки платять, наші хочуть діставати даром. І так скрізь! Треба скликати анкети по школах і вияснити родичам ті справи. — Голова: Після такої конференції з родичами виходимо за хриплі. Прощу прийти подивитися, як се виглядає. Маємо 300 подань. Всі подаються за дуже бідних і хочуть безплатно примістити дітей. Ми не все знаємо їх обставини. — о. Новосад: Треба втягнути в члени Т-ва родичів, що хочуть вислати своїх дітей на оселі. Родичі вважають, що їх діти мусимо прийняти „задурно“. Так не може бути. — Голова: „Просвіта“ повідомила нас, що Кураторія зажадала опорожнити Милування на липень і серпень для господарських курсів. — П. І. Павличковська: Маємо сервітут в Милуванні і його не зречемося. Нехай „Просвіта“ сплатить нам той сервітут. Нам треба придбати свою домівку в горах для вакаційних осель. Голова: Дякую всім за участь у зборах. Також дякую нашим лікарям й управам шкіл за співпрацю. — На тім зборі замкнуто. — Управа Т-ва Вакаційних Осель остала та єма: п. Ольга Бачинська, голова, о. Лицняк, заступник голови, п. Марія Ліщинська, секретарка, п. Йосиф Панківська, скарбничка, п. М. Зячківська, проф. Зенон Зелений, п. Євгенія Гриньовська, о. Іван Новосад, дир. Степан Похмурський, д-р Дарія Чубатова; заступники: д-р Теодозій Надрага, п. Михайло Крилошанський. Контрольна Комісія: п. Ірина Павличковська, п. Ірина Бонковська, п. Євгенія Макарушкова.

Колиб ти мав добре сумління, не лякавсяб ти смерті. (Тома Кемпійський).

Що таке кінь?

Мимовільна гумореска з совітського життя.

В великім совітськім підручнику про плекання коней, виданім селхозгізом (?) під редакцією М. Волкова, є така „показова“ розмова про плекання коней:

— Що таке кінь, товариші?

— Не знаємо, товаришу, темні ми, непросвічені!

Лектор докірливо похитав головою і продовжав:

— Кінь, товариші, представляє собою дуже складний організм, котрий складається з твердих, м'яких і рідких частей.

— Ось так воно... Дуже дякуємо, тепер вже нам ясно, а то ми живемо тут як кертці, темні ми...

— В голові коня розрізняють рот, ніс, очі, лоб, уха, щоки і потилицю. Рот звернуто замкнений губами — верхною і спідною. Ніс також відмежований... Хто знає чим він відмежований?

— Ніздрями! — крикнув хтось із догадливих.

— Зовсім правильно, ніздрями... Хвіст поважного значіння для працездатности коня немає. Важніші ноги...

— Скажіть, товаришу лектор, чим жує кінь?

— Він жує при допомозі щок...

— А зуби? — хотів спитати один ученик, але його заголюкали.

(„Соціаліст. Земледіліє“, 5. III.)

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець прийняв генерала Конгрегації ОО. Салезіян разом з капітулою. Делегація подарувала Папі гарний образ св. Йоана Боска кисти маляря Роллінія, одного з учеників того Святого та мистецький в золоті й сріблі виконаний реліквій з частинкою кістки св. Йоана Боска (КАП).

В першу річницю свята „Українська Молодь Христови“ одержали ми отсі підсумки розвитку католицького руху серед нашої молоді: За рік праці повстало понад 130 кружків КАУММ (Катол. Акція Укр. Мужеської Молоді) у львівській Архиепархії. Рівночасно йде акція в Станиславській і Перемській Епархіях. Кожного дня приїзять з краю і приходять численні листи за статутами, правильниками, інструкціями і т. д. Дни 2. III. с. р. повстала у Львові Архиепархіяльна Рада КАУЖМ (Катол. Акції Української Жіночої Молоді). Досі зорганізовано 35 жіночих кружків КАУЖМ, 3 у Львові, 32 в краю. Кружки КАУМ ведуть оживлену працю між молоддю. Для вишколення провідників тих кружків в днях 12—27. XII. 1933 р. відбувся курс для священиків, на котрім було 117 священиків. Крім того були і світські люди. Другий курс для інструкторів (ок) КАУМ відбудеться у Львові від 19—26 с. м. Окремий курс для інструкторок буде прикінці червня і на початку липня с. р. Має повстати Міжепарх. Рада КАУМ, зложена з представників всіх Епархій. В осени с. р. будуть загальні збори, на котрих будуть управи всіх кружків в краю. Для економічної розбудови народного господарства і фінансової піддержки повстала Каса Української Католицької Молоді, кооператива з відп. уділами у Львові. (Уділ 3 зл., вписове 60 сот.) Крім того повстала для боротьби з безробіттям, допомоги і для видавничих цілей кооп. „Дім Української Молоді“. Підчас ферій приготується вакаційну оселю для хлопців в селі Соколі кодо Галича від 21. VII. до 12. VIII. с. р. Для дівчат буде літний табір для інструкторок. Акція КАУМ розвивається також і на Лемківщині. Навіть Волинь, хоч в більшості православна, зацікавилася КАУМ-ом. Два православні священики були в секретаріаті КАУМ у Львові, інформувалися про наш рух і взяли статут. Мимо ріжних перешкод рух КАУМ розвивається чимраз краще. Спомин радісних днів 6 і 7. V. 1933 р., найбільшої досі маніфестації Галицької України під прапорами Христа, додав нових сил до праці над католицьким відродженням українського народу.

В Празі відбулося в церкві св. Климента торжественне богослуження, потім інсталяція і посвячення нової гр. кат. парохії. Приявні були: представники архиепископської капітули в Празі, заступник пражського єпископа о. крил. Ковинчак, представники правительства, міністерства освіти і т. д.

Перший краєвий Евхаристійний Конгрес на Литві відбудеться в Ковні прикінці червня с. р. В нім возьмуть участь всі литовські єпископи і багато паломників вірних. Сподіваються також участі латиських католиків. В програмі конгресу є м. і. день дітей, молоді, велика евхаристійна нічна процесія при світлі смолоскипів. Досі були на Литві лише дієцезальні евхаристійні конгреси в Шавлях, Волковисках і Понівіжу. (КАП).

Опіка над наукою релігії в Саксонії. Саксонське міністерство освіти видало розпорядок, щоби лекції релігії, з огляду на їх характер і значіння, поміщували з правла на чолі інших шкільних предметів. Лише в виїмкових випадках можна відступити від тої засади і в розкладі предметів науки релігії визначити середні або кінцеві години. Шкільна влада має строго придержуватися того розпорядку. (КАП). А як у нас?

Перший православний ординарій волинської дієцезії, архиепископ Олексій. приїхав на Волинь Був в Рівнімі і Дубні, потому поїхав до Крем'янця, місця свого осідку.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НА УКРАЇНІ большевицька влада зліквідувала „Державне Видавництво України“ („Держвидав“). До ліквідаційної комісії належать такі „Українці“: Качаргін, Хамардарян, Ліфшиц, Валков, Агуг, Баданський і Добрий. Декрет про ліквідацію підписав „самоотвержений хахол“ П. Любченко. Значить, „українізують“...

ГОЛОВУ БІЛЬШОВИЦЬКОГО УРЯДУ на Україні Чубаря призначили заступником голови комісарів ССРСР в Москві. На місце Чубаря назначили другого „самоотверженого малороса“ Любченка.

ЗАСТУПНИКОМ ГОЛОВИ раднаркому України назначив Постишев ярого Москаля Іллю Савельовича Шелехеса.

В ВАРШАВІ відбувся зїзд партії Радикальних Українських Демократів. Се політична група українських емігрантів, що вийшла з давньої партії Соціалістів-Федералістів. Головою вибрано інж. Євгена Головінського, скарбником інж. Д. Бакевича-Щуковського, секретарем інж. Скубія. („Тризуб“ ч. 13-14).

ПРЕЗИДЕНТ ЧСР. МАСАРИК прислав на ювілей о. Августина Волошина, заслуженого українського діяча на Закарпатті, відручне письмо-привіт українською мовою.

В РОМУНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ вніс пос. д-р Волод. Залозецький інтерпеляції проти повторювання іспитів з румунської мови вчителями національних меншин, в справі регуляції берегів Прута і в справі управи бураків на Буковині.

ЛВІВСЬКІ МОЛОДІ ЕНДЕКИ з Клявдієм Грабиком на чолі виступили з дотеперішньої ендецької партії й заклали нову „Związek Młodych Narodowców“. В рефераті на зборах нової партії п. Грабик м. і. сказав: „Народова Партія веде на старий спосіб ялову опозицію і розложена внутрішньою неадарністю старих керівників не здібна розвинути широкої акції та примінитися до нових умовин праці“.

ЛИТОВСЬКА ПРЕСА пише, що французький міністр війни Петен прийняв ген. Сікорського, противника марш. Пісудского. Ся візита відбулася перед відїздом Барту до Варшави і мала викликати в Варшаві прикре вражіння.

В ЦІЛІЙ НІМЕЧЧИНІ торжественно обходили 45-ту річницю уродин Гітлера. Берлін й інші міста були прикрашені морем прапорів. Гінденбург прислав Гітлерові квіти і депешу з побажаннями.

ЛЕВ ДОДЕ, відомий монархістичний публіцист у Франції, пише, що французького президента Думера вбив Гургулов з наказу масонської мафії. Масони казали його вбити, пише Доде, тому, що Думер виступив з масонерії, кандидував проти масонського кандидата на президента держави Бріяна і знав справи масонів подібні до афери Ставіського.

МІЖНАРОДНИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ КОМІТЕТ в Брукселі приготував на 1 травня революційні розрухи в 6 європейських столицях. Поліція в Бельгії викрила сей комітет, увязнила 10 учасників його нарад та сконфіскувала ріжні документи. Головна акція була звернена на викликання заворушень в Парижі. (ПАТ).

В ЕСПАНСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ монархістичні послы демонстрували за монархією окликами: „Най жив король Альфонс, най жив еспанська монархія!“

КРЕМАЇВСЬКІ ЧЕРВОНІ ВОЛОДАРИ дуже обурилися на Японію за її становище в справі Китаю. Вся совітська преса виявляє але укритий перестрах, що поширення впливів Японії в Китаю може довести до ліквідації совітського режиму не лише в Сибірі.

ЯПОНСЬКІ АГЕНТИ ведуть пропаганду серед населення Сіаму, Кохинхіни, Малайського Архіпелагу й британської Індії проти держав білих народів.

АМЕРИКАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО заявило через свого амбасадора в Токію, що не думає питати Японії про дозвіл в справі кредитів або доставки воєнного матеріалу для Китаю і буде поступати по своїй волі.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Клясицизм і модернізм

Під таким заголовком відбувся у Львові в салі „Української Бесіди“ дня 30. III. с. р. виклад емер. візитатора шкіл, д-ра Івана Копача, з ініціативи Товариства українських письменників і журналістів.¹⁾ Прелегент навязав до відчиту проф. д-ра Василя Сімовича про „Жаби“ Аристофана, що відбувся там же заходами того самого Товариства дня 2 грудня 1933 р. („Нова Зоря“ ч. 694). Д-р С. зазначив був, що в названій комедії Аристофана з р. 405 перед Христом головною темою є властиво спір між двома славними старогрецькими поетами, спір за першенство, а то: між старим трагіком Айскілем (525—456 перед Хр.) і 45 літ молодшим від нього Еврипідом (480—406 перед Хр.) Тодіто в дискусії по тім відчиті підніс д-р І. Копач, що прецінь вартоби раз близше приглянутися тому спорови Айскіля з Еврипідом у Аристофана, бо то властиво вічно актуальна проблема, а саме: Що ліпше і вартніше — „старе“ (Айскіль), чи „нове“ (Еврипід)? А що тут оба суперники є разом т. зв. „клясиками“ (по звичайному нашому вислову), то звідси й проект д-ра К., щоб ту проблему взаємин „давнього“ з „новим“ обговорити раз докладніше, і то вже в якнайширшій обсягу, т. зн. не тільки щодо літератури, але й щодо всякої людської творчости. Ту гадку д-ра К. прийнято, а він сам мав приготувати й отворити дотичну дискусію відповідним викладом.

На жаль дискусії не було, бо виклад д-ра К., який забажав дати до неї якнайширшу основу, тревав майже повні дві години. Але та дискусія ще колись десь відбудеться, бо вже й із самого вступного реферату д-ра К. стало ясним, яка важна ціла та культурна проблема, особливож у звязку з питанням про вартість усякого мистецтва в найширшій того слова значінню.

У своїх виводах д-р К. відповів насамперед на три підставові питання: 1) Чи пора нам тепер займатися такими справами, як „клясицизм“ і „модернізм“, коли міліони нашого народу гинуть з голоду мов мухи, а в „Ділі“ (ч. 50 з с. р.) написано, що американський журналіст, Уїліємс, ствердив як наочний свідок, що на Придніпрянщині, куди він саме їздив і дивився, „всюди мужчини і жінки думали тільки про одну річ, про — хліб“. 2) Чи можна докладно обговорити поставлену тему без повного знання всеї дотичної продукції людства? Прецінь вже про саму Німеччину писав свого часу (в липні 1931 р.) „Berliner Tageblatt“: „Jede Viertelstunde ein Buch“ (Що квадранс нова книжка)! 3) Чи може він (д-р І. К.) промовляти на поставлену тему, хоч не є ні поетом, ні малярем, ні різьбарем, а в музиці хіба тільки зовсім звичайним співаком — аматором?

На ті три питання прелегент відповів: „Так“, мотивуючи своє становище широко і докладно з покликом: щодо першого на Платона, котрий у своїм творі „Закони“. (Номой, III, 15) — дивним дивом! — вяже упадок політичного життя Атенців якраз із декаденцією їх „музики“; щодо другого — на Паульсена (слова з „Geschichte des gelehrten Unterrichtes“: „Wer Geschichte der Neuzeit schreiben will, muss schwimmen lernen; mit den Füßen auf dem Boden watend kommt hier niemand ans Ziel“) і д-ра Фойхтерслебена (Dr. Feuchtersleben „Zur Diätetik der Seele“: „Bücher sind Brillen, durch welche die Welt betrachtet werden kann; wer aber gute Augen hat, braucht keine Brillen“); а щодо третього ще на висказ римського поета Терентія (з 2 ст. перед Хр.) „Homo sum et nil humani a me alienum esse puto“ (я чоловік і ніщо людського не уважаю для себе чужим). На думку пре-

лєгента ріжниця між мистцями і немистцями тільки квантитативна (скількиста). а не квалітативна (якостева); бо і найзвичайніший чоловік має в життю хвилі якогось захоплення й одушевлення. А вже що найменше кождий чоловік має право жадати від мистців, щоби пояснили значіння своїх продукцій, особливо коли вони самі вимагають від людей захоплення і похвал для своїх творів, ба також і матеріального підпертя підчас деяких мистецьких вистав і пописів. Так нпр. прелегент радби знати, що саме чи кого саме має представляти образ маляра Володимира Гаврилюка, підписаний: „Композиція — Портрет“, в „Карбах“, Львів, 1933, стр. 10. (Показує той „образ“, на салі веселість).

Підготувавши собі в той спосіб, так сказатиб, ґрунт під ногами, прелегент приступив до докладного розгляду висловів: „клясичний“ і „модерний“. Зміст:

Слово „клясичний“ то латинський прикметник „classicus“ від іменника „classis“, утвореного від дієслова „calare“ (давніше „calere“, грецьке *καλῆν*), що означає „кликати“. Від него походить і наш вислів „календар“, тобто спис викликаних або оголошених жрецами святочних днів року, у старих Римлян: *Calendae* (розуміється *dies*). Слово „classis“ — ми говоримо „кляса“ — жие буйно ще й до нині у всіх європейських мовах. Воно означає все і всюди якусь „групу“ або якийсь „відділ“ одиниць нпр. навіть у математиці. Первісно старі Римляни означували тим словом передовсім відділ покликаних до війська жовнірів, (між і. також до обслуги кораблів, томуто „classis“ називається також фльота тобто група кораблів), а відтак відділ населення взагалі (пор. поділ Римлян на п'ять „кляс“ відповідно до висоти майна горожан за короля Сервія Туллія в 6 ст. перед Хр.) Колиж в Римі в 2 ст. по Христі повстала публична висша школа (зовсім на подобу нинішньої нашої середньої), то поодинокі її відділи названо також „клясами“, а письменників, яких твори (як взірці вислову) читано в тих „клясах“, названо власне „клясичними“ т. зн. просто „шкільними“. Для Римлян тоді були „клясичними“ грецькі автори (Гомер, Софокль, Платон). Та згодом стали такими „клясиками“ також автори римські (особливо Вергілій, Овід і Гораций), але аж серед нових панів Європи, Германців (в найширшій того слова значінню), аж по упадку західно-римської держави. Колиж тисячу літ пізніше по заняттю Царгороду Турками в р. 1453 по Хр. схоронилося до західної Європи також стара грецька література, а т. зв. ренесанс чи гуманізм впровадив її також до школи (побачивши, що римська література і штука — то тільки слабенський відблиск старшої від неї і вповні оригінальної літератури і штуки старогрецької), — відтоді (тобто від 15 ст. по Хр.) стали загальноєвропейськими „клясиками“ і Греки і Римляни. А що до школи належать, а бодай з природи річи повинні належати тільки найліпші річи як взірці для молодіжи, то до тих старих творів грецьких і римських прилипло з часом також поняття „досконалости“, яке від шкільних взірцевих виїмків перейшло відтак вже легко і мовби автоматично також на всю старинну грецьку і римську культурну спадщину, мовляв, „клясичну“ *par excellence* (тобто нібито висшу понад всі інші). Тим способом нині у вислові „клясичний“ містяться два поняття: 1) старогрецький і староримський (поганський, передхристиянський) з часу менше-більше від р. 1000 перед Хр. до 500 по Хр.; 2) високовартісний, дорогоцінний, досконалий. Ті два поняття, очевидно, не покриваються, тільки перехречуються. Бо не все, що старинне грецьке або римське, вже зараз і досконале. Було там також і багато сміття й мірноти, як зрештою у всіх

часах і суспільствах, тільки що правда — зуб часу богато з того вже давно знищив і на віки вічні погребав, а переховалося до нас справді майже тільки те, що було там найцінніше. Нині вже кождий нарід називає собі „клясичними“ ті свої (особливо мистецькі) твори, які у него найдосконаліші і найцінніші (як от прим. у нас твори Шевченка).

Слово „модерний“ — французьке. Воно походить від латинського іменника „modus“, що означає „спосіб“ (нпр. ноші). А що спосіб людського життя чомусь безнастанно змінюється, то з того латинського слова „modus“ повстало слово й поняття „моди“ (франц. *la mode*), яка особливо у жіноцтва все хоче бути найновіша. Звідси французький прикметник „moderne“ значить „новий, новітний, нинішній“. Ми говоримо „модний“ і „модерний“, але слово „модний“ прикладаємо радше до буденних справ (як от: харч, ноша, танець і т. д.), а слово „модерний“ до висших, духових творів (як от: світогляд, мистецтво і т. д.). Модернізм, очевидно, такий давний як людство, бо кожде твориво людства (особливож мистецьке) має в собі завсідги побіч елементів традиційних також якісь елементи нові. Тому й не дивота, що, хоч Айскіль і Еврипід — оба старогрецькі „клясики“, а всеж таки вони спорять зі собою в „Жабах“ Аристофана про вартість своїх трагедій. Зрештою читаємо в історії, що в Греції сам Аристофан (450—385 пер. Хр.) — то представник „старої комедії“, а Менандер (342—291 пер. Хр.) — то вже „нова комедія“. Таксамо в Римі нпр. Катулль (87—54 пер. Хр.) належить уже до т. зв. „нових поетів“, тобто до тодішніх — так сказатиб — „модерністів“. Розуміється, та „новітність“ не рішає ще зовсім про т. зв. „клясичність“ у значінню „досконалости“. Бо питання про вартість дотичного творива — зовсім інша справа: вона вирішується не зовнішніми критеріями часу, місця і числа, тільки внутрішніми критеріями психології творчости.

Потому прелегент перейшов до розгляду питання, звідки береться нинішня на око здавалося так дуже оправдана антитеза між „клясицизмом“ і „модернізмом“, хоч в суті річи оба ті поняття не противорічать одно другому, тільки перехрежуються зі собою. Бо старий грецький і римський світ (т. зв. „клясичний“) мав свій „модернізм“, а наш теперішній модернізм дав не оден клясичний твір під оглядом ціни і вартости. Прелегент старався вяснити ту дуже складну справу способом індукційним. Він зачитував насамперед з часу ок. р. 42 пер. Хр. з клясики Горация оду до Таліарха (Carm. I. 9): „Vides ut alta stet nive candidum Soracte“ — у гарній польській парафразі Іди Веневської (пор. Tygodnik Ilustrowany з р. 1925, ч. 41):

Patrz, Taliarchu, jak Sorakte biała,
Jak ją przywalił śnieg! Zdyszane lasy
Dźwignąć nie mogą okiści, a rzeka
Stała lodem.

Więc na kominek rzuć drew, niech się jarzy
Różowy płomień, niech się świeci wino
Sabińskie, stare, omszałe, niech ogniem
Krąży nam w żyłach!
A resztę zdaj na bogów!...

Cóż nam o jutro? Dziś masz dzień jak złoto!
Dzisiaj masz młodość, piękność masz i siłę!
Więc kochaj i tańcz i daj swemu sercu
To, co mu miłe!

Dość wcześnie przyjdzie siwizna i starość
I gorzka nuda. Teraz świat się śmieje!
W dzień nęci słońce, w nocy księżyc wabi
W mroczne aleje.

Nie zwłocz ni chwili, skoro miłość czeka!
Bierz ją w ramiona, póki czas, mój drogi!
Bo patrz: Sorakte biała już, a rzeka
Stała lodem...

Коло сего поставив знану Шевченкову поезію-думку з р. 1860 „Минули літа молодії...“ Оба поети холостяки, оден і другий в столиці величезної держави — тільки перший (Гораций в Римі), повний життя і сили 25-літний молодець, вели-

²⁾ снігом покрита гора в Етрурії кілька миль просто на північ від Риму.

¹⁾ Сей звіт з викладової салі переглянув на нашу просьбу сам прелегент д-р І. К. так, що його можна уважати вповні автентичним субстратом до дальшої дискусії. — Ред. „Н. Зорі“.

чає собі і другим своє епікурейське „carpe diem!“ (używaj świata, róki służą latał); а другий хорий і безнадійний старий (бо вже й вимріяна Ликерія покинула його), 46-літній Шевченко виспівує собі свою безмежну петербурзьку самоту. Ділить їх обох від себе майже 2000 літ. Перший — то клясик, а другий — кажуть — романтик. Та що те все має до річи? Головне тут се, що читач чи слухач чує при собі велику силу духа, здібність одного і другого!

Звідкиж та сила? Шевченко пояснює:

Ну щоб, здавалося, слова?
А сердце бється, ожива,
Як їх почує. Знать от Бога
І голос той і ті слова
Ідуть між люди...

(Кос Апол, 1848).

Та які ріжні можуть бути під тим оглядом слова, показує прелегент наглядно на однім „модернім“ українським переспіві прегарної пісеньки Гетого з р. 1783 п. з. „Wanderers Nachtlied“ Ось вона:

In allen Gipfeln ist Ruh',
In allen Wipfeln spürest du
Kaum einen Hauch.
Die Vöglein schlafen im Walde.
Warte nur, balde
Ruhest du auch.

А ось її найновіший український переспів якогось Т. С. у „Дзвонах“ з р. 1933 (Кп. 11—12 стр. 502) п. з. „Пісня мандрівника ніччю“:

Ген по горах миттю
Лиш цить;
У верховіттю
Десь тремтить
Леготу дроз.
Замокля пташина в лузі.
Пострівай! В тузі
Ляжеш також.

Тут відразу так і чуєш в глибині свого серця, що слова Гетого віковічні, а поданий отсе їх переспів — тільки викривлена калічка-однодівка.

В тім звязку прелегент пригадає слова фарисея Гамаліла на зборх жидівської старшини в Єрусалимі підчас нарад над тим, яке їм становище зайняти супроти молоденького християнства (Діяння апост. 5, 38-39), але подає їх по німецьки так, як вони виписані на памятнику Лютра в Вітенберзі з р. 1821:

Ist's Gottes Werk, so wird's bestehn;
Ist's Menschenwerk, wird's untergehn.

Отже про вартість мистецьких творів рішає остаточно історія. Так думав і Гете. В тім дусі — але, що правда, дуже парадоксально — висловився недавно також наш критик д-р М. Рудницький, а то в афоризмах п. з. „З думок про мистецтво“ (Мистецтво з р. 1933 стр. 106): 1) Віра у нестримний поступ зродила окремий талант: „творити без таланту“ — 2) „Мистці суперечаться (очевидно польонізм „sprzeczają się“ замість укр. „спорять“) за принципи мистецтва не аргументами, а творами“.

Прелегент ілюструє те явище цитами зі всесвітньої мистецької творчости (м. і. з Гомера і Бетовена), відчитує як модерний (бо з р. 1933), але щодо вартости клясичний зразок также поезійку Богдана Кравцева „Як гасне день“ (Сонети і строфи, стр. 31), вкінці відчитує (серед загальної веселости) один уступ з виводів Святослава Гординського п. з. „Про себе і нову поезію“ (Діло з 29. І. с. р. ч. 24.). При тім зазначає з притиском, що ніяк не може згодитися на становище С. Г., хоч його й виавансував уже в „Ділі“ критик М. Рудницький аж на педестал „Ессе роёта!“ за конкурсну збірку поезій п. з. „Барви і лінії“ (Львів, 1933). Бо якуж вартість для мистецтва можуть мати от хочби й отсі — нібито дуже високі — премодерні інструкції маляра і поета (вже так собі відразу за одним махом!), С. Гординського:

„Бо сучасні проблеми творчости, то передовсім конструкція, отже метода не найкращого, а найтяжшого опору (?). Конструкція — ось і метода творчости. У малярстві — конструкція барвних площ; у різьбі й архітектурі — мас; у поезії — конструкція слова, будова гарних речень, гарних образів... Нам не треба гарних почувань, писав колись Ремі де Гурмон, нам треба гарних віршів... Давайте гарні вірші! Конструкція вимагає логіки... Сучасний поет не потребує запустіти у давнє Семенкове белкотіння в роді „у бир шух“, коли він має масу нових, найдивніших слів із усіх ділянок нової техніки, хемії, біології. Назви газів, як діхлордіетилсуль-

фід, дифенілянохлорарсен¹⁾ і т. п. звучать самі як футуристична поезія, лиш що за ними криється зміст (На жаль С. Г. не подав читачам „Діла“ того змісту. Ред.) Звичайно, тих слів у словнику Грінченка нема, але це ще не значить, що їх уживати не можна. Вони відкривають головню в ділянці рим небували можливости...“

Словом: Хочеш, брате, стати поетом? Ну, то повиписуй собі із словарів чи енциклопедій поодинокі слова (очевидно, можливо якнайбільш екзотичні, щоби звичайним людям імпонували), поскладай їх собі відтак у рядки так, щоби творили якісь рими й ритми — от і все! Почуваннями і думками не потребуєш притім уже так дуже журитися, бо се відраджує тобі, бачиш, „Хранцуз“ Ремі де Гурмон. А яких чарів і чудес доказує з покликом на оту „Хранцію“ солдат Скорик на старенькій нашій землячці з під Харкова, Одарці, сеж ми бачили вже нераз навіть на сцені в „Сватанню на Гончарівці“ нашогож таки Квітки—Основ'яненка. Той мудрий Скорик поучує там також і свого простодушного товариша, Тимоша, авторитативно й самопевно ось як: „Тиж, товаришу, как у походах не бувал, света (світа) не відал і нічаво не знаєш, так у речах не суйся за умілими, а ожидай команди, да только подтакуй. Вот і увесь пароль!“ (Справді, майже точнісінько таксамо, як от тепер робить з нами тут „умілий“ наш проводир д-р Донцов. Щож дивного, що й молодший від него С. Гординський вже також собі так з нами починає. Не даром Німці кажуть: „Wie die Alten sunen, so zwitschern die Jungen“...).

Прелегент не може ніяк прийняти таких рад. А чому саме, то найкраще зможе в'яснити всебічна дискусія, яка й повинна колись десь відбутися над усіма тими дуже важними проблемами людського життя.

¹⁾ Точнісінький передрук із статті С. Г. в „Ділі“.

Нові видання

Добрий Пастир, присвячений душ-пастирським і церковним справам. Рік IV. 1934. ч. 1. Станиславів, вул. Липова 11. Стр. 80. Ціна 2:50 зл. — Зміст: В. Д. Сучасний стан російського православ'я * * * Нагірна проповідь Ісуса Христа після Євангелія Луки (VI, 20—49). о. Ст. Ядловський: Нарід і держава в світлі католицької соціології. о. Т. Галушинський ЧСВВ. Найденьня найстарших грецьких рукописів св. Письма. — На вибрані теми: О. Б. Сакральний характер проповіді. о. К. Г. На новий шлях навчання релігії в школі. О. Дуб ЧСВВ. Слово Боже в устах проповідника. — Душпастирські питання й випадки. Церковний огляд. З нашого церковного й релігійного життя. Вісти з катол. світа. Нові книжки й видання. — Зміст 1 ч. сего квартальника с. р. дуже дібраний, цікавий і хосенний. Особливо слід звернути увагу Всч. Духовенства на старанно оброблену статтю О. Дуба ЧСВВ в справі проповідництва. Се праця повна дуже добрих практичних вказівок для проповідників і промовців взагалі. — Для лучшего темпа в появі сего знаменитого квартальника булоби добре, видати нпр. два числа разом, в однім сшитку, щоб опісля кожне дальше число виходило вже на початку кварталу, а не при кінці.

А. Ч.

„Розважання про Пресвяту Богородицю“ на місяць травень. Уложив Василиянн Стефан. Видавництво Чина св. Василя В. в Жовкві 1934. стр. 132. — Автор поставив собі за ціл бодай частинно виповнити одну прогалину в нашій аскетичній літературі, себто зарадити недостачі розважань про Пресв. Богородицю. Сього рода розважань справді треба було. Тому з приємністю беремо їх до рук. Читаємо і любуємося. Глибина думки, догматична стислість, переконуючі докази, теплі почування, — все те мимохіть скріплює почитання і любов до Пречистої. Майже кожне розважання містить в собі багато скондензованого матеріалу, так що кожне слово має своє глибоке значіння. Вкінці чиста мова, чепурна окладка і гарні ілюстрації завершують вартість сеї книжочки. Вона призначена в

Етtingера BALSAM на

усуває радикально без болю вперті нагвітки і згрублі наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТИНГЕРА
Львів, пл. ГОЛУХОВСЬКИХ

першій мірі для монахів, але й немонахи певно багато з неї скористають, а священникам може вона послужити добрим і багатим матеріалом до травневих проповідей.

І. Н.

Денис Лукіянович. За нову школу. Львів, 1932. Формат вел. 8^о ст. 16. Накладом автора. В сій брошурі автор представив коротко і побіжно ріжниці між старою „традиційною“ школою а новою „школою праці“. При тім дав схематичний перегляд ріжних експериментальних нових шкіл і їх оцінку. Тема, яку порушує, занадто широка і занадто мало відома нашому ширшому загалові, щоб можна її належно опрацювати на 16 сторінках. Тому автор, як бувший директор нашої середньої школи, отже людина компетентна, зробивши велику прислугу нашому шкільництву, колиб її опрацював ширше й основніше. Та вже з тої брошури видно, які великі й цікаві зусилля йдуть у світі в пошукуванні за новою, творчою школою, а як мало в нас у тій ділянці робиться. В нас у тій переважній ділянці все ще йде переважно по старому шаблону, хоч маємо своє „мін-во освіти“ — „Рідну Школу“. Коли й що робиться, то лиш під натиском згори. Про поважну теоретичну й експериментальну працю над приміненням чужих виглядів і над розробленням нашої національної педагогії — не чути.

М. П.

НОВИНКИ

Академія всіх шкільних Марійських Дружин жіночих і мужеських м. Львова відбудеться дня 6 травня с. р. о год. 7 веч. в авлі Академічної гімназії, вул. Сапиги 14. Протекторат над Академією обняв Експ. Митрополит Андрей. Крім хорів Марійських Дружин буде гостинний виступ 11 літнього п'яніста Северина Сапруна з Дрогобича. Вступ за запрошеннями. Добровільні датки на цілі Марійських Дружин.

Вмуровання пропам'ятних таблиць з приводу першої річниці свята УМХ не відбудеться 6 с. м., бо консерваторський уряд у Львові робить труднощі в справі висилки тих таблиць на місце. Ся справа буде поладжена в найближшій часі.

Шкільний рік кінчиться 15 червня. Вступні іспити триватимуть від 15 до 22 червня.

Століття „Зорі“ М. Шашкевича. Дня 4 травня с. р. минуло сто літ від часу видання Шашкевичівської „Зорі“. Того дня Шашкевич віддав до цензури альманах „Зоря“, першу веснівку нової української літератури в Галичині.

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові устроює з приводу 120-ліття уродин патрона Товариства, Тараса Шевченка, святочні сходини, що відбудуться 6 травня 1934 р. о год. 11. в салі Музею Товариства (вул. Чарнецького 24/І). Вступ вільний для членів Товариства і впровадження ними гостей. Окремих запрошень не висилається.

Святочне відкриття Вистави Української Фотографії відбудеться в неділю 6 травня с. р. в годині 12:30 в саях Національного Музею при вул. Мохнацького 42. У виставі беруть участь 52 українські автори-аматори, котрі в 216 картинах дають преріжні зразки українського фотомистецтва. Поінформовані впевняють, що сьогорічна мистецька Вистава УФОТО далеко переростає попередні під оглядом високого мистецького рівня. Молоді українські світлиці у своїй творчості доходить до щоразто кращих успіхів. Хто піде оглянути Виставу, переконається про те наглядно. Вступ 49 грошів.

Посуха в Галичині. З різних сторін краю пишуть нам, що внаслідок літньої спеки збіжжя росте слабо. Ярина без дощу майже не сходить. Озимина дуже рідка, не розкормлюється. Хлібороби занепокоєні посухою, бо заповідається неврожай.

На Практичних Курсах „Сільського Господаря“ в Янчині починається 16 с. м. другий з черги курс, а саме курс практичного пасічництва і шовківництва. Курс буде тривати 6 тижнів. В програмі навчання углядається також організація збуту пасічних і шовківничих продуктів. Зголошення на курс слати на адресу: Практичні Курси „Сільського Господаря“ в Янчині, пошта в місці.

В Станиславові повстав кружок Т-ва Прихильників Освіти. Головою його обраний адвокат д-р Юліян Чайківський.

В Стрию інж. Евстахій Микитка відкрив перше українське концесіоноване підприємство електричних інсталяцій при вул. Колійній 36.

Перший день травня, робітниче свято, пройшов у Львові і в цілій Польщі спокійніше ніж попередніх років. Всюди зазначено зменшену участь маніфестуючих. У Львові серед маніфестантів і тих, що мали червоні відзнаки видно було головню семітські обличчя. Тут і там були сутички поліції з комуністами, однак на загал комуністи виявили дуже слабу активність в сім дні. Коли під великим театром після промови на закінчення маніфестації заспівали „Червоні штандар“, один наш робітник сказав: „Ліпше нехай заспівають „Христос Воскрес“!“

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хоружина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-16—25

Бомба вибухла в друкарні п. Ю. Яськова у Львові при вул. Хоружини о год. 1 в пол. Вона знищила улаження канцелярії та всі вікна. На щастя в канцелярії тоді нікого не було. До друкарні прийшла жінка, заплатила передплату за „Працю“ і просила переховати клуночок, котрий вибух. В друкарні п. Яськова печатали: „Громадський Голос“, „Праця“ і „Нове Село“.

Знижка для на овочі. В найблизшій часі мають обнизити ціну на овочі. 1 помаранча буде коштувати 20 гр., 1 банан 8 гр., 1 кг. американських яблук 1'20 зл. Нарешті!

Проф. географії у львівському університеті Евгена Ромера вибрало почесним членом большевицьке геогр. Т-во в Ленінграді. А наш проф. географії Степан Рудницький, котрий повірив большевикам і поїхав до них, тягає десь тепер смереки на Соловках...

У Всеукраїнській Академії Наук відбудуться „вибори“ нових академиків і членів кореспондентів. Президент Академії Богомолець візав „широкі кола радянської громадськості“ до активної участі в обмірковуванні та висуненні кандидатів на дійсних членів.

Членом Найвищого суду на Вел. Україні іменувала большевицька влада „чистокровного Українця“ Григорія Абрамовича Железнодорожського...

В Чернівцях має виходити від 1 червня с. р. тижневик в німецькій мові „Ukrainische Illustrierte Rundschau“.

Діточа оселя для дівчат від 7—14 літ на Остодорі біля Підлютого. Час тривання від 17. VII. — 14. VIII. Оплата 45 зол., розложена на три рати по 15 зл. Першу рату треба зложити при оголошенні т. зн. до 1. VI., другу до 10. VI., решту до 10. VII. Зголошення й інформ.: Марія Коржинська, Українська Книгарня, Львів, Рутівського 22. 1682—1—3.

Сніг упав в Альпах і покрив деякі околиці верствою на 20 см. А в нас спека доходить до 36° Ц.

Стоматолог-дентист д-р Богдан Недільський переніс своє дентистичне заведення в Станиславові до нового льокалу при вул. Карпінського ч. 16. 105—1—1

Радіо для аматорів поважної музики. Польське Радіо розпочинає в найближньому часі цикл творів, які належать до найцінніших скарбів музичного репертуару. Це будуть „Бранденбурзькі концерти“ Йогана Себастьяна Баха, написані в 1721 р. для бранденбурзького марграфа. Під формальним оглядом вони представляють тип „концерто грассо“, який — поруч з іншими специфічними рисами — протиставить собі дві звукові групи: велику оркестру і ривалізуючу з нею малу оркестру, що складається з кількох сольових різноманітно дібраних інструментів. Це правдивий „концерт“, бо ця назва дослівно означає ривалізацію, боротьбу двох різних звукових груп. Бах се один з останніх представників тої музичної форми, але в той час найвищий щабель ніколи перед тим і по тим не досягнений. Бранденбурзькі концерти належать тепер до найгарніших творів музичної літератури. Радіослухачі будуть мати нагоду почути ті концерти у виконанні найліпших оркестрів.

Канадійська провінція Манітоба оповістила закон, на підставі котрого не тільки прокуратор, але кождий чоловік має право скажити до суду за оповіщення статті проти раси або релігії, до котрої належить чоловік, що чується тою статтю обиджений. Той закон, перший в своїм роді, ухвалено на пропозицію живітського посла Маркуса Гаймана (ЖАТ).

Гумор. Якось щораз менше чути про рабунки. — Так, але не тому, що менше бандитів, тільки тих, котрим ще можна щось забрати.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† о. **Евген Мальчинський ЧСВВ** помер дня 1 травня 1934 р., в монастирі ОО. Василіян у Краснопуці. Покійний уродився 4 червня 1871 в Холмщині. В часі свого душпастирювання сповняв чинности адміністратора парохій в монастирях в Жовкві, Кристинополі, в Лаврові і в останнім часі в Краснопуці. Був лагідної і милої вдачі і вірцевий священник-монах. В.Й.П.

Листування Редакції

В.П. Василь Гліб у Фрибургу (Швейцарія). Переказ цікавих думок Соловйова про жінку одержали. Підє. Дуже дякуємо. Про „Енциклопедію“ перекажемо проф. Раковському. Мабуть адреса була кепська.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, брокати, портієри, котари і фільци до підліг, таблатки й коронки поручає по фабричних цінах **ВАНК**, Марійська площа 6.

КІНА

АДРІА: Самітний орел.
АТЛАНТИК: Останній Отаман Анненков.
КАСІНО: Королева Христина (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Чібі та ревія.
МІРАЖ: Ясноволоса мрія.
МУЗА: Сховайте ваші смутки (Альорель і Гарді).
ПАЛАС: Переслідувані люди.
СТИЛЕВЕ: Місс Фльора (Анна Ондра) і ревія.
УТІХА: Боксер і дама та ревія.

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітній лікар асистент дерматолог. клінік в Берліні, Відні й Празі
орд. від год. 9—1, 3—7.
Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.
другий вхід з вулиці Собеського ч. 2.
Тел. 51-68 Сепараткові відальні

СЛУХАЙТЕ РОДИЧІ! РАДІЙТЕ ДІТИ!

Вже вийшла I. частина оповідань з історії України пера Антона Лотоцького п. а.

„Було колись на Україні“

Вінету й ілюстрації зладив арт. мал. П. Андрусів.

Перша частина обіймає найдавніші часи історії України. Оповідання написані дуже легко та гарно. Книжечка призначена для дітей і молоді, але з приємністю і користю прочитає її старший.

Ціна за примірник 70 сот., з портом 85 сот. Десять примірників з портом коштує тільки 6'50 зл.

Замовляти з одночасною висилкою грошей на грошових переказах по адресі: „Наш Приятель“, Львів, ул. Сикстуська 39а., або краще поштовою складанкою число konta 504.104. 107-1—5

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛЬ І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

Лікар-Дентист

М. Юнгфер Бергерова
(давніше Порадця Дентистична)
Львів, вул. Галицька ч. 20/1.
94 ЦІНИ НИЗЬКІ. 7—8

ПАСТА

до взуття

ОДИНОКА
СВОЄРІДНА
НАЙЛІПША

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасты

Адреса: Львів, Кордецького 1.
18—х Телефон 60-04

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ЯКОВА НАССА

Львів, вул. Сикстуська 17. Телефон 65-73
приймає від 9—1 і 3—6

Пальомби, корони, містки, штучні зуби з каучуку, золота, платини, білого золота, ре-106 гуляція криворостучих зубів. 1—4

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ **KOWALSKINX**
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ ФАБРИЧНИМ ЗНАКОМ: **СЕРЦЕ У ПЕРСТЕНІ**
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA-AP. KOWALSKI-KP. WARSZAWA

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по владченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Контра П.ІІІ. Краків 405.867

ЗАКАРПАТТЯ ДІСТАНЕ АВТОНОМІЮ

Підчас побуту на Закарпатті міністр загран. справ Чехословаччини Бенеш виголосив велику промову в котрій переповівши історичний розвиток Закарпатської України м. і. сказав: Чехословаччина ніколи не зречеться Закарпаття („Прагер Прессе“ подаючи зміст сеї промови вживає терміну „Karpathorussland“) і буде боронити її приналежності до ЧСР до останньої краплі крові. Правильство Чехословаччини не забуло про свій обов'язок дати тому краю автономію та здійснити його чесно і послідовно так, як до сего зобов'язалося. Автономія Закар-

паття забезпечена конституцією ЧСР. Однак вперед треба було сей край приготувати політично, культурно й економічно до введення автономного ладу. Скорше чи пізніше введення автономії залежить не лише від правительства, але також від самого Закарпаття, від того як і коли три орієнтації населення українська, великоруська і місцева найдуть спільну мову в справах для них спільних. Хвиля введення автономії зближається постійно. Комітет міністрів робить уже конкретні приготування до введення автономії. — Коли саме буде введена автономія, не сказав.

Свячене в СС. Василіанок

У Львові при вул. Потоцького 95.

Комітет будови церкви СС. Василіанок у Львові при вул. Потоцького 95 уладив мин. неділі традиційне свячене при участі до 100 громадян тої дільниці, запрошених громадян інших дільниць Львова і представників преси. Перед спільним свяченим учинці семінарії СС. Василіанок вивели гагілки в монастирськмі саді під проводом проф. М. Ганицької. Відтак присутні перейшли до обширної салі, де вислухали кількох продукцій хору учениць під проводом проф. К. Гладилович. Особливо гарно випала точка „Ангел вопієше“. Посвячення яйця довершив о. пралат Куницький. Опісля присутні засіли до заставлених столів. Відтак були промови. Перший говорив о. пралат Куницький підчеркуючи необхідність будови церкви в тій частині Львова. Відтак промовляли голова комітету о. Ю. Дзерович, о. д-р Застирець, д-р М. Волошин і д-р Боцюрків від Нар. Організації Українців м. Льво-

ва. Голова комітету о. Дзерович повідомив присутних, що плян церкви від кількох місяців чекає в магістраті на затвердження, що вже зведено пісок і частину цегли та загашено вапно. Місце на церкву вже також витичене. Все те присутні могли оглянути. Комітет сподіється, що на другий рік вже буде вибудована галя під церквою, призначена на театральні вистави, відчити і т. п. Посвячення площі й угольного каменя відбудеться вже за кілька тижнів, як магістрат затвердить пляни. На свячене наспів також привіт Голов. Виділу Союзу Українок, в котрім підчеркнуто вагу нової церкви для поглиблення релігійних почувань громадян сеї дільниці та як заборона проти винародовлення. Присутні розходилися в піднесеним настрою. Богато з них спішилося на святочну академію в першу річницю „Свята УМХ“, котра відбувалася дві години пізніше в акад. гімназії при вул. Л. Сапіги.

Засідання комітету міжнар. масонерії

Римська „Ля Трібуна“ принесла звіт з засідання викон. комітету міжнародної масонерії, котре відбулося в Брукселі. Дискутували над меморіалом Великого Італійського Сходу, котрий перебуває на еміграції в Лондоні, бо в Італії масонам не вільно явно виступати. По дискусії вирішено, що масонерії, розв'язаній в якійсь

країні, не вільно на еміграції признати права зв'язку з масонерією інших країв. „Трібуна“ називає між представниками масонерії б. польського міністра Глівіца як представника В. Польської Льюжі, Карпентера як представника Бельгії, Бонцалеса як представника Еспанії й ін. Причини того рішення не оповіщено.

Як зброїться Японія

Японія зброїться так, як іще досі ніколи не зброїлася. Те зброєння відбувається в двох напрямках: моральнім і матеріальнім. Під оглядом моральним японські пресові органи і найвизначніші генерали ширять в масах таку пропаганду: „Уважаємо Манджурію, Монголію й Сибір за простори, освячені кров'ю наших предків — і на тих просторах поле нашого майбутнього ділання“ (генерал Аракі); „Потребуємо армії героїв, в котрій кожний жов-

нір мігби опертися 10 ворогам“ (ген. Сато). Про матеріальні зброєння Японії свідчать отсі цифри: В р. 1930 бюджет японського міністерства війни виказував суму 443.000 золотих ен, в р. 1931 понад 660 тис., в р. 1933 понад 800.000, а сего року майже мільон золотих ен. Річ ясна, що всі ті зусилля мають велику ціль і що перші бої Японців відбудуться правдоподібно з совітами, чого з туюго очікують мільони гноблених „горожан“ СССР.

Пригоди австралійської змиї в Лондоні

Змیا заалармувала два міністерства, пожарну сторожу, магістрат і поліцію.

На лондонській торговлиці Covent Garden повстала паніка. Велика змیا виповзла зі скрині з австралійськими овочами і найспокойніше в світі спрямувала свої „кроки“ на вулицю. Комісар торговлиці телефонує до комісаріату дільниці Вестмінстер і повідомляє про незвичайну подію. Радник магістрату, що переїздив автом, ствердив наочно приявність змиї на вулиці і зателефонував до міністерства публичних робіт. Тимчасом змیا повзла просто перед себе і задержалася якраз перед дверми бюро реєстрації чужинців... А радник магістрату висів при телефоні: мін-во публ. робіт узнало себе некомпетентним і віді-

слало його до мін-ва гігієни, а воно поручило звернутися до пожарної сторожі. На вулиці запанувала паніка: жінки і діти пищали, прохожі втікали на всі сторони, а змیا чекала собі спокійно під дверми бюро реєстрації чужинців. Вкінці один „відважний“ поліціант, високий на 2 м., підійшов до змиї, підніс гумову палицю і крикнув: „Розійтись!“ Однак австралійська змیا мабуть не зрозуміла лондонського діалекту і — не рушилася. Тоді поліціант пальнув її палицею по голові та зімлів зааніс до бюро реєстрації чужинців. Коли надіхала пожарна сторожа пару минут пізніше, вже не було нікого на площі.

ХОЧЕТЕ МАТИ ПЕВНІСТЬ

що Ваш гірко запрацьований гріш не пропаде, а принесе добрі відсотки? Якщо так, то складіть свої ощадності в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Націоналізм і католицизм

Передумови й можливість співпраці*).

Автор статей в „Новім Часі“ п. з. „В тіні хреста і меча“ твердить категорично, що „проти націоналізму католицизм нині не пройде“; і ставить питання: „Чи справді мусить наш католицизм йти проти нього? Чи справді неможливо відмінити заіснувавший нині стан розгарячої (!) оці (!) нової боротьби поміж тими двома чинниками?... Чи не є розумна координація сил поміж (!) ними можлива?“ На поставлені так питання відповідає: „Твердимо, що так. Це зігнання сил поміж ними є не тільки можливе, але й пекуче, потрібне“. („Н. Час“ 1933 ч. 83).

Колиж ходить про можливість тої співпраці та координації сил, автор з „Н. Часу“ ставить загальну норму дуже неясно. Він так пише:

„Україньство стоїть поміж двома системами відношення віри до політики: поміж візантинізмом і католицизмом. Невиключене, що при отих переломових історичних завузаннях, як їх оце приносить сучасність, на ролі теперішніх українських поколінь випаде вибрати і рішення поміж тими двома однаково можливими на нашій ґрунті формами релігійно духовної національної організації.“ („Нов. Час“ 1933, ч. 83).

Саме тут у тій основі можливості співпраці автор висказує поняття, для яких не дає ближшого определения. І так тяжко додуматися, що треба розуміти під „двома системами відношення віри до політики“, які він опісля кваліфікує як „візантинізм і католицизм“. З того, що далі пише, можнаб заключати, що під „візантинізмом“ розуміє він тут православну незєдинену церкву в протиставленню до католицької. І хоч твердить, що „ідея візантинізму то на перший погляд ця наша східна форма релігійної організації українства повиннаб бути до націоналізму внутрішньо ще найближша“, помімо того глибші ідеологічні міркування виказують, що „український націоналізм не є і не може бути в справах відношення віри до національної політики візантинізмом.“ Головна причина в тім, що „не хоче безоглядно підпорядкувати церкву нації, не хоче її безоглядно впрягати в шори світської політики“. Та рівночасно застерігається перед „інтегральним католицизмом“, в якого натурі „лежить безкомпромісовість і виключеність“. Так бажає щось посереднього. Вимагає, щоб католицизм поступив зі своєю безкомпромісовістю й достосувався до „змагань українського націоналізму“. Притім подає цілу низку спільних площин між українським націоналізмом і католицизмом.

Перша площина такої стичности „полягає на тому, що український націоналізм в основу своєї культурної політики кладе категоричні вимоги виховання української нації на засадах християнської віри й моралі“. З того випливає друга площина, а се спільна боротьба проти боль-

* Гл. „Н. Зоря“ чч. 38, 40, 45, 47, 52, 64, 65, 68, 69, 72, 73, 76, 79, 92 і 93 з 1933 р. і чч. 12, 14 і 24 з 1934 р.

шевизму. Трета „підставова площина стичности обох тих сил — отже католицизму й українського націоналізму — полягає на спільному поборюванню духового візантійства“. Та тут автор се „духове візантійство“ пояснює своїми питомими категоріями. Він каже, що коли католицизм під духовим візантійством розуміє „категорію стисло релігійну, отже православ'є, то націоналізм розуміє справу ширше“. Націоналізм не хоче боротися з православ'єм. Йому йде про що інше.

„Культурним ідеалом українського націоналізму — пише автор з „Н. Часу“ — є виховання духово вільного, автономного, вільного, внутрішньо самовідповідального, вирівняного та душевно самодисциплінованого типу Українця... Той духовий тип чоловіка втворює також при сильнім співділанні церкви — культура заходу... Західний автономний, нескований з державою тип християнина є ось так ідеалом українського націоналізму“. („Нов. Час“ 1933, ч. 85).

Остання, четверта площина позитивної стичности українського націоналізму з католицизмом се стремління, щоб весь український нарід не лиш політично становив одноцілість, але також під оглядом церковно-релігійним. Ту церковно-релігійну єдність бачить автор з „Н. Часу“, впрочім правильно, шляхом св. Унії в гр. катол. Церкві, як се маємо в Галичині.

Та остання частина ще найсимпатичніша. Тут видно добру волю і бажання політичні й національні ідеї та стремління узгодити з засадами католицької релігії та Церкви. Та автор з „Н. Часу“ побіч хаосу, який панує в його ідеології, не добачує повно нелогічностей і противенств у своїй аргументації.

І так, хто кладе в основу, як каже автор, „своєї культурної політики“ категоричні вимоги виховання української нації на засадах християнської віри й моралі, той не може й не повинен у своїй ідеології, у своїй тактиці та засобах класти такі принципи, які стоять в очевиднім противенстві до засад християнської віри й етики. Хто хоче виховувати націю на католицьких засадах, бо лиш так можна розуміти правильно і правдиво християнські засади віри й моралі, той чейже не може „в підставу своїх змагати класти принцип крові і раси“; не може бурити й підкопувати всякий авторитет, передовсім не може нарушувати авторитет Церкви; той не може й не повинен в тактиці примінювати засоби й середники, які очевидно ломлять Божі й природні закони й тим самим спричиняють занепад християнської моралі в публічному житті.

Дальше розважуючи можливість співпраці з католицькою Церквою, вправді великодушню заявляє, що український націоналізм „не хоче безоглядно (наше підчеркнення) підпорядковувати церкву нації, не хоче її безоглядно (також наше підчеркнення) впрягати в шори світської політики“, всеж таки з тих слів виходить, що хочай не безоглядно, то під деякими оглядами хоче підпорядковувати Церкву нації та впрягати її в шори світської політики. А се знов противне засадам християнської віри й моралі. Церква у своїм діланню, у своїй цілі та засобах цілковито суверенна й від нікого на землі незалежна. Вона в своїй істоті понаднаціональна і понаддержавна, її цілі й засоби висні понад усе земське й дочасне. А коли автор з „Н. Часу“ хоче точніше знати, як далеко католицька Церква може піти на зустріч світській державі в мирній та благодатній співпраці, нехай перестудіює кілька новіших конкордатів, заключених між Апостольською Столицею і нинішніми державами. Там основно переконається, якої свободи й незалежності вимагає Церква в співпраці з державою: та що вона ніколи і в нічім не порушує повної суверенності держави, ні її авторитету, а навпаки піддержує та надає їй висшу духову вартість.

— о —

На закінчення обговорюваних тут і в попередніх статтях питань додамо ще се: Ціла ся ідеологія націоналізму, як вона представляється в дев'ятих статтях п. з. „В тіні хреста — і меча“, се правдива мішанина понять, противенств, нераз аж до абсурду доведених, правдивих і не-

правдивих заключень пустої фразеології й неможливої аргументації, фальшивих та слушних цитатів; словом, мішанина правди і ложі, добра і зла. І саме тим та ідеологія шкідлива й небезпечна для пересічних читачів, головню для молоді. Безлічна лож ніколи не є така шкідлива, як неправда під позорами правди; подібно як явний атеїзм і просте безбожництво ніколи не зруйнує віри й релігії в людських душах так як сектанство й ересь. Саме такий націоналізм, який категорично твердить, що вимагає виховання української нації на засадах християнської віри й моралі, а в своїй ідеології ті засади ломить, — належить до найнебезпечнішого модерного сектанства. Тому католицька Церква вже два рази забирала авторитативно голос і осудила сей расовий та поганський націоналізм: перший раз опрочинула й осудила націоналістичну ідеологію в „Аксіон Франсез“, а ось недавно і великий апостол народів каже, що „Божий гнів виявляється з неба на всяку безбожність і несправедливість тих людей, що Божу правду держать в неправді“ (Рим. I, 18).

Характеристичне також для цілої сеї націоналістичної ідеології закінчення, якого автор ужив для узасаднення символічного наголовку своїх статей: „В тіні хреста — і меча“. Наводить він подію з життя Папи Юлія II.: „Коли Папу Юлія II“, пише автор з „Н. Часу“, що залюбки носив при боці меч, раз спитали, чому радше не носить при собі хреста, великий папа витягнув у відповідь меч і схопивши його рукою за лезо, витягнув без слова в сторону свого співбесідника. Блискучий меч з його дужою рукояттю поперечною мав досконалу форму хреста“. Чи се історична подія чи лиш легенда, не знаємо, та на се такіскажемо: Папа взяв рукою за лезо й показав хрест; а ви, панове націоналісти, вхопили рукою за хрест і показуєте меч і бажаєте, щоб той хрест у вашій ідеології служив лиш за рукоятть меча.

о. Т. Галуциньський ЧСВВ.

Чи се по католицьки?

Нас повідомляють з поважного жерела: В селі Кохавина (пов. Жидачів, львів. архієпархія) від кількох літ управляють латинською парохією ОО. Єзуїти. Вони душпастирську діяльність розуміють головню так, що перетягають греко-католиків на римо-католич. обряд. Особливою ревністю в тім напрямі відзначається о. Бури. Подаємо се до відома о. Генералові ОО. Єзуїтів, може він зарядить припинення сеї некатолицької роботи підчинених йому монахів. Коли ся акція триватиме дальше, то не останеться нічого іншого як повчити греко-католич. вірних, щоб вони не ходили на відправи там, де управляють „ловлю душ“. Дивує нас лиш, що місцевий гр. катол. священик належно сій акції не протиділає.

Не можуть платити податків

бо не живуть.

Суд у Львові одержав зі Скарбової Палати до полагодження оригінальний рекурс проти виміру промислового податку. Спадкоємці Зайденів, б. власників гуртівні, пишуть м. ін. в тім рекурсі: „Тому що бл. п. Зайдени від двох літ не живуть і на тамтін світі гуртівні не ведуть, отже не можуть на сім світі платити промисловий податок. По думці закону горожанин, що веде підприємство напр. у Франції, не обов'язаний платити податку в Польщі. Отже хочби навіть Зайдени вели гуртівню на тамтін світі, не вільно від них жадати, щоб тут платили податки. Крім сего требаб установити відповідних скарбових урядників, що з ними порозумівалися б і доручували б їм упізнання, щоб вразі проволоки могли перевести в них екзекуцію...“ („Nowe Życie“).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і в того приводу в переписку не входить.

Калейдоскоп з Лемківщини

Кольонізація Лемків до Большевії.

(Допис).

Події останніх років на Лемківщині пересуваються перед нашими очима неначе в кіні фільм. Зачалося схизмою. Москвофільські агітатори православ'я не стидалися найтемнішої демагогії, щоб лише Лемка „визволити“ з „уніятського ярма“ і „зпід гордого Риму“, а „навернути“ до „православної віри батьків“.

Майже рівночасно відбуваються на Лемківщині т. зв. „св'ята руської культури“, на котрих вилито цілі ведра помий не лишень на голови Українців, але й на католицьку Церкву і католицьку Єрархію, вмовляючи рівночасно в Лемка, що православна віра, се віра „русска“, бо така ціла Росія.

Коли по кількох роках москвофільські провідники побачили, що більшість Лемків таки залишилися при гр. кат. Церкві, зачали відворот. Цілу вину за схизму на Лемківщині хочуть тепер скинути на українське гр. кат. духовенство і гр. кат. Єрархію, а самі удають „великих католиків“.

Ба що більше! Ті ще недавні вороги „гордого Риму“ — поспішили з заявою вірності до Високопреосвященного Апостольського Нунція Франца Мармаджія, що перебував минулого року на відпочинку в Криничі, просили його о Апостольське благословенство і через него старалися за свого „руського“ гр. кат. єпископа. Рівночасно видають „славний“ лемківський Буквар, що його шкільні власті з початком цього шкільного року завели у лемківських школах. А потім знову свіжа новина!

Москвофільські діячі створили комітет, що має займатися еміграцією Лемків до Большевії і зачали на Лемківщині нову „діяльність“. На чолі комітету станув знаний зі своїх подвигів інж. Дуркот, котрий пертратує з большевицьким урядом за приділ для Лемків на Сибірі окремої кольонії. Рівночасно розіслав по Лемківщині своїх агентів, котрі списують Лемків, що хотіли би виїхати до Большевії, ну! й очевидно захвалюють „большевицький рай“.

І все те діється в тім часі, коли цілий світ широко розписується про большевицькі „гаразди“ й навіть у Відні створено під проводом Ексц. Кардинала Інніцера міжнародню допомогую акцію голодуючим в Большевії, з котрої цілі, добре загощовані кольонії як німецькі, чеські й ін. втікають з життям до інших країв.

Коли додати до цього, що недавно большевики вигнали зі свого раю п. Дуркота швагра, що мав в Одесі катедру професора і котрий як очевидець тепер в своїх відчитках в страшний спосіб малює тамошні відносини, — то тяжко повірити інж. п. Дуркотові і його комітетові, що вони поважно думають про добробут Лемка!

І так! Маємо завдяки „руським“ на Лемківщині схизму, маємо лемківський буквар, а ще нам бракує комунізму, що ним хочуть „руські католики“ обдарити бідного Лемка. Отже і се вже є.

Іван Бохонко

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Сей цікавий допис блукав поштою досить довго. Та він не стратив на своїй актуальності.

Як „товариші“ підготовляють „мир“

Політичні втікачі соціал-демократи з Німеччини і розбитки з лютневої революції в Австрії формуються тепер у СССР у військові відділи для боротьби з фашизмом. Триста сих соціалістичних бойовиків окремим поїздом відіхало недавно з Ч. С. Р. до Савітів. Тепер збирається до відїзду ще 500 осіб. (Агоріент). — Значить тих людей, котрих товариші все ляля „соціалзрадниками“ і „слугами міжнародного капіталу“, тепер, коли їм се вигідно, організують проти тих держав, котрим рівночасно предкладають договір про ненапад. Та не мине багато часу, як ті соціалістичні втікачі з „буржуазного пекла“ тяжко будуть жалувати, що дісталися до большевицького „раю“. Та буде вже за пізно.

ПОЛЬСЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ ВЗЛЕМИНИ

Як їх освітлює італійська преса?

(Від нашого заграничного кореспондента).

Поїздка Барту до Варшави не дала тих успіхів, яких сподівалася Франція. Треба надто сказати, що ці офіційні відвідини — а се перші відвідини французького міністра по заключенню спільного союзу 1921 р. — не мали ні одного позитивного успіху, стисло політичного. Тому офіційна парижська преса загально підчеркує лише моральні вальори, а саме стверджує, що варшавські розмови „утривалили французько-польську приязнь“.

Комунікат, проголошений у Варшаві, більше протоколярний як теплий, зазначає недвозначно бажання Польщі вести закордонну політику незалежно від своєї союзниці. Це ствердив також Барту, коли сказав: „Польща як великодержавна має повну свободу вести свою загальну політику після своєї волі“. На тій основі можна зробити висновок, що поїздка Барту до Варшави се очевидна невдача французької політики. Без застережень стверджує се парижський дневник „L'Oeuvre“. Він пише: „Не оманомо себе! Польська політика на європейському сході принесе нам ще не оден завід і багато клопотів...“ Подібно й інші французькі дневники подають досить песимістичні оцінки.

Треба пам'ятати, що візита Барту мала далекосяглі політичні цілі. Вперед усунути недовіря й огірчення, які повстали між Францією та Польщею через заключення польсько-німецького договору про ненаступ; знова наблизити Польщу до Совітів, щоб відтак Франція могла котрогось дня в Женеві спертися на тім наближенню в конфлікті з Німеччиною; Франції залежало також на тім, щоб усунути непорозуміння між Варшавою та Прагою, сю нову рису в бльоку держав заприятелених з Францією. Про останню справу навіть не говорили, а що дотичить польсько-російського наближення — Барту не міг одержати ніяких поважніших обітниць у Варшаві. Загалом Польща рішена провадити політику незалежно від Парижа лиш з огляду на свої власні й безпосередні інтереси. Се сталося тоді, коли Польща не питаючи Парижа заключила договір про ненапад з Німеччиною, з яким заключений цілий ряд тайних умов, певно далеко важніших, як сам текст договору про ненапад. Тим чином тісний союз Польщі з Францією, що його свого часу схарактеризовано в французькій парламенті словами: „границя Франції над Вислою“, — перейшов до історії. Від того часу політика Польщі розвивається зовсім у відміннім напрямі від французької. У Варшаві прийшли до переконання, що Німеччина тим лекше зречеться ревіндикації країв над Вислою, коли дасться їй вільну руку в напрямі полуднево-східнім, чи то в формі „аншлюсу“, чи з огляду на Україну. Тому польські політичні круги тепер зовсім не мають інтересу опиратися ревізії трактатів, чого постійно домагається Німеччина. Саме на сій основі наступило сильне остудження відносин між Варшавою та Прагою і між Варшавою та Москвою.

З початку у Франції не здавали собі ясно справи з далекосягlosti зміни політики в Польщі. Дперва коли Франція 17 квітня б. р. рішила зайняти неуступчиве становище проти німецьких зброєнь, побачила, що вона просто осамотнена. В своїм становищі супроти Німеччини не могла найти опертя ні в Італії ні в Англії, бо обі ті держави хотять конечно довести до спільного порозуміння всіх вели-

Кожду революцію, все одно чи вона права чи ліва, характеризує все і всюди „власть улиці“, власть анархічної толпи, власть ріжних некваліфікованих колегій, на скору руку зложених апаратів, котрі мають найбільше противорічні цілі. Навіть диктатура вождів революції — сама у власті таких колегій, вона ними держиться і мусить їм постійно кадити димом умілої демагогії (Ек. Кускова).

Збори

„Сільського Господаря“

2) Сен. Павликовський: Податки не знижені, а додатки підвищено. Село одержало нові тягарі в виді оплат на т. зв. Фонд Праці, на який стягано 5% суми глобальної кожного бюджету. Ціни монополевих товарів не знижено. Знижка цін горівки нас не вдовольняє, нехай вона буде дорога, натомість ціни сірників і соли держаться. Бо коли виріб 1 коробки сірників коштує 2:8 сот., ми платимо за них в консумції 4 рази дорожче через позичку і відсотки від неї. Подібно мається річ зі сіллю і тютюном, хоча від тютюну можна відзвичаїтися. А вже найбільше видатків звязано з криттям бюджетів. Натомість всякі позиції на культурні цілі скрупульотно скреслюють. Страшна аномалія се замикання селянинови доступу до міста, котре він апровізує. Міста здирають з селян ріжні віздові, постоеві і торгові на латання своїх бюджетів. Таксамо стягають міста великі оплати за убий, нпр. за убий 1 штуки тварини купленої в Барановичах за 60 зол. беруть в Варшаві 132 зол.!

Внаслідок того всего нарід на селі не доїдає, а на Лемківщині, в Чорногорі і на Поліссю маємо голод. На тлі таких відносин мусить працювати „С. Г.“, що дає змогу селянам витягнути з тої землі більше ніж вона дотепер давала. Кінчу й відкриваю Заг. Збори і прошу відчитати протокол з останніх Заг. Зборів.

Пан Іван Фур, дир. молочарні з Ременова ставить внесок у справі формальній, щоби протоколу не відчитувати, бо він був печатаний. Всі прививні годяться на це і з черги інж. Храпливий здає звіт з діяльності. Промовець виголошує з пам'яті дуже річевий і при тім популярно звіт з діяльності „С. Г.“ за 1933 рік. Організація оперта виключно на власних силах селянина і на доходах з села. І хоч ситуація була гірша, то організація скріплювалася не лиш через поширення, але й через поглиблення. Село дійшло до розуміння, що „С. Г.“ мусить існувати, бо нізвідки не може сподіватися допомоги лиш від організації власних сил. На тлі господарської кризи „С. Г.“ мав два завдання: 1) заступати інтереси своїх членів, де лиш було треба і 2) вести фахову агрономічну роботу. Перше завдання „С. Г.“: Треба було перевести вибори радників на повітах і до Хліборобської Палати, щоби мати своїх представників. Тепер маємо 15 радників звязаних з нашою хліборобською організацією. Лиш до волинської Хліборобської Палати не покликали ні одного представника нашої організації. 16.ІІ. поставили ми Воевідській Раді цілий ряд постулатів (реферував п. Децикевич), які частинно вже сповнено. Програми нашої праці показалися в практиці добрими, вони видержують життєвий іспит. Ціла організація має працювати після вказівок централі. На основі нового закону про товариства мусили ми перевести велику організаційну працю, щоби ввести ті зміни, які вводить сей закон. Всі філії і кружки, що існували до 1.І б. р. існують як окремі, натомість ті, котрі основано по 1.І б. р., існують як відділи нашого Т-ва. Організація мала й великі перепони. (Далі буде).

ких держав Європи в справі розброєння. Так не оставало Франції нічого іншого як притягнути до свого пляну всі заприятелені з нею держави і при найблизній нагоді опертися також на Росію. Саме се не вдалося, що з огірченням підчеркує неофіційна французька преса. Зате офіційна преса підносить моральний успіх, прояснення тяжкої атмосфери в французько-польських відносинах. Мовляв, Франція прийняла до відома рішення Польщі вести незалежно свою власну закордонну політику; а Польща дала Франції за певнення своєї приязні. Се одинокий моральний успіх політичної подорожі парижського прем'єра, Барту.

Рим в травні 1934.

Н.

УКТОДІ

Загальні Збори Українського Товариства
Допомоги Інвалідам у Львові.

3) Дальше говорив п. Мельничук (ревізор РСУК-а): З інвалідського закону не буде користати навіть тих 160 інвалідів, про котрих згадував д-р Деркач. Мені здається, що серед інвалідів будуть такі, які підуть і проситимуть, чи не капне їм щось. Нинішній збір повинен застановитися, як збільшити жертви на інвалідів, щоб заступити їм проблематичну допомогу держави. Коли приймемо ту мниму допомогу, то за два три роки жертви так змаліють, що не будемо в силі давати й теперішніх рент. Купно дому інвалідів приспало жертвенність громадянства. Воно думає, що інваліди вже вповні забезпечені. Будуча Головна Рада нехай звернеться до громадянства й до установ, щоби занято тих інвалідів, котрі можуть виконувати якусь працю; — радн. Бережанський: Я не погоджуюся з думкою ред. Палієва. Гадаю, що наші інваліди повинні вносити подання о державні ренти не лише з особистих мотивів, але і громадянських. УКТОДІ повинно оповіщувати викази, хто дістав державні ренти, а хто ні, бо тоді громадянство буде знати, що дальше має складати жертви на інвалідів. Я сам не знав, що так мало інвалідів має право користати з державних рент. Т-во повинно поіменно візвати інвалідів, щоби вносили просьби за державні ренти й опісля оповіщувати, кому відмовлено. Тоді жертви не будуть малі; — др. Гижга: Становище УКТОДІ в справі державних рент ясне: Воно як т-во харитативне, т-во допомоги інвалідам а не т-во інвалідів — не може забирати голосу в сій справі, не може наказувати або заборонувати інвалідам старатися про державні ренти. В тій справі мусять рішатися самі інваліди. Ставлю внесок Контрольної Комісії в справі уділення абсолюторії Головної Раді. Внесок прийнято одногласно; — п. Галібей: Комісія-матка по нараді предкладає на голову Т-ва дра І. Гижгу, на членів Ради дра Деркача, ред. Палієва, дра Олексинина, о. Чемеринського, на заступників: дра Навроцького з Перемишля, п. Захарка Федя (інваліда), на членів контрольної комісії: пп. Методія Гебуса, Петра Пасіку, Миколу Кохана, на заступників: пп. Жирака і Гриця Кірата. Внески і запити: Др Гижга: З провінції звернулися до нас з проханням щоби знизити вкладку для селян, робітників і студентів на 25 сот. місячно. Тому Гол. Рада предкладає се як свій внесок. Внесок Заг. Збори прийняли одногласно; — п. Логін: Щоби збільшити число членів Т-ва предкладаю: Треба запрягти до праці всі філії Т-ва. Філії мають організувати гуртки членів у своїм районі. Зорганізувати масові датки від селян: по одному яйцеві в місяць. Постаратися, щоби інвалідів звільнено від обов'язку нічних варт і шарварків. Філії повинні здавати кілька разів до року звіт про матеріальний стан і про свою діяльність. Треба давати освідлюючі реферати. Молоде покоління треба вчити і виховувати, вказуючи йому, хто такі інваліди УГА і які їх заслуги. Коли громадянство усвідомить собі, положення інвалідів, і які його обов'язки супроти них, тоді матеріальне і моральне положення інвалідів покращає; — др. Гижга: Порядок нарад вичерпаний. Дякую ВП. Паням і Пацам за участь і замикання нинішніх Зборів. Була год. 8. веч.

Справлення похибок: В першій частині звіту зі зборів УКТОДІ напечатаного в „Новій Зорі“ ч. 21 в огі похибки. В серед. шпальті в 5-ім рядку згорі замість „його використовувати“ має бути „його використовували інваліди, котрі як менше пошкодовані не мусіли там перебувати“; в 41 рядку згорі замість: „В 1931 р. — 45.000 ал., має бути „В 1931 р. 121.000 ал., з того край дав 45.000 ал.“; в третій шпальті, в 17 рядку замість: „Дохід нетто з того дому річно вносить округло 12.000 ал.“ має бути „вносив 10.000 ал., з відсотками від капіталів 12.000 ал.“

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

в шпиталі Суспільної Обезпечальні.

2) Сходимо на хірургічний відділ з патентованими ліжками винаходу д-ра Груді. Ліжко таке обертається на поперечній осі (подібно як австрійський скоростріл) так, що недужий лежить на півстоячи прив'язаний в головах ремнями попід борду, щоби не зсунувся відлі. Вкінці сходимо на партер до ізолюваного туберкульозного відділу (виходові двері постійно замкнені на ключ). Переходимо через ідальню. Др. Тишка пояснює, що посуду з сего відділу окремо дезінфекують. За ідальнею велика осклена веранда, де недужі вгріваються на лежанках. Туберкульозні одержують харч 5 разів денно і крім того 2 склянки молока. На відділі окрема бібліотека виключно для сухотників. З міста книжок позичати невідільно. Відділ має окремий апарат Рентгена. В сутеринах оглядаємо парові машини до миття і дезінфекції посуду і 2-особові кімнати доглядачок. Служба одержує мешкання, харч і 30 — 40 волотих місячно. Монахині в натурі так само і 50 зол. місячно.

Вертаємо до кімнати директора. Миемо руки і сідаємо за стіл. Подають перекуску і чай. Знаємо сидять др. Мізюра, др. Тишка і др. Добжанський, решта примарів примістилися де хто міг. Директор шпиталю молодий ще чоловік, гладко виголений, коротко зясовує нам організацію шпиталю. З початку шпиталю мав 340 ліжок, тепер має 260. Клас нема. В кімнатах лежить від 2 до 7 недужих. Лиш у двох великих салях лежить по 20. Система шпиталю санаторійна. Кожен відділ веде примар, або як тепер називається ординатор (назва імпортована з Варшави).

Йому підлягають асистенти, адютовані й госпітанти. Загалом шпиталь має 21 платних лікарів і 48 адютованих і госпітантів. З них 6 одержує „стипендію“ в формі харчу і спільного мешкання. Безплатні практиканти мусять все робити як і платні. Заняття ординатора триває 5 годин від 8—1: Діжури в шпиталі потрібні: 1 інтерніст, 1 хірург і 2 на гінекологічно-положничім відділі. В 1932 р. пересунулося через шпиталь 7.085 недужих, а що дехто з них лічився на кількох відділах, то кількість хорих зросла до 7.336. Шпиталь призначений засадничо для забезпечення і вони мають тут все безплатно. Коли в шпиталі лежить хворий дитина, а мати з материнського чувства хоче бути при ній, тоді за оплатою 5—8 зол. дозволяємо на се. Буває, що материнська опіка для выздоровлення дитини конечна, тоді мати перебуває з дитиною даром. Коли є місце і зголоситься нпр. якийсь безробітний урядник, то за дозволом дирекції Сусп. Обезп. приймається його за оплатою 8—12 зол. денно. За Рентгена платять окремо. Таких чужих було в 1932 р. 176, т. зв. 2.1% всіх недужих. Зі шпиталю користує лів. Обезпечальня у 80%, замісцеві Обезпечальні як: Варшава, Вільно і т. д. 15% і чужі (зв. не члени) 2.1%. З денного рапорту з 26.IV. видно, що хорих зі Львова лежить 286, з Дрогобича 10, Ковля 3, Стрия 6, Кросна 1, Золочева 2, Тернополя 4 і т. д. В Шпиталі є Науковий Круг лікарів, власним мікрофоном надаємо викади про гігієну положничства і плекання немовлят. Тут відбуваються 2 рази місячно науково-лікарські засідання лікарського

товариства, тут відбувся зїзд ортопедів і якікці тут викладають для медиків ортопедичну хірургію. Що до полу, то переважають жінки через положничий відділ. Продовж 1932 р. було недужих 2.365 мушій, 4.790 жінок і 185 дітей в віці до 15 літ. Загальна смертність обчислена на 20%. З черги ординатор туберкульозного відділу др. Тишка з'ясовує дуже обширно працю свого відділу. Він звертає увагу, що шеста часть смертности припадає на сухоти. Найгірше те, що тепер час лічення скорочено до 26 тижнів. В 1932 р. були 62 ліжка, хорих пересунулося 607. Тепер є 68 ліжок. В 1932 р. перебували недужі в заложеному одному 3 місяці (було їх 40%), а з двосторонніми одмами перебували значно довше. Є багато безнадійних. Їх не можна вже вилічити, але що не мають куди подітися, то вже тут дотлівають. На 607 недужих вмерло 54. Справа ізоляції у Львові стоїть зле. Місто має ізоляційні бараки, але вони залежні від виділу Суспільної Опіки, т. зв. не від лікарів. Преса повинна в тім напрямі звернути увагу суспільности, щоби змусити місто до якоїсь акції, бо буває й таке, що хорий прямо не має куди дітися. Се відноситься до безнадійних. Обезпечальня моглаб такого виїмково прийняти до шпиталю, якби мала певність, що він поже не більше як тижень два. Хорих висилаємо до Голоска і до Ворохти. На лічення туберкульозу Обезпечальня видала 607.000 зол. Саме Голоско коштувало 96.000, а Ворохта 20.000 зол. Деякі лічилися по 6—7 місяців і дехто зовсім виживав. Зі зростом кризи зросло й число запедужань туберкульозом, бо люди не мають ні змоги ні часу лічитися. Кожен боїться стратити посаду. Мушу звернути спеціальну увагу на домашню службу. На жіночій відділі на тридцять кілька недужих аж 2/3 бо 20 служниць! Вони заражують нас і наших дітей. Ба, що більше навіть лікарські доми позаражувалися в і д х о р и х с л у ж н и ц ь. Тому перед прийняттям на службу треба пісати служницю до амбулаторії: на Замаретиніві, Поліклініці, Університеті, в ТОЗ-і або тут у шпиталі, щоб її оглянули і видали свідоцтво здоров'я. Без свідоцтва здоров'я нікого не приймати на службу!

Тепер є напрям закладати т. зв. превенторії і півсанаторії для дітей легко zagrożених (залози і т. д.). В таких превенторіях ночують ті, що мають відкрити туберкульоз, але в день працюють. Такий пенсіонер одержує вечеру, ніліг, а рано снідання і йде до роботи. В найближшому часі заложать таку півсанаторію. — Др. Добжанський просить прелегента, щоб обмежувався, бо ще й інші мають говорити а часу маю. П. Варенський („Газ. Льв.“), питає чи супроти обмеження часу лічення до 26 тижнів не є взагалі страчений час і гріш, коли пацієнт невилічений вертає до праці і через те стан його здоров'я погіршується? І чи не ліпше булоби, звернути більше увагу на профілактику? — Др. Мізюра: Се справа законодавства, а ми лиш виконавчий орган. Що до профілактики, то Обезпечальня саме звертає на неї увагу. Тут є амбулаторія для сухотників й Обезпечальня субвенціонує всі противотуберкульозні амбулаторії, деякі навіть удержує. Дітей висилаємо на літні колонії до Рабків, яка нас коштувала 20.000 зол. Док. др. Груді, ординатор хірург. відділу, молодий чоловік, сильно опалений з короткою люлькою в зубах подобає більше на Англієця, ніж на Слов'янина: Я обмежує до найважливішого не так як товариш Тишка. На моїм відділі є 1 ординатор 2 асистен-

ти, 2 адютовані, 2 операційні салі вправді трохи за низькі, в діатермію і новочасні операційні столи. Є і браки, але годі. (Крізь відчинене вікно чути сильний стогін з поверху). Наша спеціальність ортопедична хірургія. Денно буває і по 9 операцій сліпої кишки. Сьогодні було вже 6, а вночі 2. Грубіші операції переводить сам ординатор, лекші асистенти. Практиканти дають наркозу, роблять застрики і пишуть. На моїм відділі найменша смертність, бо 2.2%, коли в Заг. Шпиталі й на клініці буває 8—10%. Треба замітити, що вони мають вибраний матеріал, а ми мусимо кожного прийняти. Буває й таке, що зі шпиталю переходить в безнадійний стан до нас. По операції вмерло в нас 20%. Наш відділ має за собою 14 научних розвідок. При 70 ліжках є 16 лікарів і лиш 3 оператори. П. Куронь („Курієр Поранний“): Чи у вас є недільний відпочинок? Др. Добжанський: Нед. відпочинок має низший персонал, ми не маємо! — П. Куронь: Бо ми маємо два випадки, де нам скажуться, що в неділю не було лікаря, а в другім випадку, що оперовано тут пацієнта на перепону, чи на пропукання — і він до сьогодні хорий. Др. Мізюра: Просимо подати назвиско, а ми з того витягнемо консеквенції; — П. Куронь: Подати назвиско я не можу, бо се фактова таємниця, але може я в редакції ще порозуміюся і подам; — П. Вайншток („Хвіля“): Чи до служби можна мати 100% довіря що до чесности? Думаю про виконання обов'язків супроти недужих. Др. Груді: Кожду скаргу точно розсліджуємо, але треба пам'ятати, що служба має страшенно тяжку працю. Др. Добжанський: Служба наша вишколена, але що до її чесности то годі за те давати голову. Що до крадежей то тут був такий випадок, що підчас відвідин хорих украдено двом лікарям сурдути й вони мусіли йти до дому в камізольках. Тепер підчас відвідин лікарські кімнати замкаємо, бо з відвідувачами входять і злодії; — п. Куронь („Кур. Пор.“): Чи се правда, що якась пані з міністерської контролі була тут вночі і ні разу не застала дижурного лікаря? — Др. Мізюра: То була доглядачка прислана для контролі справности санітарок і до лікарів не мала ніякого права. (Кінець буде).

Рекордове число нездатних товарів

осягнули большевицькі текстильні фабрики, бо майже 100%.

„Дейли Телеграф“ повідомляє, що в СССР увязнили 58 директорів совітських фабрик за злу якість продукції. Відбулося 245 процесів за лиху якість товарів. В Іваново-Вознесенську в текстильних фабриках було 57% лихих виробів, в деяких відділах навіть 85%. В найбільшій текстильній фабриці СССР було 79% лихих товарів. В ткацькім цеху було майже 100% нездатних товарів. Директорів фабрик покарали тюмкою 5—6 літ, але чи се багато допоможе, коли така вся большевицька система?

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

9)

„Андрей“ на заслання

Михайло сполотнів, коли старий Лучка таке наговорив, але стерпів. Тільки відходячи, промуркотів:

— „Я й не знав, що з вас такий завзятий папіст. Годі; часи змінилися... Переді мною можете все мовити, я на Вас не доповім. Та перед іншими не буде мудро, коли станете таке верзяти. Віра — вірою, а сила — силою...“

Коли Михайло відійшов, Лучка міркував, що може недоцільно йому стільки набалакав. Бо хоч знав його від маленької дитини і з його батьком довгий вік приятелював і покумані були, однак Михайла в селі боялися...

Та нехай діється Воля Божа...

На зборах після водоохрестя явилось ще менше народу як за першим разом. Прийшов і батюшка Вяземський; тай хотів знати, хто проти нього. Та таких було лиш кілька душ.

Старий Панасюк, коли його запитали, як голосує, сказав:

— „В такий вірі вмиру, в якій я вродився...“

На те замітив „уездний“ старшина, що колиби всі люде такої були гадки як він, то на світі взагалі не булоби християн, бо кожний хотівби вмирати в старій поганській вірі. Не в такий вірі має людина вмирати, в якій родилася, а яка правдива.

Панасюк вже далі не обзивався, але його невістка, котрої чоловік був на війні, сказала сміливо:

— Я католичка і вмиру католичкою!“ „Уездний“ старшина аж присів. Нахмурился і завважав:

— „Іное дело — католикі, іное — уніяти! Уніяти — не католикі, а і з м е н н і к і!“

Коли запитано старого Лучку, за яким він священиком, відповів:

— „Я католик грецького обряду; тому бажавби мати й такого священика“.

„Уездний“ старшина сердито звернувся до Телевича:

— „Етот тоже із мятежників?“

Телевич прискочив і доповів щось старшині шепетом до вуха, на що той півголосом воркнув:

— „Старік, гаваріте — невредимий? Ну да, увідім...“

А батюшка підсміхуючись додав: „Упорствуючий“...

Половина села на тих зборах не явилася; а вся запантеличена молодь голосувала за православним батюшкою.

Коли скінчилося те „голосування“, „уездний“ старшина як і першим разом „поблагодарил“ батюшці, Телевичові і громаді за їх „однодушну“ заяву за православною вірою, висказав надію, що й „упорствуючий“ убагоровозумляється і буде одне стадо й один пастир, підніс многолітствіє „Его Імператорському Величеству Ніколаю Александровичу всея Росії“, котре відспівали батюшка з Телевичем і своїми молодцями. І відїхав.

Тепер село стало вже „по закону“ православним. По московському зако-

1) „Ізменнікі“ значить „зрадники“. Так Москалі століттями лаяли ісповідників нашої Церкви.
2) бунтівників.

ну... В славоблюности і жаденности повних двадцять літ виховуване, тороченими йому теревенями за один „руський“ нарід і одну „руську“ віру задурманене молоде покоління скаженіло від втіхи після того голосування...

Такий віскривий молодяк як Телевичів Іван брав старого Лучку голосно на глум, що аж батько його за те скартав — і насміхався, — щоби „польської“ унії й „австрійської“ України йшов шукати на місяць...

Старого Лучку вхопив тої днини такий живий жаль, що втік, заперся в хаті і — сплакав. З тої днини мало коли з хати виходив; хіба — до млина або до ліса. Одна віра жевріла в його серці — „Андрей“.

Минули мясниці, котрі в тому році були коротенькі. На селі не чути було завінчання. Люде під православ'єм скоро навчилися — жити невінчані.

Наспів — Великий піст. Частина людей ходила до батюшки сповідатися, інші відвкли від сповіді; а частина свідомо не сповідалася, бо не хотіла сповідатися у православного, а іншого священика не було.

Лучка добув від Телевича перепустку до міста на торг і в місті пішов сповідатися до костела. З великою бідою вдалося йому висповідатися, бо московська влада гостро заборонила латинським священикам — сповідати, хрестити, або вінчати уніятів. І вони боялися, бо багато було донощиків. Такі „печаливі“ були москалі за уніятські душі...

(Дальше буде).

Підручник

з рамени філельогів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчання забирає слово при допоміж

5) української мови

Людська мова знає, що в лісі дерева не „знаходяться“, але що вони там „є“. Зате нпр. книгарня в лісі, що найбільше, моглаби „знайти“. Навпаки. В ринку у Львові книгарня „є“, дерева що найбільше „знаходяться“. В найновішій літературній мові нічо нігде не є, воно будьто би цілком случайно, будьто би тільки десь колись знаходиться. „Рада“ 1926, ч. 24: „Монако знаходиться під протекторатом“. Тепер вже й не „знаходиться“, а „находиться“. Отже дерева в лісі „находяться“. Аж їм з ніг кров капає, так знаходяться! Пісок в Сагарі знаходиться, вода в Атлантику (-ові) знаходиться, зорі на небі знаходяться. В небі Бога нема, Бог в небі „находиться“. „Діло“ 1925, ч. 277. „помешкання знаходиться в занепаді“. Діло 1925, ч. 284: „комунікати, які знаходяться в часописові в точках нараз знаходяться огляд“. Як дещо не знаходиться, то воно також не є, тільки „являється“. „Діло“ 1925, 289: „Просвіта являється вкладом в культурні змагання“, „...річником якого тринайцятим являється видавничий р. 1925“. Розпорядок не „є“ вислідом відносин, а „являється“. В „Ділі“ 1912 і націоналізм угнетених „являється“ елементом будучності. В „Ділі“ була сензаційна вість, що якийсь Х. „являється злодієм“. Як не „являється“, то бодай „становить“. Прим.: „селянство становить основу української нації“. Дехто волить, щоби селянство „творило“ основу нації. Іншому зручніше сказати „селянство „уявляє собою основу“, або „представляє основу“, або й „представляється як основа“. Селянство ніколи не є основою; розпорядок не є вислідом, тільки „представляється як вислід“. „Діло“ 1926, ч. 83: „Плуг представляє собою організацію...“.

„Припадати“ можна до землі, до ніг. Очевидно припадає чоловік. Але на світі ще й нині діються чуда. Припадати може також річниця. Про таке чудо звіщає „Рада“ 1926, ч. 24: „4 липня припадає річниця“. Вість принесена „Радою“ неповна, бо „Рада“ не пише до ніг, чи до землі ся річниця „припадає“.

Дещо як не „припадає“, то „лежить“; „се лежить в нашій інтересі“. Добре, що „лежить“. Тільки, коби знати як: на череві, чи горілиць?

Щоби не сказати, що вода в ставі „є“, кажуть також, що вода в ставі „існує“; шлунок в череві існує; Київ на Україні „існує“. „Рада“ 1926, ч. 24: „В Монако існує рада державна“. Як хто хоче написати суто-літературно, пише „заіснує“.

З боку, шляхом.

Куди д-р Маняк звернув око, побачив слово „з боку“. Замість сказати, що хтось щось робить, в „літературній“ мові каже, що щось діється з чийого „боку“. В „Ділі“ з р. 1925, ч. 4, шпальта 1 стоїть: „спротив з боку кураторії“. Ч. 46, ст. 4, шпальта 2 в горі: „тракування Т-ва з боку адміністраційних властей“. Ч. 43, шпальта 4: „насилування законів з боку“, не урядників а „урядових чинників“. Ч. 50 в новинках: „секатури з боку старшин“. „Рада“ 1925, ч. 20: „пропоновані з нашого боку кандидати“. Окрім „з боку“, уживається також „зі сторони“ і „з рамени“. Тепер вже не каже, „організація скликала віче“. „Діло“ 1925, ч. 229: „З рамени організації скликано віче“. „Д-р Щурат мав відчит з рамени Тов. жінок з вищою освітою“. Значить, Д-р Щурат або сидів на рамени Товариства жінок з вищою освітою і там читав свій відчит, або го-

ворив, неначе в трубу, в один кінець рамени, а його слова виходили з другого кінця рамени. На мою думку, булоби ліпше „з рукава Тов. жінок з вищою освітою“. „Діло“ 1925, ч. 253: „візитатор з рамени кураторії“; 1926, ч. 29 „з рамени українського Клубу промовлятиме пос. Хруцький“.

Люди роблять щось чимсь. Нова літературна мова робить все „в дорозі“, „дорогою“, „шляхом“. „Діло“ 1925, ч. 43, шпальта 3: „Цією дорогою запитуємо (не „питаємо“) воеводу“; ч. 46: „протестування векслів шляхом почти“; 1923, ч. 6: виявилось шляхом участі в виборах“; 1925, ч. 241: „залагоджування справи кульоарним шляхом“. „Громадський Голос“, 1925, ч. 8: „стан посідання на землі, як не буде змінений дорогою законів, то буде змінений дорогою революції“.

Не диво, що Ревний бив собаку „шляхом патики“, та що на улиці лишилося щось „з рамени корови“.

(Далі буде).

Спорт

Україна — Чорні 2:3 (0:3).

Чергові змагання за мистецтво Окружної Ліги у Львові закінчилися почесною програмою України, хоч вона була рівнорядним противником Чорних, одної з найсильніших польських дружин. В першій частині Україна грала проти вітру. Воробець перестрілив двох воріт з близької віддалі. Чорні (що всупереч своїй назві грали в білих одягах) мали більше щастя і здобули трое воріт. Одні завинив воротар України Бутель І. Україна розігралася щойно в другій частині. Правий криловий Лапчук, що мав добрий день, раз-у-раз перебивався крізь сильну оборону Чорних і втворював грізні ситуації під їх воротами. Кльош стрілив двох воріт з подання Лапчука і Магоцького. Се викликало великий ентузіазм серед української публіки. Варт було бачити розрадування обличчя наших малих хлопців як кричали: „Б-е-е!“ і що сили плескали в долоні. Такий своєрідний ентузіазм можна тепер побачити лише на гриші. Україна взяла тепер ініціативу в свої... ноги і мало що бракувало їй до вирівняння і навіть до побіди. Однак кілька воріт наші знов перестріляли. Чорні зачали грати остро і розбили трох гравців України. Вei їх атаки ліквідував певно знаменитий наш оборонець Скрегота. Крім того добре грали: Кльош, Воробець і Цимбала. Решта наших гравців потребує ще тренінгу, бо чомусь не можуть стріляти з м'ячем і подають його з правого не своїм, але... противником! Суддював зобре п. Тарчинський. Понад 2.500 глядачів приглядалося тим цікавим змаганням. Україна своєю гарною і „фер“ грою здобула собі симпатії навіть польської частини публіки.

Від дня наших народин йде на нашії землі перехресування впливів Сходу і Заходу, двох відмінних культур, світоглядів, понять і цивілізацій. З взаємним себе поборюванням сих впливів під гаслами повного винищення одного або другого — зв'язані періоди ншого розцвіту, нашого існування як окремої, посідаючої власну індивідуальність нації. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

Лікарський фейлетоник

Як відживлятися

дешево і здорово.

Секція гігієни Союзу Народів при участі найславніших гігієністів опрацювала головні напрямні дешевого і здорового відживлювання. І так поживу з перевагою хліба, борошні, солонини чи маргарини треба доповнювати молоком і сиром, бо вони мають повновартісний білок, і свіжими огородинами. Тоді організм має подостатком вапна й інших мінеральних солей і протишкоробутової вітаміни. Сири се найдешевше жерело звіринного білка і мінеральних солей. Тому треба їх споживати по можності щоденно. Хто не споживає масла зовсім або лише в малій кількості, повинен збільшити скількість зеленої огородини, що має вітаміну зросту. Утроба, селезінка, нирки і кров мають більшу відживчу вартість ніж звичайне м'ясо. Немовлята і малі діти повинні пити тран, бо він має в собі необхідні для них вітаміни зросту і проти-кривичну; котрі діти не можуть пити трану, тим можна давати тран в стані спорошкованім, смачно приправлений. — Над тими приписами повинна застановитися кожда господиня.

Зїзд Великого Лугу

7) На закінчення дискусії над звітами забрав голос д-р Р. Дашкевич. Зміст: Се дуже важна справа, яке становище на далі займе наша інтелігенція до Лугової Організації. В світі йде величезна перебудова. Світова війна перервала нормальний розвиток подій. Наші молоді люди з гімназійної лавки йшли на війну і часто займали командні становища. Командували вони різно: добре і зле. За той час варстати праці і хліб заняли інші. Та коли вони вернули з війни, сказали: Для нас в першій мірі мусить бути варстат праці. Що се є інтелігенція? Ми часто її зле розуміємо. Нераз чоловік без університету, без гімназії є інтелігентом, а часто люди зі свідоцтвами зрілості й університетськими дипломами правдивими інтелігентами не є. Підчас війни було багато таких, що здавали т. зв. крігсматуру. І їх комісії пускали, бо то була війна. По війні такі інтелігенти вернули домі і почали розглядатися за працю і за прожитком. А тут всі місця позанімані. І тут є корінь багатьох повоєнних суспільних рухів в Європі, тут лежить пр. корінь перебудови Німеччини. Інтелігенції не в нас, а в світі загато. Вона хоче жити, а не має з чого. Таких людей треба розуміти. Прийшов перелім демократизму. Давний порядок річей ломиться через партійництво і через те, що приходять нові люди. Тепер ученик, коли дійде до 6-тої чи 7-ої класи середних шкіл, починає вже здавати собі справу з того, що скінчивши школу, не знайде праці. Говорив мені один інспектор з Рідної Школи, що в задачах учеників на тему, що вони думають робити по матурі, пробиваються дуже чорні, песимістичні думки. В багатьох задачах стрічаємо й такі висновки: „Лишається хіба життя собі відібрати“. Загал молоді шукає виходу в скрайнім націоналізмі і фашизмі. Витворюються два типи: 1) лизунів і безхребетних і 2) таких, що кажуть: Зробім перебудову суспільности. Та в нас нема держави. Перевороту зробити не годен. Наші націоналісти власне забувають те, що ми не маємо своєї держави. З фашизму наші націоналісти взяли те, що найгірше. Сего, що фашизм каже виховувати в дусі військовим, в дусі строгої дисципліни, наші націоналісти не за своїли собі. Для нашої інтелігенції є вихід і можливости праці, тільки треба вміти їх знайти. Велика Україна потребуватиме великих кадр інтелігенції. Се дуже шкідливий погляд, що маємо надмір інтелігенції. Села нехай даліше висилають своїх здібних дітей до середніх і фахових шкіл. Свою державу ми мусимо мати і будемо мати. Ми до теперішних студентів не можемо йти і всіх втягати в ряди Луговиків, бо вони розложилиб Луги. Се анархічний елемент. Найбільша анархія панує серед наших націоналістів. Про Д. Палієва кажуть: Ти кажеш, що ти націоналіст. Таж вони тебе не хочуть, уважають тебе опортуністом. Якби ви хотіли нашого студента поставити в ряд, то він не стане. Він уважає себе призначеним лише до командування а до слухання ні. Та коли студент прийде до Лугу і дійсно схоче стати в ряди, підпорядкуватися нашій дисципліні, то ми йому скажемо: Добре, приходи на вправи, навчися слухати і виконувати накази, може колись і головою будеш. До нас у Львові приходять студенти, вправляють; мало їх, але є. Тут говорилося про такі випадки, що посторонні люди чи організації наказують Луговикам брати участь в тій чи іншій імпрезі. Відповідаю: Лугом командує лише його старшина і ніхто більше не має права давати йому наказів. Коли се якась культурно-освітня імпреза, пр. концерт, аматорська вистава в Просвіті, в кружку Рідної Школи чи інших організаціях, то Луговики можуть і повинні брати участь. Та коли справа має якусь політичну закраску, то треба спитати Централю. Луг з політикою не може мати нічого спільного. (Д. б.)

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „Н О В У З О Р Ю“

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Святочна Академія в першу річницю пропам'ятного свята „Українська Молодь Христові“ відбулася у Львові 6 с. м. в салі Акад. гімназії заходом Марійських Дружин Львова. Простора сая була повна гостей і молоді всіх львівських шкіл. М. ін. були: Преосв. Кир Іван, Преосв. Кир Никита, Протоігумен о. Ст. Решетило ЧСВВ, багато світських священиків, монахів, монахинь, представники преси, учителі, родичі й рідня шкільної молоді. На сцені гарний образ Богородиці прибраний ручниками і два прапори з монограмом Христа: папський і український національний. Хори акад. гімн. і філії під управою проф. Козака відспівали „Марійський гімн“ укладу о. Труха ЧСВВ. — Відтак студ. Ю. Фединський виголосив коротку промову. Зміст: Дня 7. V. 1933 р. українська молодь мала велике свято, маєстатично гарне і спонтанічно могутнє. Воно сколихнуло весь український нарід. На межі католицького і большевицького світа українська молодь заманіфестувала свою релігійність і ідейність. Наша молодь вже знає, що без Божої помочи не досягне своєї цілі та всі її змагання будуть без вислідів. Уже в 17 ст. були на Україні Марійські Дружини. Членом їх був і митрополит Веламин Рутський. Після війни, від 1918 р. заклали у Львові центрально Марійського Т-ва Молоді, що має тепер 222 організацій з окол. 20.000 членів. Тепер повстала КАУМ. Ми працюємо під кличем: „Все для України, а Україна для Бога!“ — Хор фахової школи СС. Василіанок під управою п. Котка відспівав Ліріна: „Халіте Бога“. — Дуже відповідний вірш Курдидика „Марії“ віддеклямувала зі зрозумінням І. Курочко, учениця гімн. РШ. — Р. Ярославичівна, уч. гімн. РШ, відспівала Нижанковського „Богородице Діво“ і Петера „Mariae Wiegenlied“. Її добрий голос, зпочатку стремований, розвинувся гарно в другій пісці. — Далі хор семинаря СС. Василіанок під управою пані проф. Гладилевич відспівав дуже удатно Бортиянського „Услиши Господи“ і Гавтмана „Молитву“. Хор має гарний голосовий матеріал і добре вишколений. — Молодий 11-літній п'яніст Северин Сапрун відіграв Шуберта „Impromptu As-dur“ і Бетовена „Варіації G-dur“. З приємністю можна було ствердити замітний поступ від його останнього виступу у Львові на академії підчас свята УМХ. Певність, легкість удару і вироблена техніка наповняли подивом привних. Коли він так далі буде працювати над собою, принесе добру славу нашому імені. Майстерську гру нашого молоденького віртуоза публіка надгородила довготривалими оплесками. Маленька дівчинка в нац. одязі вручила йому гарний кіш цвітів. — (Молоденький віртуоз грає дійсно добре, та з тими кошачками квітів треба бути обережним, бо можна дитину зманірувати). Студ. Р. Гумініловичівна відспівала „Ave Maria“ Люццого. Гарний і сильний голос, лише деякий брак вишколення дається відчутти при „п'янах“. — Уч. філії ак. гімн. А. Пшівий віддеклямував глибокий вірш Врхліцького-Чеховича „Христос“. Він має декламаторський талант, однак хвилями деклямував за скоро так, що слухачі не чули цілого вірша. Знаменитий хор малої семинарії під управою п. Д. Котка відспівав кант „Через поле широке“ в гармонізації Котка. Старовинний примітив на народних мотивах інтерпретував хор по мистецьки. Тенорове солю відспівали разом ученики Ройко і Хитренський. Вони мають дуже подібну краску голосу, так що хвилями здавалося, що співає один. Друга точка — „Нині отпущаєши“ Веделя. Хор знаменито вишколений і зіспіваний, визначається між іншими хорами дисципліною. Д-р Б. Кудрик акомпаніював на фортеп'яні до всіх точок. — На закінчення — живий образ укладу п. Марти Банах, уч. семинаря СС. Василіанок. Наперед вона сама зложила марійський прапор під образом Богородиці. Потім 9 малих дівчаток в білих одягах виконало танець на честь Марії. Далі виступали: хлопці, котрі

виконали танець з шаблями, дівчата в нац. одягах, господар, господині, вкінці кобзар. Всі вони складали честь Марії. Вони мали символізувати всю Україну, що згуртувалася під марійським прапором. Образ тривав дещо задовго. Вкінці усталися всі довкруги образу Богородиці і заспівали „О, спомогай нас“. Вся сая підхопила катол. гимн. Його могутні звуки наповняли серця привних радістю і вірою в перемогу ідеалів української марійської молоді. І. С.

В день празника Св. Юрія і в першу річницю свята УМХ Преосв. Кир Іван відправив Архієрейську Службу Божу на подвір'ю храму св. Юра у Львові в со-служенні оо. крил.: Лаби, Пясецького, Лужницького, Табінського і інших. Після Євангелія Ексц. Митрополит Кир Андрей виголосив відповідну проповідь. До св. Причастя приступило кілька тисяч вірних. Другу проповідь мав Преосв. Кир Іван, котрий запрягнув маси вірних. Відтак з балкони митрополичої палати Екс. Митрополит і Преосв. Кир Іван поблагословили вірних. Вкінці Преосв. Іван підніс многолітствіє Св. Отцеві, Митрополитові та українському народові. Католицький гимн відспівала вся маса народу на площі. Сего року було більше народу як звичайно, і то з дальших околиць. Люди йшли пішки по 100 км. Вдаряв нужденний вигляд багатьох прочан. Видно було сліди тяжкої кризи на обличчях і по одязі селянства.

В церкві ОО. Василіян у Львові при вул. Жовківській Ігумен о. Й. Лучинський ЧСВВ відправив в неділю 6 с. м. попол. молебен до Пресв. Діви Марії в першу річницю свята УМХ; о. Сеньківський ЧСВВ виголосив відповідну проповідь і відновив минологічне приречення досмертної вірності Христові. В процесійнім обході довкола церкви о. ректор Д. Головецький ЧСВВ з Риму ніс Пресв. Тайни. Вірних було дуже багато.

Святочна Академія в честь Пресв. Серця Христового відбудеться заходом учениць приватної жіночої фахової школи СС. Василіанок в п'ятницю 11 с. м. о год. 6 веч. в салі гімназії СС. Василіанок у Львові при вул. Длугоша 17 а.

Акт Інтронізації Пресв. Серця Христового відбудеться в суботу, 12 с. м. в церкві Неп. Зачаття Преч. Діви при вул. Зиблікевича 30. Торжественну Службу Божу відправити Преосв. Кир Іван в г. 8 рано. Відтак відбудеться акт посвяти Жіночої Фахової Школи СС. Василіанок у Львові при вул. Длугоша 17.

В Краснопуці, стація Дунаїв, пов. Бережани, в Монастирі ОО. Василіян, відбудеться 13 травня с. р. торжественна інтронізація чудотворної ікони Пресв. Діви Марії. Свято заповідається дуже величаво. Зі стації Дунаїв понесуть чудотворну ікону в суботу 12 с. м. вечером в супроводі численних процесій. По дорозі будуть вступати до кожної церкви і відправляти молебні. В неділю рано 13 с. м. відбудеться прийняття нових членок Марійських Дружин місцевих і також членок Марійської Дружини Студенток університету зі Львова, які вибираються на се торжество окремою прощеною. Відтак відправиться Архієрейська Служба Божя з проповідю. Потім відбудеться академія під голим небом, яку уладять члени місцевих Марійських Дружин і Дружини Студенток зі Львова.

Виставу Страстей Христових давали сього року, в 300-ліття повстання тих вистав. Правильно ті вистави відбуваються що 10 років. Остання була в 1930 р.

Остання віроісповідна статистика нараховує в Римі 989.704 католиків і 15.540 некатоліків. З тих останніх 10.901 належить до мойсеєвого віроісповідання. Протестантів є лише 5.984, незєдинених східних 744, магометан 171, різних інших 199. За безвіроісповідних подало себе 1225 осіб, а 316 осіб не подало ніяких інформацій щодо віроісповідання. З того видно, що 98.06% жителів Риму є католицького віроісповідання.

В Берліні є 478.000 католиків. Вони мають 65 церков, 89 каплиць і 7 католицьких льокальних організацій.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРАВО ГОЛОСУВАННЯ на радник міста Львова матимуть лише ті мешканці Львова, що скінчили 24 роки життя, не є позбавлені горожанських прав і їх назвиська уміщені в виборчих списках окружних виборчих комісій. Сі списки будуть вилані в льокалах тих комісій в днік від 13 до 19 травня щодня від 15-ої до 20-ої години веч. Всі управнені до голосування Українці повинні перевірити списки, чи вони там вписані і чи правильно вписані їх назвиська.

НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ вбили одного з начальників чрезвычайки Вайсберга. Зробили се недалеко Харкова селяни, доведені до розпуки голодом і переслідуваннями (Укр. Бюро, Лондон).

ПОГОЛОСКИ ПРО ЗМІНИ В УРЯДІ Польщі кружляють далі. Крім прем'єра Биджеєвича мавби уступити ще міністр скарбу д-р Завадзкий. Також має уступити відеміністр освіти Перадкий. На його місце мавби прийти директор департаменту міністерства освіти Макух.

МАРШ. ПІЛСУДСКИЙ відбув у Вильні наради з начальниками військ. Темною нарадою були воєнні справи.

ДОГОВІР ПРО НЕНАПАД між Польщею й СССР продовжено на 10 літ. т. зн. до 1945 р. Протокол сего продовження підписано в Москві.

МІНІСТР БЕК виїхав до Букарешту. Відвідини, як пише польська преса, мають характер виключно куртуазійний.

САНАЦІЙНА ГРУПА проурядових соціалістів в Варшаві в першотравневий похід несла портрет Маркса. Зате не видно було портрету марш. Пілсудського.

ОДИН З ПОЛЬСЬКИХ ДИПЛОМАТІВ заявив знаному американському журналістові Нікербокерові, що Поляки не є такі наївні, щоби допустити до видачі України в німецькі руки, бо се грозилоб німецьким заливом самій Польщі. („Газета Польська“).

„СОЮЗ ПРИЯТЕЛІВ ЛИТВИ“ організується в Варшаві. Протектором сеї організації стає лат. архієп. Ропп. Головою організації став д-р Ян Бобжинський, син відомого польського історика.

ПОЛЬСЬКА ПРЕСА доносить, що австрійський уряд змінив своє відношення до Габсбургів. Уряд канцлера Дольфуса стоїть на становищі, що тепер про поворот б. цисаревої Зити і її сина до Австрії не може бути мови.

АВСТРІЙСЬКИЙ УРЯД оповістив, що повстала проурядова партія „Фронт Батьківщини“. Мета сеї партії: обєднати всіх австрійських громадян на основі самостійної, християнської, німецької і станової союзної держави — Австрії. На чолі „Ф. Б.“ станув канцлер Дольфус. Таким чином розпорядок уряду ліквідує всі політичні партії в Австрії (ПАТ).

ЗАМАХ НА ДОЛЬФУСА хотів виконати 17-літний Ганс Паціг з Дрездену. Задержаний на границі стрілив до урядовця і втік. Зловлений відтак жандармерією признався, що прибув до Австрії з заміром виконати замах на канц. Дольфуса.

АРХІКНЯЗЬ ЕВГЕН Габсбург вертає до Австрії на основі дозволу уряду. Він замешкає в осідку німецького лицарського закону в м. Гумпольдскірхен.

НІМЕЧЧИНА в біжучім році займає перше місце серед покупців летунського матеріалу в Америці. Минулого року займала 7-ме місце.

ВІЦЕКАНЦЛЕР ФОН ПАПЕН склав у клубі промисловців, що держава теперішньої доби мусить бути розбудована згори, а не здолу. Світ вертає до героїської епохи, що вимагає поділу на керуючих і керованих.

ВИЗНАЧНІ ФРАНЦУЗЬКІ ПОЛІТИКИ приїхали до Берліна. Вони хочуть довести до згоди між Францією і Німеччиною. (ПАТ).

НЕУСТУПЧИВЕ СТАНОВИЩЕ ФРАНЦІЇ в справі розбровень і німецьких домагань викликало велике вдоволення большевиків.

ВОЄННІ НАРАДИ між представниками генеральних штабів Франції й ССР відбулися в Парижі. Також відбулися наради генеральних штабів держав Малої Антанти і союзу балканських держав. Все це відбувається під звук безперервних заяв про мир. (Агорієнт).

ПРОВІДНИК МОНАРХІСТІВ у Франції адмірал Шверер заявив під час переслухання, що французькі монархісти узято і що стремлять до повалення республіканського устрою, бо він веде до руйни. Всіх зорганізованих монархістів у Франції Шверер подав на 70.000.

ТАЙНА БЕЗКАРНОСТИ СТАВІСЬКОГО, найбільшого обманця наших часів, лежить у тім, що всі, що обов'язані були його адемаскувати, боялися мафії, котра безпошадно „ліквідувала“ невігідних їй людей. До сеї мафії належав також прем'єр Франції Шотан, масон 32 степеня... („Газета Варшавська“).

В **ЕСПАНІЇ** були криваві заворушення. Комуністи атакували поліцію, котра мусіла вжити зброї. У висліді вбиті і ранені. Проголошено генеральний страйк. Становище правительства сильно загрожує.

ДО ВСТУПЛЕННЯ СОВІТІВ до Союзу Народів може не дійде ізза рішучого спротиву Англії.

НА СОВІТСЬКІЙ БІЛОРУСІ були три терористичні замаху проти комуністів. В однім випадку жертва замаху погинула на місці, в двох інших жертви тяжко ранені.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ССР розписало внутрішню позичку в висоті 3½ мільярда рублів. Нова позичка називається: внутрішня позичка другої п'ятилітки. Розуміється, вона „добровільна“.

ГОЛОВНОКОМАНДУЮЧИЙ СОВІТСЬКОЇ АРМІЇ на Далекім Сході Бліхер виїхав до Америки. Там має обговорити цілість військових і стратегічних питань Далекого Сходу („Газета Поранна“).

ВІЙНА МІЖ ССР І ЯПОНІЄЮ вибухне в осени бр. і перекинеться до Європи. Так пише Брус Бартон, шангайський дописувач ньюйорського „Таймса“.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР в Берліні заявив представникови преси, що в інтересі Японії є вести мирну політику супроти ССР, котра не зачіпалаб совітських інтересів.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД відповів на вогу Японії в справі Китаю. У відповіді в рішучім тоні сказано, що уряд Америки не може згодитися на стремління Японії усунути всі інші держави від впливу на політичні й економічні події в Китаю і пригадує на існуючі в тій справі договори, котрі підписала також Японія.

КОМУНІСТИ В АМЕРИЦІ від часу її „заприязнення“ з ССР виказують чимраз рухливішу діяльність. Тепер вони приготують новий марш ветеранів на Вашингтон.

В **ІНДІЇ** повний спокій, Ганді наказав припинити акцію „цивільного непослуху“. Навіть скрайні індійські самостійники накликають до згоди з Англією. На се вплинула політика англійського правительства, котре рішило дати Індії широку територіальну автономію, зближену до доміняльного статусу.

МІЖ ГЕДЖАСОМ І ЄМЕНОМ в Арабії ведеться формальна війна. Війська Геджасу розбили в кривавій боротьбі війська Ємену. Начальний вожд Ємену князь Савді дістався до неволі. Король Геджасу Ібн Савд стремить до зєдинення Арабії. Сі події викликали в Англії велике занепокоєння.

Нова війна в Полудневій Америці

Кореспондент „N. Y. Times'a“ повідомляє з м. Буенос Айрес, що на болівійсько-парагвайській границі йдуть кроваві бої. В тих боях погинули тисячі людей, ще більше ранено. Бої відбуваються коло місцевості Les Conchita. Парагвайці втратили кілька тисяч убитих і ранених. Болівійці мали менші втрати. В столиці Болівії, La Paz, мають відбуватися радісні маніфестації. Натомість парагвайський комунікат повідомляє, що на фронті не зайшло нічого замітного.

НОВИНКИ

Вистава образів Ол. Ляшенка продовжена до 13 травня с. р. включно. Її оглянуло велике число публіки всіх трьох національностей. Львів закупив найбільше число образів з усіх міст, де була вистава. Після повороту з Африки наш земляк уладить знову свою велику виставу у Львові при кінці зими 1935 р. Вистава відбувається в салі Європейського Готелю, Марійська площа ч. 4. Відчинена від 10—20 год. Вступ 50 сот., для молоді 20 сот. Хто ще її не бачив, нехай скористає з рідкої нагоди.

Діточа оселя для дівчат від 7—14 літ на Остодорі біля Підлютого. Час тривання від 17. VII. — 14. VIII. Оплата 45 зол., розложена на три рати по 15 зл. Першу рату треба зложити при зголошуванню т. зв. до 1. VI., другу до 10. VI., решту до 10. VII. Зголошення й інформ.: Марія Коржинська, Українська Книгарня, Львів, Рутівського 22. 1682—2—3.

В Т-ві дозорців „Воля“ у Львові відбулося мин. неділі свячене. Посвячення довершив о. Лопатинський. Відтак прибули Преосв. Никита Будка й о. Лаба. Промовляли Преосв. Никита, д-р Біляк, д-р Марітцак, голова Т-ва п. Козицький і п. А. Добрянський.

Святочне відкриття сиротинця прішівської гр.-кат. епархії відбулося в Пряшеві. На відкриття прибув крижевацький єпископ Преосв. Діонісій Нярадій. Сиротинець збудований з добровільних жертв вірних гр.-кат. Церкви.

Комітет будови українського театру у Львові, що повстав ще в 1886 р., зліквідував себе і передав все майно, акти й діловодство кооперативі „Український Дім“, якої членами є тільки правні особи, наші центральні. На майно його складаються: площа на розі вулиць Сикетуської та Сапіги і готівки 10.000 зол.

Для переведення виборів до міської ради у Львові поділено Львів на 20 виборчих округ і 123 обводів голосування. В склад головної виборчої комісії не входить ні один Українець, хоч четверта часть мешканців Львова се Українці. Виборчі округи викроєно під кутом як найменшої кількості українських виборців у правнених до голосування.

Купелі у Львові є: на Світезі, вул. Ісаковича, на Зеліній Воді коло Промисловий Школи, на Клепарові 26 полку, при вул. Яблоновських (осередок фізичного виховання). Крім того будують велику плавальню за Замарстинівською рогачкою.

До церкви в Старім Місті, п. Ланцут, вломилися невідомі злочинці та забрали 3 чаші, пушку і монстранцію. Скарбонку розбили на двинтарі і забрали з неї коло 20 зол. Втрати обчислюють на околом 1.200 зол.

Буря з хмароломом перейшла над селами Швейків, Завставче, Кудринці й Завале, пов. Тернопіль, і знищила 75% засівів.

За гру „в три карти“ на вул. св. Тересі у Львові арештувала поліція Яна Шевчука.

Урядник львів. обезпечальні ЗУПУ Бартин здефравдував 16.000 зл. Його замкнули.

Державні уряди в Польщі винні заведенню Обезпечень Умових Працівників околом 4 мільйони зл.

Образа команди полку. Стефанія Б. виграла в суді справу проти сержанта за аліменти. Устійнено, що гроші на удержання дитини буде за того сержанта присилати команда полку. Минуло кілька місяців. Ніякі гроші не приходили. Обурений тим адвокат Стефанії Б. написав лист до команди полку, в котрім підкреснував, що „вироки судів Р. П. шанують всюди, тільки команда полку не примінюється до них“. Військові влади заскаржили адвоката за образу. Суд засудив його на 2 тижні арешту з завішенням на 4 роки. При тім показалося, що команда полку правильно що місяця посилала гроші на дитину, але на адресу коморника...

Еттингера BALSAM на відтиски

усуває радикально без болю вперті нагнітки і згрубілі наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТИНГЕРА
Львів, пл. голуховських

З Радянської України прийшли вісти, що большевицька влада засудила комуніста Галичанина Василя Бобинського на „ізоляцію“ як контрреволюціонера. Бобинський, відомий поет, видавав у Львові радянськфільський журнал „Вікна“. Кілька літ тому Бобинський виїхав до Харкова, де викладав в Інституті Народної Освіти.

Магазин постелі Р. Джала. Львів. Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-16—25

Ціле містечко Володимир к. Сарн на Волині згоріло. Вратовано лише уряди громадський і почтовий та поліційну станицю. Згоріли: суд, жидівська громада, божниця, народна школа, православне приходство та понад 200 домів. Два тисячі людей лишилося без даху.

Міжнародний фільмовий виховний конгрес в Римі рішив, щоби фільми, що мають помагати при науці релігії, підлягали обов'язковій цензурі церковної влади. Конгрес домагається, щоби в комітетах цензурування фільмів для молоді брали участь також представники батьків.

Нову книжку про візантинізм видав ромунський учений проф. Н. Йорга п. з. „Histoire de la vie byzantine. Empire et civilization“. I. часть: L'empire oecuménique (527 — 641), II часть: L'empire moyen de civilisation hellénique (641—1071) і III часть: L'empire de penetration latine (1017—1453).

В німецьких школах заряджено торжественний обхід 50-ліття повстання першої заморської німецької колонії в Африці.

2.000 осіб зімліло від сильної спеки під час сегорічних першотравневих маніфестацій в Берліні.

Фундаментальна праця німецького професора Бракмана „Німеччина і Польща“ вийшла і в французькій мові.

Недуга рака в жінок вилічима на 100%. Так заявив віденський лікар проф. Вайбель.

Свен Гедін, відомий шведський подорожник, видав книжку „Von Pol zu Pol. Rund um Asien“, Липськ, Брокгаус. В ній є описи подорожей по Туреччині, Персії, Тибеті, Індії, Туркестані, Китаю, Японії та Сибірі.

Язва політичного донощництва поширилася в Німеччині до таких розмірів, що мін. внутр. справ мусів видати розпорядок в тій справі. Розпорядок грозить острими карами тим, що не докажуть своїх доносів.

Старий дивік Бернард Шов заявив, що він ціле життя був комуністом та що Англія повинна підпирати комунізм в Китаю, бо се найліпший спосіб поборювати наміри Японії в Китаю. Можливість війни між Японією й ССР існує.

Жидівський „Гайнт“ пише про Жидів з Польщі: Нас східних Жидів не люблять. Не лише в Німеччині і в Польщі. Навіть в Швайцарії і в Америці. Навіть самі Жиди роблять різницю між східними і західними Жидами. Море пересудів, ненависти й легковаження зібралося довкруги польського Жида. Та й ми, польські Жиди, не без вини... Нам часто бракує такту; коли обсервувати польського Жида, то лице лупається зі стида. Польський Жид се в великій мірі легка птиця („niebieski ptak“)...

Колумбійський університет оповістив наголовки найбільше почитних книжок в Америці від 1875 року. І так „Том Соєр“ Твайна розпродано в півтора мільйонах прим., „Бен Гур“ Лю Уолеса майже в 2 мільйонах, „Його слідами“ Ч. Монро Шельдона в 8 мільйонах!

Гумор. Лікарська порада: Чирак, котрий маєте на карку, не є небезпечний, але добре зробіте, як не спустите з него ока.

УКРАЇНЬСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної
і світської інтелігенції
українського народу
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Станіславський Єпископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184 + 2 додаток
4. Ціна зол. 2-50 з пересилкою зол. 2-80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, улица Сташіца 8, за попереднім надісланням грошей.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

На Практичних Курсах „Сільського Господаря“ в Яччині починається 16 с. м. другий з черги курс, а саме курс практичного пасічництва і шовківництва. Курс буде тривати 6 тижнів. В програмі навчання углянена також організація збуту пасічних і шовківничих продуктів. Зголошення на курс слати на адресу: Практичні Курси „Сільського Господаря“ в Яччині, пошта в місці. 2-6

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а прийняла 13 кооператив: дві „Українські Райфайзенки“, Костільники, п. Бучач і Білиголови, п. Зборів; дві кооп. „Згода“, Смільниця, п. Добромиль і Татари; „Стрипа“, Плотича Вел., п. Бережани; „Праця“, Лани Польські, п. Камінка Струм.; „Добробут“, шевська кооп., Степань, п. Костопіль на Волині; „Каса Стефчика“, Копитів, п. Рівне на Волині; „Єдність“, Фельштин, п. Самбір; „Надія“, Нижнів, п. Товмач; „Любов“, Мякуш Новий; „Український Народний Дім, Ярослав; „Правда“, Полнятичі, п. Ярослав.

Нова кооп. праці „Комерція“ повстане незабаром у Львові. Вона має стати помічною і дорадною інституцією для нашої торгівлі та промислу. Обсяг її діяльності: закладання і ведення правильного й упрощеного книговодства, складання білянів і всяких рахункових звістів, бухгалтерійні експертизи, обчислювання складок до Сусп. Обезпечальні, податкове дорадництво, інтервенції в урядах, купецька інформація і т. д. Така установа дуже потрібна.

Інститут Дослідів Кон'юктур в Варшаві твердить, що економічне положення Польщі поправляється. Рівночасно стверджує, що положення рільників погіршилося. — Отже яка тут може бути мова про поправу, коли положення найважливішого стану в Польщі погіршилося?

Поверх 3 і пів мільярда зол. зібрали уряди обезпечень в Польщі за останніх 8 літ. Сума та перевищує всі безпосередні податки. І нема нікого, хто був би задоволений з тих обезпечень.

Наслідком великої посухи в Ромунії вигоріло в багатьох місцях збіжжа. Тому влада поручила там другий раз сіяти яре збіжжа та обмежила вивіз збіжжа за границю. Горять також ліси.

Німеччина тепер у великих економічних труднощах наслідком вичерпання в Райхсбанку чужих валют і девіз та відпливу золота. Тому покриття марки має тепер всего 5.8%. Се рекордове мінімум покриття, яке досягнув Німецький Банк від часу валютної реформи.

В Німеччині будують тепер 1376 км. автострад. При тім працює 15.000 безробітних. Розуміється, ті роботи піднесуть справність передовсім — німецького війська.

Banque d'Escompte Suisse, оден з найбільших банків Швейцарії, завісив виплати.

Англія грозить Японії економічною війною, коли вона дальше вестиме нелюбляну конкуренцію на міжнародних ринках.

Гумор. Ощадність: Знаєш, я зробив своїй жінці гарний дарунок. — Який? — Перстень з брилянтом. — Таж се марнотравство! — Зовсім ні. Се ощадність. — Яка ощадність? — Значна, бо від того часу жінка не купує рукавичок, аби її знакомі бачили її перстень з брилянтом. З часом той перстень добре виплатиться.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛАСОВОЇ ЛЬОТЕРЕЇ: 15.000 зл. на чч. 10031, 128347; — 10.000 зл. на чч. 77845; — 5.000 зл. на чч. 67356, 100452, 162561, 1923, 55938, 80715, 82255, 97930, 107311, 148418; — 2.000 зл. на чч. 3477, 6568, 11640, 20847, 42641, 49389, 59997, 79228, 86645, 90454, 121639, 129575, 137814, 143447, 149025, 151415, 155755, 158055, 14253, 12329, 19677, 47992, 51213, 55065, 69803, 71108, 85078, 101736, 112701, 126983, 133472, 140005, 141105, 149797, 168369; — 1.000 зл. на чч. 3256, 15830, 15135, 182238, 21777, 26179, 27405, 28048, 31022, 37122, 41040, 51111, 50902, 62063, 63755, 68375, 70709, 86156, 89730, 96350, 98386, 101884, 104116, 107059, 107840, 115779, 118660, 124555, 125534, 157565, 157959, 159552, 160849, 165350, 167198, 8573, 9585, 13507, 12170, 168857, 168857, 22686, 25491, 27112, 28070, 32458, 32963, 34395, 35647, 37427, 45100, 47389, 50804, 61574, 62276, 63762, 66189, 70223, 72628, 75984, 79047, 84188, 86598, 87038, 89463, 89721, 99563, 107792, 108110, 111711, 116593, 119015, 127336, 128765, 129455, 132532, 134343, 135503, 149856, 159395, 162625.

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в прир. оборотах 5-23--5-25 зл. Банк Польський платив за долари 5-22--5-23. Золотий долар 8-96 Канадійський долар 5-26; 1 нім. марка 2-04; 100 фр. франків 35-00; 100 чеських корон 21-50 — 22-00; 1000 румунських левів 39—42 зл.; 100 австр. шилінгів 98-00—99-00 зл.

ЗБИЖЖА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко Підволочиська — льоко Львів

Пшениця двірська	15-00—15-25;	16-50—16-75
Пшениця збірна	13-75—14-00;	15-25—15-50
Жито двір.	11-50—11-75;	13-50—13-75
„ збірне	11-00—11-25	13-00—13-25
Ячмінь на мливі	9-50—9-75;	10-75 11-00
Ячмінь пашний	9-25—9-50;	— — —
Овес двір.	10-00—10-50;	12-00—12-50
Овес селян.	8-75—9-00;	10-75—11-00
Кукурудза	17-00—18-00;	— — —
Гречка на мливі	15-00—16-00;	— — —
Гречані крупі	30-00—31-00;	— — —
Конюшина черв. природна	90—100;	
„ без канянки	120—150;	
„ „ „ 97% нас.	180—210;	
Мак синій	35—40;	
Мак сивий	30—35;	
Фасоль біла	26;	
Фасоль краса	19;	
Просо	18-50—19-50;	
Лен	46;	
Макух льняний	18;	
Бараболя	3-75;	
Грис пшен.	6-75—7-00;	7-00—7-50
Грис житний	6-75—7-00;	7-60—7-75

Тенденція знижкова.

Набіл: Маслосоюз платив 8.V. за 1 кг. масла дес. 3-10; за 1 л. молока 20 сот., за 1 л. сметани 80 сот., за 1 копу яєць 2-20 зл. — Тенденція на масло, сметану і молоко сильна, на яйця удержана.

Ціна битої птиці з птахом'ясарні „Масло-союзу“ за 1 кг. живої ваги, льоко подвір'я птахом'ясарні „М.С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23);

Рід: I-а кл. II-а кл.

Курята

Кури

1-80

0-95

0-55

Тенденція знижкова. На когута, індички, качки і гуси попиту нема.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАРОХА потребуєчого виручення у душпастирстві, заступити катихит в часі від 15.VI.—15.VIII. 1934. Зголошення з заповіданням ближших даних слати по кінець травня 6. р. на адресу: о. Лука Салук, Сокаль. 109-1—2

КІНА

АДРІА: Самітний орел.
АТЛАНТИК: Останній Отаман Анненков.
КАСІНО: Королева Христина (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Чібі та ревія.
МІРАЖ: Ясноволоса мрія.
МУЗА: Біла делія.
ПАЛАС: Жанна Жозетта — моя жінка.
СТИЛЕВЕ: Американське божество і ревія.
УТІХА: Остання цариця та ревія.

СЛУХАЙТЕ РОДИЧІ! РАДІЙТЕ ДІТИ!

Вже вийшла I. частина оповідань з історії України пера Антона Лотоцького п. з.

„Було колись на Україні“

Вінету й ілюстрації зладив арт. мал. П. Андрусів.

Перша частина обіймає найдавніші часи історії України. Оповідання написані дуже легко та гарно. Книжечка призначена для дітей і молоді, але з приємністю і пожитком прочитає її старший.

Ціна за примірник 70 сот., з портом 85 сот. Десять примірників з портом коштує тільки 6-50 зл.

Замовляти з одночасною висилкою грошей на грошевих переказах по адресі: „Наш Приятель“, Львів, ул. Сикстуська 39а., або краще пошто-вими складанками число konta 504.104. 107-1—5

Лікар-Дентист

М. Юнгфер Бергерова

(давніше Порадця Дентистична)

Львів, вул. Галицька ч. 20/1.

94

ЦІНИ НИЗЬКІ.

7-8

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішій виконанню із власної виробі. **Коци, матері** по гуртових цінах. Висилка на про-вінцію до 24 год. **ВАНК**, Марійська пл. 6.

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛЬ І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ

МАКС ГЛАЗЕРМАН

Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03

Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

Бувший лікар Поліклініки у Берліні

Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прецизійна техніка дентистична.

71-4—20

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN

АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ

ФABРІКА СНЕР-FAРМАCEУTУСНА-АРKOWALSKІ-WARSZAWA

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по впаденні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Станіслава
ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон:
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Корго П. ІІІ. Краків 405.867

ВЕЛИКА УКРАЇНА ТОНЕ В КРОВИ

УП доносить: З Туансе повідомляють, що дня 1. травня мала чорноморська фльота зробила повстання проти большевицької Москви. Заговор відкрито й ув'язнено та вивезено на північ 200 українських моряків. В Керчі переводять вже другий раз чистку серед партійних робітників, котрі недавно страйкували, бо перша чистка не усунула з партії всіх Українців. Масові чистки переводять в тих українських військових частинах, котрі ще якимсь чудом залишилися на Україні. Серед робітництва в Одесі поширено масово протимосковські летючки з вітками

про голод по селах. Коло Браїлова зловили більшовики повстанський відділ хорунжого української армії Тараненка. 14 осіб вивезли до Києва та розстріляли. Дня 7 квітня черкесько-козацькі повстанці знищили міст на ріці Кубані між станціями Ходжиїнською та Чернігівською. Відділи ГПУ, котрі вислано на місце подій, повстанці розбили, але опісля мусіли самі втікати в гори перед переважаючими силами Москалів. В місті Білий Ключ на полудне від Тифлісу невідомі люди обстріляли станицю ГПУ і втікли. — В морю крові тоне Україна.

Катастрофальна посуха в Галичині

Довготривалий брак дощу і висока температура спричинили, що стан засівів для рілників дуже грізний. Збіжжя дуже маленькі. Вчасна весна і гаряч приспішили вегетацію о два тижні. На легких зем-

лях жито вже виколосилося. Однак збіжжя дуже низьке і рідке. Трави вянуть. Трохи ліпше держиться збіжжя на тяжких землях. Більшість гірських потоків висохла. Рівень рік дуже низький.

Протекціонізм і шантаж

Що про них каже б. прем'єр Пристор.

Б. прем'єр А. Пристор виголосив промову на відкритті курсу для суспільних й економічних діячів. В ній м. і. сказав: На жаль в нас протекційна система занадто розпаношилася й осягає не раз карикатуральні форми. Сирій горожанин уважає, що нічого не можна зробити без протекції... Ще гірші протекції отримані з шантажем, що трапляється дуже часто. Шантажем називаю покликування на таку чи іншу особу без її відома та підчеркування, що сю особу знається і що в тої особи може бути виробити протекцію. Другий рід шантажу: Ті чи інші фірми стараються про замовлення чи фінансову поміч і покликуються на се, що вони служать національній обороні. Вкінці ще один рід шантажу: надурювання імені марш. Пілсудського. Такий пан приїздить на провінцію і робить

міну, що він „постійно буває“ у маршала і найліпше знає його думки, вказівки і слова. Щоби доказати який сей пан знаменитий пілсудчик, ставить внесок на воевідських чи повітових зборах, щоби вибудувати маршалови пам'ятник чи суспільну фундацію його імені... На зборах на жаль ніхто не має відваги заперестувати, хоч нема на се фондів. Всі годяться, та опісля звергаються до того маршала за допомогою на докінчення пам'ятника. Я пояснюю собі те трусливістю, страхом перед відповідальністю за свої чини, розповсюдженням лизунством і бажанням перелити на себе як найбільше фальшивого позиченого сплендору. Гоніть і бийте буюком таких шантажистів! („Газета Польська“, ч. 126). — Треба признати, що се дуже слушні уваги. Та чи вони що допоможуть?

Тайне порозуміння Японії з Німеччиною

„Ль Евр“ доносить: У французьких політичних кругах мають відомості, що тепер обговорюється договір між Японією і Китаєм при співучасті німецького генерала фон Зекта. Припускають, що сей договір зміряє до витворення верховодства

Японії на азійському континенті. В дипломатичних кабінетах європейських держав звертають також увагу на тайне порозуміння Німеччини з Японією, спрямоване проти СССР. (ПАТ). Товариші найбільше бояться сего порозуміння.

Веселі наслідки одного закону

До німецького міністерства рільництва в Берліні наспіло кілька заяв німецьких селян такого змісту: „Маємо виразні сліди жидівської крові з муриїнською домішкою“. В міністерстві запанувало велике здивування й оден урядник показував другому ті дивні листи німецьких селян. Стверджують, що ні одна з селянських родин в цілій тій околиці не мала нічого спільного з Жидами ні з муринами, а ті дивні листи мали таку причину: Новий закон признав селянам під певними умовами привілей,

передавати цілий ґрунт найстаршому синові. Від того привілею виключені люди, що мають в собі домішку неарійської крові. Розуміється, банки не позичають грошей власникам таких арійських ґрунтів, бо тих ґрунтів не вільно ліцитувати. Тому згадані висше селяни придумали собі, що добре буде написати до міністерства, що в їх крові є „виразні сліди“ чужої крові, бо сподівалися, що в той спосіб позбудуться привілею ненарушимости свого ґрунту і дістануть позичку...

Б. учитель дає двійки редакторам

До одної з парижських каварень приходить щоденно поважний добродій. Він сів на своє місце і з червоним олівцем в руці переглядав докладно всі часописи. Той пильний читач се емеритований учитель. Він так привик поправляти задачі учеників, що на емеритурі — поправляв газети. З такою увагою та скрупулятністю, як колись поправляв шкільні задачі, тепер виволовав стилістичні, мовні та друкарські похибки. Підкреслював їх червоним олівцем і примірник часопису з відповідною оцінкою пересилав редакціям. За

промову прем'єра Думерга одна редакція дістала двійку, сам Думерг — „першу класу“. Текст мав такі „бики“ складачів, що на думку строгого коректора се знак „найвисшого нехлюйства“ супроти особи прем'єра Франції. Деякі парижські редакції хотіли винагородити працю ревного коректора присилаючи йому безплатно свої часописи. Однак строгий цензор відкинув той дар називаючи се в листі до редакції „недопустимою спробою впливання на безсторонність його оцінок“. — Річ ясна, що деколи й дивацтва мають свою користь.

НАЙКРАЩИЙ ДАРУНОК

з нагоди іменин, свят і хрестин
се вкладкова книжечка wraz з
пушкою ощадности Кооператив-
ного Банку

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Жінка і дитина

З приводу недалекого конгресу
українських жінок.

Великий ідеалізм жінки, посунений аж до повної самопожертви, показується особливо ясно і виразно в відношенні жінки до дитини. Знають се від багатьох століть не тільки люди вчені, але також прості. На се вказують численні народні приповідки. Зміст їх однозгідно каже, що діти се світло очей материнських. А наш нарід має на ту тему різні знамениті оповідання і приповідки. Між іншим каже він, що одна мати прокормить семеро дітей, а семеро дітей не може прокормити одної матери. Словом, ніде на світі нема і ніколи не було сумніву про велику любов жінки до дитини і про те, що дитина се найглибший зміст думок і почувань мами і що жінка тоді найкраща, коли вона як найбільше занята дитиною.

Отже нема сумніву, що також наш перший жіночий конгрес присвятить свою увагу нашій українській дитині. А дуже вимагають сего тяжкі часи, в котрих живемо. Як тяжко бідують тепер діти широким мас навіть тих народів, що мають свої власні держави, свідчить оповіщення на днях меморіал Міжнародного Бюро Праці в Женеві. Він подає тяжкі змістом цифри про життя сучасних дітей. Ті цифри такі тяжкі, що можна в них доглянути просто небезпеку для здоров'я людського роду. І так навіть така культурна і богата країна як Бельгія дійшла до такого стану ізза безробіття, що нема в ній вже ніяких грошей, які в більшій мірі можна б видати на закупню або на праву одягів для бідної дитини безробітних родичів. А статистика оповіщена на днях про ту справу в дуже богатих до недавня Злучених Державах Північної Америки доказує, що там на кожних 150 родин аж 41 родина не має вже ні одягу ні білизни для дітей навіть в колючій скількості. Також обути такий там брак, що через те багато дітей не ходить до школи.

Згадане висше бюро оповістило вислід анкети переведеної в 1932 році в Берліні. Там на кожних 1316 учеників вселюдних шкіл аж 529 не має власного ліжка.

Союз німецьких учителів в Саксонії оповіщує, що там помітний сильний зріст нервовості у дітей безробітних родичів, бо 25—40% тих дітей живе в перелюдних помешканнях і не спить в окремих ліжках. Се спричинює також поширення сухот.

В Злучених Державах Північної Америки 6 мільонів дітей в 1933 році не мало достаточної поживи, з чого в самім Нью-Йорку до 400 тисяч учеників, котрі щорічно складають екзамен: вони виглядають як діти умово і фізично недорозвинені. Таких недорозвинених дітей в тім місті було в році 1917 — 13.5%, а в 1932 році вже 17.7%, при чім в убогій дільниці Нью-Йорку, котра називається Мангеттен, той відсо-

ток підскачив з 22,2% в 1931 на 25,6% в 1932 році. Се показує, яким скорим кроком посувається звороднення населення в тім найбагатшій місті земної кулі, знанім під іменем „Столиця Жовтого Діавола“. Цікаве також те, що до недавня такий багатий стейт як Пенсильвенія стоїть тепер на першій місці під оглядом нужди і недоживлювання дітей: там на 768.000 досліджених дітей начислено аж 140.000 (себто 18%) недорозвинених з нужди!

В Австрії, а саме у Відні стверджено, що аж 57% дітей безробітних родичів має вагу низше нормальної. В промислових округах Долішньої Австрії, де безробіття особливо велике, шкільні лікарі ствердили, що аж 75% дітей недоживлених і з тої причини хорovitих.

Ще розмірно найлучше з промислових країн виглядає під тим оглядом Англія, а то тому, що її правительсто дає великі суми на запомог безробітним.

А що діється з дітьми українського народу в сих дуже тяжких часах? Про те, що з ними діється на схід від Збруча, знаємо вправді загально, але аж надто добре: там масово вигибає з голоду навіть старше населення, не тільки дитвора: „рай“, який завели ті, перед котрими наші тамошні люди недостаточно боронили своєї землі, такий страшний, що подібного не знає історія ні одного народу на землі. Коли червона Москва не вспе винищити там нашого народу до самого кореня, то й тоді моторошно робиться на саму думку, яке море терпіння і звороднення оставить вона по собі.

Несолодко живеться нашому народови і його дітям також в інших його землях. Як саме виглядає тепер життя нашого народу й особливо його дітей на західних українських землях, ми докладно не знаємо: від часу світової війни не появляються в нас ніякі того рода праці, нема буквально ні одної статистики, з якої можна булоб виробити собі хоч який такий погляд на теперішній стан нашого народу і його дітей. Причина того неймовірного занедбання головно та, що керму нашої суспільности захопили люди, переважані достоїнствами (і полученими з ними платнями) тай очевидно не мають і не можуть мати часу на те, щоб обдумати й перевести якусь роботу закроєну на більшу міру, особливож таку, що з неї нема відразу матеріальних користей. Отже можеб наш жіночий конгрес дав почин до зібрання бодай частини фактичних даних, потрібних до того, щоб можна було виробити собі образ дійсного стану нашого народу, в першій мірі його дітей. На се вистарчилаб покищо статистика, переведена в двох-трох селах в різних повітах нашого краю. Особливож потрібна статистика наших дітей і хочби короткий опис їх життя, переведений після певної схеми.

Тут подаємо начерк такої схеми анкети:

1. Імя села, повіту і країни (Галичина, Волинь, Холмщина, Закарпаття і т. д.).
2. Кілько душ в тім селі?
3. Кілько родин і кілько з них українських?
4. Кілько е дітей в селі? Кілько українських?
5. Чи е в селі голод? Як довго вже? Кілько родин не доїдає?
6. Чи діти мають яку публичну допомогу і яку? Від кого?
7. Кілько кімнат має пересічна родина?
8. Чи діти мають де окремі ліжка? Кілько таких родин е?
9. Чи діти мають потрібний одяг і обув?
10. Чи всі діти ходять до школи? Кілько не ходять?

Сі питання списані тільки прикладово, бо їх можна подати більше (тільки не загато!). Докладні відповіді на такі питання можна зібрати лише в менших оселях, бо в містах і в більших селах требаб на те такого апарату, якого ми мабути ніде не маємо. Виконання такої анкети (але на письмі!) далоб певну основу до цінних і на будуче звітів і праць жіночого конгресу, навіть коли та анкета буде виконана лише спорадично й частин-

но. Властиво тільки писемні звіти, привезені делегаціями на конгрес, повинні дати основу дебатам на всіх секціях, бо устні звіти ніколи не мають тої вартости що писемні. Одначе перша річ се — писемні звіти про дітей. Такі звіти добре булоб робити вдома не одним але в невеличких комісіях. А вже виконавши їх, добре булоби скликати більші сходини, відчитати на них зібраний матеріал і при кожнім уступі списувати зараз уваги, які робилиб присутні. Такі звіти на письмі малиб вартість першорядних документів.

Нема сумніву, що такі писемні звіти можуть привезти з собою наші пані з західних українських земель вже на конгрес. А що до подібних матеріалів про наш нарід і особливо про наших дітей з наших осель і організацій за морем, то можна вже в часі конгресу роздати представницям тих країн відповідні квестіонарі, котрі вони можуть виповнити вернувши до дому і прислати сюди. В тій цілі требаб на конгресі показати всім бодай пару взірцево виконаних праць на письмі. Що до великих міст, у котрих ми загальної статистики наших людей перевести не в силі, то й там можна ту загальну статистику заступити статистикою поодиноких організацій. Як се виконати, над тим повинна подумати окрема статистична комісія жіночого конгресу, котра повинна урядувати вже перед конгресом. Се булаб одна з найважливіших комісій, бо вона моглаб дати основу до вироблення правдивого образу нашого народу, навіть тоді, колиб дала лиш уривки праць.

Розуміється, мужчини скрізь повинні щиро помагати нашим жінкам в тій праці для загального добра. А. Ч.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

Вписи до народніх шкіл

Рідної Школи у Львові.

Вписи до всіх клас народніх шкіл Рідної Школи у Львові (в місті і передмістях) відбуватимуться у днях **21, 22, 23, 24 і 25 травня 1934** в канцеляріях дотичних Управ шкіл від 8—1 год. передполуднем і від 4—6 год. пополудні. „Рідна Школа“ удержує такі всенародні школи у Львові: Для середмістя і стрийської дільниці: 7-класова дівоча ім. Шевченка—вул. Мохнацького ч. 12. 6-класова хлоп'яча ім. Шевченка—вул. Супінського ч. 21. Для городецької дільниці: 6-класова дівоча ім. Грінченка—площа св. Юра ч. 5. 7-клас. хлоп'яча ім. Грінченка—вул. Городецька ч. 95. Для жовківської дільниці: 6-кл. мішана школа ім. Короля Данила—вул. Жовківська ч. 62. Для личаківської дільниці: 6-класова мішана школа ім. Князя Льва—вулиця Крупярська ч. 15. Левандівка: всенародня мішана—вул. Варшавська ч. 8. Клепарів: всенародня мішана—в „Нар. Домі“ (біля церкви). До 1-шої класи гімназії нового типу (давньої третьої) можуть здавати вступний іспит абсолювенти 6-тої класи народньої школи та приватисти, які мають 12—16 р. життя. Речинець вступних іспитів буде оголошений. **Підльвівські родичі!** Майте на увазі, що нині тільки вищеступневі народні школи дають дитині право до дальшої освіти в середніх чи фахових школах, тому **масово вписуйте свої діти до шкіл Р. Ш. у Львові, де кому найдогідніше.** Українські Громадяни! Сповніть свій обов'язок і повписуйте свої діти до шкіл „Р. Ш.“ у Львові!

ПОВІТОВИЙ СОЮЗ КРУЖКІВ
РІДНОЇ ШКОЛИ У ЛЬВОВІ.

Читайте і поширюйте католицький часопис „ПРАВДУ“ Львів, ул. Статіца ч. 8/І.

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

в шпиталі Суспільної Обезпечальні.

3) Др. Добжанський: Вона тут мешкала в партері в вільній лікарській кімнаті. Вночі контролювала санітарний персонал і всіх знайшла на своїх місцях. Що до лікарів, то неможливо річ, щоб не було ні одного дижурного, бо на положенні є 2, на хірургії 1, крім того один має дижур 24 години. — Др. Зайдлер, ордин. гінекологічного відділу: Хорих на моїм відділі було 2.762, з того прийнятих 2.259. Було 994 породів, з того: клінцевих 48, 51 з абортном плоду, 28 „кайзершнітів“ і 181 гінекологічних операцій. Вчасно уроджених було 36%. Через мікрофон викладаємо положення їх обов'язки і вчимо, як доживлювати і плекати немовлят. При відході зі шпиталю даємо поліжницю книжку т. зв. „Dowód zdrowia dziecka“, де в відповідні рубрики вписується дані фізичного і психічного розвою дитини, перебіг зубкування і т. д. Там є місце на наліплення 10 знімок з різних місяців життя дитини. Коли жінка мала вже 14 породів або 2 кайзершніти, тоді переводимо стерилізацію через підв'язання рурок. По операції рака просимо засіди, щоб пацієнтка від часу до часу зголосилася до нас або прийшла на Рентгена, але майже з правилами не зголосуються. Лиш один випадок був такий, що замісцева пацієнтка написала про стан свого здоров'я.

Др. Чежевська, симпатична жінка з сивим волоссям, ордин. внутрішніх недуг: На відділі маємо 90 ліжок. О год. 9 рано починається візита. Половину ліжок обходжу сама, другу половину асистент. Візита триває 4 години. Є випадки дуже тяжко хорих, бо лікар, що лічив дома, не має при оглядинах всіх засобів, якими користуємося тут ми. Маємо кілька невеличких на рака. Вони лежать у нас, бо прямо не мають де. Важна діяльність нашої праці се діагностика. Провінційналіні обезпечальні посилають до нас хорих для розпізнання недуг і ми тут робимо різні досліді, а часом посилаємо хорих для переведення якогось досліді навіть на клініку. Крім того присилають нам пацієнтів до оречення, т. зв. чи вони здібні до праці. Се найтрудніше річ. Тут маємо діло з т. зв. хронікерами, зловними симулянтами, яких на щастя не багато і якіні з несвідомими неврастеніками. Роль лікаря у відношенні до сеї останньої категорії пацієнтів незвичайно тяжка і тут примінюємо психотерапевтичне лічення. Хорого не відпускаємо без відповідного попертя клінічними дослідями. Кожного хорого лікар оглядає двічі денно, а 4 рази міряють йому температуру. Маємо дуже багато хорих на цукрицю. Взагалі кождому хорому, що зголошується до шпиталю, досліджуємо моч і навіть хров, чи не має випадково цукриці. — Др. Добжанський, дир. шпиталю й ордин. ото-ларингологічного відділу: На відділі маємо 33 ліжка. Хорих, що лежали, було 574, амбулаторійних 581. Спеціалістичних операцій переведено 494. Переводимо також ендоскопічні досліді.

Др. Люфтваман, ордин. стації окулістичної: Хорих, що лежали, було на відділі 301, амбулаторійних 497. Операцій переведено 154. Стація вивідувана на загал добре, лиш бракує шліпінкової лампи. — Др. Мерер, ордин. урологічного відділу: Осібного відділу як такого нема, бо недужі лежать частинно на відділах хірургії, частинно на гінеколог. і на внутрішнім. Стосуємо лічення консервативне й оперативне залежно від потреби. В 1933 р. від 16/11 оглянено 350 пацієнтів. Переведено 30 спеціалістичних операцій. В 1934 р. мали ми вже 126 недужих і перевели 18 операцій. До переведення точних лікарських дослідів шпиталь нічого не жадує, бо навіть не робить труднощів у спроваджуванні контрастових середників. В 1934 р. зробили ми 15 таких оглядин, а порція контрастового середника на 1 раз коштує 15 зол. Др. Мізюра: Мушу зазначити, що труднощів при приймаванні до шпиталю нема. Амбулаторії питають дирекцію, чи є місце і зараз посилають недужого. Та буває і так, що місця нема, тоді обезпеченого посилаємо до Загального Шпиталю, а кождий хоче дістатися до нас. Вкінці мушу зазначити, що всіх хорих без виїмку трактуємо зичливо і старанно всіми опікуємося. — Др. Добжанський: Що до т. зв. чужих пацієнтів, яких виїмково приймаємо на лічення, додаю ще кілька слів. Саме тепер одержав я подання безробітного інженіра, котрий 4 роки був обезпечений а тепер не має права користати з услуг Обезпечальні і просить, щоб його прийняли. Річ ясна, що прийняття буде залежати від дозволу дирекції Обезпечальні. При кінці мушу подякувати Панам за участь у сьогоднішній конференції.

ІІ. В а й ш т о к: Думаю, що буду речником всіх моїх товаришів, коли їх іменем зложу дирекції Обезпечальні, Шпиталю й Панам Примарам сердечну подяку за улаження сьогоднішньої конференції і за всі пояснення.

Конференція скінчилася о год. 15-15.

Д-р Маркіян Дзерович

спец. внутрішніх недуг,
Львів, ул. Романовича 10

виїхав як щорічно
ДО ЩАВНИЦІ

110—1—1

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Марія — ваір католицької матери. Найдосвідніше і найдорозше слово „мати“. Вся любов світа, велич болю і радості, велич надії і віри відбивається у висказі „мати“. Бо серце матери се вітар, на яким відправляється безперервно жертва. Жертва зі себе, котра творить материнство, якому віддана опіка над душами дітей. Мати се головна жрекиня виховної святині дому і тому її ніхто не в силі заступити, ні найліпший учитель, ні найкращий провідник. Мати се нова істота, якої життя вже ніколи не буде її власним життям, бо воно належить до дитини, якій даючи життя дала себе. І чим більше віддає себе дитині, тим повніше чується собою в глибинах сеї незгасимої тайни життя і любови. Вже само Боже Провидіння наділяло матер безмежною любовю до дитини, лагідним характером і м'яким серцем. А дитина потребує любови і серця матери як рости на сонці. Лише мати здібна виховати людину в повному розумінні сего слова, заціпивши її ще змалку почуття любови, краси, віри і Бога. Один письменник сказав: „Все, що маю в собі людського, засіяла моя добра мати, воно тільки розвинене школою, церквою і самим життям“. Наша народна приповідка каже: „Без матери дитина — як жебраку свитина“. Яка мама — такі діти, яка мама — таке громадянство, яка мама — така нація. У матери є повнота життя, тому тільки мати дає щастя і життя-радість дитині, родині, народові. Ваір такої матери — Марія, Мати Христа-Бога.

Марія — в Божих планах була від віків призначена на матір Спасителя людського роду, тому й початок її існування треба випроводжувати від часу, коли Бог сотворив першого чоловіка. Та поки що світ був руїною наслідком первородного гріха. А багато людей натхнених Божим Духом очікувало сповнення обітницї даної Богом першим родичам. Очікували в тузі і в Божих замірах оглядали духом Марію. Один з пророків дивується і питає: „Хто ж в ся, що приходить як зірниця, гарна як місяць, вибрана як сонце, сильна як військ, що готове до бою, украшена неначе, небо-звїд звїздами. Солодша над мід а запах її приємніший над кадило, як палма на пустині і кедр на Ливані панує своєю висотою над усіма деревами, — так Вона між людьми“. Такими і багатьма іншими образами Господь Бог обявив прикмети й чесноти тої жінки, котра мала прийти людському родові на спасення і стати взором католицької матери. Марія була украшена всякими Божими дарами, що світили в її душі неначе ясне сонце. Далека від всякої змисловости Вона зложила на жертвник своє пречисте Тіло, роблячи обіт чистоти. Однак, коли Ангел сповістив їй Божу волю, що має стати матір'ю Ісуса, зрозуміла потребу коритися перед Господом Богом і тому без застереження віддалася Божій волі і посвятила себе для Божої справи до співдіяння у спасенні людей, стаючи матір'ю Спасителя без порушення дівства. Марія се ваір кат. матери, бо стала матір'ю по Божій волі і своїй добровільній агоді. Вона свідомо взяла на себе весь тягар і відповідальність за виповнення тяжких материнських обов'язків. Вона цїнила своє материнство, бо була свідомою того, що має взяти участь в сповненні Божих намірів стаючи співчасницею у спасенні людського роду. Марія розуміючи вагу своїх обов'язків у плеканні і вихованні Ісуса Христа, сповняла їх як найліпше. Можна сказати, що все життя Марії як матери було беззастаням старанням про життя і журою про долю дитини. Вона постійно працювала і молилася. Ручні роботи Марії, гафти й інші річч, як подає легенда, були дуже цїнені, були так гарно викинені, що ніякі роботи не могли дорівняти їм. І се було великою допомогою для удержання дому. Марія — своєї релігійні обов'язки, як мати, сповняла точно після закону Мойсея, хоч знала, що І. Хр. — Син Божий. 40 днів після народження І. Хр. піддалася обрядові очищення і жертвувала Ісуса Богу. З героїською готовістю піддалася Божій волі, коли почула від Симеона, що її душу іза І. Хр. прощине меч. І почалася материнське терпіння Пречистої Діви. Ще не могла вернути додів, а вже мусіла вибиратися в тяжку далеку дорогу, в чужий край, щоб охоронити своє Дитя перед убийниками. Кілько терпіння і недостатків мусіла там перенести! А вернувши з Єгипту цілою своєю душею почала шкдуватися Ісусом. Однак знов серце Марії мусіло пережити страшний біль, коли І. Хр. загубився в Бруссалмі. Та вкінці прийшла година тяжкої розлуки, коли Ісус Христос прощався з Марією, щоби сповнити волю свого Вітця: виступити прилюдно як Месія і небесний Учитель та ширити Боже царство на землі. Хоч як Марії було прикро прашатися з Ісусом, однак коли подумала, що цього вимагає Божа воля, спасення Ізраїля і людського роду, — то благословила свого Сина на Велике Діло. І почалася місійна робота І. Христа в тяжких обставинах: Ісус ходив з міста до міста, не раз не мав де сховити голови. Марія все співчувала Ісусові і терпіла разом з Ним. Супроводжала Його цілу хрестну дорогу аж на Голгофу. А під хрестом стояла мужно як героїська жрекиня жертвуючи свого Сина за спасення людей. Після Вознесення Христа Марія сповнила ще одну місію стаючи опікункою Церкви. Вона стала правдивою апостолом Ідеї свого Сина. Апостоли бачили в Марії свою заступницю і з чйденними порадами зверталися до Неї мов до самого І. Христа. Апостоли передавали другим її слова заохоти, мудрі поради, вказівки і благословення Марією йшли у світ на мученичу смерть як непобідимі борці за Правду.

Чиж може де бути кращий ваір для української матери-громадянки? Марія се Ідеал української матери. Все життя Марії се найкращий ваір, як любити і виконувати велике поклонання християнської матери-громадянки. Укр. мати мусить здати собі ясно справу з того, яке завдання має вона виконати, щоб виховати лицарське по-

коління вірне Богу й нації своїй. Завданням матери є не тільки дати життя дитині, але виробити в ній чесний характер, то значить любов правди і справедливості, що забуває на особисту користь і стає здібна до посвяти власного життя. Мати мусить виховати дитину на здорову тілом і душею. Тому вона мусить віддати дитині всі свої фізичні і духові сили. А щоби мати могла належно виконати таке важке завдання, Бог влив в її серце силу любови. Та велика материнська любов сильніша над все — вона влекше тягарі, осядоджує терпіння і здійснює навіть те, що розум уважав деколи за неможливе. Бог хотів, щоб весь людський рід перейшов через серце і руки матери, бо тільки мати може заціпити в душу дитини цїли найбільшої вартості. І через те матери держать у своїх руках будучність родин, народу, Церкви. Святий Отець папа Пій IX. сказав: „Дайте мені матери, а я за їх допомогою наверну весь світ“. Не при помочи королів, сильних сего світа, а при помочи християнської матери Христовий Намісник хоче відновити світ. На святі католицькі матери чекають небо — Церква — нація. Тому мати мусить беззастанно працювати над поглибленням свого розуму і над убагородженням серця, щоби стати приміром для своїх дітей в приватному й публичному житті. Лише мати, що знає потреби суспільности, що знає пуртуючі у ній русла, що відчуває її змагання, посвячує свої сили загальній справі. Така мати може стати розумною і досвідною провідницею в цілім житті своєї дитини. Головно вини, в часі нашого лихоліття українська мати мусить чувати з особливим увагою над душею своєї дитини, яку вороги хочуть адеправувати, вирвати з корінням найкращі почування релігійні і національні, щоби тим способом зійти нашу молоді, нашу будучність народу. Укр. мати мусить перемістити свій дїм в нездобуту твердиню, — в якій молитва і національна свідомість належали до рішучої зброї. Укр. мати мусить створити дїм, який ставав нашою Церквою і школою, яких не могла би досягнути рука неприятели. Тільки в нашій кат. Церкві під покровом Марії у світі її приміру укр. мати громадянка набере непоборної сили у змаганнях за щастя своєї дитини і тим самим цілої України. — Коли любов до Бога й України овіє колись дитину в заранні її весняних днів, то цей святий вогонь розпалений доброю рукою матери не згасне ніколи. І так укр. молоді, вихована свідомими і жертвенними матерями, уформлена в героїські чесноти віддасть всі свої сили Батьківщині і стане неохотною надією кращого завтра України.

А за таку мовольну виховну працю української Матери вдячні її діти зійшлися в нинішній день зложити Тобі, укр. Мати, щирі молитви, належну пошану і правдиву подяку. Згадаємо і Тебе Мати Великої України і перед Тобою, Страднице, клонимо свої молоді голови. Там ворог насильно вирвав Тобі з рук Твій найдорожчий скарб, Твою дитину, цю душу нашої нації. Зрабував Тобі Божескі права материнської любови, те життєдайне джерело визвольного Ідеалу. Твої діти переживають тяжку Голгофу а Ти Мати-Україно стоїш під Хрестом зі Страдающею Марією мужно як героїська жрекиня з непобідимою вірою в Воскресення.

Примітка Редакції: Сей реферат прислано нам до оповіщення як підставу до випрацювання подібних коротких рефератів на святкових сходах кружків КАУЖМ в „День Матери“.

В церкві ОО. Василіян у Львові при вул. Жовківській відбудеться в неділю 13 с. м. торжественне прийняття нових членок Марійських Дружин. О год. 9 рано відправиться торжественна Служба Божа, відтак буде відновлення марійського приречення всіх членок. Потім прийняття нових дружинниць Марійського Товариства Пань. Вечером після травневого богослуження відбудеться прийняття нових членок Марійської Дружини Дівчат.

Кружки КАУЖМ (Католицької Акції Української Жіночої Молоді) у Львові зійшлися в неділю 6 с. м. о год. 4 попол. до каплиці Малої Семінарії на перший спільний молебен до Пречистої Діви Марії. Після проповіді відбулася присяга на вірність Христові. Потім відбулися святоточні сходи з рефератом п. Марії Конрадівної „В першу річницю свята УМХ“, з деклямаціями і співами. Сходи закінчено гімнами католицьким і національним. Кружки КАУЖМ розвиваються гарно і вже в короткім часі мають добрі висліди своєї праці.

Курс для інструкторів К. А. У. М. у Львові відбудеться в днях від 19 до 26 травня с. р. Курс для Інструкторів Організації КАУМ. В програму входять ось такі виклади: 19. V. Ідеологічні напрямні КАУМ, Релігія й Церква в житті молоді й нації, Релігійне виховання молоді, Виховна система КАУМ. 20. V. Торжественна Служба Божа з проповідю. 21. V. Участь української жіночої молоді в Католицькій Акції, Організаційна будова КАУМ, Праця в Кружках, Правне становище КАУМ, Зразкова лекція. 22. V. Вишкіл молоді, Самоосвіта й навчання, Про-

OVOMALTINE

Ідеальна вітамінна відживка для всіх

пушка рекламова 120¹ зл.

Dr. A. WANDER S.A. KRAKÓW

3 Лугового руху

Луговий фестивал в Руданцях.

Недавно відбувся в с. Руданці, пов. Львів, луговий фестивал в пам'ять Гетьмана Павла Полуботка. З сусідніх сіл прибули Луги з Малехова з оркестрою, Сорік, Колоденця і Запотова. Коло читальні „Просвіти“ відбулася збірка. Відтак Луги з оркестрою перейшли походом через село на площу.

Все село подивляло наших Луговиків. Старші люди мали на очах слези радості. Доки в нас не було Луга, було дуже зле. Хлопці билися, навіть забивалися на смерть. Не знали, хто вони, якої нації члени. Відколи в 1932 р. заснували в нас „Луг“, наше село змінилося до непізнання. Незабаром потім відновили читальню „Просвіти“, заснували кружок „Рідної Школи“, діточий садок, вкінці „Союз Українок“. Так наше т-во „Луг“ здвигнуло людей до праці.

На площі зібралося понад 1.000 глядачів. Попис зачався від вправ дівчат з молитвою „Боже Великий Єдиний“. Потім були вправи Луговиків, Луговичок і доросту: малі Луговики вправляли шабелями, малі Луговички хорували. На закінчення фестивалу відбулася дефіляда. О. Лаврентій Купій Ч. Ізб. зі Збосік подякував Луговій Організації за гарний попис і заохотив її до дальшої праці. Відтак секретар т-ва Григорій Бартіш виголосив реферат про Гетьмана Павла Полуботка і про теперішнє життя наших братів і сестер за Збручем. Голова „Луга“ в Руданцях п. Петро Рак зложив подяку сусіднім „Лугам“, що прийшли на фестивал до Руданців. На закінчення сего вдатного фестивалу відспівали гімни луговий і національний.

Прихильник „Нової Зорі“ І. К.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

грама предметів та їх проведення, Лектура, Аматорські й співацькі гуртки та оркестри. 23. V. Гігієна й рагівництво, Тіловиховання, Спорт і руханка для жінок, Підготовка та проведення імпрез. Завдання жіночої молоді на полі народнього мистецтва, Українська мистецька культура. 24. V. Наші господарські організації, Дещо про кооперативне законодавство, Господарські можливості в нас, Ощадність, Боротьба з наркотиками та розтратами, Новий самоуправний закон. 25. V. Сучасні суспільні струї й доктрини, Сектанство й боротьба з ним, Ціль і завдання католицького жіночого руху, Значіння Церковних Брацтв і Марійських Дружин в релігійному житті молоді, Завдання членів КАУМ у громадянській праці. Кожний день Курсу розпочинається спільною Службою Божою. Для пізнання української старовини, мистецтва й промислу відбудуться під факховим проводом прогульки по нашому Львові. Останній речинець вношення додаткових подань кінчиться 13. травня ц. р. Подання треба надсилати до Секретаріату КАУМ, Львів, вул. Сикстуська ч. 39 а. — через дотичні Деканальні Уряди. Хто рефлектув на приміщення повинен се зазначити в поданні. Кошти удержання 2 зол. денно. Архієпархіяльна Рада КАУМ.

Безробітні

Як вони виглядають і як з ними боротися та як їм помагати.

Кожний день є свідком мандрівки великого числа безробітних по наших селах. Немов зловіщі тіні майбутньої руїни суспільності снуються вони від хати до хати та окривають сучасне і так убоге село рядом страшного пригноблення. Кожному мимоволі виринає з грудей жаліве питання: „Що буде далі? До чого се дійде? А куди я піду, як і в мене не стане?“ На очах прилучуються до „армії“ безробітних ті, що вчора ще мали і давали. Нині самі без середників до життя пішли тим самим шляхом.

Бувають між безробітними різні люди: Худі, нуждою знищені, виголоджені, тільки тіни колишнього життя жертви недалекої вже смерті, правдивий образ людської нужди, горя і терпіння, самі собі свідки, що довгий час переходять голодівку в обіймах загальної кризи. Та трапляються і пухнаті, черстві, рум'яні, здорові, сильні, які виглядом викликають здогад, що не терпіли скрайного убожества та досі нужди не бачили.

Є між ними навіть голі й босі, серед тріскучих морозів зими, дійсно жадні ратунку і допомоги ближнього. Та є також виражені густовно від стіп до голови. Вибриті, напудровані, наперфумовані. А одягнені від камашок на лякерованих черевиках аж до рукавичок для звичайного спорту. Коли нема під руками дрібного гроша, то вони міняють вам навіть і грубі банкноти.

Є скромні, покірні, безпретенсійні, котрих поведінка само каже: Дай, бо сього Христос жадає! Та є й імпертиненти, аrogанти, зухвалі щоденні авантюристи по наших хатах, котрим сама вже їх зухвала постава не каже нічого дати, бо не варт. Є тут і дійсно убогі, потребуючі допомоги, та є й ошусті, що людей туманять, щоб коштом навіть біднішого від себе здобути на ще краще життя. Зродилися вже навіть казки, як то „убогий“ двома возами звозить до дому збіжжя, вижеbrane по людях, бо видавалося йому, що власного буде обмаль. Парою коней власною, а парою піднаймлених. Можна стрінути й таких, що з соціальних відносин вдоволені, здаються на Божу волю і с

яснішої днини ждуть терпеливо. Та сі невдоволені типи, що нарікають і виговорюють на найвищих достойників неможливі річі. Слова: „різати, рубати“ не виходить їм з уст. Коли се не звичайні провокатори під заслоною убожества і нужди, то вороги всякої держави, що будь коли готові кинутися, щоби перемінити її в „совет“ або в анархію.

Головна роля в допомозі безробітним спадає на католицьку суспільність. По перше тому, бо вона краще розуміє харитативну акцію ніж вільнодумні ліберали без внутрішнього голосу совісті. Католическа суспільність черпає такий приказ з надприродного Божого закону. Подруге католики з природи річи творять головний шар жертводавців в католицькій державі. Тож католицька суспільність повинна мати можливість і силу цікавитися також долею душ безробітних, контролювати їх релігійний світогляд і етику. Маю на думці потребу заведення для безробітних соціальних свідомств моральності і такі свідомства солідно перевірювати. Се потрібне. Без того діються по наших хатах дивні сцени. Часто приходить безробітний і відразу пропонує „диспуту“: Бога нема! Чоловік з малпи! Душа се пара! Ксьондзи лупії, шкідодери і брехуни! Релігію „вигадали“! Сипле мов з рукава, оригінальні морали і „догми“ безвірства й атеїзму. Слухає господар, слухають жінка і діти. Зійдуться сусіди й вони слухають. І от вам робітний! Як скоро знайшов роботу! Лише що дуже погану! Йому селянин дає і ще може хтось дає. Хто його знає, звідки він і хто його вислав на таку місію? Може червоні товариші для ширення руїни... Такий має добру платню. Часто лучається, що господар такого подорожного гарно нагодує, відступить йому власну постіль. Та він сим дочасним добром не вдоволений. Рабує йому найвище добро, відбирає віру. І не дивота, що ще і цілу нічку мусить бути собі вартівником, щоби чого не обікрав або й не замордував. Бо чого ліпшого може він сподіватися по таких подорожніх, що лягаючи не вкляк разом з ним до молитви, та ще і з його молитви погузував собі як ворог всякого Божого порядку.

Якби крім свистка світського паперу безробітний мав обов'язок виказатися ще і свідомством моральності, то і безробітних було б менше. Ограничилося б їх

число до крайно убогих і дійсно не маючих зарібку, а жертводавець мавби можливість відразу довідатися, з ким має до діла, та забезпечитися наперед коли перед ним руйнік його святих почувань власних і його родини. Звідси випливає і потреба в католицьких державах розв'язувати проблеми сучасної кризи в злучі з Церквою. Лише при допомозі Церкви можуть світські чинники успішно боротися з кризою. І лише при допомозі держави може Церква успішніше вести боротьбу з кризою іншого рода, себто з упадком віри й етики серед невдоволених мас. Інакше не знищиться і безробіття. Не заспокоїться потреб безробітного серед безбожних диких претенсій та пристрасних вимог аж до готовості хопитися революції, хаосу й анархії — для наживи.

Способи і методи боротьби успішно з безробіттям має одна католицька Церква. Їх одідичила вона по своєму Основнику Христі, що зпоза надприродних заслон далі кермує долею убогих. Без порозуміння і співпраці з Церквою всякі почини державних чинників будуть просто марнуванням часу, зусиль і грошей.

о. Ілля Братик

Не приймати векслів in bianco

Найвищий Суд видав важке оречення, що можна покликати свідків на ствердження, що вексель in bianco виповнив посідач незгідно з волею того, хто виставив такий вексель. Досі довжник, котрий не мав писемного документу, був паражений на те, що з таким замітом справи не виграє. Тепер найлучше не приймати векслів in bianco.

Троцький — вічний Жид скиталець

З Парижа доносять: Троцький прямо в розпущі, бо не може знайти місця на спокійний осідок. Можливо, що французьке правительство інтернує його теоретично, хіба що якийсь край до 48 годин дасть йому азиль. Б. червоний диктатор з боязни перед замахом подорожує від заїзду до заїзду в околиці Парижа разом з жінкою та приватним детективом. Від хвили коли мусів покинути виллю в Барбісоні, Троцький не спав в однім місці довше ніж одну ніч. (ПАТ).

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

10)

„Андрей“ на заслання

Минулися — і великий піст — і Великдень; настала холодна, мокра, словом гидка весна, як гидке було тодішнє життя. З війни наспівали всілякі вістки. Одні надійні, що війна вже ось-ось кінчиться, що Австрійці і Німці на прах розбиті; а інші вісти, які до села нишком діставалися, доносили, що Німці розбили Москалів, що Москалі втікають і Німці їх гонять... що вже й Туреччина проти Москалів...

Добрі для Москалів чутки ширили Москалі, їх батюшка на проповідях, Телевич і ціла зграя його поплечників. А вісти огудливі підкрадалися до села самі, потайними дорогами. Не знати, відки бралися і де пропадали... Як вітер... Хоч всілякі чиновники і московські жандарми гостро стежили і висотували такі лячні чутки. Гірка година судилася такому, хто небачно проговорився. Забирали нічю з хати і тільки було знання що з ним сталося...

Зате в селі гуділо як в чортячому млині, такий радісний бешкет вичинили московські підлизачі, коли Москалі забрали Перемишль і цар проголосив світові у Львові — загарбання нашої Галичини на віки...

Та якось небавки після тої чортячої втіхи Іван Сокирський, котрого син теж був передущим між московськими наїмитами і знав всякі їх тайни, доповів Лучці в млині, де випадково зійшлися, що Москалі вже не годні напирати на

Німців, бо не мають чим. І сміявся, що мають за багато батюшків, а за мало амуніції; та батюшками війни не виграєш... Але се „велика“ тайна, яку Михайло привіз зі Львова, а Іван Сокирський знову зачув її від сина і — ціле село про неї знало...

Старий Лучка нерado слухав спліток, яких було повно, бо тоді за московські невдачі навіть слухати було небезпечно. А ще від старого Сокирського, котрого Лучка добре знав ще з тих часів, як він був пасічником у покійного священника Белішевського й агентом „Дністра“ і головою читальні „Просвіти“ і на цілий повіт широко знаним вічевіком, а найбільшим злидарем в селі, котрий не мав з чого жити. І тямив, як його нераз покійний священник Белішевський набирали за його довгоязичне непотрібне балакунство, за котре він чимало на своєму віці натерпівся.

Тому хоч це діялося в млині як ішла разівка і нікого при тому не було, Лучка сказав Іванові, що думкою не збогатіє ні він, ні Лучка. Се не їх діло. Буде, як Бог схоче. Бога люди не перемудрують, не перевоюють і не перехитрять. Та Сокирський божився, що се правда. І ще ось що доповів Лучці: Що Михайло їздив до Львова до Інституту і там був з самим губернатором і був в Преображенському Соборі, на архієрейській Службі Божій, яку правив Єпископ Євлогій, що та церква вже православна, не уніятська, і що в Інституті радіють, що там всі доброхіть перейшли на православ'я; і — що дістав від губернатора триста рублів за те, що є добрим дяком і розумним старостою... А Інститут зро-

бив його своїм уповажненням до всего заряду лісом і фільварком і виробив йому „пашпорт“. Сокирського син бачив і читав той пашпорт. Се такий „пашпорт“, що Михайло без ніякого дозволу і потвердження може їхати, коли й куди захоче. Михайлові самому було дивно, чому йому видали такий пашпорт, але йому в Інституті шепнули на вухо як дуже велику тайну, що вони на нього здаються з усею господаркою в лісі й на фільварку, бо тепер такий час... що вони зі Львова ледви чи зможуть доїздити... А пашпорт — на всяку біду. „Війна вередлива як дівчина“; раз всміхнеться сюди, раз туди, а своє гадає... Про те, як війна оковечено скінчиться, нема що й говорити; Галичина — казали — раз на все буде „возсоединена з русским государством“. Та поки війна триває, може бути всіляко... Може й таке прийти, що Австрійці або Німці тут з котрогось боку на один блиск відруться... У війні на все треба бути приготованим... А якби вони тут вдерлися, — хочби на один день, — не булоби для Телевича ратунку за його посвяту для русского народа... Через те дали йому такий зелізний пашпорт...

Коли Лучка про те все дізнався, порадив Сокирському, щоби тримав цупко язик в роті і не повторював таких нісенітниць ні перед ким, навіть перед своїм рідним сином, бо тепер настали такі часи, що люди й Бога зраджують, не то сини батьків... Росія велике государство, якому зверху ніхто нічого не вдіє. А такі чутки пускають навмисне, щоби людей непокоїти і висотувати...

(Дальше буде).

3 ВИСТАВИ УКРАЇНСЬКОЇ ФОТОГРАФІКИ У ЛЬВОВІ (6. V—3. VI 1934.)

О. Царевич: Вівці на полонині.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НАЦІОНАЛЬНО СВІДОМА УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ на Закарпатті зорганізувалася в „Народовецький Союз“. Вона поставила собі за ціль в першій мірі усунути мовнопартійний хаос. На день 1 липня бр. скликає ся організація великий маніфестаційний зїзд молоді в Мукачеві. У проводі нової організації стоїть Іван Роман.

НА ВЕЛ. УКРАЇНІ чимраз частіше трапляються факти зривання большевицьких стінних часописів („стенгазет“). Харківські „Вісти“ підняли з того приводу страшний репет.

„УКРАЇНСЬКИЙ СОЮЗ ХЛИБОРОБІВ ДЕРЖАВНИКІВ“, організація гетьманців, повстав в Харбїні. На чолі сеї організації стоїть п. М. Самарський. („Манджурський Вістник“ ч. 10).

ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЗАКАРПАТТЯ сказав прем'єр Мадярщини Гембеш, що справа приналежності сего краю без Мадярщини не може бути вирішена.

В „СТРОННІЦТВІ ЛЮДОВІМ“, що повстало з „П'яста“, „Визволення“ і „Стронніцтва Хлопского“, існує сильна внутрішня боротьба між його проводирями за владу в партії. Особливо т. зв. масонська група хоче взяти верх у партії. Між сею групою і санаційними кругами ведуться таємні розмови. Вони можуть довести до дальшого розбиття людової партії.

КОМІСІЯ РЕЛІГІЙНИХ КУЛЬТІВ повстала при ЦВК в СССР під проводом Смідовича. Сей факт оцінюють як прояв унормування взаємин між релігією й СССР (ПАТ). — ПАТ помиляється, бо та комісія найправдоподібніше матиме за ціль придумати успішніші методи боротьби з релігією.

НА НІЯКУ РЕФОРМУ московської чрезвычайки (ГПУ) покищо не заноситься. Можлива тільки зміна назви для обманювання легковірних.

НА ІНІЦІАТИВУ ЛИТВИ в справі гарантії ненарушимості балтійських держав згодилися вже інші балтійські держави. Се можна уважати значним успіхом литовської дипломатії.

ГІТЛЕРІВЦІ в Австрії знов почали терористичну акцію.

МІНІСТР ПРОПАГАНДИ в Німеччині Гебельс прийняв прогульку польських журналістів. В розмові Гебельс підкреснував з натиском, що Німеччина прикладає велику вагу до дальшої розбудови приятних польсько-німецьких взаємин.

ДО НІМЕЧЧИНИ приїхав з відвідинами японський адмірал Матсусіта.

П'ЯТЬ ТУРЕЦЬКИХ ВОЄННИХ ЛІТАКІВ взяло участь в маневрах червоної армії коло Москви.

СПРАВА РОЗБРОЄННЯ або товчення води в ступі дійшла вже до тої стадії, що французька й англійська преса просто заявляє, що розбрюєння тепер неактуальне. Розбрюєній конференції остає лише остаточно вмерти „з гонором“. До таких заключень доходить преса на підставі оповіщеної Англією „Білої Книги“, себто дипломатичних документів в тій справі.

В АНГЛІЙСЬКІМ УРЯДІ повстало непорозуміння в справі розбрюєння. Мек Дональд хоче предложити нові пляни гарантії безпеки. Однак більшість кабінету стоїть на становищі, що всяка ініціатива Англії в справі розбрюєння злишня, бо Франція відкинула легалізацію дозбрюєння Німеччини і хоче мати вільну руку в ділянці власних зброєнь. „Нью Кроникл“ і „Морнінг Пост“ пишуть, що становище Мек Дональда безнадійне і він муситиме уступити. (ПАТ).

В АНГЛІЙСЬКІЙ ПАЛАТІ ЛЬОРДІВ заявив лорд Сесіль: Положення в Європі викликає занепокоєння, бо воно нагадує 1914 рік. Англія не може вести тепер політики відокремлення. Вона рішучо не повинна підписувати зобов'язань, котрі могли б її автоматично втягнути в війну на континенті.

В МІНІАТУРНІЙ ПАРТІЇ Льюїда Джорджа, котра складається з 4 людей: самого Льюїда Джорджа, його сина, дочки й зятя, наступив розкол. Син, дочка і зять виступили з його партії і вступили до Партії Праці. (АТЕ).

АНГЛІЯ Й ІТАЛІЯ радять над заплутаним положенням викликанім війною між Геджасом і Єменом в Арабії.

ВІЙНУ МІЖ ГЕДЖАСОМ І ЄМЕНОМ, про котру ми недавно повідомляли, викликала Італія. Так думають в політичних кругах Англії.

ВІЙНА МІЖ ГЕДЖАСОМ І ЄМЕНОМ ведеться дальше. Армія еміра Файсаля посувається в напрямі на столицю Ємену Санаа.

НА ГУБЕРНАТОРА БЕНГАЛЮ (Бритійська Індія) виконано неудачний революверовий замах.

ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР в Америці повідомив правительство Америки, що Японія очікує від Америки визнання її прав й узасаднених привілеїв на Далекім Сході.

УРЯДОВИЙ ГУМОР. В Уругваї відбулися вибори до парламенту. Урядова телеграма з Монтевідео доносить: „Уряд тріюмфально побідив, бо всі партії голосували за правительством крім опозиційної партії, котра складається з радикалів, католиків, соціалістів, комуністів і націоналістів. Сі партії здержалися від голосування“.

Новина для господинь!

В УСІХ СПОЖИВЧИХ
СКЛЕПАХ ПОЯВИЛИСЯ

БУДИНИ І КРЕМИ
Д-ра ВАНДЕРА

котрі так, як порошок до печива Дава,
Ваніліновий Цукор, олія й аромати
Д-ра Вандера незаміними.

Підручник

з рамени фільольогів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчися забирати слово при помочі

б) української мови

Многоглагольствіє.

Людською мовою Українець скаже кождо свою думку коротко, ядерно і ясно. Кождий розуміє його. Письменники творять мову літературну, котра думку затемнює, читачеві утруднює зрозуміння написаного, або й написаному відбирає всякий сенс. Письменники роблять українську мову неясною, тяжко зрозумілою, нарешті й сумою пустих звуків своєю манією давати поодиноким словам непотрібні прищипки. Що люди цілком ясно, ясніше, найясніше кажуть одним словом, то „літературна“ мова мусить сказати бодай двома „Рада“ 1925 ч. 20: не каже „іменувати“, тільки „довершити іменовання“; замість сказати полюдськи, що папа митрополита „приняв“, „Рада“ каже, що митрополит „був прийнятий“. „Н. Час“ 1925, ч. 90, 1 колюмна, 2 шпальта каже про боротьбу, не за границі, але „на тлі границі“; не „зачали переслухувати“, але „приступлено до переслухання“; не „замахом запротестувати“, але „через замах заявити протест“. „Діло“ 1925, ч. 204, каже, що на вулицях — не „сталося“ але „мало місце подія“. „Діло“ 1925, ч. 274, колюмна 3, шпальта 1. „Посвячення дому мало місце“. Буває також, що крадіжки не було, але за те „крадіж мала місце“. Як для крадіжки не було місця, то крадіж „зайшла“ або, „зайшов випадок крадіжки“. В „Ділі“ 1925, ч. 244 Винниченко — не „зачав писати“, тільки „приступив до написання“ роману.

Замість сказати „я наміряв“, „Діло“ 1923, ч. 6. каже: „я мав намір“; 1925, ч. 253: Ватикан має намір. Замість „замітки Онишкевича“, стоїть „замітки піднесені (з землі?) Онишкевичем“. В ч. 82, 1926 р. читаємо: „Дві особи зробили трагічний жест прашання з життям“. Замість „по черзі говорили“, „Діло“ 1926, ч. 68 пише „по черзі забирали голос“. В ч. 63, 1923 року стоїть: „народом будуть знайдені шляхи“ і „нація, що виявила таку енергію“. Замість „заведення мира мирним порозумінням“, „Діло“ 1925, ч. 253, пише: „заведення мира засобами мирного порозуміння“. Замість „упаде“, „Рада“ 1926, ч. 24, пише: „наступить упадок“. „Наша Бесіда“ 1926 р. ч. 8: „Вірш належить перу молодого поета. Даємо йому місце“. Замість „суд увільнив“, „Діло“ 1925, ч. 553 пише: „винесено (!) увільняючий присуд“.

В змаганню до єдності між Сходом і Заходом, зокрема в сфері релігійній: в змаганні до єдності Церков — а не в переростаючій нашій силі його закінченню — і єсть наше покликання; в ньому захована духова суть нашого національного існування, його живчик, ритм і динаміка. (В. Липинський, „Релігія і Церква в історії України“).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ТРЕТЯ ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ ФОТОГРАФІКИ

(П'ята вистава УФОТО 6.V.—3.VI. 1934 р.).

Фотографія се спосіб закріплювати видимі образи дійсності на світлочутливій матеріалі фотографічною камерою. Фотографіка — в відріженні від фотографії — се штука давати мистецькі картини за допомогою різних фотографічних технік.

Мистецтвом уважаю кождо високо виправлену діяльність, коли вона сперта на природній здібності, себто на таланті. Значить без „іскри Божої“ мистецтва нема. І се є те, що в мистецтві не дається здефініювати, хоч овоч його люди на загаль дуже добре відчують, навіть ті, що про мистецтво не можуть сказати ні одного речення. А ті, що займаються теоретичним усвідомлюванням собі суті мистецтва, мають різні його мірила. І так: одні вважають за головну рису правдивого мистецтва логіку в цілості твору, другі єдність в його різноманітних частинах, треті гармонійне поєднання поодиноких частин або їх кольорів, і т. д. без кінця. Малярі переважно заперечують фотографії права називатися мистецтвом, бо — кажуть — ф-ка як відлом фотографії се тільки чисто механічне ремесло. Спір на тему, чи ф-ка мистецтво, сягає до самих починів фотографії, бо вже в її немовлячій віці малярі розпочали офензиву проти фотографії взагалі. Атакуюча сторона відзначається в своїм наступі особливо одною прикметою: жахливим незнанням *in rebus photographis*. Звідси походить поголовне виломлювання відчинених дверей, атаки на твердження, яких ніхто не ставив, чи похвали на славу, якої нема. Площина дискусії в справах естетики дуже вузька та плитка й зовсім не приносить почеси своїм боввикам. Антифотографіки забувають (а деякі не знають), що ф-ка має безліч т. зв. „вільних технік“, які дають мистцеві величезні можливості інтерпретувати механічно закріпленій образ і не раз робити його на картині фотографіки зовсім протилежним від того, яким зняв його апарат. Антифотографіки забувають (а деякі знову не знають...) про те, що навіть один і той сам образ дійсності може свідомий цілий фотографік закріпити в безлічі різних відмін: взяти його в різному більшому або меншому плястичному освітленні, в сьому чи тому вирізку, з більшим або меншим підчеркненням складників тональних (п'ямо-вих) чи лінійних (рисункових), і т. п. Антифотографіки забувають про те, що не техніка рішає про вартість твору, а талант її творця: на світлі багато „малярів“, яких твори рішуче не підходять під почесне ймення малярства. Цікаво, що багато малярів було рівночасно фотографіками, як хочби прим. Давид Октавіан Гіль, котрий дав мистецькі портрети виконані фотографічною технікою вже в 1843 році, отже всього чотири роки по прилюднім проголошенні відкриття фотографії, в часі, коли ще техніка фотографії стояла на смішно низькому рівні.

Антифотографіки мають в однім велику рацію: більшість творів на виставах фотографіки — чи там мистецької фотографії — справді не має прикмет мистецтва. До прийняття на виставу таких псевдомистецьких образів причиняються різні привати: знайомих, „згляди“, бажання захопити початківців, традиція минулого і т. п. Та чи нема того всього й на виставах інших мистецтв?.. Велика покуска для фотографів се механічна „легкість“ праці камерою, оте славне Кодаківське „you press the button and we do the rest (ви натиснете гузик, а ми робимо решту)“. Справді, не раз поміж тисячею знімок фотострілячки знайдуться одна-два гарні картинки, та цілість „творчості“ такого пана, брак власного стилю, брак свідомої інтерпретації зрадить легко „гузичкаря“. Злий смак публіки, виховуваної

саме фотографіями кічарами¹⁾, а не мистецтвами, се теж один із камнів преткновения. Ну і врешті величезний у фотографіків брак почитання книжного і через те брак самокритики та творчості свідомої своїх цілей — ось ті колоди, що спиноють розвиток фотографіки та дають поважні тузи в руки її противників. Беручи справедливо все те під увагу, не слід забувати про одно: малярство має за собою кілька тисяч літ, фотографія не цілих сто.

Українська фотографіка дуже молода. До війни існувало в Києві Російське Фотографічне Товариство, до якого належало багато Українців. Один з них Микола Петрів визначився так, що й закордонні фотожурнали репродукували його цікаві картини, самого його маючи очевидно за Москаля. Спроби української фотографіки по війні й революції розбили большевики, розв'язавши українське фототовариство та піддавши його під диктат московської централі. Видаване харківським язичієм „Фото для всіх“ перемінене на „За радянське фото“ поза чисто технічними працями містить виключно агітку найординарнішого змісту. Автори „мистецьких“ праць, репродукованих на майже кльозетовім папері, переважно „вікраїнізовані“ Жиди, Лотиші, Москалі ну і на окрасу нечисленні тоже малороси. Знімку хрестів на цвинтарі лається там уже як контрреволюцію..

Тимто справді одиноке в нас національне фототовариство се під сию пору „Українське Фотографічне Товариство“ у Львові (в скороченні „Уфото“), котре саме дає²⁾ третю „Виставу Української Фотографіки“ (п'яту взагалі виставу УФОТО).

На виставі маємо мати (по каталозі) 218 картин 52 авторів. Автори картин живуть переважно в Галичині (Львів 32 авторів, по одному авторови дали: Станиславів, Ходорів, Дрогобич, Самбір, Товмач, Коломия, Яворів, Рожнятів, Рогатин, Камінка Струм, Угнів, Шляхтинці, Бортники, Збора, Кутиська, Цінева), два автори на еміграції в Празі, один в Пулавах, один у Тарнові. Такий численний збір людей одної пасії з різних місць свідчить безперечно про розвиток нашої фотографіки, особливо, коли візьмемо під увагу те, що попередня вистава фотографіки, в грудні 1931 року мала всього 30 авторів (з того аж 22 зі Львова). Коли переглянемо каталог третьої і другої вистави укр. ф-ки, то побачимо, що наші галицькі фотографіки не тільки ростуть чисельно, але і тривають, тримаються: в третій виставі маємо знов тих 15 авторів, що брали участь і в виставі з 1931 року.

Також радує око й се, що на третій виставі маємо заступлених аж вісім „вільних“ фотографічних технік, безперечно знак, що збільшилася вмілість наших авторів³⁾. Цікаве й те, що майже всі кращі картини, виконані в т. зв. вільних техніках (гума, бромолій, олій, карбро, пігмент, передрук і і.), се твори авторів з провінції; львівські „аси“ тут зовсім не пописалися й поза кількома бромоліями та страшною ціянотипією не дали образів, що претендували до почесної назви вільних технік. — Як завсіди і всюди панує й на сій третій виставі техніка найбільш механічна, техніка бромована з відмінами хлороброму й барвленого брому, званого не-

льогічно „тонованим“), виконано в тій техніці аж 186 картин (на загальне число 218).⁴⁾ Хоч бромову техніку вважають за найбільш механічну, то проте ті броди, які я бачив в міжнародних сальонах фотографіки, доказують, що погорджуваній бром в руках справжнього майстра дає прекрасні висліди. І саме головна недостача наших фотографіків в тім, що вони повірили в „механічність“ брому і мниму „легкість“ тої техніки. Через те велика частина бромів-образів наших фотографіків просто не заслугоє на почесне ймення творів фотографіки, бо нема в них своєрідно інтерпретованих сюжетів ні власного стилю, тільки наслідування чужих оклепаних зразків неопанованою технікою злого брому. Такі картини як ч. 30, 72, 75 і 6. інших се класичний примір того, як не виглядають образи фотографіки. Лущиться в них брак ідеї, настрою, оригінальності (навіть у назві картини) зі зле виконаним бромом, сірим, без соку, без життя. Розумію добрі наміри оціночної комісії, яка образи приймала на виставу, — мовляв „треба людей заохотити“ і т. п. Та на се є рада: на другий рік получить виставу фотографіки з виставою фотографій членів, кожда в особній салі. Тоді не вийде таке, що на виставці фотографіки стрінете між справді мистецькими картинами злі світліни.

Велику більшість авторів бромістів бе на отсій виставі їх легковажне ставлення до техніки брому. Нераз картина такого автора має прегарний сюжет, добру композицію і всякі інші дані на добру картину. Та техніка брому недбало механічна (ч. 123) не інтерпретує вальорів образу, то значить чоловік зробив лише механічну знімку, не вложив у неї нічого свого, все зробив за нього апарат.

Ще гірше буває, коли автор легковажить собі навіть чисто механічну справність брому та через те не то що не інтерпретує свого образу, але ще просто кпить собі з примітивних засад фотографічної приличності (примірів не подаю, хоч начислив їх гарненьке число).

Та трудно не зазначити, що не можна називати мистецтвом того, коли хто не використає навіть тих мінімальних можливостей, котрі йому дає бромована техніка й його навіть звичайна світлина виходить сіра, майже без світла і без тіней.

Декого з авторів „ріже“ недостача самокритики: один з першорядних авторів дав цілий ряд недбало виконаних бромів; другий „ас“ побіч прекрасних річей дав два образи дуже середні, мабуть тільки зі сентименту до зніманої особи. Третій „ас“ хорує на манію „шляхотних технік“ і замість оригінальних картин дає страшну допотопну техніку. Все те хибі, яких можна легко позбутися, коли тільки візьмемо гарний лік: сильну дозу самокритики й любови до мистецтва, а не до власної самозакоханої амбіційки та манії бути всюди першим хочби за ціну ходження на голову...

Щодо родів картин, то переважають — як звичайно — краєвиди. Позатим найбільше жанрово-етнографічних знімок. Майже повний брак архітектури, кілька портретів, натюрмортів та „композицій“. Знімок т. зв. нової річевості більше як було досі; видно, що та жидівська манія починає помалу добиратися й до нас.

Картини поналіплювані недбало, а що тепер посуха й літня жарка температура, то багато образів поскручувалося, що напевно прикро вражає кожного менше чистого „фотографічно настроєного“ видця. Слід взяти се під увагу й на слідуєчу виставу приймати образи тільки на грубих картонах, згл. в рямцях.

По всіх тих хибх перейдім до кращих річей і авторів. Нестор нашої фотографіки проф. О. Балицький дав 6 образів у багатьох техніках; між ними найкращий „Відпочинок“ (8). Сюжет, композиція, освітлення техніка і все тут прекрасне; тільки формат замалий. Новий автор, на-

¹⁾ Кіч (з англійського) маловартний твір з претенсіями до мистецтва, нудний і солодкавий, а власиво без змісту. Кічар — продуцент кічів.

²⁾ Від 6. V. до 3. VI. ц. р. в саялах Національного Музею у Львові при вул. Мохнацького ч. 42 I. Вистава відчинена щодня від 9—17 год. Вступ 49 грошів, каталог вистави 50 грошів.

³⁾ „Вільні“ техніки, звані також „шляхотними“, се такі фотографічні техніки, які дають світливцеві змогу змінювати механічно закріпленій образ після власної інтерпретації. Ті зміни переводяться рукою, викликаючи хемічні та механічні процеси, подібні вже зовсім до малярських та графічних технік.

⁴⁾ Бромована техніка полягає на виконанню картини на бромосрібнім папері, найбільш чутливій з усіх подібних фотоматеріалів.

родній учитель Т. В. Банах, виступаючи перший раз, здивував всіх і добрим добром картин і технікою.

Цікавий і добре виконаний 1 бром, (32), „На полонині“ дала теж перший раз виступаюча М. Городиська. Цікаві настроєм, та „пересмалені“ в ефекті „Хмари над селом“ (37) М. Гавдяка. На 9 праць Ю. Дороша є одна справді гарна „Криги і світло“ (42). Дуже гарно тонально випала „Зима“ (54) Е. Дурделла в техніці т. зв. „високого ключа“ (high key). Добрі світла має „квіт черешні“ (56) о. Яр. Еліїва. Яків барон Капрі дав кілька настроєвих сільських образків, найкращий бромолій „В ранній мряці“. Праці Е. Ковала виказують навіть деякий власний стиль, тільки виконання слабше. Добрі вирізком і технікою „Фоки“ Олександра Левицького. Екзотичні сюжети дає Ст. Лепкий; та всі вони надто тверді. Мирон Лятишевський дав ряд добрих річей, хоч дещо слабших від свого дотеперішнього високого рівня. „Липень“ (115) Я. Мареніна добрий розміщенням плям; техніка бромолію неопанована. Добра помислом і грою світла та соковитістю бром „Стріча“ (117) Я. і Р. Масляків. „Протисвітло“ Р. Мировича з Праги п.н. „Несмілива цікавість“ плястичне та легко недосвітлене. „Мізантроп“ (130) найліпший з річей Н. Нижанківського; зате виконання бромом... „Два як рідні брати“ назверх В. Паньків і Олекс. Пежанський щодо доброї бромової техніки (часом дещо за тверда), пасії до зимових сюжетів та доброго виладу картин („Ausstattung“). Паньків прекрасно схоплює настрої гір та снігу; до того в нього майже завжди стрічаємо сюжети, які аж просяться на ілюстрацію до якоїсь книжки: „Приятель“, „Під столом“ (135, 136). О. Пежанський поруч туристичних споминів дав два прекрасні повні настрою протисвітла: „Послідні промені“ й „Опущений“ (146, 147). Гарно схопив вечірні настрої В. Пронь: один з них „Хрест під березою“ (152) виконаний до того чотириропкладовою гумою. Добрий новочасним підходом до теми образ о. Ю. П. „Над млинівкою“ (155). Перший раз виступаючий В. Савицький представляється дуже корисно: є в нього й добрі помислові композиції: „В келії переписувача“ (162), „Труби трублять в Новіграді“ (166), в поруч бромом техніка бромолію, відчуття настрою „Перед бурєю“ (167); зовсім невдало твердо вийшов добрий в помислі акт „Алегорія“ (160). Я. Савка добре оперує світлом та вирізком при портретах. „Профіль“ I. і II. (169, 170); мало мрячний краєвид „У мряці“ (173) нагадує дещо т. зв. японщину⁵⁾, хоч має правильні всі три пляни. Чи не найкраще „пописався“ сим разом Р. Соваковський й його портрети „Профіль“ (174) й особливо „Очікування“ (175) дають справді враження чисто мистецьке. Найкращі ефекти досягає він, примінюючи мягкорисуючу сочку до образів зніманих напроти жерела світла; через те в його образах просто „видно“ сонце і пластику. Дуже добрий „Придорожний хрест“ (183) комбінацією снігу, похмурого настрою й протисвітла. Одинока хиба сього автора се може надто велика стушованість, матовість його бромової техніки; та се вже річ смаку. Добра вирізком і модним підбором теми картина В. Тарнавського „На перекутні“ (184); придавсяб більший формат. З картин Д. Фіголя найкращі „Усмішка сонця“ (191); своїм тоном нагадує майже аристократизм „високого ключа“. „Смалець“ і „Пішінгер“ (193, 194) мають жидівський смак. „Чорний ритм“ (195) Студитів, картина монаха Ф. К. добра небуденним сюжетом, розміщенням перекутних ліній та соковитістю бромом. Симпатична, чисто наша „Вербка“ (198) Е. Храпливого; Німець назвавби її миловидною (niedlich). Мистця Булгака нагадують „Вівці на полонині“ (200) О. Царевича; добре також його „Під світло“ (205). „Плястична студія“ (206) С. Щурата добра розміщенням особи і освітленням, замала форматом та недбало виладжена. Панський „Гіяконт“ (207) тогож автора поруч з „Нарцисами“ (101) М. Лятишевського найкращі знімки цвітів на

НОВИНКИ

О. Діовізій Головецький ЧСВВ, ректор гр. кат. Колегії ім. св. Йосафата в Римі, прибув до Галичини на припоручення італійських і німецьких лікарів, щоби в рідній Самбірщині на Підгір'ю докінчувати лікування грудної недуги. О. Ректор відіде до Риму на початку серпня, щоби брати участь в працях Комісії Кодифікації Східного Канонічного Права. Уряд ректора гр. кат. Колегії св. Йосафата в Римі виконує тепер о. Йосиф Лабай ЧСВВ, б. Ігумен Добромилського Монастиря ОО. Василіян.

В Камінці Струмиловій Марійський Союз Молоді ім. Непор. Зач. Преч. Діви Марії улажує дня 17 с. м. в празник Вознесіння Ісуса Христа в салі Нар. Дому Святочну Академію в честь і славу Божої Матері Преч. Діви Марії. Святочний реферат виголосить о. Ір. Назарко ЧСВВ, презес МТМ. В програмі є виступи хорів мішаного і діточого, мандолінової оркестри, деклямації, рецитації „Корона Преч. Д. Марії (легенда)“ при живім образі і світляних ефектах. Початок о год. 7 веч. Вступ: сидячі по 90 і 60 гр., стоячі 40 гр., для шкільної молоді 20 гр.

Академічний хор „Бандурист“ улажує в середу 16 с. м. в салі Т-ва ім. Лисенка концерт козацьких пісень Ф. Колеси, М. Лисенка і С. Людкевича та неспіваних ще стрілецьких пісень Р. Купчинського і Л. Лепкого, аранжованих Б. Кудриком, С. Людкевичом і Я. Ярославенком. Початок в год. 20.15 веч.

Філія Т-ва „Просвіта“ ім. М. Шашкевича (Львів—повіт) уладила 6 с. м. свято читальне. В полудне о год. 12 відбувся в салі Ремісничої Палати концерт. О год. 3 попол. відбувся на площі Сокола—Батька попис хорів і оркестр. В концерті і пописі взяли участь хори: Підбірці, Ляшки Мур., Зашків, Ременів, Грибовичі Вел., Любінь Вел. і Малий, Лісневичі, Сквиливі, Містки. Були дві оркестри: Підбірці і Малехів. Публики було мало, бо не була повідомлена в час і тої неділі було кільканація різних наших імпрез. Улажувати подібні імпрези конспіративно се—останній крик нашої моди!

В Самборі відбулася сокільська академія в честь проф. І. Боберського. В програму її входили: вступне слово д-ра Ю. Рабія, реферат п. Б. Стебельського, деклямації, хори, оркестра і вправи 203 Соколів і Соколок з повіту. Після дефіляди вправляючих і промови делегата Сокола-Батька п. В. Тихоліса відспівали гимни сокільський і національний.

Сокільський курс здвигових вправ побратимів, посестер, учасників і учасниць відбудеться у Львові 17 с. м. Він зачнется в г. 8 рано на площі Сокола-Батька і потриває цілий день. Курс безплатний. Сокільські гнізда повітів львівського, городецького та перемишлянського, що не брали участі в попереднім курсі, вишлють на той курс одного побратима і посестру.

Згоріло 120 моргів ліса, з того 70 м. сосини в Количкові коло Белза.

сій виставі. Оригінальні підходом до теми „Маки“ (211) А. Ярославича, лучать настрої з елементом нової річевості, а саме з т. зв. „новою перспективою“ („neue Sicht“).

Катальог вистави графічно добрий, ілюструють чотири образи. Салі нового будинку Нац. Музею дуже ясні, кращі від польських. Вступ низький, доступ трохи під гору, зате є буфет з лімонадами. Розгадувати образів не треба й хоч вони не такі барвисті як у малярів, то всетаки їх чорно-сіро-біла мова куди доступніша звичайному смертельникові. — Арамис.

Етtingера BALSAM на відтиски

усуває радикально без болю вперті нагвітки і згрубілі наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТИНГЕРА
Львів, пл. ГОЛУХОВСЬКИХ

Діточа оселя для дівчат від 7—14 літ на Остодорі біля Підлютого. Час тривання від 17. VII. — 14. VIII. Оплата 45 зол., розложена на три рати по 15 зл. Першу рату треба зложити при зголошуванні т. зн. до 1. VI., другу до 10. VI., решту до 10. VII. Зголошення й інформ.: Марія Коржинська, Українська Книгарня, Львів, Рутівського 22. 1682—3—3.

Вистава французького графіка Фелікса Вальотона відчинена у Львові в Міському Промисловім Музею, вул. Гетьманська 20.

В Бережанщині відбулися ревізії та увязнення серед Українців, студентів і гімназистів. Ув'язнили студ. прав Лабуньку й уч. IV. кл. гімн. Лонкевича в Потурорах за летючки ОУН і студ. прав Семчишина з Конюх під замітом приналежності до ОУН. Вони сидять в бережанській в'язниці.

Горять ліси. В Зеленій, пов. Надвір'на, згоріло в державних лісах 13 га зрубів 1.200 куб. метрів дров, 5 га загайнику, і 14 га ліса. Пожежу спричинили робітники.

Спорт. В змаганнях за мистецтво УСС (Українського Спортивного Союзу) були 6 с. м. такі висліди: Львів: Тризуб—Чорноморці 3:1 (1:0), Богун—УРСК (Укр. Робітничий Спортивний Клуб) 4:2 (0:2), III. Сокіл—Дніпро (Винники) 4:2 (0:2); Станіславщина: Вихор (Ямниця) — Чайка (Отинія) 3:1 (0:1), Сокіл III (Станіславів—Бельведер)—Пробій (Павелче) 3:2, Вихор (Ямниця) — УСК 2:1, Сокіл (Богородчани) — Чайка (Калуш) 1:0 (1:0); Ходорів: УСТ — Роксоляна (Рогатин) 4:1. — В Станіславові дружина Українського Спортивного Т-ва „Пролом“ перемогла жидівську дружину „Гакоаг“ 2:1 (1:0).

Україна—Лехія. Змагання за мистецтво Окружної Ліги відбудуться 13 с. м. у Львові на площі „Погоні“ за стрийською рогакою. Початок о год. 16.30.

На Закарпатті масові пожежі лісів. Селяни підпалюють ліси, щоби здобути нові пасовиська. Велика посуха сприяє поширюванню пожеж.

Харківська радіостанція надала великий український радієвий концерт. В програму концерту входили три відчити про Шевченка і вокальна частина. Відчити виголошено по українськи. Перед кожною точкою заповідач подавав зміст по українськи по японськи. Концерт викликав сильне враження на Далекий Схід („Манджурський Вістник“).

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-18—25

Літературний скандал стався в Москві. Два Жиди Бройде і Гандбург від кількох літ підписувалися на творах двох талановитих російських письменників Лугіна і Любич-Кошурова та заробляли в той спосіб понад 100.000 рублів річно (ПАТ).

В Німеччині перед гітлерівським переворотом виходило 2.703 щоденників, тепер є 886, переважно гітлерівських органів.

„Дипломатичний Словник“ вийшов в Парижі в двох томах, що мають 2.400 сторін друку. Та гасла „мир“ в нім нема...

Найгрубша і найтяжша жінка на світі живе в Монтевідео. Вона важить 207 кг., має 29 літ і почувається зовсім добре.

Землетрус навістив Царгород. Підземні потрясення чути було також і в околиці.

Гумор. Один дуже делікатний критик написав таку „рецензію“: Наша славна співачка співала так знаменито, що на правду можна було подумати, що приніс її на світ не бузюк, але соловій.

⁵⁾ Японщиною називаємо твори, в яких нема (подібно як у японським малювстві) т. зв. плянної перспективи.

Зміна руху поїздів

від 15 травня 1934 р.

На лінії Львів—Ряшів:

Поспішні поїзди: Не будуть курсувати: поїзд ч. 304, що відходив зі Львова о год. 23 мин. 58 до Кракова і поїзд ч. 203, що приходив о год. 6 мин. 20 з Кракова до Львова. — Поїзд ч. 304 буде відходити зі Львова о год. 6:25 (тепер 6:45). — Поїзд ч. 901 буде відходити з Варшави о год. 23 мин. 28 (тепер 22:26); буде приходити до Львова о год. 7:50 (тепер 6:43). — Поїзд ч. 902 буде відходити зі Львова о 5 мин. часніше, т. є. о 14:45. Він матиме в Перемишлі полування з Самбора, Н. Загір'я і Хирова. — Поїзд ч. 904 буде відходити зі Львова о год. 23:25 (тепер 23:50) і приїде до Варшави о год. 8:05 (тепер 8:08).

Особові поїзди: Не будуть курсувати між Перемишлем і Краковом: поїзд ч. 20 (Перемишль відїзді 13:55) і поїзд число 19 (Перемишль приїзді 21:50). Вводиться між Перемишлем і Ярославом в днях шкільної науки новий поїзд ч. 132 (Перемишль відїзді 14:05, Ярослав приїзді 14:52) і товарний поїзд з перевозом осіб ч. 781 (Ярослав відїзді 14:45, Перемишль приїзді 19:57). — Поїзд ч. 24 (Львів відїзді 4:50, тепер 5:00) і поїзд ч. 21 (Львів приїзді 16:15, тепер 16:30), що курсують між Львовом і Дзедзіцями, будуть курсувати лише між Львовом і Переворськом. — Поїзд ч. 29 як особовий приспінений буде приїждати до Львова о год. 6:55 (тепер 8:20) і поїзд ч. 30, що відходить зі Львова о год. 22:50 (тепер 22:55) також як приспінений особовий, буде курсувати між Львовом і Познанем (тепер між Львовом і Катовицями). — Поїзд ч. 230 буде приїждати до Львова о год. 20:20 (тепер 22:10). — Між Ряшевом і Переворськом вводиться товарний поїзд з перевозом осіб ч. 9883 (Ряшів відїзді 22:20 — Переворськ приїзді 23:53) і поїзд ч. 782 (Переворськ відїзді 5:58 — Ряшів приїзді 7:26).

На лінії Львів — Підволочиська — Волочиська і Красне — Здолбунів.

В зв'язку з пізнішим приїздом поспішного поїзду з Варшави — поїзд ч. 211 буде відходити зі Львова о г. 8:00 (тепер 7:40) і приїждати до Тернополя о г. 11:38 (тепер 11:20). — Поїзд ч. 212 буде відїждати з Тернополя о г. 16:38 (тепер 17:11) і приїждати до Львова о г. 20:15 (тепер 22:55). Той поїзд має в Краснім полування з поїздом ч. 241 до Бродів, Рівного і Вильна. — Поїзд ч. 213 зі Львова відїзді 17:10, буде відїждати о г. 16:35 лише в комунікації Львів — Тернопіль і буде приїждати до Тернополя о г. 20:16. Він буде задержуватися на всіх стаціях і перестанках між Львовом і Красним. — Поїзд ч. 215 буде відїждати зі Львова о г. 0:30 тепер (тепер 0:35; приїждати до Тернополя о г. 3:50 (тепер 4:11). — Поїзд ч. 227 між Львовом (відїзді 16:42) і Красним (приїзді 17:54) не буде курсувати. — Поїзд ч. 241 буде курсувати між Львовом і Здолбуновом і буде цілорічною безпосередньою комунікацією Львова (відїзді 18:50) з Вильном (приїзді 13:35).

На лінії Львів — Рава Руська.

Особовий поїзд ч. 911 буде відходити з Варшави (гол.) о г. 19:47 (тепер 19:08) і приїждати до Львова о г. 7:05 (тепер 7:20). — Особовий поїзд ч. 912 буде відходити зі Львова о г. 21:40 (тепер 21:50) і приїждати до Варшави (гол.) о г. 9:17 (тепер 9:38).

На лінії Загір'я — Стрий, Перемишль — Хирів і Львів — Сянки:

В цілі оживлення туристичного і літнісько-вого руху перемищено поспішну комунікацію Львова через Самбір, Нове Загір'я, Сторожі — до Криниць та Закопаного на особову приспінену комунікацію при допомозі поїзду ч. 17:20 відїзді 8:05, Криниця приїзді 17:35, Закопане приїзді 19:35, і поїздів ч. 19/18 Закопане відїзді 8:30, Криниця відїзді 10:45 і Львів приїзді 20:56. Ті поїзди скомуніковані в Самборі з особовими поїздами ч. 19 і 20 зі Стрия і Дрогобича. — Поїзд ч. 2119 зі Самбора до Сянок буде відходити о г. 2:24 (тепер 9:43) і приїждати до Сянок о г. 5:05 (тепер 12:24). Він матиме в Самборі безпосереднє полування з поїздом 2115 (Львів відїзді 23:55, Самбір приїзді г. 2:00. — Безпосередні вагони 2 і 3 кл. Львів — Сянки, що курсують в тих поїздах, будуть вертати зі Сянок поїздом ч. 2120/18 до Львова (Сянки відїзді 16:55 — Львів приїзді 20:56). — Поїзди 17, 18, 19, 20, 2119 і 2120 будуть курсувати в літній часі від 15 червня до 31 серпня і в зимовім часі від 22 грудня до 15 січня. — Поїзд ч. 1213 Перемишль—Дрогобич буде відїждати з Перемишля о г. 23:29 (тепер 23:06) і приїждати до Хирова 0:30 (тепер 0:04), до Самбора г. 1:21 (тепер 0:57) і до Дрогобича 2:35 (тепер 2:11). Він буде мати в Перемишлі полування з поїздом ч. 425 зі Львова (Львів відїзді 21:25 — Перемишль приїзді 23:23). (Дальше буде).

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛАСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 150 000 зл. на ч. 85938; — 20.000 зл. на ч. 160979, 3727, 53511, 56976; — 15.000 зл. на ч. 69210, 55800, 116245, 148690, 138116; — 10.000 зл. на ч. 21563, 72362, 113514, 27350, 160268, 161819, 47469, 77799, 139201; — 5.000 зл. на ч. 79731,

102017, 122736, 149981, 5995, 14437, 86523, 100122, 49298, 50993, 62925; — 2.000 зл. на ч. 6811, 28992, 38936, 40763, 41567, 41946, 55931, 66677, 84962, 91301, 116112, 123182, 149413, 150657, 11748, 12288, 18080, 26826, 42177, 47032, 47383, 49181, 55711, 77019, 78707, 93421, 96969, 104552, 122981, 162534, 163091, 14637, 17390, 32569, 46695, 57404, 58994, 64729, 64918, 73317, 74045, 100343, 124572, 131646, 132801, 133109, 133367, 140191, 18847, 26341, 28666, 40342, 40542, 554403, 51650, 75515, 79767, 83492, 104345, 107039, 132229, 135118, 142023, 147917, 146122, 148845, 151499, 164452; — 1.000 зл. на ч. 3035, 8178, 9737, 21348, 27321, 34984, 36786, 46499, 52331, 59347, 63812, 67335, 81356, 85036, 88337, 91489, 93866, 105539, 113333, 116791, 116359, 134272, 162859, 165905, 168024, 4874, 5352, 5655, 5795, 7264, 9665, 12251, 13692, 14867, 15957, 22351, 23595, 26982, 28771, 31973, 41083, 43661, 49428, 56602, 73818, 83981, 85513, 86432, 92268, 95614, 102977, 103122, 103890, 103935, 108344, 117866, 126956, 130831, 137633, 147301, 150733, 152290, 154285, 160697, 165776, 8376, 8389, 22146, 23155, 27407.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В. СТАРШИНА УГА, зльокатований санітарний службик, батько 2 малолітніх дітей, котрі разом з матір'ю, хорою на склерозу бючок, в нужді і без ніяких засобів до життя, а сам батько перебуває в міській заведенню для невилічимо хорих привул. Біліньських ч. 9., просить о датки під шифрою „Для бездомної родини“. — І. П. — Правдивість поданих тут фактів потвердив гр.-кат. парохіальний уряд Арх. церкви св. Вмч. Юрія у Львові.

ПАРОХА потребує чого виручення у душпастирстві, заступити катихит в часі від 15.VI.—15.VIII. 1934. Зголошення з заповіданням ближших даних слати по кінець травня б. р. на адресу: о. Лука Салук, Сокаль. 109-1—2

КІНА

АДРІЯ: Самітний орел.
АТАЛАНТИК: Останній Отаман Анненков.
КАСІНО: Королева Християна (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Чібі та ревія.
МІРАЖ: Ясноволоса мрія.
МУЗА: Біла лелія.
ПАЛАС: Жанна Жозетта — моя жінка.
СТИЛЕВЕ: Американське божество і ревія.
УТІХА: Остання царця та ревія.

СЛУХАЙТЕ РОДИЧІ! РАДІЙТЕ ДІТИ!

Вже вийшла I. частина оповідань з історії України пера Антона Лотоцького п. з.

„Було колись на Україні“

Вінету й ілюстрації зладив арт. мал. П. Андрусів.

Перша частина обіймає найдавніші часи історії України. Оповідання написані дуже легко та гарно. Книжечка призначена для дітей і молоді, але з приємністю і пожитком прочитає її старший.

Ціна за примірник 70 сот., з портом 85 сот. Десять примірників з портом коштує тільки 650 зл.

Замовляти з одночасною висилкою грошей на грошових переказах по адресі: „Наш Приятель“, Львів, ул. Сикстуська 39а, або краще пошто-вими складанками, число konta 504.104. 107-1—5

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ЯКОВА НАССА

Львів, вул. Сикстуська 17. Телефон 65-73
приймає від 9—1 і 3—6

Пальони, корони, містки, штучні зуби з кавчуку, золота, платини, білого золота, ре-106 гуляція криворостучих зубів. 1—4

В ЗДОРОВОМУ ТІЛІ ЗДОРОВА ДУША!

Тому всі Українці в загальнім ослабленні, безкровності, катарих жовудка і кишок, в хворобах міхура, у всяких забурненнях переминої матерії, в хворобах нервових, у всіх хворобах жіночих і т. п. йдуть на Лемки до пансіону Т-ва „Пер. Еп. Поміч“ в Жегестові Живці, що під зарядом Сестер Службниць може задовольнити найвибагливіше лікування. Зголошення слати: Заряд Пансіонату Т-ва „Пер. Еп. Поміч“ в Жегестові Живці р. Żegiestów Zdrój. 112-1—3

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітній лікар асистент дерматолог. клінік в Берліні, Відні й Празі
орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

Другий вхід з вулиці Собеського ч. 2.
Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

ФІРАНКОВІ МАТЕРІАЛИ, індантре-ни, фіранки ручної роботи, капи на ліжка, гарнітури, тапчанові накидки, шлюбні виправи найдешевше викопує **ВАНК**, Марійська площа б.

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПАЛЬ І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На весняний
і літний
сезон.

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПАСТЯ

до взуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пастя

Адреса: Львів, Кордецького 1.

18—x

Телефон 60-04

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A. KOWALSKI WARSZAWA

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Станісла
в. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон,
чверть-річно 9 золотик
Ціна числа 20 с.
Конто П.ІІІ, Крпачів 405.867

Хто такий монах Чао-Кунг

Незвичайна життєва кар'єра угорського Жиди Требіча.

На днях прибув до англійської пристані в Ліверпулі корабель з Канади „Герцогиня Йорська“. З нього висів на сушу зігнаний і старший вже чоловік, в чорнім плащі, в чорнім капішоні, з зовсім обритою головою, записаний в корабельних наперах як буддійський монах Чао-Кунг. Разом з ним і під його проводом висіло п'ять інших буддійських монахів і п'ять монахинь. Але англійська поліція вже ждала в пристані на „буддійського монаха“, бо докладно знала його життєпис. А саме: мнимий Чао-Кунг се угорський Жид Требіч, котрий свого часу жив в Англії, де й одержав горожанство. Потому перейшов на католицизм і став католицьким проповідником в Канаді. Потому знов вернув до Англії та в однім з підлодонських округів здобув мандат до англійського парламенту. В часі війни був німецьким пініоном, за що його засудили на кримінал і позбавлення англійського горожанства та по відбутті кари висели-

ли з Англії. Тоді „Лінкольн“ Требіч виїхав в Азію та в Тибеті привняв буддизм і оснував — свою власну секту. Вкінці виїхав з Тибету в Європу, щоб тут навертати християн на буддизм та оснувати буддійські монастирі. Однак Англійська поліція схопила його таки зараз в пристані. А що він просив, аби йому дозволено побачитися з сином, котрий служить в однім з англійських міністерств, отже поліція завела старого Требіча до арешту, де йому зложив візиту його син. Потому мимо заяви старого пройдисвіта, що він хоче бути вірним підданим короля Юрія, йому наказали виїхати з Англії. А що й Канада повідомила, що дякує за його поворот, отже Требіч їде в Китай. Цікаве життя мав той шибайголова, а ще цікавіше в тім всім те, що Англія держить на службі в міністерстві сина чоловіка, котрому доказали шпіонську роботу на шкоду Англії в її найтяжчіший час. Культурна Англія не признає „кругової поруки“.

Криваві заворушення в Мостищині

„Експрес Вечорни“ ч. 1226, „Век Нови“ і „Газета Поранна“ доносять: До жалюгідних подій прийшло в мостицькій повіті. Іменно націоналістичні круги в селі Мокряни намагалися протиставитись поліції, котра виконуючи зарядження усувала пам'ятники висипані в виді могили, на котрих були протидержавні написи. Підбурені кількома невідповідальними агітаторами парібки і сільська українська молодь скликана з доколичних сіл, хотіли перешкодити роботі поліції. Постерункових державної поліції Карвінського і Віль-

ка побито колами і палицями. Поліціянти сховалися до одної з сільських хат в Купновичах Старих й у власній обороні стрілили кілька разів. Одна особа вбита, кілька ранених. Вночі при допомозі старших господарів поліціянти встигли відступити до постерунку поліції в Конюшках Семянівських. Заарештовані відділи поліції прибули зараз на місце подій і на приказ урядуючого на терені прокуратора окружного суду в Самборі увязнили кільканацять українських агітаторів. Слідство в тій справі ведеться.

Як тепер виглядає галицьке село

З Камінки Струмилової повідомляють нас, що велике число безробітних не дає спокою тамошньому населенню. Бувають випадки, що по 20 безробітних приходять денно за милостиною. Річ ясна, що всіх їх годі нагодувати. Буває й таке, що безробітні (звані тут „безробочими“) відгрожуються, що сплять майно селян, як

не будуть їх спомагати. Від якогось часу дійсно майже що ночі видно заграви пожежі, що особливо небезпечні тепер під час небувалої спеки. Земля потріскала від жаркого сонця. Збіжжя тільки місцями ростуть добре. Загально заповідається слабкий урожай. Селяни пригноблені й очікують дальших нещаст, котрі ходять вкупі.

Перший мужеський табір КАУМ

Він відбудеться в часі від 21 липня до 12 серпня с. р. на Соколі біля Галича. Участь в таборі можуть брати всі провідники, члени і симпатисти КАУМ у віці від 18 літ (за окремим дозволом можливе й нище 18 літ). Кошти удержання (оплата) виносять 30 зол. (для незаможних передбачена знижка). Зголошення треба надсилати найдалше до 1 червня на адресу: Секретаріат КАУМ, для таборового референта, Львів, ул. Сикстуська 39а. Враз зі зголошенням треба вислати 1-шу рагу оплати 10 зл. (на чекове конто 504.314,

„Каса Української Католицької Молоді“, з допискою „таборна оплата“) й такі дані: 1) ім'я і прізвище, 2) докладна адреса, 3) рік уродження, 4) ступінь освіти, 5) заняття і спосіб удержання, 6) вмілости (н. пр. столярство й інші ремесла, спортові), здібности й заінтересування (нпр. культурно-освітні, організаційна праця), 7) чи був вже коли у таборі й якому. — Близіші інформації подається зголошенням листовно. На відповідь залучити поштовий значок за 30 сот. — Таборово Комісія АЕпархіяльної Ради КАУММ.

Водяна бабка над Львовом

В минулу суботу в полудне перелетіла понад Львовом хмара водяних бабок. Люди думали спершу, що се саранча. Потім виявилось, що се звичайна водяна бабка, комаха для хліборобів й огород-

ників дуже пожиточна, бо масово зїдає менші комахи, що роблять великі шкоди. Водяні бабки появилися масово наслідком великої спеки. Звичайно хмари водяних бабок летять з Полісся.

Кілько варт ніс шейка?

Арабський шейк Еляль Кураїсбі обезпечив недавно свій ніс на 2.000 фунтів стерлінгів в аскураційнім товаристві Льюйда. Той шейк славний збирач перфум. Він має такий досконало розвинений нюх, що після одноразового поню-

хання перфуми вміє подати без похибки її складники. Вразі війни того шейка повинні вислати на фронт, щоб витримав, чи не загрожує відки газова атака та які складники газу, щоб вдягнути відповідну протигазову маску.

З ОЩАДНОСТІ

повстає добробут одиниці, а тим самим добробут народу. Не будьте своїм власним ворогом і складайте свої ошадности в Кооперативному Банку

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Справа Закарпаття

Поїздка мін. Бенеша на Закарпаття і його промова в справі того краю.

Вступ.

Поїздка міністра загран. справ Чехословаччини д-ра Бенеша на Закарпатську Україну та його промова виголошена 3. б. м. в Ужгороді се подія важна не лише для самого Закарпаття але і для всієї української землі та нації. Бо така чи інша політика державних чинників супроти нашого народу в одній з 4-ох держав, котрі розібрали наш край і наш нарід, не остає без впливу на політичне положення нашого народу в трьох інших державах. Зокрема приїзд д-ра Бенеша на Закарпаття важний головно з отсих причин: 1) що се приїзд міністра заграничних справ, 2) що сей приїзд сходить часово зі скріпленою мадярською ревізіоністичною пропагандою за прилученням Закарпаття до Мадярщини, 3) що приїзд припав на час поважного охолодження польсько-чехословацьких взаємин. Та для нас найцікавіший не сам факт приїзду д-ра Бенеша на Закарпаття, але обширна його промова виголошена в ужгородським міським кіні. Ся промова, хоч офіційна, кидає досить яркий жмут світла на політику і наміри чехословацького правительства супроти Закарпатської України. Тому даємо обширний зміст промови міністра Бенеша. Він сказав (зміст):

Чеське становище до українського Закарпаття.

На Закарпаття приїхав я, щоби запізнатися з розвитком сего краю в останніх роках, з труднощами, з якими він бореться і щоби представити свій погляд на проблеми сего краю. Ся часть республіки належить до нас і все буде до нас належати. Сей край належить також до вас і ніхто від вас його не зможе відібрати. Коли хто схотівби простягнути руку по сей край, то ми будемо його боронити до останньої каплі крові. Я приїхав на Закарпаття не в партійних або особистих цілях, але як міністр загран. справ.

Історія Закарпаття в інтерпретації д-ра Бенеша.

Закарпатська Україна не творила досі ні географічної ні політичної одиниці і не мала досі власної історії. Словянське населення прибуло на Закарпаття в часі від 12 до 18 ст. Отже Українці „(Прагер Прессе“ уживає терміну die Ruthenen) се автохтонне населення Закарпаття і воно творить властиву політичну історію Закарпаття. В 18 ст. угорські Українці ввійшли в сферу західно-європейської культури. Православне духовенство Закарпаття, щоби увільнитися з понижуючого положення починає думати про унію з катол. Церквою. Коли велика частина Закарпатських Українців перейшла

на унію повстала від 18 ст. боротьба між православними і греко-католиками. Під впливом унії від 18 ст. підноситься культурний рівень духовенства, настає розцвіт латинської вченості, край у ще більшій мірі входить в сферу західно-європейських культурних впливів, які принесли зі собою також нові національні ідеї. Українська (ruthenisch) національна свідомість починає кристалізуватися. Та між народом і його інтелігенцією також є пропасть, яка поглиблюється від хвили, коли латина уступає перед мадяриною й інтелігенція починає мадяризуватися. Лише духовна інтелігенція задержує зв'язок з народом. Всюди інде виступає денационалізація.

Велике значіння для духового розвитку Закарпаття мав епізод 1848/9 рр.: мадярське повстання проти Австрії і його здавлення при допомозі російських військ, котрі прийшли були також на Закарпаття. По здавленні повстання ослабло національне життя закарпатських Українців, російська мова з домішкою місцевого діалекту стала книжною мовою, і наступила доба місянського русофільства.

Одначе як на Словаччині так і на Закарпатті повстає проти русофільства реакція. На Закарпатті сталося се в виді переходу до українізму, що був рівнозначним зі зворотом до економічної і суспільно гнобленого народу.

Цілі і висліди мадяризації.

Мадярський режим стремів до повного культурного й політичного відосіблення Закарпаття і від російських впливів і від зв'язків з Галичиною, щоби тимлекше край мадяризувати. Се відокремлення Мадярам удалося перевести. Наступив повний занепад культури. Велика частина місцевої інтелігенції змадяризувалася. Нарід реагував лише на релігійнім полі в дуже неясних формах.

Світова війна принесла Закарпаттю нові терпіння з одного боку через переслідування духовенства, яке забрало коло 100 жертв, з другого через безпосередні військові діляння. Мадяри, котрі зпочатку рахувалися з повстанням української держави, обсервували український рух і почали навіть видавати часопис для пропагування українсько-мадярських взаємин. Одначе угорських Українців вони не зараховували до української нації та реклямували їх для мадярської держави. Щойно по капітуляції Австро-Угорщини, коли Мадярщині загрожував розпад, правительством Каролія хотіло піти назустріч національним домаганням і задоволити їх національною автономією. Тоді мін. Яші переговорював зі Словаками і Ромунами, однак Мадяри Українців даліше легковажили, будуючи свої пляни на їх повному безсиллі. Тимчасом справа визволення Закарпаття прийшла на порядок дня поза границями краю.

Американська еміграція закарпат. Українців стає в обороні старого краю.

Добре зорганізована і на високім рівні стояча еміграція закарпатських Українців заговорила в користь своїх братів на Закарпатті. Вона дня 23. VII. 1918 р. ухвалила резолюцію й меморіал до президента Америки Вилсона з домаганням автономії для Закарпатської Руси. Представники еміграції брали участь в Середньо-європейській Унії, на котрої чолі стояв президент Масарик. Ся їх співпраця в Унії довела до признання закарпатським Українцям права на самоозначення. Почалися переговори редакторів Пачута і д-ра Жатковича з презид. Масариком. Відтак на мировій конференції в Парижі, де переговори продовжувалися між д-ром Жатковичем і Й. Г. Гадошем.

Три карпаторуські орієнтації.

Визвольницький рух на Закарпатті повстав пізніше ніж акція американських земляків. Нарід зголосив свої права через створення Національних Рад, котрих орієнтація зпочатку не була однозгідна. Були там три орієнтації: мадярська, українська і чехословацька. За першою стояла частина інтелігенції, за другою (українською) народний рух в східній ча-

сти Закарпаття, а третя була вислідом реальної оцінки фактичних даних і практичних оглядів на міжнародну політику.

Справа приналежності Закарпаття.

Прилучення Закарпатської України до Чехословаччини не було проявом імперіалізму й експанзивності ЧСР. На мировій конференції розглядали всі можливі форми розв'язки карпаторуського питання. Всі союзники і всі політично думачі люди від самого початку були свідомі того, що Закарпаття не може творити цілком самостійної держави, бо воно не є самовистарчальне ні економічно, ні культурно і тому стало би мячем сусідів. За дальшою приналежністю Закарпаття до Мадярщини також ніхто на мировій конференції не заявився. Всі мали перед очима ту обставину, що в Мадярщині нема ніякої певності щодо розвитку карпаторуського народу, а теперішнє положення меншин в Мадярщині підтверджує слушність того становища.

Також евентуальність прилучення Закарпаття до української республіки або до Росії не була можлива. І не можна припускати, щоби це було можливе в майбутності.

Для української розв'язки стала іменно перешкодою Польща, котра домагалася Східної Галичини для себе, а російська розв'язка спричинила б знов великий переворот в Європі, що охопивби Польщу і всю Середню Європу.

Тому можна було перевести лише чехословацьку розв'язку. Мирові конференція прийняла сю розв'язку, бо знала, що ніодна з тих чотирьох розв'язок не дала би спокою і мира для скріплення відносин в середній Європі. Конференція визнала чехословацьку розв'язку за найлогічнішу, найкориснішу і найтривалішу. Чехословацька республіка дала під тим оглядом найбільші гарантії.

„Закарпаття нерозривно злучене з Чехословаччиною“.

Коли Чехословаччина рішенням мирової конференції прийшла в посідання сего краю, то вона ніколи Закарпаття не зречеться і недопустить ніякого ревізіонізму та разом з карпаторуським народом боронитиме сего краю до останньої каплі крові. Се питання державної й національної гордості і почуття гідності Чехословаччини. Вона вважає своїм обов'язком виконати завдання наложене на неї мировою конференцією, іменно ратувати Закарпаття, піднести його суспільно і культурно та приготувати його до кращого життя. Отже доля Закарпаття вирішена остаточно на століття. Закарпаття належить до карпаторуського народу і Чехословацької республіки.

Автономія Закарпаття.

Правительство Чехословаччини ніколи не забувало своїх зобов'язань супроти Закарпаття. Воно впровадить автономію, так як до сего зобов'язалося і як се за певню конституцію республіки, чесно і послідовно, в згоді зі всіма і то в недалекому часі. До загальних виборів до пражського парламенту, котрі відбудуться на другий рік, вийде вже кілька дотичних законів а по найближчих виборах будуть вже примінені в практичному житті поодинокі закони і розпорядки. Про те в якім темпі справи поступатимуть вперед, буде рішати само Закарпаття. Се залежить не лише від правительства і від Праги, але також від того, як Підкарпатська Русь погодиться щодо різних питань і як її чинники політично між собою будуть приготувані.

Закарпаття перший раз стало єдністю.

З прилученням до Чехословаччини на підставі автономних прав перший раз в історії карпаторуського народу Закарпаття стало самостійною адміністративною і національною єдністю. Се для карпаторуського народу величезна революція, бо до війни не мав він ніяких політичних ні культурних прав. Колиб свого часу сей край дістав був негайно автономію, то з огляду на мадярську і жидівську меншість, котра з часів старого режиму вийшла по-

літично й економічно ліпше вивінувана, се означало би промощення шляху для створення недемократичного способу правління. Меншість заволоділа б більшістю.

Обов'язком демократичного пражського правительства було наперед поробити довготрітні політичні, економічні й культурні приготування, розбудувати школи, освідомити народні маси, уможливити зорганізування політичних партій, публічної адміністрації, народного здоров'я, приготувати церковну організацію, словом створити передумови для автономного народного правління. Лиш таке переведення автономії матиме тривалі наслідки.

В Женеві задоволені.

Рада Союзу Народів згодилася на се, щоб ми наперед через кілька літ проробили культурну працю і політичні приготування і щойно потім, коли положення дозріє, взялися до введення автономії. Про поступи сих приготувань і про цілий розвиток Закарпаття Чехословаччина посилає час до часу звіт Раді Союзу Народів і вона ніколи не чула з Женеві якихсь застережень, навпаки, лише признання. Ми вже проробили величезну підготовчу працю і тепер ми вже на її укінченні так, що в недалекій часі приступимо до введення автономії. Правительство не має тут що скривати. Воно всеж таки зажадає від карпаторуського народу означених актів (Handlungen) і повної відповідальності за сей далекосяглий крок.

Що таке Закарпаття і які передумови його розвитку?

...Рішача хвиля поступенного введення автономії зближається, положення до сего назріває. Відповідний комітет міністрів займається тепер конкретними приготуваннями... У зв'язку з історичним розвитком Закарпаття се типовий переходовий край між Сходом і Заходом і між ріжними культурними орієнтаціями. Національна свідомість народніх мас щойно твориться. Поодинокі класи й околиці зачинають щойно ріжничкуватися і приходити до національної свідомості. Тому ведуться тут такі острі боротьби за остаточно культурну орієнтацію за книжну мову і релігію як національну традицію, коротко: за витворення одного народнього типу. Чехословаччина не хоче і не буде накидати Закарпаттю національну і культурну орієнтацію. Вона буде йому лише по братньому помічна, щоб національне відродження наступило в європейським і світовім дусі. Необхідно відділити державно-політичну проблему Закарпаття від культурної проблеми більшості слов'янського населення, чи будуть се Росіяни, Українці, чи люди місцевої орієнтації. Щодо питання як населення само вирішить поміж все-російською, українською чи місцевою орієнтаціями — то я не хочу вмішуватися в ті внутрішні спори і не хочу приписувати, що карпаторуське населення має робити. Та в автономнім карпаторуським соймі всі руські напрямки, які разом представляють 63% населення, мусять творити єдину цілість провідної та правлячої більшості. Вони мусять порозумітися в теорії і практиці щодо мовних і шкільних питань. Коли вони не приймуть одноцілу національну школу і мову, тоді мусить прийти до компромісу в тій справі, котра мова буде головною мовою краю та котрі мови по меншинним приписам мають існувати побіч головної. Річ ясна, що чехословацька мова матиме такі самі права як головна мова краю. Се впливає з конституції... Отже головна проблема Карпатської Руси та, щоби всеросійщина й українщина (Kleinrussentum) за всяку ціну погодилися з Чехословаками щодо одноцілої будучої політики, політичної адміністрації, економічної і суспільної політики та щодо культурного розвитку цілого краю і щоби потім дійсно могли перебрати цілу автономію в свої руки. Мадярський елемент мусить з тим числитися, що панування над сим краєм ніколи не перейде до рук мадярської меншості та що він користатиме зі всіх меншостевих прав і що в тім значінні мадярська культура буде респектована. Се необхідна річ, щоб політичні партії ріжних руських орієнтацій вже нині створили коаліцію

державно-творчих партій, як се сталося в пражській центральній парламенті. Се одинокий шлях до успішної політики на Закарпатті. Коаліційні партії не повинні себе тут на Закарпатті поборювати. Зокрема неправильними способами.

Національне відродження Закарпаття.

...За 15 літ приналежності Закарпаття до ЧСР багато вже зроблено для піднесення культурного й економічного рівня краю. В рр. 1917—18 було лише 34 віроповідних шкіл, в котрих вчили також по руськи (russisch!). Всі інші школи були мадярські. 14 літ пізніше було вже 433 руських (ruthenisch) народних шкіл і 16 виділових шкіл, крім середніх і фахових шкіл... В області шкільництва, рільництва, публичних робіт і гігієни зужито для Закарпаття до 1933 р. 1.600 мільонів чеських корон. Національне, культурне і політичне відродження карпаторуського народу в головному вже наступило і з надзвичайно скорим темпом поступає вперед так, що за яких 15—20 літ відродження завершиться вповні... Сей край має теж як післанництво лучити ЧСР територіально з Румунією... Спроби тої чи іншої партії витворити нову мадярську орієнтацію в Закарпатті, або політично перегрупувати в українським, польським або російським розумінні се проминаючі фантазії. Це все забавки невідповідальних елементів. Се остане фактом, що з географічного і з теперішнього політичного і територіального положення Польщі, ЧСР, Мадярщини, Румунії, України й Росії виходить, що ніяка інша розвязка карпаторуської проблеми не булаб така корисна як чехословацька...

Так виглядає зміст промови чеського міністра. Політичну оцінку тої промови подамо незабаром в „Н. Зорі“.

Нові „незужиті люди“

Зміни в польським правительстві.

Преса доносить: Мин. неділі, т. зн. 13 б. м. („Тринацятка має вже свою традицію“), уступило правительство Енджеевича. Прем'єром іменовано проф. львівського університету, дотеперішнього віце-міністра скарбу Козловського. Крім нового прем'єра є в правительстві ще й інші нові люди. На місце Наконечнікова-Клюковського дотеперішнього міністра рільництва мав увійти один з б. провідників давного хлопського „Визволення“, Юліян Понятовський, тепер директор крем'янецького ліцею. Уступає й міністр торгівлі та промислу ген. Зажицький. Його наслідником стає „жовнір марш. Пілсудського“, майор Филип Райхман. Відходить також міністр суспільної опіки ген. Губіцький. Його наслідником стає теперішній келецький воевода Юрій Пацьорковський. Всі три се люди молоді і досі політично незужиті. Новий прем'єр уродився 1892 р. в воевідстві келецьким. Студіював природу в Кракові і Тібінгені. Був професором археології на львівському університеті. Був також чинний політично як член табору марш. Пілсудського. Досі був уже міністром рільництва і рільних реформ, потому державним підсекретарем в мін-ві скарбу. Має рангу поручника резерви. Нова вість: Міністр Ключовський остає.

Лікарський фейлетоник

Чи здорово опалюватися?

Після війни серед молоді обох полів запанувала мода опалювати ціле тіло на чоколядово. Тою модою захопилися спершу майже всі. Однак деякі лікарі виступили проти тої загальної манії, що не раз відбивається шкідливо на здоров'ю, особливо хорих на груди й анемічних. Недавно проф. Г. Бордіє, член французької академії, написав статтю, в якій доказує на основі наукових дослідів, що ультрафіолетні промені сонця можуть викликати поважні зміни в крові осіб, котрі надуживають соняшних купелей. Він остерігає перед виставлюванням всеї поверхні тіла на ділання соняшних променів, бо се небезпечно для здоров'я.

ЗАЯВА

зорганізованого українського католицького жіноцтва.

Зорганізоване українське католицьке жіноцтво, що стоїть на сторожі Христової Віри і національної Ідеї в родиннім і суспільнім житті української Нації та береже цих вічних і дочасних ідеалів як найвищих національних святощів, уважає своїм обов'язком забрати прилюдне слово в виду Заяви Головного Виділу „Союзу Українок“, поміщеної в ч. 99 „Діла“ з дня 19 квітня 1934 р., що осуджує прилюдні виступи своїх членок як „зломання головної основи громадянської карності“ — за те, що вони прилюдно ввімнулися за належне місце для Христової Ідеї в „Союзі Українок“ і на всеукраїнським жіночій конгресі тоді коли релігійний індуферентизм став устами голови матірнього Т-ва С.У. п. М. Рудницькою як основа національної і феміністичної ідеї в „Союзі Українок“ прилюдно оголошений на Загальних Зборах Філії С.У. у Львові дня 21 січня 1934 р., відтак на сходах Філії С. У. у Львові дня 25 березня с. р. і на сторінках „Діла“. Під тим гаслом мав відбутися рівнож всеукраїнський жіночий конгрес в 50-літню річницю українського жіночого руху, який має вирішити напрямні на майбутнє для загалу українського жіноцтва. Зорганізоване українське католицьке жіноцтво стверджує, що ці наші членки критикували лише виступи і вислови п. М. Рудницької, обороняючи ідеологічні християнські основи в „Союзі Українок“. Ми уважали, що ті виступи й вислови були особистими поглядами п. М. Рудницької і тому здержувалися сказати своє слово; та заява цілого Головного Виділу С.У., в якій він всі виступи п. голови вважає своїми, тим самим погоджується з напрямними в С.У. проголошеними головою Т-ва, а виступи наших членок осуджує, приневолює нас заявити: що зорганізоване українське католицьке жіноцтво, згуртоване в десятих католицьких організаціях у Львові з пошаною і вдячністю відноситься до тих своїх членок, що відважно стали в обороні християнських засад в житті нашої жіночої організації. Вони поступили так як цього вимагає добро нашої Церкви і нації. З їх виступами мусить солідаризуватися кожний свідомий Християнин Українець, а доказом солідарності всего українського католицького жіноцтва є резолюції ухвалені на Загальних Зборах „Марійського Т-ва Пань“ у Львові дня 13 лютого 1934 р. і збірні письма до Головного Виділу С.У. у Львові в справі християнської ідеології в „Союзі Українок“ і християнського духа на всеукраїнським жіночій конгресі — з дня 17.II. 1934 і 15.III. 1934. — підписані десятима українськими католицькими жіночими організаціями у Львові.

Хоч ми ще не одержали письменної відповіді на всі наші домагання — але відносно конгресу головне наше домагання полагоджено позитивно вставленням до програми реферату „Релігія в житті жінки“. — Завдяки тому на всеукраїнським жіночій конгресі, який після вислову п. голови М. Рудницької на сходах Філії С.У. дня 25.III. с. р. мав відбутися під гаслом релігійного індуферентизму, будуть узгляднені Ідеї Христа.

Колиб свідоме українське католицьке жіноцтво за почином осуджених Головним Виділом С.У. одиниць, не запротестувало в пору проти релігійного індуферентизму на всеукраїнським жіночій конгресі і не висунуло своїх постулатів, тоді стягнулоб на себе велику відповідальність перед Богом і історією, що було малодушне та що лякаючись жертв і оглядаючись на людську опінію не мало відваги виступити в обороні християнських засад в українським національним житті, тоді коли в 1900-літню річницю Мук і Смерти Христа цілий християнський світ віддає глибокий поклін і заявляє глибоку вдяку Христові Спасителеві людства. Тому зорганізоване українське католицьке жіноцтво заявляє, що твердження Головного Виділу С.У. немовби критика прилюдних виступів п. М. Рудницької нашими членками була лман-

З'їзд Великого Лугу

8) Др. Дашкевич: Поліціант не має права наказувати в „Лузі“. Члени Лугу можуть належати до наших національних партій, можуть ходити на віча, але лише як приватні люди. Щодо фінансових справ: Чим більше буде грошей, чим точніше Луги вплачуватимуть вкладки і передплату, тим ліпше зможе працювати Централь. Я противний тому, щоб ухвалювати вищі вкладки. Нехай залишиться давна вкладка 10 зл. річно від Лугу і 3 зл. за передплату „Вістей з Лугу“. Однак треба точно платити. За відзнаки треба платити готівкою. Реферати в Лугових справах є в „Лугових Вістях“. У всяких сумнівних справах зв'язаних з існуванням, працею і засновуванням Лугів прошу звертатися за порадами до Централь. Ставлю під голосування внесок Контрольної Комісії на уділення абсолютній уступаючій головній Старшині. — Внесок прийнято одноголосно. — Тепер треба вибрати комісію-матку, яка застановилася над кандидатами на членів нової Головної Старшини. До сеї комісії-матки предкладаю тов. М. Козланюка, А. Курдидика і Харченка. Чи є інший внесок щодо складу комісії-матки? — П. Кебас: Я додаю ще тов. Савчака і тов. Дідурівну; — Н. Н.: Я ставлю внесок, щоб до комісії-матки ввійшли тов. Федина, Харченко, Кміть, Козланюк і Курдидик. — Всі три внески піддано під голосування. Перша ліста дістала 41 голосів, друга 6 голосів, третя 23. Вибрана більшістю голосів комісія-матка по короткій нараді предложила лісту кандидатів до Головної Старшини. В імені сеї комісії-матки заявив п. М. Козланюк, що до Головної Старшини пропонується лише львівських членів Луга, щоб робота йшла добре. Потому відчитав склад кандидатів: голова д-р Роман Дашкевич, 8 членів старшини: п. п. Кушик, Ю. Мамчак, А. Курдидик, І. Мамчаківна, Федорчак, ред. Голіян Р. мгр. Жовнір, Козланюк; заступники: п. п. Баран, Черкес, Савчак. Контрольна комісія: п. п. Мороз, Юцишин, Панкевич; заступники: Вальчак і Ванівна. Приступлено до вибору. Д-ра Романа Дашкевича вибрано головою через аклямацію. Решту членів Головної Старшини, їх заступників і Контрольну Комісію вибрано також одноголосно. Др. Дашкевич по виборі Головної Старшини промовляв далі: Наш ідеал є, щобі всіди були Повітові Луги та се ідеал ще далекий до здійснення. Вже менше значіння мають Окружні Луги. Вони мають бути три: у Львові, Тернополі і Станиславові. Кожний Луг платить вкладку 10 зл. З того 3½ зл. йде до каси Повітового Лугу, пів злотого до Окружного а 6 зл. до каси Великого Лугу. Підвищувати вкладки не можна, бо села бідні. Зменшити також не можна. Чи є якісь інші проекти в тій справі? (Далі буде).

ням громадської карності, вважає нестійними і неоправданими.

Львів, дня 28 квітня 1934 р.

За Марійське Товариство Пань у Львові
Ольга Бачинська
Евгенія Шаркова

За Марійську Дружину Студенток
Мрг. Грабович М.
Стисловська Віра

За Марійську Дружину Українських Дівчат
Катерина Солик
Параня Стойко

За Комітет Допомоги Вдовам і Сиротам по Священиках

Софія Лицинякова
Нат. Дзеровичева

За Жіночу Кооперативу „ДОЛЯ“
Ольга Лончинова
Антон. Шпитковська

За Т-во Українських Дівчат ім. Св. Йосифа
Марія Янович
Іванна Александрович

За Т-во Українських Католицьких Робітниць „Будучність“

Олена Торонська
М. Терлецька

За Секцію Студенток при Т-ві „Обнова“
Галька Захарієвич
Ярка Проців

За Католицьку Акцію Української Жіночої Молоді

Олена Танчик
Ксеня Янович

За Центральний Жіночий Кружок Українського Католицького Союзу
Фіголева Стефанія
Евгенія Терлецька.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Наше інтелігентне жіноцтво, згуртоване в Марійському Тов. Пань у Львові, мало 13. с. м. своє релігійне і товариське свято. Релігійне було в церкві ОО. Василян, о год $\frac{3}{4}$ 9. рано. Перед ярко освіченим і гарно прибраним престолом Пренепорочної клячало 11 пань. За ними майже сотня дружинниць Марії голосним співом виявляли почування своєї радості, що Марійська ідея приймається і захоплює щораз ширші круги. 90 приявних (на всіх 140) разом з 11 новопринятими членками заявили голосно і прилюдно, що вибирають собі Пресвяту Діву за свою Володарку, Заступницю і Матір, постановляють твердо служити їй на віки і в покорі просять, щоби Божа Мати Марія приймила їх за слуг своїх вихованців і дітей на віки. Великий вплив має на людей такий радісний вид, що наші львівські пані товпляться коло сповідальниць, сміливо зазначають свою приналежність до Марійського Тов. і в числі поверх сотні (104) приступають спільно до св. Причастя. А по скінченій Службі Божій з увагою вислухують ще 10 минут науки.

Друге свято, чисто товариського характеру було вечером від год. 6 в домівці Т-ва при вул. Руській 10 під назвою „свячене“. Зібралось 90 дружинниць і засіли при святочно прибраних і скромно заставлених столах. Впр. о. Протоігумен Ст. Решитило ЧСВВ поблагословив заставлені Божі дари й іменем василіянського Чина привітав зібраних теплим словом. У своїй промові висловив радість, що марійська ідея згуртувала таке показне число інтелігентного жіноцтва. Згадав коротенько історію 30-літнього існування Т-ва і з признанням висловився про життєтворчий розмах діяльної праці членок в боротьбі за правдивий поступ. Закінчив побажанням, щоби Господь і Марія щастили праці Т-ва, щоб воно вміло й доцільно обороняло найвищі цінності всюди, де того буде треба. Свобідно й весело гуторили між собою зібрані пані. Тільки час від часу переривали гутірку й перекуску, щоби послухати розумного й обдуманого слова котроїсь з пань. А говорила найперше довголітня голова, можна сказати і душа Т-ва, посивіла вже в службі Божій, Впов. пані Ольга Бачинська. Вона зложи-

ла подяку на руки о. Протоігумена Василянському Чини, що оснував Т-во й опікується ним. Потім оповідала про часи завязку організації і погляди тодішньої суспільності, порівнюючи минуле з сучасним.

Відтак промовляла п. Фіголева з питою собі промовистістю. Видно що добре приготувилася собі тему своєї промови про вагу жінки в життю родини й суспільності, коли всі приявні з насолодою її слухали. Говорила про 3 угли хати, що їх держить жінка, а ті угли то 1) жінка як дружина чоловіка, 2) як матір дітям і 3) як громадянка. Речниця апелювала до управи Мар. Тов., щоби старалася виплекати тип всесторонньо релігійно й національно вихованої жінки. З гумором і дотепом говорила п. Андиякова, дякуючи паням, організаторкам „свяченого“. Коротко і скромно заявляла п. Марія Яновичівна про дружню співпрацю Марійського Тов. Пань з Тов. дівчат ім. св. Йосифа. — На спомин мило проведених хвиль правдиво родинного теплого настрою учасниці „свяченого“ підписалися на картоні паперу. Вже 8 год. минуло, коли відспівавши „Христос воскрес“ розходилися дружинниці Марії зі спільного товариського свята.

Марійська Дружина Дівчат у Львові мала 13 с. м. своє щорічне майське свято в церкві ОО. Василян при вул. Жовківській. Ранком о 6. г. церква була битком набита. Зійшлися дочки Марії громадно, щоби радісним серцем відновити акт посвяти Прч. Діві Марії. Підготовані до сеї величній хвилі наукою о. провідника Й. Лучинського, з вогнем у серці, зі світлом в руках 342 дівчат освятили свої уста однодушним гомоном марійського приречення, свої душі прийняттям Марійного Сина — Ісуса в Пресв. Тайнах. А вечером після майського молебня Марійська Дружина збільшилася 25-ма новими членками, що відбули цілорічну кандидатуру і виявили витривалість стати на правду дітьми Марії. Годі описати ніжно-щире зворушення, що захоплює простенькі душі в таких хвилях. Треба бути свідком їх радості і щастя, що опромінює їх обличчя, треба з боку приглянутися їх ревноій довготривалій молитві, щоби зрозуміти, яким дивним чаром потягає до себе Пречиста Мати чисті дівочі душі. — Направду, таке свято не проходить без великого благодатного впливу і спасенних наслідків, також для його численних свідків видців.

Академію в честь Пресв. Серця Христового уладили учениці приватної Жіночої Фахової Школи СС. Василянок у Львові при вул. Длугоша ч. 17 а. Гарно прибрано була сцена. Салю була повна гостей і учениць. М. і були: Преосв. Кир Іван Бучко, о. Ігумен Й. Лучинський ЧСВВ, о. Крил. В. Томович, о. ректор Я. Перрідон — і ін. На програму академії склалися: реферат учениці М. Цар про культ Пресв. Серця Ісуса в інших народів і на Україні, деклямації, виступи хору учениць під управою п. Д. Котка, соля, дуєт і фортепяно-ве сольо. Найкраще випали: деклямація вірша о. Ір. Назарка ЧСВВ „Заболіло серце“ у виконанні уч. Н. Руньківної й альтове сольо уч. М. Гумінілович „Ізраїль в Єгипті“ Генделя. Академію закінчено католицьким гимном „О спомагай нас“. Вона полишила гарні враження на її учасниках.

В Крузку КАУМ при Малій Семинарії у Львові відбулося недавно гарне торжество. Асистент о. М. Блзовський з о. Префектом Жданом відправили Службу Божу; після проповіді члени Крузка присягли на досмертну вірність Христові. Потім відбулася дефіляда перед прапором Крузка КАУМ.

В Зборові обходили торжественно першу річницю свята УМХ. Після богослуження відбувся похід зорганізованої молоді. Пополудні відбулася святочна академія з промовою, деклямаціями і співами. Організацію КАУМ веде місцевий парох о. Кулик.

Служба Божа в радію. В четвер 17. с. м. радію надасть Службу Божу з церкви Успення Пресв. Богородиці у Львові. Початок о год. 9:45. Співатимуть два хори на переміну: мішаний хор під управою проф. Орленка-Прокоповича і жіночий хор гімназії „РШ“ під проводом проф. Іл. Гриневецького.

Генеральний Інститут Католицької Акції повідомляє, що передав Фірмі „Достава“ (склепи: Львів, Перемишль, Тернопіль) заступництво на продажу пропаятих таблиць з приводу роковин свята У. М. Х., куди треба прямувати всі дальші замовлення. Натомість рати за давніше замовлені таблиці проситься, як дотепер, надсилати на давню адресу (Львів, Романовича 11/III.) 114—1—2

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

11)

„Андрей“ на заслання

Бо що мав Лучка на те все сказати старому непоправному лепеті? Та в душі набирив духу. Цей паспорт — багато говорив! Лихі чутки про великий погром московських військ на Мазурах, не вгавали і на Клецькій неділі батюшка в церкві успокоював людей, щоби не хвилювалися і не брали до ушей злобних наклепів і чуток, які поширюють вороги Росії. Росія „незборима“, русская армія непобідима. Дня перед вечером не треба хвалити, який буде той вечір для Росії та який для її ворогів, про те нема сумніву. Лише треба вичекати. А хто де чувби за поширювання злих вісток, має негайно донести начальству, бо колиб не доніс, то сам буде відповідати..

Проте чутки не припинювалися, а змагалися. І всі позначки свідчили, що вони правдиві.

Якраз в тому часі мав Лучка немилу приключку: вмер Івасько. Був се беззахистний галайда, котрий за молодих років пастушив, відтак захворів і пустився на жебранину. Старий Лучка — безсмейний. Мав сина, одніського; добре провадився, робив красну надію, вже мав вісімнадцять років... Лучці гадалось, що вженить його, віддасть у його руки господарку, а сам на старі роки відпичне коло нього по трудах життя.

Та Бог інакше хотів. Його Петрусь пішов раз брати з ямі глину, а відти його вже принесли. Глина обірвалася і засипала хлопця. Вони лишилися з жін-

кою двійко. Взяли собі на думку приймати якусь своячку, віддати і при них притулитися. Та зі своячками треба ніні бути обережним. Старі батьки тягарем — своїм дітям, не то приймакам. Тому відкладали те діло все на пізніший час, аж два роки до війни вмерла жінка Лучки. Потім прийшла війна, старий Лучка взяв наймичку і так капарає; чекає, як та кара Божа закінчиться...

Лучка вже давно взяв був того Іваська до себе. Не було з нього великої потіхи, та всетаки крутився при господарстві і жив при Лучці. Мав тую чесноту, що був до загину вірний; не взявби сам розбитого горшка. Крутився коло Лучки поверх двадцять років, придбав собі одежину, кожух, купив навіть чвертку ґрунту і мав в гадці там поставитися, щоби було — як казав, — де очі зажмурити. Тимчасом зажмурих їх у Лучки, саме в тому часі, коли Лучка здибався у млині зі старим Сокирським, Івасько того дня захворів, жалувалася на біль в середині й до тижня його не стало.

Лучці крутилася голова, що з небищиком робити. Івасько був вирідний тупак — в селі називали його „дурником“. Його духової апатії: не порушували ніякі події життя. До його душі не мали доступу ніякі сумніви ні побоювання. Івасько жив окремішним життям умового недоріки, по своєму; чесно і побожно. Не пропустив ні в одну неділю і свято богослуження в церкві, хіба коли церква була заперта; але й тоді клякав під двірима церкві і відмовлював свої щирі молитви. Що є на світі якісь като-

лики і православні, або чим він сам є, се було речі для нього недоступні. Тому й не турбувався який у селі священик; не мав з ним ніякої стичности, хіба коли що року перед Великоднем ішов до сповіди. Йому було байдуже, який його священик розгрішував. Був одним з євангельських благословених

Лучка казав його нарядити і покласти на лаві, а сам надів новий сірак і подався — до батюшки.

Міркував: Не годиться ховати такої боголюбної й честивої людини як тварину. Адже в ньому — крім любови Христа — ніяких інших пристрастей не було, ніяких міркувань, ніяких бажань. Лучка вірив, що він вже унаслідив і відібрав від Христа заплату за передвиганий хрест свого рахманного життя; тут лишилися тільки тлінні останки його марного, хирявого тіла, котрі годиться з честю віддати землі. Від нього Бог не жадає рахунку за те, чи хоронив його православний, чи католицький священик. Адже Бог знає, які тепер часи, бо й вона за Його волею...

Батюшка дивом здивувався, коли побачив в себе Лучку. Може й гадав, що Лучка „облагорозумився“, бо хоч се не було в його звичці, звивався з Лучкою вельми нічливо і просив сідати. Коли дізнався, що Лучка прийшов в нього просити похорону для Іваська, охотно згодився, при чому постушливо завважив, що такі Іваськи розумніші і щасливіші за нас всіх, бо вони вірять а не сумніваються...

(Дальше буде).

Вистава української фотографії

Т. Б. Банак:

З пасовиська

В Національному Музеї у Львові при вул. Мохначкого ч. 42 відбувається 3-та вистава української фотографії. В 34 ч. „Нової Зорі“ висказав про неї ряд думок один з тих співробітників „Н. Зорі“, що розуміються на техніці фотографії. А я звичайний ляк в справах фотографії і фотографії. Тому зазначу лише свої враження, очевидно без претенсії, що ті враження сильно уосновані.

52 наші фотографи-аматори виставили 216 своїх праць. Більшість тих праць видається мені так гарно виконана і так розміщена в двох салях нового будинку Національного Музею, що коли я оглядав ті праці, то мав враження, що я в дійсній галерії образів правдивих артистів. Такий поступ зробили наші фотографи-аматори.

Не можу тут займатися ні описом ні оцінкою творчості кожного з 52-ох виставців, бо на те місця нема. Отже згадаю тільки те, що мені особливо впало в очі, коли я йшов по порядку з каталогом в руці. При тім згори зазначую, що я міг поминути навіть технічно ліпші річи, бо мою увагу звертали передовсім картини, найбільше звязані з нашим краєм і народом.

Отже „Відпочинок“ (ч. 8) Олекси Балицького, Бортники, п. Товмач: овечки, люди, трава; прекрасно схоплена картина. „Сніжний беріг“ (ч. 18) Льва Ваня, Самбір: група верб снігом покритих; дуже гарна річ, якби маляр вибрав. „На полонині“ (ч. 32) Марії Городиської, Львів: овечки розсіпані на гірській полонині в пречудній перспективі. І тої самої аматорки „Повінь“ (ч. 33): води весною бушують, величезний простір заняли. Шкода лиш, що не вибрано місця десь коло якогось більшого каменя або дерева. Тоді око малоб на чім спочати. Та може авторка мала на цілі схопити якраз те, що схопила. Далі звертає увагу картина ч. 42 Юліана Дороша, Львів, „Криги і світло“ ізза своєї величавої перспективи і картина Якова Капрі „В ранній мразі“ (ч. 67): одно велике дерево і більше менших дерев, між ними три коні, знов якби вибрав і уложив маляр більшої культури. Далі під ч. 74 видніє картина Дарії Колесси, Львів, п. з. „Вид на гору Грегит“, мабуть найлучше схоплена під оглядом перспективи. Потому 14 штук гусей на воді (ч. 111), картина Івана В. Монастирського, Львів. Цікаві дві картини Олександра Моха, Львів, чч. 122 і 124, на жаль зіпсуті невідповідними титулами „Небо і земля“ та „Чорне в золоті“. Чому такі титули, Бог знає. Микитка Степан, Львів, виставив лиш одну картину „Молитва“ ч. 125, але вона повна змісту. Дуже гарна картина Романа Миговича, Прага, „Несмілива цікавість“ (ч. 126): двоє діточок розглядається. З картин Нестора Нижанківського, Львів, звертає увагу

„Троїста музика“ (ч. 131), а з картин Володимира Панькова, Львів, дуже настроєві дві картини: „Маківка зимою“ (ч. 134): високий березовий хрест і чотири менші на тлі смерік і снігу. Картина робить велике враження, подібно як його картина „Зима в горах III“ (ч. 140): вона прикликає в пам'ять різні поетичні описи снігів, що валяться тяжким тягарем на стрункі смереки в горах.

До тих картин, що викликають найглибше враження, належить також образ „Опущений“ (147) Олекси Пежанського, Львів: хрест на могилі в лісі, довкруги сніг. Гарні 3 картини дав Роман Соваковський, Львів: „В місячну ніч“ (ч. 177), „Пішла... Івана сина годувати“ (ч. 181) і „Придорожний хрест“ (ч. 183). Особливо та друга картина прямо символічна для нас як хліборобської нації: вона пригадує нам, відки походить сила нашого тугого племені. Вона походить від матері-селянки, що в жарі сонця між снопами годує малу дитину. Дуже настроєва, романтична й історична одинока картина М. Угриня, Рогатин, „З Волині“ (ч. 187).

Омелян Царевич з Тарнова дав ряд гарних річей, особливо ч. 200 „Вівці на полонині“, ч. 201 „Вид на Татри“, ч. 204 „На торзі в Мушині“ і ч. 205 „Під світло“ (титул невідповідний, бо з нього не можна нічого викомбінувати: картина представляє чоловіка з волами в ярмі).

Степан Ігор Щурат, Львів, дав дуже старанно виконані річи, а між нами найбільше старання „Плястична Студія“ (ч. 206). Титул очевидно невідповідний, бо його можна приложити щонайменше до половини всіх картин на тій виставі. Не даром перед тою картиною стали дві молоді гарні панночки й одна каже до другої: „Бог його знає, нащо один з другим пише або „Плястична студія“ або „Портрет“. Таж всі бачать, що се плястична студія або портрет. А нам було цікаво знати, хто і кого фотографував або чому його фотографував, задля яких характеристичних рисів“.

Вкінці Анатоль Ярославич, Прага, дав 6 картин, з котрих найлучша остання, ч. 216 „Циганята“: якби шукав за тими двома обличчями дівчинки і хлопця. Вони такі гарні й такі мають обличчя, що мабуть кожний давби їм милостиню.

Словом ціла вистава викликає дійсно мистецьке враження і варт її поручити як найширшій публіці. А. Ч.

Ліпше менше знати і бути менше розумним та покірливим, ніж мати скарби знання та разом з ними мати й марну зарозумілість. (Тома Кемпійський).

Висліди шкільної реформи

Смішне і сумне рівночасно.

Один з варшавських часописів перевів анкету серед тих учеників й учениць, що сего року здаватимуть іспит зрілості. Анкета складалася з отих питань: 1) Хто такий Марконі? 2) Хто такий Айнштайн? 3) Що означає договір про ненапад? 4) Що означає слово „мораторія“? 5) Чи Польща має колонії? 6) Чи Conrad був Поляком? 7) Хто така Поля Негрі? 8) Що таке комунізм? 9) Чи Польща великодержавна? На ті питання були отсі відповіді: На перше: Марконі се Італієць, винахідник радіа, тепер амбасадор в Вашингтоні, 2) Марконі се італійський фашистський генерал (!) 3) М. се Американець, що постійно живе в Римі. 4) Італійський фільмовий актор. Я бачила його в історичнім фільмі. 5) Вождь фашистів, Був ковалем (!) 6) Італійський співак (!). Дуже часто співає в радіо. — Відповіді на друге питання: 1) Айнштайн то совітський фільмовий режисер (!). 2) Відомий американський (!) учений, 3) Німецький інженір (!), грає на скрипці (!) 4) Російський (!) письменник. — На питання що таке договір про ненапад більшість абітурієнтів відповіла просто: „Не знаю!“ — Богато клопоту спричинила учасникам анкети мораторія: 1) Мораторія? Здається мені, що се буде якась недуга (!) 2) Се біржева (!) транзакція. Інші написали скромно — не знаю. — Чи Conrad був Поляком? Розуміється, інакше Міцкевич (!) не робивби з нього героя. 2) Старшиною англійської маринарки. 3) Здається, що се американський винахідник. Напевно не знаю. — Про Полю Негрі всі матуристи (тки) дали добрі відповіді. На питання: Що таке комунізм, відповіли: 1) Се большевики. 2) Виречення Бога. 3) Партія робітників. 4) Се був німецький большевизм, та Гітлер його зліквідував. В Польщі його нема. — Чи Польща се великодержавна? — 1) Ні, се республіка. 2) Не знаю. 3) Ні, се демократична держава. — Чи Польща має колонії? Розуміється, в полудневій Америці, Куритиба. 2) В Африці, Анголя. 3) Має, та не знаю де. — Нема сумніву, що такі відповіді абітурієнтів (ток) — се в першій мірі вислід невмілого експериментування новими методами навчання і манії реформування всего що старе, при великій недостатці добрих сил, ужитих до реформування.

Спорт

Україна — Лехія 4 : 3 (2 : 1).

Се перші з 4-ох змагань за мистецтво Окружної Ліги, котрі Україна заслужено виграла. (Досі Україна двічі програна: з Погонєю І Б, з Чорними, ремісувала з Польонією. В таблиці змагань 8 дружин Україна заняла тепер 5-те місце. Україна здобула досі 3 пункти, 5 стрілих, загальне відношення воріт 10 : 11). — На змаганнях 13 с.м. Україна виступила в такім складі: Бутель І. (воротар); Скрегота, Воробець (оборона); Підлісецький, Кішила, Якимів (поміч); Лапчук, Магоцький, Кльош, Юськевич і Максимів (напад). Два резервові гравці в Україні II: Юськевич і Якимів, списалися зовсім добре. Гру зачала Україна. Скорі атаки її нападу на ворота Лехії слідували один по другім. В 16-й мин. Магоцький стрілив перші ворота. Минуто пізніше Лапчук подав Юськевичеві, котрий стрілив другі ворота. Лехія зачала атакувати, але наші оборонці не допустили її до своїх воріт. Щойно при кінці першої половини Лехія здобула свої перші ворота. В першій половині Україна мала велику перевагу над противником. Зате в другій половині Лехія взяла ініціативу і вже в 2-й минуті стрілила другі ворота. Лехія атакувала раз-у-раз і в 23-й мин. стрілила треті ворота. Заносилося вже на програму перемогеної України. Заохочена нашою публікою Україна зачала знов атакувати. Після комбінації Кішила — Кльош — Магоцький, Максимів стрілив треті ворота. В кілька минут пізніше Максимів добив стріла Магоцького, котрий випустив воротар Лехії, і здобув четверті, рішачі ворота під гучні оплески української публіки. Під кінець Україна грала „на авт“ (поза грийде), щоби вдержати вислід. Всі гравці України грали сим разом амбітно і жертвенно. Видно було, що хотіли виграти змагання. Україна се вирівняла дружина, котра як хоче, то грає добре. Одначе наші гравці не все мають волю виграти. Треба знати, що се перші змагання взагалі, котрі Україна виграла в сильною Лехією, що йшла на певну виграну. Суддював справедливо п. Пшибільський, ред. „Експресу Вєс“. Глядачів було коло 1500, в більшості Українці.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Вина і кара

До розгрому австрійської соціалдемократії. — Допис з Відня.

ЗМІСТ: Чому відродився австрійський патріотизм. — Які були причини розколу в австрійській соціал-демократії. — Дійсні й уявні заслуги австрійської соціалдемократії. — Чому соціалдемократи не хотіли співучасти в державній владі в Австрії. — Патріотична „Гаймвера“ як протиположна соціалістичному „Шуцбунду“. — Політика австрійських соціалістів спричиняє народження диктатури проти волі християнсько-супільної партії. — Який був найбільший політичний промах соціалдемократів. — Шал чину стягає неминучу кару. — Що говорить руїна найбільш гордої соціалдемократії на континенті.

З духа історії Австрії та її традиції зродилася сила опору проти геростратизму соціалдемократів, як пізніше і проти посягань німецьких націоналсоціалістів. Вона прийшла так несподівано і нагло, що здається майже чудом. Вслухавшись у вікову історію своїх давніх великих провідників та рівночасно в ритміку власного почування, Австрія віднайшла себе, найшла зв'язок між вчора й нині та дорогу в завтра. Духови відродження та патріотичного захоплення більшості населення протиставилася австрійська соціальна демократія. Не тільки тим, що ізза виключно класового інтересу держалася гасла „аншлюсу“. Вона в своїй тактиці не завагалася навіть перед кооперацією з націоналсоціалістами. Та обставина як і визиваючий тон соціалістичної преси мусіли до живого вражати почування патріотично пробудженої частини населення. Тим більше, що таке поведіння соціалістичних провідників і преси було явним запереченням позитивного наставлення до держави передової соціалдемократії. Крім того стало ясно, що „аншлюсову“ ідеологію видвинула соц. демократія тоді, коли Німеччиною правили не тільки близькі їй товариші з II-го Інтернаціоналу, але коли заносилося на те, що там заволодіють ще ближші їй приятелі з III-го, московського Інтернаціоналу. Буцїмто патріотичне гасло єдинення німецького народу в одну цілість крило сим разом надто видний обоюдний меч, який на звалищах власної державної самостійності мав промстити шлях ворогові всякої нації — московському большевизмові.

Коли сей зручною діалектикою підготований плян мимо податного ґрунту (створеного сен-жерменським договором) не найшов сильнішого відгону в рядах самої партії, то в тім не вина чужого їй по духу проводу. Австрійське робітництво і з ним поважна частка автохтонних провідників відмовилися піти назначеним чужонаціональною частиною проводу шляхом державного геростратизму. На тім тлі рисувалися в лоні партії щораз то виразніші лінії внутрішнього роздору. Яка поважна була фронда проти тої частки проводу, видно тепер з численних ревелцій буйних соціалістичних провідників. Нераз партійні рішення ухвалювано тільки мінімальним числом більшості, часто навіть одним голосом! Але й ті випадкові „більшости“ повставали виключно під суггестією неясного вправді але Бавером живо мальованого страху евентуального розбиття партії і його наслідків. Мимо всего опозиція в нутрі соц. дем. партії росла і міцніла. І їй треба приписати ту заслугу, коли на останнім партійнім конгресі остаточно зняли „аншлюсовий“ параграф з програми с. дем. партії. Цілість партії була тим вратована, але не партія сама.

Австрійська соціалдемократія положила значні заслуги для матеріального піднесення пролетаріату і для його еманципації як рівноважного чинника в державі. Принаймні, се діло соціальної еманципації не могло або бодай в тій формі не могло інакше статися як шляхом класової ідеології. Та з другої сторони треба також признати, що хоч австрійська соціальна демократія була головним речником тої ідеї, то всетаки її заслуги в соціальному підполі австрійського робітництва не є неподільні. Їй в деякій мірі потуряла й діло визволення спомогала розумна та далековидна державна влада старої Австрії: вона заздалегідь, бо на літа скорше від інших країв зуміла оцінити вагу і значіння визволення та виховання для держави пролетарських мас. Загальне і безпосереднє право голосування в 1906 р. дав старий цісар не під впливом жадань соціалдемократів, тільки в переконанні держав-

ної доцільності такого права. Знання в вислів консервативного політика і мислителя Штайнбаха, дорадника цісаря Франца Йосифа I про демократію і соціалізм як доповнюючі себе конечні сили — але тільки в конституційній монархії можливі. І тому коли, особливо після війни, австрійська соціальна демократія приписала ті заслуги тільки самій собі та взагалі робила так, немовби всі здобутки, ба що більше: розгром держави, були вислідом її революційного чину, — то в тім лежить велика доза свідомого перебільшення і тої бундючності та визиваючого самовивиснування, які в наслідках відібрали провроводи с. дем. давню розвагу й політичну далекозорість та завели його в сліпий заулук виключно престоїжової політики.

Від ряду літ австрійська соціалдемократія стояла осторонь активного політичного життя в державі. Не тому, щоб які видимі перешкоди не допускали її до того життя. Ні, її замкненість була наскрізь добровільна. Правлячі круги визнаючи значну силу партії та прикладаючи велику вагу до її співробітництва в державі, закликали її нераз до участі в правлінні але все надармо. Всупереч практиці соціалістичних партій в інших краях, австрійські соціальні демократи мали тільки слова визиваючого глуму на подібні заклики. А кликав їх до співпраці і покійний пралад д-р Зайпель і теперішній канцлер Дольфус. Се непримириме становище соціалдемократів мало очевидно різні причини: з них найважливіша — се був факт посідання Відня. Маючи в своїх руках у праву Відня, міста і союзного краю в однім тілі, соц. демократи чулися в себе в дома. Відень, двоміліонна столиця держави з інтернаціональним значінням, се до деякої міри Австрія. Хто має Відень, має що найменше першество на цілість, на гегемонію в цілій державі. Наразі заляжало їм на тім, щоби ту важну позицію зробити на завсіди певною, розбудувати і закріпити. Для того найкращий дороговказ була класова ідеологія і т.зв. Wehrhaftmachung des Proletariats — збройна підготовка пролетаріату. Пропаганда класової нетерпимости і радикалізації мас мали з одної сторони відвернути вітер у вітрила комунізму, з другої викопати прірву між робітництвом і рештою мешканців держави. Соц. дем. партія замикалася сама в собі, творила касту; вона мала свою „державу“ — Відень, свою пресу, свою школу, свій театр, своє кіно, свої банки, свою мілітарну силу — „Шуцбунд“ — ну і свої укріплення, т. зв. робітничі палати. Тут йшло очевидно вже не про те, щоб евентуальним приступленням до державної співпраці добровільно виречися всіх тих „здобутків“ революційного чину, але радше про те, щоби при їх помочі і в відповідній хвилі подиктувати свою волю більшості населення. Нагромаджені сили зобов'язують. Особливо ж зобов'язують запальні матеріали.

Таке наставлення найбільшій в державі партії, яка при інших обставинах була покликана до того, щоби репрезентувати цілість держави, мусіло очевидно і по противній стороні політичної греблі викликати відповідну реакцію. Австрійське населення, одно з найспокійніших в Європі, коли не найспокійніше взагалі, пізнало, що тут на його очах наростає ворожа йому сила, противна його поняттю волі і свободи розвитку. Ритмічний тупіт машируючих лав „Шуцбунду“ на „Рінгах“ Відня грозою гомонів в цілім краю. Міські будівлі, які кільометрами тягнулися здовж доїздових артерій великого міста, немов гігантні бльоки здвигалися у верхи, як модерні сфінкси дивували своєю загадкою кожного приїзжого та степенували ту грозу. В їх тіні і під ритмі-

ку соціалістичних походів на вулицях Відня зродилася і зросла „Гаймвера“. Вона росла як охоронна сила проти очевидно підготовлюваного соц.-дем. насильства. Несена волею патріотичної частини населення „Гаймвера“ скоро зрівноважила і згодом зовсім приглушила понуре унісоно демонстративних походів соц.-дем. Та до розв'язання загадки здвигнених сфінксів забракло нажалі щасливої думки. Тут наглядно кінчилася мудрість демократії і виринала нова її рівноважна сила — диктатура.

Формально диктатура народилася того пропам'ятного 7-ого березня 1933 р., коли соц.-демократичний президент парламенту д-р Реннер демонструючи зложив свою гідність, завішуючи тим самим діяльність самої інституції. Та в дійсності поява диктатури була обусловлена тими реальними даними, котрі створила соціалдемократична партія поставленням через „диктатуру пролетаріату“ класової ідеології понад ідеологію держави і навіть проти неї. Похибка д-ра Реннера зглядно соціал-демократичного проводу не має тут інакшого значіння як містичне *quem Deus perdere vult, eum dementat* — кого Бог хоче покарати, тому відбирає розум.

Християнсько-супільна партія, на котрої плечах спочивав тягар відповідальности за державу, річ певна зовсім не перла до диктатури; що більше, вона інші догідніші хвилі пропустила в одній тільки надії, що може таки вдасться завернути соціал-демократів з їх ворожої негативної лінії. Диктатура не відповідала ні партійній ідеології ні хотінню християнсько-суп. партії. Самоліквідація парламенту прийшла неочікувано, немов диво, прийшла в останній хвилі для рятування країни.

Булоб неслухним твердити, що соціал-демократична партія Австрії, зглядно її провід, перли свідомо і холоднокровно до збройної розправи, до збройного вирішення нестійкої ситуації в державі в свою користь. Соціалістичні провідники були надто реальні політики, щоби могли тут ще раз помилитися і вірити в можливість своєї перемоги. Коли евентуальні вигляди на який-такий успіх їм колинебудь присвічували, то на всякий випадок не після 15 липня 1927 р. Заданий тоді удар був рішучо смертельний. Коли була ще яка надія після того дня відрочити неминучий кінець у невідому будучність, то тої надії треба було шукати в рішучім відвороті з дотеперішного шляху. Не в негачії але в позитивнім наставленні до держави лежала можливість корисної співпраці австрійських соціал-демократів. Вони тої консеквенції не витягнули і не спромоглися на героїзм чину. Задивлені в літа на копичені матеріали війни і заслухані в мелодію ненависти, яку самі голосили, не найшли сили на відворот і — стали невольниками тих демонів, яких кликали собі на підмогу. Хто збирає вибухові матеріали, хто острить зброю, нехай і не з ціллю братовбивчого бою а тільки для охорони своїх мнених прав і цінностей, той мусить бути готовий і на евентуальну самозапальну експлозію.

Лютневі події, хоч і консеквентно підготовані і здавалося неминучі, були такою самозапальною експлозією. Де не було вороття — там лишався тільки шал чину. Де не було каяття — там послідувала і мусіла послідувати кара.

Австрійська соціал-демократія, найгордіша на європейським континенті, щезла буквально в протягу годин. Лиш руїни по ній лишилися, які по весь час голоситимуть, що тут жила і діяла колись партія, яка могла бути сіллю землі в демократичній будові держави а стала сама собі загибллю.

Ст.

ПРИМІТКА: В 25 ч. „Нової Зорі“ в статті „Проблема аншлюсу“ хибно напечатано назви австр. письменника Засмана „Земан“. Засман се автор ряду історичних драм на австрійські теми як *Haus Rothschild, 1848, Maria Theresia und Friedrich II* і ін. Його відомий вислів взятий з драми „1848“.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“ Адреса: „Правда“, Львів, ул. Сташіда ч. 8/І.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПЕРЕДВИБОРЧЕ ВІЧЕ в справі вибору українських радних м. Львова відбулося на подвір'ю забудовань св. Юра. Промовляли пос. д-р Ст. Біляк й о. прал. Куницький. В дискусії говорили пп. А. Добрянський, д-р К. Коберський від радикалів і М. Галібей від міщанства. Представник влади відіграв п. Добрянському голос. Всі промовці закликали присутніх до масової участі в виборах, до провірювання списків виборців і до голосування на українських кандидатів на радних м. Львова. Присутніх на вічу було до 700 людей. Списки виложені до 19.V.

ПЕРЕДВИБОРЧА НАРАДА в справі виборів до львівської міської ради відбулася в середмісті у Львові в салі Т-ва „Зоря“. Промовляли пос. М. Матчак і пос. С. Хруцький. В дискусії промовці-робітники остро виступили проти виборчого блоку УСДП з польськими пепесівцями.

ДЕЯКИМ УКРАЇНЦЯМ у Львові предкладають до підпису неукраїнські виборчі листи кандидатів на радних м. Львова. Українські виборці повинні знати, що один виборець може підписати лиш одну листу. При підписуванні листи треба зажадати від тих, що збирають підписи, щоб вони виказалися посвідкою Українського Виборчого Народного Комітету, що вони покликані до зібрання тих підписів.

СЕРЕД УКРАЇНСЬКИХ КОМУНІСТІВ даліше преводять „чистку“. Тепер роблять ту чистку в районах харківським, дніпропетровським і чернігівським.

УКРАЇНЦІ В ШИКАГУ приготували масову демонстрацію проти винищення їх братів на Вел. Україні. Демонстрація мала відбутися підчас бенкету в честь совітськ. амбасадора Трояновського. Однак репортер „Шикаго Трибюн“ оповістив наперед про се і большевики зорганізували протиакцію. Щоб не допустити до кровопролиття, демонстрацію відкликано. Зате кілька українців дісталося до бенкетової салі і підчас промови Трояновського заступили його противольшевицькими летючками. Счленилася буча, серед котрої потурбовано кількох большевиків й інших учасників пир за робітничі гроші.

ПО ОСТРІЙ ПРОМОВІ 6. прем'єра Пристора в справі марнування публичного гроша, протекціонізму і шантажів — опозиційна преса припускає, що в санаційнім таборі наступить загальна „чистка“. Великий час!

МІНІСТР БЕК підчас побуту в Ромунії обговорював справу примінення польсько-румунського союзу до нового положення на сході Європи. В розмові з мін. Ромунії Титулеску мін. Бек обговорював також справу відношення Ромунії до ССРСР. В комунікаті виданім по розмовах обох міністрів сказано, що польсько-румунський союз видержить всі евентуальности.

ПЕРЕГОВОРІ НІМЕЧЧИНІ З ВАТИКАНОМ в справі виконання конкордату по перерві знов почалися. В склад німецької делегації входять два представники молоді, з католицької сторони входять 3 єпископи, відомі з прихильности до гітлеризму. Присутність представників молоді свідчить, що головні труднощі в переговорах се справа молоді. Розуміється, тою молодю кермують старші, як у кожного культурного народу, бо сама розбикана пайдократія на верхах се тільки знак нехибного розкладу нації.

В ЦІЛІМ СВІТІ першотравневі соціалістичні маніфестації випали дуже блідо. Навіть у тих державах, де соціалісти могли свобідно організувати такі обходи. Се доказує, що робітництво перестає вірити в обіцянки червоного „раю“ і в соціалістично-комуністичний талмуд Маркса-Леніна. Найуспішніше сю віру підкопали „товариші“ в ССРСР, що мали змогу вказати повну утопійність комуністичних доктрин.

ЦІСАР ЯПОНІЇ затвердив закон, ухвалений обома палатами парламенту, що відтепер Японія має називатися Ніппон, як називалася в давних часах.

НОВИНКИ

Ізза надзвичайно посушного року добре булоби з проповідальниць часто пригадувати людям, аби дуже уважали на все, що може викликати пожежу, отже: аби не кидали недокурків ні вдома, ні на дорозі, ні на полі, ні в лісі, аби добре ховали й замикали сірники перед дітьми, котрі люблять бавитися сірниками, аби частіше ніж звичайно чистили комини і т. п. Коли люди не зберігатимуть тепер тих остророжностей особливо уважно, то може піти з огнем багато сел і містечок, бо ізза великої посухи все висохло на сірник.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-18—25

Союз Українських Купців і Промисловців у Львові відсвяткував 13 с. м. празник свого патрона св. Юрія. Преосв. Кир Никита відправив Богослуження в Архикафедральнім храмі св. Юрія і виголосив відповідну проповідь. Вечером відбулася в саях „Бесіди“ забава з танцями.

„Подружжя в двох мешканнях“, музичну комедію Меріам—Лужницького і В. Балтаровича, виставляє „Богема“ у Львові 17 с. м. о год. 7:30 в салі „Театру Ріжгородностей“ (Нар. Дім.) привул. Рутівського 22.

Національне свято Норвегії. В зв'язку з припадаючим 17 травня національним святом Норвегії, „Польське Радіо“ організує спеціальну аудіцію, яка складатиметься з гимну, промови і концертної частини, присвяченої норвежській музиці. В ній бере участь оркестра Р. П. під дир. Ю. Озімінського та піаніст В. Буркат. В програмі твори Гаде, Гріга, Гальворсена, з молодших композиторів — Гурума і Йогансена.

Дора Калінівна в радію. 17 травня о год. 16.35 в аудіції легкої музики, яку надає варшавська радіостанція, поза оркестрою театру „Циганерія“ виступить як солістка знана артистка Дора Калінівна. В програмі кілька монологів з великого репертуару артистки.

„Четвертий до бриджа“. Повна гумору комедія Гжимали-Седлецкого п. з. „Четвертий до бриджа“ мала великий успіх в театрі, як сучасний малюнок з щоденного життя, поданий в сатиричній формі повній дотепу. Ся комедія в радіофонізації п. Ірини Дехнелівної буде виставлена в радію 17 травня о год. 18.00.

Симфонічний радіоконцерт. Одним з симфонічних концертів в п'ятницю 18. с. м. диригує Отто Клемперер, один з ліпших диригентів Німеччини. Програма концерту крім 7-ої Симфонії Бетовена, має блискучу музику з балету „Петрушка“ і знамениту Токкату Це-дур Й. С. Баха.

Хор Дана в радію. 18 травня о год. 18.10 виступить знов популярний хор Дана, який користується великим успіхом навіть поза границями краю. Концерти хору Дана відбуваються завжди при повній салі. Радіова аудіція скупить також при слухавках і голосниках багато прихильників, тим більше, що програма концерту має багато новинок.

Відомости про музику. В перерві недільних симфонічних форанків трансмітованих з Варшавської Фільгармонії, „Польське Радіо“ надає бесіди з царини музики, в яких обговорюються різні питання. 13 травня розпочався цикль бесід Романа Хойнацького дидактичного характеру.

Зі Зборівщини пишуть нам: Від 5-ох тижнів панує в нас посуха. Озимина виїшла гарно, але тепер потерпить наслідком посухи. Ярина посходила але не росте. Рільникам загрожує катастрофа. Робітникам платять за день праці на фільварку по 50 гр. на власнім харчі. По селах плентається хмара безробітних, часто цілі родини: чоловік з жінкою і дітьми. Для населення се великий тягар. Життя стає дуже тяжке.

На Волині, як повідомляє польська преса, називають Суспільні Обезпечальні „Udręczalnie Społeczne“. Чи слушно, кождий знає без пояснення.

Еттингера BALSAM на ВІДТИСКИ

усуває радикально без болю вперті нагнітки і згрубілі наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТИНГЕРА
львів, пл. голуховських

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛАСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 50.000 зл. на чч. 72321, 129777, 49357; — 20.000 зл. на чч. 63297, 16381; — 15.000 зл. на чч. 77730; — 10.000 зл. на чч. 59971, 1000, 45185, 52959, 65713, 72978, 154478, 7973, 12699, 98560, 132630; — 5.000 зл. на чч. 2964, 88626, 110746, 21196, 54879, 96177, 148996, 6992, 67740, 74517, 801146, 117299, 19938, 55054, 133697, 1879, 79016, 104594, 14885, 28121; — 2.000 зл. на чч. 8655, 15089, 18194, 27141, 35413, 49181, 51037, 63084, 73984, 77251, 78564, 102760, 107278, 112350, 116927, 118750, 118306, 121834, 126543, 134745, 1301, 8922, 36442, 43113, 58092, 65009, 71645, 78777, 80656, 81571, 86481, 93200, 93989, 95216, 96829, 99642, 102964, 103829, 114097, 117647, 143872, 145351, 147690, 157602, 160590, 9406, 9444, 11539, 13144, 34443, 41867, 45868, 47899, 61269, 66997, 67329, 70393, 81082, 91699, 99106, 107445, 114796, 129215, 138850, 158885, 161725, 167246, 3358, 12125, 41738, 64134, 64859, 69761, 72758, 98575, 101481, 116523, 127999, 128171, 132761, 1834905, 141086, 143646, 156084, 3373, 10556, 19291, 40762, 64857, 72708, 74419, 80163, 106267, 111266, 144773, 155741, 159230, 161456, 426, 45983, 54269, 94704, 52798, 94550, 98821, 102309, 126486, 124690, 125579, 134222, 135055, 150261, 153717, 154896, 162405, 162734; — 1.000 зл. на чч. 12758, 19734, 27730, 30106, 34232, 36171, 45623, 46623, 49097, 55889, 63323, 68831, 72257, 74112, 110889, 118851, 124096, 126252, 126516, 139916, 142861, 144936, 149341, 151923, 74958, 77044, 84102, 87701, 89956, 91791, 92185, 100112, 2490, 5321, 8448, 8502, 8760, 13309, 15507, 18461, 31894, 40615, 42352, 46858, 50466, 53519, 56537, 58077, 69483, 75385, 84223, 85329, 86003, 88694, 94258, 95186, 99925, 111018, 119489, 120726, 133682, 138987, 143308, 142813, 145825, 146916, 157363, 159765, 160859, 220545, 22983, 28733, 28842, 37865, 39846, 49321, 50227, 60673, 64206, 67247, 67437, 73144, 85097, 86668, 92647, 98377, 99517, 101742, 105573, 108454, 110556, 110624, 112459, 113827, 117949, 123782, 126738, 136273, 136028, 137135, 140491, 145318, 147374, 154246, 154525, 155407, 157242, 710, 1078, 10766, 14061, 15853, 17780, 17891, 20217, 33736, 38693, 43121, 45365, 48038, 49338, 50197, 54854, 58552, 64438, 75220, 77376, 78108, 80820, 83422, 84675, 85759, 87908, 88775, 90727, 106097, 106131, 111512, 115790, 116500, 141252, 142942, 144714, 145628, 148680, 149709, 152608, 152991, 153785, 163189, 167168, 168009, 168190.

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в прив. оборотах — 5'25-75 зл. Банк Польський платив за долари 5'22—5'23. Золотий долар 8'96 — 9'02 Канадійський долар 5'26; 1 нім. марка 2'04; 100 фр. франків 35'00; 100 чеських корон 21'50 — 22'00; 1000 румунських левів 39—42 зл.; 100 австр. шилінгів 98'00—99'00 зл.

ЗБИЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко Підволочиська — льоко Львів

Пшениця двірська	15'75—16'25;	17'25—17'75
Пшениця збірна	14'50—14'75;	16'00—16'25
Жито двір.	11'75—12'00;	13'25—13'75
„ збірне	11'25—11'50	13'00—13'25
Ячмінь на млино	10'50—10'75;	11'75 12'00
Ячмінь пашний	10'00—10'25;	— — —
Овес двір.	10'50—11'00;	12'50—13'00
Овес селян.	10'00—10'25;	12'00—12'25
Кукурудза	17'50—18'50;	— — —
Гречка на млино	14'50—15'50;	— — —
Гречані крупи	30'00—31'00;	— — —
Конюшина черв. природна	90—100;	
„ без каньяки	120—150;	
„ „ „ 97% нас.	180—210;	
Мак синій	35—45;	
Мак сивий	30—35;	
Фасоля біла	13—25;	
Фасоля краса	18—19;	
Просо	18'50—19'50;	
Лен	46;	
Макух льняний	18;	
Бараболя	3'75;	
Грис пшен.	6'75—7'00;	7'00—7'50
Грис житий	6'75—7'00;	7'60—7'75

Тенденція зривкова.

Набіл: Маслосоюз платив 14.V. за 1 кг. масла — за 1 л. молока 18 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 2'20 зл. — Тенденція на масло вичікуюча, на сметану, молоко і яйця удержана.

Ціни битой птиці з птахомисарні „Масло-союзу“ за 1 кг. живої ваги, льоко подвір'я птахомисарні „М.С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23);

Рід: I-а кл. II-а кл.

Курият 1'80

Кури 0'95 0'55

Тенденція зривкова. На когута, індика, індички, качки і гуси попиту нема.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. СТАРШИНА УГА, зльокатований санітарний службик, батько 2 малолітніх дітей, котрі разом з матір'ю, хорою на склерозу бючок, в нужді і без ніяких засобів до життя, а сам батько перебуває в міській заведенню для невилічимо хворих привул. Біліських ч. 9., просить о датки під шифрою „Для бездомної родини“. — І. П. — Правдивість поданих тут фактів потвердив гр.-кат. парохіальний уряд Арх. церкви св. Вмч. Юрія у Львові.

Бувший лікар Поліклініки у Берліні

Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прецизійна техніка дентистична.
71-4-20

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, бронати, портієри, котари і фільци до підліг, таблатки й коронки поручає по фабричних цінах **ВАНК**, Марійська площа 6.

СЛУХАЙТЕ РОДИЧІ! РАДІЙТЕ ДІТИ!

Вже вийшла I. частина оповідань з історії України пера Антона Лотоцького п. з.

„Було колись на Україні“

Вінету й ілюстрації зладив арт. мал. П. Андрусів.

Перша частина обіймає найдавніші часи історії України. Оповідання написані дуже легко та гарно. Книжечка призначена для дітей і молоді, але з приємністю і пожитком прочитає її старший.

Ціна за примірник 70 сот., з портом 85 сот. Десять примірників з портом коштує тільки 650 зл.

Замовляти з одночасною висилкою грошей на грошових переказах по адресі: „Наш Приятель“, Львів, ул. Сикстуська 39а., або краще поштовими складанками, числов. конта 504.104. 107-1-5

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПАЛЬ І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ

МАКС ГЛЯЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ **KOWALSKIN**
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ ФАБРИЧНИМ ЗНАКОМ: СЕРЦЕ У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA KOWALSKI WARSZA

В ЗДОРОВОМУ ТІЛІ ЗДОРОВА ДУША!

Тому всі Українці в загальнім ослабленні, безкровності, катарах жолудка і кишок, в хворобах міхура, у всяких zaburzeniaх переміни матерії, в хворобах нервових, у всіх хворобах жіночих і т. п. їдуть на Лемки до пансіону Т-ва „Пер. Еп. Поміч“ в Жегестові Живці, що під зарядом Сестер Службиниць може задоволити найвибагливіше лікування.

Зголошення слати: Заряд Пансіонату Т-ва „Пер. Еп. Поміч“ в Жегестові Живці
р. Żegiestów Zdrój. 112-1-3

Розклад їзди поспішних і особових поїздів від 15-ого травня 1934 р.

ЗІ ЛЬВОВА ВІДХОДЯТЬ:			ДО ЛЬВОВА ПРИХОДЯТЬ:		
До	через	час від'їзду:	З	через	Час приїзду:
Кракова		4'50а, 6'25, 8'35, 12'05 14'15б, 15'35, 16'30г, 22'50	Кракова		0'20 і 5'50б, 6'55, 9'50г, 14'30 16'15а, 16'25, 20'20
Катовиць	Перемишль—Ряшів	6'25, 12'05, 15'35, 22'50	Катовиць	Ряшів—Перемишль	0'20, 6'55, 14'30, 16'25
Познаня		15'35, 22'50	Познаня		6'55, 14'30
Познаня і Гдині		15'35	Познаня і Гдині		14'20
Лодзі Кал.		21'25	Лодзі Кал.		7'35
Варшави	Пшевorsk—Розвадів	14'45, 23'25	Варшави	Розвадів—Пшевorsk	7'50, 23'45
Варшави	Раву Руську—Рейовець	7'45, 21'40	Варшави	Рейовець—Раву Руську	7'05, 20'10
Горинця Живця	Рава Руська	7'45е,	Горинця Живця	Раву Руську	20'10е
Сокаля		16'00	Сокаля		11'12
Закопаного	Краків	15'35	Закопаного	Краків	14'30
Закопаного	Самбір—Струже—Н. Санч	8'05д	Закопаного	Н. Санч—Струже—Самбір	20,56д
Криниці	Тарнів	6'25в	Криниці	Тарнів	0'20в
Криниці	Самбір—Струже	8'05д	Криниці	Струже—Самбір	20'56д
Ковля	Сапіжанку—Володимир	8'15, 18'00	Ковля	Володимир—Сапіжанку	10'40, 22'35
Стояпова	Сапіжанку	6'45, 17'00	Стояпова	Сапіжанку	7'25, 21'05
Луцька й Ківерців	Стоянів	17'00	Луцька й Ківерців	Стоянів	7'25, 21'05
Бродів		0'30, 17'45, 21'30	Бродів		6'15, 9'23, 13'35
Підволочиськ	Красне	0'30	Підволочиськ	Красне	20'15
Тернополя		0'30, 8'00, 16'35	Тернополя		7'35, 11'20, 20'15
Рівного	Красне—Здолбунів	0'30, 17'45	Рівного	Здолбунів—Красне	6'15, 13'35
Вильна		17'45	Вильна		13'35
Борислава		14'50, 18'15, 23'15	Борислава		9'47, 14'30, 22'25н
Лавочного	Стрий	7'15, 14'50ж, 18'15д	Лавочного	Стрий	9'47, 21'05ж, 22'25
Трускавця Живця		7'15и, 8'20е, 14'50е	Трускавця Живця		14'30е, 21'05е, 22'25н
Нового Загір'я		8'05д, 8'55, 23'55	Нового Загір'я		7'00, 18'50, 20'56д
Сянків	Самбір	14'05, 23'55д	Сянків	Самбір	10'00, 18'50, 20'56д
Станиславова		0'45, 8'12, 11'02, 14'45, 16'40, 18'00ва, 20'33	Станиславова		6'05, 7'20ва, 10'38, 11'50, 13'20ж, 15'25, 21'10, 22'35
Снятина	Ходорів	0'45, 8'12, 11'02, 14'45, 16'40	Снятина	Ходорів	6'05, 10'38, 11'50, 15'25, 21'10, 22'35
Янова й Яворова		8'05, 19'30	Янова й Яворова		6'55, 17'35
Красного		0'30, 8'00, 14'05, 16'35 17'45, 21'30	Красного		6'15, 7'35, 9'23, 11'20, 13'35, 20'15
Підгаєць і Бережан		9'10, 14'50	Підгаєць і Бережан		10'20, 20'00
Рави Руської		7'45, 16'00, 21'40	Рави Руської		7'05, 11'12, 20'10
Стрия		7'15, 8'20е, 14'50, 18'15, 23'15	Стрия		7'10, 9'47, 14'30, 21'05е, 22'25
Жовкви		7'45, 14'30, 16'00, 21'40	Жовкви		15'54, 7'05, 11'12, 17'23, 20'10

а Курсе тільки до Пшеворска згл. з Пшеворска д Курсе від 15. VI — 31. VIII і від 22. XII — 15. I
б „ „ „ Перемишля „ „ Перемишля е „ „ 6. X
в „ „ „ Ходорова „ „ Ходорова є „ „ 31. V — 2. IX і від 20. XII — 28. II
г „ „ „ Ряшева „ „ Ряшева ж „ „ 14. VI — 30. VIII

з Курсе в робочі дні
н „ „ від 7. X — 14. V.
і Не курсе 25, 26. XII і 21, 22. IV.
к Курсе від 13 — 23. VIII.

Години, друковані товстим друком, означають поспішні поїзди.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по впаденні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в лівинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конт. П.П. Крайні 405.867

Протест католиків в Німеччині

Католики в Німеччині перші відважилися на протест проти національного соціалізму. А саме в Штутгарті всупереч забороні зібралася масово католическа молодь на торжество св. року і проф. унів. Карло Адам з Тібінгену виголосив до неї промову такого змісту: Католики признають лиш одну етику, релігійну, а не признають ніякої іншої, отже не признають також етики „національної”. Німці як нарід повстали під впливом християнства. Вони як християнський нарід вступили в історію й робили історію. Роздор за Лют-

ра наступив як справедлива кара. Католики не дадуть своєї віри ужити до пропаганди в інших цілях. Коли т. зв. „німецька віра” має полягати на біології, то вона для католиків — забобон, який не має ніякого оправдання. — Гітлерівська преса пише з обуренням, що католическа молодь весь час оплескувала промову проф. Адама й опісля всупереч забороні влади урядила демонстрацію. Та преса каже, що католики підняли боротьбу з новою німецькою церквою. — Лиш католицизм остоїться перед гітлеризмом.

Що діється в нашім краю

Пишуть нам: Вночі з 11 на 12 травня ц. р. в Судовій Вишні знищено і спрофановано на цвинтарі великий Пам'ятник Поляглих за волю України, що стояв тут вже кілька літ. На місце злочину прибули комісар з Воевідства, мостиський староста та великі маси людей. Стягнуто теж зміцнений відділ поліції. Справників досі не схоплено. Жахлива профанація викликала незвичайне огірчення серед усеї суспільности. „Оригінально” віднісся до того тільки місцевий латинський сотруди-ник „коментуючи” подію... Пам'ятник має

бути відбудований на кошт держави. Цікаво, які будуть наслідки, бо покищо ведуться „пошукування” серед... Українців. Слід додати, що тут взагалі сильно „опікуються” навіть церквою, брацтвами, а зокрема Марійською Дружиною малих дітей. Скрізь добачується „антипанство-вість” і політику. Під замітом політичних виступів в дні 2 травня ц. р. в місцевій народній школі зі шкільних дітей увязнено: Дача, Заяця (уч. VI кл.) і Литвинського (VII кл.). — Населення очікує з великим напруженням вислідів слідства.

Страшний упадок митрополита Сергія

Парижська преса доносить: З певного жерела відомо, що московський православний митрополит Сергій звернувся з новим письмом до сербського патріарха Барнави. В тім письмі Сергій уже вдруге підіймає справу розв'язання синода під проводом митрополита Антонія, котрий користується з гостинності й опіки сербської Церкви. Сергій пише, що не може згодитися ні на існування згаданого синода, ні на перехід заграничних російських дієце-

зій під юрисдикцію інших православних Церков. Інакше кажучи, він вимагає вже цілковитого розв'язання заграничної російської Церкви. Нема сумніву, що він робить се під впливом большевиків, котрим залежить на повнім зруйнуванні всякої Церкви, де вона тільки є. А владика Сергій упав морально так низько, що служить большевикам як оруддя в тій жахливій роботі проти власної Церкви... — До чого докотилося російське православ'я...

Коли вибухне війна?

Польська преса доносить: Борис Суворін, відомий російський публіцист і журналіст, вернувшись з Шангаю до Парижа і виголосив відчит на тему відносин на Далекім Сході. Він сказав, що війна між СССР і Японією вибухне неминухо вже в 1935 р. Вся російська еміграція, говорив даліше С., солідаризується з Япо-

нією і візьме участь у війні по стороні Японії. — Муссоліні на запит відомого американського журналіста Нікербокера коли буде війна в Європі, сказав: Думаю, що мир вдасться вдержати в Європі бодай ще два роки. Найбільше до стабілізації причинився польсько-німецький договір про ненапад.

По виставі проф. Ол. Ляшенка

По трох тижнях замкнено 14 с. м. виставу образів і дереворитів О. Ляшенка. Необхідність виїзду до Африки вже в дні 28 с. м. спонукала нашого земляка замкнути ту популярну виставу в повні її поведження. Останнього дня вистави, 14 с. м., дохід був призначений на „Рідну Школу”. Понад 1000 осіб, в тім велике число молоді, оглянуло виставу 14 с. м. Проф. О. Ляшенко подарував „Р.Ш.” найкращий дереворит. Львів виявив велике

зрозуміння для мистецтва проф. О. Ляшенка. Закуплення 16 образів і майже 200 дереворитів говорить само за себе. Виставу оглянуло кілька тисяч осіб. Вона досягла повний успіх. Се дає запоруку, що найближша вистава проф. О. Ляшенка, котра відбудеться у Львові весною 1935 р., досягне ще більший успіх і принесе багато радости прихильникам його соняшного мистецтва. Бажаємо нашому землякови якнайбільших успіхів в його дальшій праці.

Українські воли розбили трактори

І що з того вийшло...

Московський кореспондент „Соціалістического Вістника” доносить про такі цікаві річі з царства антихриста: Вже в 1932 році стверджено, що конем краще управляти ріллю ніж трактором, бо показалося, що в тих самих колхозах і на такій самій землі та сама скількість ріллі управлена конем дала три до чотири рази більший урожай ніж управлена трактором. А тепер показалося, що також у-

країнські воли, коли вони ще де збереглися, розбили трактори і то на всіх пунктах! Се потрясло високими сферами большевицької влади, бо ті сфери вірили, що машинова управа поля дасть 25 до 30% кращий урожай, ніж управа кіньми та волами. І знаєте, як чрезвычайка зареагувала на те? Як стій розстріляла цілий ряд агрономів й увязнила багато ветеринарів...

ГРОМАДЯНИ!

Зложіть СВІЙ гріш у СВОЇЙ установі і обезпечіть законом дозволену 1/3 частину вартости своїх будинків в українськ. ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР”

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ПОГРОМ

української книжки на Вел. Україні. З приводу скасування Державного Видавництва України.

Коли московські большевики йшли в 1917—1920 рр. на Вел. Україну, то чого вони тоді не обіцяли Українцям! Отже передовсім вони обіцяли Українцям свободу самим означити своє державне становище — до повного відділення від Москви включно (тодішній клич большевиків: „самоопределение вплоть до отделения!”). А українським селянам обіцяли, що закріплять за ними землю, котру укр. селяни підчас революції забрали панам. Взагаліж большевики обіцяли тоді, що заведуть на Вел. Україні такий рай, якого там до того часу ще не було.

І багато Українців повірило тоді большевикам. І замість боронити Україну перед большевиками, багато Українців проголосило тоді свою неутральність у большевицько-українській війні і сиділо дома. А було не мало й таких Українців, що помагали большевикам навіть чинно здобувати Україну. У висліді кількатижневих змагань московських большевиків з Українцями, вірними Україні, Москва заняла Вел. Україну і держить її до нині.

В перших часах свого панування на Вел. Україні Москва не чулася там ще зовсім безпечно. Тому старалася й далі приєднувати собі Українців. В тій цілі Москва признала Вел. Україні передовсім широку внутрішню самоуправу в виді окремого уряду УСРР. Вона згодилася навіть на окремий український комісаріят заграничних справ у Харкові та на окремій представництві УСРР за границею. А українським селянам закріпила землю, яку вони забрали панам. Тоді то, большевики завели на Вел. Україні також Державне Видавництво України.

Державне Видавництво України (скорочено: ДВУ) повстало й існувало зразу поруч інших українських кооперативних видавництв, подібно, як се було тоді й досі в Москві, де повстало й існує російське Государственное Издательство (скорочено: Госиздат). Та згодом большевики всі інші українські видавництва, одно по другому, закрили і залишили тільки Державне Видавництво України. В нім в останніх часах зосередилася майже вся видавнича продукція на Вел. Україні.

Не маємо наміру подавати в отсій статті докладну історію видавничої діяльності Державного Видавництва України. Звернемо увагу тільки загально на те, що само впадає в око в тій діяльності.

Отже передовсім треба підчеркнути державний характер Державного Видавництва України. Отся безпосередня і повна залежність української книжки на Вел. Україні від большевицького уряду мала для тої книжки дуже відемні наслідки. Бо українська книжка на Вел. Україні мусіла служити передовсім большевикам як знаряд агітації. Свідчить про се наглядно ве-

личесне число різних пропагандистичних книжок і брошур, які видало ДВУ. А серед тої повени всіякої т. зв. агітки великий відсоток становить література протиукраїнська (ворожа українським національним змаганням) і протирелігійна (безбожницька).

Друге, що слід підчеркнути в Державнім Видавництві України, се його майже монопольний характер. А то мало такий наслідок, що агітаційна література, яку видавало Державне Видавництво України, не мала на Вел. Україні ніякого друкованого спротиву.

У висліді Державне Видавництво України у великій мірі причинилося до тої деморалізації під кожним оглядом, яка тепер панує всевладно на Вел. Україні.

Та осуджуючи весь агітаційний большевицький хлам, який видало Державне Видавництво України, не можна не замітити в його видавничій діяльності також і позитивного. Те позитивне се передовсім його наукові видавництва, а далі всякі фахові підручники і вкінці видання класиків гарного письменства. Пригляньмося тій позитивній видавничій діяльності Державного Видавництва України.

Отже що торкається наукової літератури, що її видало ДВУ, то ту літературу треба поділити на дві групи. До першої групи належить наукова література з ділянки українознавства. Тут поруч багатьох більших і менших чи менше тенденційних видавництв про минуле і сучасне України зустрічаємо також ряд цінних праць різних українських старших і молодших учених, між ін. історичні видання проф. М. Грушевського нпр. продовження його монументальної „Історії України-Руси“. Та в останніх роках наукової літератури з ділянки українознавства ДВУ видавало чим раз менше, форсуючи зате природу і техніку. Природничі й технічні, оригінальні й перекладні, наукові твори й становлять другу групу наукових видавництв ДВУ. Та група цінна з двох поглядів: 1) тому, що се часто перші українські наукові книжки з тих ділянок знання взагалі; 2) тому, що їх вартість тривала.

Те саме, що про наукову літературу, яку видало ДВУ, можна сказати також і про всякі його фахові підручники. Між ними є також багато таких видань, які остануть на довгий час цінним набутком української фахової літератури.

Зокрема слід відмітити безперечні заслуги ДВУ коло видання і спопуляризування класиків українського письменства. Бо ДВУ видало вповні або почало було видавати твори майже всіх найвизначніших українських письменників, як Котляревського, Гулака—Артемовського, Шевченка, Вовчка, Глібова, Куліша, Щоголева, Мирного, Стороженка, Левицького—Нечуя, Кропивницького, Тобілевича, Коцюбинського, Лесі Українки, Федьковича, Франка, а з сучасних Стефаніка, Винниченка, Хвильового і багатьох інших. Правда. Твори українських класиків видало ДВУ з „відповідними“ вступними статтями, котрі представляють авторів і їх твори в „відповіднім освітленню“. Та всеж таки читач на Вел. Україні має змогу сам пізнати згаданих наших класиків на основі їх творів.

Крім видання класиків українського гарного письменства згадаємо ще переклади з чужих літератур. Однак тут видно вже виразно певну тенденцію і в виборі авторів, яких перекладано і в виборі їх творів. Та і тут є деякі переклади, яких не можна не признати корисним вкладом в нашу літературу, як нпр. переклади з Арістофана, Байрона, Шекспіра, Гайного, Пушкіна й ін.

Коли мова про видавничу діяльність ДВУ, то не можна не відмітити ще одної дуже характеристичної риси в тій діяльності. Та характеристична риса се висота накладу поодиноких родів видань. Отже коли книжки і брошури суто агітаційного характеру ДВУ видавало в десятках тисяч і по кілька накладів, то наклад книжок наукових і також українських класиків не перевищував майже ніколи кількох тисяч (звичайно 1 до 3, рідко 5). Ті останні цифри стануть особливо вимовні,

коли їх порівнаємо з числом українського населення на Вел. Україні і в СССР.

Крім книжок в українській мові видавало ДВУ книжки також в мовах: російській, польській, німецькій, жидівській й ін. Особливо багато видавало ДВУ книжок в російській мові і то не тільки агітаційного, але також наукового характеру, хоч у Москві існує куди засібніший російський Госиздат і хоч він своїми виданнями прямо заливає Вел. Україну.

Така в найзагальніших рисах дотеперішня видавнича діяльність Державного Видавництва України.

Як сказали ми вище, Державне Видавництво України повстало ще тоді, коли большевики не чулися ще на Вел. Україні панамі і тому старалися з'єднати собі Українців ріжними обіцянками і навіть уступками. Та закріпившись на Вел. Україні (при визначній допомозі самих Українців!), большевики змінили свою політику супроти України. Вони тепер стали касувати одну по другій всі ті уступки, які зробили були колись для приєднання Українців.

Так скасували большевики найперше комісаріят заграничних справ у Харкові й окремі українські посольства за границею. Далі обмежили до крайности внутрішню самоуправу УССР, касуючи найважливі українські комісаріяти, як військових справ, фінансів, комунікації, торгівлі, зем. спр. Ще далі відібрали українським селянам землю — не тільки ту, котру селяни забрали панам, але навіть їх власну, яку наші селяни мали з діда-прадіда. Вкінці прийшла черга і на Державне Видавництво України.

Як повідомили харківські урядові „Вісті“, Рада народніх комісарів УССР в Харкові (очевидно під диктатом московського заправила на Вел. Україні Постішева) ухвалила скасувати Державне Видавництво України і негайно приступити до його ліквідації. Ліквідація мала бути покинчена до дня 20 квітня 1934 р.

Не може бути найменшого сумніву, що наказ Москви про скасування Державного Видавництва України вже вповні виконаний. Таким чином Вел. Україна буде від тепер терпіти голод не тільки фізичний але і голод української книжки.

Скасування Державного Видавництва України се погром української книжки на В. Україні, який зробила на наших очах большевицька Росія. Сей погром зовсім подібний до того погрому, який в 1876 р. зробила була українській книжці на Вел. Україні царська Росія. Бо як тоді Вел. Україна була внаслідок царського указу з 1876 р. позбавлена української книжки та видана на залив російської книжки, так тепер наслідком большевицького указу з 1934 р. Вел. Україна буде таксамо позбавлена української книжки, таксамо видана на залив російської книжки. Бож російського Госиздату не скасовано і він тепер вже зовсім залиє Вел. Україну своїми російськими книжками.

Отсей погром української книжки, який щойно зробила большевицька Москва на Вел. Україні, не повинен остати без відповідних наслідків також у нас. Ті наслідки се висновки, що їх повинні зробити дотеперішні сторонники большевиків серед нашої суспільности. А саме:

Сторонники большевиків серед нашої суспільности оправдували досі московську большевицьку владу на Вел. Україні тим, що під Москвою все таки можемо бодай „культурно розвиватися“. Отже тепер після остаточного погрому української книжки на Вел. Україні нема вже абсолютно ніякого претексту до оправдування московської большевицької влади на Вел. Україні. Навпаки. Останній погром повинен дотеперішним сторонникам большевиків серед нашої суспільности вже зовсім отворити очі на ролю большевицької Москви на Україні. Бож навіть у писаннях батька большевизму Леніна можна знайти численні осуди такого русотяпства. Чи вже аж так упала та частина нашої тушетної суспільности, що осталапри большевиках, що навіть прилюдного протесту не може піднести тут тоді, коли там, на Вел. Україні, додують до краю

3 життя жіноцтва

Катол. Т-во Українських Дівчат ім. св. Йосифа.

Після акту посвячення нової домівки Т-ва при вул. Руській 10 Преосв. Кир Іван Бучко виголосив гарячу проповідь. Зміст: Найтяжша служба — для чужих. Однак сам Христос сказав, що не прийшов на світ, щоб Йому служили, але щоб Він служив іншим. Мимо того, що ваше становище між людьми найбільше понижене, маєте так багато охоти до організації, що треба вас подивляти. Ви можете бути приміром для всієї нашої суспільности в тім, що придбали собі дім в середмісті Львова. Се вказує, що між вами є одиниці великім духом, що ваш патріотизм і ваша солідарність великі. Дай Боже, щоб ви витривали в тім, щоби придбали крім того дому ще більше домів. З приводу посвячення сего дому бажаю вам, щоб Господь Бог благословив вас всіми благодатями і щоби в сім домі ви мали захист в тяжких часах безробіття. Щоби святі ангели вказували вам дорогу правди, щоб ви сповняли заповіді Божі взаємної сестряної любови, взаємного виrozumіння і терпимости, на брак яких так тяжко хорує наш нарід. Переживаємо страшні наслідки нетерпимости і ненависти. Брати і сестри одного народу не люблять себе, ненавидять себе. Ви сестри своїм досягненням дали примір, що можна досягнути організованістю, об'єднанням і любов'ю в-ті ім. св. Йосифа Обручника. Дай Боже, щоб ви знайшли в тій любові своє щастя. Нехай вас Бог благословить ласкою і тими природними надбаннями, які досягнете, коли будете держатися єдності. Щоби в т-ві ім. св. Йосифа не бракувало ні одної української служниці й то не тільки у Львові, але й у цілім краю. Тепер лукаві люди хочуть знанити Христове царство, хочуть усунути Христа з сего світа. Св. Отець накликає всіх без винятку до чинного апостольства. Треба не тільки молитися за тих, що не знають Христа, але чинно старатися притягати інших до Христа. Ви можете багато зробити. В домах, де ви служите, можете зібрати заслуги рівні апостольським. Іменем катол. Церкви прошу вас, пам'ятати про обов'язок, хто знає чи не найтяжший. Щоб ви старалися про те денебудь ви є, в українським, польським чи жидівським домі. Не тільки Св. Отець зі своїми єпископами, священниками, монахами і монахинями відповідає за долю Христової Церкви, але й ви відповідаєте. Запитуйте себе щоденно, що ви доброго зробили. Моліться, щоби люди пізнали Христа. Треба учити інших ваших сестер, котрі далеко від Бога. Заложіть кружки КАУМ. Не всі ви молоді, але всі можете дбати за молодь, яка йде по більшій частині манівцями. І ви сестри уважайте своїм обов'язком дбати, щоб ваші знакомі ходили до церкви, до сповіди, до св. Причастя. З цілого серця бажаю вам всім разом і кожній окремо Божої благодати, всего що ви собі бажаєте, щоби Христос замешкав у ваших душах. Уділюю вам Архієрейського благословення — Амінь!

Троцький хотів скінчити самогубством?

З Парижа доносять: Тут кружляє вістка, що Троцький хотів скінчити самогубством. В кругах його прихильників твердять, що Троцький намагався застрілитися револьвером, однак син перешкодив йому в тім. Причина того самогубного кроку мала бути ся, що Троцький попав в духову депресію у зв'язку з відмовою всіх держав, до котрих він звертався з просьбою дати йому дозвіл замешкати. Тепер Троцький під лікарською опікою. Місце його інтернування невідоме. (АТЕ).

розвиток навіть українського письменства, навіть большевицького! І чи годиться мовчати, коли протестують навіть там, під безпосереднім терором Москви, як про се свідчать наглядно арешти і навіть самовбивства різних дотеперішних українських сторонників большевицької Москви...

За здоровля

нашої шкільної молоді.

В академічній гімназії у Львові відбулися 13 с. м. сходили родичів учеників тої гімназії та її філії. Було понад 200 матерей і батьків з різних кругів суспільності. Директор Бабій привітав батьків і віддав голое д-рови Довбуше-ни, що виголосив два реферати: „Виховна гігієна молоді й обов'язки родичів (опікунів)“ та „Ваканційні оселі“.

Перша точка відбігає далеко назад аж до перших початків людини. Від колиски впливають різні чинники на формування дитини. Маємо 3 головні частини віку дитини: 1) немовлячий, 2) передшкільний, 3) шкільний. Одні діти здорові від початку, другі ні. Та що таке здорова дитина? Кожний знає, що здорова дитина добре спить, сама бавиться, не плаче, або мало плаче, словом, спокійно виховується. Се дитина не обтяжена дієтично. Вона виховується звичайно на здорового горожанина.

В нинішніх повоєнних часах мало нормальних дітей. Цивілізація і скорший, прискішений спосіб життя кладуть велике п'ятно на спосіб виховання і формування життя. Наступили великі зміни від того часу, як ми були дітьми. Ми не вміємо підхопити чинників, що впливають на виховання дитини. Тепер в першій мірі вдаряє велика нервовість дітей, що виступає ярко в кожному віці дітей. Нервовість або лежить вже в крові родичів або повстає під впливом зовнішніх чинників, які треба усувати.

Перший орган, що скоро розвивається, се мозок. Дитина родиться з 1 1/2 кг. мозку і до 2 літ має 1 кг. мозку в голові. Доросла людина має 1 1/2 кг. мозку. Нервова система дитини вимагає якнайбільшої опіки.

Що ділає зле на нервову систему дитини? 1) А л ь к о г о л ь. Не тільки тоді, коли батьки алкоголіки, але й коли діти п'ють алкоголь навіть в дуже малій кількості. Прим. при різних ок-зях дітям дають вина, пива і т. д. Се тяжко шкодить. Алкоголь ділає дуже шкідливо навіть в маленьких кількостях. 2) Невідповідне відживлення. Діти за скоро відживляються тим самим харчем що старі. Кава, чай, м'ясо і заправи ділають зле на дітей: їх треба кормити як п а й д о в-ше м о л о к о м. Діточа пожива має бути взагалі проста. 3) Дітей треба ізолювати від домашніх дискусій, колотнеч, неспокою. Не треба страшити дітей, бо тоді виступають: безсонність, нічне мочення, різні заворушення і т. д. Забороняти дітям дразнення звірят. 4) На с о н треба класти велику вагу. Діти повинні пересипляти більшу частину дня. До 4 р. життя діти повинні спати 10 годин ніччю і 2—3 год. понодні. А так переважно не.

Д у ш а дитини дуже емоційована. Се одна велика невідомість. Треба найти спосіб як впливати на душу дитини. Різні злі впливи ділають так на дитину, що доводять її часом і до самогубства. Для дітей треба мати спокій, такт, рішучість, любов, не бити їх, скорше вже можна дати пагуну й обмежити їх в свободі, забавах, в тім, що їм справляє приємність і т. д.

Коли родичі не вміють виховувати дітей, або не мають на те часу, нехай віддадуть дітей до виховних домів. Добрі інститути виховання можуть направити те, що родичі занедбали.

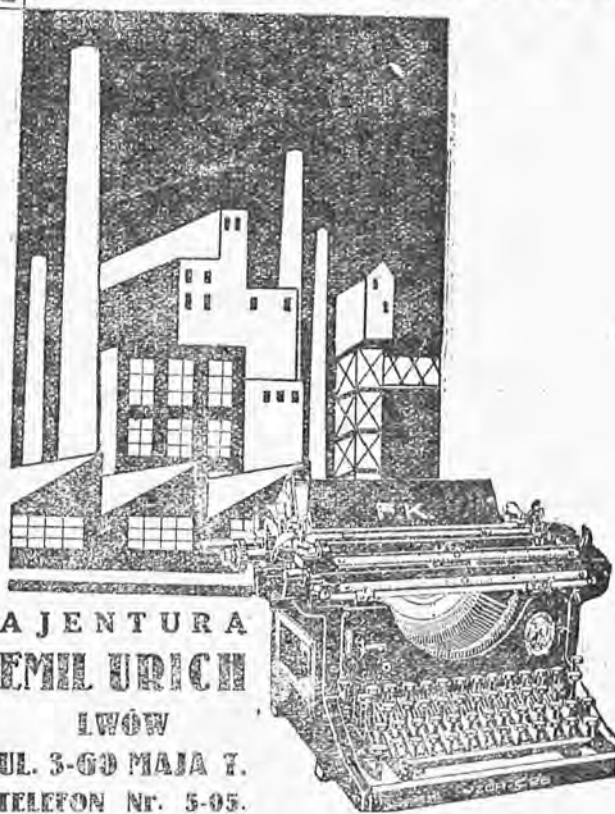
В шкільній віці виступають т. зв. „недуги шкільного віку“, але не тому, що діти перебувають тоді в школі, тільки се недуги того віку взагалі. I група: Інфекційні недуги: шкарлатина, дифтерія, коклюш, тиф, кір, грипа і чахотка. В старшій віці виступають ще венеричні недуги. II група: рахітіс (англійська недуга), деформації хребетного стовпа. III група: недуги нервової системи. IV група: недуги змислів: ока, вуха і т. д. Велике число дітей хорує на зір (короткозорі). Коли вчас не запобігти тому, то короткозорість веде до сліпоти. Недуги очей виступають більше в дітей міських ніж сільських. На селі в 1 1/2% короткозорих, в місті 8%. На університетах є до 30% короткозорих. Треба звертати увагу як дитина читає, яка віддал очей від книжки. Після деяких недуг, як кір, шкарлатина і т. д. є компенсації в ушах: наступає витік, притуплення слуху і т. д. За кордоном 30% дітей недужих на оба вуха, 12% на одне вухо.

Дуже важна справа дозрівання молоді в шкільній віці, в дівчат між 12—14, в хлопців між 14—16 роком життя. Тоді є скорий фізичний зріст, ростуть гормони, полові органи. Повстають поважні зміни, які рішають про дальше життя людини. Хлопці дістають тоді мутацію голосу. Вибудий фізичний розвиток йде тоді в парі з ослабленням ума. Тоді слабне увага, повстають психічні заворушення, болі голови, вибухи, заворушення, нервові атаки і т. д. Розвиваються еротичні нахили. Половий інстинкт розвивається в формі неповаданій і навіть небезпечній. І в тім велика загроза. Діти стають дразливі, побудливі, виховуються в атмосфері неспокою, стають зухвалі й агресивні, втікають з дому, стають тоді склонні навіть до злочинів. Все те кінчиться часом вазинцею або домом поправи чи навіть божевіллям. Час фізичних і духових змін впливає рішучо на характер і волю. В тім віці хлопці чи дівчата починають інтересуватися другим полом. Їх або тягне до себе або відпихає. Тоді діти починають на свій спосіб соромитися. Тоді треба дуже великої остерожності. Еротика се нахил до другого пола. Сексуальне життя починається вже в дітей і то від 6 року.

Поучення треба давати дітям перед половим дозріванням і не масово, але поодинокі. Хоч поручають часом давати лікарські відчити в школах, але се не вказане. Найлучше з кожною дитиною обговорити ту справу поодинокі. Деякі родичі немілі, може упереджені і не знають, як до того підійти. Не говорити забагато. Треба дитину обсервувати, чи в плями на постелі, на біл-

FK

ГОРДОЩІ ПОЛЬСЬКОГО ПРОМИСЛУ

AJENTURA
EMIL URICH
LWOW
UL. 3-60 MAJA 7.
TELEFON Nr. 5-05.

лю, як дитина спить, де тримає руку і т. д. Коли дитина приходить з утомленими очима, збентежена, то се знак онанізму. Онанізм се не хвороба, але наслідки недуги і її прояв. Він повстає у дітей побудливих, зі слабою нервовою системою, що їм але йде наука, що заботато вчатся, що зле мешкають, що фізично не працюють. Онанізм виступає часом вже від 2 р. життя!

Дуже важна справа, чи дитина має опіку над собою, чи є купіль в хаті, своє ліжко, чи добре має руки й уста, чи ходять нечесана, що їсть і кілька їсть і т. д. До матури треба хлопцям голити голову як при війську.

Дитина повинна відживлятися конче 5 разів денно. Спати повинна йти перед 10 год., вставати о 6 рано і тоді вправляти руханку.

В старшій молоді виступають венеричні недуги: сифіліс, трипер і мягкий шанкер. Деякі за-ражуються б е з с в о є ї в и н и, через подання рук, сидання в клязоті і т. д. Хоч венеричні недуги даються тепер виличити, але наслідки їх тяжкі і для недужих і для їх потомства. Вони не обмежуються лише до полових органів, але йдуть вглиб організму і нищать його.

Треба освідомлювати молоді поодинокі перед віком дозрівання: мати дочку, батько сина, просто, коротко, ясно і зрозуміло. Не треба того соромитися. Нервова система терпить через надмірне сидження. Тоді кров збігається в череві та подражнює полові органи. Через те кріпшає заінтересування половими справами. Коли дитині тяжко вчитися, треба дати їй поміч: коли і се нічого не помагає, виписати з гімназії і дати до іншої, фахової школи. Коли дитину форсовно відживляється, тоді почуття ситості відвертає увагу від інших річей. Найбільше абсорбує дітей рух, гімнастика, спорт, воздух, сонде і т. д. Коли дитина не може гімнастикуватися, нехай ходить на прогулки але не до перетомі. Дитина повинна зараз заснути. Коли є добрий сон, відживлення, рух, праця і т. д. дитина звичайно не займається злими річами. У нас поза школою хлопці не вправляють. Зате є дика амбіція копати мяч. Хлопці перетреновуються, перетомлюються, а се веде до каліцтва. Спорти треба управляти але тільки під фаховим проводом. Ізда ровером під гору дуже шкодить на серце. Спорт треба приміювати раціонально, як лікарство. Існують вже спортивні поради. Без поради лікаря не позволяти на спорти.

Е т и к а. Відповідна лектура, добір товариства, хождения до кіна на відповідні фільми, — все те (розуміється крім релігії) причиняється до вироблення етики дитини. На жаль беруть уже 6—7 літніх дітей на еротичні фільми! Діти потребують сердечної опіки особливо в часі психічних і фізичних бур.

В а к а ц і й н і о с е л і. Та справа подвійно важна: 1) для здоровля, 2) як виховний чинник. Діти перебувають тоді серед крас природи, під лікарським і педагогічним доглядом. Опіка є там звичайно більша ніж в дома. На ваканційних оселях діти живуть гігієнічно, систематично, разом переводять час. Треба знати, що пр. на філії, де є страшні санітарні відносини, 16% молоді має чахотку, правда не відкриту. На селі батьки не розуміють значіння ваканційних осель. Треба якнайбільше дітей виврати з їх середовища, не раз страшних, і вислати їх до Ямної. Може вдасться там розширити або побудувати ще один будинок для учеників академічної гімназії. Над тим треба перевести дискусію. (Оплески).

Ювілейна Академія

філії „Просвіти“ Львів-місто.

Дня 13 с. м. філія „Просвіти“ Львів-місто уладила в салі „Театру Ріжнородностей“ академію з приводу 20-ліття свого існування та 120-ліття уродин свого патрона, Тараса Шевченка. Академія зачалася „Заповітом“ Вербицького у виконанні злучених хорів львівських читалень в супроводі симфонічної оркестри під орудою п. дир. В. Манька з Левандівки. Баритове сольо виконав гарно п. Матіяш. Коротку і ядєрну промову виголосив п. В. Целевич. Мішаний хор львівських читалень відспівав ще „Сон“ Гравовського-Стеценка а capella і „Туман хвилями лягає“ Старицького-Лисенка в супроводі оркестри. Обі точки виконано гарно, хори добре зіспівані. Лише за слабі в порівнанні з оркестрою так, що мужеського хору майже не було чути. Дається відчувати брак альтів. Також дещо за слабі мужеські голоси. Найкраща точка була симфонія Д-дур Вербицького в інструментації Людкевича, яку відіграла симфонічна оркестра злучених читалень під орудою молодого і талановитого диригента п. В. Панасюка. На закінчення інсценізація вірша Шевченка „Буває в неволі“ в постановці п. О. Когута. Виконали її пп. Когут і Лазор. Академію закінчено відспіванням національного гимну. Програма була коротка і дбайливо підготована. Одначе львівська публіка воліла використати гарний соняшний день в інший спосіб.

Концерт українських робітниць

Т-во Українських Робітниць „Будучність“ у Львові уладило 13 с. м. в салі „Ремісничої Палати“ концерт в честь Тараса Шевченка. На багату програму концерту склалися: промова п. Е. Тишинської, голови т-ва, виголошена з питомим їй темпераментом, виступи хорів кружків при церкві св. Юрія, на Стрийським і Личакові та численні деклямації (їх було рішуче за багато!). Всі три хори добре зіспівані, мають добрий голосовий матеріал. Диригенти хорів вложили багато праці над їх вишколенням. Деякі хорові точки виконані навіть дуже добре. Робітничі виступали в гарних національних одягах. На салі, крім кількох священників і представників преси, були переважно тільки членки т-ва „Будучність“. На закінчення вся сая відспівала національний гимн. Посол д-р Ст. Біляк виголосив коротку промову, в котрій візав членок т-ва „Будучність“ дальше працювати в своїм т-ві та сповнити свій національний обов'язок підчас міських виборів. Т-во „Будучність“ має тепер о-коло 1000 членок, згуртованих в 6-ох кружках при львівських церквах.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Станіда ч. 8/1.

OVOMALTINE

Ідеальна вітамі-
нова відживка
[для всіх]

пушка
рекламова
1'20 зл.

Dr. A. WANDER S.A. KRAKÓW

„До набуття у всіх склепах Наро-
дної Торговлі і Маслосоюзу“.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Посвята Пресв. Серцію Христовому в Фаховій Школі СС. Василян. Нам пишуть: Головна частина ювілейного торжества в Фаховій Школі СС. Василян у Львові — Посвята Пресв. Серцію Христовому — відбулася в суботу, 12 с. м. Вже перед 8 год. зібралися учениці в церкві Непорочного Зачаття при вул. Зиблікевича під проводом Матері Ігумені й Учительського Збору школи. Точно о год. 8 приїхав Преосв. Кир Іван Бучко в асисті о. Презеса Ір. Назарка ЧСВВ. В церкві привитали Преосвященного ВПрепод. о. парох Д. Лопатинський. о. Др. Лужницький та о. Дзедзик. В часі Служби Божої співали учениці під проводом п. проф. Котка. До св. Причастія крім учениць приступило кілька членів Учит. Збору та дехто з запрошених гостей. — Після Служби Божої Преосвящений посвятив образ Пресв. Серця Христового, відтак всі приявні разом з Преосвященим та Отцями перейшли до школи. В найкращій, квітцям прибра-

ній салі на найбільше видному місці завішено образ Пресв. Серця Христового. Тут відбувся акт посвяти: Всі приявні виголосили Символ Віри, чим прилюдно заявили свою віру в Творця Всесенної та в те, чого вчить св. катол. Церква. Відтак Преосвящений звернувся до них з промовою. В ній підкреслив з признанням те, що учениці вчорашнім концертом прекрасно звеличали Пресв. Серце Христове. Відтак підкреснув передовсім те, що сьогодні в св. Причасті учениці прийняли Пресв. Серце до своїх сердець та бажають вибрати Христа найвищим Володарем у своїйому заведенні. Преосв. ствердив, що така молодь се справжня потіха для старших; вона відбиває ярко від загалу молоді, на яку старші так проти надії надіються, та якої ідеал — надгорода в спортивних змаганнях, а духовий корм — гідкі часописи, яка забула слухати своїх батьків та настоятелів. Преосвящений заявив, що радо проводить у сьогоднішньому торжестві та цілим серцем благословив і учит. збір і молодь, поручаючи їх пресв. Серцію Христовому. — Після сеї промови Преосв. відчитав акт посвяти Серцію Христовому яким всі присутні підчинилися цілковито царюванню Христа Спасителя. Після спільного снідання відбулася загальна знімка. — На тому закінчилося торжество, яке своїм глибоко релігійним змістом та настроєм зробило на приявних велике враження.

В Краснопуці, пов. Бережани, в монастирі ОО. Василян, відбулася дня 13 с. м. торжественна інтронізація ікони Пресв. Богородиці. — Ікону привезли з Жовкви до Дунаєва в суботу 12 с. м. попол. В Дунаєві чекало вже 9 процесій з околичних сіл. Процесійний похід вступав по дорозі до церков в Поморянах і в Розгадові, де відправлено молебні. Пізно вночі процесія прибула до Краснопуці. Зі Львова приїхав на се торжество Преосв. Кир Іван Бучко з о. Префектом І. Жданом. Також приїхала Марійська Дружина Студенток університету під проводом о. Ір. Назарка ЧСВВ. Преосв. Іван відправив під голим небом молебен до Преч. Діви і ви-

голосив відповідну проповідь. В неділю рано від 5 год. відправляли численні Сл. Божі. Всіх священників було 52, (42 світських і 10 ОО. Василян). На Службі Божій в 8 год. приступило до св. Причастія понад 60 членок Марійських Дружин Дівчат, місцевих і студенток зі Львова; о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив відповідну проповідь. Архієрейську Службу Божу відправив Преосв. Кир Іван в сослуженні кількох священників; потім виголосив довшу проповідь про протребу зеднати собі опіку Матері Божої над нашим народом. Відтак відбувся процесійний обхід з іконою, котру уміщено на окремій престолі, присвяченим Матері Божій. Приготована академія відпала з браку часу. Вечером Преосв. Іван відправив молебен і виголосив проповідь до мешканців Краснопуці. В тім величавім торжестві взяло участь понад 15.000 вірних з близьких і дальших околиць. Прибули 22 процесії. Вечером відбулося прийняття 34-ох нових членок місцевої Марійської Дружини Дівчат. Загальне враження сего радісного торжества — величаве. Нова ікона Пресв. Богородиці в Краснопуці здобула собі відразу велике почитання серед вірних всеї околиці.

Генеральний Інститут Католицької Акції повідомляє, що передав Фірмі „Достава“ (склепи: Львів, Перемишль, Тернопіль) заступництво на продажі пропаятих таблиць з приводу роковин свята У. М. Х., куди треба прямувати всі дальші замовлення. Натомість рати за давніше замовлені таблиці проситься, як дотепер, надсилати на давню адресу (Львів, Романовича 11/III.) 114—2—2

Поворот до Церкви. Орган Дольфуса „Політише Корреспондент“ повідомляє, що від лютого до половини квітня с. р. около 25.000 австрійських жінок і мужчин, передтим безвіроісповідних, повернуло до католицької Церкви. Около 10.000 осіб прийняло знов євангеліцьке віроісповідання.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ

і з того приводу в переписку не входить

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

12)

„Андрей“ на заслання

„А что-же Ви — звернувся батюшка з добротливою усмішкою до Лучки, — все еще упорствующий у своїх заблуждениях?“...

Лучка сподівався, що батюшка закрутить йому з того боку веремія, тому й зразу не мав гадки сам йти до нього; хотів заступитися Телевичем. Одначе той відмовився:

— „Чого так цураєтеся батюшки і його виминаєте... Він се видить і марикує собі, що проти нього ворогуєте... Підіть раз самі, чейже вас не вкусить...“ Лучка надумався, що правда і пішов. Постановив собі, в бесіді бути обережним, але не лукавити та душею не кривити. Тому на питання відповів батюшці, що він не тепер став „упорствующим“, а є ним вже 70 літ і недалеко йому вже до другого берегу.

Батюшка показався для Лучки над свій лад ласкавим і вибачливим. І сказав Лучці, що хоч не виправдує його опору, бо перед правдою не виправдує ніякий вік, то його розуміє. А то: старі люди — вперті; їм здається, що нема правди, лиш за ними.

Лучка відповів, що не є впертий і волі Божій ніколи не противився. Та саме віру має за найбільший приказ волі Божої, котрій — щоби не знати що — треба повинуватися. Адже всі мученики лиш за віру йшли на муки. Зле коли людина не має ніякої віри, а ще гірше, коли вірою торгує...

Батюшка хвалив Лучку за таку глибоку віру і казав, що чув про нього від людей в селі самі похвальні й добрі речі і високо поважає Лучку. Тому горячо бажавби, щоби Лучка провидів де прав-

да і залишив „такі заблудні вигадки як унія або українство“, котрі вигадали неперееднані вороги русского народу і русской церкви. Католицизм се заблуд, казав. Христос установив соборну Церкву, не папську, бо людина хочби яка була свята, не може бути ні безгрішна, ні непомильна! Вжеж борше не помиляється цілий собор, ніж оден чоловік... Се — казав — лиш гордість римських єпископів довела до розколу Христової церкви і розщиплення на всілякі ересі. Одна православна церква держиться строго апостольських постанов і первісного устрою церкви. Тому в православній церкві нема ніяких ересей. А католицька розпалася на різні: протестантські, англіканські й ка зна які „церкви“. Та дарма! Коли хто хоче бути католиком, нехай буде; в Росії є багато католиків. Одначе „уніяти“ се — казав батюшка — не католики і не православні.

„Се ні гуска, ні курка“, сміявся батюшка.

Лучці було болізно слухати такої згирдливої мови про католицизм й унію; одначе стерігся, щоби не виступити з берегів. Смирно замітив, що великої науки про ті всі справи він не має, але се одно розуміє, що Христова Церква має бути така, щоби не спиралася на ніякій іншій силі лиш на Божій і своїй власній; і — щоби притягала тою своєю силою і була приступна для всіх людей і народів цілого світа. Чи хто Німець чи Француз, Поляк чи Руский, щоби всякий до тої Церкви горнувся а вона щоби для всіх була однаковською матірню; щоби всі люди і народи в ній єдинилися під проводом одного Пастиря, яким Ісус Христос поставив святого верховного апостола Петра над усіми іншими апостолами і вірними. Лучка —

хоч трохи письменний, але багато не читав; — та се знає, що нема на цілій Божій землі кутика, де не втиснулася католицька Церква і нема на світі народу, між котрим не булоб католиків. Докладно так, як предсказав своїй Церкві Христос Спаситель, коли посилав апостолів голосити святе євангеліє на всі сторони світа. А унія — Лучка гадає — не є окремишньою Церквою, а такою самою католицькою, лише що з грецьким, не римським обрядом. Обряд уніятський такий самий як у православних, а віра така сама як у всіх католиків...

Батюшка нетерпеливився тим, що говорив Лучка і перебив йому. Сказав, що йому не дивні такі „поплутані гадки“ у Лучки, бо Лучка за багато мусів наслухатися або начитатися всіляких теребенів, якими папісти „перекручують правду“; зате за мало або й нічого не знає про православ'є, якого основи покладені такими вибраними Христовими апостолами як святий Йоан і Павло. На сході Церква Христова почала своє апостольство, не на заході. І на сході вже церква розрослася і сильно поширилася, коли за римську церкву і римський обряд ніхто ще й не чув. Римська церква набрала від поганських римлян багато їх звичаїв і навчань. І через те віддалася від правдивої Христової церкви, яка у своїй апостольській чистоті збереглася лише в святій православній церкві на сході і відти поширила Христову віру на всі словянські землі. Православ'є на вернуло на Христову віру найбільший шар землі як ціла Європа, всі сибірські народи, цілий Кавказ. а на вертало самим словом Божим, не вогнем і мечем як Англіїці, Французи чи Еспанці в Азії й Америці. Що Лучка на те скаже??...

(Дальше буде).

Підручник

з рамени фільмів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчання забирали слово при помочі

7) української мови

Замість „не відповісти“, наші часописи пишуть „покинути без відповіді“; замість „по засіданню“, „по відбуттю засідання“; замість „жертвувати“, „принести в жертву“; замість „тісно зв'язаний“, „стоїть в тісній зв'язі“; замість „експлодував“, „наступила експлозія“; замість „промовив“, „забрав слово“; замість „рукопис“ або „письмо“, „відручне письмо“ („Діло“, 1925, ч. 227: „відручне письмо Куліджа“); замість „вдарив в голову“, „наніс удар в голову“; замість „стрілив тричі“, „дав три стріли“; замість „ріжно знущаючися“, або замість „ріжними знущаннями“, „допускаючися ріжних знущань“, „Діло“ 1925, ч. 241, замість „мале число“, або „нечисленність“, „нечисленна скількість“; замість „її ресурси“, „ресурси якими вона розпоряджає“; ч. 253: розмова „віднесла“ успіх.

У літературників запанувала мода пхати людей до різних магазинів. Правда, вони пишуть не „магазин“, бо се чуже слово. Пишуть по українськи „склад“. Такий магазин, себто такий склад має нині кожда українська кооператива, товариство, кожде віче, кождий комітет. До цього складу, неначе до арешту, Українці пхають людей, звичайно передових, діяльних, визначних. Дуже часто пишуть в газетах, що до такого магазину, бо „до складу“ дирекції Базару, вибрано Ікса й Іпсиліона; „до складу“ президії віча вибрано цього й того. І міністерство має свій магазин, чи може арешт, бо „Діло“ 1925, ч. 274 пише, що „в склад кабінету входить...“. Деколи такий магазин буває імпозантний. „Діло“ 1925, ч. 241: „парламентарні репрезентації виступили в імпозантнім складі“; „посли і сенатори, що складають укр. репрезентацію“.

В божевільній дурійці, затемнювати думки прищипками до кінцевого слова та ріжним иншим многоглагольством, нинішні письменники декорують ясні людські слова прищипками, які нічо не значать, ще й кінцевому слову відбирають його значіння! Хто такої непотрібної прищипки, що затемняє гадку, не годе вгадати, той бере живцем з мови польської. Польська літературна мова сфабрикована в державних канцеляріях, де живцем перекладано з німецької канцелярщини, має великий запас пустого многоглагольства. Манія многоглагольства заснітила нашу мову великою масою польонізмів і германопольонізмів, яких Українець, котрий не знає польської канцелярської мови, не розуміє. Не розуміє і не зрозуміє, хочби читав — зі словарем!

Український селянин, творець української мови, абсолютно не розуміє, що „Діло“ 1925, ч. 274 хоче сказати, пишучи: „Ставлять собі питання тільки що до коштів“. Не лиш мужик, але й академічно обдарований інтелігент не знає, що редакція „Діла“ хотіла сказати, пишучи в ч. 253 з 1925 р. „засобами мирного порозуміння“; „такої перепродажі допущення“, „побирають науку“. „Діло“, 1925, ч. 276 пише, що Німеччина хотіла дізнатися, „у яким стані стоїть справа“ звороту колоній. Що приміром значить слово „надати“ в реченні: „М. рішив надати роковинам характер національного свята“? Пес, хочби здох, не розкусить такої сентенції: „Парламент перервав наради на знак жалоби у зв'язку (!) з повенню озера в Скутарі“. На Балкані повинь озера в місті, на Україні повинь ідіотизму в „літературній“ мові!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

УКРАЇНЬСЬКА СПРАВА в продовженні польсько-совітського договору про ненапад також має своє значіння. Свідчить про се п. Отмар, московський дописувач „Газети Польської“. Він пише: Взаємна заява в кінцевім протоколі, яка стверджує, що ніодна зі сторін не має зобов'язань суперечних з рижським договором, перекреслює всі побоювання нашого східного сусіда в області т. зв. „українського комплексу“. — Се успокоєння під адресою ССРСР, що всякі „федераційні“ плани похоронені.

ЦІЛКОМ СЛУШНЕ СПОСТЕРЕЖЕННЯ робить „Бунт Млодих“ в редакційній статті в ч. 8 (57), де пише: „Зріст напруму Донцова (відлomu укр. націоналізму — Ред. „Н. З.“) се цемент, що склеює польсько-російське порозуміння, котрий дозволяє шалити червоному шовінізму на Наддніпрянській Україні“.

РЕДАКЦІЯ „БУНТУ МЛОДИХ“ з нагоди роковин „київського походу“ польських військ в 1920 р. пише м. і.: „Зміни, які зайшли в дійснім положенні і в психології Поляків, кажуть нам вертати думками до концепції київського походу. Київська концепція се одинока, котра могла дати незалежність Україні і великодержавність Польщі.“ — Скажемо на те: Правда. Та чи се правдива думка опановує тепер бодай частину рішачих кругів?

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПОЛЬЩІ, як пише проурядова преса, має зайнятися головню справами рільництва. Опозиційна преса пише, що назначення міністром торгівлі і промислу п. Райхмана означає поглиблення етатизації і боротьби з картелями.

КОРЕСПОНДЕНТ „ГАЗЕТИ ПОЛЬСКОЇ“ Отмар пише з Москви, що продовження польсько-совітського договору про ненапад до 1945 р. витворює стан тривалого, коли не вічного мира.

76-ТА СЕСІЯ РАДИ СОЮЗУ НАРОДІВ почала свої наради. Найважлиша справа тої сесії: приготування плебісциту в басейні Саари.

ПРОУРЯДОВИЙ ЛИТОВСЬКИЙ ЧАСОПИС „Літувас Аїдас“ на ново почав кампанію в справі приналежності Вильна до Литви. Він м. і. пише: „Становище Литви до Вильна ніколи не змінилося і не зміниться“.

В НІМЕЦЬКІЙ ПРЕСІ чимраз частіше появляються статті, які дораджують Литві порозумітися з Польщею і з Німеччиною.

МІНІСТР ГЕББЕЛЬС заповів у промові, що уряд заострить боротьбу проти ворогів гітлерівського режиму в Німеччині.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ німецької флоти якраз в повному ході.

„СХІДНИЙ СЕМЕСТР“. На університеті у Вроцлаві відбулося торжественне прийняття студентів, що прибули з цілої Німеччини на т. зв. східний семестр. Ректор у промові сказав, що кождий німецький студент повинен по можності відбутися один „східний семестр“, бо тягар німецької культурної політики перенісся тепер на схід.

СПЕЦІАЛЬНИЙ ДЕЛЕГАТ Гітлера приїхав до Лондону і відбув конференцію в розброєних справах з мін. Саймоном й Іденом. Вислід розмов держать в тайні.

БЕЗНАДІЙНИЙ ОПТИМІСТ Мек Дональд щераз поїде до Женеві, щоби погодити Францію з Німеччиною в справі розброєння.

МІНІСТР ЗАГРАН. СПРАВ АНГЛІЇ Саймон сказав, що до наміру ССРСР вступити в члени Союзу Народів Англія ставиться як найприхильніше. (ПАТ)

В ПАРИЖІ передбачують, що розбройна конференція остаточно розібеться. Тому Франція наважує як найтісніші зв'язки з ССРСР.

ФРАНЦІЯ на предложення ген. Вайганда продовжить військову службу з 1 на 2 роки. Се рівнозначне з подвоєнням французької армії.

Новина для господинь!

В УСІХ СПОЖИВЧИХ СКЛЕПАХ ПОЯВИЛИСЯ

БУДИНИ І КРЕМИ Д-ра ВАНДЕРА

котрі так, як порошок до печива Дава, Ваніліновий Цукор, олійки й аромати Д-ра Вандера незаміними.

„До набуття у всіх skleпах Народної Торговлі і Маслосоюзу“.

ЕРРІОТОВИ, голові партії французьких радикалів, тому самому, що підчас побуту на Вел. Україні „не бачив“ голоду, закинули співучасть в афері Ставіського. Ерріо образився і грозить — виступленням з партії. З Богом, Парасю...

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОРПОРАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ в Італії опрацював план корпоративного устрою. Сей план передбачує утворення нового законодавчого тіла на місце теперішнього фашистського парламенту. Корпорацій буде 22. Вони обіймають цілість італійської продукції. Сі корпорації будуть ділитися на три групи: рільництво, промисл і торгівля.

КОМІСАР ССРСР ЛІТВІНОВ приїхав до Женеві і візьме участь в розброєних нарадах.

ТРОЦЬКИЙ перенісся вже з Франції до Швайцарії. Щоб його не пізнали, зголив вуса і бороду та замешкав як купець Жан Франк.

В ССРСР викрили обманство директорів волоконного тресту на два мільйони рублів.

УСЛУЖНА І ЛИЗУНЬСЬКА ПРЕСА в Світах напала остро на вдову по Леніні Надію Крупську за її спомини. Крупській закидують, що вона в споминах дуже вирозуміло поставилася до Плеханова й особливо до Троцького та що невистарчаючо підчеркнула особу і роль Сталіна перед революцією.

МІЖ ГЕДЖАСОМ І ЄМЕНОМ, котрі ведуть з собою війну, зачалися вже переговори. В останніх днях війська Геджасу, котрі досі йшли вперед, потерпіли велику невдачу.

ПЕРЕГОВОРИ між Англією і Японією в справі поділу світового текстильного ринку розбилися.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР МАРИНАРКИ Осума заповів, що Японія на морській конференції в 1935 р. зажадає зрівняння скількості військових кораблів з іншими великодержавами.

АМЕРИКА в найближшій часі пічне праці над скріпленням фортифікацій панамського каналу.

„Революційний катехизм“ Комінтерну

Парижський кореспондент лондонського „Таймса“ пише: Вісти про комуністичну пропаганду в французькій Індокитаю викликали напружену увагу в правительствених кругах Франції. Генерал-губернатор Індокитаю не вспів ще виловити ні одного примірника нового „революційного катехизму“ Комінтерну, але один з урядників його канцелярії бачив той новий катехизм і каже, що він тільки в одній точці ріжниться від старого: приписує большевицьким агітаторам скривати революційну діяльність аж до хвилі вибуху отвертого повстання. Очевидно комуністи переконалися, що їх дотеперішня отверта революційна пропаганда викликала ворожнечу буржуазії й селян. Французькі колоніальні влади стверджують, що дуже трудно перешкодити большевикам ввозити руйницьку літературу й інші матеріали, бо вони вживають до того місцевих рибаків і торговців. З того ясно, що тиша, яка тепер панує, се позірна тиша: а в підпіллі тим живіше йде большевицька робота в кожній країні без виїмку.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Мистецьке життя нинішньої Росії

Реферат редактора М. Дінстля-Домброви.

Зміст: „Валютова чемність“ урядників ССР. — Малецьтво на услугах больш. уряду. — Музей в ССР уряджені фатально. — Одна з причин, чому протирелігійна пропаганда не робить вражіння. — Шекспір „на виворіть“. — Як добувають душу дитини для комунізму. — Життя студентів в ССР. — Брак харчів. — Большевицька шляхта. — Брак паперу і газет. — Поліційна „опіка“ над всім. — Як там одягаються.

В салі Промислового Музею у Львові запрошений з Варшави редактор Маріян Дінстль-Домброви виголосив цікавий реферат про мистецьке життя нинішньої Росії. Референт — як говорено на салі — се спольщений Німець родом зі Стрийщини, обізнаний з мистецьким життям Росії ще зперед війни, перебував там у воєнних часах і також в останньому часі мав змогу, завдяки численним знакомствам, придивитися всему і порівняти нинішнє з минулим. Думки його реферату то лиш імпресії виснуті на переживаннях, імпресії аполітичні. Референт говорив так:

Вже на першій граничній стації відчуваємо, що ми вітали в якийсь інший світ. Всюди багато пропаганди. Вдаряє нас те, що чужинців трактується дуже чужо, по європейськи. Турист є та виїмкових правах. Валюта, яку він привозить, се той чинник, що рішає про велику чемність, тимбільше, що чужинців до ССР їде дуже мало. Перейдемо тепер до огляду всіх ділянок мистецтва нинішньої Росії, починаючи від плястичного. Перед війною російську плястику творили аристократи духа під кличем „Мистецтво для мистецтва“. З кінцем 19 ст. починається реакція лівого напрямку перенятого з Парижа, який вони перейшли по своїй, з темпераментом і „на весело“. З хвилиною повстання Совітів починається боротьба артистів з „Міру Іскусства“ проти мистців нових напрямків. Товпа не розуміла суперництва між натуралістами та реалістами. Дотерва підчас голоду в рр. 1921-22 мистецтво мусіло зійти з висот і віддатися на службу... урядови. Сталося се з тою хвилиною, коли треба було намалювати афіш з зазивом допомоги голодуючим — „памаріте галодним“. В мистецьких справах рішачим став лєнінізм, як і взагалі в кожній ділянці, бо після слів Лєніна треба ужити всіх способів для будови пролетарської культури. Вже у 1918 р. я бачив балети на вулиці... для народу. В збереженні старих памяток мистецтва (навіть самого Кремлю) положив великі заслуги нарком. освіти Луначарський. Він ратував памятки перед заглагою нераз в останній хвилі з рук рознузданої й оглупленої товпи. В маларстві побідив т. зв. соцреалізм, с. є. таке трактування малюваного предмету, що все пролетарське треба малювати „симпатично“, а все „буржуйське“ зогиджувати й осмішувати. Маларі зорганізовані в федерації — і ті мають життя забезпечене, бо на їх образи є замовлення уряду або робітничих клубів. Розуміється при таких урядових трактуваннях таланти є кривджені. Абстракційні маларі на вимертю, бо не мають урядових замовлень, а приватно ніхто там образів не купує. Уряд держить на всім сильну руку і жадає „творів“ для державної пропаганди. Великі таланти не опливають в достатках, хоч мистці взагалі тішаться опікою уряду. Однак артисти завели уряд і се, що стрічається по музеях, робить дуже прикре вражіння. Одинокий їх здобуток, Музей Рєволюції, де побіч копій старих маларів (пр. Рєпіна) є тандитні обліпки, якими заіплені всі стіни і газетні витинки. Се робить дуже гумористичне вражіння. Воно і з точки погляду естетичної і декораційної фатально. З інших ділянок пр. плякат стоїть високо, але з огляду на брак паперу і репродукційних матеріалів упадає і я не бачив артистично виконаних плякатів ні в Лєнінграді ні в Москві. Таксамо брак газет; під газетними кіосками я бачив також „черги“! Більше як мільон пренумераторів, які заплатили згори за часопис, не одержують його — з браку паперу. Брак каталогів по музеях, але є протирелігійні провідники, оден примірник панам покажу. Музей ула-

джені в сей спосіб, що нема там поділу історичного (пр. доби візантійської і т. д.), але соціологічний, пр. доба феудалізму, в котрім робітник гноблений і т. д. В останній салі Третьяківської Галерії видіє великий надпис: „Буржуазне мистецтво загнане в сліпий кут“ („kozi róg“). Артисти плястики виказують свої здібности в графіці; книжки гарно ілюстровані в стилі візантійським. В декораційнім мистецтві видко російський націоналізм, хоч багато говорять про інтернаціоналізм, то в мистецтві і музиці вони — екстензивні рос. націоналісти. Вулиці, котрими проходять робітничі походи, удекоровані образами і надписами. Надписів всюди повно, але під оглядом декораційнім вони фатальні. Часті розумні сентенції виписані на якімсь барханіку й уміщені на видних місцях, але в провізоричний спосіб. Видно якусь горячку, яка змінює ті написи в міру потреби. Провізорично і без помисловости улажені також протирелігійні музеї. Глядач не бере собі того до серця, що в такім музею бачить головно тому, що ті богохульства зроблені в ординарний спосіб.

Дальше прелегент обговорює театральне життя, яке в Росії досить буйне. Залишилися ще передвоєнні традиції. Відомо, що пр. такий театр Станіславського в Москві, се був може найбільше дисциплінований театр на земній кулі.

Бували випадки, що по півторарічній підготовці якоїсь пєси, не виставлено на сцені даної штуки, бо на генеральній пробі узнано, що вона не надається на сцену (пр. „Балядина“ Словацького). Той театр (Станіславського) зберіг своє обличчя й до нині. Вправді він переходив ріжні „революції“, приміром раз викинули декорації, іншим разом замість декорацій уставляли варштати і машини, — але публіка була тим змужджені і помалу зачався поворот до своєрідної декорації. Побіч нових пєс „революційних“, виставляють також такі поважні річи як „Гамлет“ Шекспіра, одначе в зовсім іншій обстановці. Гамлет представлений не на тлі своєї епохи але на машині або в шинку, де він запивається як останній „буржуазний“ драб, в додатку з короною „на бакир“. В такий спосіб осмішується та велика трагедія Шекспіра як взагалі все що „буржуазне“. Театри в Москві (а є їх там около 50!) щодня переповнені, бо робітники дістають також картки до театру як місячний додаток до платні. Робітництво їде охоче до театру, бо се його одинока розривка. Прелегент додає: „Я був також на протирелігійній виставі. Про зміст не хочу тут говорити зогляду на його драстичність. Скажу лише, що Христос представлений у фракі а Мати Божя танцює танго (!); душі умерших висять на шнурку, а сторожать його передвоєнні поліцаї з крилами. Я запримитив одначе, що публіка поводитася гідно і реагувала так як я“. Спеціально цікаві театри для дітей. В тих театрах виставляють банальні і марні штуки, але в них молоді глядачі звичайно беруть участь у грі разом з акторами на сцені. В сей спосіб збільшується зацікавлення дітей штукою і в цей спосіб добувається душу дитини для комунізму. Дитину не трактується як щось недорозвиненого, в неї треба впоїти — кажуть вони — цілу життєву правду. Через спільне виховання і навіть спільні забавки (ляльки також!) „здобувається“ душу дитини для держави“.

В архітектурі совіти були з початку прихильниками новочасного стилю, але тепер витворюють свій стиль, такби сказати неокласицизм. В Москві ставиться багато будівель, але мимо того голод мешканевий страшний. На місці де стояв собор задумують в найближчій часі поста-

вити пам'ятник Лєнінові 70 м. височини. Пам'ятник стане на кондигнації, в нутрі якої будуть дві величезні театральні салі — одна з них на 40.000 місць. —

По рефераті відбулася дискусія. Прелегенти ставили питання, на які він давав короткі відповіді (з огляду на спізнєну пору).

Питання: Як там виглядає життя студентів? Відповідь: Я був в академічних домах. Вони побудовані в модернім стилі, але дуже нагадували в'язницю „Sing—Sing“. Мешкання є 2 і 3 особові, але розміром дуже малі. Для науки є ще малесенькі, просто мікроскопічні келії. Студентів удержують громади на свій кошт. Ті що вчаться ліпше дістають їжу при першій столі (з обрусом) по три полумиски. Решта лиш по два. „Ліпші“ се ударники, їх всюди вирізняють: у фабриках, на селах, в школах і т. д. Вони упривілеєні, се большевицька шляхта. Для них є 200 дарових місць в „Театрі Рєволюції“ (в особіних льожах), ба навіть зарезервовані місця в трамваях. Та найголовніше те, що вони добре відживлені. Загал населення робить сумне вражіння: щєра сіра, лиця виголожені. Виглядають як Німці в 1918 р. Війна там ще не скінчилася. Вправді кождей працюючий дістає харчеву картку, але на картку „можна“ дістати все крім потрібного“. Головно брак товщів, овочів і ярип. Дістати тістечко — немислиме.

Питання: Чи існують школи акторів? Відп.: Від актора жадається всего. Публіка нийбільше цікавиться фізичними вправами — акробатикою. Актори довели сю „цирковість“ до маестрії, щєби доповнити слабкий зміст пєс. Акторів винагороджують тим, що лишє в театрах є буфети для акторів.

Пит.: Чи артист (малар) не має змоги творити не по наказу згори? Відп.: Кождей артист має „відкомандіровку“, решту часу може ужити на твори незамовлені. Та кождей потрібує жити і не буде творити сам для себе.

Пит.: Як представляється пролетарська музика? Відп.: Спеціально на тім не знаюся. В кожнім разі російську музику ставлять там все на першому місці.

Пит.: Чи там є також поліційна година? Відп.: Москва працює цілу добу. Години поліційної нема.

Пит.: Чим пояснити се, що мимо голоду совіти працюють так інтензивно? Відп.: Державна пропаганда така величезна і безнастанна, що робітники працюють в надії, що буде ліпше. Говорили мені, що сего року вже є ліпше. Не можу собі уявити, як було тамтого року!

В Москві нема ні одного чоловіка, щєби сам мешкав. Для кожного горожанина призначено 16м³ (!) воздуха. В разі спору судова влада відміряє кождому тих 16м³ шнуром і справа скінчена! Зрештою кождей старається не лиш добре працювати але також учитися. Та сей гін до освіти викликаний причинами матеріалістичними, бо кождей хоче дістати той третій полумисок...

Пит.: Як там виглядає журналістика? Відп.: В Москві є така анекдотка: „В Москві єсть Правда, в каторій нет ізвестій і єсть Ізвестія, в каторих нет правди“. Дійсно в тих найповажніших органах крім політичних і господарських відомостей сама нудна офіційщина.

Прелегента дальше засипували питаннями, але зогляду на те, що він за короткий час мав відіхати, не міг відповісти на всі питання. Закінчуючи сказав, що всюди в Росії мав почування нещирости, навіть з дуже близько знакомими людьми. Поліційна опіка і підслухи нищать там довіря людей до себе. Були випадки, що люди не приймали живностевих пачок із загравиці, щєб не наразитися поліції. „Я сам чувся досить неприємно хочби з тої причини, що мене дуже оглядали. (На салі сміх. Прелегент досить товстий). В театрі відразу можна пізнати чужинця по одязі, бо загал населення одітий дуже убого“.

На відчиті було около сотки слухачів, переважно інтелігенції.

П. К.

Нові видання

Літопис Бойківщини. Записки присвячені досліді історії, культури й побуту бойківського племені. Видав Музей Тов. „Бойківщина“ в Самборі. Самбір 1934. Рік IV. Ч. 3. Ст. 33+VI+табл.+16. 8°. Адреса Редакції й Адміністрації: Самбір, вул. Тиха ч. 1. Зміст: Др. А. Княжинський: 3 бойківсько-лемківського пограниччя; Др. В. Кобільник: Відкриття доісторичних землянок в Кульчицях; Др. В. Кобільник: 3 археології Бойківщини. III. Виказ пам'яток: М. Турянська: Бойківські звичаї з Різдва Свят, Нового Року й Йордану; Miscellanea; Хроніка; о. Ю. Кміт: Словник бойківського говору.

Зі всіх українських племен тільки одні Бойки здобулися на видавництво, присвячене спеціально досліді над своєю землею і над своїм племенем. Не дивно. Сеж найбільш підприємчиве і найбільш рухливе українське племя, про що свідчить наглядно нпр. його нахил й здібність до торгівлі.

Згадане видавництво редаговане старанно й цікаво. Його душею, як і спеціального бойківського Музею в Самборі та взагалі дослідів над Бойківщиною, є др. В. Кобільник, завдяки котрому все те повстало й існує. Велику заслугу має Вп. др. Кобільник, що започаткував таку працю. Треба побажати, щоби за культурним прикладом Бойківщини пішли якнайскорше також інші українські племена, в першу чергу Лемківщина і Гуцульщина. Вони не менше цікаві як Бойківщина.

Адміністративна карта Галичини зі спеціальним узглядненням адміністративного поділу гр.-кат. Епархій в розмірі 1:600.000, опрацьована доцентом краківського університету д-ром В. Кубійовичем і М. Кулицьким, вже в розпродажі по 2.50 зл. Ця карта має служити як підручна нашому загальному, спеціально нашому духовенству. В ній подані в 5 красках всі ріки, залізничі, дороги і т. д. Зазначено около 4.000 місцевостей, є поділ на епархії, деканати й парохії, зазначені наші культурні й економічні інституції. Це наша перша карта того рода. Вона необхідна для всіх установ і осіб, що хочуть орієнтуватися в нашій країні.

Рідна мова. Зміст 5-го (17) ч. І. Огієнко: Наддніпрянська еміграція й рідна мова. Е. Грицак: Українська мова в сучасній школі. І. Огієнко. Шевченкова мова: І. Шевченкова графіка. І. Дошвіник: Румунські слова в українській мові на Буковині. Ф. Коковський: Назви сіл у Сянїччині в XV столітті. Й. Шемлей: Прислівники на -о, -е в українській мові. С. Шелухин, Р. Завадович, І. Кр.-ч. о. Ю. Кміт, Т. Олесіюк: Окремі замітки про українську мову. Життя слів. Чистота й правильність української мови, відповідь на запитання наших Читачів. Мова наших видань („Барви і лінії“ С. Гордійського). Я. Рудницький: Музичний словник. Українська мова в „Записках“ ВУАН. Чеський голос про „Рідну Мову“. Дописи Прихильників рідної мови. Розділ для самоуків і дітей: Початкова Граматика укр. літературної мови. — Адреса „Рідної Мови“: Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьріч. 1.60 зл.; за гран. в Європі 9 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажать, дістають „Рідну Мову“ від 1. числа.

Помер російський історик Шмурло

Він головню цікавився католицькою культурою і її впливом на Росію.

В чеській Празі помер у 81 році життя визначний історик проф. Е. Ф. Шмурло. Працював майже до самої смерті. Ще на 2 місяці перед смертю взяв участь в анонімній конкурсі „молодих письменників“ й одержав премію Чирикова. Покійний оставив по собі ряд цінних праць про Петра В., про колонізацію Алтаю, про Сибір, та головна його увага була присвячена студіям над впливом країв католицько-романської культури на московську державу. Працював довго в архівах Риму, Венеції, Флоренції, Медіолану й Неаполі та видав в рр. 1907—1924 чотири томи історичних матеріалів про взаємини Росії з Італією. В день коли його пошановано з 80-літтям його уродин виголосив лекцію п. з. „Рим і Москва; початок взаємин московської держави з папським престолом“. Помер на рака. Останнім його бажанням було, щоб на його похоронах не було ні промов, ні вінків.

НОВИНКИ

Весняний дощ впав у Львові 15 с. м. по пол. Він скропив висушену землю після п'ятих тижнів посухи. Яка велика була посуха, можна зміркувати по тім, що хоч дощ був дуже сильний, то навіть по довшій зливі уносився в повітрі великий туман порошу.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хоружина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-18—25

Вписи до вселюдних шкіл у Львові відбудуться в днях 22, 23 і 24 травня с. р. Прийняті будуть діти в обов'язуючій шкільній віці, ур. перед 31. XII. 1927 р., що мешкають в районі даної школи. Діти 7-літні, під фізичним й умовним оглядом добре розвинені, можуть бути прийняті до приватних шкіл. При вписі треба предложити метрику або метрикальний витяг і посвідку щеплення віспи як також доказ, що мешкають у шкільній окрузі.

Повні однострої в школах. З новим шкільним роком буде обов'язок повних одностроїв в школах. Незабаром появиться обіжник, котрий устійнить однострої згідно з приписами міністерства освіти. Шкільна молодь буде обов'язана носити повні однострої не лише в шкільній році, але і в часі ферій.

З доручення львівської шкільної кураторії переводить шкільна влада реєстрацію всіх позашкільних організацій, до котрих належить молодь. Агенція „Всхуд“ пише, що реєстрація має виказати зацікавлення молоді.

Великий фестин уладжує львівська філія Українського Краєвого Т-ва Охорони Дітей і Опіки над Молодю у Львові на площі Сокола-Батька дня 20 с. м. о год. 3 попол.

Т-во Українська Захоронка відбуло дня 15. травня свої Звичайні Загальні Збори. На них ухвалено постанову злучити два подібні Т-ва — Українську Захоронку і Краєве Т-во Опіки над Молодю. Злучка має на цілі зміцнити Т-во Опіки над Молодю, котре дістало би більше сил і засобів до творення нових захоронок.

80-ліття проф. І. Горбачевського, відомого українського вченого, родом з Галичини, відсвяткував Український Вільний Університет в Празі.

Союз Українських Професійних Музик (СУПРОМ) повстав недавно у Львові. До управи ввійшли: д-р Н. Нижанківський, голова, д-р З. Лиско, заступник голови, проф. П. Савицький, секретар, проф. Е. Перфецький і проф. П. Пшеничка, члени управи. Контрольна Комісія: дир. В. Барвінський, д-р Ст. Людкевич і д-р Р. Криштальський. Членом СУПРОМ-у може стати кождий український кваліфікований музик, що скінчив 21 літ.

З Тербовельщини пишуть нам: Від зими не було ще в нас більшого дощу; раз тільки пустився і то малий. Жито маленьке і вже сиплеться. Ячмінь цілком пожовк. Трава вигоріла як в осени. Худоба не має де пасти і нема її чим годувати. На огороді нічого не росте. Всі чекають на дощ. Як така посуха потреває ще довше, буде велика катастрофа хліборобства.

Бережанське староство припинило діяльність двох кружків Рідної Школи, в Лапшині і в Бишках.

В Ямниці коло Станиславова пожежа знищила 7 мешкальних домів, 8 stodil і 4 стайні.

В с. Білківці, пов. Зборів, вибух черевний тиф. Є кільканацять випадків захворювань. Ніхто нічого в тій справі не робить.

Етtingера BALSAM на відтиски

усуває радикально без болю вперті нагнітки і згрубілі наскірки.

Склад і виріб

Аптика М. ЕТТИНГЕРА
Львів, пл. голуховських

На могилі Українських Січових Стрільців у Вівсю (Підгаєччина) відбудеться 28 травня бр. (другий день Зелених Свят) поминальне богослуження за поляглих Усусів.

У Львові на стрийськй цвинтарі незнані справники вбили нічу студента Якова Бачинського. У зв'язу з тим поліція ув'язнила Михайла Вербовета і Тому Бойка. Бачинський був касієром зліквідованої кооп. пекарні „Русалка“ і боровся з дефракціями в тій пекарні.

Знижка високих цін на фармацевтичні специфіки наступить в найближчій часі. „Аптичні ціни“ вже ввійшли в нас в приповідку, тому країна пора їх обнизити.

В Українськй Науковй Інституті в Берліні доц. д-р Б. Крупницький виголосив виклад п. з. „Німецька преса з кінця 18 ст. — історичне жерело для історії України“.

В Харбїні виходитиме від червня бр. місячник „Ватра“, орган української національно-державницької думки на Далекому Сході. „Ватра“ має стати огнищем національних українських елементів на Далекому Сході і служити активізації питання Зеленої України. Тимчасова адреса: „Vatra“ c/o The Manchurian Herald G. O. Box 269 Harbin, Manchou-Kuo, Asia. („Манджурський Вістник“).

Шеф ГПУ Вячеслав Менжинський помер в Москві. Він був поляк з походження (таксамо як його попередник). Вчезвичайці служив від 1919 р. Вмер на удар серця, проживши 55 літ.

Большевицька влада з особливим зав'язанням виарештовує тепер лікарів венерологів, закидаючи їм, що вони видавали „кепський“ сальверзан.

Словар собачої мови оповіщує на днях італійський письменник Д'Аннунціо... Приступає...

Рекін довгий на 20 метрів появився в неаполітанськй заливі.

Товариства обезпечень в Америці ствердили на підставі статистики, що люди живуть щораз довше. Найбільше вмирають на рака і на цукрицю.

Санаторію для звірат має Нью-Йорк. Є там такі відділи як песячий, котячий, пташиний. Санаторія уладжена після всіх вимог медицини на 400 „пацієнтів“.

Генеральний прокуратор Америки твердить, що в Америці є 200.000 бандитів.

Студентам не вільно курити. Китайське міністерство освіти заборонило курити всім китайським студентам.

Спорт Змагання за мистецтво Українського Спортового Союзу (УСС). Львів: Чорноморці—III. Сокіл 6:1 (3:1); Винники: Тризуб (Львів) — Дніпро (Винники) 2:0 (1:0); Сокіл III. (Бельведер-Станиславів) — Сокіл (Богородчани) 5:1 (3:1); УСК — Чайка (Отинія) 6:1 (4:0).

Мистецтво Відня в копанім мячі здобула „Адміра“ вже четвертий раз. „Адміра“ приїде незабаром до Львова і розіграє змагання з репрезентаційною дружиною Львова.

В Будапешті відбулися змагання копаного мяча між репрезентаційними дружинами Мадярщини й Англії. В прив'язности 40.000 видців і регента Гортія Мадяри перемогли Англійців у відношенні 2:1 (0:0).

Добрий дотеп. Французький орган „Ле Жур“ оповістив рахунок коштів, які мала Франція, котра охороняла Троцького, щоб його не вбили Росіяни на французькій території. Тих коштів було 100.000 франків. Коли се перечитав оден Француз, з обуренням показав ту цифру своєму знакомому. На те той: „Успокойтеся. Коли Троцький сидів в Росії, то се коштувало Францію значно дорожче“.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛАСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 20.000 зол. на чч. 136725, 158411; — 15.000 зол. на чч. 4119, 61757, 149352; — 10.000 зол. на чч. 53688, 157179; — 5.000 зол. на чч. 82142, 101326, 115172, 133999, 24424, 38021, 39852, 155198; — 2.000 зол. на чч. 12200, 14016, 30343, 40808, 57845, 62353, 79555, 80352, 161691, 163629, 166554, 166885, 168310, 24780, 26205, 35922, 39268, 44751, 51035, 51411, 5336, 59703, 69997, 71653, 77901, 86745, 98352, 124052, 124510, 147910, 150774, 168555; — 1.000 зол. на чч. 1426, 5229, 6630, 18395, 21236, 24650, 32770, 33991, 35145, 36193, 39283, 46793, 56410, 68708, 75736, 76707, 78409, 81363, 81894, 97481, 100244, 105105, 107224, 109680, 111457, 112283, 117051, 123112, 152694, 158592, 4278, 13166, 14221, 19779, 24042, 28285, 35998, 39299, 44283, 47140, 57670, 70174, 72173, 77632, 91118, 92776, 96045, 97248, 150025, 104076, 105352, 116442, 119806, 163719, 168422, 3152, 11977, 118772, 20672, 20209, 31729, 38688, 39635, 41472, 41719, 46462, 56258, 67306, 70039, 70088, 71343, 72700, 80481, 83271, 96669, 96786, 100115, 100651, 105830, 115804, 120731, 121776, 128510, 136017, 136811, 139536, 139899, 147121, 149588, 150066, 169850, 10676, 14993, 15476, 15466, 19102, 29863, 32737, 34060, 36961, 41278, 42579, 59882, 61243, 63616, 68598, 68295, 91887, 87017, 99545, 100065, 100755, 102961, 119781, 129344, 134373, 136559, 139400, 143188, 144764, 144686, 147452, 155063, 162471, 169216, 5361, 8516, 8890, 13238, 18089, 22624, 26316, 35650, 46421, 63759, 60949, 64288, 75035, 79272, 81444, 85533, 88661, 90561, 91559, 94348, 106877, 140706, 148666, 155529, 162827, 160103, 7665, 14549, 34976, 35647, 42095, 45406, 49508, 58033, 66316, 69355, 85388, 88196, 88971, 89298, 89325, 90063, 93933, 95753, 111756, 116610, 117304, 133722, 135959, 136646, 136975, 137815, 140767, 141876, 147625, 150446, 159089, 162763, 167803.

Всіх наших ВП. Передплатників і Читачів просимо по можливості полагоджувати всі свої орудки у фірм, що оголошуються в „Новій Зорі“.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Б. СТАРШИНА УГА, зльокатований санітарний службик, батько 2 малолітніх дітей, котрі разом з матір'ю, хорою на склерозу бючок, в нужді і без ніяких засобів до життя, а сам батько перебуває в міській заведенню для невилічимо хорих привул. Білінських ч. 9., просить о датки під шифрою „Для бездомної родини“. — І. П. — Правдивість поданих тут фактів potwierдив гр.-кат. парохіальний уряд Арх. церкви св. Вмч. Юрія у Львові.

Підзельовуємо масою „RHINO“

всіляку обуву і пантофлі
Нові підшви консервуємо
„І Б І С“
Львів, ул. Собієського ч. 9.
118-1-х Фабрика обuvi та пантофлів.

КІНА

АДРІА: Самітний орел.
АТЛАНТИК: Останній Отаман Анненков.
КАСІНО: Королева Христина (Грета Гарбо).
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Чібі та ревія.
МІРАЖ: Ясноволоса мрія.
МУЗА: Біла лелія.
ПАЛАС: Жанна Жозетта — моя жінка.
СТИЛЕВЕ: Тисяча і друга ніч та ревія.
УТІХА: Остання цариця та ревія.

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішій виконанню із власної виробні. **Коци, матраци** по гуртових цінах. Висилка на провінцію до 24 годин. **ВАНК**, Марійська пл. 6.

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ЯКОВА НАССА

Львів, вул. Сикстуська 17. Телефон 65-73
приймає від 9—1 і 3—6

Пальомби, корони, містки, штучні зуби з кавчуку, золота, платини, білого золота, ре-106 гуляція криворостучих зубів. 1—4

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Порядок Богослужень

в неділю дня 20 травня в храмовий день празника Перенесення Мошей св. О. Николая і торжество посвячення нового Кивота для церкви св. О. Николая у Львові.

Субота навечеріє празника дня 19 травня 1934 р.:

О год.: 17 Всеночне, Литія, наука, благальна пісня, цілування мира з Мошей св. О. Николая Барійського.

Слухання св. Сповіді вірних від 17 — 21 години.

Неділя 20 травня, Св. Отець, І-шого всел. Собора і перша Неділя місяця.

О год.: 5.30 Воскресна Утрення.

О год.: 6, 7, 8 і 9 читані св. Літургії.

О год.: 9.45 торжественне посвячення нового Кивота, жертви церковних Брацтв, парохіян і вірних.

О год. 10: Архієрейська Сл. Божа, котру відправить Ексц. Преосв. Кир Никита і висвятить дяконів, о год. 10.30 Проповідь.

О год. 12: прийняття нових членів до Брацтва св. О. Николая при церкві.

Слухання св. Сповіді від 6 — 13 г.

О год. 16: Вечірня, Молебен до Божої Матери, Наука, Суплікація, обхід і благословення Найсвятішими Тайнами.

Проситься всіх парохіян і вірних города Львова до численної участі того дня в осягненню повного відпусту в ювілейному часі, по св. Сповіді, Причастю і відмовленню п'ять Отче наш і п'ять Богородице Діво в наміренні св. Отця.

115—1—1 свящ. В. Лончина.

СЛУХАЙТЕ РОДИЧІ! РАДІЙТЕ ДІТИ!

Вже вийшла І. частина оповідань з історії України пера Антона Лотоцького п. з.

„Було колись на Україні“

Вінету й ілюстрації зладив арт. мал. П. Андрусів.

Перша частина обіймає найдавніші часи історії України. Оповідання написані дуже легко та гарно. Книжечка призначена для дітей і молоді, але з приємністю і пожитком прочитає її старший.

Ціна за примірник 70 сот., з портом 85 сот. Десять примірників з портом коштує тільки 650 зал.

Замовляти з одночасною висилкою грошей на грошевих переказах по адресі: „Наш Приятель“, Львів, ул. Сикстуська 39а., або краще поштовими складанками, число konta 504.104. 107-2—5

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛ
І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

Зелюю масою „RHINO“

МИКОЛА ФІТЬО
ШЕВСЬКА РОБІТНЯ
Львів, Уейського ч. 8
(ріг Баденів)

119-1-х

(околиця пл. св. Юра, політехніки і вузького городу)

В ЗДОРОВОМУ ТІЛІ ЗДОРОВА ДУША!

Тому всі Українці в загальнім ослабленні, безкровності, катажах жолудка і кишок, в хворобах міхура, у всяких заворушеннях переміни матерії, в хворобах нервових, у всіх хворобах жіночих і т. п. їдуть на Лемки до пансіону Т-ва „Пер. Еп. Поміч“ в Жегестові Живці, що під зарядом Сестер Служебниць може задоволити найвибагливіше лікування. Зголошення слати: Заряд Пансіонату Т-ва „Пер. Еп. Поміч“ в Жегестові Живці р. Żegiestów Zdrój.

112-1—3

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітній лікар асистент дерматолог. клінік в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з вулиці Собієського ч. 2.

Тел. 51-68

Сепараткові ждальні

Тільки зол. 1²⁰

Кошт 1 пари зелівок.

Підзелюю обуву

власноручно

масою „Rhino“

ПАСТА

до взуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ

тільки сеї пасту

Адреса: Львів, Кордецького 1.

18-х

Телефон 60-04

Rhino

в патентом ф-ми Rhino-Sole Ltd. London E. C. 4.

Rhino

дає спомогу кожному підзелювати власноручно обуву.

Rhino

не вимагає шевського приладдя крім звичайного ножа до наложення маси.

Rhino

є тревале, легке, еластичне, непромакальне і неховзьке.

Rhino

консервує нові підшви та фасон обуву

Rhino

є трикратно дешевше від шкіри.

Rhino

є важною позицією в домашньому бюджеті.

Rhino

продають усі склади Народної Торговлі.

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ **KOWALSKINA**
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ ФАБРИЧНИМ ЗНАКОМ: СЕРЦЕ У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA „KOWALSKI“ WARSZAWA

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під педією на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с. Конто П. П. Крайів 405.867

Вплив релігії зростає

Совітська влада перший раз відчула відпір релігійних людей.

„Берлінер Тагеблат“ приніс надзвичайно цікавий допис з Москви. Зміст: В останнім часі большевики знов дуже скрили протирелігійну кампанію. Причина того в тім, що в часі Великодніх свят переконалися, що вплив релігії помітно зростає. В Москві і на провінції народ такими масами зібрався коло церков, що прийшлося уряджувати богослуження на вулицях. Що більше! В Москві віруючі вперше від довгого часу відважилися урядити хрестний похід, хоч йому спротивлялася чужацька! Вона пробувала здержати похід, але учасники його таки не хотіли уступити. В Донській області були також великі релігійні процесії, яких не було від початку революції. Союз безбожників з негодуванням замітив, що участь в походах з іконами брали навіть комуністи! Супроти того совітська влада розпорядилася, щоби всі установи, передовсім ГПУ, допомогли Союзови безбожників

в його дальшій боротьбі з релігією. За останній тиждень в одній тільки Москві замкнуто 12 ще оставших церков. На Поволжі багато церков замінено в комуністичні клуби. Ув'язнено 42 священників за навчання Божого Закону. Мимо того вірні в таких масах збираються коло церков, що совітська влада перший раз відчуває відпір релігійних людей. Де совітська влада замкнула церкви, там вірні збираються в пивницях і інших підземеллях. В Москві ходять слухи, що ГПУ має ув'язнити Митрополита Сергія за те, що він їде по краю й виголошує проповіді. — Сих кілька вісток „Б. Тагеблату“ має велику вагу, бо се докази, що є тільки одна сила, здібна опертися страшному поневоленню людей: сила релігії. Се повинні собі запам'ятати також ті українські інтелігенти, котрі ще до сеї пори байдужно ставляться до Бога і Церкви. А таких інтелігентів в нас ще дуже багато.

„Вже вертає син цісарський...“

Преса доносить, що архикнязь Отто, син цісаря Карла і Зити, вертає до Відня і то зовсім явно. В цілій Австрії слідна велика симпатія для того цісарського сина: в 64 громадах всі хлопці, що вродилися сего року, одержали при хрещенню імя „Отто“, в 172 містах, місточках і селах Австрії одержав Отто Габсбург почесне громадянство, у 800 товариствах іменовано його почесним головою або почесним членом. Трудно аби якась країна

виказала ще виразніше свої симпатії для претендента до свого престолу. Цікаво, що й Угорщина не дає себе перевисшити в висказуванні симпатій для цісарського сина. І там є подібні ознаки з тим, що сего року уродженням хлопцям надають імя „Отто“, а дівчатам імя „Зита“. Словом, багато є знаків, що на престол батьків своїх вертає Отто Габсбург. Нема сумніву, що за тим поворотом стоїть Муссоліні й Італія.

Гітлерівський гумор

Гітлерівський орган „Der Angriff“ дає своїм читачам таку раду: Націоналсоціаліст (Наці), до котрого Жид звертається з запитом, повинен поводитися так, начеб він не чув запиту і вдвлятися в далечині...

Коли се не pomoже, повинен звільня змірити Жид холодною поглядом від стіп до голови. Та коли Жид і сего не зрозуміє, тоді треба його спитати: „То ви ще не виїхали до Палестини?“

Відкрили цитриновий сік в тютюні

Хто відкрив? А хтож би інший як не бідні совітські учені? Наказала їм чужацька відкрити цитриновий сік в тютюновім листі — і ті сараки „відкрили“. Нехайби не відкрили! Тожто виглядалиби пишно. А так відкрили й оповістили у „Вечерной Москве“, що тютюнове листя

має в собі навіть більше цитринового соку ніж цитрина — і мають спокій. Бодай до часу, коли накажуть їм відкрити нпр. екразит в горосі. Також сараки „відкривають“. І будуть про те писати аж поки не зміниться комісар в тім районі чужацьки. Словом, „приємно“ там жити...

Комуністичні наради на Вислі

Польська преса доносить: Під покришкою 3-днєвної прогульки по Вислі комуністична партія Польщі винаняла два кораблі „Балтик“ і „Гданьск“. На них всіло 200 комуністів. Про се довідалася поліція і вже по відпливі кораблів з порту в Варшаві поліційними моторівками дігнала ко-

муністів на ріці к. Белян. Серед комуністів повстала паніка. Поліція по переведенні ревізії забрала велику кількість комуністичної бібули й ув'язнила 190 комуністів. На кораблях комуністи відбували наради. В слідстві виявилось, що комуністи приготувляли широку діяльність.

Парцелюють навіть Великий Океан

„Дейли Телеграф“ доносить: Америка рішила забрати свої ескадри кораблів з Далекого Сходу. Також военні кораблі, що стоять в Манілі (Філіппини), вернуть до американських портів, бо на думку американських фахівців Манілі на випадок війни не можна буде оборонити. Америка проектує будову нових укріплених баз на

Гавайських островах. Таким чином Японія здобуває повну гегемонію на західній частині Пацифіку. Зате Америка матиме упривілеєне стратегічне становище у Східній часті Великого Океану. Булоб се розпарцелюванням Великого Океану між дві найбільші морські сили, розложені на його берегах.

Погоня за морською потворою

Коло острова Ішіас напроти Неаполі італійські рибаки побачили недавно величезне страховище, котре пліло по воді. Рибаки зачали стріляти з крісів, однак вистріли не викликали ніякого враження на потвори. Тоді рибаки візвали поліціантів але й ті не могли вбити ні піймати потвори. Командант неаполітан-

ської пристані вислав моторову лодку зі скорострілами на бій з потворою, але й скоростріли нічого не вдіяли. Потвора нічого собі не робить з тих полювань. Рибаки хочуть зловити її в сіті. Очевидці кажуть, що потвора має найменше 20 м. довжини і 240 сотнарів ваги. Чому потвори не чіпаються кулі, не в'яснено.

Чи Ваша церква, парохіяльні будинки, читальня, школа, кооператива обезпечені в дозволеній законом 1/3 частині в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“? — Якщо ні, то вповіджете негайно обезпечення тієї 1/3 частини в ПЗУВ і зголосить її негайно до обезпечення

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ПІДКАРПАТСЬКА РУСЬ

З приводу виступу міністра загр. справ ЧСР д-ра Е. Бенеша в Ужгороді.

Дня 3 травня б. р. прибув на Підкарпатську Русь (така нинішня урядова назва б. Угорської Русі), до її столиці Ужгороду, міністр заграничних справ ЧСР д-р Е. Бенеш і виголосив там велику політичну промову, якої широкий зміст подав орган чс. міністерства загран. справ „Prager Presse“ в ч. 120 з 4. V. в передовиці п. з. Das Aufbauwerk in Karpathorussland (!). Зі змістом промови д-ра Бенеша познайомили ми читачів окремо в 35 ч. „Нової Зорі“. Тут скажемо кілька слів з приводу самого виступу міністра загр. спр. ЧСР на Підкарпатській Русі і змісту промови, яку він там виголосив.

Отже передовсім треба звернути увагу на те, що на Підкарпатську Русь приїхав і виголосив там промову саме міністр заграничних справ ЧСР. Річ ясна, що приїзд чл. міністра загр. справ на Підкарпатську Русь і ще більше зміст його промови — не випадковий. Навпаки. Вони високо доцільні.

Якаж отже ціль приїзду міністра загран. спр. ЧСР на Підкарпатську Русь, зокрема його виступу там з великою політичною промовою? — Формально той приїзд і та промова зв'язані зі справою виконання міжнародного договору про автономію Підкарпатської Русі. Та в своїй промові чс. міністр загр. спр. проголосив одну дуже помітну і незвичайно важну заяву. Та заява се рішуче ствердження, що державна приналежність Підкарпатської Русі вирішена вже на століття, що Підкарпатська Русь належить до карпато-руського народу і до ЧСР, що ЧСР ніколи не зречеться Підкарп. Русі і не допустить до ніякого ревізіонізму та що буде разом з карпато-руським народом боронити той край до останньої краплі крові. Щоби скріпити таку заяву в справі Підкарпатської Русі та зробити її більше зрозумілою, чс. міністр загран. спр. відкликався до історії. Отже пригадав часи, коли Підкарпатська Русь належала до Угорщини, як Мадяри нищили Підкарпатську Русь та як у 1918 р. Підкарпатська Русь сама заявила за прилученням її до ЧСР, бо іншого, кращого для неї, виходу тоді не було.

Як бачимо, приїзд чс. міністра загр. спр. на Підкарпатську Русь і його промова в її столиці мали високо політичну ціль. Та ціль: за протестувати проти ревізіоністичних затій дотично Підкарпатської Русі, з якими в останніх часах чимраз настирливіше виступають Мадяри. Що се дій-

сно так, свідчить наглядно голосний відгомін, який той приїзд чс. міністра загр. спр. на Підкарпатську Русь і та його промова викликали вже на Мадярщині. Той відгомін се велике обурення Мадярів на ЧСР за таке її становище в справі Підкарпатської Русі.

Отсей рішучий виступ міністра загр. спр. ЧСР проти мадярських посягань на Підкарпатську Русь зустрів Підкарпатська Русь з вдовolenням. І не дивно. Бож Підк. Русь пам'ятає добре недавнє ще панування в ній Мадярів і наслідки того панування: упадок Підк. Русі під національно-культурним і суспільно-політичним оглядом до степеня найбільш примітивної країни зі всіх українських земель взагалі. Нині відносини під тим оглядом на Прик. Русі значно змінилися на краще. Се мусить признати також кожний Українець і поза Підк. Русю.

Та признаючи безперечні заслуги ЧСР коло національно-культурного і суспільно-політичного відродження Підкарпатської Русі, ми не можемо замикати очей також і на від'ємні сторінки чесько-словацької політики на нашій Закарпаттю. А тих від'ємних сторінок не мало. Вони й хвилюють Підкарпатську Русь із нею всіх свідомих Українців взагалі.

Перше, що найбільше вражає нас в чесько-словацькій політиці на Підк. Русі, се відірвання від Підк. Русі значної частини її території на заході та прилучення до Словащини. Ми вповні здаємо собі справу з того, що ідеальних границь між двома народами, що віддавна межують зі собою і всякають в себе, повести не можна. Та відірвати аж майже третину території Підк. Русі разом з Пряшевом, де є руське гр. к. єпископство, се вже не гранична необхідність, але прямо анексія, яка завсіди буде заколочувати відносини між ЧСР й Українцями. Направити ту помилку ЧСР повинна саме тепер, коли приступає до надавання Підк. Русі автономії. Бо якж рація відірвання третини тої терирорії?

Друге, що впадає в око при обсервації чеської політики на Підк. Русі, се її нерішуче становище в визнанні етнічного характеру Підк. Русі: українська то земля чи... великоруська? На тій точці Чехи раз-у-раз роблять більші або менші помилки, які заколочують не тільки відносини на самій Підк. Русі, але також між ЧСР й Українцями взагалі. І тут країна пора перестати робити помилки та визнати Підк. Русь тим, чим вона з природи є, себто українською землею, — і витягнути з того відповідні конвенції.

Третє болюче місце в відносинах між ЧСР й Підкарпатською Русю се чеська господарська політика на Підк. Русі. Як відомо, становище Підк. Русі під матеріальним оглядом нині дуже важке, особливо в її гірських частинах. Тому чеську колонізацію Підк. Русі треба вважати не тільки неполіпшенням долі місцевого населення, але — навпаки — її систематичним погіршенням.

Як видно з промови чс. міністра загран. спр., Підкарпатська Русь вже в найближчій часі одержить автономію, яку забезпечив їй міжнародний договір з 1919 р. Коли та автономія ввійде в життя, то буде се під нинішню пору одинока українська земля, яка буде мати самоуправу, забезпечену міжнародним договором. Бо ні Вел. Україна, ні українські землі під Польщею і Румунією самоуправи не мають. На тих землях правлять виключно Москва, Варшава і Букарешт. Тому треба побажати, щоб автономія Підкарпатської Русі ввійшла якнайскорше в життя та була якнайширша. Щойно тоді буде чесно виконане приречення, яке два словянські народи, чеський і словацький, дали українському народові словами свого першого президента Т. Масарика, коли перебирали Підкарпатську Русь як депозит.

Важній справі нашої Підкарпатської України присвяtimo ще не одну статтю.

Підкарпатська Русь в рр. 1918-19

З промови посла о. А. Волошиня на святі 15 років прилучення Підкарпатської Русі до ЧСР. в Хусті дня 7.V. 1934 р.

Коли в р. 1918 засадами Вілсонової теорії заблисала перед нами можливість усамотійнення нашого народу, було природним нашим обов'язком глядати способи, як до того doprowadити нарід.

Питання не було таке легке, бо нашу працю визначували загранично-політичні обставини і внутрішня наша слабкість, мале число національно свідомих одиниць і матеріальні недостатки.

Першим природним нашим бажанням було: глядати злуки з нашим народом за Карпатами і для того ще в листопаді 1918 р. вислали ми делегата до українського парламентарного клубу у Відні.

І пізніше на основі рішення великих народних зборів, що відбулися у Хусті заслугами Брацдайків, вислано наших делегатів до Станиславова на збори усамотійнення нашого народу.

Але міжнародна ситуація, особливо повстання і розширення польської держави і на землі, заселені нашим народом, унеможливили здійснення того ширшого пляну. Так упав плян конфедерації свободних народних країв на території бувшої Австро-Угорщини.

І сама б. Мадярщина приняла засади Вілсона, обіцяла всім немадярським народам повну національну автономію, яку забезпечила для нас Русинів в грудні 1918 р. і законом X. Але коли Італія виступила була на всесвітній конференції з пляном роздроблення Підк. Русі між неруських сусідів, щоби руський кобіт не мав права переступити Карпати, коли Румуни зажадали весь наш Мармарош, Угочу і часть Берега, коли і найбільші мадярські часописи остро нападали на правительство за той закон о Руській Країні, наша Ужгородська Рада вислала депутацію до Будапешту і зажадала, щоби та автономія була забезпечена і міжнародним договором. І коли ми виділи, що влада гр. Каролія від того відтягається, стало перед нами ясным, що закон X є тільки порожною, нічим не гарантовано обіцяною.

І тоді наша вузша делегація дня 1.I. 1919 р. обернулася до д-ра Мілана Годжі, конзуля ЧСР в Будапешті, з просьбою, щоби військо ЧСР обсадило цілу Підк. Русь, яка сама добровільно прилучиться до республіки, коли наша земля може бути в цілості додана до неї. Пан консуль Д-р Мілан Годжа пообіцяв нам, що нашу просьбу предложить своїй владі і вже тоді просив всіх урядників Русинів, щоби всі осталися на місци, бо то є народним інтересом.

На то під кінець місяця січня пан Президент Т. Г. Масарик заслав до нас капітанів Д-р Пісецького (тепер шефа шкіл. Реферату в Братиславі) і Володимира Ваку (тепер директора нашого одинокого руського асекур. товариства „Бескид“) і ними прислав нам протоколи америк. Русинів, з котрих ми побачили, що наша доля вже вирішена нашими амер. братами, котрі за порадою славного президента Вілсона обговорили діло з професором Т. Масариком і перевели в себе народне голосування, котре покінчилося тим вислідом, що 67 проц. нашого населення жадало прилучення Підкарпатської Русі як автономної країни до ЧСР.

Був той план вироблений так ясно і так по американськи практично, що нам не було потрібно нічого іншого, як прийняти. Ми зараз і написали п. Президенту Масарикові, що рішення наших братів в свободній Америці є для нас певною нормою і ми зараз зачнемо працю для практичного здійснення того пляну.

Першим кроком мало бути витворення загального одобрения того пляну представниками народу і для того об'єднання наших трьох Народних Рад в одну Центральну, яка висказалаби публично, що приймає плебісцит амер. братів.

То сталося дня 8.V. 1919 р., коли репрезентанти всіх трьох Народних Рад, Пряшівської, Хустської й Ужгородської, вибрали одну 30-членну Центральну Раду і разом — в присутності двох амер. делегатів, д-ра Жатковича і М. Гардона — рішили прилучити П. Русь як автономну часть до ЧСР. Була там обговорена справа території, будучої конституції, культурної політики, прапора, гимну і господарських потреб.

Ті рішення передала торжественно наша 100-членна депутація дня 22 мая 1919 р. п. Президенту Масарикові в Празі, коли „Град“ був украшений нашими синьо-жовтими прапорами і обивательство Праги витало нас щиро, по братьски.

На основі рішень наших зборів 8.V. 1919 й було взято до мирового договору, що П. Русь добровільно сама прилучилася до ЧСР. „Свобода“ (Ужгород).

Православна агітація в Галичині

Неморальне відношення і до православ'я і до католицизму.

У Львові був в дні св. Юрія православний єпископ Сава. Православні витали його дуже торжественно. „Руський Голос“ пише, що се вперше від поверх 200 літ прибув православний єпископ до Галичини як настоятель. Єп. Сава відправив Архирейську Сл. Божу і виголосив проповідь. На другий день „Русское Казино“ уладило свідання. Промовляли: М. С. Цибринський, С. Ю. Бендасюк (він висловив бажання відновити православне єпископство у Львові), Я. І. Вербицький, А. О. Гулла, студ. М. О. Онишкевич від студентства, Л. Я. Луцки, о. архімандрит Фільштей. Далше промовлял: Ольга Кокотайло (жена гр.-кат. священника!), о. К. Гаврилков з Лемківщини, М. А. Марко (від „русської“ преси), Ю. І. Плешкевич, о. діакон Алексей. „Снідання“ тривало від 11 до 3 год. О год. 4 приймали єп. Саву чаєм „русські“ студенти, о год. 5 вечером львівські Росіяни-емігранти. Вечером єп. Сава виїхав до Варшави пращаний на двірці „руськими“ Львова. Нас інформують, що православних у Львові є коло 300, в Східній Галичині коло 10.000, на Лемківщині до 40.000, разом около 50.000. Характеристичне просто неморальне відношення і до православ'я і до католицизму тих, що „належать“ до гр.-кат. Церкви й рівночасно величають православ'я та агітують за ним...

В Латвії оповіщено диктатуру

З Риги доносять: Правительство оповістило відозву, в котрій каже, що боротьба партій в Латвії, підкопала віру в можливість поконання трудностей. Супроти того потреба надзвичайних заряджень — не в цілі побороення демократії, тільки на те, щоби здоровий дух народу побідив партійне розбиття. В національній Латвії не буде боротьби клас. — Рівночасно з тою відозвою оповіщено віймковий стан й увязнено соціалістичних провідників. Диктатуру в Латвії завели представники зорганізованих хліборобів.

З новин французького письменства

Знаменитий французький католицький письменник, член Французької Академії, Франсуа Моріак видав нову книжку „Journal“. Се не щоденник споминів але збірка його статей, печатаних в останнім році в „Echo de Paris“. Моріак се письменник з великою вдумчивою аналізою, обсерваційним змислом і з такою глибокою душею, що навіть з найбільше напозір банальної події зуміє видобути щось оригінальне. Він вкладає в своє звання журналіста всі свої прикмети: солідність, любов і незвичайно делікатне вичуття світа духа, яке так добре оцінив один критик як „Sens du surnaturel“. Моріак підходить до кожної події з християнської сторони. В кожній людині бачить зблуканого брата, в кожнім злочині — вислід безбожництва. В той спосіб Моріак немовби убагороднює кожну тему, яку обговорює.

СПІЛЬНЕ СВЯЧЕНЕ

в Католицькій Т-ві Українських Дівчат
ім. св. Йосифа.

Після посвячення нової домівки Т-ва привул. Руський 10 і проповіді Преосв. Іван Бучко поділися з приватним свяченням йцем. Потім гості і членки т-ва ім. св. Йосифа засіли до спільного свяченого. При окремій столі засіли: Преосв. Кир Іван, о. Проігумен Ст. Решетило ЧСВВ, Впр. о. Крил. Д. Лопатинський, о. Ір. Назарко ЧСВВ, п. О. Бачинська, голова Мар. Т-ва Пань, п. Е. Тишинська, голова Т-ва „Будучність“, пані д-р Сімович, делегатка Гол. Виділу „Просвіти“, д-р Ол. Надратів, д-р А. Говиків, представники преси („Нова Зоря“, „Правда“, інших не було), п. І. Козіцький, голова т-ва „Воля“ та інші. Перший тоагт виголосив провідник т-ва о. Ігумен Йосиф Лаучинський ЧСВВ, що виконував обов'язки господаря. Він порівняв т-во ім. св. Йосифа з гірчичним зерном. Помаду при Божій допомозі росте т-во як євангельська гірчична билина. Під його листям членки мають захист. Як провідник т-ва почуваюся до обов'язку подякувати Господу Богу, св. Йосифу, заступнику Божому, Кир Іванови, що посвятив нову домівку. Дякую також своєму настоятелю о. Проігумену і всім гостям. — Відтак промовляла п. О. Бачинська, голова Марійського Т-ва Пань: Звучила нас спільна доля. Основник і перший провідник т-ва о. Т. Галушчинський ЧСВВ нанав спільний льокаль при вул. Бляхарській. Після війни треба було гуртувати дівчат, давати їм захист і працю, хоронити перед деморалізацією. Пані з МТП помагали йому в тій праці. Лише Божа поміч справила, що т-во не викинуло з домівки. Членськими вкладками купило т-во свою домівку. Від МТП складало найцінніші побажання розвою, щоб т-во росло на славу Богу і для добра власного і всего народу. З черги промовляв о. Проігумен Ст. Решетило ЧСВВ: Тишуся, що маю нагоду бути тут, бо нинішнє свячене випало краще, як я собі уявляв. Т-во ім. св. Йосифа повстало в дуже тяжку хвилю. Мимо того воно гарно розвинулося. Богато з вас мало тут дах над головою і тепле серце. Можу погратувати вам за ваші досягнення, що будуть приміром і для інших міст, де наші дівчата організуються під покровом церков. Нашому василіянському Чини робили закиди, що то, мовляв, Василіяни займаються організацією дівчат. А я уважав се за честь, що ми зайнялися тою організацією. Де ви булиб тепер, якби ОО. Василіяни нас не зорганізували? Чин СВВ має собі дійсно за честь, що знявся тими занедбаними. Ми не перестанемо нести поміч тим, що її найбільше потребують. Будемо старатися за дальший розвиток т-ва. А ви уважайте, щоб було одно серце між вами на славу Богу! — (Оплески). — В міжчасі гарний хор дівчат співав пісні П. Е. Тишинської, голова т-ва „Будучність“: Я прийшла від нашої молодшої сестри, від „Будучности“. Тут говорили, що ви маєте в т-ві тепле серце і рідну стріху. Не тільки матеріальну поміч, але й духову, провід. І ви повинні апостолувати, нести правду Христову в світ. Христос вибрав собі апостолів серед найбідніших. Праця для Христа повинна бути для нас всіх дороговказом! — Пані д-р Сімович: Від Гол. Виділу матірнього т-ва „Просвіта“ бажаю вам якнайкращих і найбільших досягнень. І. Козіцький, голова т-ва „Воля“: Нині маємо два свята: посвячення домівки і свячене. ОО. Василіяни зібрали при церкві дівчат під своїм покровом. Т-во дозорців „Воля“ працює під покровом св. Андрея. Від нашого наймолодшого т-ва у Львові (існує 2 роки — примітка Ред.) прошу прийняти наш щирий і сердечний привіт. Найважливіше зі всего, віру і правду, можна знайти тільки під проводом Церкви і Христа. Бажаю вам гарного розвитку для добра Церкви і народу! — На тім закінчилося се миле торжество.

Катол. Т-во Українських Дівчат ім. св. Йосифа у Львові повстало формально в 1918 р. Однак зв'язки його вже були від 1890 р. Тоді працювали в тім напрямі ОО. Василіяни: о. Филипп і о. Мартинюк. Брацтво Христового Милосердя опікувалося хорими, безробітними і т. д. О. Т. Галушчинський заложив в 1918 р. формальне статутове т-во. Воно було подумане на цілій Львів. Богато праці вложили в нього пп.: Морозова, О. Бачинська і Марія Якович. Т-во має понад 1000 записаних членів, однак членів дійсних, що платять точно вкладки, в 260. Від 1918—1932 р. Т-во мало домівку при вул. Бляхарській 11. Однак деяким людям з москвофільського табору не подобалося се т-во. Вони почали переперебачувати кампанію проти наших безборонних дівчат. Дійшло до того, що розбивали двері і демолували улаження домівки та нищили майно т-ва! На початку 1932 р. т-во купило двоповерхову каменицю при вул. Руський 10 за 8.300 доларів. Т-во займає половину партеру і другий поверх, 12 кімнат і 2 салі, 1/3 камениці. На першому поверсі і на партері мешкає 9 льокаторів. На партері в дешеву кухню для членок. На другому поверсі має приміщення около 60 наших безробітних дівчат. Т-во розвивається під проводом ОО. Василіян чимраз краще.

Гітлеризм в Америці

В Америці повстала недавно „Срібна Ліга“. Її ідеологія гітлерівська. Ціль сеї Ліги в першій мірі усунути Жидів з усіх впливових становищ в Америці. Головна стеція Ліги знаходиться в м. Ашевілі у стейті Кароліна. На чолі сеї Ліги стоїть Біллем Дадлей Пеллей. Він видає часопис „Лібереїшен“. В нім твердить, що його організація охопила вже 27 стейтів.

Збори

„Сільського Господаря“.

3) Інж. Храпливий: На 5 нових філій на півн.-зах. землях зареєстровано лиш одну в Крем'янці, бо в Луцьку вже існує 5 літ і добре розвивається. Є цілі повіти (на Волині), де неможна оснувати ніодного кружка „С. Г.“ Подібно було в Тернопільським воевідстві. Не хотіли нам зареєструвати зміни статута ізза 3 уступів, а саме ізза права забезпечення перед градом, справи комасації і — замість „праця для наших хліборобів“ має бути „для наших членів“. Нічого не помогли вияснення, що статут добрий для львівського, краківського, станіславівського і волинського, чомуж для тернопільського недобрий?

Тепер маємо 73 філії в Галичині, 2 на Волині і 1410 кружків. Зріст кружків обчислено на 8-6%. Нові кружки се дійсно господарські організації на селі. В повітах працює тепер 29 агрономів. Їх винагорода не велика, а праця тяжка. Найгірше те, що ми вже агрономів вичерпали, а новий нарібок помалу приходить. Службовики в Централі перетяжені працею. В звіттові році створено Інспекторат Агрономічної Праці для перевірки агрономічної праці в терені.

Одно село має вже 300 прим. часоп. „Сільського Господаря“, але є й такі повіти, до котрих йде лиш 10 примірни. Кожний господар мусить читати „Сільського Господаря“, коли хоче добре господарити. Ми зарядили голосне читання по кружках „С. Г.“ і се дало добрі висліди. Однак сего ще замало. — Інж. др. М. Холєвчук: Прелімінар бюджету Т-ва на 1934 рік виказує видатки і приходи в сумі 113.926 зл. На організаційний відділ видатки побільшено на 12.000 зл. В зоотехнічній відділі також збільшено видатки. На годівельні цілі Т-во дістало субвенцію від міністерства хліборобства 10.000 зл. Дохід з реальностей передбачується на 14.400 зл. На сплату рат і відсотків призначено 17.000 зл. З членських вкладок сподіємося 27.000 зл. З того на слабші організаційно філії „С. Г.“ призначаємо 4.000 зл. Хліборобська Палата дала 2.000 зл. на покриття видатків курсу в Янчині. — Презид. Павличковський: Збори по вислуханні звітів і пляну праці матимуть матеріал до дискусії. Стверджую, що управнених до голосування є 74. Крім того на салі є 50 гостей з голосом дорадним. Заряджую 1/2 годинну перерву.

По перерві була дискусія над звітами. Пан Лішак Мих. Філія Рогатин: Раді „С. Г.“ треба застановитися над тим, як виведати полекші в сплаті селянських довгів. 70% селян задовжених. У звіті була мова, що буде установлений інспектор над агрономами „С. Г.“ Він повинен звернути увагу на творення рілничо-промислових підприємств, на управу лєну і засновування ткалень, щоб в тій області обмежуватися лиш до власних продуктів. Необхідно також заснувати нашу власну гарбарню. Вийшов розпорядок, що впроваджує фактичну монополізацію продукції беконів. Хочуть нам назначувати контингенти в доставі беконів. Для молоді треба улаждувати ще більше сільсько-господарських курсів. Живе слово краще ділає. Ставлю побажання до Головної Ради, щоб вона звернулася до Т-ва „Просвіти“ і „Рідної Школи“, нехай вони будуть в масах більше зацікавлення поступовим господарством; — п. Галушка Мик.: (Дидилів, Камінка Струмилова): Ми не маємо молодого нарібку інженірів-агрономів, бо наше студентство не має змоги чи не хоче присвятитися агрономічним студіям, а за потребування на таких людей росте. Нехай користають хоч з позаочних курсів сільсько-господарської освіти! Стверджую, що ті курси стоять на високім рівні. Треба повести більшу акцію за поширенням організації кооперативного збуту збіжжя. Вношу ухвалити абсолюторію Головній Раді і Дирекції.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

Треба вірити в свою зірку!

Недавно багато писали й говорили про звичайно спокійне містечко Мехів з приводу розпочаття будови важкої залізничної лінії до Кракова; а нині Мехів став предметом загальної зазвисти, бо його мешканці поділилися 50-ма тисячами золотих, які впали на число 72321 в колектурі Мазуркевича.

Ласка фортуни впала тим разом на представників мехівської інтелігенції. Один з них, інж. З. Г., відідав осідок Генеральної Дирекції Державної Лотерії та поділився своїми враженнями.

— Певно панови інженірови придасться виграна?

— І як ще! Вправді працюю при будові залізниці, отже заробляю на удержання, але лиш тільки, щоб сяк так зв'язати кінець з кінцем. Я оженився перед місяцем. Ані жінка ні я не маємо мастки, отже я мусів виграти посяг для нас обох. Ті 10.000 золотих, котрі випадали мені Державна Лотерія, будуть підвалиною нашої будучности.

Пан меценас Ромшайд, другий зі співвласників льосу число 72321, на котрий впала виграна 50.000 зл., запитаний, чи не має нічого проти оповіщення його назвища, — відповів просто:

— Не соромлюся ні того, що граю на Державній Лотерії, ні того, що я виграв; отже не бачу причини укривання свого назвища.

Те слушне становище повинно стати кличем і інших вибранців Фортуни.

Цікаво, яким способом п. меценас Ромшайд став співвласником щасливого льосу. Отже до купна чвертки намовила його одна знайома пані, котрій приснилося число 72321.

І ось сон не був сям разом марою; власне на число, котре приснилося, впала одна з головних виграних. Мец. Ромшайд одержав готівку 10.000 зл. — спорий гріш.

Третій зі співвласників щасливого льосу число 72321 се реферант Скарбового Уряду в Мехові, п. Антін Ясінський, інвалід, без правої руки. Зі своєї пенсії, 160 зл. місячно, удержує жінку і малого сина.

— Хоч моя пенсія ледви може вистарчити на удержання родини і мов, я так свято вірю в те, що колись виграв на лотерії, що я не вагаюсь призначити 10 зл. з місячної пенсії на купно чвертки льосу — говорив п. Ясінський. — Я молився за те і зробив обіт, що жертвую частину виграної на добродійні цілі. Того обіту додержу і призначу певну квоту на бідних дітей і сиріт.

П. Ясінський грає на лотерії вже 7 літ. Число 72321 вибрав собі щойно в біжучій лотерії з вірою, що власне воно принесе йому щастя.

Треба вірити в свою зірку!

Як з Польщі їздять за границю

Головний Статистичний Уряд оповіщує: В р. 1930 видано в Польщі 114.246 заграничних паспортів, в р. 1931 — 86.344, в р. 1932 — 43.501, в р. 1933 — 30.540, з того в воевідствах поліським 77, новгородським 95, волинським 252, люблінським 295, білостоцьким 337, тернопільським 485, поморським 856, станіславівським 938, львівським 2.648, найбільше в Варшаві й варшавським, бо близько 9.000.

Лікарський фейлетоник

Кривиця (Рахітіс)

та її лічення.

Велике число дітей, особливо бідніших родичів, нездужає на кривицю (рахітіс). Пізнати її по скривлених ніжках, набряклих ребрах, знищених зубах, зевеликій голові і т. д. Назагал діти родяться без кривиці, хоч бувають випадки вродженої недуги. До останних часів думали, що кривиця повстає через штучне відкивлювання, кишкові zaburennia, вогість і т. д. Щойно коли викрили т. зв. вітаміни, переконалися, що властива причина кривиці се власне брак деяких вітамінів в поживі дитини. Вітаміни можуть втворюватися в організмі дитини під впливом сонця або можна їх подавати в харчах. Так прим. тран ділає корисно проти кривиці, бо має багато вітамінів. Можна його заступати штучно навітлюванням деяких товців ультрафіолетними проміннями. Такі навітлені товці се добрі ліки для дітей. Статистика виказує, що найбільше дітей, недужих на кривицю, походить з темних і вогіх мешкань, головно з сутерин. Соняшні проміни ділають дуже корисно на вапніння костей. Тому діти повинні бути на сонці, розуміється з накритою головою і в легкім одязі з голими руками і ногами. За порадою лікаря можна дітей навітлювати кварцовою лямпою. Матері повинні по можности самі кормити груддю своїх малих дітей. Крім молока треба їм давати вітаміни в виді свіжих овочевих соків.

Сьогорічні пожежі

та наші занедбання.

Сьогорічна весна зазначилася небувалою посухою. Від двох місяців не падав дощ, тільки в деяких околицях перейшли градові тучі, які знищили засіви. Рівночасно з посухою вдержується висока, майже липнева, температура, якої наслідок те, що паша на луках та пасовищах майже зовсім не росте, а збіжжя не заповідать доброго урожаю. Словом — стоїмо перед дуже важким роком і як твердять знатоки, будемо мати сеї осені мабуть загальний недорід.

Та все те — справи, яких ділання на селі вправді вже зазначається, однак в повному розмірі прийдуть щойно в осені. Та вже тепер стрінулися ми з другим явищем, яке у великій мірі є також наслідком небувалої посухи і спеки сеї весни: се явище то масові пожежі в наших селах. Ця справа діткнула вже безпосередно цілий ряд наших сіл, з яких деякі вигоріли майже до тла (Денисів). Сі пожежі, саме через горячу пору року, мали в сьому році нагальний, масовий характер. Бо не було в сьому році ні весняних слот, ні видатніших дощів, які не допускають до повного висохнення будівельного матеріалу та утруднюють пожежі.

Замітним явищем сьогорічних пожеж, які разом взяті спричинили вже шкоди для нашого народу не на сотні тисяч золотих, а на мільйони, є те, що через їх нагальний характер пропадають в огні не тільки будинки, але передовсім запаси збіжжя, коли вони ще є у багатших господарів, запаси соломки і паші, зерно, господарські машини і приладдя, уладження хат, вартніша одежа і дуже часто також живий інвентар. Вартість сього мертвого і живого інвентаря та господарських запасів дуже часто багато більша, чим вартість самих будинків, які нищить огонь. До того будинки примусово обезпечені від вогню, хоч і на дуже невелику квоту. Все таки за них господар щось дістане. Але за те, що в господарстві представляє великі цінності, за запаси й інвентар, які знищить огонь, господар не дістає нічого. І навіть коли відбудується, то мусить раз-же тяжко задовжуватися, щоб міг сяк-так господарювати.

Справа обезпечення мертвого та живого інвентаря і запасів від огню вправді знана на нашому селі, однак до неї не прикладають належної ваги. А через те

пропадають сотні тисяч, може навіть мільйони нашого народного добра, як ось саме цей весни. Тому уважаємо, що справу сю треба на нашому селі популяризувати і треба, щоби нею зацікавилася передовсім наше духовенство. Знаємо дуже добре, що в таких справах наші селяни радо слухають вказівок наших священників і тому треба, ради добра наших селян, звертати увагу на ці справи при кожній нагоді. Бо коли до справи недорodu, який саме йде на нас, прилучиться ще справа дальших масових пожеж, тоді деякі наші села будуть цілком зруйновані і треба буде десятиліття, щоби вони могли знова прийти до господарської сили. А на цій господарській силі села спирається ціле наше організоване народне життя, живуть з нього всі наші народні установи і тому захитання господарської сили села се рівночасно також захитання сили наших народних організацій.

Пригадуємо, що обезпечення від огню запасів та живого і мертвого інвентаря не підлягає ніяким законним обмеженням та що в цілості можна його переводити в Товаристві „Дністер“.

Очевидно, що при порушуванні справи обезпечення від огню мертвого та живого інвентаря треба звернути також увагу на справу, яку ми часто пригадували, а саме, щоб наші селяни перенесли 1/3 часті вартості обезпечення будинків від огню з П. З. У. В. (Повсехни Заклад Убезпечень Взаємних) до „Дністра“. Се не зв'язане з ніякими більшими видатками, а сим простим способом використовуємо законну постанову для того, щоби скріпити наше власне народне товариство обезпечень, котре дуже прихильно ставилося все до наших організацій, які співпрацюють з нашою Церквою, чого найкращим доказом те, що між щорічними датками на різні цілі „Дністер“ ніколи не забував саме на ті близькі нам організації.

Ці справи пригадуємо, бо саме тепер вони дуже актуальні, коли горяча весна сприяє масовому ширенню пожеж.

„Є стара добра політична приповідка: *Quia non movere. То значить—що спокійно лежить, того не ворухити. І се правдиво по консервативному: не брати участі в такому законодавстві, яке занепокоює, коли нема потреби змін“.* (Слово німецького „железного канцлера“ Бісмарка в промові з 14. IV. 1891, виголошеній у Фрідріхсбургу до проводу Консервативного Товариства в Кільоні).

Чи так будеється „Wielka Polska“?

У Львові при вул. Мохнацького 42 відкрита щоденно від 9—17-ої години вистава української фотографії, яка потриває до 3 червня. Очевидно, що на місті порозліплювано афіші-оповіщення про те, що вистава відкрита і що вступ на неї коштує всього 50 грошів. Афіші печатані, розуміється, українською мовою. Се не подбалось деяким панкам. Уже при розліплюванні тих оголошень якісь панки з противного боку вулиці накиували п'ястуками та вигукували „гайдамаки-кабани“. А потім — мабуть ті самі панки — взяли писати. Подписували на афішах „нех вас нагла кривдзее“ та ще й підписали „ОВП“. Ті останні слова означають скорочену назву „Обуз Велькей Польскі“, себто організацію вшехпольскіх-ендеків. Цікаво, що кілька кроків від Національного Музею, де міститься виставка, є редакція і друкарня вшехпольської газети „Курер Львовскі“ — і ніхто з провідників того табору „не за-примітив“ доказів „доброго“ поведіння „своїх“ тай не упіснув їх у своїй газеті. Панове, можете бути певні, що дурним лобувізством не збудуєте „Велькей Польскі“.

„Вже ліпше і буде ще ліпше“..

Оригінальний вирок гітлерівської влади.

Німецька преса доносить: В малій місцевості під Могунцією засуджено одну жінку за те, що вона кілька разів вжила вислову: „Вже ніколи не буде ліпше!“ За кару ся жінка має через три тижні щодня зголошуватися в магістраті і там в присутності всіх публічно повторяти по кілька разів формулку: „Вже ліпше і буде ще ліпше!“

Напад бандитів під Варшавою

З Варшави вертали два купці, Скочильс і Ковальський. Вони несли з собою трохи товарів. На шляху напали на них два бандити і загрозивши їм револьверами, примусили їх зайти в ліс. Там бандити зв'язали купців, забрали в них товари і 450 зол. готівки тай зв'язаних покинули. Дперва на другий день мешканці села Бабиці, що йшли в поле, знайшли зв'язаних в лісі купців. Досі удалось поліції зловити одного з бандитів, Леона Янішевського з Бабиць. В його помешканні знайшли часті зрабованих товарів. Його спільник Віктор Доманяк утік.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

13)

„Андрей“ на заслання

Лучка відповів, що він про те все не має таких глибоких відомостей як батюшка, але се знає, що обі церкви — східна і західна — жили в найкращій згоді як дві сестри через кількасот літ і що роздор спричинила не римська а східна церква, котра стояла під наказами грецьких візантійських царів і робила те, чого цісарі хотіли.

Батюшка був вже схвилюваний. Тому Лучка перервав свою бесіду.

Батюшка назвав те все „крутартством“ і „ложено“ розсіваною папстами, що з церкви зробили собі папське „государство“, в якому — казав — папа був суворішим сатрапом від всіх імператорів цілого світа. Восточна церква — казав — довго дивилася на всі еретичні науки і практики католицької церкви крізь пальці і бажала приєднати її до православної єдності всіма способами. Аж коли побачила, що ересі голошені католицькою церквою викривляють Христову науку, тоді царгородський патріарх кинув на папу клятву. Тепер Лучка знає як то по правді було?..

Лучка ще раз впевнив батюшку, що не має такого глибокого знання тих річей, всеж таки не знає, яким правом царгородський патріарх став головою православної церкви; бо римський має верховну власть над цілою церквою Хри-

стовою як наслідник святого Петра, а обрядів було і є багато, не лише римський та грецький...

Батюшка нервово кинувся: Вселенські Собори — сказав — се верховна власть у Христовій церкві — ось в чім діло! Вони установлюють верховні влади, не папа. Папи Христос не установив...

— „Адже сказав Христос до святого Петра: „Я тобі дам ключі царства небесного і що зв'яжеш на землі буде зв'язане на небесіх...“ зв'язався завважити Лучка.

Та батюшка перестав за папу далі говорити; мовляв, що Лучка за мало знає за ті всі речі, на котрі треба багато часу і науки, щоби їх зрозуміти. Досить Лучці знати, що папство се не Христова установа, а ересь! І що не православ'є поширює світло Христової науки силою, а навпаки — католицизм. Адже сам Лучка се розуміє і бачить, що тепер, коли Росія розторожила трухляву Австрію, одним царським указом моглаби вимести зі своїх меж все католицьке, а ще більше уніяцьке сміття... Однак того не робить, бо не хоче насилувати нічєї совісті. Росія хоче, щоби Христова наука так як її зберегла свята православна церква, приєднала всіх „руських“ горожан до себе — „доброхитів“. Тому навіть до такої маленької „деревні“ (села) як тут, посилає до навертання проповідників Божого слова, а не гармати, ані укази. Хочє, щоби всі доброхити правду пізнали і „доброхити“ до неї прильнули.

— „Ну самі скажіте, — не так-лі??“

На те Лучка похитав головою, а гадки роєм розбурхалися в голові.

Справді, — Лучка чув і бачив... І — розуміє все гаразд...

Лучка-ж бачив на свої живі очі те „добровільне“ навертання у свійому селі і чув про інші села, з котрих вже велитенну силу „упорствующих“ вивезено і запроторено Бог зна куди...

Нагадався Лучці — митрополит... Навіть найвищого князя церкви не посоромилися „доброхити“ схопити і вивести лише за те одне, що накликував свою паству до вірності...

Промайнули в гадках Лучки такі „честиві“ священники як отець Кипріяні, що десятки літ кривили своєю поганою душею прикидуючись католиками, щоби тим безпечніше дурманити свій нарід теревенями за єдність народу і „чистоту“ обряду. А коли тільки явилися Москалі, вони навипередки зрадили свій нарід і церкву і запродали душу...

І ввиділася Лучці в уяві величава Преображенська церква у Львові, здвигнена з народного майна для добра народу, котру фундував і мури подарував католицький цісар на те, щоби була католицька і для католиків. А її „ктитор“ „Народний Інститут“ відступив її — і се правда що доброхити — православному єпископові Евлогієві, хоч в заряді Інституту були католики і хоч його головою був католицький священник...

Дискусія про здоровля нашої шкільної молоді.

Після реферату лікаря д-ра Довбуша, котрого зміст оповістили ми в 34 ч. „Н. Зорі“, директор акад. гімназії п. Бабій відкрив дискусію. На передсідницю сходив попросив п. Филиповичеву, голову Батьківського Кружка Філії. В дискусії одна пані висловила побажання, щоб д-р Довбуш частіше виголошував виклади про гігієну шкільної молоді. Інша пані зазначила, що не всі родичі зуміють належно освідомлювати полово своїх дітей. Деякі діти не мають батьків. Деякі матері соромляться. Родичі булиб дуже вдячні, якби д-р Довбуш виголосив ще перед кінцем шк. року реферат про те, як поводитися, чого уникати і т. д. — Дир. Баріляк: Про справу вакаційних осель не можна тут говорити, доки не почуємо докладнішого реферату. — Дир. Бабій: В тім рефераті порушено за багато справ. Тут велике поле праці для лікарів, психотехніків, учителів. Ми учителі робимо різні помічання. Конечний контакт батьків з учителями і лікарями, м. і. задля слушного униття релігійно-моральної справи, головного фундаменту всіх річей. Збірне освідомлювання може принести більше лиха як добра. Вакаційних осель у нас замало. В Ямнім була оселя 2 роки. Висліди її були корисні. Там може поміститися нараз 40 хлопців. Оплата була 50 зл. місячно. Опіку мали пані з Батьківського Кружка і делегат учительського збору. Всен. о. Буцацький, що веде Т-во Вакаційних Осель, заявив, що в їх оселях може знайти приміщення наша молодь. — Один батько, робітник, заявив, що 2 роки посилав своїх дітей до Ямної і дуже вдоволений. На жаль інші батьки замало інтересуються вакаційними оселями, бо вони хотілиб задармо таки посилати своїх дітей. Є такі, що не мають за що, але удержання дітей у Львові також щось коштує. — Один батько (інтелігент) заявив, що один реферат про такі справи не вистарчає. Треба його поділити на 1) релігійно-моральний і 2) лікарський. Такі відчити треба повторяти частіше. Хто дає дітей до вакаційних осель, має спокій з дітьми. Діти виховуються там під опікою, не чують сварок, гризот і недосатків, як се діється часто дома, де на дітей не одно зле ділає. Удержання не коштує дорожче як вдома, бо як видається 50 зл. на оселя, то потім не видається на лікарів й апітки. — П. Филиповичев: В Ямнім в 16 кімнат на 38 учеників. Першого року було менше заінтересування, в другім більше. Сего року хочемо, щоб там була молодь спільно з обох наших львівських гімназій. Співжиття молоді з обидвох заведений принесе багато хісна. Однак молодь з філії матиме першенство (бо купно й урядження будинку в Ямнім організували родичі дітей та учителі з філії). Місячна оплата (повних 30 днів і лікарська опіка) — 50 зл. В Остодорі оплата 45 зл., але там оден сезон триває дещо коротше. Богато батьків хоче даром примістити своїх дітей. Однак ми не маємо на те відповідних фондів. В Ямнім стація в місці, харч можна дістати. Діти приїждять в більшости зле відживлені. В Ямнім мають материнську опіку та лікарський і педагогічний провід. Найбільша приємність для всіх, що працювали в Ямнім, се те, що діти богато поправилися. Треба же побудувати велику салью, щоб діти вразі непогоди мали де бавитися. — Д-р Довбуш: В Ямнім є гарна площа, де можна побудувати салью або і другий будинок. Ямне має великі кліматичні вальори. Будемо дальше разом працювати над здоровлям шкільної молоді. — Вкінці п. Филиповичева подякувала дир. Бабієві за салью та д-рови Довбушеві за реферат і замкнула сходили батьків. Привних було понад 200 батьків і матерей зі всіх верств суспільности. Вони з великою увагою вислухали і реферату і дискусії. Співпраця учителів і лікарів з батьками починається без сумніву до поліпшення стану нашої молоді під кожним оглядом.

Розброєння викликає в Англії вже тільки веселість...

З Лондону доносять: У відповідь на інтерпеляцію в Палаті Громад прем'єр Мек Дональд заявив, що не думає їхати до Женеві на отворення нарад розброєнєвої конференції, котра починається 29 б. м. Дальший запит інтерпелянта, чи правительсто не думає, що теперішнє положення справи розброєння вимагає як найбільших зусиль всіх шефів правительств, викликав лише усміхи на правительственній лаві і серед послів правительственної більшости.

Вже не буде черствого хліба

„Вечерная Москва“ доносить, що з Німеччини приїхав до Москви професор хемії д-р Кац. Він предложив совітській владі винахід, як зробити хліб таким, щоб не черствів. Коли сей винахід буде введений в життя, можна буде здержати нічне випікання хліба. Совітські власти прийняли проф. Каца з великим одушевленням, хоч в Німеччині його винахід не прийнято, а в Голандії навіть виразно заборонено. — Ясно, що червоні товариші тому так возяються з проф. Кацом і депешують в світ що його прийнято, щоб в широкім світі повірили, що в СССР є ще взагалі якийсь хліб, котрий може бути черствий або свіжий...

З релігійно-церковного життя

У Львові стане новий храм. (Посвячення хреста і площі під церкву СС. Василіанок при вул. Потоцького). Справа здвигнення нового Господнього храму для тої частини Львова, що лежить в околиці монастиря СС. Василіанок при вул. Потоцького 95, знов поступила один крок вперед. ВПреосв. Митрополит Кир Андрей в асисті кільканацятых священників посвятив 20 с. м. хрест і площу під будову церкви побіч монастиря. На се торжество прибуло понад 5000 українського населення Львова й околиці. На площу прибули процесії з церков св. Юра, СС. Василіанок при вул. Зиблікевича, Левандівки, Богданівки і з сусідного Склилова. По посвяченні хреста і площі ВПреосв. Митрополит виголосив проповідь. Зміст: В псалмі, котрий ми перед хвилею співали, сказано, що славу Богу віддавано на горі. Гора се прообраз церкви, хочби вона і не стояла на горі, бо церква підносить людські душі вгору, до Бога, до спасення. Ся церква здвигнена головню трудом мешканців сеї околиці. Вона хоч не буде стояти на високій горі, то високо буде підносити тих, що в ній будуть молитися. Нехай Бог дасть, щоб в тій церкві сповнялися всі добрі людські бажання, про котрі проситимуть ті, що в ній будуть молитися. Сповняться головню молитви за будучі наші покоління, бо ми християни живемо більше надіями наших будучих поколінь. Прегарне се торжество посвячення хреста і площі під храм Господній. Бог нам дав таку гарну днину (На небі ні хмаринки). Нехай Бог Всевишній благословить розпочатому ділу. Подяка і похвала належить тим людям, що трудяться коло здвигнення сеї церкви. Планы сего храму вже маємо, цеглу, вапно, пісок також маємо. Значить, все вже маємо. За три-чотири роки зберемося тут, щоб вже посвятити здвигнений новий храм Господень. Та перед тим ще сеї осени посвятимо його фундаменти. Най Бог благословить! — Опісля музика Т-ва „Воля“ відіграла „Многая Літа“. Потому о. Семчишин, о. Ковалюк зі Склилова й о. Милевич з Богданівки відправили молебен до Преч. Діви Марії. На святі посвячення хреста і площі під церкву були також представники ОО. Василіан, ОО. Редемптористів, Голова „Просвіти“, директори укр. держ. гімназій п. Бабій і о. Залеський, представники наших львівських інституцій та богато наших визначних громадян.

ВПреосв. Митрополитові подякував о. кан. Дзерович, голова комітету будови церкви. Члени комітету були всі присутні на посвяченні: пп. Гануляк Гриць, душа комітету, Стоцький, Божемський, Городецький, Дицьо, пані Козловська, Мудракова, Шепаровичева, д-р. М. Чубатий, радн. Мудрак, радн. Геринович, Ярка, о. Буцацький, пані Гладилевич, Ганицька, проф. Зелений й інші. Всі вони з посвятою потрудилися над збиранням фондів на будову церкви. Приблизний кошторис будови церкви обчислений на 200.000 зл. Ся церква стане тим скорше, чим обильніше впливатимуть жертви на її будову. Покищо комітет крім звезеного матеріалу має всего коло 10.000 злотих.

На закінчення музика відіграла гимн „Боже Великий, Єдиний“. Свято лишило на присутних незабутнє вражіння.

Костел, приходство і цвинтар

зафантував коморник...

Тижневик „Пяст“ доносить: В кольбушівськім повіті розпарцельовано фільварок Тишкевича. Частину фільварку куплено під костел, приходство і кладовище. Вибудовано костел і приходство та заложено цвинтар. Згодом виявилось, що Тишкевич має довги. Вірителі віддали справу до суду. До громади приїхав коморник, заняв всі селянські господарства, побудовані на терені розпарцельованого фільварку. Крім того заняв костел, приходство і цвинтар. Парохови доручено протокол заняття, в котрім подано вартість костела, приходства і кладовища. Обурені тим селяни пішли з парохом до начальника суду. Він обіцяв вилучити костел зпід екзекуції...

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ВІСТІ в „Ділі“ про передвиборчі події у Львові сконфісковані. Тому не подаємо в тій справі нічого.

ПЕРЕДВИБОРЧІ НАРАДИ на міських радних у Львові відбулися на Богданівці, на Личакові, на Городецькому, на Стрийському і на Левандівці.

НОВИЙ УРЯД ПОЛЬЩІ прем'єра Козловського старається дістати у Франції позичку від франц. фінансистів. Коли Польща у Франції позички не дістане, то мають розписати нову внутрішню позичку „на інвестиційні цілі“. Та чи край, вишнаний особливо т. зв. „обезпеченнями“, спроможеться на значнішу позичку, се велике питання.

СИЛЬНИЙ ВІДГОМІН в малярській пресі викликала поїздка і промова Бенеша на Закарпатті. Розуміється малярська преса ворожо поставилася до тез проголошених у промові мін. Бенеша. Зокрема підчеркнула вона спільність польсько-малярських інтересів у протиставленні до ЧСР.

СЛОВАКИ демонстрували на відчити мін. Дерера, котрий доказував, що політична автономія лише зашкодилаб Словакам. По відчити гурт словацької молоді демонстрував на вулицях Братислави. Чути було оклики: „Най живе автономія! Геть з Чехами! Словачина для Словаків!“

ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ переведено в Болгарії. Король спираючись на війську ввів диктатуру. Ув'язнено коло сотки комуністів і провідників лівих партій. Докладних вістей нема, бо телегр. і телеф. получения строго контрольовані. Парламент розв'язано. Вісти про смерть короля неправдиві.

ГІТЛЕРІВЦІ в Австрії знов почали терористичну акцію. У Відні і на провінції кидають бомби.

В ТАБОРІ ДЛЯ ІНТЕРНОВАНИХ в Австрії 300 гітлерівців почало голодівку.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА доносить, що соціалдемократи приготують в Австрії нову революцію. В самому Відні має бути зорганізованих 74.000 „шудбундівців“.

ГІТЛЕР виголосив велику промову, в котрій різко виступив проти комуністичного етатизму. Підчеркнув також, що СССР спирається на капіталістичних державах і живе лиш їх допомогою.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР Герінг вїхав літаком до Будапешту, Білгороду й Атен. Ся подорож заінтригувала „приятелів“ Німеччини.

У ФРАНЦІЇ сподіються в найближчій часі розв'язання парламенту і розписання нових виборів. Уряд Думерга тратить чимраз більше довіря.

В БЕЛЬГІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ фашисти урядили бурливу маніфестацію. Демонстрантів мусіли усувати військо і поліція.

НЕСПОДІВАНИЙ ПРИЇЗД Літвінова до Женеві пояснює англійська преса як підготовку до закінчення французько-совітського військового союзу, котрого вістря звернене проти Німеччини.

ТРОЦЬКИЙ дістав дозвіл поселитися в Швайцарії. Повідомляє про се парижський „Матен“.

КРЕМЛІВСЬКІ МОЖНОВЛАДЦІ сильно затрівожилися японсько-німецькою приязню. Їх преса пише, що крім дипломатичного, пресового й економічного зближення між Німеччиною і Японією існує ще тісна співпраця між їх арміями.

ТУРЕЧЧИНА заповіла, що хоче звернутися до великодержав з жаданням дозволу укріплювати Дарданелі. Англія тим занепокоєна. Дарданелі здемлітаризовано на підставі договору заключеного 1923 р. в Лондоні з Туреччиною.

ЯПОНСЬКА ПРЕСА пише, що Китай дав Совітам різні концесії стратегічного характеру у Внутрішній Монголії. Вони рівняються передачі Совітам зверхности над тим краєм.

В МАРОККУ були бурливі демонстрації арабських націоналістів проти Франції. Поліція ув'язнила багато осіб.

Курс інструкторів (ок)

К. А. У. М.

У Львові дня 19 б. м. зачався в Малій Семинарії курс для інструкторів (рок) організації „Католицька Акція Української Молоді (КАУМ)“. Рано того дня о год. 6.30 о. ректор Перрідон відправив в церкві св. Юра Службу Божу. На Службі Божій було присутніх понад 30 учасників Курсу, бо ще не всі були приїхали. На курсі було 56 учасників, з того 11 дівчат. Майже всі курсанти (тки) мають укінчену середню школу, а багато між ними мають теж університетські і політехнічні студії. З львівської Архiepархії було 46 курсантів (ток), зі станиславської 5, з перемиської 5.

Рано тогож дня 19 б. м. відбулися два виклади. Перший п. В. Глібовицького на тему: Ідеологічні напрями КАУМ, другий о. дра Г. Костельника п. з. Релігія й Церква в житті молоді і нації.

Курс заповіджений по Службі Божій на 8 год. зачався о год. 8.25. Відкрив його інж. Андрій Мельник словами (зміст): Як голова Архiepархіяльної Католицької Акції Укр. Мужеської Молоді за благословенням Ексцеленції Кир Андрея маю честь відкрити сей курс. Витаю вас, Пані і Панове, що на наш зазив прибули на сей курс з усіх закутин нашої архiepархії та зпоза неї, щоби тут поглибити своє знання і досвід для праці в організації КАУМ. Вірю, що ніщо інше, лише глибока любов до народу, віра в його майбутність і любов та привязання до нашої греко-католицької Церкви привели Вас сюди. Бажаю Вам, Високоповажані Пані і Панове, як найкращих успіхів, щоби Ви з вірою в слушність справи муравлиною працею досягнули такий рівень знання і моральних сил, щоби покликани може на провідні місця станули на висоті своїх завдань. В предложеній Вам програмі курсу передвиджені зміни і переставлення ізза технічних й особистих причин. Щоби курс мав академічний характер, по кождім викладі призначено 20 минут на писемні запити і відповіді на них. Апелую до ВПов. Присутних, щоби весь час повинувалися вказівкам і правилам проводу курсу. Вважаю Курс відкритим і даю слово п. Глібовицькому, котрий матиме виклад на тему зазначену в програмі.

Зміст викладу п. Глібовицького: Здійснення кожного діла вимагає 1) ясного поставлення цілі, 2) пригожих метод праці і 3) добрих виконавців. Завдання сего реферату представити ідеологічні напрями КАУМ. Отже треба нам зясувати: 1) генезу Католицької Акції, 2) зміст, 3) теологічне уґрунтування, 4) Католицька Акція на українських землях, її цілі і завдання.

На переломі середньовіччя і нових часів наступило відчуження суспільності від релігії й Церкви. Прояви того відчуження хронологічно були такі: гуманізм, реформація, лібералізм, соціалізм. Доконувалася секуляризація і ляїзація життя. Провід вела тут інтелігенція. Вона пішла на шлях т. зв. свободної думки. Се мало погубний вплив також на інші верстви. Повстав непримиримий і ворожий Церкві табір. Ніби невинне гасло: релігія се приватна річ стало отрутою. Найяскравіший прояв сих тенденцій: большевицький експеримент.

Як реакція на се наступає релігійний рух: Католицька Акція. Повстає вона самостійно, майже у всіх католицьких краях рівночасно. Хоч рух сей повстав в половині 19 ст., то назву дав йому, щойно теперішній Папа Пій XI: Католицька Акція. Дефініція сего релігійного руху сформулована Папою Пієм XI така: „Католицька Акція се участь світських в ерархічному апостольстві Католицької Церкви для оборони релігійних і моральних засад та для розвитку здорової й корисної суспільної акції під проводом церковної ерархії — незалежно і понад всі політичні партії — в цілі відновлення католицького життя в родині і суспільності“.

Католицька Акція се зорганізоване апостольство світських на підставі упо-

важення і під проводом церковної ерархії. Завдання Католицької Акції не обмежується лише до усовершення релігійного життя, але розтягається на всі ділянки життя. Одначе ся акція має вести поза політичним життям. Навіть якби були католицькі партії, то Католицька Акція має ділати від них незалежно і поза ними. В Католицькій Акції грають ролю два моменти: особисте усовершення одиниць і зовнішня апостольська діяльність серед суспільності. Дотеперішні релігійні конгрегації і товариства мають на оці лише особистий момент (особисте усовершення і т. п.), Католицька Акція також суспільний. І тим головнн Католицька Акція різниться від тамтих релігійних організацій. В поодиноких католицьких краях Кат. Акція прибирає крім основних незмінних засад також окремі питомі сему краєві прикмети. І в нас Католицька Акція прибере своєрідні форми, примінені до наших обставин і потреб. В основу мусять бути взяті дух і традиція нашої Церкви і нашого народу.

В нас по суті КА не нова. Нова лише назва. До деякої міри подібності в такій акції можна дошукуватися в наших давних церковних брацтвах. В нашій Церкві все була підкреслена активна участь світських в житті і в праці Церкви. Нинішнє загрожене положення нашої Церкви і нашої нації особливо домагається такої акції. Жахливе положення нашого народу на Бел. Україні, промощення шляху до злуки з католицькою Церквою наших неземних братів, моменти суспільний і національний — все те вимагає активної участі світських людей в релігійно-апостольській діяльності серед нашої суспільності.

Для Католицької Акції Української Молоді найбільше завдання має справа виховання. Про зміст і завдання виховання молоді говорить правильник КАУМ. Наш світогляд: християнсько-націоналістичний. Це синтеза любови Бога й України. „Націоналістичний“ значить, що з посеред усіх дечасних цінностей наш світогляд націю ставить на початковій місці. Бог і Церква на першій місці, на другій — нація. Колізію між любовю Бога і нацією виключає християнська етика. Любов Бога і нації доповнюється. Схема нашого суспільного світогляду: одиниця, нація, людство. Вартість одиниці оцінюємо по її відношенню до Христа і Його св. Церкви і до нації. Наш ідеал: чинна синтеза любови Бога і нації. Наш шлях: 1) вироблення твердого непохитного характеру, 2) втворення ясного і стійкого світогляду, та тривких переконань, 2) гармонійний розвиток всіх тілесних і духових сил. Тому дбаємо також про гігієну, руханку і про спорт. Наш клич: Все для Христа й України.

Референт скінчив о год. 9.05. Відтак слідували запити. М. і. були такі: Чи Католицька Акція заперечує інтернаціоналізм? Пан Глібовицький: Інтернаціоналізм се плитке поняття, це упрощування ріжнородності, яку стрічаємо в природі вищих і низших. Ми приймаємо націоналізм, бо правдивий націоналізм в своїй основі згідний з християнським світоглядом. Для нас оборона нації се також релігійний обов'язок. Тому правдиво віруючий християнин-католик ніколи не може бути хундом. Другий запит: Як погодити засаду: К. А. аполітична і клич боротьби за Україну, коли сей клич політичний? — Прелегент: К. А. як організація не сміє язатися з політичними партіями, навіть католицькими, але в політичній житті членам К. А. індивідуально участі не забороняється, коли ся участь не заперечує католицьких засад.

Зміст слідує викладів, або бодай аґадку про них дамо в слідує чч. „Н. Зорі“.

Читайте і поширюйте католицький ча-

сопис „П Р А В Д У“! Адреса:

Правда, Львів, ул. Станіслава ч. 8/1.

НОВИНКИ

Українську виборчу підозву в справі виборів до міської ради у Львові сконфіковано.

В жіночій гімназії і семінарії СС. Василянок в Станіславові (вул. Петра Скарги 17) вступні іспити до I. і II. кл. гімн. та на IV. курсу семінара відбудуться; 15. червня пополудни писемні а 16. червня устні. Зголошуватися до вступного іспиту можна лишень перед феріями. Потрібні залучники: метрика, свід. щеплення віспи, еwent. свід. шкільне. Управа. 124—1—2

Підгаєцьке староство заборонило обхід на могили УСС в Вівсю в дні 28 с. м.

Т-во „Народня Лічниця“ відбуло свої загальні збори. В „Нар. Лічниці“ працює тепер 14 лікарів. На будову шпиталя „Н. Л.“ видано досі 367.384.70 зл. Нову Раду т-ва вибрано ту саму: през. В. Децикевич, голова, о. крил. Ю. Дзерович, заст. голови, д-р Я. Криштальська, секретар, д-р Т. Бурчинський, скарбник; д-р О. Надрга, д-р О. Подолінський і М. Стефанівський — члени ради. М. Галібей і д-р В. Кашубинський — заступники. Радн. Ю. Мушак, д-р М. Музика та І. Стернюк — Контр. Комісія. Дальша будова шпиталя „Н. Л.“ залежить від жертв нашої суспільності.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-18—25

В Коломиї підписали досі позичку „Рідній Школі“ на 1.300 зл.

В Перемишлі відбувається тепер великий політичний процес проти 23-ох молодих Українців (двох студентів, 4 абс. гімназії і 17 селян і робітників). Акт обвинувачення закидає їм приналежність до ОУН і участь в шкільних саботажах у вересні 1933 р. Розправа потриває довше.

Талергофський зїзд відбудеться у Львові 31 травня с. р. Рано о 9 год. відправлять богослуження на Високім Замку. Відтак буде похід вулицями Львова на Личаківський цвинтар і посвячення пам'ятника. О год. 4 попол. святочна академія в „Нар. Домі“, о год. 8 веч. концерт. Москвофіли мобілізують всі свої сили на той зїзд. Добре булоб, якби вони не забували, що то власне москвофільські провідники стягнули талергофське нещастя на наш нарід і що в Талергофі страждало більше Українців ніж москвофілів. Отже на тім тлі особливо їм неялося викликати ненависті.

Москвофіли в Камінці Струм. запросяли на свій „день рускої культури“ повітового староства, членів управи міста і представників польських організацій.

Коло Богородчан на горі Гвізд розпалася земля. Кілька дерев перевернулося. З землі витікає мазь з глиною. Кажуть, що се нове жерело нафтової ропи. Влада занялася розслідуванням того незвичайного явища природи. Дехто побоювався зразу, чи се не початок вулканічного вибуху. Під такими наголовками принесла польська преса перші вісти про ту появу.

Градова буря перейшла над Сокальщиною. Найбільший град величини курячого яйця падав в околицях Кристинополя.

Хмаролім навістив Коломию. Зливний дощ з градом величини волоського оріха падав пів години в околицях Коломиї.

Приготовляється нове „Сьвенто Хуцувщини“. Польські круги без огляду на їх політичні переконання роблять приготування з великими матеріальними вкладами. „Сьвенто“ має мати польсько-регіональний характер.

Гумор. Найстрашніша річ: Знаєш, хочу собі пофарбувати волосся, бо зачинає сивіти. — Не роби сего, бо се найстрашніша річ. — Чому? — Мій вуйко пофарбував собі волосся і до місяця... оженився.

ФІРАНКОВІ МАТЕРІАЛИ, індантроні, фіранки ручної роботи, капи на ліжка, гарнітури, тапчанові накидки, шлюбні виправи найдешевше виконує ВАНК, Марійська площа 6.

СУКОНКИ

Комплети моделі в великому виборі
поручає знана з дешевости фірма

МІНЦЕР
КОПЕРНИКА 17.

Вистава українських вишивок відбудеться в Варшаві в рамках вистави виробів з леву. Виставу організує кооператива „Українське Народне Мистецтво“ у Львові. Се перша того рода економічна українська імпреза в Варшаві.

Розумна заборона. У Варшаві заборонили замітати вулиці перед скропленням їх водою. Натомість у Львові замітають вулиці й парки без скроплення. Прохожі мусять вдихувати хмари куряви. Така ошадність з водою щонайменше дивоглядна.

В білий день обробовано у Львові крамницю зі старинностями Натана Шульберга при вул. 3 Мая. Забрали старі виробы зі срібла і золота вартости кількадесять тисяч зол.

Вибори на Поліссі до міських рад не відбудуться тому, що зголошено лише проурядову лісту „господарського бльоку“. Зголошені кандидати на радних з тої листи відразу стають радними.

Спорт Україна — Ресовія 0:3 (0:1). Змагання за мистецтво Окружної Ліги в Рязеві. Україна прогала мимо гарної гри. — В змаганнях за мистецтво УСС були такі висліди 20 с. м.: Львів: Хуртовина (Комарно) — IV. Сокіл 6:3; Бібрка: Тризуб (Львів) — Сокіл 6:0 (1:0) і 4:2 (3:0); Павелче: Чайка (Калуш) — Пробій 5:0 (2:0); Рогатин: Сокіл II — Черчанка 5:0; Залуже — Роксоляна II 2:1; Ходорів: УСТ — Хортиця (Жидачів) — 5:0 (1:0); Дрогобич: Сокіл — Ропник (Борислав) 4:1 (2:0).

Виклади української літератури в Загребі. Студентський клуб славистики уладив цикл викладів з історії словянських літератур. Д-р І. Ешіг викладає про українське і білоруське письменство.

Конгрес преси відбувається в Німеччині. Канцлер Гітлер виголосив велику промову.

Новий перелет Атлантику. Два італійські летуни, Сапеллі та Бенд, перелетіли атлантийський океан з Америки до Європи. Однак не долетіли до Риму, бо мотор їх літака зіпсувався і вони мусіли о-сісти в Ірландії.

Урну з порохом Менжинського, другого з черги шефа чрезвычайки, несли Сталін, Молотов, Каганович і Ворошилов. Цікаво, коли їх понесуть?

Число колхозів в СССР перевищило цифру 224.000. Колхозы (колективні господарства) се місця рафінованих тортур над селянством.

Велика пожежа в Шікагу спалила дві ділянки Stockyard і Halstead. Внаслідок вітру і посухи огонь тяжко було вгасити. Згоріли 3 члени пожежної сторожі, 25 осіб тяжко ранених, 150 легко ранених. Втрати сягають до 25 мільонів доларів. Огонь повстав мабуть від недокурка, кажуть також, що з підпалу злочинців.

На водах Амуру манджурський паровик наблизився до совітського берега і його пасажирі мали фотографувати совітські військові об'єкти. Хоч совітська гранична сторожа мала право стріляти в корабель, бо він на зазив не задержався, вона не зробила сего, лише стріляла в воздух. Отже товариші вміють бути дуже чемні і вирозумілі для тих, перед ким мають страх. І се одинокий спосіб, яким їх буде можна держати колись здалека від України.

Нові видання

Осип Назарук: **Націоналізм Донцова й інші мизантропії.** — Бібліотека Української Народної Обнови (УНО). Львів, 1934. Ст. 53 + 1 нпг., 16°. Ціна 0'50 зл. — Ся розвідка про націоналізм Донцова призначена головню для молоді, серед котрої Донцов найдовше розвивав свою діяльність. Тому що автор старався писати популярно, брошура може надаватися і до бібліотек в наших читальнях.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Доходовий податок від нерухомостей. Скарбова влада має від тепер вимірювати податок від правдивого доходу. Відписи квітів на більші видатки треба складати в скарбових урядах. З менших видатків треба складати лісту з відкликом на дату відповідних квітів. Квіти вліплі до квітня будуть доказом мешканевих залеглостей. Відсотків від позичок, що їх не вжили на потреби нерухомостей, не потруть від основної квоти податкового виміру.

„Фризування білянців“. Так в заінтересованих кругах називають таке укладання білянців різних товариств і підприємств, що воно укриває ті позиції, котрі їм треба укривати. Тепер вийшов виконний розпорядок в 37 ч. Дневника Законів, поз. 337., котрий унеможливає затаювання дійсного стану річей, приписуючи як повинен бути уложений білянцірахунокове замкнення.

„Нарис суспільно-економічної української історії“. Під тим заголовком явився перший аркуш підручника д-ра Іллі Витановича, ученика проф. Буяка, як додаток до травневого числа „Кооперативної Республіки“. Нарис має характер популярний. Автор піднявся тяжкого завдання, бо наша суспільно-економічна історія ще не досліджена. Науковий нарис того рода мусить попередити ряд монографій, які висвітлюють бодай найважливіші питання з тої області.

Бюджетовий дефіцит Польщі в квітні бр. сягає 15'3 міль. Доходи державної каси в квітні дальше зменшилися.

Справа „ножиць“. Віцеміністр Стажинський заявив, що правительство дальше буде натискати на промисл, щоб обнизив ціни на свої виробы і наблизив їх до цін рільничих продуктів.

Кількограм мяса живої ваги коштував мин. р. 1.10 зл., сего року 0.50 зл. Мимо того ціна шинки все та сама. 100 кг. жита мин. р. коштувало 14.75 зл., сего року можна купити за 9, 8 і 7'50 зл. Мимо того ціна хліба і булок та сама. Вся ріжниця в ціні, розуміється, йде до рук посередника. І се здиство на продуцентах рільниках і консументах відбувається без перешкод.

Представники польського рільництва вїїхали до Німеччини, де продовжуватимуть переговори в справі наладнання рільничого експорту між обома державами.

Німецька преса дуже вдоволена заключенням польсько-німецького економічного порозуміння. Вона підчеркує, що Польща може стати найбільшим доставцем рільничих продуктів для Німеччини, коли в заміну купуватиме німецькі промислові виробы.

Всеєвропейська господарська конференція відбувається тепер у Відні. Відкрив її гр. Куденгове-Калергі, ідеолог „Паневропи“.

Італія, Австрія й Угорщина заключили вступний господарський договір, котрий особливо добрий для Австрії: та мала тепер держава збільшить річно свій вивіз до Італії на 60% (на 50 мільонів шилінгів вартости) головню промислових товарів. Зате Італія привозитиме до Австрії головню овочі, ярини і риби. Колиб Австрія не могла купити в Італії відповідну кількість її продуктів, то Італія вдовольняється вирівнюванням ріжниць через уживання Австрією італійських портів до транспорту товарів. Подібний договір заключила Італія з Угорщиною.

Збіжжева конференція, яка радила в Лондоні в справі усталення ціни пшениці, розбилася. Її наради відложено до 27 червня бр. Причина розбиття: Америка, Канада й Австрія жадали підвишки ціни пшениці на 10%. Сему спротивилася Аргентина, яка має ще великі припаси пшениці і хоче її збути за всяку ціну.

БІРЖА

Гроші: Амер. доллар в прив. оборотах — 5'26 зл. Золотий доллар 8'99 — 9'02 Канадійський доллар 5'26; 1 пім. марка 2'02; 100 фр. франків 35'00; 100 чеських корон 21'90 — 22'10; 1000 румунських левів 35—37 зл.; 100 австр. шилінгів 98'00—99'00 зл.

ЗБІЖЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. льоко	Підволочиська	—	льоко Львів
Пшениця двірська	16'75—17'00;	17'25—17'75	
Пшениця збірна	15'50—15'75;	16'00—16'25	
Жито двір.	12'25—12'50;	13'25—13'75	
„ збірна	11'75—12'00	13'00—13'25	
Ячмінь на млин	10'75—11'00;	11'75 12'00	
Ячмінь пашний	10'25—10'50;	— — —	
Овес двір.	11'25—11'75;	12'50—13'00	
Овес селян.	10'50—11'00;	12'00—12'25	
Кукурудза	17'50—18'50;	— — —	
Гречка на млин	16'00—17'00;	— — —	
Гречані крупн.	30'00—31'00;	— — —	
Конюшина черв. природна	90—100;		
„ без каянки	120—150;		
„ „ „ 97% нас.	180—210;		
Мак сінній	35—45;		
Мак сивий	30—35;		
Фасоль біла	13—25;		
Фасоль краса	18—19;		
Просо	18'50—19'50;		
Лен	46;		
Макух льняний	18;		
Бараболя	3'75;		
Грис пшен.	6'75—7'00;	7'00—7'50	
Грис житний	6'75—7'00;	7'60—7'75	

Тенденція удержана.

Набіл: Маслосоюз платив 22. V. за 1 кг. масла — за 1 л. молока 18 сот., за 1 л. сметани 70 сот., за 1 копу яєць 2'20 зл. — Тенденція на масло вишкуча, на сметану, молоко і яєця удержана.

Ціни бітої птиці з птахомісарні „Маслосоюзу“ за 1 кг. живої ваги, льоко подвіря птахомісарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23);

Рід: I-а кл. II-а кл.

Курята 1'80

Кури 0'90 0'55

Тенденція знижкова. На когуги, індики, індички, качки і гуси попиту нема.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛАСОВОЇ ЛЬОТЕРЕЇ: 250.000 зл. на ч. 15600; — 100.000 зл. на ч. 160.743; — 50.000 зл. на ч. 24882; — 20.000 зл. на ч. 100.451, 114848; — 15.000 зл. на ч. 3865, 138923, 144640, 53842, 167763, 30315, 73733, 150897, 57168, 144108, 97302, 166814, 168292; — 10.000 зл. на ч. 47839, 47357, 77240, 60668, 74736, 95830, 108157, 36410, 26196, 91602, 121326, 125611, 35535, 126142; — 5.000 зл. на ч. 11344, 57203, 92065, 100392, 137143, 160822, 14170, 39939, 48515, 52114, 89127, 91936, 100249, 105392, 160377, 37051, 52248, 77138, 84872, 103364, 157477, 97703, 100364, 8455, 63713, 86023, 145632, 28064, 131312, 133097, 24515, 64042, 83691, 146371, 15925, 100223, 168806, 93540, 96023, 112298, 120739; — 2.000 зл. на ч. 4000 4514, 7806, 8394, 23999, 53772, 54733, 61681, 65505, 73659, 87256, 94789, 106488, 107485, 111946, 113708, 116813, 121883, 139237, 148015, 144822, 157868, 159529, 160966, 2505, 3574, 22249, 31682, 45523, 66110, 50597, 81558, 9946, 105833, 107091, 116076, 129134, 16008, 18145, 20845, 25759, 39497, 40046, 47439, 56213, 56365, 58869, 930, 59967, 60901, 75030, 88681, 96239, 98445, 99181, 11010, 114266, 125074, 128869, 140462, 153585, 1190, 18465, 34155, 35605, 50519, 51496, 72256, 73159, 78817, 84626, 86127, 92929, 93634, 211396, 111808, 127555, 142675, 2060, 15164, 22338, 22681, 24713, 33418, 36756, 55103, 57222, 56701, 81684, 112229, 113814, 132406, 150720, 156965, 166141, 82804, 17102, 25290, 26911, 32279, 36396, 40443, 58937, 79743, 83210, 89553, 90425, 96701, 100144, 134900, 136987, 145677, 156628, 166277, 15940, 48507, 50428, 54545, 79817, 87080, 113878, 119412, 130098, 131945, 152392, 15183, 15206, 14982, 25199, 56815, 65202, 80762, 89308, 100617, 106726, 118535, 119219, 135595, 137387, 143528, 147831, 7079, 9618, 27542, 28997, 59482, 65056, 72562, 85107, 86276, 87484, 95087, 110162, 147022, 156762, 159513, 161204, 2461, 11223, 22649, 23002, 31781, 62986, 83954, 89393, 119208, 123542, 131970, 145833. — 1.000 зл. на ч. 3792, 5636, 12624, 14684, 18785, 19894, 31724, 36384.

КІНА

АДРІА: Його Ексцеленція. Субект.

АТЛАНТИК: Загладя.

КАСІНО: Таємний детектив і Вороги подружжя.

КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.

МАРУСЕНЬКА: Пімста д-ра Фу-Ман-Чу і ревія.

МІРАЖ: Програма 6 вірок, Фліп і Флап як кав'єрники.

МУЗА: Ніч в Каїрі (Рамон Новаро).

ПАЛАС: Цісарські лови.

СТИЛЕВЕ: Тисяча і друга ніч та ревія.

УТІХА: Кривавий слід, На краю Сагари і ревія

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Підзельовуємо
масою „RHINO“

всіляку обуву і пантофлі.
Нові підшви консервуємо
„І Б І С“
Львів, ул. Собіського ч. 9.
Фабрика обuvi та пантофлів.

118-1—х

Зелюю
масою „RHINO“

МИКОЛА ФІТЮ
ШЕВСЬКА РОБІТНЯ
Львів, Уейського ч. 8
(ріг Баденіх)
(околиця пл. св. Юрія, полі-
техніки і вулиці старого городу)

119-1—х

Тільки зол.

1²⁰

Кошт 1 пари зелівок.
Підзелюю обуву
власноручно
масою „Rhino“

Rhino

се патент ф-ми Rhino-Sole Ltd.
London E. C. 4.

Rhino

дає спомогу кожному підзелювати
власноручно обуву.

Rhino

не вимагає шевського приладдя крім
звичайного пожа до наложення маси.

Rhino

тривале, легке, еластичне, непро-
макальне і неховське.

Rhino

консервує нові підшви та фасон обuvi

Rhino

трикратно дешевше від шкіри.

Rhino

се важна позиція в домашньому
бюджеті.

Rhino

продають всі склади Народно́ї
Торговлі.

Бувший лікар Поліклініки у Берліні
Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Рентген. Прецизійна техніка дентистична.
71-4-20

Б. СТАРШИНА УГА, зльокавтований санітарний
службовець, батько 2 малолітніх дітей, котрі ра-
зом з матір'ю, хорою на склерозу бючок, в нужді
і без ніяких засобів до життя, а сам батько пе-
ребуває в міській заведенню для невилічимо хо-
рих привул. Біліньських ч. 9., просить о датки під
шифрою „Для бездомної родини“. — І. П. — Прав-
дивість поданих тут фактів подтвердив гр.-кат. па-
рохіяльний уряд Арх. церкви св. Вмч. Юрія у
Львові.

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛ
І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛЯЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

РАХУНОК БІЛАНСУ

Земельного Банку Гіпотечного, А. Сп. у Львові

ЧИННИЙ СТАН:

За рік 1933

ДОВЖНИЙ СТАН:

	ЗОЛОТІ		ЗОЛОТІ	
Каса і суми до диспозиції в Бан- ку Польським і П. К. О.			288.662	06
Заграничні валюти			82.610	44
Цінні папери:				
а) державні позички	35.232	20		
б) гіпотечні папери	70.210	97		
в) акції	17.383	60	122.826	77
Уділи і акції в консорц. інтересах			32.589	50
Краєві банки	14.681	52		
Заграничні банки	29.586	05	44.267	57
Векслі			5,306.682	02
Біжучі рахунки (дебетові сальда)				
а) забезпечені	1,055.414	13		
б) незабезпечені	59.478	57	1,114.892	70
Термінові позички			316.680	83
Недвижимості			474.469	31
Ріжні рахунки			1,721.112	40
Гіпотечні позички			223.754	08
Гіпотечні відсотки			29.914	91
			9,758.462	59

	ЗОЛОТІ		ЗОЛОТІ	
Власні капітали:				
а) акційний	5,000.000	—		
б) резервовий	232.309	65		
в) інші резерви	25.047	19		
г) амортизаційний капітал	160.950	—	5,418.306	84
Вклади:				
а) термінові	1,349.228	44		
б) à vista	937.130	62	2,286.359	06
Біжучі рахунки (кредит. сальда)			501.450	08
Інкасові зобов'язання			2.243	27
Реєсконт			869.698	77
Заграничні банки			2.542	46
Ріжні рахунки			345.062	06
Заставні листи			223.754	08
Непідняті купони заст. л.			23.293	12
Вексельні відсотки на р. 1934 . .			58.686	82
Зиск			27.066	03
			9,758.462	59

Гарантії 4.577.20
Інкасо 46.733.25

РАХУНОК СТРАТ І ЗИСКІВ

ВИДАТКИ:

	ЗОЛОТІ	
Виплачені відсотки і провізії	229.431	14
Адміністративні кошти	252.906	04
Податки	80.806	98
Амортизація	11.873	51
Відписи	4.909	69
Ріжні	82.444	54
Зиск	27.066	03
	689.437	93

ДОХОДИ:

	ЗОЛОТІ	
Побрані відсотки і провізії	594.886	31
Доходи з недвижимостей	7.196	38
Ріжні	87.355	24
	689.437	93

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
Модест Каратницький, Володимир Кузьмович,
Евген Барановський,

ГОЛ. БУХГАЛТЕР:
Яків Косоноцький.

ДИРЕКЦІЯ:
Володимир Сінгалевиць, Др. Павло Кривуцький,
Степан Волошиновський.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок
(ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти
370 мм. За оголошення (крім дрібних) в засте-
реженому місці дочислюється 20%. Дрібні ого-
лошення поміщаються по виплаченні належи-
тості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше
слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4
стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор.
25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор.
280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70—
зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Стаміда ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотиків
Ціна числа 20 с.
Конто П.ІІІ. Краків 405.867

Ювілейна відзнака Сокола-Батька

На днях появилася в розпродажі ювілейна відзнака з приводу 40-ліття Сокола-Батька, призначена до вжитку української суспільності. Відзнака виконана солідно після проекту артиста маляря п. П. Ковжуна. Представляє сокола-птицю (en fas) спертого пазурами на числі 40. Сокіл держить в клюві девять зернят калини, під числом руханкові тягарці, рисунок стилізований після взорів, які є на українських килимах 15 століття. Ціна відзнаки на шпильці 40 грошів, на мутерці 50 грошів. Розпродаж прийняли ласкаво у Львові: Книгарня Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка, Ринок 10. та Союзний Базар, Дім Дністра,

в краю до набуття у всіх сокільських гніздах, або просто через канцелярію Сокола-Батька, Львів, ул. Руска 20. При замовленню 20 штук коштів порта не буде числитися. Здвиговий Комітет закликає Українську Суспільність краю пристроїти свій одяг ювілейною відзнакою Сокола-Батька та носити її до кінця березня 1935 р., це є до часу закінчення ювілейних імпрез. Хто набуває ювілейну відзнаку Сокола-Батька, набуває естетичну пам'ятку і рівночасно вплачує дрібну лепту на викупно українського города у Львові.

Здвиговий Комітет.

Японці, Німці й Поляки проти ССРСР?

„Газета Польська“ доносить з Москви: Парижський дописувач московської „Правди“ довідався, що японський адмірал Матузита підчас побуту зі своєю ескадрою в Туреччині мав в неофіційний спосіб повідомити турецькі міродатні круги про існування німецько-японсько-польського договору спрямованого проти

ССРСР. При тім предложив Туреччині, щоби вона вступила як четвертий учасник того договору. За се Матузита обіцяв їй воєнні кораблі і Кавказ. Сей допис появилася в „Правді“ на першій стороні пару днів по продовженні польсько-совіт. договору про ненапад... Дописувач „Г. П.“ пише, що се галюцинація товаришів.

Переворот в шкільництві ССРСР

Товариші вертають до „буржуазних забобонів.“

В Москві оповіщено три декрети Совіта Народних Комісарів і ЦК з підписами Сталіна й Молотова про основну реформу початкової й середньої школи в ССРСР. Перший декрет повертає назад старі назви, котрі большевики позносили були. І так „нулеві групи“ знов будуть називатися підготовчими класами, завідуючих школами знов будуть називати директорами і т. д. Другий декрет критикує большевицьке навчання історії, називає його абстрактним і переладкованим економічними річами та приписує

вернути до старого способу викладу хронологічної послідовності фактів і подій, характеристики історичних осіб і т. д. Третій декрет присвячено географії. В нім стверджено, що ученики совітських шкіл перетяжені в тій області сухим статистичним матеріалом, а зате не орієнтуються на мапах. Наказано закріпити в пам'яті учеників наперед основні географічні назви, відтак учити їх знання географічної карти. Словом, на всіх пунктах вертають товариші до „буржуазних забобонів.“

В Мехіку замикають катол. церкви

З Мехіку доносять: Губернатор стейту Сонора, наказав замкнути всі католицькі церкви. На підставі декрету всі катол. священники мусять до 12 годин покинути стейт Сонора. Декрет губернатора вида-

ний у зв'язку з численними протестами катол. кругів, котрі противляться ляцизації шкіл в тім стейті. Населення стейту Сонора масово покидає місця осідку і втікає через границю до Злуч. Дер. П. А.

Обіжник важний для рільників

Мін-во скарбу видало важний обіжник у справі виміру доходів рільників. Обіжник каже, що при обчислюванні доходів рільних господарств треба брати під увагу представлювані рільниками докази, що в господарстві продано збіжжя по

цінах низчих від пересічних норм доходів усталених для поодиноких воевідств. Се має велике значіння для рільників, бо фактичні ціни продажі збіжжя поважно відбігають від показників, усталених статистичним урядом.

Японія подібнісенька до Німеччини

Так каже японський адмірал Матузита.

В Берліні торжественно приймали японського віцеадмірала Матузиту. В часі прийняття Матузита виголосив промову такого змісту: Японія тепер в подібнісенькім положенні як була Німеччина перед світовою війною. Хоч історія і географічні усліва обидвох держав дуже ріжняться, то Німці і Японія мають спільні риси характеру: ум і витривалість. І тому їх по-

ложення особливіше серед світових держав. Не випадок і те, що Німеччина і Японія домагаються рівних прав. Віцеадмірал закінчив свою цікаву промову бажанням, щоби взаємне відношення між Німеччиною і Японією затіснилося ще більше, бо се допоможе обом тим державам добитися своїх цілей. Сего власне дуже боятися большевики.

Повінь чорних щурів велитнів

В одній з околиць Капштату, замешкалій Зулюсами, появилася тисячі величезних чорних щурів. Сі щурі, втрое більші від наших сірих щурів, пожирають все, що попаде. Засіви знищені, населенню загрожують голод. В цілій околиці не остави-

ли ні одної курки. В деяких селах нападали навіть на людей і бували випадки, що сплячим людям пообгризали носи і вуха. Уряд вислав військові технічні відділи для боротьби з тими щурами. Крім того мусить кормити голодуючих Зулюсів.

Ні замки, ні сторож, ні пес не перешкоджають злодіям вломитися у Ваше мешкання і зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадіжки з вломом в Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

На Зелені Свята

Думки про культ предків і героїв.

В нашій країні на Зелені Свята йде народ молитися на гроби. Декуди роблять се в день перед Зеленими Святами, декуди в перший день свят, декуди в другий день, декуди у всі ті дні. Гарний се звичай. Красу його всі відчуваємо. Особливо гарний він тим, що згадування наших померлих батьків відбувається якраз весною, коли все будиться до нового життя, а не понурою осінню, коли кожний упавший лист пригадує смерть. Гарний звичай споминати предків своїх якраз весною пригадує обачливість тих, що прийшовши в подорожі до своєї мети, наперед моляться Богу — за щасливий поворот до дому.

Та споминати своїх предків не тільки гарно, але й пожиточно. Вже тому, що се поширює й поглиблює круг знання тих, що живуть, про тих, що померли. То значить поширює круг знання коріння нашого тіла і духа, знання підстави їх і минулості їх. А хто знає докладно свій фундамент, той знає також, яку надбудову той фундамент може видержати. Хто знає докладно свою минулість, той і тільки той може передбачувати правдоподібність будуччини. Все те відчувало людство від найдавніших часів. Тому й зустрічаємо культ предків у всіх часах і всіх краях на земній кулі. І чим тугіший який нарід, тим глибша побожність горить і світить в культурі його предків. Як відомо, найстарший з існуючих тепер народів світа — китайський нарід. І в нім від непам'ятних часів найглибше вкорінені побожність злучена з культом предків. Мимохіть тиснеться на думку вічна правда, котра сіє з заповідей Божих: „Шануй отця свого і матір свою, а буде тобі добре і будеш довго жити на землі“...

Дуже сильно розвинений культ предків також в японській народі, перед котрим мають респект навіть наймогутніші народи світа, хоч поодинокі Японці зовсім до сильних не належать. Вельми поучаюча річ, що й серед диких племен Африки (Банту), Австралії й Океанії, особливо на Новій Гвінеї, на Островах Соломона і Нових Гебридах культ предків розвинений дуже сильно. А чому ж ті племена дикі, хоч мають сильно розвинений культ предків? — мігби спитати дехто. На се відповідь: „Дикість“ се дуже релятивне питання. Нпр. чи більше дико поступає чужацька, котра десятки літ тортує цілі народи, чи людодіське племя десь на Океанії, котре в короткім часі справиться зі своєю жертвою? Зрештою до масового людодіства навіть власних дітей доведено виконанням прекрасної теорії Карла Маркса, а ніяке навіть найдикше племя не з'їдає своїх власних дітей, тільки з'їдає переважно членів ворожого племені, полонених і т. п. Тай ще одна дуже важна річ: висше поставлене

питання про дикість у зв'язку з культом предків поставлене неправильно. Бо воно повинно бути поставлене так: Чи супроти дуже денервуючого клімату горячих країв не причинився культ предків до збереження при житті тамошніх племен взагалі, чи не уможливив їм акліматизацію? А відповідь на це питання мусить очевидно звучати: Певно, що так: бо з культом предків зв'язаний досвід, а кожний досвід вчить.

Словом, культ предків в кожному кліматі се оден з найпевніших доказів культурності людей і народів й одна з головних підстав культурності. Бо дуже глибокий має зміст перша з заповідей Божих, котра регулює справи між людьми: „Шануй отця свого і матір свою, а буде тобі добре і будеш довго жити на землі“... Пошана предків, котрі відійшли від нас в країну відки вороття не має, підносить нашу душу до розпамятування найбільше таємничих і найвищих справ іншого світа та рівночасно пригадує нам обов'язок пошани тих наших предків, котрі ще живуть. Таким чином культ предків підносить нашу культуру в найвищий і найширший значінні того поняття. А що не можна „шанувати“ предків, коли не знається їх, отже пошана предків стає підставою історії та знання її. Основне знання історії роду свого надзвичайно пожиточне також в доборі людей у подружжях, бо знаючи докладно предків наших, знаючи їх добрі і менше добрі сторони, а серед них і недуги їх, знаємо, до чого й ми маємо нахил і чого уникати треба. А се основа добре зрозумілої еugenіки.

З тих всіх дуже важких причин, релігійних і родинно-національних, нехай день Сошествія Духа Св. і день Св. Тройці вже застануть відчищені стежки до могил предків наших, — як далеко сягає країна наша і віра наша і нарід наш! Нехай скрізь по цілім краю нашим загомонить щира молитва до Бога за тих, що відійшли від нас! Та коли шануємо тих предків, що їх вже нема, то тим більше треба шанувати тих предків, котрі ще є. Се треба виразно і многократно вбивати в пам'ять народу, бо тим способом не тільки виконаємо заповідь Божу, але й зменшимо тяжке ослаблення наше і скріпимо наш нарід.

Культ предків у кожного народу ділиться на два посвоячені з собою та зовсім різні культи: на культ наших фізичних предків і на культ наших духовних предків. Той другий має на цілі пошану тих, котрі положили якісь заслуги не лише для одного роду, але для всієї племенної, національної чи іншої спільноти. Се т. зв. культ героїв, без котрого неможливий розвиток нації. А культ тих героїв, що відійшли від нас, вимагає від нас не забувати про тих, котрі поставили здоров'я своє на жертвеннику Батьківщини, поставили те, що мали найдорожче, поставили для всього племені свого, для всієї нації своєї. Згадаймо в ці дні про них, бо се живучі докази високого змагання нашої нації, сеж учасники нашої історії, котру пишеться тільки високою ідеєю і кров'ю та жертвами. Війна забирала найліпших, сказав великий поет народу, котрий вмів воювати. А ті, що з ранами і каліцтвом вийшли з війни, належать до людей, яких лише випадком не забрала війна: бож вона їх вже забирала і видно на них сліди пальців її. Отже не даймо в нужді пропасти найліпшим між нами! Бо вони належать до тих, котрі колись становитимуть підставу культу героїв наших. Вони увійдуть у круг тих, що духовно належатимуть до батьків освяченої кров'ю ідеї. Отже й до них будуть відноситися слова першої з заповідей Божих, що регулюють справи між людьми: „Шануй отця свого і матір свою, а буде тобі добре і будеш довго жити на землі“...

Роздумаймо ті справи на Зелені Свята і поважно виконаймо обов'язок свій — духом і жертвою! А. Ч.

Курс інструкторів (ок) К. А. У. М.

2) Зміст викладу о. д-ра Г. Костельника: Жиемо в часах великих релігійних революцій. Перша була протестантська, друга ближша до нас атеїстична. Найбільш послідовна атеїстична революція большевицька. Різно пояснюють причини зросту атеїзму. Одні кажуть: світ став більше грішний, другі — розквіт наук про мертво матерію (астрономія, техніка, хемія і т. д.) викликав безбожність. Людський розум став дуже гордий, що він, мовляв, в силі прослідити всі тайни природи і тому не потребує релігії. Та чоловік має релігійний інстинкт. Тому на місце віри в Бога настала віра в матерію — матеріалізм. Колиж матеріалізм досягнув верх свого розвитку, тоді сам себе погребав. Нині поняття матерії знищене. Науково матеріалізм розторощений. Консеквенція матеріалізму — атеїзм, се не лише негачія Бога, але се також „релігія“. Ми віримо в небо в небі, большевики вірять в небо на землі, в п'ятилітку. Новочасну інтелігенцію характеризує тупоумне незрозуміння ролі релігії і Церкви в житті людини. Нашу інтелігенцію цікує maxima ignorantia в релігійних справах, розуміється під плащиком „незалежної науки“. На з'їзді нашої студентської молоді 1912 р. Д. онцов Д. домагався усунення навчання релігії зі всіх шкіл. Тепер з перспективи 20 літ бачимо, як легкодушно, ніби в імени науки, гралися наші інтелігенти з долею нашого нещасного народу! Що тепер булоб з нашим народом, колиб він був послухав тодішніх своїх студентів? Ніякий чинник не всилі був видобути такої скалі почувань і думок в архітектурі, малярстві, поезії як релігія. Чоловік не може жити без релігії, бо лиш вона дає найвищу скалю переживань. Тому большевики створили свою „релігію“: віру в рай на землі. Звідси п'ятилітка одна і друга, гігантські будови. Кожда релігія сама в собі нетолерантна. Атеїзм також нетолерантний, бо він релігія. Христова Церква зробила з нас Українців нарід. Злучила всі наші племена одною релігією. Лиш Церква мала від найдавніших часів свої експозитури в кожному майже селі і впливала на нарід. Держава давно не мала сего. Уже в XI ст. наша Церква зробила наш нарід найкультурнішим народом в Європі. Доки розвивалася наша Церква, доти ратувала наша нація. В Польщі ми зачали падати як наша Церква підупадала. Наша Церква тому падала, бо впав Царгород. Грецька Церква по упадку Царгороду стратила свій блиск, авреолу. Захід не пішов на поміч Царгородови. Та Царгород падаючи запалив Європу. Він викликав на Заході гуманізм. З гуманізму виріс протестантизм. Польща приймала гуманізм з Заходу. Він приходив також на Русь, але через польський фільтр. Наслідок: винародовлення нашої шляхти, обезцінювання грецького обряду і Церкви та вплив польської культури. Се було нашою трагедією, що під тими авспіціями заключено унію. Колиби стара Польща була не впадала, то нас нині вже не булоб, бо наша Церква булаб упала. В нас витворювалася вже в передрозбориш Польщі уніатсько-польська Церква. Ідею нашої Церкви ми вже затрачували.

Про вартість релігії хочу розказати на основі моїх особистих переживань з днів молодости. Перші найгарніші враження з дитячих літ зв'язані з церквою в моїм ріднім селі. Церква дає дитині страх Божий, поважне відношення до життя, до свого поступовання, бо релігійна дитина знає, що Бог дивиться на кожний поступок людини. Прощу виліминувати се з життя молоді, що їй тоді останеться? Релігія дає не лиш страх Божий але й найглибшу надію. Правдивих героїв виховує Церква.

Найважливіша і перша для вас піонірів КАУМ справа самим мати живу і глибоку віру, не таку „als ob“. Се чується, чи хтось говорячи про релігію і мораль сам є віруючий. Відчує се також на-

рід, перед котрим будете виступати. Село зачинає ферментувати. Маєте святу місію: Здобувати і закріплювати живу віру в себе самих і в других розважуванням релігійних правд, читанням добрих книжок, виконанням релігійних практик і т. д. — На сім о. Костельник скінчав.

Відтак слідували запити. М. і. був такий запит: Чому в нашій епархії існують дві струї: візантинізм і західний курс? Отець прелегент відповів приблизно так: Тут є різні причини. Грають тут ролю також особисті моменти, вдачі, характери. Та сеї справи не чіпаймо, бо вона дразлива і якби я докладніше її вивчив, то се рознеслосяб по газетах. Скажу лише, що в нас 100%-ва латинізація булаб кінцем нашої Церкви. Ми мусимо любити свій обряд і свою Церкву.

Тому, що д-р Маркевич ЧСВВ не приїхав, черговий виклад, що мав відбутися, відпав. По полудні було продовження викладів курсу КАУМ.

В суботу, дня 19. V. о год. 5 по пол. церковний асистент о. Р. Чайківський виголосив реферат на тему „Виховна система КАУМ“.

Система се оруддя, при помочи якого хочемо перевести в життя якусь теоретичну науку. КАУМ має цілі, а до її досягнення витворила свою систему виховання; се система християнсько-націоналістичного (? Ред.) виховання. Ціль — виховати нашу молодь на жертвенних і мужних громадян. Се питання майбутности Христової України й її державности. Для перевиховання всего громадянства треба вперід виховати нову молодь, котра відтак стане верхівкою громадянства і поведає його під прапором Христа і Нації. — КАУМ виховує релігійно і націоналістично (? Ред.). Перше виховання досягаємо плеканням християнської етики і християнських чеснот у своїх членів. Поганська етика мала також своїх світочів, та вони не кинули більшого світла. Шойно Христос дав вічну правду, бо нема правдивої чесноти без Христа. До утвердження в вірі веде також здорова релігійна практика. Хто навчиться прилюдно молитися, сей виступить в обороні Церкви. Чинна любов ближнього і батьківщини мають свою підставу в живому слові Христа.

Націоналістичне (?) виховання дістає наш юнак виучуванням історії та землезнанням України, пізнанням рідної природи і торжественним святкуванням національних свят. Се виховання досягаємо не через солом'яний огонь, не через ризиковні гурра-моменти, що лишають тільки розчарування, а природною дорогою — Христової радії. — Молодь в КАУМ поділена на три відділи: новиків, доріст і юнацтво, відповідно до віку. Гуртки є під умілим проводом ідейних інструкторів, які помагають молодим членам в стремлінню до досягнення наміченої мети. Не треба однак молодь відтягати від праці вдома, бо се родить здекласованих типів. Перед приняттям в члени мусить новик перейти час проби, а шойно тоді складає присягу на вірність Христові і нації.

Наша акція збуджує вже чуйність Христових ворогів, та стріне їх об'єднаний фронт Христових лідарів. Не біймося, що ми покищо малі числом, бо сказав Шіллер: „Що се більшість? Розум мають лиш нечисленні, а голоси треба важити, не числити!“ — Односторонні можуть собі сказати, що все те, що католицьке, мусить бути опортуністичне. Та се неправда! Правдивий католик має обов'язок боронити свою вітчину.

Важне для умових працівників

Умовим працівникам в Кракові, Торуні й Познані мають допомогти будувати власні дома. Щоб не допустити до поминення Львова, ЗУПУ (при вул. Коперника 36) збирає заяви рефлектантів на власний дім: 1) назвисько й адреса, 2) місце заняття, висота платні, підстава праці (контракт, стабілізація) 3) бажана величина помешкання на Кадетській Горі, де ЗУПУ має будівельні терени в ціні 5 зл. за кв. метр.

Хліборобський вишкіл сільської молоді

З огляду на те, що наближаються ювілейні торжества „Сільського Господаря“, скликав Головний Виділ „С. Г.“ на день 6 травня нараду представників наших установ і преси. Прийшло около 40 учасників. Конференцію відкрив інж. Юліян Павликовський. Він зясував важність селянського стану і роллю, яку відіграв „С. Г.“ в піднесенню нашого хліборобства. Минулого року „С. Г.“ почав втягати до праці молодь, щоби в неї викристалізувати нові первні культури. Щоби спопуляризувати справу хліборобського вишколу молоді, скликано сьогоднішню нараду. З черги інж. Е. Храпливий відчитав ядерний реферат про хліборобський вишкіл сільської молоді в рамках „Сільського Господаря“. Наша організація шукала все доріг до того, щоб піднести наше хліборобство. Один з засобів сільсько-шкільної школи. Війна перешкодила нам у творенні таких шкіл. По війні втворюється такий стан, що є лиш одна сільсько-шкільна школа в Милуванні на 30 учнів. Основування господарських шкіл вимагає багато грошей, а ми їх не посідаємо. Тому ми старалися винайти якісь посередні форми між школою і самонавчанням. Зразки такого типу вишколу ми знайшли в Злуч. Державах Півн. Америки. Існують там клуби молоді, котрі полягають на тому, що молодь, яка не може йти до господарських шкіл, творить клуби. Клуби є під наглядом фахових сил, що дають членам фахові поради. Річ засаднича в таких клубах — конкурси. Вправді ми мали візирці блищ, польські, та вони наслідком партійництва в розкладі (вони під впливами „Стшельца“). Наша форма хліборобського вишколу не є сліпим наслідуванням Американців а має чисто український характер по приміненню її до наших обставин. Найменша клітина се гурток молоді при Кругу „Сільського Господаря“. Се діти членів Кругу в віці від 12 до 18 літ. При філії „С. Г.“ є секція, а при Головній Товаристві Головна Секція — Центральна. Перші висліди праці гуртків мали ми в попередньому році. Ми творили такі гуртки окремо для хлопців, окремо дівчат, як також мішані, в небогатих повітах, так сказатиб на пробу.

Засада навчання се конкурси або змагання. Діти самі з власної охоти мають робити дану працю. Практично виглядає се так. В першій році ученик дістає 200 м² поля від свого батька і має на тій площі управляти пр. буряк. Відтак докладно важиться збір і робиться виставка. За найкращий осяг дають надгороду тому членови гуртка, котрий відповідно до своїх обставин (береться під увагу якість ґрунту!) виплекав найліпшу якість рослин. На районних виставах дістають надгороду гуртки (колективно). В той спосіб підбадьорюємо не лиш одиниць але і гуртки. Іде про те, щоб використати всі засоби для справлення і зужитковання землі. В районі, де нема агрономів, нема також гуртків, а коли є, то зле розвиваються. Кожний гурток має свою самоуправу, але стоїть під контролею й опікою старших. І тому та молодь не може піти на манівці. В кождий гурток є передовик, що покінчив повітовий курс. Фахові поради і конкурсіві теми дає агроном. Вишкіл тріває 4 роки. Він поділений на 3 ступні. В першому році науки ученик має одну тему до опрацювання (пр. рослини окопові), в другому також одну тему, в третьому дістає ще одну тему годівельну (пр. годівля кріликів, курей, поросят), а на четвертому спеціалізація в якійсь ділянці. Ученики мають обов'язок читати часопис „Сільський Господар“ і господарські книжки. Крім того книжки загальнообразуючого змісту (історію, географію, літературу).

Вислід минулорічних змагань був такий вдовольний, що сего року ми не в силі вдовольнити величезну кількість зголошень. По сей день почало працю около 3.000 змагунів в 23 повітах і 180 селах. В дівочих гуртках ми ввели квітники. Тут є дві оцінки: квітник може давати двоя-

Специфіки з зел Оскара Войновського

Зела проти терпіння кормового проводу
Зела проти воміт (вертання) й атонії кишок
Зела проти недуг легень і білдіниці
Зела проти ревматизму, артритизму, подагри та ісіхасу
Зела проти скрофулических недуг
Зела проти нервових недуг і епідемії
Зела проти недуг нирок і міхури
Зела проти терпіння органів травлення й утробы
Купелі сіркові рослинні
До набуття в аптеках і аптечних складах.

словний знак „Irotan“
словний знак „Gara“
словний знак „Elmizan“
словний знак „Artrolin“
словний знак „Tizan“
словний знак „Epilobin“
словний знак „Urotan“
словний знак „Chogal“
словний знак „Sulfobal“

Інформаційні брошурки Оскара Войновського
про зелові специфіки висилає **БЕЗПЛАТНО**

Оскар Войновський — Варшава, вул. Гортенсії 3, м. 4.

кий ефект — економічний або естетичний. Всі ті гуртки є під проводом 22-ох агрономів. Всіх агрономів в краю маємо 34. На Волині і Поліссі не ведемо хліборобського вишколу, бо не маємо права.

Краще є коли гуртки поділені: окремо дівочі й окремо хлопчачі. Се найбільше животно організація молоді на селі. Минулого року було 59 гуртків у 45 селах з числом членів 528. Сего року маємо вже 367 гуртків у 178 селах з 3540 членів. Для порівняння наведемо дані польського вишколу. Поляки мали на всіх наших землях 1.301 гуртків з 10.061 змагунами. Та треба зазначити, що польська організація тріває вже від 1926 р. і дістає величезні субвенції (всіх субвенцій було в 1933 р. на суму ок. 400.000 (!) зол.). Ми дістали лиш 200 (двіста) зол. субвенції від самоврядування. Висліди нашої праці гарні, запал нашої молоді великий. Наша просьба до панів представників преси того рода, щоб вони присвячували на сторінках своїх органів більше уваги справам „С. Г.“ взагалі і хліборобському вишколові зокрема, а ми будемо радо служити вказівками.

Мушу піднести з признанням, що оден наш часопис присвячує „С. Г.“ безінтересовно багато уваги. Се тижневик „Правда“ (католический орган для народу).

Інж. Ю. Павликовський, дякуючи за реферат, пригадує, що господарський поступ нашого села йшов тому поволи, що малося до діла все з людьми старшими, яких психіку вже трудно перемогти. Динаміка сего молодечого руху вказує, що треба нам виховувати добрих господарів від дитини! — Слідують питання, на котрі прелегент (інж. Х.) відповів сумарично.

Дир. Кузьмович: Чому так ригористично перестерігаєте границі віку? Чи ся акція буде в зв'язку з „Рідною Школою“? — Дир. Коренець: Чому коєдукція не надається? — Др. Брик: Я тої думки, щоби провадити ту працю з загальноосвітніми установами. Як панове ставляться до сеї справи? — Інж. Храпливий (відповідає): Перед 18 р. життя чоловік не може бути членом ніяких товариств, а тут є лиш діти членів. По 18 р. може кождий бути членом „С. Г.“. Наше завдання виховати добрих господарів, а „Р. Ш.“ чи „Просвіта“ нехай стараються виховати добрих громадян. В справі узгодження праці наших товариств з „С. Г.“ ми видали брошурку п. з. „Як піднести наше хліборобство“. До неї відсилаю панів. П. др. Брикови скажу, що досі нам ніхто не перешкадає; отже не вважаю доцільним дочіпляти ще щось інше, щоби сего не завалити зноє. Що до коєдукції, то хіба кождий знає, що навіть між старшими викликає се різні дотинки, коли напр. жінка є предсідницею і т. п., а що-ж казати про сільську молодь. Брак нам агрономів. Наш агроном мусить бути не лиш фахівцем але й громадянином. Богато агрономів зражується, бо праця на селі найтяжча. Ми заснували рілничий курс для абітурієнтів в Яччині (у п. М. Луцького), але мимо безробіття інтелігенції нема багато слухачів (всього 9). Інтелігенти бояться села. — Інж. Павликовський замикаючи конференцію просить ще раз поперти сю акцію.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: Правда, Львів, ул. Стасіда ч. 8/І.

Підручник

з рамени філльолюгів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчання забирає слово при помочі

8) української мови

„Воля Народа“ пише: „Підлягає карі“. „Діло“ 1926, ч. 83: „стрічки підпалиб конфіскації“. Ч. 84: „Діло“ підпало конфіскації 1895; ч. 241: „займав становище“, ще й „керівника“, „не підлягає ніякому сумнівові“; (замість: „нема сумніву“); 241: „за останні роки зайшли (та куди?) зміни“. Ч. 253: „розмова віднесла успіх“. Всі українські часописи пишуть, що в банку можна „підняти“ гроші, або позичку — не з землі, але з руки касієра! Пишуть: „місто улягло збуренню“, до Америки „прибуло“... емігрантів, „предприняти заходи“, „поніс поразку“, „поніс смерть“, ще й до того „на місці поніс“!... „підносить закиди“ (замість: закинув), „дізнав зломання руки“, „підняв і повзяв ухвалу“, „повзяв децизію“, „понеся втрату“, „поповнив необережність“, „не улягає, не підлягає сумнівові“, „замітити належить“, „положити кінець“, „помимо того що“, „де лежить (!) в нашій інтересі“. Якийсь Х. що не є, але „являється“ злодієм, не вкрав 100 корон, тільки „поповнив крадіж в висоті 100 корон“. Не за злочин крадежи, але „в справі злочину крадежи поповненого“ над зером арештували Х'а...

В „літературній“ мові вже не вільно критикувати, а треба „піддавати критиці“. Нема короткого і ясного слова „хоч“ зате є „помимо того, що“. Урядники геть щезли з „літературної“ мови! Появилися самі „урядові чинники“. Дуже інтересне булоб пояснення до поміщеної в „Ділі“ відозви, щоб народ складав гроші „на річ“ товариства „Просвіта“. Нині вже нема харчів, ні поживи, ні їди. Є лиш „середники (!) поживи“.

Допіру.

Хто вже одною ногою вліз в болото, той і другою лізе. Вилдовлюючи з болота польські канцеляризми, український письменник вилдовлює для себе також польські слова та заступає свої польськими, зчаста надобавок з іншим значінням. „Діло“ 1913, ч. 174: „дітий... 102 учацало (!) до школи“. Не диво, що в Хшанові на пасовиско „учацають“ корови, у Ревних і годичник „учацає“. Пригода вже не пригода, случай не случай, а „випадок“ (чи prolapsus uteri? чи поронення?). Також не погиб, а „згинув“. „Діло“ 1925, ч. 274: „Меєрович згинув (!) недавно в автомобілевім випадку“. Отже Меєрович випав і шез так, що й трупа не знайшли. Колись Українці говорили і балакали. Тепер вже не вільно говорити, ні балакати, бо Поляки ні говорять, ні балакають. Українець мусить тепер тільки „мовити“. („Діло“ 1926, ч. 97, перша шпальта). Тепер вже й виконуючої влади нема. Є чи „находиться“ тільки влада „виконавча“ (трета шпальта). „Діло“ (Громадський Вістник) 1923, ч. 5: „виникли“ „незграбні рамці“, „нездола, денний, обличчя, шанси, образа, здібний, полягала, незалежно, урочистий, відомість“...

Талергофські мученики

в світлі фактів.

В останній часі заметушилися московські агенти по наших селах й агітують за участю в Талергофським Святі, що його московфіли плянують на 31 травня б. р.

Як відомо, в Талергофі томилися люди різних політичних переконань. Не тільки московфіли а й Українці. Були там жертви найрізноманітніших доносів, особистих порохунків і випадку. Та московфільські недобитки за всяку ціну стараються з талергофських мучеників зробити жертви доносів Українців. Під сим кутом ведуть кампанію в своїх газетах проти Українців і тому цій акції московфільських банкрутів треба дати відповідну відсіч.

Щоб не бути голословним, наведу слідуєчий факт, що я його виписав на Лемківщині без жадних змін з парохіяльної хроніки в Милику, пов. Новий Санч.

Зближався рік 1914. Навіть в воздуху було чути, що зближається війна. В селі появилися різні люди, то з образами, то з різними забавками, що ходили від хати до хати й оповідали, який то руский цар добрий, кільки має війська, як він дбає про „русских“ і що „найважливіше“, — що він православний і хоче, щоб всі „русські“ люди були православні.

Вкінці прийшов рік 1914. Зачалася війна. Отець Іван Качмар як душпастир наминав і остерігав своїх овець, щоб не слухали пройдисвітів, щоб повикидали всі протирелігійні і протидержавні книжки й часописи. Але нічо не помагало. Парохіяни не то що не слухали свого священика, але ще насміялися і в неділю коло церкви дальше читали собі різні московфільські видання.

Аж нараз прийшли вістки, що по других селах арештують людей і саджають по тюрмах.

Деякі отямалися і зачали приносили на приходство різні московфільські книжки й часописи, що їх о. Іван Качмар палив у печі.

Аж тут одного разу австрійські жандарми привели кількох найповажніших селян, а між ними дяка Йосифа Пастирчика і вїйта Стефана Токарчика.

Отець Іван Качмар угостив жандармів та вставлявся за арештованими, що вони невинні і щоб їх випустили на волю.

Жандарми приобіцяли, що по списанні з ними протоколу у Жида під Миликом їх випустять. Але коли минула година й арештованих не випустили — о. Іван Качмар іде сам під Милик і на велике здивування довідується, що їх покутих по двох відправили до Мушини. Не надумуючись довго о. Качмар наймає фіру і їде до Мушини. Тут заставши їх покутих в магістраті — удався до одного офіцера Німця, з просьбою випустити арештованих. Цей з початку не хотів і чути про випущення арештованих. Але на велику просьбу і запевнення, що арештовані будуть спокійно заховуватись і що не будуть опускати села, загварантувавши своєю головою — привіз їх всіх з великою втіхою до села. Були це слідуєчі парохіяни: Стефан Токарчик, вїйт, Ілько Шелестак, Михайло Гурей, Йосиф Пастирчик і Михайло Жегестовський.

Так пише парохіяльна хроніка про українського гр.кат. священика. При тім зазначає, що крім о. Івана Качмара з арештованих живуть ще нині: Ілько Шелестак, Михайло Гурей і Михайло Жегестовський. Вони можуть кожної хвили це ствердити і підписаний мав нагоду з одним з вищевисчислених про цю справу говорити.

Іван Бохонко (Лемківщина).

Профанація гр.-катол. церкви

В несконфіскованій частині „Курер Львовскі“ ч. 139 доносить з Золочева: „На т. зв. „Старих Валах“ є каплиця з часів Яна III, подарована свого часу Українцям. Тепер заряджує нею гр. катол. приходство св. Николая. Вночі з 22 на 23 квітня міське шумовиння, що складається з кишенковців і проститутток, вибило кільканадцять вітражових шиб і огидно занечистивши нутро спрофанувало церкву, викликаючи велике обурення католиків обох обрядів. На чолі справників стояв нідомий на золочівським бруку Ліпка... До глибини обурена тим суспільність нетерпеливо жде зарядження прокуратора і відповідної кари для справників“.

„Якби я був диктатором“...

Так називається перший том нової серії видань, котра зачала появлятися в Лондоні. В ній ряд визначних письменників, учених і філософів висказується на тему, що вони старалисяб перевести, якби мали владу в державі.

Нежонаті

Як їх бойкотують італійські фашисти.

(Від власного кореспондента).

Фашизм у своїй програмі має також на цілі зріст населення через побільшення числа народин. Тому вже від літ італійське правительство накладає на горожан стислий обов'язок можливо найскорше оснувати собі родину. Муссоліні сказав, що лиш той горожанин має в державі стопроцентову вартість, котрий можливо вчасно ожениється. Практичний наслідок тої засади се дійсний бойкот старших безженних муштин. Наперед наложити на них досить високі податки. Відтак правительство примінило ще тяжкі способи. І так дали до розуміння офіцерам, що нежонатий не може мати надії на аванс. Те саме дали до відома й державним урядникам. При останніх виборах до різних палат нежонатих просто — вичеркували. Тепер нема ні одного нежонатого посла, ні сенатора. Навіть між професорами не роблять виїмків. В останніх літах не заіменовано професором університету й інших висших шкіл ні одного нежонатого. — Найдовше опирався тому натискови в справі женячки приватний секретар Муссоліні й його довірений, Кіаполіні. Та недавно й його постигла доля. Муссоліні зажадав від нього рішучо, щоб у найкоротшім часі пошукав собі подруги. Та Кіаполіні радше зрікся своєї посади, а не хотів оженитися. Він запевнив Муссоліні, що на його бажання піде на кінець світа й на смерть без надумування, але не хоче на приказ женитися...

Подібний натиск робить фашизм також на приватні підприємства. Вже багато фабрик проголосило, що хто з робітників або урядовців до 22 року не ожениється, тим самим тратить місце. А що ся загроза не дуже ділала, проголошено, що жонатим підвищується платню від 50 до 100 процент. Сі зарядження не лишаються без успіху. Вже так бувало, що в самім Римі в однім тижні було понад 1000 шлюбів.

З Бога як з живого жерела воду живу набирають малий і великий, убогий і багатий. І хто щиро та добровільно служить Богу, тому за милість прийде милість від Бога. (Тома Кемпійський).

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

14)

„Андрей“ на заслання

Нагадав собі Лучка також „добровільне“ навертання нашої замученої Холмщини; сеж діялось за його життя і так сказатиб на його очах. Лучка чув сам з уст покійного священика — холмщика Мазановського, що відтам утік і був парохом в сусідньому Боршеві, як там виглядало те „добровільне“ навертання на православну віру. І ще тепер бере старого Лучку за плечей, як собі пригадає ті жахливі страхиття, які на храмовій проповіді зображали покійний священик Мазановський. В Пратуліні Москалі стріляли і забили дев'ять людей на місці як вони навколішках співали — „Святий Боже, святий кріпкий“... Зі Шпиколосів вигнали і пігнали на Сибір наших людей, покованих на руках і ногах як найбільших розбишак, майже третину села! Лишень за те, що не хотіли „добровільно“ прийняти православія. В Білій то навіть сам православний варшавський архієпископ присутний при тих мученнях невинних селян, не міг супокійно перенести виду таких знущань і хоч сам православний, звернувся з потіхою до твердих ісповідників Христових кажучи: „Ви — правдиві мученики...“

Згадав Лучка також „добровільне“ навернення найбільшого колись провідника і просвітителя народу, котрого „Наука“ була довгий час кормом цілої Галичини, — Івана Наумовича. Його прегарних наук Лучка нераз слухав, бо

він був парохом в Коросні — аж поки той великий Наумович не став кловати московської вабки і своїм „добровільним“ наверненням не став приміром і предтечею таких отців Кипріянів, що самі кривлять душами і нарід вчать лукавства...

В них все — „про око“. Адже такий Телевич намовляв Лучку — записатися на православіє — „про око“...

Як блиск майнули в душі Лучки ті всі образки, котрі він сам пережив за свого довгого життя, коли мусів вдивлятися в вигребуший спогляд жадених очей батюшки, виричених на нього, і бачити його зловтішну усмішку, з якою Лучці приглядався...

Мов кат своїй офірі.

Лучка мусів щось сказати. Батюшка чекав...

— „Правда — відізвався Лучка, — Христова наука се наука любови, а не ненависти. Чим менше в ній насильства, тим вона скоріше приймається і скоріше шириться. Насильство відсахає людей і вироблює завзятість. А любов притягає. Тому добре чинять ті, що доброхотіть людей навертають, а не примушують змішувати віру“... Більше Лучка не знав що говорити...

Та ся його відповідь так сподобалася батюшці, що приступив до Лучки і поклепавав його ласкаво по плечах:

— „Согласни, что я прав?.. Відіте!.. Патаму я надеюся, что із Вас станет еще самий ізряднейший православний русскій человек“...

На те Лучка вже не обзивався, а по-

пращав батюшку і пішов; радий, що не прийшло до якої зайвої супереки. Бо батюшка тягнув руч за „уездними“ і — як на кого мав лихе око, то знав чосу завдати...

Лучка замітив у батюшки ще одно: коли чогс закопирився, то закидав по нашому. Добре баби по селу говорили, що він знає по „хахляцьки“, лише не хоче балакати; що при сповіді — коли його не годні були зрозуміти, — бесідував по нашому. А Сокирський теж доповідав Лучці, що батюшка „хахляцького роду“... Землячок...

Івасько мав величавий похорон, аж Яичинці дивувалися, кому то так видзвонює „Андрей“, котрого заливний гомін аж до них докотився.

А він дзвонив „нищому духом“ Іваськови...

Після похорону Телевич доповідав Лучці потайки, що батюшка за той похорон зовсім іншим оком на нього дивиться.

Лучка всміхувався:

— „Може він думає, що я своє „навернення“ зачинаю від — Іваська“...

Михайло махнув рукою і з нехоти сказав:

— „Він мабуть сам небабки навернеться, але — тамтуди“... І показав рукою в бік Подусова...

Лучка робив вид, що не розуміє Михайлового натяку. А Михайло сплюнував злісно і заляв сердито: „Чорти би те все побрали“...

І — пішов.

(Далі буде)

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Марійський Союз Молоді ім. Неп. Зач. Пр. Д. М. при всенародних школах в Камінці Стр. обходив дня 17 ц. м. 10-ліття свого існування. Се свято припало якраз у річницю парох. свята У. М. Х. і мало не лише для молоді але й для цілої парохії виїмково торжественний характер тимбільше, що долучено до нього посвячення Марійського прапора тож організації. Склалося воно з двох частей: Дня 16.V вся молодь всенар. шкіл відбула св. Сповідь, а 17.V спільне св. Причастя. Службу Божу для молоді відправив о 9 год. запрошений на це свято Голова Мар. Т-ва Молоді о. І. Назарко ЧСВВ. Простора святиня була битком заповнена так, що не було порожнього місця й на лавках люди стояли. Не бракувало нікого з місцевої інтелігенції. Шкільна молодь прибрана святочно, з кокардками й медаліками Божої Матери на грудях, прийшла до церкви під проводом всего учительського збору обох шкіл. Після Служби Божої о. Шамб. М. Цегельський в асисті о. І. Назарка, о. Д-ра Е. Хомина і о. Г. Давосира, провідника Мар. Союзу, доконав акту посвячення лелійного прапора. Прапор сніжно срібною краски, обведений золотою бульонською френзелею, з багатими сріблистими лентами, на яких виднів золотистий напис Мар. Союзу виконаний з прецизією в „Доставі“ у Львові; на правій стороні прапора поміщено образ Непор. Зач. Пречистої Діви, виконаний артистично гімн. проф. О. Сасом. На другій стороні прапора видніє в гармонійних красках по мистецьки виконаний величини образу гафт, символізуючий віру, надію і любов (хрест, як і горіюче серце). Закінчення прапора становить золочена корона з хрестом і дзвіночками. Прапор сей як свою найбільшу цінність держало 5 учениць в білих сніжних суконках, а довкруги школярики з горіючими свічками в руках.

Після посвячення о. І. Назарко з питомим йому запалом виголосив гарячу промову, котру вірні вислухали з увагою. Опісля промовив також о. Г. Давосир і сердечними словами подякував Небесній Цариці за всі Її благодати зслані на молодь, подякував також родичам, учителям і учасникам свята. Слідувало вбивання у дручок прапора пам'яток срібних цвяшків. Перший цвяшок вбив о. Шамб. Цегельський, відтак о. І. Назарко вбив цвяшок від Генерального Інституту Кат. Акції, Мар. Т-ва, від себе як Презеса МТМ, відтак від Церкви, Мар. Дружин з Городка, від дирекцій всіх місцевих шкіл, опісля вбивали свої цвяшки всі найвизначніші громадяни з інтелігенції й міщанства. Потому зроблено фотогр. знімку.

На пополудневу часть свята зложилася величава академія в честь Божої Матери в „Народнім Домі“. Був се правдивий духовний пир для численно зібраної добірної публіки. Салю „Нар. Дому“ прикрашено килимами, на яких видніли на чоловічій стіні копія чудотворної Ікони Камінецької Божої Матері (кисти проф. Саса), з боку портрети Свят. Отця П. Пія XI і Впреосв. Митрополита Кир Андрея. На сцені уміщено старинну (з XVI ст.) величаву ікону Божої Матері, яку на тлі живих цвітів освічували довкруги електричні жарівки. Академія зачалася Марійським гимном. Його відспівали шкільні діти при похиленні Мар. Прапора, котрий держали на сцені діти наче ангели в білих одежах. Слідував святочний реферат о. І. Назарка. Своїми з душі пливучими словами сягав він глибин сердець учасників, добуваючи з них найніжніші почування любови до Христа й Його Матері. По рефераті о. Давосир відчитав Архієрейське благословення, котре Митроп. Ординаріат зволив прислати на це свято. Відтак відчитав привіти від Ген. Інституту Кат. Акції, від Мар. Т-ва Пань у Львові, від Мар. Дружини Студенток Універс., від Мар. Дружини з Городка й від „Достави“ у Львові. Учасники прийняли привіти рясними оплесками. Відтак слідували на переміну церк. хор (2 точки), мандолінова оркестра („Коль славен“) і дві влучно

підбрані деклямації. Виголосили їх Стефця Рихва (VII кляса) і І. Поцалуйко (VI кляса) незвичайно вдатно і з милою диточою ніжністю та чуттям. Деклямацію „Поклін і приречення Марії“ закінчила учениця приреченням Христові Цареві й Марії. На слова „Христу Цареві й Тобі Мати—ми нині всі прирікаєм досмертну вірність, лиш опіки від Тебе ми бажаєм“—сая відрухово піднялася з місць і серед великої тишини стояла до кінця приречення. Також шкільна молодь в супроводі мандол. оркестри гарно відспівала „Пречиста Діво, Царице моя“. А вже з захопленням вислухали всі „Легенди про корону Преч. Діви Марії“, що з чуттям виголосила Ірця Банах (III. кл.) при гітаровім акомпаніменті зрорухливої мелодії „Плач Ярославни“. Ся оригінальна рецитація порушувала до сліз учасників своїм змістом як то „ангели збирали піт, що з чола Ісуса на Голгофті спливав діамантами, сльози Марії що під хрестом капали лискучими перлами, і кров Христа, що спливала рубінами і з тих діамантів, перел і рубінів ангели сплели корону для Марії, що заяснила над Її головою“. — І справді в моменті сказаних слів на сцені на іконі над головою Преч. Діви заяснив зірками діадем, — потім понісся спів Католицького Гимну: „О спомагай нас Діво Маріє“, яким закінчено академію. З повним зворушенням, зі святочним настроєм і повною душевною насолодою вертали учасники домів з сього душевного пирю.

Найбільше замітне місце сего опису: „Не бракувало нікого з місцевої інтелігенції“. Се знак перелому в настроях і відношенні до Церкви. Коли сей час заповнимо відповідною працею й організованим поширенням катол. печатаного слова, то наша інтелігенція в цілім краю може бути уздорвлена. З тим бувби дуже скріплені весь наш нарід. — Ред. „Н. Зорі.“

В Судовій Вишні, дня 17 V. пр. веч. у великій салі „Укр. Народнього Дому“ відбулася „Академія-Концерт“ в честь Пр. Д. Марії. Концерт викликав миле та привітне вражіння. Програма була коротка і підготована з великою дбайливістю. Деякі точки мусіли виконавці повторити. Гарно вивязалися хори. Ними диригував б. член хору Д. Котка п. С. Лялюк. Сая була повна гостей і шкільної дівчорі, бракувало тільки „працівників“ для добра народу. Всі точки були виведені диточими силами „Марійської Дружини“. Добрі теж були всі деклямації. Не менше удатно відіграли діти сценічну картину з „Нашого Приятеля“ п. з. „Поворот св. Йосафата“. Тут передовсім зрорухливе вражіння на приваних зробило благословення й символічна постать св. Йосафата в живому образі. Декорації були добрі. На сцені уміщено рясно освітлену подобу Пр. Д. Марії. Концерт закінчено відспіванням гимну молитви. Привані розходилися домів з новим вдоволенням. — В Бортятині коло С. Вишні місцевий, знаний москвофіл і україножер, приказав нічю знищити пам'ятник Поляглим за волю України. Після знищення сам хвалився тим своїм „подвигом“. Подія викликала незвичайне обурення. (Примітка Ред.: Назвиска того чоловіка опускаємо особливо ізза його уряду. Та просимо прислати нам імена й назвиська та зізнання свідків в тій поганій справі).

Історична повість „Ірод“

В Парижі появилася в рос. видавництві „Роднік“ історична повість Л. Теплинського п. з. „Ірод“. Автор її знаменитий знавець єврейської історії. В передмові до тої повісті пише він, що Діма вів свій повісті на гвізд історії, а він повісив історію на гвізд повісті. Одначе його праця хоч має велику історичну вартість, доказує, що Діма мав слухність. Бо гвізд історії се кріпка річ і видержить усякий тягар, а фабула повісті не все може видержати навалу історичних фактів. Так сталося й тут. Автор показався знаменитим істориком і дуже слабий повістярем. Та мимо того його праця цінна, бо добре представляє боротьбу жидівства з поганством, взаємини Жидів з Римом, творення різних жидівських партій і т. п.

Зелені Свята

Дні українських інвалідів і стрілецьких могил.

Як щороку, в Дні Зелених Свят, коли збірна думка Нації зупиняється традиційним звичаєм над величчю минулим, звертаємося до всіх, у кого жива кров в жилах, у кого бється українське серце в грудях: **ДОКАЖІТЬ АКТИВНО ЩО ВИ ЧЛЕНИ ОДНОЇ ЖИВОЇ НАЦІЇ!**

Пригадайте собі обов'язок чести, що його має кожний свідомий Українець і Українка. Честь Нації вимагає, щоб інваліди Української Війська були забезпечені! Честь Нації вимагає, щоб стрілецькі могили були впорядковані та збережені на вічну пам'ять! Ті обов'язки чести се обов'язки кожного громадянина.

Сього року наш заклик мусить відбитися грімкішим відгомоном ніж колинебудь досі, бо в виїмковій потребі знайшлися Українське Товариство Допомоги Інвалідам і Товариство Охорони Воєнних Могил. Вістки про те, що держава перебрала на себе забезпечення українських інвалідів, зменшили жертвенність на цю УКТОДІ до тої міри, що Товариство стоїть перед загрозою припинення висилки до теперішніх скромних інвалідських рент з фондів УКТОДІ. А тимчасом ані оден інвалід Української Галицької Армії не дістає ренти від держави. Українські інваліди даліше здані виключно на допомогу української суспільності і суспільність мусить цей обов'язок виконати.

Товариство Охорони Воєнних Могил у Львові сього року також у виїмковій потребі. Саме сього року ТОВМ приступило до тривалого упорядкування стрілецьких могил у Львові. На янівському цвинтарі обривається бетоном 648 доріжних могил, щоб лишити прийдешнім поколінням тривалі пам'ятки. Роботи ці коштують 13.000 золотих. Половина робіт вже виконана. На докінчення треба грошей.

Масовими і щедрими жертвами докажіть у Дні Зелених Свят, що Вам не байдужа доля інвалідів УГА, що Вам дорога стрілецька слава та її утрівалення. Жертви пліть чеківими складанками УКТОДІ, розісланими з українською пресою, або на адресу: УКТОДІ, Львів, Потоцького ч. 48.

ЗА УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ У ЛЬВОВІ

Др. Іван Гіжа, голова

Др. Ярослав Олексин, секретар

ЗА ТОВАРИСТВО ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ У ЛЬВОВІ

Др. Павло Кривуцький, голова

Олександр Карпінський, секретар

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВУ ЗОРЮ“

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Сучасна астрономія

23. IV. бр. в салі „Бесіди“ у Львові виголосив голова Наукового Т-ва ім. Шевченка др. Володимир Левицький іменем Українського Астрономічного Гуртка відчит про головні питання сучасної астрономії. Сей відчит був закінченням циклу відчитів з історії астрономії (про астрономію старинних Греків говорив др. МIRON Зарицький, про астрономію Коперника, Кеплера і Ньютона читав др. Роман Цегельський, про астрономію 19 століття др. Іван Раковський).

Прелегент зазначив, що останні три десятиліття принесли перемену, майже революційну, у всіх царинах людського знання, спеціально в астрономії, де найновіші часи могли вийти в безконечні простори всесвіта завдяки могутнім астрономічним приладам, головню в Північній Америці (телескопи Yerkesa, Licka, Hookera). Причину величавого розвитку астрономії в останніх десятиліттях викликала теорія умовності Айнштейна, нові атомістично-електронові погляди на будову матерії, величезні досягнення оптики, хемії, фотографії неба і спектральної аналізи, крім сего заміна матеріалістичного світогляду на новий, з сильним спиритуалістичним елементом (головню в Америці й Англії). Прелегент перейшов по черзі всі важніші питання астрономії 19 століття. Знання законів механіки неба поширилося завдяки частинній розв'язці так званої проблеми трьох і більше тіл (головню Фінляндець Sundmann і Данець Strömgren) та завдяки теорії Poincare, що пояснив повстання дво- і много-кратних зізд у всесвіті. Се захитало знану космічну теорію Ляпласа. При тім прелегент зазначив, що всі закони природи в дійсності лише статистичні (приближені), та що в природі радше слідний нахил до невимірних, як цілих чисел. Дальше прелегент зазначив ролю теорії релятивності астрономії, її головні досягнення (як ствердження відклонення промінів світла в сусідстві сонця, вияснення неправильності руху Меркура та пересування дуговинних ліній) і нові погляди на наш простір (безмежний як куля, але скінчений, закривлений і чотиророзмірний, де побіч довжини, ширини і висоти четвертий вимір — час). Підчеркнув, що говорить лише про нагальний простір з „нашою“ вселенною, при чому поза ним можуть існувати ще й інші аналогічні незнані нам простори. Всі вони містяться в якійсь „надпросторі“. Від себе подає прелегент, що кривина світа різна в різних місцях і рух сонця в просторі може бути причиною усяких катаклізмів і психічних настроїв людства.

Подавши огляд нових досягнень в досліді будови і свійств сонця (будова, температура, роди двох тиснень в сонці, безперервна втрата сонячної матерії через промінювання до мільона тон в хвилину), дальше відкрив нову планету Плутон і нових планетоїд та висловив скептичний погляд про можливість життя на інших планетах, пр. на Марсі, — прелегент перейшов до тзв. неподвижних зізд. Обсервації їх дуговини кажуть поділяти їх на класи (O, B, A, F, G, K, M), при чому три перші сині і білі, F, G, (між ними сонце) жовті, K, M, червоні. Між червоними є зізди великани, прим. Бетейгевзе в Оріоні, в якій може зміститися наше сонце з дорогами планет аж поза Марса, але яких густота менша як воздуха порожнечі. Зате білі зізди се ліліпути, яких густота яких п'ятдесят тисяч разів більша як густота нашої землі. Тут прелегент подав коротко методи, якими змірено віддалення тих небесних тіл, їх розміри і маси. На основі так званої діаграми американського астронома Расселя виясвив, як зізди від червоних через ряд перемін стають жовтими і т. д. аж перейдуть в стан білих ліліпутів. Потім знов починається відворотний процес. Закон Англіця Eddingtonsa каже, що зізди не можуть мати маси меншої як 1/7, а більшої сто разів від маси сонця.

Всі зізди мають свої власні рухи (обчислені вже у яких 5500 зізд). Два напрями тих рухів вказують на те, що ціла наша вселення обертається довкола якоїсь осі. Описом молочної дороги і належних до неї мраковин (ясних і темних) прелегент замкнув начерк нашого близького світа. Опісля перейшов до мраковин, що лежать далеко поза нашою молочною системою (прим. мраковина Андромеди, віддалена на мільон літ бігу світла від нас!). Вони творять окремі світи, інші як наш. Обсервації останніх часів вказують на те, що ті мраковини втікають від нас з величезною швидкістю. Сей факт пояснюється тим (пр. патер Lemaitre в Louvain), що наш простір постійно розширюється. Рівночасно інші обсервації вказують на те, що наш простір здається періодично розширюється і корчиться як надуваний м'яч — а з того слідувало, що він щоправда закривлений, але безконечний. Прелегент ілюстрував се рисунком. Опісля перейшов до космогонічних теорій повстання світа і задержався на теорії англійського астронома Джінса (Jeans), з якої виходить, що повстання планет в природі дуже виїмкове явище. Ще більше виїмкове повстання життя. З міркувань Джінса виходить, що під нинішню пору поза нашою землею ледви чи деінде у всесвіті можливе життя. Коротким конспектом на будучність сонця і землі та на їх гороскопи прелегент скінчив свій виклад зазначаючи, що перед нами ще довгі віки майбутності і що з надією й вірою можемо і дальше стремити до найвищих ідеалів і надіятися, що їх досягнемо.

Вкінці додав, що нинішні обсервації, погляди на простір і час навчили нас скромності, але рівночасно вказали, що світ не хаос а впорядкований космос, яким кермують незмінні закони, що їх праобразом математика. Однак ніколи не вдасться вповні роз'яснити загадки й остаточних питань природи і життя. А всеж таки наука мусить прийти до погляду, що поза космосом існує щось „*т'є йллірон*“, якась інтелігенція і воля. Прелегент заявив, що треба справити слова Вергілія, „*mens agitat molem*“ (хаос) на „*mens agitat tōn xōron*“ і додав, що ся „*mens*“ мусить бути не лише „*suprema*“, але й „*optima*“.

Публика з великим зацікавленням слухала того викладу, хоч він тривав довше ніж звичайно відчиту тривають. По відчиті були ще запити, на котрі прелегент вже коротенько відповів.

(х) В Північній Америці стає тепліше. Останки звірят і рослин з давніх епох, що їх добувають з землі в формі скаменілої, се докази, що на всіх місцях на землі було життя колись інше як нині, що підсоння було колись інше як тепер. Вистарчить згадати, що колись у нас було так тепло, що тут могли рости тропічні ліси, з яких витворилося кам'яне вугілля, або знову країна була покрита ледниками, серед яких жили такі величезні звірята як мамути. На Поділлі маємо гори-горбки Товтри, що складаються з коралевих раф. А коралі можуть жити тільки в морях, в яких води не мають ніколи температури нижшої як 20° C. Видно отже, що в історії нашої землі не раз і не два вже відбувалися зміни температури й підсоння. Вчені припускають, що зміни ці наступали по більшій часті дуже помалу. Вони припускають, що і в наших часах відбуваються такі зміни, але наше життя й наукові спостереження ще за короткі, щоб можна було щось певного сказати. В останніх літах занотовано на сході Злучених Держав Північної Америки значне потепління в зимі. Однак в усіх країнах занотовано вже, що сильні зими чергуються з лагідними. Робити якісь висновки з цього для Північної Америки видається передчасно й небезпечно. Однак там наступили аж такі зміни, що кажуть дивитися на такі

припущення трохи інакше. Ще перед 300 літами росли по височинах над Гадсоном кедрі, сосни й модрина в великій кількості. Сокира ненаситної людини прорідила ті ліси немилосердно. Та на викорчованих місцях не вирости вже більше ті самі роди дерев. Замість них поселився місцями фіговий кактей, а в однім місці Гадсона гарно вдається рід кипариса, що не росте на північ від Віргинії. Дальше стверджено, що туди на північ пробираються тепер такі роди звірят і рослин, що звикли до лагіднішого підсоння, тоді як чисто північні форми посуваються чим раз більше на північ навіть поза бігунове коло. Як з мандрівки звірят в давніх віках витягавмо висновки про зміну клімату, — то можемо се зробити в сім випадку тимбільше, що маємо на се безпосередні спостереження злагіднення зимової температури в тих околицях. Розуміється, на се, щоб можна вирішити, чи маємо тут до діла з локальною й короткотривалою зміною підсоння, чи з загальною зміною клімату, що обійматиме довший період, — на се треба ще дальших і довших обсервацій.

(х) Котра округа Європи найбільше суха? Досі подавано в підручниках, що найбільше суха округа Європи лежить в південно-російських степах над Каспієм. Та відколи в двох останніх десятиліттях улаштовано обсерваційні стації в південно-східній Іспанії, показалося, що там опади ще менші. І так на острові Форментера всіх опадів є пересічно 75 mm річно. Ця найбільше суха округа в Європі обіймає вузький кусень побережжя між Альмерією і Кап Пальосом та два острови Альборан і Форментера. Найбільша кількість опадів в сім окрузі є 197 mm (у Кап Пальосі).

Нові видання

Служба Божа — наше життя. Жовква — 1934. Друге видання. Накладом Кружка Інтронізації Найсвятішого Серця Ісусового у Львові. Видавництво і друкарня ОО. Василіян в Жовкві. Ст. 40, 32^с; ціна не подана. — Се видання дуже потрібне й хосенне.

Осип Назарук: Жінка і суспільність. Реферат виголошений на засіданні Генерального Інституту Католицької Акції у Львові дня 13 квітня 1934 року. — Накладом Української Католицької Організації. Львів — 1934. Ст. 48, 16^с; ціна 0.50 зол. — Се перша наша брошура видана з приводу недалекого візду українського жіноцтва.

Ярослав Пастернак. I. Перша бронзова доба в Галичині в світлі нових розкопок. — II. Нові археологічні набутки Музею НТШ у Львові за час від 1929—1932 р. Записки Наукового Товариства імени Шевченка том CLII, випуск II. Праці Історично-Філософської Секції за ред. Ів. Крип'якевича. Сей випуск видано за допомогою Міністерства В. і О. у Варшаві. У Львові, 1933. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка. Ст. 130, 8^с.

Мих. Возняк. Хтож автор т. зв. Літопису Самовидця? Michael Wosniak. Wer war eigentlich der Verfasser der Chronik von dem s. g. Samowydze? Видано з допомогою Міністерства В. Р. і О. П. — У Львові, 1933. Накладом Наукового Т-ва ім. Шевченка. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка том CLIII, випуск I.

Андрій Яковлів. Московські проекти договорних пунктів з гетьманом Ів. Виговським. Домет Оляничин. До історії торгівлі України з Кримом. (1754—1758) Miscellanea. Цей випуск видано за допомогою Міністерства В. і О. у Варшаві. — У Львові 1933. Накладом Наукового Т-ва ім. Шевченка. З друкарні Наук. Т-ва ім. Шевченка. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка том CLII, випуск 2. Праці історично-філософської секції за ред. Ів. Крип'якевича.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ВИБОРЧИЙ КОМІТЕТ у Львові вніс 19 кандидатських виборчих ліст на 20 виборчих округів у Львові. Комітет повідомляє, що українське громадянство м. Львова до часу внесення і по внесенні ліст кандидатів держалося карно, мужно і гідно. Вісти про передвиборчі події в „Ділі“ знов частинно сконфісковані.

В ПЕРЕДВИБОРЧІЙ АГІТАЦІЇ у виборах до міської ради у Львові польська преса підчеркує: Кождий Поляк, що не візьме участі в виборах, грішить проти польськості Львова.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД досі ще не відбув першого засідання і не пред-ложив програми праці.

СТАРІ ЕНДЕКИ виписують на збунтованих молодих ендеків, що вони мовляв „йдуть вислугуватися санації“. На се орган збунтованих „Авангарда“ відповідає: „До правлячого табору займаємо об'єктивне і річече становище“.

ЕСТОНСЬКИЙ МІНІСТР ЗАГРАН. СПРАВ приїхав до Польщі. Тут має він обговорити справу заключення балтійського пакту між Естонією, Латвією і Литвою. В Варшаві міністр Латвії говорив з марш. Пілсудским і мін. Беком.

В БОЛГАРІЇ розв'язано всі громадські ради. Їх предсідателів буде відтепер іменувати правительство. Вони одержать також права мирових суддів.

ПАРЛАМЕНТ В БОЛГАРІЇ матиме відтепер 100 членів (досі було 274), з того 75 іменованих, 25 вибраних корпораціями.

ЧИСЛО МІНІСТЕРСТВ в Болгарії зменшено з 10 на 8, число департаментів з 16 на 7. З тим зменшаться й видатки. Така реформа дуже придалася і в Польщі.

ЮГОСЛОВ'ЯНСЬКА ПРЕСА пише, що новий уряд Болгарії випередив державний преворот, який підготувляла скрайна група Цанкова.

РЕФОРМУ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ у Франції заповів президент республіки Лебрен. Реформа піде в напрямі скріплення прав виконної влади.

СОВІТСЬКА ПРЕСА страшно розлютилася на Гітлера за те, що він сказав у промові, що СССР держиться лише фінансовою і технічною допомогою капіталістичного світа.

БЕЗНОСОВ, представник СССР в Берліні, зложив в німецькій мін-ві загран. справ протест проти обиди, яку Гітлер завдав СССР, кажучи, що большевизм се паразит на тілі капіталістичного світа... Правда в очи коле.

КОМІСАР СССР ЛІТВИНОВ приїхав до Франції. „Матен“ пише, що він буде говорити не лише з амбасадором СССР Довгалевським але із... Троцьким. Ходять слухи, що Троцький зложив на руки Літвінова акт покаяння.

ПЕРЕГОВОРІ ПРО ВОЄННИЙ СОЮЗ між Францією й СССР дійшли вже так далеко, що тепер вирішують вже тільки другорядні справи. Заключенням того союзу Франція хоче приневолити Англію заключити з нею подібний союз. („Deutsche Allgemeine Zeitung“).

ШВАЙЦАРІЯ найбільше зі всіх держав противиться допущенню СССР до Союзу Народів. Швайцарські часописи що дня містять статті проти прийняття большевиків до Союзу Народів.

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИКТАТУРИ в Латвії вважає большевицька преса ділом німецьких гітлерівців. Се, каже та преса, етап до здійснення східних плянів Розенберга.

В м. ТЕЛЬ-АВІВ І ЄРУСАЛІМІ протестували Жиди проти імміграційної політики правительства Англії. В м. Тель-Авів є 46 ранених, в тім 6 поліцаїв.

ВІЙНА В АРАБІЇ між Геджасом і Єменом вже скінчилася. Підписано мирний договір. (АТЕ).

БОЛІВІЙСЬКО - ПАРАГВАЙСЬКА ВІЙНА знов відновилася. Парагвайські комунікати говорять про кілька тисяч болівійських вояків взятих до неволі і численних вбитих та ранених.

НОВИНКИ

Традиційні обходи в часі Зелених Свят на стрілецькі могили звичайно кінчаються в нас різними небажаними інцидентами, за які потому потягають людей на поліцію й по судах. Отже добре було б наперед устійнити програму обходу та її придержуватися, бо небажані інциденти на цвинтарях викликають згіршення.

В неділю 27 с. м. вибори до громадської ради міста Львова. Кождий Українець і кожда Українка повинні сповнити свій обов'язок по можності передполуднем, бо потому виборчі локалі дуже переповнені.

В жіночій гімназії і семінарі СС. Василянко в Станиславові (вул. Петра Скарги 17) вступні іспити до I. і II. кл. гімн. та на IV. курс семінара відбудуться; 15. червня пополудни письменні а 16. червня устні. Зголошуватися до вступного іспиту можна лишень перед феріями. Потрібні залучники: метрика, свід. щеплення віспи, еwent. свід. шкільне. Управа. 124—2—2

Іспити на учителів середніх шкіл. Міністерство освіти продовжило до 30 червня бр. кінцевий речинець діяння іспитових комісій для кандидатів на учителів середніх шкіл.

Курс для провідниць диточих садків уладив повітовий кружок „Рідної Школи“ в Самборі. На курсі було 20 учасниць.

„Міщанська Бесіда“ в Стрії уладила свячене. Т-во домашньої прислуги в Стрії також уладила свячене. Участь в нім взяли представники українських установ Стрия. Свячене уладило також Т-во Укр. Купців і всі товариства на передмісті Стрия — Лани.

Філія Союзу Українських Приватних Службовиків („Супруга“) в Перемишлі відбула свої Загальні Збори. На Зборах показалося слабе зацікавлення професійною організацією приватних службовиків. Головою Філії вибрано п. Артемовича.

З Камінки Стр. пишуть нам: В часі коли відбувалася велична Академія в честь Преч. Діви, про яку пишемо на іншій місці, „руські“ з Камінки Стр., а радше з сіл відбували в салі польського „Сокола“ свято руської культури. Там крім кількох каміначан була сотка мушин з села Батятич (перем. епарх.), що чвірками прийшли на се „культурне свято“ з оркестрою. Також приїхало кілька фір селян з Ріпнева, Тадань і Соколі (Львів. епарх.). Там показали свою „культуру“ тим, що після своєї імпрези, танцювали до раня (з четверга на п'ятницю, отже в піст). Замовлений з Куликова хор не приїхав на се „свято культури“, бо дістав від когось депешу, що свято відложено. Та найбільше здивування на тім культурнім святі викликала приявність на ньому камінецького сотрудника о. Антонія Годиса. Цікаве, що собі думали католики Поляки про нашого місцевого священика, що волів величати „свято руської культури“ ніж Академію в честь Преч. Діви. Чи се часом не згіршення?

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-18—25

Біблію з 1581 р., одну з найстарших книжок на Україні, найшли в Харкові при упорядкуванні бібліотеки ім. Короленка.

В 80-ліття проф. І. Горбачевського відбулася в Празі величава ювілейна академія. Були численні представники Чехів, Словаків, Білорусинів, Литовців і Грузинів. Проф. Д. Дорошенко і проф. Комарецький виголосили виклади про життя і працю Ювілята. Відтак вручено йому диплом почесного доктора прав Українського Університету в Празі. Виголошено та відчитано багато привітів від різних наукових установ (понад 200). Бракувало лише привітів з совітської України. Вкінці промовляв Ювілят дякуючи за пошану. Він закликав до об'єднання переднаходячими великими подіями на наших землях.

Як називають Українців? Проф. Ганібаль Двералд Донкен видав в Америці книжку про „Імміграцію й асиміляцію“. В ній згадує про Українців під такими іменами; Ukrainians, Carpathians Russians, Red Russians, Yugo-Russians, Russniaks, Russines, Galicians, Cherkasi! Крім того молоді люди українського роду вводять ще одну назву: Ukes. (Американська „Свобода“).

В Обераммергав в Баварії відбувається від 21 травня до 28 вересня с. р. ювілейний цикл страстних вистав. Програма передбачує 23 вистав Господніх Страстей. Обераммергав святкує сего року 300-літний ювілей свого страстного театру (КАП).

Закарпаття дістане радіостанцію. Вона буде побудована в Берегові.

Жидівський Музей, перший в Польщі, відкрили минулого тижня у Львові.

В домі ендецької партії у Львові при вул. Пілсудського вкрадено різні партійні документи.

„Гудульський Театр“ зорганізований польськими чинниками, їздить по корінній Польщі та дає вистави. Як подає в „Ділі“ дописувач з Познаня, „театр“ грає скандально та копромітує Гудульщину і нашу культуру.

„Справедливість“ товпи. Один Бразилієць звів дочку Японця. Батько дівчини застрілив за се Бразилійця. На вістку про се товпа окружила японську колонію в Бразилії і вбила 5 Японців та 16 ранила. Прочих вигнала з місточки.

Ювілейні змагання Сокола в відбиванні відбулися в Стрії при участі 12 дружин з цілого краю: Сокіл-Батко, Олд-Бої С-Б (ученики проф. І. Боберського), Сокіл IV Львів-Личаків, Сокіл I Стрий, Сокіл II Стрий, Хирів, Мразниця, Завадів, Конюхів, Дашава, Гірне й Олексичі. 6 дружин було з сіл. Перше місце заняв Сокіл IV Львів-Личаків, друге Сокіл-Батько Львів, третє Сокіл-Хирів.

На площі Сокола-Батка у Львові відбулися змагання в відбиванні львівських жіночих клубів: Плай, УССК (Український Спортивний Студентський Клуб) і Стріла. Перемогла дружина Плай.

Гумор. В него інакше: — Знаєш, моя жінка кинула вчера на мене склянку з гарячим чаєм. Чи тобі трапилося коли щось таке? — Ніколи! Ми пемо лише каву.

ПАСТА

ОДИНОКА
СВОЄРІДНА
НАЙЛІПША

до взуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасты

Адреса: Львів, Кордецького 1.

18-х

Телефон 60-04

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛАСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 15.000 зл. на чч. 18709, 95834; — 10.000 зл. на чч. 13921, 134112, 68504; — 5.000 зл. на чч. 2307, 120520, 138342, 148582, 169910, 38527, 105227; 2.000 зл. на чч. 9687, 21840, 22754, 34565, 42150, 45864, 54300, 74624, 77961, 84657, 110584, 113865, 121211, 140028, 3540, 4447, 5613, 11013, 39991, 46629, 48765, 59870, 64997, 66271, 93327, 102213, 116588, 114998, 122482, 123167, 134219, 142325, 161636; — 1.000 зл. на чч. 5725, 8084, 40472, 43725, 44156, 45307, 47075, 52132, 61406, 67363, 70313, 81847, 83897, 88473, 95270, 96327, 106001, 1223656, 126747, 134038, 139463, 148020, 149847, 152470, 154811, 164073, 169988, 1296, 101199, 12953, 13646, 17429, 20630, 24461, 27732, 39200, 43269, 51743, 58866, 59293, 66570, 84333, 96568, 1116492, 119526, 147872, 154496, 156497, 168929, 12841, 13712, 27106, 133592, 134488, 145213, 145394, 150316, 151961, 179, 13800, 15684, 26927, 27193, 29750, 36849, 42672, 50631, 51619, 53628, 54523, 62262, 72364, 81861, 86683, 94014, 96917, 100950, 104965, 107719, 110229, 113391, 137298, 145319, 150871, 151187, 155180, 7174, 158704, 9408, 18218, 17556, 20788, 22678, 22585, 21336, 27086, 32372, 37059, 41754, 48980, 54806, 55751, 63887, 66102, 67338, 69125, 72983, 73901, 85560, 89082, 97464, 100387, 111960, 115620, 119405, 118340, 122770, 122770, 128159, 130674, 133807, 1914, 144081, 144911, 145531, 158264, 160074, 165958, 37794, 46065, 55612, 57384, 57503, 67842, 70171, 72236, 72383, 84777, 86190, 93357, 94726, 98763, 99102, 112581, 114091, 115412, 128408, 127291, 127688

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

СУКОНКИ Комплети моделі в великому виборі МІНЦЕР поручає знана з дешевости фірма КОПЕРНИКА 17.

КІНА

АДРІА: Його Експедиція Субект.
АТЛАНТИК: Заглада.
КАСІНО: Таємний детектив і Вороги подружжя.
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Пімста д-ра Фу-Ман-Чу і ревія.
МІРАЖ: Програма 6 вірок, Фліп і Флап як карієровиці.
МУЗА: Ніч в Каїрі (Рамон Новаро).
ПАЛАС: Цісарські лови.
СТИЛЕВЕ: Тисяча і друга ніч та ревія.
УТИХА: Кривавий слід. На краю Сагари і ревія.

Rhino

се патент ф-ми Rhino-Sole Ltd.
London E. C. 4.

Rhino

дає спомогу кожному підзелювати
власноручно обуву.

Rhino

не вимагає шевського приладдя крім
звичайного ножа до наложення маси.

Rhino

тривале, легке, еластичне, непро-
макальне і неховське.

Rhino

консервує нові підшви та фасон обuvi

Rhino

трикратно дешевше від шкіри.

Rhino

се важна позиція в домашньому
бюджеті.

Rhino

продають всі склади Народної
Торговлі.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

ПРОДАЄ СВИЖО ПРАЖЕНУ КАВУ
В УСІХ СВОЇХ СКЛАДАХ
у Львові і в краю.

Висилка свіжо праженої кави відбу-
вається двічі в тиждень з власної

ЕЛЕКТРИЧНОЇ ПРАЖАРНИ КАВИ У ЛЬВОВІ

До місцевостей, де нема складів
НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ, висилаємо
просто зі Львова, Ринок 36 — пра-
жену каву харчевими посилками
в довільних скількостях.

Зелюю масою „RHINO“

МИКОЛА ФІТЮ
ШЕВСЬКА РОБІТНЯ
Львів, Уейського ч. 8
(ріг Баденів)

(околиця пл. св. Юра, полі-
техніки і вулиці старого городу)

119-1-x

Т-ВО ОХОРОНИ Й ОПІКИ НАД МОЛОДЮ

уладжує дня 9 червня пополудни в парку Світезі
незвичайну імпрезу п. з.

НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА

Ночі Івана Купала своїми оригінальними тан-
ками, обрядами та звичаями може кращі, як славні
венедські ночі, нашому поколінню зовсім незнамі.
Воскресити їх красу, відновити традицію повну
чару і поезії, ось ціль сеї імпрези.

А головне завдання здобути засоби для ви-
силок як найбільше нашої молоді до таборів.

Ріжнотематична програма непересічна мистец-
твом урочна складена так дбайливо, що вдово-
лить найбільше вибагливих гостей.

Ось деякі точки: водний мяч (Waterpolo),
балети русалок, хороводи, хори юнаків на лодках,
чарівна ілюмінація парку, штучні вогні, Дансінг,
музики, добірний буфет, фантова лотерія з без-
цінними фантами, весела частина — ревія і т. д.
Всі, що хочете побачити нашу давню гарну ми-
нувшину, всі що хочете забути Вашу журбу, крі-
зові злидні, всі що хочете провести кілька го-
дин серед краси, поезії — приходьте!

Всім запевняємо радість і вдоволення. На цей
день відкриті всі засідання Виділів, усе звіль-
няється від год. 5-ої і широкою струєю пливе на
Світезю — на Ніч під Івана Купала.

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішій ви-
конанні із власної виробі. Коци, мате-
раци по гуртових цінах. Висилка на про-
вінцію до 24 годин. ВАНК, Марійська пл. 6.

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На весняний
і літний
сезон.

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

поручає

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітний
лікар асистент
дерматолог. клінік
в Берліні, Відні й Празі
орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.
другий вхід з вулиці Собеського ч. 2.
Тел. 51-68 Сепараткові ждальні

Тільки зол. 1²⁰

Кошт 1 пари зелівок.
Підзелюю обуву
власноручно
масою „Rhino“

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛ
І ВІДЛИВАННЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ЯКОВА НАССА

Львів, вул. Сикстуська 17. Телефон 65-73
приймає від 9—1 і 3—6

Пальомби, корони, містки, штучні зуби з ка-
чуку, золота, платини, білого золота, ре-
106 гуляція криворостучих зубів. 1—4

Підзелюємо масою „RHINO“

всіляку обуву і пантофлі.
Нові підшви консервуємо
„І Б І С“
Львів, ул. Собеського ч. 9.
Фабрика обuvi та пантофлів.

118-1-x

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A. KOWALSKI WARSZAWA

ПІСЛЯ НОВОЇ ЗНИЖКИ ЦІНИ

чиста цинкова бляха се найдешевше покриття даху.
ПОЯСНЕННЯ

„ВЛАСНА СУНКОВА“ СКА З. О. Р. MARJASKA II. KATOWICE.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок
(ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти
370 мм. За оголошення (крім дрібних) в засте-
реженому місці дочислюється 20%. Дрібні ого-
лошення поміщаються по випахненні належи-
тості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше
слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4
стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор.
25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор.
280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70—
зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нею: в четвер на 8 ст.
і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Станіслава
ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., у-
сично 2 зол., Закордон:
чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.
Конто П.П. Краків 405.867

„Откуда есть пошла русская земля...”

Нова праця на сю тему російського історика Янушевського.

Парижське „Возрожденіє” принесло в ч. 3279 вістку, що російський історик Янушевський видав нову книжку п. з. „Начало истории русского народа по новейшим данным.” В тій праці зібрав він систематично виписки зі старих словянських літописів і старих словянських, візантійських, вірменських та арабських письменників, підкріпивши їх вислідами студій новітніх істориків. Таким чином дійшов він до того, що Русь вийшла з над середнього Дунаю, з Паннонії (теперішньої Хорватії), про що зрештою згадують і народні пісні та легенди, як також згадує наша найстарша літопись Нестора: „Ту бо есть Илюрик... ту бо бѣше

Словени первое... От него же и мы есмо Русь...” Автор стає на становищі, що старе передання про Чеха, Леха і Руса не легенда, а правда. Се передання до сьогодні живе в Хорватії і ніхто там не сумнівається, що воно правдиве. Далі Янушевський стає на становищі, що державно-організаційні взірці старої Руси не скандинавського, а західно-римського походження, бо Русь вродилася й майже три століття жила та виростала під впливом західно-римської культури. Три брати, князі Чех, Лех і Рус зі своїми племенами вийшли з города Крапіни (40 км. від Загреба). Ся нова книжка викликала сенсацію в науковім світі.

Повстане українська монархія?

„Газета Варшавська” повідомляє з Лондону: В Лондоні відбулася довірочна конференція представників російських і українських монархістів. М. і. були приявні Гетьман Павло Скоропадський і його лондонський представник п. Коростовець. Ініціатором конференції був Саблін, що віддавна хоче погодити рос. і українських монархістів. Конференція одобрила платформу Сабліна: тісну співпрацю рос. монархістів з українськими на підставі признання Гетьмана П. Скоропадського діничним володарем України і його сина

Данила наслідником престоло. Гетьман Скоропадський мав підписати заяву іменем своїм і сина, що з настанням царату в Росії Україна стане її федеративною частиною. Україна дістане автономію в справах внутрішньої адміністрації та культурно-освітніх. Зате закордонна політика й армія будуть спільні. Київський митрополит визнає зверхність московського патріарха. — Ся умова викликала оживлену дискусію серед емігрантів. — Подаємо сю вістку на відповідальність жерела, з журналістичного обов'язку.

Український літак в Америці

На зазив Централі Гетьманських Січей в Америці й Канаді йде підготовка до збірки жертв на будову першого українського літака в Америці. Сей літак дістане як дар від українського громадянства та українська летунська школа, з котрої найскорше вийде кваліфікований летун. Українські летунські школи існують в

Шикагу, Детройті і Клівленді. Перший летун-Українець має за жертвенною допомогою українського громадянства відбутим тим літаком відвідини головніших осередків української еміграції в Америці й Канаді і в той спосіб осягнути найвищу летунську кваліфікацію та заохотити молодь до студій летунства („Діло”).

„Ми ще всіх не перестріляли...”

ГПУ не буде скасоване.

„Таймс” доносить: На зборах совітських суддів і прокураторів „товариш прокуратор” Криленко вголосив промову. Він заперечив поголоски про знесення ГПУ (чрезвычайки) і про злагіднення кар. Клясова боротьба, казав м. і. Криленко, не тільки буде продовжувана, але ще буде скріплена. Ворожі кляси ми вже роз-

били, але клясові вороги ще є. Ми ще їх всіх не перестріляли, не зловили, не знищили. Робітники підпадають впливам клясових ворогів. Вони теж підлягають діланню „карательних” відділів. Ми виховуємо примусом... Цікаво, що такого звіра держать на таким високім становищі. Та там таких багато як сей оказ.

Нема вже боротьби між нами

Так сказав гітлерівський штурміведь польському журналістови.

Підчас прогульки польських журналістів по Німеччині представник санаційного „Курера Поранного” говорив м. і. з членами гітлерівських штурмових відділів, щоби переконалися, яке теперішнє відношення пересічного Німця до Поляків. В розмові почув такі слова: „Нема вже війни між нами! Хочемо до вас наблизитися, хочемо, щоби ви набрали до нас довіря. Робимо се щиро, як щиро виповня-

ємо кождий наказ нашого Вожда”. Загальне вражіння з подорожі по Німеччині польських журналістів таке: Всюди в Німеччині приймали їх дуже сердечно і щиро, навіть з проявами приязни. — Такі прояви „приязни” недавніх ще завзятих ворогів, наче на замовлення мають свої глибші причини. Коментарі до них могли б дати тайні клявузлі польсько-німецького договору.

Скарби святині крокодила

Знайшли в ній тисячі папірусів.

В Єгипті, в грецько-римській місті Тебтуніс, італійська археологічна комісія відкрила святиню крокодила. При відкопуванні т. зв. Процесійної вулиці, що вела до тої святині, знайдено м. і. бібліотеку папірусів, яка своєю кількістю і і добрим збереженням перевищує всі до теперішні знахідки папірусів. В одній ли-

ше пивниці знайдено понад тисячу звоїв папірусів, що лежали під соломою і пальмовими волокнами. Вони походять з 2 ст. по Христі. Зміст тих папірусів такий: рахунки, адміністраційні документи, царські декрети, листи та невідомі досі поезії, драми, теоретичні розвідки і т. д. Єгиптологи будуть мати що студіювати.

За забезпечення домашнього урядження на зл. 1000.— пересічна річна премія wraz з додатками виносить зл. 6.— в Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР”

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ТАЛЕРГОФ

Що роблять з тої Голгофти Руси-України і що з неї треба зробити.

„Також противник хоче, щоб його бодай поважно брати, хоче, щоб його з його думкою й переконанням вислухати, зрозуміти, занести, ба навіть поважати. Колиж його думку потону відкинути — і тільки тому —, тоді він уже напів склонний, перейти на нашу сторону. Бо таке поведіння ділає на нього як чудо з неба: такі рідкі є ті люди, котрі справедливо відносяться до думок, що різняються від їх власних думок. А між нами, християнами, такі люди не повинні бути рідкі, вони повинні бути чимсь буденним.” — о. Ліпперт Т. І. (Гл. „Schönere Zukunft”, рік IX, ч. 35, ст. 1, з 27. V. 1934).

Сьогодні, в четвер, в римо-католицьке свято Божого Тіла, дня 31 травня 1934 року, о год. 9 рано на Високім Замку князя Льва, Данилового сина, відправлять гр.-катол. Богослуження з приводу Талергофу й Талергофського Зїзду, урядженого москвофілами. А рівночасно в Георгієвській церкві при Францішканській улиці під ч. 3 відправлять з того самого приводу православному „Литургію”. Потому того самого дня відбудеться, як доносить москвофілська преса, „шествіє по улицам г. Львова на кладбище, освященіє пам'ятника, возложеніє вінков от організацій, обществ, читален и сел, возвращеніє учасников в Народний Дом, торжественная академія в 16 часов и народний концерт в 20 часов”...

Кілько баламуцтва пролетиться в сей день у столиці Льва, Данилового сина, видно вже з того, що під сей зїзд випускають москвофілські публіцисти. І так поруч стримано в тоні й місцями навіть розумної змістом статті знаного москвофілського публіциста В. Кареніна п. з. Талергофская жертва в „Рускiм Голосі”, чч. 18 і 19 — підготовлено сей зїзд крайно неависними статтями в москвофілськiм органі для народа „Земля і Воля”, котрий редагують і видають в тім самім льокалі що й „Рускiй Голос”. Хто хоче побачити що значить затроений спосіб писання, нехай перечитає собі нпр. редакційну статтю в „Землі і Волі” ч. 20 з 27 V. с. р. п. з. „Український...” Талергоф, безгранична мазепинська безличність. Та се, що там виписав якийсь хорий ненавистю чоловік, котрий зрештою не зазначив свого авторства навіть ніяким знаком, не болить так, як те, що з рівною ненавистю виписує в тій самій „Землі і Волі” В. Р. Ваврик, оден з найздібніших публіцистів не тільки москвофілських але галицьких взагалі. Во істину, жаль дивитися на те, як той чоловік свого блискучого таланту публіциста, даного йому Богом, вживає до продукування огидної грязюки і страшного паскудства, котрими розятрює ще не загоєну рану нашої землі й нашого народу (все одно як ту землю й той нарід назвати!). Нпр. пише п. Ваврик ось що (лишаємо його правопис і стиль):

„Лемковщина непокоилимо стояла при Русі і нічого про Україну і чути не хотіла. Не диво, що українська злоба використала підходячу для себе хвилю (війну — Ред. „Н. З.”) і постановила позбутися упрямих „русифілів”. Доносами

займався не тільки жандарми — українці, но і учителі, а навіть духовні особи. На донос по-плечників Австрії була арестована вся загалом руска, лемківська інтелігенція: священники, адвокати, судії, учителі, студенти, а навіть гімназисти. Рівнож потягнуто в тюрми масу крестянства обох полів*.

Так загально кидає п. Ваврик найстрашніший закид на три стани народу, з котрого сам походить, на стан урядничий, учительський і священничий і не наводить на те ніякого доказу, що оправдувавби такий жорстокий закид зроблений навіть станом, до котрого сам автор належить. Се можнаби зрозуміти, якби такі річі виписував в такий спосіб перший лучший півголовок або газетарський новинарський шмок, котрого інтелігенція дуже пересічна. Тимчасом се робить чоловік визначних здібностей, що виразно видно навіть з того страшного фейлетону, в котрім він так компромітує себе і видавництво. Такі слова як „підлість, нікчемність“ тут нічого не поясняють, бо перед нами доказ — крайнього засліплення ненавистю, отже стан хоробливий тай тільки. Та коли такий стан захоплює навіть людей міри п. Ваврика, то чого можна сподіватися по пересічних людях його напрямку й табору?

Та не можна заперечити, що й ми, Українці, завинили занедбанням. І тому можлива така затроєна пропаганда деяких москвофілів в їх органах. Ми за мало освітлювали ту важну історичну подію, що звязана з іменем Талергофу. Хоч тисячі нас сиділи там серед тяжких мук під знущаннями озвірілої австрійської й мадярської солдатеки, хоч нас було там очевидно більше ніж москвофілів, — ми не спромоглися ні на одно збірне видання про ту головну нашу Голгофу, ні на одну організацію в справі збирання матеріалів для освітлення тої справи, ні на оден зїзд Талергофів! Тільки оден одинокий п. Василь Мако в сь к и й, відомий католицький письменник, присвятив більше уваги талергофській справі. Тай лають же його за правду, котру списав у книжці про Талергоф!

Не хочемо осуджувати нікого, бо й ми в тій справі не без вини занедбання. Навала інших подій і праць відвернула нашу увагу від Талергофу. Та лучше взятися до тої справи пізно, ніж не братися ніколи. Отже заки в осени спробуємо скликати першу конференцію Українців, котрі були увязнені в Талергофі, спробуємо зачати звичайною статтею освітлювання тої справи. Бо коли не дамо їй відповідного наświetлення кварцевою лямпою думки і слова, то та справа може затроїти атмосферу нашого краю і народу, затроїти в найтяжшій нашій часі.

Що таке Талергоф? Се мала місцевість в одній з альпійських долин у Стірії, на колись словінській, тепер німецькій етнографічній території, недалеко від Грацу, найбільшого альпійського міста. В тій місцевості урядила стара Австрія концентраційний табір для політично підозрілих власних горожан переважно української народності з Галичини. В новіших часах такі концентраційні табори уряджувала перша Англія, в давних часах мабуть перша робила се Вавилонська держава, хоч і при будові пірамід в старім Єгипті працювали очевидно люди примусово зігнані в концентраційні табори.

Стара Австро-Угорщина урядила з початком війни такі концентраційні табори не тільки для нас, Галичан. Такі самі конц. табори урядила вона також для Сербів, Чехів, Італійців, Ромунів.

Якж думка кермуваларішуючими кругами Австро-Угор. при уряджуванні тих страшних таборів? Була се думка, що вродилася з перестрашу перед утратою панування двох спільників, Німців і Мадярів, котрі від поверх тисячки літ разом опанували прекрасні області басейну Дунаю і його допливів, області переважно ненімецькі і немадярські. Якраз в тій цілі Німці перед віками спровадили в саму середину Європи дуже дику тоді мадярську орду, очевидно при помочи спеціалістів у спроваджуванні таких орд, Візантійців. Між Візантією й Німеччиною був здавна доволі сильний звязок. Візантійські люди і виливи, привезені до Німеччини жілкою одного з цесарів Оттонів, дали навіть насіння до пізнішого проте-

стантизму. Отже німецько-мадярська спілка народів, котра тільки в деяких періодах була переривана, почулася дуже загрожена, коли проти неї відразу рушила війною половина світа, а незабаром майже цілий світ. Рішачі круги тої спілки були зразу дуже бундючні, але скоро опанував їх переляк. Вони той переляк назовні старалися закрити, одначе він з них бухав й уділявся мимохіть щораз низшим кругам урядництва обох тих народів. Скоро той переляк перейшов у психозу, котра доволі часто межувала з напівбожевільним станом. Свідчить про се найліпше факт гнання до Талергофу великої кількості Українців з Галичини й Буковини, хоч Українці були до шпiku в костях вірні старій Австрії, головно з огляду на безпеку, яка загрожувала всему українському життю на випадок, якби Росія загорнула була Галичину, Буковину і Закарпатську Русь.

На тім тлі яскраво виступає безпримірне оглушення тодішньої російської провідної верстви в російській державі. Та верства і її рішачі круги були вже настільки здурнілі й тому зрілі до упадку, що вступивши на Галицьку Землю, відразу зачали тут переслідування української народності, гр. кат. Церкви та всіх українських організацій і преси, котру безпощадно знищили. Не було отже ніякого сумніву, що тодішня Росія се ворог, з яким ми як Українці не зможемо ніяким чином паладнати життя. І тому всі Українці всіми нервами ненавиділи Росію і сприяли Австрії. Мимо того австро-мадярські війська масово арештували й вішали не тільки москвофілів, але й Українців! З другої знов сторони російські війська, що вступили на Галицьку Землю, тяжко били не тільки Українців, але також москвофілів. Словом, малося вражіння якогось загального божевілля, з обидвох сторін.

Ніякий нарід, що живе на території війни, не може почуватися добре. Та нема сумніву що до скріплення страшних тортур, яких зазнало наше населення від австро-мадярських військ і яких найвищою був Талергоф, причинилися в значній мірі галицькі москвофіли, кров від крові й кість від кості нашої суспільності в Галичині, отже також близькі їй під оглядом недостатчі політичної розваги.

А саме галицькі москвофіли були настільки наївні, що вже після вибуху війни видали брошуру, в котрій напечатали докладні інформації про прихильників та ворогів Росії в цілім нашім краю.*) Ту брошуру російська команда роздала офіцерам російських військ, щоби вступаючи на Галицьку Землю, знали, де застануть приятелів а де ворогів і котрих. Навіть дитина зрозумілаб, що особливо в часі війни така брошура не могла остати тайною і для противної сторони. Річ дуже правдоподібна, що австрійські шпiони в Росії доставили ту брошуру з Росії до Відня скорше ніж вона дісталася до рук загалу російського офіцирства. Очевидно, звідунський відділ начальної команди австро-угорської армії як стій казав ту брошуру перекласти на німецьку мову, випечатати і роздати між австро-угорських офіцирів. Таким чином одні і другі війська, т. зн. і російські й австро-угорські, арештували й вішали наших людей в Галичині з обох таборів на підставі тої самої масово поширеної москвофільської брошури. Чи на місці когось повісити, чи вивезти — се залежало від темпераменту і злої або доброї волі поодиноких офіцирів і навіть підстаршин. Отже хто не був на місці повішений а дістався до Талергофу, той мимо всіх знущань може ще говорити про щастя, коли вийшов з життям. Нема також сумніву, що крім тої крайно нерозумної брошури, причинилися до увязнень також доноси поодиноких людей ріжних народностей і віроісповідань, як се звичайно буває в таких часах замішання.

*) *Современная Галичина*. Этнографическое и культурно-политическое состояние ея, въ связи съ национально-общественными настроеніями. Довірено. Для широк. ознакомл. Г. г. офицеровъ действующей арміи. Походная типографія Штаба Главнокомандующаго Арміями Юго-Западнаго Фронта 1914. (Сторін 30—16⁰ і мапка).

Так виглядає правда про те, хто і що викликав масове винищування нашої інтелігенції й нашого народу в Галичині австро-угорськими й російськими військами. Та почуття справедливості вимагає підкреснути, що навіть ті москвофіли, котрі писали й видавали згадану висше брошуру, очевидно не хотіли довести тим способом до страшної масакри нашого населення в Галичині, хоч правдою є, що вони ту страшну масакру головно викликали своєю — як на воєнний час — дійсно безпримірною глупотою. Їх нерозвага тимбільша, що між їх проводирами, котрі приготувляли ту брошуру та її видання, очевидно мусіли бути люди, які знали, що москвофільську пресу в Галичині правильно субвенціонують з Росії, ще від часів графа Лорис-Меликова, ген. Потапова й відомого донощика Юзефовича та відомого російського духовника о. Раевського.

А не багато треба було мати розуму, щоби додуматися, що австрійські рішачі круги докладно знають від своїх шпiонів в Росії, хто, коли, кілька й кому виплачував в Галичині. Все те вже сьогодні докладно відоме, бо вже оповіщені м. і. автентичні документи тайної частини Третього Відділу Собственной Его Императорского Величества Канцелярії, що тепер зберігаються в Архиві Революції в Москві.*)

Такого звязку між москвофільськими діячами та їх пресою з одної сторони й урядовими кругами Росії з другої сторони, Українці в Галичині додумувалися, одначе докладно про той звязок не знали. Та знали про него москвофільські діячі, бо самі той звязок удержували. А кожний публичний діяч обов'язаний знати також очевидні наслідки своїх звязків, звернених проти держави, в котрій живе. Отже також москвофільські діячі були обов'язані знати, що на випадок війни Австро-Угорщина не подарує їм довголітної роботи на користь Росії. І повинні були знати, що десятками літ триваючий грошевий звязок з російськими офіційними кругами не може остати в тайні.

Та мимо всего кладемо поведення москвофільських проводирів на карб глупоти. А робимо се тому, бо ми бачили в часі війни рівно велику нерозвагу і глупоту також по стороні українських діячів, а саме тих, котрі змовилися потайки з большевиками проти власної держави й завалили її тай опісля пішли в поневірку на чужину тай до сеї пори не хочуть признати, що нерозумно зробили. Отже коли серед українських провідників були і є такі до безмежності наївні люди, то нема ніякої рації, не признавати, що точно такі самі нерозважні люди могли бути і були також в москвофільськім таборі: адже оба ті табори походять з одного і того самого народу!

З того всего ясно, що Талергоф як символ нашої трагедії виріс не тільки на основі поведення австро-угорських рішачих чинників, але також на основі поступовання людей, що вродилися між нами, на Галицькій Русі, — зовсім таксамо як далеко страшніші від Талергофу Соловки і льохи московської чрезовичайки повстали не тільки на основі поведення московських большевиків, але також на основі поведення самих Українців. Відси болюча і кривава наука, що ми мешканці сеї землі, все одно, чи нас називати Українцями чи Русинами, повинні на будуче звертатися до себе з виrozumінням а не з ненавистю. Отже зле роблять ті, що тортур і мученичої крові наших людей в Талергофі вживають до розятрування ще більшої ненависти між дітьми тої самої землі й того самого народу. Повинно бути якраз навпаки. То значить: Талергоф як Соловки й інші відомі всім місця мук наших людей повинні нас всіх, уроженців нашої землі, зближати до себе і все нам пригадувати, що так будуть над нами знущатися до суду віку ріжні наїзд-

*) Гл. К. П. Победоносцев и его корреспонденты. Том I. Москва-Петроград, 1923. — Выписки з тої книги в „Старій Україні“ 1925 р. XI—XII, ст. 212. — Гл. також дві статті в „Новій Зорі“ з 1930 р. чч. 30 і 32 п. з. „Галичина і Росія, з новоопублікованих документів б. Царської Канцелярії“ й „Наша хронічна недуга: Як ми самі собі шкодили і далі не перестаємо шкодити“.

ВИБІР ЗВАННЯ

Виклад Дра Осипа Назарука виголошений дня 7 травня 1934 р. для VII і VIII кл. філії Української Академічної Гімназії у Львові.

ЗМІСТ: — I. Що таке „життєва мудрість“ і який її найтяжчий пункт? — Хто має право вчити других життєвої практики? — Сім злих учинків, які робить той хто зле вибрав собі звання. — Кепський вибір звання се нещасть особисте і суспільне. — Передумови вибору відповідного звання. — Що треба знати про кандидата? — Хто має помагати молоді вибирати звання? — Чи може хтось дати „остаточну“ пораду? — Вибір звання подібний до скоку з трамполіни. — Чотири основні точки людського життя. — Старші повинні дати орієнтацію молоді. — II. Що таке звання? — Два його значіння. — Що робити, щоб мати ядовлення з вибору і виконання свого звання? — Чому вибір звання одиниць се справа важна для нації й суспільности? — Три передумовини доброго виконання звання. — Гнила одиниця стає руйніницею установи. — В чім одно з годованих жерел пружимости й росту англійської нації? — Як небезпечно себе перецінювати і недоцінювати. — Найважливіша справа — рівновага духа. — „Never-never Land“ і Лондон. — Як далеко сягає влада австралійського мурина й англійського льорда? — Чи зможемо колись зрозуміти суть всеселення? — Думка, що родить життя і спричиняє смерть народів. — В чім українська молодь зробила великий поступ. — Коли наступає передчасна смерть нації і культур. — Який найлучший компас на бурливім морі життя? — Що дає внутрішню силу нашим творам і добру підставу всім факхам?

З доручення „Батьківського Кружка“ вашої гімназії й за дозволом ваших шкільних Властей маю вам виголосити виклад про найтяжшу справу, яку взагалі старший чоловік може обговорювати з молоддю. А саме маю говорити про справу т. зв. життєвої мудрости, то значить розумного практичного поведіння в життї. А з тої дуже трудної області доручено мені обговорити найтяжший пункт: вибір звання, себто фаху, заняття, в котрім кождий з вас мавби виобразуватися, щоб на будуче з того звання здобувати для себе хліб, розвиток своїх здібностей і задоволення, а для суспільности якийсь пожиток.

Та справа все належала до найтяжших. А говорити мені про неї тепер — особливо трудно з двох причин: бо тепер взагалі всі фахи переповнені і ще тому що я приблизно 10 літ за молодий, щоб викладати практичну життєву мудрість. А саме я під тим оглядом уважаю за найрозумнішу стару засаду культурного Гіндостану, котра вчить, що ніхто з людей не повинен інших учити життєвої мудрости, коли сам не має 60 літ життя: бо до 20 року життї повинен переважно гратися, бавитися, до 40-го вчитися, до 60-го інтензивно працювати, а від 60-го року життї може вчити інших, коли сам не змарнував свого життї і сам у нім чогось навчився та почуває в собі покликання вчити інших. Отже мені бракує ще дев'ять літ до 60-тки. Та я мусів взяти на себе перед часом обов'язок поговорити з вами про згадану справу, просто тому, бо мені сказали, що й інші відмовляються з різних причин. Принявши той обов'язок, я надолужив брак моїх літ по можности совісно тим, що обговорив сю тему з розумними людьми, котрі мають по-верх 60 літ і з родичами на засіданні, що на скільки час мені дозволив перестудював я ту справу, переглядаючи й перечитуючи твори старих і нових письменників, що займалися такими справами, та ряд річників педагогічних органів і приготував в тій справі спеціальну анкету з питаннями до вас на письмі, на котрі ви також писемно відповіли. Щойно по такій підготовці обдумав я ту трудну справу, зробив докладну диспозицію на письмі і з вислідом моїх думок приходжу тепер до вас.

Наперед представлю вам вагу вибору звання і трудности того вибору.

ники, коли ми не викинемо з душі й серця взаємної ненависти до себе. І тому на нашу думку сьогодні 31 травня в Богослуженні на Високім Замку у Львові повинні взяти масову участь також Українці, хоч се Богослуження улажене в зв'язку з москвофільським віздом, повинні взяти участь поважно і спокійно, уникаючи навіть найменших причин до непорозуміння.

І в цілім краю повинні Українці улажувати свої поминальні Богослуження за наші мученичі жертви Талергофу, Сибіру і т. д., допускаючи на ті Богослуження також москвофілів. Жертви, які поніс наш нарід, прецінь були, є і будуть жертвами — без огляду на те, хто ті жертви викликав. А народні невинні жертви вимагають згадки і пошани. Миж Українці маємо більше жертв вже тому, що нас тут більше... А. Ч.

Хто минеться зі своїм званням, то значить хто зле вибере собі фах, той зробить або постійно робитиме отсих сім злих учинків:

1. Змарнує гроші своїх родичів і працю своїх учителів та надармо займатиме місце іншому, котрий мігби більше і лучше працювати.
2. Навіть при великім напруженні даватиме в своїм фаху менше і гірше ніж повинен давати.
3. Може наробити великої шкоди.
4. Не матиме радости з праці.
5. Ніколи не досягне певности в праці.
6. Буде непотрібно терпіти в життї.
7. Ізза постійного незадоволення стане насінником розкладу і гнилі в суспільности.

Отже хто недобре вибере собі фах, той буде на все своє життє шкідником і тягарем для себе самого, шкідником і тягарем для своєї родини, шкідником і тягарем для свого народу і шкідником і тягарем для кождої суспільности, серед котрої опиниться.

Інакше кажучи: справа вибору звання се справа дуже важна особисто, родинно, національно й суспільно, то значить — для всего людства. Бо особливо сьогодні народи всякою лучбою дуже сильно зв'язані з собою, отже хто став шкідником свого народу через злий вибір звання, той дуже легко може стати шкідником всякої іншої суспільности.

Таку вагу має вибір звання. Одначе перевести добрий вибір звання се справа дуже трудна. Вона вимагає:

1. Знання бодай поодиноких груп різних фахів, знання їх вимог і підготовки, як також виглядів на заняття в данім фаху. Яка се великанська область, можна змркувати по тім, що нпр. в Німеччині, як пише учений Фрідріх Шнайдер, начислено 15.000 фахів! Вправді в менше розвинених краях є менше фахів, але все таки є їх тільки, що треба цілих комісій, зложених з робучих людей, аби могли зорієнтуватися в тій області.

2. Дальше щоб порадити комусь, який фах мавби вибрати, на те треба знати ту людину і то знати докладно в трох напрямках: I: фізичне здоров'я людини, II: її духові здібности й нахили, III: її етичні, моральні властивости. Се третє пізнати найтрудніше, бо драб дуже рідко признається, що він драб або й ніколи не признається, а навпаки: старається закривати свої злі сторони й учинки. Отже деякі учені виразно пишуть, що ізза тої третої трудности в досліджуванні людського нутра ніяка порада вибору звання ніколи не впаде добре виконати свого завдання. Та й без тої найбільшої трудности також інші менші трудности настільки великі, що навіть Німці, котрі вже далеко поступили в теорії та практиці вибирання звання, признаються, що як слід виконувати того завдання не можуть. Переглянувши ріжну літературу в тій справі, виробив я собі такий погляд:

Щоби з сакими-такими виглядами на успіх сказати комусь, до якої групи фахів він надається, на се треба:

1. Устно поговорити з кождим кандидатом зокрема.
2. Поговорити з його родичами.
3. Поговорити з його учителями.
4. Поговорити з його товаришами.
5. Поговорити з його лікарем шкільним і ще одним.

6. Докладно перестудювати писемні відповіді кандидата на ріжні питання.

7. Відбути з ним іспит в присутности цілої комісії, зложеної з досвідчених людей, бо оден чоловік не може на все звернути уваги. При тім лікарі мусілиб видати свою опінію не на підставі побіжних оглядин кандидата, але на підставі докладного знання його організму, спертото на довшім знаомстві і на писемній анкеті про його перебути недуги.

На загал при тім мусілиб бути заняті чотири групи людей з життєвим досвідом, а саме: 1. Родичі. 2. Учителі. 3. Лікарі. 4. Економісти ріжного рода, котрі зналиб господарське життє в ріжних його областях, як виглядає ринок праці ріжних фахів і як довго мусить тревати підготовка до виконання кождого фаху та кілько така підготовка мусить необхідно коштувати. І коли все те булоб вистудіюване і виконане, то всего того — ще за мало! Бо для відповідного покермвання кандидатом на його новім шляху треба ним займатися також якийсь час і по виборі звання: без того пересічна одиниця легко може знеохотитися і звихнутися, навіть маючи всі дані до опанування фаху. При тім не вільно забувати, що практика в Німеччині виказала, що 20%, отже пята частина всіх, що скінчили школи, ще фізично за слабі до опанування якого небудь фаху: то значить що кождому п'ятому абсолювенту школи треба ще лишити якийсь час, щоб він скріпився заки возьметься до праці над своїм будучим фахом. Коли сего не робиться зі слабшими одиницями, вони мимо найлучшої волі знеохочуються до свого звання, бо відчувають, що вони за слабі до нього, а не знають, чи будуть міцніші.

Вже з сего короткого представлення трудности, зв'язаних з вибором звання, мусіли ви прийти до слушного висновку, що я не дам вам конкретної поради в тій справі, просто тому, що не тільки я як одиниця такої штуки втяти не годен, але не годні того як слід зробити навіть цілі комісії серед найкультурніших народів Європи.

Коли так, можете собі подумати, то нащо того реферату про вибір звання? Він зовсім непотрібний. Одначе так не є. Покажу вам се на однім образівім прикладі: На берегах океанів, морів, озер, рік і ставів є т. зв. пляжі, себто місця, де в літі люди купаються й вигріваються на сонці. На тих пляжах є уряджені деревляні руштовання, нераз доволі високі, з котрих молоді люди скачуть в воду. Отже уявіть собі, що той скок у воду представляє вибір звання. Річ ясна, що ніхто за вас скакати в воду не може, коли ви маєте з того руштовання скакати в воду, але старші люди, котрі вже і самі скакали з такого місця в воду і мають обсерваційний досвід, бо в своїм життї бачили вже багато людей, що скакали, — можуть вам дати дуже пожиточні вказівки про те скакання. А саме вони на підставі свого досвіду й обсервації можуть вам сказати, чи дошка, з котрої маєте скакати, не зогнила і як перекопатися, чи вона не зогнила, можуть вас поучити, що се річ дуже небезпечна скакати з тої дошки так, аби впасти на воду животом (бо можна такий скок тяжко відхорувати й навіть убитися), а треба скакати або коміть головою або прямо, ногами в діл. Розуміється, скакати коміть головою дуже небезпечно тоді, коли вода в тім місці не глибока, бо тоді можна розтріскати собі голову до каменя в воді, або застромитися головою в пісок і задушитися або можна скрутити собі голову. Отже всі ті важні обставини зв'язані зі скоком в воду можуть вам вияснити ті, за котрими є вже літа досвіду й успішних скоків. Та скакати мусите безумовно ви самі так, як жити мусите самі. Того за вас ніхто не зробить, навіть найрозумніші люди.

Перша й головна думка, яку в справі вибору звання поручили мені сказати вам старі розумні люди, з котрими я переговорював ту справу, думка, з котрою я також повні годжуся, виглядає так: Як дім має чотири вугли, так людське життє має чотири важні, основні точки — уродження, вибір звання, вибір жінки і смерть. На своє

уродження ніхто впливу не має, на свою смерть також ніхто, хіба люди ненормальні.

А на вибір звання і вибір жінки ніхто не повинен впливати з боку, бо потому той, що вибирає звання або жінку під впливом іншого чоловіка, нарікає звичайно ціле своє життя. В обидвох тих дуже важних справах можна радитися інших людей, але безумовно треба рішатися самому, бо обидві ті справи належать до справ, про котрі народна приповідка слушно говорить: Людей питай, а свій розум май.

Щоби добре вибрати звання, треба не тільки знати обставини зв'язані з різними фахами, але треба також знати бодай здебільшого те, що промовляє за різними групами фахів і проти них, словом — треба знати життя, якого молодий чоловік, котрий доперва вступає в життя, очевидно знати не може. Тому власне старші люди мають обов'язок пред'являти молоді правдиво, що довкруги неї діється, що їй же та як входити в життя. Іншими словами кажучи, старші люди можуть допомогти молоді зорієнтуватися в передумовах вибору звання і можуть дати вказівки, як і що треба робити по виборі якогось звання.

По сім вступі приступаємо вже до самої річі. Тут наперед треба відповісти на питання, що таке звання? Се поняття має два значіння. Передовсім означає воно, як уже сама назва каже, внутрішній голос, котрий кличе і взиває кожного з нас, вибрати собі в рамках суспільності такий круг завдань і роботи, щоб він був для нас тривкий, то значить, щоб ми працювали в ньому вже ціле наше життя. А друге значіння поняття „звання“ відноситься вже не до того внутрішнього голосу, котрий нас кличе, зове, щоб вибрати собі якусь роботу і присвятити їй ціле своє життя, — тільки відноситься таке до тої вже вибраної роботи. Називаємо її також фахом, розуміється тоді, коли ми тої роботи вже навчилися й добре розуміємося на ній. Бо хто не опанував основно ніякої роботи, той ніякого фаху не має і не знає. В тривкій і на все життя призначеній крузі діяльності свого фаху має кожний з нас здобути собі передовсім хліб. А в разі коли вибір буде добрий, то здобудемо собі також можливість розвитку особистих здібностей, нахилів і зацікавлень, що дає радість з життя. Далше в тім другім випадку, то значить коли вибір звання добрий, здобудемо собі відповідне соціальне або суспільне становище і відповідне значіння в суспільності. Все те річі дуже важні і для одиниці і для нації, держави, суспільності як спільноти.

Оден з головних обов'язків кожного чоловіка це совісне опанування й виконання своїх обов'язків в області свого звання. Одностороннє виконання свого звання тільки в тій цілі, щоб на тім як найбільше заробляти, або тільки в тій цілі, щоб мати успіхи й тим імпонувати іншим, доводить згодом до затрати вдовolenня, яке лучиться тільки з совісним й основним виконанням звання. А хто утратить вдовolenня з виконання свого звання, той незабаром утратить і охоту до його виконання та щораз більше занедбується. Щоб не стратити вдовolenня з доброго виконання свого знання, на те потрібні три передумовини:

I. Вибрати звання відповідно до обставин свого життя. То значить рішитися на вибір такого звання, якого опанування можливе. Або ще виразніше кажучи: колиби хто з вас рішився стати нпр. англійським королем та вперся при тій своїй постанові, то річ ясна, що навіть при найбільшій здібності й витривалості англійським королем не буде, бо нема такої можливості в області його життєвих обставин. А хто вперся при тім, що таки „мусить“ стати англійським королем, той доведе до того, що стане маньяком, але англійським королем таки не буде.

II. Далше, щоб мати вдовolenня з вибору й виконання свого звання, треба вибрати таке звання, до якого маєте здібність. Напр. хто має слабкі очі, той не повинен собі вибирати звання астронома, хто має слабкі груди, той не повинен ставати фаховим спортсменом і вправ-

лятися в скорім бігу до мети, бо з того крім катастрофи ніщо не вийде.

III. Вкінці щоб мати вдовolenня з вибору й виконання свого звання, треба мати нахил і охоту до нього. Се річ зовсім інша ніж здібність до якогось звання. Є люди навіть дуже здібні „до всего“, як то кажуть, але часто лучається, що якраз такі люди не мають охоти до нічого. І тому вони марнуються далеко скорше ніж менше здібні, але такі, що з охотою беруться до праці. Бо як хто не хоче робити, то гірше ніж не може.

З тих всіх причин змагати до досягнення вдовolenня й радості з виконання свого звання се прямо моральний обов'язок чоловіка. А використовувати якусь установу тільки на те, аби мати з неї засоби до життя й не давати їй всего того, що по своїм силам можна було б дати, се річ неморальна. Ствердження сих тез має не тільки теоретичне значіння. Воно дуже важке також для життєвої практики, бо де панує неморальне відношення одиниць до установ, там мусить зачатися гниття наперед тих одиниць, потому тих установ, в котрих є такі одиниці, а потому й цілої суспільності, що має такі неповітряні установи. Колиж суспільність починає гнити, тоді се має страшні наслідки для щораз більшої кількості одиниць і так поступає гниль аж до цілковитого ослаблення, згангренування й упадку. Все те логічно і з залізною послідовністю виходить одно з другого. А до острого логічного думання треба завчасу вправлятися, бо слушно пише польський діяч Порембський, що „стислість у висказуванні своїх думок, в формулюванні відповідей, в аргументації — се одна з підставових передумов фахової праці в дуже багатьох областях.“*)

I тому, щоби придивитися способам висказування ваших думок урядив я аж дві анкети між вами та просив вас відповісти писемно на різні питання. Хто з вас того ще не зробив, нехай буде ласкав зробити хочби й по матурі, бо се придасться також до статистики й до належного оброблення цілої теми, як не мені, то іншому, хто буде студіювати ту справу.

Фах або звання вибираємо на те, аби його по перше опанувати, по друге добре виконувати. Отже кожному ясно, що чоловік хорий не може ні добре опанувати фах, ні добре його виконувати. А є дві великі групи хорих: одна незалежна від людини і про ту групу недуг нема що говорити, а друга група недуг залежна від нас. То значить, що ми самі стягаємо на себе ту другу групу недуг і тим самим робимо себе нездібними і до опанування фаху і до його виконання. Або інакше кажучи, самі робимо себе нещасливими на все життя. В вашім віці можна зробити себе недужим і нераз на все життя нещасливим головню через недуги полові. Багато є таких молодих хлопців, що уважають себе нпр. патріотами, але не оден не хоче подумати над тим, що коли не здержиться від тих річей, то стає хорим на все життя, стає не — пожиточним чоловіком для свого народу, але тягарем для нього і неужитком, який загрожує атмосферу довкруги. Такий нещасник очевидно ніякого фаху порядно опанувати не годен. В культурних народів на заході, нпр. в Англіїців переводять під тим оглядом статистику мужеської молоді під словом чести на зіздах. I показується, що там звичайно всего 3 до 4% студентів університету сходилося з жінками. А в нас далеко гірше. Ось де одна з головних причин сили і пружимости горішньої верстви англійської нації й рівночасно одна з головних причин охлялости горішньої верстви нашої. Коли з усього мого викладу бодай часті між вами запам'ятає собі отсю пересторогу і примінить до неї в житті, то я не буду уважати змарнованим час, який я присвятив на вироблення сего викладу, а ті, що мене послушують, подякують мені колись в думці своїй, хоч мене вже на світі тоді не буде. Коли ви збережете своє здоров'я сперте на невин-

ности, то світ отвором стоятиме перед вами. Здоровий чоловік, навіть коли він у великій біді, має можливість кинутися в світ, а хорий не може собі дати ради.

Та небезпечні для людини бувають не тільки недуги тіла. Ще більше небезпечні недуги людського духа. Найбільше шкодить людині в житті недуга духа, котра полягає на перецінюванні себе самого і на показуванні того другим. Се доказ захитання внутрішнього почуття рівноваги, котре все кінчиться катастрофою так в житті одиниць як і цілих народів. Таке перецінювання себе викликає цілий ряд інших надзвичайно шкідливих блудів. Нпр. такий чоловік буде безконечно чванитися перед іншими, буде все про себе говорити й вихвалювати то себе, то свої вчинки, то свої річі, то навіть буде хвалити свою глупоту і свої блуди! Нпр. такий ученик буде чванитися тим, що він не вчиться лекцій або не приготується до іспитів, хоч таке поведіння очевидно дурне: бо хто обманом перейде школу, чи гімназію чи університет, чи якунебудь іншу область праці, той по перше нічого не буде знати, по друге привикне до обману, по третє на все життя остане не потрібним і тягарем для інших, по четверте буде посміховиском між людьми і ніколи не матиме сатисфакції з життя. Внутрі такого чоловіка аж кишить від усякого рода зіпсуття, котре скорше або пізніше мусить його довести до загибелі, до змарнування цілого життя. Та з другої сторони не треба знов уважати себе за останного нездару, котрий до нічого неспосібний, бо се передовсім неправдиве, а по друге так само в житті шкідливе як і перецінювання себе. Не святі горшки ліплять, або інакшими словами: при совісності і пильності можна досягнути дуже багато. Пильність і совісність важніша навіть від найбільшої здібності, за котрею не стоїть пильність: бо пильний чоловік навіть без замітної здібності опанує свій фах і забезпечить життя собі та своїм близьким. А навіть дуже здібний чоловік, котрий не має пильності й витривалості, доведе тільки до перецінювання себе і все кінчить зле. (Далі буде).

Вибори до міських рад

Крім Львова на терені Східної Галичини відбулися вибори до міських рад також в кількох містах і місточках. Вислід виборів такий: **Перемішль:** Українці 1 мандат (пос. Загайкевич), бльок ББ 24 мандати, соціалісти 3, ендеки 3, Жиди 9 мандатів. **Тернопільське воевідство:** Мельниця на 12 мандатів вибрано 7 Поляків з ББ, 2 Українці (УНДО), 3 Жиди. **Підгайці:** на 16 ман. вибрано 8 Поляків, 2 Українці, 6 Жидів. **Заліщики:** на 16 ман. Поляки здобули 9, Українці 2, Жиди 5. **Хоростків:** на 16 ман. Українці 4, Поляки 8, Жиди 4. **Гусятин:** Голосування не було: Українці без мандату, Поляки (ББ) 7, Жиди 5. **Товсте (без голосування):** на 12 мандатів: Поляки 6, Українці 2, Жиди 4. **Львівське воевідство:** Яричів Новий: Українці 4 ман., Поляки 4, Жиди 4. **Дрогобич:** Українці 5, Старорусин 1, Поляки 16, Жиди 10. **Радимно:** Українці 1, Старорусин 1, Поляки 8, Жиди 2.

Лікарський фейлетоник

Наслідки купелів

соняшних і водних.

Львівські лікарі ствердили, що не лише молодь але і старші в часі недавньої спеки надуживали соняшних і водних купелів. Се мало недобрі наслідки. Багато молоді в підгорячковім стані, недужої на сухоти, щоби загартуватися й опалитися на сонці, погіршило свій загальний стан здоров'я та значно ослабило своє здоров'я. Багато занедужало на запалення шкіри. Недужі на сухоти в багатьох випадках своїм легкодушним поведінням на пляжах викликали погіршення укритого стану недуги, зріст температури і навіть кровоплюття. Люди, що не чуються зовсім здорові, без лікарських оглядин не повинні вживати соняшних купелів. На се в осередки здоров'я і шкільні лікарі, щоб засягнути від них поради.

*) Гл. „Zrąb“, 1932, том 12. Inż. Eugeniusz Porębski: Wykształcenie w ramach programu szkół średnich i wartość zdobytej wiedzy w pracy zawodowej.

Курс інструкторів (ок)

К. А. У. М.

Дня 21. V. п-на Оксана Яновичівна, голова АЕп. Ради КАУЖМ, відчитала реферат п. з. „Участь української жіночої молоді в Катол. Акції“. Зміст: Жіноча молодь має право й обов'язок брати участь в Катол. Акції. Папа Пій XI. проголосив клич: „Христовий мир в Христовім царстві“. Та крім царя в кожному царстві є ще громадяни, до котрих власне відноситься програма Кат. Акції. Участь жінки в КА обов'язкова. Які-ж вартості кваліфікують жіночу молоді до участі в КА? Відповідь: Передовсім природне становище жінки. Всяке людське середовище концентрується довкруги жінки. Вже в забавах дитячого віку вона виявляє зацікавлення родиною і господарством. Її ніжність, ентузіазм, посвята, мужність і терпеливість — це ті прикмети, на котрих ґрунтується родинне життя. Кажуть, наші приповідки, що на жінці стоять три угли дому. КАУЖМ має гуртувати жіноцтво і перевиховувати його в катол. дусі. Молодь, а переважно жіноча молодь, не має стійного характеру. Його треба вній виробити звертаючись до інтелекту. Практично сего приучується молодь точним приходженням на сходи і вироблюванням почуття самостійності в напрямі самовистарчальності. Міська тандита повинна зникнути з села: треба постійно вяснити, що народня ноша куди краща і триваліша. Внутрішнє вироблення катол. совісті — це основа релігійного знання і релігійної послідовності. Все те треба спертися на розумовості. Одна з наших цілей це суспільне вироблення жінки. Вона краще відчуває ту двійність теперішнього життя ніж чоловіки. Для того жінки покликані до боротьби з матеріалізмом, неморальністю й атеїзмом. У нас зустрічається величезна кількість таких людей, що є католиками лише з метрики, бо дух суцільності се невірство. З невірством передовсім повинні боротися жінки! Треба звернути увагу на нездорові прояви на селі, якими є т. зв. „рандки“. Перед у тім ведуть аматорські гуртки, які на жаль в багатьох случаях дають згіршаючий приклад. — До других треба підходити з услужливою любов'ю, щоби і їх спонукати до виконання християнських обо-

в'язків своїми словами, вчинками і цілим поступованням. Ідеал наслідування се Марія як Дівця і Божя Мати, — „повна Божих ласк“, — як каже Святе Письмо. Та очевидна річ не треба ніде і в нічім переборщувати; так і тут треба дбати також про товариське життя, природну веселість і надівсье плекати всюди добрий тон. Се гарно виложене в книжці Шільгіна „Ти і вона“. — Суспільне післанництво жінки — злагіднювати конфлікти і запобігати партійництву.

Між запитаними, поставленими прелегентці, був оден такий: Який найкращий спосіб до викинення міської тандити з села, бо люди беруть собі приклади з інтелігенції. Прелегентка відповіла: Треба освідомлювати, що народна ноша гарніша. На жіночій конгресі, який тепер організується, буде устійнений народний візитовий стрій. Тоді й інтелігенція дасть хіба добрий приклад.

—о—

Другий реферат виголосив проф. мр. Юліян Редько п. з. „Праця в кружках КАУМ“. Не можна тут дати якоїсь точної програми. Дороговказом для інструктора повинна бути практика. Ми творимо лише „прелімінар“ праці спираючись на деяких взорах. Таким взором для нас повинна бути велика світова організація, котра у вихованні молоді збрала величезний досвід. Та організація се скавтинг „Пласт“. Життя гуртка залежить від індивідуальності його провідника. Якій прикметі повинен посідати провідник? Він не сміє бути учителем, десятником, командантом. Він має бути лише старшим братом. Засада в нас така: Не щось вміти, але чимось бути! Значить виховати високо моральний тип людини. Для молоді треба бути безоглядним авторитетом (таке твердження вимагає рішучо якогось вяснення — Ред.), тоді вона любить провідника. Тут не допоможуть ніякі курси і фахова література, тут треба мати вроджений і вироблений хист провідництва. Ціль нашої організації — духове і фізичне виховання на християнських засадах і підготовка до „світського апостольства“. Для праці над тою підготовкою мусимо устійнити напрямні: Виховання вести з нутра а не навчанням зовні. Моралі не можна вчити так як муштри. Її треба розвивати. Вже Плятон вчив, що людина родиться з зародками добра. Їх треба розвивати відповідними вправами.

Ми мусимо мати волю і вміти пере-

водити її в чин. Воля і чин се так як порох і вистріл. — Невичерпаний засіб виховання се забава. До вироблення дисципліни найкраще надаються збірні гри. Змагання партіями приучують до солідарності. Обсервація природи вчить любити все, що живе. Естетичне устроєння домівки розбуджує любов до мистецтва і до порядку. В домі обов'язково має бути образ нашого Патрона архангела Михайла, хрест, грамота і наші гасла. Дальші засоби виховні се пісня, гутірка, оповідання, читання, прогульки і т. д. Виховувати всесторонно та не прикладати за великої ваги до іспитів, бо рішача не іспитова вартість члена, але моральна.

По рефераті поставлено прелегенто-ви ряд питань. З цікавіших були: Чи в домі може бути національний герб? — Не лише може, але повинен бути; е однак не раз такі обставини, що треба його носити лише в своїх серцях. — Проголошеної програми не дається в цілості перевести на селі; чи нема якоїсь іншої програми для села? — Є лише одна програма для всіх. В рефераті я ставив максимальну програму, та коли ви на селі виконаєте лиш 25% того максимум, то се вистарчить. — Як поступати, коли влада (поліція) вмішується і робить перепони в праці? — Перед владою відповідає церковний асистент і до нього відсилати такі справи, а самому, на власну руку, не починати ніяких кроків.

НОВІ БРОШУРИ ПРО ЖІНОЧИЙ РУХ

Вже вийшли дві нові брошури пера д-ра Осипа Назарука присвячені справам жіночого руху. В одній автор розглядає матеріально-фінансові підстави жіночого руху, в другій представляє жінку та її завдання на тлі суспільним, спеціально серед української нації. Обидві брошури писані в дусі дуже прихильнім для жінок і жіночого руху. Ціна обох брошур без пересилки 90 сот., з пересилкою 1'10 зл.

Сину! Я (Бог) повинен бути конечною й великою межею твоєю, коли хочеш бути справді щасливий. (Тома Кемпійський, Книга III, розділ 9, уступ 1).

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

14)

„Андрей“ на заслання

Не було сумніву: Москалям повинулася нога. Війна вередлива як дівчина...

Хоч батюшка в церкві гримав, що те все лож і наказував людям, щоби не слухали, не вірили і щоби все доносили, проте люди, слухали і вірили і не доносили...

Через село, хоч воно не при шляху а на боці, яли перетягати знечевя всілякі російські військові частини. Раніше, до Великодня, вони йшли від сходу; тепер йшли на схід. Розярені і рознуздані московські салдати верзикали зовсім інакше як батюшка. Люди те кмітували і — мовчали... Не було дня; нині кіннота, завтра піхота, а то й артилерія перетягали через село, а люди доповідали, що так є скрізь — навкруги. І все те діялося так нагло і так безладно, всі частини російської армії такі були знеможені, такі озвірені і так зловтішно настроєні, що навіть дитина мусілаб догадатися, що се втеча... Хоч вони закидали на догад, що се ладиться западня для австрійців. Старий Лучка з хати не виходив і пильнував газдівства, через безнастанні кватерунки благочестивого „воїнства“.

Бо й цікаве було те „руське благочестиве воїнство“:

Одної ночі спалахнув пожег на Зарудді: згоріли три газдівства. Телевич досліджував: то салдати-башкирці чи туркмени розвели вогонь і пекли барана тай від їх ватри займилася хата. Заки вогонь потах, по них і слід замело. Ін-

шої ночі прийшли гурмом до господаря, його притримали, корову вивели, зарізали і спскли. А йому загрожали смертю, якби доніс...

За дробину і не говорити.

А що було з жінками!... Ночували по лісах, крилися де могли перед „православним воїнством“. Хіба такі ні, що цього бажали...

Село ходором ходило...

Якось раз дали до Лучки на квартиру кавалериста — підстаршину, „унтера“, якраз під неділю. Водилися всілякі; але той, нічого казати, був привітливий чоловігя. Пришов вечером, попоїв молока з кашею, подякував, ляг і каменем заснув. Лучка на досвітках вийшов, обійти газдівство; така його звичка. Потім присів і мовив молитви; по молитвах запикав люльку. Аж чує, що пан „унтер“ в хаті вже конопається і глипнув через вікно. А він клячав перед образом Матери Божої і молився. І такі бували. Бували всілякі. Бували й такі, що били поклони і хрестилися замашисто до самої землі, а в ночі мордували і розбивалися по селу за жінками. Але сей молився. Лучка знає, хто молиться, а хто чиниться. Потім Лучка бачив, як він щось виймив з пазухи і поцілував. І — обернувся. Їх погляди зустрілися. Лучка поздоровив його Христовим привітом:

— „Слава Ісусу Христу“.

Він відповів з польська: „На віки віків“.

Вдивилися в себе. Лучка спитав:

— „Ви пане „унтер“ православний?“

Солдат замнявся на малу хвилину. Потім каже:

— „Виж мене бачили, як я цілував“...

Лучка думав, що хрестик. Але він йому показав — шкаплір, котрий йому мама зі своїх грудей зняла і дала на війну. Він католик, а як в Лучки побачив образ Найсвятішого Серця Христового, вкляк. Він зпід Вильна. Коли розбалакалися і він бачив, що Лучка не конче второпав по російськи, став до нього говорити трохи по польськи, трохи по нашому. То був Поляк. І від нього Лучка по правді дізнався, що Москалів бють як в барабан і гонять як заяців. Він тому радів. Тим катюгам се давно вже належить, говорив. Се чорти в людській шкірі. В його полку є багато Українців, котрі теж Бога „просять“, щоби Москві прийшов раз який кінець. Всі народи за тим зітхають...

Лучка розповів йому, як вони тут на православі „навертають“ людей і ще беруть на глум, що це „доброхиті“...

— „Чорти прокляті! Та де їм яка віра в голову, говорив розхвилюваний „унтер“; — треба бачити їх зблизька як вони живуть і яка в них віра!... Їх ненаситна жаденність і захланність на чужі краї — се їх віра!... А їх нарід, забовдурений попами і забобонами, ненавидить і — мовчить... А тут у вас в Галичині що вони виправляють! Ще воробець на груші, а тут вже злягло їх батюшків як сарани, ніби „навертати“ на своє православі... На ділі се шпіони і баришники. Та їм тепер так не минеться як в Холмі“...

(Дальше буде).

Зїзд Великого Лугу

9) П. Федина: Я в справі Малого Лугу: Чи на те, щоби шкільні діти могли вписатися до сего Лугу, треба дозволу шкільних властей? — др. Дашкевич: Дуже важна справа в діяльності Лугів тяглість праці в літі і в зимі. Старшина повинна сходитися бодай раз на місяць на засідання. Ми Луговики повинні виробляти в собі лицарськість. Уважати на се, щоби уступати місця старшим, жінці, помагати слабшим, не співати сороміцьких пісень і не говорити неприличних слів! З фізичного виховання найважливіші: муштра, лугові вправи і відбиванка. Луговики конечно мусять мати однострої. Кождий Луг повинен поробити собі знімки (фотографії), одначе до знімок не пхати цивілів. На луговім фестині мусять бути лугові вправи. Луговик повинен вистерігатися надуживання алькоголю. Також супроти представників поліції і взагалі державної влади Луговики повинні себе вести з гідністю. Таксамо коли прийде представник уряду Фізичного Виховання. Він буде дивитися, як командант Луга веде вправи, може звернути увагу по вправах, які хибі при веденні вправ, щоби не робити з людей калік і т. п. Може прийти також згідно зі статутом на Загальні Збори, чи на Засідання Старшини і прислухуватися, над чим радять. Але делегати Уряду Фізичного Виховання ніколи не будуть командувати Луговиками (чками). Лугові подання звільнені від стемплів. Справа хождення чвірками ще не полагоджена. Суд зажадав опінії Уряду Фізичного Виховання і староства. Рішення залежить від суду. Місцева Лугова Старшина повинна вести хроніку й історію села, особливо історію участі села в наших недавніх визвольних змаганнях. „Вісти з Лугу“ все треба докладно прочитати. Луговички повинні повишувати рушники і ними прикрасити домівки Лугів, читальні і т. п. Що року Луги повинні обходити свято нашої самостійності 22. І. На курси інструкторів, режисерів і диригентів наразі нема грошей. Щодо Малого Лугу, то до нього можуть записуватися хлопці і дівчата до 14 літ. Після статуту можна для них робити курси без огляду на те, чи вони належать до школи чи ні. Кождий Луг мусить завести в себе діловодство: Книгу протоколів і касову.

Відтак п. Козланюк відчитав резолюції представлені Луговому Зїздови до ухвалення.

Резолюції:

Луговий Зїзд у Львові 20. березня 1934

1) Стверджує, що сучасне положення українського народу дуже важке. З одного боку на Великій Україні йде винищення народу голодом, засланнями і переселеннями. З другого боку розпаношилася в нас небувала демагогія — тому винищення хвиля вимагає скріплення українського організованого життя, а зокрема Лугової Організації — сили, що протиставилася успішно цим лихам.

2) Стверджує, що Лугова організація була і є понадпартійною і понадкласовою організацією, яка має виробити дисципліну, пошану авторитету, відвагу і посвату для українського народу.

3) Стверджує, що всякі виступи, неоправдані здогади і неправдиві наклепи на Лугову Організацію і її прсвід були безосновні і шкідливі не тільки для української молоді, але і для всего українського народу.

4) Тому Луговий Зїзд закликає: всіх своїх однодумців, а зокрема українську молодь стати в ряди Лугової Організації.

5) Луговий Зїзд закликає всі Лугові товариства до найбільше активної праці над розбудовою Лугової Організації та поширенням Лугової Ідеї. 6) Луговий Зїзд признає правильність і доцільність перебудови Лугової Організації на нововироблених статутах і визнає існуючі руханково-пожарничі Т-ва Луги перейти на статут Українського руханково-спортового Т-ва Луг.

7) Луговий Зїзд висказує признання тим Лугам та їх старшинам, що в найтяжчі для Лугової Організації часи видержали наступ демагогії, а зокрема тим, що на залик Головної Старшини взяли участь у сьятках У. М. Х., Франківському і Луговому у Львові в 1933 році.

8) Луговий Зїзд висказує подяку тим пресовим органам (Діло, Свобода, Нова Зоря, Мета, Правда, Хліборобський Шлях, Неділя), що під час протилугової кампанії піддержали Лугову Організацію, доцїнюючи правильність роботи Лугового Проводу.

9) Луговий Зїзд запевнює весь український народ, що перебрані на себе завдання й обовязки Лугова Організація виконає наскільки в неї сил, завжди маючи на оці тільки і виключно добро всего українського народу.

Резолюції прийнято одностойно.

За фахову освіту селянства

Сільсько-Господарська Школа в Шибалині, біля Бережан.

Необхідність піднесення культурного й матеріального стану нашого селянства стала в останніх часах такою важною й актуальною проблемою, що нею цікавиться щораз то ширший загаль нашого громадянства. Але зацікавлення це не виходить покищо поза межі теоретичних міркувань і проектів, нарад та анкет а в найкращому разі тут і там доривочно влаштованих короткочасних курсів та рефератів — бо поставлення тої справи на ширшу й плянову скалю вимагає великих грошових засобів. А сучасний стан наших товариств і установ, що повинні цим ділом займатися такий, що не дає їм змоги здійснити їх плянів і намірів.

Поким же на наших землях є одна фахова сільсько-господарська школа Товариства „Просвіта“ в Миловані, з одинацятьмісячним пляном навчання а в останніх часах Краєве Товариство „Сільський Господар“ у Львові відкрило в Яничині курси призначені для вишколення організаторів чи провідників праці в сільському господарстві. Але цим ледви чи розв'язується сю важну проблему. Бо запотребування нашого сільського господарства такі широкі, що нам необхідні такі шкільні фахові заведення, де селянська молодь найшлаб нагоду набути основне загально-образуюче як і фахове знання. Ми мусимо зорганізувати такі фахові сільсько-господарські школи, щоби і плянами навчання і своєю організацією були примінені до вимог нашого села. А в першу чергу в тих шкільних заведеннях повинна бути звернена належна увага на фаховий вишкіл нашого жіноцтва, поки не маємо ще змоги закладати окремих дівочих шкіл.

З вірадрним явищем в сьому напрямі стрічаємось у Бережанщині. Від кількох літ роблено старання, щоби на терені повіту заснувати фахове шкільне заведення, сперте на цілком новій програмі та на системі коєдукації. По довгих заходах шкільна влада затвердила програму і статут, що їх вироблено спеціально для сього шкільного заведення та дала дозвіл на відкриття й ведення сільсько-господарської школи в Шибалині.

Наука в школі триває два роки. До школи приймається сільська молодь, хлопців і дівчат так з бережанського як і з других повітів, в віці від 14 до 19 року життя, що скінчили найменше сільську школу. Навчання предметів фахових відбувається в групах, окремо для хлопців, а навчання предметів загальнообразуючих та частинно фахових, необхідних так для хлопців як і для дівчат відбувається спільно.

Дволітний плян навчання й організаційне поставлення тої школи в Шибалині, як досі непрактикований у фахових сільсько-господарських школах, має створити новий тип школи, що цілком відповідала потребам нашого села. Молодь по скінченні тої школи всебічно й основно підготована до самостійного раціонального ведення господарства зможе стати фаховими інструкторами для навчання елементарного сільсько-господарського знання в своєму середовищі.

Перший шкільний рік у школі почався 15. листопада 1933 року. Учеників у школі є 23, в тім 8 хлопців та 15 дівчат. Між ними 14 з бережанського повіту, 9 з різних повітів.

Сей новий почин і крок на шляху до кращого завтра нашого селянина треба горячо привітати.

Найстарший любовний лист

Французькі археологи викопали з землі коло руїн м. Ур в Мезопотамії найстарший любовний лист зі всіх які знаємо. Той лист лежав тисячі літ в землі. Він писаний клиновим письмом на целолці. Дослівний текст того листа короткий: „Я тепер у Вавилоні, но віде не стрічаю тебе і се мене страшно мучить. Приїдь на місяць празників“. — З того листа видно, що тоді любовні листи писали дуже прилично.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

За поляглих членів Української Армії відправив Преосв. Никита 26 травня бр. в катедрі св. Юра у Львові Службу Божу і панахиду в сслуженні вищого духовенства і богословів. Служби Божої і панахиди вислухали численні б. члени УГА, представники українських установ, Парляментарної Репрезентації, „Лугу“, члени інструкторського курсу КАУМ, численно зібрана молодь обох полів і старші громадяни. Підчас літургії співав архикатедральний хор, а на панахиді хор „Сурма“. На середині катедрі була символічна могила прибрана зеленню і цвітами, за нею березовий хрест. Служба Божа зачалася точно о год. 9:30. Одначе церква виповнилася вірними шойво при кінці Богослуження. В нас прийнялася „засада“, постійно спізнатися на Богослуження, навіть на такі, як богослуження за поляглих в обороні Батьківщини.

Зелені Свята у Львові. Сего року процесійні походи на оба львівські цвинтарі відбулися рівночасно другого дня Зелених Свят, бо першого дня Свят були вибори до міської ради. На личаківський цвинтар вирушили процесії з церков: Успення, Спаса, Петра і Павла, Непор. Зачаття Пр. Д. Марії і зі Знесіння. По дорозі співав хор „Бандуриста“ і хор ради. Т. Купчинського. Після панахиди на стрілецьких могилах о. Горчинський виголосив проповідь. Розкинено багато летючок. Відтак священники відправляли панахиди на поодиноких гробах, м. і. на гробі о. М. Шашкевича, о. О. Огоновського, о. Т. Лежогубського та ін. Після панахиди на могилі Я. Любича поліція розігнала гумовими палицями молодь, що співала „Не пора“. Найбільше дісталася невинним людям, котрі чекали на гробах своїх кривих на священників, бо ті не сподівалися нічого злого і не втікали перед поліцією. М. і. дістав гумовою палицею по голові один малий хлопець, що його мати держала на руках. Ув'язнили кільканацять молодих хлопців і дівчат.

На Янівський цвинтар пішли процесії під проводом духовенства з церков св. Юра, ОО. Василіяні, св. Николая, Леваїдівки, Богданівки з Сигнівкою. Співав хор питомців Духовної Академії. В поході на Янівський цвинтар взяли корпоративну участь члени „Молодої Громади“ під проводом ген. Тарнавського, члени КАУМ, Марійські Дружини, члени т-ва катол. студентів „Обнова“ й інші. На цвинтарі відправлено панахиду на могилі Невідомого Стрільця, на котрій зложено кільканацять прегарних вінців. Співав хор богословів. Проповідь виголосив о. Каштанюк. Він візав при кінці, щоби не йти в гору цвинтаря на могили стрільців, бо там переводять основну перебудову. По відспіванні „Вічної Пам'яті“ духовенство розійшлося по цвинтарі правити панахиди над могилами. Та молодь не відходила від могили Невідомого Стрільця і почала співати національні пісні. В кількох місцях розкинено летючки. Поліція в одностроях і без, піша і кінна почала стріляти вгору і розганяти співаючих та вязнити багато з молоді обох полів. На цвинтарі жінки підняли великий крик. Поліція гумовими палицями й обнаженими шаблями вганяючи по цвинтарі і на вулиці побила багатьох присутних, між ними старших жінок і малих дітей. Ув'язнено й побито ред. „Хліборобського Шляху“ д-ра І. Гладилевича. Всіх ув'язнених подають на 26 осіб. Між ними 1 богослов і 6 жінок. Кінна поліція вганяла по долішній частині Янівського кладовища мабуть вперше відколи той цвинтар стоїть.

Реколекції для молоді. Управа Марійського Товариства Молоді у Львові подає до відома, що цьогорічні стислі реколекції для молоді середніх шкіл відбудуться у Львові, Станиславові, Перемишлі і Товмачі. Початок реколекцій 15 червня вечером, кінець 19-го рано. Оплата за триденне удержання виноситиме тільки 5 зл. Докладніші інформації оголосить Марійське Т-во Молоді в пресі.

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „Н О В У З О Р Ю“

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ВИСЛІД ВИБОРІВ У ЛЬВОВІ. По неурядовим обчисленням вислід виборів до міської ради у Львові такий: На 72 радних Українці вибрали 1, п. Стевчака, ББ дістало 45 мандатів, ендеки 5, ППС 5, Жида 16. Між соціалістами (ППС), з котрими зблукувалася була наша УСДП, не вийшов ні один Українець. Фреквенція у виборах не була велика. Хиталася в поодиноких округах між 40 — 60%. До сих виборів годиться замітити, що коли стара столиця Польщі Познань була під німецькою владою, то там Поляки вибрали були до міської ради також одного свого кандидата.

СОВІТСКА ВЛАДА на Вел. Україні передбачує неурожай. Тому низшим урядникам підвищено платню від 6—28%.

В „БУНТИМЛОДИХ“ пише п. Ф. Червіскі, що польсько-французький союз перестав існувати з хвилиною підписання польсько-німецького договору про ненапад 26 січня бр. На доказ наводить автор дотичні місця текстів польсько-французького договору з 1925 р. і текет польсько-німецького договору з січня бр.

„WĘGRY I DOOKOŁA WĘGIER“. Так називається нова книжка відомого виленського професора університету Маріяна Здзеховського. Він в тій книжці не без успіху доказує, що з політики щезла моральність, особливо бо в Седані, бо всюди запанувала „демократична глупота й ігноранція“. Потому він виступає в обороні Мадярщини, доказуючи, що вона покритана, бо відобрали їй Підкарпатську Україну... Мовляв, треба сей край віддати Чехам і віддати Мадярщині. Отже шановний професор в ім'я моральності хоче віддати словянську територію Угорщині, щоб та дальше її мадаризувала. Незла моральність і логіка...

ПРЕЗИДЕНТОМ ЧЕХОСЛОВАЧНИИ вже четвертий раз вибрано проф. Тому Масарика. Він має тепер 85-й рік життя.

ЧЕСЬКА ПРЕСА пише, що Європі грозить війна, коли Габсбурги вернуть на австрійський престіл. Бенеш заявив в чеській парламенті, що поворот Габсбургів до Австрії се збройний конфлікт. Чеський посол негайно покине Відень, коли туди приїде Отто Габсбург.

ДО АВСТРІЇ вернув на підставі дозволу правительства б. архикнязь 70-літній Євген Габсбург. На заліз. двірці вистав його міністр війни Шенбург-Гартенштайн. Публика на вулиці витала архикнязя оваційно.

РОМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ КАРЛО хоче при допомозі війська ввести диктатуру. На шефа майбутнього правительства король хоче призначити ген. Авареску. Сей одначе як передумову поставив вимогу, щоб король усунув з Румунії свою „приятельку“ Жидівку Люпеску.

БАРТУ, міністр загран. справ Франції, сказав у французькому парламенті, що се було велике добродійство для мира, колиб СССР вступив до Союзу Народів...

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР в Берліні Хінчук уступив. На його місце приходить амбасадор СССР в Анкарі (Туреччина) Суріч. „Товариш“ Хінчук купається тепер в Карльсбаді, розуміється „для добра трудящих“...

В **ЮГОСЛАВІЇ** повстало 6 жидівських масонських лож. Югославянська суспільність тим занепокоєна (КАП).

ТУРЕЧЧИНА замовила в японських доках 10 воєнних кораблів та кілька підводних лодок. Японія дістала за те дозвіл на продукцію текстильних товарів в Туреччині. Сі товари опісля кинуть на європейські ринки під турецькою маркою.

ВІЙСКА КИТАЙСЬКОГО УРЯДУ в Нанкіні розбили комуністичну армію в провінції Фукіен. В п'ятиденних боях китайські комуністи стратили 4000 жовнів вбитих і ранених. Тепер комуністи мають ще 12 повітових міст в провінціях Кіанг-Сі і Фу-Кіен.

Посвячення прапору української кооперації

Се будуть фільмувати.

В неділю 3 червня с. р. відбудеться у Львові на площі Сокола-Батька торжественне посвячення прапору української кооперації. О год. 9 рано буде Архієрейська Служба Божа; відтак ВПреоєв. Митрополит Кир Андрей посвятить прапор і передасть його провідникам української кооперації. Після завінчання прапору лентами від наших центральних установ відбудеться дефіляда перед прапором. Хори читалень філій „Просвіти“ на місто і повіт Львів, як також трубні оркестри виступлять зі своєю програмою. Заповідається масовий приїзд наших кооператорів і селянства з цілого краю. Сей радісний день української кооперації сфільмують. Добре було б, якби і наше львівське громадянство появилось в більшім числі на площі Сокола-Батька. О год. 2 попол. Українська Захоронка і Т-во Опіки над Молодію улагоджують народний фестин з виступами хорів читалень і оркестр, з вправами, грами й забавами дітей. Закупно кооперативної відзнаки в ціні 20 гр. буде управнювати до вступу на площу Сокола-Батька.

НОВИНКИ

Приморозки, які були останніми днями, пошкодили значно огородині та садовині. Недавня посуха, спека й теперішня обнижжа температури з холодними вітрами вплинули некорисно на зріст огородини й садовини. До того на овочевих деревах появилися різні шкідники.

Приморозок був в Тернопільщині з 24 на 25 травня. Він пошкодив головню ярині — гречці, барабоям і фасоліям.

Сніг падав в Познані 27. травня с. р., а в Татрах було —4°, на Виленщині —2°. Причина тої студени — наплив великої маси студеного воздуха з полярних околиць. Незабаром має наступити тепла хвиля.

У зв'язку з подіями в Збаражчині підчас канонічної візитації вислав Преосв. Іван Бучко телеграму до марш. Пілсудського і до мін. внутр. справ Б. Перацко. Дня 25. с. м. наспіла телеграфічна відповідь міністра Перацко до гр. катол. Митрополічої Курії у Львові. В ній сказано, що на телеграму Преосв. Бучка в справі подій в Гнилицях вислано туди спеціальну комісію для переведення доходжень. У відповідь на цей розпорядок вислав ВПреоєв. Митрополит телеграфічну подяку мін. Перацкому та повідомив, що висилає до Гнилиць також Ординаріятську Комісію. Одночасно ВПреоєв. Митрополит просив поручити міністеріальній комісії, щоби порозумілася з комісією духовною.

Перший шкільний музей. В гімназії СС. Василянок у Львові при вул. Длугоша 17 а відбулося 27 травня с. р. відкриття вистави народних одягів зі збірок шкільного музею тої гімназії. Сей етнографічний шкільний музей повстав тому 3 роки завдяки заходам Матери Северини Парилле ЧСВВ. Ся цікава вистава відкрита до кінця червня с. р.

Український відчит в радію. Львівська радіостанція передасть дня 2 червня о год. 16.05 відчит з Варшави в українській мові інж. Е. Головінського п. з. „Українська економічна наука“.

„**Торговельно-промисловий альманах**“ появилася як ювілейна книжка „Союзу Українських Купців“ в 10-ліття його існування.

В **Дрогобичі** стали радними без виборів кандидати „господарського блоку трох націй“. На 16 Поляків і 11 Жидів є 5 Українців: о. ректор Северин Бараник ЧСВВ, д-р О. Костремський, Микола Мицавка, дир. Петро Новосельський, Теодор Шипайло і 1 старорусин д-р І. Винницький.

Четвертий зїзд орієнталістів відбувся недавно у Львові. Крім польських учених були також Жида, Татари й Караїми. З Українців брав в нім участь д-р Я. Пастернак, член комісії сходознавства при Науковім Т-ві ім. Шевченка.

ЗАЯВА

Марійське Товариство Пань в Перемишлі досі не висказало своєї думки про кампанію, що ведеться довкруги Головного Виділу „Союзу Українок“ у Львові в зв'язку з деякими його потягненнями. Колиж на днях у пресі появилася заява львівських католицьких жіночих товариств, в якій зясоване їх становище супроти Головного Виділу „Союзу Українок“ — Марійське Товариство Пань в Перемишлі вповні солідаризується з заявою згаданих Товариств. — За Марійське Товариство Пань в Перемишлі:

Теодора Секелова в. р. голова
Володимира Коланковська секретарка.

Три-денні реколекції для Пань відбудуться в монастирі СС. Василянок у Львові при вул. Потоцького 95. Початок реколекцій 18 червня с. р. вечером. Оплата 10 золотих. — Ігуменат СС. Василянок.

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-18—25

В **Сокалі** відбулася вистава українського промислу. Заступлені були майже всі ті фірми, що на виставі в Станиславові. Виставу відвідало коло 9.000 осіб. Були також гості з Волині. Вистава була гарно зорганізована і добре розрекламована. Уладили її спільно Пов. Союз Кооп., Нар. Торговля і Союз Українок в Сокалі.

В **чисто українським селі** Вербіж, пов. Белз, замінено школу з українською мовою навчання на утравістичну. Громадяни того села внесли відклик до мін-ва освіти, котрий мін-во полагодило відмовно. Тоді Вербіжани внесли скаргу до Найвищого Адміністративного Трибуналу і там скаргу виграли. Українську мову навчання знову привернено.

Дод. д-р І. Зілинський іменований професором української мови в краківському університеті.

Помер трагічною смертю Др Роман Ярославич, довголітний провідник української соціал-демократії. Причина такої смерти, як нас інформують, роздрознення на тлі великого недостатку.

Управа Української Громади в Німеччині. На загальних зборах Громади вибрана нова Управа Товариства: голова: проф. д-р І. Мірчук, 1-ший заступник голови о. д-р Петро Вергун, 2-гий заступник проф. д-р Зенон Кузеля, секретар приватдоцент д-р В. Крупницький, скарбник дипль. інж. Д. Волощак. До членів Управи належать також консуль Василь Кужим і журналіст П. Кожевників. Адреса Громади: Prof. Dr. I. Mirtshuk, Berlin. — Steglitz, Altmarkstr. 25.

Телефон як будильник. Від 1 червня с. р. на бажання абонента телефон буде будити його в умовленій годині за оплатою 20 гр. денно.

Великі надужиття живністю викрили большевики в київському ГПУ. Арештовано около 100 вищих урядовців головню з живностевих і товарових трестів. Серед арештованих є посадник м. Києва Бистрюков, що колись „судив“ Сергія Єфремова і товаришів.

Вахмайстер берлінської поліції Карло Ліндерман придумав ровер, котрий має крила і котрим можна рівно добре їздити по землі як по воздусі—без бензини, тільки вправляючи його в рух ногами. Крида того роверу мають 8 м. ширини.

100-ліття смерті Ля Фаєта обходили торжественно в Злучених Державах Півн. Америки. В Вашингтоні відбулися великі маніфестації під пам'ятником Ля Фаєта при участі през. Рузвелта і найвищих достойників. Ля Фаєт (1757-1834) се національний герой Франції й Америки. Він брав участь в визвольній боротьбі Америки проти Англії. В 1789 р. і 1830 р. був командантом національної гвардії в Парижі.

Гумор. Оден „талановитий“ кандидат, що третій раз впав при іспиті, депешує до свого брата: „Я знов впав при іспиті. Приготуй тата“. — Брат відтелеграфував: „Тато приготований. Приготуйся і ти“.

УКРАЇНЬСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної
і світської інтелігенції
українського народу
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Станіславівський Єпископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток
4. Ціна зол. 2.50 з пересилкою зол. 2.80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, улица Сташца 8, за попереднім надісланням грошей.

БІРЖА

Гроші: Америк. долар в прив. оборотах 5.26—5.27 зл.
Золотий долар 8.91 — 8.93. Канадський долар 5.26;
1 нім. марка 2.04; 100 фр. франків 35.00; 100 чеських
корон 21.90 — 22.10; 1000 румунських левів
35—37 зл.; 100 австр. шилінгів 98.00—99.00 зл.

ЗБИЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зл. львів. Підволочиська — львів. Львів	
Пшениця двірська	17.25—17.50; 18.75—19.00
Пшениця збірна	16.00—16.25; 17.50—17.75
Жито двір.	13.00—13.25; 15.00—15.25
„ збірна	12.25—12.50 14.00—14.25
Ячмін на мливо	11.00—11.25; 12.25 12.50
Ячмін пашний	10.50—10.75; — — —
Овес двір.	11.75—12.25; 13.75—14.25
Овес селян.	11.25—11.50; 13.25—13.50
Кукурудза	17.50—18.50; — — —
Гречка на мливо	16.00—17.00; — — —
Гречані крупі	30.00—31.00; — — —
Лен	46;
Макух льняний	18;
Бараболя	3.75;
Грис пшен.	6.75—7.00; 7.00—7.50
Грис житний	6.75—7.00; 7.60—7.75

Тенденція зростаюча, рух оживлений.

Набіл: Маслосоюз платив 29. V. за 1 кг. масла — за 1 л. молока 14 сот., за 1 л. сметани 55 сот., за 1 копу яєць 2.25 зл. — Тенденція на масло вишукуюча, на сметану, молоко знижкова, на яйця вдержана.

ЖЕРТВИ

Збірка в Станіславові на „Добру Пресу“ зл. 123.—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІА: Його Експедиція Субект.
АТЛАНТИК: Загибав.
КАСІНО: Нічний лет.
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Пімста д-ра Фу-Ман-Чу і ревія.
МІРАЖ: Я в день, ти в ночі та комедія.
МУЗА: Ніч в Каїрі (Рамон Новаро).
ПАЛЯС: Цісарські лови.
СТИЛЕВЕ: Чарівна ніч і ревія.
УТИХА: Кривавий слід, На краю Сагари і ревія.

Зелюю масою „RHINO“

МИКОЛА ФІТЬО
ШЕВСЬКА РОБІТНЯ
Львів, Уейського ч. 8
(ріг Баденіх)

(околиця пл. св. Юра, політехніки і вулиці старого городу)

119-1-x

Бувший лікар Поліклініки у Берліні
Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Рентген. Прецизійна техніка дентистична.
71-4-20

Підзельовуємо масою „RHINO“

всіляку обуву і пантофлі.
Нові підшви консервуємо

„І Б І С“

Львів, ул. Собіського ч. 9.

Фабрика обув та пантофлів.

118-1-x

РИТІВНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ

ФАБРИКА КАВЧУКОВИХ СТАМПІЛ
І ВІДЛИВАРНЯ ТАБЛИЦЬ
МАКС ГЛАЗЕРМАН
Львів, Сикстуська 19. Тел. 15-03
Філія Сикстуська ч. 1. Тел. 15-03

Rhino

се патент ф-ми Rhino-Sole Ltd.
London E. C. 4.

Rhino

дає спомогу кожному підзелювати
власноручно обуву.

Rhino

не вимагає шевського приладдя крім
звичайного ножа до наложення маси.

Rhino

тривале, легке, еластичне, непро-
макальне і незов'язке.

Rhino

консервує нові підшви та фасон обув

Rhino

трикратно дешевше від шкіри.

Rhino

се важна позиція в домашньому
бюджеті.

Rhino

продають всі склади Народної
Торговлі.

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A.P. KOWALSKI WARSZAWA

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, брокати, пор-
тієри, котари і фільци до підліг, таб-
лички і корсетні доручки до фігуралекі ці
нах **ВАНК**, Марійська площа 6.

Тільки зол. **1.20**

Кошт 1 пари зелівок.

Підзелюю обуву

власноручно

масою „Rhino“

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католическої Організації:

Ч. 1. Основи соціології	Зал.
Ч. 3. Спіритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5. Я. А.: Секти й сектанти	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніатський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7. Греко-католическа Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9. Борді за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в шів- нічній Альберті	0.50
Ч. 12. о. Т. Галушинський: Найвищий Па- стирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.80
Ч. 14. о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	2.—
Ч. 15. Борді за Церкву. Ч. II	0.40
Ч. 16. Християнське виховання молоді (про- відні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	1.80
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	0.50
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалі- стична Радянська Республіка	2.—
Ч. 20. о. Т. Галушинський: Недільний Давид Ч. 21. А. Кругельський: Тисячелітня Схи- зма на Лемківщині	1.—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Сино- дальні Архієреї	0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24. А. Ч.: Українська молодь Христові Ч. 25. о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто таким був Лютер?	0.30
Ч. 26. Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27. „ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28. „ „ Жіноча справа	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католическа Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питаннях літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ україн- ського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксолана (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католическої Нар. Партії	0.50
Проф. А. Коплер: Релігія й політика	1.80
С. Томашівський: Історик, політик, пу- бліцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журна- ліст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну полі- тику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.60
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.50

СПРОБУЙ ЧИ НЕ НАЙДЕШЕВШЕ

покрити дах чистою цинковою бляхою.

ПОЯСНЕННЯ

ОФЕРТИ

„ВЛАСНА СУНКОВА“ S.K.A. Z O. P. KATOWICE, MARJASKA 11.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок
(ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти
370 мм. За оголошення (крім дрібних) в засте-
реженому місці дочисляється 20%. Дрібні ого-
лошення поміщаються по впаденні належи-
тості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше
слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4
стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор.
25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор.
280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70—
зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нев: в четвер на 8 ст.
і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Сташіда
ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., кі-
сячно 2 зол., Закордон:
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.ІІ. Краків 405.867

Гетьман Скоропадський в Лондоні

„Дейли Геральд“ доносить: До Лондону приїхав Гетьман України Павло Скоропадський, одна з найбільш таємних постатей міжнародного життя. Приїхав до влади Гітлера в Німеччині збудив надії Гетьмана, що верне на втрачений престіл. Теперішня візита Гетьмана в Лондоні має на цілі направити похибки, які зробив Розенберг під час минулорічного

побуту в Англії та прослідити ґрунт в англ. політичних кругах, щодо попертя плянів Гетьмана. Далше пише „Дейли Геральд“, що гетьман Скоропадський розвинув дуже живу діяльність і відбуває безнастанні конференції з англійськими політичними кругами (АТЕ) — Сі вістки подаємо з журналістичного обов'язку на відповідальність жерела.

Заповідають загальну знижку

цін монополевих продуктів і тариф.

Агенція Пресс доносить: Центральна влада почала приготування до обниження цін і тариф. Має бути обнижена товарова тарифа на залізницях, тарифа поштових оплат і цін багатьох артикулів, продуктованих державними підприємствами.

Підготовну працю переведуть в літніх місяцях. Розпорядки про обниження цін вийдуть на початку осені бр. В урядових кругах впевняють, що слідом за обниженням державних цін піде акція за обниженням цін промислових продуктів.

Новопоганський рух в Німеччині

Радикальна група „Німецьких Християн“ злучилася з „Німецьким віроісповідним рухом“. Головою нової організації, котра поборює католицьку Церкву й офіційний протестантизм, вибрано одного з визначних діячів нового поганства проф. Кавера (Kauer). Члени нової організації складають присягу, що вони не

мають домішки жидівської ні кольорової крові, не належать до масонів і до ордену Єзуїтів. Знамя нової організації: золоте сонце в виді зубатого кола на голубім тлі. Новопоганське віроісповідання домагається урівноправнення з церквами католицькою і протестантською. (ПАТ). Сей рух має піддержку гітлерівців.

Загальний страйк в Америці

На 103 фахових Союзів ріжних організацій у Злучених Державах Північної Америки 68 Союзів заявилося за проголошенням загального страйку в північній Америці. Також ряд інших фахових союзів домагається підвишки платень. В Сан Франціску по розбиттю арбітражних переговорів робітники напали на будинок „Pacific Steamship Company“. Поліція стрі-

ляла. Кільканайцять осіб ранених, дві померли від ран. В Сан Дієго робітники напали на тих, що зловину страйк і ладували кораблі. Про заворушення доносять з цілого ряду американських міст. (Цікаво, що ті масові неспокої зачинаються в Америці якраз від часу, коли Америка визнала большевицьку державу і допустила большевицьке представництво).

Чеський голос про Українців

Ворожо наставлена до Українців чеська „Народні Політика“ пише з приводу приїзду Бенеша на Закарпаття: „Українці програли вже три нагоди до свого начебто усамостійнення. Поперше з осередними державами, далі за большевицької революції й нарешті за польського походу на Київ. Тому недовіря до їх політичної і військової здатности глибоко доказане і не може приманювати нікого, щоби хто ставив на сю карту. Бож у закордонній

політиці імпонує тільки успіх, або велика пожертвованість, коли успіх неможливий з причин вищих і сильніших“. — Нема сумнівів, що аргументів до таких спостережень і висновків ми давали і даємо нашим противникам і навіть прихильникам немало. Найгірше в нас те, що не видно усвідомлювання блудів, а навпаки: святкують пам'ять очевидних руїників — навіть Галичани... І тому нема що дивуватися коли стрічаємо такі голоси про нас.

Небувалий бандит в Англії

Сам один ограбив 9.000 помещкань.

З Лондону доносять: Поверх 5000 поліцаїв перешукали в ночі місто, щоб іміти небувалого ще бандита, котрий одинцем ограбив досі поверх 9.000 помещкань. Він говорить до собак як до людей і так їх заговорює, що ні одна собака не гавкає. Таємничий бандит входить до

першого лучшего дому й грабить. Англійська поліція знає, що в часі війни він служив при війську й навіть відзначився в ріжних битвах, але досі не вміла здобути навіть відтисків його пальців. Се один з найбільше таємничих випадків в історії злочинства взагалі.

Sygn. VI. I. Pr. 239/34. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy, Wydział VI. karny, we Lwowie, w składzie: S. O. T. Będaszewskiego, jako Przewodniczącego, S. O. Dra D. Dworzaka i S. O. Dra A. Sokolowskiego, jako głosujących, w sprawie konfiskaty Nr. 36 czasopisma pt. „Nowa Zorja“, z daty Lwów, dnia 20 maja 1934. r. do Sygn. VI. I. Pr. 239/34. — na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 maja 1934. r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 18 maja 1934 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja“ Nr. 36 z daty Lwów, dnia 20 maja 1934. zawierającego 1) w artykule pt. „Szczegółowa dijeta w naszym kraju“ w ustępie od słów „Cikawo“ — do końca artykułu — zamioną występkę z art. 127 i 159 § 1. k. k. — zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk., zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma

drukowego. Zarazem wydaje się odowiadzalnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z dnia 17 grudnia 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu złżyć zarządzeniom władzy wydanym w związku z wykonaniem nadzoru nad organizacjami społecznymi oraz ujawnić szczegóły śledztwa prowadzonego w sprawie przestępstw popełnionych na terenie Sądowej-Wiszni. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz § § 36, i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Będaszewski wr. — Protokulant: Wołański wr. Za zgodność: (pідпис нечиткий) Kierownik sekr.

Разом з будинками горить хатня обстановка й господарські знаряддя, тому обезпечуйте від огню весь свій живий і мертвий інвентар на повну вартість тільки в одинокому Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Вибори у Львові

Змайоризування Українців й інші причини нашої невдачі.

Дня 27 травня б.р. відбулися у Львові вибори до міської ради. Вибирано міських радних на основі нової, вже польської, виборчої ординації. Се перші міські вибори у Львові від переходу його до Польщі. Бо останні міські вибори були тут ще за Австрії і вибрана тоді міська рада вже давно перестала існувати. Її місце заняла була наказна міська рада, себто рада іменована польською владою.

На основі давного, передвоєнного закону про громадську самоуправу рада м. Львова складалася зі 100 радних. Новий польський закон про громадську самоуправу зменшив се число для Львова до 72 радних, хоч число населення м. Львова після прилучення 10 підміських громад в порівнянні з передвоєнним значно зросло (з 210 на 310 тисяч). Та се зменшення числа громадських радних не впало тільки на Львів. Новий закон про громадську самоуправу взагалі зменшив громадські ради всюди, по містах, містечках і селах.

В давній, передвоєнній, міській раді у Львові Українці не мали свого представництва. Засідав тоді, правда, в львівській міській раді оден Українець (Павлишак). Та він увійшов туди не як Українець але як представник міщанства з загально-міщанської лісти т.зв. Стрільниці. Українці як представники українського населення ввійшли до ради м. Львова щойно під час війни, коли австрійський уряд розв'язав передвоєнну львівську міську раду і на її місце заіменував т. зв. „тимчасову раду“. За Польщі стара львівська міська рада пробувала віджити. Та польський уряд відмовив їй, покликавши до львівського ратуша ряд нових радних, між ін. 6 Українців (о. Д. Лопатинського, пп. В. Децикевича, А. Говикевича, Ю. Мудрака, М. Заячківського й В. Темницького).

Не треба, здається, розводитися широко, що дотеперішнє число Українців в раді м. Львова далеко не відповідало числу, яке Українцям належалося. Не відповідало з кількох рацій. Не відповідало передовсім тому, що у Львові на 310 тисяч всього населення є понад 60 тисяч Українців, отже Українці становлять у Львові нині 20% або 1/5 всіх його мешканців. Не відповідало далі тому, що Львів се столиця Сх. Галичини, краю щонайменше в 3/4 етнографічно українського. Не відповідало ще далі тому, що Львів се історичний український княжий і королівський город, який заснував український король Данило й який має ім'я його сина, українського князя Льва (ремінісценцією того є нині лев в гербі м. Львова). Не відповідало вкінці тому, що Львів се нині духовий національний осередок для всього українського народу не тільки в границях Поль-

ської Річипосполитої, але й на всіх його землях. Все те факти, яких ніхто не може заперечити, коли не хоче заперечити дійсності взагалі.

Нова виборча ординація для м. Львова на перший погляд ніби суто демократична. Вона дала населенню загальне, рівне, безпосереднє і тайне право голосування. Та ординація признала право голосу всім мешканцям Львова, хто тільки мав 24 літ і мешкав у Львові 1 рік. Вона признала право голосу також жінкам. Значить: мали вповні право голосу також і всі Українці у Львові.

Коли взяти під увагу число українського населення у Львові, котре становить $\frac{1}{4}$ частину населення Львова взагалі, як також число радних, яке признав Львовови новий закон про громадську самоуправу, отже 72, то Українці повинні мати в новій раді м. Львова 14—15 українських радних. Так повинно бути в теорії. Однак теорія в політиці дуже часто не покривається з практикою. Про це мали й маємо нагоду аж надто часто переконатися якраз ми, Українці. Про це зайвий раз переконали нас також останні вибори до ради м. Львова.

Нашим читачам уже відомий вислід останніх виборів до ради м. Львова. Поляки здобули 55 мандатів, Жиди 16 мандатів, а Українці — один мандат.

Яка причина такого некорисного для Українців вислуду останніх виборів до ради м. Львова? — Причин є кілька.

Найважливіша причина се передовсім сама виборча ординація. Ми вже вище замітили, що та ординація на перший погляд ніби суто демократична. Та коли приглянутися їй ближче, то та ніби суто демократична виборча ординація допускає майоризування чисельно слабшого. І не тільки чисельно слабшого. Вона уможливає майоризування навіть чисельно рівного, коли по чийсь стороні є хочби 1 голос більше...

Таке майоризування політичних і національних груп, що становлять чисельну меншість, можна оминати тільки тоді, коли вибори будуть не лише загальні, рівні, безпосередні і тайні, але також пропорціональні. Се значить, коли про вибір буде рішати не абсолютна більшість голосів, але пропорціональна. Нпр.: Коли у Львові голосує 100 тисяч і вибирає 72 радних, то 1 радний випадає на 1.388 виборців. Отже коли на якусь лісту впаде якесь число голосів, то та ліста дістає тільки мандатів, кілька разів має по 1.388 голосів. Тоді Українці малиб своє. А тепер: 9.416 голосів ендеків і 9.445 голосів соціалістів здобуло по 5 мандатів а 8.105 голосів Українців — 1 мандат...

Друга, не менше важна, причина такого фатального для Українців вислуду останніх виборів до ради м. Львова се т. зв. виборча геометрія, себто поділ міста Львова на виборчі округи. Хто уважно переглядав той поділ, той мусів завважити нпр. такий дуже дивний факт, як поділ домів одної й тої самої вулиці до різних виборчих округів: паристих до одного виборчого округу а непаристих до другого. Чому се зроблено? Взагалі виборчі округи у Львові се з геометричного погляду справжні дивогляди.

Про умови, в яких прийшлося Українцям вести виборчу акцію, не будемо тут говорити докладніше, бо всі відомості про се в українській пресі постійно конфісковано.

Та відмічуючи незалежні від нас причини нашої невдачі при останніх виборах до ради м. Львова, слід відмітити також причини, що залежали від нас самих. Ті причини слідує:

Передовсім українська виборча політика. Про ту політику була вже згадка в ч. 31 „Н. Зорі“. Тоді, подаючи вістку про передвиборчу українську нараду, яку скликала була Народна Організація міста Львова, та про рішення тої наради — не входити в ніякі виборчі блоки, лише йти до виборів „самостійно“, ми написали дослівно так: На нашу думку ся ухвала, коли буде виконана, може довести до того, що в столиці краю не буде Українців в міській раді. Наше побоювання, як показав вислід виборів, не було

безосновне. Українців в міській раді не буде — крім одного.

Та хто хотів з нами робити виборчий блок, спитає хтось?

У відповідь на се питання наведемо слова „Gazet-i Porann-oj“ (ч. 10670), котра в статті про вислід виборів пише:

„Державний табір, в ім'я спільних всім громадянам того міста потреб і добра громади, усильно змагав до створення одної спільної лісти радних, на котрій булиби репрезентовані слухні постулати всіх угруповань і народностей. В тій цілі були навязані розмови однаково з опозицією польською, то є ендецією і ППС, ЦКВ, як й українською. І треба ствердити, що більше відповідальні опозиційні елементи реагували на концепцію спільної лісти позитивно“.

„На жаль! — В лоні опозиції побідили партійні і доктринерські елементи, розекзальтовані в демагогії й ненависти до Державного Табору й до ідеї річєвої співпраці для добра всіх громадян. Всупереч власним, навіть партикулярним інтересам, опозиція пішла до виборів на власні лісти, хоч була свідомо, що, йдучи по тій лінії, може — як напр. Українці — не здобути взагалі представництва в Міській Раді“.

„Те засліплення і партійна демагогія понесли заслужену кару і соромну програму“.

Не знаємо, чи і на скільки повідомлення „Gazet-i Porann-oj“ відповідає дійсності. *Ut fama fert*, воно не позбавлене основи. Навіть подають число мандатів, яке предклядано Українцям.

Якіж рації могли українським політикам промовляти за відкиненням такого пропозиції? Скажемо — льогічно: після того, як Українці прийняли були в дотеперішній міській раді 6 мандатів з іменування урядом та вели себе в міській раді подібно, як проурядова група радних (напр. голосували за збуджентом міста), ніяких поважних рацій до відкинення пропозиції Українцям виборчого блоку ми не бачимо. Се мусить признати кожний, хто думає льогічно.

Якжеж інакше поступили при останніх виборах до ради міста Львова Жиди! Вони поділили ролі. Одні, — сіоністи — пішли до виборів самостійно. Другі — зробили виборчий блок з польською проурядовою групою ББ. Зробили так Жиди, не зважаючи на свою велику чисельну силу у Львові, куди більшу, ніж сила Українців. У висліді Жиди здобули 9 мандатів самостійно і 7 мандатів у спілці з ББ. Разом: 16 мандатів. А в жидівських справах вони йтимуть очевидно разом.

Не може бути ніякого сумніву, що виборча ізоляція Українців, яку на казав Український Виборчий Комітет, вплинула також на число українських голосів. Бо багато Українців, бачучи згори безвиглядність для нас виборів в таких умовах, до виборів взагалі не пішло! Розуміється, зробили зле, бо навіть обчислення своїх сил має свою вартість.

Та й українська виборча акція не була така, як належало б сподіватися. Бо вона була і за пізна і за слаба.

Все те вкупі зложилось на те, що 60.000 Українців у Львові не буде мати через кілька літ свого представництва в раді міста. Бо оден чоловік представництва не може становити.

Однак львівські Українці не повинні зражуватися останньою виборчою невдачею. Не повинні зражуватися так, як не зражувалися своїми виборчими невдачами Поляки тоді, коли напр. у міській раді м. Познаня мали тільки 1 свого представника. Бо не число мандатів, але систематична національна праця рішає про існування нації.

На всякий випадок треба з притиском підчеркнути дві річі, яких при виборах не повинно бути: 1) не вільно ставити кандидатами людей нікому не знаних без поважного імені в суспільності, бо за такими людьми навіть в суспільностях сильно зорганізованих іде до виборів все менше людей, ніж за іменами людей знаних. А щож говорити про такий нарід, як український, що доперва в початках своєї політичної організації та не має ще

ні своєї політичної теорії, ні довшої політичної практики. 2) Не вільно занедбувати агітацію в тім напрямі, що се злочин відтягатися від виборів при всяких умовах. Возьмім для прикладу 1-шу округу (середмістя). Там віддано важних карток 4.352. З того одержали: ліста ч. 1. (ББ) — 1340 голосів, українська ліста ч. 2 — 249, соціалісти також 249, Жиди — 2514. Хто знає ту округу, той очевидно лиш усміхнеться, коли йому скажуть, що в ній не було більше, як 249 муштин і жінок Українців від 24 року життя почавши! На нашу думку їх в тій окрузі є 4 рази більше. Отже около $\frac{3}{4}$ Українців до голосування не пішли. Річ ясна, що так не здобувається ніяких мандатів навіть коли виборча ординація найбільше прихильна. Бо стара засада права — *vigilantibus iura*.

І, розуміється, без зміни кепського політичного проводу добра політика ще ніколи й ніде не була можлива. Не буде можлива й у нас: бо до булав треба голови, як слушно каже наш нарід. Голови, а не лише широкого рота.

Вислід виборів

до міської ради у Львові.

УРЯДОВІ ПІДСУМКИ.

I. Округа — Середмістя: Важних карток 4.352; Ліста ч. 1 (ББ) — 1.340, укр. ліста ч. 2 — 249, соц. 249, Жиди — 2.514. — II. Округа — Галицьке: важних карток 4.294; Ліста ч. 1 — 2.131, ендеки — 1.176, соціалісти — 539, українська ліста — 448. — III. Округа — Городецьке: Важних карток 4.091; ліста ч. 1 — 3.647, українська ліста ч. 3 — 444 голосів. — IV. Округа — Городецьке-Янівське лісти не вношено. — V. Округа — Жовківське: Важних карток 3.243; ліста льокаторів — 106, Гітахдут — 107, Жиди — 2.890 і українська ліста ч. 6 — 140 гол. — VI. Округа — Жовківське: Важних карток 3.756; українська ліста ч. 1 — 223, Жиди — 3.319, соціалісти — 214. — VII. Округа — Жовківське-Замарстинів: Важних карток 5.374; ліста ч. 1. — 1.848, Жиди — 2.954, українська ліста ч. 8 — 572. — VIII. Округа — Жовківське-Знесіння: Важних карток 3.841; ліста ч. 1 — 2.406, українська ліста ч. 2 — 364, соціалісти — 702 і ендеки — 369. IX. Округа — Личаків: Важних карток 5.045; ліста ч. 1 — 2.606, ендеки — 1.291, соціалісти — 415 і українська ліста ч. 4 — 733. — X. Округа — Личаків-Галицьке: Важних карток 4.440; ліста ч. 1 — 2.450, ендеки — 1.050, українська ліста ч. 3 — 482, соціалісти — 458. — XI. Округа — Зелена: Українська та інші лісти уневажені. Голосування не відбулося, бо тільки була одна важна ліста ББ. — XII. Округа — Галицьке: Важних карток 5.735; ч. 1 — 3.243, ендеки — 1.316, українська ліста ч. 3 — 324, соціалісти — 849. — XIII. Округа — Галицьке. Важних карток 4.001; ліста ч. 1 — 2.359, українська ліста ч. 2 — 255, соціалісти — 848, ендеки — 539. — XIV. Округа — Городецьке: Важних карток 4.030; ліста ч. 1 — 2.452, ендеки — 786, українська ліста ч. 3 — 465, соціалісти — 327. — XV. Округа — Городецьке: Важних карток 4.303; ліста ч. 1 — 2.604, ендеки — 865, соціалісти — 369, українська ліста ч. 4 — 687. — XVI. Округа — Городецьке-Сигнівка: Важних карток 6.524; ліста ч. 1 — 4.802, українська ліста ч. 2 — 531, ендеки — 1070, соціалісти — 121. — XVII. Округа — Городецьке: Важних карток 4.366; ліста ч. 1 — 2.813, соціалісти — 964, українська ліста ч. 3 — 589. — XVIII. Округа — Городецьке-Богданівка: Важних карток 4.805; ліста ч. 1 — 2.194, українська ліста ч. 4 — 1.275. В цій окрузі вибрано до міської ради у Львові єдиного українського радного Івана Стевчака, соціалісти — 1.117 і ендеки — 438. — XIX. Округа — Клепарів-Левандівка-Голоско: Українська ліста уневажена; важних карток 4.805. — XX. Округа — Замарстинів-Клепарів: Важних карток 2.669; ліста ч. 1 — 991, соціалісти — 782, українська ліста ч. 3 — 321 і ендеки — 575.

Всіх українських голосів віддано 8.105 на 60.000 Українців у Львові.

Дивні події

підчас візитації Преосв. Еп. Івана Бучка.

„Газета Поранна“ в ч. 10666 принесла таку вістку за ПАТ-ю: Дня 24. V. в часі канонічної візитації Преосв. Івана Бучка в Хмелицях (Збаражчина) дійшло до пожалування гідних виступів кінної бандерії, котра асистувала в часі торжества. Команданта місцевого відділу швадрону КОП-у, котрий туди перешед, учасники бандерії обкидали (?) камінням (?). Тому швадрон розігнав бандерію. Внаслідок тих подій торжество перервано. Преосв. Епископ поїхав до сусіднього Нового Села, де в присутності численно зібраного населення виголосив визначно підбурюючу (?) проповідь. Наслідком того населення підбурене (!) Епископом напало і побило місцевого землевласника та кількох Поляків присутніх на торжестві. На місце приїхали представники влади, щоби перевести докождження і винуватих потягнути до відповідальності.

Так виглядає звіт з урядового жерела. Якже було в дійсності? Від достовірного свідка одержали ми отсі інформації:

Канонічна візитація Новосельського деканату, пов. Збараж, переведена Преосв. Іваном Бучком в днях 15—25 травня с. р., стрінулася з перешкодами.

В Богданівці та Клебанівці візитація пройшла спокійно. В Коржівці, Просівцях і Пеньківцях поліціянти, що стояли по обох сторонах дороги, відверталися підчас благословення. В с. Воробіївці дня 19. V. поліціянт ч. 141 хотів здерти з голови одного члена бандерії шапку мазепинку. — Старосту в Збаражі зарядило, що: 1) бандерія не може мати більше як 25 членів, 2) в селі мусить бути комітет для творення бандерії, 3) коні мусять бути осідлані по приписам (!), 4) на конях можуть їхати тільки хлопці, що служили при кавалерії. Та сего рішучо не можна було виконати. В с. Токи кавалеристи КОП-у не хотіли випустити бандерії з села. Коли бандеристи перекрадалися городами, жовніри стріляли до них; на щастя нікого не вцілили. „Хтось“ здер синьо-жовті хоруговки з триумфальної брами.

Поліція уявила кількадесять православних Українців з Волині, що приїхали привитати Преосв. Івана. Однак мимо того багато православних було на молебні і проповіді в Білозірці.

Командант постерунку з Кошляк, п. Зелінський, не віддав почеси нашому Владиці переїзжаючи попри него. Зате ревню розганяв бандерію з Пальчинців, що відпроваджувала Владику до Кошляк.

Він кинувся на бандериста з Голоток, Гоцалюка, щоб зірвати шапку з червоним дном, але хлопець втік.

В Кошляках управитель школи п. Ян Кальвай замкнув школу мимо зарядження інспектора приймати з гідністю візитуючого Епископа в школі. Коли процесія прийшла перед школу, сей пан кудись подівся, а його жінка сказала, що він „вийшов і забрав ключі.“ Кавалеристи КОП-у зривали з брами синьо-жовті прапори.

В с. Гнилиці 23. V. (не „Хмелиці“ як перекрутила ПАТ, що їй часто трапляється, коли йде про українські назвища) улані палицями розігнали і тяжко побили людей, що очікували свого Владику під церквою. І то на очах Владики. Один навіть підніс палицю за плечима Владики. Ротмістр уланів п. Кулігівський заявив делегації від Владики (о. Хомі та о. Жданови), що „так мусіло бути, бо улани були спровоковані о. Хомою, котрий відмовився вивісити державний прапор на триумфальній брамі“. Коли улани хотіли самі вивісити державний прапор, о. Хома казав розібрати браму коло церкви.

Преосв. Іван вислав 24. V. однозвучні телеграми до марш. Пілсудського і до мін. внутр. справ Перадкого такого змісту: „Канонічна візитація гр. кат. парохій в повіті збаражським не може відбутися спокійно. Чинники безпеки інгерують невластиво в часі процесії, кавалеристи КОП-у в Гнилицях переривають процесію, викликають переполох, бють палицями спокійне населення, дражнять релігійні почування. Прошу о ласкаві зарядження. — Бучко Еп. Пом. Львівський“.

3 нашого театру

Нова музична комедія Меріама Лужницького й В. Балтаровича.

Експериментальна мистецька сценка „Богема“ у Львові виставила в салі Театру Різнородностей (Народний Дім) музичну комедію на 5 картин Меріама-Лужницького „Подружжя в двох мешканнях“. Музика В. Балтаровича. Минулого року „Богема“ виставили музичну комедію тих самих авторів „Жабуриння“.

Серед сучасного нашого застою продукції театральних творів кожда новина викликає зрозуміле зацікавлення публіки. Тому саль була майже повна.

Меріам Лужницький представив в 5 картинах повне приглед життя молодого подружжя, маляра з управительською балетної школи. Професійні заняття змушують їх мешкати окремо. Розмовляють з собою переважно телефонічно. Таким „телефонічним подружжям“ захоплений старий львівлянин, директор банку Доридький. Він захоплюється малюванням і за гарних моделей. Туманків, редактор щоденника „Святочний Вогник“, що виходить неперіодично, підсудується директору, бо хоче позички в його банку. Інтерес псує „жінка, що не любить сплетень“, бо директор втікає від її невинного торохтіння. Редактор висилає маляра а сам має стрічку з моделькою. Жінка маляра, Марта, впадає несподівано і розганяє їх.

В другій картині бачимо балетову школу. Входить директор і редактор та вихваляють школу з її управительською. Редактор пише вже наперед рецензію про виступ балету. Маляр приходить до своєї жінки (бо вони мешкають окремо), однак не можуть знайти спільної мови. Ся сцена має живий діалог. Підчас того непорозуміння входить „жінка, яка не любить сплетень“ і починає торохкотіти як скоростріл. Маляр і жінка втікають. „Жінка, що не любить сплетень“ підходить по черзі до балетниць і говорить їм безперервно різні новинки. Балетниці падають на землю одна по другій — так їх заговорює. Отак поконавши всіх „жінка, що не любить сплетень“, гордо відходить під звуки марша.

В третій картині редактор входить паний до маляра і висловлює свої погляди на працю „для народу“. Перед візитою директора вибігають всі за закупками. Входить директор, потім „жінка, що не любить сплетень“. Директор бере її за модельку та заслонивши заду очі обіймає, але тут надходить Марта. За хвилину входить редактор і маляр. Марта обурена заявляє, що більше не прийде до мешкання „свого чоловіка, бо в нім, каже, діються неморальні річі.“

Слідуюча картина відбувається в школі балету. Сходяться гості на виступ. Пані О. Голубовська-Балтарович відтанцювала екзотичний танець дуже ефектовний. Коли гості розійшлися, директор блукав під вікном п. Марти. Потім вийшов до неї і клякнувши зачав виявляти своє захоплення нею. На ту сцену надійшов маляр. Він обурений виходить. Музика грає „Абгеблясен“... — В останній дії „возний з університетським образованием“ замітає в канцелярії директора банку. Надходить директор, „жінка, що не любить сплетень“, потім Марта, маляр, редактор і моделька. Їх всіх покидали з помешкань. Директор хоче їм допомогти, але приходить телеграма про банкрутство львівського банку. Директор мліє, музика грає шопенівський похоронний марш. Заталює „плайта“. Возний пропонує організувати театр: всі годяться. Називають його „Богема“. Гімном „Богемі“ кінчиться комедія.

З сього короткого змісту бачимо, що акція комедії слаба. Її заступають сатиричні сцени з життя наших директорів, редакторів і т.д., навіяні правдивим дотепом. Директор, що „має досить суспільної праці“, уважає, що „сьогодні ніхто з матурою не дістане ніякої посади. Людині яка скінчила університет — не можна вірити“... Хвалиться, що студіював Русса й Арістотеля. На малювання дивиться з точки погляду — народної. Хоча щоб маляр намалював... брак готівки або... „не віддану позичку“...

Капітальний тип — редактор Туманків. Він пише наперед рецензію і в той спосіб „працює для народу“. „Все складає на вістар спасення людю“. Преса це „сіль народу“ (Він часто любить звочувати ту „сіль“, бо „при праці висихає горло“). Вступає до театру, щоби „зі сцени кидати зерно живого слова на нашу народню нивку!“ — Роль директора відіграв добре п. О. Ольський, роль редактора грав мабуть найкраще зі всіх п. Сорока. Комічний тип „жінка, що не любить сплетень“, відіграла знаменито п. В. Сорокова. П. М. Сабат-Свіська відспівала гарно кілька пісенок. П. І. Зірка має милий голос, симпатичний вигляд і рухи опереткової співачки. П. Я. Гевко був добрим малярем але слабшим співаком. Роль „возного з університетським образованием“ відіграв певно і з життям п. З. Тарнавський.

Музика В. Балтаровича дотроєна до тексту: мелодійна, жива, легка, проста в композиції. Диригував сам композитор. Режисував п. П. Сорока. Декорації відповіли.

Публіка розходилася з різними враженнями. — В дискусіях про головну ідею комедії погляди були розбіжні: одні обстоювали думку, що ця комедія — сатира на „модерне“ подружжя, інші що на наше громадянство взагалі, головню на неморальних директорів і редакторів. Менше сатирично представлені жіночі типи. Здається, що автор взяв їх з життя, бо вони дійсно жили на сцені. Назагал враження з тої штуки таке: автор її чоловік безперечно здібний і дотепний. Та здібність показувалася і в сій штуці тим, що коли дивитися на сцену, то можна з зацікавленням слідити хід подій на сцені. Однак по виході з театру трудно представити собі, як ідея того твору і що автор мав на цім. Коли тільки забавити публіку, то — штука своєю цілком досягає. — І. С.

Реалізація Великої Віграної 29-ї льотерії

Власник мільйонного льосу в Генеральній Дирекції.

Кажуть звичайно, що льос сліпий. Як виказують останні висліди тягнень Державної Льотерії, в тих словах є тільки частина правди, бо від якогось часу фортуна обдаровує передовсім тих, що найбільше потребують її ласк. Безробітні, або умові та фізичні працівники, що здобувають в поті чола засоби на утримання себе і своїх родин — це теперішні любимої химерної богині.

І справді, зі щирим задоволенням дивилися ми в п'ятницю 25. травня на розяснені лідія свіжо влечених „мільйонерів“, котрі явилися в бюрах Генеральної Дирекції Державної Льотерії, щоби зреалізувати свої щасливі чвертки льосів. Всі вони люди тяжкої праці, яким життя далося не враз тяжко в знаки, а біда була їх частим гостем.

Три працівники шпитальної пральні.

Пані Марія Козловська, Володислава Косінська і Анеля Биджевська виконували професією, яка мабуть втішалася спеціальною прихильністю великого Наполеона. А саме працюють вони в пральні шпиталу ім. президента Мосціцького. Їх зарібки не дуже дозволяють на купно цілої чвертки льосу для кожної зокрема, отже порозумілися між собою і купили чвертку до спілки. Вибір числа відбувся випадково. А саме, субколектор показуючи клієнтам льоси, один з них упустив в цей спосіб, що знайшовся він при ногах п. Козловської. Взяли це за добрий знак і купили саме це число; як показалося — ворожба не була зла.

Всі три пані мають намір купити собі домики з огородинкою. П. Козловська обіцяє собі вивчити свого 17-літнього сина на маляря, бо він виявляє спеціальні здібності в тім напрямі, крім того мотиме лікувати доньку, яка перейшла тяжку операцію і вимагає довшого лікування.

Треба додати, що дотеперішні заробітки кожної з тих пань виносили 135 зол. місячно. Чоловік п. Козловської, слюсар з фаху, заробляє дуже мало, бо працює тільки 3 дні в тижні.

Кінець з клопотами.

Пані Марія Васяк, власниця другої чвертки льосу ч. 30290, в доглядачкою в лодзькій Суспільній Обезпечальні. З 200 зол. місячно удержувала, крім себе, стареньку маму і братів. Було їй дуже тяжко і з трудом вважала кінець з кінцем. Нині, як завдяки Державній Льотерії одержала 200.000 золотих, задумує купити кусень землі і поселитися на постійне на селі, при праці на ріллі, про що ціле життя мріяла.

Шлюбний дарунок від Державної Льотерії.

Пан Кайліх, молодий службовець лодзького відділу Товариства Обезпечень „Vesta“ заручився саме перед кількома тижнями і ждав авансу, щоби здійснити свої матримоніальні заміри.

„Шлюбний дарунок“, який дістав завдяки Державній Льотерії, в виді 200.000 золотих, дозволить йому приспішити речинець шлюбу. Щастя Боже молодій парі!

Льотерійний ювілят.

Власник останньої чвертки льосу ч. 30290 п. Станіслав Дражидький, в емеритованім службовцем лодзького відділу Банку Польського. Грає він на Польській Державній Льотерії від хвилини її заснування зі змінним щастям. Його вірність, постійність і витривалість діждалася величавої і багатогордої. Нині вже не буде він рахувати чужих грошей, як мусів це робити в банку, але свої власні.

Свою старість і існування рідні має забезпечені.

„Японська диверзія“

Московський кореспондент „Газети Польської“ Отмар в статті „Страх перед японсько-німецьким союзом“ м. і. пише: „Виступ Японії з домаганням верховодства над Китаєм й усунення інших великодержав від впливу на відносини того краю був лише диверзією типовою для далекосхідної політики. Одинока ціль сеї диверзії: виторгувати від великодержав найкорисніші умови у звязку з вигасаючим в 1935 р. вашингтонським договором 9 великодержав. Коли можна вносити з півслівця японської сторони, — то Токіо кидаючи на терези торгів цілий Китай — готове щось з того уступити в заміну за: 1) двосторонній договір про ненапад з Америкою, 2) визнання Манджу-Го великодержавами, 3) признание першинства японських інтересів в північній Китаю — в заміну за полишення полудневого Китаю як стріфи англійсько-американських впливів. Того рода розв'язка далаб Японії повну свободу рухів супроти СССР. — І се викликає в Москві панічний страх.“

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: Правда, Львів, ул. Станіда ч. 8/І.

ВИБІР ЗВАННЯ

Виклад Дра Осипа Назарука виголошений дня 7 травня 1934 р. для VII і VIII кл. філії Української Академічної Гімназії у Львові.

2) Яке виробити в собі ту внутрішню рівновагу духа, без якої не допоможе нікому навіть найлучший вибір фаху, бо без тої внутрішньої рівноваги чоловік мусить скінчити розбиттям і нещастям. Се, що тепер хочу вам сказати, уважаю найважливішою справою, та зараз найбільше делікатною. Отже зачну дуже здалека.

Прошу собі уявити нутро Австралії, де на величезних просторах тягнеться пустиня далеко страшніша від Сагари. Ту страшну пустиню в Австралії називають по-англійськи „Невер-невер Ленд“^{*)}. Навіть біля неї степи покриті такою травою, якої не годно їсти ніяке сотворіння і ріки, коли які лучаються, звичайно не мають жерел і в літі майже зовсім зникають або переміняються в довгий ряд нездорових багон, а в зимі, то значить в дощевій порі так нагло прибувають, що рівень їх до кількох хвилин підноситься навіть на 30 метрів високо. І уявіть собі в тім страшнім краю деє серед непроходимих гущавників дикі муринське плем'я, таке упосліджене, що сила його ума сягає тільки до розуміння в математиці трох перших одиниць, а вже на чотири кажуть „багато“ і не годні відрізнити чотирох від 10. В області зброї подумалися вони тільки до звичайного патика. Навіть лука і стріли не знають. Вони постійно голодні, тішаться коли можуть зісти червака, що вилізе з землі по дощі — і друкаться над ним. Ті бідні люди кормляться також землею, а „влада“ їх сягає лиш так далеко, як далеко сягає їх патик. Та не—відомий вам бумеранг, котрий кинений під певним кутом, вертає до свого власника, коли вдариться до твердого предмету, — тільки звичайний патик, бо до бумерангу подумалися тільки деякі тамошні племена. Значить, представте собі найнище людське плем'я, найтупіше, найдурніше й найбільше нещасливе, яке тільки можете собі уявити.

А за хвилинку перенесіться своєю уявою в головне місто найбільшої держави, яку колинебудь бачила історія, в Лондон, столицю Великої Британії над Тамізою. Вечеріє. Вже засвітили безконежні ряди світел на вулицях тої столиці світа. Вже в борах і робітнях її також заясніли світла. Увійдім на хвилину в будинок англійської адміралії, до бюро її головного начальника. Вхідимо. Велика кімната. На стінах висять морські мапи. На столі стоїть лампа з зеленою умброю. А при столі сидить старший вже чоловік, що якраз тепер переводить контролю великобританської флотії. Він натискає оден гук по другім, бере слухавку в руку, прикладає її до вуха і каже: „Гальо, Гібральтар? Хто при телефоні?“ Одержавши відповідь, дає диспозиції й накази. Потому таксамо: „Гальо, Мальта?“ і „Гальо, Аден?“ і „Гальо, Сінгапур?“ і „Гальо, Мельбурн?“ і „Гальо, Ванкувер?“ і „Гальо, Квібек?“. В короткім часі перебіг всі головні военні пристані Великої Британії на всіх океанах світа і дав команді кожної з них відповідні припоручення. В разі вибуху війни той оден чоловік може при тім столі до яких 20 минут порушити всю великанську военну флоту Великої Британії, на всіх морях і океанах землі, всі ті кольосальні дрідавати і супердрідавати, котрі годен собі уявити лиш той той їх бачив, — і всю ту силу може пхнути в однім напрямі. А горе тим містам, на котрі вони звернуть дула своїх гармат, що стріляють дуже прецизно, на підставі докладних математичних обчислень.

А тепер прошу в умі своїм порівняти того бідного австралійського мурина, котрого „влада“ не сягає далше як його патик, і того могутнього льорда адміралії найбільшої держави світа, котрого воля до 20 минут може викликати великий рух і великі та важкі в наслідках зміни дослівно на цілій кулі земній.

І прошу собі відповісти на питання,

чи тому муринови, котрий уміє рахувати лиш до трох, можна вияснити великанську могутність англійського льорда адміралії та гармат його воєнних кораблів, котрі точно стріляють на підставі льогаритмових обчислень... Думаю, що правдоподібно кождий з вас скаже: „Се річ неможлива“.

А прецінь той льорд і той мурин живуть на тій самій пилинці вселенної, що називається землею. А прецінь вони живуть в тім самім часі, рівночасно. А прецінь вони походять з одного кореня... Бо велика більшість поважних учених стоїть на становищі, що з одного кореня походять всі людські племена. Отже коли є такі людські ества, котрі не годні зрозуміти іншого людського ества, хоч живуть рівночасно на тій самій землі й походять з того самого роду, то яке можна припускати, що ми можемо колинебудь зрозуміти всі комбінації фактів і можливостей нескінченного всесвіта, котрі діються в нескінченім часі! Відки той всесвіт взявся? Як він повстав? Відки в нім взялася кристалізація, кольористика, рістня, думка? Чи має все те яке призначіння і коли має, то яке? Чим різниться виразно матеріальна частина нашого ества від тої другої, яку відчуваємо, хоч її не бачимо? Яка наша властива суть? Чи маємо ми яку ціль і коли маємо, то яку? Провсі ті і подібні справи і проблеми думають люди відколи вони взагалі існують, може десятки тисяч літ, може сотки тисяч літ.

Се річ певна, що крім культур, які знаємо, були на землі й культури, яких не знаємо, посідаючи тільки невірні дані та нечисленні докази, що ті культури прецінь були. Та мимо незмірної праці ума, яку людство вложило в розв'язку загадки своєї власної і загадки всесвіта, не маємо своєї розв'язки тих загадок. І ми віддалені від розв'язки тих загадок не так як віддалені той мурин від того англійського льорда, котрих я щойно описував, тільки ми віддалені нескінченно далше. Всі людські спекуляції, теорії й гіпотези валяться одна по другій, навіть в таких на око простих річах, що аж смішно виглядає, як можна так плутатися в тім всім. Як певно знаєте, нпр. така до недавна певна теорія, що пояснювала вибухи вулканів тим, що внутрі земної кулі є горяча лавя, тепер основно захитана. Повалені теорії Канта і Ляпласа, захитана теорія атомістики, словом — все захитане, повалене, розбите. І вже видно, що в тих таємничих справах таксамо буде захитане, повалене й розтоптане все, що появиться, хочби було такуосноване, що довго людство не бачитиме ні одної щілини в новісенській теорії, як не бачили попередні покоління в тих теоріях, в які вони вірили. Нема ніякої підстави припускати, що буде інакше з тими теоріями, в які вірить теперішнє покоління.

А прецінь в тій суматосі й загальній руїні та хаосі є одна думка, котра все горить і світить в людстві і над людством, думка, котру мав кождий без виїмку нарід і мало кожде плем'я, яке коли небудь жило на землі. І кожде конало, як тільки зіпсуття викорінювало ту думку хочби тільки з провідної верстви його. Щож се за думка, котрою жили й без котрої вмирили навіть наймогутніші народи і культури? Се думка про Бога, про релігію і про чесне та совісне відношення людей до них. Се найважливіша з думок в кожній справі і також при виборі звання або фаху.

Заки спробую доказати вам се, стверджую, що многі з вас не вглибилися в ту думку як слід: вношу се на підставі анкети. А саме на питання про відношення до релігії тільки одна третина між вами відповіла, що відношення її добре, друга третина відповіла неясно, третя на се питання не відповіла^{*)}. Роблю з тих відпо-

відей отсі висновки: Ті, що не відповіли на питання, яке їх відношення до релігії, вже на злій дорозі. Ті, що відповіли, що для них та справа байдужа, очевидно йдуть в небажанім напрямі. Тільки частина між вами вірить свідомо в Бога й позитивно відноситься до Церкви і релігії.

Перестудіювавши ваші відповіді, я дуже втішився ними, особливо коли дійшов до відповідей у справі релігії. А знаєте, чому я втішився ними? Бо за моїх часів наша молодь в вашім віці була на сто процент — атеїстична. А що між вами є поважна частина свідомо віруючих, то се великанський поступ! Значить, тепер маємо поважну частку здорової молоді. Се багато в порівнанні з тим, що було до недавна. Дуже багато!

Я не катехит. Як бачите, я чоловік світський. Колиж про релігію говорю те, що говорю, то роблю се на підставі всего свого життя, бурливого життя, з великим радіосом під оглядом простору і пригод, які я перейшов і пережив. Та що значить досвід життя одного чоловіка в порівнанні з досвідом життя цілих народів і людства! Ви маєте вже настільки знання історії, що можете також оцінити вплив релігії на здоровля цілих народів і культур. Ви певно памятаєте з історії старинної Греції, що не довго вже тревала державна незалежність Атен від часу коли в тім багатім і величавім місті треба було зробити судовий процес за зневажування подоб богів. І певно знаєте також, що недовго вже тревала сила старинного Риму, відколи в нім пропала пошана релігії й авгури зачали дивитися на неї як на ремесло, з котрого можна жити і — сміятися. Се відомі вам докази на те, яка дуже важна релігія в історії народів. Релігія дає народам життя і здоровля, брак релігії, навіть у частині народу, в провідній верстві його, правильно й напевно доводить до передчасної гнилі і смерті цілих народів і культур.

Колиж так діється з цілими народами, то щож доперва говорити про одиниць! Релігія, віра в Бога, котрий все бачить і все знає, котрий буде судити кожного з нас, се найглибша суть, найглибше ядро думки, волі і почувань кожної розумної людини, се та вага, що не дасть нікому стати легким під оглядом обичаїв і моралі та полетіти в пропасть, куди все несе таких людей вонючий вітер пристрастей. Віра в Бога, котрий все бачить і все знає і буде судити кожного з нас, се той найцінніший з компасів, без котрого ніхто, але то рішучо ніхто не може щасливо перейти свого життя. І нема більшого дурня від того, хто кидає від себе той життєвий компас!

Ну а якийже зв'язок має віра в Бога з вибором звання? кождий з вас має право запитати мене. Отже зв'язок між вибором звання і добрим його виконанням та вірою в Бога дуже сильний і тісний. Хто знає нпр. історію мистецтва, той знає й те, що найсолідніші й найкращі праці виконували люди тільки в часах глибокої віри в Бога. Хто з вас не чув про величаві святині середньовіччя? Та може не кождий з вас знає, що в тих святинях є різьби так високо поміщені, що там не годно їх оцінити навіть найвправніше людське око. А над тими різьбами працювали майстри середньовіччя нераз ціле своє життя, хоч очевидно знали, де ті різьби будуть уміщені, отже знали, що людські очі не зможуть їх так високо оглядати і подивляти. І мимо того викінчували їх з найбільшою докладністю й солідністю, кождий їх пальчик і кождий фалд. Річ ясна, що вони тих величавих праць не робили для пустої слави між людьми, тільки для Божої слави: почуваючи в собі Богом даний талант, не заковували його, не марнували в лінивстві й не розмінювали на пустий розголос між людьми, ні на гроші. Заробляючи тільки, кілька потребували для себе і для близьких своїх, вкладали всю свою силу і всю свою здібність у свій фах. І тому доходили в нім до надзвичайної вправи, до майстерства, ніколи небувалого в часах безвірства й у невіруючих людей.

А тепер порівняйте для контрасту і для науки з того контрасту нпр. ліберального, то значить атеїстичного ліка-

^{*)} То значить: Така пустиня, що з неї ніколи ніколи не буде (урожайний) край.

^{*)} Відповіді на анкету мали бути і були безіменні.

ря, котрий занюхав гроші в пацієнта, або в його родичів. Якже такий лікар, що не вірить в Бога і має жадоу гроша, буде „лічити“ хворого? Гадаю, що кожний з вас додумається, як. Такий „лікар“ очевидно буде вмовляти в чоловіка хворобу, навіть коли тої хвороби вже не буде, буде його психічно пхати з одної недуги в другу, коли не зробить ще щось гіршого. Довіря до такого лікаря мати очевидно не можна. Тільки дуже наївний чоловік може мати довіря до безбожного, в котрім нема внутрішньої високої контролю — і нема стриму, з виїмком страху перед криміналом. (Далі буде).

Курс інструкторів (ок) К. А. У. М.

Третій реферат 21. V. передпол. був п. з. „Організаційна будова КАУМ“ ред. Василя Глібовицького, секретаря АЕп. Ради КАУМ. Зміст: Наша організація подумана для цілої Галицької Провінції*) В міру можливості може вона розтягнутися й на інші українські терени. Вона достроєна до адміністративного устрою нашої Церкви. Найнища одиниця се парохіальний Кругок. Кругки одного деканату становлять Дек. Союз, яким проводять Деканальна Рада. Провід організації кожної епархії виконує Епарх. Рада. А верхівку організації становить Верховна Рада, що підлягає комісії українсько-католицького Єпископату. Створення Верховної Ради в підготовчій стадії. Найкраще представляється організаційна справа у львівській АЕпархії. В двох інших існують поодинокі парохіальні кругки без організаційної надбудови.

Парохіальний Кругок має три зг. чотири відділи: Відділ новиків 10—14 літ, доросту 14—18 літ, юнацтва 18—35 літ. Члени, що вступають в шлюбний стан або досягають вищого віку як 35 літ, можуть гуртуватися в гуртку старших. Властиві члени се члени доросту і юнацтва. Вони мають право активного і пасивного вибору. Новики виховуються під проводом свя-

*) Довідаємося з поважного жерела, що ця думка ще нездійснена і нпр. зі Станіславської Епархії ніяка організація не вислала ніяких учасників на отсей курс для інструкторів (-ок) КАУМ у Львові. — Ред.

щенника, провідника даного відділу. Декуди в колізії (перешкода) через шкільний вік, бо не всюди шкільна влада дає дозвіл. Тоді треба заступити відділ новиків Марійською Дружиною або церковним братством. При переході до Відділу Доросту та Юнацтва вимагають окремий іспит. Се має своє педагогічне значіння. Однак сей іспит треба брати не по шкільному а життєво. При оцінці брати не так інтелектуальні осяги як загальну інтелігенцію та характер. Діловодство треба поставити на високому рівні (точне ведення книги протоколів, касової, бібліотечної та хроніки). — Треба завжди пам'ятати, що наша організація се не ціль для себе (сама в собі), тільки засіб до збудовання Христового Царства та всестороннього розвитку української нації. — Треба зберегти цілість життя парохії та громади, щоби члени Кругка не відмежувалися від нечленів, бо вони мають лутити, а не розєднувати. Приналежність до нашої організації се почесність і привілей, а не ласка членів. Члени се повинні оцінити і зі своєї сторони принести бодай малу жертву в формі місячної вкладки. Незаможних треба звільняти, зг. давати їм знижку. 50% вплачених вкладок залишає кругок собі а других 50% по половині пересилає до Дек. Союзу й Епарх. Ради. Інші жерела приходів можуть бути: імпрези, жертви прихильників організації, власні підприємства, тощо.

Вже в самій ідеї нашої організації ясне наше відношення до інших наших установ культурно-освітнього та економічного характеру. Се відношення може бути наскрізь тільки позитивне, бо одна з цілей нашої організації: піднести якість тих установ під кожним оглядом. — Ми віримо, що правдиве відродження цілого нашого суспільного життя та з тим і здійснення наших задушевних ідеалів прийде тільки через приплив нових членів вишколених ідеологічно й організаційно.

Дня 21. V. с. р. о год. 14:15 попол. мец. І. Рудницький виголосив виклад про правне становище КАУМ. Зміст: КАУМ співрається на конкордат Польщі в Ватиканом з 23. IV. 1925 р. і частинно на законі про т-ва. Що таке конкордат? В старім Римі Pontifex Maximus був заразом і королем. В першій добі християни були в катакомбах. В середовіччі Церква мала домінуючий вплив (хрестоносні походи, баніції і т. д.). З часом через невідповідні потягнення духовенства і через аподазію взаємини

між Церквою й державою стали напружені і треба було ті взаємини направляти. Конкордат се договір, умова, між Апостольською Столицею і державою. Обі сторони зобов'язуються поступати згідно з тою умовою. Державам не рівнодушно, як ставляться члени Церкви до світської влади. Тому майже всі держави нав'язали взаємини з католическою Церквою. Навіть Союти хотіли нав'язати зносини з Римом.

В Польщі гр. кат. Церква також підпорядкована під конкордат, котрий Апостольська Столиця заключила з Польщею. Чи влада буде пристосовувати до нас таку мірку як до Польської Католическої? Статут КАУМ уложений в 1933 р. ще досі не має впроваджуючого закону. Дня 18. I. 1934 р. Рада Міністрів ухвалила розпорядок, оповіщений в Деннику Держ. Законів з 31. I. 1934 р. Ріжниця між католическими товариствами та, що в католических організаціях обов'язує безоглядний послух своїм старшинам, гієрархічний устрій. В світських т-вах нема такого застереження. Про виставу, уладжену членами КАУМ, вистарчить повідомити старство, але не треба просити дозволу. Подань не треба стемплювати. Одні т-ва мусять подання стемплювати, інші ні. Луги не стемплюють, вони мають більше політичні (?) завдання. Великий Луг веде своєю політику ліпшу чи гіршу. Коли старство домагається стемплу тоді треба боротися за звільнення і повідомити АЕп. Раду. КАУМ се легальна інституція. Однак політичні закони даються натягати як гума. Легальну дорогу треба використати до кінця.

Запит: Чи вільно йти чівками в похід, бо поліція розганяє. — Відповідь: Щоби похід не виглядав по військовому, можна йти по 3 або по 5 людей в ряді. — Запит: Чи на імпрези виключно для членів треба дозволу? — Відповідь: Лише повідомлення. Кожда установа в своїм кругі хоронена законами. Коли виходить на ширший форум, тоді підлягає загальним законам. — З дальших запитів з місць виходило, що в різних місцях краю ставлять різні вимоги, залежно від успосіблення даного „урядового чинника“. — Виклад дра Ів. Рудницького був очевидно невідготований і тому не приніс належної користи учасникам курсу КАУМ.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

15)

„Андрей“ на заслання

Лучкова своячка і приймачка спарилла і подала йому молока, хліба, масла.

Та ледве солдат мав коли те все проковтнути, як на майдані біля школи заграла сурма і він пігнав.

Мав Лучка на квартирі і Українців, з Полтавщини. З ними теж розбалакався, на приспів під хатою, в тихій посвіті місяця. Дав їм тютюну, всунув в руку по полтинникові, нагодував. По руках цілували старого Лучку. Не мали іншого бажання, лише щоби ще побачити своє рідне село... Москалів ненавиділи.

Лучка їх запитував, чи вони православні і руські; хлопці зареготали. Вони православні, але православну церкву ненавидять, бо вона не православна, а московська, а всі ті батюшки то московські підзирачі і показники, котрі Українцями гордують як „хахлами“.

Лучці розплющилися очі на те „непобориме“ православне воїнство.

Те „доблесне“ воїнство єдинила ненависть Москви і царського уряду, а страх тюрми, шибениці і Сибіру тримав їх у позірній єдності і купі.

Найбільше на царя і попів визвірювалися штундисти, бо й вони в Лучки квартирювали. Досі Лучка не знав, що такі на світі є. Вони його самі зачіпили. Насміхалися з образів, перед котрими Лучка молився, а за батюшку Вяземського говорили, що його знають... Не добре за нього говорили, та Лучка цього нікому не повторив. Казали, що та-

ких „батюшок“... на Україні повно; тому нарід не хоче ні церкви, ні попів.

Взяли Лучку думки та гадки за те „благочестиве воїнство“ і за цілу ту дупляву московську силу. І такі бузувіри беруться „навертати“ — кого? — католиків на православ'є!... „Уездні“ чиновники, навіть сам Телевич каже, — хабарники один в одного — і такі самі їх жандарми, — вирішують, чи село має бути православне, чи католицьке!... Не віра їм в голову, панування над українським народом!... Ясно.

Нагадалися Лучці святі слова покійного священика Белішевського:

„Православ'є се порожня, розсохла бочка, котра доти тримається купи, доки її хоронять московські багнети. Найменший удар, а розлетиться на клепки. Ніяка віра на багнетах не втримається“...

Відколи у московському війську зачалася надобре метушня, притих і в селі пиндючий запал розмосковщених, віскрих крикунів. Навіть сам Телевич, котрий як староста мав тепер чорну гдину з „благочестивим воїнством“, ходив похнюплений, а раз таки просто сказав до Лучки:

— „Буде веремій; русским сповинулася нога“...

За вислід війни він не мав сумніву. А саме думав, що Австрію розбіють. Та покищо російські війська поступаються... Щоби їх хоч перед Липою спинили... І сильно відказував на тих всіляких харцизів і горлорізів, котрі тепер криються в руських одностроях, що вони нещастя війська...

Лучка слухав, мовчав і кмітував...

І батюшка став не той самий. Вже

так не козирився, як зразу. До нього заходили і заїздили всілякі старшини, відбували там свої наради, він добре знав, що твориться. Раз приїздив навіть отець Кипріян, переночував і вранці відїхав...

Все те були надійні позначки. Ставало радісно і — моторошно.

Що буде далі?...

В такому переполосі веремії й лянчому вичікуванні минула весна. Люди як могли так повеснували. Та хісна з сього не мали. Всі збіжжя спасли і столчили війська.

VII.

А на першому пролітку, десь перед самим Іваном, вдарив „Андрей“ на тривогу. Наче подих смерти війнув по селі. Нарід до всего звикає і всего нового лякається. Люди залякані злягли перед церкву. Знали, що се не з добром... Пішов туди і Лучка.

— „Ходіть, почувте, щось цікаве“... — говорив Михайло.

І „Андрей“ своїм гомоном пачеб запрошував Лучку послухати доброї новини... Тою новиною було оголошення „уездним“ старшиною приказу воєнного начальства, що руські війська готувляться до рішучого наступу на ворога, проте ціла смуга краю між Золотою Липою та Збручем має бути опорожнена від людей. Всі мешканці сіл, що положені в тій смузі, мають опустити край разом з руськими і податися до Росії на якийсь короткий час!...

Відповіддю на се оповіщення був загальний плач жіноцтва.

(Дальше буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Червоний чад

Віталій Юрченко. Червоний чад. Нарис з боротьби одного повіту 1917-1923. Львів 1934. Накладом „Типографія“. Стор. 291+1 паг. 8°. Ціна 3-15 зл.

Наша ліберальна критика й навіть дехто з „клерикалів“ привітали отсю книжку зі свого рода стриманістю. Лаяти просто треба було, бо книжка „антисемітська“, й рівночасно годі було лаяти, бо щиро українська. Отже прочитавши пів першого розділу, вилаяли книжку як „нелітературну“ — відомо: „чиста література“ не зносить правди про один інтернаціональний народець; рівночасно згадали про „потребу на таку книжку, бо вона агітує, бо її тенденції добрі для нашої справи“ і т. п. Отже вийшли „з гонором“ і з „чистої літератури“ і з імітованого протибольшевизму, ну і в антисемітизм не вскочили... Словом „і деньгі прибрала і невінність соблюла“, як кажуть Москалі. Дивуватися тому не треба, бо психічне наставлення наших ліберальних народовців і „клерикалів“ зовсім схоже з наставленням новопольовців, звідки зрештою деякі з них недавно вискочили, згл. звідки їх „було витягнуто“ самим чадом Крушельницького з „Критики“...

Справді, коли взяти під розгляд перший розділ „Червоного чаду“, то можна погодитися, що ся книжка „нелітературна“. Юрченко вперше виступає тут не як мемуарист, а вже як белетрист-творець, і як на початок справді змагається досить непохвально з літературною формою. Безмежний аж до смішності патос еднається в нього, в тих перших розділах „Червоного чаду“, з деревляністю провінціального вислову та псевдомодерних порівнянь: „Пливають, кличуть, бурують повітрям блакитні радіо-хвилі. Гонять безмежжям України воскресний радіо-струм... Подих тих струмів-вібротонів докотивсь до троянського перехрестя“ і т. д. (ст. 6). Перша стихія революції та розбудження українства на селі в такому описі здаються нам наївні та неприродно-просвітнянські. Та запевнювали мене очевидці, що та стихія справді так виглядала і таке читаю в часописних вістках з тих часів. Не виключене отже, що не самі події в „Червоному чаді“ переборщені, тільки що нам — „*sui generis*“ „протестантам-позитивістам“ з міста — просто чужий такий патос. І тому той патос так нас разить.

Та коли перший розділ Юрченкових нарисів нелюбо вражає нас згаданими „хибами“, то що дальші картини „Червоного чаду“ своєю динамікою подій і навіть ритмом слова дають нам можливість забути про перші недотягнення та швидко поривають і навіть захоплюють читача. Бо в них уже не саме слово патетичне, а величний то знов крайню прогноблюючий сам сюжет: боротьба Українців-селян з катом большевиком, боротьба, в якій лягли тисячі-тисячі найкращих синів України, творців нового патосу української визвольної легенди. Не диво, що Юрченко присвятив отсей свій твір „Пам'яті Героїв нарисів“ — колись живих селянських хлопців-повстанців Романа і Дем'яна. Величний сюжет уже простим описом стає патетичний і справді хіба соромитись вже читачам, а не авторови, коли сего патосу не розуміють. Бо се вказує тільки на їх неукраїнського духа, якому чуже своє рідне, який почуває себе в ньому мов Жид в церкві.

Сей сюжет Юрченка такий величний, що описати його відповідно до тої його величчя, досі не вдалося якслід нікому. Пробував того Олесь Бабій поемою „Гуцульський курінь“, пробував Клим Поліщук повістю „Отаман Зелений“. Та оба ті твори хоч може описали частину хаосу, не виловили з того хаосу-повстання його змісту, його дієвого сенсу. І що не вдалося нітрохи обом справним белетристам, того спробував молодий, початкуючий

письменник Юрченко як белетрист. Очевидно: форма вийшла місцями неопанована, навіть подекуди смішна, але щойно вперше в „Червоному чаді“ читач стріне добре схоплену легенду українського визволення, те несхоплене досі невідоме Х, що дає моральну рацію існування творови й рівночасно з тим вінчає його автора безперечним вінцем таланту белетриста.

Багато творів початківців-белетристів нездужало й буде нездужати на анемію слова. Рідше хорують літературні твори на пересаді, на лишні „тиснення крові“: надмір матеріалу дієвого і словного. Очевидно, що при новому виданні твору з надміру можна завсіди дістати через віднімання гармонійну цілість, коли недостатку рідко коли можна доповнити кровю тай звичайно... чужою... „Червоний чад“ нездужає саме многокровністю. І тому при нових виданнях автор зі становища спокою минулого часу повинен вигладити канти та набухтіття свого твору.

Провінціалізм як „шмалкий, барахтаються, бамбури“ й под. слід при другому виданні замінити літературними словами. Комічні невискази як: „факти вилюдінілої (!) політики маконогом періщать у голову“ (ст. 217) і под. треба висказати мовою белетриста, а не кецького публіциста. Порівняння пересадні, бомбастуваті, недібрані як „А бій гуде. Торнадо заліза хуртовинить“ (ст. 206) і под. Або хоч оригінальні та незрозумілі для загалу пр. „Як пес летить зі (!) врубаною сокирою на крижах... як злодій-страхопуд з ярмарку з-під вилів самосуду“ (ст. 202) — треба заступити більше зрозумілими і доступними та більше поміркованими. Романтичне козакофілство можна зробити більше стривним для інтелігентських умів, якби лише дещо більш переконуюче описати його повстання та намітити розхід між розвитком психіки інтелігента й наївного нерозвиненого села.

Все те дається легко зробити, бо кістяк нарисів ціпкий і морально здоровий. Як Галичани дивуюся вмілости Юрченка вибрати з хаосу повстання державницький сенс. Дивуюся недостатці в книжці петлюрівщини в злім розумінні того слова: як нападів на Галичан, на гетьманщину і под. Дивуюся соборництву, що коріниться в любови до свого рідного, а не в ненависти до чужого. Драстичні описи знущань і насильств подані в Юрченка так, що викликають тільки огиду до гріха, отже вміру, тактовно. „Націоналістичний шовінізм“ Юрченка, якби се назвав у нас семейний колхоз Крушельницьких, — нехай... спочиває, — мене не разить, хіба нагадує Ісаї гл. 1, стих 16: „Карайте кривдників якслід за сльози вдів, за плач сиріт. Прийміть за кривджених огуду, і не лякайтеся мого суду. Бо хоч би був багром ваш гріх, я убілю його як сніг; і хоч би був як кров скипіла, то стане він як вовна біла!“ Жидівствующим паціфістам ті описи боротьби напевно не сподобаються: бо в них Українці бють усяких товаришів Барбарісових та Арончиків за їх люті насильства й закріпощення України. Та для всякого Українця, навіть найщирішого католика, боротьба з виплодом Антихриста се тільки звичайне сповнення старозавітного клича Обадії: „До бою!“ Чи — коли хоче — той сам клич св. Івана з Капістрана під Білгородом (1456), чи традиційна боротьба козащини з бісурманством.

Книжка Юрченка в наш час „наксів екс Оріенте“ і „пактів“ виметеного гниллю Окциденту — це справжнє „Deutschland erwache!“, клич „Пробудіться, встаньте до бою“. Не дайте осоромити рідної землі, не йдіть назустріч ліберально-кабаретній Європі, назустріч снові, з якого пробудитесь хіба в обличчі смерті, а перекуйте свій світогляд з ліберально-агностичного на позитивний, творчий, боевий! Коли скрізь втискається „червоний чад“ та душить нашу еліту гірше ніж колись Мон-

голи душили під дошками наших князів, то книжка Юрченка — свіжий подих степового поранку, що додає знеможілим грудям нових сил, нового життя!

В своїй книжці Юрченко дає нарис з життя одного українського повіту в 1917—23 рр. Спершу бачимо перші вістки про революцію, реакцію на них темного села й його чорних духів. Бачимо красу визволення духа країни в праці для просвіти й рідної державности, бачимо селян-козаків, як у них будиться козацька кров, як від старих шабель козацьких сходиться на село дух вільної України. І низькою гадюкою повзе проти України щоб дусити запал її синів, щоб насилувати її дочок та розбивати об каміння голови дітей невинних — червоний чад. Втискається всюди то брехливою агітацією екс-злочинців Арончиків, то замотиличенням бувших каторжан, то врешті звичайною облудою „жуликів“—кримінальників. Той чад хуліганством і пиянством розбиває ідейну роботу села та проганяє його кращих синів. Боротьба вигнанців з села йде спершу в лавах Української Армії, та коли її не стало, в повстанських загонах. Розворушене й освідомлене страшними знущаннями село помагає повстанцям, хоч само скапує кровю та палає пожежами. Лютують чекісти, всякі Рози Бубери, Арончики, Барбарісови. Помагають їм нищити рідних братів свої такі Лебедики та Гаркаві. В безнадійній боротьбі лягають останні боеві сили повстанців. Остає їм покищо моральна перемога: чекісти з рідних, переконані в неправді своєї справи, кидають повстанцям зброю під ноги...

„Вийшли. За рогу оглянулися: з Чека вели розвінчаного чекіста Гаркавого...“

Пішли. Розбиті, здеревілі... За містом віднайшли заховані шаблі.

Йшли мовчки, ніби неспрошено скривдали один одного. Йшли тихо, швидко, довго...

Прийшли до Кудрипець. Без надуми й змови ввійшли на кладовище. Спинились на могилі діда Кудри.

Схилилися. Карасенко обняв могилу в головах і в тяжкому зідханні гравав землею. Олелько, закахлявшись, впав у ногах і заридав розпучливо. Гайдаренко, ставши на коліна обтесав шаблею на старій липі кору й креслив:

В могилах нежовтінаних сном непробудним
Спить, браття-герої, поляглі в борні.
Живі, хоч в кайданах, про вас не забудуть,
Ваш чин воскресить у грядучім огні.
Нехай бенкетує наїзник підступний,
Що чадом отруйним народ задурив
Що кровю та смертю душив молодущих,
Брехнею братів ворогами зробив...
Дарма... Вже за-північ. Спалахнуть буруни...
Облуда з очей невидющих паде...
Батави стихії ударять тараном
І воля на вістрях багнетів прийде!

Разом встали. Мовчки копали на могилі яму. Пригорнули землею шаблі. Зідхнули.

— А тепер? — питали один одного.

— Я... за кордон — мовив надхненно Гайдаренко.

— Я... до міста, на заводи! — палко сказав Олелько.

— А я... залишусь тут... — закінчив сумно Карасенко.

Обнялись пристрасно-побратимчо, поцілувалися. Зідхнули. Рушили.

Пішли трьома шляхами.

Замрячена темніть ночі збивала зі шляху й загачувала дорогу. Ішли. Незломна віра, свідомість мети та певність повороту їх підносила.

Бурлака місяць у висотах, спрямовуючись на захід, зав'язав бориками з зухвалою ордою північних хмар. Вірні його побратими-зорі атакували темряву, відшукуючи недалекий світанок.

Так кінчиться Юрченкова книжка. Вже сам її кінець доказує, що вона не тільки корисна, але й гарна. Вона дійсно заслугоує на почесну назву „красного письменства“. Побажати хіба авторови, щоб його духова дитина справді якнайшкоро розійшлася по українських хатах і скрізь занесла авторову віру в перемогу нашої справи та розбудила скрізь прибрану активність до невблаганої боротьби за правду!

Та якраз тому, що „Червоний Чад“ Юрченка се дійсно цінний твір, вертаю щераз до його форми. І щераз підчеркую те, що я сказав на початку. Підчеркую, то значить з притиском говорю інакшими словами: навіть найбільший талант, котрий змістом своїх творів давав би своєму народови щось таке потрібне як

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець прийняв на аудієнції Північно-американську Колегію в Римі, що обходить тепер 75-ліття свого zaloження. В евоїй промові Святіший Отець висловив радість з приводу прегарних оwoчів, які Колегія зібрала за 75 літ свого існування. Вона видала 2000 священиків, з котрих тепер живуть 2 кардинали, 4 архієпископи, 24 єпископи. Вкінці Св. Отець уdlив апостольського благословення (КАП).

Св. Отець в письмі до архієпископа Д. Говарда в Портленді згодився на проєкт американських католиків зорганізувати від 12 до 15 серпня с. р. перший Марійський Конгрес у Злучених Державах Північної Америки.

З приводу подій підчас канонічної візитації Преосв. Івана Бучка в Збаражчині приїхала була міністерська комісія до Гнилиць Вел. Комісія коротко переслухала місцевого пароха о. Хому і того самого дня виїхала. Комісія не переслухувала більше нікого. В Новому Селі, де також були такі події, комісія не зупинялася. Від Парляментарної Репрезентації виїхав на терен подій посол д-р Ст. Баран.

В Крехові в монастирі ОО. Василіян відбувся недавно величавий відпуст, що тривав три дні. Преосв. Кир Йосафат відправив Архієрейську Службу Божу і виголосив відповідну проповідь. До св. Причастя приступило 7.500 вірних. Було около 60 священиків, світських і монахів. Вірних було около 15.000.

В Жовкві відбулося 27 с. м. свято тамошних Марійських Дружин. Після Служби Божої о год. 9 рано відбулося торжественне посвячення нового Марійського прапора. Посвячення довершив о. Ігумен В. Градок ЧСВВ в сослуженні о. шамб. І. Погорецького, о. Ір. Назарка ЧСВВ і провідника жовківських Марійських Дружин о. Й. Галабарди ЧСВВ. Відповідну проповідь виголосив о. Ір. Назарко ЧСВВ, презес Мар. Т-ва Молоді. В посвяченні Марійського прапора взяла участь майже вся наша жовківська інтелігенція в характері кумів і багато народу. — Вечером відбулася під голим небом на подвір'ю монастиря ОО. Василіян святочна академія. Після Марійського гимну о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив вступне слово. Дальше слідували точки хороів й декламації. На особливу увагу заслугоє ядерний реферат студ. Галі Захаріясевич зі Львова п. з. „Історія і діяльність Марійських Дружин“. На закінчення хор і трубна оркестра відіграли католицький гимн „О спомагай нас Діво Маріє“. Хор під проводом о. Марка Дирди ЧСВВ, добре вишколений, має гарні голоси. Се гарне торжество полишило милі спомини в його учасників.

Посвячення костела відбулося минулої неділі в Збоїськах к. Львова.

Апостольський Делегат в Китаю Мгр Замін зложив візиту президенту Китаю в Нанкіні. Йому товаришили китайські єпископи Тсу і Hauise і провідник китайської Католи. Акції Лью-па-конг. У відповідь на промову Апостольського Делегата президент Китаю підкреслив свою велику пошану для особи Св. Отця і признання для праці католи. місій. Він зазначив, що бажає ввійти в більш взаємини з Апостольською Столицею (КАП).

роса, як благодатний дощ у велику спеку, минеться марно й без пожитку, коли не добере відповідної форми. Найлучша форма для кожного творця від споконвіку аж по наші дні се чиста і ясна будова речень, се природна скромність вислову, без пінистого Schwulst'u й бомбасту, бо в пінистім „швувльсті“ й бомбасті все, але то безумовно все, відчуває читач приблизно те, що в піні, яку несе перша повінь: бруд. І відси родиться почуття огиди.

Який же великий і добрий був би твір Юрченка, якби мав чисту ясну скромну форму. То значить прості речення, зрозумілі слова.

Арамис.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

УКРАЇНСЬКЕ НАСЕЛЕННЯ Львова виявило значне зацікавлення виборами до міської ради та не зражувалося труднощами, які стрічало від тих, що таких труднощів не повинні робити, колиб хотіли триматися закону. Що вислід виборів такий, що ми вибрали „аж одного“ радного, то се вже наслідок незалежних від виборців причин, хоч не у всіх округах.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИБОРЧИЙ КОМІТЕТ у Львові, Підвалля 7. III. пов., звертається до всіх виборців Українців, щоби зголошувалися в Народній Канцелярії під повищою адресою і подавали до відомого Комітету достовірні факти і помічення щодо виборів у Львові та в рекламацийний час перед виборами. Зголошуватися кожного дня від 10—1 перед пол. і від 5—7 по пол. Мужі довіря мають зложити писемний звіт з перебігу голосування.

ВЕЛИКИЙ КОНГРЕС НАРОДОВЕЦЬКОГО ВЧИТЕЛЬСТВА відбувся на Закарпатті в Ужгороді в салі „Просвіти“. Зїзд зібрав понад 1200 зорганізованих в Учительській Громаді учителів. На конгрес прибув також Преосв. єпископ Стойка. Зїзд ухвалив між іншим домагання ввести фонетичний правопис у школах. Головою Т-ва Учительська Громада вибрано п. Ю. Гусная. Численність сего зїзду та його ухвали свідчать про побіду народовецького напрямку серед закарпатського вчительства над москвофільським.

„БУНТ МЛОДИХ“ пише, що він може найбільш поширений польський часопис серед Українців не лише в Польщі, але і серед Українців поза границями Польщі.

МІНІСТР ЗАГРАН. СПРАВ ПОЛЬЩІ Бек виїхав до Женеви.

ЛьВІВСЬКІ ЕНДЕКИ пересварилися. Провід „Строніцтва Народового“ усунув нач. редактора „Курера Львовського“ д-ра Ст. Сьвірського, Т. Уляновського й сек. ред. Ст. Стажевського. Нач. редактором „К. Л.“ став д-р Вл. Тарнавський.

„ПЕРЕГОНИ В ЮДОФОБІЇ“. Жидівський „Момент“ пише: „В польській суспільності видно в останніх часах дуже сумний прояв: відбуваються взаїмні перегони в юдофобії. Ріжні групи і партії починають переліцитовуватися в юдофобським радикалізмі“. — Та мимо того Жида про се не кричать у світовій пресі так як про мнимий український антисемітизм.

НАРОДНЯ СЛОВАЦЬКА ПАРТІЯ о. Глінки здержалася від голосування підчас вибору Масарика президентом держави.

СЕНАТ ГДАНЬСКА розв'язав комуністичну партію.

В СПРАВІ НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКИХ ВЗАЄМИН міністр загран. справ Німеччини фон Нойрат сказав, що він щирій прихильник французько-німецького зближення. Гітлерівський устрій вважав би за один з найбільших своїх тріомфів забезпечення мира в Європі. (ПАТ).

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР Барту сказав, що в 1934 р. може вибухнути війна. Причина: наміри Німеччини супроти Австрії. Франція рішена боронити незалежності Австрії всіми способами.

КОНФЕРЕНЦІЯ РОЗБРОЄНЬ радить тепер в Женеві. Передбачують чергову невдачу і розбиття конференції.

В АНГЛІЇ йде змагання двох течій. Одна, се безоглядні прихильники Союзу Народів і Франції, друга се ті, що хотілиб закінчення тісної приязни з Японією. На чолі прихильників приязни з Японією стоїть найбільший пресовий потентат в Англії лорд Ротермір.

ФАБРИКИ ЗБРОЇ ПРАЦЮЮТЬ В ДЕНЬ І В НОЧІ. „Дейля Геральд“ доносить: Англійські фабрики зброї працюють на три зміни без перерви. Се тепер однієї галузь промислу, котра має знамениту кон'юнктуру. Такий сам рух в фабриках літаків, що дістали нові міліонові замовлення. Збільшення продукції фабрик зброї спричинило зріст курсу акцій воєнного промислу. Сі курси ростуть з дня на день.

Талергофський зїзд

Відправа в православній церкві.

З приводу талергофського зїзду відбулося в правосл. церкві у Львові привул. Францішканський ч.3. Богослуження. Відправив його архимандрит Філафей, місцевий правосл. парох, у сослуженні диякона і 6 священиків, між котрими 3 були чисто вибриті і підстрижені, що становило страшний контраст до архим. Філафея і його диякона з московським виговором. Людей було приблизно 200 крім хору. Хор співав добре. На лівій бічній галерії стояло 8 сільських хлопців у червоних рубашках (сорочках) якби просто приїхали з Калуги. Селян було небогато, з них кілька сповідалося на стоячки.

Проповідь виголосив високий чорнявий зовсім бритий батюшка (мабуть не Галичанин) по українськи домішуючи чисто російські слова. Зміст: Мусимо обновитися духово! Обновлення найдете лиш у нашій православній восточній русській церкві. У наших догматах, які голосив сам Христос. Попри духове обновлення мусимо обновитися і політично. Саме тепер, саме в 20-ліття, коли то Росія післала своїх золотих орлів, щоби визволити вас Галичан. Коли то наші рускі брати страдали і гинули з рук малярських і австрійських жандармів. А коли обновимось політично, то й обновиться наша свята Русь. Говорив дуже коротко.

Між публікою можна було зауважити Галичан, навіть таких, котрі ще з нашої Церкви не виступили. Підчас Великого Входу, коли один зі священиків виголосив возглас: „...і учредителей храма сего“, нашим виговором, якась пані емігрантка сказала до своєї сусідки: „Ах Ти Боже мой, каков у нево скверно прайзношеніє!“ При вході декоровано всіх за добровільними датками триколовими (російськими національними) стяжечками. Підійшли і до мене. Я подякував. На те каже один з присутніх: „Та то Українець напевно“. А я йому відповідаю: „Я і та-то і Українець, але відки ви се знаєте?“ Вони вже нічого не відповіли. Я увійшов до церкви.

Українець.

Абонаментові й родинні залізничні білети

Приготовляється розпорядок мін-ва комунікацій про нові полекші при переїздах залізницею. Се відноситься до абонаментових білетів, що дають право до 10 переїздів поспішними поїздами по зниженій ціні, рівній ціні білетів за 8 переїздів. Абонаментові білети будуть важні 2 місяці. Друга полекша доторкає родинних білетів. До неї матимуть право найближші члени родини (ПАТ).

ЛІТВІНСЬКИЙ РОЛІ МИРОТВОРЦЯ. Комісар СССР Літвінов виступив на розбродневій конференції з дуже „мировою“ промовою. Він м. і. предложив, щоби конференцію для розбродень перетворити на постійну інституцію. Ся заява Літвінова зааскочила всіх, бо коли Літвінов виступив з проєктом утворення нової інституції рівнорядної Союзові Народів, то не знати чи СССР схоче тепер вступити до Союзу Народів, до котрого Франція намагається його впахти за всяку ціну.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА“ пише, що Японія переводить великі морські зброєння під покришкою замовлень для Манджурії. Та найбільше страху нагнало большевикам іменування ген. Аракі, б. міністра війни, японським послом в Манджурії. Ген. Аракі відомий з агресивних планів на Далекім Сході. Се іменування вважає „Правда“ приготуванням до важних подій.

ВІЙНА ТЕПЕР — ЧИ ЗА 2 РОКИ? „Sunday Refree“ твердить, що Японія перед розправою з Америкою заризикуює війну з СССР. Мілітаристи домагаються війни з СССР вже в літі бр., інші пересувають речинице на 2 роки, до часу вибування каналу Осака—Куруга.

В ЯПОНІЇ ув'язнено 800 комуністів.

СУКОНКИ

Комплети моделі в великім виборі
поручає знана з дешевости фірма

МІНЦЕР

КОПЕРНИКА 17.

НОВИНКИ

Посвячення прапору української кооперативної відбудови 3 с. м. у Львові на площі Сокола-Батька. Се торжество нашої кооперативної зачнется о год. 9 рано Архирейською Службою Божою. Програму подали ми в попереднім числі „Н. З.“

Талергофський зїзд москвофілів відбувся у Львові 31. V. с. р. згідно з програмою. Інформації про те подамо в слідуєчих числах „Нової Зорі“.

Три-днівні реколекції для Пань відбудуться в монастирі СС. Василян у Львові при вул. Потоцького 95. Початок реколекцій 18 червня с. р. вечором. Оплата 10 золотих. — Ігуменат СС. Василян.

В жіночій гімназії і семінарі СС. Василян у Станиславові (вул. Петра Скарги 17) вступні іспити до I. і II. кл. гімн. та на IV. курс семінара відбудуться: 15. червня пополудни письмених а 16. червня устні. Зголошуватися до вступного іспиту можна лишень перед феріями. Потрібні залучники: метрика, свід. щеплення віспи, евент. свід. шкільне. Управа. 124—2—2

Дівоча гімназія РШ у Львові, що існує вже 11 літ, переноситься по феріях до нового будинку при вул. Моджеївської ч. 9, що його подарував гімназії бл.п. Ілля Кокорудз, б. голова РШ. Новий будинок люксовий, має прегарні салі, лабораторії, капличку, концертну й руханкову салю, лазничку і т. д. З початком нового шк. року гімназія РШ матиме 6 клас: I і II кл. нового типу, V—VIII кл. гуманістичного. Вступні іспити 15—19 червня. Кандидатки до I кл., що мають свідомство з VI кл. нар. школи, складають іспити з мов української й польської, географії, математики, історії та природи. Ті що не мають свідомства з VI кл. складають іспити з усіх предметів крім рисунків, співу й руханки. Оплати за науку такі як в державних гімназіях. Зголошуватися наразі до дирекції при вул. Валовій ч. 4.

Спільна нарада власників українських приватних шкіл в справі розбудови сітки українського шкільництва відбудеться 5 червня бр. о 3 год. попол. в школі ім. Шевченка у Львові, вул. Мохнацького 12. Нарату влаштує Голов. Управа „Рідної Школи“.

Товариський Зїзд трьох найвищих клас української гімназії в Коломиї з р. 1914 — відбудеться в понеділок 18. червня с. р. Збірка год. 8 рано в гімназії. Товариші, являться численно! За Комітет Зїзду: Юліян Галяревич, д-р Юрій Петринюк, Микола Бонковський, Юра Шкрумеляк. 129—1-1

Що пише про свічки „Керос“ Всч. о. Евстахій Кабаровський з Борині ст. Турка н/Стр.: „З вашого світла я вповні вдоволений, тому прошу вислати мені для нашої церкви знову 1/2 (пів) метра білого світла в слідуєчих розмірах: а іменно (замовлення).“ Бориня, 16. V. 1934. 128-1-1

На вулиці Львова польські корпоранти побили палицями д-ра Ігора Федіва, котрий ішов з дружиною. Його побили тому, що говорив українською мовою.

Вибухла петарда в льокалю екекутиви сіоністичної організації у Львові при вул. Костюшка ч. 8. Петарда знищила улаження бюра. Вилетіли всі шиби. Вибух огонь, але його зараз вгасив возний. Хто підложив петарду, невідомо.

Неграмотний радний. До львівської міської ради у Львові вибрано радним а-нальфавета Соломона Шляйхера. І такий радний має рішати про характер м. Львова, додає „Курер Львовскі“.

В Станиславові міська рада вибрала президентом міста знов п. Вацлава Хованця з ББ 41 голосами, віцепрез. майора Вл. Земьянського 33 голосами. Лавниками вибрані: д-р Р. Джевідкий, Р. Й. Ясельський, рад. Зайбальд, рад. Ріттерман і д-р Блюменфельд.

В Самборі увязнено багато нашої моди у звязку з розкидуванням летючок на цвинтарі по відправі на могилах поляглих.

В Бережанах відбулася розправа проти Гіларія Джулинського та Олексі Ригайла з Сілка п. Підгаці за приналежність до ОУН. Першого засудили на 2 роки, другого на два і пів року вязниці.

Магазин постелі Р. Джада. Львів, Хорушина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-18—25

В Чорткові на візок, що переїздив через незамкнений залізничний тор, наїхав з розгоном маневруючий паровіз. Наслідки удару були страшні: візок розтрісканий, купець Арон Крен і візник Федь Підгірняк тяжко ранені померли. Ув'язнили залізничника Й. Грудзінського, що забув замкнути рампу.

До Львова приїхали з Варшави амбасадор Злучених Держав Півн. Америки п. John Cudahy й атташе американських військ ч. Albert Gilmor. Вони прибули, щоб віддати поклін американським летунам, що погибли у Львові.

„Курер Львовскі“ з дня 1 червня, бр. подає до відома, що вісти про роздори в ендецькій партії неправдиві і крім одного д-ра Грабика ніхто з партії не виступив.

Вінчання кн. Едмунда Радивиля з кн. Ізабелею Радивилівною, дочкою кн. Кароля Радивиля з Манкевич (її мати також Радивилівна з дому) відбулося в Варшаві. Цікаво, що всі ті три роди Радивилів зі становища церковного і світського права неспоріднені з собою. Едмунд Радивил це син кн. Януша, ордината олидського.

У Варшаві зредували з днем 1. VI. 500 почтових урядничок. Крім того виводять місця численним урядникам магістрату.

Антонов-Овсєнко, б. совітський посол у Варшаві й командант совітської армії, що окупувала Україну в 1918-19 рр., іменованій найвищим прокуратором СССР. По тім, що він виправляв на Україні, можна міркувати, що з него буде якраз добрий прокуратор для СССР.

Вавіловський Інститут в СССР, що займався селекцією насіння, цілком розгромила совітська влада: в нім виарештовано майже всіх учених і співробітників.

В Шікаго пришлють большевики на виставу клейноди царської родини, котру вбили. Ті клейноди мають вартість около 250 міл. доларів.

По американськи. Два бандити захопили нафтового мільонера Улієма Гетля підчас бенкету, котрий він уладив в м. Лос Анджельос.

Гумор. Знаєте, нове правительство Польщі може вже похвалитися порядним успіхом. — Яким? — Ну а тим, що за него посуха скінчилася...

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА
СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР

бувший довголітний
лікар асистент
дерматолог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з вулиці Собаського ч. 2.

Тел. 51-68

Сепараткові ждальні

Гумор. — Моя дорога, чому ти не сказала мені перед вінчанням, що ти мав цілі щокі з золота. — Я, бачиш, не хотіла, щоби ти женився зі мною в інтересу.

ВИГРАНІ ДЕРЖАВНОЇ КЛАСОВОЇ ЛЬОТЕРІЇ: 1.000.000 зл. на ч. 30290; 15.000 зл. на ч. 36578; 10.000 зл. на ч. 2103, 161754, 152419, 154433, 42854, 57743, 107213; 5 000 зл. на ч. 73475, 96391; 1.000 зл. на ч. 2979, 8035, 17612, 24176, 16457, 133342, 138447 141959, 144524, 144653, 143303, 147561, 148443, 149851, 153419, 156741, 160006, 169476, 12840, 15747, 44158, 45335, 57454, 58266, 58908, 63262, 76406, 83646, 84189 88899, 98709, 102183, 103745, 104564, 104869, 105218, 105596, 106937, 118978, 119339, 120441, 131055, 132960.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Його Експельнція Субект.

КАСІНО: Плятинова білявка.

КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.

МАРУСЕНЬКА: Пімста д-ра Фу-Ман-Чу і ревія.

МІРАЖ: Студент з Праги.

МУЗА: Л. 14 затонула.

ПАЛАС: Цісарські лови.

СТИЛЕВЕ: Чарівна ніч і ревія.

УТІХА: Кривавий слід. На краю Сагари і ревія.

ФІРАНКОВІ МАТЕРІЯЛИ, індантре-ни, фіранки ручної роботи, капи на ліжка, гарнітури, тапчанові накидки, шлюбні виправи найдешевше виконує **ВАНК**, Марійська площа 6.

ПАСТА

ОДИНОКА
СВОЄРІДНА
НАЙЛІПША

до взуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасті

Адреса: Львів, Кордецького 1.

18—x

Телефон 60-04

**НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN**

АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ

FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A.P. KOWALSKI WARSZAWA

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 "
На першій сторінці 60 "
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нею: в четвер на 8 ст.
і в неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Станіца
ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон:
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.П. Краків 405.867

Розвиток Чина Св. Василя Вел.

Catalogus Provinciae Sti Nicolai Ordinis Basiliani Sti Josaphat. Ineunte Anno 1934. Uzhorod, Typographi PP. Basilianorum 1934. Провінція ім. св. Николая Чина св. Василя Вел. розширена на 4 держави: Чехословаччину, Румунію, Угорщину і Югославію. Се отже по Галицькій провінції, ім. св. Спасителя найбільша провінція Чина св. Василя. I. В Чехословачії є 5 монастирів: 1. Боронява: 2 священики. 2. Імстичів: 1 священик, 3 брати. 3. Мала Березна: 3 священики, 3 брати. 4. Мукачево: 4 священики, 4 клерики (студенти філософії), 8 новиків клериків, 10 братів, 9 кандидатів на клериків, 7 новиків на братів і 4 кандидати. Разом в Мукачеві 46. 5. Ужгород: 6 священиків, 11 клериків (студ. гуманістики), 13 братів. Всіх на Закарпатті 77. — II. На Угорщині (Мадярщині): 1. Гайдудорог, резиденція: 2 отці, 1 брат (новий монастир). В сій місцевості

є столиця гр.-кат. Єпископа мадярської народности. 2. Марія Повч: 8 отців, 4 клерики, 3 брати. — III. Югославія: Загреб: 2 отці, ректор дух. семинарії і префект. Тут монастир завідує також парохією. Населення хорватське. — IV. Румунія: Монастир в Біксаді: 6 отців, 1 клерик (студент філософії), 8 братів, 5 новиків клериків, 8 новиків братів, 5 кандидатів. Один з отців є редактором місячника „Cuvantul Adevarului“. Монастир Мойсеїв: 2 отці, 3 брати (новий монастир). Всіх монахів тої провінції: 159, з того: 37 отців, 57 клериків, 65 братів. Протоігумен сеї провінції ВПр. о. Булик резидує в Мукачеві. Всі новики тої провінції кінчать наш новіціят і тому всі знають нашу мову. Відтак вони сповняють м. і. гарну інформаційну функцію серед народів, що сусідують з нашим. — З того бачимо, що Чин Св. Василя В. гарно розвивається.

Сучасний стан української кооперації

Ревізійний Союз Українських Кооперативів об'єднує тепер 3.228 низових кооперативів, 29 повітових союзів і 4 фахові центральні. Низові кооперативи мають 6 груп: 1) Шадничо-позичкові 522; 2) Консументів 127; 3) Рільників 2.513; 4) Ремісників 9; 5) Робітників 3; 6) Підприємців 54. Крім того є ще около 300 кооперативів поза РСУК-ом. В 1932 р. до РСУК-а належало 3.134 кооперативів, з того в Галичині 2.702, на Волині 432. В 2.955 кооперативах в 1932 р. було 404.311 членів, в тім 343.313 селян, 85,5%, 50.108 жінок, 12,4%. Платного персоналу було 11.695 осіб. Торговельні і продукційні кооперативи мали в 1932 р. торгів на суму 98.522.272 зл., з того низові кооперативи 49.376.674 зл., Повітові Союзи 16.851.245 зл., цен-

тралі 32.294.351 зл. Кредитові кооп. роздали в 1932 р. позичок 16.426.499 зл., Центробанк 2.733.893 зл., Збірний білянс кооп. дав суму 44.838.832 зл., Власні капітали 18.159.187 зл., т. зн. 40,4% білянсу. В активах є: готівки 962.221 зл., льюкати 1.222.687 зл., товари й сирівці 5.947.096 зл., рухомости 3.071.904 зл., нерухомости 7.973.830 зл., страти 776.714 зл. Білянс нашої кооперації в 1932 р. в порівнянні з 1930 р. змалів на 17%. Обороти торговельних кооперативів змаліли сего року на 34%. Втрати перевищують надвишки. Останні статистичні дані вказують, що упадок оборотів вже спинився. Наша кооперация мимо деяких страт, спричинених кризою, приходить до себе. Її поступ залежить від морального рівня кооператорів.

Новий адміністративний поділ Польщі

Польська преса доносить: Польський уряд під проводом прем'єра проф. Козловського має перепровести новий поділ держави. Між іншим мають бути скасовані воевідства Тернопільське і Станисла-

вівське. Ціла Сх. Галичина має творити одну адміністративну цілість. Поділ Галичини на три адміністративні одиниці — штучний і не відповідає вимогам життя. Новий поділ був би очевидно дешевший.

Підготовка до війни на Далекім Сході

Большевики купують збіжжя.

На лондонській збіжжівій біржі совітські агенти закупили більшу кількість збіжжя. Вони замовили пароплави для перевозу збіжжя з Австралії та Аргентини до Владивостоку. Також в Канаді большевики мали замовити більшу кількість збіжжя. Се викликало підвишку цін

збіжжя. Товариші хочуть заправити свої кріпости на Далекім Сході на випадок війни з Японією. Річ ясна, що Японці не потребуватимуть далеко їхати по хліб для своєї армії, бо заберуть його з Владивостока. Подібно провіянували за царя Порт Артур, котрий забрали Японці.

Франція укріпляється й від Англії

З Парижа доносять: У французьких військових кругах розважують плян укріплення західного й північного побережжя Франції. Крім того мають збудувати ряд баз для воєнних літаків здовж каналу Ла Манш і над Атлантиком. Се свідчить, що Франція вже не вірить в гарантію Англії навіть щодо західних границь Франції. —

Сі вісти набирають особливого значіння, коли взяти під увагу останні промови Саймона й Барту в Женеві, котрі припечатали розходження між Англією та Францією. Большевики сильно тим тішаються, бо думають, що з того згодом прийде до воєнних комплікацій між буржуазними державами Європи.

Перші жінки що будують церкву

Дві фінляндські архітектки, Е. Борґ і Е. Арокаліо, мають будувати церкву в

селі Сімпеля. Се перші жіночі будівничі, що дістали право будувати церкву.

Іскра з пальця

В Единбурзі в столиці Шкотії був такий незвичайний випадок: Один робітник чистив самохід шматками, перепоеними бензиною. Від сильного тертя значна кількість електричності зібралася в тілі того робітника. Він був в гумових чоботах,

ізольований від підлоги. Коли робітник підійшов до відкритої баньки з бензиною, з його пальця вискочила іскра й запалила бензину. Вибухла полум'я, яка тяжко попекла робітника. З того ясно, що гума обува може бути дуже небезпечна.

Велика цьогорічна посуха збільшує можливість пожеж по селах, тому не надумуйтеся довго, а обезпечіть від огню крім будинків також свої рухомости в одинокому українському

Т-ві Взаїмних Обезпечень
„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Великий день

нашої кооперації.

Для кожного народу дуже важно зосередити в своїх руках матеріальні засоби необхідні до власного життя. Всі народи стараються створити свою власну організацію господарських середників.

Без того нарід залежний від других народів, не може розгорнути своїх сил, він неначе спутаний.

І провідники українського народу побачили тому 50 літ, що треба піднести клич: покласти збірні господарські підвалини під життя нашого народу.

Варт пригадати імена тих провідників. Се були: Аполлон Ничай, Василь Нагірний, перший ідеолог кооперації в Галичині, Кость Паньківський, Др Кость Левицький, Др. Е. Олесницький й інші.

30 літ тому в нас багато зроблено в ділянці господарства, але не було ідейного й організаційного осередку нашого господарського життя. І от в 1904 році повстала така організація: Краєвий Союз Ревізійний, з якої згодом повстав Ревізійний Союз Українських Кооперативів.

Невеличкі були початки тої організації, бо деякі господарські установи повставали на провінції: Сіль.Господар, Маслосоюз. З них, з церковних і читальних склепиків повстав великий кооперативний рух. Він росте і нині після півстоліття від починів і 30 літ від створення ідейного й організаційного осередка, наша кооперация се велитенська організація, котра об'єднує 3.228 низових кооперативів, 29 повітових союзів, і 4 фахові центральні (Народна Торговля, Центросоюз, Маслосоюз і Центробанк).

Кожда з тих чотирох централь творить для себе велику і гарно розгалужену організацію.

Наприм. Маслосоюз об'єднував в 1933 р. 176 молочарень (в тім 109 районних) і 44.690 доставців молока, Ревізійний Союз об'єднував 400.000 членів в своїх кооперативах.

Щоби вшанувати пам'ять перших піонерів нашого економічного піднесення, переглянути свої сили і заохотити тих, котрі ще стоять збоку, Ревіз. Союз Українських Кооперативів влаштував великий обхід: посвячення прапора Ревізійного Союзу. Сей обхід відбувся у Львові, в неділю, 3 червня с. р.

На просторій площі Сокола-Батька зібралося кільканадцять тисяч наших кооператорів. Вже довго перед 9 год. почали громадитися мальовничі групи з табличками й оркестрами. Впорядки уставляли учасників кольонами — лицем до трибуни.

На трибуні уставлено вітвар. Скоро по 10-й год. не стало вже до розпродажі металевих відзнак, котрих видано 10.000. А учасники все ще напливали. З того можна вносити, кілька їх прибуло. Обхід

почався торжественною Службою Божою. Відправив її Пресвящ. Никита Будка в со- служенню оо. Каноніків Пясецького, То- мовича і о. Семчишина. Співав хор бого- словів.

За трибуною повівало 8 величезних жовто-блакитних прапорів. З лівого боку трибуни (від видців) уставилися три наші львівські організації з прапорами. Т-во українських дозорців „Воля“, на його пре- гарнім прапорі видніє образ нашого ве- ликого культурного мецената козацької доби, Гетьмана Мазепи, далі Т-во робіт- ників „Сила“ і Т-во ремісниче „Зоря“. А на площі уставилися тисячі українських кооператорів з таблицями і транспарен- тами в гарних народних строях.

О год. 9.50 скінчилася Служба Божя. Митрополит Андрей приїхав автом, щоб особисто посвятити символ єдності укра- їнської кооперації. Прегарний прапор, з одного боку червоний з написом „Реві- зійний Союз Українських Кооператив у Львові“, з другого боку синій з золотим надписом: „В об'єднанні власних сил — до добра і краси“. Ексц. Митрополит пе- редав посвячений прапор першому голові Ревізійн. Союзу Др Костеві Левицькому. При тім Ексц. Митрополит виголосив ко- ротку промову, котра була докладно ви- працювана й закінчалася словами Спаси- теля: „Я прийшов не на те, щоб мені служили, а на те, щоб служити“. Опісля коротко промовив Др К. Левицький, се- ніор нашої кооперації, котрий одержав прапор від Митрополита.

Потім відбувалося увінчання посвя- ченого прапору. Підходили представники поодиноких наших Централь і вінчали прапор виголосуючи при тім привіти. Перший виступив Голова Просвіти Д-р Брик, по нім вінчав прапор представник Сільського Господаря Д-р Храпливий, від Рідної Школи п. Іван Галуцинський, від „Союзу Українок“ п. Олена Шепарович, від Народної Торговлі Др Барилляк, від Центросоюзу п. Шепарович, від Маслосоюзу інж. Палій, від Центробанку п. Саевич. По привітах Др. Левицький передав прапор інж. Павликовському. Орхестра з Леван- дівки відіграла Кооперативний Гимн. Інж. Павликовський вручив прапор дир. Рев. Союзу О. Луцькому.*)

О год. 11.15 скінчилися привіти і по- чалася підготовка до дефіляди. Зорганізо- вані кооператори дефілювали перед ново- посвяченим прапором, біля котрого сидів Ексц. Митрополит в оточенні духовенства й провідників кооперації.

Похід почався о год. 11.30. На переді йшла Дирекція Рев. Союзу, за нею відділ Народної Торговлі, нашої найстаршої ко- оперативної організації. Маленький хлоп- чик ніс прапорець, за ним йшов цілий відділ. Дальше поступали по черзі живі образи, що представляли наш промисл на прим. Центросоюз, Маслосоюз, цукорію „Луна“ (в червоних одягах), „Дністер“ — малі діточки в зелених строях несли ве- лику текстурову пушку оцадності і ста- тистичні табелі: Прегарна картина! Даль- ше йшли: „Союзний Базар“, „Суспільний промисл“ (тягнули на візочках текстурову фабрику), кооператива „Пласт“ (діти не- сли різне спортове приладдя). А ось йде пекарня „Золотий Колос“, діти несуть великі правдиві роґальки, навіть коцюби, дальше „Українське Народне Мистецтво“, діти несли різні килими. Взагалі „живі образи“ з дітьми викликали прегарне вра- жіння й ентузіазм, що бурею оплесків немов котився по великій площі...

Потому йшов відділ представників українських центральних Установ. Тоді почали йти відділи кооператорів з краю. В першу чергу перейшов відділ з вели- кою таблицею „Волинь“. На вид волин- ської таблиці ентузіазм многотисячної публіки дійшов до верха: український нарід Галицької Землі так розколювався в оплесках, якби хотів сказати: Обійма- ємо Вас, Волинські Брати наші, і до сер- ця свого пригортаємо. Ще довго-довго лунали мов громи оплески й оклики на вид одного слова „Волинь“ — і раз-у-раз зривалися... Дальше йшли Підберізіці з

таблицями „Читальня Просвіти“, Коопера- тива. Потім кооп. „Надія“ Ставчани.

Дальше відділи кооператорів з табли- цями з Милошівич, Лісневич, Вислобок, „Поступ“ з Яричева Нового, „Згода“ з Зарудки. Відділ з Винник виглядав особ- ливо гарно: муштини в білих сорочках і чорних spodнях. Коли не можна йти в одностроях, то бодай так підкресляють організованість і однаковість. Дальше йшли відділи кооператорів і кооператорок з Задвіря, Барталова, з Суховолі. Відділ з Чижикова мав трубу орхестру, з Бор- щович несли 4 таблиці (Читальня, Рідна Школа, Сіль. Господар, Кооператива).

А потім ступали бадьоро: відділ круж- ка Сіль. Господаря з Печені, з Селиск, кооператива з Черепиня, кооператива „Хлібороб“ зі Звенигорода. Відділ хлопців і парубків з Ременова, дівчата в місцевих народних строях з червоними хустинками на головах. Потім йшов гарний відділ дів- чат, але без таблиці. Наші маніфестанти не все несуть добре таблиці, або мають невизначні надписи або таки просто йдуть без таблиці. А сеж головний гріх в таких торжествах. Впорядники обходив повинні наперед оповістити, що не допустять до дефіляди таких безіменних. Далі йшли: Чит. Просвіти з Куликова, кооп. Підліски, кооп. „Згода“ з Глухович. „Єдність“ з Гряди, з Романова, Ляшків Мурованих. Чи- слений відділ зі Щирця ніс дві таблиці, далі кооперативи з Левандівки, Жирівки. А ось знов відділ дівчат в гарних народних строях але — без таблиці. А дальше відділи з Бродів, з Дидилова (районна молочарня), з Германова, з Банюнина, Скрилова, Рудна.

Великий відділ кооператорів зі Щи- реччини. Дальше відділи кооператорів зі Скрилова (2 таблиці), з Підлісок, Остро- ва і Пісок (дві таблиці). А ось оден від- діл з таблицею так замазаною, що ніяк не можна відчитати, звідки він. Зараз за ним другий відділ, надпис на таблиці такий дрібний, що все одно не прочи- таєш. Та були й таблиці з дуже „вираз- ними надписами“ — і навіть з обидвох сторін (се найрозумніше). Відділ „Народ- ного Дому“ з Запорова — то самі молоді парубки. З Оброшина йде окремий від- діл дівчат на переді а за ними коопера- тори господарі.

Дальше відділ кооператорів зі Серник, дівочий відділ з Романова. Знов мальов- ничий відділ дівчат в народних строях з Підсновова пов. Бібка, відділ з Миколаєва. Дальше значний відділ молодих коопера- торів з Коцурова. І знов відділ, що добре йде і свою таблицю високо несе, але знов такі дрібні букви, що цур їм! Далі йдуть відділи з Підгородища і з Водник і більший відділ з Городиславич. Потім знов нечитка таблиця. Зате повіт і місто Жов- ква несли одну велику таблицю з напи- сом „Установи Міста Жовкви“. За ними йшли з добрими таблицями відділи з Жов- ківщини. Робив гарне вражіння, бо було їх багато і дівчата в народних строях. Знов відділ без таблиці. Потім коопера- тори з Волиці, Смерекова, з Замочку, Двірців, молочарня з Маслої Кам'янки. І зі Стрийщини прийшли кооператори, хоч відтам далеко. З Дорогошова, Деревні, Бо- янця. Рудки і рудецький повіт заступле- ні 10-тма таблицями. Камінка Струмило- ва і повіт несе 5 таблиці. І знов відділ без таблиці. Кілько тих безіменних!

Повітовий Союз Стрий йде аж тепер, хоч відділи зі Стрийщини вже перейшли. Кооператори і кооператорки з Полянки в народних строях. Відділ кооп. „Надія“ з Цеблора 30 молодих муштин. Прибули кооператори аж з Вербова, повіт Бере- жани. З Миколаєва над Дністром прийшов відділ шевської кооперативи „Надія“. Се перша від початку походу ремісничка ко- оператива з краю. Роґатинщина заступ- лена чисельно. Передовсім велика табли- ця П.С.К., на переді орхестра, за нею від- діли з повіту з таблицями. З Лагодова йде з таблицею „Союз Українок“, перша від початку походу жіноча організація під своєю власною таблицею. За ними йдуть відділи з Перемишля (з Ладанець), з Гли- ния, потому Черче. Відділ зі Стратина ніс дві таблиці, але ніс так, що трудно було ті таблиці відчитати.

На кінці йшов великий відділ з Яво- ріщини. Дівчата в народних строях: білі

кабатки і червоні хустинки на головах. Було їх около 200. Гарбарня в Яворові йшла під своєю таблицею. Кооператори з Великих Мостів йшли з власною ор- хестрою. Дівчата в народних строях, бу- ли й старші господині. Муштини були в „козацьких“ жупанах і шапках*). Сим разом в поході запрямили ми тільки одного „Турка“ — в жовтій дивогляд- ній одязі. Треба народови вияснювати, що всякі азійські штики й турецькі шаравари бу- ли модні тоді, коли Турки стояли мілітарно на першій місці. Та се ні наше, ні гарне, ні практичне.

Щість авт „Маслосоюзу“ замикало похід. Їх поява зробила на присутніх силь- не вражіння, бо учасники побачили перші початки моторизації нашого господарсько- го життя. Радість була загальна.

Похід тривав 50 минут. Всі учасники стали на свої місця. Головний впорядчик свята заповів народний концерт. Пооди- нокі точки концерту виконали злучені хо- ри читальні львівського повіту з Грибо- бович, Заптова, Полянки і Ставчан. Во- ни відспівали „Пісню Кооператорів“, „Вкра- їно Мати!“

На закінчення гурт хлопців зі Львова виконав гарно гуцульський танець „Ар- кан“. Після полудня була ще на площі народна забава.

Погода весь час була прекрасна. При- кінці позиточний дощик скропив нашу землю.

Коли порівнати сей наш здвиг з од- ної області нашого розвитку, з недавнім зїздом москвофілів, — то очевидно ми без порівняння сильніші.

Та була й одна велика помилка в у- ряджуванні того торжества: деякі про- мовці говорили рішучо за довгі привіти. Такі довгі, що — як нас повідомляють — багато дітей, що стояли на сонці, заго- ріло... Такі довгі привіти на таким вели- ким торжестві мусять бути строго за- боронені. Хто має щось більше сказати у привіті, може се прецінь зробити в письмі до комітету, котре буде випечата- не. Коли перестороги не допоможуть, то преса матиме на будуче обов'язок остро й поіменно п'ятувати таких „привітних“ балакунів, що загрожують здоров'я на- ших невинних дітей.

*) Безперечно краще уживати народнього строю свого села або околиці. Так зв. „козацькі“ строї се наслідування татарських і турецьких одягів, котрі в сих часах і на сім ґрунті вигляда- ють просто смішні. Баранячі шапки в літі дуже потрібні були Татарам, котрі їхали з пустині Го- бі, бо по дорозі Татари мали дні гарячі, але ночі дуже студені. А тут дивитися як серед спеки під пливє зпід баранячих шапок людям, що беруть участь в дефіляді — зовсім не належить до есте- тичних вражінь.

Перший табір

Кат. Акції Укр. Мужеської Молоді.

Перший табір КАУММ підбудеться в часі від 21 липня до 12 серпня 1934 р. на Соколі біля Галича. Щоб уможливити додаткові зголошення до табору, продовжується їх остаточний речинець до 15 червня ц. р.

Участь в таборі можуть брати всі провід- ники, члени й симпатки КАУМ у віці від 18 літ. Оплата виносить 30 зол, з того 1-у рату в квоті 10 зол. треба при зголошенні вислати на чековеkonto 504314 „Каса Української Католицької Молоді“ Львів з допискою „Таборна оплата“. Зголошення слати на адресу: Секретаріат КАУМ, Львів, ул. Сикетуска 39а. — Др. З. Залудський (устних інформацій уділяється в часі від год. 11-30 до 12-30). При зголошенні треба подати такі дані:

1. Імя і прізвище, 2. докладна адреса, 3. рік уродження, 4. ступінь освіти, 5. заняття і спосіб удержання, 6. вмілости (напр. столярство і інші ремесла, спортові вмілости тощо, здібности і за- интересовання (напр. культурно-освітня, організа- ційна праця), 7. чи був вже в таборі й в якому, 8. поручення від о. Церковного Асистента зг. о. Пароха (Душпастиря).

ОО. Церковних Асистентів та Парохів (Душ- пастирів), що будуть опіювати зголошення уча- сників до табору, прохаеться робити се з як най- більшою увагою, дбайливістю та совісністю. По- ручаеться Кружкам КАУМ допомогти своїм не- заможним членам у зложенні табірної оплати — піднімаючись якоїсь збірної заробіткової праці, улажжуючи імпрези з доходом на ту ціль і т. п. Повідомлення про прийняття, інформації відносно табірної виради і т. п. — подається зголоше- ням письменно після 15 червня ц. р. Для охочих предвиджується продовження табору ще на один тиждень за відповідною додатковою оплатою. Всіх юнаків, що ізза праці на полі, не зможуть зяяти участі в цьому таборі, повідомляємо, що буде влаштований Другий Табір в догідніший для них порі. Ближчі дані про сей табір оголосимо своєчасно.

ТАБОРНА КОМІСІЯ
АЕпархіяльної Ради КАУММ.

*) Змісту промов не передаю, бо їх було багато і деякі були надмірно довгі. Зрештою всі вони вийдуть окремо і будуть поширені нашою кооперацією по цілїм краю. — Звітчик.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Про жерело, значіння й історію культу Пресв. Серця Христового. (Зразковий реферат). Почитання Пресв. Серця Христового спирається на св. Євангелії, на тій основі, на котрій св. Кат. Церква будує свою діяльність. Відкриваючи предивні властивості Бога-Чоловіка, відображаючи його з особливим яркістю одну особливість Божого Провидіння: любов до людей. Всі сторінки св. Письма Нового Завіта нею записані. Земське життя Спасителя з його завершенням у Пресв. Євхаристії та вся його наука — це безперервна низка доказів великої любові Божої до нас. Своєю безмежною любов'ю до нас людей утвердив Христос навіть екстремні, незвичайно ніжними словами, з яких багато наводять головню св. Іоанн Євангеліст. Така любов, любов самого Бога мусіла викликати подібне мислення в людей. Серед доказів любові, що їх Христос дає св. Апостолам, для нашої справи один зокрема заслуговує на увагу. Отже на останній вечері, котру Христос Спаситель перед своєю смертю спожив з Апостолами, один з них, св. Іоанн, пригорнувся до грудей Спасителя, дим виявив свою любов до Пресв. Серця Христового, свого видимого жерела Божої любові. Та подія, про котру дівчі згадує св. Письмо, є завязок почитання Пресв. Серця Христового. Від неї починається історія сего культу в Католицькій Церкві та її корисно подати — це завдання сего реферату.

Від самого засновання Кат. Церкви не устали в ній голоси, що величають не лише саму любов Христа до нас, але виразно підносять Христове Серце як обідок і жерело, з котрого вилилася обильно струя його любові на весь людський рід. Про Христове Серце згадують св. Отці Церкви, між ними св. Кирило, учений Ориген, св. Іоанн Золотоустий, св. Григорій Нізинський, головне св. Августин, сей учитель ласки, в особі котрого Пресв. Серце Христа знайшло особливого почитателя. Горячими прихильниками сего набоженства були також св. Тома з Аквіну, св. Катерина Сієнська, св. Тереса, св. Франц з Ассізі, св. Франц Салезій і багато інших великих святих, богословів та учителів духовного життя. Однак до половини 17 ст. почитання Христового Серця, даря що воно було гаряче і щире, не виходило поза круг приватної побожності. Широкий загальний вірний про нього не знав аж до часу, коли Божі Провидіння назвали се набоженством на розпалення любові до Бога в цілій католицькій світі. Сталося се в другій половині 17 століття, коли в трикратній об'явленні монахині Маргареті Алякок Христос Спаситель виявив бажання, щоб його Пресв. Серце, що так дуже людей полюбило та проте тільки зневага дізнає, годило в часі виставлення Найсв. Тайн особливу честь віддавали: частим припинямням св. Причасті, зокрема в перші п'ятиці, передовсім у п'ятиці після празника Пресв. Євхаристії — та переважанням молитви. Своє бажання Христос закріпив великими обітницями: тим людям, що почитатимуть Христове Серце, Спаситель прирівняє всі ласки потрібні в їх стані, мир в їх родині, потіху в журбах, охорону в житті і смерті, благословення у всіх їх підприємствах і всякі ласки потрібні до досягнення великої звершеності. Зокрема священникам обіцяв особливі ласки в навертанні грішників.

Так Божі Провидіння одобрили почитання Пресв. Серця Господнього, завдяки чому се набоженство почало ширитися по всіх католицьких краях, щоправда, трапляючи на великі перепони і духовних і світських властей — перепони, що їх створює кожна велика, свята справа. Своє завершення знайшов культ Пресв. Серця Христового дня 16 червня 1875 р., коли на завіз св. Отця Пія IX. цілий світ посвятився найсв. Серцю Спасителя та дня 28 червня 1889 року, коли вийшов лист св. Отця Льва XIII, котрим той Папа підніс свято Христового Серця до ряду найгоршеїшних свят, заявляючи, що в набоженстві до Христового Серця оборона і підпора всієї католицької Церкви.

В наших часах почитання Пресв. Серця Христового найшло неструдженого апостола в особі о. Матео Кравлей, монаха Згромадження, якого завдання — поширювати набоженства до Найсв. Серця Христа й Марії. Той монах одержав в 1907 р. — після чудесного подурження — від Пресв. Серця Христового нове припорушення: здобути для нього світ! Поручення Христа Спасителя виявив о. Матео перед тодішнім св. Отцем Пієм X. Св. Отець не тільки дав йому дозвіл на виконання сего післанництва, але й гарячо заохотив його до цього. Наслідник Пія X., Венедикт XV благословив о. Матеа та відпустив його від себе зі словами: „Скажи всім, що се діло — моє діло“. О. Матео, вірний Божому порученню, за дозволом Апостольської Столиці проповідує Божу любов по цілому світу та здобуває для неї своїми незвичайно простими проповідями тисячі й десятки тисяч людей. Немає католицького краю, де не шириться т. зв. Інтронізація Пресв. Серця Христового, себто офіційне, суспільне призначення найвищої влади Серця Ісусового над якоюсь християнською родиною, — діло, що його ініціатором та піонером є в Божій волі о. Матео. Овочі його апостольської діяльності — прямо незвичайні. Наведу слова лише одного єпископа. Він пише: „Мій Отче! Те, що я бачив, не було лише воскресінням одної людини, се ціле кладовище воскресло!“

Чудесні навернення, чудесні уздоровлення та рятунки в незвичайно скрутних обставинах, що ними супроводить Божі Провидіння діло почитання Серця Христового, се доказ, що Бог благословить його, що більше —, що воно від віків було в Божому плані та може й займало в ньому окреме, особливе місце. Колиж так, то щасливі ті люди, що планують Божу волю в тім напрямі, здійснюють її в своєму житті, щасливі ті народи, що

мають багато таких одиниць, бо через них віддають вони Творцеві Всесенної належну йому дань та з другого боку ті одиниці зєднують цілим народам, приязнь неба. З радістю мусимо ствердити, що до народів, які прийняли культ Пресв. Серця Христового, належить також український народ. Вже в наших найдавніших церковних книгах і в наших богослуженнях, головне від Томської невіді до невіді Митрополита, в акафистах стрічаємо величання Христового Серця, що й стало завязком сего культу в Україні. Починаючи офіційному такби сказати почитання Серця Христового дали ОО. Василіяни, що стали відтак і піонерами цього культу. На вістку про об'явлення св. Маргареті Алякок та про одушення до Пресв. Серця Христового, яке обняло католицький загаль, Мінські ОО. Василіяни вислають просьбу до Апостольського Престола про дозвіл заснування при їх церкві братства Серця Христового. На основі одержаного дозволу заклали згадані Отці дня 12 березня 1738 р. перше братство і перше богослуження до Серця Христового. За приміром Мінських ОО. Василіян пішли інші та стали живим і печатаним словом ширити се набоженство. Знищення Унії на українських землях під пануванням Москви потягнуло за собою й припинення культу Христового Серця. Однак в Галичині під австрійським пануванням, де католи. Церква тішилася на загальний прихильний уряд, сей культ розвивався далі, хоч і тут стрінувся завязок ворогів головне в людях, що сприяли схилу й навіть головне за нею заявлялися. Культ сей плекався також передовсім ОО. Василіяни. Стрічаємо його в василіанським монастирі в Добромилі, відтак у Львові, де 1886 р. повстало при монастирській церкві перше в Галичині і братство Пресв. Серця Христового під назвою „Апостольство молитви Пресвятого Серця Христового“. Згодом повстали такі братства по інших наших містах і навіть по селах, де їх основателями ставали світські священники. В тих братствах гуртувалися вірні, що з часом стали правдивими апостолами Серця Христового та в великій мірі припинили до зросту сего набоженства. В 1891 р. видав о. др. Ізидор Дольницький акафист до Христового Серця, до якого вже в рік пізніше Св. Отець Лев XIII приязно повний відпуст. В 1909 р. уложив той сам Отець торжественне богослуження в честь Пресв. Серця. Його до нині правлять в червні, місяці сему набоженству присвяченим. До його поширення причинилися в нас великі місячники „Місіонар“ в Жовкві, якого оснотавителями були Експ. Митрополит Шептицький і о. Протоігумен Філає, — та бразилійський „Місіонар“ в Америці, що його довгий час видавав о. Рафаїл Кришницький Ч.С.В.В. Однак найважливішим чинником розвою набоженства до Серця Ісусового в наша церковна Єрархія, наші князі церкви. Їх особливим опікою, почавши від Кардинала Сильвестра Сембратовича аж дотепер тиється це набоженство. Дня 19 квітня і 11 червня 1909 р. всі три Владки наші в Галичині: Експеленція Митрополит Андрей Шептицький, бл. пам'яті Експ. Константин Чехович, тодішній перемиський владика, та Експ. Григорій Хомишин, в пастирських листах зважали вірних і духовенство, щоб всі три галицькі єпархії зі своїми парохіями прилюдно посвяталися Пресвятому Серцю Христовому, що й справді сталося. Братства Апостольства Молитви засновували по містах і селах за дозволом і заохотою наших Владик зєднують собі щораз більше членів.

В червні відправляються скрізь по наших церквах богослуження в честь Пресв. Серця Христового, величаво святкують празник Серця Христового, Серцю Христовому присвячують перші невіді в місяцях. Також Інтронізація Христового Серця шириться в нас, хоч правда, по маду; у Львові та Станіславові повстали кружки присвячені тій цілі, що деяких селах обняла вона по кількох родин. Все те діється на гаряче бажання наших Князів Церкви, які в набоженстві до Серця Христового бачать певну запоруку підйому релігійного життя в нашому народі й задаток кращої будучини для нього. Ідучи на зустріч бажанню наших найвищих церковних Властей та бажаючи в 1900-ліття мук і смерті Христа Спасителя виявити йому нашу вдячність, хочемо й ми звеличити Життєдайне Пресвяте Серце Христове. Сьогодні словом і пісню, завтра торжественним призначенням його царювання в нашім заведенні. Може се свято записється тривкими буквами на сторінках історії укр. католицького руху. Може й воно стане цілою оу храмі, що його український народ зі своїх найніжніших почувань, найдейніших поривів та діл знесеть на вічну хвалу Христові, своєму Спасителю.

В 77-ліття уродин Св. Отця

Ні одного дня в ліжку за 12 літ.

Дня 31 травня с. р. Св. Отець Пій XI. скінчив 77 літ життя. Св. Отець 55 літ священником, 15 літ був єпископом та 12 літ і 4 місяці Намісником Христа на землі. Мимо поважного віку Св. Отець почувається дуже добре. Підчас свого понтифікату Папа Пій XI. ні один день не лежав в ліжку і не перервав звичайних аудієнцій. Минулого року Св. Отець тільки два рази був втомлений. Свідомість надзвичайних духових успіхів, досягнених в Ювілейній Році, додавала йому сил. Дипломатичні представники при Апостольській Столиці склали свої підписи в книзі відвідин. Надійшли телеграми з бажаннями від голов держав, прем'єрів і багатьох приватних осіб. (КАП).

Припадок і систематичність в грі на лотерії.

Від часу до часу появляються в пресі вісті про тих, котрим пощастило на лотерії та котрі виграли якусь велику суму. І часами довідуємося з деяким здивуванням від них самих, що припадок рішив про те, що грали й виграли.

Возьмим для прикладу подію з п. Козловською з Лодзі, співласницею четвертині лосьу, на котрій випав мільон. Товаришки намовляли її, щоб купила з ними четвертинку до спілки, але вона тому опиралася. Нічого в тім дивного! Тяжко працюючи цілий день, заробляла ледви 135 зл. місячно, отже не хотіла йдати кілька золотих „на дурниці“, як гадала. Втім колекторськи вилетів з руки лось і випав їй під ноги. Се рішило. Та колиб колектор лось не випав? Тамті пані булиби грали й вигралиб, бо були рішені грати, а вона лише лабала на леді. Якже того жалувалаб — та запізно!

Або возьмим знаний приклад з Мехова. Одна пані намовила знамого адвоката, щоб купив четвертинку того самого лосьу, на котрій вона грала. Адвокат систематично відновлював свою четвертинку в кожній класі, а вона в четвертій класі не відновила. Адвокат виграє 10,000 зл., а вона нічого. Напевно тепер жалувє того.

Треба признати, що в обидвох тих случаях за богато поля залишено випадковий, з котрих один був для граючої щасливий, другий ні. Тимчасом лотерія вимагає систематичної гри. Здоровий розум вчить, що більше шансів виграє той, хто грає систематично, ніж той, хто випадково купить лось.

Отже пам'ятаймо, що 19 червня починається тягнення першої класи 30-ої лотерії та триває чотири дні. Головна виграша зносить 100,000 зл., а взагалі в тій класі є 12,080 виграшів на збірну суму 1,595,200 зл. Виграють тільки ті що мають лось.

Смерть адмірала Тога

В Токію помер недавно славний полководець японський адмірал Тога. Він був начальником вождом японської флоти в рос.-японській війні 1905 р. Дві виграні битви, під Порт Артуром і Цушімою, стали гробом російської флоти а для адм. Тога початком слави. Тога був від 1909 р. на емеритурі. До самої смерті був членом найвищої Военної Ради. На кілька годин перед смертю пошанував його імператор Японії титулом князя.

Від Спасителя одержала жінка не тільки ратуюнок але й післанництво. Він збудив в ній ідеалізм. Він вислав її на нову службу, та не як невідлищю але як товаришу — служити йому в його убогих і хрих, нести його любов опущеним і прогнаним, загрозеним і упавшим, — вислав жінку помагати будувати царство Боже в родині, в школі, в ділі милосердя й на місці. (П. Отто Морс).

Лікарський фейлетоник

Як гартувати дітей

Найліпший спосіб забезпечити дітей перед простудою се розумне гартування. Воно полягає на поступенім призначенні тіла до змін зовнішньої температури та має на цілі виробити здібність скоро застосуватися до змін. Гартування треба зачати в теплій порі року, найкраще літом. Всякі наглі заходи, студені купелі, туші, обливання студеною водою і т. д. се небезпечні річи. Далеко лучні воздушні купелі. При температурі 17—18° Ц. розібраних дітей лишається в кімнаті 5—6 минут. Поступенно можна продовжати час (але помалу!) до пів години й більше. Дитина повинна бути тоді в русі і не повинна сидіти на холодній підлозі. Воздушні купелі можна брати весь рік. Дальший стан гартування дитини літом се соняшні купелі. Їх треба стосувати також поступенно. Діти повинні мати голову накриту, руки й ноги нагі. На тілі повинен бути легкий прохолодний одяг. Треба вистерігатися перед надмірним остуджуванням і перед перегріванням дітей. Гартувати дітей можна щойно від 3 року життя. Діти понад 5 літ в теплі дні можуть купатися в ріках і ставах. Однак треба пам'ятати, що гартування не лічить і не скріплює. Воно має на цілі тільки забезпечити дитину. Недужих дітей треба наперед лічити і скріплювати, щойно потім гартувати.

ВИБІР ЗВАННЯ

Виклад Дра Осипа Назарука виголошений дня 7 травня 1934 р. для VII і VIII кл. філії Української Академічної Гімназії у Львові.

ЗМІСТ: Що діється, коли хто ломить традицію досвіду? — Як справджувати, чи якась думка правдива? — Яке значіння має „consensus ingeniorum“? — Яка підставова думка людства? — Де опиниться той, хто ломить споконвічну традицію людства? — Про фата моргану злудну. — Про що свідчать початки „Іліади“, „Одисеї“, та „Енеїди“? — Цікава пригода зі студентських часів у Відні. — По чім пізнати доброго письменника й публіциста? — Як повинен писати добрий журналіст? — Яких хиб треба уникати? — Хто і коли може бути провідником народу? — Чого але навчитися? — Який вплив мають наркотики на виконання фаху? — Як Гомер описує підхмелених Ахайців? — Дещо про теологію, найстарше звання нашої інтелігенції. — Не всі приповідки надаються до всіх часів і до всіх народів. — Чого передовсім вимагає звання священника? — Велика потреба священників з покликанням в краю і в Америці. — Монаші чини потребують багато молодих людей з правдивим покликанням. — Яких прикмет вимагає звання правдивого лікаря? — Який повинен бути правник? — Як користі з науки права? — Що каже стара приповідка про правників й купців? — Чого вчить наука філософії? — Завдання наших молодих істориків. — Потреба добрих філософів. — Наша мова вимагає докладного прочищення від дивоглядів. — Що мають виконати наші техніки. — Які завдання наших агрономів і лісників.

3) Коли хтось з мурованого шляху з'їде на манівці, де нема навіть стежки і хоче їхати таксамо скоро або й скорше як їхав битим шляхом, то очевидно поломить колеса, поломиє ноги коням і може навіть собі скрутити карк. Чому? Бо він опустив вже спрацьований шлях, зламав традицію досвіду. Правда, буває й кепська традиція. Якже пізнавати, котра традиція добра?

Як у математиці можна справдити рахунки, чи вони добрі, так можна се зробити також в історії думок, фактів, подій, розуміється, не таким способом як у математиці і не в таким роді. А саме в історії робиться се так: Коли хочемо справдити, чи якась думка правдива, чи якийсь досвід учить нас чогось, то маємо на те лиш оден спосіб: переконатися, що про ту саму справу думали, говорили, писали найвизначніші уми різних країв, культур, епох, і то такі найвизначніші люди, які між собою не зналися і на себе не впливали. Коли думки таких зовсім чужих собі людей годяться з собою в якійсь справі, то се знак, що та справа дійсно так представляється, як вони кажуть. Се так званий „consensus ingeniorum“ (згода великих умів). Чи маємо таку згоду найбільших умів людства на якісь думки і твердження? Маємо. Нпр. є на довгим досвіді сперта думка старих Римлян, великих практиків в державних справах, котра виглядає так: *Omne regnum in se ipsum divisum dilabatur* (кожда держава поділена в собі розлітається). Тай не тільки держава! Кожда родина, кожда збірна установа, як тільки в ній зачнеться незгода, тратить на дармо свої сили на ту незгоду і на взаємне шкодження собі замість уживати сил на взаємну допомогу. І тому паде на силі, на значінні та згодом може зовсім розлетітися. Чи маємо потвердження тої староримської правдивої тези? Маємо і перед Римом і по ній, маємо з таких країв, які зі старим Римом не мали культурних зв'язків, як нпр. зі старого Китаю. Ну й тепер можна переконатися в життю, що та думка правдива. Таких думок, котрі можемо справдити через згоду різних визначних умів людства, є більше. Нпр. думка, що ні дикі звірі, ні пожежа, ні повінь, ні морове повітря не пошкодить ніякому народови так страшно, як він може пошкодити собі сам або через нерозумних людей у правлінню своїм. І на потвердження сеї правдивої думки можна навести вискази великих мислителів людства з різних часів, культур і народів, мислителів, котрі себе взагалі не знали, ніякого впливу на себе не мали і навіть не могли мати, а до того погляду дійшли на підставі обсервації життя і власного досвіду. Тому, що той досвід показався такий сам у різних часах, в різних землях і серед народів різних рас та різної вдачі, можемо той досвід уважати правдивим.

Та між всіми думками цілого людства зі всіх часів його існування на всіх просторах, які колинебудь замешкували люди, нема ні одної думки, котра щодо згідливості висказу про неї моглаб рівнатися з думкою людства про Бога. Значить, нема тай ніколи не було ні одного народу й ні одного племені в ніякім часі й на ніякій землі, серед котрих його дійсно визначні уми, що робили добрі діла тим народам і тим племенам, думалиб і говорили, що Бога нема. Ті, що заперечу-

чували сю підставову думку людства, котрою людство жило, живе і буде жити, належали до умів другорядних, котрих не памятали вже друге-третє покоління. До того були се люди звихнені, вибиті чимсь з правильного тору життя, словом — люди хорі, котрі появлялися все в часах розкладу і гниття як показники такого часу, що прискіпували сповнення його не долі. Та дійсно визначні і всі великі уми людства все і без виїмку проявляли покру супроти таємниці Бога і всесвіта і багато з них висказало виразно свою втіху з того, що їм удалося побідити в собі силою своєї волі сумніви щодо віри в Бога, коли такі сумніви на них находили. Се власне були ті, що репрезентували здоров'я і силу, чистоту і розвиток проводу цілих народів. Очевидно смішно булоб припускати, що всі вони щодо одного були в якійсь злодійській „змові“ з собою, аби мовляв „обдурювати“ людей. Смішно тому, бо прецінь великі уми визначаються й великою цивільною відвагою, великою чистотою й великою твердістю характерів. Зрештою вони в різних краях і в різних часах навіть фізично не могли „змовлятися“ з собою, якби вже психічно здібні були до обману такі типи як нпр. Аристид.

Отже се прямо доказ хороливості способу думання тих, що твердять про якусь „змову“ віруючих людей в тій справі. Докази на те, що здорове, а що нездорове, видно в цілій історії людства.

Отже хто ломить споконвічну традицію людства, котре весь час і всюди зверталось думкою до Бога, той мусить опинитися в страшній пустині духа, в його „Невер-Невер-Ленді“. Не желаю нікому з вас, щоб заблукав туди, бо поворот з тої жахливої пустині не кождому даний. Я блукав по страшнім „Невер-Невер-Ленді“ людського духа і кажу вам щиро: Там не росте ніщо з того, що обіцяють зводителі, та крім їдкою піску, котрий засипає очі, можна там побачити тільки фата моргану злудну... Та фата моргана зовсім пуста, вона повстає — з горячки у власній голові.

А тепер щодо здібності тих, котрі без глибокої віри в Божу силу і поміч беруться до праці. Практика доказує, що здібність таких людей, коли вона навіть існує, не може рівнатися з талантом, скріпленням вірою в Божу силу.

Ви мали те щастя в вашім недовгим ще життю, що осягнули початки класичної освіти. Коли будете дальше працювати над собою, маєте змогу опанувати своїм умом найвищі області людської думки. А покищо ви знаєте між іншим початок трох найбільших творів класичних літератур в оригіналах, знаєте Іліаду, Одиссею й Енеїду. Дві перші се твори Гомера або невідомого автора чи авторів, бо є про те різні теорії. Автора третього великого твору знаєте. Не будемо тут застановлятися над тим, чи Гомер був автором Іліади й Одисеї, чи тільки Іліади або тільки Одисеї, чи ні одної з них, лише хтось, кого назвали Гомером, зібрав ті епопеї, величаві змістом, обємом і красою. Хтось се очевидно мусів зробити, і то мусів се бо-дай в завязку робити оден, бо є в тім порядок, який розвивається з одного поняття. Та не в тім річ. Нас тут цікавить порівняння духового наставлення авторів тих трьох найбільших творів класичного греко-римського світа. Се духове наставлення виразно видно зараз на самім по-

чатку кожного з тих творів. Отже:

„Іліада“ починається, як знаєте, отсими словами:

Μῆνιν ἄειδε, θεὸς Ἄ, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μοῖρ' Ἀχαιοῖσ' ἄλγε' ἔθηκεν...¹⁾

„Одиссея“ починається отсими словами:

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον,
[ὅς μ' ἄλλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον
[ἔπερσεν...²⁾

„Енеїда“ починається отсими словами:

Arma virumque cano, Troiae qui primus
[ab oris

Italiam fato profugus Laviniaque venit
litora...³⁾

Вдумайтесь добре в три підчеркнені слова тих трьох великих епопей, бо ті три слова рішайучі і для значіння тих епопей і для характеристики їх авторів.

Як бачите, автор чи автори двох перших епопей починають свою великанську працю з Богом, зачинають тим, що Божій силі приписують і присвячують свою працю. Автор третьої великої розміром епопей старини приписує вже собі всю свою творчість і каже: Я буду співати (а не богиня і не Муза)...

Се не випадок, що той третій твір безумовно найслабший з великих епопей старини: він якраз тому найслабший, що його творець не має вже тої сильної й безпосередньої віри в Божу силу і поміч, яка бе з кожної пісні обидвох великих старогрецьких епопей. І не дивинця: автор Енеїди, Публій Вергілій Маро, мимо своєї безперечної здібности, про котру свідчить хочби духовна сила конечна до створення твору такого обєму як Енеїда, жив в першій столітті перед Христом (70—19), значить жив в часі, коли старий Рим скори-ми кроками наближався до повного упадку і коли в ній вже все розкладалося, від віри в Божу силу почавши. Чоловік, що виріс в такім осередку, рідко коли може зберегти глибоку віру в Бога. Се і видно й на Вергілію; він безперечно знав великі старогрецькі епопеї, отже знав і те, як їх зачинали автори тих великих творів. Колиж він зачав свій твір інакше, не звертаючись о поміч до Божої сили, то се очевидно щось говорить. Що? А те, що віра його в Божу силу і поміч вже не була така сильна як у старогрецьких авторів великих епопей. І тому його творчість без порівняння слабіша. Се вже тільки штучний відблиск двох великих старогрецьких творів. Енеїда Вергілія має приблизно таке відношення до старогрецьких епопей як світло місяця до світла соняшного. То значить, що головна вартість його твору просто — позичена. Се те, що по німецьки називається „махе“. І се відчувається від самого початку до самого кінця того штучного твору.

Коли ми вже при Гомері, — то оповім вам на тім тлі цікаву пригоду з мого молодечого життя. Я був тоді приблизно в вашім віці та приїхав на студії до Відня, вибравши собі звання правника. Мене тягнуло звання учителя або до медицини, тільки я не мав фондів на дорогу науку медицини, а на учителя я не міг іти, бо я з молодечої нерозваги вчасно заангажувався був у великій страйковій акції та в інших публичних справах і тому на місце учителя по скінчених студіях не міг мати надії. Тоді студенти у Відні збиралися головнo в невеличких двох каварнях: Одна з них називалася „Cafe Wien“ або „Віденка“ і була перед університетом, а друга називалася „Кляйнес Аркаден-Кафе“ і була за університетом. Перша була старша. Отже я сидів раз в одній з тих малих каварень і читав один наш часопис, щоб довідатися, що діється в краю, коли до мене несподівано приступив старший вже чоловік, типу польського шляхтича і заговорив по польськи:

„Вибачайте, каже, чи не моглиб ви мені перечитати титул першої статті тої

¹⁾ Богине, співай мені про гнів Ахіля, сина Пелея, гнів погубний, що спричинив Ахайцям взаємні нещастя...

²⁾ Музо, оповідай мені про мужа, котрий багато подорожував і багато потерпівся по збуренні святого міста Трої...

³⁾ Співаю про мужа і його воєнні подвиги, котрий перший з Трої прибув до Італії, до лавінських берегів, вітаючи з рішення долі...

азети, котру маєте в руках? Я, каже, знаю, що се за часопис, але тих букв я не знаю.”

Подумавши собі, що се може бути чоловік вихований в Західній Галичині і може дійсно не знати наших букв, я перечитав йому наголовок вступної статті.

На те він: „А ще два перші речення.” Я трохи здивований але й зацікавлений, що з того буде, перечитав йому два перші речення.

„А ще ось тут в середині”, каже він і показує пальцем якесь місце, від уступу. Я перечитав.

„А ще закінчення!”

Перечитав я й закінчення. І дивлюся на нього, немов питаючи очима. А він каже:

— Знаєте, се писав дурень.

— Та чому дурень? питаю його.

— Ви кінчили клясичну гімназію?

— Так, кажу, скінчив.

— То мусите знати Гомера. Отже пригадайте собі, як Гомер в першому реченню першої пісні „Іліади” і то в першій стрічці того першого речення, ба навіть в першій слові тої першої стрічки подає зміст всего свого величезного твору! Отже, як бачите, Гомер се візир не тільки для поетів, але взагалі для всяких письменників і також для публіцистів. Гомер вчить говорити відразу те, про що хочеш говорити. Нікому даром не забирати часу, тільки на самім початку сказати, про що буде мова. Бо ануж я не хочу того читати? То на що маю тратити час? Се особливо потрібно знати в теперішніх нервових часах. А тут як на злість завелися такі публіцисти, що пишуть так, що ні з титулу не можна довідатися, що вони хочуть писати, ні з перших речень, ні з середини, ні з кінця! Отже самі подумайте і скажіть, чи то не дурні, такі публіцисти!

Зі зростаючою увагою слухав я цікавих помічень мого інформатора і дуже жалувал, коли він подав мені руку й не чекаючи на мою відповідь відійшов. Та коротка розмова з незаним мені чоловіком, котрого я вже більше ніколи не стрічав у життю, мала великий вплив на розвиток моєї справи в писанню.

Нехай же та правдива пригода з мого життя прислужиться й тому з вас, що написав у відповіді на анкету, що хотів би бути журналістом. Якже дуже потребує наш нарід добрих журналістів! А добрий журналіст мусить мати велику працю за собою, бо він мусить мати широке знання з різних областей життя, му-

Зі слідуючим числом „Нової Зорі” розішлемо поштові скляданки і просимо вислати передплату.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Діточі півоселі

Пресова конференція в справі їх удержання в столиці нашого краю.

Т-во „Українська Захоронка” задумує влаштувати с.р. півоселі для українських дітей у Львові. В тій цілі скликало Т-во „УЗ” представників української преси на нараду в дні 1. VI. 1934. В порядку прибуття прийшли представники отсех часописів: „Нова Зоря” (С. Годований), „Перемога” (Тарнович), „Новий Час” (Шавяк), „Діло” (Хомяк), „Неділя” (А. Курдидик), „Рідна Школа” (Іван Герасимович) і „Світ Дитини” (Мих. Таранько). Пані Марія Донцова відкрила нараду о год. 7.15. Зміст її промови: Йде про півоселі для бідних дітей від 5 до 14 літ, що потребують підживлення і відпочинку. Ся ідея не нова; вона powstała в воєнний час, коли справа доживлювання була дуже важна. Тоді навіть діти з інтелігентних родин користали з тих півосель. Подібні часи настали нині. Засада така: Діти мають зорганізовано підживлятися, забавлятися і відпочивати. Т-во „УЗ” задумує влаштувати сего року такі півоселі: при церкві св. Юра для 150 дітей, на Жовківській для 140 дітей, на Клепарові для 60 дітей. Крім того Т-во „УЗ” хоче влаштувати ще т. зв. „менші півоселі” в отсех ділянках: на Личакові для 50 дітей, в Богданівці для 50 дітей, на Старім Знесінню для 50 дітей, на Сигнівці для 50 дітей, на Супінського (в „Акад. Домі”) для 100 дітей. Ми бажаво, щоб українське громадянство у Львові складало гроші на удержання агаданих півосель. Дітей зголоситься певно досить! Ми журимося, де взяти фондів на ту ціль. Тому прохаємо українську пресу, позгітувати, щоб бездітні українські родини фундавали місця в півоселях для бідних дітей. Удержання одної дитини коштує 15 зол. місячно. Родичі дітей платять тільки 5 зол. Ми зібрали в минулому році з нагоди свята УМХ 1500 зол. на півоселі. Були навіть добродії, що жертвували поважні суми на ту ціль. Покійний радник Кміщевський відгукувся перший і зложив поважну суму. Такемао більшу суму дав о. Дзєрович. Також Екєс, Митрополит дав був на півоселі значний грошевий дар.

Потім представники преси ставили запити і предложения.—Тарнович („Перемога”): Предкладаю, щоб „УЗ” дала пресі готовий матеріал про півоселі, а преса використає його відповідно.—Шавяк („Новий Час”): Йде про те, щоб Управа Т-ва „УЗ” дала для преси матеріал сперті на цифрах напр. кілька було в півоселях дітей, кілька зібрано грошей і т. под.—А. Курдидик

сить уміти писати ясно і зрозуміло для всіх. Та передовсім мусить писати чесно, то значить писати тільки те, в що вірить. Так все і всюди, в кождім званні без виїмку зустрінетеся передовсім з вимогою внутрішньої вартости, котра мусить бути спертна на релігії, бо без того правдивої внутрішньої вартости нема і не може бути. (Д. б.)

(„Неділя”) прохає представників преси підчеркнути, що тут ходить про Львів. І небезпекні більші у Львові для виховання дітей, як в інших містах. Тут чигає на наших дітей велике зіпсуття. В-во „Неділя” отворить збірку між своїми читачами як недавно збирало на голодних Гудулів.—Пані Ракова (голова „УЗ”): В півоселях треба згуртувати українську дітвору з польських шкіл, бо ті діти не стрічаються ні в дома ні в школі з українським духом. Маємо гарні приклади з минулого року. Українські діти з польських шкіл навчилися претарно співати по українськи.—А. Курдидик („Неділя”): Нехай діти заможніших родичів складають жертви на бідних дітей.—Мих. Таранько („Світ Дитини”) предкладає звернутися до нашого духовенства, щоби проголосило в церквах про сю справу тим, котрі не читають ніякої преси.—Голова пані Ракова: Ми потребуємо грошей, а не дітей. До півосель зголошувать їх дуже багато.—Ще був запит, як ставляться до тої справи наші центральні економічні установи. Пані Ракова відповіла, що „Маслосюз” давав в минулому році молоко по зниженій ціні, а „Народна Торговля” давала різні товари на кредит.—Пані М. Донцова, секретарка Т-ва „УЗ”, піднесла, що в минулому році були безіменні добродії. Вони достарчали масло і молоко даром. І сего року такі добродії повинні зголоситися в редакціях українських часописів, або складати гроші просто в Зем. Банку наkonto півосель.

Пані Ракова запросила представників української преси, щоб відвідували півоселі в часі вакацій. Мих. Таранько заявив, що дає на „Українську Захоронку” у Львові 20 примірників нової книжки „Миш Гризунка” по 1.50 зл. Нехай пані розпродадуть ті примірники, то будуть мати 30 зол. на удержання двох дітей в півоселі.—Пані Ракова подякувала представникам преси за участь і закінчила нараду о год. 8 вечєром.

Оригінальний музей „мокрих”

З Нью-Йорку доносять: Тут організують оригінальний музей, в котрім має бути представлена вся шкода, заподіяна Америкі „сухим” режимом прогібіції. В 1-ій салі будуть зібрані різні предмети, в котрих заборонений алкоголь продавано на очах поліції: валізи з подвійним дном, авта, в котрих замість бензини був алкоголь, мнимі бібліотеки, в котрих була горівка і т. п. В 2-ій салі буде „тяжкий промисл” бутлегерів і гангстерів (пачкарів): їх зброя, сталеві панцири, кулемети, бліндировані авта і т. п. В 3-ій салі, котрої стіни будуть покриті чорним сукном, будуть зібрані докази, що „сухий” режим збільшив злочинність в Америкі на 109%. На стінах сеї салі будуть списки убитих гангстерами поліцаїв і лісти тих, що погибли від отруї, котру їм зіпді поли продавано як алкоголь. В 4-ій салі буде представлено убиття гангстерами дитини Ліндберга.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

16)

„Андрей” на засланні

Тоді батюшка зворушеним, майже плаксивим голосом пояснив людям, що те виселення тріватиме лише короткий час, що тепер послідує остаточний і рішучий наступ русских військ на ворога, а виселення наказане для свободи руху військ і для охорони народу перед воєнними страхіттями. У хвилевій недолі матушка Россія всіх пригорне і приголубить до своєї материнської груди... А тут булиб виставлені на всі „жахливости жорстокої війни, може й на лянчу помсту ворога, котрий як би тут вдерся, не давби нікому пощади. Австрійці і Германці де прийдуть,—казав,—там без розбору віку і полу населення вивішують і села палять... Тому всі, з виїмком кволих і знеможених старців, хто тільки зможе, мають з села з русскими військами відступити...

Село здервеніло. Очевидно близилася Божя кара — за відступництво від своєї віри і Церкви...

Навзавтрі на досвітках, після спільного молебня, мали всі разом „хрестним ходом” опустити своє рідне село і податися за Збруч. Зі всім надібком, який лиш зі собою могли забрати.

Між людьми підіймився такий веремій і зойк, якого не було і не буде, хіба перед Страшним Судом. Той зойк і плач не вгавав в селі цілу тую лиховісну до-

бу. Бо як же мужикови відірватися від того клатика землі, котрий його живить як деревину і з котрим він зрісся як деревина!... Богато не хотіло повинуватися тому жахливому московському приказові і лишати свій край... Нехай діється з ними що хоче; вони воліють гинути на своїй землі, як на чужій...

Але — їм не дали. Телевич з жандармами обходили село від хати до хати і зневолювали до втечі, а їх хуліганські поплечники як злі духи увихалися поміж народом і доливали оливи до вогню: — заманювали, дурили, грозили, що чортові Австрійці, якби тут впали і дізналися, що ми попереходили на православ'є і спровадили батюшку, то селу буде амінь...

І пильнували, щоби не залишилися „упорствуючі”...

Жінки по селу голосно плакали і заводили і проклинали годину, „коли до села чорт приніс того заїду-батюшку”...

Лише московські прислужники як оступлені тішились тим, що покидають батьківщину...

До Лучки зайшов сам Михайло Телевич намовляти його до спільної втечі, але біса зів. Лучка вимовився, що він за старий і кволий; що не на його літа така дорога.

Телевич йому настійливо дораджував і лякав Австрійцями, про котрих оповідають жахливі річі, що вони виправляють з людьми, котрі були під русскими... Мордують і вивозять. Отже, мають Австрійці Лучку запроторити Бог зна куди

і мститися, чи не краще йому бути зі своїми?...

Лучка не подався; не дав себе залякати.

Він за старий втікати. Зрештою вірою не торгував, не намовляв, совість має чисту і людської помсти не боїться. А перед Божою волею утечі нема. Коли така Божя воля, що треба гріхи спокутувати, то перед нею не скритися навіть до мишачої діри...

І старий Лучка лишився в селі. Але знав, що за ним слідкують і шукати будуть. Тому нічу, зі скотинкою і домівниками, користаючи з загального веремію, спрятався в лісі і схоронив в такому запалому і гущею зарослому зворі, що хіба тільки дика звірина і гадюки моглиб туди дістатися. В хаті і на гадівстві залишилася стара Горпина і мала всім говорити, що Лучка вибрався наперед.

В той самий спосіб що Лучка захоронили себе й інші. Хто не запроторився безпечно, того навзавтрі силоміць вигнали московські жандарі й салдати. Після того „ісходу” залишилося в селі все-го п'ятьдесять душ народу, три пари коней і шість коров.

Всі інші — більше як п'ятьсот народу — у вчасному ранці, коли щойно благословлялося на день, з худобою і возами, навантаженими всяким статком і в окруженні війська, в процесії з хоругвами, довгим походом пустилися в дорогу разом з батюшкою, до вимріяного московського раю... (Далі буде)

Талергофський зїзд

українських москвофілів з Галичини.

Заки оповістимо наші думки про сучасне москвофільство, подаємо отсей актуальний репортаж, виготовлений очевидцем:

В дні 31 травня 1934 оглядав княжий город Львів відому імпрезу: москвофіли влаштували 20-літній ювілейний зїзд в пам'ять і честь тих, що впали жертвою австрійсько-мадярського терору в часі війни. Москвофіли хотіли влаштувати такий зїзд 31 жовтня 1933. Але польська влада не дозволила тоді з огляду на Листопадову річницю; не хотіла якихнебудь замішань. Та це не значить, щоби влада нерадо гляділа на москвофільську імпрезу. Навпаки! Учасники москвофільського зїзду дістали 75% знижки на залізниці. Крім того дирекція трамваїв у Львові знизила на той час ціни білетів на 15 сотиків. Словом, гостинно приймали польські влади наших москвофілів, що безперечно свідчить, що відносини між ними не злі. На місцях низші органи влади не робили москвофілам ніяких перешкод.

Отже 31. V. 1934 рано перед 9 год. моск. учасники талергофського зїзду рушили походом на Високий Замок. Там на площі, коло реставрації, відбулася торжественна Служба Божя в греко-католичеському обряді. Відправили її 4 сивоволосі священники з діяконами.

До Сл. Божої співав мішаний хор з Гливиан. Співав добре. Проповідь сказав о. П. Скоморович. Змісту її не подаю, бо я всеї не чув, а не хочу паразитися на закид, що я щось „несовісно“ представив.

На площі коло згаданої реставрації поуставляли таблиці з написами повітів. Були 24 таблиці м. і. з отсех повітів: Броди, Золочів, Зборів, Сокаль, Львів, Рогатин, Дрогобич, Станиславів, Отинія, Перемишль, Жовква, Куликів, Ярослав, Коросно. Були і 3 таблиці з сіл: Ляцьке Велике, золоч. повіт, Вербіж і мабуть Вінки. А може я недокладно бачив. Та коло таблиць було мало людей. Довкола площі розставлена держ. поліція, піша і кінна: берегли порядку. Та ніхто порядку не порушував.

По Сл. Божій було посвячення металеві урни. Ту урну занесли на личаківське кладовище. При освяченню говорив о. К. Чайковський.

Коло год. 11 впорядки замкнули всі виходи, щоб публіка не розходилася і почався похід. На самім переді йшов з хрестом дяк Старецький зі Знесіння. Похід посувався дуже помалу. Вирушив коло 11:30. За хрестом несли вінці. Було їх 83, більшість з червоно-сино-білими російськими національними шарфами, деякі з чорними. Було кільканадцять вінців тернових, один з колосків жита і волішок, як символи мучеництва. За вінцями поступали двійками греко-кат. священники. Було їх всіх 70, переважно старі, сивоволосі. Та було й кілька молодших. Між вінцями та священниками йшов мужеський хор „Друга“ зі Львова і співав „Святий Боже“. За священниками йшла група мушкетерів до 40 осіб і співали „Святий Боже“. Співали лише похоронні релігійні пісні. Далі йшла трубна оркестра (зі Золочівщини) і грала „Со святыми“. А ось йде мальовнича група дівчат в народних строях.

З села Толщева несли цікавий прапор: синій з золотим надписом і золотими френзлями, а в рогах і при держаку російські кокарди і ленти. Се символ „єдінства“ народів мало- і великоруського. По тім ще йшов один муж. хор і йшла оркестра, але звідки, годі було допитатися, а таблиці не несли; може тому, що їх було небагато.

Похід замикав ратунковий відділ з червоним хрестом на прапорі. В поході був порядок, йшли поважно, помалу. Учасників походу було найвище 5.000 осіб. Переважали старші, але була і молодь. З Високого Замку йшов похід улицями: Театинською, Курковою, Францішканською. Тут прилучилася невелика група православних москвофілів з батюшкою і

процесією. Процесій греко-кат. не було — ні одної.

Від рана була понура погода. А в часі походу почав падати рясний дощ. Та учасники походу не розбіглися, а зайшли на Личаківський цвинтар в порядку. Там посвячено пам'ятник — „жертвам Талергофа 1914—1934 Галицька Русь“. При відкритті промовляв п. Гулла. — Учасники зложили вінці і передфілювали попри пам'ятник. В поході було 5 хорів, 3 трубні оркестри і два прапори: з Коросна прапор триколовий російський і згаданий висше українсько-рос. з Толщева.

З цвинтаря пішли учасники на площу польського „Сокола“. Військові „гуляшканони“ привезли обід. Наші „руські“ зачали зі смаком їсти. Військова музика грала різні краковяки, щоб „руським“ ліпше смакував гуляш. Образ був інтересний, навіть мальовничий... О 4 годині по полудни зачалася „Торжественна Академія“. На середині площі Комітет талергофського зїзду уставив мікрофон, по обох боках голосники. Промовець заповідав програму свята по українськи, але наперед говорив: „Вніманіє, вніманіє!“... Коли учасники не звертали уваги на „вніманіє“ і ходили по площі — тоді кричав вже по нашому: „Увага! Увага!“ — Потому виступив п. Гулла й отворив Академію. В першу чергу виताю — казав — представника польської влади, п. віцееводу львівського, представника польського народу і представників всеї галицької, волинської і закарпатської Русі. Є звичай від великої війни, що всі народи шанують пам'ять по тих, що погинули у війні. І ми „руські“ шануємо наших мучеників талергофців. Вони погинули в нерівній бою: безбройні проти озброєних. Се пам'ять терпіння за народ! Та пам'ять для насдорога і ми її повинні старанно зберігати і плекати. — По-го мова була здержлива. Говорив по українськи. Хор „Музи“ зі Львова заспівав кантату „Талергоф“. Співав добре.

Наступили „привітствія“. А далі „академія“ перемінилася в звичайні передвиборчі віче, на яким заговорили два послі. Страшно говорили. Перший виступив на трибуну греко-кат. священник о. Іван Яворський. Зміст його промови: В 1912 р. вінс д-р Кость Левицький інтерпеляцію до австр. міністра війни, що між студентами військової школи шириться москвофільський дух. Тоді австр. правительством перевело „чистку“ і позбавило слов'янських студентів надії на офіцерський ступень. І далі Українці доносили на москвофілів, бо хотіли показати себе лояльними. І навчили нас лояльності супроти Польщі. А ми „руські“ заплатили за ту лояльність: Талергофом, тисячами замучених. Як представник „руського“ народу в державнім соймі дякую адвокату (імя рек), котрий дуже старався за увільнення талергофців! Українські послі не дбали про талергофців! Що найвище старалися звільнити деяких Українців, котрі туди через недогляд попали.

В часі його промови з товпи кричали кілька разів „Ганьба їм!“ (себто Українцям).

Потому промовив другий „руський“ посол Мих. Бачинський. Зміст: Українці забрали нам по війні все. Забрали нам церкву. І духовні влади греко-католицькі не дозволяють (!?) нам молитися (?) за Талергофців а за те просто дозволяють молитися за саботажистів (Оклики ганьба!)*) І брат Юда підніс кинджал і хоче нам забрати пам'ять Талергофу для себе! Навіть знайшлися зпоміж нас люди, куплені за українські гроші, котрі доставляють Українцям матеріял до розбивання руської організації! Тішуся, що нас нині зійшлися десятки тисяч, бо се доказує, що наша „руська“ організація росте.

Привитав зїзд православний батюшка зі Львова о. Філафей від Лемківського

*) Сей нерозважний вислів п. посла М. Бачинського про „духовні гр.-кат. влади“ в зв'язку з саботажистами сам себе осуджує. Мабуть не багато знайдеться людей, котрі не розумілиб, яку страшну моральну кривду робить п. Бачинський властям Церкви, до якої сам належить... Далеко більше, ніж зроблено инр. „Народному Домови“... Та п. Б. бодай світський чоловік, але що думати про тих гр.-кат. духовних, котрі чули таку інсинуацію на свою Владу і не запротестували?...

православного духовенства і від православних в Галичині взагалі. Говорив тихо, по російськи, про єдінство руського народу. „Та—казав—Талергофці гинули не тільки за святу Русь, але також за віру святу православну, котра тут все жила і нині живе.“—Промова студента Хиліяка (по українськи) Зміст: Трагедія Талергофу страшна. Ще страшніша через те, що невинний брат Авель терпів за винного Каїна! Але треба було жертви невинного, щоб відкупити велику ідею руського народу.

Говорив ще греко-кат. священник о. Венгрінович переважно по українськи: Руськіє в Галичині подібні до ізраїльського народу, котрий по довгих стражданнях прийшов до обітованої Землі. І руськіє мимо всіх інтриг Українців дійдуть до своєї мети. Говорив ще „представник Волині“, Єгоров, по російськи, гість з Закарпаття місцевим говором з домішкою російських слів. Не було ні одної з заповіджених делегацій з Закарпаття, Буковини і Югославії. Цікаво, що бесідники зпоза Галичини говорили по московськи, але не лаяли Українців, коли о. Яворський, Мих. Бачинський і інші галицькі москвофіли — тяжко лаяли Українців. Др. Ваврик відчитав кілька привітів. Від год. 4:30 почали учасники потрохи розходитися і виходили вже без перерви аж до кінця. А й ті, що осталися, то ходили і відшукували знайомих і гуторили з ними, не слухаючи промов. Видно мали того вже досить. Тільки на середині площі зібралася кількатор осіб і слухали як бесідник говорив до мікрофону. Буфет був весь час дуже оживлений. „Академію“ закінчили відспіванням „Пора за Русь“. Співав хор „Друга“ і за ним дехто з публіки, особливо сильно православний батюшка і його товариство, якісь емігранти. — Л.

КОНЦЕРТ

з приводу Талергофського Зїзду.

На закінчення Талергофського Зїзду комітет влаштував концерт в залі Народного Дому. Зішлася голубою москвофільська інтелігенція. Селяни були втомлені і відійшли до дому. Тай білети були для селян за дорого (3 і 5 зол. сидіння місяць, 1 зол. стоячі, 50 сот. для селян). Отже лиш на галерії й партері було кількадесят селян. Впрочім селя була цюшка інтелігенції. Концерт почали о год. 8:45 зі спільним співанням. Підіссялися занавіси і виступив мужеський хор з Аяківкою, всего 10 осіб під управою п. Романюченського. Співали якусь „Кантату“ доволі слабо. А як додати, що хористи були вбрані досить хаотично (одні в чоботях і авіаційних міських одягах, другі в чорних рубашках і черевиках), то вражіння було не краще миде. Тай голоси в них слабенькі. Трошки краще представилися мішаний хор з Бенчківців. Співав також якийсь „етико- і музико-творення“ по російськи. Опіскувати не було що.

Оркестра мажорантів (11 бурячок) заграла кілька українських народних пісень і оживилася трошки „малоруська“ галерія (правдний „руський“ були на сидіннях місяць).

Заграли Шевченка „Рече та стогне“ і „Віють вітри, віють буйні“. Мужеський хор студ. Т-ва „Друг“ около 40 осіб заспівав м. ін. „Де срібно-лентий Сян пливе“; баритонале солю виконав п. Плешевіч. Хор студентів зіспіваний, під проводом російського емігранта Ропіцького, робив гарне вражіння.

Другий москвофільський хор у Львові „Муза“ виконав „Хор плачох“ Галицьки з опери „Руслан і Людмила“.

По перерві співав селянський хор з Куликова вперед якусь руську „пісню“. Мадо хто реагував. Інтелігенти ні, бо селянський хор з Куликова не міг зробити вражіння рос. пісню. Селяни знов казали: „Співають по російськи“. Та як тільки той хор заспівав українські народні пісні („А звідси гора“, „А хто йде, кум до куми“), то зірвалася буря оплесків. То „мало“—руські так бігли бравом... А передні „велико“—роси, аж вставали й оглядалися. Гадали може, що то якась українська демонстрація... Під кінець залучені хори зі смичковою і трубною оркестрою виконали „Фінал“ з опери Глиньки „Руслан і Людмила“. Управитель хору видно добре попрацював, бо виконання робило сильне вражіння. Присутні рясними оплесками упростили відспівати цей кусник ще раз.

Концерт скінчився по 11 год. вночі гимном „Пора за Русь“, котрий відспівали присутні на сцені і на залі. На загал мимо великої реклами, пірничої підготовки і всяких можливих угоджень зі сторони адміністрації зїзд випав слабо. Українські навіть повітові імпрези більше численні і більше в них життя.

Під хрестом Спасителя стояла найбільша жінка: вона тому така велика, бо Марія вся — терпіння, любов і жертва (П. Отто Морс: „Католицька жінка, її праця для релігії, культури й народу в минуванні й сучасності.“).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРИ ВАТИКАНІ звинули дипломатичні представництва Баварії та Прусії з днем 31. V. с. р. Апостольський Нунцій виїхав з Монахії, столиці Баварії. Відтепер при Ватикані буде тільки одно представництво Німеччини.

МІНІСТР БЕК виголосив в Женеві на розбійній конференції довшу промову. Він підкреслив добру волю й охоту польського правительства до співпраці з розбійною конференцією. Після промови Бека гратували йому: англ. міністр Іден і нарком Літвінов.

В БОГОРОДЧАНАХ під час виборів до міських рад створено компроміс. Радними вибрали: 5 Українців, 4 Поляків і 3 Жидів.

В ВАРШАВІ поліція ув'язнила 45 визначних комуністичних діячів. В руки поліції попали комуністичні матеріали і партійна каса з 30.000 золотих.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ почалася нова протипольська філя ухвалами „Матіци“ шлеської.

НА СЛОВАЧЧИНІ заборонили обхід в дні 30. V., в річницю підписання договору між Словаками й Чехами в Пітсбургу в Америці 1918 р. Досі Чехи не забороняли таких обходів Словакам, членам організації о. Глинки. Нема сумніву, що коли не прийде до згоди, то Чехословаччина буде дуже ослаблена.

АРХИKNЯЗЬ ЄВГЕН, котрий недавно вернув до Відня, прийняв депутацію жидівських фронтівих офіцерів з часів великої війни, котрі мають монархістично-легітимістичні погляди. Депутацію провадив генерал-майор Зоммер.

ВІДЕНСЬКА АКАДЕМІЯ НАУК урядила торжественне засідання з приводу повороту до Відня архикнязя Євгена, свого довголітнього протектора.

ПРОТИ ГІТЛЕРА повстала в рядах нац. соціалістів ліва опозиція. На її чолі стоїть Адольф Вагнер, один з найстарших „нацистів“.

ГОЛЯНДСЬКИЙ ОРГАН „Maasbo-de“ доносить, що за останніх 5 місяців около 25.000 членів „штурмістів“ Гітлера попало в концетраційні табори. Річ в тім, що се були закатурені комуністи. „Maasbo-de“ пише, що приблизно третина гітлерівської еліти се комуністи і то настронені революційно.

ФРАНЦІЯ ЗБРОЇТЬСЯ: Французький парламент ухвалив на оборону границь Франції 3,442 міль. фр. і 400 міль. окремо на протилетунську оборону. На летунство взагалі призначено 980 мільонів. Правительство домагається будови нових твердинь. Значить, вірить у війну.

УКРІПЛЕННЯ ДАРДАНЕЛІВ. „Таймс“ доносить з Женеві, що там англ. міністр Саймон обговорював з делегатами турецькими і болгарськими справу укріплення Дарданелів.

ВСІ БАЛКАНСЬКІ ДЕРЖАВИ зачали скріплені зброєння. М. і. Туреччина замовила 10 військових кораблів в Японії.

БОЛГАРІЯ Й ЮГОСЛАВІЯ¹ підписали торговельний договір по 37 літах бездоговірному стану.

В БУКАРЕШТІ при виборах до міської ради ліберали здобули 72 мандати, селянська партія 8 мандатів.

ВСІХ ЛАВНИКІВ МІСТА РИГІ іменував міністр внутр. справ Латвії виключно з Лотишів. Такого не було ще відколи існує Рига.

ПЕРСЬКИЙ ШАХ Реза Пагляві їде з візитою до Ангори, столиці Туреччини, відти через Царгород, Софію, Білгород, Букарешт, Будапешт і Відень до Риму, Парижа і Лондону.

В ВАШИНГТОНІ Палата послів прийняла проект закону в справі срібла 263 голосами проти 77.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ПІВН. АМЕРИКИ підносять число жовнів своєї сталої армії зі 130.000 на 172.000.

НОВИНКИ

Перший жіночий табір Католицької Акції Української Молоді відбудеться в часі 2—20 липня ц. р. в Микуличині. Участь в таборі можуть брати члени і симпатички КАУЖМ, що покінчили 18 літ. Таборна оплата виноситься 30 зол. Зголошення слати до 15-го червня с. р. на адресу: Секретаріат КАУЖМ Львів, вулиця Сикстуська ч. 39а. Зі зголошенням треба вислати першу рату оплати в сумі 10 зл. на чек. конто 504314 „Каса Української Католицької Молоді“, Львів, з допискою: Таборна оплата КАУЖМ і такі дані: 1) Імя і прізвище. 2) Докладна адреса. 3) Рік уродження. 4) Ступінь освіти. 5) Заняття і спосіб удержання. 6) Чи була вже коли в таборі і в якому. — Близші інформації можна засягнути щодня у Секретаріаті КАУЖМ Львів, Сикстуська ч. 39а від г. 10:30—11:00. Рішення про прийняття та ближчі інформації про таборовий виряд і т. п. подається письменно по 15 червня. — Таборна Комісія АЕпархіяльної Ради КАУЖМ.

Після візитації Преосв. Івана Бучка в Збаражчині. Ординарієтська Комісія була три дні в Збаражчині. Зібрані матеріали предложила Митрополитові Ординарітові. До комісії належали: о. крил. О. Ковальський, о. крил. Вол. Громницький і о. рад. М. Садовський. Орд. Комісія стрінулася з міністеріальною комісією.

Останні приморозки спричинили великі втрати для хліборобства. Вимерзла огорожина, головню помідори, фасоль, горох, огірки, кукурудза й бульба. Потічки й малі ріки покритися були навіть тоненькою верствою льоду.

Затроєння мороженням. З Бібрки приїхала до Львова на прогульку дівоча школа з учителями й одна групка учениць з учителем вступила до овочарні при вул. Казимирівській на морожене. Потому показались обяви затроєння в учителя В. Попа й 16-літньої учениці Фредзі Гроблівної. Ратункове поготівля занялося ними.

На ріці Бистриці під Станиславом завалився міст. Авта, вози й люди впали в воду. Є жертви в легко і тяжко раних.

Розв'язали „Сокіл“ в с. Ордів, пов. Радехів. Воевідський уряд зазначив, що т-во переступило межі статуту, бо його члени переводили військові вправи зі шкільними людьми, що співали прилюдно „Ми гайдамаки“, переводили нелегальні збірки і т. д.

В часі останніх поїздок по гірських сходах Бойківщини, де панує недоїдання й голод, пос. Дмитро Великанович захорував на черевний тиф і є тепер в шпиталі пошесних недуг у Львові.

Голод на Україні і його причини. Так називається нова брошура в польській мові, що на днях появилася в Варшаві й має 28 ст.

На Великій Україні, як доносять „Ізвестія“, залізниця в дуже лихій стані. Навіть на головних лініях не переведено належної направи шляхів з браку... шруб.

Український Науковий Інститут в Берліні уладжує в літньому семестрі отсі курси лекцій з українознавства в німецькій мові: Доц. д-р Б. Крупницький: Політична історія України XVII—XVIII ст.; проф. д-р З. Кузеля: Матеріальна культура українського народу; доц. В. Леонтович: Історія українського державного права; проф. д-р І. Мірчук: Історія української культури.

У Львові завісили в урядуванні директора польської VII гімназії п. Артура Копача за фінансову господарку. „Курер Львовскі“ пише, що се вже не перший раз.

Дня 11 червня пічнеться у Варшаві міжнародний конгрес драматичних авторів і композиторів. В ній возьмуть участь автори з 25 держав.

Гумор. Пане, скажіть мені таке речення, в якому булаб одна неправда й одна дурниця. — Дуже легко: „Люблю вас, пані, і прошу вийти заміж за мене“.

В Обераммергау в Баварії відбуваються тепер страстні видовища. На першій представленні 21. V. було багато чужинців: 500 Англіїців, 200 Американців, багато католиків з Бельгії, Швайцарії, Еспанії і т. д. (КАП).

30.000 динарів переслав св. Отець для жертв повені в Хорватії.

В маленькій Данії розійшлося в скорім часі 51.000 прим. перекладу повісти російського письменника Шолохова п. з. „Тихий Дон“. Читають культурні люди. А в нас незлі річи видані в 1000 прим. лежать по 15—20 літ, аж поки їх миші не з'їдять. Навіть заможні люди не стидяться приходити до редакцій і просити для себе книжок „забездурно...“.

Вийшли цікаві спомини відомого англ. обманця Нетлі Лукаса, котрий відбуває тепер 2-літню кару тюрми. Він описує, як написав лист до англійської принцеси Марії (Мері) з просьбою, щоб вона дозволила йому оповістити свій життєпис. Принцеска згодилася. Те саме зробила потому королева Еспанії й інші визначні особи. В короткім часі Лукас, чоловік навіть не дуже грамотний, став мільонером...

Магазин постелі Р. Джала. Львів, Хорущина 5, поручає: Ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зл. 58-25—25

Як що року відбувся в травні зїзд філателістів з цілої кулі земної в Лондоні. Сего року найдороще продано дві поштові марки з Нової Зеландії з 1855 р. за 80.000 зл. й одну марку з Рога Доброї Надії за 65.000 зл. Звичайні марки купують там по 100 і 1000 штук. Пр. за 1000 штук польських зужитих марок платять 4 шілінги (5'50 зл.).

Академію Наук ССРСР переносять з днем 1. VII. с. р. з Ленінграду до Москви. Розуміється, під владою товаришів нема вже давно ніяких наук і ніякої Академії: все запряжено до виконування скучної більшовицької агітації.

Загальний зїзд українських лікарів відбудеться в 1935 р.

Катедру гумору постановила уфундувати американська „Mark Twain Association“ з приводу 100-ліття уродин Марка Твайна.

Спеки в Америці доходять до 106° Фаренгейта. В багатьох містах замкнено школи. Побойуються, що надмірна посуха знищить засіви.

Землетрус в Афганістані знищив зовсім одну оселю з 100 домами. Перед землетрусом чути було підземні гуки.

Управа 4-літньої дівочої гімназії СС. Василіянок в Яворові повідомляє, що вступні іспити до I і II кл. гімна. нового типу відбудуться дня 15, 16 і 18 червня ц. р. — При гімназії існує й інтернат СС. Василіянок, де учениці можуть знайти приміщення з харчем за місячною оплатою 40 зл. 131—1—3

Замкнені реколекції для священників в Рогатині зачинаються в неділю дня 17 червня о год. 8. вечером.

Такі самі реколекції для дяків зачинаються в четвер 21. червня також о 8. год. вечером. Зголошуватися у о. Т. Кудрика Рогатин. 133—1—1

Триденні реколекції для пань зачнуться 30 червня б. р. вечером при Монастирі СС. Василіянок в Станиславові. Оплата виноситься 10 зол. Зголошення приймає до 20. VI. ц. р. Ігуменат СС. Василіянок в Станиславові, вул. Петра ч. 17. 134—1—3

Батьківський Кружок при школах СС. Василіянок в Станиславові отирає на місяць липень Вакаційну Оселю для жіноч. шкіл. молоді у віллі Станиславської Капітули в Микуличині. Оплата 40 зол. Зголошення приймає Управа Заведення (вул. П. Скарп 17). 132—1—1

Україна — Світезь 1:1 (0:1). Чергові змагання за мистецтво Окружної Ліги закінчилися нерозіграною. Україна здобула одинокі ворота зі стрілу Скреготи аж при кінці гри, хоч мала весь час перевагу. Україна тепер на 5-тім місці між вісьмома дружинами.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Нові українські кооперативи. Дирекція РСУК-а прийняла 13 нових кооперативів: три „Українські Райфайзенки“: Лопушани, пов. Зборів; Потриця, пов. Сокаль і Петликивці, пов. Бучач; дві кооп. „Ощадність“: Вільшаниця й Завадів, пов. Зборів; „Правда“, Жогатин; „Пролом“, Полнятичі; дві кооп. „Селянська Поміч“, Романівка, пов. Тербовля і Раденичі, пов. Мостиська; „Згода“, Рудка Козинська, пов. Луцьк; „Любов“, Гуменець, пов. Самбір; „Поступ“, Вірів, пов. Камінка Струм.; „Громада“, Оздениж, пов. Луцьк.

Розпорядок про нову класифікацію ґрунтів приготував мін-во скарбу в зв'язку з проєктованою реформою ґрунтового податку. По повітах будуть створені класифікаційні комісії, котрі будуть устальовувати класу врожайності ґрунтів. Перед класифікацією ґрунтів їх власники мають зложити скарбовому урядові на поклик до 30 днів декларацію про величину ґрунтової посілості та рід управи.

Старі 20-золотівки з 1926 і 1929 рр. важні ще тільки один місяць. На се треба звернути скрізь увагу нашого народу по кілька разів.

Зеліничу підміську знижку тарифу установило мін-во комунікацій для місцевостей: Львів, Перемишль, Станиславів, Тернопіль, Золочів, Рава Руска, Ярослав, Любачів, Ходорів, Чортків, Копичинці, Бучач, Коломия, Самбір, Стрий, Дрогобич, Борислав, Сянік і т. д. Хто їде до тих або з тих місцевостей, користує зі знижки.

Зміна годин рільничих радіоавдіцій. Починаючи від 3 червня в програмі „Польського Радія“ впроваджена зміна годин поодиноких авдіцій. Між іншим сізміни торкатимуться також часу надавання всіх рільничих авдіцій. А саме; рахуючись з можливостями сільських слухачів радіа, котрі в літньому часі переважно перебувають в полі або в господарстві поза домом і слухати радіа можуть лише ввечері, щоденні рільничі авдіції перенесли з год. 19.15 на год. 21.00 себто на годину 9 веч. Рільничі авдіції в неділі і свята також пересунуто, а саме; першу бесіду будуть надавати о год. 15.00, потім о год. 13.25 буде перегляд ринків рільничих продуктів, другу бесіду нададуть о год. 15.45

Пересічний дохід одного мешканця в Польщі виносить річно коло 300 зл. (до дітей включно). З того коло 40% йде на податки й інші публичні данини. Се неймовірно великий тягар ізза дуже малого доходу.

Розбудову доріг переводять тепер в Польщі коштом 37,418.000 зл. Майже всі роботи переводять в корінній Польщі. При роботах занято тепер 47.490 робітників.

Безробітних в Польщі, зареєстрованих в Бюрах Посередництва Праці, є тепер 329.366 осіб. Число безробітних маліє.

83 торговельних суден на морі має тепер Польща, з того 26 товарових і пасажирських, 13 помічних (шкільних, ратункових і т. п.) більших і 21 менших. Всі разом мають 66.010 тон pojemnosti.

В минулому році впало в Польщі 48% автобусових підприємств.

Безробіття було найбільше з кінцем лютого 1933 р. Воно обіймало тоді в Злучених Державах Півн. Америки 10.6% робітництва (в квітні 1934 вже лише 6.3), в Чехословаччині 6.1 (5.2), в Німеччині 9.1 (4.2), в Англії 5.5 (4.7), в Італії 2.8 (2.5). — Гл. „Wiener Börsen-Kurier“, ч. 20.

Злучені Держави Півн. Америки надають на державні потреби 14.000 доларів на мінуту.

До молоді середніх шкіл

Дорогі! Знову зближається час обнови духа, дні св. реколекцій.

Реколекції — це духовна весна — це обнова надприродного життя — це курс лицарства — кузня характерів — школа незломного, позитивного патріотизму.

Люба молоде! „Ходи за Мною“ — кличе Тебе Христос. „Покажи, що Ти моїм сином — донькою“ кличе Пресв. Діва. „Будь моєю надією на кращу майбутність“ — взиває бездоляна Батьківщина. Дружинники! Дружинниці! Лицарі Марії! Реколекції — це ваші передвакаційні маневри. Тому мерщій прибувайте всі у Львів, Станиславів, Перемишль чи Товмач.

Христос наша сила!

КОМУНІКАТ ХІХ.

ГОЛ. УПРАВИ МАРІЙСЬКОГО Т-ВА М.
Реколекції для молоді середніх шкіл

Гол. Управа Марійського Т-ва Молоді устроює цього року стислі реколекції для молоді середніх шкіл. В сій справі подає до відома слідує:

1. Право до участі в реколекціях мають учні й учениці від V кл. (повакаційної) класи гімназійної в гору згл. від III-го року вчит. семінарія й анальогічних шкіл. Вибір міста полишений до волі.

2. Реколекції зорганізовані в слідуєчих містах:

Для учеників:

Львів: Мала Семінарія вул. Сикстуська 39а.

ПЕРЕМИШЛЬ: Дух. семінарія, вул. Баштова 13.

СТАНІСЛАВІВ: Дух. семінарія, вул. Липова 11.

ТОВМАЧ: Селянська Бурса.

Початок тих реколекцій: 15.VI. ввечері

Для учениць:

Львів: Інститут СС. Василянок, вул. Длугоша 17.

ПЕРЕМИШЛЬ: Інститут СС. Василянок, Сянова долішня 5.

СТАНІСЛАВІВ: Інститут СС. Василянок, вул. П. Скарги 21.

ТОВМАЧ: Селянська Бурса.

Початок тих реколекцій також 15.VI. ввечері. Реколекції тривають повні 3 дні.

3. Зголошення від учеників (-иць) і таксу за ціле удержання приймають Всеч. ОО. Катехити, які постараються найдалше до 10.VI. переслати ці зголошення до реколекційних домів. Знижена для всіх, такса виносить у сім році 5 золотих, котрі складають ученики при зголошенню. На руки ОО. Катехитів висилається зі Львова „карти прийняття“, котрими учасники мають виказатися в реколекційнім домі.

Речинець зголошень найдалше до 7.VI.

4. До реколекційних домів приймається учасників (-иць) в поданих вижче днях від год. 14-ої, а конечно явитися в реколекційнім домі найдалше о год. 18.30. Коли реколекції зачнуться, нікого вже не прийметься. Також не може бути ніхто прийнятим без карти прийняття.

Прийняті гурти молоді хай зараз по одержанню карт прийняття подадуть поїзд, котрим приїжджають (до Львова, Перемишля і Станиславова). Адресувати до Заряду реколекційних домів.

5. В усіх осередках реколекцій зорганізована ОПКА для МОЛОДІ на цілий час реколекцій. Довірені особи будуть також на двірці для прийняття приїжджаючих.

6. Пригадується, що конечно мати з собою слідуєчі річі: коцик, простирало, подушку, рушник, а також молитвенник і папір на записки.

Львів, 20. травня 1934.

Головна Управа Марійського Т-ва Молоді

ЖЕРТВИ

о. Мих. Горечко в Волі Цеклинській, п. Цеклин, зал. 2 для бездомної родини. — о. Осип Петраш, в Горохоліні, п. Богородчани зал. 10-45 для укр. інвалідів (збірка).

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в прив. оборотах 5'27—5'28 зал. Золотий долар 8'91 — 8'93. Канадійський долар 5'26; 1 нім. марка 2'06; 100 фр. франків 35'00; 100 чеських корон 21'60 — 22'00; 1000 румунських левів 37'50—39 зал.; 100 австр. шилінгів 99'50—100 зал.

ЗБИЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зал. львів	Підволочиська	львів
Пшениця двірська	18'00—18'25;	18'75—19'00
Пшениця збірна	17'00—17'25;	17'50—17'75
Жито двір.	13'50—13'75;	15'00—15'25
„ збірна	12'25—12'50	14'00—14'25
Ячмінь на млин	12'75—13'00;	12'25 12'50
Ячмінь пашний	11'50—11'75;	—
Овес двір.	13'75—14'00;	13'75—14'25
Овес селян.	12'25—13'00;	13'25—13'50
Кукурудза	18'00—19'00;	—
Гречка на млин	17'75—18'75;	—
Гречані крупи	30'00—31'00;	—
Лен	46;	—
Макух льняний	18;	—
Бараболя	3'75;	—
Грис пшен.	6'75—7'00;	7'00—7'50
Грис житний	6'75—7'00;	7'60—7'75

Тенденція зривкова, рух оживлений.

Набіл: Маслосоюз платив 5. VI. за 1 кг. масла — за 1 л. молока 14 сот., за 1 л. сметани 55 сот., за 1 копу яєць 2'65 зал. — Тенденція на масло, сметану, молоко зривкова, на яйця зривкова.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

БЕЗЖЕННИЙ ДЯК, з добрими свідоцтвами, з добрим теноровим голосом, може вести освітні праці, пошуку посади від зараз. Ласкаві зголошення: Адміністрація „Нової Зорі“, вул. Сташіца 81 для „Дяка“.

КІНА

АДРІА: Його Експедиція Субект.
КАСІНО: Плятинова білявка.
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Лиха дівчина і ревія.
МІРАЖ: Останній Валентіно і Студент з Праги.
МУЗА: А. 14 затонула.
ПАЛАС: Царські лови.
СТИЛЕВ: Чарівна ніч і ревія.
УТІХА: Жінка камелеон і ревія.

Чи Ви вже брилися одним українським милом до бриття?
МИЛА ДО БРИТТЯ
ПОРОШОК ДО ЗУБІВ
ДИТЯЧИЙ ПУДЕР
Промисл. хем.-косм.
„ФАМОЗА“ Львів.

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, брокати, портієри, котари і фільци до підліг, таблатки й коронки поручає по фабричних цінах **ВАНК**, Марійська площа 6.

Бувший лікар Поліклініки у Берліні
Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прегізіяна техніка дентистична.

71—10—20

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA-ARKOWALSKI WARSZAWA

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по виплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нев: в четвер на 8 ст.
і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Станіслава
ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 злот., мі-
сячно 2 зол., За кордоном:
чверть-річно 9 злотих
Ціна числа 20 с.
Конто П. П. Краків 405.867

День молоді Рідної Школи

Дня 10 червня с. р. о год. 4 попол. на площі Сокола-Батка у Львові відбу-
ється як щороку великий попис молоді
шкіл т-ва „Рідна Школа“ зі Львова, Ста-
ніславова, Стрия, Самбора, Рогатина і т.
д. При звуках оркестри тисячі нашої ді-
твори й молоді стануть до масових вправ,
народних танців і забав. Наша суспільність
побачить на власні очі цвіт і надію на-
шого народу. „Рідна Школа“ має тепер
1726 кружків з 66.247 членами. Серед них
є 22, з того гімназій 12 (Львів, Ста-
ніславів, Тернопіль, Рогатин, Золочів,

Яворів, Стрий, Самбір, Дрогобич, Снятин,
Городенка), семінарії 3 (Львів, Стрий,
Самбір), фахових шкіл 7 (Львів 3, Пере-
мишль 2, Станіславів і Тернопіль по 1); на-
родних шкіл 33 (Львів 8); збірних лекцій
36 в 14 повітах; діточих садків в 1933 р.
258, сего року пригтовляється їх до 400.
Курси для провідниць діт. садків були с.р.
у Львові, Самборі, Стрії, Дрогобичі, Сока-
лі, Бродях, Комарні, Чорткові, Підгайцях
та ін. День молоді РШколи се кожного
року перегляд праці її вчителів та мо-
лоді, се доказ живучости ідеї Р. Школи.

За зєдинення Церков

Наука з нещастя Росії, котре жде Румунію.

В Бесарабії сідоголавий православний
священник о. Еремія Цецан розвиває вже
більше як рік живу пропаганду за зєди-
ненням всіх християнських церков з Апо-
стольською Столицею. В своїм органі
„Наша Унія“ оповістив він „Отвертий лист
до всего румунського єпископату“. В нім
вказує на новопоганство та релігійну бай-
душність як на жерела сучасної мораль-
ної та економічної кризи. Росія попала в
такий стан тому, бо 200 російських єпи-
скопів не зуміли натхнути російський на-
рід правдивим християнством. Щоби за-
безпечити Румунію перед долею Росії, о.
Цецан накликає до унії всіх християн з

Римом, що від віків все успішно боронив
християнство перед нападами сил сатани.
Супроти новочасної небезпеки воюючого
безбожництва й сатанізму весь християн-
ський світ повинен створити спільний
фронт. Всі християни повинні згуртувати-
ся довкола непохитної твердині, Ап. Сто-
лиці, з сотками мільонів здисциплінованих
і вірних католиків. Треба віддати провід
в руки найсильнішого і наймогутнішого.
Однак православний митрополит Бесара-
бії в Кишиневі візав о. Цецана, щоб ста-
вився перед консисторією як „обжалова-
ний в справі пропаганди проти право-
славної церкви...“ (КАП).

Навернений Японець стає апостолом

КАП повідомляє з Женеві: Недавно
навернений секретар японського посоль-
ства в Берні Франц Кавамура постановив
покинути дипломатичну службу. Він хоче
посвятити всі свої сили поширенню като-

лицизму в Японії. В тій цілі Кавамура в
найближчій часі має намір вернути до бать-
ківщини та посвятитися Христовому а-
постолі. В Японії є тепер коло 150.000
католиків і коло 100.000 православних.

Німецька молодь вірна катол. Церкві

„Оссерваторе Романо“ оповістив на
першій місці текст двох привітних теле-
грам від 50.000 учасників конгресу німець-
кої католицької молоді в Гельтдорфі та в
Аквієграні. Німецька молодь відновила в

них присягу вірності католицькій Церкві.
Папа Пій XI поручив кардиналові держав-
ному секретареві Пачельому висловити
конгресови подяку й переслати апостоль-
ське благословення. (КАП).

Німецький міністр їде до Польщі

Німецький міністр Геббельс приїде до
Варшави дня 13 червня с. р. і виголосить
відчит про основні засади німецького на-
ціонал-соціалізму. Відвідини мають харак-
тер приватний. Однак Геббельс певно
скористає з нагоди, щоби відбутися конфе-

ренцію з міродатними польськими чинни-
ками. Польсько-німецьке зближення наби-
рає чимраз більше конкретних форм. Річ
ясна, що візита Геббельса буде мати ве-
лике політичне значіння. Се вперше ні-
мецький міністр приїздить до Польщі.

Як гітлерівці вітають Поляків

З Берліна доносять: Перший раз за
багато літ приїхали сюди визначні поль-
ські державні діячі і промисловці. Двірець,
на котрім висіли, був прибраний флягами.
Польських гостей зустріла спеціальна ор-

хестра гітлерівських дружинників. Вона
заграла польський національний гимн. Поль-
ські гості відвідують м. і. різні вистави
й музеї. — Словом, приязнь „во всю“.
Такі акти приязни щораз частіші.

Цікаве рішення Найвисшого Суду

Приключилося, що один адвокат за-
хорував і не міг прийти на розправу до
Апеляційного Суду. Суд рішив, що хоро-
ба адвоката не може бути причиною від-
ложення розправи. Згаданий адвокат виїс

касацію до Найвисшого Суду і сей рішив,
що оскільки адвокат предложить лікар-
ське свідоцтво а сторона не зречеться обо-
ронця — Суд має відročити розправу аж
до повного видужання оборонця.

Як роблять великий телескоп

Найбільший телескоп на світі буду-
ють Американці. Він буде мати 5 метрів
в промірі. Цікава річ, як пригтовляють
таке скло. Вперід відлито округлу скляну
плиту, котру доперва по остудженню бу-
дуть шліфувати. Таку плиту, котра в хви-
лі відлиття має 1.360° Ц., остуджують в

сей спосіб, що уміщують її в кімнати огрі-
тій електрикою й остуджують поступенно.
Плиту, про котру тут мова, мають осту-
джувати 10 місяців, по кілька степенів ден-
но. Доперва тоді дадуть її до технологіч-
ного інституту до шліфования. Будову
фінансує один американський мільярдер.

Для вломників не існують по-
свячені місця, ні посвячені пред-
мети, тому треба обезпечити від
крадежі з вломом церковну ут-
вар і церковні дороговідності
в Т-ві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Іскри на Сході

Спроба розв'язання одної загадки.

Не від тепер чуємо і читаємо, що
Совіти дуже бояться війни, бо розуміють,
що не видержать не лише війни з прав-
дивою армією, але навіть власної мобілі-
зації. Не видержать тому, бо довго дра-
тований простий народ раз діставши зброю
в руки, якстій скине большевицьку владу.
Так говорять і пишуть зовсім поважні
люди, котрі знають відносини в СССР,
знають тамошню велику біду, знають роз-
вал шляхів і залізниць, знають фальшиві
статистики большевиків і т. д.

Тимчасом з Далекого Сходу прихо-
дять вісти про те, що большевики зачі-
паються з такою силою як Японія. І то
зачіпаються раз-у-раз. Напр. за другу
половину місяця травня с. р. аж три рази
обстрілювали паропходи на ріці Амурі,
котрі належать вправді до Манджурії, але
везуть японське військо і японські товари.
А в перших днях сего місяця большевики
захопили коло Камчатки вже таки фор-
мально японський корабель „Таймемару“,
котрий там ловив краби, й увязнили всю
його залозу. Японська тел. агенція Ренго
подає до відома такий висказ японського
генерального конзуля, що сидить в Хаба-
ровську: „При таких обстрілах продов-
жати нормальну роботу неможливо і треба
взяти в оборону японських горожан перед
нападами большевицьких пограничників“...
Отже як собі пояснити таке задирчає
поведення большевиків на Далекому Сході
і як такі факти погодити з опінією по-
важних людей, що СССР не видержавби
не то війни але навіть власної мобі-
лізації?...

Якийсь час пояснювано задирчає
поведення большевиків їх надіями на те,
що в війну між ними і Японією вмішала-
ся напевно Америка по стороні больше-
виків і що вони якраз на те рахують.
Однак тепер вже доволі ясно, що Аме-
рика до війни не спішиться: може тому,
що знає „вартість“ Совітів як союзника,
а може просто тому, що при своїх вели-
чезних дефіцитах не має грошей на війну,
а може й тому, що боїться викликати
заверуху, котра легко моглаб замінитися
в нову світову війну, дуже непевну щодо
вислідів. Досить, що Америка поводить-
ся супроти Японії здержливо. А большевики
мимо того раз-у-раз обстрілюють різні
обєкти. І що в тім всім найцікавіше —
то те, що Японці не відвідують на боль-
шевицькі обстріли, навіть коли можуть
відповідати. Словом, загадка. Тим більша
загадка, що сучасне покоління ще добре
пам'ятає, як Японці розпочали війну з
царською Росією без ніякого російського
обстрілу, а самі зачали стріляти, навіть
не виповівши війни. Чомуж вони тепер
так спокійно дивляться на большевицькі
зачіпки?

ВИБІР ЗВАННЯ

Виклад Дра Осипа Назарука виголощений дня 7 травня 1934 р. для VII і VIII кл. філії Української Академічної Гімназії у Львові.

Ту загадку трудно розв'язати, бо нам далека психіка Азіатів, навіть таких культурних як Японці. Одно тут певне: що коли Японія не відповідає зброєю на ті зачіпки, то не тому що боїться, тільки з інших причин. Поки довідаємося, з яких, приглядаймося новим цікавим фактам на тій далекій терені, бо там можуть розпочатися події, які можуть вирішити долю всього нашого народу. Японська агенція Кокуцу доносить, що Москва відкликала з Далекого Сходу дотеперішнього начальника командира Бліхера, бо в теперішній військовий відповідальний момент хоче там мати — спокійнішого червоного команданта. Далі посилався цілий ряд вісток про різні уступки, які московська влада робить Японцям в різних справах. І мимо того обстріли на границі не устать!.. На тій підставі знавці большевицьких відносин доходять до таких висновків: Москва боїться війни з Японією, одначе в надії, що Америка прилучиться по стороні Москви, довго цькувала своїх людей проти Японців і довго громадила запаси зброї на Далекому Сході. Колиж побачила, що Америка з нею не хоче робити спілки, Москва почала трубитися до відвороту, але тепер розагітовані нею її власні підкомандні на свою руку зачіпають Японців. Роблять се з тим більшим завзяттям, що постійні чистки в партії та в армії доводять їх до розпуки.

Словом, на сході сипляться іскри, дивні іскри, які трудно собі пояснити. А в Європі є багато людей, котрі вичікують на те, що з тих іскор вибухне пожежа, яка прочистить атмосферу...

Чи можна певно надіятися на се? Матеріал до думання над сим знайдуть читачі також в замітці „Коде, шлях цісарський“, котру містимо в сім числі „Новой Зорі“.

Коде, шлях цісарський...

Чи його переможе комунізм в Японії?

Очи мільйонів Європейців, котрі розуміють жах большевизму, звертаються на Японію в надії, що вона завдасть смертельного удару державі антихриста. Тимчасом лондонський орган „The International Review of Missions“ приносить статтю, з котрої виходить, що се ще питання, чи комунізм не розсадить Японію. Той орган пише: Могутня японська держава робить тепер таку експанзивну політику, що вона аж віддихає забирає цілому світові. Та внутрі розсаджують Японію тяжкі партійні боротьби. Японський парламентаризм, опанований грошевидами маґнатами, дійшов до степеня найтяжчої корупції. Маса японського народу дуже тим здивовані, обурені й зажурені за свою будучність. Та страшна корупція і тяжка господарська криза женуть в ряди фашизму маси робітників, селян і взагалі т. зв. „малих людей“. Провідниками японського фашизму стають головні молоді офіцери. Скрізь шириться військовий дух. До середніх шкіл в Японії на стало поприділювано офіцерів, котрі по військовому муштрують шкільну молодь. Се діється вже навіть в деяких дівочих школах. Японський фашизм виступає в формі нової національної релігії. Найбільше популярна струя японського фашизму називається „Коде“ (Шлях Цісарський). На чолі того руху стоїть б. міністр війни, старий генерал Аракі. Та з другої сторони між японською молоддю й особливо між студентами університетів росте число прихильників комунізму, бо між ними шириться погляд, що комунізм „освободить“ всі класи і нації в Азії від панування капіталістичних класів і націй. І фашизм і комунізм хочуть заступити скорумпований парламентаризм партійною диктатурою. Марксістський комунізм опанував в Японії далеко більші маси молоді, ніж загально думають і признають. І се сталося мимо найострішого переслідування большевицької пропаганди. Який там сильний вплив комунізму на молодь, найлучше свідчить факт, що навіть конференцію тамошніх християнських студентів комуністично наставлена група так дуже загрозувала, що треба було ту конференцію перед часом замкнути. Де тільки появиться большевицька про-

4) Тепер вже можу відповісти другому з вас, котрий відповідаючи на мою анкету, запитує мене, яких хиб радивби я уникати. Знаєте сім гріхів головних? Там католицька Церква на основі такого досвіду, якого не має ніяка інша організація, вираховувала вам коротко, зрозуміло й дуже розумно всі головні хиби людей. Коли не знаєте їх, то навчіться, бо лучшого опису людських хиб не знайдете.

На першій місці тих хиб, які Церква досконало вистудіювала, пишеться гордість. А що в анкеті один з вас щиро пише, що хотівби бути провідником народу, то в зв'язку з сею справою спинюся трохи. Передовсім підчеркую, що не посуджую того молодого чоловіка, що він з гордості написав, що хотівби бути провідником народу, бо він міг се написати з дійсно благородних спонук. І він може бути такий совісний та здібний, що навіть може надаватися на провідника народу. Одначе тим більше можуть йому придатися деякі замітки в тій справі, сперті на досвіді, моїм і не тільки моїм. Я вже на вступі оповів вам мій погляд на те, хто має право і підставу провадити інших і коли. А тут наведу вам ще висказ ученого, філософа, великого природника, геолога, члена Академії Наук і одного з найбільше блискучих стилістів Франції, Біффона, котрий сказав, що для світа повинен учений писати не скорше аж як має сорок літ. Се відноситься до всякого проводу, в тім також до письменничої й журналістичної діяльності. А німецький учений Вітштук у своїй невеличкій але не злій праці „Переповнення учених галузей звання“ наводить сей висказ Біффона і додає від себе: Хотілосяб бажати, щоб та максима була піднесена до значіння державного закону.

То значить, він думає, що булоб добре просто законом заборонити людям писати перед сороковим роком життя*). То не значить, щоб молоді люди не мали вправлятися в писанню. Навпаки, вправа в писанню потрібна завчасу, таксамо як студії в публичних справах. Одначе на се не вільно дивитися інакше як на вправу, котра має відбуватися під наглядом досвідчених людей, а не в боротьбі з ними. З такої боротьби крім страти часу й руйни нічого іншого не буде. Хто передчасно береться до проводу народом, той ніякого проводу народові дати не може, бо сам нічого не знає й ніякої життєвої практики не має, лише собі зломить або звихне життя і звичайно на завше лишається жалюгідним комічним сотворінням. Таких коміків ходить тепер безліч! Я сим не хочу відпихати молоденьких людей від заінтересування публичним життям, а навпаки: хочу, щоб вони розумно інтересувалися публичним життям і скінчивши школу взялися до того під проводом старших, як се робить молодь кожного розумного племені. Хто з вас не послухає, той побачить, як на тім вийде...

Коли ми вже при хибам, про ко-

*) Він виразно зазначає, що молодий чоловік нічого дійсно розумного написати не в силі. Як поживете, то переконаєтеся, що се правда.

паганда, японська влада як найостріше виступає проти неї, арештуючи навіть за само підозріння в большевицькій діяльності. І мимо того рух дальше росте. — Сі непотішаючі вісти говорять, що над всім людством зависла страшна небезпека большевизму. Та може японська недосвідчена молодь переходить тепер ту стадію пустих надій на „прекрасні ідеї Карла Марка“, котру нпр. наша молодь також їде тому пару літ масово переходила, а сьогодні вже майже зовсім перейшла. Одначе річ ясна, що коли не будемо давати їй відповідного духового корму, то може наступити поворотна хвиля большевицького божевілья.

трі оден з вас питає, то оповім вам про ще одну хибу, якої дуже треба уникати в життю. Я про ту хибу довідався ще малим хлопцем від мого покійного батька, з котрим я йшов дивитися на гагілки в часі Великодніх Свят на цвинтари коло церкви св. Николая в моїм родиннім місті. Молодь бавилася тими гагілками, а старші групами полягали на мураві до-вкола церкви і грали в карти. А грали вони в гроші. Я став коло одної з таких груп і зачав приглядатися. Мій покійний батько нічого на те не сказав, аж коли я вже надивився, промовив до мене так:

„Ріжні є злі привички. Зле пиянство, але обжирство, бо вони шкодять здоров'ю, але обманство, бо за него карає Бог і карають люди. Та здається найгірше з них картярство. Бо пияк напється, обжора наїється і вже більше не може. А при картярстві навчиться чоловік обмановати других і пити й обжиратися, бо картяр їсть ночами, не в пору. І ніколи тих карт не буде мати досить. Ти найліпше зробиш, як не навчишся ні одної гри в карти, у гроші“.

Я послухав батька й до сеї пори не знаю ні одної картяної гри в гроші. Тай вдячний я йому за те. Вже тому, що час, який бувби я змарнував на гру в карти, ужив на інші річі. Отже і вам дуже раджу, не вчитися грати в карти. Бо се даремна трата часу, здоров'я, грошей і до того гра в карти звичайно деморалізує. І не тільки не треба самому грати в карти, але треба ще взагалі уникати знакомства і всякої приязни з картярами, бо се до добра ніколи не доводить.

Раз ми є при хибам, то зверну ще вашу увагу на конечність уникати наркотиків. Се неправда, що вони „оживляють“. Правда виглядає якраз напакі: наркотики ослаблюють і роблять людину отяжілою. Се виказує точно повочасна наука сперта на досвідах, се закримітив уже старий Гомер, знаменитий обсерватор. Коли ви брали дотичне місце з Гомера, то мусіла вам вбитися в тямку та стрічка, в котрій він описує, як ідуть вином підхмелені сини Ахайців: „Гой д'ель тон ой но||беба|реотес гієс А|хайон...“. Вже дуже влучно ужите ономапопечне слово „бебареотес“ (обтяжені) вказує на те, як виглядає підхмелений чоловік. А він там описує не зовсім п'яних.

Таксамо некорисно як алкоголь або й гірше впливає на організм тютюн або надмірне уживання чорної кави. А є ще далеко страшніші наркотики, про котрі й говорити не хочу. Вони відзначаються тим, що хто раз в них розсмакує, тому вже дуже тяжко (а буває що й неможливо) обійтися без них. Такий по розмірно короткім часі належить до страчених людей. Розуміється, про якесь виконання фаху нема що й говорити з таким чоловіком. Найстрашніше в таких знаркотизованих людей те, що вони затрачують згодом свободу волі і тим самим котяться в щораз гіршу погань, відки вже-ратунку звичайно нема.

Я ще при кінці поверну до відповідей на різні питання, які ви мені завдали відповідаючи на мої запити в анкеті. А тепер з огляду на час мушу якнайкоротше перейти різні групи фахів, до яких ви моглиб надаватися.

Я буду тепер говорити так, якби всі фахи були для кожного з вас доступні, бодай в такій мірі, як були колись перед війною доступні для кожного молодого чоловіка, хоч тепер молодь всіх народів не має вже таких передумов, як мала перед війною. А чому я так говоритиму, побачите при кінці.

Зачинаю від найстаршого звання інтелігенції, від геології. Ви певно знаєте приповідку: „Нема то як котови та попови!“... Отже прошу собі запам'ятати, що деякі приповідки мають примінення тільки в певнім часі й до певного круга людей. Нпр. є приповідка: „Хто до

трицять не жонат, хто до сорок не богат, той дурак дураком на віки віком". Нема сумніву, що то розумна приповідка, але тільки там, де вона повстала, то значить серед хліборобського населення в часах коли при певній праці й ощадності можна було доробитися того, що в тих кругах називалося багатством. Коли рільник до 30 літ не має жінки, котра йому доглядала господарства і коли він приблизно до 40 літ не доробиться чогось, то він, як слушно каже народна мудрість, слабший на голову. Та зовсім не те нпр. в Англії, де вимоги життя далеко висші і де забезпечення родини вимагає значно довшого часу ніж 30 літ від роду. Отже там думаючі люди женяться аж тоді, коли вони можуть удержати родину. А се тамошнім інтелігентам досить часто можливим не скорше як коло 45 року життя. І тоді вони й женяться звичайно. Та через те не можна їх називати дурнями, бо то власне дурень той, хто бере на себе обовязки, а не годе їх виконати.

На сім прикладі видно виразно, що приповідка може бути для одного краю й одної групи населення добра, а для другого краю і для іншої групи населення недобра і навіть кепська. Що більше! Та сама приповідка в тім самім краю і в приложенні до тої самої групи людей раз в якімсь однім часі може бути добра, а в другім часі неправдива й недобра. І так власне мається річ з приповідкою: „Нема то як котови і попови.“ Та приповідка тепер у нас під оглядом матеріальним зовсім анахронічна, застаріла. Тепер серед великої кількості нашого духовенства така біда, що не одна священнича родина навіть дітей до шкіль не посилає, бо не має за що. Отже хто думає, що йдучи на теологію і на священника, матиме колись достатки і маєтки, той основно помиляється, не кажучи вже про те, що коли він задля перспективи маєтків думає про священниче звання, то робить найгірший вибір, який взагалі може зробити, найгірший під оглядом моральним. Бо звання священника передовсім вимагає покликання, вимагає навіть самовідречення, вимагає правдивої покори й нахилу помагати всім нічого не бажаючи для себе. Хто з вас не почуває в собі такого покликання і таких прикмет, той під ніякими умовами не повинен йти на священника. Та передовсім вимагає се звання глибокої віри в Бога. Без того йти на теологію се злочин, дійсний злочин і то надзвичайно поганий.

Та з другої сторони наш нарід дуже потребує священників з правдивим покликанням в душі. Потребує їх і тут в краю і там далеко за морем, в Канаді, в Злучених Державах Північної Америки, в Бразилії й Аргентині тай дасть Бог потребувати їх буде дуже багато й на Великій Україні. І наші монаші Чини дуже потребують молодих людей з правдивим покликанням до монашого життя. Монаші Чини се та область, на котрій ніколи нема безробіття. Хто туди піде, не потребує боятися безробіття. Та ще раз і то з найбільшим притиском перестерігаю перед теологією й перед монастирем кожного, хто не має в собі глибокої віри й правдивого покликання йти на ту ниву праці, бо йти туди без віри й покликання се злочин, якому рівного нема при виборі ніякого іншого звання. Підчеркую: се злочин! І се був би найгірший з учинків, який можете зробити, вибираючи звання. Аж такий поганий учинок не принесе ні одному з вас щастя в життю.

Священство се той одинокий стан, про членів котрого сказав Спаситель: „Не ви мене вибрали, тільки я вас вибрав“. До жертв, яких вимагає світський і монашій стан духовний, треба душевно дорости, то значить треба мати велику душу. А передовсім не вільно туди йти без повної внутрішньої певності: як довго сумнів бушує в душі, чи мається покликання до того стану, треба ще ждати. І навіть як уже хтось думає, що має покликання, нехай ще придивиться праці священника не тільки в місті, але також в глухій гірській селі й подумає над тим, чи видержавби й таке життя*).

З'їзд Великого Лугу

10) В дискусії промовляли даліше: п. Федина (голова Лугу в Годи́нях): Наша інтелігенція не любить належати до таких товариств, де треба слухати наказів, де потрібна дисципліна. Вона скорше вексель підпише ніж заяву належати до такого товариства (Веселість). — п. Кебас (голова Лугу в Сороках п. Львів): Наші націоналісти своїми виступами проти Лугового Проводу і проти Лугів, дали змогу пізнати нам селянам, що вони послушуються наклепами і брехнею. Ми зі свого села ходили до сусідніх, щоби там закласти Луги. І люди охотно підписували статут. Та в однім такім селі стрінули ми студента, як казали, делегата Рідної Школи. Сей „делегат“ замість говорити про справи Рідної Школи займався агітацією проти Лугів, але лише перед і по нашім від'їзді. В нашім присутності на виступи проти Лугів не стало йому відваги. Я гадаю, що переконування таких панів словами не допоможе. Тут найліпше переконавби... хлопський параграф. Але в й такі, проти котрих не годиться вживати хлопських параграфів, бо в них посвячена голова, та словами і ділами їх не переконаєш. Що з такими робити? Знаю факт, що один священник з нашої околиці посилав до місцевого Лугу писмо, щоби Луг взяв участь у богослуженні, яке сему священникові наказали відправити в день Третього Мая. До інших товариств не посилав, а до Лугу посилав!... Отже що з таким робити? Я думаю, що нашої інтелігенції до Лугів не вдається притягнути, бо тут треба слухати наказів, треба робити, а вона звичайно звикла лише балакати і кирилити! Не кажу про всіх, але виїмків не багато; д-р Бабій: (голова повіт. Лугу в Копичинечині): Луг се організація нова. Вона стрінулася з натяками зі сторони деякого з проводу інтелігенції, що мовляв, Луг творено без порозуміння з ними і без їх згоди. Тепер ті, що кричали на нас і в пресі і на зборах, перестали вже проти нас виступати. Перестаньмо і ми ними займатися. Ті панове вже трохи прочунали. Жалюгідні виступи проти нас, зчасом забудуться і то тим скорше, чим сильніше виявиться наша конструктивна і хосенна праця. Тактика Унда супроти Лугів не була добра. Воно ні сюди ні туди. Поважна політична організація так не робить. Пан Палів також уже притих. Я проти тих ідей, щоби виступати агресивно проти наших противників. А вже рішучо не можна виїздити з такими „аргументами“ як хлопський параграф. Нам треба працювати, не оглядаючись на нікого. Також дуже небезпечно пускати ключі в роді: „Ми обійдемося без інтелігенції“, бо се більшешвицькі ключі. Інтелігенція з часом причалить до нас, коли побачить нашу працю. Проти нас виступала головна частина студентської молоді. Вона під відомими впливами.

Слідую медицина, зі всіми її відділами та спорідненими фахами, отже дентистика, фармацевтика, ветеринарія і т. д. І се звання вимагає відповідного наставлення. Нпр. лікар має обовязок встати в ночі хочби й десять разів та йти до хорого як найскорше. Отже хто з вас не має потрібного на те здоров'я, або хоч почувується здоров але раз збудившись в ночі, вже не може заснути, той не повинен вчитися на лікаря, бо такий до того тяжкого фаху не надається. Дентистика вимагає великої зручності й докладності, фармацевтика вимагає надзвичайного нахилу до порядку й дуже великої докладності, бо без того можна наробити страшних річей в тім фаху. Медицина і споріднені з нею фахи се дуже гарні й пожиточні фахи, але вимагають особливої солідності, робучості й витривалості. Хто того в собі не чує, той не повинен братися до тих фахів, бо буде партачем і предметом прокльонів людських.

*) G. L. Reifendes Leben, Ein Buch der Selbstzucht für die Jugend, von Stanislaus von Dunin Borkowski S. J. Berlin und Bonn, 1922. Стр. 337—341. (Д. 6.)

Кооператива Укр. Театр

Ії Звичайні Загальні Збори.

Дня 31 березня 1934 р. відбулися Звичайні Загальні Збори Кооперативи Український Театр. Присутних на Зборах було зпочатку 12 осіб, опісля 16. Збори відкрив голова Надаірної Ради Кооперативи радн. Дрималик. Протокол з попередніх зборів відчитав секретар кооперативи ред. Осип Боднарів. Звіт з діяльності за мин. діловий рік зложив др. Мих. Рудницький (зміст): Членів має кооп. Український Театр 2452. Майно кооп. У. Т. разом 43.100.46 зл. Розходи 33.103.00 зл. Страти ізза спадку курсу долара 16.304 зл. В долярах має кооператива 5.175 майна. Домівку піднявила кооператива для Українського Фотографічного Товариства за 20 зл. місячно. Кооператива Український Театр (КУТ) опікувалася театром ім. Тобілевича. З підмоги признаної магістратом м. Львова в сумі 5000 зл. виплатив магістрат лише 1652 зл. Сі гроші передано Театрови ім. Тобілевича. Матеріальне положення наших театрів дуже тяжке ізза зубожіння громадянства. На засіданнях управи КУТ обговорювано справу утворення українського союзного театру. Драматична продукція в нас ще зла. Щоб її оживити, треба розписати конкурси. Відтак радн. Дрималик відчитав писмо РСУК-а з наслідку переведеної ревізії: (Зміст): Страта ізза спадку курсу долара виносить 16.304 зл. Реестру членів не упорядковано. Позичок ще не стягнуто. До 30. VI. 1934 треба всі браки усунути і повідомити про се РСУК.

Звіт контрольної Комісії зложив дир. Савчак: Контрольна Комісія перевірила білієс КУТ і ствердила, що він зложений правильно, та що майном КУТ господарено правильно. Чистий зиск КУТ виносить 9 зл. Ставлю внесок на уділення абсолютотрії Управі. В дискусії над звітами ніхто не забирав голосу. Тому радн. Дрималик поставив внесок на уділення абсолютотрії під голосування. Внесок прийнято одноголосно.

Внески і запити: радн. Дрималик: На попередніх Загальних Зборах рішено, щоби КУТ приступила в члени кооперативи Український Дім. До сеї пори КУТ не виконала ще сеї постанови, бо нема грошей на вписове, котре виносить 200 зл. і на уділ, що виносить 1000 зл. На 9 установ, котрі зголосили приступлення в члени сеї кооперативи, вписове вплатав лише Музичний Інститут ім. Лисенка у Львові. Передвоєнний комітет будови театру формально ще існує. Треба, щоб він розв'язався. Маю надію, що в травні ся справа вирішиться;—п. Волинець: Три покоління збирали фонди на будову театру, але досі того театру нема. З останніх подій виходить, що тепер треба ратувати справу театру взагалі, а будову театральної салі відложити на дальший плян. Тепер ліпше булоб вибудувати Український Народний Дім. Установою що моглиби приступити до будови такого дому тому, що має капітал мігби бути лише РСУК. Добрий театр тепер люксус. Його треба субвенціонувати з фондів зібраних від громадянства. Кооператива Український Театр нехай зверне свою енергію на прибирання фондів на театр як такий;—о. др. Застирець: Тепер буду говорити як звичайний член, а не як член Управи. Вся дотеперішня робота йде нінащо. Ціла акція заноситься на скандал. Найліпша допомога нашим артистам буде се, коли їм дастьте салю. Церкву св. Стефана в Відні та Народний Дім у Львові будували довгі літа, але скінчили. Як зачнетесь будувати, то напевно скінчиться. Тут одна лише рада: Будувати театральну салю з домом для акторів. Перед війною ми зібрали були 130.000 корон і вони здевальовалися. Тепер вже наслідком девалюації долара є знов 16.000 зл. страти. Нині робітник дешевий. Те, що ми стратили на грошах, зискалиб тепер на робітниках і матеріялі, бо одно і друге тепер дешевше.

ВИСЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „НОВА ЗОРЯ“

Курс інструкторів (ок)

К. А. У. М.

о. Р. Чайківський, церковний асистент Архиепархіальної Ради КАУММ, виступив 21. V. реферат про значіння церковних брацтв і Марійських Дружин в релігійному вихованні молоді. Зміст: Членам КАУММ треба познайомитися з діяльністю брацтв і Марійських Дружин, бо їх діяльність забувається. Найважливіші з брацтв се: Брацтво Найсвятіших Тайн і Апостольство Молитви.

Брацтво Найсвятіших Тайн дуже популярне і найбільше поєдинче. Ціль його — культ Пресвятої Евхаристії в церкві й поза церквою, в приватнім і публічному житті та гідне вислуховання Сл. Божої, бо Христос існує в жертві Сл. Божої. Статут Брацтва Найсвятіших Тайн поручає своїм членам відвідувати церкву і брати участь в Службі Божій. Один раз в місяць визначається спеціальну адорацію Найсвятіших Тайн на колінах зі світлом в руках. Статут поручає членам дбати про відвідини церкви і поза Службою Божою. Христос присутній в церкві постійно. Він жде на тих, що будуть кликати Його, тих що потребують Його, тих що в небезпеці.

Брацтво Найсвятіших Тайн поручає своїм членам товаришити Евхаристійному Христови, коли священник несе Його до хорого. Се обов'язок членів. Брацтво Найсвятіших Тайн поручає приймати духове св. Причастя, містично лучитися з Христом. Евхаристійний Христос се осередок богочинства. Наш духовний хліб, Евхаристійний Христос, такий потрібний нам як звичайний хліб для земного життя. Коли молодь буде почитати Евх. Христа, то виросте на добрих християн.

Друге найпопулярніше Брацтво Апостольства Молитви в злучі з Брацтвом Серця Ісуса. Всякі західні прояви здорової практики повинні бути засвоєні і в нас. Апостольство Молитви має на меті зорганізувати молитву. Молитва се отворення душі до Бога. Бог є між нами. Отвараємо свою душу і свідомо, планоно думаво про Бога. Молитва всіх єднає в Бозі. (Входить Преосв. Кир Никита Будка).

Молитва не має бути і не повинна бути під особистим кутом, але під кутом спільноти. Треба усупільнити молитву. Молитва — се дуже важний чинник. Вона мусить бути розтягнена на всіх. Члени Церкви є живі й мертві. Одні активні своїм християнським життям, інші пасивні, тільки хрещені. Молитва повинна бути так зорганізована, щоби браки й недостачі пасивних були доповнені. Брацтво Апостольства Молитви організує членів в спільноті молитви, в наміренні катол. Церкви. Христова Церква має свої цілі й намірення.

Спільна, збірна молитва, що має одну ідею, один мотив, має дуже велике значіння. Апостольство Молитви має на увазі пасивних членів. Воно поручає молитися і випрошувати ласки для них. Щоденна молитва обов'язує християнина до тої міри, в якій християнин обов'язково дбає про своє спасення. Молитва обов'язує кожного християнина щоденно. Знаємо з практики, що особисті постанови так не обов'язують як спільні постанови організації. Брацтво Апостольства Молитви зобов'язує і призвичає до молитви. Приказ скріплює слабших. Молитва се постійний контакт з Богом.

Коли людина має той контакт з Богом, мусить бути чесна, бо мусить стосуватися до засад Христової Церкви. Знаємо, що коли людина засвоїть собі щось замолоту, то вже буде держатися того ціле життя. Коли хтось буде добрим християнином, то буде й добрим громадянином, патріотом і націоналістом. Близні се ті, що зв'язані вузлом крові (? Ред.) діти одної матери (? — Ред.).*

*) Св. Августин каже, що нашим ближнім є кождий чоловік без різниці віросповідання, народності, віку, пола і становища. Спаситель у притчі про Самарянина вказує, що нашим ближнім є також чужий чоловік і навіть наш ворог. — Гл. Катехизм Шпірага, том II. „Про заповідь любови ближнього“. — Прим. Ред. „Н. Зорі“.

„Чтобы стать настоящим писателем, надо посвятить себя исключительно этому делу. Дилетанство здесь, как и везде, не дает уйти далеко. В том искустве, как и во всяком, нужен талант и труд. Надо трудиться самым настоящим способом — и прежде всего над языком“. (А. Чехов).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Архімандрит ЧСВВ Впр. о. Діонісій Ткачук, що резидує в Римі, виїхав з початком с. м. до Північної Америки, щоб перевести візитацію василіянських монастирів. Тамешні наші гр. кат. Єпископи: Преосв. Богачевський, Преосв. Ткачук і Преосв. Лади́ка просять скріпити тамешні монастирі більшим числом монахів, щоб можна було успішніше протидіяти протестантським сектам і московсько-схизматичним затіям, котрі чимраз більше загрожують душі нашого народу в Америці.

В день свята Божого Тіла (Пресв. Евхаристії), 10 с.м., буде у Львові в церкві Преображення св. Спаса при вул. Краківській після 8 год. Архієрейська Служба Божа. Відтак около 10 год. вирушить процесійний похід із всіх львівських церков до Ринку до чотирох престолів.

Свято Богословської Академії. Дня 28 травня с.р. відбулося закінчення ювілейного року 150-ліття існування греко-католицької Духовної Семинарії. Свято почалося Архієрейською Службою Божою в церкві св. Духа при вул. Коперника, яку відслужив Преосв. Никита Будка в сослуженні о.о. Л. Лужницького, Ю. Дзєровича, Я. Левицького і М. Конрада. Співав хор студентів Богословської Академії. Ексцеленція Митрополит Андрей прибув також до церкви і виголосив проповідь. Після Служби Божої був спільний обід, в котрім взяли участь Експ. Митрополит, Еп. Никита, представники Капітули, професори Академії і кілька запрошених гостей. Присутні піднесли кілька тостів. Спільна знімка в городі Академії закінчила сей обід.

В Станиславові відбулася в неділю 3. червня с. р. старанням шкіл СС. Василіанок величава академія в честь Преч. Діви Марії. Академію уряджено в городі заведення СС. Василіанок. Сцену прибрано справді гарно, крісла для публіки уложено амфітеатрально, погода була прегарна, публіка численна, програма академії була вповні достроєна до того зверхного уложення. Академію почав о. проф. Й. Савраш, місцевий провідник Мар. Дружини зворушливим вступним словом, видержаним в піднесеному тоні. Відтак жіночий хор заспівав Верховинця: „Хор лісових дзві-

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

17)

„Андрей“ на заслання

Жінки лементували як на похоронах, діти верещали...

Господарі, поводячи коней похнюпились і безбач проклинали Москву, її нависне православ'є і неосудних шморгунів, що за ним побивалися...

Лише вони, ті неосудні шморгуни, спанталічена, розбурхана та підпита молодь вигукувала московські сороміцькі „дубінушки“, котрих завчила від рознузданих салдатів...

Батьושка Вяземський випровадив село „крестним ходом“, в процесії з хоругвами, до недалекого П-ва. Такий був приказ начальства, — щоби процесією уговкати розбурханий нарід. Там сів на військові підводи разом зі сімєю Барилевичів і поїхали. А нарід потіпався пішки на свою недолю...

Та тимчасом сталося знов диво дивенне:

„Андрей“ відмовився попрацювати батьошку й цілу ту відступницьку процесію!... Коли після молебня, в якому чулося більше плачу, як співу, люди стали з церкви, в котрій їх і їх батьків хрестили й вінчали, виходити і на всі заставки заводити, батьошка приказав ударити у всі дзвони.

Щоби заглушити голосні докори і злоріки бідних людей...

Звонар сповнив приказ.

Та якось так нагло, чи незручно вхопив і спінув за мотуззя від „Андрея“, що воно зірвалося, заки „Андрей“ видав хочби один звук зі себе.

Лише ті чотири хирляві дзвоники з розбитим Іваном жалісним скиглінням пращали московського батьошку, бажаючи йому — „щасливої дороги“...

Мабуть мотуззя перетерлося або перегнило... Та старі люди, котрі тямали хрестини „Андрея“, були всі одної гадки, що се спричинив святий апостол, що його крицевий іменник не звеличив тої відступницької процесії...

Це вже вдруге виявив той дзвін таку дивенну силу...

Многі зжахнулися від того знаку і каялися. Та вороття вже не було: московські салдати виганяли наших людей без розбору і без милосердя...

Кілька днів по виході села перетягали, грабували і товклися по ньому безупинно як день так ніч рознуздані ватаги московських салдатів. Старшини і підстаршини вганялися на конях по пустих дворищах і перетрушували всі вишки, чердаки, темники, стебники, обороги, шукаючи скрізь втікачів — дезертирів, котрі причикнули, щоби відтак стрибнути в полон. Таких без суду стріляли.

А наших, хто не встиг добре схритися або за швидко показався в селі, того страшно били-катували за те, що лишився.

— „Падлеци!... мазепінская сволоч!... австрійські шпіони!... донощики!...“ верещали як оступлені. І — били. Жахливо били. У Вівкові кількох, котрі хотіли вирватися конвоєві і втікти, Москалі канчуками закатували таки на смерть...

Старий Лучка й інші, що поховалися на „Обручівці“, щодень навідувалися до села хильцем; але вернули, аж як утихло.

Вернули в своє село як на кладовище. Навіть собак не стало; порозбігалися за кінями, або попрощалися.

У старого Лучки Москальки теж спліндрували до чиста; лиш худоба була в лісі. Допитували, де Лучка; Горпина казала, що поїхали з усіми.

Найперше, що старий Лучка, коли вернув до села дізнався від Сокирського, котрому теж вдалося обманути сторожкість шандарів, — Москалі забрали дзвони...

— І „Андрея“?!... — зжахнувся Лучка...

— Всі! І „Андрея“... Нехай би був не бунтувався проти „матушки“ і „батьошки“, а дзвонив коли казали... — гірко зажартував Сокирський.

Висловив гадку, що там йому буде кінець; переллють на гармати, бо нащо інше бралиб? Іншої гадки був старий Лучка. Без Божої волі і маленькому вробцеви не годно випасти одне пірце, а „Андреем“ опікується святий апостол! Люди не годні збагнути тої тайни, через що його вивезено. Може якраз щоби вратувати для села? Може якби тут лишівся, чекалаб його якраз заглада від Австрійців, бо кажуть, що й вони де прийдуть найперш забирають дзвони...

— „Поживемо, побачимо“ — говорив Сокирський. „Я не маю вже на те надії“... Проте старий Лучка покладався на вірі в „Андрея“. Коли святий апостол опікується селом, то „Андрей“ верне сюди. Гірше колиб не вернув... Знак, що село не варт апостольської опіки. Те, чи село вартає опіки святого апостола, Лучку більше гризло, як утрата самого дзвона.

(Далі буде)

ночків. Не диво, що публика довго і завзято оплескувала молодих хористок, бо вони співали справді гарно і з відчуттям. Технічна сторінка хору не оставляє нічого до бажання. Добре декламувала маленька учениця Каратницька. Дуже мило співав хор маленьких діточок школи вправ. Се гідне подиву, що таких маленьких діточок можна так вишколити. В „Молитві“ Артемовського доброю солісткою показала учениця І. Сімків, хоч емісія голосу в неї ще не зівсім поправна. Поезію А. Курдидика „Марії“ зі справжнім хистом віддекламувала учениця І. Мойсюк. Орхестра учениць семінаря була щоправда трохи не зіграна в першій точці Гріга „Пісня Сольвейги“, зате в „Смерті Ази“ зівсім поправилася. Милою й оригінальною несподіванкою була легенда Шепанюка-Барнича „Мати Милосердя“. Її виконав жіночий хор з орхестрою та окремим скрипковим дуєтом. Після того бадьоре слово виголосив о. І. Назарко ЧСВВ, преес Мар. Т-ва Молоді зі Львова. Це слово публика довго оплескувала, а якісь підозрілі осібники завзято висвистували. Академію закінчено короткою, але гарною сценічною картиною „Вінець Марії“, що її виконало передшкілля. Ця академія се безперечно одна з найкращих сьогорічних марійських академій. Передівсім на призначення заслуговують виступи жіночого хору. Проф. Я. Барнич — справжній мистець у виучуванні хору, але він і композитор. Тільки шкода, що його композиції незвані ширшому загалові. Належить підмітити, що се вже четверта в цьому шк. році академія шкіл СС. Василянко в Станіславові. Деякі попередні як пр. в річницю свята УМХ стояли також на високому рівні.

Учасник.

Незвичайну вітху приніс в Судовій Вишні день 3 червня. В тому дні відбулося тут перше св. Причастя шкільної дітвори. Діти були до глибини серця переняті та сильно зворушені. Всі дуже гарно прибрані в сніжно-білі одяги, виглядали наче малі ангелята. З очей кожної дитини пробивалося торжественне скуплення в злуці з погідно ясною веселістю. Весь час гарно співав дитячий хор Марійської Дружини. Безпосередньо перед св. Причастям виголошено коротеньку науку „про любов Евхаристійного Христа до дітей“. Здавалося, що сам Ісус видимо пригортав всіх дітей до Себе, доторкався їх, клав на них свої руки та сердечно благословив їх. Відчувалося відвічний заклик Христовий: „Дозвольте дітям приходити до Мене; не забороняйте їм, бо таких є Царство Боже на небі“. Загальне зворушення викликала хвилинка, коли діти дрозжачими устами приймали Ісуса до своїх сердець. Після Служби Божої слідувала роздача пам'яток образків і спільна знімка. У дітей та у всіх привних залишилося нестерте враження.

Новий костел в Галичани. Польська преса подає, що незабаром розпочнуть будову нового костела в Глинську коло Жовкви. Дня 10. VI. с. р. буде посвячення угольного каменя.

Героїчна посвята місіонаря

З Парижа повідомляють: Альзатець о. Вінц з місійного згромадження св. Духа працював довго серед прокажених в Сенегалю в Африці. Там заразився проказою в 1929 р. Його перевезли до батьківщини, держали довго в карантині, ізолювали від рідні та знайомих. Вкінці він зовсім видужав. Недавно наспіла вістка, що в м. Ля Десорода на островах Антилях, помер тамошний душпастир прокажених. На те о. Вінц — мимо своїх 60 літ і недавньої недуги — виеднав у своїх властей, щоб дозволили йому виїхати на Антил та стати душпастирем прокажених. Такий героїзм посвяти може дати тільки глибока віра й Божя ласка. (КАП).

Збори

„Сільського Господаря“.

3) Посол Г. Тершаковець: Т-во не могло повести належної роботи, бо випустило мало пкладок. Поліція на селі накладає карі на свідомих селян, пр. за те, що поліціянт застав в хаті лушпу з картоплі на столі... Село наше дуже задоволене. 80% капіталів повітових кредитових установ заморожених. Продукція одного сотнара збіжжа коштує 34 зл... Правительство не допомагало як слід різнитву. Воно фаворизувало промисел. Говорилося багато про усеунення ножиць цін різнитв і промислових продуктів і про обниження цін картелевих продуктів. Та висліди акції в тім напрямі майже ніякі. Рільнича Палата матиме велике значіння. Мені дивно, як можна на господарські справи дивитися через політичні окуляри. Довги селян треба розложити бодай на 50 літ, щойно тоді булоб дійсне відвоження селян. Колиб нині було кому купити селянські ґрунти, то 30% тих ґрунтів перейшлоб за довгі вніші руки. Була загадка, що уряд хоче в Коршеві заложити господарський ліцей. Боюся, що той ліцей так повстане як повстав український університет. Тому треба нам закладати господарські школи власними силами, однак нехай се роблять інституції а не приватні люди. (Чому? — Ред.) Рільнича Палата нехай застановиться над збиранням статистичних матеріалів щодо обвоження селян; — пос. Пеленський Зиновій (Львів): Не всюди хлібороби мають змогу організуватися. Я вернув тепер з Полісся. Там нуджа далеко більша ніж в Галичині. Там а правила відкидають подання щодо основування кружків „Сільського Господаря“. Тих, що підписали такі подання, побито. Коли хто скаже, що він Українець, те саме діється. В Рівному заборонили оснувати філію „С. Г.“ „ze wzgledu na bezpieczeństwo publiczne“. Там заборонили також отворити крамницю „Маслосоюзу“. Ми покикані стати в обороні Волині. Одного члена „С. Г.“ на Волині покарано за те, що кінь на подвір'ю не був захований... Іншого знон покарали за те, що завіси коло керниці заржавіли. Мовляв: Отруй впаде в воду. (Сальва сміху на селі). Такі шикани шкодять не лише селянам, але й тим, що податки збирають за народ. В Хліборобській Палаті на Волині нема ні одного Українця. В Луцьку філія „Сіль. Господаря“ працює відрізно, але її поминено при виборі до Хліборобської Палати. Відтак промовець поставив відповідні резолюції; — инж. Кушній Ст. (філія Борців): В плані поминено справу охорони лісів. Стверджую, що в лісівництві ведеться рабункову господарку. За кілька літ може вже взагалі не бути більших лісів. Уже тепер трапляються посухи. Ніхто на се не звертає уваги. Власники лісів не сміють ратуватися перед банкрутством коштом всего населення. Рільнича Палата нехай перейме на себе охорону лісів при співпраці хліборобських товариств. Годівля овець в горах і на підгір'ю підупала. Треба повести акцію за поліпшенням якості овець. Добрі роди овець можна спровадити з Румунії, особливо з Бесарабії. Уряд повинен розплодові штуки перепустити через границю за зниженою оплатою мита. Пропаганда шовкіництва, давніше така шумна, зовсім притихла. В Борщівщині в господарства, що плекають шовківництво і незале на тім виходять. Садівництво, особливо виноградарство, стоїть у нас облохом. При централі „Сіль. Господаря“ треба заснувати виноградарську секцію і заложити виноградарню шкільку; — агр. Гнатюк Мирослав (ф. Сокаль): В нас в Сокалі вдирається партійництво. Тепер філію захопила партія яка щойно повстала. Агрономів змінюють за їх партійні переконання! Се дуже шкідливе для праці. Треба, щоб агрономи були залежні від Централі, а не від філії. В нас ведуться з добрим вислідом досвідні стації, навозові і відмінні. Один агроном вже не може в нас дати собі ради. В нас розведено годівлю курей-кармазинів, але люди нарікають, що вони не несуться добре. Садівництво занедбане. Нехай Центральна організує шкільки дерев по краю. Треба також застановитися над кооперативним збутом овочів. Такі околиці як Волинь мають велику скількість овочів, але збут їх не зорганізований; — проф. Філіпчук І. (ф. Самбір): Тепер сиплется така маса законів, що навіть правники не можуть в них визнатися, не то селяни. Чи не можнаби при філіях „С. Г.“ оснувати правні поради для селян? Малоземельні селяни цікавляться збиранням лікарських ростей. Від своєї філії висловлюю побажання, щоб Центральна видала книжку про лікарські рости. В нас вже до 10.000 молодих морвоних деревець для годівлі шовковниці. Заложили у Львові кооперативу „Шовк“. Однак вона тут не проявляла діяльності. Тоді ми забрали її до Самбора. Пів року шукав я людей, щоб взялися до тої справи, та дарма. Щойно народні учителі взяли се в свої руки. Безробітні студенти навчилися розмотувати кокони шовкопрядки. Є вже в нас варстати до ткання шовку. Справа помалу йде вперед. В нас в семінаристках, які мають по кілька моргів поля. Вони поручили мені спитати у Львові, чи наша фабрика цукорії „Луна“ не законтрактувалаб їх поля під управу коріння цукорії; инж. Лапчук: Про те, щоб черкнули довги, нема й мови, жебрати не треба до них йти, бо вони нам нічого не дадуть. На Волині жебрали і що мають? (Дальше буде)

Підручник

з рамени філлогів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчишся забирати слово при помочі

9) української мови

Українська земля була засіяна могилами. Про ті могили, козачі й інші могили, співає народня пісня. І Шевченко розказує нам про неодну. Тепер тих могил вже нема. Вони щезли, геть всі! Мабуть так, бо „Діло“ пише тільки про якісь „кургани“. Чи лишилася бодай могила Шевченка? Може й її перекопали на курган?

На Радянській Україні є якийсь намолотний „спец“, бо „Діло“ 1926, ч. 277 пише, що він „видатний“, значить випускає з себе багато. В тім числі читаємо також про „перебіг“ подій (мабуть якийсь „подій“ перебіг комусь дорогу). „Діло“ 1923, ч. 6: „яскраво“, „зв'язок“, „керувати“ (адутувати кером?); ч. 9: „припущення“; 1926, ч. 80: „помилка“ (милом?); ч. 78: „обік“; ч. 65: „пошукує“; ч. 68: „знавці“, „наказ“; 1925, ч. 253: „створити“. „Жіноча Доля“; 1926, ч. 5: „наступне число“. В різних часописах: „точити“ боротьбу, учень, кола, розпорядження, лічба (число?), лічити (числити?), словник, впрост, зглядно, започаткування, креслити, до щенту і т. д.; аж поки з українського словаря — до „щенту“ не викинуть всі українські слова і „створять“ новий український „словник“ зі слів „вилучне“ польських, за Збручем московських, що при таких поведенню преси згодом мусить статися.

Деколи в українській пресі вилискується, неначе зоря Венус на нічнім небі, правне „п о в н о м о ч і є“, яке вже д-р Кость Левицький, коли писав „правничий словар“, тому пів століття великодушно — відступив медикам... А в нас досі того не знають.

Послідним часописом, на який д-р Маняк глянув, був „Новий Час“, 1926, ч. 31, сторона 2. В рядку 28-ім другої шпальти і в рядку 11-ім третьої стоїть мабуть загадка, слово „допіру“.

Розгадані загадки.

Коли д-р Маняк все те читав, йому не темніло в очах, голова не ходила ходою. Навпаки. В його голові щораз більше прояснювалося. Зібраний Ревнихою літературний матеріал вияснив Манякови неодну загадку. Першою була мова Ревнихи. Вона переповідала все те, що в часописах було не таке, як в людській мові. Тільки в однім „літературна“ мова була не цілком така, як мова Ревнихи. Ревниха, сказатиб, переборщувала. Але вона мала право се робити, бо вона письменників тільки випереджувала. Зерно, яке в „літературній“ мові до лиш скільчилося, в устах Ревнихи вже цвило сильно пахучим цвітом. Слово, чи фраза — сказані письменником в однім случаю, Ревниха приміювала консеквентно і логічно у всіх аналогічних случаях. Творячи нову мову, письменники штильгують помалу, несміло, — а Ревниха йшла з розмахом вперед і говорила вже „скомплетованою“ мовою — „майбутньою“. Скадалики Ревниха сконцентрувала і скондензувала в один великий — скандал.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: Правда, Львів, ул. Статіда ч. 8/1.

Скоро себе самого в чім небудь шикав, зараз упадеш до стану кволости й душевної сухості. (Тома Кемпійський).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

З науки природи

Монах-природник Грегор Йоган Мендель.

(х) Сего року минуло 50 літ від часу, як у моравськiм Бернi помер ігумен монастиря Августинів Грегор Йоган Мендель. По довголітніх дослідях над перехрещуванням різних родів рослин вдалося йому відкрити закон спадковості в рослин. Його відкриття дали почин до дослідів над спадковістю у звірят і в людей. Тому великому монахові природникові завдячує людство дуже багато незвичайно позиточних рослин і нових рас звірят, що їх витворено штучно через перехрещування досі знаних, але мало позиточних родів.

Менделя стрінула доля не одного заслуженого відкритця. За його життя не оцінено значіння його відкриття і шойно 16 літ по його смерті (Мендель умер 6 січня 1884) „відкрили“ нараз аж три учні, Корренс, Чермак і де Вріє (Vries), розвідку Менделя: „Проби над ростинними бастардами“, що побачила денне світло ще в 1866 році! 33 роки пролежала ця дуже важна й дуже цікава книжочка й ніхто не оцінив її великого значіння! Сам Мендель був до кінця свого життя переконаний про вагу своїх спостережень, хоч може не здавав собі справи з далекосягlosti своїх відкриттів. Його сильно боліло, що довголітня його праця не звернула на себе уваги вчених-спеціалістів. Перед знайомими він нераз висказувався: „Мій час прийде!“ („Meine Zeit wird schon kommen“).

Монастирі й монахи доложили неодну цеголку до величавої будови людської культури. Саме тепер, коли забувається про ці великі заслуги, годиться пригадати хоч коротко про значіння монаха Менделя.

Йоган Мендель вродився 22 липня 1822 р. в Гайнцендорфі на моравсько-шлезькій границі в домі небогатого селянина. Батько лагодив його на господаря. Отже вже вчасно Йоган познайомився зі щипленням і очкуванням. По скінченню гімназії Йоган Мендель вступив до монастиря оо. Августинів в Бернi під іменем Грегора. Короткий час учителює, відтак іде на кошт Чину до Відня студіювати фізику. Там з власної пильності займається природничими науками й хемією. По скінченню університетських студій у Відні вертає до Берна, де в реальній школі вчить природи й фізики. По 14 літах навчання вибирають його ігуменом монастиря (1868) і на тім становищі остає він вже до кінця свого життя.

Як учитель Мендель займається дуже пильно незвичайно цікавим питанням бастардизації рослин (бастард, гібрид-мішанець двох різних порід живин, особливо рослин). Як людина дуже точна й совісна провірює він свої спостереження 10 літ (1853—1863) над пробами бастардизації гороху. В 1865 р. виголошує в Природничім Товаристві в Бернi звіт про висліди своїх проб. В р. 1866 видає малу книжечку під наголовком: „Проби над ростинними бастардами“. Книжочка не звертає на себе уваги вченого світу, бо він тоді занятий був творами Карла Дарвіна (перший твір Дарвіна, що наробив багато шуму „Про повстання родів природнім добром“ появилася в 1859 р.). З перспективи десятиліть можна нині певно сказати, що якби Дарвін був знав цю невеличку, але дуже важну книжку Менделя, що стане в 20-м столітті настільною книжкою біологів і годівельників, то його теорія еволюції пішлаб іншими шляхами.

Мендель не знеохочується. Він дальше працює над рослинами бастардами-мішанцями. Веде дуже живу переписку з Карлом Вільгельмом Негелі'м (Nägeli), одним з творців новітньої фізіології рослин і механічно-фізіологічної теорії походження живин. Дуже велика праця над бастардами напружує й ослаблює Менделіві зір. Незвичайно точні записки його спостережень пропадають без сліду. Дальше

береться Мендель до студій і проб над бастардизацією пчіл. Тут має Мендель щасливий вибір. Бо як горох є самозапильний (то значить, що цвітка сама в собі запилюється й тому легко її охоронити від запилення чужим пилком), так і матка-пчола запліднюється раз на ціле життя. Це, розуміється, дуже влекшує досвіди й обсервації. Мендель робить свої досліді на 50 різних пнях. Уживає до бастардизації всяких можливих рас пчіл: європейських, єгипетських, американських. На табличках робить докладні записки про краски пчіл, їх спосіб лету, їх охоту до жалення і до праці. Лиха доля стрічає і цим разом його записки: всі вони пропадають...

За його праці над пчолами вибирають Менделя головою пасічничого товариства в Бернi. В тамошнім пасічничім органі „Пчола“ (Die Biene) поміщує він багато своїх цінних праць.

Крім цього Мендель займається метеорологією й плямами на сонці й заступає погляд, що між плямами на сонці й метеорологічними явищами на землі є тісний зв'язок. В тій цілі робить точні записки й рисунки. І знова всі вони затрачуються безповоротно!...

Останніх двадцять літ свого життя (1864—1884) посвячує Мендель монастиреви Чину св. Августина в Бернi. Важке економічне положення монастиря цілком абсорбує його як ігумена. Немає вже в нього часу для наукових дослідів. Великий монах-природник вмирає по довгій хворобі 6 січня 1884 р.

В чім заслуга і значіння Менделя?

До Менделя вчені зовсім не знали законів, що кермують перехрещуванням (у нас часто кажуть з польська „крижуванням“) різних родів рослин і тварин. Мендель відкрив всі правила і виробив точні математичні формули, що дають можливість наперед обчислити кількість можливих комбінацій. Нині може годівельник заздалегідь знати, чи йому вдасться одержати якусь комбінацію різних потрібних прикмет і в якій кількості. Вже з того видно, яку велику і позиточну працю оставив по собі всему людству той скромний монах.

Менделеві закони спадковості кажуть ось що: При перехрещуванні людей, тварин чи рослин, що різняться між собою одною прикметою, нащадки першого покоління виказують часто тільки прикмету одного з батьків. Коли на приклад батько чорноволосий, а мати білява, то діти можуть бути всі чорноволосі. Ця прикмета (чорноволосість) називається „домінуюча“, тоді як про позірно пропавшу прикмету (білявоволосість) кажеться „рецесивна“ або „латентна“ (уступаюча або укрита). В другім поколінні три четвертини нащадків мають домінуючу прикмету, а одна четвертина рецесивну. Білявоволосі остають і в пізніших поколіннях стало білявоволосі, а з чорноволосих дві третини в найближчій поколінні можуть знову розщипитися на чорноволосих і білявоволосих. І так маєтись з усіма іншими духовими й фізичними прикметами людей, та з прикметами тварин і рослин. Розуміється, що найкраще слідкувати за правдивістю законів Менделя у рослин, важче у тварин, а найтяжче у людей. Часто буває так, що перше покоління не виказує домінуючої (пануючої) прикмети, але прикмету посередню в порівнянні з прикметами батька й матері. Цвітка не є ні біла ні червона, а рожева. Таку пару прикмет називаємо парною алейоморфічною або антагоністичною.

В другім поколінні, що походить зі змішання першого покоління, наступає розщиплення прикмет, іншими словами: проявляється окремішність знамен обох батьків. Це розщиплення прикмет доконується

по стисло означеним чисельним реляціям $25\%:50\%:25\%$ або $1:2:1$.

Отже ніяка прикмета, котру раз вніс котрийсь із батьків, не може вже в роді пропасти. Вона може як укрита передаватися на 10-те й дальше покоління, але таки вирине знова на світло денне, як настануть для неї корисні умовини.

При двох різних прикметах батьків настає далеко більше можливих комбінацій, що часто віддають великі услуги в господарстві. Прикмети виказують велику незалежність, то знова нахил до спрягання (Verkoppeltheiben). Перехрещуючи горох, що має зерно жовте й поморщене, з горохом, що має зерно зелене й гладке, можемо виплекати зовсім нову породу з зерном зеленим і поморщеним.

При перехрещуванні 2 пар прикмет, дається вивести 16 різних комбінацій. При трьох парах прикмет вже можливі 64 комбінації, при десятих парах 1024.

Менделеві вдалося першому винайти математичні формули, яких держаться прикмети при перехрещуванні. Він перший кинув світло на величезне і дуже важне поле спадковості.

Та не все закони Менделя йдуть за простими математичними формулами. Одначе займатись такими комплікаціями трудно в такім органі як „Н. Зоря“, бо така тема підходить до фахових органів.

Нові видання

Катехизм до Першого Св. Причастя упорядкував і зладив о. Йосиф Чаплинський, душпастир в Елизабет, Н. Дж. Дохід на бідні сироти під опікою Сестер Василіанок.

Catechism for first Holy Communion by Rev. Joseph Chaplinsky, Elisabeth, N. J. для хлопців — For Boys. 1934. З Друкарні Сирітського Дому 832 N. 7 th Street, Philadelphia, Pa. — Сей катехизм уложений знаменито, в двох мовах, українській й англійській. Надається і до цілей релігійних і до науки обидвох мов.

Осип Назарук: **Жіноча справа**. З приводу І-го українського жіночого конгресу. Львів, 1934. Накладом УКО (Української Католицької Організації). Ст. 32, 16^о. Ціна 40 гр.

Правні поради. Рік III. ч. 1. Коломия, за червень 1934. Виходить щомісяця. Річна передплата: 1) в краю: 1'25 зл.; 2) за границею: 2'50 зл. Адреса: Коломия, Мідкевича 57. — Се потрібне видавництво, бо з незнання законів і розпорядків маємо великі шкоди.

Др. Володимир Левицький. **Головні питання сучасної астрономії**. Відчит на сходинах „Українського Астрономічного Гуртка“ дня 23. квітня 1934. У Львові 1934. Накладом Товариства ім. Шевченка. Ст. 24+2 нпр., +4 ілюстр. вклади, 16^о. — Брошурка видана дуже гарно.

Ярослав Гординський. **Сучасне Франкознавство**. (1916—1932). Jaroslav Hordynskyj; Frankiana in den Jahren 1916—1932. За допомогою Міністерства В. і О. у Варшаві. У Львові 1933. Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка. Записки Наукового Товариства ім. Шевченка, том CLIII. випуск 2. Праці Фізіологічної Секції за ред. Ярослава Гординського.

Ukrainische Sevchenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg (Lwiw). **Sitzungsberichte der Mathematisch-Naturwissenschaftlich-Ärztlichen Sektion**. Heft XVIII (Jänner 1933 — April 1933) і XIX (Mai 1933 — Dezember 1933). Veröffentlicht vom Direktor der Math.-Naturwiss. Ärztlichen Sektion. Lemberg, 1933. Verlag und Buchdruckerei der Sevchenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg (Lwiw). — Ст. 35 + 1 нпр. і 18; 8^о.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

МІНІСТР ВНУТРІШНІХ СПРАВ п. Перацкий приїхав до Станиславова з Львів. воеводою п. Беліною-Празмовським, дир. політ. департаменту п. Кавецким, нач. нац. віділу п. Сухенек-Сухецким і радн. Ставickим. Після конференції з воеводою п. Ягодзінським й інспекції всіх відділів, п. Перацкий складав візити; м. і. був в Преосв. Григорія Хомишина. Міністра ревізував Преосв. Йоан Лятишевський, еп. помічник, бо Преосв. Григорій недужий. Міністр стрівувався з представниками суспільності. Відтак виїхав на інспекцію гірських повітів.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАНА. Під таким наголовком принесла статтю „Газета Поранна“ про вислід громадських виборів у Львові. „Газета Поранна“ каже, що Українці могли зискати кілька мандатів, як би були голосували на спільні лісти. Далше шкодує, що між Українцями були одиниці, що поклали заслуги в дотеперішній раді міста. І вони перепали.

НОВІ ВОЄВОДИ В ГАЛИЧИНІ. Польська преса подає, що в короткім часі мають іменувати нових воеводів. М. ін. сподіються, що буде іменований новий воевода в Тернополі.

КРИВАВІ БІЙКИ В ВАРШАВІ були між членами організації народно-радикальної і членами бойвки Поль. Партії Соціалістичної. Було багато осіб ранених. Соціалістичні бойовики узброєні в залізні штаби здемолювали редакцію радик.-народової газети „Штафета“.

ПОЛЬСЬКІ ЛЕГІОНІСТИ В ІТАЛІЇ. Польська преса доносить, що з початком червня делегація польських легіоністів відвідала Рим. Диктатор Італії Муссоліні видав на честь делегації обід, підчас якого виголошено ряд тоаств.

ЗАКАРПАТСЬКА ПРЕСА доносить, що міністр внутрішніх справ Др Йозеф Черні приїхав до Ужгорода. Він має обіхати ціле Закарпаття.

ЧЕСЬКА ПРЕСА знов починає остро виступати проти Польщі. „Моравсько-шлезький Денник“ заповідає отверту боротьбу з польськими господарськими організаціями на чеськім Шлезьку. „Чеське Слово“, орган впливової чеської партії народних соціалістів, містить острі проти-польські статті.

МАЛА АНТАНТА ВИЗНАЄ СОВІТИ. Французька преса доносить, що держави Малої Антанти (Чехія, Румунія і Югославія) визнають незабаром формально Совітську Росію.

ГЕНДЕРСОН ПРОТИ БАРТУ. На засіданні розбройної конференції прийшло до острої перепалки між предсідником конференції англійським міністром Гендерсоном і французьким міністром закордонних справ Барту. Французький міністр домагався поставлення на перше місце ухвали в справі забезпечення французьких границь. Англійський міністр не хотів на те згодитися і се викликало перепалку. Се незвичайно характеристичний случай, бо англійські міністри досі не денерувалися.

МІНІСТР САЙМОН виїхав з Женеви. Політичні круги уважають сей крок демонстрацією Англії.

СИТУАЦІЯ РОЗБРОЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ безнадійна. Так заявив її предсідник Гендерсон. Лондонські газети пророкують скору ліквідацію конференції.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД розв'язав студентські корпорації за те, що їх члени неарійського походження. Між іншим уряд розв'язав найстаршу студентську корпорацію в Тібінгені „Suevia“, бо вона мала серед членів двох „філістрів“ жонатих з Жидівками.

ЗАВОРУШЕННЯ В БАСЕЙНІ СААРИ. Агенція Гаваса приносить вісти з м. Саарбрікен, що там німецькі студенти і члени німецьких спортивних організацій влаштували демонстраційний похід. Демонстранти побили до крови властителя каварні Ласселя, бо він за автономією саарського округу. Крім того демонстранти облили чорнилом саарський прапор. Поліція була безсила супроти демонстрантів.

З сим числом „Нової Зорі“ (ч. 42) висилаємо нашим П. Т. Передплатникам і Післяплатникам поштові складанки (чеки) та просимо вислати передплату і залежності. — **АДМІНІСТРАЦІЯ.**

НІМЦІ ЗБРОЯЮТЬСЯ. Заграничні дипломатичні круги переконані, що Німці проголосять зброєння.

Б. КАНЦЛЕР НІМЕЧЧИНИ, провідник католиків Брінінг, виїхав з Берліна до Лондону. Його мали ув'язнити за акцію проти правительства. Одначе Брінінг про те довідався і втік закордон. — Так пише франц. „Журналь“.

ПЛЕБІСЦИТ В БАСЕЙНІ СААРИ відбудеться правдоподібно 13 січня 1935 р.

КОНФЛІКТ МАДЯРСЬКО-СЕРБСЬКИЙ. Преса доносить, що югословянський посол в Будапешті виїхав на відпустку. Говорять, що він вже більше не верне на своє становище. Се виглядає на політичну демонстрацію і може мати далекосяглі політичні наслідки.

АНГЛІЯ НЕ БУДЕ ПЛАТИТИ ВОЄННИХ ДОВГІВ. Англійський уряд вислав ноту до американського уряду в справі воєнних довгів. В ноті заявив, що мусять перестати платити воєнні довги, бо вплата такої великої суми (262 мільйони доларів) обезцінилоб до решти англ. фунт. Американські газети пишуть, що се означає ліквідацію воєнних довгів (ПАТ).

В МОСКВІ відбувся великий процес проти 29 обжалованих за надужиття в київській торговельній організації. З них засуджено 6 на смерть, 7 на 10 літ, решту від 1 до 5 літ тюрми.

НОВИНКИ

В Станиславові відбувся 27.VI. с. р. похід на могили поляглих при участі кільканадцяти тисячів народу навіть з дальших околиць. Під проводом о. крил. Лободича вирушив многотисячний похід: Процесії зі всіх станиславських церков, представники установ, шкільна молодь, оркестри: „Зорі“ та з Єзуполя і Крехова, хор „Думка“, Читальні, Соколи, спортові дружини і т. д. Вінців було 218. Після панахиди о. крил. Лободич виголосив прегарну проповідь. Весь час був зразковий порядок.

Краєва нарада кооп. інструкторів відбулася у Львові 2 с. м. Приявних було 133 осіб, в тім 60 представників Окружних Союзів Кооп., 12 інструкторів Українбанків, 7 інструкторів Маслосоюзу, 6 інстр. Центросоюзу, 5 інстр. Нар. Торговлі, представники Центробанку, Сіль. Господаря, „Просвіти“ і 30 ревізорів РСУК-а. Нараду відкрив голова РСУК-а інж. Ю. Павликовський. Дир. О. Луцький виголосив реферат про значіння праці кооп. інструктора та про зміни статутів коопера-тив. Мец. М. Корчинський виголосив реферат про зміну кооп. закону.

Управа 4-літньої дівочої гімназії СС. Василянок в Явороні повідомляє, що вступні іспити до I. і II. кл. гімн. нового типу відбудуться дня 15, 16 і 18 червня ц. р. — При гімназії існує й інтернат СС. Василянок, де учениці можуть знайти приміщення з харчем за місячною платою 40 зл. 131—1—3

Вистава Фахової Жіночої Школи СС. Василянок у Львові при вул. Длугоша 17, отворена від 6—10 с. м., дала нагоду пізнати праці учениць сеї хосенної школи. В першій салі виставлені праці 2-го курсу: білля, ручні роботи, настільники й сервети з грубого полотна з гарними полтавськими візорами, макати, ліжники з валовини і т. д. В другій салі праці 3-го курсу: суконки з різних матеріалів, від скромних до вибагливих. В третій салі куховарські вироби 1-го курсу: торти, тісточки, овочеві консерви і т. д. На стінах рисунки учениць: діяграми, рисунки кроїв. Цікаві щоденники учениць. — Вистава робила дуже гарне вражіння. Про сю одиноку в нас фахову жіночу середню школу напишемо незабаром окремо.

Триденні реколекції для пань зачнуться 30 червня б. р. вечером при Монастирі СС. Василянок в Станиславові. Оплата виносить 10 зл. Зголошення приймає до 20. VI. ц. р. Ігуменат СС. Василянок в Станиславові, вул. Петра ч. 17. 134—1—3

Поклик РСУК-а до всіх наших шкіл. Дирекція РСУК-а просить всі наші школи, щоб до 30. VI. с. р. прислали звіти з діяльності їх шкільних кооператив. Проситься подати: 1) Яку кооперативну працю ведено в школі та як її зорганізовано; 2) кілька членів; 3) які обороти й успіхи досягнуто й де льокується готівка, чи закуповується товар; 4) яка ціль кооперативної праці в школі; 5) чи йде яка частина прибутків на загальні цілі й на які? 6) чи є моральні успіхи серед молоді.

Курс продажі для купців, продавців, заступників, аквізиторів і т. п. уладжує у Львові Т-во для дослідів над безробіттям від 11.VI. до 6.VII. с. р. Програма: Завдання продавців; обслуга клієнтелі; товарознавство і т. д. Викладатимуть: Пані інж. Ст. Чижович, д-р Л. Макарушка, д-р І. Гига, дир. В. Паліїв, п. Б. Пшешорський і п. Ст. Капустяк. Оплата за курс 15 зл. Вписи щоденно від 10 — 12 год. в СУПРУГА, вул. Коперника 26, I. пов.

Начальна Адвокатська Рада постановила представити міністерству справедливости свою опінію про потребу замкнути доступ до адвокатури на 10 літ в 10 судових округах: Львів, Краків, Варшава, Катовиці, Лодзь, Люблин, Сосновець, Вильно, Познань і Торунь.

Діти — дітям. Наші найменші ученики (ці) Муз. Інституту ім. Лисенка у Львові уладжують незабаром діточий концерт в користь вакаційних півосель. Діточа оркестра під проводом Романа Согора відіграє діточу симфонію Ромберга. М. і. будуть такі інструменти, як „заулька“ і „соловій“. Виступлять: малий челіст Івась Барвінський і мала скрипка Леся Деркачівна. Ся імпреза, якої в нас ще не було, повинна стягнути не тільки численну діточу, але і старшу публіку.

У Львові зібрали підчас сегорічних Зелених Свят 893.83 зл. на Товариство Охорони Воєнних Могил.

Староство в Стрії заборонило відправити панахиду за Українських Січових Стрільців, що полягли в бою з Москалями на горі Ключ.

В Тернополі відбулася сокільська Академія в честь І. Боберського. Відтак на сокільській площі відбулися спортові змагання і фестин.

В с. Носівці, пов. Тернопіль, заборонили оснувати Кружок Рідної Школи ім. Шевченка, хоч Кружок Рідної Школи з такою назвою є всіх 158, м. ін. навіть в Тернопільщині.

Сектанство шириться в Копичинечині в двох селах: Перемилів і Верхівці. Кажуть, що мають повстати секти в Копичинцях на Калинівщині та в Яблонові. Дописувач „Діла“ ч. 144, з 4. VI. с. р. складає вину за те на пароха Перемилова о. Слівінського та пароха Целієва о. Копистянського („русского“). Булоби вказаним освітлення сего в катол. пресі.

Хто старший? В с. Лани коло Щирця, пов. Львів, Кружок Рідної Школи дістав дозвіл від староства на уладження фестину. Одначе в останній хвилині постерунковий заборонив вправи Соколів і Сокол, діточі танці й забави, бо, мовляв, се має „політичний характер“ і руханкові одяги можуть викликати „заклушене спокою публічного“...

В с. Полтва, пов. Перемишляни, завісили діяльність Кружка Рідної Школи за те, що його управа забороняла своїм членам ходити на польські імпрези. А знов тих, що пішли, тамошні Поляки впрошили за двері й назвали „кабанами“... Словом, приємні взаємини.

ЧАС ТАБОРІВ ЗБЛИЖАЄТЬСЯ! РЕЧИНЕЦЬ ЗГОЛОШЕНЬ МИНАЄ!

„Газета Косьцельна“ подає новий чи радше відновлений проект розвязки жидівського питання. Вона пише: „Провидіння повірило нам (Полякам) спеціальну місію супроти жидівського народу. Шукаємо місійної експансії на Сході, а забуваємо, що серед нас живе більше ніж три мільйони Жидів, котрі рівнож повинні прийти до Христового Стада“. — Польські ендеки називають сей проект „нещасливою думкою“, бо Жиди ніколи не стануть правдивими християнами. З кінцем 14 ст. Жиди масово наверталися до Христової віри в Іспанії, однак скоро виявилось, що вони робили се лише для інтересу, щоб оминати переслідувань Торквемади.

Помер кн. Павло Сапіга в 74 році життя в Селищах, п. Рава Руська, б. посол до галицького сойму та австрійського парламенту, посвоячений через жінку з Габсбургів.

В Катовицях відбулися бурливі демонстрації безробітних.

На могилі відомого обманця Стависького в Парижі майже щодня з'являються свіжі цвіти...

Сильна знижка курсу німецької марки. Варшавська біржа нотує сильний спадок курсу німецької марки. Курс марки обнизився до 2 зол. Часописи подають, що причина того брак покриття в золоті.

Відомий обманець Стависький зеднав собі французьку пресу оголошеннями. І так Journal, Matin, Petit-Parisien, Echo de Paris і Excelsior одержали оголошень на 400.000 франків, Temps і Paris-Midi по 15.000 фр., Figaro 10.000 фр., Liberte і Journal des Debats по 5.000 фр. Фінансова преса й тижневики одержали оголошень на суму 1,100.000 фр., провінційальна преса 200.000 франків.

Мадярщині загрожує вилучення. В деяких околицях прийнявся т. зв. „систем одної дитини“. В однім селі вимерли всі Мадяри, а їх місце заняли Німці-колоністи, бо Мадяри були бездітні. Граф Бетлен й інші провідники Мадярщини кажуть, що се наслідок морального упадку мадярської людности. В таких випадках очевидно не допоможуть накликування уряду.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Роман Сосновський** помер у Львові в 75 р. життя по довшій недужі вночі з 4 на 5 с. м. Покійний емер. радник Висшого Краєвого Суду, член Суду при Митр. Консисторії, голова Надз. Ради Т-ва Взаїмних Обезпечень „Дністер“, Кооп. Банку „Дністер“ і Т-ва „Нар. Гостинниця“, член Надз. Ради „Нар. Торговлі“, член всіх наших культурних і господ. товариств. Був суддею в Бібрці, Тернополі та Львові. Від 1915 — 1918 р. був в Києві як закладник м. Львова, вивезений Москалями. Покійний відзначався великою працьовитістю, знанням і досвідом, був правничою повагою. Величавий похорон відбувся 7 с. м. В. Й. ПІ

Важне для родичів

Прохаємо родичів всіх учеників (ниць), котрих в шкільнім році 1933/34 завішено з політичних причин в правах учеників, щоб подали нам докладні матеріали у тій справі. А саме: 1) Коли і з якої причини ученика арештовано або покарано адміністраційно. Подати відписи всіх по змові судових, прокураторських і адміністраційних оречень, час тривання слідства, сидження в арештах аж до судового засуду, згл. звільнення з арешту, есентуально на судовій розправі. — 2) Коли наступило завішення в правах ученика; подати відписи дотичних писем дирекції гімназій, зглядно подати зміст їхніх устних заряджень. — 3) Подати відписи писем з Кураторії Л. Ш. О., коли були. Подібні матеріали просимо також подати й з учеників (ниць) засуджених на розправах та взагалі усунених зі шкіл. Родичів і учеників (ниць), які вже в тій справі зверталися до п. інсп. В. Кузьмовича і яким не привернено ще учнівських прав, прохаємо теж надіслати свої матеріали, зглядно доповнити пересдані вже п. Кузьмовичеві.

Прохаємо нп. правних заступників допомогти заінтересованим у виготовленні згаданих нами матеріалів.

Секретаріат Української Парламентарної Репрезентації, Львів, Підвалля ч. 7/III.

ЖЕРТВИ

Для бездомної родини: Вп. Степан Савула в Ліску зал. 4—. Вп. Луцький Володимир в Яблоніві, п. Янчин зал. 4—.

На укр. інвалідів: Греко-кагол. Уряд парох, в Зарічу, п. Богородчани, зал. 407.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

БЕЗЖЕННИЙ ДЯК, з добрими свідоцтвами, з добрим теноровим голосом, може вести освітні праці, пошукує посади від зарплат. Ласкаві оголошення: Адміністрація „Нової Зорі“, вул. Сташівця 8/1 для „Дяка“.

137—2—2

КІНА

АДРІЯ: Диявольське золото.
КАСІНО: Жовтий князь.
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Лиха дівчина і ревія.
МІРАЖ: Світа великого міста.
МУЗА: Л. 14 затонула.
ПАЛАС: Цісарські лови.
СТИЛЕВЕ: Чарівна ніч і ревія.
УТІХА: Жінка камелеон і ревія.

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішій виконанню із власної виробі. **Коци, матеріали** по гуртових цінах. Висилка на провінцію до 24 годин. **ВАНК**, Марійська пл. 6.

Чи Ви вже брилися однимилем українським милом до бриття?
МИЛА ДО БРИТТЯ
ПОРОШОК ДО ЗУБІВ
ДИТЯЧИЙ ПУДЕР
Промисл хем.-косм.
„ФАМОЗЯ“ Львів.

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітній лікар асистент дерматолог. клінік в Берліні, Відні й Празі
орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.
другий вхід з вулиці Собеського ч. 2.
Тел. 51-68 Сепараткові ждадьні

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На весняний
і літній
сезон.

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

поручає

фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ПАСТА

до взуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасти

Адреса: Львів, Кордецького 1.
23—х Телефон 60-04

ГРЕБЕНІВ

Пансіон „ЗЕЛЕМІН“

в найгарнішому положенні, подальше від гостинця, гамору і куряви. Просторі, соняшні кімнати з балконами. Річні і соняшні купелі. Смачний, здоровий харч, знаний з доброти і щедрости. Ціни умірковані.

139—1—6

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKINA
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A.P. KOWALSKI WARSZAWA

МАЛИЙ ДІМ

найуспішніше консервує дах з чистої цинкової бляхи.

121—3—7

ПОЯСНЕННЯ

„ВЛАСНА СУНКОВА“ SKA Z. O. P. KATOWICE, MARJASKA II.

ОФЕРТИ

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиждень: в четвер на 8 ст. і в неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річчю 6 зол., щорічно 2 зол., Закордон: чверть-річчю 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.І.І. Краків 405.967

Ювілей 10-ліття СУА

Виділ Союзу Українських Адвокатів (СУА) ухвалив відбутися свій ювілейні збори дня 22 вересня 1934 р. Буде се в суботу, в день після Рождества Пресв. Богородиці. Той день вибрано тому, що би на ювілейне торжество в десятиліття оснування СУА могли приїхати наші правники навіть з найдаляших околиць

краю. Ювілейне торжество буде складатися з трох частей: 1) з академії, 2) з загальних зборів і 3) з вечериці. На се торжество вийде розкішно виданий альманах Союзу Українських Адвокатів під редакцією голови СУА, сеніора д-ра Костя Левицького. Буде се перший того рода альманах в українській мові взагалі.

„Pierwsza Brygada“ i „Heil Polen!“...

Гітлерівці з ентузіазмом приймають польську прогульку.

Польський Туристичний Союз зорганізував триденну прогульку до Берліна за 86 зл. від особи. Зголосилося поперх 1000 осіб, прийнято 750. Гітлерівці вже від першої стації з ентузіазмом витали польську прогульку. Німецька товпа на двірцях засипувала цвітами польський поїзд. Гітлерівські оркестри скрізь грали „Першу Бригаду“ і „Boże, coś Polskę“, товпа кричала з запалом „Heil Polen!“ Ентузіазм осягнув свій верх в Берліні. Там німецькі ученики, що опроважали польських прогульковців по місті, одержали навіть звільнення від школи на цілі три дні. По

тім ентузіазмі можна вносити про те, що між Німеччиною й Польщею навязуються взаємини далекогосяглого значіння. Се зовнішня познака політичної гри, в яку Польща входить. Та гра така важна для Сх. Європи, як була ще польська політична гра за Ягайлонів і Люблинської Унії. Річ ясна, що до успішного переведення тої політичної гри Польща мусить наперед розв'язати українську проблему у себе вдома способом, заспокоюючим інтереси Українців; без того та гра скінчиться подібно як уже раз скінчилася на рівнині Сарматії: перевагою Сходу над Заходом.

Новий торговельний кодекс

Особливо важні приписи щодо продажі на рати.

Рада міністрів ухвалила проект першої частини торговельного кодексу, чим знесено торг. кодекс оповіщений в жовтні 1933 р. як також в значній мірі знесено недавно оповіщений закон про зобов'язан-

ня. Показується, що поспіх в ухвалюванні законів се річ невказана. Новий закон впроваджує нові приписи щодо продажі на рати. Се приписи особливо важні, бо тепер багато людей купує на рати.

Приватні обезпечення від недуг

Надзвичайно цікава й поучаюча поява.

З Варшави доносять: До властей внесено подання, щоб зареєструвати приватну обезпечальню від недуг, призначену для тих, котрі не обов'язані обезпечатися в обезпечальнях державних. „Век Нови“, подаючи сю надзвичайно цікаву й поучаючу вістку, слушно пише таке: Люди волять належати до приватної обезпечальні, хоч державна багатша і хоч у приватній платитимуть висні вкладки. Причина: В державній обезпечальній е маса формальностей і до того лікарі мають наказ, приписувати такі ліки,

які небогато коштують: розуміється, в таких обставинах нема й мови про дійсне лічення. Монополь стає рівнозначний з карикатурою. Приватна Каса Хорих не буде потрібна, коли державні Обезпечальні стануть на висоті завдання. — На нашу думку державні підприємства ніде не можуть дорівняти приватним. З хвилиною, коли держава захопилаби всі підприємства в свої руки, понизивби рівень всіх факхів і цивілізація та культура зачалаб застрашано упадати. Прикладів такого ослаблення народів і держав в історії доволі.

Смачні плячки з комах

Над озером Ніясса в Африці появляються часто великі рої комах. Їх мурини називають „кунгу“. Хмари тих комах кружляють над озером в такій кількості, що се виглядає на вибух підводного вулкану. Коли вітер занесе таку хмару на

беріг, муринів огортає нечувана радість. Вони біжать що сили, щоб налупати як найбільше тих комах і роблять з них плячки. Кажуть, що плячки з тих комах смакують так як кав'юор (ікра). Африка се країна різних дивоглядних появ.

Громадяни! Зложіть свій гріш у свій установі і обезпечіть законом дозволена 1/3 частину вартости своїх будинків в українським Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Вакації йдуть

Як їх використати?

Добрі вказівки одного з прелегентів на курсі КАУМ.

Пан Денис Малиновський відчитав на курсі для інструкторів КАУМ реферат п. з. „Дещо про розмови з юнаками на освітні теми.—Програма предметів та їх навчання“. Виклад п. Малиновського був здається найлучше опрацьований. Ціль викладу—дати вказівки, як найлучше зачат розмови з молодію на селі (до чого добре надається вакаційний час). Зміст викладу п. Малиновського був такий:

— Щоби добре щонебудь зробити, треба наперед подумати, як має виглядати праця і як її виконати. Без докладного обдумання пляну праці та способу виконання годі вірити в те, щоби праця осягнула бажаний успіх. Се відноситься до кожної праці, так фізичної як умовної. При кожній праці виступають два чинники: 1) Той що творить і продукує; 2) матеріал, з якого творять, продукують. Треба також пізнати якість матеріалу, котрого вживаємо при роботі. Матеріалом можуть бути тіла фізичні й подумані, уявління й поняття, прим. столяр робить стіл або письменник пише книжку. В навчанні виступає той, хто вчить і той, котрого вчать. Чинність навчання се духовна праця, при якій фізична праця виступає тільки як засіб. Завдання того, хто вчить — збагатити того, кого він вчить, в більший засіб уявління і понять, навчити його ними орудувати, думати. Дуже часто люди говорять про те, чого не знають добре (вербалізм). Треба все сконкретизувати, показати. Фізичний і духовний розвій людини в значній мірі залежить від її окілля (оточення). Між людиною та її окіллям є постійні взаємини, як в торгівлі. В світі нема нічого даром. Треба задержати відповідне відношення до окілля. Нині присвячуємо більше часу на виховання ніж на науку. Можна мати велику освіту але не вміти її використати.

Кожда праця більше видатна тоді, коли вона менше скопльована та як найбільше приступна. Сільська дитина через обсервацію вчиться роботи батьків. Саме наслідування й обсервація вистарчають до опанування техніки праці. Основа, на якій спираємо кожде навчання, се процес спостерігання.

Друге неменше важне завдання при навчанні се знаходження наслідків для спостережених причин і причин для спостережених явищ, себто наслідків. Навчання може мати різну форму: або один вчить одного, або один вчить 30—40 учеників. Перше місце повинна займати самостійна праця ученика. Донедавна учитель викладав, ученики слухали. Тепер учитель підшукує й достарчає праці для учеників. Се праця се спостерігання та знаходжу-

Sygn. VI. I. Pr. 288/34. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego Sąd okręgowy, Wydział VI. karny, we Lwowie, w składzie: S. S. O. T. Będaszewski, jako Przewodniczący, S.S.O. Dr. J. Locher i S.S.O. Dr. L. Dworzak jako głoszący w sprawie konfiskaty Nr. 39 (737) czasopisma pt. „Nowa Zorja“, z daty Lwów, dnia 31 maja 1934 r. do Sygn. VI. I. Pr. 288/34 na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 czerwca 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 30 maja 1934 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zorja“ Nr. 39(737) z daty Lwów, dnia 31 maja 1934, zawierającego: w artykule pt. „Z religijno-cerkownego życia“ a) w ustępie od słów „Najbliższe“ do słów „Na rukach“ b) w ustępie od słów „Policja“ do słów „stojit“ znamię wyst. z art. 127 i 170 K. K., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk., zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma

drukowego. Zarazem wydaje się odowiadalnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. z 17/12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu przedstawienie niezgodnie z prawdą zająścia, jakie miało miejsce na cmentarzu janowskim we Lwowie w czasie „Zielonych świąt“ obrz. gr. kat., które to przedstawienie ma na celu zarzucić policji niestosowne zachowanie się i w taki sposób szerzyć niepokój publiczny. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, i 37 ustawy prasowej jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione.—Przewodniczący: T. Będaszewski wr. — Protokulant: R. Barszak wr. Za zgodność: (podpis nieczytelny) Kierownik sekr.

вання причин і наслідків спостережених явищ. Висліди праці залежать від матеріалу, якого учитель достарчить ученикам. Коли праця для учеників зрозуміла, докладно означена, тоді висліди праці гарніші. Учитель повинен перевірити багатство понять і уявлень учеників з даної ділянки знання та старатися усунути недостачі. Порядок і план в навчанні називаємо методом навчання. Не кожний учитель добрий методик, бо методи ніяк не можна навчитися, коли нема іскри божої.

Навчання се мистецтво, що відповідними зовнішніми формами викликає переживання в душі. Легко помагати в науці тому, хто нею інтересується. Учитель повинен викликати зацікавлення до предмету, котрого вчить. Кожда людина має свої окремі зацікавлення. Нелегко викликати зацікавлення в гурті людей. Прим. для гурта голодних найцікавіше питання буде: „Де можна дістати хліба?“ Людина все цікавиться тим, що їй в даний час потрібне, чого собі бажає, що викликає в неї вдовільня, що заспокоює її пристрасти або успокоює її. Кожде нове явище треба зв'язати з актуальним явищем з життя. Прим. при науці рахунків треба обчислити, кілька коштів продукції різних продуктів, кілька є доходу, кілька платиться податків і т. д.

При науці географії треба звертати увагу на життя людей, на обставини праці людей, на багатство землі і т. д. При навчанні історії всі випадки і явища треба зв'язати з життям людей, котрі в той час жили й порівнювати з життям теперішніх людей. Те саме треба робити і при навчанні мови.

Найбільше цікавий предмет — наука природи. Саме багатство форм живої і мертвої природи достарчає багато цікавого матеріалу до досліджування. Треба також докладно означити відношення людини до деяких явищ природи, чи вони сприяють життю людини, чи його півечать.

Коли маємо намічений план навчання, треба застановитися над організацією навчання й виховання. Душу дитини в значній мірі оформлює школа. Від навчання й виховання дітей в школі залежать душевні наставлення дітей, будучих громадян держави. Однак впливи середовища, найближчого оточення, соціальне положення, полишають своє пятно й нераз півечать вплив школи.

В наших школах є класова система. Вправді „Дальтон-план“ дає кращі осяги, однак до його переведення потрібні дуже добре вивірені школи, а таких в нас майже нема. Класова система має великі браки, забиває пориви душі дитини, скривлює її структуру, коли вчителі занадто ревні й поза своїм предметом не бачать світа. При Дальтон-плані (називається так від міста Дальтон в Америці) нема клас, тільки лабораторії й бібліотека. Нема учителів, тільки є інструктор, що дає пояснення. В СССР большевики прийняли були Дальтон-план, але вже залишили його, бо не мають відповідно вивіраних шкіл.

В КАУМ можна завести Дальтон-план. Лабораторією буде земля. Кожний буде вчитися з вичерпуючого підручника. Ми видамо відповідні підручники. Найгарніше навчання тоді, коли воно спертє на свободній добрій волі учеників, самостійно засвоїти собі якимсь потрібне знання. В ній можуть брати участь і старші й молодші, без ніякого обов'язку до якоїсь шкільної дисципліни. Кожний вчиться вдома з підручників. При тім потрібний інструктор, який стверджувавби, чи ученик засвоїв собі знання з даного предмету і чи може переходити на висший курс того предмету або почати досліджувати інший предмет. Інструктор мусить мати щонайменше середню освіту і мусить бути обзнакомлений з практичними ділянками знання.

Як відбуваються „уродини“ самоосвітньої праці? Звичайно хтось починає з людьми розмову про потребу висшої освіти людини в нинішніх часах. Розмова може відбуватися з гуртом людей або з одною людиною. Коли є охочі, тоді продається їм відповідні підручники. Рівночасно умовляється найближчу стрічу. Не всі мають хист гуртувати людей. До інструктора люди мусять липнути. Самоосвітня праця може обніматися лише таких людей, що вміють вже добре читати й писати. Хто сего

не вміє, мусить перейти курс для неграмотних. Для тої цілі є готовий „Буквар для неграмотних“.

При навчанні треба зачати від регіоналізму, то значить від як найдокладнішого пізнання свого рідного, ближнього середовища, своєї околиці. Ставимо питання: як називається рідне село, місто? Кілько має мешканців? Якої вони народності? (Обрахувати можна після домів). Кілько землі належить до села а кілька до фільварку? Кілько землі припадає на родину? Які роди землі є в селі (глинка, чорнозем і т. д.)? (Є ріжні класи, від 1—7). Як називаються поодинокі частини села та його піль? Які поля урожайніші і чому? Які поля має фільварок? Які роди збіжжя вдаються в тій околиці і на яких полях? Чого найбільше управляють мешканці села та фільварок? Чому? Які машини має фільварок і село? Кілько моргів бульби садять? Кілько сіють різних родів збіжжя? Кілько доходу дає 1 морг кожного роду збіжжя пересічно? Кілько моргів бульби, кукурудзи і т. д. (На Вел. Україні управляють дуже мало бульби, тому там такий голод). Кілько податку платить село й фільварок? Кілько доходу має село й фільварок? Кілько овочевих дерев має село та які роди? Який дохід приносить одно овочево дерево? Кілько молодих дерев посаджено в сім році? Кілько доходу має село з садівництва?

Кілько коров є в селі? (Як відомо — корова — се тепер ідеал, мрія в СССР! — Веселість). Кілько коров припадає на одну родину? Кілько найбільше молока дає корова денно — в вашім селі? Кілько молока припадає на одного мешканця села? Чи є в селі Маслосюз? Коли нема, то чому? Кілько платять за 1 літр. молока в молочарні? Чим треба кормити коров, щоб вони давали якнайбільше молока? Кілько в селі коней? Кілько моргів припадає на коня і на корову? Що ліпше оплачується: коні чи корови? Чому люди держать так багато коней? Чому не обробляють землі коровами?

Кілько в селі курей? Кілько яєць зносить річно одна курка? (Є кури, що зносять по 180 яєць річно, інші кури зносять по 60 яєць. Яйце се гріш на селі. Тут один б. учитель, що був на Поморю в курячий фармі, подав деякі цікаві подробиці зі своєї практики. Сама теорія не вистарчала. Провідники фарми мусіли радитися селян, що робити, бо фарма не оплачувалася. Удержання одної курки більше коштувало, ніж знесені нею яйця, хоч кури несли й по 200 яєць річно). Кілько доходу річно приносить одна курка? Що коштує її річне удержання? Які роди курей в нас годують? Кілько безрог є в селі та кілька їх припадає на одно господарство? Кілько доходу приносить годівля безрог для села? Які є інші ділянки річної продукції в селі?

Які є уряди в селі? Як називається начальник громади і кілька літ він ним є? Хто був начальником передтим і кілька літ? Як називається парох села і кілька літ є в селі? Хто був перед ним і кілька літ? Якого покровителя має церква? Кілько літ має церква? Хто був тоді парохом, як її будували? Хто її будував? Хто був тоді начальником громади? Яка була тоді держава? Як називається управитель школи й кілька літ є в селі? Хто був перед ним? Коли збудували школу та хто був тоді управителем? Чи є в селі ріка, як називається та до якої річки вливається? Як побудоване село: чи вколо, чи здовж ріки, дороги, кілька вулиць і т. д. Як називаються сусідні села? Як далеко до найближнього ліса? Звідки привозять дерево на опал і на будову й по чому? Де беруть каміння, глину жовту й білу, пісок і т. д.

Які ремісники є в селі? Де вони вчилися? Хто з господарів посилав або посилав дітей до школи й до якої? Які пісні співають в селі? Спішіть їм! Спішіть всі події, про які оповідають старші люди, з часів війни, зперед війни і т. д. Спішіть все, що оповідають старі люди про те, як виглядало село, коли вони були ще малими. Хто заложив читальню „Просвіти“ і коли? Кілько книжок має її бібліотека? Які часописи передплачує читальня? Чи є амат. гурток? Як вистави

досі уладив? Котра з них найбільше подобалася і чому? Яка книжка з читальняної бібліотеки найбільше подобалася і чому?

Всі питання й теми розмов треба брати з середовища молоді. Над деякими питаннями треба довше попрацювати. Така праця займе і зацікавить всіх, що бажають здобути висшу освіту. Вона розвиває їх горизонт думання, вводить в суспільні питання. Ті питання порушують все село, бо їх будуть обговорювати в кожній хаті. Збереться багато матеріалу про село. Викличеться зацікавлення життям рідного села. Опрацювання тих питань і обговорення їх забере кільканацять стріч, 4—5 місяців часу. Після зібрання всіх матеріалів переводиться дискусія.

Так мають виглядати стрічі й розмови на освітні теми з нашою молоддю. Закри вона буде користати з підручників, мусить здобувати матеріал до розмови на тему рідного середовища. Сей матеріал цікавить молоді, розвиває її умови, бо вчить самостійно здобувати знання. Решту зроблять підручники, які мусимо ще видати.

3 життя молоді

Помітною подією в житті філії української державної гімназії був концерт у честь Т. Шевченка, що його влаштувала молодь гімназії дня 9 V. н. р. в салі головного заведення при вул. Саміги.

Шевченківські свята в наших школах мають уже свою традицію, мають вони теж виховне значіння. Вони дають дітям змогу відорватися на якийсь час від буденних турбот і полинути думками у вищий світ, вони привчають дітей віддавати пошану заслуженим людям та спонукують молоді уми критичним оком глянути на себе самих і подекуди перевести ревізію своїх думок, поглядів, учинків.

Шевченкове Свято в філії української гімназії мало характер чисто шкільного свята. Його влаштувала молодь для учеників гімназії, їх батьків та гуртка запрошених громадян. Були на цьому і представники шкільної влади, що мали спрому побачити позитивну працю наших дітей. Всі бачили, що в це свято вложила молодь не тільки свою працю, але й серце, розуміння, захоплення. Це можна сказати й про обі деклямації і про сольоспів і про музичні та хорові точки.

Скромне, безпретенсійне та повне тепла й запалу було це свято висловом почувань молоді й того ентузіазму, з яким молодь ставиться до великих ідей; воно було теж образом того середовища, серед якого наша молодь виховується.

Учасник.

День Матери

в філії Української Державної Гімназії у Львові.

Дня 30. V. с. р. о год. 9 рано в Філії Державної Української Гімназії при вул. Рутівського 22 (Народний Дім) відбувся поранок, присвячений матері. Крім учительського збору під проводом директора о. д-ра М. Залеського та учеників філії були також батьки.

Катехит філії о. Хоминь виголосив вступне слово про культ Божої Матері та про потребу пошани для своїх матерей. Відтак уч. VII кл. Пиливий відчитав гарний реферат п. з. „Мати Божа — взір матери“. Потім хор філії під управою проф. Козака відспівав старинний кант „Почаївська Божа Мати“. Фортепянове сольо відіграв уч. VII кл. Лончина. Слідувала мельодеклямація уч. IV а кл. Кухара: „Цвітка дрібная“. Скрипкове сольо відіграв уч. VII кл. Вороняк; при фортепяні уч. Лончина. Відтак уч. VIII кл. Долгий, баритон, відспівав „Ave Maria“ Гунода в супроводі фортепяну. Пані Філіповичева, голова Батьківського Кружка філії, виголосила глибоко передумане й відчуте кінцеве слово. Бесідища подякувала о. дир. д-рови М. Залеському та учительському зборови за виховування наших синів. На закінчення хор відспівав Марійський гимн. — Сей поранок полишив дуже милі спомини в його учасників.

Попис молоді Р. Ш.

На площі Сокола-Батька у Львові дня 10 с. м. відбувся як щороку попис молоді шкіл Рідної Школи зі Львова, Станиславова, Рогатина, Стрия, Лагодова, пов. Перемишляни і з Крем'янця на Волині. Попис почався точно о 4 год., як було заповіджено. Всю площу вправ вкрила дівтора в гарних пестрих одягах. Коли на щогли підняли синьо-жовті прапори, трубна оркестра під проводом дир. В. Манька заграла гимн РШ. На площу вїхав на самоході Ексц. Митрополит Андрей, витаний окликами. Перед ВПреоєс. Митрополитом, головою РШ та представниками наших центральних установ і львівських інституцій молоді передефілювала стрункими рядами. Переважали дівчата в мальовничих народних одягах. Хлопці йшли з топірцями. Відтак дівчата виспих кляс виконали хореографічну ілюстрацію до молитви „Боже Великий“, яку відіграла оркестра. Ся молитва в рухах укладу п. Оксани Суховерської була найкращою точкою попису.

Дальше слідували забави й танці дітей І. і ІІ. кл. нар. шкіл РШ і дітей Української Захоронки. Площа вкрилася нашими найменшими в многобарвних одягах, з капелюхами в виді соняшників. Було понад 400 малечі. Деякі з них були такі маленькі, що мало що їх було видно зпід соняшника. При звуках оркестри виконували вони різні забави й танці. Вже музика скінчила, а вони ще підсакували собі весело. Вони зовсім не мали охоти сходити з площі. Та мусіли зробити місце для слідуючих вправ. Нерадо опускали площу під проводом своїх учительок при гучних оплесках публіки.

І знов площа заповнилася мов цвітом молодю всіх шкіл РШ. Посередині дівчата з червоними стяжками, по боках хлопці з топірцями. Всіх разом понад 1200. Гуртові комбіновані вправи укладу п. О. Суховерської випали справді імпортантно. Потім були вправи вінками укладу п. Д. Навроцької 32-ох дівчат гімназії РШ зі Станиславова. Львівська молоді і вся публіка гарячо оплескувала станиславських гостей за гарне виконання вправ. — Під проводом проф. Білостоцького хлопці торговельної школи РШ у Львові виконали ефектовні вежі.

Вкінці відбулася показова лекція руханки дівчат торговельної школи РШ під проводом п. Ів. Мамчаківної. Ся точка викликала згіршення публіки, бо руханкові одяги, хоч приписані кураторією, були невідповідні для старших дівчат. Та кож деякі вправи були невідповідні та викликали небажані дотепи молодих хлопців. Мимо того, що минулого року Преосв. Іван Бучко запротестував проти того рода вправ і катол. преса осудила їх, сего року повторилося знов публічне згіршення. Чи не можнаб на будуче оминуті подібних показових лекцій?

Назагал попис молоді РШ — крім сеї останньої „лекції“ — полишив милі спомини в публіки, що в числі до 15.000 осіб обступила довкола велику площу Сокола-Батька. Між публікою на почесних місцях були представники всіх наших установ, преси і т. д. М. і. був о. Ігумен Ніфонт Медвідь з с. Цегова на Горохівщині (Волинь), що перейшов з православ'я на греко-католицизм. Були делегати з краю, селяни з околиць Львова. Погода дописала. Зате дещо слабіша була організація попису. Попередніми роками вправами проводив мгр Ю. Мамчак, член Гол. Ради Великого Лугу. Він має досвід в масових вправах через довголітню практику в Луговій Організації. Сего року впорядники не могли якось порозумітися, бігали по площі, видавали суперечні прикази, пересували молоді з місця на місце і т. д. Добре булоб заложити мегафони і заповідати поодинокі точки та видавати ними прикази. Тоді публіка зналаби, що діється й обійшлосяб без довгої біганини впорядників. Минулорічна програма була цікавіша від сегорічної, бо були різні живі картини, драматичні сцени з життя козаків і т. д. Такі картини та інсценізації викликають більше зацікавлення від вправ, що треваючи задовго, починають нудити. Цікаву програму попису треба приготувати вже заздалегідь. — Учасник.

Маємо запевнення, що висше описані невідповідні вправи вже більше не повторяться. — В останній хвилі повідомляють нас з Головної Управи РШ., що висше описана показова лекція й руханкові одяги одобрені міністерством освіти. — Ред. „Н. З.“

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: Правда, Львів, ул. Станіда ч. 8/І.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Торжество Божого Тіла. В неділю 10 с. м. відбулося у Львові величаве торжество Божого Тіла. Преосв. Іван Бучко відправив в церкві св. Спаса Архієрейську Сл. Божу в сослуженні о. крил. В. Томовича, о. прал. Пясецького, о. проф. Ю. Дзеровича, о. крил. А. Лужницького, о. д-ра Лаби та ін. Діяконували о. Горчинський і о. Семчишин. Співав гарно хор богословів. О год. 10:20 вирушив процесійний похід на ринок, де були вже процесії зі всіх львівських церков. На переді походу йшли брацтва з хоругвами, відтак т-во українських катол. студентів „Обнова“ з прапором (13 студентів і 25 студенток), Мала Семинарія, Марійські Дружини дівчат з гарно вишитим прапором, наші Пані з Марійського Т-ва Пань, богослови (около 250), хор богословів, висше духовенство (около 30 священників), 4 монахині; під baldахимом йшов Преосв. Іван з монстранцією в товаристві о. пралата Пясецького та о. крил. В. Томовича. Маленькі дівчатка сипали цвіти під ноги Преосв. Івана. Навколо ринку були процесії з церков: св. Юра, св. Пятниць, св. Николая, св. Вознесіння зі Знесіння, св. Петра і Павла, ОО. Василіян, Неп. Зачатія Преч. Діви Марії (СС. Василіян при вул. Зиблікевича), св. Успення, з Богданівки і т. д. В поході гарно співав хор дівчат з церкви ОО. Василіян, грали оркестри „Зорі“ та „Волі“ вже краще як минулого року. Було багато прапорів наших львівських товариств, як „Зорі“, „Волі“, „Будучности“, „Сили“, різних Брацтв і Сестрицтв. За baldахимом йшли представники наших центральних установ і львівських товариств. Коло чотирьох престолів в Ринку: коло „Карпаті“ (близько „Достави“), під ратушем, коло „Просвіти“ й коло крамниці Вінклера відчитано євангелія, відспівано суплікації; Преосв. Іван благословив нарід. — Вдаряло мале число шкільної молоді та студентства. Більшість нашої інтелігентної публіки придивлялася з хідників торжеству, а не йшла в поході з процесіями зі своїх церков. Погода була гарна. В торжестві взяло участь около 10.000 вірних. Все відбулося спокійно.

ВИСИПАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „Н О В У З О Р Ю“

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

18)

„Андрей“ на засланні

VIII.

Після того як московські війська перестали йти, в селі два дні була мертвецька тиша. А третього дня приїхала австрійська кіннота: гузари, перемишані з драконами.

Тепер зачалася в опустілому селі нова недоля. Стали волочитися і до хат налазити занозливі шандарі і ще гірше грабіжницькі військові патрулі і висотувати, що в селі творилося за час російської навали і — хто втік з Москалями. Більше знали, ніж бувало. Були люди, що доказували їм і те що було, і те, чого не було. Найгірша зволоч се всілякі пахтарі й орендари. Вони за кожним затягали борону. Прийшов Москаль, набірювали Москалеви; прийшов Австрієць, набірювали Австрієцві. А самі наживалися при одному і другому...

В селі кількох були арештували; але потримали і випустили. З Лучкою теж списували протокол, за той „величавий“ похорон Іваська.. А то, доповіли їм, що Лучка належав до „тих“, що спровадили батюшку до села і що перший перейшов на православ'я! Щойно в Старостві, як вернуло, виправдали Лучку. Та тих, за котрими найбільш пошукували, в селі не було. Пішли з москалями і зате, коли все висотали і обслідили, доміства всіх тих на „Зарудді“ і „За горою“, що втікли з москалями, — спалили...

Недавно ще гарне село стало сумною пустелею.

Гірко й лячно було дивитися на явний гнів Божий над грішним селом...

А кілька разів Лучка глянув на осиротілу дзвіницю, котрої челюсти без дзвонів, з вистаючими з причілля підоймами лякали осоружним виглядом — як пеньки недогнаних зубів в беззубному роті, з великого жалю серце мало не луснуло старому, а безкрові уста шепотіли:

— Нема „Андрея“, нема „Андрея“...

Горпина, котра пильнувала Лучкового дворища, оповідала, що чула як Москалі „Андрея“ забирали:

— „Так зойкнув жалісно два або три рази якби кричав: — Пробі! Ратуйте!... І замовк“...

Горпина хлипала і слезила. Лучка потішав її:

— „Нічо, нічо; святий Андрей ним опікується“...

А сам пропадав з туги...

Коли всмирилася перша невтямуща мстивість Австрієців, прийшли на село довгенькі і важенькі роки; називалося, що село — у военній смузі.

Поля світили пустими відлогами, а спалені дворища стовбурчили чорними кадовбами та заростали осетиною, будьяками, прочитаном і неперевіряними купинами жалили. Їх господарі, — як ішла чутка, — опинилися аж десь в Ростові над Доном і там вичікували обіцяного їм розбиття Австрії царською Росією...

До краю стали повертати хильцем в 1918 році. Декотрі сміливіші, що повтікали налякані або примушені, вертали ще за австрійської влади; інші вже за української, а декотрі щойно за польської — в роках 1919 і 1920. Між тими

вернув до села і Телевич.

На загал, нікому ніщо не сталося; а ті, котрих як запродалих Москві вивезено в 1914 році до таборів і інтернувано на час війни, ще навпісля тим величалися, що вони — мовляв — терпіли за „руську“ ідею...

Зраду церкви і народови своєму ті люди назвали „ідеєю“!...

Лучку випитували не за одне і не за одного з тих часів; найбільше за Михайла й його довірених поплечників. Та Лучка нічого не сказав. І порадив старому Сокирському, Панасюкові, Верезякові й іншим, щоби мовчали. Нехай їх Бог судить; Він все знає без доказу...

Помалу постягалися до села майже всі втікачі. Приїхали і священник Барилевич, також їх сім'я вернула з Ростова над Доном. Та давнє лихо не минулося.

Зразу за української влади, а й навпісля з початку гадалося, що давнє лихо минулося з війною безповоротно; що війна з такими жахливими страхіттями навчила тих людей відрізняти зло від добра, правду від неправди. Та се свята правда — міркує Лучка — що горбатого і могила не випростує...

До села вертав той сам дух, що шибався в ньому до війни і довів село в 1914 році до відступництва; а то — ще знахабнілий трилітнім московським виплекуванням в Ростові. Сей затроений дух за короткої української влади лишень принишк і заличкувався. Прикидався і личкувався „про око“ — се найвимовніша познака того духу. Та небавки піднісся з нетрів і назад розстелився над нещасним селом задурманюючим туманом... (Даді буде).

Т. П. О.

Чи зближення „дітей“ до „батьків“?

В Раві Руській відбулася 31 V с. р. Марійська Академія. Уладили її члени Марійської Дружини в місцевій державній медікаційній гімназії в її будинку. Сяла була гарно прибрана вишиваними ручниками. Особливо гарно виглядав образ Матері Божої. Наперед глядалий хор відспівав катол. гимн. Відтак о. Ір. Назарко ЧСВВ виголосив відповідне вступне слово. З хороших точок гарно випав псалом Бортнянського „Возвесели раба Твого“. Крім того добре випало скрипкове сольо „Гимн до Бога“. З деклямацій найкраща „Калиска Марії“, вірш Остапа Далекого, у виконанні Юлії Молодовець. Добре випали деклямації Люби Матюківної й Марії Яцків. На увагу заслугу реферат І. Шураківної: „Чим є Марійські Дружини для молоді“. Вкінці о. катехит Осип Лешук (знаний католицький письменник, автор цікавих повістей: „Криваві сліди“, „Ганя“ і т. д.) подякував всім за участь в Академії. Академію закінчено Марійським гимном. На академії були приявні місцеві священники, директор і професори гімназії (Поляки), багато родичів. Сяла була повна гостей і учеників.

В Залужу Війським коло Сянока на Лемківщині відбудеться великий відпуст з хрестного дорогою в честь і славу Найсолодшого Серця Христового в днях 15, 16 і 17 червня с. р. Молодь відновить миналорічну присягу на вірність Христови. На се велике торжество Лемківщини звертаємо увагу почитателів Пресв. Серця Христового і членів Апост. Молитви. Стация і почта в місці.

Процесія на Пикунський цвинтар під Перемишлем відбулася 3 с. м. при участі понад 10.000 народу з близшої й дгльшої околиці. Під проводом о. кан. Гриника вирушив многотисячний похід. Було понад 20 священників, багато хорів, 243 вінців. Були прочани навіть з Березівщини, Устріччини, Добромильщини, Ярославщини, Мостищини й Самбірщини. Комуністи хотіли викликати бучу на цвинтарі, але наша молодь їх „успокоїла“. Після панахиди о. кан. Гриник виголосив відповідну проповідь. Обхід на могилах закінчено відспіванням „Боже Великий“.

Гр. катол. Церква в Америці обходить с. р. 50-ліття свого існування. В м. Стемфорда відбудуться великі торжества. Підчас них представлять історію української еміграції в здрематизованих картинах. Виступлять більші гурти наших емігрантів з хорами і народними забавами, давними і теперішними.

Лікарський фейлетоник

Пчихання

Чим воно є і чому пчихаємо?

Берлінський лікар д-р Мунк ствердив, що пчихання (чхання) се електричне розладування, яке доводить до рівноваги напняття електричності в наскірку людини. Основа і жерело простуд, катарів і пчихання се незнана досі функція шкіри, збірника електричності, котрою шкіра постійно наладована. Не всі части тіла однаково наладовані електричною енергією так, що між ними встають різниці потенціалу. Вистарчить приложити електроди до висок і до долоні, получить їх дротом і влучити до струї гальваноскоп. Вказівка гальваноскопу зараз зачне колибати. То наступило виладування між долонею і висками. Д-р Мунк ствердив, що потенціал людини завжди той самий до кінця життя. На се не вплине ні підвищена температура, ні зажиття аспірини, ні атак малярії. Вистарчить, щоб людина зняла обуву і станула босою ногою на холодній підлозі або встромила ноги в холодну воду, а вже нагле остудження ніг або їх розігріття, викликає зараз нарушення рівноваги потенціалу. Власне тоді людина пчихає. Се доводить до порядку нарушену рівновагу, себто вирівнує потенціали різних частин тіла. — Така найновіша гіпотеза про повстання катару і значіння пчихання. Отже пчихання має справді викликувати здоров'я. Се завважали вже давно й тому при пчиханні кажуть: „На здоров'я!“

Дня 21 травня с.р. відбулися Загальні Збори „Товариства Прихильників Освіти“ (Т. П. О.) у Львові, в салі „Української Бесіди“. Зборам проводив голова Т-ва Др. Юлій Савчак. Збори зачалися о год. 6, отже з одногодинним опізненням, з причини малого числа учасників. Зі старшого громадянства явилось ледви 9 (девять) осіб. Секретарював і звіг з діяльності Т-ва здавав урядник Т-ва мгр Богун.

Зміст: В дні 1 січня 1933 Т-во мало 291 членів, рік піаніше вже 593, в тім 250 старших. Теперішній голова перебрав урядування в червні від п. д-ра Леся Кульчицького по частинним перевиборі на Заг. Зборах 10 червня звітового року (1933). Головне завдання Т-ва — допомога діяльності студіюючій молоді. Головне жерело доходу Т-ва — прилюдні збірки, та сего року Т-во дозволило на збірку не одержало і тому воно в скрутнім положенні. Та мимо сего Т-во виявлялось зі своїх завдань вдоволяючо. Воно перевело найкращу на праву Академічного Дому коштом 4.100 зл., управи Акад. Дому уділило субвенцій на суму 2700 зл. головню на покриття довгу за світло і воду. Що більше, Т-во мусіло покривати заборгованості за попередні роки, котрі в порівнянні з теперішними були роками „товстими“. Т-во удержує студентську харчіню, котра провадить дешеву кухню для студентів. В звітовім році кухня видала харчів на квоту 22.400 зл. Кошт удержання студентської читальні кругло 200 зл.

На місце давньої „Студентської Громади“, що була при Університеті, Т-во потворило секції — правників, українців, географів, природників, торговельників, студенток і т. д. Мимо скрутних часів Т-во уділило потребуючим студентам позичок майже на суму 1000 зл. Коли дозволи на публичну збірку не було, поведено пресову кампанію за приєднуванням членів. При тій нагоді виланали також дрібні датки. В останнім часі творено в краю делегатури, котрі привидували нових членів. Крім сего Т-во рушило справу старих довгів: „Фонду Української Академічної Молоді“ (передвоєнного), фонду ТПО Відня і власних довгів. Між сими послідними багато таких, що добре ентуовані. — Звіт Контрольної Комісії здавав студ. Степан Гела, котрий заявив, що Контр. Ком. знайшла все в найкращім порядку. Ставить внесок на уділення абсолютній.

Дискусія над звітом: п. Калитяк: Чому довжники не звертають позичок? — Відп.: Маємо три фонди, котрі правно перейшли на наше Т-во: 1) фонд сецесійний (около 100.000 австр. кр.). Квестія лиш, чи можемо його екзеквувати, бо минуло вже 30 літ. Сей фонд в білянсах не фігурує, а по звальоризуванню він представляє около 30.000 зл. Другий фонд з Відня, перемінений на шилінги, також в білянсі не фігурує. Третій фонд з Данцігу на суму 11.800, що їх уділено Т-ву „Основа“ вже вставлений до білянсу. Останній фонд четвертий се зворотні допомоги, що їх Т-во уділило в рр. 1927 — 32 на суму зл. 32.000. Реальні лиш те два останні фонди (разом 43.000). Ми висилаємо унімнення, але нічо не помагає. Застановляємося, чи не вступити на судову дорогу. Др. Цимбалістий: Справа допомоги студіюючій молоді в нас дуже біда. Нинішні збори се доказ заінтересування нашого громадянства сего справою. Тепер нас мало приймають на університет, оплати високі, а як ми не опікуємося тими, що вступають на студії, то припиниться доплив інтелігенції. Я предлагав би додати до вичислених фондів ще фонд пражський. Ті, що студіювали по війні в Чехії (Празі), діставали стипендії і складали торжественні заяви, що звернуть їх аналогічному допомоговому товариству. Вправді на ті стипендії давав гроші чеський уряд, та була се лиш частинна сплата довгу, що його затягнули чеські легіони на Вел. Україні, а арешто по переході наших частин до Чехії вони відобрали в нас ціле озброєння. Не бачу заінтересування у самої молоді, а сеж прецінь справа студентів. Чому така мала фреквенція молоді на Загальних Зборах? — Др. Савчак: Про котрий фонд ви говорите? Чи з рр. 1921—22? (Так!) У кого можна засягнути інформації? (Др. Ц.: У Д-ра Стахова і п. Лемішки). — Др. С.: Спостереження, щодо теперішних Заг. Зб. дійсно сумне і не маю на се ніякого оправдання. Думаю, що завилила молодь, котра зводила політичні порахунки зі старшими на попередних Заг. Зб-х. Мабуть старші зразилися до такого переводження зборів і не прийшли, хоч курзор не запримітив нігде неприхильного відношення. — П. Калитяк: Чуя я зі звіту, що є більше членів молодих ніж старших. Се занедбання. Належати мають обовязок одні і другі. Чому так слабо форсовано придбання старших членів? — Пані Павличковська: Студенти не мають часу, бо мусять вчитися. — Др. Савчак: Акція приєднування членів ми поширили й на провінції. Одна з трудностей се висота вкладки (1 зл. місячно). Для масового членства се зависока вкладка, але боїмося знижувати, бо не знаємо, чи наша акція прийметься. Мусимо дещо почекаати. З приємністю стверджую, що студенти приєднують нових членів при кожній нагоді. П. Цимбалістий сказав, що несення допомоги дуже біда. Та ми більше робили ніж се виходить з рахунків. — Др. Цимбалістий: Я не зробив закиду виділові, лише всім нам тому, що ми не помогли виділові. Кожний студент, що не має засобів до студіювання, повинен їх дістати в 100%. Се має бути в нас засада! — Студ. Гела С.: Нині відбуваються також Збори Т-ва ім. Петра Могили. Се — думаю — також одна з причин малої фреквенції старших. Мушу підчеркнути, що новий виділ вступив на правильну дорогу. Тепер є лиш один урядник, а виявляється зі всего дуже добре. — (Далі буде).

Йдемо вперед! Довідуємося, що в Краснім к. Львова засновано з початком ц. р. українську фабрику кави під назвою „Золота Кава“ солодова з цикорією. Згадана фабрика заінстальована у спеціальних будинках і вже від 1. квітня ц. р. випускає свій продукт на ринок під назвою „Золота Кава“ солодова з цикорією. „Золоту Каву“ продають не тільки українськи, але також і чужі харчеві крамниці. „Золота Кава“ приправлена на зразок заграничних подібних продуктів — готова до варення і вже не потребує ніяких домішок, вона надзвичайно смачна, поживна, здорова і потребує мало цукру. Власник фабрики є інж. Г. Цюкан, який вернувся м. р. зі студії і практики з заграничі і посятився розбудови рідного промислу. Сподіємося, що українське Громадянство радо прийме, новий, до цього спеціальний продукт і тимсамим причиниться до розбудови рідного промислу. — 1—1

Проща до Гошова

Чому вона не вдалася?

Церква ОО. Василіян у Львові уладжує рік-річно богомілля до чудотворної ікони в Гошові коло Болехова. Учасники сеї прощі рекрутуються переважно з робучого пролетаріату: се — каменичні сторожі, служниці й підміські селяне. Для них проща се не тільки заспокоєння релігійних потреб, але і фізичний відпочинок. Минулими літами Львівська Дирекція Зелізниць без ніяких труднощів видавала для прочан знижкові білети.

І сего року дня 14' мая низше підписаний організатор богомілля вніс до Дирекції просьбу о залізничну знижку для 300 прочан богомілля, яке мало виїхати зі Львова дня 2 червня с. р. На превелике диво львівська Дирекція Залізниць відповіла, що вона некомпетентна видати знижки до польських відпустових місць, як прим. до Кохавини, Ченстохови, Кальварії... І відіслано мене до Міністерства Залізниць... Я негайно звернувся з просьбою до Варшави. Тут обіцяно мені з початку прихильно полагодити знижку білетів, однак вирішення справи відкладано з дня на день. На мої ургенси референт Міністерства давав двозначні відповіді, що справа ще не вирішена, однак буде полагоджена... Так в Міністерстві протягнуто справу аж до передодня виїзду на прощу, се є до дня 1. VI. с. р. Сего дня щойно на кільканайцять годин перед виїздом на прощу, дало Міністерство Залізниць відповідь, що відмовляє всяких знижок для прочан, котрі удаються до Гошова на релігійну прощу... Вже не було часу повідомити прочан про таке рішення Міністерства і стримати прощу. Численно зібрані на стації у Львові прочани прийняли відмову Міністерства з плачем, бо не тільки з великим трудом дістали відпустку від своїх хлібодавців, але сей витратилися матеріально. У всіх самочинно зродилося підозріння, що Мін. Залізниць тільки тому відмовило знижку білетів, що прочани — української нації. Всім було добре відомо, що польські прочани їздили за великими знижками до Кохавини, до Ченстохови і що москвофіли на талергофське збіговисько дістали 75 прц. знижки подорожі.

Багато з гошівських прочан вернуло серед злословлення на заряд залізниць домів, а решту звернув я до найближшого відпустового місця в Крехові коло Жовкви. Очевидно прочани мусіли оплачувати повні білети їзди. Яке було їх огірчення, про се свідчить факт, що прочани в повороті домів зрезигнували з їзди залізницею і вернули до Львова піхотою, зробивши 30 км. томливої дороги — і постановили собі на будуче підводами удаватися на прощі.

Супроти сего запитуємо п. Міністра Залізниць: Чи відома йому вище зясована подія? Чи се в інтересі польської держави освідомлювати навіть найпростіших аполітичних людей, що громадяни Річипосполитої діляться на упривилєєних і на горожан другої класи, яких без потреби дразнить і наражується на великі моральні та матеріальні шкоди?

Один з прочан.

Війна чи мир?

Європа на роздоріжжі.

Від нашого заграничного кореспондента.

Знов зібралися в Женеві представники майже всіх держав, не виключаючи „миролюбивої“ совітської Росії, щоб вести наради й дискусії над найблищою майбутністю нашої старої Європи. Вже від літ радять і дискутують над проблемою розброєнь, а рівночасно щораз більше зброяться. Мається враження, немовби тим панам залежало на чисто академічній дискусії, а не на розв'язанні існуючих конкретних питань та непорозумінь між народами й державами Європи й цілого світа.

Тимчасом наближається невмолима хвиля, коли на основі принципів треба вже переходити до рішень. Європа стоїть на роздоріжжі; муситься рішити на війну або на мир. Напруження між поодинокими державами й нова філія зброєнь занадто ясно вказують на грозу воєнних конфліктів. Та тут у грі не лише справа мира в Європі; ще більше від нарад у Женеві залежить економічна рівновага в світі. Направа господарських відносин, поворот довіря в міжнародних торговельних і фінансових взаєминах ніяк не можуть наступити при побільшенні зброєнь. Європа наїжена багнетами се невротайна земля, яка може дати лише руїну і попіл. Муссоліні у великій промові в італійській парламенті в навечеря женеvських конференцій слушно заявив: „Європа повинна рішитися або вести континентальну політику між континентами, або вирветься керма з її рук... Народи потребують конечно довгої доби мира, щоб розв'язати тяжкі проблеми дня та забезпечити нашу старинну європейську культуру перед небезпекою, яка загрожує їй зі сходу й заходу.“

Коли розброєння виглядає нині на далеку утопію, то обмеження зброєнь стає неминучою konieczністю. Як се можливо, щоб Європа з 1934 р. могла ще вдержати нову філію зброєнь? Як се можливо, щоб і так незрівноважені фінанси й бюджети могли вдержати нові майже необмежені видатки на дальші зброєння; далі розвивати нинішню модерну воєнну техніку, яка і так абсорбує великі національні сили... Поминаємо ризик теперішньої війни, яка приносить руїну нарівні побідженим і побідникам, вже нова філія зброєнь мусить довести до економічної руїни. В першій мірі викликає вона стан міжнародної непевності, який паралізує всі капітали. Банк міжнародних зобов'язань заявив недавно, що в Швейцарії вицофано з обігу сім мільярдів франків в золоті, що опинилися в приватних руках лише з огляду на непевність міжнародного положення! На основі того золота можна видати около 7 мільярдів доларових білетів з покриттям 33 відсотків в золоті. А тоді відразу полекшалоб у грошових взаєминах, колиб таку кількість девіз кинено на міжнародний ринок. А там панує просто маразм у грошових взаєминах а його наслідок — загальна економічна скрута.

Вже і так Європа терпить багато від митних бар'єр. Колиж тепер наступить нова митна боротьба та всякі митні заборони і т. зв. штучні „демпінги“, — мусять устати міжнародні торговельні взаємини, а на те місце наступлять в поодиноких державах інфляції й банкруцтва, з чого знаменито вміють користати всякі переворотові елементи. Найбільше завинила в тім Франція, яка знайшла помічну руку — де? — в Совітах! Опанована манією „національного забезпечення“ ніяк не хоче пристати на обмеження зброєнь, яке предкладали правительства: англійське й італійське; а zarazом жадає не обмеження, а просто контролю й заборони всяких зброєнь Німеччині. Нічого отже дивного, що бесіду Барту в Женеві, передовсім його саркастичну критику англійського предложення, вважають похоронною промовою для конференції розброєнь. Та що буде дальше? Чи народи Європи мимо того будуть шукати нового мира? Нині ніхто не годен предвидіти.

(Н)

Кооператива Укр. Театр

Її Звичайні Загальні Збори.

2) Всеч. о. д-р. Й. Застирець: Вже 70 літ минуло від народин нашого нового театру, а салі досі нема! Мені шкода тільки підошев, що хожу на ті засідання. Ставлю внесок: Приступити до будови театральної салі і натиснути на кооперативу Український Дім, щоби вона теж приступила до будови; радн. Стеблецький: Належу до оптимістів. При добрій волі гроші найдуться. Ми стратили вже частину гроша через девалюацію долара так як наші інваліди. Можнаби приступити до будови бодай частини дому, бо можемо стратити площу. Директор РСУК-а казав мені, що наша кооперация може дати значні гроші на будову спільного Українського Дому. Вона хоче лише знати правну підставу сеї справи. Треба нам порозумітися з кооп. Український Дім і з РСУК-ом, під якими умовами вони булиб схильні прибирати гроші; радн. Дрималик: Інваліди мали ввійти з нами в спілку, давали частину грошей, ставили лише умовля, щоби в тім домі дати їм ціле крило від ул. Сапiги. На такі умовля не можна було пристати. РСУК натиснувби на 3000 кооператив і вони далиби гроші на будову Українського Дому. Треба лише в'яснити правну сторону сеї справи; — дир. О. Стадник — Справа будови театральної салі се болюча для мене справа. Ми далеко відійшли від того, що було тому 50 літ. Тут говорять лише про салю і тонально не театральну. Дуже прикро слухати коли деякі члени договорилися до того, щоби будувати у Львові салю на 200 осіб! Я думаю, що ми повинні йти сміливіше і вибудувати велику салю. Я також належу до тих акторів, що не забезпечені матеріально, але я зрiкбися допомоги на се, щоби прискорити здійснення сеї мрії та мати вже раз свою театральну салю. Треба зараз приступати до будови, але не на рати. Коли збудиться амбіція загалу, то салю будемо мати; п. Олександр також висказувався за негайною будовою театральної салі; — п. Лев Лепкий: На зборах кооп. Український Театр щороку росте чимраз більше безнадійна скука. В суспільности запанувала страшна апатія. Старі, стара війна, ще трохи цікавляться тим. Молоді такими „дрібницями“ вже не займаються. В тих ріжних театральних комітетах треба ґрунтовної „чистки“. І в нас вкрадається страшна бюрократія. Пр. урядники централі „Просвіти“, що мають до полагоди справу в „Ділі“, — отже в тім самім будинку і на тім самім поверсі, лише через двері, — кожду справу, котра вимагає негайного устного полагодження, пересилають на письмі з ріжними підписами і печатками! І щойно тоді про ту справу пригадують собі, коли вона вже неактуальна. Також в нашу кооперацию, на жаль, вкрадається бюрократія. Фонди від нашої кооперации на будову Українського Дому можна видобути, але не бюрократичною формалістикою і писаниною. Моя думка така: Тут зі салі вибрати двох делегатів, відданих справі українського театру, котрі пішлиб по наших інституціях і доти справу представляли ріжним нашим директорам, аж доки їх не переконалиб про негайну потребу будови театральної салі. Коли край довідавсяб, що будова вже зачалася, тоді дасть фонди на докінчення будови. Студенти носилиб цеглу і вапно, збиралиб датки, всі помагалиб чим хто може, бо бачилиб, що твориться щось. Тепер у Львові і в краю є наставлення, щоби щось робити і вирватися з того застою. Я предкладаю, щоби тими делегатами вибрати о. д-ра Застирця і п. Волинця; — п. Лісевич Л.: Вповні погоджуюся з ред. Лепким. Я ходив до КІР-у (Кооператива Інжинірських Робіт). Мені там сказали, що коли нема 150.000 зол. готівки, то будови такої салі нема що зачинати. Якби в нас не було браку відповідальности за прийняті на себе обов'язки, то справа вже давно булаб довершена; — п. Бенцаль М.: Мене сум збив на початку зборів, коли я побачив тут таку безнадійну апатію і безрадність

в тій справі. Та коли промовив ред. Лепкий, я набрав віри, що таки щось з того буде. Ми їздимо по провінції і знаємо, що громадянство помоглоб. І студенти і ремісники і селяни, священники і всі поможлиб. Тільки треба вже раз зачати будувати. Думка ред. Лепкого дуже щаслива; — радн. Дрималик: Приймаємо предложення п. ред. Лепкого як ухвалу Загальних Зборів, котрі поручають Управі кооператива Український Театр як найенергичніше зайнятися справою будови концертно-театральної салі. Зокрема Збори доручають вислати двох делегатів для устного обговорення сеї справи з дотичними нашими установами, найдальше до двох тижнів. Збори одноголосно ухвалили се предложення.

Відтак радн. Дрималик відповів ще на деякі менше важні запити й опісля замкнув Збори. Безучасна й апатична атмосфера на початку зборів оживилася від предложення п. ред. Лепкого. До виконання сего предложення Збори прив'язували велику надію.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Містимо сей авіт спізнено, бо в „Н. Зорі“ не можемо за багаторо місяць займати звітими, хоч вони дуже потрібні, бо се документи часу й мірила розвитку.

Зїзд Великого Лугу

11) Д-р Бабій: Зчасом інтелігенція приїде до розуму. Не треба її тепер дразнити нерозважними виступами; — п. Корнбергер (голова Лугу в Вишні): Коли я прийшов до порозуміння з нашою інтелігенцією в нашій околиці, то вона перестала нам шкодити. Пан Тиктор у своїй пресі також вже притих. І всі інші перестануть проти нас виступати, коли покажемо корисну працю; — п. В. Сениця (гол. Лугу в Підлісках Мостиських): Коли з нашими противниками не знати нераз як поводитися! Добре — не помагає, але — теж не помагає. Вони послугуються нераз такими нікчемними засобами в боротьбі, що випроваджують чоловіка з рівноваги; — п. Гнат Ямельницький (гол. Лугу в Орові, пов. Дрогобич): Я думаю, що розумним і розважним поступованням можна буде притягнути до нашої Лугової Організації інтелігентів доброї волі і взагалі тих противників, котрі ними є через непорозуміння. В нас один священник був проти Лугу, другий за Лугом. Одне коло й той приглянувся нашій праці, пізнав нашу ідеологію, то також став нашим прихильником. Нам зеднала симпатію передовсім наша праця в Лузі і в інших товариствах в селі. Розходиться головню про те, щоби з нашими противниками поступати розумно й делікатно і свою роботу робити дальше.

Дальше говорив п. М. Козланюк: Буває часом, що деяким людям не помагають ні розумні словні аргументи, ні докази корисної праці. Супроти таких муситься вжити інших „аргументів“. Ми в нашій дальшій дискусії повинні зайнятися передовсім поліпшенням нашої організації; п. Н. Кузик (Борусів, бобрєцький повіт): Праця Лугів на селі спочиває в руках селян. В нас працюють також священники, студенти й інші. Ми не повинні ворожо і з упередженням ставитися до тих, що виступають проти нас. Ми повинні доказати наше значіння працею, тоді і наші противники приступлять до нас. Правдивий інтелігент не буде так поступати, щоби супроти нього вживати аж „хлопських параграфів“; — Гриць Сютрик (Млини, Яворів): Наш Луг мав також перепони в праці зі сторони декого з інтелігентів. Коли дискусія зійде на Луги між селянином й інтелігентом, то селянин не всилі інтелігентови протиставитися, бо не має того образування. Тому кожний селянин повинен над собою так попрацювати, щоби сам став інтелігентом і не давав себе в дискусії заломлювати. Ми за мало говоримо про фінансові справи Лугу. Над тим збори повинні головню застановитися. Кожний Луг нехай вирівнає свої залежності; — п. Кебас: Я хочу тут ще раз зазначити для оминення всякого непорозуміння, що я не виступав проти всеї інтелігенції, лише проти тих, котрим не промовляють розумні аргументи.

(Д. 6.)

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В СПРАВІ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНГРЕСУ відбулося у Львові кілька спільних нарад представників УНДА, УСРП, УСДП. Дальші конференції в тій справі відбуваються.

МІНІСТР ПЕРАЦЬКИЙ під час свого поїзду у Львові запросив на конференцію представників УНДА, сен. Ю. Павликовського, посла О. Луцького, секретаря УНДО ред. В. Целевича і проф. В. Кузьмовича. Обговорено ряд політичних і господарських справ. Міністр Перацький зложив візиту ВПреоу. Митрополитови Шептицькому. Замість недужого Митрополита ревізував міністра о. крил. В. Томович.

ЗАСУД ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН. В Перемишлі відбувся великий політичний процес проти 23-ох молодих Українців за приналежність до Організації Українських Націоналістів ОУН. Засудили Василя Боднарчика на 5 літ тюрми, Онуфрія Конкольовського на 5 літ, Василя Конкольовського на 4 роки, Миколу Ткача на 5 літ, Михайла Сабата на 4 роки, Озипа Івчука на 3 р., Петра Хому на 4 р., Івана Янковського на 3 р., Миколу Феника на 5 літ, Івана Кучерепу на 6 літ, Євгена Грабача на 3, Теодора Хамуляка на 4 р., Теодора Хамуляка на 4 р., Михайла Хупка на 4 р., Вол. Підвірного на 4., Мих. Данчука на 4 р., Мир. Андрія Прокопа на 7 літ, Омеляна Антоновича на 6 літ, Ярослава Демчука на 4 р., Осипу Демчуківну на 4 і пів р., Олену Федоровичівну на 3 р., Миколу Качмара і Олександра Новака трибунал увільнив від вини і кари. Всіх засуджених позбавлено громадянських прав від 10 до 3 літ. Разом засуджено 21 підсудних на 85 літ і 6 місяців тюрми.

ЛВІВСЬКИЙ КАРНИЙ СУД засудив 4 молоді Українки зі Сокальщини за приналежність до ОУН, а саме Ольгу Соколовську на кару 3-ох літ тюрми, Марію Ганіткевич та Анну Романовську на кару півтора року тюрми, Марію Гук на кару 1 року тюрми.

ЗЛІКВІДУВАЛИ ЦЕНТРАЛЮ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ. Політична поліція у Львові викрила недавно центральну КПЗУ. Знайдено кільканайцять тисяч протидержавних відозв, кілька циклостилів, обіжники Центрального Комітету КПЗУ. Поліція увязнила багато ком. агітаторів. Подробичі невідомі.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРЕСА ПРОТИ ПОЛЬЩІ. Цілий ряд большевицьких газет помістив острі статті проти Польщі. Причина того — промова мін. Бека на розбійній конференції в Женеві і приїзд німецького міністра Гебеля до Варшави. Польська преса називає ті виступи больш. преси галюцинаціями і простацтвами... Так скоро остудилася горяча приязнь...

РОЗБРОЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ СКИНЧИЛАСЯ. Конференція прийняла компромісову резолюцію, яку пропонував французький мін. Барту. Резолюція обіймає три питання: безпеки, летунства і фабрикації та торгівлі зброєю. Міністр Барту пропонував утворити три спеціальні комісії, котрі обговорять основні згадані три справи. Сподіюється, що Німеччина поверне на розбійну конференцію а її поворот буде найкращою запорукою рівноваги в світі. Так сказав Барту.

НЕВДАЛИЙ ПЕРЕВОРОТ НА ЛИТВИ. Прихильники був. диктатора Литви Вальдемараса зробили недавно спробу перевороту. Часть гарнізону в Ковні станула по стороні замаховців. Уряд зліквідував спробу перевороту й увязнив Вальдемараса, ген. Кубелінуса і 27 офіцерів.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА Й РОМУНІЯ узнали Совіти. Преса доносить, що міністр Бенеш і Титулеску виміняли ноти з комісарем закордонних справ Літвіновом. На підставі тих нот настають нормальні взаємини між тими державами. Югославія визнає Совіти пізніше. Таким чином Європа щораз більше годиться з большевизмом.

УРЯД В БЕЛГІЇ УСТУПИВ. Він вніс до союму два проекти які перепали. Тому подався до димісії.

ГІТЛЕРІВСЬКІ АТЕНТАТИ В АВСТРІЇ. Преса подає, що австрійські націонал-соціалісти виконали цілий ряд замахів на залізницях. Ушкоджено кілька залізничних мостів.

СТРІЧА ГІТЛЕРА З МУСОЛІНІЕМ. Преса повідомляє, що незабаром відбудеться стріча Гітлера з Мусолініем, правдоподібно в Венеції.

БІЙКИ МІЖ ФАШИСТАМИ І КОМУНІСТАМИ В ЛЬОНДОНІ. Преса подає, що в часі віча англійських фашистів в Лондоні повстали бійки. Саля де було віче, знищена. Кілька осіб ранених, втім одна важко. Лондон не бачив таких бійок від ряду літ.

НЕСПОКІЙ В ЕСПАНІЇ. В Сан Себастьяні виконали замах на генер. Фернандо Беренгера, брата був. диктатора Еспанії. Генерала Беренгера вбили на місці. Поліція викрила в Мадриті тайний магазин зброї: 610 револьверів, 80.000 набоїв.

АМЕРИКАНСЬКА ВЛАДА опечатала бібліотеку одного німецького корабля, котрий причалив до пристані в Нью-Йорку, бо в тій бібліотеці є книжки, що пропагують гітлеризм.

НОВИНКИ

Стан засівів. Головний статистичний уряд у Варшаві ствердив поганий стан сегорічних засівів. Посуха і спека в травні припинила розвій озимини, особливо жита, яке не виростало як слід. Також не розвинулася ярина й окопові землеплоди. Найбільша посуха була в полуднево-східних воєводствах і в Познанщині. Найгірша пшениця в воєводствах лвівським і станиславським. В воєводствах тернопільським і станиславським частину озимого жита переорали. Ячмінь найгірший в тернопіль. воєв., овес в станиславським. У всіх воєводствах лихий стан пасовиськ, сіножатей і конюшини. В полуднево-східних воєводствах вигоріли пасовиська. Брак паші для худоби. Також слабо представляється садовина, бо внаслідок посухи шкідники появилися масово на овочевих деревах.

Під час жіночого конгресу у Станиславові в дні 23—27 VI. с. р. відбудуться отсі вистави: народнього мистецтва, книжки українських авторок, українських малярок і світлин з життя українського організованого жіноцтва.

Діточий концерт „діти — дітям“ відбудеться у Львові 17 червня о год. 10 передп. в салі Лисенка. Дохід призначений на півоселі. Небуденність концерту, на якому перший раз у нас виступить діточа оркестра під управою Романа Согора і благородна ціль — повинні стягнути якнайчисленнішу нашу публіку.

В Станиславові в салі „Сокола“ уряджено сокільську академію в честь проф. І. Боберського.

В Тернополі „Союз Українок“ уладив виставу ручних робіт: вишивок, гафтів, килимів і т. д. Вистава мала великий успіх.

Управа 4-літньої дівочої гімназії СС. Василянок в Яворові повідомляє, що вступні іспити до I. і II. кл. гімн. нового типу відбудуться дня 15, 16 і 18 червня ц. р. — При гімназії існує й інтернат СС. Василянок, де учениці можуть знайти приміщення з харчем за місячною оплатою 40 зл. 131—3—3

На 6-ох могилах УГА в Підгайцях відслужили панахиду 4 священники. Було 26 вінців без написів і національних лент (так жадала влада); о. Кизима виголосив коротку проповідь. Влада заборонила с. р. влаштувати обхід на могилах у Вісню. Кругом Вісня в промірі 6 км. стояло військ і поліція. На могилу не допустили ні одного вінця, ні одного прапору. Поліція „завертала“ людей з повітів тернопільського і бережанського. Панахиду відслужив о. Дмитрик в церкві (за померших).

До церкви в с. Завадка, пов. Калущ, вломилася злодія, розбила церковну касу й забрали 3 часі.

Спростування. В ч. 42 „Нової Зорі“ з 10 с. м. на 4 ст. в рубриці „З реліг. життя“ в першій новинці в 6 рядку подано хибно: „Преоу. Ткачук“. Має бути: „Преоу. Тимотей Такач“.

Обходи на стрілецьких могилах в Підгайчині. Адміністраційна влада заборонила с. р. обходи на стрілецьких могилах в Підгайчині. В Заставчу коло Завалова відбувся процесійний організований похід на могилу чет. Балюка. Над гробом була панахида, співав хор з Заставча. Було 5 вінків.

Присуд за могилу УСС у Вісню. В звязку з минулорічними подіями на могилі УСС у Вісню (Підгайчина) відбулася 24. V. с. р. розправа в Підгайцях. Трибунал засудив Володимира Токара на 10 місяців тюрми і 40 зл. коштів, Яцка Валюрного на 7 місяців і 40 зл. коштів, Марію Терлюкову на 6 місяців тюрми (з завішенням на 5 літ) і 20 зл. коштів. Оборона внесла апеляцію.

Нові кружки РШ повстали в галицьким повіті в Водниках, Маріямполі та в Сопогові.

В с. Залуква, пов. Галич, відбувся сокільський вечір в честь профес. І. Боберського.

В Поморянах, пов. Зборів, влада закрила Кружок Рідної Школи за мнине переступлення статутувої діяльності: за секцію фізичного виховання та за те, що Кружок улажував за багато імпрез „з підбурюючими промовами й декламаціями“.

Триденні реколекції для пань зачнуться 30 червня б. р. вечером при Монастирі СС. Василянок в Станиславові. Оплата виносить 10 зл. Зголошення приймає до 20. VI. ц. р. Ігуменат СС. Василянок в Станиславові, вул. Петра ч. 17. 134—3—3

В Скалаті староство заборонило Кружкові РШ уладити концерт в пам'ять Шевченка через: „Заповіт“, декламації „Іван Підкова“, „Гамалія“ (в забороні написано: „Gamaleja“!), „До Основ'яненка“ та „Кавказ“, бо „Кобзар“ Шевченка сконфіскований в Тернополі, тому віршів, поміщених в „Кобзарі“, не вільно декламувати. Така аргументація скалатського староства...

Чому розв'язують „Соколи“? В с. Ладанці, пов. Перемишляни, розв'язали „Сокол“ за те, що його члени мали уладити бандерію та відпровадити оо. місіонарів після місії. Т-во „Сокол“ внесло рекурс, мотивуючи тим, що не воно, але вся громада організувала бандерію.

Закарпатська преса подає, що в Ужгороді відбувся в дні 27 і 28 мая с. р. Конгрес Українських Учителів. Взяло в конгресі участь 781 учитель і 200 гостей. Українська Учительська Громада на Закарпатті має 1318 членів.

Жіночий Конгрес. В тім самім часі відбувся в Ужгороді Жіночий Конгрес. Було 3.000 учасниць. Велике вражіння на присутніх зробили промови делегаток з Галичини, пані М. Рудницької, пані І. Павликовської і п. сен. О. Кисілевської.

В Українським Науковим Інституті в Берліні доц. інж. Р. Димінський виголосив виклад п. з. „Господарська частина української щоденної преси“.

Українська летунська школа повстала в Нью-Йорку. Вона має дати теоретичне і практичне знання українським летунам. Учителі її: інж. Р. Комарницький та інж. В. Семенина, що працюють в летунській фабриці і два Американці.

Японія й Україна. Японський часопис „Zin rui aizen shinbun“ (Часопис приятелів людства) з 23. IV. с. р. помістив велику статтю про голод на Україні з малюю. В ній пишеться, що на Україні померло з голоду 10 міль. людей. Там поміщена й відозва гр. кат. Єпископату в Галичині в справі голоду на Україні. — Видно, що Японці цікавляться Україною, бо знають, що Українці се їх природні союзники проти червоної Москви.

Гумор. З життя насікомих: В ресторані на краю міста гість каже до кельнера: Пане обер! А се що? Я знайшов в росолі неживу муху! — Кельнер: Та видно, що росіл був гарячий і муха від того погинула.

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної
і світської інтелігенції
українського народу
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Станіславський Єпископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184 + 2 додаток
4. Ціна зол. 2.50 з пересилкою зол. 2.80 — Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, уліця Сташца 8, за попереднім надісланням грошей.

Жидівські рабіни у кардинала Каковського. Відпоручники союзу рабів в Польщі були недавно в кардинала Каковського в Варшаві. Рабіни передали кардиналові письмо, в котрім жалуються на переслідування жидівського населення і прохають видати відповідний пастирський лист. Кардинал відповів, що осуджує всяке насилля. Та додав, що багато винні самі Жида. Жид Давид Яблонський видає дві безбожницькі газети: „Вільнодумець“ і „Блискавиця“, в котрих поборює християнську релігію, висміює догми віри і зневажає католицьких священників. Жидівські газети „Опінія“ і „Літературне Блєтер“ випикували богохульства на Ісуса Христа. Богато Жидів є між кольпортерами неморальних видань і образів. Все те викликає зріст протижидівських настроїв в польській суспільності. Коли рабіни сказали, що се роблять молоді комуністи, кардинал відповів: Але старші дають їм гроші. — (КАП).

Корею навістив страшний ураган. 500 людей убитих.

ОПОВІСТКА

Одинока Українська Торговельна Школа у Львові, вул. Хшановської 4. 9/II пов. приймає **ВПИСИ:** 1) абсолювентів (ок) народніх шкіл на 3-річну науку; 2) абсолювентів (ок) гімназій на однорічну науку на Курсі Абитуриєнтів; 3) абсолювентів (ок) торговельних шкіл і курсів на окремий рік кооперативної теорії і практики. Оплати знижені.

Спорт

Побіда України.

Україна—Ресовія 2:1 (1:1). Україна виграла чергові змагання за мистецтво Окружної Ліги після завзятої боротьби. В першій половині Ресовія, польська дружина з Ряшева, мала перевагу. Мазури грали твердо, неуступчиво та витворювали часто небезпечні ситуації під воротами України. Вони стріляли перші ворота. Однак за кілька минут Кльош вирівняв для України стріляючи з карного. В другій половині Україна мала перевагу. Кльош переїхав з мячем противників і стрілив другі ворота. Ресовія хотіла вирівняти, але вже не мала щастя. До того суддя виключив одного її гравця за непослух. Україна мала кілька певних позицій під воротами Ресовії, але їх не використала. Максимів був двічі під самими воротами, але чомусь не стріляв. Хоч Україна виграла, то треба ствердити, що деякі гравці України не знають, що мають робити під чужими воротами. Найкраще грали з України: Кльош, Воробець і Підлісецький. В Ресовії був добрий напад і воротар. Суддував справедливо п. Саварин. Численна публіка, переважно українська, (около 1000 осіб) оплескувала часто живу й цікаву гру.

Італія — мячевий мистець світа. В Римі відбулися змагання за мистецтво світа між Італією та ЧСР. Приглядалося 60.000 глядачів, м. і. вся королівська родина, Муссоліні, правительство і т. д. Італійці побідили Чехів 2:1. Друге місце заняли Чехи, третє Німці, четверте Австрійці. Донедавна Англія була мистцем світа в копанім мячі.

ЦІНИ ОГолошень

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по впаденні належності готівкою або почтовими значками.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† Брат Евсе́вій Сай ЧСВВ помер в 74 р. життя в монастирі ОО. Васи́ліян в Краснопуці. Се був один з перших Братчиків реформованого Васи́лія́нського Чина. Покійний своєю муравлиною працею як господар причинився до подвигнення матеріального стану монастирів, в котрих перебував. Людей зеднував собі визначною культурою духа, сердечністю й монашою покорію. — В. Й. П.

ЖЕРТВИ

1) Гр. катол. Уряд парохіальний в Товстім к. Залишок зал. 7 для укр. інвалідів, і зал. 7 для Т-ва Охорони Воєнних Могил. — 2) Онуфрій Вла́сйчук, емер. народн. учитель в Яворові зал. 2 на прес. фонд „Нової Зорі“.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Організації:

Ч. 1. Основи соціології	Зал.
Ч. 3. Спіритизм	2—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5. Я. А.: Секти й сектанти	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніатський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7. Греко-като́л. Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12. о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.80
Ч. 14. о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II	2—
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Римі 1920 р.	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20. о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2—
Ч. 21. А. Крушельський: Тяжільська Схизма на Лемківщині	1—
Ч. 22. о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руйни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24. А. Ч.: Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25. о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26. Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27. „ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28. „ „ Жіноча справа	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-като́л. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питання літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоліяна (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Като́л. Нар. Партії	0.50
Проф. А. Коплер: Релігія й політика	1.80
С. Томашівський: Історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.60
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.50

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ . . . . . 30 сот.
В тексті і в новинках . . . . . 50 „
На першій сторінці . . . . . 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в прих. оборотах 5.27—5.28 ал.
Золотий долар 8.91—8.93. Канадійський долар 5.25;
1 нім. марка 1.95—1.92; 100 фр. франків 35.00; 100 чеських корон 21.60—22.00; 1000 румунських левів 35—37 ал.; 100 австр. шилінгів 99.50—100 ал.

ЗБИЖЕВА БІРЖА.

Ціни в зал. львів. Підволочиська — львів. Львів	
Пшениця двірська	19.75—20.00; 21.25—21.50
Пшениця збірна	18.50—18.75; 20.00—20.25
Жито двір.	15.50—15.75; 17.00—17.25
„ збірна	15.00—15.25; 16.50—16.75
Ячмін на млино	14.25—14.50; 15.50—15.75
Ячмін пашний	13.00—13.25; —
Овес двір.	14.25—14.50; 15.50—15.75
Овес селян.	14.00—14.25; 16.00—16.25
Кукурудза	18.00—19.00; —
Гречка на млино	20.00—21.00; —
Гречані крупі	39.00—40.00; —
Лен	46;
Макух льняний	18;
Бараболя	3.75;
Грис пшен.	8.75—9.00; 9.50—10.00
Грис житний	8.30—8.60; 8.50—8.75

Тенденція зривкова, рух оживлений.

Набіл: Маслосоюз платив 12. VI. за 1 кг. масла — за 1 л. молока 13 сот., за 1 л. сметани 55 сот., за 1 копу яєць 2.40 ал. — Тенденція на масло, і молоко хитка, на сметану удержана, на яйця знижкова.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АДРІЯ: Діволюбське золото.
КАСІНО: Жовтий князь.
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Лиха дівчина і ревія.
МІРАЖ: Світла великого міста.
МУЗА: А. 14 затонула.
ПАЛАС: Цісарські лови.
СТИЛЕВЕ: Піоніри Тексасу й ревія.
УТИХА: Грабіжник з Марока й ревія.

ПРИМАРІЙ

Др. А. ШВАРЦ

Повернув і ординує в хоробах шкірних, венер. і косметичні лікарськім.

Львів, Словацького 4. Тель. 16-61.

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, брокати, портієри, котари і філіци до підліг, таблатки й коронки поручає по фабричних цінах **ВАНК**, Марійська площа 6.

Чи Ви вже брилися одиноким українським милом до бриття?
МИЛА ДО БРИТТЯ
ПОРОШОК ДО ЗУБІВ
ДИТЯЧИЙ ПУДЕР
136—1—х
Промисл хем.-косм.
„ФАМОЗА“ Львів.

Бувиий лікар Поліклініки у Берліні
Стоматолог-дентист
Др. Степан Дмоховський
Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Рентген. Прецизійна техніка дентистична.
71—10—20

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
„KOWALSKIN“
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA-ARKOWALSKI WARSZAWA

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нею: в четвер на 8 ст.
і в неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Станіслава
ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 злот., мі-
сячно 2 злот., Закордон:
чверть-річно 9 злот.
Ціна числа 20 с.
Конт. П.ІІ. Краків 405.867

30 сел перейшло на унію

Преса доносить, що в останнім часі поперх 30 сел на Волині зголосило свій перехід на унію й очікують зорганізування греко-католицьких парохій та визначення парохів. З початком червня с. р. зробило се також село Гаї Левятинські в пов. Дубно. Подання в тій справі підписало поперх 200 осіб. Унійний рух пе-

рекидається стихійно з околиці в околицю в повітах, що межують з воєводствами львівським і тернопільським. Від того, яке становище займе тепер польська держава, буде багато залежати важна справа морального скріплення нашого народу на великих просторах і тим самим внутрішнє наставлення до держави, в котрій живемо.

Перед жіночим конгресом

Вже тільки тиждень ділить нас від початку першого нашого жіночого конгресу. Значіння того конгресу буде залежати від якості його підготовки. А якість підготовки кожного конгресу залежить від того, що його учасниці (учасники) привезуть з собою на письмі. Устні звіти рідко коли представляють опінію даної

місцевості чи околиці. Зате звіти виготовлені вдома на письмі й відчитані людям на місці та одобрені тими людьми — се неоцінним документом часу, важні тепер і важні на будуче. Отже привезіть з собою виготовлені в дома звіти на письмі та вручіть ті звіти президії свого конгресу або поодиноким секціям.

Поважні події в Китаю

Японські війська вмащерують в „Державу Осередка“.

Агенція Гаваса доносить: Відколи в Нанкіні схоплено японського віцеконзуля, збурення в Японії велике. Японський орган „Нінші-Нінші“ пише, що коли до 48 го-

дин японський віцеконзуль не буде на свободі, то японські війська вмащерують в Китай, котрого правительтво не в силі вдержати порядок у своїм краю.

Що діється на Далекім Сході

Преса подає, що на Далекім Сході панує воєнна атмосфера. На подорож залізницею треба мати окремий дозвіл. Окремий відділ агентів Г. П. У. (чрезвычайки) переводить масові арешти і туси. Харчі на базарах дуже подорожляли. На різних точках східно-манджурської залізнички від-

буваються тайні наради червоних активістів. Недавно 10 червоноармійців переступило манджурську границю. Манджурська стежа прогнала їх. Кореспондент одної англійської газети подає, що Совіти над границею зібрали 4.000 літаків й около 300.000 війська.

Численні землетруси в Америці

73 землетрусів до 6 годин.

З м. Буенос Айрес в Аргентині повідомляють, що в провінції Кордоба занотовано за 6 годин 73 землетрусів. Богато осіб ранених. В околицях Ст. Люїс

був також землетрус. Одно місто зовсім знищене. Залізнична комунікація перервана. Богато жертв в людях. Сей рік особливо багатий у живлові катастрофи.

Що виробляють з цукру

В Німеччині росте продукція цукру мимо того, що змалів його вивіз за границю і змаліло його спожиття внутрі краю. Деж подівається надвижка? Говорять, що

Німці переробляють цукор на нітрогліцерину, з котрої роблять знаменитий вибуховий матеріал. З цукру одержують також етилен, котрим гонять мотори Цепелінів.

Облава на скаженого кота

На даху дому коло Німецького Банку в Берліні вигрівався на сонці кіт. Недалеко вигрівалася й урядничка банку. Несподівано кіт скочив на урядничку, небезпечно покусав її та подрапав. Заалармована поліція та вогнева сторожа хотіли зловити кота, однак він був спритніший. Облава по сусідних дахах тривала понад

2 год. Вкінці кіт скочив в оден комин і ніяк не хотів з него вилзти. Аж один вогневік підпалив в печі. Тоді кіт виліз з комина виполошений димом і знов втік. Щойно один з поліціантів застрілив кота з револьвера. Тоді показалося, що той кіт був скажений. Берлін мав незвичайну „котячу“ сензацію.

Чи Ваша церква, парохіяльні будинки, читальня, школа, кооператива обезпечені в дозволеній законом 1/3 частині в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“? — Якщо ні, то вивіджте негайно обезпечення тієї 1/3 частини в ПЗУВ і зголосіть її негайно до обезпечення в

„ДНІСТЕР“
У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Москвофіли

З приводу Талергофського Зїзду.

Внаслідок спеціальних історичних умовин серед нашого народу по нинішній день існує напрям, котрий стоїть на становищі національної єдності всього східного, себто руського, слов'янства: Українців, Москалів і Білорусинів. Се т. зв. москвофіли.

Колись, перед останнього світовою війною, була то сильна партія чи радше струя. Вона мала в Галичині в своїх руках наші найстарші і найбагатші інституції (як львівську Ставропігію засн. в 16 ст., Галицько-Руську Матицю засн. в 1848 р., Народний Дім засн. в пол. 19 ст. й ін.), всесторонню пресу (між ін. 2 щоденники, кілька популярних тижневиків, органи літературні, наукові, для молоді, до гумористично-сатиричних включно) та численних сторонників (між ін. по кілька послів у віденському парламенті і львівському соймі). Війна і ще більше національно-державний зрив нашого народу завдали москвофілам важкий удар. Їх найважливіші інституції (Ставропігія, Народний Дім) перейшли були в українські руки, їх преса перестала існувати, а загал москвофілів взяв був активну участь в будові української державності в Галичині. Здавалося, що москвофілство в нас у своїй передвоєнній формі перестало вже існувати. Здавалося так тим більше, що й головний предмет орієнтації москвофілів, їх протекторка, царська Росія, перестала існувати, а нова Росія не тільки не захищавалася нашими москвофілами, але визнаючи Українців і Білорусинів народами окремими від московського, заперечила навіть ідеологічну рацію їх існування. Так здавалося. Та дійсність показала щось інше. Незважаючи на все сказане вище, москвофілство в Галичині не перестало існувати. Воно тільки дуже ослабло так, що нині воно лиш тїнь передвоєнного.

Яка причина існування серед нашого народу москвофілства взагалі та зокрема його існування нині?

В нас перед війною звичайно пояснявали існування москвофілства російськими рублями. Росія, підтримуючи москвофілство в нас, мала дві цілі: 1) паралізувати небажаний їй український рух в Галичині, 2) підготовляти в Галичині російську ірреденту, щоб на випадок війни з Австро-Угорщиною мати в наших краях своїх сторонників.

Отся думка про роллю Росії в існуванні москвофілства в Галичині перед війною зовсім вірна. Росія справді підтримувала в нас москвофілство грішми, як се стверджують оголошені по війні документи з російських державних архівів. Москвофілство справді паралізувало до певної міри український рух в Галичині. Москвофіли справді стали підчас останньої війни по стороні Росії і помагали їй, де та як могли.

Sygn. VI. I. Pr. 289/34. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd okręgowy, Wydział VI. karny, we Lwowie, w składzie: S. S. O. T. Będaszewski, jako Przewodniczący, S.S.O. Dr. J. Locker i S.S.O. Dr. L. Dworzak jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 40 (738) czasopisma pt. „Nowa Zoria“, z daty Lwów, dnia 3 czerwca 1934 r. do Sygn. VI. I. Pr. 289/34 na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 czerwca 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną, dokonaną dnia 1 czerwca 1934 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Nowa Zoria“ Nr. 40 (738) z daty Lwów, dnia 3 czerwca 1934, zawierającego: w artykule pt. „Dywni podzi“ w całości wraz z tytułem znamiennym przestępstwa z art. 170 i 154 K. K., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk., zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma

drukowego. Zarazem wydaje się jednośnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12. 1862 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 t.j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu szerzenie fałszywych wiadomości przez tendencyjne przedstawienie przebiegu zajęć w powiecie zbarraskim, które mają na celu zaniepokoić bezpieczeństwo publiczne, oraz ujawnienie szczegółów toczącego się śledztwa sądowego w tej sprawie. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36, i 37 ust. pra. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: T. Będaszewski wr. Za zgodność: (podpis nieczytelny) Kierownik sekr. Protokulant: R. Barszak wr.

Та одними російськими рублями ви-яснити існування москвофільства не можна. Бо москвофільство серед нашого народу має також глибші причини.

Як відомо, Українці, Москалі і Білорусини належать до т. зв. східної або руської групи Словян. Се значить, що та група була колись разом і називалася Русь. Та в ході історії та група розпалася на три окремі групи, які й дали основу трьом окремим народам: Українцям, Москалям і Білорусинам. Сталося подібно, як зі Слов'янами взагалі. Одна колись слов'янська група розпалася відтак на три окремі групи: східну, західну і південну, а ті групи розпалися знов на існуючі нині слов'янські народи. Свідомством тої колишньої одноцільності всіх слов'янських народів є назви: Слов'янин, слов'янський, а східно-слов'янської або руської групи назви: Русь, руський, руський, руські, які зберіглися до нині серед народів українського, московського і білоруського. І ті назви нині оправдані в приложенню до Українців, Москалів і Білорусинів так само, як оправдані назви Слов'янин, слов'янський в приложенню до слов'янських народів. Бо як кождий зі слов'янських народів се власне слов'янський нарід, так також Українці, Москалі і Білорусини се Русь.

Та москвофіли стоять на становищі не тільки племінної але також національної єдності Українців, Москалів і Білорусинів. Се значить, що вони хочуть завернути історію до тих часів, коли східна або руська група Слов'ян творила ще одну цілість (розуміється, та цілість ніколи не була одноставна). Але чи можна завернути історію східних Слов'ян (себто Українців, Москалів і Білорусинів) назад до часу, коли вони творили одну цілість? Не можна — так само, як не можна завернути історії західних Слов'ян (себто Поляків, Чехів і Словаків) або південних Слов'ян (себто Болгар, Сербів, Хорватів і Словінців) до тих часів, коли вони також творили цілість. Бо розвій трьох головних руських племен пішов так далеко і такими ріжними шляхами, що колишня їх єдність існує вже тільки в історії: вона була, її вже нема. І коли москвофіли обстоюють ту єдність нині, приймаючи т. зв. руську культуру за спільну, то те обстоювання рівняється підпорядкованню Українців Москалям. Бо т. зв. руська культура се твір передовсім московського народу, хоч багато вложили в неї й Українці подібно як вложили також в польську культуру. Та вклад якогось народу, хочби і найбільший, в культуру другого народу не робить тої культури для першого народу рідною. Він робить її тільки ближчою, ніж інші. І в певних періодах т. зв. руська культура справді ближча Українцям, ніж яка інша. Та вона нам не рідна.

Подібний розвиток відбули також інші племена білої раси. І так подібно, як є три руські народи, є також три скандинавські народи: шведський, норвегський і данський, але ніхто не каже, що вони оден нарід чи „повинні“ бути одним народом. Що більше, на наших очах відбувається еволюція в нутрі Велико-Бритійської Держави, котра згодом мусить довести до того, що будуть ріжні нації, які говоритимуть англійською мовою, а саме буде нація канадська, австральська, новозеландська і н. Вже тепер англосаський мешканець Канади ніколи не називає себе „Англійцем“. І нікому не приходить на думку називати його за те „зрадником“ або „розбивачем“. Навпаки, якби ті новоповстаючі народи приневолювано до єдності, то якраз се розбило б їх на завсіди. Тимчасом москвофіли добачують зраду і розбивання Руси в природнім розвитку руських племен і тим власне причиняють до збільшування між ними зовсім не потрібної ворожнечі*).

Як бачимо, ідеологічні основи москвофільства дуже крихкі. Тому не дивно, що коли український нарід став завершу-

вати кристалізацію своєї національної індивідуальності будуванням своєї національної держави, москвофільство вміть розсипалося в порошок!

Та все таки москвофільство віджило й існує нині, хоч і значно слабше, ніж перед війною. Чому?

Заки відповімо на отсе питання, мусимо передовсім ствердити слідує: Нинішнє москвофільство в Галичині вже не те, що було перед війною. Воно перейшло очевидну еволюцію під впливом останніх подій в Росії, на Вел. Україні і зокрема в Галичині. Та еволюція виявляється в тім, що нинішні москвофіли не відкидають вже української мови, як се робили передвоєнні москвофіли, котрі в своїх виданнях вживали виключно т. зв. язичія. Нинішні москвофіли вживають у своїх виданнях для народу не тільки української мови (що правда, погано), але навіть української фонетичної правописи. Так українською мовою і фонетичною правописом видають вони нині свої часописи „Землю і Волю“ та „Кооперативний Вістник“ і також книжочки Общества ім. М. Качковського. Зате часопис для інтелігенції „Руський Голос“ видають російською мовою, одначе без ь.

Активна участь москвофілів в будові української державності і також їх зворот до української мови і правописи дуже зблизили москвофілів до Українців. Помало почало затиратися те різке відокремлення одних від других, яке було в нас перед війною. Довголітний розкол в нашій суспільності став наближатися до кінця.

Не може бути ніякого сумніву, що внутрішня консолідація Українців у Галичині не лежала в інтересі наших противників. Бо та консолідація скріплювала нас і тим самим наш опір нашим противникам ставав сильніший. Тому не дивно, що з тої сторони піднято заходи, щоби нашу суспільність знов розбити на ворожі собі групи, котрі взаємно поборювалиб себе й ослаблювали нашу відпорну силу.

Деякі з тих заходів пішли в сторону москвофілів. Щоби скріпити їх дуже вже підупали сили, відібрано з українських рук Ставропігію і Народний Дім та передано назад москвофілам. А далі пішла політична акція, котра москвофілів з одного боку розєднала з Українцями, а з другого приєднала до Поляків. Така політика повелася тим легше, що мала вже до певної міри традицію з перед війни.

У висліді згаданої вище політичної акції москвофіли відбули ще одну еволюцію. Та еволюція москвофілів се їх політична орієнтація на Польщу. Висловом тої орієнтації є своєрідний москвофільський льоялізм супроти польської держави. Його раз-у-раз рекламують два москвофільські послы у варшавським соймі, котрі ввійшли до сойму з листи ББ і котрі в соймі належать до клубу ББ. Та не тільки льоялізмом супроти Поляків пописуються теперішні москвофільські послы до варшавського сойму. Вони дезавують також Українців у варшавським соймі і поза ним. Се останнє й є головним завданням теперішнього москвофільства.

Окрема згадка належить до москвофілам як сторонникам православ'я. Свою прихильність до православ'я виявляли москвофіли вже від давна, ще перед війною. Та перед війною москвофільська пропаганда православ'я в Галичині була маскована і доривочна і тому не мала більших успіхів. Отверто виступили москвофіли як сторонники православ'я підчас війни, коли Росія заняла була Галичину. З переходом Галичини до Польщі москвофільська православна пропаганда не тільки не припинилася але навпаки, ще навіть скріпилася. Особливу увагу під тим оглядом звернули москвофіли на Лемківщину, де пропаганда православ'я зустрічається з особливо прихильним відношенням наших сусідів.

Таким чином до національно-політичного розколу в нутрі нашого народу москвофіли вносять іще розкол церковний. Тим вони ще більше ослаблюють нашу національну силу. Тому не дивно, що найбільше шовіністичні польські круги ставляться так прихильно до москвофільської пропаганди взагалі і православ'я спеціаль-

но, ставляться прихильно в цілій Галичині, та зокрема на Лемківщині, котра стала предметом особливих затій з тої сторони. Засада divide et impera (поділи і пануй над поділеними) має тут повне при-мінення.

До чого саме хочуть ужити і дійсно вживають наших москвофілів, нехай про се свідчить надзвичайно інтересний твір вшехпольського діяча Гертиха „За програму окраїнної політики“*). В тій книжці на сторонах 118—119 напечатано дослівно отсе (нарочно не робимо перекладу, щоби хто не посудив нас, що подаємо нашій суспільності спрепарований або натягнений перевід думок вшехпольського діяча):

„Należy dążyć do tego, by zanik grupy staroruskiej w Małopolsce Wsch. nie nastąpił.

Były już momenty po wojnie, gdy tendencja Starorusinów w kierunku zaniku przejawiała się zupełnie wyraźnie. Prawdopodobieństwo stopniowej likwidacji starorusinizmu jest dość duże: bardzo być może, że młode pokolenie staroruskie zerwie ze swoją ideologią, rozplywając się bez reszty w obozie ukraińskim (poza tym zresztą ulgając częściowo polonizacji), — dzięki czemu obóz staroruski zakończy swoje istnienie wraz ze śmiercią starego pokolenia Starorusinów.

Istnienie obozu staroruskiego (moskalofilskiego) jest dla Polski z tego względu pożyteczne, że podkreśla swoim istnieniem bardzo mocno fakt, iż ukrainizm nie jest odrębnością etniczną, lecz, jak dotąd, jedynie tylko doktryną. Z masy etnicznej, która — pozostając wciąż tą samą, jednolitą masą — wyłoniła z siebie dwie doktryny narodowe (ukraińską i rosyjską) — bez trudu może się wyłonić doktryna trzecia: głosząca, że szczep ruski stanowi odłam narodu polskiego. Ujednolinitość oblicza narodowego masy ruskiej dzięki przyjęciu przez jej świadome odłamy jedynie tylko (ukraińskiej) ideologii ułatwiliby znacznie utrwalenie się w zbiorowej świadomości tej masy poglądu, że pojęcie narodowości pokrywa się z pojęciem odrębności językowej i plemienną, — dzięki czemu dla świadomości tej stałaby się nieprzystępną koncepcja, że można być Polakiem z narodowości, pozostając Rusinem z krwi i mowy ojczystej.

Oczywiście, należy się z tem liczyć, że podział odporniejszych na wpływy polonizacyjne elementów ruskich na Ukraińców i Rosjan będzie się z czasem utrwałać, — że będzie się n. p. utrwałać ich odrębność językowa dzięki przyjęciu przez Starorusinów języka rosyjskiego jako mowy potocznej. I ta ewentualność nie jest dla Polski niepomysłna, — bo Starorusini odrywając pewną część niepodatnych na polonizację żywiołów ruskich od obozu ukraińskiego, zmieniają tem samem stosunek sił między tym obozem, a obozem polskim. Jeżeli — przypuścimy — w jakimś powiecie Polaków (wraz z ciężącymi do polskości Rusinami) będzie 45% „a, niepoloszczacych się Rusinów 50% (przy 50% Żydów i innych) — oderwanie przez Starorusinów 10% z grupy ruskiej sprawi, że narodowość polska ze swymi 45% będzie najsilniejszą narodowością w powiecie, — wobec 40% Ukraińców i 15% innych.

Grupę staroruską uważamy za mniej od ukraińskiej niepożądaną z grup ruskich o separatystycznej wobec Polski doktrynie jeszcze i dla tego, że niebezpieczeństwo rosyjskie wogóle uważamy na Kresach za mniej groźne od niebezpieczeństwa ukraińskiego, — co uzasadniliśmy w rozdziale o wpływach zakordonowych.

Oczywiście — kierunek moskalofilski uważamy jedynie za mniejsze zło od kierunku ukraińskiego. Za kierunek w całej pełni pożądaną uważamy jedynie kierunek polonofilski.

Отже тактика, яку поручає вшехпольський діяч, ясна: при помочи москвофілів розбивати західну вітку українського народу поти, аж поки з неї не лишиться лахміття, котре легко буде Полякам засимілювати. До того має їм послужити москвофільство і православ'я. І за се їм претекція, якою вони так тішаються.

Розуміється, така тактика польських шовіністичних кругів (є й такі Поляки, що таку тактику осуджують) не доведе їх до бажаної цілі, тільки якраз навпаки: на довшу мету може викликати для них самих дуже небажані наслідки. А саме колиб їм удалося законсервувати москвофілів в характері тотожнім з „руськими“, тоді очевидно не можна собі уявити лучшої підстави і причини до затяжної війни між будучою Росією й Польщею. Повторилося б те, що вже раз було в історії, троха з інших формою причин і в інших обставинах. А коли польським шовіністам не вдасться завернути колеса історії, то вже само їх безуспішне змагання в цілі внесення розколу в наш нарід на довгі часи посіє ворожнечу, яка всіляко може відбитися: залежно від подій, які будуть над-

*) Не вільно забувати, що англосаські Американці вже стали безумовно окремою нацією (з англійською мовою!). І не мають ніякого державного язязку з Англією, до чого дійшло тільки тому, що англійська політика негувала їх окремішності.

*) Jędrzej Giertych: O program polityki kresowej. Z przedmową Al. Dębskiego b. wojewody wołyńskiego. Nakładem Tow. Wyd. „Patria“. Z funduszu imienia Zbigniewa Paderewskiego. Warszawa. 1932. Cr. (4) + 146 + (2).

ВИБІР ЗВАННЯ

Виклад Дра Осипа Назарука виголошений дня 7 травня 1934 р. для VII і VIII кл. філії Української Академічної Гімназії у Львові.

Зміст: Розвиток нашої кооперації залежить передовсім від моральності кооператорів. — Не викручуватися від війська, бо се неоцінима школа виховання одиниць і суспільностей. — „Хто пан над морем, той пан над усім“. — Чого вимагає журналістика? — Депо про знання чужих мов і про начитання. — Чому треба читати св. Письмо? — Які прикмети потрібні в практичному житті? — Основа чесності. — Велике значіння чистоти. — Про те, як читати книжки. — Про чемність. — Про пошану учителів і старших. — Про гроші. — Про точність. — Потреба концентрації в своїм фаху. — Про невдячність слабих характерів. — Про неробів і про небезпеку протекції та непотизму. — Які є групи фахових шкіл? — Чому тепер крім т. зв. інтелігентського звання треба коуче знати якийсь практичний фах. — Добрих працівників в ніяким фаху нема за багато. — Боже Провидіння кожному дасть по вартості його. — Чого вимагають тяжкі часи? — Одинокі рада. — Чи є фахи „більші“ й „менші“? — Через кого Наполеон програв під Ватерлоо? — Провидіння Боже послугується не раз навіть малими людьми при вирішуванні важких подій. — Про потребу критики і про те, коли критика узасаднена і коли ні, або про рангу аргументів.

б) Про значіння доброго купецького стану я вже трохи згадував. До сеї області в певній мірі належать і кооператори, котрі мають завдання заосматрювати суспільність в товари по відповідній ціні та вчити її при тій солідарності і взагалі підносити її на висший рівень життя. І знов треба собі здавати справу з того, що без моральних кооператорів вся кооперация мусить пропасти в багні крадіжечей, обманства і підбальства. А виховати моральних кооператорів не можна ніякою філософією, тільки релігією. Підчеркую, що се хибний погляд, що хто не надається до висших студій, той надається до купецтва. Бо добрий купець мусить бути здібний і пильний чоловік, він мусить мати хист і до рахунків і до чужих мов, він мусить знати також свою мову і то не тільки в слові але й у письмі, бо як напише неграмотну офіцеру й до свого, то ніхто його офіцеру поважно не возьме і за порядного купця не буде мати. Далше добрий купець мусить розумітися також на поряднім книговодстві і на суспільній економії з нелегкими валютними справами включно. Для купця висшої сорти потрібне вже і знання стенографії, а навіть звичайному купцеві прихочся в сих часах писання на машині хочби тому, щоб міг оставляти собі докладні копії висланих письм, без чого може дуже попечися в судових процесах з ріжними хитрими людьми, яких в купецьких взаєминах може мати багато. А поручати писання іншим по перше річ копітовна, по друге, ще важніше, не все вказано в купецьких відносинах, щоби хто небудь знав всі тайни фірми відразу, бо не оден добрий інтерес може бути перебитий, коли дістанеться до відома сусіда й конкурента. Словом, на доброго купця може виробитися тільки чоловік спритний, точний і робучий.

Військо! Найсильніша і найсправніша фізична організація людства, котра вимагає дуже багато духа, розуму і благородності. Вимагає того якраз тому, що вона рішає в найтяжших хвилях народів і суспільностей. Ніде так не можна навчитися порядку й дисципліни, як у війську. Се прямо неоцінима установа для виховування одиниць, суспільностей і всего людства. Отже злочин супроти себе і су-

вигатися. Отже ні в однім ні в другім случаю така протиприродна політика до нічого доброго не доведе з ніякого становища.

Та справедливість вимагає признати, що не всі москвофіли далися вжити до такої політичної акції. Частина їх поставила вище загальне добро над особисті амбіції й інтереси та остала поза тою акцією. З кругів тої частини москвофілів повстала в останніх часах навіть опозиція до офіційного москвофільського проводу та його політики. Та опозиція й стала видавати у Львові свою окрему часопись п. н. „Пролом“. Згадана часопись появляється в українській мові та фонетичною правописом.

Так представляється москвофільство серед нашого народу в Галичині під теперішню пору. Як бачимо, внутрішньої моральної сили москвофільство не має. Та має воно за те протекцію наших противників, які використовують його для ослаблення нас. Тому справа нашого відношення до москвофільства має особливе значіння й вимагає окремого розгляду.

Про се іншим разом.

спільности робить кожний, хто викручується від війська. А треба робити якраз навпаки: треба доконче старатися відслужити свій час при війську, а хто може і має до того нахил, той повинен стати й фаховим військовим. Тут повторю те, що я сказав при праві, повторю з тої самої причини, то значить тому, що дуже високо ціню військо: хто не може рішитися на ніякий фах, нехай якийсь час присвятить війську, бо то не буде страчений час, все одно чи він остане в війську, чи не остане.

З військом тісно вяжеться маринарка. Як певно знаєте, а як забули то пригадую вам, що вже Темістокль і Помпей говорили: „Хто пан над морем, той пан над усім.“

Остає журналістика, надзвичайно важке звання модерних часів, котре творить і формує думки й ідеали народів. Про неї я вже згадував. Час не дозволяє мені ширше поговорити про той дуже приемний але й дуже відповідальний та нервовий фах, в котрім головна передумова вимагає особливого сприти й дуже великої робучості, бо без великого начитання журналіст, навіть з природи здібний, не представляє вартости як дійсний журналіст. Коли я згадав слово „начитання“, то не можу поминути двох важних річей. Передовсім мушу вам висказати признання за те, що, як бачу з анкети, розмірно багато між вами вчиться чужих мов і то не лише тих, котрі беруть в школі, але також інших. Се дуже хосенна робота. Та при тій не вільно забувати, що знання чужих мов само собою не дає ще освіти, тільки дає можливість здобути собі ширшу освіту з безпосередних жерел чужих літератур великих і культурних народів. Як відомо, добрі переклади се річ дуже трудні й тому рідкі. Отже краще читати оригінали. Та підчеркую: само здобуття варстату праці нічого не допоможе тому, хто той варстат має, але не працює на нім. Отже хто знає чужі мови, того ще не можна уважати освіченим чоловіком, бо він має тільки підставу до того, аби читати добрі річі в оригіналах. Та чи він се буде робити, се ще питання. Часто буває так, що люди вдовольняються лиш тим, що навчилися трохи говорити або лише читати в чужій мові й більше нічого не роблять. Нпр. щодо начитання, то можна в нас оглядати дивне диво. А саме як відомо культура всіх європейських народів коріниться головню в християнстві, тимчасом у нас до білих круків належать інтелігенти, котрі знають або бодай раз читали св. Письмо! Таким чином провідна верства нашого народу не звязана психічно з ґрунтом, на котрім виросла культура Європи і всі її народи, між ними й наш. Про наслідки того не треба розводитися, бо вони ясні. Найсумніше в тім се, що є й такі священики, які не мають вдома св. Письма. Не йдіть їх слідами, а запізнайтеся з головною підставою культури свого народу й всіх народів Європи. Не думайте, що св. Письмо се вже перестаріла книга, з якої не можна нічого навчитися. Бо з ніякої іншої книжки не навчиться тільки, що зі св. Письма. З ним у руці великий тепер а колись маленький англійський нарід завоював найбільше країв на світі й упорядкував їх. На ґрунті св. Письма виросла велика й дуже пожиточна література, з котрої поручаю вам особливо Тому Кемпійського на до-

рогу життя. Маємо кілька перекладів глибоко релігійного й філософічного твору Томи Кемпійського. За найліпший вважаю переклад пок. єпископа Боцяна. Та праця дуже надається до розважувань в часі Богослужень. За кожним її читанням відкривається в ній все нові і нові глибини. А з англійських письменників поручаю вам особливо твори Смайльса. Вони є і в перекладах польським, німецьким і ін., тільки в наших ще нема. Та на всякий випадок памятайте, що хто не знає св. Письма, того не можна уважати очитаним чоловіком, бож він не знає головного жерела культури й підвалини моралі. Св. Письмо треба читати в католицьким виданні м. і. тому, бо католич. видання все мають відповідні пояснення, хочені при читанні тої дуже старої книги.

Ви слушно заговорили в анкеті про потребу уникання хиб. А уникання хиб тоді можна найлучше перевести, коли тим хибам протиставимо відповідні прикмети й будемо змагати до здобуття тих прикмет. Отже коротенько перебіжимо ріжні області прикмет, особливо потрібних у практичному житті. Говорити-му вже тільки ударними зворотами, „шлігвортами“, як каже Німець, бо нема часу. Аргументацію обмежу до найконечнішої.

1. Перша річ конечно до розумного переходу життя се чесність, збудована на вірі в Бога, бо на нічим іншим її сильно покласти не можна: завалиться.

2. Друга річ: все життя своє належати передовсім до своєї фахової організації й бути її дійсним членом, що сповняє свої організаційні обовязки. Чоловік, що не належить до ніякої організації, се пилинка без значіння, навіть коли він дуже здібний. За належанням до якоїсь організації все життя промовляє багато сильних причин. Перша то природа чоловіка: він, — як слушно сказав великий філософ Арістотель, — „дзсон політкон.“ Значить, необхідно з природи потребує організації. Отже не належати до організації се проти природи чоловіка. Далі є ряд розумових аргументів, ясих навіть для дитини. Лише в організації може нормальний чоловік вправити й розвинути свої сили. Тільки в організації можна виплисти на верх навіть без найменшої протекції. Що більше, навіть без здібностей, бо вистарчить коли хто в організації все точно платить вкладки і точно приходить на збори, щоби на нього звернули увагу як на чоловіка точного і примірного. А се з правила дуже помагає в житті, коли здобути собі таку опінію. А вже хто має які небудь здібности, то тільки в організації може їх виробити й удосконалити до високої міри. Словом, тільки в організації може бути мова про належний розвиток і силу людей. Та се не значить, що чоловікови не треба часом самоти.

3. В життя треба бути веселим і культивувати веселість, бо інакше життя буде сумне. Веселість можлива тільки при чистій совісті. Памятайте, що вічно погнурого чоловіка ніхто не любить, всі уникають, бо він затроює атмосферу довкруги. Такому трудно знайти заняття, а як знайде, то треба дуже терпеливих людей, аби не позбулися такого типа, бо він самим своїм виглядом всім відбирає гумор. Правда, теперішні часи не дуже надаються до виховування веселих людей, але треба свідомо виховувати себе до веселости, або бодай до погідности. Бо все одно журбою не можна собі поправити долі, а навпаки — можна тільки зіпсувати до ренти. В тій області дам вам одну раду: Коли вам часом робиться сумно і журба або хандра хапає вас в обійми свої, пригадайте собі, що прецінь минув вчорайший день. І коли ви вчора журилися, то чи ви не на дурно журилися? Такамо мене й нинішній день, отже пощо журитися? Лучше взятися до роботи!

4. Надзвичайно важна річ: бути чистим. Се просто жах дивитися часом на чоловіка, котрий має претенсію належати до інтелігенції! А йому попід нігті видно такі чорні смуги болота, якби там жалобу за ким носив! Такому просто руку подати гідко. А бувають і такі пасажири між інтелігентами, коло котрих всто-

яти не можна, так літом чути від їх немих ніг! Се неприємні річі, але мушу їх обговорити, бо їх видно і чути в життю і то не рідко. Приходить такий молодий чоловік з нечищеними нігтями й очевидно давно немитими ногами тай просить, чи не булоби для нього заняття. А той, що такого „многонадійного молодця“ бачить і чує перед собою, аж крутиться, аби такий пасажир якнайскорше винісся з кімнати. Розуміється, хто має ніс в порядку, той не дасть такому типови заняття навіть тоді, коли потребує робітника. Отже нігті треба чистити кілька разів денно, особливо в місті, де багато саджі в повітрі. А ноги треба мити частіше ніж обличчя, бо обличчя все таки і дощ обмиває і вітер обвіває, а ноги все заперті в черевках, отже тому їх треба частіше мити ніж обличчя. Хто не послухає сеї ради, той зле на тім вийде в життю. Бо не забувайте, що се річі такі прикрі до обговорювання, що навіть приязно настроєний чоловік майже ніколи не може відважитися, поговорити про таке нехлюйство з брудним типом. І такий брудас ходить нещасний по світі й дивується, чому від нього відсуваються люди. А то просто тому, що ніс їм не дозволяє ні сидіти біля нього, ні стояти... Особливо страшно мати діло також з таким чоловіком, якому з уст чути. Причина того буває часом в хорім жолудку, а часом в нехлюйстві. Уявіть собі нпр. дентиста котрому чути з уст. Чи він не віджене від себе клієнтів? І взагалі кождий, хто чисто не держить устну яму, наражує себе на дуже великі й далеко сягаючі прикраси. Передовсім такому паничеві починають псуватися зуби. Вони болять і не дають працювати. Дальше болючими зубами не годен добре жувати, отже такий панич проковтує не жуване, а з того починає його боліти й жолудок. Таким чином бачимо доволі часто молоді руїни, що ходять скривлені та нещасні по Божому світі і нарікають. А все булоб добре якби рот мив оден з другим і з лінивства не відкладав піти до лікаря, коли в однім зубі має ще невеличку дірку. А такий лінох чекає аж від одного хорого зуба порядно спорохнають інші до тої міри, що нема вже до чого причіпити штучних зубів. І тоді нещасливий.

5. Про вагу знання чужих мов я вже говорив. Тут зазначу тільки те, що треба кожного дня бодай коротку часину перечитати щось в чужій мові, бо інакше навіть незле опанована чужа мова забу-

вається, а в переконанні остає тільки неоправдане вражіння, що ту чужу мову „знаєш“.

6. Про читання я вже також згадавав. Зазначу, що інтелігентний чоловік повинен мати свою бодай невеличку бібліотеку з цінніших змістом авторів, від географії, статистики й історії почавши. Особливо важна статистика, бо без неї виробляються блягери, котрі не мають ніякої пропорції в голові й думках.

Читання книжки без роблення записок се щось таке як харчування чоловіка хорого на жолудок. З такого читання нема освічених людей, з виїмком тих, що мають надзвичайну пам'ять, а таких людей дуже мало. Записки з прочитаних книжок дають передовсім контролю над пам'яттю і тим самим підставу до того, щоб держати свою пам'ять в здоровім стані. Дальше, переглядані час до часу виписки з прочитаних книжок дають можливість переконатися, що вам подобалося в кожній частині вашого життя й на що ви звертали особливу увагу та як ви розуміли прочитане. Тим самим записки дають вам можливість ствердити, в яким напрямі йдете. Колиж ви читали добрі книжки, то виписки з них і переглядання тих виписок се свого рода линви, що прив'язують корабель людської думки до безпечної пристані. Такий корабель не боїться бурі; він не тільки міцно прив'язаний в затишнім місці досвіду, в місці укріпленім розумними людьми, але й освітлений та умебльований їх великими зусиллями. Перевантаження чужого впливу над своїм способом думання нема потреби боятися якраз при такій переглядній системі консумовання чужих думок, бо при такій системі кріпшає нахил до вироблювання власної думки через порівнювання. Перевантаження чужим добром і нестемений хаос видно власне в тих, що — чи то з зарозумілості, чи в недбалства, чи просто тому, що не було кому їх повчити, як працює чоловік, що хоче бути освіченим і мати порядок в голові, — читали без розбору, що під руки попало і не робили з того ніяких записок. Вони весь час мололи кукіль, пшеницю, горох, біб, гірчицю, сухі вовчі ягоди і т. д. таї навіть тої мішанини не забезпечили перед вітром і дощем. Не йдіть же їх слідами! І ще одно: Записки добре робити не тільки з книжок, але також з розмов і засідань: се неоцінімі річі особливо в публичній праці. (Д. б.)

ВИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „Н О В У З О Р Ю“

Нове поміщення

Філії Української Державної Гімназії у Львові.

Дня 11 с. м. управа Філії Української Державної Гімназії у Львові запросила візитуатора п. Шедівого, членів Батьківського Кружка, шкільного лікаря д-ра Довбуша та представників української преси оглянути нове поміщення філії, палату графа Семенського-Левіцького, ордината з Хоросткова, при вул. Пекарській ч. 19. Досі українська гімназія була понад 80 літ в Народнім Домі, в будинку дуже на школу невідповіднім і то на III поверсі. Молодь не мала де вийти на перерву. До того нестерпний гамір і гуркіт перешкадав на учні.

Новий будинок положений на спокійній вулиці; має гарне подвір'я, велику благодать для молоді. В головнім, одноповерховім будинку є 3 входи. На партері є 3 викладові салі, канцелярія для управителя, секретаря, ждальня, конференційна саля, бібліотека для професорів і для учеників, шатні, помешкання для терціяна й кімната з кухнею для доживлювання молоді. На I поверсі є приміщення на рекреацію для молоді, читальня для молоді, 4 викладові салі, кімната для лікаря зі ждальнею, кімната для наукових лабораторій. Всіх убикацій в палаті 24.

В біннім будинку на право від входу буде на партері велика гімнастична саля на 300 осіб, шатня, туші; на I поверсі будуть три або чотири викладові салі. В будинку на ліво від входу буде на I пов. помешкання для управителя гімназії, на партері робітні для практичних занять, помешкання для терціяна й кімната для гостей.

Палату графа Семенського-Левіцького винаймали на 7 літ, бо може до того часу вбудують спеціальні будівлі для гімназії. Річ ясна, що спеціально вбудована будівля краще сповнить всі наукові й виховні вимоги новітньої школи. Однак рівно ясно, що нове поміщення філії в палаті, де є багато простору й гарні салі, се великий і гарний крок вперед в порівнянні з тим, що досі було. Гігієнічні умовини нового поміщення сприятливі для фізичного розвитку шкільної молоді. Нове поміщення філії буде особливо вигідне для тих дітей, що мешкають у східній і полудневій частині Львова. Родичі дітей, що перенесуться на нове поміщення, прийняли ту вістку з радістю і вдячністю для тих, що потрудилися коло тої справи.

Католицька пресова надгорода

Пан Miguel Baygual Angela Bas уфундував щорічну надгороду в сумі 30.000 пезетів (около 25.000 зл.) для того еспанського щоденника, що в данім році найбільше причиниться до поширення релігійної ідеї й освіти, наук Св. Отця й Епископів, спонукає до зразкового католицького життя і т. д., словом віддасть найбільші услуги релігії. Ту надгороду будуть призначувати щорічно в „дні католицької преси“. Католицька пресова надгорода сповнить своє завдання, особливо в тих трудних обставинах, в котрих тепер є католицька Церква в Еспанії. (КАП).

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

19)

„Андрей“ на заслання

Три роки побуту в тому Ростові на ласкавому кацапському хлібі з української землі, приставання з тамтими, війною рознузданими і до кожного бунту наготовленими людьми, набирання їх звичок і ріжних сектарських бузурівств, загнали людей у великі заблуди й необицності. Найперше брала їх завзята лют, що обманулися у своїх міркуваннях і сподіваннях, які собі робили на царську Москву і на майбутнє... Надихалися ненависного духа православія, інші — всіляких сектарських і бунтарських навчань, релігійно і морально збайдужніли, а то й зненавиділи релігію і Бога.

Вернули босі й простоволосі, а коли з давних своїх осель застали згарища і руїни, ще гірше озвірили і зажахтіли ненавистю до всякого ладу на світі. Юшилися і ненавиділи, а церква на відправах стояла порожніська...

Ще більша погань загніздилася в селі, як була передтим. Подружжя жили невінчані; інші пускали блахмана, що їх „там“ вінчали, інші, що їх „там“ розлучили, як кому надобилося... Діти росли нехрещені, не знали ніякого послуху, ніякого закону. Молодь буянила в необицності і — не знала сорому. А безсоромність ще лячніша від необи-

чайности! Церква стояла обдерта, обтіпана, хрест з бані звалився, порешетований кулями дах затікав, — виглядала як Нараївська божниця... Паркан у війні розібрали і до чиста розікрали; на приходстві крім одніської хати не залишилося ні оден будинок, ні кавалок плота. Треба було до всего братися, а не було кому. Село за якусь відбудову чи напору і не гадало. Раз що не могло, а ще гірше, що не хотіло. Відзивалися вже й такі голоси, що Бог — се вигадка панів, щоби хлопа тримати в ярмі; без церкви — можна жити, казали...

Лучка сам такі вигуки чув і то від такого, котрий раніше, правда що потягав до схизми але вірив, а тепер хващав язиком, що віра для дурнів. Лучка лиш руки заломив і зітхав до Бога, щоби за тих осудних бурліїв не карав цілого села...

Таке жниво принесла довголітня московська сйба...

На весну 1919 року, після двадцятип'ятилітнього душпастирювання померли священник Барилевич. Не були ще в літах, але така була Божа воля.

Коли Лучка згадав похорони попередніх священників — Локрицького, Белішевського, а видів цесі, лиш загляк. Не було кому навіть домовину винести до церкви... Відтак через рік не було свого священника, лишень доїздили. А по році дали до села нового священника, отця Жуля. Для села вони не були чужі; село їх знало здавній,

коли ще доїздили, заки вернули священник Барилевич і навіпісля, по їх смерті.

Священик Жуль прийшли до села в тому часі, коли інститутськими добрими управляли Українці; не поклонники московського кнута, бо за тих ледви чи тут дісталисяб.

Вони забралися виполовати з церкви і з села московський блекіт. Зразу, вони завідували також інститутським двором і лісом. Аж як заряд Інституту дістався назад в замосковщені руки, тоді їх від завідовництва усунули, і їм навкірки віддали Телевичеві! Телевич з тамтими руку тримав, а перед священиком лукавив, щоби залишитися дяком...

Лучка нераз жалів Телевича; через те, що таку мав хитку душу і вмів так вертко кривити душею. А там у тому Ростові, ще став — жаденним; а се найгірше. Людина, що полюбить гроші, не годна вже ні перед чим схаменутися.

Священик мали тяжку роботу. Застали руїну в селі і в душах. Не знають, відки було зачинати. Коли на першій неділі правили Службу Божу, в церкві було не більше як двадцять душ. Люди відвикли ходити до церкви і молитися. Інші прямо чванилися, що їм вже церква непотрібна. Священик тим не зражувався, а своє робили.

(Кінець буде).

ЦЕРКВА І ДЕРЖАВА

Що в тій справі сказав р. кат. єпископ Шлеська Ексц. о. Адамський.

КАП (Католицька Агенція Пресова) доносить: В Катовицях відбувся З'їзд „Stowarzyszenia Chrześcijańsko - narodowego Nauczycieli Szkół Powszechnych“. На тій з'їзді шлеський єпископ Ексц. о. Станіслав Адамський виголосив промову, в котрій доторкнувся засадничих проблем співжиття Церкви з державою. На з'їзді були присутні Окружний Куратор та інші представники влади.

„Школою займався я, говорив о. єпископ, як соймовий посол і як сенатор у Варшаві, коли ріналася доля польської школи та законодавчі тіла ухвалювали конституцію. Там творено основи напруженого нашого шкільництва, котрий існує й обв'язує ще нині. Підчас дебат над проектом нової конституції артикули про взаємини між Церквою та державою і про навчання релігії остали незмінені. Отже се воля не лише католицької суспільності, але се також виразна воля того табору, котрий під проводом марш. Пілсудського взяв відповідальність за долю цілої держави, щоб не змінювано обов'язуючих досі засад в ділянці навчання релігії в школах, щоб не змінювано нічого в області взаємин між катол. Церквою і державою. Се очевидна для нас всіх заповідь внутрішнього миру і гарної будучності нашої Батьківщини.

Се, що моглоби стати підставою поважних побоювань за майбутність нашої Вітчизни — булаб напрасна внутрішня боротьба на культурнім і релігійнім полі. Виникання боротьби між такою могутньою інституцією як кат. Церква і державою мусілоб глибоко сколихнути підвалинами нашого молодого державного організму. Тим то пояснюється, чому люди, що держать керму держави не лише ті, що в своїй душі глибоко прив'язані до катол. Церкви і признають потребу глибокого релігійного виховання, але навіть такі, що особисто такого переконання не мають та з хвилиною, коли станули в рядах представників правительства і взяли керму справ у свої руки, згідно з конституцією і з катол. Церквою голосять, що релігійне виховання є і має бути підвалиною нашої держави і заборолом здорового внутрішнього життя Польщі. Питання велике і важне. Що в такій державі як польська, в котрій лучаться і збігають найрізноманітніші впливи і культури, не все ще уложилось і скристалізувалось, що ведуться ще боротьби світоглядів, се річ ясна і зрозуміла. То справи людські і неминучі.

Для нас Поляків найважливіша річ, що інстанції й особи, котрі рішають про долю держави, визначили собі лінію згоди Держави з Церквою. Ся лінія для кожного горожанина, котрий щиро стремить до добра і єдності нашої держави, повинна бути напрямною на все і рішачою. Коли однак на сім тлі досі ведуться боротьби, то се походить відси, що табори й особи, котрі не поділяють тих поглядів правлячих Польщею чинників, сіють незгоду, поборюючи державну лінію. Сим також пояснюється, що на поверхню нашого суспільного життя випливають ще такі парадокси, як пр., що те що на полі навчання релігії згідне з загальною лінією правлячих чинників, з конституцією і з обов'язуючими в Польщі законами, — декотрі мнимі державники називають протидержавною тенденцією, а зате се, що незгідне з правительством, конституцією і правом, вони уважають за річ мнимо цілком згідну з інтересом держави. Се прояви виколювання перших зубків в нашій молодій державній існуванні. Десять чи 15 літ в історії такої великої держави як Польща се короткий час. В маленькій державі, що має 100.000 горожан, того рода боротьба кінчиться до 2 літ. Зате в державі, що має 30 міль. горожан, котрі через 150 літ з konieczności були під впливом різних культур, в такій державі процес духового зрощування і побіди здорової державної лінії мусить довше тривати. Тому не дивниця, що в нас ще по-являються суперечности на перший по-

гляд незрозумілі, що випливають з чуттєвих настроїв, з при звичаєння або духової залежности від деяких вже перестарілих поглядів. Одні мають нахил до червоної краски, другі до зеленої. Від того залежить весь настрій групи і на тій тлі розвивається боротьба. Однак всі ті суперечности з бігом часу будуть вирівнуватися, державне життя та великодержавне становище Польщі скристалізуються.

Справи державности вияснюються. Щойно перед кількома днями давніший керманіч державного корабля сказав у тій справі багато критичних і слушних завваг. В кожній новій державі трапляється, що до людей рішачих, котрі йдуть рішучою, певною лінією, примазуються інші з переконаннями так сильно уґрунтованими як прим. хоругов, що йде за вітром. Коли пр. чоловік так загально поважається як п. Пристор, так рішучо відхрещувався від „чурів“ політичного життя, як він їх назвав, то се знаменний і дуже додатний прояв. Серед схарактеризованих ним натягнень і смішних переборщень були також випадки з ділянки шкільництва. Оповідаючи про одного візитатора, ствердив, що сей візитатор немало обурився і згнів учителя, коли на питання: „Котрий день у тебе найприємніший?“ — дитина відповіла: „Ялишка“ („гвиздка“), — а не день „19 березня“ (іменини марш. Пілсудського — Ред.). Є педагогія, котрої ефекту не обчисляється в напрямі дитини, але вгору, до влади, щобі зискати щось для себе. Коли правительство домагається характерів серед учительства, то в християнським таборі найде їх немало, бо тут є школа характерів, тим важніша, що в теперішніх умовах приналежність до християнської організації се заразом тяжка проба характерів. Щоб оминати непорозуміння, зазначаю, що інформації про візитатора, котрий навів п. Пристор, не походять від мене.

В боротьбі за спосіб і обсяг навчання релігії в школі як єпископ не можу бути байдужий. Інакше я не виконавби завдання, яке маю виконати! Тому до питання про навчання релігії в школі займаю становище і стремлю до такого уняття справи навчання релігії, яке очеркнено в нашій конституції, в законодавстві і многократно повторюваних заявах найвищих шкільних властей. Тішуся, що можу на тій місці заявити, що працюючи на терені католицької дієцезії і шлеського воевідства, в своїх дискусіях з найвищими представниками шкільних властей воевідства майже у всім з ними погоджуюся. Менше часто згідний я з представниками нижших шкільних властей і тут щораз трапляються легкі закатарення взаїмних почувань. Отже боротьби на шкільнім полі менші і більші ще ведуться. Однак не сумніваюся, що вкінці мусять вони скінчитися. Бо державна думка директиви і вказівки в області релігії в школі, усталені конституцією, мусять чейже побідити в душі і совісті кожного чоловіка, що хоче бути правдивим Поляком, мусять стати провідною і для його вчинків напрямною думкою, хочби навіть в своїй душі хотів чогось іншого.

Бо власне тим різниться державник („państwowiec“) від чоловіка позбавленого державного духа, що державник спирає свою державну і горожанську працю на державних законах, коли недержавник ворохобничить („warcholi“), стає кертцією, котра старается державні закони саботувати, підміновувати й ослабити їх значіння.

Сила польської держави виражена в армії й увидатнена в заграничній політиці, матиме відповідні підвалини, коли в парі з ними буде йти внутрішня суцільність й одноціла воля польської суспільності. Я переконаний, що школа сперта на християнських ідеалах, котра розвивається в ділянці релігійного виховання і науки на згідній співпраці держави з Церквою по думці засад, що містяться в нашій законодавстві, стане могутнім державно-творчим чинником. Вірю, що в розмірно короткім часі зникнуть непорозуміння, що всі стрінемося на спільній платформі любови Батьківщини, що припиниться нинішня боротьба, яка здер-

З'їзд Великого Лугу

12) Далше промовляв п. Бадівський, студент (Батятичі, Камінка Струм): Між інтелігенцією є багато людей, що сидять з заложеними руками, але є й такі, що працюють. Тут винні головні ті пани редактори, що демагогічно пишуть проти Лугів. Я сам студент, і був я за границею. Коли я довідався, що існує Луг, вписався в його члени. В нас основником Лугу був священик споріднений з редактором націоналістичного часопису. І він далше попирає наш Луг. Ми не можемо казати, що між інтелігенцією і нами Луговиками є рів, через котрий не можна перейти. Сей рів мусить бути засипаний. Коли ми своєю працею докажемо необхідність нашого існування, то інтелігенти прийдуть до нас. Сей дефіцит, що має наша організація, не такий страшний. При маленькій навіть праці — як пр. концерти, фестини, членські вкладки — прибираємо фонди не лише на покриття дефіциту, але й на інші необхідні видатки; — п. Залць (Ляшки Муровані): Кожний звіт Лугу се наче історія села. Наше село недалеко Львова. В нас повстав був Луг, відтак упав, бо не підготовано ґрунту під його оснування належно. Та тепер Луг в нас знов існує і добре розвивається. В нас є 2 націоналісти. Коли вони побачили, що радикали закладають своїх „Каменярів“, то почали до нас наближатися. І в нас також був такий випадок, що священик хотів нас конче скомпромітувати в очах громадянства. Та ми не зважаємо на такі виступи проти нас і сміло йдимо вперед! — п. Курдидик Анатоль: Справа з нашою інтелігенцією дуже складна і двобічна. Є такі інтелігенти, що працюють, є такі, що ні. Інтелігенція не в тім, чи хтось скінчив університет, чи гімназію. Нам треба витворити свою, лугову інтелігенцію. На місцях треба вміти відрізнити правдивих інтелігентів від позірних. Один з наших визначних священиків сказав: „З нашими націоналістами треба обходитися як з хорими людьми. Наша студентська молодь, ті що покінчили не раз високі школи та мають дипломи, не мають перед собою ніяких виглядів на сяке-таке улаштування свого життя. Стратили 12—14 літ студій, стратили гроші і що мають з того? Тому не можна дивуватися їх роздражненню“. Отже кажу не можна виступати з хлопським параграфом проти всіх, що проти нас. Та підчеркую, що є й такі серед інтелігентів, котрих переконає лише такий „аргумент“. Однак тут треба великої проворности і чіткості та розуму, щобі пізнати, хто які аргументи любить. Та передовсім працею і впертістю можна доказати чудес. Приміром сего може послужити Луг в Городишлавичах. Кожда велика ідея мала і буде мати противників. Деякі з наших противників вже переконалися в своїй помилці і вже не є ними. Лише два Луги вплатили вкладку за біжучий рік! Деж та вперта праця і почуття обов'язку! Ми повинні мати свою площу у Львові і свій будинок. Треба нам подбати, щоб Луговики на місцях сповняли свої обов'язки моральні і матеріальні. Як ми інтелігенти й селяни подамо собі руки то ніхто нас не переможе. — Відтак п. предсідник ствердивши, що ніхто вже голосу в дискусії над звітами не забирає, уділив голосу п. голові Великого Лугу д-рові Р. Дашкевичеві, котрий відповів на справу порушені в дискусії.

жує поступ державного скріплення, зачнуться великі перегони праці для добра нашої Батьківщини. — Промову о. єпископа Адамського прийнято невмовкаючими оплесками. (КАП).

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Сю промову повинен основно перестудіювати кождий, хто хоче зорієнтуватися у взаєминах між польською державною владою і частиною р. кат. духовенства. Нема сумніву, що частина, котрої погляди репрезентує Ексц. Адамський, буде згодом чисельно зростати. Та не може також бути сумніву, що в тій зростаючій чисельній частині будуть також люди, котрі йтимуть за вітром і котрих так влучно схарактеризував б. прем'єр. І се одна з остей вічної проблеми Церкви і держави.

Радикальна „Самоосвіта“

Що в ній є і як з нею „борються“ католики.

Зміст: Хто й за чий гроші? — Ціль „Самоосвіти“. — Її видавничі підвідділи. — Кількість видань. — Правдиве завдання. — Вавилонська вежа співробітників. — Наївні клерикали. — Скромні „вчені“ за корчами. — Освіта зі „Самоосвіти“. Христос і християнство. — Поступові „новости“ зперед сотки літ. — Свята Інквізиція, Драгоманів і Другий Інтернаціонал. — Що радикали пишуть про Унію? — Татарська ідеологія степовиків-історіографів „Самоосвіти“. — Природничий відділ. — Кунштовні думки про супружні справи пліє огодження. — Неусвідомлена лікарка. — Лятомізація й „Каменярі“. — Союзники Лютра й Кальвіна. — Похвала праці. — Спалчий великан.

Вже п'ятий рік накладом радикальної кооперативи „Громада“ у Львові й за допомогою „Українського (радикального) Робітничого Союзу“¹⁾ виходить що місяця книжечка „Самоосвіти“. Редакційну колегію „С.“ творять кооператор др. Карло Коберський (до нього належать книжки про економію), інж. І. Лучинин (господарські, агроном.), редактор др. Матвій Стахів (технічний редактор, історичні книжки), проф. Євген Яворівський (співредактор „Нашого Прапора“ вид. І. Тиктора). До редакції належить також секретар радик. партії та директор „Червоної Калини“ Осип Навроцький. Всі ті панове — члени радикальної партії; вони творять видавничу установу, котра є експозитурою радикальної партії, подібно як „Український Робітничий Союз“ та „Громада“, теж експозитори тої партії. Значить „Самоосвіта“ чисто радикального світогляду.

Яка ціль „Самоосвіти“? „Щомісячні книжки „С.“ мають дати освіту селянам і робітникам, мають бути малою енциклопедією знання, малим народним університетом, свого рода кореспонденційною школою. Такі видання мають свою ціль — систематично і приступно викладати всяку науку для простолюдина, даючи йому змогу через свої видання стати вповні освіченою людиною“. Відповідно до тої цілі книжки „С.“ писані досить популярно. Вони й дуже дешеві: річна передплата за 12 книжечок, кожда від 2—3 арк. друку 16⁰, коштує всього 3.50 зл. До тогож всі майже книжечки суто ілюстровані. „Самоосвіта“ має такі відділи: суспільно-історичних наук (досі 23 випуски), громадознавства (соціології й політичних наук, досі 1 вип.), природничих наук (досі 14 вип.), економічних наук (1 вип.), суспільного виховання (3 вип.), фахових наук (1 вип.). За 4 роки вийшло в „С.“ (до грудня 1933 р.) 49 книжечок, разом 110 аркушів 16⁰ змісту; а що кождий випуск печатають у 5 тисячах примірників, то — вчисляючи тут 6 других накладів (!) — „Самоосвіта“ видала досі 275 тисяч примірників. Нема майже часопису чи календаря, де б „Самоосвіти“ не рекламовано. Отже зовсім не диво, що книжечки „С.“ добре розходяться і роблять своє правдиве діло: навертають людей до матеріялістично-соціялістичного світогляду. Цікаво, що між співробітниками „Самоосвіти“ маємо також людей, котрі працюють у націоналістичній, кооперативній, жовтій і навіть большевицькій пресі. Наприклад: редактор „Нашого Прапора“ Євген Яворівський; відп. редактор „Перемоги“ Едвард Жарський (в останнім часі перейшов до преси Тиктора) і кооператори др. К. Коберський, інж. І. Лучинин, Іванна Блажкевич; співробітники „Нових Шляхів“: Володимир Левинський і др. Софія Парфанович.

Непоінформованість провідних „клерикалів“ велика: в „Ниві“ ч. 8. з минул. року один з священників признається, що заперечував ті книжечки для своєї кооперативи в селі!... Так у нас „борються“ з радикальною „Самоосвітою“... Отже чи можна дивуватися, що прості люди розбиваються за тою „освітою“? Нині простолюдину дуже імпонує назва „освіченого“ чоловіка і справді сільська та робітнича молодь широко горнеться до всього, що обіцяє їй марку інтелігента.

Годі в одній статті обговорити всю ту „освіту“, котру ширять радикали в „Самоосвіті“. Але варт розглянути бодай

кілька „перлин“ тої „Самоосвіти“, щоб виказати, яким духом вона дише. Це одна замітка: розумніші співробітники „С.“ пишуть під псевдо-згл. криптонімами, бо ячися справедливи, що хтось міг би здивуватися „вченістю“ тих докторів та інженерів і спитати їх, чи справді мають вони ті вчені титули та де їх одержали... В усякому разі псевдоніми з докторатами се цікава поява...

Хто такий був на гадку „Самоосвіти“ наприклад Христос? У 26 випуску „С.“ на 31 стор. вдалі випечатано таке:

„Як знаємо з життя Христа, він заходив часто до синагоги і хоч був звичайним теселем з фаху, а не священником, то брав пераз слово і спорив з ученими в книгах людьми, яких звали фарисеями. Це демократичність у церковно-релігійних справах надавала живучості також релігійній думці і гнала до щораз дальшого поступу, аж довела до повного релігійного однобожя. На вершці жидівської релігійної думки повстало нова релігія — християнство“.

Досі не знали ми, що Христос був „поступовцем і демократом“; треба було аж „ученого“ д-ра В. Кобринського з „Самоосвіти“, аби нас про те освідомити... Може хто знає більше того „вченого“?...

Другий „учений“ др. М. Бірецький уже свідомо минається з правдою, коли пише в 41 вип. „С.“ на 31 ст.

„Горе булоб тому світському урядові, який був би поважився не спадати живцем на кострі того „еретика“, що його засудив церковний суд“.

Або дальше на 30 ст. імпутує церковній владі, що Джордана Бруна засудили на смерть буцімто за науку про оборот землі довкола сонця. Наївності того рода були „добрі“ тому 25 літ, а тепер хіба крайній темняк повірить у такі „наукові підстави“. Не виключене, що „С.“ держучись „поступово“ законсервованих брехонь зперед 25—50 літ і більше²⁾, готова видати в найближчій часі кілька „історичних“ ідіотизмів з роду „а таки вона крутиться — скавав, горіючи на кострі, Галілео Галілеї“, або „історію“ папісеи Йоанни і под. небиліції. Буде се зовсім у стилі поступовости „Самоосвіти“.

Той сам др. М. Бірецький³⁾ пише, що еспанський король

„увійшов в тісну спілку з церквою. Всіх непокірних зі шляхти і міщан казав проголошувати еретиками, а те саме робили й церковні слідчі уряди. Цей церковний таємний суд дістав назву „Свята Інквізиція““.

Маємо тверду надію, що наші лютерани й кальвіни напевно не забудуть за „Самоосвіту“ та влучать її видання до своєї пропагандової літератури.

В тім дусі писана історія давніших віків; новіші століття „С.“ трактує в дусі Драгоманова та соціялістів. Тут виклад „С.“ сходиться зовсім до большевицького рівня; не диво, таж тут пише співробітник „Нових Шляхів“ Володимир Левинський. А брехня аж їде:

„католицьке християнство з папою на чолі в grunt річи голосило протинаціональну ідею“

(47 вип., 11 стор.). Дальше захвалюється вже виразно другий інтернаціонал; крок з другого до третього дуже легкий і навіть консеквентний...

Українська історія трактована таксамо „науково“. Ось п. др. В. Терен (сховався, бач, за корч...) бреше, що „за унією станула ціла польська влада“

(43 випуск, 23 стор.). Погляд д-ра В. Те-

²⁾ Характеристичне для „поступовців“ східної Європи: вони витягають протидержавні колюбрини зперед соток літ. От у нас Дрепер ще й досі ходить, хоч атеїст А. Кримський іще в „Зорі“ з 80-тих років писав про ненауковість і перестарілість Дрепера. Десь у 19—20-роках польські соціялісти видали життя Христа Давида Штрауса, річ „добру“ для атеїстів Заходу — в 1840-вих роках!

³⁾ там-же, стор. 19 вгорі.

рена на Унію сходиться зовсім з поглядами Івана Вишенського, котрого наш доктор цитує й цитує аж на 3 сторінках. Щож, зовсім „поступово“...

Ідеалом новітньої „поступової“ людини є для „С.“ Драгоманов⁴⁾. Хто такий був сей шкідник, того хіба освіченим католикам не треба пригадувати. Ідеали народовольства й демократії і сьогодні модні в „С.“. Хоч новочасна українська історіографія зовсім змінила своє становище й не дивиться вже на ті справи очима Костомарова й народовольців, то „вчені“ зі „Самоосвіти“ дальше виправдують „татарських людей“ і подібні жакливі явища (Випуск 39, стор. 43)! Загально можна сказати, що „історичні науки“ „Самоосвіти“ готують ґрунт для ідеї большевизму.

В природничих науках „Самоосвіта“ стоїть на становищі матеріялістичного еволюціонізму. Ті большевицько-атеїстичні погляди „Самоосвіти“ ширить — треба се признати — непомітними дозами й у своєму відділі „природничих наук“ не виступає так явно, як в „історичному“ відділі.

Натомість ярко освічують моральну вартість „Самоосвіти“ погляди її співробітників на деякі справи, тісно звязані з наукою моралі. Проф. др. О. Т. Кунштовний (10 випуск „С.“, стор. 13) пише:

„У птахів і ссавців часто спостерігаємо, що самець і самця, котрі „спарувалися“, вже не розлучаються... Є це, подібно, як у людей, є подружжя і родина“.

Або (стор. 16):

„У всіх релігіях... роблено ріжницю між половим етиком дозволеним, супружним і недозволеним, позасупружним, грішним. Однак справжнє посвячення супружому співжиттю дав не той чи інший обряд, будь він в церкві чи в уряді, тільки те душевне супружжя, той звязок цілих ієтот, про який ми говорили“.

Або (стор. 17):

„Якщо двоє людей, котрі помилилися, вступаючи в супружжя звязав... розійдуться, є це справді ліпше, ніж робити себе взаємно нещасними на ціле життя“.

А знов „спеціалістка жіночих хоріб і акушерії“ (ординує там і там, анонс на цілу сторінку в тім самім випуску „С.“) Д-р. Софія Парфанович пише (в 11 випуску, стор. 26):

„Сьогодні і найтемніша жінка старається обмежити кількість народин... На жаль неусвідомі жінки тільки й знають, що бігти до шептук-знахорок та просити їх зробити викидень“.

та це небезпечно. От і пані доктор подає на 27—30 ст. „С.“ ліпші „способи“, мимоходом кажучи, всі заборонені Церквою під тяжким гріхом, як т.зв. супружний онанізм. Одинокого, незабороненого способу пані доктор не знає...

Одна з країн, де дуже поширена масонерія й де навіть президент держави масон, се Чехословаччина. Основа боротьби масонерії з католицизмом се так звана ляїцизація суспільности, тобто повне зісвітчення, обезвірення. Свої ідеали масонерія поширює через так звану лятомізацію⁵⁾. Лятомізація полягає на прониканню масонських ідеалів непомітно між широкі маси через поодиноких каменярів, а не пряму безпосередню акцію. Система підлазки, яку між іншими прийняли від масонів большевики та приміняли її в деяких своїх організаціях, прим. у „Всесоюзном Обществі Культурних Связей с заграницей“ (ВОКС). Цікаво отже знати католицькому загалові, що др. Карло Коберський і др. Матвій Стахів, головні рушії „Самоосвіти“, кінчили свої студії якраз у Чехословаччині, країні, де буйно цвіте лятомізація...

Масонерія для наївних католиків наче циган для нечемних дітей. Я не інсинуую обом докторам приналежності до чеської льожі. Всежтаки стверджую їх ідейну за-

⁴⁾ Історичні документи виказують, що він був лише попутчиком московських соціялістів, а в національних справах ряним москвофілом. Гл. статтю М. Мухіна в „Вістнику“ за минулий рік. Про се також цікаві спомини Вячеслава Будзиньського, котрі незабаром появляться окремою книжкою.

⁵⁾ Від слова лятос-камін, отже каменярство. Цікаво, що наші радикали прийняли для своїх організацій молоді назви „Каменярів“... Масонські ідеали має в собі вірш Івана Франка „Каменярі“ поміщений у шкільних підручниках...

¹⁾ Він дістає пособія з Америки й купив уже навіть за них „Робітничий Дім“ у Львові — саме біля площі св. Юра...

3 листів до Редакції

В Многоуважаемую Редакцію „Новой Зорі“ Львів, дня 9. VI. 1934. на руки от-
вчательного редактора Г-на Пантелеймона
Хитри во Львові. ул. Сташица 8/II. Зси-
лаючися на §. 19 зак. прес. просит підписа-
ний Комітет о поміщенє слідуячого спро-
стовання статі під заг. „Талергофський Зізд
українських москвофілів з Галичини“, по-
міщеної в 41. числі Вашої часописи.

1) Неправдою єсть, що „в поході бра-
ло участь лише 5000 осіб“, а правдою
єсть, що було їх 14850, бо Комітет випу-
скаючи похід з Високого Замка докладно
обчислив всіх учасників, виходящих чвір-
ками.

2) Неправдою єсть, що „військові гу-
ляшканони“ привезли обід, що „військова
музика грала різні краковяки...“, а прав-
дою єсть, що буфет для учасників зізда
так на площі Сокола, як і Народнім До-
мі держали з рамени Комітета Рускі Да-
ми, а грав оркестр читальняний з Галича,
а військових кухонь і військової оркестри
зовсім на зізді не було.

З почтенієм За Центральний Талер-
гофський Комітет. Секретарь Др. В. Ва-
рик, Предсідатель Антон Гулла.

Примітка Редакції „Новой Зорі“:
1) З вікна помешкання редактора „Новой
Зорі“ видно було дуже добре похід учасників та-
лергофського зізду на Високий Замок у Львові.
Два співробітники нашої редакції з годинниками
в руках ствердили, що той похід тривав 12 минут
і йшов помалу, бо під гору. Супроти того в тім
поході рішучо не могло бути більше як 4.000
осіб. Може зелізниця видали знижки для 14.850
людей, але між ними могло бути і 10.000 Укра-
їнців, котрі хотіли перейтися до Львова, одначе
участи в поході на Замок не ваяли.

2) Факт що буфет держали „руські дами“
Львова зовсім не перечить фактові, що на пло-
щу польського Сокола зайшли військові кухні,
авані „гуляшканонами“, і що „русская“ братія
смачно той гуляш заїдала. А саме їла гуляш з
„гуляшканонів“ 14 п. уланів і військова музика
ще до того пригравала їм скочні краковяки.

**Читайте і поширюйте католицький ча-
сопис „П Р А В Д У“! Адреса:
„Правда“, Львів, ул. Сташица ч. 8/І.**

лежність від масонського світогляду. Вва-
жаю дальше за потрібне підчеркнути їх
прихильність до євангеліцького руху, ко-
трий теж заєдно покликуюється — як і ра-
дикали — на Драгоманова й Івана Фран-
ка⁹⁾. Не диво, що за радикалами йдуть
звичайно євангеліки й кальвіні.

Радикально - масонсько-євангеліцькі
каменярі зачали видавати також „Найкра-
щі Оповідання“ (белетристичні), щоби ни-
ми ще скріпити свою агітацію. Досі була
в католиків звичка кинути анатему на до-
стереженого ворога і вже почувати себе
безпечно. Отже анатема належить до цер-
ковної влади, не до мене. Я навів тут ро-
боту „Самоосвіти“ не на те, щоб її ана-
темизувати, а на се, щоб католикам пока-
зати небезпеку й заохотити до діланья.
Годі вимагати від членів радикальної пар-
тії, аби вони писали книжки — в като-
лицькій дусі. Радше треба подивляти їх
працю для поширення своїх ідей, їх ак-
тивність і їх жертвенність! І брати собі з
того примір.

Католицький письменник Фідлер ка-
же про католицизм, що се „ein schlafender
Riese“. Кілько сумної правди в тій осмі-
шуючій назві! Чи знають наші католики
галицьких єпархій, що за тих чотири роки
існування „Самоосвіти“ ми, всі католиць-
кі організації з великими добрами й маєт-
ками, видали м е н ш е книжечок того рода
ніж одна невеличка радикальна коопера-
тива... А як смішно мало розходяться
католицькі видання, навіть між духовен-
ством! А які наші католики, навіть люди
заможні як на сі часи, ласі на одержування
печатаного слова „забездурно“!... Просто
дивно і лачно робиться, коли дивитися на
те все... Та про се на другий раз.

Арамис.

⁹⁾ Характеристична прикмета євангеліків се
їх тісне співробітництво з безвірниками. Наші
євангеліки друкують прим. богохульні твори Івана
Думки (Осипа Туряньського). В Поляків співробіт-
ник євангел. часописів Гулька-Лясковський допи-
сує рівночасно до „Вольномисльщеля“ і — *gisum*
teleatis — веде „католицький відділ“ в жидівських
„Вядомосьнях Літературних“!...

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Місія в Хусті (на Закарпатті).

Від дня 12.V до 19.V ц. р. Хуст пережи-
вав благодатні часи, хвилі душевного під-
несення і просвічення. Відбулася тут ві-
сімденна місія під проводом ОО. Васи-
лія: Онуфрія Бурдяка, ігумена мукачів-
ського монастиря, Теофана Скиби, ігумена
мало-бєрезнянського й Тита Паліпка-
ша з ужгородського монастиря. ОО. Мі-
сіонарі прибули до Хусту в суботу 12.V
по полудні; їх вітав о. парох Бокшай з
многочисленим народом. Місійні науки го-
лошено рано й вечером, простора церква
була битком набита. Великої ваги були
проповіді т. зв. станові, зн. особна наука
для хлопців, для дівчат, мужів і жінок.
Слід тут згадати про три проповіді, го-
лошені Всч. о. Паліпкашем виключно для
інтелігенції. В першій проповіді о. Місі-
онар підніс справи і кличі любі лібераль-
ній інтелігенції: дарвінізм, лібералізм, ін-
диферентизм і зелізноу льогікою збивав
докази тих скривлених систем. В другій
бесіді піднесено, що релігія потрібна та-
кож для інтелігенції, що віра не понижає
інтелігенції, але навпаки, підносить. Темою
третьої бесіди було, що слова Бого-Чоло-
віка Христа: „Будьте совершенні як Отець
ваш небесний совершенний“ відноситься
не лише до ченців, але до всіх людей,
отже й до інтелігенції. Інтелігенція заслу-
гує на похвалу, вона зрозуміла вагу св.
Місії й учасувала пильно та чисельно.
Великою релігійною маніфестацією був в
понеділок вечером похід на цвинтар, де
відспівали парастас за всіх померших. Там
виголошено відповідну науку. Зворушаю-
че було перше св. Причастя дітей на Воз-
несення Господне. Під кінець св. Місії
прибули до Хусту Іх Ексц. Преосв. Алек-
сандр Стойка. Св. Місія увінчалася
величавим походом з місійним хрестом
улицями міста. В останній, пращальній
промові провідник св. Місії о. Бурдяк зга-
дав значіння місійного хреста: На нім не-
ма розп'яття. Чому? Через щире сповідь
ви зняли його. Апостоли вложили тіло
Бого-Чоловіка до гробу, а ви до свого
серця в св. Причасті. Опісля Ексц. Преосв.
Александр промовляв заохочуючи весь
народ до витривалости в добрім і підно-
сив заслуги ОО. Василя на полі св. Мі-
сії. Виголошено всіх наук 26, до св. При-
частя приступило 2600 душ. Годі не зга-
дати тут мовного питання („язикового
вопросу“), що на Закарпатті всюди вти-
скається. В перший день св. Місії проти-
ник народного напрямку говорить з якимсь
хустським священиком. Він, каже, спро-
вадили якихсь „Вікраїнців“, народ не ро-
зуміє їх, було спровадити наших. підкар-
патських. В цій хвилі виходить бабка з
церкви зітхаючи. Щож такого, бабко?
питає священик. Ой тільки-м наплакалася.
Чому? — Той старший о. місіонар (о.
Бурдяк) прекрасно говорили. — А зрозумі-
ли-сте? питає священик. — Треба бути
дурним, щоб не розуміти, каже бабка,
— Ось, звертається священик до „знатока
мовної справи“, видите, чуєте. — На те він
замок і не показувався більше. А. Ст.

В церкві ОО. Василя у Львові 13.
с.м. о. Ір. Назарко ЧСВВ відправив Служ-
бу Божу в наміренні Марійської Дружини
Студенток Університету. Після Сл. Божої
заприсяжено 3 нові членки: д-р Марію
Струтинську, студ. Ірину Миколаєвич і
Віру Стисловську. Потому о. Ір. Назарко
ЧСВВ виголосив відповідну проповідь.
Того дня приступило до св. сповіді і св.
Причастя 30 членок Марійської Дружини
Студенток.

Марійська Дружина учеників акад.
гімназії у Львові відбула прогульку до Си-
хова під проводом о. катехита Т. Горни-
кевича, о. Ігумена Й. Лучинського ЧСВВ,
о. Я. Сеньківського ЧСВВ, свого провід-
ника, проф. Ю. Полянського і проф. Зи-
мака. В прогульці брало участь 93-ох уче-
ників. В Сихові гостив всіх о. д-р А. Ішак.
Пополудні відбулося торжественне принят-
тя нових членів Дружини. Приняття до-
вершив і гарну проповідь виголосив о.
Сеньківський ЧСВВ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ГЕББЕЛЬС
прилетів 13 с. м. літаком до Варшави в
товаристві 14 осіб: урядників міністерства
й редакторів. Після привитання на летун-
ській площі мін. Геббельс відіхав до ні-
мецької амбасад. Вечером о 6 год. Геб-
бельс виголосив півторагодинний відчит
п. з. „Національно-соціалістична Німеччина
як чинник європейського мира“. Приявних
було 600 осіб: міністри, дипломати, жур-
налісти, інтелектуальна еліта і т. д. Від-
чит був удержаний в мирнім тоні. Відтак
відбувся равт в німецькій амбасаді. Приїзд
мін. Геббельса викликав численні комен-
тарі преси.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН за-
судив суд в Тернополі Українця-зарібни-
ка Миколу Омелька з Малого Ходачкова
на 2 і пів року важкої тюрми. По-
ліція мала знайти в підсудного летючки і
нелегальні видання.

В АВСТРІЇ КИПИТЬ. Преса повідо-
мляє про нові терористичні замаху в Ав-
стрії. Вночі 12 червня с. р. терористи
виконали замах на електричний машт коло
місцевости Шейльс в Долішній Австрії.
Повстала перерва в електровни. В Зальц-
бургу вибухла бомба в скарбовім уряді.
Вибух наробив багато шкоди і зранив дві
особи. Австрійський уряд проголосив наглі
суди і визначив надгороди за викриття
замаховців до 10.000 шілінгів (1 шілінг
приблизно 1 зл.).

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ВИЗНАН-
НЯ СОВІТІВ. „Бєрзең Цайтунг“ пише,
що французький міністр Барту причинився
до навязання дипломатичних взаємин між
СССР і державами Малої Антанти. Тор-
жественне підписання договору між СССР
і державами Малої Антанти відбудеться
в Букарешті 18 червня с. р.

НОВИЙ УРЯД В ЛИТВІ. Після не-
вдалого замаху Вальдемараса Тубеліс
утворив новий уряд. Прихильники полі-
тики президента Сметони мають в уряді
перевагу. Сподіюється, що напрям загра-
ничної і внутрішньої політики остане не-
змінений.

КРИВАВІ АВАНТУРИ НА МАДЯР-
ЩИНІ. В місцевости Цесте мадярські
націонал-соціалісти напали на членів партії
національного об'єднання. Повстала бійка,
в котрій ранили 7 осіб, в тім дві тяжко.

В ЖЕНЕВІ не осягнено згоди ні в
одній справі. Та знайдено нову формулу,
котра дає дальше вести переговори, при-
чім Гендерсон на неозначений час остає
предсідателем світової конференції в спра-
ві розбровення.

ЗНАНИЙ ФРАНЦУЗЬКИЙ ПУБЛІ-
ЦИСТ, Жак Бенвіль, пише з приводу зам-
кнення жєневської конференції: „Є звичай
в останній хвилі ухвалювати такий текст,
який маскувавби невдачу. Той звичай ще
раз збережено в Жєневі. Конференція
лишила по собі папірець. Одначе ті редак-
ційні тонкості нічим не цікаві“.

ОСТРА ГАЗЕТНА ПОЛЄМІКА ки-
пить між італійською і совітською пресою.
Фашистська преса містить статті про
критичне положення в СССР. На те боль-
шевицька газета „Правда“ відповіла, що
Італії грозить господарська катастрофа.
„Правда“ додає, що острій виступ італій-
ської преси є в звязку з негативним ста-
новищем Італії до СССР в Жєневі.

АНГЛІЙСЬКИЙ УРЯД предложить
парляментови проект до 5 літ збудувати
50 летунських ескадр. Англія буде тоді
мати 1.490 літаків. Англійські військові
круги уважають, що з огляду на очевид-
ний неуспіх розбройної конференції Ан-
глія повинна розбудувати своє летунство.

СОЦІАЛІСТИ В МАДРИТІ обкидали
кемінням німецького амбасадора. Притім
ранено кілька осіб.

В ЦІЛІЙ ЕСПАНІЇ відбуваються крі-
вавї напади на двори, палати і міста.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ПРЕСА пише з
обуренням, що Японія предложила Німеччи-
ні, Польщі і Туреччині спільно напасти
на СССР. Японський адмірал Матсусіма
заявив, що війна між Японією й СССР
вибухне найдальше до року.

НОВИНКИ

Хто хоче мати вступ на Жіночий Конгрес у Станиславові, мусить виказатися поіменним запрошенням (котре виставляє Діловий Комітет Укр. Жін. Конгресу у Львові, вул. Підваля 7, I. пов.). У Станиславові на місці видавати запрошень вже не будуть. Зате вступ на всі вистави й імпрези, зв'язані з конгресом, доступний для всіх за малою оплатою, від 25 — 50 гр.

Дня 17 червня о год. 15 відбудеться в гімназії СС. Василянок при вул. Длугоша ч. 17 реферат о. Д-ра Й. Скрутня ЧСВВ на тему: „Найновіші проблеми психоаналізу“. Гостям раді. — Виділ Марійської Дружини Студенток.

„Ніч під Івана Купала“ відбудеться у Львові на Світезі в суботу 16 червня с. р. о год. 6 веч. Вразі дощу проситися гостей з закупленими білетами прийти на 8 год. до салі „Бесіди“ на дансінг. Дохід призначений на вакаційні оселі.

Діточий концерт „діти — дітям“ відбудеться у Львові 17 червня о год. 10 передп. в салі Лисенка. Дохід призначений на півоселі. Небуденність концерту, на якому перший раз у нас виступить діточа оркестра під управою Романа Согора і благородна ціль — повинні стягнути якнайкращенішу нашу публіку.

Ревізії й арештування. Дня 14 с. м. поліція перевела ряд ревізій у Львові. М. ін. в Академічному Домі ув'язнено трох студентів: Степана Бандеру, Петра Федоріва й Андрія Копистянського. Довідуємося, що арештування відбуваються також в інших місцевостях краю. Причина арештовань невідома.

З Лемківщини повідомляють нас, що справа створення Апостольської Адміністрації буде вирішена в короткім часі. Сянський повіт буде прилучений до краківського воевідства. Окружний Суд в Сяноці буде скасований. Православ'я має дальшу піддержку відомих чинників. Крім ославленого „лемківського букваря“ друкується вже й підручник на другий рік навчання.

Заборонили діточі садки в селах: Березовиця Велика, Острів і Денисів, пов. Тернопіль.

Стислі реколекції для священників Товмаччини і сумежних повітів починаються в понеділок, дня 25 червня о год. 8 вечером в Бурсі Шашкевича в Товмачі.

Замкнені реколекції для членів церковних братств Товмаччини і сумежних повітів починаються в суботу, дня 30 червня, вечером. Зголошення братів бодай двох з одної парохії, що надавалися до Кат. Акції, висилають на адресу Бурси Шашкевича дотичні парох. Уряди.

Дальші реколекційні серії будуть у свій час оголошені в наших часописах.

Олександр Гарасевич, визначний галицький діяч на полі господарства, застрілявся недавно в Харкові внаслідок нечуваних переслідувань Українців а особливо Галичан в червоному „раю“.

На знак протесту проти приїзду нім. мін. пропаганди Геббельса дня 13 с. м. Жиди уладили одногодинний страйк у всіх містах Польщі. Саме в хвилину приїзду мін. Геббельса Жиди замкнули всі свої крамниці і підприємства. Страйк тривав від год. 4 до 5 попол.

В м. Пасейку коло Нью-Йорку в Америці націоналісти побили на вічу радикального посла з Рогатинщини Андрія Гривнака. Методи террору в публічному житті заслуговують на осуд, все одно проти кого вони звертаються.

Замкнені реколекції для студентів й абітурієнтів відбудуться в богословській Академії при вул. Коперника 36. Початок реколекцій 25-го червня вечером. Оплата за триденне удержання 5[—] зол. Зголошення приймає Академічне Душпастирство або Марійське Товариство Молоді при вул. Сикстуській 39 а. — 146—1—1.

Хто з Впр. Отців прийме на вакації студента, котрий за те буде помагати дітям в науці, або в господарстві, — ласкливо зголошення до Адм. „Нової Зорі“, під: „Здібний“. 145—1—1.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшла моя найдорожча Мама Августина до кращого життя, полишаючи мені смуток та невтішний біль у серці. В тому важкому горю стрінуло мене від Пригелів, Друзів та Знайомих багато сердешности та співчуття, що були для мене частиною розрадою в тому болючому ударі. Тож з вдячністю згадуючи це сьогодні, висказую їм найсердешнішу подяку.

В першу чергу найсердешніша подяка їх Пресвященству Кир Йосифу Лятишевському за відправлені Безкровні Жертви та відправлення Парастасу, Всп. О. Пралатові Д-ові Медведському щира подяка за перші висловні співчуття, потіху та поміч у тяжкій хвилі, Всп. О. Пралатові Щепковичові, Ректорові Д-ові Бойчуків, Крилош. Баранові, Крилош. Паливоді, Сов. Бориславському, Всп. Отцям Катехитам та Питомцям Духовної Семінарії за відправу Панахиди при виносі тіла в Станиславові, а Всп. О. Пралатам Ціслові і Д-ові Котулі з Дрогобича та О. Проф. Ліщинському за відправу панахиди в Стрию і відпровадження тлінних останків Померлої на місце вічного спочинку.

Рівночасно з глибини серця висказую найщирішу подяку всім П. Т. Знакомим, що чи то усно чи письменно висловили мені слова співчуття та в той спосіб старалися зацілювати біль моєї душі.

Нехай Господь винагородить благородність Ваших Сердець стократно.

О. Роман Лободич

Крилошани Епп. Капітули і парох катедральний у Станиславові.

ОПОВІСТКА

Замкнені реколекції для студенток відбудуться від 28 червня 18 год. до 2 липня включно в монастирі СС. Василянок при вул. Длугоша ч. 17 під проводом Впр. о. протоігумена С. Решетила ЧСВВ. Письменні зголошення складати при фірті монастиря. Оплата за удержання 6 зол. Треба мати з собою: простирало, кошик, подушечку, нотатку й олівець. — Виділ Марійської Дружини Студенток.

Вже появилася 2-га книжка чвертьрічника Український Агрономічний Вістник

під ред. інж. др. Евгена Храпливого
ЗМІСТ: Від Редакції. СТАТТІ: Сучасний стан сільського господарства на Великій Україні та Кавказі — проф. В. Іванне, Розміщення рілля на наших західних землях — доц. др. Кубійович, Сільсько-господарська освіта на Східній Україні — агр. Ф. Баранський, Сучасна методика дослідження луків — доц. І. Мазепа, Верховинський фасолі — інж. агр. Г. Гордієнко, Стан нашого садівництва на західних землях — А. Терпняк, Велика рогата худоба на Великій Україні — проф. І. Шереметинський, Про комасаційну політику на західних землях — проф. інж. А. Грабина, Головні стадії розвитку лісового господарства на Україні — проф. Б. Іваницький. РЕФЕРАТИ ТА РЕЦЕНЗІЇ: (Україна у світовому господарстві. — Кредитова кооперація на Україні. — Енергетичне господарство України та півн. Кавказу. — Правильність праці молочної кооперації. — Опис села Трускавець. — Сучасна господарська криза та її причини. — Плановість продукції у чехосл. хліборобстві. — Політика Міжнародного Хлібороб. Інституту в Римі та планове господарство. Шляхи поступу польських селян. — Вітаміни. — Час отелювання коров і економічний вислід годівлі. — Рідкий випадок многоплодності у кози. — Порівнюючі досвіди годування безріг. — Якість беконового матеріалу. — З нової літератури про біол.-динамічні способи господарювання. — Озера Закарпаття. — Охорона природи. — Наші гори. МІЖНАРОДНІ СІЛ.-ГОСП. ОРГАНІЗАЦІЇ, КОНГРЕСИ, НАРАДИ — ЗАПИСНИК НАШОЇ АГРОНОМІЧНОЇ ПРАЦІ — РІЖНЕ — НАШІ ВТРАТИ.

Ціна цієї книжки 3[—] зол.

(в ЧСР. — 12 кч., в інших краях 2[—] шв. фр.).

На рік (4 книжки) 12[—] зол.

Адреса: Львів, Ринок 10/II.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР бувший довголітній лікар асистент дерматолог. клінік

в Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з вулиці Собеського ч. 2.

Тел. 51-68

Сепараткові згадки

ОСТОРОГА!

Отсим остерігаються Всч. Уряди парохіяльні, Ради парохіяльні і Церковні Комітети перед екстудитом Пантелеймоном Дудою, замешк. Львів—Замарстинів, уліця Замкнена 7. і поручення ему якої небудь церковної роботи. — Львів, дня 12 червня 1933. За Рад парохіяльну Церкву св. О. Николая у Львові Павло Хрущ—Антоній Бідак провізори свящ: Василь Лончина парох. — 144 — 1—1.

ПАСТА

ОДИНОКА
СВОЄРІДНА
НАЙЛІПША

до взуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ
тільки сеї пасты

Адреса: Львів, Кордецького 1.

23—х

Телефон 60-04

ГРЕБЕНІВ

Пансіон „ЗЕЛЕМІН“

в найгарнішому положенні, подалше від гостинця, гамору і куряви. Просторі, соняшні кімнати з балконами. Річні і соняшні купелі. Смачний, здоровий харч, знаний з доброти і щедрости. Ціни умірковані. 139—1—5

МЕБЛЕВЕ ОБИТТЯ, брокати, портіери, котари і фільци до підліг, таблатки й коронки поручає по фабричних цінах **ВАНК**, Марійська площа 6.

ПРИМАРІЙ

Др. А. ШВАРЦ

Повернув і ординує в хворобах шкірних, венер. і косметичні лікарські.

Львів, Словацького 4. Тел. 16-61.

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA-AP KOWALSKI WARSZAWA

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по впаценні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 "
На першій сторінці 60 "
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180[—] зол., 1/4 стор. 90[—] зол., 1/8 стор. 45[—] зол., 1/16 стор. 25[—] зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280[—] зол., 1/4 стор. 140[—] зол., 1/8 стор. 70[—] зол., 1/16 стор. 35[—] зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиждень: в четвер на 8 ст. і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Станіслава 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., За кордон: чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с. Конто П.ІІ. Краків 405.867

Св. Отець про завдання преси

Св. Отець прийняв 700 видавців, редакторів, журналістів, адміністраторів і друкарів римської преси разом з їх рідними. В своїй промові Папа Пій XI висловив вдовolenня з помочи римської преси підчас Святого Року, котра широко описувала величаві торжества, що викликало голосний відгомін в цілм світі. Св. Отець радий, що римські журналісти

брали особисто численну участь в благодатях Ювілею, бажає їм, щоб овочі Святого Року назавсиди в них лишилися. Відтак Св. Отець пригадав відповідальність преси і звертав увагу на незвичайно великі користи, які може принести світова преса, що стоїть на службі правди й чесноти. Вкінці Св. Отець уділив журналістам апостольського благословення.

Смерть міністра Перацкоґо

100.000 зл. за вказання убийника. — Справа концентраційних таборів.

В п'ятницю у Варшаві невідомий справник стрілив кілька разів до міністра внутр. справ Перацкоґо. Міністр помер в шпиталі наслідком одержаних ран. За справником шукає поліція. Влада визначила сто тисяч зл. тому, хто вкаже справника. Покійний міністр Перацкоґий уродився в Галичині 1894 р. Університет покінчив в Кракові. На початку світової війни вступив до легіонів і був ранений. Брав участь в боях за Львів в 1919 р. Після війни покінчив висшу військову школу і

одержав степен ґ дипломованого старшини. В 1928 р. як посол увійшов до сойму. Від грудня 1930 р. був в уряді як міністр без теки. Від р. 1931 був без перерви міністром внутрішніх справ; вже сей оден факт вказує на те, що була се впливова особистість. В цілій Польщі нанує велике і зрозуміле обурення на справців замаху. На раді міністрів обговорювано справу концентраційних таборів для людей, що загрожують публічному порядку. Розпорядок про се даємо в сім числі „Н. З.“

Муссоліні про Новий Завіт

Муссоліні розіслав обіжників до всіх ректорів і директорів шкіл в Італії. В нім з притиском поручає читати Новий Завіт і пояснювати науки, які в нім є. В тім обіжнику Муссоліні м. і. пише: „Все учительство повинно читати Новий Завіт і

пояснювати його в доступний спосіб шкільній молоді. При тім треба дбати, щоби діти запізналися з його найкращими уступами. Новий Завіт повинен бути в кожній бібліотеці й читальні, бо се книга, що буде вічно жива й нова.“ (КАП)

Стріча двох диктаторів

Про що говорили Муссоліні з Гітлером.

Німецький канцлер Гітлер відвідав італійського прем'єра Муссоліні. Стріча відбулася в Венеції. Розмови тревали два дні і мали бути дуже сердечні. Преса подає, що оба державні мужі погодилися в п'ятьох важних точках. По перше: Італія й Німеччина переконані про konieczність озброєння Німеччини. Німеччина поверне до Союзу Народів, оскільки їй при-

знають право озброїтися. Друге: В наддунайській справі обі держави підуть разом. Третє: Обі держави годяться на незалежність Австрії. Четверте: Про положення в Світах і на далекім сході оба мужі не говорили. П'яте: Розмови між Гітлером і Муссолінім можна буде продовжати. Се порозуміння дає Німеччині можливість жадати дальших уступок.

Український орган в чужій мові

„Манджурський Вістник“ подає, що від червня с. р. в Харбіні виходитиме незалежний місячник „Ватра“, орган української націоналістично-державницької думки. „Ватра“ буде містити статті в англійській мові для ознайомлення чужин-

ців з українським життям. Се безперечно дуже добра річ. Цікаво, що вже навіть найдальша наша колонія здобулася на орган в чужій мові, а — головний центр української політичної думки не має навіть квартальника в ніякій чужій мові...

Передвоєнні зарядження большевиків

Утеча з СССР се в них державна зрада і за те карають смертю.

ТАСС доносить: В Москві оповіщено постанову ЦИК-а (Центрального Исполнительного Комитета) про кари для державних зрадників. Під державною зрадою розуміє та постановою ділання совітських горожан, котрі мають на цілі шкодити военній силі СССР, його незалежності або недоторкаємості його території, а саме: шпiонажу, оголошення військових або державних таємниць, перехід на сторону неприятеля, утечу з СССР або перелет через границю. За всі ті переступства карають смертю й конфіскацією всего майна, виїмково 10-літньою тюрмою і конфіскацією щодо цивільних. Військових за те жеде все кара смерті. Карають також всю родину втікача, коли члени її знали

про його замір і не донесли владі. За те карають тюрмою до 10 літ і конфіскацією всего майна. А тих членів родини, котрі не знали про замір утечі втікача, але жили з ним в однім помешканні або на його кошт, карають засланням на Сибір до п'ять літ. — Видно на те, аби на другий раз ліпше вважали, куди своячок вибирається і як лише бере валізку в руки, аби вже бігли до чрезвычайки голосити про державну зраду тата, брата, сина і т. д. Словом, прекрасний закон товаришів і має в собі навіть гумор так, що тамошні студенти прав не будуть нарікати, що совітське законодавство без гумору. Але гіркий той гумор для людей, котрі мусять жити в червонім „раю“...

Ні замки, ні сторож, ні пес не перешкодить злодіям вломитися у Ваше мешкання і зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадежі з вломом в Товаристві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на зол. 100 — пересічна річна премія wraz з додатками виносить зол. 6 —

Київ

як показчик скріплення сили большевизму.

Отже наш святий старий Київ знова стає столицею України, сим разом радянської. Московський чекіст Постишев, наказний заправило України, котрий увязнив там вже здається всіх Галичан (з виїмком покищо Антона Крушельницького і його найдорожших синків), Постишев, котрий замкнув Державне Видавництво України за те, що видавало там книжки в українській мові, хоч і большевицькі, той сам Постишев переїхав вже до Матери Городів наших як представник московських баскаків на землях Великої України. Сталося се в середу, дня девятого місяця червня року Божого 1934.

Мимохіть приходять на думку найчорніші хвилі з історії соняшної України. І пригадується старий літописець, наш преподобний Нестор, котрий зберіг нам опис заняття Києва предтечею Постишева, Андрієм Боголюбським, князем суздальським, в р. 1169.

„Взят же бисть Киев місяца марта в 8, во второй неділі поста, в середу і грабиша два дні весь град: Подоле і Гору і монастирі і Софію і Десятинную Богородицю. І не бисть помилования нікому ні откуду, церквам горящим, крестьяном убиваемым, другим вяжемим, жени ведим биша в плін, разлучаєм нужею от мужей своїх, младенци ридяху, зряще материй своих... Зажжен бисть і монастир Печерський святия Богородици от поганих... і бисть в Києві на всіх чоловіцех стенаніє і туга і скорбь неутішима і слези непрестання. Си же вся сдїшася грїх ради наших“.

Століття минули від описаної тут події, але в відносунах між описаним полуднем і суворою північчю не змінилось багато. Хіба те, що Постишев не вдає християнина, але прямо каже, що він безбожник... А робить те саміське, що робив в Києві інший суздальський ватажок, котрому тоді наші таксамо помагали здобувати Київ, як помагали за нашої пам'яті большевикам...

І ще оден момент приводить нам на тямку візд Постишева в наші Київ. А саме пригадується той час, коли в 1240 році надтягнув під Київ вожд татарський Бату в такий тяжкій силі, що від реву верблюдів й іржання кіньських стад не чути було голосу в місті. І заскрипіли під мурами нашої столиці тарани татарські і били день і ніч у стіни Києва і затьмилося сонце від маси стріл татарських. Та були й великі ріжницї в тім, як зустріли Кияни татарського хана Бату

ПОШИРЮЙТЕ КАТОЛИЦЬКУ ПРЕСУ!

ВИБІР ЗВАННЯ

Виклад Дра Осипа Назарука виголошений дня 7 травня 1934 р. для VII і VIII кл. філії Української Академічної Гімназії у Львові.

і предтечу Постишева, котрий підходив під Київ. Отже бій без компромісу закипів довкруги Києва, коли його облягли Татари — і проголошували переважно „нейтралітет“, коли предтечі Постишева підходили під Київ. І ще одна ріжниця була і є: як свідчить наш літописець, вожд татарський Бату при всій його жорстокості показався чоловіком благородним. Доказує се факт, що він помилював галицького воеводу Дмитра, котрий буквально до останного жовніра галицької залоги боронив Матери Городів наших і в бою поранений на цілім тілі попав в руки Татар. І Бату помилював воеводу Дмитра „задня хоробрости його“. А всі ми знаємо з практики, що Постишев і йому подібні не помилювали ще ніякого Галичанина ні взагалі Українця, хіба „задня подлости його“...

Все те спомини, ремінісценції...

А сучасна дійсність говорить з приводу переїзду Постишева в Київ ось що: Московська експозитура большевизму на Україні пересунулася на захід рівно на 400 км., бо так далеко з Харкова до Києва. А з Києва до Львова є 470 км. Від нас, Українців Західної України, залежати буде дуже багато в тім, щоби Постишев і його орди ніколи не могли поставити стопи своєї на землі Ярослава Осмомисла... Наші непорозуміння і навіть ворожнечі з Заходом, якіб вони не були довгі і завзяті, се непорозуміння і ворожнечі зовсім іншого рода ніж ті, що нас ділять від Постишева і тих, що з ним. Бо те, що несе з собою Постишев і система його, загрожує утратою не тільки нашої народности, не тільки руйною Церкві, але прямо затратою всякого людського достоїнства і зведенням до стану безсловесної худоби кожного племені, котре дісталось під страшу кормигу червоних „приятелів“.

А небезпека велика зависла над всім культурним людством якраз під сю пору, коли на днях прогомніла попура вістка над Європою, що вже Чехословаччина й Румунія признали совітську владу. Таким чином червона Москва одержить можливість оснувати недоступні екстериторіальні гнізда своєї пропаганди й руйни в самім центрі Європи і в одній з балканських держав. Що значить можливість приміщення розжареної голови якраз на Балкані, про те не треба багато розводитися. Балкан се бочка пороку, большевицькі представництва се горіючі пропагандою смолоскипи, котрі на всі боки спляють іскрами. Тільки впевнившись заздалегідь, що увага Європи притуплена і що можна буде в саму середину її посунути свої станиці в формі посольств, конзулятів і ріжних торговельних місій, рішився большевизм пересунути також столицю радянської України на 400 км. блище до Заходу.

Вже не багато держав остало в Європі таких, які не допустили до себе офіційних большевицьких представників. І всі ті держави невеличкі: Бельгія, Данія, Голляндія, Швайцарія, Югославія, Болгарія і т. п. В останнім часі в Польщі слідне охолодження приязного відношення до большевиків, охолодження, яке кожда розумна людина без огляду на народність може тільки привітати. І якраз в таку хвилю паде одна з визначних індивідуальностей правительства Польщі, паде серед подібно невияснених обставин, як були ті, серед котрих утратив життя пок. Голувко... Інспіраторів убийства досі не відкрито.

Маємо замало даних, щоб робити певні висновки про деякі факти. А все таки трудно не зазначити, що деякі „совпадення“ обставин надзвичайно дивні. Чи се припадок, що міністр Перацкий паде якраз по візиті німецького міністра Геббельса, котрого візита се свого рода печать на взаєминах Польщі з Німеччиною? Чи се припадок, що якраз в тім часі Чехословаччина, котрої відносини до Польщі сильно тепер напружені, признає власне тепер совітську владу? Чи се припадок, що якраз серед таких фактів назріває перенесення столиці Радянської України з Харкова до Києва? Ми думаємо, що се не припадки, а показники

7) 7. Бути все чемним, особливо для жінок і старих людей. На чемности ще ніхто не стратив, а на нечемности трається дуже часто. Про те є спеціальна заповідь Божа, перша з тих, що порядкують взаємини між людьми. Вона звучить: „Шануй отця свого і матір свою, а буде тобі добре і будеш довго жити на землі.“ А знаєте, чому добре тим, що слухають тої Божої заповіді і зле тим, що її не слухають? Я наведу тут лиш чи-сто людські спонукки і причини. Чи кож-дий з вас, що побачивби добру дитину, яка шанує свого батька і свою матір, не помігби їй в потребі? І чи кожний з вас не уникавби такого, що зневажає своїх власних родичів? Нема сумніву, що так-само відпосяться люди й до тих, що шанують або зневажають своїх учителів і взагалі старших людей. Велику силу має та суспільність, в котрій молоді шанує старших і вчиться від них. Великий нелад і нещастя має та суспільність, в котрій є якраз навпаки. Та коли ще пошану ро-дичів сяк-так видно майже у всіх куль-турних суспільностях, то пошана учите-лів стрічається доволі рідко, хоч вона їм на-лежить часом в більшій мірі ніж роди-чам, а саме таким, які не повели відпо-відно дитини не тому що не вміли, тільки з інших причин. Дійсно культурний чоло-вік не буде метитися навіть на тім учи-телю, котрий не був добрий, бо блуди маємо всі, а учительська праця особливо тяжка і скоро доводить до знервування.

8. Розуміти вартість гроша і шанувати гроші! Гроші то тільки інша форма праці і то такої праці, в котрій зібрані зусилля багатьох людей і на великім про-сторі: власне тому гроші має нахил пере-ходити всякі границі і збиратися в руках тих, що мають найбільше вироблену дум-ку, отворені очі і сприт. Се не значить, щоб поза грошем не бачити вже нічого іншого, лучшого і висшого, бо тоді ста-ємо невольниками гроша. Ледви чи є тяжка неволя. Се не значить також, щоб визначатися скупством і не давати гро-шей на потрібні річі, свої і публічні. Бо до нічого не дійде нарід, в котрім нема жертвенности. Та найважніша річ в по-веденні з грошем, щоб не робити непо-трібного довгу, бо довг путає чоловіка. А коли вже зробилося довг, то треба його точно сплачувати, бо неточністю руйнується довіря до себе і вноситься за-мішання в свою суспільність. І за неточ-ністю в справах грошових іде без стриму цілий ряд поганих діл, які згодом нищать характер і роблять митку з чоловіка. Не-хай же ваше слово має таке саме зна-чіння як готівка, а побачите як вам з тим буде безпечно йти життям. І тут про дійсно здорове економічне життя рішає чесність.

9. Концентруватися в своїм фаху, то значить в області свого власного фаху вибрати собі ще спеціальну річ й обро-бити та опанувати її так, аби її наскрізь знати. Без того ніколи й ніхто не почу-ває себе певним в ніякій роботі. Треба доконче довести витривалою працею до того, щоб могли самому собі совісно сказати: На сій річі я розуміюся, я тут пан! А до сего можна дійти тільки тоді, коли щодня будете думкою кружляти коло справ свого звання і будете викону-

вати се, що придумаете, виконувати точно і совісно. А ся штука витривалости, від котрої залежить 90% успіху в праці, мо-жлива тільки тоді, коли так прикрасимо собі ідеалами своє звання, свою роботу, як прикрашуємо свій дім і свою кімнату, аби нам мило було в них. Коли поставимо квіти на вікнах, то внутрі навіть не конче привітна кімната стає значно приємніша і на зовні такий дім, з якого виглядають барвисті цвіти, вабить око і розвеселює. Отже треба звязати своє звання з найвищими ідеалами й цілями, які вириваються в нашій душі і які дане звання має в собі або може мати, коли його відповідно будемо виконувати. Тоді і тільки тоді полюбите своє звання. І по-любивши його будете ним пильно займа-тися. І тоді станете добрими фаховцями. Не вільно допустити до того, аби з ва-шого нутра зовсім зникла та гарна мрія, котру ви зразу мали про звання, яке вас кликало до себе і тому ви до нього звер-нулися, бо тоді не булоб перед вами ні-якого світла на темних і колючих стеж-ках життя. Сам примусовий тягар обо-вязку се дуже тяжкий тягар, він без зга-даного світла калічить і пригноблює: пра-ця задля самого шматка хліба робить особливо інтелігентного чоловіка подібним до невольника, прикованого до тачки, яку мусить тягнути хоч не хоче. Отже всіма силами творіть собі любов до свого звання.

10. Вкінці остання вказівка: Ніколи не робіть шкоди другому, поміжіть кож-дому, хто в праці над своїм званням по-требує вашої помочи й поради, не зне-охочуйтеся невдячністю і за невдячність одних не відвертайте помічної руки від других, бо невдячність се звичайна ціха людей слабих характером. А людей сла-бих далеко більше ніж сильних. Та з дру-гої сторони як колись будете мати впливи в суспільности чи в якій інституції, то ніколи не закривайте і не підпирайте не-робів і взагалі тих, котрі на підпертя не заслугоють. То значить, не впроваджуйте в суспільність і її установи непотизму і протекції: бо по перше все попечетеся на протегованих паничах, по друге все на-робіте тим шкоди власній суспільности, по третє здеморалізуєте себе, бо хто за-криває перобу, той бере участь в його обманстві і сам стане обманцем тай на-віть не спостережеться коли.

А чи про конкретні фахи не буде вже більше мови? мігби хто подумати. Хто цікавиться тими справами, нехай по-скінченні школи перечитає собі закон з 11. III. 1932 про спеціальну Державну Ко-місію Фахової Освіти і розпорядок Міні-стерства віроісповідань і освіти з 21. XI. 1933. Відти довідається докладніше, що в Польщі справа фахового шкільництва вже доволі розвинена. — Є коло 1.500 фахо-вих шкіл, котрі досі випустили вже коло 160.000 фахівців. А саме є чотири головні групи фахових шкіл: 1) промислові школи, 2) торговельні, 3) рільнічі й 4) домаш-ного господарства. Перша з тих груп складається з 19 груп, друга з двох (шко-ли купецькі й адміністративно-торговельні), третя з трох (школи рільнічі, огородничі, лісничі), четверта з двох: школи для ве-дення господарств родинних і для ведення господарств збірних (виховно-суспільних інституцій, готелів, заведень гастрономіч-них і дієтетично-санаторієвих). Згодом будуть основані а може подекуди вже й є чотиролітні практичні гімназії для науки механіки, гравіюри, ювілерства й золот-ництва, електротехніки, столярства, ткац-тва (ручного й механічного), коронкарства й гафтарства, школи для виробів з дерева, фарбярські, кравецькі і т. д.

Чому я вам все те говорю? Бо коли я на засіданні клясового патронату, до котрого належу, сказав, що на засіданні голов всіх патронатів призначено мене, щоб виголосити вам виклад про вибір звання і просив патронат, висказувати думки про те, що я мавби спеціально

збільшення розвалу й руйни старої Ез-ропи. Нехай Бог буде їй милостивий і при-верне розум керманічам її, для правди-вого замирення між народами, без ко-трого Європа і її культура скорше чи пізніше мусить стати добычю повної руї-ни. Центр руйніничкої сили вже набли-зився — на 400 км. блище до нас і до Європи взагалі.

Над Європою висить гроза, подібна тій, яка була в 1914 році, коли в Сара-єві залунали пам'ятні вистріли, від котрих погіб архикнязь Фердинанд і зачалася велика війна.

підчеркнути найпотрібніше для вас в даль-
нім практичному житті, — тоді зібрані на
засіданні мами одноголосно заявили,
щоб переказати вам, що крім висшої
освіти, яку ви вже по часті в початках
одержали і яку ще здобудете, в сих ча-
сах найважливіша річ, навчитися чо-
гось практичного, як напр. варення,
шествія, шиття одягу, направи й уряджен-
ня електричного світла, переплету книжок
і т. п. Ідуть такі часи, що без якогось
практичного знання і вправи в тім прак-
тичному знанні навіть найрозумніший і най-
більше вчений чоловік може пропасти з
голоду. На мою думку мами, котрі вам
се переказують через мене, мають повну
рацію. Рада їх дуже розумна і треба
кождому з вас задалегідь освоїтися з
тою думкою, що тепер настають зовсім
інакші часи і що самої книжкової освіти
уже за мало, аби перейти життю.

Колиж тепер настають інакші і дуже
тяжкі часи, то чому я сказав, що гово-
ритиму з вами про вибір звання так, якби
кождий з вас мав тепер подібну можли-
вість вибору звання, як мали цілі поко-
ління молоді перед війною? А прецінь те-
пер переповнені всі фахи, що я також
підчеркнув.

Отже річ в тім, що хоч се правда,
що тепер переповнені всі фахи, то так-
само правда, що дійсно добрих пра-
цьовників власне тепер нема за
багато в ніякій фаху. Модерне життя
з його нездоровим поспіхом і нервозністю
видає масу дуже поверховних праців-
ників на всіх полях. Велика більшість
людей основно не знає ніякого фаху, хоч
якраз такі люди часто люблять чванитися
тим, що вони мовляв „спеціалісти“. Отже
серед таких людей і обставин не треба
тратити надії, що хто дійсно опанує свій
фах і має крім глибокого знання ще й
щирість і совісність, той не пропаде в
світі, хоч на загальне тепер далеко тяжше
жити ніж було колись.

Ті з вас, що вже виробили собі
остріший спосіб думання, моглиб догля-
нути в моїм викладі певне противоріччя.
А саме я говорив вам, що при виборі
звання і виборі жінки можна радитися
других але треба безумовно рішатися
самому, а далі говорив я вам, що аби
добре вибрати звання, треба знати об-
ставини зв'язані з різними фахами, зна-
чить треба знати життя, якого молодий
чоловік знати не може... Виходилоб, що
є противоріччя. Та се тільки так виглядає.
Бо найбільшу частину свого викладу при-
святив я утриваленню в вас або віднові в
вас віри в Бога, котрий все бачить і все
знає, того Бога, котрий в кожного з нас
власне вложив подібний до совісти вну-
трішній голос, що кличе нас і взиває,
щоб вибрати собі звання. Навіть найби-
стріша логіка не встигла розв'язати про-
тиворіччя в тім всім, тільки одна релігія,
одна віра в Бога і його опіку розв'язує
навіть безнадійні справи. А вони тричі
безнадійні на тлі того, що тепер діється
на світі і на що заноситься!

Вже давніше були нарікання навіть
зовсім розумних людей, котрі виглядали
напр. так: „Зовнішні обставини грають в
наших часах рішачу роль. Щож допома-
гає вся охота і здібність напр. до лікар-
ського звання, коли знавці дійсних відно-
син відроджують від студій над тим фахом
ізаа переповнення. А учителі, адвокати,
урядники стоять сьогодні перед подібними
обмеженнями“. Так писав розумний Езуїт,
що знав німецькі відносини, вже перед
війною. А щож доперва говорити тепер!
Не можу і не маю права скривати перед
вами того, що думаю про вашу будучність,
мої дорогі! Вас жде будучність правдо-
подібно тяжка, може й дуже тяжка, у
вськільки разів очевидно тяжша ніж ждала
покоління, до котрого я належав коли
входив в життя. Та ствердивши се, що
вас жде, маю обов'язок сказати вам також
мою думку про те, як і чим можете боро-
нитися перед тим, що вас жде. Отже не
знайдете певности себе ні спокою поза
отсим шляхом думки: Над усіма є Про-
видіння божє, воно кождому дасть дійти
до місця по вартості його. Та на кождім
місці можна стратити свою навіть велику
вартість і можна наробити страшних рі-
чей в житті. Тай тоді не треба тратити

надії на відродження бодай частини зла.
На всякий випадок, та в уськільки разі той,
хто вірить в Провидіння божє і справед-
ливість його, йде спокійно життям і навіть
тоді не зломиться, коли його розум каже
йому, що ситуація безвихідна і коли
вона дійсно така. Не заломиться, бо ре-
лігія дає таку силу духа, якої не дає
ніщо інше: і по тім власне можна також
пізнати, що вона добра і правдива.

Одна з передумов вартости чоловіка
се здоровий погляд на світ, погляд без
зарозумілости і без спускання носа. Той
погляд каже, що надходять такі тверді
часи, яких не знали ваші батьки. І тому
ви мусите бути твердіші ніж вони були,
бо інакше змелять вас тяжкі обставини.
Мусите бути твердіші передовсім в мор-
алі вашій, бо не даром від віків говорять
високо розумні люди, що „праведного не
опустить Бог!“ Отже на самоті і в чистоті
душевній обдумайте справу вибору свого
звання, бо то найбільший, то „королів-
ський вибір“ вашого життя — і більшого
вже не будете мати, хоч можете ще мати
різні важні рішення. Щоб такий вибір
добре зробити, треба внутрішнього опану-
вання, а се вимагає якогось центрального
пункту в душі. Помиляється кождий, хто
думає, що тривкий центральний пункт в
душі можна собі створити без Бога і без
високої, ідеальної цілі, зв'язаної з нака-
зами його. Бо без того прийде час, коли
пусткою стане вам усе і в нічмі не по-
бачите ніякої вартости. Отже наперед
станьте на тій міцній і одинокій централь-
ній точці душі, а потому вже обговоріть
важну справу вибору звання зі своїми
родичами, а хто не має родичів, то з тими
старшими досвідченими людьми, до котрих
має довіря. Поговоріть також з фахов-
цями того фаху, якого хочете вчитися.
Старайтеся читати щось на ті теми. Та
кінець кінців порадьтеся ще раз з Тим,
котрий вложив вам в душу внутрішній
голос подібний до сумління, що кличе
кожного з нас, вибрати собі звання, щоби
не бути нікому тягарем, лиш бути до-
помогою й цінною одиницею, котра щось
уміє зробити і тому має вартість в суспіль-
ности.

Хоч які тяжкі часи надвигаються на
вас, на дітей наших, то я глибоко пере-
конаний, що подаю вам одиноким можливу
стежку, якою можете перейти своє жит-
тя: повірити себе Богу, бо він праведно-
му не дасть зробити кривди. Розуміється,
до поняття Бога належить не тільки до-
брота але солідність і справедливість. То-
му нехай кецький працівник, що уникає
роботи, не надіється на поміч Божу, ко-
ли його хочуть позбутися з роботи. До-
брого робітника навіть в дуже тяжких
часах не радо позбуваються, бо його не-
легко заступити. Та хто роботу звалює
на інших а сам ходить як пан і думає,
що ніхто не бачить, що він вже зробив
себе злишнім, той нехай не дивується,
коли одного дня побачить себе безробіт-
ним. Се не значить, що нема випадків, ко-
ли відправляють з роботи також добрих
працівників, бо скрута тепер загальна і
велика. Одначе на загальне можете бути пев-
ні того, що добрий і совісний працівник
такий скорше дасть собі в життю раду ніж
спекулянт і нероба, котрий надробляє
чванливістю, претенсіозністю і зу-
хвальством. (Кінець буде)

Лікарський фейлетоник

Про мігдалки

Чи шкідливо їх усувати?

В багатьох случаях вказано й навіть
конче потрібно витинати зглядно вилус-
кувати т. зв. „мігдалки“. Ся операція ви-
кликне в багатьох сумніви та застере-
ження чи вона не викличе яких шкідливих
наслідків для всего організму. Досліди,
переведені численними вченими лікарями,
давали різні висліди, часом зовсім су-
перечні. В кождім разі в дітей з вилусце-
ними мігдалками стверджено приріст на
вазі й ліпший загальний зріст.

ВИСИЛІТЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА „Н О В У З О Р Ю“

Т. П. О.

Чи зближення „дітей“ до „батьків“?

2) Др. Ст. Шухевич: Тов. Богун ужив тут
дуже досадного слова „товсті“ роки. Здавалосяб,
що з тих років повинні лишитися якісь капітали,
тимчасом зістали лиш довги. Коли той біляне
представляється яко тако, то се виключно заслуга
голови. Не належу вправді до „товариства взаїм-
ної адорації“, але мушу се піднести. Тепер що-
до малої фреквенції на Зборах: Перед війною
були два студ. товариства: „Ватра“ (націоналі-
стичне) і „Братство Академічне“ (соціалістичне).
Та мимо ріжниць поглядів якось жили в згоді. З
тих двох груп повстала потому „Академічна Гро-
мада“. Тепер поробилося ріжниця не лиш між са-
мою молоддю, але й між молоддю та старшими. Ду-
маю, що винні в тім декотрі зі старших громадян.
Тепер є вже така тенденція у декотрих громадян,
щоби сему Т-ву шкодити. Се робить кецький на-
строї. Пригадаймо собі часи укр. тайного універ-
ситету. Тоді переводжено колисьяні збірки і
плачено професорам, — добрим і злим без виїм-
ку. Колиж піде так далше як дотепер, то довго
не покалікуємо. Треба ужити всілякої форси до
фінансового скріплення Т-ва. Звертаюся до Збо-
рів, щоби Др. Савчак ухвалив спеціальне
признання. (Оплески). — Др. Савчак: Сею подя-
кою мушу поділитися з тов. Богуним. Се виключ-
но його заслуга. — Студ. Гаврилишин: В
харківній фреквенції зменшилася до 40 — 50 осіб.
Майже ніхто зі студентів не їсть цілого обіду.
Чому отворено другу студентську харчівню (т-ва
„Основа“), котра дивним-дивом ліпше просперує.
— Пані Павликовська: Просту о голос! —
Др. Шухевич: В справі формальній! Дискусія
протягається, отже ставлю внесок, щоб вибрати
комісію матку, котра тимчасом виїшлаб на нара-
ду. — Студ. Ст. Мілянчик: Предкладає отсю
лісту комісії-матки: Пані Павликовська, дир. Фи-
линович, Др. Шухевич, студ-и Волошин і Залць.
Лісту прийнято. Предсідник: Пані сенаторка
Павликовська має голос. — Пі- Павликовська:
Я ніяка сенаторка, я Ірена Павликовська! Думаю,
що тепер студенти на правильній дорозі, бо при-
йшло наразі упокоєння. Щодо браку старших
на нинішніх Зборах, то се виключно вина слабкої
реклами. Я сама лише принадокло довідалася. Ві,
пане Гаврилишин, говорили про кухню „Основа“:
Запевню Вас, що вона не одержує ніяких суб-
венцій, а держиться своєю солідністю і правиль-
ним веденням. Кухня повинна бути самовистар-
чальна. Знаю, що Ви докладаєте до кожного обі-
ду по 5 гр. і як будуть лише фонди, треба кух-
ню субвенціонувати. Що до датків, то тепер вза-
галі жертвенність упала. ТПО не може числити
на масове членство так як „Рідна Школа“ чи
„Просвіта“, бо сі установи важніші. В часі укр.
університету були великі збірки, але їх не все
збирали під фірмою укр. університету. Я сама
казала, що збирають на спирт, бо не всі установи
такі популярні як „Просвіта“ чи „Р. Ш.“. — Студ.
С. Мілянчик: Пані Павликовська сказала, що
відносини упокоїлися. Розумію се так, що сту-
денти поділилися на два табори і перестали сва-
ритися. Мушу спростувати, що кухня „Основа“
не зробила ніякої конкуренції кухні ТПО, бо в
„Основі“ столуються ті, що до Акад. Дому ніколи
не ходили. — Др. Савчак: Хочу порушити
справу, котра владиво не належить до порядку
дня. Я був пригатований нині на атаки студен-
тів, та се не було. Я реальний чоловік, існу-
вання Акад. Дому не було для мене фразою. От-
же я поступав енергійно і тов. Грицай (адміні-
стратор А. Д.) скзеквував мої поручення без-
оглядно супроти мешканців А. Дому. Заледости
сягають поверх 6.000 зл. Се причина, чому ми
не могли дати дарових мешкань. Я кажу, що мої
зарядження були досить острі й уважаю се за
доказ лояльности студентів супроти мене, що
се не підносять на Заг. Збори. Думаю, що в
осінній кампанії роздобудемо тільки гроша, що
покриємо довги і зможемо знизити ціни студен-
там. Наведу дещо з історії. А. Дім повстає зав-
дяки фундації пок. Євгена Чикаленка (20.000 до-
лярів!), котрий передав ті гроші тодіш. голові
Наук. Т-ва ім. Шевченка Мих. Грушевському.
А. Дім після баляння фондатора був призначе-
ний для академіків в російськ. розумінні, се зна-
чить для членів наукових товариств — для вче-
них. Та ніякого писемного запису не було. Н.
Т. ім. Ш. доложило до сео ще своїх 20.000 до-
лярів (збірка в Галичині дала мало) і побудувало
сей дім і до його заряду покликано особий ко-
мітет, до котрого належав оден член Н. Т. Ш.
Як виставляв А. Д. Дому фігурує Н. Т. Ш. — Студ.
Старух: Я хочу лише спростувати дещо з
історії А. Д. Дому. Е. Чикаленко признав сей дім
не для вчених академіків, а для студентів з Над-
дніпрянщини. Та коли побачив, що галицькі сту-
денти се кар'єристичні, сказав, що вже лучше, щоби
наддніпрянські студенти займалися в Росії соці-
алізмом ніж мали зарзвртися галицьким кар'єро-
вничеством. Так він пише в своїм „Дневнику“...

По уділенню абсолюторії, комісія матка пред-
ложила лісту нового виділу. До нього ввійшли:
Др. Савчак Юлій — голова (вирбаний однодушно),
члени виділу: Др. Цимбалістий, п. Ів. Калитяк, пані
Анна Рижевська, п.на Марта Коренець, студ. Ст.
Мілянчик, Р. Волошин, М. Григорчук. До конт-
рольної комісії ввійшли: дир. Филипович, дир.
Гиза, студ. Гела С. — Голова подякував при-
сутним за участь, а спеціально п. радн. Сухому,
що прибув аж з Городка. Збори ТПО (Тов. При-
хильників Освіти) закінчено о год. 8 веч.

Читайте і поширюйте католицький ча-
сопис „П Р А В Д У“! Адреса:
„Правда“, Львів, ул. Станіда ч. 8/1.

Табори відокремлених

Декрет президента Польщі.

„Дзєнік Устав“ ч. 60 приніс розпорядок президента Польщі з 17 червня 1934 в справі осіб, які загрожують безпеці, порядкові та прилюдному спокою.

Ось цей розпорядок:

На основі уст. 44 § 6. конституції та законів із 15. 3. 1934 про повноваження президента Річипосполитої до видачі розпорядків зі силою закону, постановляється отже:

Уст. 1. Особи, яких діяльність або поведінка дали основу до здогадів, що з їх боку загрожує порушення прилюдної безпеки, спокою та порядку, можуть бути придержані та примусово приміщені в місцях відокремлення, не призначених для осіб засуджених або арештованих за проступок.

Уст. 2. Зарядження в справі придержання та спрямування придержаної особи до місця відокремлення видає влада загальної адміністрації. Постанову про примусове відокремлення видає слідчий суддя на внесення влади, яка заряджує придержання. Умотивоване внесення тієї влади є достатньою основою для видачі постанови. Відпис постанови доручає придержаній особі до 48 годин від хвилини її придержання. Від поступовання судді нема відклику.

Уст. 3. Про відокремлення рішає слідчий суддя, визначений задля того адміністраційною колегією відповідного окружного суду. Відповідним є суд, у якого окрузі є місце відокремлення.

Уст. 4. Відокремлення може бути визначене на три місяці та може бути продовжене у зв'язку з поведінкою відокремленого на далішні три місяці способом, з'ясованим в 2-му уступі. Відокремлені можуть бути заняті визначеною їм працею.

Уст. 5. Виконання зарядження мін. розпорядку поручається міністрові внутрішніх справ і міністрові справедливості.

Уст. 6. Отсей розпорядок входить у життя з днем оголошення а тратить обов'язуючу силу в речинні та на теренах, які з'ясує розпорядки ради міністрів.

Повищий розпорядок підписали крім президента держави прем'єр Коаловський та всі міністри

Дуже цікава статистика

Досі підписано 8.000 мирових договорів.

Товариство Міжнародного Права оповістило небувало цікаву статистику про міжнародні мирові договори, які знає історія. Отже за останніх 34 століть підписано 8.000 мирових договорів. Пересічно оден договір тривав два роки. За тих 34 століть було всего 268 літ повного мира. — З того ясно, що ніякий покорений нарід не має причини попадати в розпук, бо політичні відносини змінюються скорше ніж думаємо. Треба тільки перетримати тяжкі часи.

„Епоха адської саранчі“

Большевики видали 61-й том „Красного Архива“. В ній напечатаний надзвичайно інтересний і поучаючий щоденник Льва Тихомирова, котрий з революціонера („народовольця“) став монархістом і співробітником реакційних „Московських Ведомостей“. Тепер, по оповіщенню його щоденника, не можна вже сумніватися що Тихомиров щиро перейшов до монархістів, як передтим був дійсно революціонером. На се, що він щиро держався правого напрямку, вказує хочби непевність його ситуації. Він так її описує: „Моя доля — зла насмішка наді мною. Всі переконані, що я маю тепер всюди вплив, що правительсто мене незвичайно цінить, що я заробляю масу грошей. Мерзавці! значить, вони думають, що так повинно бути — і притім ні один з них в нічмі не допоможе, в нічмі не підпре, в нічмі не піддержить, — і я просто погибаю в самоті і в страсі за будучність свою і своєї родини“. — Непевність його матеріального положення вповні відповідала його апокаліптичному поглядові, що все на світі стає непевне, особливо Росія. Він писав про се в своїм щоденнику 17. VII. 1907 так: „Росія погубила, нема а людей, ніхто нічого не хоче. Всі волочать життя, а не живуть — і всі почування в чім небудь високі не то пропали, не то сплять твердим сном. По „Апокаліпсі“ тепер іде найпідліша, пята епоха, „епоха адської саранчі“, коли люди хотітимуть смерті, але смерть утікати від них“...

Далі пише Тихомиров, що самодержав'є в Росії скінчилося зі смертю „останнього самодержавця“ Олександра III і що при царі Николаю II нема вже ніяких способів для оздоровлення Росії: коло нього нема вже ні одного чоловіка, який представлявби вартість!... Що більше! Всі геніяльні представники російського духа — Герцен, Хомяков, Достоевський, В. Соловєв, Лев Толстой — всі — тільки фантазували... Все, що іскрилося в них „національне“, в самій нації — не існувало! Якби хоч конституція могла утвердитися, то булаб можливість робити плани, — а то діється така товквітня, що в ній ніякий рахунок неможливий, все припадок...

Надзвичайно цікаві інтимні розважання Тихомирова, чи прем'єр міністрів Столипін обмане чи не обмане? Він перчитавши брошуру Тихомирова „Про недостатки конституції“ забажав побачити її автора й поговорити з ним, Тихомиров так про се пише: „Петро Аркадієвич (Столипін) був дуже милий і приятельський. Ми говорили про все на світі“. Та щодо Столипіна Тихомиров весь час непевний. Раз записує він навіть, що зачисляє його до типу Куропаткина, т. є людей у котрих „нема відваги, нема героїзму, а все тому, що нема почуття честі“. Тихомирову подобається висказ, якого ужив Струве, кажучи: Се „правительство переполоху“. А передтим — каже — було „правительство інтриги“, а ще передтим правительство, котре Победоносцев характеризував так: „нечуваний. упадок волі і розуму“...

Далі дуже різко описує Тихомиров як „помалу загниває правління“ і каже: „Коби хоч скоро скінчилася та агонія“... Зїзд „Союза русского народа“ ухвалив такі абсурди в справах земельній і робітничій, що Тихомиров пише: „Одинокий спосіб: перемінами слів довести речення до фактичної зміни їх значіння або до того, щоби стали зовсім неозначені так, щоби не були ні дурні ні розумні, і щоби в дійсності не мали ніякого значіння“. І се він сам зробив з тими ухвалами. А про робітничі справи пише, що зїзд реакції прийняв глупо-соціалістичні, просто неграмотні домагання! І додає: „Вже лучше було прийняти якусь логічну соціалістичну програму“.

В тій самій книзі „Красного Архива“ напечатані й інші документи, просякнені тревогою за долю режиму. Словом, — все те вказує, як в царській Росії прочували катастрофу, але — запобігти їй не мали вже сили...

Ціна найбільших міст

Англійський письменник і критик мистецтва Лео Форест оповістив статтю в журналі „Roma Fascista“. В ній оцінює в долях вартість найбільших міст. На першім місці щодо багатства кладе Нью-Йорк, котрий на його думку варт 30 мільярдів доларів, потому Лондон 26, Париж 11 (з того 300 мільонів доларів варт сам Лювр), Берлін 10, Відень 6½ і Рим 3½.

ВАСИЛЬ МАКОВСЬКИЙ

20)

„Андрей“ на засланні

Лучка пригадує собі як вони таки на першій чи другій науці проповідали: „Люди, спам'ятайтеся! Чи мало вам ще того Божого досвіду з останньої війни?! Чи ви ще не навчилися розуміти, що правда, а що брехня? Хто вас вів до правди, а хто до облуди!... Чи тії, що вам торочили про якусь видуману єдність руского народу і чистоту руского обряду, відтак не скинули з себе ягнячої одежини і не показалися чим вони є... Московськими наймитами, грабарами свого народу!... Чи Локрицькі й Белішевські, що десятками літ трудилися над селом, зле навчали, провадили і виховували ваших батьків у святій непохитній католицькій правді, котра одна в цій жасній війні остоялася неподібна і незворушна? І тоді в селі була правда і було Боже благословенство... Аж прийшли ті, що стали вам торочити про чистоту рускої мови й обряду і — ви ще не бачите куди вони тим лукавством нагинали?? До поневолення решти українського народу під московський і православний чобіт!... Це їх віра і обряд — московський кнут! А — православ'є, се тільки їх батіг... За тую „віру“ і за той „батіг“ вони продають себе і свій нарід кожному, хто лиш платить!... Московщині не вірте, хоч би вона не знала як солодко до вас всміхалася, хоч би не знала яке золото вам обіцяла, волю, достатки. Не вірте! Бійтеся її як огню. Це найбільший ворог нашого народу! А нашу святу унію московщина

тому так сердечно ненавидить, що вона нас якраз хоронить перед ними, — вовками. Їм не залежить на наших душах, а на нашому м'ясі. І на нашій землі!

Бійтеся і бережіться московщини!...

В Інституті у Львові знали за ті науки священика і за їх роботу і цькували проти них людей, де могли. А коли бачили, що Телевич не дорівняє новому священикові, тоді до управи лісу прислали таки справжніх москалів, якихось генералів, полковників, котрі далі ширили московські заблуди і цькували проти священика.

Священик Жуль, коли йно прийшли, дуже боліли що нема ні одніського дзвона при церкві. Людей скликували тоді до церкви обломком бительні, завішеної в дзвіниці, в котру билосся бильцем або молотком. Негайно купили малу балабольшу, щоби дзеленькала і нагадувала людям, що є Бог, котрий не вступиться, щоби його світ не знав як переслідував і несправді. Та ця мала балабольша, — кілька разів відізвалялася, все нагадувала селу вивезеного „Андрея“, котрого ціле село згадувало; навіть такі, що церкву минали. А Лучка бажав хоч перед смертю дізнатися, що з „Андрем“ сталося.

Тому, коли в 1923 році оповіщено, що уряд відібрав з Москви велику скількість дзвонів загарбаних в 1915 році, та щоби зголошувати, де й коли які дзвони забрали, село не грішми, бо їх не мало, але пшеницею зложилось, щоби священик таки самі поїхали до Варшави поглядіти, чи нема там „Андрея“ між дзвонами, що вернули з Московщини.

Священик їздили, але „Андрея“ не нашли. Говорено, що не всі ще дзвони

відібрані; отже священик зголосили „Андрея“ й описали як виглядає і які має надписи. Всетаки за тамтоті дзвони добули інші, менші, чотири дзвоники; не конче звучні і згучні, та всетаки — дзвони. Якось відрадніше на душі, коли в неділю чи свято почується голос дзвону. Церква без дзвонів, що весілля без музик.

Хоч „Андрея“ не було, але Лучка все не переставав надіятися...

Тому не забуде тої памятної неділі, коли священик на Службі Божій після науки сказали:

— „А тепер, мої дорогі парохіяни, поділюся з Вами хоч одною радісною вісткою в цьому важкому часі: „Андрей“ вернув з заслання!“...

Нарід затих. Зразу не вирозумів; чи може не довіряв. Аж коли священик пояснили, що дістали від уряду письмо, що наш „Андрей“ вже в Варшаві, що треба зложити таксу за нього й оплату за перевіз і можемо собі його відібрати, — вся церква звела дух від утіхи... Наш „Андрей“ вернувся!... Старий Лучка, останній з тих, що в 1890 році збирали на нього гамаз — плакав з утіхи як дитина. Тішився за ціле село, за ласку святого апостола Андрія. Село без ніякого репету зложило на кошти перевозу і таксу, якої ждали і після вісьми літ московського заслання „Андрей“ вернув до села.

„Таки святий Андрей нами опікується“, говорили старі люди. А й молоді тим бесідам стали уважніше прислухуватися...

(Кінець).

Сокильський здви́г

Пресова конференція в справі III-го Сокильського Здви́гу.

Дня 15. с. м. о год. 18.30 відбулася конференція представників преси зі старшиною Сокола Батяка в справі злету українського сокильства на III Краєвий Сокильський здви́г у Львові. Конференцію відкрив голова С.Б. інж. Хроновят. Він привітав представників преси і подав причини скликання сей конференції. А саме: Сего року С.Б. обходить 40 літний ювілей своєї праці. З сего приводу старшина С.Б. рішив урядити здви́г сокильських гнізд в днях від 30.VI до 2.VII. Треба, щоб сей здви́г був як найкращий та щоб домігав бодай в половині подібному здви́гові, що відбувся 1914 р. Очевидно багато буде залежати від обетани як також від влади — в яких рамах вона дозволить урядити сей здви́г. Дотепер ми не мали перепон щодо самого здви́гу, лише не можемо одержати дозволу на похід улицями міста. Ввечернюючих інформацій уділить голова здви́гового комітету п. Карпінський.

П. Карпінський: Такий здви́г се річ небуденна і не часто можна собі дозволити на його урядження. Від заснування „С. Б.“ се буде третій краєвий здви́г. Нинішня конференція має на цілі: 1) щоб панове звернули нам увагу на річ, яких ми не передвиділи, 2) щоб панове у своїх органах повели пропаганду, але пропаганду в більше фактивім напрямі, 3) щоб панове пригадали громадянству справу площі. Програма здви́гу розложена на 3 дні. Перший день субота матиме характер спомину. Рано Служба Божя в Успенській (Волоцькій) церкві та відслонення промнявчої таблиці в честь Соколів поляглих у війні 1914—1919 р., яку вмурують в головній брамі „Дністра“ (вул. Руська 20), де міститься домівка С.Б. Пополудні пахатида на могили першого голови С.Б. бл. п. інж. Василя Нагірного. Вечером спілкує сокильська вечера в салях „Бесіда“. В неділю рано буде похід учасників здви́гу вулицями Львова (коли влада дозволить). Колиж походу не буде, то відбудеться дефілада учасників на площі С.Б. о год. 3 попол. Відтак побратими і посестри виконають програму, на котру складаються: вправи вільноруч, вправи на приладах, рухові „забави“ (гри), на закінчення картина з минулого „Чумак“. В понеділок рано легкостатичні змагання і роздача надгород побідникам. Вправи далеко переходять 1914 рік; колиб вони вповні вдалися, то бубни се доказ нашого великого поступу. Тепер лещо про організацію здви́гу. На нас впливали, щоб ми вступили до міжнародного сокильського союзу і щоб на наш здви́г запросили соколів з заграниччя. Та нас ніде не просили (навіть Чехи), отже й ми нікого не просимо. Як був чеський здви́г то ми дістали їх афіш „задними“ руками, тому й ми не висилаємо їм просто нашого афіша. Наші земляків заграничею ми запросили. Та чи дістануться сюди — не знаємо. Спеціально за прошенем нікому не висилаємо, просимо все українське громадянство. О протекторат ми також не просили. Друга справа се пристроєння площі. На се треба грошей, а ми їх не маємо. Зовнішно се свято не буде дорівнювати здви́гові 1914 року, але щодо самого ставлення справи і виконання буде його може й перевищати. Дуже важна справа се викуп площі. С.Б. посідає 14/30 частей з простору 11 1/2 морга. За останній уділ ми винні ще 2.000 доларів, а наша сегорічна рата 900 доларів. Всі вклади йдуть на сплату довгу, бо віритель безоглядний. Ту площу купили наші вірители під парцеляцію, тому вона така дорога. Просимо вказати суспільності на тяжке матеріальне положення С.Б. Ми від самого заложення С.Б. маємо той сам дьокаль, навіть ті самі „коні“ і інші прилади. Сплатою довгу ми перетягнені. До викупу остає ще 6/30 частей площі. Се можнаб тепер дістати за 6.000 доларів. На жаль тепер ніхто не оставляє ніяких легатів, записів тощо, бо й люди багаті тепер в кепських обставинах. Голова (інж. Хроновят): Афіш рисував П. Ковжун. Чотири „В“ се наш клич — все вперед, всі враз. По середині соки́л держить в дзюбі галузку калини. Вправді вона до калини не цілком подібна, але се так артистично зроблене. Під сподом тягарді і число 40. Ми видали ювілейну відзнаку, а весь дохід з її розпродажі ми призначили на сплату рати.

Член Сокола Х.: Ціль нашого виховання — зробити з індивідуальностей збірну силу. Я дивлюся на справу більше оптимістично. Ми пішли багаті вперед. Наша перша домівка виглядала як кримінал, а нині се гарна руханкова саля. Коли ми робили перший здви́г, ми не мали площі, ба навіть не було її де винайти! А нині маємо чудову площу, яка гідно може нас репрезентувати. Національне розбиття було не менше й перед війною. Були такі страшні часи, що всю енергію ми зуживали на внутрішню боротьбу за святе „йори“ і „зять“... Та мали ми ідейних і жертвених членів. Нпр. Сея Горук виїзджав з Львова лишив для Сокола цілу свою пенсію. З наших рядів вийшли такі люди як Горук, Черних, Перфедький, Цюкан, Іван Коссака і інші. Наші спортові осяги не для рекордів, а для життя. Покоління проходить, а ми стоїмо на сторожі національних інтересів. Просимо панів ставити запити в неясних вам справах а ми радо послужимо не лиш відповідями, але й матеріалами.

Питання: Кілько є сокильських гнізд?
Відповідь: Всіх сокильських гнізд є 470; з того около 80 недіяльних. До вправ аголосилося около 5.000. На здви́зі 1914 р. було около 12.000 учасників. Зеліничі зникли здається дїстанемо. В день приїзду будуть наші комітети на двірцях (головним, личаківським і Підзамчу), авідки будуть розпроваджувати людей на нічліги. На інші авідки відповідали відповідні референти. — Афішів вибито 4.000. Відзнак покищо 5.000. За відзнаки зібрано вже 500 зол. В міру потреби будемо бити

Візита рабінів у кардинала Становище жидівської преси й рабінів з висшою освітою.

Про візиту рабінів у кардинала Каковського ми вже писали в 43 ч. „Нової Зорі“. Сіоністичний орган „Хвіля“ пише, що варшавські ортодоксальні рабіни хотіли очевидно добра, але зробили зло. Потому видали ще комунікат рівно фатальний як їх візита. Є річі, котрих не вільно просити, а треба їх домагатися. Чим якомусь народови тяжше, тим сильніше мусить зберігати своє достоїнство, свою гордість, бо така гордість стає тоді скарбом дорощим ніж в добрих часах. Тільки на такій психічній підставі може вродитися щира охота подати по людськи помічну руку. І тут шлях до рівноуправління. Ортодоксальні рабіни покарані за свій оптимізм, наївність і недостачу політичного вироблення. — Проф. унів. і рабін міста Варшави др. Мойсей Шор оповістив, що організація рабінів з висшою освітою не брала участі в акції ортодокс. рабінів. А щодо заяви кардинала Каковського, то годиться з ним в осуді всякого насильства, бо це стара засада етики юдаїзму, а має застереження в чотирох напрямках: 1. Коли й є випадки непошани Жидів для християнської релігії, то все було більше відворотних випадків. 2. Без переведення статистики трудно говорити про те, кому належить першенство в огиднім ширенню порнографії й неморальности. 3. Нема ніяких доказів, що Жиди як загал підпирають большевизм або атеїзм. Атже закидають їм також розвивання капіталізму й релігійного фанатизму. То значить, закидають їм річі, які себе виключають. 4. Кругова порука або відповідальність загалу за вчинки одиниць се річ, яку осуджує святе Письмо, спільне Жидам і Християнам. Воно вчить, що син не відповідає за вину батька свого, ні батько за вину сина, що заслуга заслуженого спочиває на нім, а несправедливість несправедливого впаде на нього. Протиставмося дальшому поглиблюванню ненависти й уважаймо всі на чистоту моральної атмосфери молоді, „бо світ в кождім поколінню дихає віддыхом своєї молоді“.

Навчіться пливати і ратувати потопуючих.

Літна хроніка нотує жахливе число жертв купелів. Пливачи тонуть на очах численної публіки, бо ніхто не вміє ратувати. В Німеччині кинули клич: „Кождий Німець — пливач, кождий пливач — ратівник“. Тепер в цілій Німеччині відбувається „пливачький тиждень“. Переводять масову пропаганду пливачького спорту і передовсім значіння пливачства для ратування потопуючих. Повстало „Німецьке Т-во для ратування потопуючих“. До водних змагань можуть ставати лише ті пливачи, що перейдуть курс ратівництва. Також шкільних дітей будуть обовязково вчити ратівництва. Такі курси ратівництва потопуючих повинні уладити й наші спортово-руханкові т-ва, як Соколи, Луги і ін. Тоді буде менше жертв купелів і не буде процесів за нератування потопуючих.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

дальше. — Висота вступів: Почесна трибуна 4 зл., сидячі місця 3 і 4 зол., стоячі 1 зол., для молоді (студіючої і ремісничої) 50 гр.

Пит.: Як розуміти точку „забави“? Під кінець програми треба щось могутнього, бо „забави“ будуть розсідати увагу глядачів.

Відп.: До нашої програми входять також забави, але се не дїточі забави, а т. зв. гри (бойові), в котрих змагається кілька груп за першенство. Такі „забави“ були також на чеських здви́гах. Не можна при кінці давати імпульсних вправ, бо під кінець публіка „розхолітується“ і сі імпульсуючі точки не робилиби на неї ніякого вражіння. Тому ми дали на закінчення картину „Чумак“. Се мовби поема представлена драматично.

Пит.: Як буде з фотографіями?

Відп.: Та справа буде урегульована так, що фотографіи не будуть напастувати людей цілими гурмами як се було на деяких святах.

Після сего інж. Хроновят подякував присутнім за участь в конференції і просив підперти порушені справи в часописах.

Підручник

з рамени філльо́гів і граматиків шляхом якого на протязі одної години навчися забирати слово при помочі

10) української мови

Раніше д-р Маняк гадав, що одинокою причиною бойкоту української преси українським народом є нецікавість сей преси. В українському часописі нема що читати, отже ніхто не купує його (хіба що він Поляк: замало має вістей в польській пресі про найдрібніші польські справи — то купує „Діло“). Тепер д-р Маняк доміркувався, що є ще одна причина. Український часопис розуміє тільки той, хто добре знає польську канцелярщину. Хто тої канцелярщини не знає, той української „літературної“ мови не розуміє, отже й не купує українського часопису. В матеріалі розсіянім на столі д-р Маняк читав:

„Бачимо ріжницю, які існують під оглядом плідности поодиноких сортів... Прикривають протязом цілої ночі... Робить обтигання сухих гіляк перед розпочаттям кружіння соків“.

Як таке прочитає селянин, то хіба сяде й заплаче!

„Жіноча Доля“ 1926, ч. 5: „Приступили ми до заходів (не до входів!) переведення голосовання. Докази інтєресованности і т. д.“. Ой ти доле, жіноча недоле!

Отже Українці не передплачують українських часописів, бо не розуміють їх, а словаря людсько-літературної мови ще нема. Та на світі є ріжні диваки. В 8 міліоновій українській масі під Польщею є жмінка національних маняків, котрі передплачують українські часописи з національного обовязку. Не читають їх, бо в них нема нічого цікавого і вони писані якоюсь дикою незрозумілою мовою, але передплачують. Між тими національними маняками є маляки наложі, що люблять розмотувати ребуси і гордійські вузли. Вони читають українську пресу і сушать собі мозок, щоби розшифрувати літературну мову, та на злість редакторам збагнути, що автор думав, або й не думав, пишучи статтю. Та даремний труд! Не один дістав невилічиму ломоту (ревматизм) в голові, не одного завезли на Кульпарків з розмяченим мозком, а стаття таки лишалася книгою семикратно запечатаною. Аж тепер д-р Маняк зрозумів, чому один його товариш збожеволів, намагаючись „розкусити“ статтю в „Ділі“ (Громадський Вістник) з 1923 р. ч. 5:

„Минає рік спроб світу поладити прогалини, залічити рани, які заподіяні світовою розрухою, що виникла в звязку з війною. Минає рік спроб вмістити міжнародне життя і відносини в неаграбні і невідповідні рами так нездало закроеного версайського й звязаних з ним договора. Найбільше характеристичним моментом для вияснення обличчя 1922 року являється факт... Рік розпочався спробою, з якої починається й теперішній 1923-й рік... Одно з питань стояло на порядку денному, проте так не дійшло до практичного розршення й дуже мало має шансів на таке розршення. Ця справа являлася гідною з основних причин, які привели до змін урядів, в Франції і Англії. Проте ці перестановки, зроблені на урядах... в жадній степені не причинились до розвизання того кардинального питання, яке стоїть в центрі світової політики. Нерозвизання цієї справи мало наслідком розвиток і дальше поширення фінансової кризи, довело до дальшого ускладнення й заплутанности в міжнародних економічних відносинах, які тепер виглядають цілком катастрофічно“.

„Зроблені спроби розвизати проблему Сходу, що вони на кілька місяців притягли були до себе всю увагу керуючих політичних чинників цілого світу... показали, що являються цілком утопічними всі проєкти знайти хоч скільки небудь приемливі компроміси... Зафіксувати становище, утворене з ініціативи Туреччини завдяки її перемогам“.

„Ця неминучість справи про більш активний виступ Америки в розвизанні ситуації Європи виникла... вона підказувалася також і економічним становищем Америки. Політика ізоляції Америки дала рішучі щілини... Європа є безсила перед ситуацією... Учасники конференції прийшли до спокійної свідомости й про скрутне становище агресивної держави“. В ч. 6. стоїть: „Роля еміграції стала підрадною серед тих складаних, що утворюють рівнодіаючу національного життя... На цілому протязі українських земель... Змагання мас здобували рішучий характер. Нація, що вимагала таку енергію, не може не знати шляхів“ і т. д.

Збори

„Сільського Господаря“.

4) П. Островський Волод. (ф. в Луцьку): Ми Волиняки звертаємося до вас, брати Галичан, заступіться за нас! Централь „С. Г.“ нехай нам допоможе підняти волинських селян хочби до стану підгодовного. Підрахунки пулавського Інституту вказують, що селянин доплачує до своєї господарки. Стан рільництва на Волині катастрофічний. Кілько безрадності і темряви ще на наших селах! В нас на Волині в 60 кружків „С. Г.“ з 2.700 членів. Удержуємо 2 агрономів, інструкторку шиття, крою та одного бюраліста. Ми зверталися до Централі за расовими поросятами і ліпшими сортами пшениці, та не дістали. На Волині видано на Kółka Rolnicze 1.200 тисяч зал. А наша Філія „С. Г.“ ніякісеньких підмог не дістала. Однак наша філія таки розвивається, а насаджувати інституції банкрутують. Починаємо організувати збут збіжжя. Польські рільничі організації, котрим якимсь не везе, хотіли з нами на спілку зорганізувати збут. Дві польські рільничі-торговельні організації зліквідовано ізза дефіцитів. Нам перешкаджають в роботі на кождім кроці. Наша курка небезпечна, наша свиня також загрожує публічному спокоєві на Волині (веселість). Я переконаний, що в Варшаві найдуться такі розумні люди і змінять те, що діється тепер на Волині (Голос: Або ні ні!). Ми не можемо нічого вивезти з Луцька, бо транспорт дорогий, не виплачується. З Варшави довозять до Луцька автамі, бо залізниця за дорого. Залізничні тарифи мусять бути знижені. В Варшаві думають про електрифікацію збуту рільничих продуктів. Для Волині це булаб — смерть. Та не думайте, що в нас вже так все безнадійне. В Луцьку була господарська нарада. Прийшли 103 господарі. Були на тих зборах такі, що прийшли 56, 70 і 80 кілометрів пішки! Переділо сердечний привіт Волині для Галичини і заявляю, що ми живемо, розвиваємося і не думаємо вмирати (Оплески й оклики: Славно!) — інж. Чемерис (ф. Скалат): Ми від загально-освітньої, читальняної праці перейшли вже до господарської освіти. Слабшим філіям треба давати інструкції лекції до виконання. Крім обіжників потрібні обідки з централі. Треба більше морального натиску і твердості на повільних. В сплячих треба вдарити доти, доки не буде відвауку. Бай-лужих в пресі п'ятувати. Провід кружків „С. Г.“ за мало працює і має нераз замале почуття відповідальності; — о. Левицький Роман (ф. Зборів): Нераз витворюють штучно недовіра до тих, що працюють. В нас замкнули збут живини через пошесть. Чути такі голоси: Чому ми маємо належати до „С. Г.“, коли від нього не маємо ніякої підмоги? — п. Радловський Орест (Центросоюз): Коли переглянемо план праці Хліборобської Палати, то побачимо, що в ній поминено наші економічні установи; — п. Стецуря Федь (Львів): Богато кружків істнує лише на папері. Треба нам домагатися, щоб зародові штуки худоби приходили до нас через „Сільськ. Господар“, а не через Повітовий Виділ. Ми повинні мати вишкolenий контрольорів молочности; — п. Козубський Борис (Крем'янець, Волинь): На Волині є неначе цілий ряд держав, в кождім повіті інші порядки. На дозвіл в справі отворення філії „С. Г.“ в Крем'янці треба було ждати 4 роки. Однак на селах кружків даліше не вільно основувати. На 11 оголошених кружків затверджено всього один! Тут промовець читає заборони староства щодо основування кружків „С. Г.“ В першій як мовив заборони подається „ze względu na niebezpieczeństwo zakłócenia porządku publicznego“, в другій, що „część ludności niema zaufania do założycieli Towarzystwa“; — п. Бокало І. (Горожанка Вел., пов. Рудки): Я предкадаю, щоб по селах улажувати асипи збіжжя та створити з них фонд допомоги в наглих випадках, прим. умре хтось, пожежа знищить і т. п.; — п. Тесляк В. (Камінка Струм.) говорив в справі приділу цукру для пчіл. — Тут дискусію перервано і збори ухвалили одноголосно абсолюторію Гол. Раді і Дирекції за мн. рік.

На предложення голови комісії-матки п. Г. Тершаківна вибрано до Гол. Ради на місце уступаючих членів: 1) п. Івана Шепаровича (Колодівка), проф. Чайківського Павла (Теребовля), 3) інж. Палія Андрія (Львів), 4) Струтинського Марію (Львів), 5) Радловського О. (Львів), 6) дир. Шепаровича Юліана. Заступники: Скоропада Іван (Перемишль), Мосора Волод. (Стрий); — Контрольна Комісія: 1) інж. Хроловят Мих., Павлик І., Елішевський Гнат, всі зі Львова; заступники: др. Левицький Волод. (Коломия), інж. Голод Роман (Зборів). Всіх вибрано одноголосно.

Після того дискусія продовжувалася. П. Козубський Дмитро (Княгинин, пов. Луцьк): Переділом передаю привіт Волині для наших братів Галичан і щиро подяку, що мимо різних перешкод тримають зв'язок з нами Волиняками. В нас багато овочів. Чи не моглоб Т-во зайнятися заложенням фабрики в Луцьку для перерібки, бо в сезоні овочі в нас за безцін, нема де експортувати і багато овочів марнуються; — інж. Лех Петро: Говорити буду про потребу заснування шпихлів по селах, котрі моглиб хоронити населення перед голодом. Централь нехай займається сею справою. Також требаб заложити т.зв. вічний фонд. Опісля промовець поставив відповідні внески; — п. Баран Осип (Бережани): Хочу говорити про потребу стандартизації овочевих дерев і овочів. В тій цілі Централь нехай прийме фахівця-помольога. По філіях треба освоювати шкільки деревець різних гатунків, щоб переконатися котрі роди овочевих дерев в даних околицях найліпше вдаються; — інж. Голод Роман (Філія Зборів): Наше Т-во стрічає перешкоди в агрономічній праці. Було поручення, щоб „С. Г.“ співпрацював з „Malopolskim Towarzystwom Rol-

niczym“. Та воно так „співпрацює“, що закладає в тих селах годівельні секції, де вже Сільський Господар заложив такі секції, або закладають „Kółka Rolnicze“ там, де вже є наші кооперативи. Лізуть нам в дорогу також в годівлі расової птиці. При кружках „С. Г.“ господині мають збирні яйця, але й тут роблять нам перешкоди. Війтам забороняють давати посівки на цукор для пчіл тим, що не є членами Malop. Tow. Rol.; — інж. Білинський Роман (Городенка): Городенка збіжжівий повіт. Однак, хоч в нас є надмір збіжжя, то для місцевих безробітних спроваджують збіжжя з корінних околиць Польщі!.. Апелую до представників Хлібороб. Палати, щоб причинилися до усунення того куріозу. Дозвіл на господарські курси дають лише тоді, коли подання написати по польськи; — п. Фур І. (Ременив): За субвенціями не ходити, тільки виплачувати точно вкладки до Централі. Тоді будуть наші фонди на ведення нашої праці. Чому в прелімінарі передбачується лише 27.000 зал. з вкладок? € 1400 кружків, то можемо зібрати бодай 40.000 зал. До управ кружків треба вибирати активних людей. Треба повести пропаганду за раціональним відживлюванням, бо на селах кидаються сухоти! Населення нехай збуває лише надвишку молока; — інж. Кушій В. в нас пропагують печатаним словом годівлю таких ростей, які не мають збуту. Про винограду появилася в однім щоденнику стаття писана якимсь ігнорантом. Вона викликала сміх на селі. Се підриває довіру до печатаного слова; — інж. Сосяк (Дрогобич): В нас Повітова Рада дала цукор, від котрого пчолы погинули. В нас в водна спілка, яка займається меліорацією рік.

На поодинокі справи відповідав др. Храпливий: Справа винограду: Нехай філії самі спеціалізуються в управі винної лози. В нашім краю найвідповідніші кури комбіновані, несуть і м'яси (кармазини). На основі статуту філія „С. Г.“ має право давати правні поради. Нежиттєздатні філії будемо ліквідувати. Коопер. фабрика цукорії „Луна“ потребує ще 73 моргів цукорії. До неї прошу звернутися. Два роди обіжників, для слабших і сильніших філій, неможливо вислати, на се не маємо сил.

Дир. Павликівський: Ліста бесідників вичерпана. Досі говорило 28 бесідників. Се свідчить про велике зацікавлення працею „С. Г.“ Богато з порушених тут справ не можемо здійснити, бо нема відповідних працівників і фондів. В краю росте чимраз більший освітний рух і бажання господарського поступу. Загал селян здає собі справу, що його істнування загрожене. Де схрещуються інтереси влади і населення та де господарські потреби населення вирішуеться під політичним кутом, там наслідки сего як найгірші не лише для населення але й для держави. Думки порушені тут переступили зачеркнений нами план праці. На других зборах синтезую праці буде ширший план. Всі домагання порушені тут по можності возьмемо під увагу. Богато зрозуміння виявилось вже тут і для стандартизації продуктів. Коли є зрозуміння, то се вже половина праці. Допомогу голодуючому населенню будемо вести при помоці кооператив. Заряджую голосування над 2, 3 і 4 точками наших нарад. — Ухвалено одноголосно.

Внески і запити. З черги прийнято одноголосно кілька внесків, в тім пос. Пеленського про ненормальне положення української кооперативно-господарської праці на північно-західних українських землях, про поминання українських представників в Хліборобських Палатах на Волині, в Люблині і в Кракові. Опісля було ще кілька запитів: інж. Голода про ліхий стан озимого збіжжя і про подексти в тім напрямі, інж. Мамчина (Золочів) в справі спільного збуту яєць „С. Г.“ з „Malop. Tow. Roln.“, чи се допустяме і чи можна дістати кредити в „Банку Рольн.“ на закуп овочевих щеп.

През Ю. Павликівський закінчив збори короткою промовою дякуючи гостям і делегатам за участь. Збори скінчилися о 6 год. вечером.

Жиди й Англія

Англія обмежує вплив Жидів до Палестини, натомість дозволяє на поселення там Арабів. Тому Жиди проголосили протестаційний страйк в м. Тель-Авів саме в часі „Левантинських Торгів“. Офіційний орган англ. колоніального уряду „Близький Схід і Індія“ називає сей страйк „свідомством інтелектуальної нищоти і браком відповідальности“. За се Жиди обурюються на Англію й називають її „облудний Альбїон“. На те пише англ. преса, що Англія не може посвячувати своїх життєвих інтересів виключно для Жидів.

Нові видання

Католицька Акція, Вістник Генерального Інституту Католицької Акції Гр.-Кат. Гал. Церк. Провінції. Рік І. Львів, червень 1934. ч. 1. Ст. 24. 8°. — Зміст: Слово від Видавництва „К. Акції“. — † Іван єпископ-пом. львівський; Завдання нашої Католицької Акції. — Д-р М. Дзерович: Перед Жіночим Конгресом. — Юліан Редько: Нові основи під нове життя. — Ксенія Янович: Дещо про КАУЖМ. — Хліборобський Вишкіл Молоді в праці КАУМ. — Статуту і Хроніка. — Сей орган по-кищо неперіодичний.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

3 Курсу КАУМ. Церковний асистент КАУММ о. Р. Чайковський закінчив свій виклад про „Значіння церковних брацтв і Марійських Дружин в релігійному вихованні нашої молоді“ як слідує:

Марійські Дружини Молоді мають дещо відмінний характер. Їх обсяг діяльності поширений і на громадянське життя. МТМ се релігійне стоварищення, добірна сторожа, що гуртує молодь під лелійним прапором Пречистої Діви Марії.

Програма М. Д. сходиться з КАУМ-ом. Згідно з зарядженням Митрополичого Ординаріату треба в школі оскувати Марійські Дружини. Значіння МТМ незвичайно велике. Як Брацтво Найсвятіших Тайн ширить культ Найсвятіших Тайн, Апостольство Молитви організує молитву, — так МТМ організує молодь для любови Божої Матері. Ті всі Товариства влещують шлях до релігійного виховання.

Члени КАУМ повинні належати до Ап. Молитви. Коли КАУМ має виробити лицарів за Христову ідею, члени її не повинні занедбувати внутрішньої активності, котру організує Апостольство Молитви. Внутрішня активність, релігійна містика, синтез внутрішньої побожності і зовнішньої практичної діяльності, мають виробити досконалого чоловіка-християнина, Українця-націоналіста. — (Запитів не було, бо виклад був дуже загальний).

Преосв. Кир Никита Будка виголосив промову такого змісту: Нема для мене більшої приємности як стрінутися з молодими, з тими, що хочуть набрати духа до боротьби зі злом. Тут йде про акцію, діло! Не слів, не торгів, але діл і то великих вимагає наша хвиля. Мені пригадався такий випадок в Америці: На Великдень, після великої праці, коли я положився вже, о год. 11-тій вночі візав мене один хлопець до умираючого і то на найгірше небезпечну вулицю. Я пішов з тим хлопцем без єпископських відзнак. Умираючий сказав, що вже 10 літ як був в церкві. Він висповідався і причащався. Доктор сказав йому, що не поживе довго. Молодий хлопець хотів киче привести священника. Хорій згодився, але тільки тоді, як священник прийде опівночі. Тоді він повірить, що релігія має вартість. Коли я прийшов до хорого, він зараз на вернувся. Молодий хлопець чув, як я говорив на проповіді, щоб кождий воскресив одну мертву душу. Се одно з найкращих діл, яке я виконав.

Що то є КАУМ? Се поміч світських в душпастирюванні. Кождий з вас буде інакше робити і щось інакше. Всюди страшенно багато роботи. Живна велика а робітників нема. Всі, що вступають до КА, мусять бути приготівані до діл. І фашизм і гітлеризм вимагають діла, чину, не диспут і балачок. (Тут Преосв. Кир Никита навів ряд євангельських примірів). Не знаю, яка може бути опозиція проти КАУМ, хіба в СССР. По любови до Бога і до ближнього пізнають вас всі. Найліпша підготовка до КАУМ се брацтва. Кождий провід дуже пажерливий: пищать сили провідників. Большевики в Америці брали по 30—40 молодих людей на курс 2—3 місяці, потім висилали їх до читалень. Ті курсанти вели працю одним духом. Пізніше творили все нові курси і наново перевишколювали агітаторів. Організація в большевиків була взірцева. І ми повинні під проводом Церкви творити курси якнайчастіше. Нині священники мають також різні курси. Священникам руки опадають від праці. Треба скріплятися в Брацтві Молитви. В молитві „Отче наш“ вся наша програма, як сказав Св. Отець. Ніхто не видумав нічого ліпшого. Як ми се виконаємо то будемо найліпшими політиками. Марійські Дружини активізують нашу молодь. Ми мусимо пам'ятати, що в нас ще покутує світогляд небажаний і неукраїнський. Треба побити ворога, бо інакше він нас пере. Божя воля є, щоб ми виграли. Треба всюди, у всіх товариствах час до часу зайняти ясне християнське становище. Однак перел перед свині не кидається. Треба мати цивільну відвагу навіть одинцем запротестувати. В КАУМ

Рекорд бюрократизму

На 776 урядових маніпуляцій 593, себто 77% — злишніх.

Один лодзький часопис так пише: Перед війною лодзький магістрат затруднював кількадесять урядників. Тепер в тім самім магістраті працює коло 1000 (тисяча) урядників! Державному комісареві лодзького магістрату прийшла до голови думка перевести доследи, як проходять бюрові чинності в магістраті. Вислід дослідів був прямо величавий і перейшов всякі сподівання так, що сам комісар не знає, що з тим фантом зробити. Дослід переведено в той спосіб: Найчастішим і найзвичайнішим бюровим чинностям „надавано біг“ і відтак сліджено за ними. Вислід дослідів був такий: Пр. виплата платні низшим функціонерам вимагає в магістраті 70 (сімдесять) ріжних канцелярійних маніпуляцій! При близім досліді виявилось, що на тих 70 чинностей 49 були злишні і безцільні. Другий примір: По-кликання знавця для якоїсь експертизи. Ся чинність вимагала 95 канцелярійних маніпуляцій в роді писання паперців, їх нумерування, відсилання від біора до біора, прикладання ріжних печаток, книгування і т. п. При досліді виявилось, що на 95 тих чинностей 74 (сімдесятьчотири) було злишніх. Отже те саме скорше, ліпше і дешевше можна було зробити при 21 маніпуляціях. Третій примір ще більше величавий: Прим. виділ магістрату купув. цітку до замітання нічліжного дому. Така „складна“ праця вимагає в лодзькім магістраті 114 канцелярійних чинностей. При совісім розгляді виявилось, що 96 (дев'ятьдесять) з тих чинностей були зовсім злишні! Щоби купити мішок каші для виховного дому виконано 122 бюрових маніпуляцій, з того 94 злишніх. Та найбільш імпонуєчо представляється переведення періодичної виплати партії сезонних робітників, зайнятих при напаві хідників. Ся чинність вимагає 182 бюрових маніпуляцій (словами: стовісімдесятьдві маніпуляції), з чого при досліді 140 (стосорок) узнано за непотрібні. Разом на 6 вчислених звичайних, щоденних чинностей зужито 776 маніпуляцій з чого 593, себто 77% було злишніх і змарнованих. — По всякій правдоподібності до таких самих величавих вислідів дійшлиб у всіх інших установах, колиб заряджено такі доследи. Гадаємо, що деякі наші установи також моглиб сміло ставати до конкурсу з лодзьким магістратом...

Задля Христа і його любой матери кождому, що бистро й вірвоче думає, став пошани гідним весь рід жіночий. (П. Отто Морс).

ви всі є сотрудниками священика. Св. Іван Боско заложив орден ОО. Салезіянців. І ми маємо початки Чина ОО. Салезіянців. Наші хлопці вчаються шевства, кравецтва і т. д. Потім такий ремісник осідає в селі і робить катол. роботу. Величає свято УМХ се вислід роботи наших церковних брацтв. Ті люди поборили всі труднощі та показали, що вони всі молоді. Теперішній Св. Отець, званий „Папою Катол. Акції“, каже всім: „Ти ще нічого не зробив. Иди і працюй!“ Коли будете пам'ятати ті слова Св. Отця, робота ваша увінчається бажаним успіхом.

З поважного жерела повідомляють нас, що Папський Нунцій у Варшаві Експ. Мармаджі буде правдоподібно незабаром іменованій кардиналом.

Повторяються вістки, що о. д-р Массюх буде правдоподібно іменованій Апостольським Адміністратором Лемківщини.

Кардинал Гьонд у Франції. Якраз тепер обіздить кардинал Гьонд у Франції оселі емігрантів Поляків. Всюди, де приїхав, відправляв Сл. Божу і виголошував проповіді. У Франції є також багато наших емігрантів.

В Миклашеві під Львовом складено комітет, котрий займеться будовою костела. В тім селі є 1489 греко-католиків і 195 латинників.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ВИСЛІД ВИБОРІВ в 14-ох містах Волині такий: Поляки одержали 114 радних, Українці 63, Жида 89, Москалі 3, Чехи 1. В Крем'янці вибрали Українці 11 радних, Поляки 7, Жида 6. Між українськими радними в Крем'янці є тільки 1 інтелігент, решта малосвідомі передміщани. В Дубні вибрали: Українці 1, Поляки 16, Жида 8. В Любомлію вибрали: Українці 6, Поляки 5 і Жида 5. Українські незалежні лісти уневажнено або цілком не признано.

В САМБОРІ скінчився процес проти 14-ох селян Українців в зв'язку з подіями в трох повітах: Мостиска, Рудки і Самбір. Акт обжаловання закидав їм напад на двох постерункових. Засудили: Петра Стрижика на 3 р. тюрми, Теодора Качмара на 3 р., Павла Плюту на 6 міс., Михайла Ліляковського на 6 міс., Михайла Лучку на 3 р., Михайла Качмарка на 2 р., Ілька Балабуха на 3 р., Федька Вонсовича на 1 р., Василя Наконечного на 10 місяців, Плятона Кравця на 3 р., Стефана Москаля на 2 р. Крім того суд звільнив трох обвинувачених: Данька Габаса, Івана Кайдровича і Стефана Хому.

В КРАКОВІ переведено численні ревізії серед Українців, головню студентів і студенток. Польська преса пише, що в руки поліції попало багато вибухового матеріалу, нелегальна література та кореспонденція. Поліція переводить ревізії також на терені краківського воевідства. У Львові переведено теж численні ревізії й арештовано багато наших студентів.

В СОКАЛІ арештували бувшого посла Кохана. Польські часописи пишуть, що Коханові закидають протидержавну діяльність.

ЗА КОЛЬПОРТАЖУ ЛЕТЮЧОК засудив суд у Львові студента Олександра Федчинського на два роки в'язниці.

МІНІСТР ГЕББЕЛЬС був на послуханню у маршала Пілсудського. Нарада відбулася в привності міністра Бека і німецького амбасадора фон Мольтке та тривала поверх пів години. Після того міністр Геббельс відвідав Краків. Тут оглянув ріжні особливості міста. Звідси відлетів до Берліна.

НЕЗАБАРОМ має прийти до особистої стрічі канцлера Гітлера з маршалом Пілсудським.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ В КИЇВІ 7-ох урядників господарського союзу нібито за те, що крали державне майно.

ШІСТЬ ДЕРЖАВ: Італія, Румунія, Мадящина, Чехословаччина, Польща та Литва повідомили уряд Зл. Держав, що не заплатять чергової рати довгу з червня с. р.

ЗМІНА КОНСТИТУЦІЇ В РОМУНІЇ. Румунська преса подає, що с. р. буде змінена румунська конституція. Зміна полягатиме на тім, що зменшать число послів і сенаторів. Мають також скріпити авторитет виконної влади і перечистити адміністрацію. Сподіються, що румунський сойм ухвалить зміну конституції без дискусії.

В ЛАТВІЇ влада безпеки ув'язнила 97 членів фашистської організації, в тім 26 державних урядників.

ВІЙСЬКОВИЙ СОЮЗ МІЖ АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ. До Лондону приїхав шеф французького генерального штабу генерал Вейган. Він має підготувати заключення військового договору між тими двома державами.

АНГЛІЯ звертає дорогоцінний трон королів Цейльону, вивезений з того острова в часі його завоювання. Трон перевезе на місце, відки його взято, син англійського короля.

АМЕРИКА ЗБІЛЬШУЄ АРМІЮ. Військова комісія америк. парламенту розглядає тепер т. зв. біл Томпсона. Він провектує збільшення числа американського війська.

ЯПОНСЬКОГО КОНСУЛЯ, котрий пропав був в Китаю, вже віднайшли. Він захолював на роздражнення нервів і блукав по кладовищі.

НОВИНКИ

Проблеми психоаналізи. О. Др. Скрутенъ ЧСВВ виголосив реферат під таким заголовком 17 с. м. у Львові в салі гімназії СС. Василіянок. Прелегент обговорив дуже цікаво головні питання психоаналізи Зигмунта Фрейда. Присутніх було около 30 осіб з інтелігенції. Після викладу була коротка дискусія. О. Скрутенъ обіцяв подати критику психоаналізи пізніше. Тоді також подамо докладніший зміст обох рефератів.

В Станиславові й повіті ув'язнено поверх 150 осіб. Між ув'язненими є кілька українських адвокатів. („Хвіля“).

Олександр Красіцький, б. командант Української Державної Жандармерії в 1918 — 19 рр., повідомляє, що лишається без шматка хліба і без даху над головою, бо підприємство, в котрім працював, ліквідується, а польське правительство відмовило йому права до емеритури, хоч мав поверх 30 літ служби в австрійській жандармерії. В ніодній з наших інституцій заняття не одержав. Той високий старшина нашої Армії повідомляє, що коли ходив обдертий і млів з голоду, ратували його Жида. Тепер просить він членів нашої суспільності уділити йому хоч малої позички на заснування якогонебудь підприємства. Датки посилати до „Української Шадниці“ в Перемишлі, чекове конто 144.755.

Посвячення української керамічної фабрики у Львові відбулося в п'ятницю 15 с. м. Посвячення довершив о. Юліан Дзєрович в прив'язі персоналу фабрики і запрошених представників української преси. Фабрика технічно зразково вивінувана. Фабрику веде відомий артист різьбар інж. Сергій Литвиненко.

Дитячий концерт під гаслом „Діти дітям“ відбувся в неділю 17 с. м. у Львові в салі Лисенка. Програма концерту складалася з сольових виступів І. Барвінського і Лесі Деркачівної; крім того виступила дитяча оркестра під управою п. Согора. Цілість зробила гарне вражіння.

Зїзд дослідників Бойківщини відбувся 10 червня с. р. в Самборі. Приїхали делегати зі Львова (Др. Свендський і Яр. Рудницький), зі Стрия (Лисович) і зі Старого Самбора. Метою зїзду було наладити спільну працю з „Верховиною“ і організувати наукові поїздки. Рішено організувати сего літа дві наукові експедиції на східну Бойківщину (археологічну) і мовно-етнографічну до села Волосатого.

Село Лужок Горішний у Старосамбірщині вибудувало новий кооперативний дім вартости 6 тисяч зл. Парох того села о. Татомір. Дня 3.VI. відбулося посвячення того дому.

В Сяноку староста заборонив заснувати читальні „Просвіти“ в селах: Ялина, Куляшне й Воля Нижня та кружок „С. Господаря“ в с. Тирява Волоська. Причина заборони: „Заснування читальень „П.“ може нарушити спокій і публичний лад, бо населення належить до іншого політ. табору ніж члени-основники і ставиться несприхильно до таких товариств“. На те 152 селян з Волі Нижньої внесло відклик до воевідства у Львові з потвердженням війта, що в тім селі населення гр. кат. й українське, тільки одна родина польська й одна жидівська...

Щасливий гість на Святі Молоді Рідної Школи. На закінчення своєї вистави у Львові артист-маляр Олександр Ляшенко віддав Рідній Школі дохід зі вступів в останньому дні вистави в сумі 101 зол. 50 сот. та ще й свій образ „Бедуїн“. Богато громадян з Українців старалося на самій виставі або через Книгарню Рідної Школи й на Святі Молоді набути сей образ. Можемо поділитися з інтересованими вісткою, що названий образ одержить той громадянин, що до 15 липня 1934 предложити оригінальну карточку Рідної Школи з ч. 134. Карточку треба віддати в кімнаті Рідної Школи, Львів, ул. Словацького 14/III. — Образ проданий за 150 зол. —

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Україна перед новою голодовою катастрофою. Преса подає, що Україні знов загрожує страшний голод. Засіви не відбулися так як треба, бо не стало тягла. Посуха і саранча донищує все до решти. Голод загрожує також Кавказови. Нарід передчує голод і тому втікає масово в світ за очі.

Влада закрила читальню в Улючі пов. Березів за те, „що читальня заволодує публичну безпеку.“ Арештували голову тої Читальні Р. Солтикевича, секретаря Павла Харудчака і Володимира Поливку. З таких самих причин припинено діяльність читальні в Павлокомі тогож повіту.

Розв'язали „Сокіл“ в с. Тяпче, пов. Долина, за протистатутуову діяльність. Мотиви розв'язання: „Сокіл“ не мав приладдя до гашення вогню, члени виконували вправи, що мали не лиш руханковий але й політичний характер. Навіть вправи — стали в нас „політикою“...

В Глинянах при молочарні „Масло-союзу“ повстала спілка, що переробляє відтовщене молоко на казеїну, казеїнові вироби та клеї.

Лист до Кривич або до Ялівця, місцевостей прилучених до Львова, йде з центра міста довше ніж до Відня.

В останні дні відбулися масові ув'язнення в Варшаві і на провінції. Власті ув'язнили багато осіб з тих груп, які загрожують порядок в державі.

В Станиславові ув'язнено знаного адвоката д-ра І. Лякса за надужиття на шкоду державного скарбу, котрі мають сягати в мільйони. Ревізія у нього тривала сім годин.

Суд у Варшаві засудив 5 вшехполків на кару по пів року арешту за те, що коли сиділи в арешті за якусь демонстрацію, повиписували на стінах різні соковиті річі на поліцію.

Голова „народового строніцтва“ в Ласку коло Лодзі, Казьмерчак, накликав на вічу в Відні до різання Жидів. Його ув'язнено; його сторонники пробували його видістати з тюрми, та їх розігнано (ПАТ).

Ужгородська „Свобода“ подає, що в дні від 4—8 червня с. р. відбувалися в Ужгороді іспити вихователок для українських захоронків. Перед комісією стало 70 молодих дівчат. Цікаво, що серед кандидаток була половина Жидівок.

Французькі часописи звертають щораз більше увагу на те, що чужинні робітники займають місця Французів. Треба дати працю передовсім безробітним Французам, звивають вони уряд. Се заповідає новий приплив наших робітників-емігрантів з Франції.

Німецька марка впала вже нище 2 зл. польських. В Нью-Йорку на біржі сильно падають німецькі цінні папери. Покриття німецьких банківотів впало так низько, як досі ще не падало ніде (поза СССР). Мимо того Німеччина дальще точно вимінює надіслані зза кордону марки.

Фінанси Італії в дуже невеселім стані. Дефіцит державного скарбу дійшов до 4 мільярдів. Вивіз сильно паде. Ще в 1928 р. Італія вивезла товарів вартости 22 мільярдів лірів, а в р. 1933 вже тільки вартости 7 мільярдів. Крім загальної і світової кризи відбиваються на фінансах Італії мільярдіві видатки на водну і воздушну флоту і на публичні будівлі. Муссоліні видав остру заборону вивозити за кордон більше як 5.000 лір одній особі.

Лорд Россел, автор голосної книжки „Шлях до щастя“, основник рівно голосної школи в м. Гемшпир, де вчив, як жити щасливо, — розводиться зі своєю жінкою. Се викликає дивовижу в цілім світі, бо книжка Россела переведена на різні мови. З того ясно, що без божого благословення і „вчителі щастя“ не мають щастя в житті.

Перебрані жандарми грабіжниками! Коло Кишинева в Бесарабії два бандити напали на купця, скинули з візка, і самі поїхали. Одначе другий купець по візку й конях пізнав, чий вони. Один бандит втік, другого зловили. На поліції виявилось що вони оба були — жандарми на відпустці... „Гарні“ там відносини.

Міжнародний філософський конгрес відбудеться в Празі в дні 2—7 вересня 1934 р.

Міжнародний протижидівський конгрес відбудеться в вересні с. р. в Нірнбергу. Там виходить протижидівський тижневик „Дер Штірмер“ під редакцією д-ра Штрайхера.

По державнім перевороті в Болгарії обнижено платні міністрам на 50%, зменшено скількість міністерських самоходів і скасовано на залізницях окремі вагони („салюнки“) для міністрів.

Залізничні саботажі в СССР — тепер буденне явище. Недавно на лінії Мінськ—Москва товарний поїзд наїхав на трактор уставлений на торі. Наслідок: Паровіз із 14 вагонами скотився в пропасть, 2 кондуктори вбиті, машиніст і помічник ранені. Перед тягаровим поїздом мав їхати особовий з совітськими „достойниками“, одначе він спізнився. Слідство виказало, що катастрофу спричинили саботажисти.

Цісареві Персії Малякег Пагляві переїхала через Польщу в дорозі з Тегерану до Швайцарії. З нею їдуть 3 доньки, 4 дами двору і шеф протоколу. Цісарева була гостем польського правительства. Її повитали на границі представник мін-ва загр. справ і перський посол у Варшаві.

Великий ураган шалів над Панамою. Вбитих понад 3.000 осіб. Значну часть краю навістила велика повінь. В Сан Сальвадорі зовсім знищені плантації кави.

Політичний Гумор. Молодий англійський правник Готтон постановив зайнятися студіями міжнародного права. Його мрією було вирішування конфліктів між державами. — Що мушу докладно знати, аби розв'язувати проблеми міжнародного права? — запитав раз старого досвідченого правника Стронгфілда. — Механізм машинного кріса, відповів розумний скептик Стронгфілд.

ОПОВІСТКА

Батьківський Кружок при школах СС. Василянок у Станиславові відкриває на місяць липень **Ваканційну Оселю** для жінок шкільної молоді у віллі Експ. Преосвщ. Кир. Григорія Хомишина (а не як було мильно подано Станисл. Капітули) в Микуличині. — Оплата 40 зл. — Зголошення враз з половиною належності просимо скласти в Дирекції Заведення (вул. П. Скарги 17). — 150-1-1

Дора, прегарне кліматичне літнисьце Гуцульщини. Вигідний, приймний побут, лише пансіон „Малява“. Добірні домова кухня, дешева ціна. 151-1-5

Стислі реколекції для священників Товмаччини і сумежних повітів починаються в понеділок, дня 25 червня о год. 8 вечером в Бурсі Шашкевича в Товмачі.

Замкнені реколекції для членів церковних братств Товмаччини і сумежних повітів починаються в суботу, дня 30 червня, вечером. Зголошення братів бодай двох з одної парохії, що надавалися до Кат. Акції, висилають на адресу Бурси Шашкевича дотичні парох. Уряди.

Дальші реколекційні серії будуть у свій час оголошені в наших часописах.

148 — 1-2

Ігуменат Монастиря СС. Василянок у Станиславові оголошує отрим конкурсу на управительку Жіночої Гімназії та Жіноч. Учит. Семинарії. Кваліфікації як в анальогічних державних школах. Платня після умови. Зголошення під повищою адресою просимо надсилати до кінця червня 6. р. Ігуменат. 149-1-2

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в прив. оборотах 5'27--5'23 зл. Золотий долар 8'91 — 8'93. Канадійський долар 5'26; 1 нім. марка 1'93—1'95; 100 фр. франків 35'00; 100 чеських корон 21'60—22'00; 1000 румунських левів 37—39 зл.; 100 австр. шилінгів 99'50—100 зл.

Набіл: Маслосоюз платив 20. VI. за 1 кг. масла 1'90 зл. за 1 л. молока 13 сот., за 1 л. сметани, 55 сот., за 1 копу яєць 2'35 зл. — Тенденція на всі артикули хитка.

Ціни битої птиці з птахом'ясарні „Масло-союзу“ за 1 кг. живої ваги, льоко подвіря птахом'ясарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23); Рід: 1-а кл. 11-а кл.

Кури 0'80 0'60

Нормальні курята (пара курят важить більше як 1 кг.) за 1 кг. 1'10 зл. Дрібні курята (пара курят важить менше як 1 кг.) за 1 кг. 0'70 зл.

Тенденція знижкова. На когуті, індички, індички, качки і гуси попиту нема.

ЖЕРТВИ

о. Ярослав Мартинюк на Салашах, п. Угнів зл. 1'50 для бездомної родини (збірка).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛАНТИК: Світ належить до Тебе.
АДРІА: Диявольське золото.
КАСІНО: Пригода опівночі.
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Крилате фатум і ревія.
МІРАЖ: Година з тобою і Голгофти чесної жінки.
МУЗА: Стріча в Відні.
ПАЛЯС: Подружний контракт.
СТИЛЕВЕ: Світ без мужчин і ревія.
УТИХА: Грабіжник з Марока й ревія.

Бувший лікар Поліклініки у Берліні
Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.
Рентген. Прецизійна техніка дентистична.
71—10—20

ПРИМАРІЙ

Др. А. ШВАРЦ

Повернув і ординує в хворобах шкірних, венер. і косметичні лікарські.

Львів, словяцького 4. Тел. 16-61.

ФІРАНКОВІ МАТЕРІАЛИ, індантре-ни, фіранки ручної роботи, **капи** на ліжка, гарнітури, тапчанові **накидки**, шлюбні **виправи** найдешевше виконує **ВАНК**, Марійська площа 6.

НАЙСИЛЬНІШІ БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKINA
АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA-AP.KOWALSKI-WARSZAWA

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по випахненні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нею: в четвер на 8 ст.
і в неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Станіслава
ч. 8. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 злот., мі-
сячно 2 зол., За кордоном:
чверть-річно 9 злот., мі-
сячно 3 зол.
Ціна числа 20 с.
Конто П.ІІІ. Краків 405.357

Привіт Жінці Українці

В Твоїх руках — Твоя дитина мила,
Твоя надія і любов,
Твого мужа чесна кров,
Будуче нації і сила!
У сні най ангел стереже з висот
Твого сина, цвіт надії, —
Що снить рожево-срібні мрії
І спить спокійно, без турбот.
Ще час йому терпіти мамо!
Прийде пора — і будуть трудно...
Тому горни його до груди,
Корми, щоб був здоров Твій син,
Щоб слово в нього було — грім,
а труд — залізний цин!
У душу сина вливай любов до Бога,
Любов до Вітчизни, до рідних ніль,
Щоб не згубився у товні,
Щоби ішов туди, де чесна дорога,
Де зриву шлях, де чиста перемога!
Тобі, матусю Українко, честь і слава!
Благословенний най буде Твій труд!

Твій син, як спалахне заграва,
Як вдарить дзвін, — піде у путь!
Любов, яку Ти влила в його груди,
Ділатиме на серце сина:
Як піде в бій — то переможцем буде
Твоя душею чиста дитина!
Та вартість Твоя не лише в дитині,
Бо Ти сама держиши три вугли дому
І три вугли усякої святині.
Тому в жертвенности Христос не дав
нікому
Такого признання, як дав тобі, о жінко,
Коли дивився, як вдова кидала
Дві лепти свої в місці пресвятому —
Останній шельяг свій, прожиток свого
дому!
І Бог сказав: „Вдовиця та убога
Поклала в жертву більше від усіх...“
Значить: Нема народів бідних на землі,
Бо жертви бідних множить сила Бога.
Жертвуй і Ти: Бог бачить діла Твої...

Українські жінки меценатки

Княгині, гетьманші, міщанки й селянки.

Староукраїнські жінки відзначалися глибокою релігійністю. Вони фундували церкви й монастирі. І так св. Евфросина, дочка кн. Святослава Всеславича, заснувала жіночий монастир, котрий згадує Іпатський літопис. При кінці XVI ст. Анна Гойська, жінка судді, заснувала почаївський монастир. Яворівська міщанка Маргарита Грициківна фундувала монастир св. Покрови в Яворові. В 1615 р. Галинка Гулевичівна фундувала богоявленський монастир в Києві. Кирило Транквіліон Ставропечейський видав в 1619 р. „Учительну Євангелію“ в Рахманові з присвятою нашій княгині Ірині Вишневецькій, великій ктиторці. Наша княгиня Корецька фундувала жіночий монастир в Білинові. Раїна Могилянка, вдова по кн. М. Вишневецькій, фундувала Мгарський монастир під Лубнями. Також не менше щедрі були

наші львівські міщанки. Хроніки записали багато імен наших побожних ктиторок з різних станів. При кінці 19 ст. Єлисавета зі Скоропадських Милорадович зложила велику суму на купно дому Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові й давала безіменно поважні квоти на „Просвіту“, українську пресу, удержувала недільні школи на Україні й фундувала для них видавання підручників та помагала убогим ученикам з нашого народу. Поруч тої великої пані з гетьманського роду пишається гідне ім'я селянки Анни Телев'як, котра фундувала гімназію в Рогатині. Останніми часами п. Кокурдзова разом з пок. мужем фундувала жіночу гімназію Рідної Школи у Львові. Наші церкви мали багато записів-легатів на релігійні цілі від наших жінок різних станів. Такими жертвами стоїть культура кожного народу, отже і нашого.

Українські жінки в кооперації

Участь українського жіноцтва в кооперації постійно зростає.

Наш кооперативний рух довго не міг стати масовим, бо гуртував тільки одну половину населення, мужеську. Жінки, більша частина народу, стояли до недавня осторонь кооперації. В 1932 р. на всіх 404.311 членів було всего 50.108 жінок, себто 12.4%. В кредитових кооперативах на всіх 104.000 членів було 16.085 жінок; в міських кооп. на всіх 13.170 було 2.118 ж.; в кооп. для закупу й збуту на всіх 223.845 було 22.719 ж.; в районних молочарнях на всіх 40.970 членів було 7.372 жінок. Окремі жіночі кооп. є: у Львові: „Труд“ і „Українське Народне Мистецтво“, в Дрогобичі „Труд“, в Стрий

Жіноча кооп. „Труд“, в Коломиї „Жіночий Базар“, в Тернополі „Жін. Базар“, в Городенці „Жіноча Спілка“. У Львові відбувся недавно вже другий курс кооперативних пропагаторок при участі 35 кандидаток з цілого краю. Участь жіноцтва в кооперації постійно зростає. Жінки засідають в Надзірних Радах, рідше в у-правах кооператив. Богато жінок є крамарками. Вони виконують свою працю краще як мужчини. Дальший розвиток нашої кооперації залежить у великій мірі від масової участі в ній нашого назагал релігійного та морального жіноцтва, котре внесе до неї більше життя.

12 передумов доброго мужа

Як його уявляють собі англійські дівчата?

Оден англійський часопис оповістив анкету з запитом до дівчат, яких вартостей вимагають вони від мужчини, за котрого хотілиб вийти заміж? Наспіло величезне число відповідей, бо аж 100.000. Ось ті відповіді в порядку, в яким їх найбільше: 1) Чесність. 2) Любов родинного огнища. 3) Здоров'я. 4) Згідливість. 5) Любов дітей. 6) Почуття гумору. 7) Ли-

царськість. 8) Умірковання. 9) Товари-ськість. 10) Поводження, щастя в життю (добра кар'єра). 11) Легкість виживлення (аби не перебирав в харчах). 12) Фізичний потяг. — З того ясно, що англійські дівчата дивляться на своїх будучих чоловіків головню з практичної точки погляду. Давна романтика пропала, а замість неї прийшов практичний погляд на світ.

Лихо не спить! Вломники не дармують, тому перед виїздом на вакації обезпечить своє помешкання від крадіжки — влому в одинокому українському Т-ві

ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на зл. 1000.— пересічна річна премія wraz з додатками виносить зл. 2.50—6.40 залежно від місцевости, роду обезпечених предметів і їх приміщення.

Слово до Жінки

„Жени русьскія восплакашася...“

До Станиславова, де колись стояла перша від полудневого сходу сторожева башта старого Галича, великої столиці нашої землі, прийшла Ти, Жінко Українська. Прийшла зі всіх околиць нашої землі, приплила й морем — океаном, як прибуває мама до хорої дитини своєї.

Ти добре зробила, що прийшла. Вже великий час на раду Твою.

Зачни її молитвою до Того, що сотворив всі народи, більші і менші від Твого, могутні і дуже нужденні і всім їм дав долю, яку заслужили собі.

Нехайже серце і душа Твоя будуть висші над великі страсти Твої і племені Твого! Хоч тяжкий час, в яким зібралася Ти на перший сойм жіночий. Такий тяжкий, якого не було від хвили, коли великий поет землі Твоїї сказав пам'ятні слова: „Жени русьскія восплакашася...“ Якраз тепер коли Ти тут радиш над долею народу свого, женуть синів і дочок його на північ далеку, голодних і обдертих. І падають вони тисячами в тундрах і тайгах сибірських. Падають тому, що повірили в лєсть і хитру брехню безбожних обманців і самі помогли їм займати Рідну Землю батьків своїх. І куди тільки глянеш, в кайданах женуть синів Твоїх, поруганих, побитих, синів народу, котрий мігби належати до найсильніших народів світа. І крається серце Твое. Та нема часу на плач! Життя так скоро минає, як минає молодість і чар весни, як минає рух крил ластів'ячих і джужання червоних платків зриваної рожі й білої лелі. А Твое недуже племя жде на діла Твої.

Ти добре зробила, що прийшла.

Вже сам Твій збір скріпить надії наші. Та по тих зборах Твоїх, по нарадах Твоїх прийде до Тебе запит, що робити маеш. Наперед слово до Тебе, котрої шлях найдалший. Як Ти вертатимеш за далеке море, то може дорога Твоя вестиме через місто Карльсбад (Карльове Вари). Як вступиш там, то не забудь вийти на гору біля міста, відки вид найкрасший. Там побачиш лавку, дерев'яну лавку, й біля неї надпис, що на тім місці любив сидати Гете, великий мислитель німецького народу, і що тому завязалося окреме товариство, котре дбає тільки про те, щоби все відновляти ту дерев'яну лавку. Правда? Яке маленьке діло! В цілім народі нашім здається ніколи не було і нема такої одиниці, яка придумалаб аж таке маленьке діло, мабуть тому, що не знайшлаб між нами помічників для такого маленького діла. Бо діти племені Твого

ЖІНКИ! ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО КЛИЧ: „СВІЙ ДО СВОГО!“

якраз недужі на брак маленьких діл. А що великі діла дуже трудно творити і творять їх люди надзвичайно рідко, отже діти Твого племені і роду марнують свою жизнь на мрії про „велике“. Якже багато лежить їх затровених фантазіями, своїми й чужими, а докруги них навіть не позамітано в їх рідкій хаті... А тут якраз ідуть такі часи, що тільки збірним зусиллям і масою малих та точних діл можемо вдержатись між народами світа. Ідуть такі часи, що тільки громада зможе посилати до висшої школи одного здібного хлопця, одну здібну дівчинку, бо обіднілі родичі, під небувалими тягарями, не зможуть навіть мріяти про висші школи для своїх дітей. Отже йдуть часи, коли тільки щасливі виїмки переходити зможуть до високих шкіл. Але й тих не буде, коли Ти не вилічиш племені свого з відрази до малих, постійних діл.

А та великанська маса дітей народу Твого, котрі не матимуть змоги перейти висші школи, буде засуджена на корм душі, який буде їй подавати преса. І знов не буде ні того корму, ні тої преси, коли не вилічиш Себе й дітей своїх від нашої загальної недуги: відрази до малих та постійних діл, коли не навчиш Себе і їх, що велике значіння має маленьке та правильне діло. Напр. таке, щоб у місті, де є крамниця свого чоловіка, йти купувати до нього, хочби прийшлося за кожним разом йти навіть значно далше ніж до чужого. Се не значить, щоб ширити ненависть до чужих, все одно хто ті чужі, й на тім щонебудь будувати, але се значить будувати на допомозі своїм, котрі з природи річи ближчі ніж чужі.

З тих малих діл буде збудована підстава, на котрій можуть повстати великі діла. Без тих малих, але постійних діл не буде ніяких великих діл, бо не буде на чім їх покласти. На самих стонах, слезах і сварках ніде й ніколи не будеться ніяких діл. Тоді все кінчиться тим, що назидники запишають землею розхилені уста тих, що просять хліба і глумом кроплять ту землю в їх устах...

В перші золоті дні літа, на місці де стояла перша від полудневого сходу сторожева башта старого Галича, зроби в церкві своїй велику постанову про маленькі діла, потому виконуй її — і вилічиш хоре племя своє. І тоді на завше скінчиться та пора, про котру співав наш поет з княжих часів: „Жени руськія восплакашася...“ І племя Твое увійде в коло сильних народів. І подякує Тобі, побожній жінці і матері своїй, котра малими ділами створить збіріє найбільше діло!

А. Ч.

Сховок англійської монархині

Преса доносить: На днях в Лондоні скінчено будувати підземні кімнати для англійської монархині. Вони зовсім безпечні перед, нападами злодіїв, перед бомбами і газами. В те глибоке підземелля, 12 м. під землею, королева перенесла свої скарби, котрі досі були в Банку Англії. Новозбудоване підземелля се чудо техніки. Сталеві двері до нього важать 20 тон. Докруги всіх підземних кімнат іде коридор вилішений зеркалами в такий спосіб, що з кожної точки сторожа може бачити все, що докруги діється. В різних місцях вмуровано 100 таємних алярмових сигналів, котрі за кожним порушенням необізнаного з ними злодія алярмують поліцію і військо. Нема взагалі такого чоловіка, котрий сам оден знавби, як увійти до того підземелля: бо вхід до нього залежить від знання двох дуже скомплікованих системів отворення різних дверей, а спис способів кожного з тих системів є все в руках іншого урядника. В тім підземеллі є 1500 сховків, всі опанцирені. До кожного з них є багато ключів, але ні одним з тих ключів не можна отворити ні одного сховку в двох різних мінутах дня і ночі, бо є спеціальний механізм, що крутить тими сховками. Навіть якби хто знав всі тайни того підземелля, то увійшовши до нього, вже вийти не годин, бо вихід раз-у-раз змінюється і треба цілого ряду розмов телефоном аби когось випустити. Словом, диво техніки...

УКРАЇНКИ НА ПРЕСТОЛАХ ЄВРОПИ

Анна Ярославна королева Франції.

Часи київського в. кн. Ярослава Мудрого се часи найбільшого значіння України. „Край сей — так характеризував Україну французький єпископ Готьє Савейра, котрий як французький посол їздив тоді на Україну — край сей більше обіданий, більше щасливий, більше могутній, більше значний, більше культурний ніж Франція“. Тому не дивно, що майже всі держави тодішньої Європи старалися про звязки з Україною. Ті звязки були різні. Та найбільше вязалися тоді з Україною європейські держави через подружжя своїх володарів з володарським родом України. Подружжя дітей в. кн. Ярослава Мудрого вязали тоді з Україною цілу майже Європу від Візантії до Англії — до тої міри, що в. кн. Ярослав Мудрий міг з повним правом зватися тестем тодішньої Європи.

Звязалася тоді з Україною через подружжя також Франція. Коли французький король Генрих Іовдовів, то негайно в 1048 р. виправив спеціальне посольство під проводом згаданого вище єп. Савейри на Україну, до Києва, до в. кн. Ярослава Мудрого з проською о руку його дочки Анни. В. кн. Ярослав і княжна Анна не відмовили просьбі. Тому вже з початком 1049 р. французька місія повернула з українською княжною Анною, її подругами та „колесницями і подарунками“ до Франції і 14 травня 1049 р. в день першої Пречистої архієпископ Гюї в Реймсі звінчав княжну України з королем Франції.

Подружжя було щасливе. Трьох синів дала наша Анна Ярославна Франції. Між ними Филипа, будучого французького короля, названого в честь Филипа Македонського, від якого, так тоді думали у Франції, походив в. кн. Ярослав.

Та щастя не тривало довго. Бо вже в 1060 р. король Генрих I помер. Молода вдова з трьома малими хлопцями подалася до м. Сенліс, де в 1061 р. заснувала монастир св. Вінкента, з якого одна каплиця залишилася до нині.

Анні йшов 29-й рік і вона була в розквіті краси, про яку казала навіть її суперниця Елеонора: „Нема подібної на світі“. Молода королева не замкнулася цілковито в монастирі. Вона віддавалася світським утіхам і головно полюванню в чудових сенліських лісах, з яких ще нині залишилися гарні сади. На ті полювання приїздили численні гості, бо в Сенлісі був свій двір.

Між тими гостями був Рауль III, граф Крепі де Вальоа, Де Вексін. Він був оден з наймогутніших і найабсолютніших сеньорів, які були у Франції. Не визнавав ніякої влади над собою, не лякався ні зброї короля, ні погрози Церкви. Рауль був уже двічі одружений; другу свою жінку підозрівав у віроломстві і збирався відіслати до її родини.

Одного разу, коли Анна була в сенліським лісі, Рауль схопив її, привіз у свою столицю Крепі, де якийсь священик, причастний до замаху, або стероризований Раулем, повинчав їх. Можна уявити собі, який се був скандал, як сумував молодий король, син Анни, та його брати, як був обурений регент. Всі обідналися в осуді подружжя. Та нічого не могли вдіяти. Тоді виступила друга жінка Рауля, згадана вже вище Елеонора. Вона негайно поїхала до Риму та поскаржилася папі Александрови II. Папа булею до реймського єпископа виключив Рауля з Церкви та уневажнив подружжя. Та Рауль не звернув уваги на папський осуд. Він жав далі з Анною. Сам король або зі страху перед могутнім Раулем, або через любов до матери, яка не противилася Раулю, не підняв ніяких кроків. В 1074 р. Рауль помер і Анна знов появилася при дворі. Незабаром вона померла.

Пам'яткою по Анні Ярославні лишився її оригінальний підпис на одній грамоті з 1063 р. Вона підписалася там по українськи: Ана Рѣина (= Anna regina = Анна

королева). Та грамота зберігається нині в Національній Бібліотеці в Парижі.

Маємо також два портрети Анни Ярославни з XVII і XVIII вв.

Дуже цікавий герб Анни Ярославни. Се комбінація королівського гербу Франції (лелії) й гербу України (тризуба).

Роксоляна султанка Туреччини.

Не менше цікава, хоч зовсім інша, друга Українка, жінка володаря трьох частей світа: Європи, Азії й Африки. Се Галичанка, відома під іменем Роксоляни.

Підчас одного татарського нападу на Галичину на початку XVI ст. Татари загналися аж до Рогатина і тут взяли в полон молоду попадянку Олександрю, (інші кажуть Анастасію), котру й привезли до Туреччини. Тут вона дісталася до гарему султана Сулеймана I, де так очарувала султана Сулеймана, що він, хоч мав уже одну жінку і від неї первородного сина, наслідника престоло Мустафу, взяв собі нашу попадянку за другу жінку й полюбив більше, як першу. Се використала Роксоляна. Вона так настроїла султана проти його першої жінки, що він вислав першу свою жінку в одну з дальших провінцій держави на заслання, а сина від неї Мустафу, казав стратити. Тепер першою й одинокою жінкою султана стала попадянка з Рогатина, а її син Селім — наслідником престоло. Він по смерті Сулеймана I став турецьким султаном під іменем: Селіма II. Султанка з Рогатина померла в 1558 р.

Роксоляна се одна з найвизначніших султанок Туреччини взагалі. Вона мала великий вплив на державні справи Туреччини, чи то через свого мужа султана Сулеймана I, одного з найбільших турецьких султанів взагалі, чи через відданих собі найвищих державних урядників (везира й ін.). Та не тільки державною політикою і двірськими інтригами займалася попадянка з Рогатина на турецькому престолі. Вона займалася й іншими справами. Так вона вибудувала великий захист для убогих (т. зв. імарет) та не аби-який мечет. Гроші на ті будови зібрано переважно з оплат, накладаних на християнських прочан до Гробу Господнього в Єрусалимі.

В Європі наша попадянка з Рогатина на престолі Туреччини відома під назвою „Роксоляни“, себто Українка.

Та попадянка з Рогатина не була одинокою Українкою, що сиділа на престолі Туреччини. Їх було більше. Так Українкою була найлюбіша жінка султана Османа II (1618—1622); Українкою була й жінка Мустафи II (1695—1703), мати пізнішого султана Османа III.

Українки на інших престолах Європи.

Крім Франції й Туреччини Українки засідали ще на престолах таких європейських держав:

Німеччина. Київська княжна Пракседа як жінка німецького імператора Генриха IV (одруж. 1089 р.). — Княжна Софія як жінка суверенного Туринського ландграфа Людовика V. (одр. 1182). — Галицька княжна Софія як жінка суверенного графа Gontier'a VIII (одр. 1250).

Польща. Київська княжна Доброніда Марія як жінка Казимира I. (одр. 1038 р.). — Чернігівська княжна Вишеслава як жінка Болеслава II. (одр. 1067 р.). — Київська княжна Евдоксія як жінка Мечислава (одр. 1088 р.). — Київська княжна Збіслава як жінка Болеслава III. (одр. 1103 р.). — Княжна Верхослава як жінка Болеслава IV. (одр. 1136 р.). — Київська кн. Евдоксія як жінка Мешка III. (одр. 1141 р.). — Київська княжна Ольга як жінка Казимира II. (одр. 1163 р.). — Галицька княжна Вишеслава як жінка познанського князя Одона (одр. 1177 р.). Луцька княжна Гримислава як жінка Лешка Білого (одр. 1207 р.). — Перемиська княжна Агафія як жінка Конрада I. (одр. 1209 р.). — Бельська княжна Анастасія як жінка Болеслава I. Ма-

„Роксолана“

Анастасія (Олександра) Лісовська, галицька попадянка, жінка халіфа й падишаха Сулеймана Великого, Завойовника і Законодавця (1520—1566), наймогутніша монархія 16 ст. в Європі, Азії й Африці. Померла в 1558 р. Мимо могутності й любови чоловіка, котрий мислився з її волею до самої її смерті, життя її було нещасливе із-за її великих гріхів. Нещасливі були також її обидва сини.

Анастасія Скоропадська

Жінка Гетьмана Івана Скоропадського (1709—1722), в найтяжшій часі гетьманства погромі під Полтавою.

зовецького (одр. між 1244 і 1247 рр.). — Галицька княжна Переяслав як жінка Земовита I. Мазовецького (одр. 1248 р.). — Чернігівська княжна Грифіна як жінка Лешка Чорного (одр. 1265 р.). Галицька княжна Анастасія як жінка добринського князя Земовита (одр. 1301 р.). — Галицька княжна Марія як жінка Тройдена I. Мазовецького (одр. 1309 р.), мати Юрія II, останнього князя галицько-волинського, отроеного нашими боярами.

Угорщина. Київська княжна Перемислава як жінка короля Володислава I. Київська княжна Анастасія (Аймунда) як жінка короля Андрія I (одр. 1046 р.). Київська княжна Предислава як жінка Альмоса (одр. 1104). Київська княжна Евфимія як жінка короля Кольмана (одр. 1112 р.). Київська княжна Евфрозина як жінка короля Гези II (одр. 1146 р.). Галицька княжна Олена-Марія як жінка Андрія (одр. 1221 р.).

Візантія. Київська княжна Янка як жінка Константина Дуки (одр. 1074 р.). Перемиська княжна Ірина як жінка Ісаака Комнена (одр. 1104 р.). Київська княжна Марина як жінка Льва Діогена (одр. на поч. XII ст.). Київська княжна Ірина (Добродія) як жінка Андроніка Комнена (одр. 1122 р.). Чернігівська княжна Евфимія як жінка Ангельоса (одр. 1194 р.).

Чехія і Моравія. Чернігівська княжна Кунегунда як жінка короля Перемишля-Отокара II (одр. 1261 р.).

Болгарія. Чернігівська княжна N. як жінка короля Михайла I (одр. 1255 р.). Чернігівська княжна N. як жінка короля Каломана (одр. 1257 р.).

Данія. Київська княжна Єлисавета як жінка короля Свена Ульфсона (одр. 1067 р.). Київська княжна Мальфрида як жінка короля Єрака-Емуна (одр. 1130 р.). Княжна Софія як жінка короля Вальдемара I Великого (одр. 1154 р.) і інші.

Норвегія. Київська княжна Єлисавета як жінка короля Гаральда (одр. 1044 р.). Київська княжна Мальфрида як жінка короля Сігурда (одр. поч. XII ст.).

Литва. Волинська княжна Офка (Евфимія) як жінка Любарта (одр. 1315 р.).

Померанія. Волинська княжна Прибислава як жінка Ратибора I. (одр. 1136 р.).

Галицька княжна Сальомея як жінка Свантополка II, князя Померанії.

Шлезьк. Чернігівська княжна Звенислава як жінка Болеслава I. (одр. 1141 р.). Белзька княжна Гримислава як жінка Болеслава I, князя Опольського.

Не всі імена нам відомі і не всі факти подружж наших княжен з володарями чужих держав.

Католицький жіночий рух

Всеч. о. Осип Осташевський з Підбєриців коло Львова виголосив під таким заголовком реферат на курсі інструкторів (ок) КАУМ у Львові. Подамо його майже вповні:

„Недобре чоловікові самому“, сказав Творець на початку людської історії та тісно й нерозривно зв'язав жінку з мужчиною в одно. Отже жіночу справу мусять розглядати як спільну справу людства, як справу, що вагою свого значіння і своїх наслідків — найважливішу зі всіх справ, а не як справу тільки самих жінок. Жінка родить дітей обох полів родині, дає громадян обох полів суспільності й державі; побільшує святих в небі; виховує дівчат і хлопців, майбутніх керманців науки, політики, господарства, мистецтва, словом керманців всего життя на всім світі.

Суспільні рухи новітніх часів: французька революція, соціалізм, більшовизм, фашизм, гітлеризм — не переходять байду попри жінку. В своїх ідеологічних програмах займають вони становище до жінки. Також політичні партії стараються по своєму розв'язати се переважне питання й позискати жінок під свій вплив. Держави й суспільності щойно останніми часами визнали жінку повнолітною.

Християнство вже на самім початку свого існування поставило жінку побіч мужчини як рівновартну, самостійну особистість і начеркнуло жінці ясну програму її жіночо-церковної діяльності в християнським життю.

Божественний Спаситель прийшов спасти людину без огляду на пол. Тому радо милосердиться над безталанним вдовою з м. Наїні; ісцільє жінку з задушеною кровотічю; не осуджує розкаяної явнотрішниці; каже до Хананейки: „Нехай станеться тобі як бажаеш...“ І одужала дочка її з того часу. (Мат. 15, 28.); воскрешає дочку Яїра. Спаситель скрізь проповідує обом полам; робить оба поли свідками чуд.

По воскресенню Христос явився наперед Марії Магдалині та сказав їй: „Йди до братів моїх і скажи їм: Я схожу до Отця мого й Отця вашого, і Бога мого і Бога вашого“ (Йоан 20, 17). „Вона пішовши сповістила тих, що були з нею, як сумували та плакали“. (Марк. 16, 10). — Також до двох жінок, що прийшли подивитися на гріб, Ісус сказав: „Не лякайтеся; ідіть сповістіть братів моїх, щоб ішли в Галилею; і там мене побачать“. (Мат. 28, 10). Першого дня тижня з припущення Христа ангел сказав до мироносиць: „Ідіть скажіть ученикам Його та Петрови, що попередить вас у Галилею. Там його побачите, як сказав вам“. (Марк. 16, 7).

Лука (24, 1—11) оповідає, що з Галилеї прийшли жінки на гріб з пахощами, а там два чоловіки в ясних шатах оповістили їм Христове

воскресення. Жінки ті „вернувшись від гробу сповістили про се все одинадцять і всіх інших“.

В своїх науках Ісус Христос приказує дивитися на жінку як на Божу дитину рівну мужчині, як на безсмертну душу, а не як на самицю, сотворену заспокоювати мужеську пригратість і родити дітей. Спаситель каже: „Я-ж вам глаголю: Хто спогляне на жінку жадібним оком, той вже вчинив перелюб із нею в серці своїм“. (Мат. 5, 28).

Християнська жінка стає з невольниці неначе спятістю, якої не вільно мужчині після впадоби приймати або відкидати, бо сказав Господь: „Хто розведеться з жінкою своєю, хіба що за перелюб, доводить її до перелюбу; і хто ожениється з розвідкою, чинить перелюб“. (Мат. 5, 32).

Шанувати жінку каже Господь понад рідних батьків: „Тому чоловік покине батька й матір і пригориться до жінки своєї, і будуть у двох тіло одно“. (Мат. 19, 5). І так аж до смерті: „Те що Бог залучив, чоловік нехай не розлучає“. (Мат. 19, 6).

Коли поганство збиткується над нещасною жінкою, то св. Павло каже:

„Чоловіки, любіть своїх жінок, як і Христос полюбив Церкву, і себе видав за неї, щоб освятити її... щоб поставити її перед собою славною Церквою, що не має плями або пороку або чого такого, щоб була свята й непорочна. Так мусять чоловіки любити своїх жінок як свої тіла: бо хто любить свою жінку, себе самого любить“. (До Ефес. 5, 25—28).

А св. Петро наказує:

„Чоловіки, живіть в згоді з вашими жінками, шануйте їх, як спільних наслідників благодати життя, щоб не зупинялися молитви ваші“. (Петр. 3, 7).

Чогож оба апостоли так обстають за жінкою? Бо чоловік і жінка супроти Бога се рівновартні особи, ісповідники тої самої релігії, виконавці тої самої етики, обое з тим самим вічним призначенням:

„Бо всі ви сини Божі вірою в Ісуса Христа... Нема Жидовина, ні Грека; нема невольника, ні вільного; нема мужеського ні жіночого: бо всі ви одно в Христі Ісусі“. (Галат. 3, 26—28).

Тими словами ставляє св. Павло новий ідеал жінки, яка в найважливіших питаннях релігії, світогляду, особовості й морального ведення життя більше незалежна від інших, від їх звичаїв, чи насильства, але як вільна моральна особа відповідальна за свої поступки перед Богом як і мужчина. Такого не знав дохристиянський культурний світ!

А що перші християни виконували евангельську науку в практиці, тому й не диво, що Тертуліян з ентузіазмом пише про тодішні подружжя:

„Відки набрати мені сил, щоб описати щастя подружжя? Вони разом моляться, разом стоять, разом повчають себе і наслідують себе та піддержують себе. Разом слухають Служби Божої, спільно приймають св. Причастя, разом вони у взнєслих хвилинах радости, разом зносять утиск, недолю і переслідування. Ніодне перед другим таємниць не укриває, ніодне другого не омине, ніодне не вважає другого тягарем для себе“. (Дальше буде).

Найвищі призвання жінки в суспільності

Українська преса і жіночий Конгрес. — Які є два найвищі, найідеальніші і найбільше рішучі жіночі призвання? — В чийх руках лежить доля народів і людства? — Яке жіноче призвання не знаходить зрозуміння серед нашого громадянства? — I. — Коли се показалося? — Що потрібне жінці, щоб могла бути доброю християнською матір'ю? — Що спричиняє нехит в замужніх жінок до дитини? — До чого се доводить? — Які є причини що матері не хочуть мати дітей? — Що чекає нарід, котрий не вміє цінити материнства? — Що сказавби Христос, колиб нині появилася? — Хто повернув матері її первісне достоїнство? — Як материнство осягнуло свою авреолу? — Хто взяв в оборону дітей? — Християнська наука підносить і освячує материнське достоїнство. — Що станеться, коли матері не переймаються святістю свого завдання? — II. — Які були цілі людського життя в старині? — Християнство змінило нестерпне положення жінки. — Яку висшу ціль ставить християнство для мушнини і жінки. — Загал не розумів краси і достоїнства дівства „ради небесного царства“. — Католицька церква ставить дівственний стан вище як шлюбний. — Понад заповідь: „Ростіть і множіться“ ставить Церква заповідь: „Любіть Бога і ближнього!“ — Ісус Христос звеличує ідеал шлюбного життя. — Повне арешчення і свобода від шлюбної зв'язи дає більшу свободу в діланні для добра людства. — III. — Луччійше між дівством і шлюбним. — Передшлюбна невинність потрібна мушнінам і жінкам. — Що може уздоровити розбите нинішнє шлюбне життя.

З огляду на заповіджений всеукраїнський Конгрес жінок в Станиславові, наша преса, передовсім „Нова Зоря“, принесла багато практичних і ідеологічних статей на тему сучасного жіночого питання. Найбільше змістовний під тим оглядом був реферат Дра Осипа Назарука: „Жінка і суспільність“ („Нова Зоря“ з 22.4 б. р. ч. 28; 26.4 ч. 30; 29.4 ч. 31). Як доповнення того реферату бажано піднести два найвищі, найідеальніші й найбільше рішучі в житті народів і суспільностей жіночі призвання, а саме: материнство в християнським праведнім подружжі й дівство „ради небесного царства“.

I одно й друге незвичайно важне; а одно й друге часто профановане в ліберальній пресі, літературі й мистецтві. Вправді відколи настав звичай обходів т. зв. „дня матери“ зростає зрозуміння гідності й великого значіння материнства. Буває однак, що сі обходи й принагідні реферати беруть се материнство знадто в природнім, часто в ліберальнім значінні. Нам знову ходить головно про достоїнство й велике значіння для народу й суспільності християнської матери, до якого підніс її сам Спаситель світа. Перша й найважливіша виховниця се мати. Добродійства материнського виховання не дасться порівняти з нічим на землі. Все бракує дещо тим, що не мали щастя в дитинячій віці мати опіку своєї рідної матери. В руках матери лежить доля народів і людства. Хто хоче мати правдиво християнську суспільність, мусить наперед виховати християнську матір.

Ще менше зрозуміння серед нашої суспільності має призвання дівства не з людських земських мотивів, але як сказав Христос, „ради небесного царства“. Се показалося також в дискусії над названим висше рефератом д-ра Назарука. Тому якраз сей предмет старався я освітити.

I.

Жінка не може бути матір'ю в християнським значінню без правдивого, глибокого, внутрішнього, релігійного життя. Не зовнішні релігійні практики і не належання до католицьких організацій робить християнську матір, а виконання Божого закону, щоденне несення хреста без нарікань і до героїзму доведене самовиречення.

Історія свідчить постійно, що ворожа християнству матеріальна культура обдирає материнство з його авреолі, понижує, висміває і тим спричиняє у замужніх жінок нехит до дитини. Найлучший доказ: щораз менше число уродив в культурних народів. Гонення за вітхами й забавами жінки в родиннім житті рівнозначне з утєчою від дитини. Тоді дитина в такої жінки се не Боже благословення, се не — щастя материнського серця, а радше лялька до забави або й непрошений гість. Се в дальших наслідках веде не лиш до протиприродних гріхів, але й до злочинів. Спонукує до того, що рідна мати без жаху й милосердя вбиває власну дитину заки ще та дитина побачить денне світло. Ніяка пощест, ні війна, навіть таке знищення людей голодом, розстрілами, як се роблять большевики з українським населенням, не може так знищити нарід, як утєча матери від дитини й поширена тепер язва позбавлення дітей перед народженням.

Не дасться заперечити, що багато впливає на се економічна скрута й невинимі мешканеві умовини, передовсім по

містах; та не дасться також заперечити, що найменше дітей бачиться якраз серед найбогатшого населення, там де пишуться розкішні простори вілли, коли між бідними на передмістях і брудних заулках аж лунає від радісного крику веселої та буйної, хоч розхристаної дівчини.

Християнське материнство свою авреолу має лише в законнім і св. Церквою благословеннім подружжі. Ставити на рівні материнство в законнім подружжі з материнством поза подружжям значить — заперечувати Христовий закон. Очевидно, християнська любов і обов'язок вимагає, давати успішну поміч також нещасливим жертвам обману і ще більше їх невинним дітям. Та ніколи не годиться замикає очі на гріх, з якого таке незаконне материнство повстає або ставити його на рівні з освяченим материнством замужньої жінки.

Хто знає нинішні методи суспільної опіки, мусить з жалем твердити, що нешлюбні матери скорше й легше знаходять поміч і опіку, як чесні шлюбні жінки! Нині дуже тяжко знайти суспільну опіку бідній, а багатій в родину матери. Се також зазначив св. Отець, Пій XI і назвав се „переверненням справедливого ладу“. Або кілька гроша викидається на т. з. фізичне виховання молоді, а рівночасно дозволяється безкарно нищити життя тисячів ненароджених дітей. Нарід, що вже не вміє цінити материнства, не підтримує і не захоронює його, тим самим призначений на загибелю. Де вже само джерело життя висихає або затроєне, там надії на життя нема. Колиб нині знов появилася Христос, певно в сій справі сказавби не одну гірку правду. Страшне „горе вам“ сказавби нинішнім модерним садукеем обох полів, що з наругою й насмішками глядять на чесну, совісну матір тому, що численна громадка дітей називає її тим солодким іменем, а зате з одушевленням говорять про фільмові „зорі“ або легкі танечниці в забавових льокалях... Страшне „горе вам“ сказавби Христос тим власникам домів, що лише тому не хочуть винаняти мешкання родичам, або навіть вдовам, бо ті мають більше дітей... Страшне „горе“ сказавби й тим самолюбам, що викидають з мешкання родичів, бо їх діти безжурним сміхом та крикливою радістю переривають їм дрімання по обильнім обіді.

Колиб Христос своєю наукою й евангельським законом повернув був матері лиш її первісне достоїнство, запевнив охорону її материнських прав, вирвав з пониження, якого вона дізнавала в поганським світі, то й се булоб велике і святе діло. Та Христос зділав далеко більше. Правда, Христос у своїй безконечній мудрості не відняв терпіння і жертв, злучених з материнським призванням, які з зарядження Божої справедливості впали по першій грісі на Еву, праматір усіх живучих. Але він ті терпіння освятив і тим, що подружжя підніс до висоти св. Тайни, дарував матері великі ласки стану, щоб достойно й мужно могла нести тягарі свого материнства й тим плести собі вінець вічної слави. Крім того Бог надав материнському достоїнству особлившу авреолу, від хвилі, коли вибрана донька Еви стала в повнім значінню „Матерю живого Бога“. Від того дня, коли єдиносущний Син відвічного Вітця як Богочоловік вимовив велике слово „мамо“ до земської невісти, відтоді на кождо вірну матір паде луч надземської краси і слави. Се, що Бог став немовлятем, та дозволив зем-

ській матері робити собі прислуги, які лиш рідна мати може сповнити для своєї дитини, приносить честь кождій ревній матері.

Вкінці Христос і пряміром і словом поучував про обов'язки любови й пієтизму дитини для матери. Дуже гарний та просто зворушаючий примір ніжності Божого серця для глибокого материнського болу і жалю маємо в події в містечку Найні. Христос побачив, як виносили з міста помершого сина одинака вдовиці матери. Хто в силі описати біль і смуток такого материнського серця? І Христос, хоч ніхто не просив його, сам приступив до мар, де лежало померше тіло молодця, взяв його за руку, підняв живого і віддав вдовиці-матері зі словами: „Не плач“.

Христос взяв також в оборону невинних дітей. На всі віки гомонить Його грізне „горе“ для всіх, що важилисяб гіршити невинне дитяче серце. Для Ісуса вартість дитини лежить в її безсмертній душі. Дитина се не жива лялька, але се людина, на котрої услуги небесний Отець посилав свого Ангела. Якраз тим Христос освятив тягарі й терпіння материнства, що навчив цінити душу дитини. Коли Божий Син мав стати сином чоловічим, тоді Архангел сказав до Преч. Діви: „Дух св. зійде на тебе й сила Вишнього осінить тебе“. При тім тайнстві воплощення Божого Сина було цілковито виключене всяке співділання батька, але зате мало місце повне правдиве людське материнство. При зачатті всіх інших людських дітей ділають два чинники: батько й мати. Та всеж таки вони лиш орудники всемогучої Божої творчої сили, бо душу дитини творить сам Бог безпосередно. Тому кождо людську дитину можна в певній мірі назвати Божою дитиною: на серці матери за кождий раз довершується діло всемогучої Божої творчості. Коли мати-християнка в розумінню тих великих правд і глибоких тайн входить у свій материнський уряд, тоді для неї й будучої дитини місяці очікування се заразом місяці глибоких релігійних переживань. Думка про Назарет переносить молоду християнську матір у сферу близькості Бога. І вона тоді може повторяти слова сказані колись Найсвятішою дівственною Матір'ю Божою: „я покійна Божа слуга“ й „велике на мені зділав Сильний“. А як держатиме відтак свою дитину на руках, буде ту дитину цінити й буде глядіти на неї, як на Богом вручений дар і депозит. З іще більшим пієтизмом глядітиме християнка на свою дитину, коли вона по св. Тайні хрещення відроджена Духом св. до надприродного життя стає членом містичного Христового тіла. Так отже правдива християнська наука підносить і освячує материнське достоїнство. Коли матері не переймаються святістю свого високого завдання і не освідомлять собі, що вони во істину Божі слуги, тоді вони в материнстві добачують лиш тягарі й терпіння, від яких за всяку ціну хочуть увільнитися.

Про друге найвище призвання жінки в слідуючій статті.

о. Т. Галушинський ЧСВВ.

Ув'язнення священика в суді

Польська преса доносить: Розправа перед судом в Тернополі проти убийняків постерункового Гловяка повна сензаційних моментів. Здається, що душею змови був Евген Костецький, син близько стоморгового господаря, студент 5-го року Рільничої Академії у Відні. Найбільша констернація повстала на салі в часі зізнань свідка о. Петра Петриці. Він зізнав у слідстві, що обв. Костецький зложив жертву в часі панахиди за душі Біласа і Данилишина, а в часі розправи відкликав ті свої зізнання і заявив, що Костецький зложив жертву тільки за душу бл. п. Пісецького. Прокуратор вказав на суперечність в зізнаннях свідка і припоручив поліції ув'язнити його. Священика ув'язнено в судовім будинку.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У“! Адреса: „Правда“, Львів, ул. Статіда ч. 8/1.

ВИБІР ЗВАННЯ

Виклад Дра Осипа Назарука виголошений дня 7 травня 1934 р. для VII і VIII кл. філії Української Академічної Гімназії у Львові.

8) Остає зробити ще одну замітку. Ви товариші між собою й не одному з вас може колись бути зависно і заздрісно, що мовляв інший вибрав собі „більший“ фах, а я „менший“. Тимчасом нема „більших“ і „менших“ фахів, всі фахи рівно потрібні для людей і навіть в найменшій на око фаху чи хочби тільки в одnorазовій функції фаху можна рішити про більше діло ніж на найвищій місці через ціле життя. На се оповім вам приклад, бо приклади глибше вбиваються в тямку ніж твердження без прикладів. Може пригадуєте собі, як виглядала остання битва Наполеона Великого, цісаря Французів, котра відбулася коло невеличкого бельгійського села Ватерлоо, дня 18 червня 1815 р. Наполеон розбив був передтим німецького генерала Бліхера й кинувся на англійського генерала Велінгтона. Війська їх змагалися, а Наполеон як звичайно мав ще в запасі відділ своєї гвардійської кавалерії, котру хотів в рішучій хвилині кинути на ворога й докопати його. Та рішуча хвиля якраз наближалася, бо здалека долітав уже гомін кенських вістей: то надтягав на поміч Англіїцям розбитий недавно пруський генерал Бліхер, котрий мимо погрому зібрав останки своїх сил і приволікся в сусідство боевища. Отже Наполеонові треба було вдарили на Англіїців і розбити їх ще заки скріпить їх Бліхер останками своїх сил. Наполеон оглянув люнетом поле бою і закріпив на нім капличку та довгу вузьку смугу, що тягнулася наперек між позиціями його військ і англійських. А біля Наполеона стояв старий місцевий мужик, забраний з села в характері провідника, знавця околиці. Отже цісар Наполеон як досвідчений полководець знав, що в битві рішає часом навіть малий недогляд, знав також, що до таких пільних капличок ведуть звичайно пільні дороги і що часом вони бувають глибоко врізані в землю. Отже запитав старого мужика, чи та смуга то дорога і чи вона глибока. Старий мужик чи не дочув, чи не зрозумів, чи може нарочно так зробив—, досить, що заперечив рухом голови. Цісар Французів махнув рукою — і приготований відділ його кінної гвардії рушив до атаки. Гнав зі шпораз більшим розмахом аж долетів мов лявіна до тої смуги, що вела до каплички. Там перші ряди кавалерії побачили, що то дорога між високими берегами, але було вже запізно. Вони вже не могли задержатися в розгоні. Передні коні на вид смертельної небезпеки поставали дуба і перті розгоном дальших повалилися. Ряд їздців за рядом валився з кінями у криваву прірву аж поки не завалив її по сам верх. Катастрофа була повна і вже не можна було її нічим направити, бо рівночасно ззаду заторохкотили стріли німецьких розстрільних: то по цілонічій форсованій марші надтягав ще в сам час пруський генерал Бліхер з останками своїх сил. Наполеон, найбільший полководець Франції й Європи, був остаточно й на завше побитий.

Так оден рух голови простого мужика, котрий сповняв функцію знавця тої околиці, рішив про долю наймогутнішого монарха Європи і її найбільшого вождя. Той приклад ясно показує, що властиво нема менше і більше важних функцій в суспільності і що остаточно про-все рішає Провидіння Боже, котре нераз послугується навіть дуже невидними людьми, щоб вирішити дуже важні події.

Знаю, що ви будете критикувати мій виклад і мої поради. Стою на становищі, що маєте до того повне право і що навіть добре зробите, коли критично обговорите між собою те, що я вам сказав. Діло тільки в тім, щоби критика мала голову і ноги, бо критика виглядає часом льогічно, а вона нелогічна. Для прикладу оповім вам одну подію з життя графа Баденія, маршала галицького сойму, котрий належав до людей розумних і жертвенних. Раз звиджував він якусь жидів-

ську школу і трапив на годину релігії. Учитель якраз викладав малим дітям про сотворення світа і дійшов до місця, де Бог побачив, що все добре сотворив. Чи всі розумієте, що я оповідав? запитав дітей. Встав малий Іцк і каже:

— Я розумію, тільки одного не знаю, як Пав Біг міг сказати, що він все добре зробив.

— Іцк, а щож недобре?

— Недобре сотворений кінь.

Граф Бадені, котрий любив коней, дуже зацікавився тою відповіддю й запитав малого: Ну, а якже ти думаєш кінь повинен виглядати?

— Там, де кінь має хребет, повинен мати живіт, тоді булб на нім м'яко сидіти, відповів Іцк.

Старий граф голосно розсміявся.

Пригляньтесь тій критиці малого Іцка, а побачите, що вона має не тільки аргументацію, але навіть певного рода рацію, то значить, певного рода правду за собою: бо дійсно м'якше булоб сидіти, якби кінь мав живіт там де має хребет. І можливо, що малий Іцк дійшов до тої думки навіть на підставі досвіду, значить, не говорив того лише на підставі пустої спекуляції, тільки коли сидів на худій коняці, то гризлю його ззаду. А як Іцко зліз з коня і придивився йому, то побачив, що під сподом кіня не має такої твердої річи як хребетна кістка. Одного тільки не взяв малий Іцко під увагу, не взяв або не міг взяти, бо ще мав за мало вироблений досвід і світогляд. А саме він не взяв під увагу того, що якби кінь мав там живіт, де має хребет, то на кони взагалі не можна булоб ні їздити ні сидіти, бо за першим разом мавби роздушений живіт.

Ту критику малого Іцка пригадує багато критик не тільки молодих людей, але і старших. Се прототип великої більшості критик, зрештою не тільки у нас Українців, але скрізь між людьми. Отже нехай вам остане на пам'ятку вказівка, як не критикувати. Навчитесь того тоді, коли добре розберете оповідання, яке я тут навів. Воно вчить, що є ранга між аргументами. То значить, що навіть коли маєте проти чогось сам в собі аргумент правдивий, то сего ще замало, бо треба ще розглянутися в думці, чи нема за тим іншого аргументу, сильнішого від попереднього, котрий переважить правду першого аргументу. А по друге треба ще звертати увагу на вязання, бо хочби матеріал був навіть найлучший, то коли нема вязання того матеріалу, то з того не буде ніякої будови.

Нехайже сі приклади остануть вам в пам'яті й охоронять вас перед недоцінюванням вартости функції, яка кождому з вас припадає в суспільності і перед критикоманією. На тім кінчу.

Перша вистава „післанців неба...“

В Лондоні, в Берлінгтон-гаврі, під покровительством Англіїської Академії Наук („Королівського Т-ва“) відбувається перша в світі вистава метеоритів, камінів, що впали з неба. Є кількасот експонатів. Найцікавіші метеорити привіз англійський учений Клайтон з Лібійської пустині. Вони невеличкі і немов гладко обточені. Геологи доказують, що ті метеорити викинув з себе вулкан одного з небесних тіл, котре в непамятних часах пересунулося попри нашу землю. Тоді в тім місці, де тепер Лібійська пустиня, було море, бо ті метеорити так „надіжені“, як надідає тільки морська вода. Частину тих метеоритів купила була у Клайтона одна фірма, котра виробила з них жіночі прикраси. Богаті Англіїки купували ті прикраси за неймовірно високі суми, бо кожда хотіла мати амулети з „післанців неба.“ Академія Наук помалу викупила майже всі ті річи і вони тепер на лондонській виставі.

Жіночі фахові школи

Фахові школи діляться на школи: 1) нижчого типу (ремісничі й фахово-доповнюючі), куди приймають молодь після найменше 4-ох класів народної школи; 2) гімназійного типу, куди приймають учениць що скінчили 6 або 7 класів нар. школи і 3) ліцеальні, куди приймають молодь після 4-ох класів гімн. нового типу або 6 класів гімн. старого типу; 4) висні фахові школи. Крім того є ще різні фахові курси.

З українських жіночих фахових шкіл в Галичині треба запам'ятати отсі:

I. Жіноча фахова школа СС. Василіанок у Львові, вул. Длугоша 17а, вчить кравецтва білизнярства, куховарства і т. д. Наука триває 3 роки. Приймають дівчат після 7 класів нар. школи.

II. Середня Торговельна Школа з кооперативним напрямом у Львові, вул. Хшановської ч. 9. Приймають дівчат (і хлопців) по 7-ох кл. нар. школи або 3-ох кл. гімн. давного типу. При тій школі є однорічний торговельний курс для абитуриєнтів (ін). В міру зголошення школа веде всякі інші торговельні курси, вчить етенографії, писання на машині та світових мов.

III. Жіноча фахова школа кооп. „Труд“ у Львові, Ринок 39 веде такі відділи: 1) 3-літню школу кравецтва, 2) однорічний курс білизнярства, 3) однорічний курс моднярства. До тих відділів приймають дівчат після 7 класів нар. школи.

IV. Дівоча фахово-доповнююча школа Р. Школи у Львові, пл. св. Юра ч. 5 (кравецтво, білизнярство, трикотарство, домашнє господарство, гігієна і т. д.) Приймають учениць після нар. школи, час науки — 3 роки.

V. Жіноча фахова школа кооп. і шиття СС. Службниць в Бориславі. Наука триває три роки. Приймають учениць після 4-ох класів нар. школи.

VI. Дівочі фахово-доповнюючі 3-літні кравецько-білизнярські курси Р.Ш. в Перемислі.

З численних польських фахових жіночих і коедукційних (мішаних) шкіл слід звернути увагу на отсі школи:

Огороднича школа, Львів, Замаретинів, Вулька Капітанська. Наука триває 2 роки. Приймають після 7 кл. нар. школи.

Державна коедукційна ткацька школа в Стрию. Ткацтво ручне і механічне. Приймають молодь від 14 літ після 5 кл. нар. школи.

Державна коедук. школа прикладного мистецтва й артистичного промислу в Кракові, Аля Міцкевича 5.

Однорічний курс огородництва в Заліщиках. Приймають після скінчення рішучих шкіл.

Після 6 кл. гімназій приймають до отсех шкіл: Коедукційний Інститут адміністративного господарства в Кракові, вул. Капуциньська 2. Наука триває 2 р.

Державна Семінарія Учителюв Господарства в Кракові, вул. Сирокомлі 21. Наука 3 роки. Учениці після скінчення сеї школи й педагогічного іспиту дістають права учительку господарства. Державна Семінарія Учителюв Господарства у Варшаві, вул. Нововейська 43.

Семінарія Господарства в Язлівці коло Бучача.

Державна Готельєрсько-Промислова Школа в Закопанім. З двома відділами: на 2-літній відділ для управителюв пансіонів, готелів, прогулькових домів і т. д. приймають учениць від 18 літ. На однорічний курс домашнього господарства приймають учениць після 7 кл. народних шкіл.

Школа Суспільних Робітниць у Варшаві, вул. Ясна 17. Наука триває 2 роки. Відділи: бібліотечно-книгарний і секретарський. Учениці вчать етенографії, писання на машині, техніки канцелярійного книговодства й діловодства.

Університетська Школа Доглядниць і Гігієністок у Кракові, вул. Коперника 23. Наука триває 2½ року.

Жіноча Зільна Школа у Львові, вул. Задвиринська 70. Наука триває 2 роки, відтак однорічна обовязкова практика. Школа підготовляє спеціалісток для плекання, збирання й використовування лісничих рослин.

Державний Інститут Ручних Робіт у Варшаві, вул. Гурчеська 8. Приймають по скінченні середньої школи. Наука 2 р. По скінченні школи й по педагогічній іспиті кандидатки стають учительками ручних робіт в середніх школах.

Фахова Школа Галантерійних Виробів у Львові, вул. Зелена 8. Наука триває 3 р., потім рік обовязкової практики.

Державна Школа положництв у Львові, вул. Піярів 4. Наука 2 р. Приймають дівчат і жінок від 18—35 р. по скінченні найменше нар. школи. До подання долучити: 1) шкільне свідоцтво, 2) свідоцтво моральности, 3) метрику або свідоцтво вішання, 4) посвідку здоров'я, щеплення віспи, 5) свідоцтво приналежности, 6) поручення від громади або повітової ради, що кандидатка гідна бути акушеркою.

Державна Жіноча Промислова Школа в Лодзі, вул. Нарутовича 67. Наука 3 р. Приймають після 7 кл. нар. школи. Відділи: 1) Артистичне ткацтво, 2) Білизнярство, 3) Гафтарство і коронкарство, 4) Переплетництво зі шкіряною галантерією, 5) Ювілерство.

По інформації звертатися до управи шкіл або до Української Поради для Вибору Звання у Львові, вул. Словацького 14. III. поверх. „Рідна Школа“ видала poradnik „Фахові Школи“, ціна 70 сот.

Не вільно погорджувати собою, але треба уникати й самохвальби: се безсумнівне зло, бо не можна хвалити себе так аби та похвала не стала огидою. (Данте).

Про жінок

наших і чужих в історії й теперішності. — Кілька свободних уваг і споминів.

Зміст: — Чому деякі навіть численні народи не можуть осягнути державності? — Чи молодь може вести нарід? — Що сказав про се грецький поет? — Хто має виховувати нарід і суспільність? — Приклади славних жінок в святій писемі й історії. — Що зробила наша велика княгиня київська Констанція? — Що се таке рівноправність жінок? — Визначні жінки в політиці і літературі і їх прикмети. — Які справи повинні обговорити Жіночий Конгрес?

В сучасних народів можна завважити, в одних більше, у других менше розвинений, змісл державницький, змісл організаційний, який змагає до усамотійнення народу. Є народи навіть чисельні, у котрих культура досить високо розвинена, а вони не можуть або знайти певної лінії уформовання свого державного життя, життя ладу й порядку. І їх змагання до державного розвою раз-у-раз заломлюються, інші не мають досі взагалі ніяких своїх власних форм державного життя і творять лише масу, яка підчиняється другим, не все культурнішим суспільностям чи народам. Якж головна причина тих поаяв? Думаю, що причиною сего є невдастиве виховання суспільностей від їх наймолодшої верстви, то є від молоді і дітей почавши. Молодь не вихована в дусі конструктивнім, спертім на здорових засадах, які впливають в віри, не видасть з себе добрих громадян, не піде за мудрим проводом, не довершить великих діл. Така молодь в рішачих для народу хвилях піде за згубними демагогічними кличами на шкоду власному народови і вітчизні. Де нема пошани для авторитету Божого, там неможлива й пошана для досвіду і розуму людського, там неможливо збудувати щось трівке.

У народів добре вихованих молодь не веде, не приказує, не дає рад старшим, не лає їх, не робить на свою руку. Молоді люди добрі до бою в часі війни, до пориву, але й тоді вони добрі лише під мудрою радою поважних людей. Вже грецький поет написав: „Діла належать до мужів, війни до молодців, ради до старших“.

Хтож головню виховує молодь? Очевидно жінки. Отже й весь нарід буде такий, як його виховують жінки. Пошану для авторитету Церкви, для авторитету батька, послух для старшини, почуття обов'язку виціпляє перша мама. То головню Вона виховує дітей для Бога і для вітчизни. Коли за Лікінія 320 р. 40 жовнів сибастійського полку терпіло за визнання христ. віри і не хотіли принести жертви богам, їх засудили на замороження на озері, а скостенілих забирали на віз, щоб похоронити. Один з них на імя Ме-

літон показував ще знаки життя. Його ліценено в боці в надії, що змінить свою думку. Його мати вдова, що виховала його в христ. вірі, прийшла на місце мук тих св. героїв, зблизилася до сина і напаминала його, щоб витривав до кінця, кажучи: „Йди, мій сину, в добру дорогу з твоїми ровесниками, не розлучайся з хором і не стань пізніше перед Богом від других“. На її ружках він помер і вона вложила його на похоронний віз. В книзі Макавейській гл. 7, описані муки сімох братів, синів одної матери, котра так заохочувала їх до витривання дивлячись на їх муки: „Не я дала вам життя і не я уложила члени ваших тіл. Творець світа, що сотворив рід людський і видумав народження всіх, дасть вам з милости знову душу і життя“ (Мак. 7. 21—24). Св. Августин у своїх сповідах з дитинною вдячністю згадує про свою матір Моніку, котра виховала його і своїми слізами ввєднала йому у Бога ласку навернення. Сестра св. Василія Макрина навчала других аскетичного життя і піддержувала свого брата Василія. Так само св. Схоластика була помічна своему братови Бенедиктови (480—542). Св. Єлисавета, королева португальська, дочка Петра III. кор. арагонського (1271—1336), була не лише взором христ. жінки і королеви, але й творцем мира між народами і князями. Єлисавета ж. ляндрфа Турингії, вихована від дитинства в побожності, обходила бідних і хорих. Вона дійшла до великої досконалости християнської. Рівночасно з ними жила наша галицька королева і велика княгиня київська Констанція, про яку пише хроніка, що вона була великої побожності, що не лише сама відзначалася доброчинністю, але й свого пасерба князя Льва до подібної учинности наклонила. Їх заходам і прихильности завдячує львівський василіанський монастир св. Онуфрія своє існування. В тім самім часі повстав також монастир св. Юра у Львові, до котрого князь Лев в р. 1232 переніс з Галича тіло свого батька короля Данила.

Недавно на однім відчиті кат. укр. редактора підніс один з дискутантів, що Христос був проти рівноуправнення жінок.

Залежить як хто бере ту „рівноправність“. Природа сама розв'язує ту проблему. В історії людства маємо багато доказів на те. В книзі Судій Ізраїлевих описана Дебора пророкня жінка Ляфідота, котра була суддею. Між Рамою і Бетилем стояв будинок суду і приходили до неї сини Ізраїля на суд. Судді Баракови дає вона приказ зібрати 10.000 війська і вирушити на Хананейв. Після Йогана-Готфр. Гердера уложила вона з Баракком похвальну пісню, яка є найкращою піснею гебрайських героїв — спопеею гебрайською. Під проводом Дебори розбито полки короля Явіна. Знана історія Естери і Юдифі, взірцевих патріоток.

Баронесса Варвара Юліяна Кріденер мала великий вплив не лише на королеву Люїзу пруську, але й на царя Александра I та через него на європейську політику. Вислідом її заходів був Святий Союз (1815—1817). Другою жінкою, що мала вплив на європейську політику на початку XIX ст. була Анна Люїза Шгаель, дочка французького міністра Некера.

Се була дуже визначна особистість не лише в літературі Франції, але також в історії. Зразу одушевлялася революцією, опісля від р. 1793 стала рішучо проти революції й написала книжку: Завваги на процес королеви Антоанетти, про внутрішній мир 1795 й інші.

Не згадує вже докладніше про таких жінок як: св. Йоанна Д'Арк, що освободила Францію від наїзду Англіїців. Навіть на королівських і цісарських тронах загально уміли жінки зовсім не гірше управляти державами як мушци. У жінок часом більше розвинене почуття справедливости, совісности, почуття обов'язку і любови ближнього. Кілько добродійних установ завдячує своє існування жінкам! Кілько бідних вдів і сиріт завдячує їм полекшу в горю! Жінки як письменниці, хоч звичайно не такі продуктивні як мушци, то за те вони пропорціонально менше шкодили своїми безбожними чи неморальними письмами.

Неоцінена заслуга жінок у вихованню народів і суспільностей. Коли й можна завважити уемні сторони у жінок на точці моралі, особливо у молоді, то вини того на першій місці мусить приписати не їм.

Багато питань є ще до розв'язання в ділянці співпраці жінок на полі освітнім, виховнім, суспільнім, особливо у нас, де жіночий рух щойно в почині.

Жіночий конгрес Українок матиме багато справ до полагодження. Найважлишим буде виховання жінок, особливо жіноцтва сільського. Неменше відчувається пекуча потреба створення захистів для жіночої молоді по містах, вказання мо-

о. Ілля Братик

ТИХА ГЕРОЙКА

Дійсний образок з сільського життя.

Він скінчив сільську народню школу і хотів вчитися далше. Про те думала вона одна. Їй одній лежало на серці забезпечити дитині лучшу будучність. Цілими ночами не спала лиш продумувала над способом приміщення дитини де в міській школі. Труднощі були великі: крайнє убожество. Як се їй, слабій, немічній жінці побороти. Їй самій при великій недбалости за долю дітей батька. І вона таки рішилася на щось небувале і дивне на місцеві відносини. Серед умов крайнього убожества рішила відвести дитину до найближчого містечка в школу.

Ледви зоріло. Гостинцем йшло їх двоє — мати і син. Вона босо, він в подертій обуві. Що кілометр приставаля; нехай відпичне утомлена дитина. Білася з думками, що пічне, як не упросить ласки у панів? А що, як не приймуть? Як зажадають за богато і прийдеться вертати з нічим? Правда, сорому перед людьми в селі не буде, бо нікому не признавалася про свої пляни. З села вийшла потайки, ще заки село зі сну пробудилося. Та соромно їй буде перед собою. Ох! Якже

соромно і болочно! Вона дитині мама, а не може їй дати хліба. Він підбігав, вона шептала молитву.

Молитва все її кріпила у важкій журбі за долю дітей. Друга Мати, Небесна також провадить їх материнським зором на шляху до здійснення материнських плянів. Не зможе вона — земська мати, то допоможе Мати Небесна. „Матінко моя Небесна, опікунко всіх убогих і немічних земських матерей, поможи мені сповнити тяжкий материнський обов'язок. Віддаю Тобі його під опіку. Нехай се буде Твоя дитина! Твоя тепер і все-все, доки його життя на землі. Користи від нього не хочу ніякої. Бери собі його цілого! Мені лиши одинокую радість, велику радість, що мій син в Тебе на службі!“

В наївній простій уяві бачить його перед Престолом в білих як сніг, єрейських ризах, як править Тайнственну Сл. Божу. Бачить велике торжество що стягнуло людей з цілої околиці до місцевої церкви. Кінчиться. Всі відходять до стикування голов. Вона перша — мама. Що за гордощі! Що за чар! Невимовна втіха з геройського діла убогої селянки — матери!

„Дам — дам на певно. Лише прийми його.“ Не здаючи собі справи зі своїх смілих як на неї неможливих зобов'язань, говорила до настоятеля селян-

ської бурси одного з учителів народньої школи. Думала: Запряду, засапаю, чим-будь зароблю. Я ще молода, здорова; якось то буде. І справді зразу точно вив'язувалася зі своїх зобов'язань. Та скоро стала перетомлена, обезсилена. Вийшла з сил в журбі за дитину, хоч минуло лише пів року її геройської проби. Дитині загрожувало видалення з бурси ізза неплачення дальших місячних оплат. Одначе решту доповнила вже видно надземна Ненька, опікунка всіх земських матерей, убожеством пригноблених. Решту залеглих оплат подарували.

По шкільних вакаціях знов з'явилося їх двоє в місті. Сим разом в місті з осідком середньої школи. Довгу тяжку дорогу відбули пішки. Бо заощаджений гріш, зароблений пряжею, зав'язаний в розі хустини, буде на книжки, коли син здасть до гімназії іспит. А станцію буде оплачувати з дальших зарібок. В кутку коло порога винала зза пазухи кукурудзяний сухар і дала дитині. Вкусили, водою запили і се була їх вечера. Він розумів потребу найглибшої скромности, крадькома сумно споглядаючи на стіл з присмаками для дітей-богатших родичів, що враз з ним тимчасово замешкали ту саму станцію.

Від того часу закроїлася журба матери на ще більші розміри. Її син став

ЖІНОЧА ЕЛІТА

Де вона і що вона робить.

Зміст: Причини нинішньої кризи культури. — Що таке лїцизм? — Жіночі організації борються з лїцизмом. — Котрі се організації? — Хто дав у нас почин до оснування Марійських Дружин Дівчат? — Хто і коли оснував Марійське Т-во Пань у Львові? — Кілько є наших пань зорганізованих у Марійських Дружинах? — Котрі Дружини Пань мають найбільше членкинь? — Що роблять Марійські Товариства? — Котрі секції в Марійськїм Т-ві Пань найкраще працюють? — Що роблять Марійські Дружини в Золочеві, Рогатині, Дрогобичі, Перемишлі й Станиславові? — Центральні Марійських Товариств у Львові се могутня і численна організація. — Де в Марійськї Дружини для селянських дівчат? — Діяльність Міщанських Марійських Дружин Жіночої Молоді.

лодому поколінню засад релігійного виховання, створення комірок науки варення, огородового господарства, науки приготування яринних консерв для потреб дому як також для торгівлі. На Україні, коли були ще ліпші часи від 1919—1920, мав я нагоду видіти, як можна приготувати добрі і смачні приїття з самої ярини, отже з помідорів у різних видах аж до консерв, з капусти, моркви і т. д. Яка знаменита ікра з помідорів, приготування потравки з ярин і то з найпростіших ярин. Всякі яринні консерви були на Україні так добре прилажені, що не можна було пізнати, що то за страва. Таксамо всякі препарати з овочів. У нас в Галичині не знають як використати помідори, огіркі, не вміють квасити кавунів, не знають робити голубців з виноградового листа і багато, багато інших річей. Або використання зернят соняшника! У нас садять ту рослину лише як квіт. А який знаменитий з нього олій, ліпший від провансальської оливи і при тім дешевший і свій рідний. Навіть плекання квітів по наших селах дуже занедбане. Звичайно по цілих околицях ті самі квіти, а црецінь можна мати тисячі різних відмін і навіть мати дохід з гарних квітів.

По наших селах не знають таких ярин як салери, пори, кабачки, паприка, перціця. На Україні, коли мене в 1923 р. силою викинули з плебанії, ви-наймив я селянську хату з огородом, і на тім огороді мав дуже гарну ярину, помідори, баклажани, з котрих робилося дуже смачну ікру і їлося її як масло з хлібом. Розуміється, що й тамашні селяни не вміли приготувати й управляти тих річей, вони були лише в домах інтелігентних.

Богато, багато є проблем, якими мавби займатися наш жіночий добре зорганізований рух.

Се лиш деякі заваги про теми, що їх випадало би порушити також на Конгресі, а бодай в його комісіях.

Та першою справою Конгресу повинно бути становище жіноцтва до релігії, спеціально католицької, бо лише католицька релігія може запевнити крашу культуру нашої нації.

О. М. Каровець ЧСВВ

ГАРНИЙ НАРОДНИЙ СТІЙ

придбаєте, коли купите собі альбом узорів „НОВОЇ ХАТИ“! Виставки, коміри, дуди. 8 таблиць коштує зол. 4.— у мистецькій окладинці (без пересилки). Замовляти в „Новій Хаті“, Львів, Ринок 39. й у всіх українських книгарнях.

учеником середньої школи, з котрої виходили пани. Пряла, сапала, не досипляла, не доїдала. А все з любови до рідної дитини. Вже й горбитися почала під тягарем своїх героїчних обов'язків, як син її сів до іспиту зрілості, до матури... Дев'ять літ материнської практичної любови зморщинами зорали червте лице ще не старій жінки, напінтували її такі на добре виглядом передчасної старушки. А вона радіє, що вже понад половину довершила героїчного материнського діла. Кріпиться вірою в будучність своєї дитини, забуваючи на себе. Життям у неї дитина. Вона в неї цілє дочасности. Інакше нехайби вмирала, хочби й зараз.

Нині обличчя її захмарилося смутком. Вона довідалася, що син її у високих школах записався на світський факультет. Чим є в очах її „адукація і індізімір“, чи хочби й такий пан, як селянський „професор“ в порівнянні до священика, що має повнити надприродну Таїнственну Службу Господеви. Своім простим селянським незіпсутим серцем вона найкраще відчувала висіість священичого стану над всі інші. „Сину“, обізвалася до нього, коли хвалився їх гарним поступом у світських студіях, „надармо ти трудишся і мозолишся. Бо ти мусиш бути священиком, хочби й коли. Я не перестаю про се благувати Пречистої. Я жду тих радощів і серце мені каже, що дочекаюся“.

Кажуть, що сьогоднішня криза культури — се властиво криза жінки. Жінка вийшла з родинного затишя у вир суспільного життя та внаслідок рівного права голосування жінка зацікавилася навіть політичним життям. Одначе на тих ділянках життя жінка стрінулася з новим, до французької революції незаниманим напрямком, що тепер зветься лїцизмом*). Одній частині жіноцтва цей модерний напрямок заїмпонував як кожда мода. Друга частина жінок пішла за ним, бо не мала належної відпорности. А третя йдучи за своїм здоровим інстинктом почала організувати пляновий відпир. Цей відпир найшов своє оформлення в різних католических організаціях жіноцтва, між якими на перше місце висунулися Марійські Організації, що згуртували в своїх рядах тільки справжню еліту, заняту дійсно хосенною працею. Саме короткий погляд на ці організації та їх активність становитиме зміст цієї статті.

В самих початках свого існування Марійські організації були виключно прилісєм муштин. Щойно в 1751 р. Папа Бенедикт XIV дозволив оснувати й агрегувати дружини для жіноцтва. Чи на українських землях існували Марійські організації жіноцтва в XVIII і в першій половині XIX століття, про се важко щось певного сказати, бо не маємо ніяких документів на се. Деякі рації промовляють на користь за тим, що сього рода організації у нас тоді не було. Щойно в 1884 р. о. пралат І. Дольницький оснував Марійські Дружини в дівочих інститутах СС. Ва-

*) Лїцизм се рух, котрий повстав у Франції як спадкоємство вільнодумства т. зв. Великої Революції. Він поширився згодом по цілій кулі земній. Лїцизм змагає до повної „свободи“ від усякої релігії, до абсолютної суверенности ліберальної держави і до її нагляду над Церквою в усяких справах, причім домагається цілковитого розділу Церкви від держави під гаслом: „Релігія се річ приватна!“ Лїцизм все зачинає своєю агітацією від боротьби з духовенством (т. зв. антиклерикалізм) і кінчить цілковитим атеїзмом. Класичний приклад того радикальна партія в Галичині, а в ще більшій мірі більшовизм в Росії й на Україні. В тім самім напрямі йдуть різні псевдодемократичні республіканські держави, що powstaли по війні. Та видно вже й відворот від тої пустої буфонади. Найвиразніше зазначився той відворот в Австрії. — Ред.

Він на бік відложив книжку з законами, до рук взяв біблію, молитвенник, життя Святих, чи якусь іншу з області Вічних Правд. Се був початок думок його про священичий стан. А за кілька місяців надягнув на себе священичу одежу, бо сього бажала собі його люба матінка.

Кінчився май, місяць небесної Матері Марії, зближалися літні ферії, як прийшла вістка, що він прийняв єрейські свячення й має приїхати до села з першою Службою Божою. Убога сільська хатина вже випрятана після найкращого смаку убогої, але охарної селянки. Бо до неї має увійти син небесної Неньки Марії. Стіни вибілені, долівка підведена на жовто глиною, на стінах омаєні цвітами густі образи. Найперше до сеї „каплички“ вступить вислід довголітньої журби, клопотів і мрій матери, дитина — священик.

Люди перекидуються запитам, чи син її ще не приїхав. Питають і її. А вона, чи то з великого одушевлення, чи з чувства прикраси, що героїзмом материнської любови побідила інші матери й немов їм зробила кривду, паленіє і здобуває відповіді словами найглибшої покорности і скромности.

До найвищого зеніту піднеслася її радість, коли син її з'явився на порозі хати!

силіанок у Львові, Перемишлі та Яворові. Відтак ОО. Василіяни почали оснувати Марійські Дружини для пань. В 1904 р. у 50-ліття проголошення догми Непор. Зачаття о. Аристарх Крижанівський ЧСВВ заснував Марійське Товариство пань у Львові при церкві ОО. Василіян. За прикладом Львова згодом повстали Марійські Дружини пань у Стрий, Дрогобичі, Перемишлі, Станиславові, Золочеві, а в останніх літах у Сокалі, Самборі, Рогатині та Долині. Сьогодні загальне число наших пань зорганізованих у Марійських Дружинах доходить до 700. До найчисленніших Дружин пань належить Дружина у Львові (понад 150 членок), відтак у Перемишлі, Стрий і Тернополі. Саме тепер йде підготовча праця в тому напрямі, щоби ті всі дружини сцентралізувати, творючи для них одну Головну Управу з одним головним провідником.

Діяльність Марійських Товариств пань дуже різнородна в своїх об'явах. Абстрагуючи від активності на ділянці чисто релігійного життя як пр. кождорічне урядкування великодних реколекцій, поглиблення культу ехаристійного Христа через щомісячні адорації, Служби Божі, помірні св. Причастя, ехаристійні сходини і т. д., належить признати, що Марійські Дружини пань оставили по собі замітний слід на полі харитативної акції. У воєнному лихолітті уряджували збірки на захоронки, на охорону могил, для ранених жовнірів, для виселенців і т. д. І так пр. Марійське Т-во пань у Львові перевірило стан 335-ох родин, продовж двох літ вело недільні курси для занедбаної дітвори, давало їм підвечірки, при чому помагав йому горожанський комітет та українсько-американський комітет. Крім того амер. комітет передав згаданому Товариству підчас большевицької окупації роздачу снідань найбіднішим дітям. Денно роздавано тоді коло 800 снідань**).

Майже в кождім Марійськїм Т-ві пань існує окремо добродійна секція. Членкинь тих секцій беруть на себе обов'язок відвідувати хорих, збирати для них гроші,

*) Гл. календар Місіонаря на 1934 р. Марія Янович: „Історія Марійського Т-ва пань у Львові“

ти! Не давала себе поцілувати в руку синові — священикові. Була збентежена, бо не знала, як до нього промовити. Через „ти“ ніякого. Можеб через „ви.“ Забула, що се син. Мов очарована. Перед нею стояла гордість цілого села, що перший раз від століть здобулося на такий поступ і видало з себе Божого слугу завдяки дбайливості матери. Правда, він самотний, посвятився всеціло на службу Богу. Але вона його не опустила. Піде з ним всюди. Помічницею й опікункою йому буде й на дальше. Бо материнська дбайливість за добро дитини не обмежується ні віком матери ні осягненням вже добром її дитини. А коли замкнуться її очі на віки, вона ще й тоді не перестане журитися за долю дитини. Зпоза надприродних заслон зорити буде, що робить її син на землі, чи вірно сповняє обов'язки високого звання. В сні буде йому являтися, буде голубити його, пестити, розмовляти з ним солодко-любо, закривати до витревалости. Бо мати дбайлива за долю дітей не опускає їх во віки.

Є різні герої на світі. Та нема героя над таку дбайливу матір, що з запевненням себе самої виховує дитину на службу Господеви й для добра людських душ. Се справдішній взір наслідниць Пречистої, Страдальниці — Матері людського роду.

харчі, католицькі книжки й часописи. Під тим оглядом гарним прикладом присвчує другим Дружинам Марійська Дружина пань у Львові. Слідом за нею йдуть Дружини пань у Золочеві, Рогатині і т. д. Дружина в Дрогобичі особливо піклується в'язнями, Дружина в Перемишлі інтензивно працює в користь будови церкви на Засянні, Дружина в Станиславові на Гірці майже всі приходи зі своїх збірок і вкладок жертвує на прикрасу своєї церкви. Слід згадати, що такі товариства, як „Товариство Вакаційних Осель“, „Діточа євхаристійна Круція“, товариство служниць „Будучність“ започатковали і досі ведуть членки Марійських Дружин наших пань. Крім того багато членок працює інтензивно в Кат. Акції, в товаристві св. Йосифа, як також в загально культурних та освітніх інституціях.

Статистичні дані і фактичний стан Марійських організацій жіночої молоді представляються так: Центральна Марійських Товариств Молоді у Львові (Сикстуська 39 а) об'єднує сьогодні понад 140 Мар. Дружин Жіночої Молоді. В них число членок переходить 12.000. В тих організаціях згуртована в першу чергу середношкільна молодь. До найчисленніших Марійських Дружин жіночої молоді середніх шкіл належать передівсім дружини основані при дівочих інститутах, пр. в Перемишлі при Дівочім Інституті дружина числить майже 200 членок, відтак слідує дружини при інститутах СС. Василіянок у Львові на вул. Потоцького і Длугоша, деякі Дружини в гімназіях Рідної Школи, як пр. в Тернополі (понад 110 чл.) і інші. Особливу заслугу по містах мають Марійські Дружини служниць. Сюди належить передівсім Марійська Дружина служниць у Львові при ОО. Василіянок (майже 700 членок), відтак Марійська Дружина дівчат в Жовкві (коло 400 чл.), в Тернополі (майже 200 чл.), в Бучачі і Чорткові. І селянська жіноча молодь теж численно згуртувалася під прапором Марії. І так найбільше селянських дівчат згуртувалося в Марійській Дружині при церкві ОО. Василіянок у Крехові (понад 150 чл.), відтак в Жизномірі п. Бучач під проводом о. В. Стрільбицького, в Папортні п. Добромиль під проводом о. Льва Мельника, в Ляшках Долішніх і Горішніх під проводом о. Андрія Мельника і т. д. Крім того окремо існує ще Марійська Дружина студенток університету у Львові та кілька Дружин інтелігентних панночок, пр. в Городку Ягайлонським, до недавня в Бучачі.

Зверхна активність Дружин молоді в міру можливості та обставин проявляється майже тими самими способами, що діяльність пань. В шкільних Дружинах ця діяльність замкнена в рамках харитативних секцій, яких членки спмагають себе добровільними датками, книжками, оплатою шкільних такс убогих дружинниць і т. д. Крім того ще кілька святочних імпрез, академій, прощ, прогулок — і це все, на що дозволяє шкільна влада й обов'язки шкільної молоді. Діяльність міщанських Дружин трохи інша. І так служниці згуртовані в Марійських Дружинах довершують не раз справді подиву гідних апостольських діл, яких не в силі виконати священик. Відшукують бідних співтоваришок, що не раз серед морального опущення служать у Жидів, не маючи змоги взяти участі навіть в недільній Службі Божій. Тих опущених приводять до церкви, спонукають до св. Сповіді, намовляють, щоб вписалися до Марійських Дружин та інших брацтв — коротко: двигают їх морально і не раз помагають їм матеріально. Під сим оглядом велику місію сповняють членки Мар. Дружини служниць у Львові під дбайливим проводом о. ігумена Й. Лучинського ЧСВВ. Марійські Дружини сільських дівчат передівсім щиро піклуються хорими, спмагають бідних датками зібраними на ту ціль та дбають про прикрасу церков. Визначнішу діяльність під тим оглядом проявляють Дружини дівчат в Білій Чортківській, в Жизномірі, Ляшках і ін. Марійська Дружина панночок в Городку живо займається сирітським захистом. Мар. Дружина студенток університету в своїй активності більше всестороння, бо не тільки дбає про своїх товаришок спмагаю-

Наші жіночі монастирі

Тихо й без розголосу працюють наші монахині в Галичині на славу Божу й на користь ближніх. Наш загаль навить не знає, які маємо жіночі монаші Чини. Наші дівчата, сільські та інтелігентні, не раз примірають з голоду, йдуть на найгіршу поневірку, — а своїх монастирів уникають! Дуже можливо, що се наслідок повного незнання тих справ. А тимчасом в наших жіночих монастирях брак сил до праці, головню інтелігентних. В нинішніх часах безробіття звертаємо увагу нашої віруючої жіночої молоді на великі можливості праці в монастирях в різних ділянках. Тому подаємо короткий огляд наших жіночих монашеских стоваришень, головню на підставі статті В. Д. в „Добрім Пастирі“ (ч. 3 з 1933 р.). Пізніше оповістимо докладніші статті про жіночі монастирі в міру зібраних матеріалів.

Найстарші і гарно заслужені жіночі монастирі в Галичині — Сестер Василіянок. В половині XIII ст. маємо вже монастирі Сміленський і Ліненський. В XIII ст. повстав монастир в Словіті. В Яворові заложено монастир СС. Василіянок 1621 р. В XVIII ст. повстають нові монастирі СС. Василіянок в Рогатині, Загвзді, Голоску, Камінці, Станиславові, Розгірчі та Старім Місті. Після розбору Польщі та прилучення Галичини до Австрії були лише два жіночі монастирі: в Словіті й Яворові.

Зреформовані ОО. Василіяни взяли частину управу монастирів СС. Василіянок і причинилися найбільше до їх розвитку. Всіх монастирів СС. Василіянок є тепер 25: з того у львівській дієцезії 11, в перемиській 4, в станиславській 2, в прип'ївській 1, в крижевецькій 4 і в філадельфійській 3. Сестри Василіянки удержують багато шкіл різних типів, інтернати (бурси) для дівчат і т. д.

Найчисленніший наш монашій жіночий Чин — Сестри Служебниці Пренепорочної Діви Марії. Се дуже пожиточне згромадження оснував еромонах о. Єремія Ломницький ЧСВВ. в 1892 р. Перший монастир СС. Служебниць ПНД повстав в Жужелі, в Перемиській дієцезії. В 1894 р. новіціят перенесли до Кристинополя коло Сокаля. Тут є їх централь. Провід мають ОО. Василіяни. В 1932 р. Конгрегація для східних справ в Римі заапробувала на 7 літ предложені правила.

Всіх монастирів наших СС. Служебниць є 103, з того 76 в Галичині, 1 в Чехословаччині, 2 в Югославії, 7 в Канаді, 6 в Бразилії. Монахинь 690, з того 463 в Галичині, 4 в ЧСР, 8 в Югославії, 122 в Канаді, 93 в Бразилії. В трох новіціятах 100 новичок. Ціль СС. Служебниць: обслуга і прикрашування церков, наука літургичного співу, релігійні практики з людьми, ведення шкіл і захоронок, догляд хорих. У всіх галицьких Семинариях Сестри Служебниці ведуть кухні, також в Папським Семинарі св. Йосафата в Римі. Займаються „Товариством доброї смерті.“ В Галичині мають 14 кравецьких робітень і шкіл, з них 2 признані державою. Про СС. Служебниць подамо незабаром докладні інформації.

Сестри св. Йосифа оснував Преосв. Йосафат Коциловський. Вони мають 9 монастирів, з того 8 в перемиській, 1 у львівській дієцезії. Централь і

чи їх у прикрих обставинах, але також працює інтензивно в Кат. Акції Укр. Молоді, в товаристві св. Йосифа, в „Будучності“, веде вакаційні табори для жіночої молоді, бере участь у різних конгресах, їздить з рефератами на провінцію і т. д. Ось так в головних рисах представляється праця українського жіноцтва зорганізованого під лелійним прапором Пречистої. Нехай Пречиста дозволить, щоб після жіночого конгресу ради Марійських Дружин українського жіноцтва скріпилися та могли похвалитися ще більш видатною працею для Церкви і народа.

о. Ір. Назарко ЧСВВ.

новіціят в Цеблові, п. Белз. Сестри св. Йосифа дбають про порядок і красу в церквах, ведуть в кождім своїм монастирі сиротинці, займаються навчанням жіночих домашніх робіт, шиттям, інтролігаторством. Відвідують недужих і приготівляють їх до християнської смерті. В двох монастирях опікуються опущеними сестрами.

Сестри св. Йосафата мають 7 монастирів, з того 6 у львівській, 1 у станиславській дієцезії. Всіх Монахинь 40. Централь в Бужську. Оснував їх 1911 р. о. Ол. Дісний при помочи о. І. Жигалю, пароха Козлова, коло Бужська. Ціль їх — сиротинці та діточі садки.

Сестри Пресвятої Родини мають 8 монастирів, 4 у львівській дієцезії, 3 у станиславській, 1 в перемиській; всіх монахинь 48. Централь в Гошові, п. Болехів. Оснував їх в 1912 р. болехівський декан о. Теофіл Горинкевич. Ціль їх: обслуга церков, церковних брацтв сиротинців і діточих захистів.

Сестри Мироносиці мають 3 монастирі: Богородчани, Підгірці й Завуля. Монахинь 65. Централь в Богородчанах. Оснував їх о. Юліян Даций ЧСВВ. Ціль: адорування Найсв. Тайн і опіка над старцями.

Сестри Студитки мають 3 монастирі: Яхторів, Унів, Гаї; новіціят в Яхторові. Всіх монахинь 50. Оснував їх 1921 р. Експ. Митрополит Андрей Шептицький. Ціль: клязурне життя, хор, ручна праця й інші заняття, що не противляються клязуровому монашому життю.

Сестри Милосердя св. Вінкентія де Паолі, звані популярно „Бельгійськими Сестрами“. Матірній монастир і новіціят в Deynze в Бельгії. Ціль: захисти для убогих дівчат, опіка над міськими служницями, дітьми і старцями. В Галичині мають вони два монастирі: у Львові та Станиславові. Всіх монахинь 16. У Львові — опікуються дівчатами без служби, відвідують недужих, обслуговують український шпиталь. В Станиславові мають „ясла“ для 50 опущених дітей і конвікт для 15 дівчат, що ходять до шкіл, відвідують недужих.

Такі напрямні праці наших вісьмох жіночих монашеских згромаджень в Галичині. Як бачимо, „Много звань, а мало ізбраних“. Хто має нахил, нехай вступає до відповідного монастиря.

Українки в мистецтві

Українська жінка визначається великими мистецькими здібностями. Вистарчить згадати тільки про одяги наших жінок на всіх землях України. Такої краси не легко найти між одягами жінок сусідних народів. Також багато наших пісень уложили жінки. Українське село здалека пишається білими хатками, гарно розмальованими, і корисно відрізняється прим. від московського села.

Українські жінки відіграють визначну роль в сучаснім нашій малярстві та різьбарстві.

І так в Галичині працюють малярки: Олена Кульчицька в Перемишлі, Ярослава Музикова, Михайлина Ольшанська-Стефановичева, далі Ст. Рудакевич, О. Плешкан і Івана Ніжнич, всі у Львові. На совітській Україні та в Росії є отсі малярки: О. Сахновська, Софія Налепинська-Бойчук, М. Котляревська, Госка Іванова, Оксана Павленко й ін. В чеській Празі є: Галина Мазепа, Ольга Стефанович, Катерина Антонович, Надія Білецька. В Парижі працюють: Софія Левицька, Софія Зарицька, О. Рубісова. У Відні Марія Долбницька.

З різьбарок маємо в Галичині: Н. Мілянівну; в Берліні Єлисавету Скоропадську (дочку Гетьмана Павла); в чеській Празі Оксану Лятуринську; на совітській Україні: Е. Трипільську, Жозефіну Діндо, Настю Писаренко, Новосельську, Блох, Новикову й ін.

Також можна навести багато імен наших театральних артисток, співачок, п'яністок і т. д., що ширять добру славу України далеко поза її межами, в старім і новім світі.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Св. Велика Княгиня Ольга

Найвизначніша жінка в історії України

Богато імен українських жінок записала історія України й Європи. Та одна з них звертає на себе особливу увагу. Це св. княгиня Ольга з X ст., жінка київського князя Ігоря й мати кн. Святослава. А звертає вона на себе увагу з кількох причин.

Отже кн. Ольга звертає на себе увагу передовсім тому, що се перша християнка на українських престолі й одна з перших християнок на Україні взагалі. Бо кн. Ольга стала християнкою вже на кількадесять літ перед охрещенням України князем Володимиром Великим. Та найважливіше: Кн. Ольга, прийнявши сама християнство, змагала до того, щоби прийняла його також вся Україна. І то щоби прийняла християнство не з Візантії але з Заходу.

Як кн. Ольга особисто стала християнкою, ближче не відомо. Літописна легенда каже, що вона прийняла християнство в 955 р. в Царгороді. Та думки істориків в сій справі поділені. Одні історики твердять, що кн. Ольга дійсно охрестилася в Царгороді. Се твердив також пок. проф. С. Томашівський.¹⁾ Він тільки пересунув дату з 955 р. на 944 р., коли кн. Ольга була вперше в Царгороді, в зв'язку з мировими переговорами, бо під час другої своєї поїздки до Царгороду в 955 р. (як подає літопис) згл. в 957 р. (як було в дійсності) вона мала з собою власного капеляна, свящ. Григорія, отже була вже християнкою. Та другі історики приймають, що кн. Ольга охрестилася в Києві. Ся думка була прийнята в науці досі доволі загально.

Хрещення кн. Ольги описує наша найдавніша літопись так:

„Въ лѣто 6463 (955). Иде Олга въ Грѣкъ и приде къ Царюграду. И бѣ тогда царь Костянтинъ, сынъ Леонтовъ. И видѣвъ ю добру сущю лицею и смислену велми. И оудивися царь разуму ея. Бесѣдова к ней и рѣкъ ей: подобна еси царствовати в городѣ семъ с нами. Она же разумѣвши и рече къ царю: азъ погана емъ, да аще мя хочешъ крестити, то крести мя самъ; аще ли то не крестуеся. И крести ю царь с патриархомъ. Простѣшена же бывши, радовашеся душею и тѣломъ. И возучи ю патриархъ о вѣрѣ и рече ей: благословенна ты еси в Руськихъ Князехъ, яко възлюбилъ събѣтъ а тму остави; благословити тя имуть сьнъи еи Русти и въ послѣдний родъ внукъ твоихъ. И заповѣда ей о церковнемъ уставѣ и о молитвѣхъ и о постѣхъ и о милостини и о въздѣржаніи тѣла чиста. Она же поклонивши главу, стояше, аки туба напаяема, внимаючи оученью. И поклонившеся патриарху, глаголаше: молитвами твоими владѣю да съхранена буду от сѣти неприятели. Бѣ же имя ей наречено въ крещении Олена, яко же и древняя царица, мати великого Костянтина. И благослови ю патриархъ и отпусти ю.

„И по крещении призна ю царь и рече ей: хочю ты пояти женѣ. Она же рече: како мя хочешъ поняти? А крѣстивъ мя самъ и нарекъ мя дщерь; а въ крѣстьянѣхъ того нѣсть закона, а ты самъ вѣси. И рече царь: переклюка (перехитрила) мя Олга. И вдасть ей дары многы, золото и серебро, паволокы, съсуды разноличныя и отпусти ю, нарекъ ю дщерь себѣ.

„Она же хотячи домови, приде къ патриарху, благословения просящи на домъ. И рече ему: люде мои погани и сынъ мой; да бы мя Богъ въблгоу отъ всякого. И рече патриархъ: чадо вѣрное, въ Христа крѣстидася еси и въ Христа облечеся и Христосъ съхранить тя, яко съхраня Еноха в цѣрвны роды, потомъ Ноя в ковчезѣ, Аврама от Авимелеха, Лота от Содомлянъ, Моисея от фараона, Давида от Саула, три отроки от пещи, Данила от звѣри, тако и тебе избавить от неприятели и сѣти его. И благослови ю патриархъ. И иде с миромъ в землю свою. И приде къ Киеву...

„Живаше же Олга съ сыномъ своимъ Святославомъ. И оучаше его мати креститися. И не брѣжаше того ни въ души внимаше; но аще кто хотяше волею креститися, не браняку, но ругахуся тому; невѣрнымъ бо вѣра крѣстьянская оуродство естъ... Олга часто глаголаше: азъ, сыну, Бога познаю и радуюся; аще и ты познаеши Бога, то радоватися начнеши. Онъ же не внимаше того, глагола: како азъ хочю инъ законъ одинъ азъ прийати, а дружина моя сему смѣяти начнут. Она же рече ему: аще ты крестившися, вси имутъ тоже творити. Онъ же не послуша матери

и творяше норовы поганьскыя. Аще кто матери не слушасть, в бѣду впаде...²⁾

Як сказано вище, кн. Ольга не обмежилася на особистім прийнятті християнства. Вона бажала охрестити всю Україну. В зв'язку з тим вона й стала думати про церковну організацію України.

В історіографії висловлювано здогад, що кн. Ольга в справі церковної організації України робила заходи в Царгороді. Вона мала добиватися в Царгороді окремої, самостійної церковної єпархії для України, але ті заходи не мали успіху. Однак ми не маємо найменших вказівок, що потверджувалиб се. Навпаки. Є вказівки зовсім протилжні.

І так в німецьких хроніках є згадка, що 959 р. до наймогутнішого з тодішніх християнських володарів, німецького короля Оттона I прибули послы від „королеви Руси Олени“. Ті послы просили його прислати до Києва єпископа і священників. Король порозумівся правдоподібно в тій справі з Римом, після чого на саме Різдва висвячено в місті Франкфурті над Меном в присутності самого короля першого єпископа для України в особі Либутія, монаха з Майнцу. З невідомих причин нововисвячений єпископ не вибрався зараз в дорогу (мабуть підбирав священників), потім захорював і помер. Кн. Ольга видко пригадувала своє бажання. Бо німецький король подбав про висвячення наступника в особі Адальберта, монаха з Трієру. Виряджений як слід королем Адальберт вирушив на Україну, правдоподібно через Балтійське Море. До Києва він міг прибути під кінець 961 або з початком 962 р., отже яких 3—4 роки після того, як кн. Ольга вперше посилала в тій справі посольство до короля. За той час наступили на Україні важні зміни. Малолітній кн. Святослав став повнолітний і княгиня-мати Ольга переддала керму держави в його руки. А кн. Святослав не хотів покидати поганства і приймати християнство. Тому єп. Адальберт, ствердивши се на місці, вернув назад до Німеччини.³⁾

Та не зважаючи на такий оборот справи, заслуга кн. Ольги коло християнізації України велика. Бо вона перша з українських володарів прийняла християнство та старалася поширити його на Україну. За се Церква признала її святою рівно як і кн. Володимира Вел., котрий охрестив Україну.

Та не тільки своїм християнством звертає кн. Ольга на себе особливу увагу. Вона ще замітна тим, що через якийсь час була повноправною володаркою України.

Як відомо, на Україні керманичами держави були з правила мушени, князі. Тільки дуже рідко, виїмково, найвища влада на Україні попадала в руки жінок, княгинь. Було се тоді, коли князь, що панував, помер і полишив малолітнього сина, в імені котрого княжу владу в державі переймала княгиня-вдова, мати малолітнього наслідника престолу. Таких випадків в історії України дуже мало. Бо по смерті князя спадщина по нім ставала звичайно добічею ближчих чи дальших членів княжої родини або сусідів, розуміється, мушени. Жінки-княгині з правила оставали поза скобками державної влади. Тим цікавіші виїмки.

Одним з таких виїмків є саме княгиня Ольга. Як довго жив її муж, кн. Ігор, так довго кн. Ольга оставала в тіні. На публичну політичну арену виступає вона

щойно тоді, коли її мужа, кн. Ігоря вбили, а її син, наслідник престолу Святослав, був іще малолітний. Тоді кн. Ольга взяла керму держави в свої руки і держала її аж до повнолітності сина.

Подібний виїмок бачимо нпр. в XIII ст. у Галичині, коли по смерті кн. Романа Вел. в імені його малолітніх синів, кн.

Св. Велика Княгиня Ольга

„Наймудріша з руських жінок“, подруга Ігоря, мати Святослава Завойовника, регентка України в часі його малолітності. † коло року 969.

Василька і кн. Данила, виступає на державну арену мати-вдова кн. Романова.

Не маємо наміру подавати в отсій статті історії панування кн. Ольги, хоч те панування було непересічне. Наша ціль — звернути увагу читачів тільки на найбільш характеристичні риси того панування. Ми вказали висше на одну таку рису кн. Ольги, що дуже виріжнює її не тільки зпоміж усіх наших княгинь, кілько їх було на Україні, але і зпоміж соток наших князів та ставить поруч найвизначнішого нашого монарха кн. Володимира Великого. Се її заходи коло поширення християнства на Україні. Та не тільки се особливо характеризує кн. Ольгу як володарку України. Вона виріжнюється на тлі нашої історії ще чимось іншим. А саме: безпосадочною боротьбою з анархією, яка весь час так підривала і вкінці підірвала нашу стару державу. А та риса княгині Ольги знов ставить її поруч таких наших володарів, як князь Володимир Вел., Ярослав Мудрий, король Данило, гетьман Б. Хмельницький — і чи поруч багатьох іще наших державних керманичів? Здається, що таких було дуже і дуже небагато...

Наша найдавніша літопись записує під р. 945 таке:

„В лѣто 6453 (945). Ркоша дружина Игоревы: Остроги съблелжи изаодѣлися сущъ оружьемъ и порти (одеягом), а мы нази (нагі). И пониди княже с нами в дань, да и ты добудешъ и мы. И послуша ихъ Игорь, иде в Древа в дань.“⁴⁾

Далі літопись оповідає, що кн. Ігор зібрав у Деревлян данину, вислав з нею свою дружину домів, а сам з невеликим відділом вернув до Деревлян та зажадав іще додаткової данини (мабуть для себе). Тоді Деревляни підняли бунт проти кн. Ігоря і вбили його.

Зробивши се, Деревляни неначе закипили собі ще з жінки вбитого, княгині Ольги. Бо вони негайно вислали до неї, до Києва, своїх послів з пропозицією... вийти заміж за їх локального князя Мала. Як кн. Ольга прийняла ту очевидну обиду, се широко описує наша найстарша літопись. Та се вже не належить до нашої теми.

Тепер наступило те, що завсіди і всюди

¹⁾ Ст. Томашівський: Вступ до історії Церкви на Україні (Записки Чина СВВ. Т. IV. В. 1/2 Ст. 68-69).

²⁾ Ипатьевская Лѣтопись. Издаи. третье. В. I. (Полное собрание русских лѣтописей, изд. Госуд. Археогрфическою Комиссією Російской Академіи Наукъ Т. II). Петроград, 1923. Ст. 50—53.

³⁾ Ст. Томашівський: Вступ до історії Церкви на Україні. Ст. 69—71.

⁴⁾ Ипатьевская Лѣтопись, ст. 44.

наступає, коли частина населення якоїсь держави підійме бунт проти держави та вбе найвищого представника тої держави. Про це наша нашіра літопись оповідає так:

„В лѣто 6454 (946). Ольга съ сыномъ Святославомъ събра вои многы и храбры и иде на Деревскую землю. И изыдоша Древляне противу. И снемшися обѣма полкома накупъ. Суну копѣемъ Святославъ на Деревляны и копѣе лѣтъ въскреси оуши конени и оудари в ноги коневы, бѣ бо велимъ дѣтескъ. И ре(че) Свенгелдъ и Асмудъ: князь оуже почаль, потянемъ дружино по князи. И побѣдиша Деревляны. Деревлянѣ же побѣгоша и затворишася в городѣхъ своихъ. Ольга же оустрѣмися съ сыномъ своимъ на Искоростѣнъ городъ, яко тѣ бѣху оубилѣ мужа ея. И ста около города съ сыномъ своимъ. А Деревляне затворишася в городѣхъ и боряху крѣпко из города. Вѣдаху бо, яко сами оубилѣ князя и на что ся предати. И стоя Ольга лѣто цѣло и не можаше азыти города. И оумисли сице: посла к городу, ркущи: чего хочете досѣдѣти? А вси ваши города передашася мнѣ и ялися по дань и дѣлають иныи своя и землю свою, а вы хочете голодомъ измерети, не имучи, по дань. Деревляни же ркоша: ради быхомъ ся яли по дань, но хоцещи мѣшати мужа своего. Рече же имъ Ольга: яко азъ оуже мѣстила емъ мужа своего, когда придоша къ Киеву, и второе и третее, еже когда творяхутъ трызну мужу моему, а оуже не хоцю отмщенія творити, но хоцю дань имати по малу и смирившися с вами, поиду оягъ. Рекоша же Древляне: что хоцещи оу нас, ради даемъ и медом и скорою. Она же рече имъ: нынѣ оу васъ нѣту меду ни скоры, но (мала) оу васъ проущу: дати ми от двора по три голуби и по три воробѣи; азъ бо не хоцю тяжкы дани възложити на васъ, якоже мужъ мой, но сего оу васъ проущу мала, изнемогли бо ся есте въ осады; да вдите ми се малое. Деревляне же ради быша, събраша же от двора по три голуби и по три воробѣи и послаша къ Ользѣ с поклономъ. Ольга же рече имъ: се оуже ся есте покорили мнѣ и моему дѣтяти, а идете в городъ, а азъ заоутра отступлю от города и поиду в городъ свои. Деревляне же ради быша, възидоша в город и повѣдаша людемъ и обрадовашася люде в городѣ. Оль(га) же роздая воемъ комуждо по голуби а другимъ по воробѣи. И повелѣ къемуждо голубевы и воробѣи привязати чѣръ и обѣртываючи въ платки малы нитькою, повѣрзаючи къ всѣмъ голубемъ и воробѣмъ. И повелѣ Ольга, яко смѣрчеся, пустити голуби и воробѣи воемъ своимъ. Голубевы же и воробѣе полетѣша въ гнѣзда свои, ови в голубиницы свои, воробѣе же подъ острѣхы. И тако загарухуться голубиницы и от нихъ клѣти и одрини. И не бѣ двора, идеже не горяше. И не бѣ лѣвъ гасити, вси бо дворѣ възгорѣшася. И побѣгоша люде из города. И повелѣ Ольга воемъ своимъ имати я. И яко вая городъ и пожже и. Старѣшныи же города ижже и прочая люди, овѣхъ изби, а другия работѣ преда мужемъ своимъ. А прокъ остави ихъ платити дань. И възложи на ня дань тяжку. И давъ часті дѣта Киеву, а третью Вышегороду къ Ользѣ, бѣ бо Вышегородъ Ольжинъ город. И иде Ольга по Деревской земли съ сыномъ своимъ и дружиною своею, оуставляючи оуставы и оуроки. И суть становища ея и ловища ея. И приде в городъ свои Киевъ съ сыномъ своимъ Святославомъ.“

Так поступила кн. Ольга зі збунтованими Деревлянами. Безперечно: поступила дуже остро. Та чи можна дуже дивуватися й осуджувати той її поступок? Щоби відповісти на те питання як слід, треба взяти під увагу слідує:

1) Завсіди і всюди кожда держава, щоб могла існувати, потребує державного апарату: а) людей, котрі правлять державою, себто керманіа держави й урядників, б) людей, котрі чинно боронять державу перед ворогами (зовнішніми і внутрішніми), себто війська. І кожда держава такий державний апарат мала й має. Мала її, розуміється, й стара Українська Держава.

2) Завсіди і всюди той державний апарат удержувало населення держави. Нині на ту ціль держава стягає з населення податки, в давних часах стягала т. зв. данину (більш. стягають таксамо данину в натурі). По таку данину пішов кн. Ігор до Деревлян, що належали до Кітва.

3) Що данина, по котру пішов кн. Ігор до Деревлян, була конечна, про це свідчить наглядно наша найстарша літопись. Бо та літопись стверджує виразно, що дружина (себто військо) кн. Ігоря, була майже нага і сама зажадала від кн. Ігоря, щоби він відкликнувся в тій справі до населення держави.

4) Кн. Ігор, як голова держави, супроти такого жакливого стану свого війська мав обов'язок і мусів зажадати данини від населення. Се він і зробив.

5) Зібравши данину для дружини, кн. Ігор зажадав ще додаткової данини для себе. Бо голову держави тоді, як і нині, таксамо вдержувала держава себто населення.

Українська жіноча преса в Галичині

Зміст: Перший часопис для жінок і хто його видавав? — Про що писала „Лада“ й „Русалка“? — Перший жіночий альманах і його співробітниця. — Чим ріжнилися „Лада“ й „Русалка“ від „Першого Вінка“? — Хто дав почин і гроші на видання „Першого Вінка“? — Яку ціль хотів досягнути сей альманах? — В яким дусі писані статті в „П. Вінку“? — Дальші видавничі спроби нашого жіноцтва. — Перший часопис видаваний жінками для жінок. — Хто його редагував? — Українські жіночі організації на провінції. — Спроба видавати тижневий додаток при „Ділі“ для жіноцтва й чому вона не вдалася? — Українська жіноча преса після світової війни. — Хто почав видавати часопис для селянок? — Журнал для інтелігенток і в яким дусі писані його статті? — Котрі часописи присвячують окремі сторінки для жіночих справ? — Дві нові брошури про жіночі справи.

Ніякий суспільний рух не може існувати без печатаного слова.

I.

Перша українська газета для українських жінок в Галичині появилася у Львові в р. 1853. Вона називалася „Лада“ писмо поучительное русским дѣвицам і молодикам в забаву і поученіє“. Видавав і редагував ту газетку Северин Гаврилов Шехович. Невтомний редактор С. Шехович видавав ще й інші часописи: 1855/56 „Семейная Бібліотека“, 1863 „Порадница“, 1864, 65, 67 і 68 „Письмо до громади“, 1865 „Школа“ крім того „Правотар“ і „Народні Читанки“. „Лада“ виходила раз в тиждень, 8 сторінок, формат нинішньої „Жіночої Долі“ або „Правди“. В першій числі заявляв редактор Шехович, що „Лада“ буде повчати жінок, як вони мають бути добрими жинами своїм мужам, буде подавати різні „господинські“ поради, поради про моду і вкінці поучення для тих жінок, щоб в разі сирітства могли знайти собі заняття як гувернантки, учительки і модистки. Дальше йшли статті як на пр. „Воспитаніє дітей фізическое“ (Як купати немовлят?), правила „благопристойности“ і „тонкого благонравія“, бесіда цвітами, дамські ручні роботи, роблення сукон і „кошуль“. Такими і подібними статтями заповнені всі числа „Лади“. Ся газетка була призначена тільки для інтелігентних жінок. З наведених наголовків статей видно, що се був часопис з практичними завданнями. Жінка має бути гарна, щоби подобатися мущинам та коли вийде замуж, має бути доброю господинею. В найгіршім випадку сирітства або старо-дівництва щоби могла заробити собі на хліб насущний. Мова тої газетки се жаргон, яким тоді старалися говорити галицькі інтелігенти. Зі спису передплатників видно, що се були майже самі священики або їх жінки і доньки. „Лада“ проіснувала не довго: від червня до вересня 1853 р. вийшло всего 15 чисел, 126 стор. друку.

Се був перший прилюдний голос в справі жіноцтва, що звернувся прямо до него. Та сей голос не знайшов ні відповідного відгону серед жіноцтва ні піддержки і „Лада“ перестала виходити.

Аж 15 років пізніше почав видавати той сам Северин Шехович нову газетку для жінок під назвою „Русалка“ „пи-

б) Отже Деревляни, відмовивши кн. Ігореві данини, відмовилися від зложення данини на найконечнішу державну потребу, якою було вдержання князя.

7) Та Деревляни не тільки не дали кн. Ігореві потрібної йому данини. Вони напали ще на кн. Ігоря та вбили його. Тим вони підняли бунт проти держави до найвищої і найгіршої міри.

8) Супроти того обов'язком нового керманіа держави було привернути збунтованих Деревлян до порядку. Се й зробила кн. Ольга, котра по смерті кн. Ігоря обняла керму нашої держави.

9) Покорити Деревлян кн. Ольга мусіла з кількох причин. Передовсім тому, щоб держава не лишилася без доходів, необхідних для вдержання державного апарату. Далі тому, щоби протидержавний поступок Деревлян не захопив і інші племена до подібного. Вкінці щоби злочин не остав без кари.

10) З огляду на все сказане вище приборкання кн. Ольгою збунтованих Деревлян (се перша паціфікація на Україні) треба зі становища інтересів Української Держави оцінити позитивно.

Подібно поступив пізніше зі збунтованими „татарськими людьми“ також король Данило та зі збунтованими козаками на Січі — гетьман Богдан.

сьмо для красавиць“. Перше число „Русалки“ вийшло 1 (13) липня 1868 р. Вона виходила два рази в місяць, вийшло 25 чисел. Формат такий самий і тільки само сторінок що в „Ладі“. Мова більше зближена до народної. В „Русалці“ містилися статті вже й жінки. В ч. 3 якась авторка скрита за буквами К... А... написала „Слівце к моім милим супружкам“. Інша співробітниця Каміля А. С. написала поезію „До милого“. Про домоводство пише Теофіля А. П. „Русалка“ містила також повісти, на пр. „Цариця Катерина“ і інші. Про якийнебудь „жіночий рух“ не було в обох газетках ніякої згадки.

Доперва за кільканадцять літ видали жінки власними силами перший альманах п. з. „Перший Вінок“. Збірка вийшла 1887 р. коштом і заходом Наталії Кобринської. Се поважний збірник (16⁰, стор. 464). В ній є статті ідеологічні про жіночий рух в чужих краях і в Галичині. Крім того є в збірнику багато оповідань і поезій. Співробітниця „Першого Вінка“: Наталія Кобринська, Олена Пчілка (мама Лесі Українки), Ульяна Кравченко, Ганна Барвінок (жінка Панька Куліша), Леся Українка, Ольга Левицька, О. Бажанська, К. Попович, Дніпрова Чайка (Людмила Василевська), Ярина **, Олеся Б., Єлена Грицай, Михаліна Рошкевич, Катерина Довбенчукова, Ольга Франкова, Людмила Старицька, Климентія П. і Сидора Навроцька. Коли порівняти зміст перших часописів „Лади“ і „Русалки“ з „Першим Вінком“, то видно велику різницю. Перші дві газети видавав мущина для жінок. Головне завдання їх було — дати дівчині і жінці господині різні поради. А „Перший Вінок“ се перший прилюдний голос самих жінок. Головна редакторка Н. Кобринська заявляє у вступнім слові, що самі жінки можуть найкраще знати свої терпіння, недостатки і вимоги та хочуть пояснити ближше своє становище в суспільності. Альманах має кинути бодай кілька ясніших промінчиків на дорогу змагань нашого жіноцтва. Є ще в збірнику стаття Н. Кобринської „Про жіночий рух в новіших часах“ і „Руске жіноцтво в Галичині в наших часах“. Решта се оповідання. Програмові статті в „П. В.“ писані в дусі соціалістичнім.

В 1893 р. Наталія Кобринська почала видавати в Стрию „Жіночу Бібліотеку“, т. зв. „Нашу Долю“. Перша книжка вийшла в Стрию 1893 р., за два роки появилася (1895) друга книжка, в 1896 р. третя. Видавці заповідали, що „будуть містити твори оригінальні і перекладні, розправи і белетристику відносячі до жіночої справи“. Серед співробітників були також мущини. В „Нашій Долі“ співпрацювали отсі жінки: Наталія Кобринська, Ганна Барвінок, Євгенія Ярошинська, Анна Грималик, Ольга Кобилянська, Софія Окуневська, (Морачевська) — одинока в тім часі Українка в Галичині з університетською освітою. Наталія Кобринська писала в статті „Стремління жіночого руху“ про допущення незалежність жінки від мущини, про зміну родинного устрою. Отсе були справи, які ворушили уми наших провідних жінок. На всі ті справи вони гляділи під кутом соціалізму. Бо — заявляли — всі зміни в положенню жінки dokonуються автоматично під впливом економічних і суспільних змін.

С. Г.

Марія се таємнича квітка святої християнської віри (П. Отто Морс).

Вказівки для матерей

Католицька організація жінок у Відні видає часопис присвячений справам материнства, плекання і виховування дітей. З нього подаємо тут кілька виїмків в перекладі. (Гл. Junge Mutter):

Розмови з дітьми і в присутності дітей. Богато старших думає, що діти не розуміють того, що старші між собою говорять. Навпаки! Діти часто підслухують розмови старших і підслухане оповідають. Тим ставлять родичів нерозумно в прикрі положення. Старші мусять бути дуже обережні, коли розмовляють з дітьми або в присутності дітей. Особливо треба при дітях вистерігатися критики інших людей. Таксамо не вказано хвалити дитину, щоб вона се чула.

Така похвала (навіть заслужена) може довести дитину до гордості. Також не треба ганити дитину в присутності чужих осіб. Се може зробити сама мама в чотири очі і вислід буде певно краший.

Держи язик за зубами. Опанувати свій язик, то дуже важна проблема при творенні характеру. Та досягнути се не легко. Якій є на те способи?

Передовсім родичі самі мусять давати своїм дітям добрий приклад. Про чужі похибки говорити тільки з кончності і то в делікатній формі. Не насміхатися з нікого в присутності дітей і нікого не критикувати так, щоб діти чули. Опанування язика се підстава до виховання характерного чоловіка.

Коли діти не хочуть їсти. Кілько то мами мають клопоту з дітьми, що не хочуть їсти! Досвідчені педагоги радять таке: Ніколи не обіцувати дитині надгороди за те, що буде їсти. Дитині треба вбити в голову, що їжа річ необхідна, щоб дитина росла і дозрівала, що діти повинні бути вдячні родичам за те. Також не вільно дітей страшити ні грози, ні їм, аби їли. Як не хочуть їсти, то видно, що не мають апетиту. Тоді треба лікувати жолудок. Бо коли жолудок приймає силовану страву, то се відбивається зле на травленню. Не давайте дітям солодких річей перед обідом, бо вони псувають природний апетит. Коли дитина не з'їсть всего обіду, то лишити її в спокою, не силовати, не грозити, не нудити, аби докінчила.

Другого їдженя не давати скоро. Дитина з голоду певно не вмере! Колиб часом дитина з примхи не хотіла їсти, то забрати їжу вперед неї. На другий раз дитина не перепустить страви з легким серцем. Не можна вимагати апетиту від такої дитини, якої мама не випускає на двір, бо боїться, щоб її вітер не обвіяв...

Тай не всі діти можуть однаково багато їсти. Нехай мами не годують своїх дітей як на зарізі! Навіть хороби чіпаються якраз таких дітей скорше. Давайте дітям ярини по можності не варені. Діти не люблять варених ярин а зате всім відомо, як радо діти їдять сирий горох, моркву й овочі.

Ігуменат Монастиря СС. Василіянок у Станиславові оголошує отрим конкурс на управительку Жіночої Гімназії та Жін. Учит. Семинарії. Кваліфікації як в анальогічних державних школах. Платня після умови. Зголошення під повищою адресою просимо надсилати до кінця червня б. р. Ігуменат. 149-1—2

Дора, прегарне кліматичне літнисьце Гуцульщини. Вигідний, приемний побут, лише пансіон „Малая“. Добірні домові кухня, дешева ціна. 151-1—5

Гумор. „Наслідник“: Вона: — Пам'ятаєш, мій дорогий, на тім розі вулиці ти все ждав на мене. Він: — Так. Бачу, вже знов стоїть якийсь ідіот.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

УРЯДОВА „ГАЗЕТА ПОЛЬСЬКА“ подає, що в Товмаччині в селі Ляцьке Українці висипали могилу на честь поляглих. Старці і діти полягали довкола могили, щоб поліція не могла її розкопати. Вони лежали так 24 години. Тоді поліція рішила усунути їх силою. Та з гурту посипалися на поліцію каміння. Один поліціант тяжко ранений. Поліція дала сальву в воздух. Доперва при помочи війська зі Станиславова усунули сторожу і могилу розкопали.

КРИВАВІ БІЙКИ між націоналістами і комуністами відбулися в Дрогобичі. В часі бійки стріляли. Двох ранено: Анну Божек і її брата Івана.

ОКРУЖНИЙ СУД В ТЕРНОПОЛІ засудив Евгена Костецького й Александра Литвина на смерть а Петра Флінту на досмертну в'язницю за вбивство поліцейського Гловяка Юзефа в Токах. Якими Флінту увільнено.

ПРЕМ'ЄР КОЗЛОВСКИЙ заявив, що табори відокремлення будуть мати дуже тяжкий і острій регулямін. Се буде знаряддя строгої й караючої руки держави. Табори відокремлення призначені для всіх одиниць, що загрожують безпеці й публічному спокою без огляду на приналежність партійну, віроісповідну й національну й без огляду на те, яке високе було їх становище.

МАРШАЛ ПІЛСУДСКИЙ виїхав на ферії до Пікілшох.

БУВ. ПОЛЬСКИЙ ПРЕМ'ЄР Пристор приїхав до Ковна (в Литві).

ЧЕСЬКА ЖАНДАРМЕРІЯ ув'язнила кількох молодих Українців в селі Карлово над Спішом (Словаччина) і мала знайти у них багато бомб, гранатів і інших вибухових матеріалів.

„БЕРЛІНЕР БЕРЗЕНЦАЙТУНГ“ пише, що за вбивником мін. Перацького стоять темні сили, котрі підривають мир в цілій Європі. „ББ“ виразно піддає думку варшавській поліції шукати вбивника між комуністами.

МОСКОВСЬКІ „ІЗВЕСТІЯ“ обвинувачують польських національних радикалів (ОНР) в убийстві мін. Перацького. Гм...

ДО ГОЛОВНОГО ШТАБУ червоної армії приділено жінок як референток для справ військового вишколення жіноцтва.

НІМЕЦЬКІ АМБАСАДОРИ в Москві і Вашингтоні уступили. Преса подає, що німецький амбасадор в Москві Надольни уступив, бо уважав офіційну німецьку політику супроти СССР хибною. А др. Лютер нім. амбасадор в Вашингтоні уступив тому, бо не вдалося йому переломити протинімецького фронту в Злучених Державах.

НІМЕЦЬКИЙ ВІЦЕКАНЦЛЕР ПАПЕН виголосив промову проти методів пропаганди міністра Геббельса. Сподіюється, що се може скінчитися димісією Папена. Німецьке урядове інформаційне бюро видало інструкцію для преси, щоби не печатала промови Папена.

ВИСЛАННИК ГІТЛЕРА В ПАРИЖІ. Французький президент Думерг прийняв на аудієнції делегата канцлера Гітлера, Ріббентропа. Він має обговорити з президентом Думергом справу роззброєння.

АВСТРИЙСКИЙ КАНЦЛЕР Дольфус прибув літаком до Будапешту.

ЛИТОВСКИЙ СУД засудив Вальдемараса на 12 літ тюрми за те, що хотів зробити переворот на Литві.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ЗАГРАНИЧНИЙ МІНІСТР Барту приїхав до Букарешту. Звідти поїде до Білгороду.

ЯПОНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ФЛЮТИ купувє в цілім світі найновіші патенти летунських моторів і інших складових частей літаків. Платить, кілько жадають. У відповідь на те деякі європейські уряди й уряд Злуч. Держав рішив зорганізувати летунський промисл в Китаю.

НОВИНКИ

Просимо вибачити тих Впр. Отців і ВП. Панів, котрі прислали нам статті до сего жіночого числа „Новой Зорі“, а ми тих статей не помістили. Річ в тім, що ми не могли всего помістити ізза нестачі місця.

Конгресове Бюро першого українського жіночого з'їзду в Станиславові є в тім місті, в домі українського Т-ва „Сокил“, при вул. Третього Мая ч. 18. Туди треба звертатися в часі з'їзду зі всіма справами, що дотичать того з'їзду.

Загальні Збори Взаємної Помочі Українського Учителства у Львові відбулися 19. VI. с. р. Учасників було около 100 делегатів Повітових Відділів і 100 членів. Наради тревали цілий день і були ділові. Головою вибрали на сей рік учителя Івана Лилика. Докладний звіт про збори подамо пізніше.

Відкриття нагробника о. М. Вербицького відбулося 17 с. м. в Млинах, п. Яворів. Богослуження відправив о. декан В. Матковський, проповідь виголосив о. М. Тарчанин. Після панахиди мгр. М. Дужий в імені „Бандуриста“ зі Львова відкрив пам'ятник і виголосив промову. Пригадав, що о. М. Вербицький уложив музику до нашого національного гімну „Ще не вмерла України“ й до „Заповіту“ Шевченка. Після посвячення пам'ятника відбулася академія з великою програмою. Реферат виголосив др. Н. Нижанківський. Виступали: „Бандурист“ і „Боян“ зі Львова і хор з Краковець.

В Яворові відбувся 17 с. м. концерт в пам'ять о. М. Вербицького. Др. Ст. Людкевич виголосив реферат про музичну творчість покійного священика-композитора. Відтак виступали львівські хори: „Боян“ і „Бандурист“. Концерт був на високому мистецькому рівні.

В Терехові відбувся недавно ювілейний обхід з приводу 30-ліття існування філії Т-ва „Просвіта“. На площі коло цвинтаря відбулася Служба Божа з проповідю й панахидою. Відтак була ювілейна академія. Проф. О. Терлецький виголосив привіт від головного т-ва „П“, о. дек. Ст. Мохнацький промову про історію філії. Виступали злучені оркестри (8). Після академії був похід до читальні. В ній брало участь понад 7.000 учасників. Сей обхід відбувся поважно і спокійно.

В Дрогобичі відбудеться в неділю 24 с. м. ювілейний обхід філії „Просвіти“. Рано о год. 10 зачнеється богослуження в церкві св. Трійці, відтак буде похід на площу української гімназії, де відбудеться ювілейна академія.

В Богородчанах неznані справники зірвали польські хоругви на школі й на польським „Соколі“.

В Ямниці під Станиславовом перетяли вночі телефонічні дроти. Поліція ув'язнила справників.

Тіліні останки мін. Б. Перацького перезли з Варшави до Нового Санча й там похоронили. Прем'єр Козловський підкреслив в промові, що моральна відповідальність за вбивство мін. Перацького паде на всіх, що створюють атмосферу терору. На них всіх впаде остра караюча рука держави.

В Станиславові міська рада переіменувала вул. Липову на вул. мін. Броніслава Перацького.

Масові ревізії й ув'язнення відбуваються далі в цілій Польщі. Крім польських національних радикалів, молодих шкешполяків і комуністів, ув'язнюють також багато Українців.

В Польщі річно вбивається 200.000 дітей перед приходом на світ. Про се писав єпископ Тарнова Лісовскі в однім зі своїх останніх пастирських листів.

Гумор. Коли промоведь говорить про вічність, то смішно обмежувати йому час на п'ять минут.

Жінки! Вчіть своїх дітей про значіння клича: „Свій до свого!“

УКРАЇНСЬКА ПРОБЛЕМА

написав для духовної
і світської інтелігенції
українського народу
ГРИГОРІЙ ХОМИШИН
Станіславський Єпископ

Накладом Української Католицької Організації. Сторін 184+2+додаток
4. Ціна зол. 2.50 з пересилкою зол. 2.80 — Можна набити в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, улица Сташца 8, за попереднім надісланням грошей.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католич. Організації:

Ч. 1. Основи соціології	Зол.
Ч. 3. Спиритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5. Я. А.: Секти й сектанти	0.60
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7. Греко-католич. Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті	0.50
Ч. 12. о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.80
Ч. 14. о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	2.—
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II	0.40
Ч. 16. Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20. о. Т. Галушинський: Недільний Давіи	2.—
Ч. 21. А. Кругельський: Тисячлітня Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22. о. М. Карівер, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руйни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24. А. Ч.: Українська молодь Христопі	0.60
Ч. 25. о. В. Порошко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26. Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27. „ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28. „ „ Жіноча справа	0.40

ІНШІ ВИДАНИЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католич. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питаннях літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р Ст. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Рексольна (повість)	12.00
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. А. Конлер: Релігія й політика	1.80
С. Томашівський: (Історик, політик, публіцист)	1.00
А. Ч.: На каминовім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.60
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.50

Вже появилася 2-га книжка чвертьрічника Український Агрономічний Вістник

під ред. інж. др. Евгена Храпливого

ЗМІСТ: Від Редакції. СТАТТІ: Сучасний стан сільського господарства на Великій Україні та Кавказі — проф. В. Іванис, Розміщення рілі на наших західних землях — доц. др. Кубійович, Сільсько-господарська освіта на Східній Україні — агр. Ф. Баранецький, Сучасна методика дослідження луків — доц. І. Мазепа, Верховинські фасоли — інж. агр. Г. Гордієнко, Стан нашого садівництва на західних землях — А. Терпилак, Велика рогата худоба на Великій Україні — проф. І. Шереметинський, Про комасаційну політику на західних землях — проф. інж. А. Грабіна, Головні етапи розвитку лісового господарства на Україні — проф. Б. Іваницький. РЕФЕРАТИ ТА РЕЦЕНЗІЇ: (Україна у світовому господарстві. — Кредитова кооперація на Україні. — Енергетичне господарство України та півн. Кавказу. — Правильність праці молочної кооперації. — Опис села Трускавець. — Сучасна господарська криза та її причини. — Пляновість продукції у чехосл. хліборобстві. — Політика Міжнародного Хлібороб. Інституту в Римі та плянове господарство. Шляхи поступу польських селян. — Вітаміні. — Час отелювання коров і економічний вислід годівлі. — Рідкий випадок многоплодності у кози. — Порівнювачі досвіди годування безріг. — Якість беконового матеріалу. — З нової літератури про біол.-динамічні способи господарювання. — Озера Закарпаття. — Охорона природи. — Наші гори. МІЖНАРОДНІ СІЛ.-ГОСП. ОРГАНІЗАЦІЇ, КОНГРЕСИ, НАРАДИ — ЗАПИСНИК НАШОЇ АГРОНОМІЧНОЇ ПРАЦІ — РІЖНЕ — НАШІ ВТРАТИ.

Ціна цієї книжки 3.— зол.
(в ЧСР. — 12 кч., в інших краях 2.— шв. фр.).
На рік (4 книжки) 12.— зол.
Адреса: Львів, Ринок 10/II.

ГРЕБЕНІВ

Пансіон „ЗЕЛЕМІН“

в найгарнішому положенні, подальше від гостинця, гамору і куряви. Просторі, соняшні кімнати з балконами. Річні і соняшні купелі. Смачний, здоровий харч, знаний з доброти і щедрости. Ціни умірковані. 139—1—6

ПРИМАРІЙ

Др. А. ШВАРЦ

Повернув і ординує в хворобах шкірних, венер. і косметичні лікарські.

Львів, Словацького 4. Тел. 16-61.

ФІРАНКОВІ МАТЕРІАЛИ, індантени, фіранки ручної роботи, капи на ліжка, гарнітури, тапчанові накидки, шлюбні виправи найдешевше виконує **ВАНК**, Марійська площа 6.

СПЕЦІАЛІСТ ВЕНЕРИЧНИХ ТА СКІРНИХ НЕДУГ І КОСМЕТИКИ

Др. ФІШЕР

бувний довголітній лікар асистент дерматолог. клінік

у Берліні, Відні й Празі

орд. від год. 9—1, 3—7.

Львів, пл. Марійська ч. 10. II. п.

другий вхід з ул. Соборської ч. 2.

Тел. 51-68

Сепараткові вхідні

ПАСТА

до азуття

ЕЛЕГАНТ

Консервує шкіру

ЖАДАЙТЕ

тільки сеї пасту

Адреса: Львів, Кордецького 1.

23—х

Телефон 60-44

САНАТОРІЯ „VITA“

Львів, Листопада 22, Тел.: 73-03.

Відділи: положничко-гінеколог. хірургічний, дитячий і внутрішній.

Новочасний комфорт, крізові ціни, дешево ричалти породів і хірургічні, дбайлива піка лікарська (3 лікарі заведенню) 1—4

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На весняний
і літній
сезон.

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

порушає
фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN

АЛЕ КОНЧЕЗТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ

ФABRYKA CHEM.FARMACEUTYCZNA-AP.KOWALSKI-WARSZAWA

ПРОТИ ВОГНЮ І ВОГКОСТИ

найлучше забезпечує дім — дах з чистої цинкової бляхи

ПОЯСНЕННЯ

ОФЕРТИ

„ВЛАСНА СУНКОВА“ SKA Z O. P. KATOWICE, MARJASKA 11.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50
На першій сторінці 60
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180.— зол., 1/4 стор. 90.— зол., 1/8 стор. 45.— зол., 1/16 стор. 25.— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.— зол., 1/4 стор. 140.— зол., 1/8 стор. 70.— зол., 1/16 стор. 35.— зол.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нею: в четвер на 8 ст.
і в неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Станіслава
ч. 8.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
Ціна числа 20 с.
Конто П.П. Краків 405,367

Св. Отець про Католическу Акцію

Св. Отець вислав недавно лист до коломбійського Епископату. Се надзви-
чайно важний документ для розвитку Ка-
толицької Акції. В тім листі Папа обго-
ворює обовязки духовенства супроти Кат.
Акції та справи релігійного виховання мо-
лоді й формування душ молоді. Найбіль-
ший і головний обовязок Епископату се

батьківська опіка над молодію, особливо
шкільною. До приготування будучих про-
відників релігійного виховання треба при-
ступати вже в висших класах середних
шкіл. З них Епископат добре найвідпо-
відніших, котрі стануть душою гуртків
Католицької Акції. (КАП). На виховання
молоді кладеться тут особливий натиск.

„Гуцульське Слово“

Новий український часопис „Гуцуль-
ське Слово“ почав виходити в Коломиї.
Се часопис безпартійний. Він звертає у-
вагу нашої суспільности на те, що наші
Гуцульщині загрожує загибель. Населення

крайно бідне і тому позбувається праді-
вської землі за дешевий гріш. Ріжні
польські інституції та приватні особи ку-
пують землю в Гуцулів і будують там
доми.

Важний і потрібний закон

Мін-во справедливости в порозумінні
з мін-вом внутр. справ випрацювало за-
кон про поступовання при публичних лі-
цитаціях. Ціль того важного і дійсно по-
трібного закону — усунути від ліцитації

банди „фахових“ ліцитантів, котрі вико-
ристовують нещастя людей для легкої
наживи. Той закон упорядкує також
ліцитації, які переводять скарбові уряди.
На се треба звернути увагу наших селян.

Вертають до „буржуазних забобонів“

Хто не пам'ятає, як задурманені боль-
шевизмом молокососи „плювали“ на Бать-
ківщину (Вітчизну, Рідний Край) в ім'я
„світового громадянства“ і т. п. дурниць.
А сьогодні в урядовім органі більшовиз-
му („Ізвестіях“) з 10. VI. читаємо: „Сей-

час, когда жалкая нация рабов (слова
Чернышевского) отошла в область исто-
рического прошлого с тем большим о-
снованием выдвинул и отразил новый за-
кон понятие родины и обязанности по
отношению к ней...”

Небувала подія між комуністами

Перед судом у Варшаві лучилася не-
бувала досі подія між комуністами, котрі
належали до кругів, що кермують парті-
єю. Обвинувачені за приналежність до ком.
партії були: Шерман Кац, визначний боль-
шевицький агітатор, Ізек Ліве, платний
урядник Центр. Комітету ком. партії, тех-
нічка Хана Унгер, якийсь Шпекман, всі
Жиди, й одна Полька, Юзефа Ковальчи-
ківна, звязкова між Ц. К. і його техніч-
ним віділом. Велике було здивування су-
ду і всіх присутніх в салі, коли обвину-
вачені оден по другім зачали висказувати
свій жал, що належали до комуністичної
партії та складали заяви, що хочуть бути
льовляними громадянами держави, в котрій

живуть і просять суд, взяти під увагу їх
молодість і дати їм можливість поправи-
тися. По таких заявах сам прокуратор
поставив внесок, щоб суд завісив евен-
туально видані кари на тих обвинувачених,
що суд дійсно зробив. Всі обвинувачені
спокійно ждали на той вирок, тільки оден
Шпекман видно не вірив в успіх своєї
заяви, бо перед самим оголошенням ви-
року втік зі суду. За ним розіслано гончі
листи... Та небувала подія, що визначні
комуністи прилюдно виреклися комунізму
свідчить, що віра в доброту ком. ідеї за-
чинає ломатися, хоч гроші на агітацію ще
дають... Значить прочувають загибель сво-
їх хлібодавців і відрікаються їх.

Нема кому доручити, чи прочитати?

Дня 20. червня б. р. вислала наша
адміністрація на адресу: Warszawa, Żur-
awia 11, P. T. Red. „Nasza Przyszłość“ 2
примірники „Нової Зорі“ ч. 45. В суботу
рано одержуємо з почти зворот тої пе-
ресилки, а на опасці читаємо таке: Do-
słać Białystok, ul. Kościelna Nr. 10, при

чому слово „Warszawa“ перекреслено. На
іншому місці опаски написано: W Białym-
stoku red. „Nasza Przyszłość“ niema komu
doręczyć(?) і печатка: Białystok 1. 22. VI.
1934. Завважимо, що адреса читка, літо-
графована латинським машиновим пись-
мом. Невже на почті нема вже грамотних?

Бритва з музикою

Один китайський інженір винайшов
дивний апарат до гоління. Його пускає в
рух електрична струя. Рівночасно апа-
рат грає на фортеп'яні як найліпший піаніст
і бриє свого клієнта при звуках музики
з незвичайним мистецтвом. Передтим дуж-
е старанно намілює щоки клієнта. Оди-

ноке услівя, котрому повинні безумовно
підчинитися клієнти того незвичайного ав-
томатичного фризiera, се те, що підчас
гоління треба зовсім не рухатися. При
найменшій русі клієнта автомат і фризьер
не відповідають за найстрашніші наслідки.
Для нервових ся бритва не надається.

Нова морська потвора

На морським побережжі в Спітоні
(Англія) знайшли, як доносить англійська
преса, дивне сотворіння, викинене мор-
ськими філями. Ся потвора має голову
подібну до голови осмериці. На голові є
десять мацок, кадовб дельфіна, одначе без

зявів, хвіст рекіна. Краска потвори яєно
червона, очі проміру цяля, довжина 2 англ.
стопи і 7 цалів. Для ближих дослідів пот-
вору відіслали до лондонського природ-
ничого музею. Незмірими простори океанів
криють в собі ще не одну загадку.

Ні замки, ні сторож ні пес не
перешкодить злодіям вло-
матися у Ваше помешкання
і зрабувати Ваше майно, тому
обезпечить його від крадіж з
вломом в Т-ві Взаїмних Обез-
печень

„ДНІСТЕР“

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 20.

За обезпечення домашнього уряд-
ження на зл. 1000.— пересічна
річна премія wraz з додатками
виносить зл. 2'50 — 6'40 зале-
жно від місцевости, роду обезпе-
чених предметів і їх приміщення.

Жіночий Конгрес

Написав я заголовок сеї репортажі і — всу-
переч своему звичави довшу хвилю не міг ріши-
тися, як зачати опис конгресу. Чи дати напе-
ред вислів радости, дійсній радости, яку я пе-
режив оглядаючи сей перший конгрес україн-
ського жіноцтва й аргументувати ту радість? Чи
відразу взятися до опису? По довшій ваганню
рішився я, відразу почати опис.

День був дуже гарний.

В кілька минут по год. 3 з полудня
підїхав я фякром до будівлі нашого „Со-
кола“ при одній з найкращих улиць Ста-
ніславова, а саме при вул. 3 мая ч. 18.
Вісїдаю. З зеленою легітимацією ч. 3, на
котрій виписано, що я кореспондент „Но-
вої Зорі“, входжу в вузьку залізну фіртку.
Контролю переводять наші пані строго
як в часі війни. І добре роблять.

Незабаром я на естраді президії, в
салі конгресу. Відразу ноги самі несуть
до густо обсадженого стола кореспонден-
тів. Мое місце зарезервоване. Сїдаю й
розглядаюся.

Привітна сая „Сокола“ повнісенська.
Жива. Аж кипить життям!... Переважа-
ють молоді обличчя. І — треба се при-
знати — багато між ними гарних, що ви-
разно бе в очі. Тут і там видніють се-
лянки ріжного віку.

Естрада прибрана в тяжкі вишневі
драперії. На головній стіні за президією
портрет Кобринської й великі електри-
кою освітлені числа: 1884 — 1934. Шість
зелених, здорових, високих олеандрів. Со-
снина на поруччі і соснина в формі гір-
лянд на галеріях. Соснина! Вона своім
твердим чатинням нагадує тверду долю
жіноцтва недержавного народу. Добре
дїбрали ту скромну прикрасу.

Галерія заломана в формі букви „Г“,
також битком набита. В льожі видно о-
бидвох наших Владик: Преосвященного Гри-
горія Хомишина, Епископа Ординарія
Станіславської дієцезії, та Преосв. Йо-
ана Лятишевського, Його Заступни-
ка. Довкруги них члени капітули: о. кан.
Бойчук, ректор духовної семінарії, о.
кан. Гірняк, о. кан. канцлер Паливода, о.
кан. Лободич, парох Станіславова. Ста-
ренький Владика Григорій — хоч неду-
жий — прийшов глянути на цвіт жіноц-
тва українського народу, котрим він уже
точно 30 літ пїклується по найлучшій со-
вісті своїй і найлучшому розумінні сво-
му. Знаючи того Владика, уважно огля-
даю туалети нашого жіноцтва в цілій са-
лі. Воно якби прочувало, або знало по-
гляди Владика, в котрого резиденції зі-
бралося на свій перший зїзд, — все але
то буквально все — зявилося в густов-

них але зовсім приличних одягах. Ні одна не зробила прикраси старенькому Владиці в 30-ліття Його єпископської праці. Так і видно, що без сего Гостя в сім місті зїзд жінок не мігби мати і не мавби того значіння, котре має і буде мати.

Ще не чути дзвінка.

Ще нема президії.

Ще не зачався конгрес.

А вже щось миле, щось своє, щось рідне немов іде салею „Сокола“, салею першого конгресу наших жінок. І робиться так приємно в очах, в умі й на серці, як у діточих літах перед великим святом Різдва, коли на небі замигтять перша зірка.

Оглядаю докладніше густо обсаджений стіл преси. Нараховую 26 представників преси своєї й чужої, між ними 7 жінок. Більшості тих товаришів по перу не знаю, а з товаришок — ні одної. Є й дві молоді Польки. Відразу пізнати, що Польки: по вигляді, по руках.

Дзвінок задзвеніть.

Пані Макарушкова з делікатним аристократичним обличчям отварає наради першого українського жіночого конгресу.

Переводять вибір президії.

Пані Макарушкова в імені Ділового Комітету предкладає Президії конгресу: на голову пос. Мілену Рудницьку, на заступницю: п. Зінаїду Мірну з Праги і п. Марію Лівичку з Варшави, члени: п. Олену Шепарович, п. Ір. Павликовську (обі зі Львова) і п. Рублеву зі Станиславова; на секретарок: пп. Лідію Садовську з Волині, п. І. Гургулівну та п. Марію Яповичівну зі Львова. Зїзд прийняв се пропозицію через аклямацію. Відтак пос. М. Рудницька пропонує до почесної президії: проф. Софію Русову з Праги, п. Солодку з Америки, п. Романчик з Канади, п. Багрінівську з Волині, п. Станькову з Закарпаття, паню Гарасимович з Буковини, п. Ганну Чикаленко від емігранток з Наддніпрянщини, п. Виноградник з Румунії, п. Горбачеву з Полісся і паню Ганну Грималюк з Тишківців (се поважна 65-літня жінка селянка з Городенщини в народнім одязі, що тому 37 літ оснувала Жіночий Кружок ім. св. Ольги), п. Палієву, співробітницю першого Жіночого Альманаху, сен. О. Кисілевську, п. Кайдалевську, п. Кушніреву і п. Ігоровичеву, живих членів першого Жіночого Кружка в Станиславі. Вчислені тут жінки займають місце на переді сцени по обох боках — під гарячі оплески прихвних. Згадану висше селянку посаджено коло сенаторки пані Кисілевської. Все уряджено як слід.

Читко й виразно говорить председателька станиславівського Союзу Українок, пані Рублева. Згадує про наших Владик. Бють браво.

А потому зачинає реферувати пані Мілена Рудницька. Ясна блондинка в чорній сукні з білою кризкою на шиї. Варт було бачити, як одушевлено слухали її реферату наші дівчата і жінки. Так уміють слухати тільки жінки. З огнем в очах, з котрих бухає запал і віра. Думаю, що кожний, хто вдихався в те, як слухають жінки, мусить прийти до переконання, що в жіноцтві криється велика сила. Деякі мали слези в очах.

Але бо й пані Рудницька говорила! Не знаю, чи буде се всім приємно читати се, чи ні, — та я напишу правду: такої промови в українській мові не чув я ще від часу як помер Евген Олесницький. Та промова буде очевидно випечатана і кожний зможе сам оцінити її зміст й оброблення того змісту. Я тут підчеркую тільки спосіб виголошення. З нього було видно повне опанування предмету і ситуації, відповідний натиск, відповідний запал і відповідний спокій. Нема сумніву: Пані Мілена Рудницька се перший промовець між українськими послами.

Чим перший промовець? Правдивістю змісту промови, відповідним угрупованням наводжених фактів, відповідним розложенням світла і тіни, уміркованням і силою тверджень і — ніде правди діти — тактом у вислові навіть дуже дразливих справ, нпр. нашого національного відношення до держави, в котрій відбувається зїзд і (що в нас особливо рідко лучається)

ся) до Церкви й релігії. Не переборщила ні в оден, ні в другий бік: найлучший знак і доказ доброї й розумної бесідниці. Річ ясна, що боротьба, яку на терені Союзу Українок перевели представниці нашого строго католического жіноцтва, головню Вп. пані Тишинська, мусіла причинитися до такого тактовного поставлення справи в відношенні до Церкви, та се інше діло.

Наведу тільки зміст найважливіших уступів промови п. Рудницької:

Великий, радісний се день: перший загальний, всукраїнський жіночий конгрес, зорганізований і переведений — всім ворогам, всім малодухам, всім людям злої волі наперекір!

(Знаменитий, чисто жіночий акорд, заграний відразу так як треба: і тому так заслухалося жіноцтво, і тому відразу розброшений був кожний дійсний мужчина, котрий мав колинебудь діло з жінками або з жінкою. Во істину! Не можна сказати, що публична діяльність позбавляє жінку ціх, її жіночости. По тім акорді був дальше такий зміст:)

Чи не перший се український зїзд з такою широкою територіальною базою! В усякому разі він перший після катастрофи наших визвольних змагань. І тому ми ним так тишімося, так радіємо. Однак на ту нашу радість паде велика чорна тінь. Ми ж відбуваємо сей конгрес на нашій, не своїй землі! І ніде-ніде не маємо ні одного клаптика дійсно своєї, свободної землі... І ні оден з народів Європи не переходить тепер такого пекла фізичних і моральних страждань як ми. Чим дальше від хвилі утрати нашої держави, то тим виразніша стає для нас наша трагедія бездержавности, тим глибше відчуваємо і розуміємо, що се значить: то економічний визиск і нужда, то чужа школа, то марнування наших дітей, то духове каліцтво цілих поколінь, то постійне принижування й наруга, то гірке підсвідоме почуття меншеварности, то спідлювання характерів аж до національного відступства!...

Та се ще не все! Наш материк не міг прислати взагалі ніяких делегаток на сей конгрес: бо те, що діється на Великій Україні, переходить навіть хоробливу уяву. Там відбувається неможлива боротьба з Москвою за само біологічне існування нашої нації. Там гірше ніж в найгірших колоніях! (На салі видно щораз більше зворушення). Большевики переводять систематичне нищення релігії й віри та насаджують чужі економічні форми без огляду на наслідки. А наслідки большевицької діяльності се один жах! Уявіть собі, сестри, такий простір, що рівняється Галичині, Волині, Буковині й Закарпаттю, перемінений в одно велике кладовище. Так зачинає виглядати значний простір Великої України! Вона перемінюється в пустель. Діти й мужчини вигибають масово. Червона Москва свідомо винищує населення голодом. Жінки видержують довше, бо вони з природи потребують менше до життя і мають більшу витривалість. А мужчини гинуть, — і то вже гинуть не в боях, а по го-стинцях, під плотами, опухлі з голоду. І навіть не можна сказати, що винна в тім виключно Москва, бо в тій страшній трагедії завинила передовсім українська інтелігенція, верхівка наша, що не вміла зорганізувати нашого народу до оборони й не вміла примусити його до жертвенности в рішучий момент. (На салі така мертвота тиша, що здається, немовби промова лунала в зовсім порожній салі).

Та се ще не вся глибіння нашої трагедії! Бо ще треба оглянути наш внутрішній хаос і розбиття... Хто годен обчислити те велетенське марнування нашої сили на наші внутрішні міжусобиці? Просто жах проймає на вид того марнотратства, особливо коли взяти під увагу, що в тих міжусобицях — нема суттєвих світоглядних різниць! Се просто прояви анархії та особистої ворожнечі. До того на сій землі появилася ще й релігійна боротьба, якої ми перед війною не бачили й не знали!...

А методи мнимо політичної внутрішньої боротьби довели вже до повного заломання моралі! Вже добули собі права

горожанства в нашій публичній житті навіть найбільш неетичні вчинки! І між дітьми одної матери запанувала Кайнова ненависть, котра параліжує все. Так є тут у краю, так є й за морем на еміграції.

Та є на тім темнім тлі також ясні й відраді явища.

Перше відраді явище се те, що тут на західних землях України майже зовсім зникла гангіна радянської філії. Давне радянське тут убито нищенням українства за Збручем, особливо свідомим викликуванням голоду большевиками на Вел. Україні.

Друге відраді явище се вирішення провалля між Наддніпрянцями і Галичанами. Вирішилося вже почуття нерозривности нації! А ми, жінки, маємо ту сатисфакцію, що ми перші дали почин до того. Ми ще в грудні 1921 р. на зїзді жінок у Львові кинули гасло об'єднання Українців. Ми перші консеквентно протиставилися отруті радянської філії.

Спільне жерело тих відраді фактів одно й те саме: зріст національної свідомости. Се факт і на тім факті будуюмо всі наші сподівання. Ми йдемо вперед! Ми очевидно ростемо в силу. Невміруща українська ідея кріпнає на всіх українських землях. Наша нація мимо всего гоїть свої рани й регенерує свої сили! Національна ідея доказує чудеса! Вже будиться жертвенність мас. Процес перетворення народу в націю поступає. А в тім всім українська жінка грає не меншу роль ніж мужчина.

А якже ми виглядаємо на тлі міжнародної політики і світової ситуації взагалі? Ми в кліщах якогось великого і небувалого історичного процесу, в яком серед болів пороку родиться нова людина. Довкруги у всім глибока криза: моральна, культурна, обичаєва, устроя, економічна, політична, словом — на всіх областях життя, на всіх частях світа, в усіх краях. Річ в тім, аби ми не стояли на периферіях подій, але свідомо і з пляном змагали серед того виру, до ясно означених цілей! (Далі буде) А. Ч.

Перед Конгресом

Гарного погідного літнього ранку 23 червня 1934 р. о 8 год. в Станиславі, столиці Західної Української Народної Республіки в літах 1918—19, катедральна церква заповнилася делегатками й гістьми на І-ий Український Жіночий Конгрес з приводу 50-ліття існування української жіночої організації в Галичині. Всеч. о. крил. Р. Лободич в сослуженні Ігумена ОО. Редемптористів о. Маврикія Ван-де-Меля, о. І. Погорецького, о. Д. Валіхновського та о. Ст. Дзібія відправив Службу Божу й панахиду за померлих членів наших жіночих організацій. Підчас панахиди співав хор станиславівського Союзу Українок під управою п. Ірини Сулимівної. Між делегатками крім інтелігенток були й селянки в своїх мальовничих одягах. Було також багато мужчин.

Тому, що багато львівських делегаток приїхало пізніше, о год. 11, о. Д. Валіхновський й о. Ст. Дзібій відправили ще раз панахиду за померлих членок жіночих організацій.

Тимчасом в домі „Сокола“ кипіла велика праця Ділового Комітету. Членки його вписували делегаток, мусіли відповідати на тисячі запитів, полагоджували преріжні справи аж до повного вичерпання.

Будинок „Сокола“ гарно прибраний зелено зовні та внутрі. На фронті надпис „Український Жіночий Конгрес 1884—1934“, освітлений електричними лампами. Вестибул „Сокола“ прибрані гарними килимами. Головна велика зала представляється величаво. За головним будинком є менший будинок, де приміщені дві вистави: етнографічна й книжок наших авторок.

Після 2 год. попол. делегатки й гості зачинають наповняти площу перед „Соколом“. Після строгої контролі при кожних дверях (пишучого сі рядки питали 4 рази за карту вступу, що заслугоє на похвалу, бо ні одна непокликана особа не могла дістатися на конгрес), з трудом дістаємося на салею. І. Д.

Ізда на Конгрес українських жінок до Станиславова.

Дня 22 червня 1934 р. о 4 год. попол. около 500 Українок і Українців зібралися у Львові на головний двірці, щоб окремим поїздом поїхати до Станиславова на Жіночий Конгрес. Закуплено понад 450 знижкових білетів в „Орбісі“ в ціні 6 зл. (зі Львова до Станиславова й назад). Дирекція залізниць згодилася урухомити окремий поїзд, що мав відїхати зі Львова о год. 17²⁵. Тимчасом о год. 15 дирекція залізниць повідомила організаційний комітет Жіночого Конгресу, що вже запланований окремий поїзд „odradzi“. Коли посол О. Луцький інтерв'ював в тій справі, відповіли йому, що станиславський комітет „okazał się nie-istotnym“, бо в запрошенні на конгрес у французькій мові напечатано: „...Конгрес відбудеться в Станиславові, на українських землях, що є тимчасово під Польщею“. Не помогли ніякі переконання. Треба було купувати цілий білет до Станиславова в ціні 7-90. Багато осіб зрезигнувало з їзди на конгрес. Люди чекали на стації, заповнивши всю галю, бо сподівалися, що дирекція залізниць таки дасться переконати. Тимчасом поліція зачала розганяти наших людей, мовляв, „wycieszka nie odbędzie się, do domu!“ Навіть тих, що купили звичайні білети до Станиславова, довго не хотіли пускати на перон, хоч поїзд вже стояв. Колиж нарешті нещасні конгресівці після тих всіх теремедій дісталися до поїзду й зачали займати місця, кондуктори вигнали делегаток і гостей з ліпших вагонів і казали їм сідати до старих пруських возів з бічними дверми, покритих верстовою порохою. Щойно на домагання публіки залізнична служба стирала дано нестирані порохи. В тих старих і брудних вагонах було зовсім темно. Засвітили там щойно перед самим відїздом поїзду.

Нарешті з опізненням поїзд рушив до Станиславова. По дорозі делегатки й гості познайомилися. Деякі делегатки, особливо селянки, видали майже всі свої гроші, бо мусли купувати другий білет. Та вони зовсім тим не переймалися. Казали, що вернутися пішки додому. Але на конгресі таки будуть.

В поїзді їхали головні делегатки з краю. Львівські мали їхати в суботу рано. Були делегатки з Перемишля, Сокаля, Радекова, Золочева, Бродів і т. д. Їхало кільканацять делегаток з Волині, Холмщини та Полісся. Волинські делегатки радо розмовляють і оповідають про своє життя. Галичанини важко зрозуміти й ще тяжше вжитися у волинських обставинах. Справді дивно, що воєводства львівське й волинське сусідують з собою, але вони зовсім окремі світи. Кажуть, що жинна на Волині заповідається добре. Нема там ув'язнень.

З заморських гостей була в тім поїзді п. Ганна Романчик з Канади, уроженка Манітоби, що працює тепер у провінції Альберта. Вона делегатка Союзу Українок Канади, що має 75 відділів з понад 2000 членів. Вона працює на державній службі як організаторка жіночих товариств, об'єднує міста з викладами на суспільні та господарські теми. Після жіночого конгресу й сокілського з'їзду п. Романчик їде на тритижневу прогулянку до СССР, звідки знов поверне до Львова.

На розмовах з делегатками сходять скоро час. Ще не було часу обійти весь поїзд і познайомитися з конгресовими гостями як ми вже приїхали до Станиславова. Тут чекали на нас впорядчиці, котрі заводили приїжджих на приготовані квартири. I. Д.

Лікарський фейлетоник

Не пити води по овочах

Коли хто зїсть більшу кількість свіжих овочів, не повинен пити холодної води. Фармакологічний Інститут в Вірцбурзі перепровадив такі досліди: 250 грамів свіжих зрілих черешень, покраних на дрібні кусники, залили 500 грамами води. Обєм черешень збільшився двократно. При температурі 37° Ц., температурі людського тіла, обєм черешень збільшився ще більше, наступила ферментація. Той процес ще сильніше розвивається в жолудку людини. Він може викликати болі, роздуття жолудка, поважні zaburення в травленні. Ще гірші наслідки може викликати пиття холодної води по незрілих овочах, що мають більше овочевих квісів. Се може викликати катар кишок, бо після випиття більшої кількості води нестравлені овочі дістаються за скоро до кишок. Розуміється, що не всім се шкодить в однаковій мірі. Треба виждати хоч дві години, аж овочі будуть стравлені. Особливо повинні се пам'ятати старші люди, котрі травлять помалу й ті, що мають замало жолудкового соку. Вода ділає найсильніше на черешні й малини. Ще більше шкідливе пиття молока, пива або винного мочу безпосередно по свіжих овочах, бо ті напитки скріплюють ферментаційні процеси в жолудку і в кормовім проводі. Народня приповідка слушно перестерігає перед питтям холодної води по свіжих овочах.

Найвищі призначення жінки в суспільності

II.

„Подружка і смерть, се дві цілі, до яких прямує кожне людське життя“. Так писав Артемідор з Ефезу. Тим він дав свідоцтво духового вбожества поганського світа. Ще в яскравішій значинні розумів се старинний світ про жінку. По думці такого світогляду незамужня жінка не мала ні значиння, ні життя. Ту маловартність незамужньої жінки виказує також найбільший пророк ізраїльського народу Ісаїя, коли звичає кару розв'язання і розквіти жінкам Єрусалиму: „І вхопиться в той час сім жінок одного чоловіка і скажуть: Свій хліб будемо їсти й будемо носити свою одежу, щоб лиш можна нам твоім іменем називатися, — звільни нас від сорому (IV, 1)“. Так в поганським і в жидівським світі жінка лиш тоді мала значиння й пошану, коли своє дівоче ім'я полишила, а прибрала ім'я мужа. Аж тоді вона була „вільна від сорому“, коли наїшла жениха і дівочий стан замінила на замужній.

Сей нестерпний і понижаючий стан змінило основно доперва християнство. Християнство особисто вартість жінки поставило на рівні з вартістю чоловіка; християнство поставило один моральний закон і одну й ту саму відповідальність для обох полів; християнство вернуло подружку його первісне достоїнство (моногамію), піднесло подружку до висоти св. Тайни й супружжю зв'язало нерозривною. Християнство пішло ще висше. Воно не ставить жінці подружка як найвищу й одиноку ціль життя, але на рівні як чоловічій ставить їй високу ідею дівичтва „ради небесного царства“.

Очевидно, люди, заражені індивідуалізмом і лібералізмом (про ворожі релігійні круги нема що й згадувати) ніколи не в силі зрозуміти величчя, краси й достоїнства сього надземського великого призначення. Та навіть між католиками стрічається неясні поняття про ту високу ідею. „Не віддаватися“, це не робить дівственного стану в значинні релігійнім. Навіть ціле життя задержана повна невинність не вичерпує змісту дівичтва. Божий закон кладе всім людям стислий обов'язок задержувати невинність і чистоту до хвили подружка і поза подружжям. Хто не виходить заміж, чи не жениться, той після Божої заповіді має задержувати чистоту ціле своє життя. А дівичтво в повнім значинні се не заповідь, а євангельська рада. Дівичтво в сім значинні має дві сторони: першу негативну, се повна й цілкова невинність і ненарушеність; другу позитивну, се свідоме віддання себе Богу, се свідоме й добровільна жертва для Христа. Саме се посвячення Богу з тілом і душею; се добровільне зречення поділу серця, яке існує в подружжю, щоб неподільно віддати своє серце Богу; саме це на щирім золоті дівства витискає надприродну й надземську печать дівичтва в релігійному розумінні як євангельської ради. Така суть дівичтва се найповніша жертва ненарушеного тіла й душі „ради Божого царства“, як каже сам Спаситель. І то не лиш задля Божого царства там у вічності, але й „ради Божого царства“ тут, на землі. Тому св. апостол Павло каже: „Дівственна душа журиться лиш про те, що Господа, щоб бути святою тілом і духом“. (I. Кор. VII, 34).

В тім саме лежить основа того, чому католицька Церква посвячений Богу дівственний стан ставить висше над стан супружжій. Якби чоловік був лиш людською дитиною та його життя обмежалося лиш на дочасність, то ще й тоді не можна булоб безумовно помноження людського роду ставити як найвищу ціль чоловіка. Навіть тоді піднесення духового й душевного моменту в житті проти тілесного й полового знайшлоб у багатьох зрозуміння; і тоді добровільне зречення подружжя для більшого добра загалу булоб висше й ідейніше над подружжя. Та в дійности чоловік піднесений Богом до надприродного життя і через се він одержав шляхоцтво Божої дитини. А

таке достоїнство вкладає висші обов'язки й висші цілі. Понад заповідь: Рости́ть і множи́ться — стоїть заповідь любови Бога і ближнього. Та заповідь не зобов'язує вправді до зречення подружжя, бо і в теперішнім порядку Бог хоче, щоб рід людський множився і наповняв землю; але сей обов'язок не відноситься до кожної людини з особі; його і так сповняє більшість живучих людей на землі. А для оди́нці відношення до Бога се найви́ше право самоозначення. І понад земським царством стоїть Боже царство. Тому го́лошення засади, що до повного етичного завершення особовости людини належить також ужиття полового гону, се обяв грубого матеріалізму й дикого сенсуалізму, обяв понижаючий людське достоїнство. Навіть Никола Бердяєв, теперішній російський філософ, вкладає в уста Еллен-Кі (Ellen-Key) погляд щодо поняття повної людської гідности навіть з чисто природного становища: „Заперечення і зречення подружжя не є запереченням полу. Дівство се позитивна енергія полу“).

Як чоловічина не зменшує своєї мужности, коли линається чистий і повдержний, то навпаки підносить її, так і дівчина, коли зрікається подружжя, нічим не зменшує свою жіночість, але ушляхотнює її та змагає до висшої цілі. Не треба й на се забувати, що хоч Церква прищипляльно й суцно висше ставить дівичтво над подружжя, ще тим не дає ніякої певности, що ті, котрі вибирають стан дівичтва, вже тимсамим досягнуть для себе особисто висний ступінь досконалости. Сам стан у собі може бути доскональший один від другого, але не для кожного з особі. Так званий „досконалий стан“ це не значить, що той, хто його вибрав, тимсамим стає досконалий і що всі про́чі се християни другої класи. Лише той стан зобов'язує тих, що його вибрали, до ревнишого стремління і більшої праці над своїм усовершенням.

Тому коли Христос поручає дівичтво, не робить сего з якогось понурого аскетизму й з легковаження життєвих законів, що їх дав Сотворитель. Саме безпосередно перед зазивом до дівичтва звеличив ідеал подружжя і проголосив його як святу Божу волю. Колиж відтак поручає своїм великодушним зреченням подружжя „ради небесного царства“, то сим не відкидає нічого з того, що передтим сказав. Любов матери й дружини в очах Спасителя се великі цінности. Та любити Бога з цілого серця, з цілої душі та з усіх сил — се такі найви́ше добро. Жадання Христа і Його ради тим більше високі й ідейні, чим глибше входить в їх зміст. Христос знав, що навіть найчистіша супружжя любов може викликати конфлікти; Христос знав, „що святість любови підносить не земська її сторона а небесна“, як се Іда Куденгове пише про земську любов св. Єлисавети до її мужа**). Се пригадує також слова Кікергарди, яка саме в такім конфлікті зірвала заручини, щоб досягнути повну внутрішню свободу: „Правда сього земського життя остає в тім, що ні одна любов між людиною і людиною не повинна і не може бути цілковито щаслива ані цілковито певна. У виснім надприроднім розумінні навіть найщасливіша земська любов криє в собі небезпеку, про котру чисте земське розуміння любови не думає і не хоче думати; небезпеку, що її пристрасть може порушити відношення до Бога, небезпеку, що само відношення до Бога може зажадати жертви навіть з найщасливішої земської любови“***). Коли душа бореться за ідеал дівственности, тоді переживає великанське напруження. Та сей конфлікт, це не конфлікт між добрим і лихим, лиш між меншим і більшим добром; се не боротьба між світлом і темрявою, але між земським світлом і небесним сонцем; не бо-

*) Theod. Steinbüchel, Von Wert und Würde der Frau.

**) Ida Friederike Coudenhove, Gespräch um die hl. Elisabeth, 1931.

***) Ibidem et. 20.

ротьба між природою і зіпсуттям, лиш між природою і надприродою; се боротьба не між чоловіком і сатаною, а між чоловіком і Богом.

Хто вибирає дівичий стан за призначення свого життя, той багато мусить зречися. Не всі се розуміють, лиш ті, що їм дано. Та якраз се зречення робить їх незвичайно богатими. Такі знайшли свою душу тоді, коли стратили її ради небесного царства й евангелія... Життєва зв'язь з другою людиною часто вимагає ще більшого самовиречення, але не дає сього внутрішнього багатства. Повна свобода від зв'язи з іншим чоловіком дає ще більшу свободу в діланні для людства. Хто всім хоче служити, хто хоче стати всім для всіх, сей не може вдатися на віки з одною людиною. Чим тяжіше приходить для жінок і мужчин робити вибір звання, чим сумніші вигляди на можливість оснування свого родинного життя, чим більше число жінок від мужчин, тим краще ясно поставити ідеал християнської дівственності в повній її блискучості та значінню. Чим більше зарисовується пропасть між релігією а життям, чим більше ворожі сили намагаються усунути з публичного життя релігійні ідеали й загнати їх до катакомб, тим сильніший мусить бути клич до тих, що посвятилися високому ідеалові, щоб були свідомі свого післанництва. *о. Т. Галушчинський ЧСВВ. (Д.б.)*

Найдорожча друкарська помилка

На ліцитації старих марок при Бонд-стріті в Лондоні Мормон, Німець з Гамбурга, купив за 5.000 фунтів стерлінгів одну коверту з наклеєними на ній трома марками острова св. Маврикія з 1847 р. Одна з цих марок коштувала колись 1 пенс, дві по 2 пенси. Високу ціну 5.000 фунтів досягнули ті марки тому, бо на них була друкарська помилка: замість „Почтова оплата“ було випечатано „Почтовий відділ“. Почта скоро забрала з обігу марки з тою друкарською помилкою та знищила їх так, що з помилкою збереглися тільки ті три марки. І тому вони такі дорогі.

Новини чужого письменства

У французькій перекладі появилася роман дочки Томаса Мана Ерики Ман п. з. „Христоф і його літак“. В романі представлені пригоди хлопчика, котрий без білету вліз до літака, скрився в нім і так „зайчиком“ („на шварц“) перелетів Атлантичний океан. — Вийшла по французьки цікава книжка Шадура „Анагвак, індіанець без піра“. Се живий опис сучасного Мехіка.

В. Катаєв

ІСПИТ

Гумореска з совітського життя.

Цілий тиждень аж до дня самої „чистки“ касієр Діабетов ходив по бюрі з напів прижмуреними очима і „виковував“ на пам'ять питання з папірця.

— Хто Великий Учитель? Маркс. Що політичний орган? С. Т. О. Що таке соціал-патріотизм? Вислугування буржуазії під покришкою соціалізму. Що характеризує капіталізм? Скажений визиск, спертій на ґрунті приватної власності.

Як розвивається плянова господарка? На основі електрифікації. Коли всі краї взяли участь в...? В часі першого конгресу II Інтернаціоналу 1889 р. в Парижі. Який буває капітал? Постійний і змінний. Яка буде форма організації в будучім комуністичнім устрою? Не знати. Хто ренегат? Кавтський. Хто делегат? Пенлеве. Хто кандидат? Ляфолет. Хто, не дивлячись на позірний добробут...? Польща. Хто соціал-зрадник? Шайдеман і Носке. Чим є Абрамович? Соціал-ідіотом...

Пильний Діабетов горячково мняв у пальцях спасенний папірець.

Hohes Markt 8 — се т. зв. палата Сіна, збудована в половині 19 ст., нині найзавітніша будова на просторій, чотирикутній, видовженій площі того імені. Колись в сіру давнину, в 2 і 3 ст., мало стояти на тім місці римське преторіум, осідок намісника Риму й головнокомандуючого замку Віндобони. Перед преторіумом був невідлучний „форум“, осередок публичного життя невеликої римської твердині над Дунаєм і місце важкіших державних військових чинностей. На се вказує нині пропам'ятна таблиця вмурована на фронтонній стіні палати.

В одній частині тої будови, прикрашеної внутрі гарними фресками, приміщене скромне бюро Католицької Державної Жіночої Організації (Katholische Reichs-Frauenorganisation). Се властиво тільки її експозиція, бо Генеральний Секретаріат її виймає з тепер в Лінці (Volksgartenstr. 18 Generalsekretärin: Elisabeth Müller), щоби бути під рукою президентки організації, княгині Фанні Штаремберг. Сама організація не така давня, бо повстала щойно під кінець 1907 р. Вона се з одної сторони з'єднання і завершення вже існуючих католицьких жіночих організацій поодиноких австрійських країн, а з другої сторони в ряді сестриних організацій інших держав творить вона звено лучності з католицьким жіночим рухом світа і його верховною організацією — Міжнародною Унією Католицьких Жіночих Союзів (Union internationale des Ligues Catholiques féminines) з осідком в Утрехті (Голандія). Безпосередно до Віденської централі належать організації Каринтії, Горішної Австрії, дієцезії Ст. Пельтен, Зальцбургу, Стирії, Тиролю, Форальбергу й архидієцезії Відня й Бургенляндю. Посередно підчинилися їй на засаді збереження спільної лінії праці, але зрештою самостійні в своїй діяльності, отсі організації: Caritas Socialis, Т-во Католического Учителів Австрії, Союз Католических Учителів, Т-во домашньої послуги, Т-во домашньої опіки хорих, Т-во св. Пилипа Непі, Австрійський Державний Союз Християнських Жінок і Союз Католицьких Письменниць.

Діловий контакт між тими організаціями і їх централею спирається на засаді їх постійного заступництва в відділі надрядної. Ту засаду примінено у всіх типах організаційної будови, від найвищого до найнижчого. Місцеві групи мають своїх заступниць у виділах поодиноких округів і країв, ті знов в державній централі у Відні, бо та остання заступлена на

тій самій основі в згаданій вже вище Міжнародній Унії Католицьких Жіночих Союзів. Організація об'єднує всі верстви і круги суспільності і групи кожного звання і стану. В деяких союзних краях організаційна будова переведена так всеціло, що в відділі краєвих організацій заступлені крім всіх жіночих конгрегацій й апостолів також всі станові жіночі громади як академічні жінки, вчительки, письменниці, бюрові сили, обслуга хорих, домашня обслуга, фабричні робітниці, селянки і т. д.

До управи входять: президентка, вибрана загальним зібранням чи т. зв. делегатським зїздом (Delegiertentag), і відділ в двох видах: ширший і вузьший. Де ширшого належать крім президентки й заступниць краєвих організацій, делегатки тих останніх (одна на 20.000 членок), заступниці прилучених товариств, кооптовані, фахові референтки й назначений єпископською конференцією духовний радник. Вузьший відділ складається з президентки, двох її заступниць, касієрки, генеральної секретарки, президенток краєвих організацій, духовного радника і його заступника та 4—6 радників. Делегатський зїзд може бути скликаний кожної хвили, але відбуває свої наради що найменше раз на три роки. Він вибирає президентку й ширший центральний відділ, ухвалює пропозиції управи, висоту членської вкладки й постановляє про зміну статутів.

Найвища форма організаційної будови се загальний конгрес католицьких жінок — Allgemeiner Katholischer Frauentag. Він незв'язаний ніяким часовим терміном і збирається вразі потреби по вимогам хвили. Досі австрійське католицьке жіноцтво відбуло три конгреси: два ще в рамках давньої австрійської монархії, третій вже в новій, повоєнній Австрії в 1931 р. Всі ті зїзди визначалися як видно з оповіщених звітів, високим духовним рівнем виступів рефератів і лишали сильний відгомін в цілм краю. Останній конгрес, який ще живе в пам'яті австрійського жіноцтва, дав крім того доказ незвичайного знання і заслуг провідниць католицького жіноцтва в області суспільних справ.

Про завдання організації австрійського католицького жіноцтва напишу в слідуєчих статтях в „Новій Зорі“. *Ст.*

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить

— Коби лиш не помішати... — мимри! Коби не помикити. Хто делегат? Пенлеве... Хто ренегат? Кавтський... Хто кандидат? Ляфолет.

Коли Діабетов вівзав до кімнати, де урядувала комісія, перед його очима пливала рожева мряка, а в ушах дзвонило як на дзвіниці. Діабетов переміг проймаючий страх, наблизився до стола і прижмурих очі.

— Ваше назвисько, товаришу? — спитав передсідник комісії.

— Маркс, — відповів певним голосом совісний касієр.

— Кілько маєте літ?

— Сто.

— Ваше заняття?

— Вислугування буржуазії під покришкою соціалізму.

Предсідник комісії, котрий досі слухав не уважно, нараз підніс ліву брову.

— Гм... А однак се досить шире признание!... Ваше відношення до служби, горожанине?

— Скажений визиск, спертій на ґрунті приватної власності.

— Ах так!... Ду-у-у-уже нам приємно... А в якийже спосіб ви дісталися до совітської установи?

— На засаді електрифікації.

Члени комісії обмінялися счудованими поглядами.

— А коли ви, товаришу, останній раз міряли собі температуру? — спитав осторожно секретар.

— В часі першого конгресу II Інтернаціоналу 1889 р. в Парижі — ритмічно виречитував головний касієр.

— Знаєте що, товаришу... Вам очі так якось блищать... лагідно сказав предсідник, — в ваших очах який такий горячковий блеск...

— Постійний і змінний — ввічливо вияснив Діабетов. Його лице з захоплення і тріумфу трясало як у мопса, ліва нога дрібноенько бубоніла об підлогу, зуби кландали, а пальці корчево стискали в кишені спасенний папірець.

— Дуже добре... Гарно! Чудово... Але передовсім, товаришу, прошу не хвилюватися. Ви може товаришу втомлені? Прощу сідати, — сказав, надаючи голоси можливо найбільше сердечності, предсідник, котрий зачинав дещо розуміти. І нараз скоренько і несподівано пальнув: „А котрого маємо нині?“

— Не знати! — рикнув Діабетов, облитий ясным потом, чуючи, що вимірює ворогові останній удар.

Члени комісії на пошепки неспокійно порозумілися між собою. Секретар на пальцях вийшов з кімнати.

Українська жіноча преса в Галичині

II.

Знов тривало довгий час поки жінки спромоглися на власний орган. В 1908 р. появилася у Львові „Мета“, орган українських поступових жінок. Перше число вийшло 1-го марта 1908 р. Газета виходила два рази місячно. „Мета“ поставила собі за ціль „розбудити загальне жіноцтво до ширшого суспільного життя та зорганізувати його в ряди свідомих жінок горожанок“. Дарія Старосольська була головною редакторкою часопису і писала програмові статті. Зараз в першій числі головна редакторка написала статтю „Ідея еманципації жінок“. В тій статті пише, що „сучасний еманципаційний рух європейського жіноцтва цілує організація до боротьби о працю, о доступ до неї“. В „Меті“ співробітничали також письменники мушени, пр. Іларіон Святицький. Він помістив в ч. 4 більшу статтю „Жінка в поезії Некрасова“.

Крім того містили там свої статті і твори Іван Франко, Остап Луцький, Богдан Лепкий, Петро Карманський, Гнат Хоткевич, Др. Кушнір. З жінок стрічаємо там статті Катрі Гриневичевої і Константини Малицької. Часопис виходив всего 1 рік. Був се часопис феміністичний, мав частину літературну, мистецьку. Се був орган тодішніх провідниць жіночого руху.

В 1906 р. вийшов календар-альманах п. а. „Календар для женщин“ на рік звичайний 1907. Львів, 1906. Накладом „Клубу Русинів“, 32⁰, стор. 87. Маленька книжечка, котра складається з двох частей: літературної й загальної. В літературній частині альманаха є поезії і короткі оповідання отсих авторів: Марія Колдуняк „Саме винна“ оповід. з гуцульського життя присвячене І. Франкові. Оповідання написане гуцульським діалектом, дальше кілька віршів Уляни Кравченко; афоризми Вол. Вільшанецької й оповідання „Чому не віддалася?“, Віри Лебедової „Пісні“.

В другій частині є цікава але не підписана стаття „Українські жіночі Т-ва в Галичині“. В статті обговорено коротко діяльність жіночих товариств у Львові. Жіночий рух поширювався на провінцію. Маємо в тій статті звіт про жіночий рух в Коломиї, Перемишлі, Бережанах, Стрий, Тернополі, в Калушині і вкінці жіночий рух на Буковині.

При кінці є куховарські приписи про торти, легуміни і паштети, котрих жінки все потребували і будуть потребувати без огляду на еманципацію.

В 1912 р. виходило „Жіноче Діло“ як додаток до щоденника „Діло“. Той орган

— Дуже добре товаришу! — кликнув предсідник з удаваною радістю в голосі. — Отже добре! Отже чудово! Передовсім, не хвилюйтеся! Поїдете на Крим... До Ялти, що так скажу... Знаєте, там сонечко... Та передовсім не дenerвуйтеся. До побачення, товаришу!

Діабетов потупцював на місці і трошки захриплим голосом відзивався:

— А я і дальше також знаю!... Хто ренегат? Кавтський. Хто делегат? Пенлеве. Хто кандидат? Ляфлет. Хто не дивлячися на добробут...

— Передовсім не дenerвуйтеся, товаришу, — сказав предсідник, обережно опускаючися з крісла, — віримо вам на слово... До побачення, товаришу!...

Розпромінений Діабетов вклонився і станувши у дверях широко всміхнувся.

— Хто соціал-зрадник? Шайдеман і Носке... Хто такий Абрамович? — І зробивши ефектну паузу, інтимно прижмуривши око до комісії, виречитував: — Соціал-ідіот!...

Занепокоєні співробітники окружили Діабетова.

— Ну що? Як??

— Всіх положив! Вісім питань як золото! Шість оставших я сам сказав. Знаєте, предсідник аж збаранів! Предложив відпустку. До Криму... Як золото...

повстав так: „Жіноча Громада“ у Львові звернулася з проханням до Редакції і Видавничої спілки „Діло“, щоб уділили більше місця жіночим справам. Редакція і Управа Видавничої Спілки відповіли прихильно і згодилися навіть на 1913 р. що тижня відступати 1 сторінку, як тільки жіноцтво достарчить потрібну кількість матеріалу.

Вийшли 4 числа: 21 цвітня зі субтитлом „весна“, 30 червня „літо“, 15 вересня „осінь“ і 31 грудня „зима“. „Жіноче Діло“ мало 8 сторінок малого формату (як нині „Правда“ або „Жіноча Доля“). У вступній статті „Жіноче питання“ авторка О. Галичанка (Олена Кисілевська) так формулює завдання жіноцтва: „Жінки чимраз численніше із своїх закутків вдираються в людські ряди“, „жінка хоче стати і мимо всіх перемог мусить стати чоловіком“, „вона мусить скорше чи пізніше здобути собі право стати рівною чоловікові“. Редагувала сей додаток і більшість статей писала О. Галичанка (Олена Кисілевська). Крім вступних статей про ідеологію жіночого руху є ще в „Жіночій Ділі“ статті про „жіночу ношу“ (інтелігентних жінок), інформаційний відділ жіночого світа, дальше поради пані редакторки, щоб жінки купували дешевші одяги а заощажені гроші щоб переїхали в світ (за границю). В ч. 3. є стаття д-ра Сіменовича „Жінка в Америці“ (про упрівілене становище жінки в Америці). Є стаття „Про коєдукацію“, „Про жінку в Японії“ і ин. Часопис присвячений справам осягнення рівноправности для жінок. Він був призначений тільки для жінок інтелігенток. Вийшли 4 числа разом 32 сторінки.

В 1913 видав Г. Гануляк „Русалку“, Календар-альманах на рік 1914. Се „женський календар“ на рік 1914. Львів 1913. цїна 70 гел. Сей календар писаний язичієм і призначений для москвофілських кругів. В літературній частині альманаха є кілька оповідань м. ін. С. Купчинської („Один тільки миг“, „Сужений“), дальше вірш Степана Шаха „Заспів“. Крім того є популярна статейка про народні одяги. Є кілька перекладів (поезій і оповідань). Закінчує альманах часті інформаційна. Формат 16⁰, стор. 64. Се приватне видання Гануляка.

В 1919 р. почав виходити як додаток до „Вперед“ часопис „Наша Мета“ для робітничого жіноцтва. Головна редакторка Дарія Старосольська. Співробітницями були: Мілена Рудницька Лисякова і Цюпа Волянська. „Наша Мета“ виходила два рази місячно. Формат такий як нинішньої „Жіночої Долі“ або „Правди“. „Н. М.“ виходила у Львові від лютого до грудня 1919 р., відтак після перерви від січня до липня 1920 р. Часопис так формулював своє завдання: ознайомити загальне жіноцтво з правами, які прислугують всім горожанам Української Республіки. Співробітницями були: Дарія Старосольська, М. Рудницька, Марія Голубівна, Ольга Коренев, С. Олесницька з Лондону і Ол. Кисілевська.

М. Галушинський містив там статті на теми просвітнянські. Ідеологічний напрям часопису був соціалістичний. „Наша Мета“ не виплачувалася. Редакція заявила в письмі до читачок таке: „Круг читачок завів нас, кошта видавництва такі великі, що дальше видавання „Нашої Меті“ неможливе. Якщо ситуація не покращає, то число 24 буде останнє“. Се було в грудні 1919. „Н. Мета“ перестала виходити, але по місяцєви появилася чергове число. Вийшло ще 8 чисел і остаточно в липні 1919 „Н. Мета“ перестала виходити. Всего вийшло 32 чисел.

Всі часописи і видання, про які була мова, були призначені для інтелігентного жіноцтва. Маса селянок не мала свого окремого часопису і не цікавилися спеціальними жіночими організаціями.*).

*) На Заг. Зб. „Клубу Русинів“ у Львові 12. II. 1901. рішено увійти в зносини з інтелігентним жіноцвом по селах в цілі ширення просвіти між сільським жіноцвом.

ва після війни жіноцтво починає цікавитися на ширшу скалю організаційним життям провінції.

Виринула потреба органу для справ селянського жіноцтва. Перший орган для селянок повстає в р. 1925 в Коломиї. З кругів „Жіночого Круга“ в Коломиї вийшла думка видавати жіночий часопис. В вересні 1925 р. починає виходити в Коломиї щомісячний часопис для українського жіноцтва „Жіноча Доля“. Видавала і редагувала колегія. Редакційна Колегія „Жіночої Долі“: Настя Микитчукова, Марія Ставнича (відп. редакторка), Олена Кисілевська, Марія Дороцька, Марія Мельникова, Олена Витвицька, Марія Кічурова, Наталя Чайковська, Наталя Шипайлова, Тимкевичева, Калина й Левчицька. З мушних співробітничали: Андрій Чайковський, Др. В. Гавьківський (зять О. Кисілевської), Др. Сіменович В., брат редакторки О. К. Головно піддержувала сей орган Ол. Кисілевська. Завдання часопису було „просвітити нашу меншу сестру і зробити її гідною стати побіч чоловіка за наше право“. Дальше обіцяє редакція писати про суспільне становище, яке займала й займає жінка в інших народів, про славних жінок і каже, що не забуде також про окремі обовязки жінки в родині і домашнім господарстві. Отже будуть різні поради для жінок. Між співробітницями і співробітницями „Жіночої Долі“ бачимо на першій місці Олену Кисілевську, Андрія Чайковського і д-ра Сіменовича. Він редагував т. зв. „Американський відділ“. Такого відділу не мала ні одна українська газета. „Жіноча Доля“ виходила раз на місяць, 12 сторінок. В першій році вийшли 4 числа, стор. 44. З Новим роком 1926 часопис розбудовується, приєднує більше співробітників зпоміж львівських Українок, збільшує обєм на 20 сторінок, містить ілюстрації, має американський відділ, дописи з краю про жіночий рух, словом — стає цікавим часописом. В другім році вийшло 12 чисел. В р. 1927 редакція переімяє „Жіночу Долю“ на двотижневик. На першій сторінці кожного числа є гарна ілюстрація. Вийшло 24 чисел по 16 сторінок. Орган виходив 1 і 15 кожного місяця.

Вид-во „Жіночої Долі“ видавало також окремі альманахи. І так в 1927 р. вийшов „Календар Альманах Ж. Д.“, в 1928 р. „Наш Світ“, в 1929 р. „Наша Книга“ а в 1930 р. „Для неї все“. Всі вийшли в Коломиї. В тих альманахах є багато цікавих статей про жіночі справи в нас і за границею.

„Жіноча Воля“, безплатний додаток до часопису „Ж. Доля“ для сільського жіноцтва. Виходить від 1932 р. Се ще більше популярний і дешевий часопис як „Ж. Д.“ Крім того виходить ще при „Жіночій Долі“ окремий додаток для українських інтелігентних дівчат, окремо під назвою „Світ Молоді“. В однім і другім додатку та сама редакція і ті самі співробітниці(ки).

„Нова Хата“ журнал присвячений модам і справам домашнього жіночого господарства почав виходити у Львові, в літі 1925, майже рівночасно з „Жіночою Долею“. Появляється в формі зошитів щомісяця і має багато ілюстрацій. Має часті літературну, спортову і педагогічну. Пропагує народне мистецтво і приміює його до інтелігентного побуту. Редагує Колегія: Співробітничать Константина Малицька, О. Залізняка, Евгения Вербицька, Ірена Бонковська і багато інших. „Нова Хата“ має співробітниців: Софія Дністрянська, Ірена Гургулівна, Марія Фуртаківна, Катря Гриневичева, І. Федорович-Малицька, Софія Парфанович, О. Вергановська. „Нова Хата“ має своїх співробітниць також за границею. З Італії дописує Млада Липовецька, з Німеччини Ганна Чикаленко, з Закарпаття Харита Кононенко; з Праги Зінаїда Мірна і Сірополко Ст., з Харбину Олена Рейтер. Час від часу дописує також професорка Софія Русова з Праги.

Ідеологічних статей „Нова Хата“ не містить, та освітлення поодиноких фактів і назви співробітниць (і співробітників) вказують, що дух часопису ліберальний або як у нас давніше говорили „поступовий“. Поза тим журнал цікаво редагований. В кождім числі є кілька стат-

Католицький жіночий рух

2) Також надгробні надписи в катакомбах з перших віків говорять про любов і пошану до жінки, про достоїнство матері і про любов дитини до неї. А якже зовсім протилежне голосять про невіст поганські законодавці, філософи, поети! Очевидно тільки християнство надало жінці повну особисту вартість і рівноправність. Також в гурті перших християн виступає жінка на публичну арену як підмет і починає католицький жіночий рух. Вона приносить жертвами та інтензивною пропагандою до поширення Христової науки в палатах і ліпняках. Використовує для Христа свій вплив на чоловіка як чоловіка, сина, нареченого і навіть хлібодавця.

Яка ціль католицького жіночого руху? На це питання дає нам відповідь св. Письмо і християнська традиція. Читаємо в св. Євангелію:

„І деякі жінки, що були сцілені від духів лихих і недуг: Марія, на прізвисько Магдалина, що з неї сім бісів вийшло, і Йоанна, жінка Хузаїна, Іродового приставника, і Сусанна, і інші багато, що послужували йому з добра свого“ (Лука 8, 2—3).

Крім вище вичислених знаємо ще Марію, матір Якова, Соломію, тещу Петра й Марту з Витанії. Всі вони віддали себе всецільно до розпорядимости Христа й Його великої справи, якою була будова царства Божого на землі. Вони йдуть послідовно й неустрашимо за Вчителем навіть на Голгофу, коли апостоли мужични з переляку опустили Його. Лука (23, 27) пише:

„Йшло ж слідом за ним велике множество народу і жінок, що голосили й ридали по Йому“.

Навіть під хрестом жінки не зважають на наруги жидівської юрби й римських жовнірів, не лякаються втратити особисту свободу, не опускають Його. Галилейські жінки йдуть з пахоцями до гробу, щоб помазати тіло Його. Се був об'яв великої відваги та стійности їх переконань. Один апостол зраджує Ісуса, другий вирікається Його, але на жінку не паде зі стрічок св. Євангелія ні дрібки залямання, зневіри, зради. Примір гідний наслідування в наших часах.

Після воскресення Господа жінки тримаються апостолів: „Всі вони пробували одноставно в молитві і благанню з жінками й Марією, матір'ю Ісусовою“ (Діян. 1, 14).

Нарешті треба було вирушити зі св. Євангелієм на підбій світа. На велелюднім шляху стрічаємо раз-у-раз жінок, що неструджено працюють для Христа. В „Діяннях“ є багато згадок про християнські жінки: Товиту з Ассирії (Діян. 9, 36), Марію, матір Йоана (Діян. 12, 12), Лідію з м. Філіпи в Македонії (Діян. 16, 15; 16, 40), Евдію й Сінтихію (До Филиппіян 4, 2—3), Дамару в Атонах (Діян. 17, 34), Хлоїсу в Коринті (1 лист до Коринтіян 1, 11), діаконісу Фиву, Прискилу та Аквілу з Риму (Лист до Римлян 16, 1, 3 і 4). Жінки йшли на муки і смерть за Христа з таким самим героїзмом як їх чоловіки. Жінки улаштовували похорони мучеників, хоронили їх на власних огородах, котрі з часом перемінилися в цвинтарі му-

чеників, катакомби. Про те свідчать акти мученика св. Сатурніна або акти св. муч. Максиміліана, оба з другої пол. III ст. Самі назви катакомб як: Crypta Lucinae, Coemeterium Priscillae, Flaviae Domitillae, Caeciliae і т. д. вказують на заслуги жінок в будові тих катакомб. Жінки віддавали свої дома на церкви або будували їх своїм коштом. Відси походять титули старинних римських церков, як: Titulus Anastasiae, titulus Crescentianae, Aemilianae, Vestinae, Sabinae і т. д. (Kirsch — „Titelkirchen“).

Не малу прислугу робили християнству невілльниці. Св. Павло часто поздоровляв в листах рабинь: Юлію, Перзу, сестру Неревса. Климентій з Олександрії пише, що невілльниці ширили християнську віру в жіночих покоях, куди мужичини не мали вступу. Поважні заслуги мали аристократки перших віків християнства. В часах переслідувань молоде ще християнство потребувало матеріальних средств, охорони, укриття, заступництва, протекції. Без опіки поважних шляхотних жінок було б се неможливе. Цісар Валеріян в едикті про переслідування наказує, щоб багатим матронам конфіскувати їх маєтки і їх самих засуджувати на вигнання. Навіть між цісарськими жінками й дітьми були християнки, покровительки християн, заступниці їх і навіть мучениці як: Юлія Домна, Юлія Маммеа, Марція Севера, Корнелія з Солуня, Пріска й Валерія, жінка й донька Діоклеціана, вкінці св. Олена, мати цісаря Константина. Отже християнська жінка перших віків без огляду на свій вік і на своє суспільне становище станула до будови Христового царства між людьми не зважаючи на ніякі жертви, не жаліючи своїх сил і навіть життя.

І будувала його в тісній злуці та під непомилним проводом кат. Єрархії. Се була найвища ціль тодішнього католического жіночого руху. (Д. б.) о. О. О.

Перед Сокільським Здвигом

(Від здвигового комітету Сокола-Батька у Львові).

В доповненні до намічених уже точок програми Здвигу подається ще отсі додаткові точки. Усі львівські гнізда, а саме: Сокіл-Батько, Сокіл III на Городецьким, Сокіл IV на Личаківі, Сокіл V на Замарстиніві, Сокіл на Клепаріві й Сокіл на Голоску збираються в суботу в год. 8.45 в Успенській церкві при вул. Руській. По Заупокійнім Богослуженні переходять на подвір'я реальності Т-ва Взаємних Обезпечень „Дністер“, де відбувається посвячення пропаянної таблиці Помершим і Полягам Членам Сокола. Цього самого дня всі згадані гнізда й св. замісцеві, які вже до Львова прибули, збираються вдруге в год. 3.45 попол. апост на Личаківським цвинтарі на могилі бл. п. іжж. Василя Нагірного І-го Голови Сокола-Батька. При головнім вході на цвинтарі будуть установлені впорядки Комітету, які вкажуть місце могили. Кожне гніздо має принести з собою вінок з живих квітів, з лентою народних красок і написом „І-ому Голові Сокола-Батька — Сокіл“. Уставку гнізд підчас обох Богослужень переводить начальник Здвигу.

На обі Богослуженні Відправи так в церкві Успенія П. Д. М. як і на Личаківським цвинтарі запрошують всіх прихильників сокільської організації та представників суспільних і економічних установ, а головні цих установ, які оснував та в яких працював Покійний І. Голова Сокола-Батька.

Зокрема проситься на цвинтарі спеціально вважати на сусідні гроби, бо за всякі uszkodження могил матеріально відповідає Сокіл-Батько. В неділю 1 липня по генеральній пробі коло год. 12.15 вийде з площі С.-Б. похід вулицями: Стрийською попри Кадецьку школу, на вул. Кадецьку, Пелчинську й Стрийську верне з поворотом на площу С.-Б. До походу будуть допущені лише члени сокільських гнізд. Тому нехай ніхто не стає до уставки згд. не вибирається до Львова без членської виказки свого гнізда. З причини не затвердження однострою й прапору Сокола стають до походу в своїх звичайних, святочних одягах з загатою згд. ювілейною відзнакою, виданою Соколом-Батьком, яка має бути припнята на лівій груді одягу. П. Т. Громадянство проситься підчас походу зайняти хідники вичислених вулиць та самостійно перебрати на себе задержання порядку та повної поваги, щоб цей перший від 1914 р. публичний, сокільський виступ на вулицях міста Львова був гідний сокільської організації. Дальші інформації будуть поміщені в часописах.

Навернення Антона Крена

голосного атеїста й визначного публіциста й письменника соціалдемократії.

В Кьостернайбургу під Віднем, у друкарні Августинів, появилася видавничою інтересна брошура Антона Крена п. з. „Назад до Церкви“. Та брошура подвійно цікава для кожного, хто знає, яким визначним публіцистом і письменником соціалдемократії та яким завзятим ширителем безбожності був Антін Крен. Він тепер пише так: „Літами держав мене у своїм зачарованім кружі вільнодумний світогляд. Всі великі проблеми сучасности старався я розв'язати вільнодумними аргументами. Разом з тисячами бідних пролетаріїв надіявся я на спасення з біди робітничої кляси. Я присягав на „модерних“ корифей науки й думав, що при їх допомозі можна увільнитися від усякої віри. Я сам працював над тим, щоб „відкрити“ той фундамент вільнодумного світогляду, на котрім могло б бути побудоване все наукове політичне й етичне життя людства. Та згодом мав я досить того очікування, шукання, досліджування — і я почав надумуватися. Виразною наукою стала для мене Росія. В тій державі побідив соціалізм найострішого напрямку, а прецінь піде робітничка кляса не дивлячись таких твердих невілльничих кайдан як власне в тім краю. Ні одна країна не перевела в життя так радикально домагань вільнодумців як Росія — і в ніякій іншій краю масова біда і пужда не зросла до такої потворности як власне в тій державі! Для мене стало ясно, що Росія довершила вправді великого діла в області машин, але зате тим менше зробила для людства. І побачив я наближення часу, в котрім до незмірности зросте могутність машин, а люди западуться в безіменну німіч. І побачив я духом своїм той день, котрий ще наїде і в котрім страшне розчарування відкриє очі народним масам. А останні посушення вільнодумного комунізму привели мене цілком до розуму — й одного дня почув я на собі величезну відповідальність, ту відповідальність, котру понесе на собі кождий, що безпосередно або посередно причиняється до можливости викликання такої трагедії також для свого народу.“

(Примітка Редакції „Нової Зорі“: Се місце нового твору конвертита особливо глибоке й тому особливо заслугоє на застанову. Річ в тім, що за поширення безбожності між народом та й інтелігенцією відповідальні не тільки ті, що се безпосередно роблять, то значить відповідальні не тільки атеїстичні агітатори, але відповідальні також люди посередно винні, то значить відповідальні й ті віруючі люди, в першій мірі покликані до береження й вкорінювання релігії, коли вони не ужили в тій цілі всіх своїх сил і засобів, яких могли ужити. І се ще велике питання, хто більше винен в цілковитій руїні народів: прямо руйнуючі, чи ті, що мають можливість не допустити до руїни, не виконують обов'язків своїх, а мають претенсії на титул „позитивних чинників суспільности.“) Фатальний зв'язок між вільнодумством і большевизмом — пише далі Крен — довів до того, що в мені дозріла постанова, ще раз з найбільшим спокоєм передумати вільнодумство, його суть, його завдання і його цілі. Вислідом тих студій, що відбулися далеко від щоденної метушні, при основнім знанню вільнодумства, було те, що в мені повсталала поважна воля, відвернутися від вільнодумства й вернути до Церкви...

Мати болю під хрестом Спасителя се Христова школа для всего світа, жіночого світа. Нехай ні одна жінка не мине тої школи свого звання і свого єства! Тут мають жінки вчитися сильної любови, скромного діланья, жіночої внутрішности, жертовности й терпеливості, видержати в вірности, непобідимо, без залямання аж поки все не сповниться. (П. Отто Морс).

тей та ілюстрації моделей для жіночих одягів. До деяких чисел додані окремі аркуші кроїв. Журнал яко орган кооп. „Українське Народне Мистецтво“ пропагує українські народні мотиви в одягах наших інтелігентних жінок. Зверхний вигляд журналу гарний. Колірова окладинка мистецької роботи робить добре вражіння. „Нова Хата“ змінює окладинку що року.

На кінець треба ще згадати про т.зв. жіночі сторінки нашої преси. Католический часопис „Правда“, орган для народа, „Новий Час“, радикальний „Громадський Голос“ містять на тих сторінках статті присвячені жіночим справам. Розмірно багато місця присвячує жіночому рухові також „Нова Зоря“. Вона видала з приводу жіночого з'їзду дві брошури Д-ра Назарука, писані в дусі дуже прихильнім для жіноцтва і його руху: „Жіноча справа“ (ст. 32.) і „Жінка і суспільність“ (ст. 48.). С. Г.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

„Будьте завжди слугами правди й чесноти“. Висказ св. Отця про велику й відповідальну місію преси. (Від нашого римського кореспондента). Дня 11 червня прийняв св. Отець на торжественім послуванні родини римських журналістів і кореспондентів в числі около 700 людей. О год. 11 перед полуднем всі учасники зібралися в Базиліці св. Петра, щоби вперше вислухати Сл. Божої, яку відправив монсіньор Г. Пуччі. По Сл. Божій удалися всі до Ватикану, до аудієнціальної салі. Св. Отець явився в товаристві Монс. Ровелла, асистента дієцезального Союзу, монс. Пуччі і графа Делла Торре, головного директора журналу „Оссерваторе Романо“. По привітти промовив Св. Отець, а змістом промови Христового Намісника, був короткий виклад про велику й відповідальну місію преси. Тут подаємо вміток з тої промови, а саме її найважливіше місце: Бажаємо долучити ще одну думку, яка є неначе висновком для вашої журналістичної діяльності. Сю вашу журналістичну діяльність ви повинні посвятити на услуги правди й чесноти; на услуги правди й добра. Се принесе без сумніву великі заслуги для вас особисто й рівночасно неогіними добра для тих, для котрих назначена ваша праця. А які се добра? Хто в силі їх обчислити! Саме це становить вашу велику заслугу, але zarazом страшну відповідальність, яка спадає на журналістів. Коли ваша праця віддана на услуги для правди й чесноти, ніхто не в силі обчислити ті добродійства, які се приносить суспільності; ніхто не в силі змряти ту велич добра, ті проміння світла, що освічують таке велике число читачів. А те все повинно зродити в серці журналіста велике вдоволення, по правді незрівняне. Та навпаки, коли слова й письма йдуть не все й не в усім на услуги правди й чесноти й для добра душ, тоді журналісти стягають на себе страшну відповідальність, бо широко отварають дорогу для зла і спричиняють руїну, котрої жертв не дасться обчислити. Щоб сим словам надати повне світло, долучаємо ще одну думку, так знаменито виражену в піднеслім і преганім висказі нашого великого письменника Олександра Манцонія. Се відноситься до володарів слова — а журналісти се також володарі слова —; коли по правді бажають стати щораз більше панями слова, нехай найвищим їх законом буде: „Ніколи не зрадити святої правди ані ніколи не висказати слова, котре вихваляє злочин, а висміває чесноту“ („Il santo vero mai non tradir ne proferir mai verbo — che plauda al vizio e la virtu derida“). В сім висказі не знати що більше подивляти, чи глибину думки чи красу форми. — Сі слова св. Отця заслугують на особливу увагу й застанову для тих всіх, що працюють пером і може не здають собі точно справи з того, кілька можуть причинитися до загального добра, але й кілька можуть нанести лиха й руїни; кілька можуть зібрати заслуг, але й яка велика та страшна відповідальність тяжить на них. — Рим, 14. VI. 1934 Т. Г.

Преса подає, що в Бріселлі (Бельгія) утворено українську греко-католицьку парохію. Каплиця імені св. Володимира Великого покищо скромна. Парохом є о. Л. Боський, який відправив першу Службу Божу 17. VI. 1934.

Переслідування священників в Німеччині триває далі. Недавно відбувся в Шверіні процес проти 7-ох священників за те, що вони нібито взивали до непослуху і критикували гітлерівський режим. Суд засудив 5-ох з них на кару 6 місяців в'язниці і на грошову кару. Двох звільнено.

В Мексику знову переслідують католиків. Губернатор штату Тексас заборонив ставити на гробах хрести. На надгробниках не вільно умішувати імен і назвиш померших, лише числа! (КАП).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

У СВ. ВІТЦЯ був на пращальній аудієнції останній посол Баварії фон Рітлер, котрий був чинний при Ватикані 35 літ, зразу як урядник баварського посольства, потому як посол. Як відомо, Гітлер зніс окремі баварські посольства.

ОКРУЖНИЙ СУД У ЛЬВОВІ засудив 6-ох молодих Українців з Угнова за зневагу польської держави на кару: магістра Петришина на 3 місяці в'язниці, Марію Петришин на 3 місяці, Е. Булку на 6 тижнів, Іванну Шульган на 4 місяці, Уляну Жуківську на 2 місяці і 2 тижні, Михайлину Пікульську на 2 місяці в'язниці. Підсудних В. Баса і М. Шульган увільнено від вини і кари.

ПОЛЬЩА РОЗБУДОВУЄ свою флоту. Недавно рішено збудувати 13 нових військових кораблів. Військова флота Польщі мала досі на Балтійським морю (в Гдині) 15 військових кораблів.

ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІ ПЕРЕГОВОРІ почалися. Був польський прем'єр Пристор поїхав до Ковна і там стрінувся з визначними політиками литовськими. Розмови тривали кілька годин. Дипломатичні круги в тої думки, що ся візита полк. Пристора причиниться до наведення нормальних дипломатичних зносин між Польщею і Литвою.

ЛІКВІДУЮТЬ МІНІСТЕРСТВА? Преса подає, що поль. уряд задумує скасувати два міністерства: міністер. почт і телеграфів та міністерство суспільної опіки. Агенди (справи) міністерства сусп. опіки перебере мін. внутр. справ, а агенди мін. почт і телеграфів перебере міністерство промислу або міністер. комунікації (лучби).

В **ПОЗНАНІ** ув'язнено радного того міста Ігнаца Равша, члена вшехпольської партії, за те, що прилюдно похвалював убийство на пок. мін. Перацкім.

ЕМІГРУЄ? „Gazeta Polska“ доносить, що голосний польський діяч на Шлеську Корфанті нагло виїхав з двома синами автом до чеської границі та що оден з його синів перейшов границю, щоби в Чехословаччині знайти місце сталого осідку для свого батька.

ВЕЛИКИЙ ПОЖАР В ГДАНСЬКУ. Газети подають, що в Гданську вибух великий пожар. Згорів величезний магазин, в яким були знаряди до направи кораблів.

СЕРБСЬКИЙ МІНІСТР Ефтіч вернув з дипломатичної подорожі з Парижа. В Парижі мав міністр Ефтіч нараду з міністром Барту. Оба обговорили справу середземно-морського союзу, до которого належалиб: Франція, Італія, Югославія, Греція та СССР.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ПРЕСОВА АГЕНЦІЯ „Центропрес“, котра є в контакті з чехосл. правительством, розіслала статтю про пок. польського мін. внутр. справ Перацкіго, котра викликала в Польщі велике обурення. Згадана стаття характеризує пок. міністра як чоловіка „крівавої кар'єри“, котрого руки сплямилися „кровю тисячів невинних жертв“ і т. п. На чолі тої агенції стоять Шіговски і Фіяла. Перший предсідатель, другий секретар чесько-польського пресового порозуміння... З тої статті найлучше видно, яке се „розуміння“...

ШАХТ ГРОЗИТЬ АНГЛІЇ. Англійські часописи сильно коментують промову президента Німецького Банку Шахта, в котрій він грозить бойкотом англійських товарів. Сподіються заострення відносин між обома державами.

ГІТЛЕРІВЦІ арештували і посадили свояка віцеканцлера Папена в концентраційнім таборі. Віцеканцлер Папен виголосив після того промову в Марбургу, в котрій критикував гітлерівський режим.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД задумує виступити з предложенням до польського уряду, щоби дотеперішні посольства в Варшаві і Берліні зробити амбасадами. Ініціатором того плану має бути нім. міністр Геббельс. Се вказує, що йде до німецько-польської приязні.]

ФРАНЦУЗЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Дебней приїхав до Варшави. Польська генералія повітала фр. генерала на двірці. Ген. Дебней є членом найвищої французької військової ради. В зв'язку з його приїздом маршал Пілсудський повернув зі свого літництва в Пікілішках до Варшави.

КРИВАВІ БІЙКИ в Франції вибухли між комуністами й соціалістами з одного боку а членами організації „Огнений Хрест“ з другого боку. Провідник організації „Огн. Хреста“ де ля Рок мав виклад в місті Льорієт. Соціалісти і комуністи хотіли розігнати публіку. Пришло до бійки між демонстрантами і поліцією, яка шаржувала і ранила около 100 осіб. Поліція арештувала 150 осіб.

СОВІТСКА АРМІЯ має 562.000 жовнів, в тім 40.000 старшин. Крім того ще є відділи комунікаційні і технічні. Ще є т. зв. відділи з окремим призначенням, котрі числять 50.000 осіб. Військова служба в совітській армії триває 5 літ. Боева вартість тої армії має бути більша як колишньої царської. Так пише французька газета „Журналь“. Французи стараються о совітську приязнь, тому такі надії покладають на совітську армію.

БОЛЬШЕВИКИ, як доносить лондонська преса, даліше підсувають тяжку артилерію до границь Манджурії. В м. Урга збудували летунську стацію.

КОНСЕРВАТИВНА АНГЛІЙСКА ГАЗЕТА „Morning Post“ остро виступає проти політики, яку ведуть міністри Мекдоналд і Саймон. Часопис закидає обом міністрам брак політичної лії. Англія хотіла погодити Францію з Німеччиною, тимчасом наразила собі Францію, а не зєднала Німеччини. В Європі повстають нові союзи без участі Англії. Франція шукає підмоги навіть в Совітів, а відвертається від Англії. Опозиція повстає в лоні уряду і домагається, щоб Англія сперла свою заграничну політику на союзі з Францією.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР МЕКДОНАЛД покидає політичне життя, бо заохував на очі. Мекдоналд був проти збільшення англійської флоту. Тому догадуються, що Мекдоналд уступив під напором представників консервативів і військової маринарки, які домагаються побільшення англійської військової флоту. Хороба очей, се тільки притока до уступлення Мекдоналда.

КОНФЕРЕНЦІЯ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ У ЛОНДОНІ відбудеться в найближшій часі. В конференції візьмуть участь міністри закордонних справ Англії, Франції та Злучених Держав. Будуть радити над домаганнями і поворотом Німеччини на розбройну конференцію.

„СОНДЕЙ ЕКСПРЕС“ доносить, що за останніх 5 місяців вивезено з Англії військових матеріалів за 2 і пів мільйонів фунтів стерлінгів і що дві третини того експорту закупили большевики.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ відкинув великою більшістю голосів внесення соціалістичних поствів, щоби навязати зі Совітами правильні дипломатичні зносини.

ГОЛЯНДСЬКИЙ ПОСОЛ в Стокгольмі заявив прилюдно, що голяндський нарід прийняв з радістю вступлення шведського князя в голяндський пануючий рід.

ЯПОНІЯ БОЇТЬСЯ морського порозуміння між Англією і Злученими Державами. Причина: Уряд Злучених Держав вислав адмірала Вількінсона до Лондону на морську конференцію. Японський уряд поручив своєму амбасадорові в Лондоні домагатися участі в конференції, якщо вона відбуласяб.

КЕМАЛЬ-ПАША, диктатор Туреччини, виїде в липні до Москви, відти через Варшаву поїде до Берліна, Парижа й Лондону.

Гумор. Начальник племені людодів: Що сьогодні буде на обід? — Смажений шофер. — А для служби? — Пневматик в дикім сосі,

* * * Ууу, Мориц! Якже мене болять зуби! Хіба ошалію. — Ти гадав, що се тобі щось допоможе?...

НОВИНКИ

Сьогодні минає 20 літ від дня, в котрім молоді сербські революціонери вбили на вулиці в Сараєві престолонаслідника Австро-Угорщини Архика. Франца-Фердинанда і його жінку. В місяць пізніше розпочалася з того приводу велика війна, в котрій вигинули і стратили здоровля десятки мільонів людей і старанно понижалася культура Європи.

Український композитор Василь Безкорований обходив недавно в Золочеві 30-ліття своєї композиторської діяльності. З того приводу відбувся дня 3. VI. с. р. ювілейний обхід в Золочеві. Програма обходу складалася з двох частей. Наперед промовив Др. Ваньо, відтак Др. Краснопера відчитав реферат про діяльність композитора. Потім відбувся концерт творів Ювілянта. Золочівські Українці прибули на обхід численно.

В справі діточих садків інтерв'ював недавно представник Головної Управи „Рідної Школи“ в куратора Львівської Шкільної Округи п. І. Гадомського. Становище Кураторії таке: Сезонні діточі садки, котрі організують підчас ферій дітвору в дошкільному віці, підлягають під компетенцію адміністраційної влади. Зате садки й захоронки, які прийматимуть також і шкільну молодь, підлягають шкільній владі (повітовим інспекторам).

Свято Української Кооперативної занепокоїло польських ендеків. „Кур'єр Львівський“ звертає увагу своїх однодумців на розріст української кооперативної і додає, що важні не так цифри як дух, що панує в українській кооперативній, бо вона на службі змагань і цілей Українців, про що треба тямити.

У Львові переіменували вул. На Блоне коло головного двірця на вул. ім. Бронислава Перацкокого.

Хліб у Львові знов подорожів 2 сот. на бохонци.

П'ятий зїзд українських природників і лікарів відбудеться у Львові в днях 21 і 22. IV. 1935 р.

Фабрика обуви „Основа“ повстала недавно в Рівдвяхах, пов. Тереховля. Місцеві шевці заклали кооперативну робітню взуття під управою п. Теодора Бабюка. В ній працює 15 шевців-уділовців. Денно заробляють по 2—3 зл. Місцева читальня відступила безплатне приміщення на вартат. Кооперативна фабрика „Основа“ має відкрити свою крамницю в Тереховлі, потім і в інших містах. Вона виконує роботу солідно, гарно викінчену й дешево.

Свято на Маківці відбудеться дня 8 липня с.р. Одночасно буде посвячена пропам'ятна таблиця з назвищами УСС-ів, поляглих на Маківці. Початок о год. 11.

Розв'язали читальню „Просвіти“ в Любіню, пов. Городок. Діяльність тої читальні мала загрожувати безпеці та публичному спокою.

В Городку коло Львова розв'язали „Сокіл“. Численні ув'язнення Українців.

Талергофський обхід відбувся в Козлові, пов. Тернопіль, при участі представників польської влади.

В Радеківщині буде сего року 12 діточих садків.

В Городенці Український Театр ім. Тобілевича виставив „Зелізану Острогу“, оперету на 3 дії в побуту УСС; текст А. Лісевича й А. Курдилика, музика М. Гайворонського. Вона мала великий успіх.

Б. прем'єр Польщі Януш Енджеєвіч відступив від католицької Церкви, щоби могли розвестися зі своєю жінкою та оженилися вдруге. (КАП).

З приводу смерті міністра Перацкокого вислали з Українців кондоленції: Українська Парламентарна Репрезентація, Митрополит Андрей Шептицький і Український Науковий Інститут в Варшаві. („Бюлетин польсько-український“).

Міністерство скарбу видало розпорядок, що від 30 вересня 1934 р. старі (великі) п'ятзолотівки втрачуть вартість яко гроші. Від 30. IX. 1934 р. до 30. IX. 1936 р. можна буде їх вимінити в відділах Польського Банку, або можна буде ще платити податок в скарбових урядах. Пізніше тих монет вже не будуть ніде приймати.

Міністерство Скарбу оповістило обіжників, що не вільно переводити податкових ексекцій на возах хліборобів, садівників й огородників.

Нова податкова ординація, котра обов'язує від 1 жовтня, дає платникам право доступу до податкових актів. З того права треба відразу користати.

Понад 240 картелів є тепер в Польщі. Незабаром урядовий „Монітор“ зачне оповіщувати їх умови.

Міністерство освіти вводить з новим шкільним роком гігієнічні зшитки до писання. Вони будуть виконані після лікарських приписів, з метою охороняти очі школярів.

Мін-во освіти устійнило ціну „зномалізованих“ шкільних зошитів на 10 гр. З того 1 гр. призначений на Т-во підпирання будови загальних шкіл. Згадані зошити обов'язують від 20 серпня с. р.

Перший хмародер у Варшаві при площі Наполеона вже відданий до ужитку. Він має 16 поверхів. Що правда, то він не може рівнятися з американськими хмародерами, котрі мають і по сто поверхів.

Одного з найбільших магнатів в Польщі, гр. Стефана Чарнецького з Добжиці під Кротошином, мають ліцитувати за заделгі податки.

Ужгородська „Свобода“ подає, що дня 1 липня с. р. відбудеться другий зїзд української молоді в Мукачеві. Перший зїзд відбувся в р. 1929 в Ужгороді.

І Чехи в'язять Українців. Польська преса повідомляє, що в Карльові, при польсько-чеській границі, чеська поліція перевела ревізії та ув'язнила кільканадцять українських студентів. Мали найти бомби, зброю й амуніцію.

Ужгородська „Свобода“ подає, що чеське міністерство шкільництва знесло державну фахову деревооброблюючу школу в Ужгороді. Школа буде ще тревати 2 роки. „Свобода“ каже, що се є великий удар для населення Закарпаття. І так нема фахових шкіл, а ще забирають і цю останню, так що населенню взагалі відбереться змогу якоїнебудь фахової освіти.

Альошін здобув в Берліні світове мистецтво в шаховій грі.

Твори двох італійських філософів: Бенедетта Крочого й І. Джентіля заборонені церковною цензурою. Декрет св. Офіцій викликав сильне враження і велике зацікавлення. Бенедетто Кроче се найвизначніший філософ, критик і історик ліберального напрямку. Проф. Джентіле є визначний філософ і теоретик фашизму. Яко міністр освіти перевів реформу шкільництва в дусі фашистської ідеології. Він видав багато творів філософічних. Викладав філософію на університетах в Римі, Неаполі і Пізі. Нині є головою фашистського Інституту Культури.

Совіти будують в Семипалатинську велику фабрику сукна для війська коштом 37 міль. рублів.

Іскри. В двох случаях трудно побачити директора банку: коли банк платить і коли банк не платить.

Страшна посуха навістила Європу. В Чехословаччині не було вже довгий час дощу. В цілім краю висихають студні, потоки і ріки. Підливають навіть дерева, щоби не зісохли в страшній спеці. Спекта така страшна, що навіть в тіні є 34° Ц. Архієпископ Кашпар з Праги зарядив у всіх пражських костелах всенародні молитви за дощ. Така сама посуха панує також у Франції. Ще більша спека і посуха є в Англії. В Східних Прусах за дня панує страшна спека (до 30 Ц.), а вночі настає мороз (до — 3 Ц.). Якщо так далі потребає, то жнива випадуть дуже кепсько.

БІРЖА

Гроші: Амер. долар в прил. оборотах 5'26—5'27 зл. Золотий долар 8'92—8'93. Канадський долар 5'26; 1 нім. марка 1'86; 100 франц. франків 35'00; 100 чеських корон 22'20; 1000 румунських левів 39— зл.; 100 австр. шилінгів 98'50—99 зл.

Збіжжя біржа: Пшениця, жито, овес, гречка й каша, мука, отруби, каша ячмінна й перцук — таніють. Краєва кукурудза подорожжала. Тенденція знижкова. Настрій спокійний.

Набіл: Маслосоюз платив 25. VI. с. р. за 1 кг. масла пріма десерт. 1'90 зл., за 1 л. молока 13 сот., за 1 л. сметани 55 сот., за 1 копу яєць 2'30—2'35 зл. Тенденція на молоко, масло й сметану слаба, на яйця хитка.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КОВДРИ І ПОСТІЛЬ у найновішій амконанню із власної виробі. Коци, матеріали по гуртових цінах. Висадка на провінцію до 24 години. ВАНК, Марійська п. б.

КІНА

АТЛАНТИК: Світ належить до Тебе.
АДРІЯ: Діавольське золото.
КАСІНО: П'ятьох джентельменів.
КОПЕРНИК: Чібі та цікаві додатки.
МАРУСЕНЬКА: Крилате фатум і ревія.
МІРАЖ: Година з тобою і Голгофти чесної жінки.
МУЗА: Набравські і Ска.
ПАЛАС: Подружний контракт.
СТИЛЕВЕ: Перша любов ковбоя і ревія.
УТІХА: Добраніч Відневи й ревія.

ПРИМАРІЙ

Др. А. ШВАРЦ

Повернув і ординує в хоробах шкірних, венер. і косметичні лікарські.

Львів, Словацького 4. Тель. 16-61.

Бувший лікар Поліклініки у Берліні
Стоматолог-дентист

Др. Степан Дмоховський

Львів, Сикстуська 35. Тел. 79-72.

Рентген. Прецизійна техніка дентистична.
71—13—20

НАЙСИЛЬНІШІ
БОЛІ ГОЛОВИ
УСУВАЄ
KOWALSKIN
АЛЕ КОНЧЕТИМ
ФАБРИЧНИМ
ЗНАКОМ:
СЕРЦЕ
У ПЕРСТЕНІ
FABRYKA CHEM-FARMACEUTYCZNA A. KOWALSKI WARSZAWA

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно.
Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180— зол., 1/4 стор. 90— зол., 1/8 стор. 45— зол., 1/16 стор. 25— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280— зол., 1/4 стор. 140— зол., 1/8 стор. 70— зол., 1/16 стор. 35— зол.